Abridged

English-Persian Medical Dictionary

A Template for Persian Scientific and Technical Dictionaries

فرهنگ پزشکی انگلیسی-پارسی

Farhang e pezewki ye Engelisi-Pársi

Persian in Phonetic Alphabet

By

Jami Shakibi Gilani

First edition 2022

Abridged

English-Persian Medical Dictionary

A Template for Persian Scientific and Technical Dictionaries

فرهنگ پزشکی انگلیسی-پارسی

Farhang e Pezewki ye Engelisi-Pársi

Persian in Phonetic Alphabet

by

Jami Shakibi Gilani, M.D.

October, 10, 2017, Virginia USA

1st edition 2022, U.S.A.

Title: English-Persian Medical Dictionary
A Template for Persian Scientific and Technical Dictionaries
Author: Jami Shakibi Gilani, MD

1st edition 2022, U.S.A.

FOREWORD

Many years have passed since, I started "delearning", "Farsi"/"Ajami" language" and started relearning "Persian" language, ie my true mother language. Having accomplished the goal, an astute and knowledgeable friend, Dr. M. H. Azizi, going over a few samples of my original works, asked me whether or not "Persian Language" is able to convey modern technical and scientific terms, such as English, French, Spanish and Russian language?"
The answer is a proud and loud "**YES!**". "Persian language" was revived more than a millenium ago, **by the illustrious linguist and poet *"Hakim Abolqásem Ferdousi"*** who translated *"Shahname ye Abu Mansuri"*/ Abu Mansoori's Book of The Kings" into Persian. Thanks to Ferdowsi the **Persian language** is still alive, as a powerful undercurrent flowing under the present-day moribund monster "**Farsi**", an Arabic-stricken sickly, mishmash of Arabic, Turkish, French and English words and grammar, a **Pseudolanguage** anomaly.
My friend's crucial question made me to compile this last work in **medical scientific and technical terms.** I set upon this last task, serving as a template, thus showing that "Persian Language" **is capable of rendering scientific and technical terms**, in other branches of science and technology as well.
The major problem here is that the **author of any future work in the realm of science and technology** ought to learn and consider the "**method**" **and** "**technical aspects**" of making specialty words in the Persian language, thus avoiding the errors of previous well-intnetioned but misinformed authors in various fields. Therefore in this work I shall first describe the Persian scientific/technical metodology as extracted from the historical works, then embark on the body of the work ie Persian Medical and Technical terms.
The reference chosen for showing the methodology is *"Zaxire ye Xárazmwáhi"* by *"Seyed Esmáyil e Jorjáni/Gorgáni"*.
A few other ancient medical books, reviewed in my other work, entitled *"Zarbiz e Pársi"*, are not so illuminating as compared to *"Zaxire ye Xárazmwáhi"*. For the original presentation of this work see the book entitled "Persian medical terms in Zakhir e ye Kharazmshahi" printed in Tehran in 1984.
The original work used for these examples are extracted from the hand-written edition of the book by *Seyed Esmáyil e Jorjáni/[Gorgáni],* prepared for printing by Mr "*Sayidi Sirjáni"*, *Entewárát e Bonyád e Farhang e Irán-249- Iránian calender year 2535, "Mohammad Ali ye Elmi"* Publishing House.
Here the basic rules governing Persian medical terms are given in the form of prototype examples. The interested reader could use these rules for translating any medical/scientific and technical term from English into Persian. The examples given below with explanations should stand as prototypes for future authors composing scientific and technical dictionaries in Persian language.

Dar injá wáyeste ast cand nemune az vážehá ye barsáxte ke be wive ye nádorost sáxte wodeand yád konam. Dar fehreste zir se váže rá xod sáxteam va digar nemunehá kár ostádán e dánewkade ye pezewki ye Tehrán ast:

Xáye penháhi	cryptorchism
hamdahángari	anastomosis
*andám pust wáx-sám**	acrokeratosis
*andámpustámás**	acrodermatitis
náyże feráxi	bronchiectasis
sarangowt casbidegi	acrosyndactyly
alkolxuni	alcoholemia
tohirudecini	jejunectomy

básil e torwinágazá	acid-fast bacilli** (of tuberculosis)
básil e garmánáfarsá	heat-resistant bacilli** (of tuberculosis)

***Parvá konid* [pay attention] *ke do váźe ye bálá barsáxte ye ostád e mikrobwenási/ jvu*wenási/jvuwenási* ye dánewkade ye pezewki ye Tehrán na tanhá dorost nistand, ostád xod nemidáneste ke "básil e sel" nist ke bá garmá va asid nábud nemiwavad, xást az do váźe ye bálá in ast ke básil e sel hengám e rangámizi, rang e xod rá bá garmá va bá afzudan e asid az dast nemidanad!!*

Va hengámi ke in wive ye nádorost rá dar bálátarin marzhá ye váźesázi be kár bandim váźeháyi padid miáyad ke con qul e biwáx-o-dom va ce basá bá kasáni ke wifte ye váźesázi ye xod hastand as in nou-padidhá ye náhanjár [abnormal] *e xod dar wegeft miwavand!! Baráye nemune:*
"acne indurata" *miwavad" "saxt pih-mu-piyáz-ámás"!!*

Piwiniyán e má ke dar zamine ye pezewki va fanni donbálerou nabudand va kár e xod rá bar páyehá ye rástin e zabán e Pársi be digarán mifahmándand, daryáfthá ye emruzi ye pezewki rá cegune migoftand? Cand nemune az kár e Seyyed Esmáyik e Jorjáni/Gorgáni dar Zaxire ye Xárazmwáhi in zamine ye picide rá rouwan gardánide ráh rá be má newán midahad.

- *[darbáre ye sag e diváne] "...va báwad ke tanaw biyámásad va cizi kam xorad va tewne wavad va áb naxorad va <u>az áb betarsad....</u>"*

Má emruze agar be in zamine dar yek ketáb e Engelisi barxorim nágozir xáhim bud váźe ye "hydrophobia" *rá juri be Pársi bargardánim va báwad ke ánrá "ábtarsi" tarjome konim, ammá hengámi ke be nemune ye bálá bázmigardim mibinim Jorjáni/Gorgáni* "hydrophobic" *rá "az áb betarsad"¸ miguyad, zirá u tarjome nemikonad. U be Pársi soxan miguyad, az in ru* "claustrophobia" va "school phobia" *rá niz nemibáyad "tangjátarsi" yá "dabestántarsi" tarjome konim. Gorgáni bejá ye án bigomán migoft "báwad ke az jáhá ye tang betarsad" va yá "az dabestán raftan niz betarsad."*

- *Gorgáni miguyad: "dáruháyi ke baráye gerdámadan e áb dar rahem [be kár miravand]", baráye in váźe emruze miguyand* "hydrometrium", *Má agar mixástimin váźe rá rá be Pársi bargardánim, migoftim "áb-rahemi" yá"áb-zehdáni", ammá nemune ye bálá ráh e digari be má newán midahad.*
- *Esmáyil e Gorgáni miguyad "dáruhá ye xun barámadan galu be sabab e besyári ye xun va gowáde wodan e sar e raghá....". In wive ye Párisi-st baráye tarjome ye* "Hematemesis".
- *Dar jáy e digar: "<u>Xun barámadan az sine va wow</u>". Dar nevewtehá ye Orupáyi be váźe ye* "<u>Hemoptysis</u>" *barmixorim, va hargáh bexáhim án rá tarjome konim sargardán miwavim.*
- *va saranjám "dáruhá ye ámás lab" ... in barábar e "cheilitis" ast ke agar má mixástim án rá tarjome mikardim "lab-ámás" va mánand e án. Ráh e piwiniyán e má joz in bude ast, "ámás e lab" "ámás e jegar", va "ámás e kise ye gond be jáye lab-ámás", "jegar-ámás", va "gond-kise-ámás"!!*

Aknun hame ye váźeháyi rá ke piwtar ávardim va tarjome ye qolonbe-solonbe ye ánhá rá be zabán e Pársi ye pák va zabán e Seyed Esmáyil e Jorjáni/Gorgáni miguyim tá xod dáneste wavad ke ráh e dorost in ast na án:

acrodermatitis	*wáxi wodan e pust e andámhá*
cryptorchism	*penhán budan e gond/xáye*
acrodermatitis	*ámás e p-ust e andámhá*
acrosyndactyly	*casbidegi ye sar e angowtán/sar-angowtán*
bronchiectasis	*feráxi ye náyźehá ye wow*
hypoglycemia	*kami ye qand e xun*
alcoholemia	*peidáyew e alkol dar xun*
acid-fast bacilli	*básili ke rangaw bá asid/gouhar pák nemiwavad*
heat-resistant bacilli	*básili ke rangaw rá bá garmá az dast nemidahad.*
jejunectomy	*boridan va jodákardan e rude ye tohi az bimár*

Va saranjám tarjome ye Pársi ye "acne indurata" *"ámás e saxt/seft e pih va piyáz e mu" ast!*

1- Example English equivalent

*"....va conin havá xowtar va **govárande**tar báwad..." (ZX p2)*

Here *"govárande"* is used to mean "digestible".

Remember that in Persian we can derive three present participles from each infinitive. Thus from:

govárdan	*govárá*	*govárán*	*govárande*

In this example probably regarding suitable weather, as far as health maintenance is concerned *"govárá"* would be a better term. If in doubt use other infinitives to get the meaning of the three different present participles, eg

xandidan	*xandá*	*xandán*	*xandande*
didand	*biná*	*binán*	*binande*
raftan	*ravá*	*raván*	*ravande*

By using this algorithm , we understand and "feel" that a more "health-promoting climate" the word *"govárá"*, would convey the meaning better than *"gavárande"*.

2- Example: *"....án lafz be Tázi yád karde ámad tá án takallof durtar báwad va bar zabánhá ravántar...." (ZX p2)*

raván fluent

3- Example: *peivaste* compound

"...bedin sabab án andámhá rá yeksán [=simple] va in digar andámhá rá <u>peivaste</u> guyand..." (ZX, p5)

4- Example,

máye element

"....az cahár <u>máye</u> ki án rá arkán guyand va anásor guyand...." (ZX p 5)

5- Example,

guwt parenchyma

" noxost balqam ast, pas demáq, pas farbehi, pas wow, pas jegar, pas seporz, pas guwt e azole, pas guwt e del, pas guwt e gorde...." (ZX p 8)

Váźe ye guwt be maini ye "parenchyma" *be kár rafte, va in án báfti ast ke ostoxánbandi ye har andámi ast, ke kár e viźeyi anjám midahad. "Pas "guwt e azole" yá "guwt e gorde" báfti ast* "mesenchymal" *ke báft e viźe ye máhice yá gorde* [kidney] *ruy e án savár gawte ast.*

Aknun bar nevisande ast ke baráye "mesechyme", *yá* "mesenchymal tissue" *váźe ye "guwt" yá "báft e hambandi" rá bekár barad.*

Ámuzák/dars e bonyádi án ast ke nevisande ye Pársi betavánad xod rá az band e tarjome berahánad, tá betavánad ázádáne "concepts"/*"bonyádhá ye andiwe" rá tarjome konad, na váźehá rá!!*

Piwtar dar piwgoftaar e wive ye váźesázi ye fanni va dánewik nevewteam báz darinja báyad yadávari konam ke az xándan e in náme nemunehá va parhibhá [models] *be dast miáyad ke az ruy e ánhá mitavánim sadhá hezár váźe besázim.*

Baráye nemune váźehá ye fanni ye musiqi rá ke biwtar be zabán e Itáliyáyi ast, va hame ye mardom e jahán ánhá rá be kár mibarand niyáz nadárim be Pársi bargardánim, baráye nemune "cantata", "andante", *rá nabáyad tarjome karde váźe ye Pársi jáyaw begozárim. Ammá mitaván maini ye án rá gozárew dád ke xást az in váźe ye fanni ci-st.*

Pas vám gereftan e barxi váźehá ye bigáne az har zabán ke mixáhad báwad na tanhá pasandide ast hamáná goriznápazir ast ammá vámgiri báyad bexradáne va bar páye ye dorost ostovár báwad.

JGS

Notes:

All plants name must be used in their Latin scientific nomenclature.
All chemical names must be used in their Latin scientific names.
All bacteria or micro-organism names are given in Latin, similar to the names of plants and animals, in Linneus binomial nomenclature.
Addendum: For certain branches of technical and scientific words a different method must be appled separate from the the template given here:

A- For **musical terms**, one must use the Italian terms. These termas are internationally accepted. Thus no new terms are needed.
B- For **chemistry**, Latin words must be used, again they are internationally approved terms.
C- For **Biology** names of plants and animals must be used using the internationally approved nomenclature.
D- For **Computer** Technology software and hardware terms, only a limited number of Persian words are needed. Again here the routine English words, must be used worldwide. Some terms could be translated but definitely not all.

References:

1- Dorland's Medical dictionaryWB Saunders
2- ***Zarbiz e Parsi***
3- ***EDPL***
4- ***Zaxire ye Xárazmwahi***

Parvá konid: *Dar in farhang nám e kasáni ke bimári yá ravewi con kárd-pezewki be nám e ánhá-st dáde nawode, az in ru se nemune ye zir baráye ráhnamáyi yád miwavad:*

1- Jaboulay's amputation/operation:
baráye yáftan in gune kárdpezewki, nám e "Jaboulay" dáde nawode, va báyad zir e **"amputation"** *yá* **"operation"** *negarist.*

2- Jaccoud's sign, syndrome, arthritis *nám e* **"Jaccoud"** *dáde nawode, va báyad zir e* **"sign",** *va* **"syndrome"** *án rá jost.; Baráye* **Marfan's syndrome** *zir e* "syndrome" *bengarid*

3- Kocher's forcep, incision, maneuver, method, operation, reflex, and sign *zir e* **forceps, incision, maneuver, method, operation, reflex, and sign** *bengarid*

4- *baráye yáftan in váźe zir e* **"Syndrome"** *bengarid*

5- *baráye yáftan e* **Osler's disease, maneuver, nodes** *zir er váźehá ye* **disease, maneuver, node** *báyad negarist.*

Persian Phonetic Alphabet

The Arabic Alphabet, is totally unsuitable for writing the Persian language. Discussion of this problem is out of the scope of this work.
The following phonetic alphabet, proposed by A. Kasravi, is modified to be used for correct pronunciation of the modern Persian language.

Read "*á*" as "a" in "bar", or *"á"* in *"**á**b"* (water)
Read "*a*" as "a" in "and", or *"a"* in *"**a**sb"* (horse)
Read "*b*" as "b" in "boy", or *"b"* in *"**b**oz"* (goat)
Read "*c*" as "ch" in "chair", or *"c"* in *"**c**ewm"* (eye)
Read "*d*" as "d" in "door", or *"d"* in *"**d**ast"* (hand)
Read *"d́"* as "th" in the English word "**th**at"
Read "*e*" as "e" in "end", or *"e"* in *"d**e**l"* (heart)
Read "*f*" as "f" in "far", or *"f"* in *"**f**an"* (technique)
Read "*g*" as "g" in "go", or *"g"* in *"**g**ol"* (flower)
Read "*h*" as "h" in "hand" or *"h"* in *"**h**asti"* (existence)
Read "*i*" as "ee" in "bee", or *"i"* in *"t**i**z"* (sharp)
Read "*j*" as "j" in "jack", or *"j"* in *"**j**ang"* (war)
Read "*k*" as "k" in "book", or *"k"* in *"**k**alam"* (cabbage)
Read "*l*" as "l" in "like", or *"l"* in *"**l**ab"* (lip)
Read "*m*" as "m" in "man", or *"m"* in *"**m**iz"* (table)
Read "*n*" as "n" in "no", or *"n"* in *"**n**oh"* (nine)
Read *"o"* as "oo" in "door", or *"o"* in *"**o**rdak"* (duck)
Read "*p*" as "p" in "top", or *"p"* in *"**p**edar"* (father)
Read "*q*" as "r" in French "rose" or *"q"* in *"**q**ár"* (cave)
Read "*r*" as "r" in Spanish "burro" or *"r"* in *"**r**áz"* (secret)
Read "*s*" as "s" in "seed", or *"s"* in *"**s**ib"* (apple"
Read "*t*" as "t" in "tap", or *"t"* in *"**t**ab"* (fever)
Read *"t́"* as "th" in English word "**th**ree
Read "*u*" as "oo" in "looting", or *"u"* in *"r**u**z"* (day)
Read "*v*" as "v" in "very", or *"v"* in *"**v**ám"* (loan)
Read "*w*" as "sh" in "shoe", or *"w"* in *"**w**ab"* (night)
Read *"v́"* as "w" in the English word "**w**all".
Read "*x*" as "ch" in German "Buch" or *"x"* in *"**x**ar"* (donkey)
Read "*y*" as "y" in "yellow", or *"y"* in *"**y**ek"* (one)
Read "*z*" as "z" in "zero", or *"z"* in *"**z**ard"* (yellow)
Read "*ź*" as "j" in French "jolie" or "*ź"* in *"aździhá"* (dragon)

Two vowels following each other are pronounced as a diphtong.
Read *"áy"* (ái) as "ie" in "lie" or in *"sár**áy**", "sar**ái**"* (house)
Read "*ay*" (ai) as "ei" in German "Eimer" or in *"m**ay**-ázár", "m**ai**-ázár"* (don't harm)
Read *"ey"* (ei) as "ai" in "rain" or in *"m**ey**", "m**ei**"* (alcoholic drink)
Read *"iy"* not used as diphthong
Read *"oy"* (oi) as in "oy" "boy"
Read *"uy"* (ui) in "uee" in "queen" or in *"g**uy**", "g**ui**"* (globe)
Read *"yá"* (iá) as "ya" in yard" or in *"**yá**r", "**iá**r"* (friend)
Read *"ya"* (ia) as "ya" in "yank" or in *"**ya**x", "**ia**x"* (ice)

Read *“ye”* (ie) as “ye” in “yes” or in *“**ye**k”, “**ie**k”* (one)
Read *“yi”* (ii) as “yea” in “yeast” or in *“sará**yi**”* (a house)
Read *“yo”* (io) as “yo” in “York” or in *“**yu**z”, “**iu**z”* (leopard)
Read *“yu”* (iu) as “yu” in “yule” or in *“**yu**q”, “**iu**q”* (yoke)
Read *“ou”* as “ow” in “row” or in *“m**ou**z”* (banana)

Pay attention:

Two vowels separated by a hyphen are pronounced separately, ie not like a diphtong.
An apostrophe (’) after any letter means a guttural pause. Thus compare *“nazd”*, with *“na’l”*. *"nazd"* rhymes with English "nagged", whereas *"na’l"* has no equivalent to rhyme in English. It is an Arabic sound, pronounced in Persian as a short pause, thus it is read as *"na’l"*.
Words tagged with an asterisk (*) are either coined or proposed by the author.
In this work Persian language is written in Italics.

Do vát e váki rá ke powt e sar e ham nevewte wode báwad beham casbide bexánid.
Do vát e váki rá ke bá tirak (-) az ham jodá wode báwad jodá az ham bexánid.
Newán e sambud (’) rá pas az har váźe con yek dam e xámuwi bexánid, mánand e “Sa’di”.
Ánce ke dárá ye newán e setáre (*) hast, yá barsáxte va yá piwnehádi ye man ast.
Newán e //.....// rá baráye nemune ye kárbord e váźe be kár mibarim.

Parvá konid:

1- Ánce váźe dárá ye setáre (*) ast barsáxte ye man ast. In váźehá rá yá bar páye ye zabán e Sanskrit, Avestáyi yá Pahlavi sáxteam.
2- In newán (<) newángar e án ast ke váźe ye piw rá az in zabán yá guyew wekáfteam.
3- Womárehá ye ramzi ke pas az páreyi váźehá ámade hamán womáreháyi ast ke dar ábewxorhá ye bálá ávardeam. Baráye nemune (ZBP, L3437, SF) be in maini ast ke in soxan dar Zarbiz e Pársi zir e womáre ye L3437 ámade va SF = Wáhnáme ye Ferdousi ast. Baráye in ramzhá báyad be xod e ábewxorhá ye bálá bázgawt.

دبیره ی آوایی پارسی

برای درست خواندن واژه ها از دبیره ی آوایی زیر پیشنهادی کسروی کمک گرفته شده است.

a	as "a" in "and.//. "چون " ا " در " اسب
á	as "a" in "are".// .چون " آ " در " آب"
b	as "b" in "bed".// .چون " ب " در " بز"
c	as "ch" in "cheese".// .چون " چ " در " چشم"
d	as "d" in "door".//."چون " د " در " دست
d́	as “th” in the English word “**th**at”
e	as "e" in "end".//."چون " ا " در " امروز
f	as "f" in "far".//." چون " ف " در " فرزند
g	as "g" in "go".//." چون " گ " در " گل
h	as "h" in "head".//." چون " ه " در " همه
i	as "ee" in "see".//." چون " ی " در " تیغ
j	as "j" in "jar".//."چون " ج " در " جنگ
k	as "k" in "kill".//."چون " ک" در " کلم
l	as "l" in "lip".//."چون " ل " در " لب
m	as "m" in "man".//."چون " م " در " من
n	as "n" in "name".//. "چون " ن " در " نام
o	as "o" in "door".//. "چون " ا " در " اردک
p	as "p" in "pie".//. "چون " پ " در " پدر
q	as "r" in French "rose".//. "چون " غ " در " غبار
r	as "r" in Spanish "burro".//. "چون " ر " در " روز
s	as "s" in "sit".//."چون " س " در " سیم
t	as "t" in "tea".//. " چون " ت " در "تب
t́	as "th" in the English word "**th**ree"
u	as "oo" in "hood".//." چون " و" در " توت
v	as "v" in "very".//. "چون " و " در " آوند
v́	as "w" in the english word “**w**all”.
w	as "sh" in "shoe".//. چون " ش " در " شب
x	as "ch" in German "Buch".//."چون " خ " در " خواب
y	as "y" in "yellow".//."چون " ی " درآغاز واژه ی " یک
z	as "z" in "zebra".//."چون " ز " در " زور
ź	as "j" in French "jolie".//." چون " ژ " در " آژند

هرگاه دو واکی (vowel) پشت سر هم آیند باید آن دو واکی را چسبیده بهم خواند، نه تک تک جدا از هم، چون دوواکی (diphthong) های زیر:

Read “ay” (ai) as	"اَی" in "مَیازار", *“m**ai**-ázár”, “m**ay**-ázár”* (don’t harm)
Read “áy” (ái) as	"ای" in "سرای", *“sár**áy**”, “sar**ái**”* (house)
Read “ey” (ei) as	"اِی" in "مِی", *“m**ey**”, “m**ei**”* (alcoholic drink)
Read “iy” not used as diphthong
Read “oy” (oi) as	"وی" in "تُروی", *“Tor**oy**, “Tor**oi**”* (Troy, mythical city)
Read “uy” (ui) as	"وی" in "گوی", *“g**uy**”, “g**ui**”* (globe)
Read “ya” (ia) as	"یَ" in "یخ", *“**ya**x”, “**ia**x”* (ice)
Read “yá” (iá) as	"یا" in "یار", *“**yá**r”, “**iá**r”* (friend)
Read “ye” (ie) as	"یِ" in "یک", *“**ye**k”, “**ie**k”* (one)

Read “yi” (ii, not used in diphthong)	"یی" in "سرای", *“sará**yi**”* (a house)
Read “yo” (io) as	"یو" in "یورتمه", *“**yo**rtme”, “**io**rtme”* (trot)
Read “yu” (iu) as	"یو" in "یوغ", *“**yu**q”, “**iu**q”* (yoke)
Read “ou” as	"و" in "موز", *“m**ou**z”* (banana)

Aa

abasia *ráh raftan natavánestan*
abate *foruxábidan/ foruxábándan; forunewastan/ forunewándan.*
abdomen: *wekam; ewkam*
abdominal *wekami*
abdominocentesis: *kávák e wekam rá sonbidan*
abdominohysterectomy: *váboridan e zehdán az ráh e wekam*
abdominovaginal: *wekam va ráh zeh*
abducens *durkonande*
abducent: *durkonande*
abduct *dur kardan*
abductor: *durkonande*
aberrant *biráh; gom; gomráh. biráhi; gomráhi*
aberration n 1 *biráhi; gomráhi.* 2 *náhanjári.*
mental aberration *bixiwtani;bixodi; farámuwi ye zudgozar;*
chromosomal aberration *náhanjári ye kromozomi*
ablate: *az miyán bardáwtan; suzándan; váboridan*
ablatio (Latin) *1- jodá wodan. 2- riwekan kardan. 3- váboridan. 4- az miyán bardáwtan*
ablatio placentae *jodáwodan e zudras e joft*
ablatio retinae *jodáwodan e dám e cewm*
ablation = ablatio, *1- jodá wodan. 2- riwekan kardan. 3- váboridan. 4- az miyán bardáwtan*
ablution *wostowu*
abnormal *náhanjár*
abnormality *náhanjári*
abomasitis: *ámás e caháromin kom (e jánevarán e nowxárkonande)*
abomasum: *caháromin kom (e jánevarán e nowxárkonande)*
abort 1- *jelo ye piwraft e bimári rá gereftan.* 2- *afgáne; bacce afkandan.* 3- *nabálide/ naparvarde mándan*
abortifacient: *ánce ke máye ye afgáne gardad; ánce ke máye ye oftádan bacce gardad.*
abortion 1- *bacce afkandan; bacce andáxtan; afgáne, "Andar aláj e zani ki bacce ye tamám náparvarde az vey biyoftad va in rá be Tázi esqát guyand va be Pársi afgáne guyand..." (ZBP, L5576 ZX).* 2- *bázistádan e ravand e bálidegi va/yá parvardegi* (gorwth and/ or development). 3- *bázistándan e piwraft yek bimári*
artificial abortion *afgáne/tupeze ye dastkard/dastkarde*
missed abortion *afgáne/tupeze ye nimekáre*
therapeutic abortion *afgáne/tupeze ye darmáni*
threatened abortion *ánjá ke bim e afgáne/ tupeze/ bacce afkandan dar kár báwad*
abortus: *dawtak* [fetus] *zir e 500 gram.; tupeze (ZBP, C2627, <Lori)*
abrasion *1- xaráw; xaw; woxulew; woxáyew. 2- riw; xaráw; násuri; woxudegi; xaráwidegi*
abrasive: *xaráwá; xaráwán; xaráwande; woxulá; woxulán; woxulande; woxáyá/ woxáyán/ woxáyande; riw konande, "Sefat e dáruyi ki riw konad..." (ZBP, L544 ZX)*
abruptio: *páregi.*
abruptio placentae *páregi ye joft*
abscess: *domal (ZBP, L5584 ZX); pile (ZBP, C251 FM); bonávar (ZBP, C174 FM)*
dental/dentoalveolar abscess *pile ye dandán [Dar Pársi "pile" be tanháyi xod newángar e domal e dandán yá náxon ast. con, "Dandánaw pile karde."*
anorectal abscess *domal e pend va rástrude*

appendiceal abascess *domal e rude ye kermi*
retroperitoneal abscess *domal e powt e parde ye darunpuw e wekam.*

abscissa horizontal ordinate: *nabw; mehvar; mexvar; áse ye ásuyi*

absence *bihuwi/ xámuwi ye kutáh; guneyi az safyán* yá divzadegi [safyán <Guyew e Gilaki); yá divzadegi, "Gahi con divzad* [= epileptic] *bihuw gawti- faqán kardi va pas xámuw gawti." (ZBP, L7781 VR)]*

absinthe: *afsantin*

absinthe, absinthin: *afsantin; dáruyi ke az barg va gol e giyáhi be náme dánewik e* Artemisia absinthium *be dast miáyad.*

absinthium: *afsantin; giyáhi be náme dánewik e* *Artemisia absinthium* *ke afsantin migirand.*

absolute: *pák; páv; náb*

absorb (v) ***kewidan**; "Áb e daryá rá agar natván kewid-- Ham be qadr e tewnegi báyad cewid." (Moulavi); **darkewidan**; **mazidan** (dar pezewki); foruxordan, "... va ánjá beyistád va zamin áb **foruxord** va kawti bar sar e kuh e jad-y be zamin ámad ..." (ZBP, L126, TTT); **robudan** (ZBP, L772FM); **be xiwtan kewidan** (ZBP, 5153 ZX, L5123 ZX, L5029 ZX); **mazidan**, "... va jegar bedin raghá ánce latiftar ast as kilus be xiwtan mikewad va mimazad.", **andarxordan** (ZBP, L5404 ZX), **darkewidan** "Co án aźdahá borz e u rá bedid- Be dam suy e xiwaw hami- darkewid." (ZBP, L6879 SF); **xisidan** (ZBP, C5279FM); **xordan** (ZBP, C5373FM, MK, BF); **gereftan** (ZBP, C7621 FM, MK, BF)*

absorbance, absorbency: *andáze ye darkewidan e parto ye X*

absorbent: *darkewande; mazá; mazán; mazande; xorande; xorá; xorán*

absorption: *be* "absorb" *bázgardid.*
(in psychology) *wiftegi; bixiwtani;vále ye... budan/gawtan*

abstain *1-* (from sexual intercourrse) *xoddári kardan; az... wekiftan/ wekibidan "Har máh Homáy pesar rá piw e xod xásti va az ánjá ke mehr e mádari bud az u nawkifti..." (ZBP, L89TB); az... wekibidan, "Javán key wekibad ze joft e javán -- Beviźe ke báwad ze toxm e kiyán." (ZBP, L6254 SF), "Gar ámizew koni bá mard yek bár -- Be ján e man ke nawkibi az in kár." (ZBP, L7730, VR); parhizidan; parhiz kardan. 2-* (from food) *ruze (gereftan)*

abstinence: *bázgardid be* "abstain".

abulia: *dodeli*

abulomania: *dodeli ye bimárgune; sargawtegi*

abut *(dar mohandesi, va dandánpezewki) ham-marz budan; hamsáye budan; hamsámán budan (ZBP, 3913, MK, BF); bar e... budan*

abutment *(dar mohandesi, va dandánpezewki) xarpá; páye (ye pol yá táq)*

Acacia: *wabxosb (MM); kikar (ZBP, C1726 FM); con* Acacia senegal *ke az án źad/* (resin*) be dast miáyad. con: źad e Tázik* (gum arabic) *va źad e Senegál* (gum senegal)

acantha: *xár, con xár e mohrehá ye powt*

acanthosis *(bimári ye pusti) setabri va wáxi wodan e pust*

acanthosis seborrheica: *wáxi wodan e pust bá wure*

acanthosis verrucosa: *wáxi wodan e pust bá zegil*

acari (plural of acarus) *kameyi az raste ye* Acarina; *lise/ wafire/ kermak e in kane*

acarian: *vábaste be kaneháye* Acarina; *yá lise/ wafire/ kermak e in kane*

acariasis: *bimáriyi ke az kane ye* Acarina; *yá lise/ wafire/ kermak e in kane barxizad; ákárinbew*

acaricide: *dáru ye kowande ye kane ye* Acarina; *kanekow; lisekow*

acarinosis: *bázgardid be* "acariasis"

acariosis: *bázgardid be* "acariasis"

acaro-: *vábaste be kane yá kerm e kane yá lise ye kane*

acarus: *kane; kane ye riz*

acatalasia: *bikátálázi*

acathexis *(bimári ye raváni) hic ciz dust nadáwtan; biwuri*

acceleration: *tondtar wodan/ kardan; wetáb; tondi; tizgámi, "Vali con kard heyrat tizgámi- Enáyat báng barzad kei Nezámi!" (Xosro-Wirin). tondi ye/ tizgámi ye tapew e del/ gew; tizgámi ye/ tondi ye dam zadan*

accelerator *1- (dar cehrwenási/ fizik) zi-kár* [<zi,* Gonuyi dialect *(tond/ zud)]*. *2- (dar wimi/ ximi) zi-kár* [zi (tond/ zud)* Gonuyi dialect*]*

accelerometer: *wetábsanj*

acceptor *(dar cehr-wenási/ fizik) atom/ molekul e pazirande/ pazirá ye elektron*

accessory: *yadaki; komaki*

acclimatization: *xu kardan, "va bá harárat va áb e garm xu konad..." (ZBP, L5237 ZX); xu dádan; já oftádan*

accommodation: *jur kardan; hamsáz kardan; hamáhang kardan; sáxtan, "Conin ast rasm e jahán e jahán -- Hami ráz xiw az to dárad nehán;* ***nasázad*** *to nácár bá u* ***besáz*** *-- ke ruzi newib ast o ruzi faráz." (ZBP, L5822 SF).* (of the eye lens) *(baráye źále ye cewm) hamsázi*

accomplice: *dar bimárihá ye gandi* [infectious], *mikrobi/ jvu*yi ke be bimári ye mikrobi ye noxostin afzude gawte án rá badtar konad; daxwár* [<guyew e Gilaki]*

accretio: *casbandegi*

accretio cordis, accretio pericardii: *casbandegi ye gew, borunpuw e gew.*

acellular: *biyáxtegi; bedun e yáxte*

aceraria, aceraria: *guneyi kerm e gerd/ rewteyi*

acervulus: *tude ye wen-mánand/ rigmánand, (ke dar maqz va cewm yáft miwavad)*

acetabularia: *Acetabularia, (guneyi jolbak e sabz)*

acetabulum: *maqák e/ jám e sar e rán dar ostoxán e tohigáh*

acetamide: *asetámidum*

acetaminophen: *asetáminofen*

acetate: *asetát*

acetic: *asetik*

acetic acid: *asetik asid; jouhar e serke*

acetobacter: *asetobákter. bákteriyi ke az etanol asid asetik/ jouhar e serke misázad.* [Note that the English Word "acetobacter" is made from two words: "acetum" Latin = "vinegar", and "baktron" = "a rod", Greek]

acetyl: *asetyl* [Note the English Word "acetyl" is made from Latin "acetum", = vinegar + Greek "hyle" = matter]

acetylene: *asetylen*

acetylsalicylic acid: *asid acetyl-sálisilik, nám e ximik e "Áspirin".*

achalasia: *wol nawodan e máhice ye tang konande ye ráh e govárew; wol nawodan e máhice ye tang konande ye miyán e sorxnáy va kom* [stomach]*; gereftan e/ wol nawodan e daháne ye kom* [stomach]

ache: *dard e peivaste*

acheiria: *sáxte nawodan e mádarzádi ye yek yá do dast.*

Achilles tendon: *zard pei ye páwne; zardpe ye Ekiliz.*

achillorrhaphy: *duxtan e zardpe ye Ekiliz*

achillotenotomy: *boridan va deráztar kardan e zardpei ye Ekiliz.*

achlorhydria: *tarávow nawodan e jouhar e namak/ asid hydroklorik az darunpuw e kom* [stomach]

achondroplasia: *bimári ye qaźqar/ qozruf e ostoxán e andámhá,va kutáhi ye ostoxánhá ye dast o pá*

achordate: *(jánevar e) bedun e* notochord*/ bedune sotun e mohre*

achromasia: *1- birangi ye pust. 2- (baráye báft yá yáxte) rang-nápaziri*

achromat: *1- har ciz e birang. 2- yekrang*

achromatic: *1- bedun e birang kardan e báft. 2- besaxti rangpazir. 3- bedun e wekastan e nur. 4- yekrang. 5- dárá ye máddeyi kamrangpazir*

achromatin: *máddeyi besyár kam rangpazir. (ke dar parde ye haste ye yáxte va* "Linin" *yáft miwavad.)*

achromatosis: *1- kamrangi ye pust yá váwáme ye cewm. 2- rang-nápaziri ye yáxte yá báft*

achromatopsia = monochromatism: *rang-kuri; kuri ye rang*

achylia: *tarávow nawodan e asid klorhydrik/ jouhar e namak va pepsin az kom*

aciculum: *xár, darbarxi táźakdárán*

acid: *asid [váźehá ye ximik con "asid" rá ke az riwe ye Látin hastand "*acidum*" vám migirim] jouhar; gouhar*

acid-fast: *har mikrobi/ jvu*yi ke rangaw bá afzudan e asid naravad.*
acidosis: *asidoz* [<French, acidose]*; asidi gawtane xun va báfthá; káhew e pH xun va báfthá; afzáyew e ion e Hydrożen dar xun va báfthá*
acinus: *sáxtemánhá ye kisemánand dar kálbodwenási beviże dar qoddehá; angurak*
aclusion: *ruyeham naxábidan e dandánhá ye zebarin va zirin*
acme: *tárek; qolle; ouj; cakád*
acne: *juw e bornáyi**
aconite: *biw (ZBP, C5348 FM, MK, BF); áqunitun; dáruyi zahrnák ke az giyáhi benám e* <u>Aconitum napellus</u> *bedast miáyad.*
acoria: *sirinápaziri; porxori*
acousma: *samar e/ hazyán e wenaváyi. (samar = parimati,* hallucination *ZBP, L3965, L4404 NKZZF)*
acoustic: *ává*
acoustics: *áváwenási*
acquired: <u>**1**</u> *anduzewi; anduzewni:* acquired*. "bimárihá ye anduzewi"*: "acquired diseases" *(C3480 MK, BF, FM); dar-reside.alfáxtan; alfaxtan; alfanjidan* (vt) *(*present tense root: *alfáz-,; alfanj):* to accumulate. <u>**2**</u> *alfáxte; alfanjide:* acquired *(C3538- FM)*
acrid *zanande; tond; torw; talx; tiz1; dorowt*
acrobrachycephaly: *kutáhi ye derázá ye káse ye sar (peyro ye juw xordan e darz e táji ye ostoxánhá ye káse ye sar)*
acrobystia: *xoruse*
acrobystitis: *ámás e xoruse*
acrocentric: *kromozomi ke náfaw nazdik be páyán e kromátid ast*
acrocephalopolysyndytyly: *juwxordan e darz e ostoxánhá ye sar hamráh e angowt e fozuni va casbidegi ye angowtan beham.*
acrocephalosyndactylia: = **acrocephalosyndactyly**: *juwxordan e darz e ostoxánhá ye sar hamráh e casbidegi ye angowtan beham.*
acrocephaly: see "oxycephaly"
acrocyanosis: *kabudi ye angowtán va moch (e dast yá pá)*
acrodynia: *dard va ámás e angowtán e dast va pá*
acrokeratosis: *wáxi gawtan e pust e dast va/yá pá*
acromastitis: *ámás e nouk e pestánhá*
acromegaly: *"akromegáli"; dorowti ye kalle, bini, cáne, dasthá va páhá; bimári ye porkári ye gere ye "hipofiz"; qolkallegi**
acromion: *kaláqak* (e ostoxán e wane)*
acronym: *námsár*; vážeyi ke az noxostin vát* [letter] *e cand váže bedast áyad, con* "laser".
acroparesthesia: *gezgez e dast va/yá pá*
acrosome: *"koláhak e wosr", (páreyi az dastgáh e Golgi ke con koláhaki sar e wosr (ZBP, C3569, BF) yá spermátozoyid rá mipuwánad.)*
acrotism: *nabudan yá be dast naxordan e "kust e sorxragi"* (pulse)
actin: *aktin, mádde ye sepideyi dar rewtehá ye máhiceyi ke hamráh e* "myosin" *kár mikonad.*
acting out: *dar ravánwenási, har gune raftár e nápasand ke náxáste az kasi sar zanad.*
actin(o): *partoháyi ke farásu ye banafw bude vákonew e ximiyáyi/* (chemical) *padid ávarad.*
actinodermatitis: *ámás e pust peiro ye tábew e áftáb*
actinotherapy: *partou-darmáni*
actinotoxin: *zahri ke az páhá ye catr e daryáyi* (jellyfish) *bedast áyad.*
activation: *kári sáxtan; koná gardánidan*
activator: *har gune máddeyi ke kár e yek máye* (enzyme) *rá afzáyew dahad.; bekárandázande*
activity: <u>**1**</u> *kuwáyi; por-jonb-o-juw yá sarzende budan; konewvari;takápu; tak-o-dou; kuwew;* <u>**2**</u> *kár; jonbew*
acuity: *tizi*
visual acuity: *tizbini*

acupuncture: *suzan-darmáni ye cini*

acute: *tiz; garm; "Qaránites be loqat e Yunán sarsám e tiz rá guyand…" (ZBP L5422- ZX p.291); Ámás e garm*: acute inflammation. *"ámás e garm ki dar…xáye oftad…." (ZBP L5562- ZX p.530). "va Boqrát bimárihá ye tiz rá be qiyás e dour e qamar dárad, va amráz e mozmene rá be qiyás e dour e wams." (ZBP L7072- HM p.724); zudrou (ZBP, C5299 FM); tiz-áhang*: ámás e tiz-áhang e rude ye kermi/ ápándis. bimári ke bimári ye tizáhangi dárad.*

addict: *1- xugar (be dáruhá ye xeradpuw), "Del e Háfez ke be didár e to xugar wode bud -- Náz-parvarde ye vasl ast, maju ázáraw." (ZBP, L7261 Háfez; L2208 FM). 2- ...-i; ...-báre; heroin-báre; heroyini; carsi; taryáki; bangi. 3- diváne ye...; moruside (ZBP, C641 FM)*

addicted: see **addict**

addiction: *xugari; ...-báregi; ámuxtegári; morusew* (ZBP, C641 FM)*

addictive: *xeradpuw; ámuxtegár; morusidár**

adduct: *nazdik kardan (angowt, bázu va) be su ye rástá ye miyáni ye tan yá andám*

adduction: *nazdik kardan (angowt, bázu va) be su ye rástá ye miyáni ye tan yá andám*

adductor: *(máhice ye) nazdik-konande (ye angowt, bázu va) be su ye rástá ye miyáni ye tan yá andám.*

adenine: *ádenin, báz e purini*

adenitis: *ámás e yek qodde/ tokme/ gere/ gereh/ dożak (ZBP, L967 FM)*

adeno-: *qodde; qonde; gondak (ZBP, C8548 FM); pel/pil (ZBP, C252 FM)*

adenocarcinoma: *dożpel/dowpel*

adenoid: *louze ye sevvom; bádámak e sevvom*

adenoidectomy: *váborida n e bádámak e/ louze ye sevvom*

adenoma: *pel; pil (ZBP, C252 FM)*

adenomyosis: = adenomyoma: *pel e/ pil e darunpuw e zehdán dar máhice ye zehdán*

adenovirus: *Adenovirus*

adeps: *pih e cádorpih e wekam e xuk, (ke baráye sáxtan e rouqanhá ye dáruyi bekár miravad.)*

adherence: *casbandegi*

adhesion: *casbandegi*

adhesive: *1- casbande. 2- casb*

 dental adhesive: *casb e dandán*

 denture adhesive: *casb e dast-dandán*

adhesiveness: *casbandegi*

adiadochokinesia: *nátaváni dar anjám e jonbewhá ye várune powt e sar e ham; con báz kardan o bastan e mowt/bázu va mánand e án*

adiasporomycosis: *bimári ye wow e javandegán con muw va gáh mardom ke az damidan e hág* [spore] *e qárc e xák be nám e* <u>Emmonsia parva</u>, *yá* <u>Emmonsia crescens</u> *padid miáyad.*

adipose: *carbi;carbu*

adiposis: *1- farbehi; cáqi. 2- carb gawtan e…*

 adiposis hepatica: *jegar e carb*

 adiposis cerebralis: *maqz e carb*

adiposity: *1- farbehi; cáqi. 2- carb gawtan e…*

 hepatic adiposity: *jegar e carb*

aditus *ráh; daháne*

 aditus ad antrum: *ráh e guw e miyáni bá qár e ostoxán e pestáni* (mastoid)

adjunct: *komaki*

adjustment *1- áráyew; taráz (kardan); tarázidan. 2- dar ravánwenási: besámán kardan e niyázhá bá zistbum; sázew. 3- baráye rizbin: źále*/ vinok** [lens] *rá tarázidan. 4- tarázidan e dandánhá ye sáxtegi*

adjuvant: *1- komak; komaki. 2-dáru ye komaki. 3- dar imeni-wenási: bekárandázande ye hamegáni, con máye ye* BCG *ke dastgáh e imeni rá nirumand migardánad.*

Adler: Alfred Adler *ravánpezewk e Otriwi ke be várune ye ostád e xod* Freud *engáre ye "niyáz be bartari va nirumandi" rá bejá ye "*libido*" piwnahád kard va noxostin bár "gereh e raváni ye xári"* "inferiority complex" *rá piw kewid.*

ad lib = ad libitum (Látin) *be delxáh (e xod)*
adnexa: *peivast; dombálce*
adnexa uteri: *peivasthá ye zehdán con lulehá ye zehdán, toxmdánhá va vatar e zehdán*
adolescence: *bornáyi, "bar sálhá ye omr e mardom: bornáyi va residan, mardi va miyane ye omr, javáni, kohulat, piri" (ZBP, L7246, TT p381); noujaváni; nouresidegi; mehtari; rasiki (ZBP C4918 BF); nourasi*
adolescent (adj): *borná; noujaván; mehtar; nouras, noureside*
adolescent (n): *noujaván;nouras; borná; mehtar; noureside; "Conin goft k-in noureside javán-- Yeki zan gozin kard o wod kadxodáy." (SF)*
adrenal: *1- nazdik e gorde. 2- qodde/qonde ye ru ye gordehá*
adrenaline = epinephrine *hormoni ke az godde/qonde ye ru ye gordehá tarávow miwavad.*
adrenergic: *1- vábaste be* "epinephrine". *2- har máyeyi ke kár e dastgáh e* adrenergic *rá biyafzáyad. "xime xowk o garm"* = sympathetic/adrenergic *[az Fereidun e Moqbeli]*
adrenotropic: *fazáyande ye kár e qodde ye ru ye gordehá*
adsorption: *casbidan ru ye…*
adult (adj): *mard/ zan e bozorgsál; bozorg; gonde; borná; mahyár*; reside; dar-reside, "... va do doxtar bud Amir Yusef rá yeki bozorg wode va dar-reside va yeki xord o darnáreside. Amir Mahmud án reside rá be Amir Mohammad dád..." (ZBP, L505, TBH), "va do doxtar bud Wo'eyb rá reside va wuy-nákarde (ZBP, L2054 TB), "Reside ma rá hic farzand nist-- Hamán az dar e táj peivand nist." (ZBP, L3228 SF); dádmah (ZBP, C4324 BQM, FM, MK)*
adult: (n) *bozorgsál; bozorg; dádmah; dar-reside; mahyár**
adventitia: *láye ye báft e hambandi ye puwánande ye yek andám*
Aedes: *guneyi pawe*
Aedes aegypti *pawe ye barande ye tab e zard*
aerobic: *1- dárá ye oksyźen. 2- havázi*
aerophagia: *náxodágáh havá xordan*
aerosol: *1- meh. 2-meh e dáruyi ke baráye pákize kardan e havá ye xáne be kár ravad. 3- meh e dáruyi*
Aesculapius, Asclepios: *xodá ye afsáneyi ye Yunán e bástán; xodá ye darmán*
afebrile *bitab*
affect *1 (baráye bimárihá) docár gawtan/ kardan; dast andáxtan; dastandázi kardan. 2 wuride gawtan; wuridan; afsorde wodan; fosordan.*
affection: *1- mehr; dusti. //Be xáharaw saxt mehr mivarzid. Xáharaw rá saxt gerámi midáwt.//. 2- bimári; dard*
affective: *xu; xim*
affective disorder: *bimári ye xu/xim*
afferent: *ávarande*
affinity: *1- peivand. 2- (wimi; ximi*) serewtád* [<serewtan + pasvand e "-ád"]; serewtál*
afibrinogenemia: *nabudan e fibrinoźen dar xun*
aftercare: *parastári ye bimár pas az kárdpezewki*
afterbirth: *joft va pardehá ke pas az záyemán e bacce birun áyad*
afterdepolarization: *várune wodan e bár e barqi ye parde ye yáxte az ásáyew va barangixtegi ye yáxte; barangixtegi ye dir-ras e parde ye yáxte pas az bargixtegi ye hanjár* [normal]*; barangixtegi ye dir-ras do gune ast zudhendgám va dir hengám* [early and late afterdepolarization]
afterload: *bár e piw e ru ye gew, ke máhice ye gew báyad dar barábar e án xun rá be tan beresánad.; bár e piw e ru ye gew; piwbár*
afterpains: *dard e pas az záyemán; pasdarde*
afterpotential: see afterdepolarization
aftertaste: *pasmaze*
aftertreatment: *parastári ye bimár pas az kárdpezewki*
agalactia: *biwiri*
agalactosis: *biwiri*
agammaglobulinemia: *nabudan e gamma globulin dar xun*

agamogenesis =asexual reproduction: *záyew bedun e visan**
agamous = asexual *avisan*; avisanik*, bengarid be* "sex"
agar *ágár, made ye żelátini ke az jolbak e* Gelidium cartilagineum *va digar jolbakhá ye sorx bedast miáyad*
age *sál: "Mará sál bogzawt bar wast o panj-- Na niku bovad gar biyázam be ganj." (ZBP, L4671 SF)*
agenesis *sáxte nawodan e mádarzádi ye yek dastgáh e tan*
agent: *máye; báhu (ZBP, C3254 FM)*
ageusia: *nabudan e/ nadáwtan e cewáyi*
agglomerated: *anbáwte*
agglutination: *1- beham casbidan. 2- juw xordan (con zaxm). 3-koppe wodan; kut wodan*
agglutinin: *kutgar; máye ye kutgar*
aggregation: *1- kut wodan; koppe wodan. 2- kut; koppe*
platelet aggregation: *kut wodan e tálhá*
aggression: *jangjuyi; mostgari; parxáwjuyi; parxáwgari; peikárjuyi*
agitation: *wuridegi; áwub; pariwáni; áwoftegi; tab; tab-o-táb; tap, tapák (ZBP, C6014, FM)*
agnosia: *nawnáxtan; darnayáftan*
-agogue: *máye ye…*
agonal *pordard; por-ranj; hengám e jánkandan*
agony (n): *dard, ranj, wekanje, ján kandan; ján kanew (ZBP, L2121. FM); váy, "Co bázáyad nabinad ganj bar jáy-- bemánad jávdán bá hasrat o váy." (ZBP, C4136. FM, Manucehri)*
agoraphobia: *tars az jáhá ye báz; tars az bázárgáh*
agranulocytosis: *bimáriyi ke dar án gránulosithá ye xun besyár káhew yáfte pust e tan va dahán va dastgáh e govárew zaxm miwavad.*
agraphia: *nevewtan natavánestan*
agyria: *hamvár budan ru ye maqz*
aid (n): *komak; yári; dastgiri. //be/bá komak e dusti./ bá komak e dádyár/dávar//*
hearing aid: *beźnáv [<Hourami Kurdish]*
AIDS (**also Aids**): *kutáh wode baráye* "Acquired Immune Deficiency Syndrome". *az pá-oftádegi (ye dar-reside/* acquired*) ye dastgáh e imeni ye tan; (bimári ye) Eidz = Mus* [<guyew e Gilaki]. barxi ye/qorbáni ye bimári ye Mus*/ Eidz/* Aids. *Mus*/ (bimári ye) Eidz bimári ye kowandeyi/ margbári ast.*
air: *havá; vá; váy; váyu*
liquid air: *havá ye ábgune/ábaki*
airborne: *az ráh e havá; reside az ráh e havá; havábord*
airway: *1- ráh e havá baráye dam va bázdam. 2- lule ye havá ye kucak (ke dar zamán e bihuwi bekár miravad.)*
nasopharyngeal airway: *lule ye havá az bini be náy*
oropharyngeal airway: *lule ye havá az dahán be náy*
akaryocyte: *yáxte ye bi haste, con guyce ye sorx*
akinesia: *bijonbewi; kamjonbewi*
akinesis: *bijonbewi; kamjonbewi*
ala plural **alae**: *bál; bale; parre*
ala nasi: *bál e bini; parre ye bini*
ala ilii: *bál e ostoxán e tohigáh*
alacrima: *kambud yá nabud e tarávow e awk*
alanine: *(asid e ámini) álánin*
albinism: *záli*
albino: *zál*
albuginea: *láye ye lifi ye sepid va saxt ke barxi andámhá rá mipuwánad.; beviźe: xáye.*
tunica albuginea testis: *qaláf e xáye*
albumin; albumen: *sepide; álbumin*
albuminuria: *tarávow e sepide/mádde ye sepideyi dar mize*
alcohol: *alkol*

absolute alcohol: *alkol e náb*
alcoholemia: *budan e alkol dar xun*
alcoholic: *xugar be alkol; meibáre; alkolbáre*
alcoholism: *xugari be alkol; meibáregi; alkolbáregi*
aldehyde: *aldehyde*
aldosterone: *aldosteron*
aldosteronism: *tarávow e biw az andáze ye aldosterone*
alexia: *(nevewte rá) natavánestan xándan*
algae: *jolbak; caqzváre; caqzpáre; jolvazaq; xaze*
-algia *(pasvand)*: *-dard, con "sar-dard"*
algorithm: *Xárazmi; Alxárazmi*
aliasing: *laqzew*
alienation: *1- bigánegi bá mardom. 2- bigánegi bá xod; xodnawnási. 3- bixiwtani*
alignment; **alinement**: *dar dandánpezewki: kamán e dandánhá ye zebarin va zirin rá dar yek rástá nahádan; hamrástá ye ... nahádan; hamrástáyi ye dandánhá*
alimentary: *1- xorák; xoráki. 2- govárew; govárewi*
alimentation: *xorák dádan; xorándan*
parenteral alimentation: *xorák dádan az ráh e rag*
rectal alimentation: *xorák dádan az ráh e rást-rude*
alinement: see "alignment"
aliphatic: *xatti*
aliquot: *nemune ye kucaki az yek ciz e bozorg, ke az ruye án betaván cuni va candi ye án ciz e bozorgtar rá wenáxt.; nemune; mowt nemune ye xarvár ast.*
alkali: *qalyá; kelyá; tabáwir*
alkaline: *qalyáyi; kelyáyi; tabáwiri*
alkalinity: *qalyáyi budan; kelyáyi budan; tabáwiri budan*
alkaloid: *álkáloyid*
alkalosis: *qalyáyi/kelyáyi gawtan e xun*
respiratory alkalosis: *tond dam zadan/ gáz e angewt az dast dádan va kelyáyi gawtan e xun*
metabolic alkalosis: *kelyáyi gawtan e xun peiro ye degarguni ye suxt-o-sáz*
all-: *bengarid be* "allo-"
allantois: *álántois, <u>qori/dabbe ye rude ye powti ye ruyán</u> ke piwábdán rá dar parandegán va xazandegán misázad. Nazd e pestándárán az miyán rafte, tanhá raghá ye án raghá ye band e náf rá misázad.*
allele; allel: *yek joft źen (ru ye kromozomhá)*
allergen: *násázvár; násázgár; har ce ke betavánad násázgári dahad*
allergic: *docár e násázgári/ násázvári*
allergy: *násázgári; násázvári*
allo-,: *digar, jur e digar; nájur*
allogeneic: *az didgáh e źeni nájur, conánke bá yekdigar vákonew kanand, ammá hardo az yek gune* [species] *ye jánevari yá giyáhi.*
allograft: *peivand e báft e kasáni ke* "allogeneic" *hastand.*
aloe: *Dar zabán e Engelisi* Aloe *be se giyáh gofte miwavad.*
1- **Aquilaria agallocha** *va in deraxti ast xowbuy az xáneváde ye* **Mezereon**. *In deraxt dar Hendustán miruyad.*
2- giyáh e digari az gune [Genus] *ye* **Aloe** *ke dar Áfriqá miruyad va az xáneváde ye* **Lily** *ast.*
3- Giyáh e Ámrikáyi az gune ye **Furcraea** *az xáneváde ye* **amaryllis**.
Dar Pársi giyáh e noxostin rá ***dárbuy*** *guyand. va in hamán ast ke Tázikán "Ud" guyand. "Tá sabr rá nabáwad wirini ye wekar-- Tá bid buy nadahad bar sán e dárbuy." (Rudaki; az Xorde Avestá, PurDávud, sát e 139); "Farwhá ye zarbaft, yá párcehá ye abriwomin, jámehá ye abriwomin, piráhanhá ye biwomár az katán, wekar, zanjebil, dárbuy fozun va faráván..." (ZBP, L6656, Hormozdnáme, PurDávud, sát 26).*

Dar Pársi cand nám e zir rá niz baráye Aloe *dárim: hawtdahán (ZBP, L4307 FM), alvá, álvá (ZBP, C3600 FM), wabyár yá wapyár (ZBP, C7900 FM). [Wáyad wáyeste báwad tanhá "dárbuy" rá baráye giyáh e noxostin negáh dárim, va in se váźe ye diagr rá baráye digar gunehá ye* Aloe *be kár barim.]*
aloes (also **bitter aloes**) [sing v] *wire ye in giyáh ke dar pezewki be kár miravad. Tabarzad (ZBP, C6106 BF)*
alopecia: *tási;bimuyi; kali; kacali; maźang; daqsari*
alopecic: *tás; dáqsar; daqsar; casang; xawang; xawan(con dar xawansár, sarsepid); korak; kacal; daq; tavil; dak;taz; kal, "K-az ceyi kal bá kalán ámixti -- to magar az wiwe rouqan rixti?" (ZBP, C1946, C2994, Moulavi)*
alternans: *yeki dar miyán*
alveolus, pl **alveoli**
pulmonary alveoli: *hobábce ye wow; angurak e wow*
dental alveolus: *maqák/ cáhak e dandán*
amaurosis; amblyopia: *kuri [bedun e bimári ye áwkár e cewm]; kuri az pey e bináyi; andos [<Avestáyi "andos" (Yawthá, PurDávud, Ábányawt, hát e 90-93, pp273-275)]*
ambidexterity: *tavánáyi ye kár bá dast e cap o rást, engár do dast e rást dáwtan*
ambient: *dourádour; gerdágerd*
ambivalence: *dodeli; doha váyi; damdami budan; sahew e dogáne dáwtan*
ambly-: *kondi; kásti; geráni*
amblyacousia: *geránguwi; geránwenaváyi*
amblyopia: *tári ye did*
Ambrosia: ragweed/ *váw*[<Gilaki]*
Ambrosia artemisiaefolia, small ragweed: *kuciváw*[<Gilaki]*
Ambrosia trifida, giant ragweed: *pileváw* [<Gilaki]*
ambulance: *ámboláns; bimárkaw; xastekaw [pawgahan = ámboláns e mordekew/ tábutkew (Xordád Yawt, Hát 2, Yawthá, Purdávud, sát 153); nesákew (mordekew)]*
ambulatory: *sarpá; sarpáyi*
ameba: *ámib; jánevar e tak-yáxte*
amebiasis: *bimáriyi ke az* Entamoeba histolytica *padid ámade va mitavánad rude, jegar yá wow rá docár konad. wekamravew e/ eshál e xuni*
amenorrea: *dawtán-bastegi (ZBP, L5317 ZX)*
amino acid: *asid e amini*
ammonia: *ámonyák*
amnesia (n): *farámuwi; farámuwi, "...va Lisarqas be loqat e Yunán farámuwi rá guyand va be Tázi nesyán guyand..." (ZBP, L5429 ZX)*
amnion: *parde ye dawtak* [fetus]
amniotic: *vábaste be parde ye dawtak* [fetus]
amniotic fluid *áb; áb e darun e pardehá ye bacce, dar zehdán*
amoeba: *bengarid be* "ameba"
amorphous: *biparhib; birixt; nájur; nábesámán*
amphibia: *do-zistán; qukán; quksánán*
amphoteric: *ham asid ham kelyá*
amplification (n): *afzáyew; afzudan; bozorg(tar) kardan; mahánidan*; masánidan*; mahánew*; masánew**
amplifier (n): *maháne*; masáne**
amplify: *afzudan; bozorg kardan; mahánidan*; masánidan**
amplitude (n): *dámane; pahne; pahná; feráxi; feráxá; masá; mahá*
ampoule; ampul: *ámpul; bokal* (<guyew e Lári)*
ampulla: *kise*
ampulla ductus lacrimlis: *kise ye awki*
rectal ampulla: *kise ye rástrude*

amputate (v); **amputation**: *váboridan; az tan jodá kardan, "…va bedán hájat áyad ki án (ozv e morde va puside) rá az tan jodá konand…" (ZBP, L5624 ZX); bedar kardan, "Darviwi… gelimi az xáne ye yári bedozdid. Hákem farmud dastaw bedarkonand…" (ZBP, L3741, GS)*
amygdala: *1- bádám. 2- bádámak; louze*
amylase: *amiláz*
amyloid: *ámiloyid*
amyloidosis: *gerdámadan e ámyloid dar báfthá*
amyotrophy: *godáxtan e báft e máhice. Be* "atrophy" *bázgardid.*
anabolism: *suxt-o-sáz e sázande be* "metabolism" *bázgardid.*
anaerobe: *náhavázi; bihavázi*
anacusis: *náwenaváyi*
anadipsia: *tewnegi ye saxt*
anaerobe: *bihavázi*
anal: *pendik,* see "anus"
anal (adj): *suráx e kun; pend (<Guyew e Espaháni); pize; pizi; sule; káf; morz; anjir*
analeptic: *dáru ye behbudi baxw*
analgesia: *bidardi; dard rá nasahidan* (not feel)
analgesic: *1- dardzodá. 2-dardzodáyi. 3-bidardi*
analog: *ánálog, newán dádan candihá ye cehrik* [physical quantities] *be rixt e ramz*
analogous: *hamánandegi dar konew yá rixt ammá na az yek riwe*
analogue: *hamánad dar konew, ammá na az yek bonyád*
analogy: *hamánandegi dar konew yá rixt, ammá na az yek riwe*
analysis: *káftan, "Bedán gune zad na're ye kuhkáf- ke simorq larzid dar kuh e Qáf." (ZBP, L1088, Asadi); vákáftan; wekáftan; váwekáftan; az ham forugowádan*
analytic: *káfti; vákágti; wekáfti*
anaphylactic: *bengarid be* "anaphylaxis"
anaphylaxis: <u>*násázgári ye/ násázvári ye sahmgin*</u> *(ke mitavánad máye ye bihuwi yá marg gardad)*
anaplasia: *náreside mándan e yáxtehá (ye beviźe xunsáz)*
anaplastic: *(yáxteyi ke) náras mánde*
anasarca: *xiz e sarásar e tan; yámán* [<Gilaki)]*
anastomose: *(daháne ye) do ciz rá be ham peivastan; do rag rá beham peivastan*
anastomosis: *(daháne ye) do ciz rá be ham peivastan; peivand e do rag*
anatomy: *kálbodwenási*
ancylostoma: *kerm e angali qollábdár*
Ancylostoma duodenale, *kerm e qollábdári ke dar davázdahe já migirad.*
ancylostomiasis: *bimári ye barxáste az kerm e qollábdár*
androgen: *har máddeyi ke máye ye peidáyew e viźegihá ye nari gardad; narmáye*
androgynous: *kasi ke xáye dárad ammá andám e visanik* [sexual] *e u mádde ast*
anemia: *kamxuni*
aneroid barometer (n): *fewársanj e haváyi*
anesthesia:
[Baráye "general anesthesia" *in váźehá rá bekár barid: huwbar; bihuw konande; bihowáne, "Man dáyeyi dáwtam va u ma rá nasihat karde bud ke cun dar miyán e mardán mibáwi báyad ke bihowáne peivaste bá xod midári, ma rá angowtari dar angowt bud va bihowáne dar zir e negin bud." (ZBP, C7964, SA). Va baráye* "local anesthetic" *dáru ye serr konande yá kerex/ kerext konande rá bekár barid.]*
be under anesthesia: *zir e bihuwi/ kerexi/ serri budan*
administer anesthesia; anesthetize: *kasi rá bihuw kardan; kasi rá bihowáne dádan. serri; serr kardan; kerexi/ kerex kardan con baráye kewidan e dandán.*
[Hamánjur ke dar bálátar yád wod dar Pársi niyázi be tarjome ye "local" *va* "general" *nist. Váźe ye "ser" va "kerex" hamán* "local" *rá miresánad, va "bihuwi" va "huwbari" hamán maini* [meaning] *ye,* "general" *rá dar bar dárad.]*

aneurysm: *gowádi; mawgak**
aneurysmal: *gowád*
agiitis: *ámás e rag*
angina: *dard*
angina pectoris: *dardi ke az kamxuni ye del/ gew barxizad*
angiocardiography: *peikarebardári ye sinemáyi az gew/ del va raghá bá parto ye Rontgen*
angiography: *peikarebardári ye sinemáyi az raghá bá parto ye Rontgen*
angioedema: *gowádi ye muyraghá va xiz e pust o darun-pust* [mucosa]/ *kahir e qul*
angioma: *ragpel; ragpil*
angiomatosis: *bimári ye ragpilán*
angioplasty: *rofu ye raghá*
angiopoiesis: *ragsázi*
angiosarcoma: *doźpel e raghá*
angiotensin: *angiotensin*
angle: *guwe*
angulus: *guwe*
anhidrosis: *bimári ye xi/ xẃi nakardan*
animal: *jánevar; jándár*
animal (n): *jánevar; jándár; cárpá; hyun; dad, "Be wahr andaraw xáb o árám nist- newastaw bejoz bá dad o dám nist." (ZBP, L5713 SF)*
animus: *1- xawm. 2- dar ravánwenási ye Jung, baxw e narine ye raván e zan*
anion: *ion e faráz; anion; ioni ke be anode/ armex* miravad*
anise: *giyáhi be nám e bádiyán; bádiyáne; vádiyán, be nám e dánewik e* <u>Pimpinella anisum</u>
aniso-: *nábarábar; náhamánand*
anisotropic: *1- biqaváre. 2- baráye źále* [lens] *dárá ye do jur wekanandegi ye nur*
ankle: *moc; moc e pá; quzak; gouzak; paźul; pejul*
ankylo-: *xamide; kaj*
ankylosis: *bijonbewi ye bandgáh; xowk gawtan band/ bandgáh*
anlage: *áqázi; áqázin; nabálide*
annuloplasty: *rofu ye gil* e daricehá e del/ gew*
annulus; anulus: *gil* [<Yazdi/ Kermáni dialects]*
anode: *faráz; ármex* [ár/ ári/ ávari* = positive; *mex* = pole*]*
anomaly: *náhanjári*
Anopheles: *pawe ye máláriyá*
anorectal: *(vábaste be) pend va rástrude*
anorexia:
1- gorosnegi; nadbudan e árezu ye xorák; nabudan e gorosnegi
2- (**anorexia nervosa**) *gorosnegi ye gáv, "...(va in gorosnegi) ...alju-olbaqari xánanad ya'ni gorosnegi ye gáv... va in gorosnegi hame ye andámhá báwad bi gororsnegi ye me'de va in conán báwad ki andámhá be qazá hájatmand bovad va me'de án rá naxáhad." (ZBP, L5530, ZX)*
anorexic (= **anorectic**) (n, adj): *(kasi ke docár e) gorosnegi ye gáv (báwad)*
anorgasmia: *nabud e "yuxe", be yuxe naresidan; "yuxe nawodan"; bengarid be* "orgasm"
anoscope: *anborak e rástrude; anborak baráye didan e rástrude*
anosmia (n): *nábuyáyi, "...va az nábináyi va nábuyáyi in noqsán nabáwad..." (ZBP, L5087 ZX); xawam, "...va bimáriyi bovad ki buy [buy e xow] va gand nadánad va in rá xawam guyand." (ZBP, L7080 HM)*
anosmic (adj): *docár e nábuyáyi/ xawam; nábuyá; xawam*
anosmy (n): *nábuyáyi,"...va az nábináyi va nábuyáyi in noqsán nabáwad..." (ZBP, L5087 ZX); xawam, "...va bimáriyi bovad ki buy [buy e xow] va gand nadánad va in rá xawam guyand." (ZBP, L7080 HM)*
antacid: *dáru ye zed e torwkardan; jodasid; zedd e asid e kom*
antagonism: *hamestári (ZBP, C4628 BF)*

antagonist: *hamestár (ZBP, C4628 BF)*
antagonistic: *hamestár (ZBP, C4628 BF)*
antagonize, -ise: *hamestári nemudan (ZBP, C4628 BF)*
ante-: *jelo ye; piw az*
antecibum: *piw az xorák*
antegrade: *piwrou; jelourou*
antenna: *wáxak*
antepartum: *piw az záyemán*
anterior: *piw; piwin; piwi; jeloyi*
anterograde: *piwrou; jelourou*
anteroinferior: *piwi-zirin*
anterolateral: *piwi-biruni/pahluyi*
anteromedial: *piwi-miyáni*
anteroposterior: *piwi-powti*
anteroseptal: *jelo ye diváre*
anterosuperior: *piwi-zebarin*
anthelmintic: *kermkow; jodkerm; zed e kerm*
anther: *pasák*
anthracosis: *tahnewast e gard e zoqálsang dar wow*
anthrax: *siyáh zaxm*
antrop(o)-: *(váźe ye serewtani be maini ye) ádam; ádamvár; mard; mardom; mart́- = mars [con dar "kayumars"]*
anthropoid (adj): *rixt e ádam; ádamvár; mardomvár; mardomsán; mardomsár*
anthropoid (n): *meimunhá ye mardomsár con baháne* (= gorilla) *va buzine* (chimpanzee)
anthropology: *mardomwenási*
anti-, (*niz* **ant-**) (pref): *zed; pád; pat; pei-; ná-; aná-; -zan; -kow; jodá; jod-; -gosár; -zodá; zed-; -wekan*
antiadrenergic: *zedd e dastgáh e adrenerźik*
antiamebic: *ámibkow*
antianxiety: *zodáyande ye áwoftegi/ delwure*
antiarrhythmic: *zedd e tapew (e gew/del); zedd e doźtapewi*
antibacterial: *mikrobkow; jvukow**
antibiotic: *ántibiyotik*
antibody: *pádtan*
anticholinergic: *zedd e dastgáh e párásampátik*
anticoagulant: *jelougir e laxte wodan e xun*
anticoagulation: *jelougiri az laxte wodan e xun*
anticonvulsant: *zedd e parkaw*/seni*; jodparkaw*; jodseni**
anticonvulsive: *bengarid be* "anticonvulsant"
antidepressant: *zedd e afsordegi; joddeźami*
antidote:
1- nuw; anuw; nuwdáru; anuwdáru; jodbew; pádzahr; taryák; taryáq, "Ke in áwti jostan az bahr e ci-st? -- Negah kon ke taryák e in zahr cist?" (ZBP, L6626 SF); pibew.*
2- pádzahr; nuwdáru
antidromic: *rasánew várune ye hanjár* [normal]
orthodromic/antidromic tachycardia adj *(pezewki) beteź [<guyew e Semnáni, "bateźyun"/ besanjid bá pá-, = pád-, = paiti + teź] páteź.*
orthodromic/antidromic tachycardia: *tondtapewi ye beteź*/páteź**
antiemetic: *zedd e bálávardan/qei kardan; jod-akmák*
antigen: *pádgen* (dar barábar e pádzahr) [<gennáyan* (Abyanaki dialect)*]*
antigenic: *pádgenik**

antihelmintic: *kermkow*
antihistaminic: *pádhistámini*
antimony (n): *(wimi/ximi) antimonium*
antipyretic: *tab-bor*
antisepsis: *gandzodáyi; palawtbari; palawtzodáyi*
antiseptic: *gandzodá; palawtbar; palawtzodá*
antisocial: *námardomi; az mardom-be-dur; mardom-goriz. //Áwqál e/ zobále ye xod rá dar jáhá ye hamegáni rixtan (kári) námardomi ast.//*
antispasmodic: *az miyán bardárande ye girew e máhicehá ye hamvár; wol konande ye máhicehá ye hamvár*
antitoxin: *pádzahr; jodbew; jodviw*
antivenom; antivenin: *pádzahr; jodbew*
antrum: *kávák*
anuresis: *tarávow nawodan e mize*
anuria: *tarávow nawodan e mize*
anus (pl **anuses**): *suráx e kun; pend (<Guyew e Espaháni); pize; pizi; sule; káf; morz; anjir*
imperforate anus: *kun e bisuráx; pend e bisuráx*
anxiety: *garm-o-godáz, "Ke rawk ávarad áz o garm-o-godáz -- Dożágáh divi bovad dirsáz." (ZBP, L3312 SF); áwub; wekuh; bák; tap; tapák; timár; táse; talváse, "...va hargáh ke bá safrá ámixte báwad manew-gawtan* [nausea] *va karb árad va be Pársi "karb" rá táse yá talváse" guyand..." (ZBP, L5290 ZX); bixiwtani, "...az sar e bixiwtani va tars goft, "Weyx salám resánid....." (ZBP, L2551 AT)* **castration anxiety** *gereh e/ bimári ye raváni ke az axtegi barxizad.* **free-floating anxiety** *talváse bedun e cem áwkár.* **neurotic anxiety** *talváse biw az andáze, dar sanjew bá cem* [reason] *e án;* **separation anxiety** *talváse ye jodáyi ye bacce az mádar va xáne-aw.* **situation anxiety** *timár hengám e dast zadan be kári nou.; timárxári; timárdári*
aorta: *haftandám; wáhrag; sorxrag e Áortá*
aortic: *vábaste be wáhrag e áortá*
"idiopathic hypertrophic subaortic stenosis", "IHSS" *tangi ye zir e sorxrag e áortá, peiro ye setabri ye divár e miyán e do wekamce*
apathetic: *biramaq; bihál; sost; biná; biján*
apathy: *biháli; biramaqi; sosti; bi-náyi*
aperture: *1- rouzan; rouzane; rouzana; suráx; cák; suláx; sule; dahán. 2- ruźan; daháne*
apex: *tárek; ouj; oug; kalle; qolle; cakád, "Biyámad daván didebán az cakád -- ke ámad az Irán savári co bád." (ZBP, L7680 SF)*
aphasia: *láli; band ámadan e zabán; soxan natavánestan goftan*
aphasic: *lál; kasi rá zabán band ámade budan; zabánbaste; zabán baste; zabánband gawtan*
aphrodisiac: *árezu(bar)angiz; varanangiz*; varani*; varanik* (ZBP, C1918; C1919 BF)*
aphtha: *zaxm e dahán*
aplasia: *sáxte nawodan e yek andám yá báft*
apnea: *1- band ámadan e dam; dam-gosastegi; "Co yek sá'at zabánaw bud baste -- del andar bar wekaste dam-gosaste." (ZBP, L7713, VR). 2- xafegi*
apneic: *dam-gosaste, "Co yek sá'at zabánaw bud baste -- del andar bar wekaste dam-gosaste." (ZBP, L7713, VR)*
aponeurosis: *parde ye puwánande ye zardpei/lik**
apoplectic (adj): **<u>1</u>** *(docár e) hawi*/sanyás* [be váźe ye piwtar bázgardid]. hawi*; sanyás**
apoplexy (n): *sanyás* (<"Sanyásah" Sanskrit). hawi* (<Avestáyi, "hawi" (Xordád-yawt, Yawthá; Hát 2 va 3; sát 153; Purdávud)*
apoptosis: *marg e yáxte bá barnáme*
apostasis: *páyán e bimári1*
asthenia: *káhew, "Be yek máh yek bár ámixtan -- Gar afzun bovad xun bovad rixtan...; Co afzun koni káhew afzun konad -- Ze sosti tan e mard bixun konad." (ZBP, L5945 SF)*

apparatus: *dastgáh*
appendage *donbálce; dom; donb; domb; wáx; wáxe; guwak; peivast; donbále; ziyádatak, "...va az allazi lá esma laha do ziyádatak birun dáwt be andáze ye án do maqák..." (ZBP, L5091 ZX)*
appendectomy (**appendicectomy**) *bedar kardan/ váboridan e rude ye kermi*
appendicitis *bád/ámás e rude ye kermi*
appendix (pl **appendices**) see "appendage"
appendix (pl **appendixes**). (**vermiform appendix**) *rude ye kermi*
appetite 1 *ewtehá/ árezu (ye xorák), "Makon dar xorew xiw rá cársuy -- Conán xor ke nizat konad árezuy." (ZBP, L3381 SF); "... árezu ye ta'ám fozun az gováridan báwad." (ZBP, L5018 ZX); árezu (kardan e xorák), "Me'de ye sard: tewnegi andak báwad va cizhá ye tar árezu konad." (ZBP, L5019 ZX)*
apple *sib*
Adam's apple: *sib e Ádam, barjestegiy e neikanak**
appliance *(dar dandánpezewki) cilán; wilán; abzár con dandán e sáxtegi, va abzárhá ye rást gardánidan e dandánhá*
applicator *mále; málak; kabce; gavis*
apposition *joft e ham nahádan*
approach *ráh*
approximate *be ham nazdik kardan*
approximation *joft e ham nehádan*
apyrogenic *na máye ye tab*
aqua *áb*
aquatic *ábi*
aqueduct *náv; náve; ábráh*
aqueous *ábi; ábaki; udan* (<udan (Sanskrit) e ábi, áb)*
aqueous humor/body (n) *sepide-karp* (bá nemune ye zir besanjid): "...va andar piw e jalidi ye rotubati digar ast mánand e ye sepide ye xáye ye morq va bedin sabab án rá rotubat e beyze guyand..." (ZBP, L5141, ZX)*
arachidonic acid *rouqan e peste ye wámi* [peanut]
Arachnida *bandpáyán con tártanak/ankabut kane va kaździom*
arachnodactyly *deráz o bárik budan e angowtan, con pá ye tártanak*
arachnoid *con tár e tártanak/ankabut, tártanakwáme*
arachnoidea mater *pardeyi besyá názok con tár e tártanak miyán saxt wáme va narm wáme ye maqz va maqz e tire*
arachnoiditis/arachnitis *ámás e parde ye tártanaki ye maqz yá maqz e tire*
arbor *deraxt; dár*
arbor bronchialis *deraxt e náycehá*
arboreal *1- deraxt; deraxti. 2- (jánevar e) deraxtzi; dárzi*
arborization *con deraxt wáxe-wáxe wodan*
arc *kamán; drun; drune (ZBP, C4803 FM, BF)*
neural arc: *kamán e/ drun e pei*
arch *kamán; táq; drune; áhang*
arch of aort: *kamán e áortá/ wáhrag e tan*
archaic *párine; kohan; áqázi*
archi, arch-, archaeo-, archeo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye, 1- bozorg; rahbar. 2- noxostin; áqázin; párine*
arcus *kamán* ; *táq; drune; áhang*
arcus senilis; arcus corneae: *kamán e nini/ninákí**
area *baxw*
arena *wen; rig*
arenaceous *weni; rigi*
areola *hále*

areola mammae *hále ye gerd e nouk e pestán*
argentum *sim*
arm (n) *1- bázu; báhu; kat; andám e báláyi; bál; bále; bálak; kang. 2- daste;wáxe; wax*
armpit see "axilla"
aroma *bu ye xow; bu ye buyafzár* (spices)
aromatic *1- dárá ye bu ye buyafzár* (spices), *yá bu ye dáruyi. 2- dar ximiyá/ wimi ye handámik** (organic chemistry) *dárá ye parhun e 6-táyi ye baste* [= closed 6-sided circle].
arrest *ist*
cardiac arrest: *ist e del*
arrhytmia *doźtapewi (ye del/gew)*
arrhythmogenic *máye ye doźtapewi*
arsenic *zarnix; zarnik*
arteria see "artery"
arterial *sorxragi*
arteriography *peikarebardári az sorxraghá*
arteriola *sorxragce*
arteriosclerosis *saxt wodan e divár e sorxraghá*
arteritis *ámás e sorxrag*
artery *sorxrag*
arthralgia *dar e bandgáh*
arthritis *ámás e bandgáh*
migratory arthritis *[ámás e jábejá wavande ye/ kucewni ye/ kucande ye bandhá]*
rheumatoid arthritis *cangar* [<Gilaki cangar]*
arthr(o) *band; bandgáh*
arthrocentesis *bá suzan áb e/ cerk e... bandi/ bandgáhi rá kewidan*
arthroplasty *duxtan/rofu/vásác** [repair] *e band/bandgáh*
arthropod *bandpá; az bandpáyán*
Arthropoda *bandpáyán*
arthroscope *dastgáh e didan e darun e band/bandgáh*
arthroscopy *ázmáyew e darun e bandgáh bá ceráq*
arthrosynovitis *ámás e bandgáh va parde ye sepidezá*
articular *band; bandgáh*
articulation *1- peivand; band; bandgáh (e do ostoxán). 2- soxan goftan; váxtan = vátan = vájidan (riwe ye zamán e aknun "váj-"); govewt, "...be konew va be manew va be govewt..." (ZBP, C1319, Tárix e Sistán, Sagzi)*
artifact: *dastkarde*
artificial *doruqin; sáxtegi*
arytenoid *camce; do korjan e camceyi neikanak*/barangánce ke tárhá ye áváyi be ánhá casbideand*
asbestos (n) *ázarwost (ZBP,C3375 FM); panbe ye nasuz*
asbestosis (n) *bimári ye wow az ázarwost/panbe ye nasuz; ázarwostáxt*; ázarwostban*; ázarwostbew**
ascariasis *bimári ye kerm e Áskaris*
ascaricide *kermkow; áskáriskow*
ascaridosis *bimári ye kerm e Áskaris*
ascites *gerd ámadan e áb dar wekam; yámán* [<guyew e Gilaki)]*
Ascomycetes *guneyi qárc be náme* <u>Ascomycetes</u>
ascorbic acid *vitámin e* "C"*;* acidum ascorbicum
-ase *pasvand be maini* [meaning] *ye "-máye" con xamir-máye*
asepsis asepsis (n). *pávi* (ZBP, C4651, FM, BQM, MK, BF)*
aseptic (adj) *páv*; pávi* (ZBP, C4651, FM, BQM, MK, BF); zodudan e mikrob/jvu*há; anáhidi; mikrob/jvu*zodáyi; páki; bimikrobi/bijvu*yi*

aseptic asepsis (n) *pávi* (ZBP, C4651, FM, BQM, MK, BF)*
aseptic (adj) *páv* (ZBP, C4651, FM, BQM, MK, BF); pák; bimikrob; anáhid*
aspergillosis *bimári ye qárc e ásperjilus*
Aspergillus *guneyi qárc be nám e ásperjilus*
aspermia *nadáwtan e mani/áb/áb e powt/ áb e kamar/wosr* (ZBP, C3569, BF)*
asphyxia *xafegi*
aspirate *1- damidan. 2- makidan. 3 -makide; 3- ánce ke bá makew be dast áyad*
aspiration *1- damidan; havá rá tu bordan 2- makew; makidan va birun kewidan. 3- bá dam be darun e wow bordan//*meconium aspiration: *mámize* [meconium] *rá bá dam be darun e wow bordan*
aspirator *dastgáh e makzan; make; makande*
asplenia *biseporzi*
assay *árvin; ervin; sanjidan; sanjew; ázmudan; ázmáyew; ayargiri* [besanjid bá amár; ayár]. ámizeyi rá ervin zadan/ ázmudan/ayár gereftan*
assimilate (v) *1- be tan mánande kardan/gardánidan, "...va kár e qazá be se ciz tamám wavad yeki be ziyádat va digar mánande gardánidan bedán andám ke qazá bexáhadaw kardan..." (ZBP, L7051 HM). 2- be tan forukewidan, be tan mánand(e) gawtan/wodan", "... (xorák) do gune báwad yá án báwad ki be tan peivaste nagardad va mánande nawavad ammá ánce be tan, u peivaste gardad va mánande wavad." (ZBP, L5261 ZX). 3- be gouhar e xiw ávardan "...va jegar u rá bepazánad va xun gardánad va be gouhar e xiw árad..." (ZBP, L6973 HM)*
assimilation *bázgardid be* "assimilate"
association *1- dar peiwenási: baxwháyi az maqz ke baxw e jonbewi* (motor) *rá be baxw e sahewi* (sensory) *mipeivandad. 2- dar náhanjárihá* [abnormalities], *padid ámadan e do yá can bimár e náhanjár. 3- dar ravánpezewki peivand e andiwehá ye xodágáh va náxodágáh. 4- dar genwenási/suápewenási** [genetics]*; padid ámadan e do yá cand viźegi ke baxtaki nabáwad.*
asterixis *parew e andám(há)*
asthenia *tandi (ZBP, C6284 MK, BF); bituwi; biramaqi*
asthenic *tand (ZBP, C6284 MK, BF); bituw; biramaq*
asthma *bimári ye ásm; buji* [<Avestáyi. bázgardid be Xordád Yawt, Hát 2, 3, sát e 152, 153, Yawthá. Purdávud, cáp e sevvom, Dánewgáh e Tehrán.]*
asthmatic (adj) *docár bimári ye ásm/buji**
asthmatic (n) *bimár e ásmi/bujik**
astigmatic (adj) *daq, "Mesl e in bud ke surat e dáyeam ruye yek áyne ye daq mon'akes wode báwad. Ánqadr kewide va láqar be nazaram jelve kard be wekl e bávarnakardani ye mozheki darámade bud." (Buf e Kur, Sádeq e Hedáyat)*
astigmatism (n) *daqi [(be* "astigmatic" *bengarid]*
astralgalus *qáb/qáp, ostoxán e moc e pá [dar gozawte bá án qáb-bázi mikardand]*
astringent *wakuk, "andar wenáxtan e qazáhá ye sard, har ce torw ast va har ce wakuk ast hame sard báwad va wakuk rá be Tázi afs guyand." (ZBP, L5269 ZX); gas; zoft*
astrocyte *yáxtehá ye seriwomi ye setáreyi ye maqz*
astrocytoma *pel/pil* (tumor) *e yáxtehá ye setáreyi ye maqz*
asylum *ásáyewgáh; panáhgáh*
asymmetry *náhamtá*
asymmetric; **asymmetrical** *náhamtáyi*
asymptomatic *bi newáne*
asynergy *náhamáhangi ye kár e andámhá ye tan*
asystole *ist e gew/del*
ataxia *náhamáhangi ye kár e máhicehá*
atelectasis *foruxábidan e wow yá páreyi az án*
atheroma *gandomak*
atherosclerosis *gandomak va saxt gawtan e divár e sorxraghá*
athetosis *vul zadan e dastán*

atlas *Atlas, nám e noxostin mohre ye gardan, (Atlas nám e xodá ye Yunán e bástán ast ke sotunhá ye keyhán rá nagahmidáwt.)*
atmosphere *mehrak (ZBP, C7829, BF); váyu (EDP, 5.1535) [váyu <vayu (Avestáyi)]; havá*
atom *atom; parmánu* [<paramánuh (Sanskrit)]*
atonia *tandi; woli; laxti*
atonic *tand; wol; laxt*
atonicity *tandi; woli; laxti*
atony *tandi; woli; laxti*
atopy *násázgári/násázvári ye az gune ye 1, násázgári/násázvári ye gouhari; bá ámás e bini, wow, ráhhá ye haváyi yá gáh govárew*
atresia *1- nabudan yá baste wodan yek ráh e hanjár* [normal] *e tan; nabud; kasviw*. 2- káhew va nabudan yá nápadid gawtan e yek sáxtemán e tan; káhew va nabud e…; káhew va kasviw* e...*
atretic *baste budan; bastegi*
atrium *dehliz*
atrophy: (emaciation; asthenia; degeneration): *káhew, "Be yek máh yek bár ámixtan -- Gar afzun bovad xun bovad rixtan....; Co afzun koni káhew afzun konad -- Ze sosti tan e mard bixun konad." (ZBP, L5945 SF);xordraftan; godáxtegi;godázew*
atrophy *nahár; godázew, "...va az godázew e tan namak e áb [wáw/mize] begardad va rang e án ozv girad ki migodázad." (ZBP, L5015 ZX); godáxtan, "va kasi ki az ranj yá az qam pih e u godáxte wavad..." (ZBP, L1601 ZX); káhew, "va bed-án sabab mardom ta'ám va waráb ki u rá tamám báwad natavánand xord... va ellat e dabul be Pársi godázew guyand va káhew niz guyand..." (ZBP, L5171 ZX); randew, "...va in randew e andámhá ye asli báwad." (ZBP, L5224 ZX); paźmordan, "...va ángáh aláj konad (bavásir rá) ... yá be dáq yá be dáru ye tiz conán ke paźmorde gardad..." (ZBP, L7087, HM)*
atrophy (v) (pt, pp **-ied**) *godázew; godáxtan; kástan; nahár gereftan. [Baráye nemunehá be váźehá ye bálátar bázgardid.]; andámhá ye/ máhicehá ye godáxte/káste/nahár(gerefte)*
attack *kaft*
anxiey attack: *kaft e delwure*
transient ischmic attack: *kaft e kamxuni ye gozará*
vasovagal attack: *qaw; bihuwi*
atypical *nájur; náhamgen; náhamáhang*
atypically (adv) *nájur; náhamgen; náhamáhang*
audio- *wenaváyi*
audiologist *pezewk e wenaváyi/guwpezewk*
audiology *wenaváyiwenási; guwpezewk*
audiometry *sanjew e wenaváyi; andázegiri ye wenaváyi*
audition *wenaváyi*
auditory *wenaváyi*
aura *piwdarámad; newáne ye piwtáz con piwdarámad e sardard e "migreni"*
aural *(vábaste be) guw*
auri-, *(vábaste be) guw*
auricle *1- lále ye guw 2- guwak*
auricula atrialis *guwak e dehliz (e del/gew)*
auris *guw*
auscultation *guw dádan; niuwidan*
cardiac auscultation: *niyuwew e del/gew*
autism *dar xod budan; báxod budan; bimári ye raváni ye "xodbovewn*"*
autistic *docár e xodbovewn**
auto- *(piwvand) xod-*
autoanalysis *xodravánkávi*
autoantibody *pádtan e zedd e báft e xod*
autoclave *ototkláv; dastgáh e dame ye porfewár baráye kowtan e mikrob/jvu*há*

autogamy *xodgowni*
autohemotherapy *zadan e xun e bimár be xodaw baráye darmán*
autoimmunity *imeni be báft e xodi*
autologous *xodi*
automatic *xodkár*
automaticity *1- xodkári. 2- yáxteyi ke betavánad xodkár angizew* [stimulus] *e barqi padid ávarad.*
automatism *raftár e xodkár/náxodágáh*
autonomic *xodkár*
autophagia *xodxori*
autopsy *kálbodwekáfi ye nesá* [kálbod e morde]; wekáftan e nesá**
autoregulation *sámán dádan be kár e xod (e xod andám)*
autosensitization *násázgári be báft e xod*
autosome *yek joft kromozom e hanjár* [normal] *na visanik* [<Avestáyi,* = sexual*]*
autosuggestion *xod be xod xándan*
autotherpy *1- xod-bexod xub wodan. 2- az tarávowhá ye pálude ye xod e bimár gereftan va be xodaw zadan baráye darmán*
autotopagnosia *nawnáxtan e (já ye) andámhá ye tan e xiw*
autotransfusion *zadan e xun yá farávarde ye xuni bimár be xodaw*
autotransplant = augraft: *peivand e az xod be xod*
autotransplantation *peivand zadan e az xod be xod*
autotrophic *xodxorew; tavánáyi ye sáxtan e molekulhá ye báfti baráye xorák dádan e be báfthá ye xod*
auxesis *bálew, (tanhá bá afzáyew e andáze yá gonj* [volume]*, na afzáyew e womár e yáxtehá)*
aux(o)- *bálidan; bálew*
auxiliary: *komaki*
avena: Avena sativa *jou*
average *miyángin*
axilla; armpit *kaw; kaw e dast, "va baxw e dovvom be su ye kaw dast ámade ast..." (ZBP, L5132 ZX); "Mei be zir e kaw o sajjáde ye rendam bar duw -- áh agar xalq wavand ágah az in tazviram." (ZBP, C3249, Háfez); zir-e-baqal; lar (ZBP C577 FM); baqalgáh, "va dar raft va mádar rá dar kenár gereft va pedrud kard va mádaraw zereh bar u rást mikard va baqalgáh miduxt." (ZBP, L380 TBH)*
axis (pl **axes**) *mix; áse; mehvar [in váźe Pársi ast, meh-var/mex-var/mix-var]*
axon *mex* [bázgardid be "*axis*"]; mex e yáxte ye pei*
azote = nitrogen
azotemia *anbáwtegi ye nitrożen/ure dar xun*
azure *láźvard; nil*
azygos *1- tak; bijoft. 2- har andám e tak con siyáhrag e bijoft* (azygos vein)

Bb

Babesia *guneyi angal takyáxteyi* (protozoa)*, ke dar guyce ye sorx e mardom va mohredárán miziyad va kane mizbán án ast.*
Babesiasis; babesiosis *bimári ye angali bá angal e Babesia*
Babinski's reflex: *vákonew be suzan kewidan be kaf e pá ke agar náhanjár báwad newángar ásib e maqz ast.*
bacille *váźe ye Faránse, "básil"*
bacillus *básil*
bacillus *básil*
backbone *sotun e mohre*
backflow *gardew e áb/xun bevárune; pas zadan*
bacterium; bacteria (plural): *bákteri*
bactericide *bákterikow/ mikrob/jvu*kow*
bacteriology *mikrob wenási; jvu*wenási*
bacterium *bákteri*
bacteriuria *peidá gawtan e mikrob dar mize/wáw*
bag *kise; anbán; hanbán; anbune; hanbune, anbánce, "mohqana álat e hoqne kardan ast… va in álat anbánceyi báwad latif náyzeyi az sim yá az mes... bar vey sáxteand…" (ZBP, L5348 ZX)*
balance **1** *terázu.* **2** *taráz; tarázmandi.* **3** *tarázmandi; (raván)dorosti*
balanitis *ámás e sar e nare yá cácul*
balanopreputial *sar e nare va xoruse*
balanus *sar e nare yá cácul*
baldness *tási; bimuyi; kali; kacali; maźang*
ball *tup; golule; guy, "Ke bá guy o cougán be meydán wavim -- zamáni betázim o xandán wavim." (ZBP L6633, SF)*
balloon: *bádkonak; bálun*
ballooning: *bád kardan*
ballottement *(váźe ye faránse) talangor zadan/ hol dádan (e kalle yá sorein/kun e bacce dar zehdán, bá angowt az ru ye wekam yá az darun e zehgir) va bázgawt e án rá daryáftan*
balm; balsam **1** *marham; malham (EDPL); rouqan; gavaj (ZBP,C1342 FM).* **2** *nuwdáru; nuwgi*
band *band; navár*
bandage n *xaste-band*, "Del e Xosro az dard e iwán bexast -- Tan e xaste ye zendegán rá bebast." (ZBP, L4645, SF); zaxmband; mariwom (ZBP, C640 FM)*
adhesive bandage: *xaste-band/zaxmband e casbdár/casbi*
elastic bandage: *xaste-band/zaxmband e kewi*
plaster bandage: *xaste-band/zaxmband e gaci*
bandage, bandage sth/sb (up) *bastan; zaxm rá bá … bastan (be bálátar bázgardid.)*
bannding: *navár*
bar *yekkáne fewár barábar e* 10^6 dyne/cm^2*;* 1 bar = 0.987 atmosphere or 10^6 Pa (Pascal)
barbiturate *bárbiturát; bárbiturátum; dáru ye xábávar va árámbaxw*
bariatrics *(baxwi az pezewki ke bá farbehi, máye va darmán e án sar o kár dárad.) farbehi*
Barium *báriom, ke newán e án Ba. ast.*
Barium meal: *wir e Báriom*
baro-, *dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "fewár"*

baroreceptor *girande ye fewári*
barrier *dar; band; geráte; jelougir*
blood-brain barrier *dastgáh e jodákonande ye dastgáh e gardew e xun az maqz*
Bartholin's duct *ráh e zire zabáni ye Bártolan*
Bartholin's gland *qonde/gude ye Bártolan ke do tá bude dar dehliz e náz/wekufe/warm e zan nahádeand.*
bartonellosis *bimári ye bá riketsiyáyi bá* Bartonella bacilliformis, *ke az niw e pawe be mardom miresad, bá tab va xord wodan e guycehá ye sorx hamráh ast. Dar Ámriká ye nimruzin* [southern] *dide wode vad mitavánad be marg anjámad.*
basal *be* "base" *bázgardid*
base: **1** (**a**) *pá; páye; bon; lád; váde, (ZBP, C755 FM); páxire (ZBP, C2816 FM); dak, "Gar be yazdán eqtedá kardast soltán vájeb ast -- Wáh válá bar nehad con haq neku kardast dak." (ZBP, C4498 FM, Anvari); páye ye sotun; páxire, páye ye sotun va mánand e án.* (**b**) *(hendese) bon "Sotun e rást kodám ast? ...va tir e sotun kutáhtarin xatti ast miyán e do markaz e sar va bon…" (ZBP, L7129, TT) bon e sebar; bon e suci** [pyramid]. (**c**) *bon ;páye; bonyád; wálude; zamine; páygáh.* **2** *(ximi/wimi) kelyá(yi); qalyá(yi).* **3** *bon; dar biwtar e bárehá tarjome nemiwavad, yá bá pasvand e "-i" ámade, va yá harjá juri tarjome miwavad. //nuwábe ye araq e neiwekar(i)./ Barxi ranghá rouqan**i** hastand.//*
baseline *bonyádi; noxostin; páye*
basic **1** *bonyádi; noxostin; páye.* **2** *kelyá*
basidium *yáxtehá ye comáqi ye qárchá*
basilar *bon; vábaste be bon. Bengarid be* "base"
basis **1** *bon; wálude; pei; zamine; páye; bonyád; bondád; bonlád; bonest; bonewt.* **2** *bonest; bonewt; zamine; páye*
basophilic *kelyá-dust; báfti ke bá ranghá ye kelyáyi be ásáni rang migirad.*
bath *garmábe; wostowu; xod rá wostan; garmáve; garmábán; garmáván. "Be garmábe wod bá tan e dardmand -- ze zanjir farsude 1o mostmand." (ZBP L6910 SF); garmábe zadan, "Garmábe zad o lebás puwid -- árám gereft o báde nuwid." (Nezámi. Leili va Majnun)*
alcohol bath: *wostowu bá alkol*
cold bath: *wostosu bá áb e sar yá yax*
sponge bath: *garmábe bá esfanj*
battery *bátri; amávand* [<ama (Avestáyi) + -vand"]*
beaker *jámule** [<Hourami Kurdish]
beam **1** *par; partou; pato.* **2** *druwe* [<Hourámi] (newánehá ye rádár]*
bearing (supporting surface) *bálew; bálewtak; neháli*
bearing down **1** *sangini dar lagan dáwtan.* **2** *zur zadan baráye záyidan e bacce*
beat **1** *zadan; kuftan; kustan.* **2** *zadan/zanew; kust; kubew*
heartbeat: *zadane/zanew e del/gew; kust e del/gew*
premature/ectopic beat: *kust e nábejá (zamán yá jáygáh)/ barwinde**
reentrant beat: *kust e átawcarxáni ye gew/del*
bed *bestar*
capillary bed: *bestar e muyragi*
vascular bed: *bestar e raghá*
nailbed: *bestar e náxon*
bedbug n *sás (xarfastari* [insect] *xunxár be nám e dánewik e* Cimex lectularius)
bedpan *lagan; mizedán*
bedsore; decubitus ulcer: *dováj-xast* [dováj <Guyew e Zartowti ye Ardakán + xast <xastan]*
behavior *raftár; kerdár*
behaviorism *dabestán e ravánwenási, ke* John B. Watson *án rá bonyád nahád, va dar án tanhá raftár yá kerdár bonyád e kár ast, va padideh※yi ke dide nemiwavand con andiwehá va sahewhá* [emotions] *pazirofte nistand.*
bejel: *bimári ye kuft* [syphilis] *ke az ráh e dastgáh e warm nareside báwad.; kuft e návaranik* [nonvenereal]
belch; belching *bád (e galu); ároq; ájol; ájal; roq; ruq; racak; váróq*

belladonna n *mehr-giyáh, giyáh e zahr-ágin be nám e dánewik e* Atropa belladonna *az xáneváde ye tájrizi bá golhá ye qermezfám e zang-sán va dánehá ye siyáh va daraxwán. Az riwe va barg e án "*Atropin*" bedast miáyd.]*

belly **1** *wekam; wekambe; wekanbe; tarne.* **2** *baxw e guwti ye máhice; wekamce*

bend *xam; cam; gere(h)*

bends n, **the bends** *naman* [< नमनं namanan (Sanskrit)* (bends)*], [dardi ke dar andámhá padid áyad agar kasi az zir e áb nágahán be ru ye áb biyáyad.]*

benign *nikxim; niv*

benthos *giyáhán e tah e daryá*

benzene n *banzen; benzin*

benzine n *benzin*

benzol n *banzol (banzen/benzin e nápálude)*

benzoate *benzoát, namak e asid benzoik*

benzoic acid *asid benzoik;* acidum benzoicum

benzoin *benzoyin, źadi* [gum] *ke az* Styrax benzoin *bedast miáyad. Palawtbar* (antiseptic) *ast va kárbord e dáruyi dárad.*

benzyl *(alkol e) benzyl*

bereavement *dáqdidegi*

beriberi n *bimári ye Beriberi (kambud e vitámin e B)*

berry *tut*

bear berry: *Uva ursi; angur e xers*

black berry:*wáh-tut*

fish berry: cocculus indicus: *tut e hendi*

Indian berry: cocculus indicus: *tut e hendi*

raspberry: *tamewk*

bestiality *...-marzi, [baráye har jánevari nám e án rá dar áqáz biyávarid con, "sag-marzi", "xar-marzi" va mánand e án. Besanjid bá "kunmarzi" (kunkoni)* (sodomy)*] "jehmarzi" (bá jende xábidan)* (intercourse with prostitutes)

betaine *betáyin, farávarde ye* "choline" *e okside*

betamethasone *betámetázon*

betel *wekáfte az váźe ye Támil* vettilei*. Dar xoráyán* [East] *e Hendustán, yek dáne "betel" rá bá limu dar barg e Betel picide mijavand. Máye ye sarwádi migardad.*

betel n *deraxt e fufal yá xormá ye garmsiri ye Ásiá. Barg e in deraxt rá bá dáneaw mijavand. Be* "Areca" *be páyintar bázgardid.*

betel-nut *toxm e reside ye xowk e deraxt e* Areca catechu *ke xormá ye nimruz* [south] *e Ásiyá mibáwad, dar gozawte baráye kowtan e kerm e rude ye dám bekár miraft.*

bevel **1** *pax; paxj; paxw; paxc (ZBP, C499 FM).* **2** *(abzár e) paxzani; paxzan*

bevel v (**bevelled**, US **beveled**) *pax zadan; paxcidan*. labehá ye pax/ paxc/ paxcide**

bezoar *wekáfte az Pársi, "Bizahr", "Pádzahr"; sang e kom* [stomach] *yá rude ye mardom yá jánevarán, ke se gune dárad.* **1** trichobezoar*, ke az mu padid miáyad.* **2** phytobezoar*, ke az rewtehá ye lifi ye giyáhán yá mivehá padid miáyad.* **3** trichophytobezoar*, ke ámizeyi az mu va lifhá ye giyáhán va mivehá ast. va dar gozawte gomán mikardand dar darmán e ásibhá ye barxáste az zahrhá kárkard e darmáni dárad. Niz bengarid be* "egapropilus"

bhang *bang, nám e Hendi baráye barg va sáqe ye javán e* Cannabis sativa*, hawiw ke bá wir, wekar va áb minuwand yá án rá javide yá dud mikonand.*

bi- *do*

bias **1** *(dar andázegiri) laqzew.* **2** *dar ámár biwtari yá kamtari ye gománik bá yáfte ye rástin*

bib *pare ye bázmánde ye guyce ye sorx bá angal máláriyá darun e án*

bibulous **1** *esfanji.* **2** *nam yá áb rá be xod kewidan*

bicarbonate *juw e wirin; bikarbonát*

bicaudal *do-donbe; do-dome*

biceps *(máhice ye) dosar*
bichromate *bikromát*
biconcave *káv az har do su*
biconvex *guź az har do su*
bicornuate; bicornate *do-wáx*
bicuspid **1** *do-latti.* **2** *dandán e korsi ye kucak*
bicuspid aortic valve: *darce ye áorti ye do-latti.*
b.i.d. *kutáh wode ye* "bis in die" *(Látin) do bár dar ruz*
bifid/ bifidus *dowáx; dárá ye yek cák dar miyán*
bifocal *dogolxane*
bifurcate *dowáx*
bifurcation **1** *do-wáxe wodan.* **2** *jáye do wáxe wodan*
bigeminy **1** *jofti; dotá-dotá.* **2** *baráye zadan e del/ gew: yeki hanjár yeki náhanjár; yekdarmiyán*
bilaminar *doláye*
bilateral *dosuye*
bile *zahre; gaw; zardáb*
bilharziasis *bengarid be* "schistosomiasis"
bilirubin *bilirubin, rangdáne ye zahre, ke zard ast; zard-zahre*
biliverdin *biliverdin, rangdáne ye zahre, ke sabz ast; sabz-zarhre*
bilocular *do-xáne*
bimanual *dodasti*
bimodal *(baráye nemudárhá) dárá ye do qolle*
binary *1- dotáyi. 2- dastgáh e womár bar páye ye 2.*
bind *1- bá navár bastan. 2- peivand kam zur ximiyáyi. 3- gereftári*
binder *wekamband*
binocular *docewmi*
binomial *donámi (M. Moqaddam); domar* [JGS]*
binomial equation *hamcand e dodáde*
binuclear *do hasteyi*
bio- *zist-, zivo-,*
bioactive *kárkard ruy e báft e zende; padid ávarande ye vákonew az báft e zende*
bioassay *barresi ye kárkard e yek dáru ruy e jánevar e zende yá ruy e yek andám e zende.*
bioavailability *andáze ye kárkard e yek dáru ruy e báft e delxáh*
biochemical adj *zivwimik*; zivximik*; zivkimiyáyi**
biochemist n *zivwimidán*; zivximidán*; zivkimiyágar**
biochemistry *ximi/ wimi/ ximiyá ye báft e zende; zivximi*; zivwimi*; zivkimiyá**
biocompatibility *sázgári ye zistwenásik*
biocompatible *sázgári bá báft e zende*
biocybernetics *dánew e goft-o-wonud va zir e farmán ávardan e jánevarán; [huwvári*]*
biocycle *dar zendegán, har padide ye gardewi*
biodegradable *wekastani bá komak e jándárán va giyáhán; zivpudi*; zivpudani**
biodegradation *wekaste wodan bá komak e jándárán va giyáhán; zivpudi*; zivpudani**
biodetritus *xordepáre/pasmánde ye zistárán; zivpude**
biodynamics *dánew e niru va jonbew e jándáran*
bioelectricity *kahrobá ye jándárán*
bioelectronics *dánew e kahrobáyi ye kárkard va padáfand e jándárán*
bioelement *xim/ nahád/ serewt/ máye/ áxwij e jándárán*
bioethics *manew va kerdár e nik dar paźuhew e jándárán va giyáhán*
biohazard *padide/padidehá ye bimgin va ziyánbár az kár va paźuhew ruy e jándárán*
biogenous *zende; jándár*

biohydraulic *kárkard e áb va abgunehá dar báfthá ye zende*
biologic; biological *zistwenásik*
biologicals *farávardehá ye dáruyi az jándárán*
biology *zist-wenási*
biomedical *kárbord e zistwenási dar pezewki*
bionics *kárbord e zistwenási dar padid ávardan e carxowthá/máwinhá*
biophysics *cehrwenási ye jándárán*
bioprosthesis *andám yá báft e sáxtegi az jándárán*
biopsy *nemunebardári az báft*
bioptome *kárd/abzár e nemunebardári*
biosynthesis *serewt/serewtan dar jándárán*
biped *dopá*
bipolar *1- domexik; bimexik. 2- (dar ravánpezewki) gáh wád gáh afsorde*
birth *záyew; záyemán; zehew*
birth canal *ráh e zeh; ráh e zehew "Nayáyad be giti ze ráh e zehew -- be farmán e dádár e niki dahew." [(<zehidan→ zehew) (ZBP, L6452 SF)]*
birth mark *máhgereftegi; tofse; tafse (ZBP, C276 FM); táw (ZBP, C268, FM) [? French loanword: "tâche"]*
bis-, (*piwvand) do-, bi-, [Baráye riwe ye Avestáyi be EDPL bázgardid]*
bisexuality having both male and female sexual organs. *bivisani [baráye riwe→ EDPL]; narmágini* (nar + má <Kordi, Hourámi + gin <gaona Avestáyi)*
bite *1- gáz (gereftan). 2- niru ye gáz gereftan. 3- qáleb e gaci/pelástiki ye gáz. 4- labe ye borande ye dandán. 5- zaxm e gáz; gázgereftegi*
bitter *1- talx; gaw; zarx. 2- nuwábe yá dáru ye ábaki ye talx*
bivalence *do-gonji; bigonji*
bivalent *do-gonj; bigonj*
biventricular *do-wekamceyi (gew/del)*
blackout *bihuwi ye kutáh/tabásidan/tabásew; kuri ye kutáh; farámuwi ye kutáh*
bladder *piwábdán; mizedán; corkedán (ZBP, C2101 FM)*
blast *yáxte ye náras*
blast *tarakidan/tarekidan; tarkew; kuhe, "Az kuhe ye qam wokuhe begreft -- con kuhe-gerefte, kuh begreft." (Leyli va Majnun; Nezámi) [Ánce mardom e Irán pas az jang e dahe ye 1980-1990 bá Aráq be nám e "mouji" xándeand va gofteand, "folán/bahmán mouji wode" in ke tarkew e bomb u rá diváne yá xol gardánide dar in band e cáme az Nezámi "kuhe gerefte" ámade ast ke hamán kasi ast ke docár e* "blast concussion" *wode báwad.]; mouj e bomb*
a bomb blast: *tarkew; kuhe; mouj e bomb*
blastema *tudeyi az yáxtehá ye ruyáni ye javán*
blast(o)- *javáne*
blastocele *bengarid be* "blastocoele"
blastocoele *blástosel; tup e javáne (ye ruyán)*
blastocyst *blástosist; kise ye javáne (ye ruyán)*
blastoma *blastomá; cangár* [cancer] *e yáxtehá ye ruyáni*
blastophylum *láyeyi/bargi az yáxtehá ye ruyáni*
blastula *blastula; guyi az yáxtehá ye ruyáni ke az yáxte ye toxm padid ámade va darunaw por az áb ast.; guy e ruyáni*
blastulation *degarguni ye morula/tutak va be rixt e blastula/guy e ruyáni darámadan*
bleach *sepid kardan/ gardánidan, "Dáruhá ki dandán rá sepid konad..." (ZBP, L5653 ZX); rang báxtan; rang paride wodan/kardan*
bleach *rangzodá; rangzodáyi; sepidáb; sepidkon; sepidkoni; setarvaná*; setarvanáyi (<setarvanidan)*
bleb *tával*

bleeder *1- kasi ke xunrizi mikonad. 2- dar kárdpezewki/salyáni* (surgery) *har ragi ke xun rizad, va báyad án rá bast.*
bleeding *1- xunrizi. 2- xun gereftan az bimár; ragzani; dalláki*
blenn(o)-, mucus: *gow; celm* [<Lori dialect]
blenorrhea *1- raván gawtan e gow/celm beviże az mizráh yá zehgir* [vagina]. *2- suzák*
blepharitis *ámás e pelk*
blephar(o)-, *pelk*
blepharochalasis *wol gawtan e pust e pelkhá*
blepharophimosis *tangi ye wekáf e pelkhá*
blepharoplasty *kárdpezewki ye/ salyáni ye pelkhá va behsázi ye án.*
blepharoptosis *oft e/ oftádegi ye pelkhá*
blepharostat *anborak e (negahdárande ye) pelkhá*
blepharosynechia *casbandegi ye pelkhá beham*
blind *kur; nábiná, "Hamco nábinäyi ke wabi dar... oftáde bud va..." (ZBP, L3666, GS); "Hakimi dar án tárix az Sarandib ámade bud ke dide ye nábiná rouwan hamikard..." (ZBP, L3783, GS); bidide, "Az in kine bargawtan ommid nist -- Wab o ruz bididegán rá yekist." (ZBP, L6390 SF)*
blind spot *lakkey ye kur; xál e kur; kurxál**
blindness *kuri; nábináyi*
blister *tával; áble*
blood blister: *tával e xuni*
water blister: *tával e ábi*
block *band; gir; baźmak (ZBP, C112, FM)*
atrioventricular block: *baźmak e dehlizi-wekamceyi*
complete atrioventricular block: *baźmak e dehlizi-wekamceyi ye dareje ye 3*
epidural block: *serri/kerexi bá zadan e dáru dar espáw* [space] *e birun e saxtwáme* [extradural]
blockade *bastan; forugereftan; band ávardan; xowk kardan, "Az qazá serkangabin garmi fozud-rouqan e bádám* ***xowki minemud****." (Mouláná J. Rumi)*
adrenergic blockade: *bastan/forugereftan e dastgáh e adrenerźik/ garm-o-xowk*
cholinergic blockade: *bastan/forugereftan e dastgáh e kolinerźk/ sard-o-tar*
renal blockade: *bandámadan e mize birun e báft e gordehá*
blocker *bandávarande; forugirande*
calcium channel blocker: *bandávarande/forugirande ye ráhhá ye kalsiyom*
blood *xun; "Del e man por az xun wod o ruy zard -- Dahán xowk o labhá wode láźvard." (SF)*
arterial blood: *xun e sorxragi*
venous blood: *xun e siyáhragi*
whole blood: *xun e bavande*
blood group *goruh e xuni*
ABO blood group: *goruh e xuni ye ABO*
blood plasma *áb e xun e laxte nawode; plásmá ye xun*
blood serum *áb e xun e laxte wode; serom e xun*
blood stream *gardew e xun*
blood type *goruh e xuni*
blue *ábi; ábi ye ásemáni; kás; kásgin; kabud; nili; láźvard, "Del e man por az xun wod o ruy zard -- Dahán xowk o labhá wode láźvard." (SF)*
blur *tár/tárán/tir/tire/tárik/gong wodan/kardan.*
blurred vision *did e tár*
bobbing *tond-tond bálá-páyin raftan*
ocular bobbing: *tond-tond bálá-páyin raftan e cewmhá*
body *1- tan; karp [<kehrpa (Avestan)]. 2- nasá (<nasá, Pahlavi); nasyanto [<nasu (Avestáyi)]; láw; láwe; mordár; kálbod. 3- tane, "Tane ye máh gerd ast con guy va na rouwan va in rouwanáyi ke bar u dide áyad az áftáb bar vey hamioftad ...." (ZBP, L7167 TT). 4- karp*; ciz*

foreign body: *karp e/ ciz e bigáne*
cavernous body of penis: *karp e qári ye nare*
immune body: *pádtan*
ketone bodies: *setonhá*
pineal body: *karp e káji*

boil *juw*

bolus *1- loqme (ye xorák). 2- yek xorák dáru ke darun e rag yekbáre mizanand. 3- tudeyi az mum, áb, yá páráfin ke miyán e sarcewme ye partou va tan e bimár nahand, baráye andázegiri ye partoyi ke be tan miresad.*

bomb *dar partou-darmáni sanduq e mádde ye partouzá* [radioactive]

bombard *be hame ye tan yá baxwi az án parto ye Rontgen dádan*

bond *peivand e miyán e atomhá yá riwehá ye ximiyáyi* [chemical]*; band; rewte*
high energy bond: *peivand/band/rewte ye nirumand*
ionic bond: *peivand/band/rewte ye yoni*

bone *ostoxán; tiq (baráye máhi); osto; ostou*

borborygmus (plural: **borborygmi**) *qor-qor e wekam; qár-o-qur e wekam*

border *labe; kenár*

borderline *marz; miyánkew; karánik*

boric acid *acidum boricum*

Borrelia *guneyi spiroket e náhavázi ke máye ye tab e bázgawti/bimári ye* "Lyme" *mibáwad.*

botany *giyáhwenási*

botryoid *xuwe-anguri*

bottle *jám; wiwe; botri [váźe ye "botri" conán ke dar farhanghá gomán kardeand az zabán e Engelisi nawkáfte. Riwe ye in váźe "pá" (पा)az Sanskrit be maini* [meaning] *ye "nuwidan" ast va váźe ye "potiti" ye Yunáni niz az in wekáfte. Baráye gozárew e biwtar be (EDPL 5.4055) bázgardid.]*
a wine bottle: *"Yekd dast jám e bade o yek dast zolf e yár -- Raqsi/vawti conin miyáne ke midáram árezu-st."(Omar Xayyám)*

botulism *"Botulism" bimári ye bá newánehá ye govárewi va maqzi ke az zahr e* <u>Clostridium botulinum</u> *barmixizad, in mikrob/ jvu* dar xorákhá ye quti wode ke xub mikrob/ jvu*kowi nagawte padid miáyad.*

bougie *(váźe ye Faránsavi, be maini ye, "wam" "*wax candle"*) sonbe = buźi baráye mizráh va digar andámhá ye luleyi be kár miravad. Baráye andázegiri yá báz kardan e tangi. Sar e buźi/sonbe goluleyi, zeituni yá dom e muwi* [filiform] *tavánad bud.*

boulemia *gorosnegi ye gáv; porxori ye bimárgune*

bout *hamle ye/tak e/táxt e bimári*

bovine *gávi*

bowel *rude*

bowleg: genu varum: *[be in rixt " <> "]; lár-zánu [lár <Kordi ye Hourámi]; zánu ye gác* [<guyew e Gilaki]; picide-zánu (ZBP, L2117 FM); kamán-páy, "va asb xal ham bud, páyaw kaź bud." (ZBP, L6781 QN)*

box *ja'be; quti; sanduq; kivud*/kiput* [ZBP, C3253 MK, BF); tabangu (quti ye abzár); mejri (ZBP, C7989 BQM); kuk; kive [EDPL]*

brace <u>**1**</u> *tang (con tang e dasti; tang e tasmeyi va mánand e án); bast.* <u>**2**</u> in orthodontics: *baw; paw*

brachial *(vábaste be) bázu*

brachium (plural: **brachia**) *bázu*

brachy-, *kutáh*

brachydactyly *kutáhi ye angowtán e dast yá pá*

brady-, *kond*

bradyacousia *sangini ye guw*

bradycardia *kondi ye tapew e gew/del*

bradypnea *kondi ye dam zadan; kondi ye damew*

bradytocia *kondi ye záyemán*

braille *ravew e cáp, ke* Louis Braille *ámuzegár e Faránsavi baráye xándan e nábináyán padid ávard.*

brain *maqz; mazq*

brain stem *sáqe ye maqz*

brainwashing *wostowu ye maqzi; kasi rá wostowu ye maqzi dádan; foruxándan dar kasi*

bran *sapus; sapusak; sapuse; sabus; sabuse; puste*

branch n *wáxe; wáx; wax; ázoq; áźoq; kang; wafw; wafwe; farháne; azg; aźg; azq; aźq; azag, "Pas u, Hurmazd xerad e vesp-ágáhi be u, Zartuwt nemud, vaw [va u rá] va yek bon [deraxt] padew [be u; behew] badid [bedád] ke cahár* <u>*azag*</u> *padew [be u/bed-u/ behew] bud..." (ZBP, L7816 ZVY); barze; piw (wáxe ye xormá); tarke (wáxe ye boride va bárik); zaxáre; zaqák (wáxe ye mou/raz); xowkbáze (wáxe ye boride ye xowk)*

branchia (gill): *riw; riw e máhi [<guyew e Gilaki, Farhang e Páyande]*

branchial *riw; riw e máhi [<guyew e Gilaki, Farhang e Páyande]*

branchial arches: *kamánhá ye riw; kamánhá ye riw e máhi*

brash: heartburn: *torw kardan*

breast *pestán; sine*

breast-feeding: *wirdádan be nouzád az pestán*

breath *dam (zadan); hu; hu barkewidan, "Jahán por mowk o anbar wod ze muyaw -- Havá por dud e ázar wod ze huyaw." (ZBP C799 FM, Vis-o-Rámin); "Co az del barkewidi ázarin hu --Raván az sarbolandi anbarin mu." (ZBP C7917 BF); daft (ZBP, C3489, FM, MK, BF)*

breathing n // action of breathing: *damidan; dam zadan, "Bewod tá be nazdik e Afrásiyáb -- Na dam zad be rah bar, ná árám o xáb." (ZBP L6395, SF); damew**

breathing apparatus: *dastgáh e dam zadan/damew**

bronchial breathing: *ává ye damadan e luleyi ke hengám e guwdádan be sine wanide miwavad, va newángar e ámás e wow va bihavá gawtan án ast.*

Intermittent positive pressure brfeathing; **IPPB**: *dam dádan e sáxtegi bá dastgáh be bimár bá fewár e afzude*

breech *kapal; kafal; kun*

brevicolis *xepeli; kutáhi ye garden*

broach *guneyi parmáh baráye suráx kardan; matte*

root canal broach: *parmáh e gozar e riwe ye dandán*

bridge: *pol; pul, "Do kardi wuy o har do az to pedrud -- Ce iwán o ce puli, zán, suy e rud?" (ZBP, L7722, VR)*

bromine *Bromium, yuwosti/felezzi, ke gáz e xafekonande midahad.*

bronchial *(vábaste be) náyce ye cap yá rást*

bronchiectasia *bimári ye gowádi ye náycehá*

bronchiole *náyże*

bronchiolitis *ámás e náyźehá*

bronchioles *náyże*

bronchitis *ámás e náycehá*

bronchopneumonia *ámás e náycehá va wow*

bronchopulmonary *náycehá va wow*

bronchoscope *dastgáh baráye didan e darune náycehá; náycebin*

bronschoscopy *bázbini ye náycehá bá dastgáh*

bronchus (plural: **bronchi**) *náyce*

broth **<u>1</u>** *ábguwt; bá; ...-bá; ...-vá, "Má o hamin duqvá va torob va tarine ..." (ZBP, L2954 AT).* **<u>2</u>** *ábguwt baráye kewt e mikrob/jvu*há*

Brucella *mikrob/jvu* e tab e Mált/bruselloz*

brucellosis *bimári ye tab e Mált; Bimári ye Brusellâyi*

bulimia; boulemia *gorosnegi ye gáv; porxori ye bimárgune*

bruise: *(baráye tan e mardom) kus; kust; kufte wodan, "Haft va hawt tan amir rá begereftand va berobudand va be kawti ye digar resánidand va nik kufte wod va páye rást afgár wod..." (ZBP, L636 TBH);*

"yeki áfatháyi biruni ast con wekastan va kufte wodan va boridan ..." (ZBP, L5234 ZX); xunmordegi; kuftegi; kabud wodan

bruit *(váźe ye Faránsavi) ává ; few-few; ses; sas** (<*sas, Táti* Dialect)

brux *dandán-qoruce*

bruxism *dandán-qoruce; dandán-qoruce kardan*

bubo *ámás e gerehá ye lanfi/sepidxuni ye kaw (zir e baqal yá kewále ye rán); xiyárak; germán; báqre]*

bubonic *xiyáraki; germáni; báqreyi*

bubonic plague: *margámargi ye xiyáraki; margámargi ye báqreyi [margámargi = tá-un]*

bucca *gune; lop*

buccal: *guneyi; loppi*

buccocervical *guneyi-gardani; vábaste be gune va gardan*

buccolabial *guneyi-labi*

buckeye *bute yá deraxti az gune ye* Aesculus *az xáneváde ye wáh-balut. niz balut; mive ye in deraxt ke be rang e qermez e qahveyi-fám e daraxwán ast.;* Aesculus glabra *baráye dám zahr ast.*

buckle *xam wodan/kardan; táb bardáwtan; táb dádan*

bud *qonce; javáne; teź; teźe; taźe; taze; tij; tiź; gonbade, "Gonbad e nilufari, gonbade ye gol wavad ..." (ZBP, C1376 FM; Xáqáni); qonce*

buffer[1] *1- separ. 2-* [a substance capable in solution of neutralizing both acids and bases and thereby maintaining the original acidity or basicity of the solution.]: *espar**

bufo *qurbáqe; vazaq*

bufotenin *Bufotenin, made ye afzáyande ye fewár ke az gondehá ye pust e vazaq be dast miáyad, va dar pezewki ye ázmáyewi baráye padid ávardan hazyán be kár miravad.*

bug *magas; pawe; jánevar; jvu*; bimáriyi ke az jvu* barxizad. Dar Pársi harjá juri tarjome miwavad. xarfastar*

blue bug: Argas persicus: *kane*

Miana bug: Mianeh bug: Argas persicus: *kane*

bulb *piyáz; kune; qolonbegi; guy*

bulb of the eye: *guy e cewm*

bulb of aorta: *piyáz e riwe ye ortá/rag e ján*

bubus of penis: *sar e nare*

bulb of the hear: bulbus cordis: conus arteriosus: *piyáz e gew*

vagina bulbi: *piyáz e zehgir*

bulbus *bázgardid be* "bulb"

bulimia; boulemia *gorosnegi ye gáv; porxori ye bimárgune*

bulla *tával*

bundle *daste (rewte ye máhice yá pei)*

His bundle: *daste ye* His.

bunion: *pine ye wast e pá ke sar e noxostin ostoxán e kaf er pá rá docár karde, wast be birun xam gawte az rástá ye miyáni dur miwavad.*

buphthalmos; bufthalmus: *áb e siyáh e kudakán* [infantile glaucoma]

bur **1** *xasak; sar e parmáh* [drill] *e dandánpezewki.* **2** *parmáh baráye surâx kardan e ostoxán*

burn *suxtegi*

burner *axgargáh**

burnish: *pardáxtan; bid málidan; mowtan;málidan; barq andáxtan*

burnisher *abzár e dandán-pezewki ke mánand e parmáh* [drill] *ast va baráye hamvár kardan va sáyidan bekár miravad.*

bursa *kise*

deltoid bursa: *kise ye máhice ye dáli*

scrotal bursa: *kise ye xáye*

bursitis *ámás e kise ye…* Achilles bursitis/achillobursitis *ámás e kise ye zardpei ye páwne ye pá*

burst *kaftan, "Joz ahsant az iwán nabod bahream -- bekaft andar ahsantewán zahream." (ZBP, L4632, SF); kaft; ragbár*

butane *gáz e bután*

butt *do tah e/sar e do ciz rá báham joft kardan*

butter *kare; rouqan. //*cocoa butter: *rouqan e kákáo//*

buttock *(beviźe be rixt e candgáni bekár miravad) kun; kafal; kapal; powtgáh; álar; álast; alast; soreyn; sorun; wanj; lombar; morz; oste; pálán; powt; qenj/qanj; tah; jofte; dom; donb; áqdáyi [= áqá dáyi]*

button *tokme; dogme; dokme [in se váźe sepanji az Torki ast <"dokumák" = duxtan]; bandame; bandime; bandine; gu; guy;guyak; anguźane.*

butyric acid *asidum butyrikum*

butyroid *kareyi; con kare; karesán*

bypass *miyánbor; peivand*

aortofemoral bypass: *áort rá be sorxrag e ráni miyánbor zadan/peivand zadan*

coronary bypass: *dopáre az sorxrag e táji rá miyánbor zadan/beham peivand zadan*

byproduct

1 substance produced during the making of sth else: *xalbár* (<xal, guyew e Gilaki + bár); karánbár*; farávarde ye/bár e keránji*

2 secondary result; side effect: *xalbár*; xalhude*; karánhude*; hude ye karánji*

byssinosis *bimári ye wow ke nazd e kárgaráni ke bá katán va panbe kár mikonand dide miwavad. Bimári ye wow az kork e katán yá panbe*

byssus: *kork e katán yá panbe*

bystander

person/thing standing near, but not taking part, when sth happens: *binande; tamáwáci; negarande; tamáwágar;* ***kauánji/keránji***, *"Miyán e soxanhá miyánji bovid -- Naxáhand cizi karánji bovid." (ZBP, L5985, SF)*

a bystander pathway, as in the heart: *yek ráh e (barqi)ye keránji*

Cc

CABG: coronary artery bypass graft. *Bengarid be* “bypass”
cachectic *godáxte; godáxte-tan; nezár*
cachet *(váźe ye Farānsavi) káwe; baste ye yek xorák e dáru*
cachexia *godázew e tan, "Bim báwad ki... godázew e tan tavallod konad." (ZBP, C5342 ZX); godázew va káhew, "va agar qovvat qavi báwad bim báwad ki godázew va káhew andar u padid áyad..." (ZBP, L5394 ZX); káhew, "Conán bod ke ruzi biyámad pezewk --ze káhew newán yáft andar serewk." (ZBP, L5733, SF); nezári*
cac(o)-, *bad-; doź-*
cacogeusia *maze ye bad dar dahán, bedun e mazidan e cizi*
CAD Coronary artery disease: *Kutáh wode baráye: Bimári ye sorxraghá ye Táji*
cadaver *(beviźe dar pezewki); nasá (ZBP, C775 FM); rest [besanjid bá "rest-áxiz"]; law; láwe; láw*
cadaverous (adj) *nasáfaw; naságun; naságune; láwgun*
cadmium = Cd. *(ximiyá; ximwenási) kadmiuym, áxwiji* [element] *narm be rang e ábi ye sepidgun ke be arziz* [tin] *mimánad.; Ham yuwost* [metal] *ham namakháyaw zahrnák hastand.*
caduca = membranae deciduae: *darunpuw e zehdán e ábestan*
caduceus *cubdast e báldár e* Hermes *yá* Mercury *payámbar e xodáyán, ke do már be án picideand. In cubdast namád e Pezewki mibáwad.*
caecum = **cecum** *1- tah e kise. 2- rude ye kur/yek cawm/bukán*
caeruleus *ábi ye ásemáni/ nilgun; nili*
caffeine *káfeyin, mádde ye konewmand* [active] *e qahve, cáy, máté, va guarana.*
Caesarean (n) (*niz* **Cesarian, Caesarian section**) *borew e zál*/borew e Zál e dastán*/káfew e Zál*/káfew e Zál e dastán*. [Xub parvá konid ke borew e Zál bejá ye borew e sezárian nazd e Iránián bonyád e tárixi dárad. Con Zál e Dastán mibinad ke Rudábe nemitavánad az ráh e zeh* (vagina) *yá az ráh e zehew (<zehidan = záyidan) bezáyad az simorq az kuh e Alborz komak mixáhad va simorq wive ye borew yá káfew e wekam e mádar va birun ávardan e bacce rá be u miámuzad:*
"Nayáyad be giti ze ráh e zehew -- be farmán e dádár e niku dahew.
Biyávar yeki xanjar e ábgun -- Yeki mard e binádel e por fosun.
Noxostin be mey máh rá mast kon -- Ze del bim o andiwe rá past kon.
Bekáfad tohigáh e sarv e sahi -- nabáwad mar u rá ze dard ágahi.
Vazu bacce ye wir birun kewad -- Hame pahlu ye máh dar xun kewad.
Vazán pas beduz án-kojá kard cák -- Ze del dur kon tars o timár o bák!
Giyáhi ke guyamt bá wir o mowk -- bekub o bekon har se dar sáye xowk.
Besáv o baráláy bar xastegiw -- bebini hamán ruz peivastegiw." (ZBP, L6542 SF)
calamus *1- nei; ney. 2- giyáhi be nám e dánewik e* <u>Acorus calamus</u> *ke riwe ye xowbuyi dárad, kermkow ast va nuwábe ye án niz bekár miravad.*
calcaneum = calcaneus
calcaneus *ostoxán e páwne*
calcar *mehmiz; xafiz*
calcareous *dárá ye gac; gaci; áhaki*
calcification *áhaki wodan e báfthá*
calcinosis *áhaki gawtan e niyámhá va ámás e ánán* <u>[calcifying fasciitis]</u>
calcium *kalsiyom,* Ca, *womár e atomi 20, geráni ye atomi 40.08; dar hame ye báfthá yáft miwavad.*
calculus, (plural: **calculi**) *sang, con sang e piwábdán*
calefacient *1- máye ye sahew e garmá gawtan 2- garmkonande*

calendula *marjun, giyáháni az gune ye* Calendula *, be nám e dánewik e* Calendula officinalis *bá golbarghá ye zard ke arzew e dáruyi dáwte baráye darmán e ámás e pust va darunpuwhá bekár miraft.*
calf[2] (n) (pl **calves**) *páce; máhice ye* "gastrocnemius" *e sáq e pá; piz [<piz (guyew e Lori)]; awbol [<awbul (guyew e Gilaki)]*
caliber; **calibre** (n) **1** *masá* [<maí (guyew e Zartowti ye Ardakán)]. masá* ye darun e yek lule yá daháne ye yek gozargáh*
calibration (n) **1** *váxándan; váxán; vákan; vákandan; vásanjidan*; vásanjew*; zinebandi.* **2** *zine; dareje; zinebandi; darejebandi.* **3** *masá* ye darun e yek lule yá daháne ye yek gozargáh*
calix *káse; kásece*
renal calices: *kásece ye gorde*
callosity *pine; kabare; bahrak; wavá; wuq; wuqe; caqar; wáx*
callus (n) **1** *pine; kabare; bahrak; wavá; wuq; wuqe; caqar; wáx.* **2** (a mass of exudate and connective tissue that forms around a break in a bone and is converted into bone in the healing of the fracture.) *dożped; dowped" (dar wekastegi) pas az harc[e] xun rá latif konad va mádde ye dożped rá tahlil konad parhiz báyad kardan..." (ZBP, L5620 ZX); "láken agar [andám e wekaste] az handám biyoftáde nabáwad omidvár bovad ki bar haváli ye án dowpeď baste wavad va án rá mohkam forugirad..." (ZBP, L5627 ZX).* **3** *dożped*; dowped*; be váże ye bálátar bengarid.*
calor *garmá, yeki az newánehá ye ámás*
calor febrilis: *garmá ye tab*
calor fervens: *garmá ye saxt*
calor internus: *garmá ye hanjár* [normal] *e tan*
calor mordax, calor mordicans: *1- garmá ye suzán. 2- pust e dáq va qermez con dar maxmalak.*
calorie *kálori/ yekán e garmá, garmáyi ke betavánad dareje ye garmá ye 1 kg áb rá yek dareje ye* Celsius *bálá barad.*
calorimetry *andázegiri ye kálori*
calsequestrin *calsequestrin: protein e darune* "sarcoplasmic reticulum" *ke yon e kalsium rá anbár mikonad.*
calvaria *baxw e báláyi ye káse ye sar; gonbad e káse ye sar*
calvarium *in váże nádorost ast. Be* "calvaria" *bázgardid.*
calyx *jám*
camera *1- kive; quti. 2- xáne. 3- wekamce*
camphor (n) *kápur; káfur; pálus = páluw (káfur e napálude). deraxt e kápur/káfur be nám e dánewik e* Cinnamomum camphora *ke dar kewvarhá ye garmsiri miruyad. Káfur yek seton/"*Ketone*" ast ke az cub e in deraxt bedast miáyad.*
camptodactyly *xamidegi ye náhanjár* [abnormal] *e angowt*
camptomelia *xamidegi ye náhanjár* [abnormal] *e andám e zebarin yá zirin*
canal (n) **1** *kanál (M. Moqaddam); lar; farkan.* **2** *gozar, "va án gozar ki andarun e guw ast picide ast." (ZBP, L5039 ZX); "con mohrehá ye gardan xordtar ast va saboktar va gozar e noxá' ki andar vey ast feráxtar..." (ZBP, L5051 ZX)*
canalization; canalisation *kanál; káriz sáxtan*
canalize, canalise *dar jáyi kanál/lar/káriz/gozari sáxtan/kandan; kanálidan**
cancer *cangár*
cancerophobia *tars e bimárgune az cangár*
cancrum *bengarid be* "canker"
candela, candle, new candle, standard candle. *kutáh-wode:* "cd" *wam, wid*, yekán e andázegiri ye riuwanáyi*
Candida *qárc e barfak, ke dar pust, dahán, rude, zehgir* [vagina] *yáft miwavad. Farávántarin e án* Candida albicans *ast.*
candidiasis *barfak*
candle *bengarid be* "candela". *yekán e rouwanáyi; wam; wid*
cane *cubdast*
canine 1- *(vábaste be) sag.* 2- *dandán e niw*

canker = **cancrum** *xore, ámás va zaxm e dahán, nazd e mardom, asb va sag*
cannabinol *mádde ye ximiyáyi ye angom* [resin] *e* Cannabis sativa, *wekáftehá ye* tetrahydro- *ye án kárkard e raváni dárad.*
cannabis **1** *(giyáh e) wáhdáne be nám e dánewik e* Cannabis indica*; bang; wan; wani.* **2** *cars; caras; hawiw; bang*
cannula *náyźe; náyźak*
cannulate *náyźe zadan*
cantharides Lytta (Cantharis) vesicatoria (blister bug) *magas e Espániyáyi ye xowk wode ke baráye darmán be kár miraft.*
canthus *guwe ye cewm, miyán e do pelk*
canula *bengarid be* "cannula"
cap *koláh; koláhak*
capacitance *1- gonjáyew e anbár kardan e bár e barqi/kahrobáyi. 2- barq e anbárwode baxw bar voltáź e do sar e anbárak, ke bá "*C*" newán dáde miwavad.*
capacitor *anbárak e barq/kahrobá*
capacity *gonjáyew; gonj*
capillary *muyrag; muyinerag*
capneic *afzáyew e gáz angewt* (CO_2) *dar havá/váyu*
capn(o)- *dud; dude*
capon *xorus e axter*
caponize *axte kardan e xorus*
capsicum **1** *(giyáh yá dáne ye) felfel e sabz/ felfel e qermez/ felfel e dolmeyi; giyáhán va butehá ye garmsiri be nám e dánewik e* Capsicum. **2** *felfel e sabz/qermez; felfel e dolmeyi*
capsula; capsule *bengarid be* "capsule"
capsule (n) **1** *kova/kove/kovva; quze.* **2** *kova*; puwine; kapsul (e dáru).* **3** *puwine; kise, "tá bá kise dorost va tamám birun árand ce agar kise dar vey bemánad digar báre por wavad." (ZBP, L5591 ZX)*
capsulitis *ámás e puwine ye…*
capsuloplasty *rofu ye puwine/kise ye bandgáh*
capsulorrhaphy *duxtan e puwine/kise ye bandgáh*
capture *(kasi yá cizi rá) forugereftan, "Pas u rá guyam ke man to rá ráhi namáyam suy e u be biyábáni ke bar u wabixun koni va bi-ágáhi u rá forugiri..." (ZBP, L219 TB); "...va dar wab amir rá bar án ávarde budand ke nácár Áltuntáw rá foru báyad gereft..." (ZBP, L1304 TBH); gereftan, "Soleimán ... qazá kardan dust dáwti va har kojá maleki káfer yáfti suy e u wodi tá mosalmán kardi yá begerefti va bekowti..."*
atrial capture: *forugirew e dehliz bá …*
ventricular capture: *forugirew e wekamce*
electron capture: *forugirew e yek elektron va ázád kardan yek* neutrino *va partou birun dádan, hengám e nápáydári ye yek molekul/anu*
caput *sar; kalle*
caramel (n) **1** *kárámel; mowát* [<guyew e Lári]; bormait** [<Lari dialect]. **2** *(rang e) qahveyi ye rouwan baráye dáruhá va xorákihá*
caraway (**caraway seed**) *zire. [buteyi xowbu dárá ye golhá ye sefid be nám e dánewik e* Carum carvi *az xáneváde ye havijiyán. Dánehá ye án baráye bu-afzár be kár miravad.]; "Be harkáre con wirbá poxte wod -- Zan o mard zán kár pardaxte wod; Naháde bedu káse ye wirbá -- Ce niku bodi, gar bodi zirbá" [= zirebá] (ZBP, L5964 SF)*
carbide *kárbidum, (mádde ye serewte az angewt/zoqál/kárbon bá yek mádde ye digar)*
carbo *angewt; zoqál*
carbohydrates *máddehá ye newásteyi yá qandi. //Womá xeili máddehá ye qandi/newásteyi mixorid!//*
carbolic acid (= **phenol**) *Fenol yá* acidum carbolicum *(gouhar e/jouhar e/asid kárbolik ke baráye gandzodáyi va palawtbari be kár miravad.*
carbon *angewt*
carbonate *kárbonátum; hargune namak e asid karbonik/jouhar e angewt*

carbon black *dude*

carbonization, carbonisation (n): *suzándan va zoqál/zogál/angewt gardánidan; be rixt e zoqál/zogál/angewt darávardan.*

carbonize, carbonise (v) *suzándan va zoqál/zogál/angewt gardánidan; be rixt e zoqál/zogál/angewt darávardan.*

carbuncle *kafgirak; hezár-cewme*

carcass *láw; láwe*

carcinogen *cangárzá*

carcinogenic *cangárzá*

carcinoid *pel/pil/dowpel e dastgáh e govárew; be* “carcinoma” *bázgardid.*

carcinoma (n) (pl **carcinomas**; **carcinomata**) *cangár. [dar pezewki az ánjá ke váźe ye "*carcinoma*" bá digar váźehá peivand gawte váźehá ye novin padid miávarad má niz piwnahád mikonim baráye* "-oma" *hamcand e* "tumor" *pasvand e "-pel" yá "-pil" rá be kár barim va baráye ruyewhá ye cangári ye badxim con* "carcinoma" *va* "sarcoma" *váźe ye "doźpel" yá "doźpil" rá be kár barim. Az inru agar váźe ye máhice yá* "myo-," *dar Pársi "máz-," rá begirim, baráye* "myoma" *qodde yá tumor e nikxim e máhice, "mázpel", va baráye* "myosarcoma" *qodde yá tumor e badxim e máhice "mázdoźpel" bekár miravad. Baráye* "adenoma", *"qon-pel" va baráye* "adenocarcinoma" *"qon-doźpel" rá piwnahád mikonim, va mánand e án.]*

cardamon *hel; hál; laci. Giyáhi xowbu dárá ye dánehá ye puwinedár/kovedár az Hendustán e xoráyánik* [eastern] *az xáneváde ye zanjebiliyán ke dáneháyaw baráye wirinipazi va niz dar pezewki be kár miravad. Nám e dánewik e in giyáh* <u>Elettaria cardamomum</u> *ast.*

cardia *daháne ye kom ánjá ke be sorxnáy micasbad* = pars cardiac gastris

cardiac *1- gew; del. 2- bimári ke bimári ye gew/del dárad*

cardinal *bonest*; mahest; besyár arjdár*

cardi(o)- *(dar váźehá ye serewte) 1- vábaste be del/gew. 2-vábaste be daháne ye kom* (stomach)

cardiogram *negáwt e kár e del/gew*

cardiograph *dastgáh e negárande ye kár e gew/del*

cardiologist *gew-pezewk; pezewk e del/gew*

cardiology *gew-pezewki; pezewki ye del/gew*

cardiomegaly *bozorgi ye del/gew*

cardiomyopathy *bimári ye gewmáz* [myocardium]

- **dilated cardiomyopathy**: *bimári ye gewmáz bá gowdi ye gew*
- **hypertrophic cardiomyopathy**: *bimári ye gewmáz bá setabri ye gewmáz*
- **hypertrophic obstructive cardiomyopathy**: *bimári ye gewmáz bá setabri ye gewmáz va tangi ye zir e áortá*
- noncompaction cardiomyopathy: *bimári ye gew bá gewmáz e esfanji*
- restrictive cardiomyopathy: *bimári ye gewmáz bá saxti ye gewmáz*

cardioplegia *bázistándan e del az tapew, baráye anjám e kárdpezewki*

cardiospasm *gereftan e daháne ye kom* = achalasia

cardiovascular *vábaste be gew/del va raghá*

cardioversion *hanjár* [normal] *gardánidan e tapew gew bá wok/takán e barqi/kahrobáyi*

carditis *ámás e gew; gewámás*

caries *pusidegi ye dandán yá ostoxán.; kåváki, "dáruhá ye káváki ... zanjebil bá serke va angabin serewte..." (ZBP, L5652 ZX); "qatrán garm va xow ast be dareje ye cahárom va dard e dandán va káváki bázdárad...." (ZBP, L5652 ZX); kelur* [<kelur (guyew e Lori)]; kermxordegi (ye dandán); xordegi ye dandán; káváki (ye dandán)*

carious (adj) *(baráye dandán yá ostoxán) káválk; puside; kermxorde; kelur* [<kelur (guyew e Lori)]*

carminative *dáru ye bádwekan*

carnivore *guwtxár; mázxár**

carnivorous *guwtxár; mázxár**

carotene *károten, rangdánehá ye havij/walqam/kadu/sibzamini ye wirin*

carotenemia = hypercarotenemia: *fozun budan e károten dar xun*

carotid *sorxrag e sobát (ZBP, C358, FM); rag e ján, "We'r e xunbár e man ey bád bar e yár bebar -- Ke ze możgán e siyah bar rag e ján niwam zad." (Háfez)*
carp *karp, tane ye mivedahand e y yek qác*
carpal *...e moc e dast*
carpus *moc e dast*
carrier **1**- *barande ye virus/mikrob.* **2** *barande/girande ye electron.* **3** *dárá ye rádio-izotop*
cart *miz/gári ye bimárestáni*
crash cart: *mize/ gári ye carxdár e abzárhá ye gew va wow, baráye zende kardan e bimár*
dressing cart: *miz e/ gári ye zaxmbandi*
resuscitation cart: *miz e/ gári ye carxdár e abzárhá ye gew va wow, baráye zende kardan e bimár*
cartilage *qozruf/korjan; karkarának; karuźne; jerande; carandu; qaźqar, "va haftom qaźrif a'ni qaźqarhá va hawtom robátát..." (ZBP, L6970 HM)*
cartilaginous (adj) *qozrufi; korjani*
caruncle, caruncula *xál e guwti*
cary(o)- *...e haste*
cascade *ábwár e kucak; ábwárak; har ce ke bá ábwár mánad.*
cascara (n) *káskárá, pust e xowk e deraxt e* Buckthorn *az gune ye* Rhamnus purshiana *va* Cascara amarga *ke bumi ye Ámriká ye abáxtari* [notrhern] *ast va az án dáruyi baráye narm kardan e rude va kár andáxtan e wekam migirand.*
case *báre; bimár; bimári, harjá juri tarjome tavánad wod. //Yek báre* (case) *ye/ yek bimár e tab e rudeyi.//*
casebook *daftar e bimárán*
casein *kázeyin/fosfoproteyin e wir/sepide ye fosfordár e wir.*
caseous *paniri*
cassava *bute ye* Manihot esculenta *va riwe ye newásteyi ye án ke baráye xorák va sáxtan e casb be kár miravad.*
cassette *káset ke baráye negahdári ye film e partounegári be kár miravad.*
cast 1- *qáleb/káleb e ma** (negative)*: qáleb e manfi ye har ciz. con lulehá ye mize; "makáleb*"/ "maqáleb".* 2- *qáleb/káleb e ma: yá qáleb e manfi ye har ciz yá andám, ke rixt e várune dárad; "makáleb*"/ "maqáleb".* 3- *zaxmbandi yá wekastebandi ye saxt con bá gac yá pelástik.* 4- *qáleb/káleb e ávari: qáleb e rástin e yek dandán, be rixt e dandán; "árkáleb*", "maqáleb"]*
[Urinary casts are negative casts of the renal tubules: *Makáleb*/maqáleb e lulehá ye mize.]*
Negative cast of a hand: *Makáleb*/maqáleb e yek dast.*
Cast or positive cast of a face, is a replica of the face: *Árkáleb* /árqáleb e rox*]
Castanea n **1** *deraxtán e* Castanea*, az xáneváde ye ráw beviźe gune ye Ámrikáyi ye án be nám e dánewik e* Castanea dentata*. Cub va barg e án "tannin" dárad.* **2** *(mive/dáne ye) wáh balut*
castrate *axte kardan; xáye kewidan; xáye kandan; axte kardan; toxm kewidan; zehár axtan, "Be kerdár e gorgán be ruz e wekár -- Bar án bádpáyán e axte zehár." (ZBP, L6400 SF)*
castration *be* "castrate" *bázgardid.*
casualty (n) **1** *zaxmi, zaxm xorde, "Bas ke dar xák tandorostán rá -- Dafn kardim o zaxm-xorde namord." (ZBP, L3740 GS); xaste, "Hame wab hami xaste bardáwtand -- co bigáne bod xár bogzáwtand." (ZBP, L6100 SF); "Bare xaste átaw hami suxtand -- gosaste bebastand o barduxtand."(ZBP, L6100); ásib-dide.* **2** *dar ártewnabudan e kasi peiro ye marg, ásib, bimári yá bedast e dowman gereftár gawte.*
casuistics *yáddáwt va baresi ye bimárán*
cata- *piwvand be maini* [meaning] *ye páyin, foru, zir, hamráhe, bá. niz bengarid be "kat-, kata-"*
catabiosis *piri ye yáxtehá*
catabolism *suzándan*
catalepsy *xamewpaziri ye mumi; newáne ye* Schizophrenia/ *manew-gosastegi ye piwrafte; "nane-mumi gawtan"*
catalysis *afzáyew e tondi ye yek vákonew e ximiyáyi, peiro ye afzudan e máddeyi ke xod dar án vákonew nemisuzad.*
Negative catalysis: *kond wodan e yek vákonew e ximiyáyi, peiro ye afzudan e máddeyi ke xod dar án vákonew nemisuzad.*

catalyst *máddeyi ke máye ye* "catalysis" *gardad; tondkonande ye vákonew e ximiyáyi.; máye ye komaki*
catamenia *dawtán*
catamenial *vábaste be dawtán; xunrizi ye máhiyáne ye zanán*
catamenial herpes: *tabxál hengám e dawtán*
catamnesis *sargozawt e bimár pas az darmán yá raftan az bimárestán*
cataphoresis *raftan e zarrát e dárá ye bá e barqi be su ye kátod/mamex**
cataphylaxis *forupáwi ye dastgáh e padáfand e tan dar barábar e tafnu**
cataract **1** *áb e morvárid; tamr (ZBP, C281 FM); áb "...va alámat e tamám forud ámadan e áb án ast ki xodávand e ellat [bimár] rá andar áftáb newánand ... va agar sepid báwad..." (ZBP, L5478 ZX).* **2** (area clouded in this way) *tamr; áb; áb e morvárid*
cataria /catmint/catnip: *sonbol e hendi; sonboletib, giyáhi be nám e dánewik e* Nepeta cataria *dárá ye golhá ye paride-rang e kucak bá áráyewi con narges. In gol máddeyi dárad ke gorbe az án saxt xowaw miáyad*
catarrh *sarmáxordegi; ábrizew az bini, ráh-há ye hawáyi va galu*
catatonia *manewgosastegi va bijonbewi*
catecholamine *goruhi az áminhá ye barangizánande ye dastgáh e sampatic*
catgut **1** *(dar pezewki) zeh; (dar musiqi) zir, "Má be wádi hame guyim ke ey rud bemuy! -- má be pedrám hamiguyim ey zir benál!" (ZBP, C4386 FM, Farroxi).* **2** *(dar pezewki) wuyande ye rude; rudewuy; wuyande, "yeki án báwad ki wuyande báwad va wirin con asal va anjir va xarboze va peste..." (ZBP, L5263 ZX)*
catharsis **1** *wostan e rude, "yeki án báwad ki wuyande báwad va wirin con asal va anjir va xarboze va peste..." (ZBP, L5263 ZX).* **2** *(dar ravánwenási) ravánwuyi*; xáli kardan e del; xáli wodan e del; sarázir wodan e awk; serewk báridan*
cathartic *wuyande; dáru ye wuyande ye rude; rudewuy**
catheter *náyźe, "noxost náyźeyi sázand ... az sim yá az mes... conán ke be majrá ye qazib foruwavad va sar va bon e u gowáde..." (ZBP, L5557 ZX); "va goruhi gofteand ... saváb án ast ki [baráye áb dádan be bimárán] náyźeyi sázand conán ke yek sar e náyźe be halq e u darnehand ... va." (ZBP, L5647 ZX), "va agar náyźe ... be guw andarnehand ..." (ZBP, L5490 ZX). [baráye andámhá ye gunágun e váźehá ye digari niyáz ast, con* "cardiac catheter", *"náyźe ye gew/gewkáv. Besanjid bá "dandánkáv"]*
catheterise; catheterize (v) *náyźe/sim davándan (ZBP L7903 JGS); bá náyźe del e bimári rá ázmudan/kávidan*
catheterization, **catheterisation** (n) *kávow e gew bá náyźe; gew-kávow(n) bá náyźe*
cathode (n) *forud; mamex* [ma* = negative, *mex* = pole*]*
cathode ray *parto ye elektroni; parto ye rucgáni**
cathode ray tube: *uw-jám*; jám e sabceráq; jám e wabnamá* = [fluorescent tube] *(besanjid bá "jamjám =* TV*; uw <huw (Pahlavi) (ZBP, C2672 BF)]*
cation *kátion; yoni ke be mamex* miravad,* → anion
catmint, **catnip** *bengarid be* "cataria"
catnip *bengarid be* "cataria"
cauda *dom; har ciz e dom-mánand*
cauda equine: *dom e asb, daste ye peihá ye maqz e tire*
caudad *besu ye dom/tah*
caudal *dom; domi*
cause (n) **1** *máye; wovend, "bi hic wovendi bá mordegán dowmani nemudan va doruq bastan ..." (ZBP, L4984, Wi'igari, A. Kasravi); ávand, "Gar ávand xáhi be tiqam negar ....) (SF)*
caustic *suzán; suzá; suzande; suzávar; suzánande*
cauterization *bá garmá yá dáru ye suzánande suzándan*
cautery **1** *bá garmá yá dáru ye suzánande suzándan.* **2-** *dastgáh e suzánande; dáru ye suzánande*
cavern *qár; kávák*
cavitary *vábaste be kávák; kváki, "dáruhá ye káváki, zanjebil bá serke va angabin serewte, feluniyá ye Pársi, káfur ..." (ZBP, L5652 ZX); "...va dard e dandán va káváki bázdárad..." (ZBP, L5652 ZX)*
cavitas *bengarid be* "cavity"

cavity n *kávák, "...goft án deraxt rá miyán kávák kardeam." (ZBP, L1735 DB); cáhak, "vaz án cáhak ke andar ostoxán e zanax báwad..." (ZBP, L35 TB); maqák, "yeki án ast ki andar sar e yek ostoxán maqáki ast..." (ZBP, L5035 ZX); sokrá, "Yeki azole az kenár e sokrá ye cewm roste ast." (ZBP, L5083 ZX); beiqule, "va wáx e dahom [az wáxehá ye bozorg siyáhrag e zirin] andar beiqule ye rán andar ámadast az suy e birun..." (ZBP, L5131 ZX); tohi/tohiyi, "andar wekam e mardom besyár gardad va be majrá ye boul birun nawavad va bázgardad va dar fazá ye wekam gerd áyad ya'ni dar tohi ye wekam..." (ZBP, L5538 ZX); "...va miyán e in jesm [maqz] se kávák ast va har kávák az in se be do qesm ast..." (ZBP, L6993 HM); berin; berine (ZBP, C213 FM); sule; láne; garisang; kat; káse; goudál; cál; cále; cáh; cáhak; suráx; suláx; maq; gavr (ZBP, V7410 BF, MK)*

cavum *bengarid be* "cavity"

CCU, critical care unit. *Baxwe parastári ye viże*

cecal *vábaste be rude ye kur/yek cawm/bukán*

cecoplication *tá zadan e rude ye kur/bukán baráye darmán e birun oftádan e án yá gowádi ye án*

cecopexy *casbándan yá ávixtan e rud e kur/bukán baráye jelogiri az jonbew e biw az andáze ye án*

cecostomy *baráye rude kur/bukán/yek-cawm godáre sáxtan.; godáre, "Báz agar násur bovad … ki godáre konad be maq-ad andar va bovad ki bád va sergin bed-in suráx birun áyad." (ZBP, L7088 HM)*

cecum *rude ye yek-cawm, "va in ... noxostin rudeyi-st án rá a'var guyand ya'ni yek-cawm." (ZBP, L5151 ZX); rude ye yek-cewme yá bukán, "va con az in digar bogzari yeki rudakáni áyad vey a'var a'ni yek-cewme ... va az bahr e án bed-in nám xándeand ki vará gozáre nist... va ráy e behtar án ast ki dar ma'á e a'var joz seql ravá nabovad ke beravad va nám e in rude be Pársi bukán bovad." (ZBP, L7000 HM); rude ye kur, (ZBP, C4827 MK, BF, FM)*

-cele[1] *barjestegi; pel; pil; bád*

-cele[2] *kávák*

celiac *wekam; wekami*

celiectomy *birun ávardan/ boridan e yek andám e wekam*

celi(o)-, *wekam; wekami*

celiohysterectomy *boridan va birun ávardan e zehdán az yek borew e wekami*

celioma *dowpel e wekam, beviże* "mesothelioma" *ye ápile* [darunpuw e wekam]*

cell *yáxte*

cellula *yáxte ye kucak; yáxtagak*

cellular *yáxte*

cellulitis *ámás e cerki ye tiz e zir e pust va gáh máhice ye zir e án*

cellulose *selluloz; yáxsit**

Celsius scale thermometer *damásanj e Celsius*

cement *cáru (M. Moqaddam); sáru*

cement v **1** *bá cáru/sáru puwándan; cáru/sáru kardan.* **2** **cement sth and sth (together)** *bá cáru/sáru cizi rá be cizi casbándan; dusidan; dusándan. //Ájorhá rá bá cáru/sáru dusid/casbánd/kárgozáwt.//*

cementum *cáru (M. Moqaddam); sáru ye dandán; báft e hamband e saxt mánand e ostoxán ke riwe ye dandán rá mipuwánad*

cen(o)-, *bengarid be* "ken(o)-"

cenosis *tarávow e bimárgune*

censor *iráxtár*, dar ravánpezewki, piwnahád e* Freud: *Baxwi az maqz ke káraw jelogiri az andiwehá ye náxodágáh be baxw e xodágáh e maqz ast.*

center *náf, "Zirá án kewvar faráx oftáde ast and náf e kuhestán e Hamáláyá va bolandiyaw biw az nime ye bolandi ye kuhe ye án ast." (ZBP, L7542 DTH); markaz, "Be kerdár e átaw ze neyze savár -- hamigawt bar markaz e kárzár." (ZBP, L6426 SF); del; miyángáh; medi* [<maid́yana (Avestáyi)]*

nerve-center *goruhi yáxte ye pei ke miyán e xodewán peivand e nazdik dárand/peináfu* [pei + náfu <Avestáyi, (EDPL)]*

-centesis *sonbew; suráx kardan; con "*abdominocentesis", *sonbew e wekam*

centi- *sad-; sánti-,*

centigrade *sadgáni; sántigrád. bengarid be* "Celsius"

centimeter *sántimetr*
central *nápik* [nábhi (Sanskrit); va naptya (Avestáyi) (EDPL, 29.0875]; medi* (<maiḋyana (Avestáyi) (EDPL, 27.2270); náf; miyán*
centrifugal adj *miyángoriz*
centrifugal force *niru ye miyángoriz/medigoriz**
centrifugagion *jodá kardan e máddehá ye sabk az gerán/sangin bá komak e medigoriz*.*
centrifuge n *miyángoriz; medigoriz**
centriole *sentriol*
centripetal adj *miyángará; medigará**
centromere *sentromer*
centrum *tane ye mohre (ye sotun e mohreyi)*
centrum semiovale: *madde ye sepid nimkore ye maqz*
cephalad *be su ye sar*
cephalic *sar; kalle*
cephal(o)-, *(dar váźehá ye serewte) ….e sar*
cephalhematoma *xunmordegi ye sar/kalle*
cerebellum (plural **cerebella** *yá* **cerebellums**) *moxce*
cerebral *maqzi*
cerebr(o)- *(dar váźehá ye serewte) "maqz"*
cerebral adj <u>**1**</u> *vábaste be maqz/mazq/maqz e sar, "demáq ki vará maqz e sar guyand jesmi ast morakkab az ourade va waráyin ..." (ZBP, L6992 HM)*
cerebration *kár e maqzi; andiwe*
cerebrospinal *maqz o maqz e tire*
cerebrum *maqz*
cerecloth *párce ye mumi (baráye zaxmbandi)*
cereolus (plural: **cereoli**) *wam-e dáruyi*
cerulean *ábi ye ásemáni*
cerumen *mum e guw*
cervical *vábaste be gardan (e har andámi)*
cervicectomy *váboridan e gardan e zehdán*
cervicitis *ámás e gardan e zehdán*
cervicobrachial *gardani bázuyi*
cervix *gardan e har andámi dar tan*
cervix dentis *gardan e dandán*
cervix glandis
collum glandis penis: *gardan e nare*
cervix uteri *gardan e zehdán*
cervix vesicae *gardan e piwábdán*
cesarean *bengarid be* "caesarean"
Cestoda *yek rade páyintar az* Cestoidea, *kermhá ye navári,* <u>*kerm e kadu*</u> *dárá ye sar yá* "scolex" *va tan e páre-páre,* "segmental" *ke har páre rá* proglotid *námand. Bozorgsál e in kermhá dar rude ye mardom va mohredárán miziyad ammá rixt e kermaki ye án* "larva" *dar har andámi tavánd bud.*
cestode *har gune kerm e navári/kerm e kadu az kelás e* Cestoidea
chafe *násur wodan/kardan e pust*
chain *zanjir; caft; falj; wekil*
branched chain: *zanjir e báz*
closed chain: *zanjir e baste*
food chain: *giyáhán va jándárán e xoráki, ke har yek digari rá mixorad.*
chalasia *woli ye har hamkewak* (sphincter) *con woli ye hamkewak e daháne ye kom* (cardia)
chalazion *sendesalám; (ámás e qonde yá meibomi ye pelk e cewm); golmoźe*

chalk *gac*
French chalk: *gard e tálk*
chamber *xáne; -xáne, "va wáx e dovvom andaki be* <u>*cewmxáne*</u> [orbit] *andarwavad." (ZBP, L5042 ZX)*
acoustic chamber: *xáne ye ázmáyew e wenaváyi*
counting chamber: *womárxáne*
anterior/posterior/acqueous/vitreous chambers of the eye: *xánehá ye cewm, xáne ye jeloyi/xáne ye źále/xáne ye powti*
hyperbaric chamber: *xáne bá fewár e havá ye afzude, con baráye darmán e qánqráyá ye gázi*
chancre 1- *wánkr/zaxm e noxostin e kuft.* 2- *noxostin zaxm e pusti ye tabxál* [herpes], *sel, tuláremi va mánand e án.*
chancroid; soft chancre *átewak, az* <u>Haemophilus ducreyi</u>
channel *náve; kahas* (ZBP, L5100 MK, BF) ábráhe*
voltage-gated cannel: *kahasi ke bá degarguni ye vár e barqi báz yá baste miwavad*
chapped *tarak xorde; qác-qác; cák*
charcoal *zoqál (e cub); angewt, "va án áb bar u báyad rixt be refq va pas e saraw saxt bebáyad bastan va pas bar angewt e afruxte báyad nehádan ..." (ZBP L5680 ZX)*
charge *bár e barqi ye* <u>*am*</u>* [positive] *yá bár e barqi ye* <u>*ma*</u>* [negative]
charlatan *nábekár, "Amir goft man Táher rá wenáxte budam dar... va nábekári." (ZBP, L565 TBH); "pezewk e doruqin" ; pezewk e nábekár* = quack
chart *naqwe, cehrak*, nemude* [diagram], *artang** [graph] *yá jadval* [table] *darbáre ye cizi ke bá zamán degargun miwavad. = nemudár*
chasma *maqák*
checkerboard *jadval e źenetik ke dar yek raj gámet e nar, va dar var e digar gámet e mádde newándáde miwavad. Dar har cahárxáne, źen e bacce namáyán migardad.*
cheek *gune; lop; roxán, "Co Xosro bedid án, delaw tang wod -- roxánaw ze andiwe birang wod." (ZBP, L3280, SF); roxsáregán, "Be roxsáregán con soheyl e yaman -- Banafwe gerefte do barg e saman." (ZBP, L6279, FM, SF?]; baj; boc (darun e lop); jul* [<Gilaki]*
cheesy *(bu/maze/rixt e...) paniri; panirfaw*
cheilitis *ámás e labhá*
cheil(o)- *(dar váźehá ye serewte) lab; labe*
cheilocarcinoma *cangár e lab*
cheilognathoprosochisis *wekáf e lab, árváre va gune*
cheilognathouranoschisis *wekáf e lab, árváre va kám*
cheilophagia *lab e xod rá javidan*
cheiloplasty *rofu ye lab*
cheilorrhaphy *duxtan e lab*
cheiloschisis *wekáf e lab; lab-wekari*
cheiragra *vátawu* ye dast* [gout of the hand*] va kaj wodan angowtán*
cheirarthritis *ámás e bandhá ye dast va angowtán*
chelate *yuwosti/felezzi rá bá máddeyi digar serewte be rixt e parhun/halqe darávardan va be cang ávardan; yuwosti/fellezi rá dar band kardan; dáruhá ye darband konande baráye darmán e kár e zahri ye felezzát/yuwosthá be kár miravand.*
chelation *yuwosti/fellezi rá dar band kardan*
chelicera *wáxak; anborak (nazd e xarfastarhá* [insects] *va xarcanghá*
cheloid *bengarid be* "keloid"
chemical *ximiyáyi*; kimiyáyi; wimiyáyi*
chemical *mádde ye ximiyáyi*; mádde ye ximik**
chemiotherapy *wimidarmáni/kimidarmáni/ximidarmáni*
chemist <u>**1**</u> *ximiyágar*; kimiyágar.* <u>**2**</u> *dárugar; dárusáz; dáruforuw; pilevar*
chemistry n <u>**1**</u> *ximiyá*; ximi*; wimi*; ximwenási*.* <u>**2**</u> *ximiyá*; ximi*; xim. //ximiyá ye/ xim e mes* [the chemistry of copper]//

analytical chemistry: *ximiyá ye váwekáfti*
applied chemistry: *ximiyá ye váwekáftik*
biological chemistry: *ximiyá ye zistwenásik*
chem(o)-, chemi-, chemic(o)-, *(dar váźehá ye serewte) ximiyá-*; ximi-*; xim-,*
chemolysis *wekastan/pusándan e ximiyáyi*
chemoreceptor *girande ye ximiyáyi*
chemosis *xiz e darunpuw e pelkhá*
chemosurgery *salyáni ye ximik*
chemotaxis *jonbew e yáxte be su ye/dur az yek mádde ye ximiyáyi*
negative chemotaxis: *jonbew e ma*
positive chemotaxis: *jonbew e evárik**
chemotherapy n *ximidarmáni; wimidarmáni; zarxdarmáni* [zarx = talx (guyew e Gilaki)]*
cherubism *bimári ye karrubi; barjestegi ye (guwehá ye) árváre ye páyini*
chest *sine; bar*
barrel chest: *sine xomreyi*
flail chest: *wekastegi ye cand dande va jonbew e várune ye sine bá dam o bázdam*
funnel chest: *sine ye qifi*
keeled chest: *sine kaftari*
chestnut **1** *deraxtán yá buteháyi az gune ye* "Castanea"*, "balut" az xáneváde ye ráw beviźe gune ye Ámrikáyi ye án be nám e dánewik e* Castanea dentata. **2** *tude ye wáxi dar ru ye daruni ye arw* [forearm]*, yá angowt e pá ye asb*
CHF *náresáyi ye gew/del*
chiasma [<Hourami Kurdish, scissors]
chickenpox varicella: *áble-morqán*
chigger *labne (ZBP C588 FM) guneyi wafire ye kane ye wew-pá, az xáneváde ye* Trombiculidae*, ke dar alafzárhá ziste, xun e mohredárán rá xorde xárew e saxt midahad.*
chilblain; chilblains n *sarmázadegi (beviźe dast yá pá)*
child *bacce, kudak*
childbirth *záyemán*
chill *larz; tab-o-larz; cáyemán; faráwidan; faráwá; faráxe*
chimaera see "chimera"
chimera (also **chimaera**) n **1** *bozmárwir (M. Moqaddam).* **2** *jándári ke tanaw az toxmhá ye gunágun padid ámade, az yek jánevar yá cand jánevar; in gáh dar doqoluhá dide miwavad, ke do goruh e xuni ye jodá dárand. Yá jándári ke sáxtegi padid ávarand, serewte az cand jánevar yá giyáh.*
chimerism *bozmárwiri. Bázgardid be* "chimera"
chimpanzee n *buzine, meimun e ádamnamá,* Pan troglodytes*, bumi ye Áfriqá ast va baráye bimárihá va niz ázmáyewhá ye raváni bekár miravad, con besyár hamánand e mardom ast.*
chin *cáne; zanax; zanak; káce; kácak*
chincap *baráye hamvár kardan e dandánhá, cánebandi ke bá kew be koláh casbide, cáne rá be powt va bálá mikewad.*
chip *xorde; xordak; páre; tekke; taráwe; triwe*
bone chips: *xorde ostoxán*
chit(o)-, *(dar váźehá ye serewte) = dast*
chiropody *bengarid be* "podiatrist"
chiropractic *rewteyi ke dar án bimárihá rá az behamxordan e dastgáh e pei dáneste, va bimárihá rá bá bázgardándan e kár e dastgáh e pey behanjár* [normally] *darmán mikonand [málewdarmáni*]*
chisel *eskene*
chitin *kitin, mádde ye ximiyáyi, ke ostoxánbandi ye biruni ye xarfastarhá* [insects] *rá sáxte niz dar barxi qárchá yáft miwavad.*
Chlamydia *bákteriháyi az xáneváde ye* Chlamydiaceae*, raste ye* Chlamydiales*, guyceyi/kokus bude geram-manfi hastand dar jánevarán va mardom bimárizá hastand.*

chloasma = melasma *másk e/neqáb e ábestani*
chloral *klorál, mádde ye ximiyáyi*
chlorate *klorát/klorátum*
chloric acid *jouhar e/gouhar e namak*
chloride *klorur/chloridum, jouhar e namak*
chlorine *klor; chlorinum/chlorun*
chloroform *kloroform*
chloroma *tumor e badxim e sabz ke dar cangár* [cancer] *e badxim e maqz e ostoxán dide miwavad.*
chlorophyll *klorofil; sabzine*
chloroplast *har yáxte ye giyáhi dárá ye sabzine*
chloropsia *hame ciz rá sabz didan, az newánehá ye zahrnák e diźitális*
chloroquine *chloroquinum, dáru ye darmán e máláriá*
chlorosis *kamxuni ye viźe doxtarán e javán*
chlorothiazide *chlorothiazidum, dáru ye káhande ye fewár e xun va niz mize-ávar*
choana 1- *qif; kávák e qifi.* 2- *do surág e powti ye bini ke dar galu báz miwavad.*
choke *xafe wodan; xapidan, beviźe hengám e kástan e fewár e havá nazd e kasáni ke zir e áb kár mikonmand.*
 thoracic choke: *dar dámpezewki, gir kardán e karp e bigáne* [foreign body] *dar sorxná ye sineyi ye dám*
 water choke: *gereftan e neikanak/barangánce* [larynx] *peiro ye girkardan e áb miyán e tárhá ye áváyi ye rástin va doruqin*
cholangi(o)-, *vábaste be ráh-há ye zardáb/zahre*
cholangiogram *negár e/peikare ye ráh-há ye zardáb/zahre*
cholangiography *negáwtan e ráh-há ye zardáb/zahre*
cholangiojejunostomy *peivand e ráh-há ye zardáb/zahre be rude ye tohi*
cholangioma *cangár* [cancer] *e ráh-há ye zardáb/zahre*
cholangiosarcoma *cangár e ráh-há ye zardáb/zahre*
cholangitis *ámás e ráh-há ye zardáb/zahre*
cholecyst *kise ye zahre*
cholecystitis *ámás e kise ye zahre*
cholecystoduodenostomy *peivand e ráh-há ye zardáb/zahre bá davázdahe*
cholecystogram *peikare ye kise ye zahre*
cholecystography *negáwtan e kise ye zahre*
cholecystolithotripsy *xord kardan e sang e kise ye zahre; sangwekani ye kise ye zahre*
cholecystotomy *wekáftan e/boridan e kise ye zahre*
choledocolithiasis *sang e ráh e zardáb*
choledochus *ráh e zardáb*
choleric *vábaste be zardáb/zahre*
cholelith *sang e zahre/zardáb*
cholelithiasis *sang e zardáb/zahre*
cholelithotripsy *wekastan e sang e zahre*
cholperitonitis *ámás e zardábi ye darunpuw e wekam*
cholera *vabá*
choleric *talx; doźxu; gaw, "To rá didam ke cunin gaw nabudi -- conin tond o conin sarkaw nabudi." (ZBP, L7778 VR)*
cholescintigraphy *peikarebardári az ráh-há ye zardáb bá komak e dáru ye partouzá*
cholestasis *bázistádan/bázistándan e tarávow e zardáb*
cholesteatoma *qodde ye nikxim/hupel* e guw e miyáni, az báft e sangfarwi ye pust bá wáxi wodan va anbáwtegi ye bá kolesterol; carbupel**
cholesterol *kolesterol*
choline *kolin, az lesitin padid ámade jozv e vitáminhá ye B mibáwad.*

chol(o)-; chol(e)-, *darvážehá ye serewte: zahre; zardáb*
chondral *bázgardid be* “cartilage”
chondroma *hupel e qozruf/korjan/qaźqar, "va haftom qaźrif a'ni qaźqarhá va hawtom robátát..." (ZBP, L6970 HM)*
chondromalacia *narm gawtan e qozruf/korjan/qaźqar e ostoxán beviźe e kawkak*
chondrosarcoma *cangár e qozruf/korjan/qaźqar; doźpel e qozruf/korjan/ qaźqar*
chord *zeh;tár; band;nax; rismán*
chorda *zeh; tár; band; nax; rismán*
chorda umbilicalis *band e náf*
chorda vocalis *tár e ává*
Chordata *rade ye jánevari, sotun e mohredárán*
chordee: gryposis penis: *nare ye/kir e sarforud*
chorea *bimári ye raqs/vawt*
choreoathetosis *bimári ye raqs, hamráh e parew e andámhá va roxsár va bimári ye raváni*
chori(o)-, *(dar vážehá ye serewte) parde*
chorioadenoma *doźpel e porz e parde ye ruyán*
chorioalantois *páreyi az parde ye ruyán ke joft rá misázad; parde ye piwtáz e joft; korioálántois*
choriocarcinoma *cangár* [cancer] *e korioálántois/parde ye piwtáz e joft*
chorion 1- *parde ye biruni ye ruyán.* 2- *baxwi az parde ye biruni ye ruyán/piwtáz e joft.* 3- *darunpuw e zehdán.* 4- *parde ye bi yáxte ye puwánande ye ruyán e máhi va xarfastarhá* [insects]
chorioretinitis *ámás e rag-wáme va dám e cewm, parde ye muyragi ye cewm; ragwáme ye cewm; angurak*
choroid *parde ye muyragi ye cewm; ragwáme ye cewm; angurak [baxw e piwin e án ast, ke suráx e mardomak* [pupil]*, va karphá ye możaki* [ciliary bodies] *dar án ast.*
choroiditis *ámás e parde ye muyragi ye cewm/ ragwáme ye cewm*
chromate *kromát, nam e jouhar e krom*
chromatid *kromatid (har yek az do rewte ye kromosom ke dar* “centromere” *beham casbideand.)*
chromatin *kromátin (rewtehá ye rangin e haste ye yáxte)*
chromat(o)-, *(dar vážehá ye serewte)* 1- *rang.* 2- *kromatin*
chromatography *kromátográfi*
chromatology *rangwenási*
chromatopsia *náhanjári* [abnormality] *ye did e ranghá*
chromatoptometry *ázmáyew e cewm baráye wenáxtan e ranghá*
chromic acid “acidum chromicum”*; asid kromik; gouhar e/jouhar e krom*
chromium *kromiom, yuwosti/felezzi sefid va wekanande ke bá* “Cr” *newán dáde miwavad.*
chromosome *kromozom; surkarp**
X chromosome *kromozom e X yá mádine.* <u>X chromsome</u> *(dar zistwenási) surkarp** "X"
Y chromosome *kromozom e Y yá narine,* <u>Y chromsome</u> *(dar zistwenási) surkarp** "Y"
chronic *(dar bimárihá) derázáhang, "Bimárihá biwtar eshál va sakte va tabhá ye derázáhang báwad." (ZBP, L5251 ZX); "Derázáhang wod dar mehr káram -- ke to bar bád dádi ruzgáram." (ZBP, L7770 VR); deráz, "va mard hanuz qovvat e bázxástan va newastan dáwt va... bimári deráz nagawte bud." (ZBP, L5211 ZX); “dalil e án báwad ki bimári deráz gardad.” (ZBP, L5216 ZX); kohan "va garmábe... farbeh konad va eshál e kohan bázdárad va..." (ZBP, L5260 ZX); "va solfehá ye kohan rá va tangi ye nafas rá ki az rotubat báwad sud dárad." (ZBP, L5279 ZX); dir-ravande, "va báz digarbáre be sar e aláj báz báyad gawtan ce in bimári dir-ravande ast va dowvár." (ZBP, L7058 HM); dir-rou, ”va Jálinus ... miguyad ki andar bimárihá ki dir-routar báwad poxtan e axlát rá entezár báyad kard..." (ZBP, L5298 ZX); dirpá (ZBP, L17439 MK, BF)*
chron(o)-, *(dar vážehá ye serewte) “zamán”, ”gáh”*
chronotropic *degargune konande ye zamán e/ tondi yá kondi ye kár e andámi con del/gew*
chrysalis *rixt e kermi ye parvánehá; kerm e parváne*
chrysiasis *tahnewast e zar dar báfthá, peiro ye kárbord e án baráye darmán*
chrys(o)-, *(dar vážehá ye serewte) “zar”*

chrysotherapy *zardarmáni*
chyle *wire; carbu (xoráki ke govárde wode va dar sepidraghá ye rude rafte be xun mirizad)*
chylomicron *carbu [= zarrehá ye kolesterol e xorák va trigliceridhá dar wire ye rude ye kucak]*
chylothorax *peidáyew e wire/carbu dar sine*
chylus *wire; carbu*
chyme, chymus *wire ye xorák pas az govárew e án darkom* [= stomach]
cicatrix, cicatrice *dáq (e zaxm)*
-cide *(dar vážehá ye serewte) "-kow"*
cilia r*ixte candgáni ye* "cilium
ciliary *vábaste be może*
ciliary body *kayk, keyk (baxwi az* "choroid" *e cewm) (ZBP, C1725, FM); [bengarid be* "choroid"*]*
cilium *może*
cillosis *parew e pelk e cewm*
Cimex *sás az xáneváde ye* Cimicidae *sásiyán*
cimex *sás, be nám e dánewik e* Cimex lectularius *yá* Acanthia lectularia
Cimicidae *xáneváde ye "sásiyán"*
Cinchona *az deraxtán e "*rubiaceous" *bumi ye Ámriká ye nimruzin* [southern] *ke a z án "kinin" va "kinidin" be dast miáyad. Va dar darmán e Máláriyá be kár miravad.*
cinchona *pust e sáqe yá riwe ye deraxtán e* "Cinchona". *Piwtar tanhá darmán e máláriyá bud.*
cine-, *(dar vážehá ye serewte) "jonbew"*
cineangiocardiography *peikarebardári ye sinemáyi az gew/del va raghá*
cinephlebography *peikarebardári ye sinemáyi az siyáhraghá*
cingulum 1- also cingula, girdle: *kamarband.* 2- *baxwi az maqz ke rewteháyaw "*corpus callosum*" rá con kamarband dar bar migirad; kamarband e "*corpus callosum*".* 3- *gardan e baxw e daruni ye dandánhá ye piwin*
Cinnamomum *guneyi deraxt e Ásiyáyi, az* Cinnamomum camphora *káfur be dast miáyad. Va az* Cinnamomum loureirii "Cinnamon" *dárcin be dast miáyad.*
cinnamon *Dárcin, wanvir, wangil, buafzári ke az pust e deraxti be nám e dánewik e* cinnamon loureirii *be dast ávarand.*
cionitis *ámás e zabán e kucak*
cionoptosis *oftádegi/derázi ye biw az andáze ye zabán e kucak*
circa (*bandváže), kutáh wode* **c**, **ca** *váže ye Látini, (hamráh e tárix miáyad) nazdik e; dour-o-bar e*
circadian *(degarguni ye barxi padidehá ye zisti bá) áhang e wabáneruz; áhang e wabáneruzi*
circannual *(degarguni ye barxi padidehá ye zisti bá) áhang e sál; áhang e sáliyáne*
circinate *parhunvár; dáyerevár*
circle n **1** *parhun; pargál; pargár, "Bedinsán ke goftár e Garsivaz ast -- ze pargár bahre mará markaz ast." (ZBP, L6649 SF); "Firuzábád ki aknun hast baná kard va wekl e án modavvar ast conán ki dáyere ye pargár báwad va dar miyán e wahr ánjá ki masalan noqte ye pargár báwad dakkeyi anbáwte barávarde..." (ZBP, L7894 FEB); gerd, "Co peidá wod az ásmán gerd e máh -- wab e tire befwánd gard e siyáh." (ZBP, L4686 SF).* **2** *(har ciz e) gerd, parhunvár; gerdená*
circle of Willis *parhun e/ gerdená ye Willis*
circling *gerd e xod gawtan, con dar bimári ye "*listeriosis" *nazd e jánevarán*
circuit *gerdná; gerdená*
  reentrant circle/reentry circle: *gerdná ye bázgawti*
  short circuit: *dar yek gerdená ye barqi ráh e náxáste ye fozuni*
circulation *gardew*
  assisted circulation: *gardew e xun e komaki/bá carxowt* [machine]
  collateral circulation: *gardew e xun e az pahlu/pahluyi*
  extracorporeal circulation: *máwin e gew-o-wow; gardew e xun bá dastgáh/na bá tan*
  portal circulation: *gardew e xun e muyrag-be-muyrag, con az rude be jegar*
  systemic circulation: *gardew e xun e tan [dar barábar e "wow"]*

circulatory *vábaste be gardew e xun*
circulus 1- see “circle”. 2- see “circuit”
circum-, *(dar váźehá ye serewte) gerdená-; pirámun*
circumanal *pirámun e pend*
circumarticular *pirámun e bandgáh*
circumcise *zálboridan [<Gilaki]; váboridan e xoruse*
circumcision *zálbori [<Gilaki]; váboridan e xoruse*
 female circumcision: *zálbori ye doxtarán; váboridan e xoruse va páreyi az cácul. váboridan e cácul/zálak* nazd e doxtarán (xefáz)*
 pharaonic circumcision: *váboridan e cácul, labhá ye kucak va bozorg e doxtar va duxtan e páreyi az án.*
circumference *pirámun; gerdená*
circumferential *pirámuni; gerdená*
circumflex *wáxe ye gerdená ye sorxrag e táji ye cap*
circuminsular *pirá-ádá; pirádá*
circumocular *pirácewmi; gerdágerd e cewm*
circumoral *pirámun; pirádaháni; gerdágerd e dahán*
circumscribed *forugerefte*
circumscriptus *forugerefte*
circumstantiality *bá rizekárihá/ bá sirdáq piyázdáq va soxanán e bijá goftan, ke az newánehá ye manew e bávari-zuri* [obsessive-compulsive personality] *ast*
circumvallate *deźmánand; dárá ye divár e pirámuni; dárá ye xandaq e/kandag e pirámuni*
cirrhosis *jegar e mumi; haret* [<haret (Avestáyi) besanjid bá "harit" (Sanskrit (sabz; zard; sabz e zardfám.) Baráye "haret" e Avestáyi bázgardid be Yawthá, Purdávud; Ábányawt, sát e 273 tá 275, hát e 9 tá 39]*
cirrus *táź; táźak*
cirsectomy *boridan e páreyi az rag e “daváli”. Be* “varcies” *bázgardid*
cirsenchysis *darmán e raghá ye daváli bá zadan e dáru ye suzánand e darun e rag e bimár.*
cis-, *(dar váźehá ye serewte) hamin su; hamin var; nazdik*
cistern *anbárak*
cisterna *anbárak*
 cisterna chyli *anbárak e sepid xun dar qafase ye sine*
 cisterna magna; great cistern; cisterna cerebellomedularis *anbárak r miyán e moxce va maqz e tire*
citrate *sitrát; sitrátum; namak e jouhar e limu*
citric acid *acidum citricum; asid sitrik; jouhar e limu*
citron n *mive va deraxt e limu-wirin; yá limu-torw e dorowt be nám e dánewik e* <u>Citrus medica</u>
Citrus *guneyi az deraxtán e* “rutaceous”*, ”Bahár”:* <u>Citrus aurantifolia</u> *limu torw e sabz;* <u>Citrus aurantium</u> *portoqál;* <u>Citrus bergamia</u>, bergamot*;* <u>Citrus limonum</u> *limu wirin*; <u>Citrus medica</u> *be citron bázgardid;* <u>Citrus sinensis</u> *limu ye cini/portoqál e wirin*
citta; cittosis *viyár (xoráki há)*
clairvoyance n *nehánbini*
clamp <u>**1**</u> *tang; bast, band, gáz, "Co ágáh wod zán soxanhá Goráz -- To guyi yeki del gereftaw be gáz." (ZBP, L4626 SF).* <u>**2**</u> *bázgardid be* “forceps”
 voltage clamp technique: *ravewi ke dar án potánsiel e barqi ye parde ye yáxte rá yeksán negahmidárand va bá dastkári ye jonbew e yonhá, degarguni ye potensiel e parde ye yáxte dobáre potánsiel rá be já ye noxost barmigardánand.*
clang; clanging v *tarangidan, "Ze bas nále ye buq bá korrenáy -- tarangidan e zang o hendi daráy." (ZBP, L5804 SF);jarangidan, "Be abr andarámad dam e korrenáy -- Jarangidan e gorz o hendi daráy." (ZBP, L5896 SF). Dar pezewki guneyi soxan goftan ke bolandi va ziri va áhang e goftár biwtar maini* [meaning} *dárad tá váźegán. In dar bimárán e* Schizophrenic *va "*maniac" *dide miwavad.*
clap *(soxan e kuce) suzák*
clarify *rouwan gardánidan; pardáxtan; rouwan wodan/gawtan [con áb e tire]*
clasmatosis *jodá wodan e páreyi az yáxte.*

clasp *sagak; gire*

class 1- *dar* taxonomy*/radebandi ye giyáhán va jánevarán "raste", pas as* "phylum" [*neźád*] *va piw az* "order" *rade.* 2- *dar ámár "raste"*

classification *radebandi; dastebandi*

claudication *langidan; langi; kuli* [<kuli (Gilaki), niz besanjid bá "qáter-kule"]*

claustrophobia *tars e nábexradáne az jáhá ye baste con bálárou [ásánsor], áhun* [tunnel]

clavicle *(ostoxán e) canbar, canbar e gardan, "Canbar e gardan rá be Tázi altarqova guyand va án do páre oxtoxán ast." (ZBP, L5061 ZX) [in gofte ye Seyed Esmáyil e Jorjáni dorost nist, yek páre ast na do páre]; áxorak, "v-az suy e piw az zir e galu do ostoxán bovad nám e vey be Pársi ostoxán e áxorak va be Tázi e'zám altarqova xánand..." (ZBP, L6984 HM)*

clavicular *bengarid be* "clavicle"

clavus *mixce*

clawfoot *pá ye cangáli*

clawhand *daste cangáli*

clay *gel, "Duw didam ke maláyek dar e meixáne zadand -- Gel e ádam beserewtand o be peimáne zadand." (Háfez); dus; ros; rost*

clay soil: *xák e kuzegari; xák e ros; gel e kuzegari*

clearance *zodáyew e máddeyi az xun; tajá ye* [the speed of] *zodudan e/pák kardan e máddeyi az xun, con* "urea clearance", *"zodáyew e ure az xun"*

cleavage *"káfew", do pare wodan e yáxte ye toxm, bedun e káhew e andáze ye yáxte*

cleft *wekáf; káf; tarak*

branchial cleft: *káf e ábwow*

gluteal cleft: *wekáf e kapal/kafal/ pend/kun*

vulval cleft; rima pudendi: *wekáf e náz/kos*

clegs, gadflies; horseflies: *xarmagas*

cleid(o)- *dar váźehá ye serewte, vábaste be ostoxán e canbari*

click *telik; tilik*

midsystolic click: *tilik e miyán e systol/tapew*

mitral click: *tilik e darice ye dolatti/mitral*

climacteric *dawtángosastegi*

climacterium *dawtángosastegi*

coitus, to have coitus; to have sex: *ámixtan: gerd ámadan e mard va zan; "Be yek máh yek bár ámixtan -- Gar afzun bovad xun bovad rixtan...; Co afzun koni káhew afzun konad -- Ze sosti tan e mard bixun konad." (ZBP, L5945 SF)*

climatology *dánew e wenáxtan e áb o havá*

climatotherapeutics *dánew e darmán e bimárihá bá áb o havá ye viźe*

climax *ouj; oug; táreg e tab/bimári*

cline *(dar zist-wenási) jiyá* [<Kordi ye Sanandaj] degarguni ye sáxtemán va kárdar guneha ye giyáhi yá jánevari*

clinic 1- *darmánkade; darmángáh.* 2- *ámuzew e pezewki bá soxanrán va bimár*

dry clinic: *ámuzew e/soxanráni ye pezewki bedun e bimár*

clinical *bálini*

clinician *pezewk*

clinicopathologic *bálini va ásibwenási*

clinodactyly *xamidegi ye yek yá cand angowt be birun yá darun*

clinostatic *deráz-kewide; xábide*

clinostatism *derázkewide budan; xábide budan*

clip *gire*

clitoris *cocul; cocule; xoruse (ZBP, C290 FM); gandomak (L1610 FM); boluc (ZBP, C3022 FM); joqd (ZBP, C1959 GA)*

clitorism 1- *bozorgi ye cocul.* 2- *rást wodan e peivaste va dardnák e cocul*

clivus *baxw e powti ye darun e káse ye sar*
cloaca *párgin* (ZBP, C2790 FM)*
clock *pangán (ZBP, C226 FM)*
 biological clock: *pangán e zistwenásik*
clone *(az Yunáni "klon" tarke; wáxe)* ***"yek-rage*"*** *yek yá goruhi az yáxte, jánevar yá giyáh e ke az yek tan mádar yá pedar padid ámade báwad.; yek goruh e* DNA *ke az yek* DNA *padid ámade báwad.* ***"yek rage*"***. *pik* [<Baluci, pik]; -namá] cizi hamánand e yek kár e bonyádi dorost kardan, ammá arzántar*
clone v *pikidan*; pik zadan*; máye ye pik zadan gawtan*
cloning *pikemán* [<Baluci, pik]*
clonic *payápey wol o seft wodan e máhice; girew o vágirew e máhice*
cloning, DNA cloning: *padid ávardan e runevewthá ye besyár az yek pare ye* DNA.
clonism; clonismus *girew va vágirew e payápey e máhice*
clonorchiasis *docár gawtan e ráhhá ye zahre bá kerm e cangakdár e* Opisthorchis sinensis
clonus *girew va vágirew e payápey e máhice*
 patellar clonus: *girew va vágirew e payápey e kawgak*
Clostridium *guneyi bákteri ye bihavázi, ke rang e "gram" migirad, dar xák o áb va rude ye mardom va jánevarán yáft miwavad. Guneh á ye faráván dárad.* Clostridium botulinum *bimári ye* "botulism" *rá nazd e dám va mardom padid miávarad.* Clostridium tetani, *máye ye bimári ye "kozáz" migardad.*
clot *laxte ye xun yá sepid xun; anbast; anbaste, xune baste, "va hargáh dar xun e xodávand e seporz párehá ye xun baste báwad..." (ZBP, L5226 ZX)*
clouding *tire o tár*
clouding of consciousness *tire o tár gawtan e xerad*
clove *(gard e) mixak (ke az javáne ye báz nawode va xowk e deraxti az xánevάde ye murd be nám e dánewik e* Syzygium aromaticum, Eugenia aromatica, Eugenia carophyllus *bedast miáyad), va baráye buafzár bekár miravad.*
clubbing (of fingers) *comáqi gawtan band e páyáni ye angowtán.*
club foot *pácanbari*
club hand *dastcanbari, ke az nabudan e ostoxán e zand e zirin yá zebarin padid miáyad.*
clump *koppe ye bákterihá (ke bá aglutinin beham casbide báwand)*
clumping *koppe wodan*
clunis *kapal; kafal; kun*
clysma *emále*
clyster *(ábdozdak baráye dádan e) emále*
coacervation *jodá kardan do ábgune ke be ham ámixteand va yeki yá har do ye ánán* kolloidi *hastand.*
coagulability *tavánáyi ye laxte wodan; laxtewodani*
coagulate *laxte wodan/kardan*
coagulation *laxte wodan/kardan*
 diffuse/disseminated intravascular coagulation DIC: *laxte wodan e gostarde ye xun darun e raghá*
coagulopathy *náhanjári ye laxte wodan e xun*
coagulum *laxte (ye xun)*
coalescence *beham casbidan*
coalition *beham casbidan*
 tarsal coalition: *behamcasbidan e/juwxordan e ostoxánhá ye kaf e pá*
coapt *beham nazdik kardan (e to sar e ostoxán e wekaste yá do labe ye pust o guwt e boride)*
coarctate *be ham casbándan*
coarctation *tangi*
coarctation of the aorta *tangi ye áortá*
coat *parde; puwew*
cobalamin *kobálámin, páreyi az vitámin e B12*
cyanocobalamin *syánokobálámin = vitámin e B12*
cobalt *kobált;* cobaltum

cobaltosis *ámás e wow peiro ye dam zadan e gard e kobált*
cobra *gunehá ye márhá ye zahrnák e Áfriqá, Ásiyá va Hendustán. gune ye Ásiyáyi ye án* Naja naja *nám dárad.; gune ye Mesri ye án* Naja haje
coca *koká, barg e deraxt e* Eryrthroxylon coca*, dar Ámriká ye nimruzin* [southern] *ruyide va az án kokáyin bedast miáyad.*
cocaine *kokáyin, álkáloyid e barg e deraxt e* Eryrthroxylon coca, *yá gune ye sáxtegi ye án ke az* "ecgonine" *yá wekáftehá ye án be dast miáyad, baráye bihessi ye pust va darun-pust be kár miravad.*
cocci *rixt e cangáni ye* "coccus". *be* "coccus" *bázgardid.*
Coccidia *radeyi az takyáxteyihá ye angali ke mardom va mohredárán e bozorg rá docár mikonad.*
coccidioidomycosis *bimári ye qárci ke az qárc e* Coccodioides immitis *padid miáyad. Rixt e noxostin e án dar wow padid miáyad, va mitavánad nikxim va mánand e sarmáxordegi báwad, yá ámás e wow bedahad. Rixt e dovvomi ye án mitavánad hame ye tan va báfthá rá docár konad. Nám e digar e án* "San Joaquin Valley fever", *yá* "desert rheumatism" *ast.*
coccidiosis *bimári ye mardom va jánevarán bá* "coccidia". Isospora hominis *va* Isospora Belli. *Nazd e mardom in bimári newáneyi nadárad, ammá gáhi wekamravew va delpice midahad. Nazd e gáv, gusfand, xuk gorbe va digar jánevarán beviže javán darunpuw e rude rá nábud mikonad, va delpice va xunrizi va láqari midahad, va marg-o-mir e faráván dárad.*
cochinal *ále subuj* (rang e qermezi ke az tan e xowkide ye/xuwide ye xarfastari/hawareyi be dast miáyad va dar rangáh ye zistwenásik baráye newáne be kár miravad.* "Cochineal insect" *yá ále subuj* [ál + subuj (Gilaki), xarfastari kucak be rang e qermez e rouwan ke az xáktus xorde va mádde ye án baráye gereftan e rang be kár miravad. Nám e dánewik e in xarvastar/haware* Dactylopius coccus *ast.]*
cocco-, *dar vážehá ye serewte, "tut", "tutak"*
coccus *bákterihá ye guy-mánand.*
coccygeus *vábaste be ostoxán e donbálce*
coccyx *ostoxán e donbálce*
cochlea *ráb e*/rábak* [<ráb (Gilaki),* (snail) + *-ak/-e]*
Cochlearia *giyáhán e calipáyi ke nemune ye xub e án* Cochlearia armoracia *ast ke hamán torob siyáh/sefid bozorg ast. ke árezu ye xorák rá afzáyad, va mánand e xardal baráye darmánhá ye pusti be kár miravad.*
cochleitis; cochlitis *ámás e rábak**
cocktail *wáx, (ámizeyi az do yá cand nuwábe)*
cocoa *kákáu; gard e wokolát*
coconut, Cocos nucifera *nárgil*
coction 1- *juwándan.* 2- *govárew*
coctostabile *har ce ke dar barábar e juwidan páydár báwad*
cod *máhiyi ke rouqan e jegar e án kárbord e dáruyi dárad, bengarid be* "morrhua"
code **1** *áyin; ráh o rasm; áyin e raftár; ázarm.* **2** *ramz*
codeine *yá* methylmorphine; *kodein, álkáloyid e farávarde ye taryák*
codon *ramz e ženi; "kodon"yek goruh e setáyi báz/asid e amine, ke ru ye yek rewte ye* RNA *yá* DNA *powt e sar e ham ámade, zanjir e* DNA *va* RNA *rá misázad*
coefficient *mar, "Conin goft key porxerad máyedár -- cehel mar deram, har mari sadhezár." (SF)*
absorption coeffient: *mar e darkewidan; mar e mazew*
activity coefficient: *mar e konewvari*
binomial coefficient: *mar e donámi (M. Moqaddam)*
correlation coefficient: *mar e hambastegi ye do ciz*
coele also **cele**, **coel** *kávák*
coel(o)-, *(dar vážehá ye serewte) "kávák"*
coelom; coeloma *kávák i dar tan*
coenurus *rixt e kermi ye kermhá ye navári/kerm e dadu*
coenzyme, apoenzyme: *komak-máye, ke con be "máye" peivandad, máye konewvar* [active] *gardad.*
coffee *dáne ye xowk e* Coffea arabica va Coffee liberica *deraxt e garmsiri ke nuwábe yá dam kardeaw baráye ásm va sardard va zahrzadegi bá taryák be kár miravad.*

cognition *(kár e maqz) ágáhi; wenáxt*
cognitive *ágáhi; wenáxt*
cohesion *hambastegi; peivastei; peivand*
cohort *goruh; daste; boluk;mál [<guyew e Lori ye Celgerd]*
coil *canbar; cambar*
coition see "coitus"
coitus *gádan; gáyidan; gáyew; gáya; máyew; ámizew; bimárihá ye ámizewi; máyewi/marzewi (ZBP, C6073, BF, MK, JGS); áramew, "Ratq, zani ke madxal e álat e tanásoliyaw masdud bovad va máne' e áramew gardad."(ZBP, L 927FM); kadxodáyi, "Agar benágáh kadxodáyi váqe' wavad, felhál qosl mikardeand, va agar biparváyi konand be maraz gereftár miwodand." (ZBP, L1044 FM); bá kasi gerd ámadan, "va man to rá xáhánam pas conán báyad ke man, pas conán báyad ke emwab bá to gerd áyam…" (ZBP, L198 TB); "va in xáne rá az saqf tá be pá ye zamin surat kardan, surathá ye alfiye az anvá' e gerd ámadan e mardán bá zanán hame berehne…" (ZBP, L1279 TBH); kár, "Conin goft k-in noureside bejáy -- Yeki zan gozin kard o wod kadxodáy; Be kár andarun náyźe sost bud -- Delaw gofti az sost xodrost* [congenital] *bud." (ZBP, L1978 SF); nazdiki kardan; xoft-o-xiz, "Nayábad hami siri az xoft-o-xiz -- Wab e tire z-u joft girad goriz; Tabah gardad az xoft-o-xiz e zanán -- Bezudi wavad sost con parniyán; Konad dide tárik o roxsáre zard -- be tan sost gardad be lab láźvard." (ZBP, L5944 SF); marzemán, niz besanjid bá "kunmarz"* [sodomite]*; jehmarz (nazdiki bá ruspiyán); dawtánmarz (nazdiki bá zan e dawtánmand/* menstruating*); gown dádan (baráye jánevarán)*
colchicine *álkáloyid e giyáhi be nám e* <u>Colchicum</u> *ke baráye darmán e* "gout"*, neqres, vátawu* [<vátawonitan (Sanskrit)] bekár miravad.*
cold, common cold: *sarmá xordegi*
coldsore *tabxál*
colectomy *váboridan e páreyi az rude ye bozorg*
Coleoptera *rade ye suskhá*
coles *nare*
coles femininus *see* "clítoris"
colibacillus *kolibásilus. bengarid be* "Escherichia coli"
colic, colica 1- *vábaste be rude ye bozorg.* 2- *qulenj; kulank; kulánj; picák*
colicky *qulenj; kulank; kulánj; picák*
coliform *goruh e mikrob/jvu*há ye rude, básilhá ye geram-manfi*
colinearity *dar yek rástá budan e nukleotidhá ye "kodon"*
colistin *kolistin, yek ántibiotik*
colitis *ámás e rude ye bozorg/panjrudaki; panjrudakmás**
collagen *kolláźen; dusgen*[kolla, Yunáni = casb/dus]*
collagenase *kolláźenáz; máye ye wekanande dusgen; dusgenwekan**
collagenogenic *kolláźensáz; dusgensáz*
collagenolysis *káftan e dusgen; dusgenkáf <dusgen + káf, "Bedán gune zad na're ye kuhkáf -- ke simorq larzid dar kuh e Qáf." (ZBP, L1088, Asadi); vákáftan; wekáftan; váwekáftan*
collagenous *kolláźeni; dusgen*
collapse *forurixtan; forupáwidan; rombidan az jáy raftan, "Baráye án ke barádarat Hamze mosle kardeand va wekam e vey wekáfteand va agar to u rá conán bini* <u>*delat az jáy beravad*</u> *va ángáh xod rá báz natvánigereft." (ZBP, L7392 SR)*
collar *garibán; yaxe; yaqe*
collateral *pahluyi; wáxe*
colloid <u>**1**</u> *esriw* [besanjid bá "seriwom"]; har ciz e casbsán; casbmánand* <u>**2**</u> *esriw* (ámize/ábgune ye casbsán): do gune ast: I- "*suspensoids*" yá "ámizehá ye andarvá con rouqan dar áb. II-* "emulsions"*yá "Áwáme", ámize ye kare mánand ke cizi digar con áb dar án ámixte, con áwáme ye newáste./ gomize*
collum *gardan; páyin e gardan rá* "cervix"*, va powt e gardan rá* "nucha" *guyand.*
collum anatomicum humeri *gardan e kálbodwenásik e ostoxán e bázu*
collyrium *cewmwuye*

coloboma *ák* [defect] *e mádarzádi ye cewm*

colocynth *guwt e xowk e mive ye hanzal* <u>Citrillus colocynthus</u> *ke baráye pák kardan e rude, wekamravew bekár miraft.*

colohepatopexy *duxtan e rude e bozorg be jegar, baráye jelogiri ye casbandegi ye kom* [stomach] *be jegar*

colon *rude ye bozorg; panjrudaki, "va in qulun rá be Pársi nám panjrudaki ast va bedin qulun niz gardewhást." (ZBP, L7001 HM)*

ascending colon: *panjrudaki/rude ye bozorg e báláravande/barwavande*

descending colon: *panjrudaki/rude ye bozorg e páyinravande/forudwavande*

transverse colon: *panjrudaki/rude ye bozorg e pahnáravande*

sigmoid colon: *panjrudaki/rude ye sini*

colonization *newim gereftan/láne kardan e mikrob/ jvu* dar báft*

colonorrhagia *xunrizi az rude ye bozorg/panjrudaki*

colonoscope *dastgáh e didan e andarun e rude ye bozorg; panjrudakbin*

colonoscopy *negaristan e andarun e rude ye bozorg; panjrudakbini*

colony *kucgah, "Ke az kucgah har ke yábid xord-vagar tiq dárand mardán e gord." (ZBP, L3354 SF); kup (EDPL 23.3260)*

checker colony: *kup e/kucgah e kalleqandi*

daughter colony: *kup e/kucgah e doxtar, ke ruye yá dar kenár e kup e noxostin ruyad*

dwarf colony: *kup e/kucgah e kucak*

motile colony: *kup e/kucgah e jonbán*

mucoid colony: *kup e/kucgah e gow*

smooth colony: *kup e/kucgah e hamvár*

coloplication *sejáf gereftan e rude ye bozorg/panjrudaki*

coloptosis *oft e rude ye bozorg/panjrudaki*

color *rang; fám*

colorectal *rude ye bozorg/panjrudaki va rástrude*

colorectitis *ámás e rude ye bozorg va rástrude*

colorimeter *rangsanj*

colorrhaphy *duxtan/baxiye kardan e rude ye bozorg/panjrudaki*

colostomy *rude ye bozorg/panjrudaki rá bá suráxi ru ye pust be birun báz kardan*

colostrum *wiri ke pas az záyemán az pestán tarávad, zard rang ast va tá bist dar sad mádde ye sepideyi/proteyin dárad. niz globulinhá ye imeni darbardárad.: áqoz; haras; pala [tanhá baráye jánevarán]; forw; mák; źek (ZBP, C2032 FM); zehak; fole; folla; kále; zaye [<Gilaki]*

colovaginal *rude ye bozorg/panjrudaki va zehgir*

colpatresia *bastegudan e zehgir/ráh e zehew*

colpectasia *gowádi ye zehgir/ráh e zehew*

colp(o)-, *dar váźehá ye serewte, vábaste be, zehgir, ráh e zeh, ráh e zehew*

colpocystocele *dabbe/qori/fonj e piwábdán be darun e zehgir/ráh e zeh* [vagina]

colpomyomectomy *váboridan mázpel e zehgir/ráh e zehew*

colpoperineoplasty *hucehrpezewki ye zehgir va miyándoráh*

colpopoiesis *be kárdpezewki/salyáni zehgir/ráh e zehew sáxtan*

colposcope *zehgirbin; ráh e zehbin*

Colubridae *xánevádeyi az már, ke biwtarewán bizahr hastand*

column *sotun*

columna *sotun*

columna nasi *tiqe ye bini*

columna vertebralis *sotun e mohre(yi)*

coma *setorti [<Pahlavi, ZBP, C7892, BF]; bihuwi/bihowi, "va gar newánehá ye bad con bihowi va hazyán … va táse … padid áyad…" (ZBP, L5369, ZX); "Biyámad ze lawkar basi kowte did -- Basi bihow az razm bargawte did." (ZBP, L6110 SF); masti ye marg, "Naguyand az goftári magar nazdik e u*

negahbáni be jáy ámade va ámad masti ye marg berást va haq." (ZBP, L148 TTT) anáźiri/náźiri [<guyew e Qáyen va Birjand]

comatose *bihuw; anáźir*; náźir*; setort [baráye ábewxorhá be* "coma" *bázgardid.*

combustion *suxt*

comedo *xálak**

comensal 1- *hamzisti.* 2- *(angal yá mikrob e/jvu* ye) hamzist*

commensalism *hamzisti*

comminuted *xord; xord-xord; lat-o-pár*

commissura *guwe; konj, jáyi ke do ciz dar ánjá beham peivandand.*

commissura labiorum anterior *guwe ye bályi va jeloyi ye labhá ye bozorg e náz*

commissura labiorum oris *guwe ye lab(há)*

commissura palpebrum lateralis *guwe ye biruni ye pelkhá*

commissure *be* "commissura" *bázgardid*

mitral valve commissure: *guwe ye lathá ye darice ye mitrál*

commissurorrhaphy *duxtan e guwe ye…*

commissurotomy *wekáftan e guwe ye…*

mitral commissurotomy: *wekáftan e guwe ye juwxorde ye do lat e darice ye mitrál*

commitment *ravand e dádgáhi, va xábándan e kasi dar bimárestán e raváni yá ravándarmáni ye zuraki be dastur e dádgáh*

commotio *takán e saxt; kust*

commotio cerebro *kust e maqzi*

commotio retinae *kust e dám e cewm*

comunicable *vágir*

community = sere and seral stages: *arsan*

compact *feworde; cegál; seft; ágande, "va bahri andámhá ágandetar ast, va guwt e án saxt-tar va bahri hast ki bedán saxti va ágandegi nist." (ZBP, L5013 ZX); anbast; hanbast; anbaste*

compaction 1- *dar záyemán, qofl gawtan do kalle ye doqoluhá hamzamán dar lagan.* 2- *feworde va ágande wodan e yáxtehá ye "*blastomere"*, va sáxtan e* "morula".

compartment *ke* [<"Ka" guyew e Táti]*

muscular compartment: *mázke*; ke* ye máhicehá*

vascular compartment: *rag-ke*; ke ye raghá*

compartmentalization; compartmentation *dar sáxtemán e yáxte, xáne-xáne bandi ye darun e yáxte; kevári** [see "compartment"]

compatibility *sázgári; sázvári; jofti; joft budan; damsázi*

compatible *sázgár; sázvár; joft budan, "Bexandid Xosro be áváz goft -- ke in ráy e to bá xerad nist joft" (ZBP, L 4822 SF)*

compensation **<u>1</u>** *andaryáftan/daryáftan, "Jáyi ke afv báyad kardan oqubat konad, án az dast gozawt va niz andarnatavána yáft va idun báyad ke…" (ZBP, L2068 TB); hargune kásti ye konew yá sáxtemáni ye tan rá andaryáftan.* **<u>2</u>** *Dar raviánwenási kástihá ye rástin yá pendárin e tan yá raván rá ágáhάne yá náxodágáhán e andaryáftan.;***<u>3</u>** *Hengám e bimári gardew e xun rá be hame já ye tan andaryáftan.*

compensatory *andaryáftan; andaryábew; andaryáfti; jobráni*

competence **<u>1</u>** *tavánáyi ye anjám e kár, baráye har andámi az tan.* **<u>2</u>** *tavánáyi ye yáxtehá ye ruyáni baráye degarguni va be rixt e farjámin darámadan*

complaint *newwáne ye bimári*

complement *dast e kam 20 proteyin e plásmá ham baráye imeni va ham kárhá ye hanjár* [normal] *e zistwenásit; seporgar* [<Pahlavi, ZBP, C6355, MK, BF)]*

complemental *seporgar*

complementary *seporgar*

complex **<u>1</u>** *picide; dowvár.***<u>2</u>** *har ciz/padide/mouj e picide; dar Pársi yá tarjome nemiwavad, yá harjá juri tarjome miwavad.;*"QRS complex": *mouj e /kuhe ye QRS.;"*Inferiority complex": *Gereh e raváni ye xod-xárbini"*."primary complex": *"sel e bár e noxost, ásib e wow va gereh e sepidxuni ye án"*."Oedipus

complex": *"Gereh e raváni ye Odipus" Afsáne ye Yunáni, ke dar án Odipus rá kasi pedarxánde gawt. Bozorg ke wod, pedar rá kowte va mádaraw rá be zani gereft."*

complexión *corde, roxsár; gune*

compliance *narmew; tavánáyi ye pazirew e fewár va degarguni ye gonj baráye barxi andámhá con wow yá gew/del yá piwábdán ke con fewár e xun, havá yá piwáb afzáyew yábad, gonj niz pásox dáde degargun gardad. várune ye* "elastance"

complicated *picide*

complication *picidegi*

component *páre; báre, "Yeki mozu' e dovvom mahmul, warti rá do báre bovad …" (ZBP, L1494 DA); "ammá qaziye ye eqterá'i án bovad ki do qaziye gerd ávarand va har do rá andar yek báre anbázi bovad, va be digar báre jodáyi." (ZBP L1502, DA)*

motor component: *páre ye/báre ye jonbewi/jonbewnik*

sensory component: *páre ye/báre ye sahewi*

compound *serewte; "sefat e dáruye serewte" (ZBP, L5478 ZX); peivaste "Bedin sabab án andámhá rá yeksán [sáde] va in digar andámhá rá peivaste ... guyand va… in rá morakkab guyand" (ZBP, L4993 ZX)*

compress *qonqá [<guyew e Táleqáni]. qonqá ye xis/xowk/dáq/sard va mánand e án*

compressibility *tavánáyi ye pazirew e fewordegi yá gowádi dar barábar e fewár*

compression *fewordan; fewordegi*

compulsion *zur wodan; zur kardan; dast e xod nabudan; dast e kasi nabudan; saxtgiri divastegi* [<divamna √du (Avestáyi) (EDPL 57.1255)]*

compulsive 1- *saxtgir.* 2- *divaste**

conation *(dar ravánwenási) xást e xodágáh be anjám e kárhá*

conative *(dar ravánwenási) kuwew; kár*

conavanine *yek asid e amine, ke dar árd e báqálá ye soyá yáft miwavad.*

concassation *árd kardan/xord kardan e riwe yá sáqe ye deraxt baráye be dast ávardan e dáru*

concatenate *zanjirvár beham casbándan*

concatenation *seperewk; sepelewk; zanjirvár*

concave *káv; kás*

concavity *kási; kávi; káváki*

concavoconcave *har do ru káv*

concavoconvex *káv az ye ru va guź az ru ye digar*

concentrate 1- *mawt kardan; cegálidan; setabr kardan, "…va qavám setabri va tanoki ye áb [wáw/mize] rá guyand …" (ZBP, L5209 ZX).* 2- *cegálide (har dáru yá máddeyi ke bá boxár kardan e ábaw mawt/setabr gawte)*

liver concentrate: *cegálide ye jegar*

vitamin concentrate: *cegálide ye vitámin*

concentration 1- *mawt kardan; cegálidan; setabr kardan, "…va qavám setabri va tanoki ye áb [wáw/mize] rá guyand…" (ZBP, L5209 ZX).* 2- *cegál, (barxe ye tude ye har ciz e ámixte be ámize)* hydrogen ion concentration: *cegál e yon e hydrożen;*minimal bactericidal concentration: *kamine ye cegál e mikrob/jvu*kowi*

concentric *hamnáf; gerdná*

conception *bárdár/ábestan gawtan*

conceptus *bár; ábestani*

concha a shell: *wanx* [<wankhah (Sanskrit)]*

concha of auricle; concha auriculae, concha auricularis: *lále ye guw; wanx* e guw*

concha nasalis inferior/media/superior: *wanx* e páyini ye/miyáni ye/báláyi ye bini*

conchiform *be rixt e wanx*. Bengarid be* "concha"

conchoidal *be rixt e wanx*. Bengarid be* "concha"

concoction *cand dáru yá giyáh e dáruyi rá ámixte va juwándan; juwánde ye cand dáru*

concomitant *hamráh; hamzamán*

concordance *sázgári "Án ast ki hokm koni be hasti ye in sázgári conánk guyi agar áftáb baráyad ruz bovad…." (ZBP, L 1498 DA)*
concordant *sázgár "Án ast ki hokm koni be hasti ye in sázgári conánk guyi agar áftáb baráyad ruz bovad…." (ZBP, L1498 DA)*
concrescence *ruyidan va beham peivastan*
concretion (mass formed when something soft or liquid becomes hard or solid] *bard [Lori ye Surávi]*
prostatic concretion: *bard e wágán**
concussion *kus; kust, "Ze nágah be ruy andaroftád Tus -- To guyi ze pil e źiyán yáft kus." (ZBP, L7251 SF); kuhe-gereftegi, "Az <u>kuhe</u> ye qam wokuh <u>begreft</u> -- con <u>kuhegerefte</u> kuh begreft" (Leyli va Majnun, Nezámi)*
condensation 1- *cegálew; cegálide.* 2- *cekide*
condenser
1- *cegále (dastgáhi ke boxár rá áb gardánad)*
2- *anbárak e barq; amávand*; bátri*
3- *noxostin źále (ye yek rizbin ke hame ye rouwanáyi rá be rixt e yek partou darmiyávarad.)*
conditional
conditioned reflex *peikonew*/pádkonew*/vákonew e geroumand**
conditioning *ámuxtan; xu dádan*
condom *káput; niyám; guniyám* [gun (Hourámi/Kordi) + niyám]*
conductans *rasánew (e barq yá garmá)*
conduction *rasánew (e barq yá garmá)*
conductivity *rasánáyi*
conductor *rasáná*
conduit *ráháb; kahas*
condyle *konde*
external condyle of tibia: *konde ye biruni ye dorowt nei*
condylus see "condyle"
cone *xuj* [<Gilaki,* a pear*]*
retinal cone cells: *yáxtehá ye xuji ye dám e cewm*
confabulation *afsáne báftan; rah e afsáne zadan, "Jang e haftád o do mellat hame rá ozr beneh -- Con nadidand haqiqat rah e afsáne zadand." (Háfez)*
confection *ábnabát e dáruyi*
confidence level *marz e ostovár*
confidentiality *ráz e sarbaste; (dar pezewki) ráz e bimár ke báyad sarbaste bemánad. "Ráz e sar-baste ye má bin ke be dastán goftand -- Har zamán bá daf o ney bar sar e bázár e degar." (Háfez)*
configuration spatial arrangement of parts of a whole, *rixt/qáleb/nahád [dar espáw]*
configuration of the solar system: *rixt e/nahád e dastgáh e xorwidi*
conflict *násázvári (miyán e xást e daruni va ánce ke az ádam xáste miwavad.)*
approach approach conflict: *do ármán yá ámáj e delpazir ammá násázvár*
approach avoidance conflict: *yek ármán yá ámáj dáwtan ke ham payámad e bad ham xub dáwte báwad*
avoidance avoidance conflict: *do ármán yá ámáj e bad dáwtan*
confluence *ámizgáh, "va án wahri bovad bar kenár e ámizgáh e rudhá ye Panjáb va áb e Send…" (ZBP, L7476, DTH); peivandgáh*, besanjid bá "án ast ki besyári ye áble dalil e besyári ye mádde báwad, láken agar bá besyári andar yekdigar peivaste nabáwad …" (ZBP, L5421 ZX); (dar ruyánwenási/*embryology*) peivastan e goruh e yáxtehá"*
confluens *be* "confluence" *bázgardid*
conformation *(dar ximiyá/kimiyá/wimi) rixt e espáwik* [spatial] *e peivand e atomhá dar yek molekul.*
confounder *"dozd e sevvom"*
confrontation *(dar ravándarmáni) ruberu kardan bimár bá nájuri ye manew yá kerdár e xiw*
confusion *giji, áwoftegi, sardargomi; wibotibi; sargardáni, "Ján fadá ye to ke ham jáni yo ham jánáni -- Har ke wod xák e darat, rast ze sargardáni." (Háfez); "Vagar xofte, ásime barxástand -- Be har jáy jangi biyárástand." (ZBP, L5883 SF); wuridegi ye xerad, "Sevvom án ke <u>xerad e bimár wuride</u> wavad, va soxan*

e parákande guyad." (ZBP, L5375 ZX); "va gáh báwad ki wuridegi ye aql/[xerad] bá gerye va xande ámixte báwad." (ZBP, L5426 ZX)
congener *hamgen*
congeneric *hamgen*
congenerous *hamgen*
congenic *hamźen, (do jánevar ke az didgáh e źeni hamánand hastand ammá dar yek yá cand jáygáh e źeni yeksán nistand.)*
congenital *mádarzád; mádarzádi; mádarzádegi, "Az bahr e án ki andar kudaki tari ye mádarzádegi fozun báwad." (ZBP, L5244 ZX); mádarzádi; mádarzád, "Cewm e bad dur kaz in tafreqe xow bár ávard -- Tále' e námvar o doulat e mádarzádat." (Háfez)*
congested *porxun*
congestion *porxuni*
congestive *barxáste az porxuni*
conglomerate *tude/koppe/kut; kute*
conic *xuji*; xujik* [<xuj (*pear) Gilaki dialect*]; kalleqandi*
conidium *hág* [spore] *e návisanik* [asexual] *e qárc*
coniine *zahr e álkáloyid e wukrán* Conium maculatum [hemlock]
coniology *gard-,/qobár-wenási*
coniosis *bimári ye barxáste az gard/qobár*
Conium *giyáhán e goruh e wukrániyán;* Conium maculatum. *wukrán be* "Hemlock" *bengarid.*
conization *váboridan e xuji** [a cone] *az garden e zehdán*
conjugal *zanáwuyi*
conjugation *joft wodan; joftgiri*
conjunctiva *parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm*
sclerotic conjunctiva: *darunpuw e sepide ye cewm;saxtwáme ye cewm*
palpebral conjunctiva: *darunpuw e pelkhá*
conjunctivitis *vardnij, (ámás* e *darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm), "ki ellat e vardnij ámás e damavi ast… ellat e vardnij ámás e tabaqe ye moltaheme ast va azimi ye ámás bedán had báwad ki sepide ye cewm bedán had conán boland wavad ki hadaqe rá bepuwánad va cewm barham natavánad nahád az azimi ye ámás…" (ZBP, L5467 ZX)*
allergic conjunctivitis: *kamne, "Kamne bádi qaliz báwad andar pelk va xodávand e in ellat hargáh ki az xáb bidár wavad, pendárad ki dar cewm e u xák ast yá rig." (ZBP, LL5471 ZX)*
connection *peivand*
connective *peivandi; hambandi*
conoid *xujdis*; xuji* [<xuj, Gilaki* (pear; pearshaped)*]*
consanguineous *hamxun*
consanguinity *hamxuni, "To rá nik dánad be nám o gohar -- ze hamxun vaz mohre ye yek pedar." (ZBP, L5991 SF); xodxuni; xodguwti, "Ammá agar pesar rá zan hamidahi va agar doxtar rá be wuy dahi,bá xiwávandán vaslat makon, va zan az bigánegán xáh, ke be aqrobát e xiw agar vaslat koni va agar nakoni iwán xodxun va xodguwt e to-and." (ZBP, L889 QN); peivastegi ye xuni; xiwi*
conscience *diná [<da-ená, Avestáyi (M. Moqaddam)]*
conscious *áźir [<áźir, guyew e Qáyen va Birjand. Hesábi); ágáh, "goft agar tamám xofte budi, mard az zan hic ágáhi nadáwti, va agar bidár budi zan rá parde nabáyasti kardan..." (ZBP, L1980 TB)*
consciousness *áźiri, howyári, bidári*
consensual *vákonew e peikonewi/pádkonewi yek mardomak, peiro ye tang yá gowád gawtan e nini ye cewm e* [pupil] *digar.*
conservative *(ravewhá ye "na az bix" baráye bázyábi ye tandorosti):jánparastáne, "Kasi kandarin jang sosti konad -- Bekuwad ke tá jánparasti konad."* [to be conservative] *(ZBP, L7041 SF)*
consistency *hangar* [<hangárt, Pahlavi (ZBP, C4060, MK, BF)]; handám, "andar farq e miyán e áb e mardom [wáw/mize] va miyán e cizháyi ke tabib rá bedán ázmáyand ... va áb e káh rá... va án handám va harekat ki seql e boul rá báwad án rá nabáwad." (ZBP, L5208, ZX); setabri va tanoki, "va xun e tabiyi*

andar setabri va tanoki motadel báwad va sorx va wirin va xowbuy báwad." (ZBP, L5021 ZX); mawtá [< mawt, Guyew e Lári]*

consolidation *seft gawtan*

constancy *ostovári; páydári, "Nabáwad hál e u rá páydári -- na tab'aw rá hamiwe sázgári." (ZBP, L7794 VR)*

constant 1- *páyande; páydár; peivaste.* 2- *(dar dánewhá) mar*

constant of gravitation *mar e kewew e zamin*

constipation *náraváni ye wekam; kár nakardan e wekam; kunxowki*

constitution 1- *serewt; sáz; nahád, "Begoft in o Bahrám e yal ján bedád -- Jahán rá conin ast sáz o nahád."; sáxt;báft.* 2- *(dar ximiyá/ximi/wimi) sáz o nahád e atomhá dar yek molekul*

constitutional *ánce ke bar hame ye sáz-o-nahád e tan kárgar oftad.*

constriction *tangi; fewordegi*

constrictive *tang-konande; feworande*

constrictor *tang-konande; feworande*

consult *segálidan*

consultant *segálewgar; ráyzan*

consultation *segálew; ráyzani*

consumption *godáxtan; nahár gereftan; naháridan*

consumption *(váźe ye kohne) yámán; sel e wow*

contact *sávew; sudan; basudan; besávidan. "Pas Maryam goft: "Cegune báwad ma rá farzandi va hic ádami ma rá nabesávid, be dast va gerd e man nagardide va man niz nabudam beláve." (ZBP, L6821 TTT)*

contact lens *źále ye tucewmi*

contactant *ánce ke basudanaw máye ye násázvári gardad, va paruw bar pust padid ávarad.*

contagion *vágir; budár*

contagious *vágir*

contaminant *álá; álán; áláyande; -nák; áhid* [besanjid bá anáhid;EDPL. 29.1000]*

contaminate *áludan; áláyidan*

contamination *áláyew; áludegi*

content *maini* [meaning] *dar ravánwenási ye Freud:*

latent content: *maini ye ruyin e xáb yá pendár*

manifest content: *maini ye rástin e xáb yá pendár*

contiguity *nazdiki; hamsáyegi; hamsámáni*

contiguous *hamsáye; nazdik; hamsámán*

continence *xiwtandári, "Be hame ye ádáb e siyásat va fazl va adab va xerad va xiwtandári va kefáyat tá bedán jáygáh ke vey rá dar…" (ZBP, L1401 TBH); maqi, (ZBP, C7813 BF); brahmacarye [<Sanskrit, xiwtandári az nazdiki bá zanán]*

urinary continence: *tavánáyi ye negahdáwtan e mize/wáw*

fecal continence: *tavánáyi ye negahdáwtan e sergin*

continent *taváná dar/xiwtandári az nazdiki bá zanán; taváná dar negahdáwtan e sergin yá mize/wáw/piwáb*

continuity *powtband; peivastegi, "va mibinim ke jesm e peivaste, gosastegi hamipazirad va paziráyi ye gosastegi andar peivastegi nist…" (ZBP, L1580 DA); "Yeki peivaste ki be Táziyaw mottasel xánand va yeki gosaste ki be Tázi monfasel xánand…" (ZBP, L1527, DA)*

continuous *bázgardid be* "continuity"

contour *perein* [<perein (Guyew e Vajguni)]*

contra-, *baábar; ruberu; ru-dar-ru*

contraception *piwgiri/jelogiri az ábestani; bázdáwtan e ábestani, "andar bázdáwtan e ábestani, hargáh zani ki andak-sál bovad… yá…." (ZBP, L5576 ZX)*

contraceptive 1- *piwgiri/jelogiri az ábestani.* 2- *harciz ke máye ye piwgiri az ábestani gardad.; pádovár* [<pád-, + ovár (guyew e zartowtiyán e Ardakán)]*

contract 1- *yek bimári rá gereftan.* 2- *(baráye máhice va har ciz e digar) tanjidan; báz beham newastan, "va xáhad ki ozvi rá be suye xiw árad, azoleyi ki az bahr e harekat e án ozv tawannoj konad ya'ni behambáznewaste va kutáh gardad…" (ZBP, L5080 ZX); "… bar sán e án ke kerm gáhi xiwtan rá deráz konad va gáhi behambáznewinad." (ZBP, L5138 ZX); xiwtan andarkewidan, "va mar in azole rá qovvat e án ámade ast ke xiwtan andarkewad va kutáh konad besu ye asl e xiw tá vatar rá bekewad." (ZBP, L6979 ZX); xiwtan kutáh kardan, "yá con azole xiwtan kutáh konad, in vatar án ostoxán rá bekewad." (ZBP, L6989 HM); faráz e ham ámadan, "az bahr e án ki warayánhá az del rosta-st va bed-u peivaste ast va warayánhá be harekat e enqebázi ye del ya'ni be vaqt e farze ham ámadan e del, faráz e ham áyand, va baste wavand tá xun ki dar warayánhá-st be sabab e faráz e ham ámadan e warayánhá be del báznagardad." (ZBP, L5390 ZX); kutáh gardidan, "va ammá aláj e ánk(e) jeráhat ruyad va robáti kutáh gardad dastkári ast.." (ZBP, L5502 ZX)*

contractile *tanjá; tanján; tanjande*

contractility *tanjew; tanjewn*

cardiac contractility: *tanjew e gew; tanjewn e del*

contraction **1** *bázgardid be* "contract"*; tanjew.* **2** *tanjidegi.* **3** *girew, "be hengám e girew* [contraction] *máhice kutáh wode va hangám e vágirew/vádahew"* [relaxation]

atrial premature contraction: *tanjew e zudras e dehliz*

carpopedal contraction: *tanjidegi ye máhicehá ye angowtán e dast o pá bázu va sáqhá*

isometric contraction: *tanjew e máhice bedun e kutáh gawtan e án*

isotonic contraction: *tanjew e máhice va kutáh gawtan e án bedun e degarguni ye niru ye tanjew; tanjew e hamtuw* [<Avestáyi, "teviwi" (EDPL)]*

contracture *kutáh gardidan, "ammá aláj e ánk(e) jeráhat ruyad va robáti kutáh gardad dastkári ast." (ZBP, L5502 ZX); toranjew*

contraindication *nawáyast; nawáyastegi*

contralateral *án su; suy e digar*

contrast *dareje ye táriki va rouwanáyi*

contrecoup *ásib án suy e jáy e kust-dide*

control 1- *dast; dast o farmán, "Be har kewvari dast o farmán marást -- tavánáyi yo dád o peimán marást." (ZBP, L3427 SF).* 2- *Dar kárhá ye paźuhewi, goruhi ke baráye sanjew e hude ye darmáni yá kári digar be kár miravad, in goruh e* ***"legám"*** *kári ruyaw anjám nawode: bá legám, "Yeki mubadi bud Ráduy nám -- be ján o xerad barnehádi legám." (ZBP, L4906 SF)*

negative control *dast e/farmán e ma*

positive control: *dast e/farmán e ávari*

feedback control: *dast e/farmán e bázxorand**

contuse *kufte wodan, "Yeki áfathá ye biruni ast con wekastan va kufte wodan va boridan…" (ZBP, L5234 ZX)*

contusion *kufte wodan; kuftegi*

conus *xuj [<xuj* (a pear) *Gilaki]*

conus arteriosus *xuj e sorxragi*

convalescence *dorváx*

convalescent *dorváx; az bimári barxáste, "Náqeh be Pársi kasi rá guyand ki az bimári barxáste báwad va hanuz be hál e tandorosti ye tamá… bázámade nabáwad." (ZBP, L5420 ZX)*

convection *rasánew e garmá dar ábgunehá va gázhá bá gardew e rizehá ye garm gawte; básuni* [<básun, (Baráhuyi)]*

convergence *hamresi; hamgaráyi; sávew, sávidan, "pas monqasem wavad, va agar na conin bovad ke miyángin e mar har yeki rá be hamegi besávad conán ke yeki rá az digar báznadárad…" (ZBP, L1574 DA)*

convergent *hamras; hamgará*

conversion

conversion disorder, conversion reaction: *dar ravánwenási negaráni rá be rixt e namádik va bimári ye páreyi az tan newán dádan; be rixt e… darávardan; házew* [<Pahlavi (ZBP, L4039 BF, MK)*

convex *guź*

convexity *guźi, "…va cahár sá'at qazá yábad va piw az án ke be guźi ye jegar áyad.." (ZBP, L6974 HM); "va barxi az moqantarát forusu bovad va guźiyewán suy e korsi…" (ZBP, L7224 TT)*
convoluted *picpic, "Vin wekam e bihonar e picpic -- sabr nadárad ke besázad be hic." (ZBP, L3706 GS)*
convolution *wekan, "va ammá wekanhá ki andar jerm va demáq peidá-st bar sán e…" (ZBP, L5137 ZX); pic; pic-o-xam*
convulse *parkastan [Gilaki <jándepark]; miparkad* (it convulses)*; senidan [<saeni, Avestáyi, takán-takán xordan; larzidan; larzándan]*
convulsion *parkew, parkastan [Gilaki <jándepark, miparkad* (it convulses)*]; senidan [<saeni Avestáyi, takán-takán xordan; larzidan; larzándan]*
convulsive *parkewi; (bengarid be* "convulse"*)*
coordinate *hampáye*
coordinate of latitude: *hampáye ye pan*
coordinate of longitude: *hampáye ye darg*
coordination *hamsázi, hamkári ye andámhá va dastgáh-há ye tan*
Copepoda *zir-radeyi az bandpáyán/ az rade ye saxtpustán ke besyár kucakand va mizbán* Diphyllobothrium *va* Dracunculus *hastand va nazd e mardom bimárizá hastand.*
copper *mes*
copperhead
1 *már e zahr dár e Ámrikáyi, be nám e dánewik e* kistrodon contortrix
2 *már e zahrdár e Ostráliyá, Tásmániá be nám e dánewik e* Denisonia superba
copracrasia *peixál/sergin/goh rá natavánestan negahdáwtan; bixást sergin rahá kardan; bixást birun ámadan e… [dar boridegi ye maqz e tire…] ".va boul va boráz bixást e u birun áyad…" (ZBP, L5615 ZX); bixást mize va sergin rahá kardan*
copremesis *bálá ávardan e/qey kardan e sergin/peixál/goh*
copr(o)-, *(dar váźehá ye serewte) goh, gu, pixál; hár (ZBP, C711 FM); pácáye; riq; rix; sergin; sende; kak [<kak/kaáka (Guyew e Gonuyi/Náyini)]*
coprolagnia *rahá kardan e sergin/goh hengám e yuxe* (orgasm)*/rabuxe* (orgasm)
coprolalia *goh-sorávi; sergin-sorávi, dar manewgosastegi* (Schizophrenia) *dide miwavad.*
coprophagia; coprophagy *serginxári/pixálxári*
copulation *bengarid be* "coitus"
cor *del; gew*
cor bovinum: *del e xeili bozorg; gáv-gew*
cor pulmonale: *bimári ye del/gew ke az bimári ye derázáhang e wow, va báláraftan e fewár e sorxrag e wowi barxizad*
coracoacromial *vábaste be ostoxán e áxorak/canbar, va barjestegi ye nok e kaláqi*
coracoid *barjestegi ye nouk e kaláqi ye (ostoxán e canbari/áxorak)*
cord *band; rismán*
spinal cord: *maqz e tire*
umbilical cord: *band e náf*
vocal cords *tanábháe/bandhá ye ává*
spermatic cord *band e/rismán e xáye/gond; gondband*
corditis *ámás e gondband/band e xáye*
core *haste*
core, cor-, doro- *vábaste be mardomak e/siyáhe ye cewm*
corectasis *gowádi ye mardom e/mardomak (e cewm)*
corectopia *nábejáyi ye mardom e/mardomak e cewm*
corediastasis *gowádi ye mardom e/mardomak (e cewm)*
coremorphosis *mardomak e/madom e sáxtegi sáxtan*
coriaceous *(baráye kewt e mikrobi/jvu*) camsán; carm-mánand*
coriander *Gewniz, az xáneváde ye Havijiyán,be nám e dánewik e* Coriandrum sativum *mive ye reside ye xowk e án,va rouqanaw kárbord e dáruyi dárad.*

corm *piyáz yá riwe ye barjeste ye giyáhán*

corn 1- *mixce.* 2- *dáne ye balál* Zea mays. 3- *mixce ye pá ye asb.* 4- *mixce ye pá ye sag*

cornea *nini; nindruki** [<Gilaki dialect]

cornea globosa *mahninráki; nini ye bozorg/dorowt*

cornea farináta *nini ye gardi; ninráki* ye xáki*

corneal *vábaste be nini/ninák**

cornification *wáxi gawtan*

cornified *wáxi (gawte)*

cornoid *wáxsán; wáxisán*

cornu *wáx; wáxsán*

corona *táj*

dental corona: *táj e dandán*

coronal 1- *táji.* 2- *hamsu ye darz e táji ye káse ye sar; hamsu ye áse ye X* [X-axis]

coronary *táji; sorxrag e táji*

coronar artery: *sorxrag e táji*

coronavirus *goruh e virushá ye táji, ke nazd e mardom, ámás e rude va wekamravew midahad*

coroner *dádpezewk*

coronoid **1** *mánand e nouk e kaláq.* **2** *táj-mánand; táji*

corporal *tan; tani*

corps **1** *goruh; sázemán.* **2** *tan; andám*

medical corps: *goruh e pezewi, va kárdpezewki ye niru ye zamini yá daryáyi*

corpse *nasá (M. Moqaddam) [<naso (Avestáyi); nasok (Pahlavi) [EDPL, 29.390.]; resr [<retag (Pahlavi) (ZBP, C4892, MK, BF)]*

corpulent *besyár farbeh; stanbe, "Yeki nám e u Biderafw e bozorg -- gavi pir o jádu, setorg." setanbe (ZBP, L6891, SF)*

corpulency *farbehi; setanbegi. bengarid be* "corpulent"

corpus 1- *tudeyi az báft e viže.* 2- *tan; peikar*

corpus albicans: *peikar e sepid, ke dar toxmdán e zan, jáygozin e peikar e zard migardad.*

corpus callosum: *peikar e báft e sepid dar maqz/pineyi; karp e pineyi*

corpus cavernosum penis: *peikar qári ye nare*

corpus epididymis: *baxw e miyáni ye barbax*

corpus luteum: *peikar e zard, dar toxmdán, pas as birun rándan toxmak*

corpuscle *karpak; guyce*

red blood corpuscle: *guyce ye sorx*

white blood corpuscle: *guyce ye sepid*

correction *dorost kardan; dorostgari (M. Moqaddam)*

correlation *hambastegi*

corrective *behgar*; dorostgari (M. Moqaddam); dorostgaráne; hożir*

corrective training: *ámuzew e dorostgari/dorostgaráne/behgar**

corrective surgery: *kárdpezewki/salyáni* ye/ hożir*

correspondence *hamánandegi*

corrosion *xordegi; pusidegi; tabáhi*

corrosive *xorande; pusá; pusán; pusánande, "wewom, dáruhá ye pusánande…" (ZBP, L5455 ZX)*

corrugator *cin dahande; cindár konande; corukánande; kis konande; áżang dahande; poráżang*

corset *barkostván; kostván*

cortex *puste; pust*

adrenal cortex: *pust e ye qodde ye ruye gorde*

cerebral cortex: *puste ye maqz*

cortex lentis: *puste ye żále* [lens] *ye cewm, baxw e nam e biruni ye żále ye cewm*

cortical *baxw e biruni; pusti; pusteyi*

corticifugal *durwavande/gorizande az puste ye maqz*

corticipetal *nazdikwavande/ravande besu ye puste ye maqz*
corticobulbar *vábaste be puste va piyáz e maqz*
corticoefferent *durwavande/gorizande az puste ye maqz*
corticofugal *durwavande/gorizande az puste ye maqz*
corticoid *har kodám az esteroidhá ye 21 karboni ye puste ye qoddehá ye ru ye gorde*
corticopetal *nazdikwavande/ravande besu ye puste ye maqz*
corticosteroid *har kodám az esteroidhá ye 21 karboni ye puste ye qoddehá ye ru ye gorde*
corticosterone *"corticosterone"*
corticotropin *"corticotropin" hormone/hánimu* ye tarávow wode az qodde ye hipofiz/pituiter* {Pituitary/Hypophysis]
cortisol *kortisol; hormone e qandi ye qodde ye ru ye gordehá*
cortisone *kortizone; hormone e qandi ye qodde ye ru ye gordehá*
Corynebacterium *goruh e bákterihá ye comáqi, con microb e xonáq/difteri*
corynebacterium diphtheriae *bákteri ye xonáq*
coryza *ábrizew az bini*
allergic coryza: *tab e yonje*
cosmesis 1- *negahdári, bázgardándan yá nousázi ye zibáyi ye tan; zibáyi.* 2- *kárdpezewki ye zibáyi*
cosmetic 1- *zibáyi ye tan.* 2- *farávardehá ye zibáyi*
cosmetic surgery: *kárdpezewki ye zibáyi; bazak-(kárd) pezewki*
costa *(ostoxán e) dande*
costa cervicalis *dande ye fozuni ye gardani*
costae spuriae *dandehá ye doruqin; panj dande ye páyini; baxw e jeloyi ye se dande ye bláyi*
costae verae *dande ye rástin; haft dande ye báláyi*
costal *vábaste be dande; dandeyi*
costectomy *váboridan e dande*
costiform *berixt e dande*
costive *(máye ye) xowki ye wekam/kunxowki*
cost(o)-, *(dar vážehá ye serewte) vábaste be dande*
costochondral *vábaste be dande va korjan e/karuźne ye án*
costoclavicular *vábaste be dande va ostoxán e canbari*
costophrenic *vábaste be dande va váwáme*
costopleural *vábaste be dandehá va parde ye puwánande ye wow*
costosternal *vábaste be dandehá va jenáq e sine*
costoverebral *dandeyi-mohreyi*
costoxiphoid *dandeyi xanjari*
cotinine *kotinin, nikotin e suxte* [metabolized] *dar mize*
cotton *panbe, az giyáhi be nám e* Gossypium *bedast miáyad.*
absorbable cotton: *panbe ye sáxte wode az selluloz e okside, ke darkewide* [absorbed] *migardad.*
absorbent cotton: *panbe ye pák wode ke áb rá bexod mikewad*
purified cotton: *panbe ye pákize ke baráye bastan e zaxm e kárdpezewki bekár miravad.*
cottonwool 1- *vaw (panbe ye pák nawode, xám ke áb nemikawad.).* 2- *panbeyi ke rouqan e panbedáne rá az án gerefte báwand va áb mikewad.*
coturnism *"Vowm-gereftegi*" Bimári yi ke az xordan e guwt e* [quail] *vowm/karak/valj e Orupáyi, az gune ye* Coturnix *padid miáyad. Tangi ye dam zadan, soxan goftan dowvár gawte, delbehamxordegi, kamzuri ye páhá, va az kár oftádan e máhicehá, va gáh marg. Zahr e máye ye án wenáxte nawode va tanhá dar barxi az in parandegán dide miwavad.*
cotyledon 1- *javáne; lappe (bargi ke toxm e giyáh ru ye án já dárad.).* 2- *lapak e joft.* 3- *yek lapak e joft nowxár-konandegán*
cotyloid 1- *jám; jámi; con jám.* 2- *maqák e/jám e sar e rán dar ostoxán e xáji*
cough *sorfe; solfe;kofe; koffe*
barking cough: *sorfe ye xorusaki*

dry cough: *sorfe ye xowk*
hacking cough: *sorfe ye payápei, kutáh va kamzur*
productive cough; wet cough: *sorfe bá bálá ávardan e gow*
Coumadin *nám e bázargáni ye* "warfarin sodium".
count *womárew*
Addis count: *womárew e Addis, womordan e guycehá ye sepid, qermez, yáxtehá ye puwewi va andáze ye proteyin dar mize ye 12-tasu* [hour], *baráye váwenáxt e bimárihá ye gorde*
blood count: *womárew e guycehá ye sepid, sorx va pelákethá dar xun*
counter *womárande; dastgáh e womárande*
Coulter counter: *dastgáh e womárande ye* Coulter *ke guycehá ye xun rá miwomárad.*
Geiger counter; Geiger-Müller counter: *dastgáh e womárande ye rizehá ye ionize konande*
scintillation counter: *dastgáh e womárande ye izotop e rádioaktiv dar báfthá ye tan*
counterpoison *jodbew (zahri ke baráye az kár andáxtan e zahri digar be kár ravad.)*
counterpulsation *pákust; pádkust*
intraaortic balloon counterpulsation: *dastgáh e pákustár e darun sorxrag e ján/áortá*
enchanced externation counterpulsation (EECP): *dastgáh e pákustár e biruni*
counter-shock *wok e/takán e barqi ye rástárást baráye bázistándan e larzew e wekamcehá va bázgardándan e tapew e del*
countertraction *kewew e várune, az do su, dar darmán e wekastegi ye ostoxánhá*
coup *(váźe ye Faránse)*
coup de sabre: *zaxm e wamwir, ásib e xatti ye piwáni yá piwáni va áhiyáne* [parietal bone]
coup de soleil: *áftábzadegi*
coup sur coup: *dádan e payápei ye andáze ye kami az yek dáru baráye bedast ávardan tond e kárkard e darmáni; payápei va andak-andak*
couple 1- *kew-o-vákew; do niru ye hamandáze ruberu ye ham.* 2- *já ye joft wodan e do yuwost/felez e gunágun, ke niru ye kahrobáyi padid miyávarad.; joftgáh*
couplet *joft; jofti; dotá báham*
coupling *jofti; dotá-dotá*
covalence *kovalens, (womár e jofthá ye elektroni ke yek atom mitavánad bá atom e digari hanbáz gardad.)*
cover 1- *piwgiri kardan.* 2- *piwgiri*
coverglass *rukew e ábgine** [slide]
coverslip *rukew e ábgine** [slide]
coxa *bandgáh e sar e rán*
coxarthrosis *bimári ye bandgáh e rán*
Coxiella burnetti *bákteri ye tab e* Q *ke az niw e kane be mardom miresad.*
coxitis *ámás e bandgáh e rán*
coxsackie virus *virus Koksáki guneyi bimári mánand e falaj e kudakán midahad ammá falaji nadárad.*
crab *wepew e warmgáh*
crack *wekáf*
cramp *gereftan/cang wodan; qulenj e máhice*
writer's cramp: *cang wodan e dast va angowtán e nevisandegán*
craniad *be su ye káse ye sar, bálá (nazd e mardom). jelo nazd e jánevarán*
cranial *vábaste be káse ye sar*
Craniata *zir rade ye Chordata, jánevarán e dárá ye káse ye sar*
crani(o)- *vábaste be káse ye sar*
craniocerebral *vábaste be káse ye sar va maqz*
craniofacial *vábaste be káse ye sar va ru/rox*
craniomalacia *narmi ye ostoxán e káse ye sar*
craniometry *andázegiri ye ostoxánhá ye sar va ru/rox*
cariopagus *doqoluháyi ke az kalle beham casbideand*
craniorachischisis *wiyár e mádarzádi dar káse ye sar va sotun e mohre*

cranioschisis *wiyár e mádarzádi dar káse ye sar; káse ye sar e dowáxe*
craniospinal *vábaste be káse ye sar va sotun e mohre.*
craniostenosis *juw xordan e zudras e darzhá ye káse ye sar va kucak mándan e án*
craniosynostosis *juw xordan e zudras edarzhá ye káse ye sar*
craniotome *arre ye boridan e káse ye sar*
craniotomy *boridan e/borew dádan e káse ye sar*
cranium *káse ye sar; ostoxánhá ye káse ye sar joz árváre ye páyini*
crapulent; crapulous *náxow (az porxori yá meigosári)*
crater *goud; goudál; cál*
cravat *zaxmbandi bá gere ye keráváti/koeri [<ko-eres, Avestáyi, (EDPL,2 3.66760].* 1-*sarwir; xáme.* 2-*káme (baráye áráyew); wame (dar pezewki, baráye darmán) (ZBP, C180, FM)*
cream *káme. //kámeyi baráye suxtegi//*
crease *cin; coruk; cin-o-coruk; áźang*
flexion crease: *wiyár e jáye xam wodan e andámhá*
palmar crease: *wiyár e kaf e dast*
simian crease: *yeki wodan e do wiyár e noxostin e kaf e dast ke beviźe dar "mongolism" dide miwavad.*
creatine *kreátin asid e amini ke fosfát e porniru/porenerźi baráye kár e máhicehá dar án ast.*
creatine phosphate *fosfát e kreátin*
creatinine *ánidrid e angowtari ye kreátin* [the cyclic anhydride of creatine], *metabolite/pasmánde ye suxte ye fosfokreátin ke andázegiri ye án kár e gordehá rá newán midahad.*
creatinuria *afzáyew e biw az andáze ye kreátin dar mize/wáw*
Credé's maneuver *wegerd e* Credé *pezewk e zanán e Álmáni baráye záyemán: fewordan e zehdán va birun rándan e joft az án*
cremaster *máhice ye bálákewand e ye gond/xáye*
cremation *nasá yá tan e morde rá suxtan/suzándan*
crematorium *daxme; kure ye mordesuzi/ádamsuzi/nasásuzi [nasá, kálbod e morde]*
crena *wekáf;boridegi*
crena ani *wekáf e miyán e do soreyn*
crena clunium *foruraftegi ye surán e pend/kun*
crenate; crenated *dandáne-dandáne; kongredár; dálbori*
crenation *peidáyew e kongre/dálbor dar guyce ye sorx*
crenocytosis *peidáyew e guyce ye sorx e dárá ye kongre/dálbor dar xun*
creosol *kreozol; ábgune* [liquid] *ye rouqani, ke pare ye bozorgi az creosote rá misázad.*
creosote *kreozot, farávarde ye qir e cub, mikrob/ jvu*kow ast*
crepitant: crepitant rale *pervuske* [<pervuska (Kordi)]*
crepitation *áváz e xawxáw; jereq-jereq*
crepitus **1** *guz.* **2** *rál e krepitán.* **3** *áváz ye xew-xew; áváz e xawxáw*
articular crepitus: *jeq-jeq; xewxew*
bony crepitus: *taqtaq e do sar e ostoxán e wekaste*
crescent *máhu**
articular crescent: *máhu ye bandgáh*
epithelial crescent: *tude ye máhuyi yáxtehá darun e puwine ye Bowman dar kaláf e gorde*
crescentic *máhuvaw**
crest *kákol; wáne; pup; xuc [M. Moqaddam]; setiq*
lacrimal crest: *setiq e awki*
cricoid/ cricoid cartilage *korjan e angowtari*
criminology *ágreftwenási*
crisis *degarguni ye bimgin; gardidan, "pas bohrán gardidan e hál e bimár báwad az háli be háli digar, behtar yá badtar." (ZBP, L5365 ZX); gosárew/gosárdan/gosáridan, "va bebáyad dánest ki andar vaqt e gosáridan e tab bohrán báwad..." (ZBP, L5367 ZX)*
bronchial crisis: *tangi ye dam nágaháni dar bimári ye* "tabes dorsalis"

hemolytic crisis: *dar bimári ye guycehá ye sorx e dási, wekastan e guycehá ye sorx*
sickle cell crisis: *dar bimári ye guycehá ye sorx e dási, wekastan e guycehá ye sorx*
thryroid, thyrotoxic crisis: *gardidan e nágaháni va saxt gawtan e newánehá ye porkári ye tiroyid*
crista *setiq*
crista nasalis maxilae *setiq e bini dar ostoxán e árváre ye bálá*
crista transversalis *setiq e pahnáyi*
criterion *ostá; olgu; páye; sanje*
critical 1 *vábaste be gardew; gosárew; degarguni ye bimgin.* 2 *miyán e marg o zendegi.* 3 *tude/mawti* [concentration] *ye darbáyast baráye kárkardi* [effect] *viże*
crop *cinedán (nazd e parandegán), jáyi gowád dar sorxnáy, ke xorák dar ánjá mimánad tá sepas be piwkom* [proventriculus] *va sangdán beravad.*
cross 1 *har ciz be rixt e calipá yá xáj.* 2 *har jándári ke az do rage padid ámade báwad.*
crossbreeding *padid ávardan/ámadan az yek joft e dorage; nám e digar e án* "outbreeding" *ast ke joftgiri ye mádde va nari pák dur az ham, ke farzand e ánán az didgáh e ruyew, va mánew* [survival] *va záyew behtar az pedar o mádar ast.*
crossbridges *polhá ye xáji* [cone]*/calipáyi* [cross] *(ke dar máhice rewtehá ye názok va setabr e máhice rá pahnáyi be ham mibáfad.)*
crossed *xáji; calipáyi*
cross-eye *luci*
crossfoot, talipes varus, *pácanbari, ke dar án páwne ye pá dar sanjew bá rástá ye miyán e dorowtney* [tibia] *be darun micarxad; pácanbari*
crosslinking *dar ximi/wimi peivand e miyán e zanjirhá ye molekulhá ye yek polimer, conánke farávarde ye án ham nirumandtar ast va ham dar áb behtar áb miwavad.*
crossmatch *ázmáyew e jur budan e xun yá báfthá*
crossmatching *ázmáyew e jur budan e xun yá báfthá rá anjám dádan*
crossover 1 *dar żenwenási, bede-bestán e mádde miyán e kromozomhá.* 2 *dar ázmáyewhá ye bálini yá har paźuhew e digar, ke dar án harpáre az ciz e ázmáyewi rá bá yekáyek e párehá ye darmán misanjand.*
cross-resistance *páydári dar barábar e cand ántibiotik.*
cross-sensitization *násázgári be yek mádde, ke máye ye násázgári bá máddeyi digar niz gardad.*
Crotalidae *márhá ye zangi, márhá ye zahri bá niw e jonbán e miyántohi. In afyihá foruraftegi miyán e suráxhá ye bini va cewmánewán dárand.*
Crotalus *már e zahri az márhá ye zangi* "Crotalidae", *ke biwtar dar Ámriká dide miwavand.*
croup *xorusak*
catarrhal croup: *xorusak bá ábrizew az bini va cewm*
diphtheritic croup: *xorusak e xonáq*
false croup: *xorusak e doruqin; xorusak barxáste az gereftan e tárhá ye ává*
crown *táj; bálátarin baxw e har andám; sar; táj*
dental crown: *táj e dandán*
crowning *tájgozári, gámi dar baxw e dovvom e záyeman ke dar án sar e bacce dar zehgir ast, miyándoráh* [perineum] *bádkarde va suráx e zehgir gowád wode va con táj bar sar e bacce dide miwavad*
crucial *sarnevewtsáz; besyár arjdár*
cruciate *con calipá; con xáj; xáji; calipáyi*
crucible *bute; sáv; sáve; gáh, "Bar án mesál ke sim e godáxte dar dar gáh." (Farroxi) (ZBP, C1692 FM)*
cruciform *calipásán; xájsán*
crude *xám*
crural *(vábaste be) sáq e pá*
crus *sáq (e pá)*
crus anterius stapedis *sáq e jeloyi ye ostoxán e rekábi ye guw*
crus clitoridis; crus of clitoris *riwe ye cácul; (riwe ye tan e qári ye cácul ke az jelo be cácul reside va az powt az do su be powt ámade be kamán e warmgáhi micasbad.)*
crus penis; **crus of penis** *tan e qári ye nare ke az do su be powt ámade be kamán e warmgáhi micasbad.*
crust *kabare; xowkriwe, "andar tadbir e xowk-riwe ye áble tá zud biyoftad..." (ZBP, L5414 ZX)*

milk crust, crusta lactea
crusta *kabare; xowkriwe, "andar tadbir e xowk-riwe ye áble tá zud biyoftad..." (ZBP, L5414 ZX)*
crusta lactea: *wure ye sar e nouzád*
Crustacea *goruh e bandpáyán xarcanghá, xarcang e deráz,wepewak e cub, kayk e ábi*
crutch *cub e zir e baqal*
crux *calipá; xáj; [náf]*
crux of the heart *barxordgáh e divárhá ye/náf e gew/del*
cry *faryád, "Án darviw faryád bardáwt va jáme xerqe kard..." (ZBP, L2511 AT); qariv, qarividan, "Qarivid besyár o bordaw namáz -- Beporsidaw az ranjhá ye deráz." (ZBP, L6571 SF); xoruw; faqán*
arthritic cry, articular cry night cry: *nále ye wabáne ye bimárán e docár bandsám.*
epileptic cry: *qariv e bimárán e divzad*
joint cry: *nále ye bimárán e docár bandsám*
night cry: *qariv e wabáne*
cryalgesia *dard az sarmá*
cryesthesia *az sarmá saxt dar ranj budan*
crym(o)- *(dar váźehá ye serewte) "sarmá"*
cry(o)- *(dar váźehá ye serewte) "sarmá"*
cryoablation *az miyán bardáwtan/suzándan bá sarmá*
cryoanesthesia *kerexi bekomak e sarmá*
cryobank *ganje yax, (ke nemunehá rá dar án dar nitroźen e ábgune* [liquid] *negahmidárand.)*
cryocardioplegia *bázistándan e del/gew be komak e sarmá*
cryoextraction *birun ávardan e źále* [lens] *ye cewm dar áb e morvárid bá kerexi bá sarmá*
cryogenic *vábaste be sarmá; padid ávarande ye sarmá*
cryoglobulin *globulin e imeni ke dar sarmá saxt gawte tahnewast mikonad va dar 37 dareje áb miwavad.*
cryometer *sarmásanj*
cryophilactic *bákterihá ye páydár darbarábar e sarmá*
cryoprecipitate *har ce ke bá sarmá tahnewast karde báwad*
cryoprecipitation *tahnewast bá sarmá*
cryopreservation *negahdári ye báft yá andám dar sarmá. Bengarid be* "cryobank"
cryoprobe *abzár e yaxzan*
cryoprotective *harce ke az ásib e sarmá jelogiri konad, conán ke "gliserol" guycehá ye sorxe fosorde/yaxzade rá negahmidárad.*
cryotherapy *darmán bá sarmá*
crypt *cáhak; daxmak; suráx e tahbaste*
anal crypt: *suráx e kun; cáhak e pend*
crypts of iris: *cáhakhá ye angurak*
crypt of Morgagni: *cáhak e mizráh*
odoriferous crypts of prepuce; *cáhakhá ye buynák e qofle*
tonsilar crypts: *cáhakhá ye bádámakhá (ye galu)*
tooth crypt: *cáhak e/maqák e dandán, ke dandán dar án jáy dárad.*
crypta *bengarid be* "crypt"
cryptic *rázmand; neháni; penháni*
cryptococcosis *bimári ye barxáste az* Cryptococcus neoformans, *pust, wow yá har andámi rá docár mikonad.*
cryptoempyema *domali ke birunkewidan e cerk e án dowvár báwad, in domalhá xáne-xáne hastand*
cryptogam *giyáhán e bigol ke bá hág* [spore] *afzun migardand.; nahánzá; nahánzád*
cryptogenic *penháni; neháni; rázmand*
cryptomenorrhea *dawtán e penháni (bedun e xunrizi con dar parde ye duwizegi ye bisuráx)*
cryptomnesic *be yád ávardan e ruydádhá ye náwenáxte, ke bimár gomán mikonad rástin ast.*
cryptophthalmos; cryptophthalmos *cewm e puwide bá pust; penháni ye cewm*
cryptoplasmic *gand va mikrobi/jvu*yi ke penhán báwad.*

cryptorchid *penhán budan e gond/xáye*
cryptorchidism *penhán budan e gond/xáye*
Cryptosporidium *takyáxtehá ye bimárizá/be nám e dánewik e* Cryptosporidium *ke hágewán penhán ast va nazd dám va mardom bimárizá hastand.*
crystal *bolur; min* [<min, (Pahlavi) (ZBP, C6643, BF)]*
crystallin *globulin e źále ye cewm*
crystalline *con bolur; con min* [<min (Pahlavi) (ZBP, C6643, BF)]*
crystalloid 1- *hamánand e bolur; bolursán; bolurvaw.* 2- *máddeyi ke kolloyidi nist, va rixt e ábaki ye án ásán az parde ye yáxtehá gozawte va mitavánad bolur gardad.*
cteno- *(dar vážehá ye serewte) "wáne" [baráye mu]*
Ctenocephalides *guneyi kayk*
Ctenocephalides canis *kayk e sag, ke mizbán e kerm e kadu ye sag ast.*
Ctenocephalides felis *kayk e gorbe*
Ctenophora *wánedárán, goruhi az larzának e wáneyi* [comb jellies] *yá gardu ye daryáyi* [sea walnuts]
Ctenophore *har yek az jánevarán e daryáyi, con larzának e wáneyi* [comb jellies] *yá gardu ye daryáyi* [sea walnuts]
Ctenus *guneyi tártanak/ankabut ke* Ctenus ferus *dar Ámriká ye nimruzin* [southern]*, ke niw e án besyár dardnák bude gáh dam zadan dowvár gawte tapew e del beham mixorad, va Kuri niz dáde, dar kudakán mitavánad kowande báwad.*
cubicle *otáqak; xánagak*
cubital *vábaste be árenj yá arw* [forearm]
cubitus 1- *árenj.* 2- *ostoxán e* "ulna"*/ zand e zirin ostoxán e daruni ye arw* [forearm]. *Dar barábar e "zand e zebarin" ostoxán e biruni ye arw.*
cubitus valgus *bá bázován e báz bázu casbide be be tan, kafe dasthá be bálá va arw/* [forearm] */ zand e zebarin dur az rástá ye miyáni ye tan minegarad.*
cubitus varus *bá bázován e báz bázu casbide be be tan, kafe dasthá be bálá va arw/zand* [forearm] *e zebarin nazdik e be rástá ye miyáni ye tan minegarad.*
cuboid 1- *kiveyi*; cun kivut/quti.* 2- *ostoxán e "kivuti" ye moc e pá*
cuboidal *kivuti*; kiveyi*; qutisán*
cucumber *xiyár, beviźe* Cucumis sativus *toxm e ánmize-ávar ast va áb e án hamkewande ast va dar dáruhá ye áráyewi va bazak be kár miravad.*
cudding *nowxár*
cuff, *-band; dastband; páband; mocband; bázuband*
cuffing *padid ámadan e bandi gerdágerd e cizi, con guycehá ye sepid gerd e muyraghá dar bimárihá ye virusi*
cuirass *vawine*
cul-de-sac *bonbast*
Culex *guneyi az pawe ke barande ye bimárihá ye gunágun hastand.*
Culicidae *xánevádeyi az pawe, ke se rade ye án máye ye bimári hastand:* Anophelini, Culicini *va* Megarhinini
culling *az rade birun kardan, dar pezewki az miyánbardáwtan e guycehá ye sorx e náhanjár az gardew e xun; niz jodá kardan va az miyán bordan e digar yáxtehá yá mikrob/jvu*há*
cult *darmán e bimárihá bar páyehá ye nádorost.*
cultivation *kewt e yáxtehá*
culture *kewt dádan mikrob/jvu*há yá yáxtehá ye zende; kewt*
culture medium *ábguwt; har máddeyi ke baráye kewt bekár ravad; xás* [<xás, Gilaki]; gáhvár, "mikrob rá dar gáhvár e xun va ábguwt káwtan" (ZBP. L7850. JGS)*
cumulative *fazáyande; anbáwtár*
cumulus *yek powte; yek tude (yáxte va mánande án)*
cumulus oophorus; ovarian cumulus; cumulus ovaricus *powte ye toxm, powteyi az yáxtehá ke gerd e kise/gude* [follicle] *ye toxm e gownide rá dar toxmdán migirand.*

cuneate *be rixt e gava/gave/ mix e páne/páne*
cuneiform *be rixt e gava/gave/ mix e páne/ páne*
cuneus *baxw e kucaki az baxw e pas-sari ye maqz be rixt e gava/gave*
cuniculus *sule/áhun/naqm e kane zir e pust*
cunnus *warm e zan; kos*
cup *fenján; piyále*
 optic cup *piyále ye pei ye bináyi*
 physiologic cup *piyále ye pei ye bináyi*
cupola *gonbadak*
cuprema *peidáyew e mes darxun*
cupric *dárá ye mes do gonji*
cupriuria *peidáyew e mes dar mize* [urine]
cupula *gonbadak*
 cupula of pleura, cupula pleurae *gonbadak e puwew e wow*
curare *kurár, zahri ke az barxi giyáhán e Ámriká ye nimruzin* [southern] *beviźe* Strychnos *bedast miáyad. Án rá be sar e neyze mizadand.*
curative *darmáni*
cure *darmán kardan; xub kardan; cáre kardan; tandorost kardan; dorost kardan, "Bemán tá konadwán dorost -- zamán jostan aknunb bedin kár e tost."(ZBP, L6391 SF)*
curet 1- *kuret; qáwoqak e taráw.* 2- *bá kuret/qáwoqak e taráw, taráwidan va darmán kardan*
curetáź *bá kuret/qáwoqak e taráw az miyán bardáwtan; kurtáź*
curie *kuri, yekkán e hastehá ye parto parákan*
curling *canbar; pic*
current *raván; ravá; har ciz ke raván báwad; gardew*
 alternating current *gardew e barq e/kahrobá ye pastámand*
 direct current *gardew e barq e/kahrobá ye rástárást*
 sinusoidal current *gardew e barq e/kahrobá ye márpici*
curriculum *barnáme ye ámuzewi*
 curriculum vitae *kutáh wode* "CV"*; Gozrewnáme ye Farhixt*
curse *nefrin; nefrinidan*
curvature *xam; xamew; xamidegi*
curve *xam, xamidegi, xamegi, "va in hame ostoxánhá andar hame yeki andak máye xamegi ast va powt e xam suy e dast ast, va wekam (e xam) suy e kaf…" (ZBP, L5073 ZX);*
 audibility curve *xamegi ye wenaváyi*
 bell-shaped curve *xamegi ye zangvár*
 dose-effect curve *xamegi ye andáze ye xorák e dáru va kárkard e án*
 dose-frequency curve *xamegi ye andáze ye xorák e dáru va yá partou va behbudi (con cangár)*
 dose-intensity curve *xamegi ye andáze ye xorák e dáru va kárd e án*
 dose-response curve *xamegi ye andáze ye xorák e dáru va kárkard e án*
 dromedary curve *xamegi ye dokuháne*
 growth curve *xamegi ye bálew*
 Kaplan-Meier curve (Method) *xamegi ye derázi ye ruzegár e mardom*
 pulse curve *xamegi ye kust e sorxrag*
 Starling curve *xamegi ye bázdeh e del/gew dar pásox be porwodan yá zur e gewmáz*
 temperature curve *xamegi ye tab/garmá ye tan*
Cushing's disease/syndrome *be "*disease, syndrome" *bázgardid*
cushingoid *hamánand e bimári ye yá newánegán e* Cushing
cushion *bálewtak; towakce*
 digital cushion *bálewtak angowt*
 endocardial cushions *towakcehá ye daruwnpuw e del/gew ke páyin e divárhá ye dehlizhá rá misázand*
cusp *lat*
 cusps of the aortic mitral and other heart valves *lathá ye daricehá ye áortá va mitrál*

semilunar cusps of the aortic and pulmonary valves *lathá ye daricehá ye áortá va sorxrag e wowi*
cut *borew; boridegi*
cutaneous *pusti*
cutdown *borew e kucak ruye yek siyáhrag yá sorxrag baráye gozáwtan yek suzan yá náyże*
cuticle *puwew e saxt e/wáxi ye yáxteháye pust*
cuticula *puwew e saxt e/wáxi ye yáxtehá ye pust*
cutis *pust*
cuvette *kuvet; tawtak*
quartz cuvette *kuvet yá tawtak e kuárts baráye didan bá partoy e farásu ye banafw*
pyrex cuvette *kuvet yá tawtak e pireks baráye didan bá parto ye hanjár* [normal] *ke bá cewm dide wavad*
cyanide "CN" *siyánur, namak yá anion e án ke hame besyár zahri hastand.*
cyan(o)- *(dar vážehá ye serewte) "ábi"*
Cyanobacteria *Siyánobákterihá/bákterihá ye ábi*
cyanocobalamin *Siyánokobálámin yá vitamin e B12*
cyanosis *kabudi (ye rang e pust va darunpusthá ke az fozuni ye hemoglobin e bedun e okyźen padid miáyad)*
cyanotic *kabud*
cyclamate *siklámát, namak e asid siklámik/siklámát e sodiyom va kalciyom, bejá ye wekar va qand bekár miraft ke kálori nadárad.*
Cyclamen *guneyi az giyáhán e syklámen, xáneváde ye Pámcáliyán, riwe ye talxi dárad ke wekamravew midahad.*
cycle *dour; doure; gardew; carxe*
Krebs cycle; tricarboxylic cycle *doure ye/gardew e/carxe ye Krebs*
menstrual cycle *carxe ye dawtán*
reproductive cycle *carxe ye zád-o-rud*
cyclic *gardewi; doureyi; carxeyi*
cycl(o)- *(dar vážeháye serewte) ...e doureyi; gardewi; carxeyi*
cycloid *afsordegi va wádi ye doureyi*
cyclopentanophenantrene *haste ye halqeyi ye/angowtari ye steroidhá, asidhá ye zahre, hormonhá ye varanik* [sexual], *zahrhá ye gew / del va sáponinhá*
cyclopia *qul e yekcewm; náhanjári* [abnormality/anomaly] *ye mádarzádi, ádam e yekcewmi, ke yek káse ye cewm dar miyán dárad va cewm nadárad va bini nadárad yá berixt e luleyi bálá ye káse ye cewm ávizán ast.*
cycloplegia *lasi/lamsi/sosti ye máhicehá ye możaki ye cewm; sosti/lamsi ye hamsázi ye cewm*
cyclops *be* "cyclopia" *bázgardid.*
cycloserine *ántibiotik e zedd e sel*
cyclospasm *gereftan/kulánj e máhicehá ye możaki ye cewm*
cyclosporine *ántibiotik e zedd e sel*
cyclothymia *bimári ye raváni, bá afsordegi va wádi*
cyclotron *siklotron, dastgáh e wetáb-dahande ye protonhá va notronhá*
cyclotropia *guneyi luci va dobini*
cyesis *ábestani*
cylinder *ostováne; sotun/ostun/oston, "Sotun e rást kodám ast? Jesmi-st gerd, bon e u va sar e u do dáyere báwad yekdigar rá movázi va tir e sotun kutáhtarin xatti ast miyán e do markaz e sar o bon" (ZBP, L7129 TT)*
cylindrical *ostováneyi; sotuni; ostuni*
cylindroma **<u>1</u>** *qonde ye/qodde ye/gude ye nikxim e qondehá ye boruntaráv e pust e sar va gáh rox nazd e javánán, az yáxtehá ye borunpuw e ostováneyi sáxte wode, gáh* "turban tumor", *"qodde ye ammámeyi/dastárpic" niz xánde miwavad.* **<u>2</u>** *cangár e qondeyi-kiseyi* (adenoid cystic carcinoma)
cylindruria *peidáyew e qáleb/káleb* [cast] *e lulehá ye gorde dar mize*
cymba *har cize karjisán; qáyeqmánand*
cymbiform *har cize karjisán; qáyeqmánand*

cymb(o)-, *(dar váżehá ye serewte) "qáyeq", "karji"*
cymbocephaly *kalle ye xarbuzeyi/qáyqi*
cynic *sagsán*
cyn(o)- *(dar váżehá ye serewte) "sag-; sagi"*
cynomolgus *meimuni az gune ye* Macaca *beviże* Macaca irus, *ke dar ázmáyewgáh bekár miravad.*
Cynomyia *guneyi magas ke toxm e xod rá dar guwt e gandide va zaxmhá migozárad.*
cynophobia *tars e bimárgune az sag*
cyophoriá *ábestani*
cyprinin *máye ye zahrnák ke az maniye/wosr e/zeh e máhi ye* Cyprinus carpio *be dast miáyad.*
cyrto- *(dar váżehá ye serewte be maini ye) "xam", "xamide"*
cyrtosis *quz; xamidegi ye ostoxán*
cyst **1** *kisag* [<Baluci]; anbánce; angurak.* **2** *gámi dar bálew* [growth] *e barxi jánevarán ke be rixt e kise ast. con Kisag e Hydátid* [hydatid cyst]
alveolar cysts *hobábcehá ye wow ke be rixt e kisag* darámade báwand*
chyle cyst *kisag e carbu ke dar cádorpih e rude padid áyad.*
corpus luteum cyst *kisag e tan/peikar e zard*
dermoid cyst 1- *kisag e ru pust.* 2- *gude ye/qonde ye candbáfti ye/terátom e toxmdán*
endometrial cyst/chocolate cyst 1- *kisag e darunpuw e zehdán, beviże dar toxmdán.* 2- *hupel e/gude ye/qonde/qodde ye nikxim e darunpuw e zehdánn*
follicular cyst 1- *kisag (e har qodde/gude ke ráh e tarávow e án baste báwad.)* 2- *kisag e/noxodak e toxmdán**
lacteal cyst *kisag e wiri ye pestán*
multilocular cyst *kisag e canxáneyi*
omental cyst *kisag e cádorpih*
parasitic cyst *kisag e angali*
retention cyst *anbánce ye/kisag e goddeyi/gudeyi ke ráh e tarávowaw baste báwad.*
sublingual cyst *kisag e zir e zabán*
cystadenocarcinoma *cangár e kisagi ye/anbánceyi ye qoddeyi/qudeyi*
cystalgia *dard e piwábdán*
cystathionuria *tarávow/peidáyew e asid e ámini ye* cystathionine*, dar mize*
cystectasia *wekáftan e baxw e pardeyi ye mizráh* [urethra] *dar gardan e piwábdán baráye birun ávardan e sang*
cystectomy 1- *boridan e kisag.* 2- *váboridan e kisag*
cysteine "cysteine", *sisteyin asid amini*
cysthypersarcosis *setabri ye máhice ye piwábdán*
cystic 1- *vábaste be kisag/anbánce.* 2- *vábaste be piwábdán yá kise ye zahre*
cysticercosis *bimári ye bá gunehá ye kerm e kadu*
Cysticercus *kermakhá ye gune ye kerm e kadu*
Cysticercus bovis *kermak e* Taenia saginata
Cysticercus cellulose *kermak e* Taenia solium
Cysticercus ovis *kermak e* Taenia ovis
Cysticercus tenuicollis *kermak e* Taenia hydatigena
cysticercus *kermakhá ye gune ye kerm e kadu, yek dáne az kermak dar yek kise*
cystidolaparotomy *borew e piwábdán az divár e wekam*
cystiform *be rixt e kisag/anbánce*
cystine *yek asid e amini, gáh dar mize/wáw be rixt e boluri yáft miwavad va gáh sang e piwábdán misázad*
cystinosis *bimári yi ke anbáwte gawtan e* cystine *dar tan padid miáyad va dastgáh e* reticuloendothelial *rá docár mikonad. Se rixt e án wenáxte wode:* 1- *rixt e kudakán ke gordehá rá ásib mizanad* [nephrotic type] *(newánegán* e* Fanconi syndrome*).* 2- *rixt e narmi ye ostoxán ke be vitámin e D pásox nemidahad* [Vitamin D-resitant rickets]. 3- *rixt e nikxim e bozorg- sálán, gordehá rá ásib nemizanad ammá dar maqz e ostoxán tahnewast miknonad va nini ye cewm rá docár mikonad*
cystitis *ámás e piwábdán*

cystitomy *boridan e/wekáftan e puwine ye źále* [lens] *ye cewm*
cyst(o)-, cysti-, cystido- *dar váźehá ye serewte, be maini ye "kisag", "anbánce" beviźe "piwábdán", yá "kise ye zahre"*
cystocele = **cystic hernia** *qori/dabbe/fáki ye piwábdán be birun az darun zehgir* [vagina]
cystocolostomy *báz kardan e piwábdán* [urinary bladder] *be darun e rude ye bozorg*
cystodynia *dard e piwábdán*
cystoepiplocele *qori/dabb/fáki ye piwábdán va cádorpih*
cystogram *partonegári ye piwábdán bá mádde ye mát*
cystolithiasis *sang e piwábdán*
cystopexy *duxtan e piwábdán be divár e wekam baráye qori ye án*
cystoplasty *kárdpezewki va bázsázi ye piwábdán*
cystoplegia *sosti/bikári/lamsi ye piwábdán*
cystoproctostomy *báz kardan e piwábdán be darun e rástrude*
cystoptosis *oftádan e páreyi az láye ye daruni ye piwábdán be darun e mizráh* [urethra]
cystopyelitis *ámás e piwábdán va lagance ye gorde.*
cystorectostomy *báz kardan e piwábdán be darun e rástrude*
cystorrhagia *xunrizi az piwábdán*
cystorrhea *ábrizew az piwábdán*
cystosarcoma *cangár* [cancer] *e [máhice ye] piwábdán*
cystoschisis *tarák/káftegi ye piwábdán* [bladder]
cystoscope *dastgáhi ke bá án darun e piwábdán rá bebinand.*
cystoscopy *didan e darun e piwábdán [be komak e dastgáh]*
cystospermitis *ámás e kise wosr/mani*
cystostomy *boridan e piwábdán va sáxtan e daháneyi baráye án be birun*
cystotome *dastgáh baráye boridan e piwábdán*
cystotomy *boridan e piwábdán*
cystotrachelotomy *boridan e gardan e piwábdán*
cystoureteritis *ámás e miznáy/mizenáy va piwábdán*
cystourethritis *ámás e mizráh/mizeráh va piwábdán*
cystourethrography *partounegári ye piwábdán va mizráh* [urethra]
-cyte *(dar váźeháye serewte) -yáxte*
cyt(o)-, *(dar váźeháye serewte) yáxte-,*
cytoarchitecture *sázmán yáftan e yáxtehá dar sáxtan e yek andám con puste ye maqz*
cytochemistry *ximi/ximiyá/kimiyá/wimi ye yáxte*
cytochrome *sitokrom, proteyini dar xun ke elektron jábejá mikonad.*
cytochrome oxidase *sitokrom-oksidáz*
cytoclasis *wekastan e yáxte*
cytoclastic *wekanande ye yáxte*
cytoclesis *niru ye yáxte/báft e zende*
cytogenesis *xástgáh va bálew e yáxte*
cytogenetics *źen-,/genwenási ye yáxte*
cytokine *máddehá ye sepideyi ke pádtan nistand va az yáxtehá tarávow miwavand, va darun e yáxtehá vákonew e imeni padid miyávarand.*
cytology *yáxtewenási*
cytolysis *varmálew e yáxte*
cytolytic *varmálande ye yáxte*
Cytomegalovirus *virushá ye bimárizá dar mardom, ke darun e haste ye yáxte angurakhá* [clusters] *ye por az virus misázand.*
cytomegalovirus *har yek az virushá ye xáneváde ye* Betaherpesvirinae
cytometaplasia *degarguni ye rixt yá kár e yáxte*

cytometer *yáxtewomár*
cytometry *yáxtewomári*
cytomorphology *rixtwenási ye yáxte*
cytopathology *ásibwenási ye yáxte*
cytophotometer *widsanj/nursanj i ke bá komak e án máddehá ye darun e yáxte rá az ru ye foruq e án andáze migirand.*
cytophysics *cehrwenási* [physics] *ye yáxte*
cytoplasm *ábgune ye yáxte/sitoplásm*
cytoplast *yáxte ye ábgune* [liquid]*; yáxteyi ke haste ye án rá birun ávardebáwand. In yáxte andaki zende mimánad.*
cytoproct *pend e/suráx e kun e yáxte*
cystosine *yek pirimidin e qalyáyi/kelyáyi, ke sázande ye asid e hasteyi/nukleyik ast.*
cytoskeleton *ostoxánbandi ye yáxte*
cytosol *sitopláam; ábgune* [liquid] *ye darun e yáxte*
cystosome *peikar e yáxte bedun e haste*
cystostome *dahán e jánevarán e tax-yáxteyi*
cytotaxin *máddeyi ke máye ye jonbew e yáxtehá migardadd*
cytotaxis *jonbew va áráyew e yáxtehá*
cytothesis *darjá nahádan e yáxte; yáxte ye ásib dide rá darjá ye hanjár* [normal] *e xod nahádan*
cytotoxic *zahrnák baráye yáxte*
cytotoxicity *zahrnáki baráye yáxte*
cytotoxin *zahr yá pádtan baráye yáxte*
cytotropic *besu ye xod kewande ye yáxte*
cytozoic *(angalhá) ke darun e yáxtehá miziyand*

Dd

dacarbazine *dacarbazine, dáru ye kowande ye yáxte, baráye darmán e cangár* [cancer]*, beviźe Melánom e badxim.*
dacry(o)-, *dar váźeháye serewte, "awk".*
dacryocystitis *ámás e kise ye awk*
dacryoadenitis *ámás e qude ye/qodde ye/qonde ye awki*
dacryocyst *kise ye awk/awki*
dacryocystocele *dabbe ye/fáki ye kise ye awk*
dacryocystorhinostomy *báz kardan e kise ye awk bá suráxi be darun e bini*
dacryocystostomy *baráye kise ye awki suráxi sáxtan (be darun e bini)*
dacryogenic *awkzá; awksáz*
dacryohemorrhea *ámadan e awk bá xun*
dacryolith *sang e kise/yá ráh e awki*
dacryops 1- *cewmán e tar/xis.* 2- *gowádi ye gozar e awk va gerdámdan e awk dar án*
dacryorrhea *awkrizew*
dacryostenosis *tangi ye gozar e/ráh e awk*
dacryosyrinx 1- *ráh e awki.* 2-*násur e/godáre ye awki* .3- *ábdozdak* [syringe] *baráye wostowuye ráh e awki*
dactinomycin *ántibiotik ke az* Streptomyces parvulus *bedast miáyad va baráye darmán e cangár* [cancer] *bekár miravad.*
dactyl *band angowt; angowt (e dast yá pá)*
dactyledema *xiz e angowt*
dactylitis *ámás e angowt*
dactyl(o)-, *dar váźeháye serewte, "angowt" e dast yá gáh pá*
dactylocampsodynia *xamew e dardnák e angowt*
dactylogram *negár e angowt*
dactylography *angowtnegári*
dactylogryposis *xamew e/xamidegi ye angowtán*
dactylology *soxan goftan bá komak e angowtán e dast.*
dactylomegaly *bozorgi ye angowtán*
dactylophasia *soxan goftan bá komak e angowtán e dast.*
dactylospasm *gereftan e/cang wodan e angowt e dast yá pá*
dactylus *band e angowt; angowt e dast yá pá*
daltonism *az náme pezewki be nám e Dálton, xub nadidan e rang e sabz va qermez*
dam 1-*band; áb-band.* 2- *dar kárdpezewki, láye ye Láteks ke baráye jodá kardan báfthá bekár miravad.* 3- *band e lástiki*
dammer *angome* Dammara orientalis, Dammara alba, *va* Hopea discoides *ke baráye casb ru ye lámhá* [slides] *ye mikroskopi bekár miravad, niz baráye negahdári ye báfthá ye giyáhi va jánevari bekár miravad.*
damp *havá ye bad e kán*
after-damp *havá ye darune kán pas az átew gereftan e kán*
black damp; choke damp *havá ye kán e zoqálsang ke yá oksyźen kam dárad yá gáz e zoqál/angewt e faráván dárad. va xafekonande ast.*
damping *káhew e peivaste ye dámane ye táb/parkew* [oscillation] *e yek kuhe/mouj*
dance *vawt/raqs*
St Anthony's dance, St. Guy's dance, St Vitus dance *bimári ye raqs/vawt*

D and C *gowudan e daháne ye zehdán va taráwidan darun e zehdán*
dander *mu, par, pawm, puste*
dandruff **1** *wure ye sar; sopuse, sabuse, "Sabuse ki dar sar padid áyad sabab e án...) (ZBP, L5636 ZX).* **2** *ámás e sabuseyi ye pust e sar, yá* **pityriasis sicca**
Danlos' syndrome/ Ehlers-Danlos syndrome/ disease *Bimári ye* Ehlers-Danlos/*woli ye pust*
darwinism *Engáreyi* [theory] *ke* Charles Robert Darwin *bonyád nahád, ke bar páye ye án giyáhán va jánevarán e bálide/parvarde* [higher/evolved] *az nemunehá ye páyintar va bar páye ye gozinew e ximik* [natural selection] *padid ámadeand.*
data *rixt e cadgáni az* "datum": *dádehá*
censored data *dar ámár e pezewki: dádehá ye nimekáre, ke hanuz hude ye páyáni ye án paźuhew dáneste nist.*
Datura *giyáhi az gune ye angowtáneyihá, ke* hyoscyamine *va* scopolamine *az ánhá bedast miáyad.*
DC *gardew e barq e rástárást*
DDS *dandánpezewk*
de- *piwvand be maini ye "na"; nadáwtan; nabudan; bi-, bázistádan*
deactivation *az yek mádde ye partouzá* [radioactive], *partouzáyi rá az miyán bardáwtan*
dead 1- *morde.* 2- *ser; kerex; bihes*
deaf *kar; náwenavá*
deafferentation *boridan e pei ye ávarán e yek báft/dastgáh*
deafmute *kar o lál*
deafmutism *kar o láli*
deafness *kari; náwenaváyi*
bass deafness *kari baráye áváhá ye bam*
blast deafness *kari peiro ye ásib e tarkew*
boilermkars' deafness *kari ye áhangarán*
central deafness *kari peiro ye ásib e peihá yá páygáh e wenaváyi dar maqz*
cortical deafness *kari peiro ye ásib e puste ye maqz*
functional deafness *kari bedun e ásib e báfti*
labyrinthine deafness *kari ye dehlizi*
nerve/neural deafness *kari peiro ye ásib e pei ye wenaváyi yá páygáh e maqzi ye án*
sensorineural deafness *kari peiro ye ásib e ráb/halazun, yá pei ye wenaváyi yá páygáh e maqzi ye án*
death *marg; mordegi, "Ma rá goft yá Bubakr ba'd az mordegi barxiz va soxan guy." (ZBP, L2732 AT); huw/uw, "Vará dar jahán huw bar dast e kist -- kaz án dard má rá bebáyad gerist." (ZBP, L3796 SF); "Cerá bá man be talxi hamco huwi? -- ke bá harkas be wirini co nuwi?" (ZBP, L7777, VR); nibarán, "Dar nevewteyi be zabán e Pahlavi ke dar Tarfán e Cin be dast ámade, nibarán e Mehr dar ruz e dowanbe ...dáde ast." (M. Moqaddam, Jostár Náhid o Mehr, sát 2 100)*
apparent death *margi ke betaván bimár rá zende kard.*
black ceath *margámargi ye/tá'un e xiyáraki*
brain death *marg e maqzi/bázgawtnápazir*
cot death/crib death *marg e nágáháni ye bacce*
fetal death *marg e ruyán*
functional death *marg e maqzi, hamráh e kár e wow o del o gorde bá komak sáxtegi*
sudden cardiac death *marg e nágaháni ye del*
voodoo death *marg e jáduyi peiro ye dast zadan bekári ke náwáyest báwad*
debility *nátaváni; bituwi*
débride *boridan va pák kardan e zaxm*
débridement *boridan va pák kardan e zaxm*
debris *tekkehá ye báft e morde yá karp e bigáne* [foreign body]
debt *vám*
oxygen debt *vám e okyźeni; pas az varzew gerán baráye degargun sáxtan e asid láktik be glukoz va fosfát e kreátin be ATP, niyáz be okyźen ast ke báyad bázpardáxt gardad.*
debulking *boridan va kástan e gonj e báft (e badxim) piw az wimidarmáni*

decalcification 1- *az dast raftan e calsiyom az ostoxán yá dandán.* 2- *bardáwtan e mádde ye áhaki az báft.*
decantation *birun rixtan e ábgune* [liquid] *ye rouwan ke ru ye tahnewast gerdámade.*
decapitation *sar boridan (e jánvar yá ádam); boridan e sar e ostoxán*
Decapoda *dahpáyán, rasteyi az saxtpustán, con xarcanghá*
decapsulation *váboridan e puwine beviźe puwine ye gorde*
decarboxylase *dekarboxyláz, máyeyi* [enzyme] *ke* CO_2 *rá az asid karboksylik jodá mikonad*
decay 1- *pusidan báft e morde.* 2- *pusidan; kásti gereftan; ru be kásti nahádan*
beta decay *puhew/puhidan (e haste ye nápáydár)va partáb bár e barqi va notron*
radioactive decay *puhew/puhidan/pusidan e haste ye nápáydár e atomi va birun dádan e foton yá zarrát e barqi.; puhew e atomi*
deceleration *kondi; káhew e tajá* [speed/rate]
decerebrate 1- *váboridan e sáqe ye maqz, yá bastan e sorxraghá ye gardan.* 2- *bimaqz: jánevari ke in kár ruyaw anjám wode yá ádami ke conin ásib e maqzi dide va bimaqz gawte báwad.*
deci-, *dar váźehá ye serewte, yekdahom 1/10*
decibel *desibel/yekdahom e bel, yekán e andázegiri ye niru ye áváyi*
decidua *baxw e biruni ye darunpuw e zehdán e ábestan, (ke pas az záyemáne jodáwode birun mirizad.)*
menstrual decidua *baxw e biruni ye darunpuw e zehdán ke hengám e dawtán/máhiyáne birun mirizad.*
deciduate *birun rixtan*
deciduous *oftádani; rixtani, (dandán e wiri ke báyad biyoftad)*
decline 1- *káhew e newánehá ye bimári.* 2- *ru be kásti nahádan; áhu, "Do pá ye man az piri áhu gereft." (SF)*
decoction 1- *juwándan.* 2- *juwánde (ye dáruyi)*
decoloration 1- *rangzodáyi.* 2- *birangi*
decompensation 1- *náresáyi.* 2- *dar ravánwenási, káhew e vákonewhá ye padáfandi va forupáwi ye manew.*
decomposition *pusidegi; puhew; tabáhi*
decompression *káhew e fewár; kástan e fewár*
deconditioning *degarguni ye kár e del va raghá hengám e bivazni ye derázáhang. Dar in nahád xun e andámhá ye páyini be sine ámade, tarávow e mize afzáyew yáfte gonj e xun káste miwavad.*
decongestant *(dáru ye) káhande ye porxuni va yá bád/bádkardegi*
decortication 1- *pust kandan e* giyáh*, toxm, riwe yá sáqe.* 2- *bardáwtan e baxw e biruni yá puste ye maqz, gorde, wow va mánand e án*
decrement 1- *kástan; káhew.* 2- *káhew yáftan e bimári*
decrepitation *áváz e xawxáw; taraq/taraq kardan/jereq-jereq kardan (e con namalk bá dáq kardan e án)*
decubitus *derázkew*
dorsal decubitus *derázkew be powt*
lateral decubitus *derázkew be pahlu*
decubitus ulcer: bedsore *dováj-xast* [dováj <Guyew e Zartowti ye Ardakán + xast <xastan]*
decussate *boridan be rixt e zarbdar/calipá*
decussatio *boridangáh*
decussatio lemniscorum medialium *boridangáh e rewtehá ye pei ke az* "nucleus cuneatus" *va* "nucleus gracilis" *dar piyáz e maqz* [medulla oblongata] *az yek su be su ye digar rafte be rixt e* "medial lemniscus" *"naváre miyáni" be bálá miravand.*
decussatio motoria *boridangáh e suci* [pyramidal]
decussatio nervorum trochlearis *boridangáh e pey e qerqereyi*
decussatiopyramidum *boridangáh e suci, dar piyáz e maqz* [medulla oblongata] *ke dar án rewtehá ye pei be su ye digar rafte va dar do su ye maqz e tire be páyin miravand*
decussation *bázgardid be* "decussatio"
defatigation *biw az andáze kár kardan va mándegi ye/xastegi ye pei yá máhice*
defaunate *kowtan va az miyán bardáwtan (e kerm e rude, wepew va mánand e án); ...-zodáyi*
defecate *bengarid be* "defecation"

defecation 1- *nápákihá rá az miyán bardáwtan.* 2- *ridan, (riwe ye zamán e aknun (riy-, rin-); sergin rahánidan, "va biárámi kardan, va xiwtan berehne kardan va tiz dádan, va... gomiz va sergin rahánidan...." (ZBP, L7074 HM); sergin afkandan, "Gar in asb sergin o áb afkanad --vagar xewt e in xáne rá bewkanad; Bewabgir serginw birun koni -- Berubi yo xákaw be hámun koni." (ZBP, L5925 SF)*

defect *ák; kásti; "Ze nádáni yo dánew o rásti -- Ze kammiyyo kaźi v-az kásti" (ZBP, L4690 SF); áhu, "Har ánkas ke áhu ye to bá to goft -- Hame rástihá gowád az nehoft." (ZBP, L3220 SF)*

atrial/ ventricular septal defect *ák/suráx dar divár e miyán e do dehliz/wekamce ye del/gew*

birth defect/ congenital defect *ák e mádarzádi*

filling defect *dar partounegár e kom* [stomach]*, rude va mánand e án, por nawodan e páreyi az darun e án.*

genetic defect *ák e źeni*

defective 1- *ákmand.* 2- *bi-,*

defense *padáfand; negahdáwt*

character defense *har gune raftári ke arzew e padáfandi dáwte báwad.*

insanity defense *diváne rá pásoxguyi ye dádsetáni baráye ágreft* [crime] *e xod nabudan.*

muscular defense *seft gawtan e máhice dar jáyi ke ámás karde báwad, con sefti ye divár e wekam dar ámás e rude ye kermi yá mizráh* [urethra] *dar sang e án.*

deferens *birunriz*

defervescence *az juw oftádan*

defervescent 1- *káhande ye tab.* 2- *dáru ye tab-bor*

defibrillation *bázistándan e larzew e dehlizi yá wekamceyi*

defibrillator *dastgáh e wok e/takn e barqi ke larzew e dehlizi yá wekamceyi rá bázistánad.*

deficiency *kásti; kambud*

immune deficiency *kásti ye imeni*

mental deficiency *kamxeradi; bixeradi*

vitamin deficiency *kambud e vitámin*

deficit *kambud; nabud*

definition *(baráye źále* [lens] *ye rizbin, yá yek bimári) dorost pirámun e cizi rá newán dádan.; rouwan marz e... rá newán dádan; vimandi**

definitive 1- *rouwan; bigomán; biborobargard.* 2- *dar ruyánwenási* [embryology]*, be gám e farjámin e bálandegi* [development] *residan.* 3- *(dar angalwenási) mizbáni* [host] *ke angal dar án be gám e záyew resad.*

deflection 1- *biráh gawtan; az ráh biráh wodan; az ráh gawtan/gardándan.* 2- ***jonbew*** *e suzan e andázegir az sefr be bálá yá páyin, ru ye safhe ye dastgáh; jonbew e náre* [hand as in a watch etc] *ru ye talan* [surface] *(az sefr be bálá yá páyin);* ***kuhe***

-qRs deflections *kuhehá ye qRs*

His Bundle deflection *kuhe ye His*

defloration *parde ye duwizegi ye doxtari rá bardáwtan (bá hamxábi, dar ázmáyew e zehgir* [vagina]*, yá bá dastkári)*

deflorescence *(dar bimárihá ye pusti ke bá paruw* [exanthematous] *hamráh ast) pák wodan e paruw.*

defluvium *rixtan; nápadid gawtan*

postpartum defluvium *rixtan e mu ye mádar pas az záyemán*

deformation 1- *degarguni ye rixt (e guycehá ye sorx, hengám e gozar az muyragh*).* 2- *badrixti; birixt gawtan*

deformity *birixti; badrixti; náhanjári*

degassing <u>1</u> *darmán e bimári ke gáz/dame damide.* <u>2</u> *dar pák kardan e yuwosthá* [metals] *con zar, bá dáq kardan e án va birun rándan e nápákihá ye án*

degenerate <u>1</u> *az gune yá rixt e bartar be gune yá rixt e forutar darámadan; kásti gereftan*. <u>2</u> *áhu gereftan; nawtegi (ZBP, C7836 BF); pude gawtan; pusidan*

degeneration *káhew*, [emaciation: atrophy]: *"Be yek máh yek bár ámixtan -- Gar afzun bovad xun bovad rixtan...; Co afzun koni <u>káhew</u> afzun konad --Ze <u>sosti</u> tan e mard bixun konad." (ZBP, L5945 SF); áhu; áhu gereftegi "Do guw o do pá ye man áhu gereft. --Tohidasti yo sál niru gereft." (ZBP, L7015 SF); nawtidan; nawtegi (ZBP, C7836 BF); tabáhi; pudegi*

adipose degeneration *káhew/pusidegi ye báft va jánewin gawtan e carbi bejá ye án.*

calcareous degeneration *káhew/pusidegi ye báft va jánewin gawtan e áhak bejá ye án.*

depolarization *várune wodan e bár e barqi ye parde ye yáxte az ásáyew va barangixtegi ye yáxte; barangixtegi ye parde ye yáxte*

fatty degeneration *káhew/pusidegi ye báft va jánewin gawtan e carbi bejá ye án.*

gray degeneration *káhew/pusidegi ye báft e sepid e maqz e tire vá xákestari gawtan e miyelin*

haline, vitreous, degeneration *káhew/pusidegi ye yáxte va wiweyiyi gawtan e sitoplásm.*

senile degeneration *piri va áhugereftegi ye hame ye andámhá (be bálátar bázgardid)*

degenerative *áhu; áhugereftegi*

degloving *dar kárdpezewki/salyáni, lab e páyin va cáne rá boridan va ostoxán e árváre ye zirin rá berehne kardan*

deglutition *forudádan; forubordan, ubárdan*

degradation *(dar wimi/ximi*/kimiyá) wekast; káhew*

degree 1 *dareje.* **2** *páye (con dánewgáhi)*

degree of freedom *dar ámár, andázeyi ke andámhá ye yek goruh mitavánand az miyángin dur wavand.; dareje ye ázádi*

degustation *cewáyi*

dehiscence *tarekidan*

wound dehiscence *páre wodan e láyehá ye yek zaxm dar kárdpezewki*

dehumidifier *dastgáh e káhande ye nam e havá/váyu*

dehydrate *xowkándan; gereftan e nam az cizi*

dehydration *biábi; xowk/biáb kardan; xowkándan*

dehydroemetine *(nám e wimiyáyi/ximiyáyi) dehydroemetin/dehydroemetinum*

dehydrogenase *dehydrogenasum/dehydrożenázum*

dehydroretinol *dehydroretinolum/dehydroretinol, guneyi az vitámin e A, vitamin e A2 ke darmáhihá ye áb e wirin yáft miwavad*

dehypnotize *kasi rá az xáb barangixtan/birun ávardan*

déjà vu *pendáwtan ke cizi rá az piw dide budan*

dejection *afsordegi ye żarf; deżami; peżmán*

delayed release *rixti az yek dáru ke candi dirtar pas az xordan yá zadan e án ázád gardad; dirkár*

delterious *ziyánbár*

deletion *dar żenetik, gom wodan e páreyi az yek kromozom; gom wodan e páreyi az DNA*

delimitation *boridan; borew; keránehá/marzhá ye cizi rá newán dádan/nehádan*

delinquent *ágreftmand; gonahkár*

juvenile delinquent *ágrefgtmandi javán; gonahkári javán*

delirium *hazyán; hapará [<Gilaki]; váture [<váturá. Gilaki]*

alcohol withdrawal delirium/ **delirium tremens** *hazyán/hapará/váture ye kambud e báde/mey/alkol*

senile delirium *hazyán/hapará/váture ye piri/pirán*

deliver 1- *záyándan; dar záyemán komak kardan.* 2- *birun kewidan e ruyán yá bacce az zehdán; darávardan e źále* [lens] *ye cewm*

delivery 1- *záyemán* 2- *darávardan e páreyi az tan, con źále* [lens] *ye cewm*

abdominal delivery *záyemán az ráh e borew e wekam*

breech delivery *záyemán e bacce bá tah/kun*

forceps delivery *záyemán e bacce bá bá komak e zehgáz**

premature delivery *záyemán e náras*

vaginal delivery *záyemán az ráh e zeh*

dele *náf e/miyáne guyce ye sorx e rang wode.*

delousing *wepew zodáyi*

delusion *yán, pendárzadegi; ourandi; divánegi*

dementia *divánegi; bixeradi*

alcoholic dementia *divánegi ye meybáregi*

boxer's dementia *divánegi ye mowtzanán*

primary degenerative dementia of the Alzeihmer type *bimári ye* Alzeihmer*, yá bixeradi/divánegi ye javánán*

Demerol *Demerol, nám e bázargáni ye* meperidine/pethidine

demi-, *piwvand, be maini ye nim; nime*

demigauntlet *zaxmbandi ye dast con dastkew ammá báz gozáwtan e angowtán*

demineralization *puki ye ostoxánhá*

Democritus of Abdera ***Democritus of Abdera*** *farzáne ye/filsuf e Yunáni ke baráye noxostin bár goft he hame ciz dar jahán, va tan va ján az "atom" sáxte wode va jonbew e atomhá máye ye zendegi va kár e maqzi ast. Dabestán e Epicurus, az in farzán/falsafe barxáste, dabestán e pezewki ye ázmáyew/*empiric *rá padid ávard.*

demogram *nemudár e mardom e yek já dar yek zamán e viże*

demography *mardomwenási az didgáh e joqráfiyá va áb o havá*

demoniac 1- *diváne.* 2- *jenzade*

demulcent *dáru ye árámbaxw e pust e xarfáwide*

demutization *ámuzew bimárán e kar baráye labxáni yá jonbew e dastán*

demustardization *pák kardan e gáz e xardal az bimári ke gáz xardel be u xorde*

demyelination *az miyán raftan e qaláf e/puwew e miyelini ye pei*

denaturation *xim e máddeyi rá az miyán bardáwtan, con bá afzudan e* methanol *yá aseton be alkol conánk e án alkol nuwidani nabáwad.*

protein denaturation *mádde ye sepideyi rá bá garmá yá mádde ye ximiyáyi az kár andáxtan*

dendrite *wáxak (e girande) dar yáxtehá ye pei*

dendro-, (*dar váżehá ye serewte) deraxt, deraxt-mánand*

denervation *pei ye báfti rá az miyán bardáwtan*

dengue *Tab e Denge, bimári ye virusi, ke gáh hamegir miwavad.*

denial *"vádang", ravew e padáfandi* [defensive] *ke dar án bimár rástihá ye nápasand rá az xodágáhi birun mikonad.*

denidation *pusidegi va birun rixtan e darunpuw e zehdán behengámn e dawtán*

dense *porcegál, setabr, gawen, kawen; mawt*

densimeter *cegálsanj*

densitometry *cegálsanji*

density *setabri; anbuhi; gaweni, "Yeki sarv bud o bargaw gawen -- vará wáx con razmgáh e pawen" (ZBP, L 4783 SF); kaweni = gaweni, "va alámat e tan e mo'tadel án bovad ki ...va muye vey mo'tadel bovad be meqdár na saxt kawen/gawen va na saxt tanok va be qavám na setabr bovad va na bárik..." (ZBP, L7053 HM); cegál; mawti*

fiber density *gaweni/cegál e rewtehá (ye máhice yá pei)*

dental *dand; dandáni*

dentate *dandáne dár con arre*

dentifric *xamir e dandán(wuyi)*

dentin *dentin/áj e dandán, ke maqz e dandán rá mipuwánad. Dar riwe ru ye án simán/sáruj ast va dar sáqe ru ye án rá miná mipuwánad.*

dentinoblast *yáxtehá ye sázande ye áj e dandán*

dentinum *áj e dandán*

dentist *dandánpezewk*

dentistry *dandánpezewki*

dentition *dandán; dandánhá*

artificial dentition *dandán e sáxtegi*

deciduous dentition *dandán e wiri*

permanent dentition *dandán e hamiwegi/bozorgsáli*

dent-; dento-; denti-, *vábaste be dandán*

dental alveolus *dandánxáne, "wekastegi ye dandánxáne biwtar su ye zandarun bovad" (ZBP, L5631 ZX)]*

dentoalveolar c*áh, cáhak e dandán; dandánxáne*

dentoalveolitis *ámás e dandán va cáhak e án*
dentulous *dárá ye dandán e ximi* [natural]
denture *dandán e sáxtegi; dast-dandán*
complete denture *dast-dandán*
full denture *dast-dandán*
implant denture *dandán e sáxtegi ye káwtani*
denturist *hutoxw* [technician] *e sázande ye dandán e sáxtegi*
denudation *bardáwtan e pust bá kárdpezewki yá ásib xordan, va berehne wodan e báf*
deodorant *buzodá*
deodorize *bu rá zodudan*
deoxy-, *(dar ximi/ximiyá) bá yek oksyźen kamtar*
deoxygenation *oksiźen-zodáyi*
deoxyhemoglobin *hemoglobin e bedun e oksiźen*
deoxyribonucleic acid *asid deoksyribonukleyik/DNA; asid e hasteyi ke qand e án* "deoxyribose" *ast. In mádde sang e bonyádin e źen ast dar hame ye báfthá ye zende va virushá*
dependence *vábastegi/xugari be dáruhá ye xeradpuw* [narcotics]*, con alkol yá hawiw, ánfetámin*
dependency *vábastegi be digari baráye mehr, dusti, parastári, ásáyew, imeni, garmá, xorák, sarpanáh, powtibáni*
dependent 1- *vábaste/xugar be dáruhá ye xeradpuw* [narcotics]. **2-** *vábaste be digari baráye mehr, dusti, parastári, ásáyew, imeni, garmá, xorák, sarpanáh, powtibáni*
depersonalization *bigánegi bá xiwtan; bixiwtani; guneyi az manewgosastegi/*schizophrenia
depigmentation *az dast dádan e rangdáne, beviźe melánin e pust.*
depilate *muzodudan; zodudan e mu*
depilation *muzodáyi*
depilatory *muzodá*
deplete *kástan; kamási kardan "Áb e án cewme ze ebtedá ye vojud -- Na kamási konad na befzáyad." (ZBP, C5187 FM/Rawidi)*
depletion *káhew; kásti; kamási*
depolarization *culew** [<Hourami/Kurdish]
depolarize *culidan** [<Hourami/Kurdish]
depolarizer *culá*/culán*/culande* [<Hourami/Kurdish]*
depolymerization *wekastan e yek mádde be molekulhá ye/anu*há ye kucakta*r
deposit 1- *tahnewast.* **2** *sang/tahnewast mádde ye káni dar báftha**
depot *anbár*
fat depot *baxwi farbeh dar tan*
depravation *badtar wodan*
depressant **1** *káhande; kond konande.* **2** *har dáru ye fosorande/káhande ye niruhá ye zisti ke máye ye biramaqi, woli va xi kardan* [diaphoresis/sweating] *gardad*
depressed **1** *káste.* **2** *afsorde; fosorde*
depression **1** *foruraftegi.* **2** *fosorew; fosordan.* **3** *afsordegi; qam; noumidi*
anaclitic depression *behamrixtan e bálandegi ye manew e bacce peiro ye bimádari; fosorew e va bimádari ye raváni va tanáni* [physical] *az bimádari*
congenital chondrosternal depression *foruraftegi ye qifi dar jenáq e sine*
endogenous depression *anduh e divánegán; anduh e dadmanewi*
freezing point depression *káhew e dareje ye fosorew/yax zadan e yek ábgune, bá afzudan e máddeyi dar án, conán ke dareje ye fosorew e áb bá ámixtan e qand yá namak dar án páyintar az áb e náb gardad.*
neurotic depresssion *anduh e ravánpariwi*
psychotic depression *anduh e/afsordegi ye dadmanewi/divánegán*
reactive depression *bengarid be* **"neurotic depresssion"**
situational depression *bengarid be* **" neurotic depresssion"**

depressor 1 *harce ke máye ye fosorew* [depression] *gardad; fosorá/fosorán/fosorande.* **2** *peiyi ke barangixtan e án máye ye káhew e fewár e xun gardad.*
deprivation *deriqidegi; deriq; bibahregi, "Wod wu ye vey az deriq o timár -- Dur az rox e án arus, bimár" (Wouhar e Leyli con Leyli bá u nemixábad, az deriq (bibahregi) va timár bimár gawt.) (Leyli o Majnun, Nezámi)*
emotional deprivation *deriqidegi ye raváni va bimári ye raváni peiro ye kambud e mehr e mádari*
maternal deprivation *deriqidegi ye raváni va bimári ye raváni peiro ye kambud e mehr e mádari*
sensory deprivation *deriqidegi ye sahewi con nábináyi, náwenaváyi yá náparmásewi* [tactile deprivation] *ke máye ye bimári ye raváni gardad*
depth *źarfá; goudi*
depurant *páká, pákán, pákande; pák konande*
depurate *pák kardan; pákide*
depuration *pákew; pák kardan*
depurative *páká, pákán, pákande; pák konande*
deradelphus *doqoluháyi ke yek kalle dáwte az náf beham casbideand; doqolu ye yek kalle*
deranencephalia *nabálidegi ye maqz vá bálá ye maqz e tire*
derangement 1 *bimári ye raváni.* **2** *behamrixtegi ye yek andám e tan*
derealization *bimári ye raváni ke bimár migománad jahán e pirámunaw degargun gawte va bá u bigáne ast.*
dereism *bigánegi bá zistbusm;* autism
derencephalus *ruyáni ke káse ye saraw nabálide va mohrehá ye sotun e mohreyi ye gardanaw ákmand ast*
derivative *wekáfte ye yek mádde ye ximiyáyi [wimiyáyi]*
-derm *pasvand be maini* [meaning] *ye "pust"*
derma-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "pust"*
dermabrader *pustsá/pustsáy/pustsáyán/pustsáyande*
dermabrasion *sáyew e pust*
Dermacenter *guneháyi az kane ke mizbán e bimárihá ye gunágun-and*
dermad *pust va peivasthá ye án*
dermal *pusti*
Dermanyssidae *yá =* **Acarina** *wafirehá ye kaneháyi ke az pestándárán, xazandegán va parandegán máye ye bimári mardom gardad.*
Dermanyssus *guneyi az wafire ye/*larva *kane az xáneváde ye* Dermanyssidae
dermaskeleton *saxtpustán*
dermatan sulfate *dermatan sulfatum yek* glycosaminoglycan *ast ke dar besyári báfthá yáft miwavad va mitavánad máye ye* "mucopolysaccharidosis" *gardad.*
dermatitis *ámás e pust; pustsám*
actinic dermatitis *áftábsuxtegi ye pust*
allergic dermatitis *ámás e pust az násázvári ye gouhari* [atopic] *yá sávewi* [contact]
dermatitis artefacta *pustsám e sáxtegi/doruqin*
atopic dermatitis *ámás e pust e gouhari/ximik*
dermatitis bullosa striatat patensis *Ámás e pusti ye bá ábdának yá tával xat-xati ke az alafi/vawi dawti va tábew e áftáb barxizad va pas az behbud jáyaw tirerang wavad.*
contact dermatitis *ámás e pust e sávewi/basudani*
cosmetic dermatitis *ámás e pust e bazaki*
diaper dermatitis/rash *ámás e pust e qondáqi*
exfoliative dermatitis = **dermatitis exfoliativa** = **erythroderma-pityriasis rubra (hebra):** *Guneyi ámás e pust ke bá az dast raftan e náxonhá va mu hamráh ast. Kaf e dast o pá saxt docár wode pust barg-barg mirizad.*
factitial dermatitis *ámás e pusti ke bimár xod bá suzándan yá zaxm kardan e pust e xod án rá padidávarad; ámás e puste xodsáxte*
grass dermatitis *ámás e pust nazd e asbán ke az Eskátland áqáz gawte bá wekamravew va gir kardan e xorák dar galu, rást wodan e nare* [penis] *va biábi hamráh ast.*

marine dermatitis *ámás e pust pas az ábtani dar áb e daryá*
sabra dermatitis *ámás e pust peiro ye dast zadan be mive ye xáktus. va anjir Hendi dar Esráyil*
seborrheic dermatitis *bimáriyi ke pust e sar va tan rá gerefte bá pustepuste wodan e carbu hamráh ast.*
dermat(o)-, dermat-, derm(o)-, *...e pust*
dermatochalasia, dermatochalzia = **cutis laxa** *woli ye pust*
dermatofibrosis *lifi gawtan e pust*
dermatoglyphics *dánew e wiyárháye pust, ke arzew e pezewki va dátikáni/qánuni dárad*
dermatographism *guneyi kahir ke pust dar án bá har gune xárándan yá sáyidan kahir mizandad*
dermatologic, dermatological *pust-wenási*
dermatologist *pezewk e pust; pustwenás*
dermatome 1- *pustbor, abzári ke bá án borewhá ye názoki az pust rá boride, baráye peivand bekár mibarand.* 2 = dermatomic area*, baxwi az pust ke az yek pei ke az riwe ye powti ye maqz e tire miáyad, peimand gardad.* 3- *baxw e biruni ye* "mesodermal somite"
dermatomycosis *bimári ye qárci pust va náxon*
dermatomyoma *cangár e nikxim máhiceyi e pust*
dermatopathic *bimári ye pusti*
dermatopathogy *ásibwenási ye pust*
Dermatophagoides *guneyi kane ke wafire ye án dar pust e juje bimárizá ast.*
Dermatophagoides scheremetewskyi *guneyi az in kane ke nazd e mardom gari ye pust padid ávarad*
dermatophiliasis 1-tungiasis 2- dermatophilosis
dermatophilosis *ámás e pust nazd e dám con gáv, gusfand va asb ke guneyi qárc* "actinomycete" *be nám e* Dermatophilus congolense *án rá padid ávard. Nazd e mardom ábdának* [vesicle] *e cerkin ru ye bázu va dast zade ke zaxm miwavad. niz bengarid be* **wool "lumpy wool"**
dermatophyte *bimári ye qárci ye pust*
dermatophytosis *kacali ye pust, mu va náxon*
dermatoplasty *kárdpezewki va peivand e pust*
dermatorrhagia *xunrizi dar/az pust.*
dermatorrhagia parasitica *bimári ye pusti ye asb, xar va astar ke az kerm e* Parafilaria multipapilosa *padid ámade bá xunrizi dar pust hamráh ast.*
dermatosis *(har gune) bimári ye pusti (joz ámási)*
industrial dermatosis *bimári ye pusti ye piwegáni*
dermatosis papulosa nigra *bimári ye pusti ye viže ye siyáhpustán, bá peidáyew e noxodakhá* [papule] *ye carb va wáxi tu ye gunehá va pirámun e cewmán.*
dermatosparaxis *woli va páregi ye pust nazd e gáv va gusfand, hamánand e bimári ye* Ehlers Danlos nazd e mardom.
dermatotropic *(virus yá mikrob/jvu* e) pustdust*
dermatozoon *angal e pusti*
dermatozoiasis *bimári ye angali ye pust*
dermatozoonosis *bimári ye angali ye pust*
dermic *pusti*
dermis *zirpust; źarftarin láye ye pust*
derm(o)-, *(dar váźehá ye serewte) "pust"*
dermoid 1- *pustsán; con pust.* 2- *anbánce* [vesicle] *ye pusti*
dermopathy *bimári ye pusti*
dermoskeleton *saxtpust(án)*
dermotoxin *zahr e pusti*
der(o)-, *(dar váźehá ye serewte) "gardan"*
derringue *hári hamráh e falaji ke az niw e wabkur padid áyad.*
desalination *namakzodáyi*
desalivation *xowki ye dahán; kambud e áb e dahán*

desaturation *baráye asidhá ye carb: nápori/pornabudan e atomhá ye karbon; padidávardan e do band miyán e atomhá ye karbon*
descendens *oftán*
descending *forudáyande*
descensus *oftán; forudáyande*
descensus testis *forudámadan xáye darun e kise ye xáye az wekam nazd e ruyán*
descensus uteri *birun ámadan e xehdán dar zehgir*
descent *forud (ámadan)*
desensitize 1 *bihes kardan e peihá ye hessi.* **2** *násázgári/násázvári rá az miyán bardáwtan/ darmán kardan*
dessicant 1 *xowk konande.* **2** *bi áb konande*
dessiccate *xowk kardan; bi áb kardan*
dessication *xowk kardan; bi áb kardan*
dessicative 1- *xowk konande.* **2**- *bi áb konande*
dessicator *jáygáh e xow baráye negahdári ye dastgáh há yá dáruhá*
desmalgia *dard e zeh/zardpei*
desmectasis *kew ámadan e zeh/zardpei*
desmid *guneyi jolbak* [seaweed, algae] *e takyáxteyi*
desmitis *ámás e zeh/zardpei*
desm(o)- *(dar váźehá ye serewte) band, peivand, zardpei*
desmose *rewte; band*
despumation *kafgiri; kafzodáyi*
desquamation *pust; puste-puste wodan; pustrizi*
detachment *jodágawtan; varámadan*
retinal detachment *jodá wodan e dám e cewm*
detector *yábande; -yáb*
radiation detector *partouyáb*
detergent *pák konande; barhuh (FN, BQM)*
determinant *vicárdár* (ZBP, C4157 BF, MK); gozárdár*
antigenic determinant *gozárdár/vicárdár* e ántiźeni; jáyi ru ye molekul e ántiźen, pádtan minewinad.*
immunogenic determinant *gozárdár/vicárdár* e imeni, baxwi az molekul ke be sáxte wodan e pádtan komak mikonad.*
determination *yázew, "Na deráz o deráz yázew e u -- amal e xasm rá konad kutáh." (ZBP, C1871 FM, Runi)*
embryonic determination *yázew e ruyán*
sex determination *yázew e visanik*/yázew e narinegi/mádinegi (nazd e ruyán)*
determiner *bengarid be* **determinant**
determinism *nágoziri; mohr/nevewte bar piwáni; piwnevewte*
psychic determinism *dar engáre ye Freud, "piwnevewtegi ye ruydádhá ye raváni ke bar páye ye án hic padide ye raváni baxtaki nist, va máye az piw dárad."*
detersion *darmán e picxordegi ye andámhá*
detoxification 1 *káhew e zahrnáki ye yek zahr.* 2 *darmán e xugari be dáruhá ye zahrnák va xeradpuw*
metabolic detoxification *suxt-o-sáz e zahrhá yá dáruhá ye zahrnák dar tan*
detoxify *zahrnáki ye máddeyi rá zodudan*
detrition *sáyew*
detritus *pasmánd; pasmánde*
detrusor 1 *páyin feworande.* **2** *máhice ye har kise dar tan ke betavánad xod rá tohi konad con piwábdán*
detrusor urinae *máhice ye piwábdán*
detumescence *xábidan e bád e...*
deuteranomaly *náhanjári ye źeni ke dar án rang e sabz rá yáxtehá ye dám e cewm xub nemibinand, va cizhá biwtar be rang e ábi va zard dide miwavand.; kuri ye rang e sabz*
deuteranope *kasi ke baráye rang e sabz kur ast.*

deuteranopia *kasi ke rang e qermez va sabz rá nemibinad, va cizhá rá ábi va zard mibinad.*
deuterium *yá hydrożen e sangin, ke az do izotop e hidrożen sáxte wode: "H" yá "D" be rixt e gáz va áb e sangin yáft miwavad va dar barresi ye carbi va suxt-o-sáz e asidhá ye ámini bekár miravad.*
deuter(o)-, deut(o)-, *dar vážehá ye serewte be maini ye "do/2"*
deuteromycete *guneyi qárc e ákmand* [imperfect]
deuteron *haste ye* deuterium *yá hydrożen e sangin*
deuteropathy *bimári ye dovvom/barafzude (bar bimári ye noxost)*
deuterotocia *záyew e avisanik** [asexual] *ke dar án mádde ham nar va ham mádde mizáyad.*
deuthyalosome *haste ye yáxte ye toxm*
devascularization *band ámadan e raghá ye xuni ye yek báft yá andám*
development *parvardegi, bálandegi, bálidegi, residegi, vaxwi [<Pahlavi, (ZBP, C3687 MK, BF)]*
arrested development *bázistádan e bálandegi*
cognitive development *vaxw e huw*
psychosocial development *parvardegi/bálandegi/vaxw e manew*
deviant *biráh; kaź; yáve*
sexual deviant *biráh e/kaź e/yáve ye e varanik**
deviation *biráhi; kaźi; yávegi; gerâyew*
right axis deviation *gerâyew e ás e (ye QRS dar EKG)*
sexual deviation *biráhi/kaźi e/yávegi ye e varanik**
standard deviation/ SD *(dar ámár) duri az miyángin*
strabismic deviation *luci ye cewm*
device *abzár; afzár; dastgáh*
contraceptive device *dastgáh e piwgiri az ábestani*
intrauterin device (IUD) *dastgáh e piwgiri az ábestani ke dar zehdán kárgozárand.*
left ventricular assist device *tolonbe ye yadaki ye komaki baráye wekamce ye cap e del*
deviometer *lucisanj*
devisceration *birun kewidan e del o rude*
devitalization *marg*
devolution *káhew/godázew e tan yá andám*
dewatered *xowkánde*
dewlap *qabqab*
deworming *kermkowi; kermzodáyi*
dexiotropic *márpici az cap be rást*
dexter *dast e rásti*
dextrad *be (su ye) rást*
dextrality *rást dast budan; rástuli dar barábar e capuli*
dextran *Dekstrán// polimer e glukoz; baráye afzáyew e gonj e xun bekár miravad.*
dextraural *(kasi ke)* ***rástguw*** *(ast va bá guw e rást behtar miwenavad)*
dextrin *dekstrin, farávardeyi az newáste ke baráye sáxtan e qors bekár miravad.*
dextr(o)- *(dar vážeháye serewte) "rást", "be su ye rást"*
dextrocardia *já dáwtan e del/gew dar su ye rást, va várune budan e já ye digar andámhá*
isolated dextrocardia/loevocardia, *budan e del/gew dar rást yá cap va budan e digar andámhá, sar e já ye xod. In* **Ivemark's syndrome** *nám dárad, va bá náhanjárihá ye bozorg e del hamráh ast.*
secondary dextrocardia *ránde wodan e del/gew be rást, peiro ye bimári ye wow, parde ye puwánande ye wow yá parde ye miyán e sine va wekam.*
dextroclination *carxew e mex e bálâyi ye cewmhá be su ye rást*
dextrocularity *rást cewmi, porzuri ye cewm e rást*
dextroduction *jonbew e cewm e rást yá cap be rást*
dextrogyral *carxew be rást*
dextrogyration *carxew e cewm be rást*
dextromanual *rást-dast budan/rástdasti*

dextroposition *jáy dáwtan dar su ye rást*
dextrorotary *rástgard*
dextrose *dekstroz/glukoz*
dextrosinistral 1- *az rást be cap.* 2- *ádam e cap dast ke dast e rást rá niz baráye barxi kárhá bekár barad*
dextrotorsion *picew be rást*
dextrotropic *carxew be rást*
dextroversion 1- *carxew be rást (beviże cewm).* 2- *já dáwtan del/gew dar sine ye rást*
di- *piwvand, do/2*
dia- *(piwvand) dar miyán; az miyán; jodá az ham; az in su be ánsu; pák/sarásar*
diabetes *bimári ye qand*
adult-onset diabetes *bimári ye qand e bozorgsálán*
alloxan diabetes *bimári ye qand e ázmáyewi, nazd e jánevarán,/ álloksán yáxtehá ye betá ye separine* [pancreas] *rá nábud mikonad.*
gestational diabetes *bimári ye qand e ábestani*
diabetes insipidus,central *bimári ye qand e bimaze, az qodde ye* pituitary/*wágude**
diabetes insipidus, nephrogenic *bimári ye qand e náresáyi ye gorde*
insulin dependent diabetes/ juvenile diabetes/ juvenile-onset diabetes *bimári ye qand e javánán*
latent diabetes *bimári ye qand e xofte, ke darán ázmáyew e* "glucose tolerance test" *náhanjár* [abnormal] *ast.*
thiazide diabetes *bimári ye qandi ke az xordan e dáruhá ye wáwávar, ke jelo ye tarávow e insulin rá migirand padid miáyad.*
diabetic 1- *vábaste be bimári ye qand.* 2-*(bimár e) qandi*
diabrotic *mádde ye xorande, suzánande, riwgar*
diachorema *sergin; pixál; goh*
diacritic *wenáxti; váwenáxti*
diactinism *partouzá, (conánke máye ye vákonewhá ye wimiyáyi/ximiyáyi gardad.)*
diadochokinesia *do jonbew e várune ye yekdigar rá powt e sar e ham anjám dádan, con bastan va báz kardan e mowt, yá arw* [forearm] *rá bedarun va birun powt e sar e ham gardándan.*
diagnose *wenáxtan; váwenáxtan*
diagnosis *wenáxt; váwenáxt; źándel* [<peźándel, Pashtu]*
clinical diagnosis *váwenáxt/źándel e bálini*
differential diagnosis *váwenáxt/źándel e bálini ye bimárihá az ham; váwenáxt e gozin; peźándel* [<peźándel (Pawtu)]*
diagnostic *váwenáxtik; źándelik* [<peźándel, (*Pashtu*/pawtu)]*
diagram *cehrak [<citran (Sanskrit)]; nomude, "aks bázgune bovad va in án ast ke guyi nesbat dovvom be noxostin hamconán nesbat e cahárom be sevvom va be nomude ye má panj bár ast..." (ZBP, L7124 TT)*
ladder diagram *cehrak e nardebáni*
vector diagram *cehrak e bordár*
diagramatic *cehraki; nomudeyi*
dial *lápare** [<Hourami, Kurdish]
astigmatic dial *lápare ye daqi*
dialysis *páláyew*
peritoneal dialysis *páláyew e xun az ráh e ápile** [peritoneum/peritoneal]
diameter *abarzeh*; tuw, "tuw e gonbad e án 22 va boqmázaw 71 gaz ast." (ZBP, L7553 DTH)*
biischial diameter *abarzeh e dar-ro ye lagan*
cranial diameter *abarzeh/tuw e káse ye sar*
diamide *diámidum/dárá ye do "ámido"*
diamidine *diámidum/dárá ye do "ámidin"*
diamonds *bád e sorx e kahiri ye xuk*
diapause *ist e /bázistádane suxt-o-sáz dar toxm e wafire ye xarfastarhá va toxm e giyáhán hengáme badi ye áb-o-havá*
diapedesis *birun raftane guyceháye xun az divár e raghá*

diaphanometry *andázegiri ye tan-namáyi/rouwani va birangi*
diaphoresis *xi ye faráván;araq*
diaphoretic *xizá; xizáyi;araqzá*
diaphragm *váwám*
contraceptic diaphragm *váwám e piwgiri az ábestani*
respiratory diaphragm *váwám e miyán e sine va wekam*
diaphragmatic *vábaste be váwám*
diaphysis *tan e ostoxánhá ye deráz*
diarrhea *wekamravew "va idun guyand ke yek hafte wekamaw hamiraft, va u rá har hafte yek bár ruzeyi hájat ámadi" (ZBP, L204TB); delpice; borinew (ZBP, C110, FN, BQM); ránew (ZBP, L754 FM)*
traveler's diarrhea *wekamravew e/delpice ye ráhiyáni ke be jáhá ye garmsiri bá áludegi ye zistbum miravand*
diarthric *vábaste be do bandgáh*
diarthrosis *bandgáhi ke jonbew e ázád dárad.*
diastase *máyeyi ke az mált bedast áyad va newáste rá wekaste qand e sáde migardánad*
diastasis 1- *jodáwodan e do ostoxán yá máhice az ham.* **2-** *gámi dar por wodan e gew/del, dar miyán e vátapew* [diastole]
diastasis recti abdominis *jodáwodan e do máhice ye rást e wekami az ham, con dar ábestani*
diastema 1- *wekáf.* **2-** *jodáyi ye/ darz e miyán e do dandán*
diastematomyelia *náhanjári* [abnormality] *ye mádarzádi, ke dar án miyán e sotun e mohre wekáfte ast.*
diastole *vátapew*
diastolic *vátapewik*
diastolic *vátapewik*
diastrophic *kaj; kaj o koule; xamide*
diathermy *diyátermi; garm kardan e báfthá bá barq/kahrobá/barq o áhanrobá/ yá peźvák e porbasámad* [high frequency].
diathesis *zamine ye tan yá báft baráye bimári; ámádegi ye tan baráye ...*
gouty diathesis *zamine ye vátawu*/neqres*
diatom *jolbak e takyáxteyi dárá ye divár e silisi az xáneváde ye* <u>Diatomaceae</u>
diatrizoate *diátrizoátum, máddeyi ke dar áb ámixte gawte, va baráye partounegári ye andámhá ye gunágun be kár miravad.*
diaxon *yáxte ye domexi* [bipolar]
diazepam *diazepám, dáru ye árámbaxw, baráye negaráni va delwure*
diazo-, *diázo-, piwvand, newángar e* "<u>-N = N-</u>"
diazotize *be máddeyi do atom e "azot"* "<u>-N = N-</u>" *afzudan*
dibasic *dárá ye do atom e hydroźen, ke mitaván do báz/kelyá jáy e án gozáwt; do bázi/dokelyáyi*
dibrachia *dárá ye do bázu*
dibrachius *dárá ye do bázu*
dibromide *dibromidum/dárá ye do atom e brom/* bromine
dibucaine *dibucaine, dáru ye kerexkonande ye yágeyi/* [local]
dicephalus *ruyán e dárá ye do kalle*
dicephaly *dárá ye do kalle*
dicheillia *dárá ye do lab*
dicheiria *dárá ye do dast*
dichotomy *dopáre wodan*
dichrom *dorangi*
dichromasy *ák e bináyi ke dar án yeki az se rangdáne ye yáxtehá ye xujik* [cone pigment] *sáxte nemiwavad,/ dorangi*
dichromat *bimár e docár e dorangi*
dichromatopsia *be* "dichromasy" *bengarid*
dicoelous *dárá ye do kávák* [cavity]

dicotyledon *giyáh e goldár e dolappeyi*
dicoumarol = dicoumarol
dichrotic *dowáxe/dowáx (kust/* pulse *e rag)*
dichrotism *zaxm e/kust/* pulse *e rag dárá ye dowáxe; do wáxeyi*
dicoumarol / coumarin*, dáru ye jelogir e laxte wodan e xun*
didactic *ámuzewi (bá soxanráni yá ketáb, na kár)*
didactylism *doangowti*
didelphia *dozehdáni*
didymitis *ámás e gond/xáye*
didymous *jofti; dotáyi*
didymus 1- *gond; xáye.* 2- *doqoluhá ye beham casbide; ruyáni* [embryonic] *ke barxi párehá ye tanaw dotáyi-st*
die 1- *qáleb.* 2- *dandán e... yá ciz e digari ke qálebi sáxte báwand*
 amalgam die *qáleb e malqame*
 electroformed die *qáleb e felezi*
 waxing die *qáleb e mumi*
diecious *giyáhi ke gol e narine va mádine ye án az ham jodá-st.*
dielectric **1** *rasánew e barq/kahrobá bá sáránew* (induction), *na rasánew* (conduction) *be já ye digar beresánad.* **2** *sáráne (máddeyi ke betavánad barq rá bá "sáránew" be já ye digar beresánad.*
dielectrolysis *gozarándan e barq az baxw e bimár e tan va resándan e dáru be án baxw bá sáránew.* (induction)/*sáránew e dáru dar tan*
diencephalon *"diánsefál", baxwi az maqz ke wekamce ye sevvom rá dar bardárad, va maqz e miyáni/* mesencephalon *rá bá nimkorehá ye maqz micasbánad.*
diener *kárgar e hamekáre dar ázmáyewgáh; sarkárgar e ázmáyewgáh*
dieresis **1** *jodá kardan e baxwhá ye beham casbide.* **2** *bá kárdpezewki jodá kardan e báfthá az ham*
diestrus *narnáxáhi; dar jánevarán, na zanán, gámi miyán e* "proestrus" *"piw az narxáhi" va* "metestrus", *"pas az narxáhi";* "diestrus" *dar pestándárán e mádde, zamán e kutáhi ast ke joftgiri anjám nemiwavad, va mádde xámuw ast.*
 gestational diestrus *"narnáxáhi" hengám e ábestani dar pestándárán e mádine*
 lactational diestrus *"narnáxáhi" hengám e wirdehi dar pestándárán e mádine*
diet *xorák; xorák parhizi; parhiz*
 absolute diet *ruze*
 acid ash diet *xoráki ke mize* [urine] *rá asidi gardánad (con guwt, máhi, toxm e morq va dánehá* [seeds]*)*
 alkali ash diet *xoráki ke mize/wáw* [urine] *rá kelyáyi gardánad (mive, sabzi va wir)*
 bland diet *xorák e bedun e tondi va tizi*
 elimination diet *xoráki ke be komak e án mikuwand xoráki ke bimár be án násázgári dárad báz wenásand.*
 ketogenic diet *xorák e porcarbi,baráye sáxtan e aseton*
 low residue diet *xorák e kam tofále*
 low salt diet *xorák e kam namak*
 saltfree diet *xorák e pák binamak*
 subsistence diet *xorák e boxor-o-namir*
dietary *vábaste be xorák*
dietetics *dánew e xorák; xorákwenási*
diethystilbestrol (DES), *estrożen e sáxtegi, ke "steroid" nist, va parhun* [circle] *e* "cyclopentanophenantrene"*nadárad.*
dietician *xorákwenás; ostádkár e xorák*
difference *"jodáyi tafávot yá farq ast." (ZBP, L4510 NKZZF);"Be cehr e Sekandar neku bengarid -- Az án surat u rá jodáyi nadid." (ZBP, L5753 SF); fádoyi/vádoyi (ZBP, C6467 FM)*
 arteriovenous oxygen difference *jodáyi/vádoyi ye oksyżen e xun sorxragi va siyáhragi.*
differential *jodáyi; vádoyi; fádoyi*
differentiate **1** *jodáyi gozáwtan; ... rá az... dánestan, "Be hawtom ke dowman bedánad ze dust -- Biázári az wahriyárán nekust." (ZBP, L3408 SF).* **2** *(rixt e digari peidá kardan va az piwiniyán e xod) "jodá oftádan"*

differentiation **1** *jodáyi nahádan miyán e do ciz.* **2** *(rixt e digari peidá kardan va az piwiniyán e xod) "jodá oftádan".* **3** *jodá-oftádegi ye fazáyande dar rixt yá sáxtár e wimiyáyi/ximiyáyi*

diffluence *ábaki yá raván budan*

diffluent *ábaki; raván; candgáhe (na hamiwegi)*

diffract *wekastan e nur/rouwanáyi; paráwidan, "Dar parákande baxt e nik co abr -- zar paráwid najm e Sa'd co hur." (FN, Sa'd e Salmán)*

diffraction *paráwew (e nur/rouwanáy). be* "diffract" *bázgardid.*

diffuse **1** *parákande; gostarde.* **2** *dar báfti yá sáxtemáni parákande gawtan*

diffusible *parákaná/parákanán/parákande; paráwá/paráwán/paráwande*

diffusion 1- *parákanew; paráwew.* 2- *gozar az pardehá*

digestion *zudgovár; ásángovár; hugovár, xowgovár, "Hame ábhá rouwan o xowgovár -- hamiwe bar o bum e u con bahár." (SF); zudgovár, "Andar wenáxtan e qazáhá ye zudgovár" (ZBP, L5265 ZX); govárande, "va har zamini ki az in áb xorad nabát e u xowtar va govárandetar báwad." (ZBP, L4986 ZX)*

digestive **1** *vábaste be govárew; govárewi.* **2** *govárande; govárán*

digit **1** *angowt e dast/pá.* **2** *womárehá ye tak az 0 tá 9; qalam*

digital **1** *angowt; angowti.* **2** *angowti; con angowt.* **3** *womáreyi; womárewi*

digitalis *barg e xowk e giyáhi be nám e angowtáne ye gorbe* Digitalis purpurea *ke baráye darmán e náresáyi ye gew/del bekár miravad.*

digitalization *dádan e diźitál va dáruhá ye hamánand e án be bimár baráye darmán náresáyi ye gew/del*

digitiform *angowti; be rixt e angowt; angowtsán*

digitus *angowt e dast yá pá*

digitus anularis *angowt e cahárom; angowti ke angowtar bar án puwand*

digitus hippocraticus *angowtán e comáqi/boqráti*

digitus malleus *angowt e cakkowi*

digitus mortuus *angowt e ser/kerex va kabud*

digitus valgus *kaj wodan e angowt be birun be su ye zand e zebarin* [radius]

digitus varus *kaj wodan e angowt be darun be su ye zand e zirin* [ulna]

digoxin *digoksin, glikozid e wekáfte az "*digitalis*" baráye darmán e náresáyi ye gew/del*

dihysteria *do zehdán dáwtan*

dikaryote *dáráye do haste*

dilatation *gowádi; gowád gawtan/kardan*

digital dilatation *gowád kardan bá angowt*

poststenotic dilatation *gowádi ye pas az yek tangi*

dilation *gowádi; gowád gawtan/kardan*

dilator *gowád konande*

anal dilator *dastgáh e gowád konande ye máhice ye tangkonande ye pend* [anus]

diluent 1- *tanok konande.* 2- *wuyande*

dilution *tanok gardánidan; tanoki; dáru ye tanok gawte* [diluted]

dimension *andáze; andác* [<Pahlavi]*

dimer **1** *do-molekuli.* **2** *dopáre; do-baxwi*

dimeric **1** *do-molekuli.* **2** *dopáre; do-baxwi*

dimerous **1** *do-molekuli.* **2** *dopáre; do-baxwi*

diminution *káhew (yáftan); kucak (wodan)*

dimorphic *do-rixt*

dimorphism *dorixti*

dimple *cál; cále; cáhak*

diopter = D: *dioptr, yekán e andázegiri ye niru ye źále/adasi* [lens]*/adasi; dioptr = 1/derázá ye kánuni ye źále/adasi*

diose *qand e sáde dárá ye do atom e karbon/angewt*

diphalia *(dárá ye) do nare*

diphasic *bidarwan; dodarwan; bigám; dogám*

diphtheria *bádzahre; xabák; xonáq; xonák (ZBP, C317 FM); zahrbád*
diphtherial *vábaste be xonáq*
diphtheric *vábaste be xonáq*
diphtheritic *vábaste be xonáq*
diphthongia *dováki*; biváki**
Diphylobotrium *gune ye kermhá ye navári/kerme-kaduyihá*
diplacusis *wanidan e do ává bejá ye yek áva, (ke az bimári ye ráb e*/halazun e* [cochlea] *ye guw padid áyad.)*
disharmonic diplacusis *wanidan e do jur ává, baráye yek ává ye biruni*
monaural diplacusis *wanidan do ává bejá ye yek áva dar yek guw, bejá ye yek ává ye biruni*
diplegia *sosti/bikári ye dosuye/caporást*
facial diplegia *sosti/bikári ye do su ye roxsár*
dipl(o)- *(piwvand) do-; bi-; dotá*
diplobacillus *básil e dotáyi*
diplocephalus *dokalle/bekalle; dosar; bisar*
diplococcus *mikrob e/ jvu* ye do guyceyi*
Diplogaster *guneyi kerm e rude,* "nematode"
diploid *dárá ye do dast kromozom*
diploma *dánewnáme*
diplomate *dárá ye dánewnáme (ye pezewki)*
Diplomonadida *raste ye takyáxteyihá ye bimárizá*
diplomyelia *wiyár e maqz e tire (engár ke bimár do maqz e tire dárad)*
diplopagus *doqoluhá ye beham casbide*
diplopia *dobini*
crossed diplopia *dobini ye hambor*
direct diplopia *dobini ye hamrou*
dipluridae *xáneváde ye tártankhá/jouláhakhá/ankabuthá dárá ye do gune* <u>Atrax</u> *va* <u>Trechona</u> *ke baráye mardom ásibrasánand.*
dipole *molekul e dárá ye do mex e evárik* [positive]*/ am (+) va ma (negative)*
dipsesis *tewnegi*
dipsetic *tewne; tewnegizá*
dipsia *-tewnegi*
disogenic *tewnegiávar; tewnegizá*
dipsosis *tewnegi ye bimárgune*
dipsotherapy *darmán bá tewnegi; kástan e áb baráye darmán*
dipstick *ázmáyew e mize* [urine] *baráye qand yá máde ye sepideyi bá komak e navár e káqazi*
Diptera *dobálán, con pawe, va kayk*
dipterous 1- *dobál.* 2-*xarfastarán e/ hawarehá ye dobál* "Diptera"
direct 1-*rást.* 2-*rástárast; bimiyánji*
Dirofilaria *guneyi kermhá ye rewteyi*
dis- *(piwvand)* 1- *várunegi; jodáyi.* 2- *do; dotáyi*
disability *azkároftádegi; nátaváni; fartuti; luki " Mará behewt nabáyad bá jam-yi gong o luk o darviw." (ZBP, L3750 AT)*
disaccharidase *máyeháyi/* [enzyme] *ke doqandihá rá miwekanand*
disaccharide *doqandihá*
disarticulation *jodákardan e yek band* [joint]*; váboridan va durafkandan e yek bandgáh* [joint]
disc *gerde, gerdak (ZBP, C7488 FM); gerd, "Co peidá wod az ásemán gerd e máh -- Wab e tire befwánd gard e siyáh." (ZBP, L4686 SF)*
discus articularis *gerd e/gerde ye/gerdak e bandgáh* [joint]
discus intervertebralis *gerd/gerde/gerdak e miyán e mohrehá*

discharge 1- *ázád kardan; rahá kardan.* 2- *az bimárestán rahá kardan va be xáne ferestádan.* 3- *wellik (kardan); tir (andáxtan); átaw kardan; vestan*/vihew* (ZBP, C4051 MK, BF); gozar e barq dar pei va máhice.* 4- *(con az zaxm, bini va digar andámhá ye tan)* <u>*páláyew*</u>*, "va ánce (domal) naháyat e u be robát báwad páláyew u ham raqiq báwad." (ZBP, L5592 ZX); rimábe, zardáb, "va hargáh ki az riwhá zardáb e raqiq páludan girad..." (ZBP, L5364, ZX); zanjáb* [serous discharge]*; xola, "bini soqlábi foru áyad hami xola" (ZBP, L7929 ZX); tari, "va andar zokám va sarsám xowki ye majrá ye bini va napáludan e tarihá bovad..." (ZBP, L5363 ZX); morg* [thick discharge] *(ZBP, C644, FM)*
bizarre repetitive discharge *wellik e/vihew* e wegerf e payápei*
complex repetitive discharge *wellik e/vihew* e picide ye payápei*
double discharge *wellik e/vihew* e dotáyi*
nervous, neural discharge *wellik e/vihew* e pei*
triple discharge *wellik e/vihew* e segáne*
discission *borew; boridan*
discission of cataract *boridan e puwine ye źále* [lens] *ye cewm*
discission of cervix uteri *borew e gardan e zehdán*
posterior discission *boridan e puwine ye áb e morvárid az powt*
disc(o)-, *(dar váźehá ye serewte) gerd, gerde, gerdak (ZBP, C7488 FM)*
discoid 1 *gerdsán, gerdesán, gerdaksán.* **2** *parmáh* [drill] *e dandánpezewki ye gerdesán baráye taráwidan e pusidegi*
discopathy *bimári ye, gerde/gerdak miyán e mohrehá ye sotun e mohreyi*
discordance *náhamsáni ye źenetik dar doqoluhá*
discordant 1 *náhamsán; nájur.* **2** *(baráye báft peivandi) nájur*
discrepancy *vádoyi; fádoyi; cand-gunegi; jodáyi, "Be cehr e Sekandar neku bengarid -- az án surat u rá jodáyi nadid" (ZBP, L5753 SF)*
discrete *jodá; sáxte wode as párehá ye jodá az ham*
discus, disc, disk *gerde, gerdak (ZBP,C7488 FM); gerd, "Co peidá wod az ásemán gerd e máh -- Wab e tire befwánd gard e siyáh."(ZBP,L4686 SF)*
discus articularis *gerde ye/gerdak e bandgáh* [joint]
discus articularis articulationis sternoclavicularis *gerde ye/ gerdak e bandgáh e jenáq e sine bá ostoxán e canbari*
discus interpubicus *gerde ye/ gerdak e bandgáh e miyán e do ostoxán e warmgáh*
disci intervertebrales 23 *gerde ye/ gerde ye/ gerdak e miyán e mohrehá ye sotun e mohreyi*
discus nervi optici *gerde ye/gerdak e pei ye bináyi (dar tah e cewm)*
discus optici *pei ye bináyi*
disease *bimári; dard, "Taláye ferestád bar har suyi -- magar yábad án dard rá dáruyi." (ZBP, L6058 SF); "Sáqi biyá ke hátef e qeybam be możde goft -- bá dard sabr kon ke davá miferestamat." (Háfez)*
Addison's disease *bimári ye godde/gudehá ye bálá ye gorde va kambud e hormonhá ye aldosterone va cortisol*
Alzheimer's disease *pusidegi ye maqz, va yáxtehá ye maqzi , farámuwi va nábexradi, va degarguni ye manew az newánehá ye án ast.*
caisson's disease *bimári ye náquwzanhá* [divers] *ke dar źarfá ye daryá kár yá wekár mikonand, va con ru ye áb áyand, kami ye fewár máye ye gir kardan e havá dar raghá migardad.*
catscratch disease *bimári ye panjul e gorbe ke gudehá ye sepidxuni ámás mikonand*
Chagas' disease *bimári ye angali ke dar sag va gorbe va muw niz dide miwavad, bá tab va bád kardan e roxsár hamráh ast,* <u>Tripanosoma cruzi</u> *máye ye án ast.*
Crohn's disease *bimári ye dastgáh e govárew, kolofti va zaxm e rude midahad.*
Graves' disease *bimári ye xodimeni, va porkári ye tyroyid*
Hodgkin' disease *bimári ye badxim e gawgerehá* [lymphatic nodes]
Newcastle disease *sarmáxordegi ye parandegán*
Osler's disease *ámás e cerki ye darunpuw e gew/del*
Paget's disease 1 *cangár* [cancer] *e darun e lulehá ye pestán.* **2** *cangár e warm e zan va gerdágerd e pend [suráx e kun]*
Von Hippel Lindau's disease *qodde ye ragi ye moxce, va dám e cewm, hamráh e kami ye xerad*

Wilson's disease *bimári ye gerdámadan e mes dar tan ke bá bimári ye jegar, gorde, va nini* [pupil] *ye cewm va digar andámhá hamráh ast.*
disengagement *birun ámadan e bacce yá har páreyi az tan e u az zehgir/ráh e záyemáni*
disequilibrium 1 *nátarázmandi; nábarábari.* **2** *bimári ye raváni*
dish *tawtak (e ázmáyewgáhi)*
dappen dish *tawtak e kafcezani; tawtak e hawtguw e setabr e wiweyi, bá kávák e kucaki dar miyánaw baráye dáru yá xamir e por kardan e dandán*
culture dish *tawtak e kewt*
Petri dish *tawtak e kewt*
Stender dish *tawtak e rangámizi ye báft*
disharmony *náhamáhangi; dotiregi; násázgári*
disinfect *gand zodáyidan; gandzodáyi kardan*
disinfectant *gandzodá*
disinfection *gandzodáyi*
disinfestation *kermzodáyi; xarfastarzodáyi; xarastarzodáyi*
disinhibition 1 *bázdáwtan e maqz con bá komak e báde.* **2** *(dar ravánwenási) bidár kardan e vákonewhá ye geroumand* [conditioned responses] *e xámuw gawte*
disintegrant *gosixtár, dar dárusázi, máddeyi ke "dáru" rá az máddeyi jodá konad.*
disintegration 1 *azhamgosixtegi; pudegi; farsáyew.* **2** *manewgosastegi*
disk = disc; discus: *gerde, gerdak (ZBP, C7488 FM);gerd, "Co peidá wod az ásemán gerd e máh -- Wab e tire befwánd gard e siyáh." (ZBP, L4686 SF)*
herniated disk *qori/dabbe ye gerde ye/ gerdak e miyán e mohrehá*
interarticular disk *gerd/gerde/gerdak e bandgáh*
intercalated disk *gerd/gerde/gerdak e afzude, (dar rewtehá ye máhiceyi)*
intervertebral disk *gerd/gerde/gerdak e miyán e mohrehá ye sotun e mohreyi*
optic disk *gerd/gerde/gerdak e pei ye bináyi*
protruded disk *qori/dabbe ye gerde ye/gerdak e miyán e mohrehá*
diskectomy *váboridan e gerd/gerde/gerdak e miyán e mohrehá ye sotun e mohreyi*
diskiform *be rixt e/be parhib e gerd/gerde/gerdak*
diskitis *ámás e gerd/gerde/gerdak*
disk(o)-, *(dar vážehá ye serewte) gerd/gerde/gerdak*
diskogram *negár e gerd/gerde/gerdak*
diskography *gerdnegári/gerdenegári/gerdaknegári*
dislocation *dar-raftegi;* (**dislocate**) *dardádan; dar-raftan; az jáy oftádan, "ostovár wode ast va in peivandi ast ki nagozárad ki bázu az suy e bálá bartar wavad va az jáy biyoftad." (ZBP, L5065 ZX)*
closed dislocation *dar-raftegi ye sáde*
compound dislocation *dar-raftegi hamráh e páregi*
congenital dislocation *dar-raftegi ye mádarzádi*
fracture dislocation *dar-raftegi hamráh e wekastegi*
open dislocation *dar-raftegi ye báz/hamráh e páregi*
traumatic dislocation *dar-raftegi ye kustik*
dismemberment *váboridan e yek andám*
disocclude *badjur ruyeham newastan e dandánhá*
disomus *ruyán e dárá ye do tane*
disopyramide *disopyrámidum, dáru ye darmán konande ye tapew e gew*
disorder *bimári, náxowi, wufse* [<xwufsa (Avestáyi), EDPL 3.2100]*
adjustment disorder *bimári ye násázgári (con váhewtegi* [divorce], *bikári, bimári yá balá ye ásemáni)*
affective disorder *bimári ye ximi/xu*
anxiety disorder *náxowi ye delwure*
bipolar disorder *bimári ye raváni bá dourehá ye wádi va afsordegi*
conversion disorder *(dar ravánwenási) negaráni rá be rixt e namádik va bimári ye páreyi az tan newán dádan; be rixt e… darávardan; házew* [<Pahlavi (ZBP, L4039 BF, MK)*

functional disorder *náxowi bedun e bimári ye áwkár e tan*
mood disorder *bimári ye raváni*
panic disorder *harászadegi*
sexual disorder *náxowi ye visanik/varanik*
sleep disorder *badxábi; áwoftegi ye xáb*
disorganization *áwoftegi; nábesámáni báft, andám yá sáxtár*
disorientation *giji; sardargomi; gomi; gomgawtegi*
dispar *nábarábar*
disparate *nájur; náhamgen*
dispensary 1 *darmángáh* **2** *dáruxáne*
dispense *dárusázi va paxw e dáru*
dispermy *raftan e do espermátozoyid bedarun e yek toxmak*
disperse *parákandan*
dispersion *parákanew; gowádegi, "va máyehá az ham gowádegi va gorizi juyand." (ZBP, L4994 ZX)*
displacement *nábejáyi; jábejáyi*
disposition *geráyew/ámádegi ye tanáni yá raváni baráye docár gawtan be bimárihá*
disproportion *násázvári; náhamáhangi; dożandámi*
cephalopelvic disproportion *bozorg budan e sar e bacce baráye lagan e mádar*
disruption *azhamgosixtegi; behamrixtegi; badrixti; náhanjári*
dissect *wekáftan e kálbod e morde yá giyáh*
dissection 1 *wekáftan e kálbod e morde yá giyáh.* **2** *baxwi az tan ke wekáfte báwand*
aortic dissection *xunrizi darun e láyehá ye sorxrag e Áortá va wekáftan e divár e sorxrag ke dar páyin báz láye ye daruni páre wode ráh be darun e sorxrak báz mikonad*
disseminated *parákanew; parákandegi/seráwán* [<Pahlavi (ZBP, C3547, MK)]*
dissimilate *wekastan e yek mádde be párehá ye kucaktar, baráye suxt yá birun rixtan*
dissociation *gowádegi, "...va máyehá az ham gowádegi va goriz mijuyabd..." (ZBP, L4994 ZX); jodáyi; náhami*/anáhami* [<Pahlavi, (ZBP, C7634 BF)]*
atrioventricular dissociation *jodá zadan e dehlizhá va wekamcehá ye gew/del*
electromechanical dissociation *kár e barqi ye gew/del bejá ye xod ast ammá máhice ye del kár nemikonad.*
dissolution 1 *áb wodan e yek mádde dar máddeyi digar.* **2** *wekáftan e yek mádde ye ximiyáyi be párehá ye án*; *páre-páre wodan, "va kammiyathá ye mottasel ke be fe'l yeki bovand va andar iwán hic gune qesmat nabovad va láken pazirá bovand mar <u>páre-páre</u> wodan rá..." (ZBP L1536 DA); gowádegi, "va máyehá az ham gowádegi va goriz mijuyand." (ZBP, L4994 ZX).* **3** *ábaki gawtan.* **4** *woli; váraftegi; náhami/anáhami* [<Pahlavi, (ZBP, C7634 BF)].* **5** *marg*
disssolve *áb kardan; áb wodan*
dissolvent <u>**1**</u> *áb konande.* <u>**2**</u> *dáru ye ábkonande ye sanghá*
dissonance 1 *násázgári.* **2** *násázvári, "conánk sázvári va násázvári mar áváz rá va conánk ke dorosti va bimári mar tan e mardom rá." (ZBP, L1473 DA)*
cognitive dissonance *ravánpariwi (ke az násázvári ye ármánhá va andiwehá bá ánce ke dar zendegi migozarad, padidáyad.)*
distad *dur; án durhá*
distal *dur*
distally *dur; án durhá*
distance *duri, "va noqte ye b markaz konim va be duri ye noqte ye alef dáyereyi konim." (ZBP, L1482 DA); newámi* [<Pahlavi, (ZBP, C6806, C2375 BF, MK)]*
angular distance *duri guweyi*
focal distance *duri golxan* [focal point] *(az náf e źále/* lens*)*
interocular distance *duri ye do mardomak e cewm az ham*
interpupillary distance *duri ye do mardomak e cewm az ham*
distemper *sarmáxordegi ye sagán; delpice ye sagán*
distensibility *az ham báz kewide wodan; az hambázkewidegi, "Bedán sabab tamaddodi dar ajzá ye wow oftad, ya'ni ajzá ye u az ham bázkewide wavad." (ZBP, L5513 ZX); damidegi*

distention *damidegi, "newánehá ye besyári ye xun... dovvom damidegi va pori ye raghá..." (ZBP, L5329 ZX); az hambázkewidegi, "va miyán e outár va qewáhá ki dar har yek puwide ast bádi tavallod konad va án rá az ham bázkewad..." (ZBP, L5589 ZX)*

distichiasis *padid ámadan e do raj może ru ye pelk e cewm*

distil; **distill** *cekándan, "va tadbir e cahárom [dar páludan e áb e álude] ánke áb mosa'd konand va becekánand bar tariq e golábgarán..." (ZBP, L5259 ZX)*

distillate *...e cekánde*

distillation *cekándan; cekánew be* "distill" *bázgardid.*

distomolar *dandán e korsi ye fozuni*

distom *ruyán e dárá ye do dahán*

distortion *picew; kást; kaji; kaźi, "Tanaw sorx o bini kaź o ruy zew -- hamán duzaxi ruy, dur az behewt." (ZBP, L4739, SF).* **2** *dar ravánwenási, andiwehá va angizehá ye náxodágáh rá jáme ye delpazir va pasandide puwándan.* **3** *dar partouwenási yá cewmpezewki kaźi ye peikare; birixti*

distractibility *parákandegi ye ráy/andiwe*

distraction 1 *arákandegi ye ráy/del/andiwe, "Parákande ráy o parákande del -- hame xák e rah z-awk karde co gel." (ZBP, L6294 SF); pariwáni.* **2** *guneyi dar-raftegi ye bandhá, bedun e páregi ye vatarhá* [tendons]. **3** *wekastegi bá jodáyi ye párehá ye ostoxán e wekaste.* **4** *boridan va dopáre kardan e ostoxán.* **5** *gowádi ye pahná ye kamán e dandánhá*

distress *pariwáni; delwure; negaráni*

distribution 1 *paxw; paxwew; parákanew.* **2** *gostare*

binomial distribution *(dar ámár) hamcand e dodáde**

chi squared distribution *ázmáyew e ámári ye Ki/Xi betaván e do*

density distribution *paxwew/parákanew e anbuhi*

dose distribution *paxwew/parákanew e parto ye* X

gaussian distribution *paxwew/parákanew e hanjár* [normal]

standard normal distribution *paxwew/parákanew e hanjár* [normal] *e ostá* [standard] *ke miyángin e án "0" va parákanew e ostá ye án "1" ast.*

distrix *wekáfte wodan e sar e mu*

disturbance *áwoftegi; pariwidegi*

emotional disturbance *kálivi; kálivegi; delparákandegi, "Weix goft har ki dar u dusti ye donyá bovad án del parákande bovad." (ZBP, L2950 AT)*

sexual disturbance *pariwidegi ye visanik/varanik*

dithio *goruh e ximiyáyi e -S_2-, do gugerd*

diuresis *afzáyew e tarávow e mize* [urine]

diuretic 1- *afzudan e tarávow e mize* [urine]*; gomizá* (ZBP, C2931 BF, FM).* **2** *dáru ye afzáyande ye tarávow e mize; mizeávar; gomizá* (ZBP, C2931 BF, FM)*

loop diuretics *gomizá*háyi ke jelo ye darkewidan e sodium rá dar wáx e báláravande ye lule ye Henle migirand.; gomizá* ye lule ye Henle*

mercurial diuretics *mizeávarhá ye/ gomizáhá ye jiveyi*

osmotic diuretics *gomizá*há ye osmozi*

thiazide diuretics *gomizá* ye sáxtegi ke birun rixtan e sodiom va klor rá miyafzáyand.*

diurnal *ruzáne; dar ruz*

divalent *dogonji*

divergence *dur wodan az ham, "be do mantaqe ye digar barábar e yek be digar niz dur az vey hamiwavad, va do noqte ye taqáto be e'tedál ma'ruf-and." (ZBP, L7162 TT); andargozawtan, "va wak nist ke noxost barábar wavand, va báz yek az yekdigar andargozarand." (ZBP, L1576 DA); vágaráyidan; jodá wodan*

divergent *dur wavande; andargozarande; vágaráyande; jodáwavande*

diversion *gardándan; be su ye digar rándan; vágaráyándan/vágaráyidan*

divertivculum *biráhe*

acquired diverticulum *biráhe ye dar-reside*

caliceal/calyceal diverticulum *biráhe ye lagance ye gorde*

diverticula of colon *biráhehá ye rude ye bozorg*

false diverticulum *biráhe ye rude ke puwew e daruni ye rude az páregi ye láye ye máhiceyi birun zanad.; biráhe ye doruqin*
Rokitansky's diverticulum *biráhe ye sorxnáy*
vesical diverticulum *biráhe ye piwábdán*
division 1 *baxw kardan/wodan; páre kardan/wodan.* **2** *yek baxw; yek páre az cizi.* **3** *goruh (baráye giyáhán va qárchá)*
divulsion *kandan; vákandan; barkandan*
divulsor *abzár e gowád konande ye mizeráh* [urethra]
dizygotic *(do qoluhá ye) do toxmaki/do toxmi*
dizziness *giji; sargije, sargawtan, "Haftom sargawtan va be Tázi davvár guyand." (ZBP, L5371, ZX)*
DL-, dl-, *(dar ximiyá/wimi) mádde ye ximiyáyi, ke ámizeyi az rástbar, va capbar ast va az inru ruy e parto ye rouwanáyi kári nist.* (Racemic)
DNA deoxyribonucleic acid
mitochondrial DNA, *DNA ye mitokondrihá*
nuclear DNA, *DNA ye haste*
recombinant DNA, *DNA ye sáxtegi ke dar DNA ye bákteri, virus yá jándár e digari begozárand*
spacer DNA, *DNAyi ke miyán żenhá naháde ast*
dobutamine *dobutáminum, katekolamin e sáxtegi ke kár e dastgáh e sampátik rá miyafzáyad.*
doctor *pezewk*
doctrine *bávar*
dogma *bávar (e xowkandiwáne)*
dogmatist *xowkandiw*
dolicho-$_2$ *(piwvand, dar váżehá ye serewte) deráz*
dolicocephaly *deráz budan e kalle; kalle ye xarbozeyi*
dolichocolon *deráz budan e rude ye bozorg*
dolichoderus *gardan deráz*
dolichostenomelia *dárá ye angowtán e ankabuti/jouláhaki*
dolor *dard*
dolorific *dardávar*
domain *yek zanjir e polypeptide, ke berixt e golule ast*
domiciliary *dar xáne; (darmán e dar xáne)*
dominance *bartari; ciregi; vaspor* [<Pahlavi, "vaspuhr" (ZBP, C2963, MK, BF)]*
cerebral dominance *nimkore ye vaspor* e maqz*
ocular dominace *vaspor* e cewm*
dominant 1 *bartar;cire; vaspor*[<Pahlavi, "vaspuhr" (ZBP, C2963, MK, BF)].* **2** *dar żenetik, kromozom e bartar/cire.* **3** *viżegi ye bartar/cire/vaspor**
donee *girande; mizbán*
donor 1 *(ádam e) dahande (con xun, báft).* **2** *(dar ximiyá/wimi) dahande ye atom yá riwe*
universal donor *kasi ke goruh e xuni ye "O" dárad, va be har kasi mitavánad xun bedahad.*
dopa *dopa, yek asid e amini, piwtáz e* "dopamine" *ast.*
dopamine *dopámin, yek* "catecholamine" *ast, ham dar maqz va ham dar báfthá ye digar sáxte miwavad.*
dopaminergic 1 *harce ke bá dopámin bekár oftad yá ferestáde wavad.* **2** *báft yá andámi ke dopámin ru ye án kár konad.* **3** *yáxtehá ye pei ke dopamin tarávow mikonand*
Doppler *be "*ultrasound*" bázgardid. "Doppler" nám e cehrwenás* [physicist] *va hamárgar* [mathematician] *e Otriwi ast.*
dormancy 1 *xoftegi.* **2** *baráye barxi mikrob/jvu*há, ke berixt e "hág" zende mimánand.*
dormant 1 *xofte.* **2** *berixt e "hág"* [spore]
dorsad *powt*
dorsal *powt;powti*
dorsalis *powti*
dorsiflexion *xam kardan be powt*

dors(o)-, dorsi-, *powt; be powt; powti*
dorsolateral *powti-pahluyi*
dorsolumbar *powti-kamari*
dorsomedian *powti-miyáni*
dorsomesial *powti-miyáni*
dorsonasal *pol e bini*
dorsonuchal *powt e gardan*
dorsoventrad *az powt be su ye wekam; powtiwekami*
dorsum *powt; ru ye powti*
dorsum of foot *powt e pá*
dorsum of hand *powt e dast*
dorsum linguae *ru ye báláyi ye zabán; powt e zabán*
dorsum manus *powt e dast*
dorsum pedis *powt e pá*
dorsum penis; dorsum of penis *powt e/ru ye báláyi ye nare*
dosage *xorák (e dáru); andázeyi az dáru ke báyad bekár bord; bak* [<Pahlavi, (ZBP, C7668 BF)]*
dose 1 *xorák (e dáru); andázeyi az dáru ke báyad bekár bord; bak* [<Pahlavi, (ZBP, C7668 BF)]*. **2** *dar partodarmáni, xorák (e partou); andázeyi az parou ke mitaván bekár bord; bak* [<Pahlavi, (ZBP, C7668 BF)]*
absorbed dose *andáze ye parouyi ke be bimár miresad, hengám e parounegári yá partou-darmáni*
average dose *andáze ye xoráki az dáru ke kárkard e darmáni dárad.*
booster dose *xorák e máye, ke imeni rá afzáyad. xorák e yádávar*
curative dose *xoráki az dáru ke máye ye tandorosti gardad.*
effective dose *xoráki az dáru ke kári ast.*
fatal dose *andázeyi az xorák e dáru yá partou ke kowande báwad.*
lethal dose *andázeyi az xorák e dáru yá partou ke kowande báwad.*
maintenance dose *andázeyi az xorák e dáru ke baráye behbud bimári har ruz báyad bekár bord; xorák e negadári*
maximum dose *biwine ye xorák e dáru*
minimal/meinimum dose *xorák e kamine; kamtarin xorák e dáru*
optimal dose, optimum dose *behine ye xorák e dáru*
priming dose *xorák e bozorgi az dáru, baráye áqáz e darmán; xorák e porkoni*
therapeutic dose *xorák e darmáni*
threshold dose *xorák e ástáne*
tolerance dose *bozorgtarin xorák e dáru ke zahrnák nabáwad*
dosimeter *dastgáh e andázegiri ye xorák e partou*
biologcal dosimetry *andázegiri ye kárkard e yek xorák e partou az ru ye degargunihá ye zistwenásik*
dosis *be* "dose" *bázgardid*
dossier *parvande*
dot *xál*
Gunn's dots *xálhá ye* Gunn*, xálhá ye pirámun e lakke ye zard e cewm*
Mittendorf's dot *xál e mádarzádi ye sepid yá xákestari besu ye bini, powt e źále* [lens] *ye cewm, bázmánde ye sorxrag e* "hyaloid"*, ke bináyi rá nemikáhad.*
Schüffner's dots *xálhá ye riz dar guyce ye sorx, newángar e máláriyá*
dotage *bixeradi ye piri*
double blind *baráye paźuhewhá ye bálini, ke na bimár va na kasáni ke darmán u rá be gardan dárand, nemidánand ce darmáni bekár miravad.; (dar paźuhewhá ye darmáni) "Sarbaste"*
doublet *do źále* [lens] *dar teleskop yá mikroskop*
douche *duw/wostowu*
dourine *suzák e asb o xar*
dowel *mix e áhani dar dandánpezewki*
Down syndrome/disease *bimári ye Moqoli*

doxorubicin *Doksorubisin, dáru ye darmán cangár* [cancer]
DP *kutáh wode baráye* "Doctor of Podiatry", *"Pá-Pezewk"*
DPT *máye ye xonáq-siyáhsorfe-kozáz*
Drachm *bengarid be* "dram"
dracunculiasis *bimári ye kerm e gerd e* <u>Dracunculus</u> *yá bimári ye kerm e gine/* "Guinea worm".
Dracunculus *guneyi kerm e gerd yá rewteyi, beviże* <u>Dracunculus medinensis</u> *rewtemánand be derázá ye 30-120 cm ke zir e pust miziyad. Toxm e án az pust mirizad va dar áb miruyad.*
draft *nuwábe*
black draft *damkarde ye* "Senna"
dragée *váże ye fqránsavi, qors yá dáru ye wekarpuw*
drain *lule ye gandáb; lule ye zehkewi; welkak (ZBP, C1794 FM); ápaxw [<Pahlavi, (ZBP, C7645, BF)]; nabk, "Gerdi ye áb e juy rá pandám (= bád) cun bovad baste nabk-ráh ze xas?" (ZBP, C6892 FM, Rudaki)*
cigarette drain, *lule ye/welkak e lástiki ye zehkewi ke yek gáz darun e án kewide báwand*
Penrose drain, *lule ye lástiki ye názok e zehkewi/welkak e* Penrose, *be abarzeh* [diameter] *e 05-2.5 sántimetr*
stab wound drain *lule ye zekewi ke pas az kárdpezewki, az ráh e yek borew e kucak e jodá az borew e kárdpezewki darjá gozárand./ lule ye zekewi ye jodágáne*
sump drain, *welkak e dorárh, (yeki baráye zehkewi va digari baráye resándan e havá be zaxm)*
drainage *zehkewi*
basal drainage *zehkewi ye áb e maqz (baráye káhew e fewár e darun e káse ye sar)*
button drainage *zehkewi ye áb e wekam bá luleyi ke be komak e tokmeyi se láye ye wekam rá darbarmigirad.*
postural drainage *zehkewi ye wow, con dar* "bronchiectasis" *bá nahádan e bimár sarpáyin va kuftan e sine*
suction drainage *zehkewi bá makew*
through drainage *zehkewi bá luleyi dárá ye 2 surák, ke az yeki zaxm rá bá áb woste, va bá digari zehkewi konand.*
tidal drainage*, zehkewi ye piwábdán, va por kardan e piwábdán bá áb har candgáh yekbár va sepas zehkewi ye án*
continuous suction; Wangensteen drainage, *zehkewi ye peivaste ye kom yá davázdahe, baráye bandámadan e rude*
dram = **drachm** *yekkán e geráni/vazn =* 1/2 ounce
fluid dram *yekkán e gonj, =3.697 ml*
drastic <u>**1**</u> *porzur; nirumand.* <u>**2**</u> *wuyande* [= purgative], "*yeki án báwad ki wuyande báwad va wirin con asal va anjir va xarboze va peste." (ZBP, L5263 ZX); rudewuy**
dream *xáb, "Ke Nuwinraván dide bud in be xáb -- kaz in taxt beprákanad rang o áb." (ZBP, L4256 SF)*
day dream *xáb, xamn* [<Pahlavi, xv́amn,["v́" pronounce as "w" in* "word" *(ZBP, C5097 MK, BF)]*
wet dream *ámadan e mani dar xáb*
drench *rixtan e dáru dar dahán e yek jánevar*
drepanocyte *yáxte ye dási* [sickle cell]
drepanocytemia *bimári ye guyce ye sorx e dási* [sickle cell anemia]
drepanocystosis *dási gawtan e guyce ye sorx dar xun*
dresser *dastyár e kárdpezewki; zaxmband*
dressing *zaxmband, xasteband, navár, mariwom; zaxmbandi, xastebandi, "Del e Xosro az dard e iwán bexast -- Tan e xaste ye zendegán rá bebast." (ZBP, L4645 SF)*
adhesive absorbent dressing *navár-casb*
antiseptic dressing *xasteband e gandzodá*
dry dressing *zaxmband/xasteband/navár/mariwom e xowk*
fixed dressing *zaxmband/xasteband/navár/mariwom e gaci*
occlusive dressing *zaxmband/xasteband/navár/mariwom e bihavá*
tie-over dressing *zaxmband/xasteband/navár/mariwom e bá baxiye*
drift 1 *jonbidan va dur wodan; raván gawtan.* **2** *degarguni ye baxtaki ye źenhá*

drill *parmáh "va agar ostoxán (e sar) qavi bovad, ánrá noxost be mosqebhá besonband, va mosqeb rá be Pársi "parmáh" guyand, (ZBP, L5629 ZX); abzár e surâx kardan; matte (ZBP, C6697 FM)*
drilling *bá parmáh/matte sonbidan*
drink *nuwábe; nuwidan*
sham drink, *con dar jánevar e ázmáyewgáhi, "nuwidan e doruqin", ke áb e nuwide wode az suráxi dar sorxnáy birunámade, be darun e kom* [stomach] *nemiravad.*
drip *cekke-cekke; cekidan; cekándan*
nasal drip *az ráh e bini bá lule be (bacce ye) bimár áb resándan*
postnasal drip *az bini va powt e bini áb ámadan va powt e galu rixtan*
drive *angize, átaw*
aggressive drive *angize ye marg*
sexual drive *átaw e/angize ye varan**
drivenness *ná-árámi*
organic drivenness *ná-árámi peiro ye ásib e maqzi*
driving *degarguni ye moujhá ye/kuhehá ye barqi maqz peiro ye angixtan e bimár con bá rouwanáyi*
drom(o)-, *(darváźehá ye serewte) rasánew; davidan/davew; tajá* [speed]
dromotropic *rasánew e pei rá afzudan/kástan*
dromotropism *rasánew e pei*
negative dromotropism *rasánew e pei rá kástan*
positive dromotropism *rasánew e pei rá afzudan*
drop *dáru ye cekándani; cekke; wámak* (ZBP, C7896 BF); awk, serewk; kamalkán (ZBP, C465 FM); nuź; nuj; nuje; nuźe, "Nuj... cerkke rá guyand, ke qatre báwad....) (ZBP, L7637 DTH); tif, cekke ye bárán (ZBP, C2628, Lori); kát(ZBP, C7976 FM)*
ear drops *cekke ye/kát e guw*
eye drops *cekke ye/kát e cewm*
dropacism *muzodáyi bá mum*
droplet *cekke ye kucak; bázgardid be* "drop"
dropper *-cekán; ceká; cekánande*
dropping *langew/langidan e asb*
dropsical *bád karde; xizdár*
dropsy *xiz; áb ávardan e tan yá wekam*
abdominal dropsy *áb ávardan e wekam*
dropsy of amnios *áb ávardan e kise ye ruyán*
nutritional dropsy *áb ávardan e wekam dar bixoráki*
Drosophila *magas e mive*
Drosophila melanogaster *magas e serke*
drowning *xenikidan [<Kordi ye Hourami]; xenikew*; foru wodan, "Dar in varte kawti foruwod hezár -- ke peidá nawod taxteyi bar kenár." (Sa'di)*
drug 1 *dáru.* **2** *dáru ye xeradpuw* [narcotics]
crude drug *dáru ye xám/napálude*
mind-altering drug *dáru ye xeradpuw*
orphan drug *dáruyi ke xeili kárbord e kami dárad va kamforuw ast.*
druggist *pilevar; dáruforuw; dáruxáneci*
drug-resistant *páydár be dáru*
drumstick *kaźak, dar guycehá ye sepid e candhasteyi nazd e zanán, dastak e kucaki ke be haste casbide.*
drunkenness *masti, meiguni, "Beporsid zu, goft cun bodi? -- ke birun wodi duw, meigun bodi." (ZBP, L5776 SF)*
drusen *peikarhá ye hiyálini be nám e "peikarhá ye druzen" ke dar láye ye miyáni ye cewm dide miwavand va newáne piri ast.*
dualism **1-** *dogánigari (M. Moqaddam) [dar pezewki, do dast yáxte ye bonyádi dar xun hast yeki yáxtehá ye lanfi/sepidxuni va digar yáxtehá ye az maqz e ostoxán].* **2** *dogánigari (M. Moqaddam) [mardom az do*

dastgáh e jodá az ham sáxte wodeand, raván va tan, va in ke padidehá ye raváni va tanáni az ham jodá bude dar bonyád har yek kár e xod rá mikonad.]

Ducrey's bacillus *básil e Ducrey, padid ávarande ye* "chancroid" *átewak e andám e nar va mádde*

duct *gozar, "va andar tan e mardom gozarhá ye tang va raghá ye bárik besyár ast." (ZBP, L5024 ZX); ráh*

aberrant duct *biráhe*

acoustic duct *gozar e/ráh e wenaváyi*

bile/biliary duct *ráh e zardáb*

branchial ducts *dar ruyán, gozarhá ye ábwowi*

choledochous duct *gozar e koledok*

deferent duct *gozar e mani*

efferent duct *ráh e birun barande ye qoddehá*

gall duct *ráh e zardáb*

lacrimal duct *ráh e awk*

lymphatic duct *gozar e sepidxuni*

mammary duct *ráhhá ye wiri*

nasolacrimal duct *ráh e awki be bini*

ovarian duct *ráhhá ye zehdán*

parotid duct *ráh e qoddehá ye bonáguwi*

seminal ducts *ráh e gozar e mani*

thoracic duct *gozar e sepidxuni ye/lanfi ye sine ye cap*

ductile *narm, kewide wodani*

ductule *ráhak; gozarak; bázgardid be* "duct" *va nám e "andámhá"*

ductulus *ráhak; gozarak; bázgardid be* "duct" *va nám e "andámhá"*

dull *(con ává) xafe, gerefte*

dullness *(con ává) xafegi, gereftegi*

shifting dullness *xafegi/gereftegi ye ává ye daq e wekam, ke con áb dar án gerd áyad, bá pahlu-be-pahlu wodan e bimár ává degargun migardad.*

dumb *lál, gong*

dumb bell *sang; dambel*

dumness *láli; gongi*

duodenal *(vábaste be) davázdahe*

duodenitis *ámás e davázdahe*

duoden(o)-, *darváźehá ye serewte, "davázdahe"*

duodenocholangitis *ámás e davázdahe va raghá ye zardáb*

duodenocholecystostomy *padidávardan e suráxi miyán e davázdahe va kise ye zahre*

duodenocystostomy *padidávardan e suráxi miyán e davázdahe va kise ye zahre*

duodenoenterostomy *padidávardan e suráxi miyán e davázdahe va rude ye kucak*

duodenojejunostomy *padidávardan e suráxi miyán e davázdahe va źeźunom [váźe ye Faránsavi]/ rude ye gorosne*

duodenoscopy *didan e darun e davázdahe bá dastgáh*

duodenum *davázdahe*

duplication *dar źenetik, fozun budan e yek yá páreyi az yek źen, dar źenom* [genome].

duplicitas *dotáyi (budan)*

dura *bázgardid be* "dura mater"

dura mater *saxtwáme, (parde ye biruni va lifi puwánande ye maqz va maqz e tire)*

dura mater cranialis/encephali *saxtwáme ye maqz*

dura mater spinalis *saxtwáme ye maqz e tire*

duration *(derázá ye) zamán*

dust *gard/qobár/gardoqobár*

dustborne *parákanew az ráh e gard/qobár/gardoqobár*

DVM (Doctor of Veterinary Medicine). *kutáh wode baráye: Dámpezewk*

dwale *bázgardid be* "belladonna"

dwarf *gurzád,past-bálá,"va Dávud mardi bud sorxmuy va pastb8lá va anda-riw..."(ZBP,L1922 TB);druw*[<druwto, Avestáyi];kutul;kutule; genel(baráye giyáhán) (ZBP,C2068 FM);pác/ páce... [<Gilaki]*

Amsterdam dwarf *gurzád e Ámsterdám*

hypophysial dwarf *gurzád, bá kamkári ye qodde ye pituiter/senoubari*

normal dwarf *kutul/kutule ke hanjár* [normal] *ast, tanhá kutule ast.*

primordia, pure dwarf *kutul/kutule ke hanjár ast, tanhá kutule ast.*

dwarfism *gurzádi, past-bályi; druw* [<druwto, (Avestáyi)]; kutuli; kutulegi; geneli (baráye giyáhán) (ZBP, C2068 FM); pác/páce... [<Gilaki] budan*

dye *rang; rangdáne*

amphoteric dye *ranghá ye ham asidi ham bázi*

azo dye *rangháye sáxtegi ke haste ye "-N = N-" dárand*

vital dye *rangháyi ke báft e zende rá bedun ásib rang mikonand.*

dynamic *niru*

dynamics *baxwi az dánew e mekánik ke* ***jonbew*** *rá barresi mikonad;* ***dánew e jonbew***

dynam(o)- *(dar váźehá ye serewte) niru*

dynamogenesis *niruzáyi*

dynamograph *nirunegár*

dynamometer *nirusanj*

dynamophore *niruzá (xorák va har ciz e digar)*

dyne *yekkán e niru dar dastgáh e CGS, va án niruyi ast ke con peivaste bar tudeyi barábar e 1 geram forud áyad be án wetábi barábar e 1* $cm.s^{-2}$ *bedahad.*

dys-, *(piwvand) bad; doź-; dow-,*

dysacousis *badwenaváyi*

dysacousma *badwenaváyi*

dysacusis *badwenaváyi*

dysaptation *nátaváni ye angurak/kayk e cewm* [iris] *yá dám e cewm* [retina] *baráye vákonew e dorost be rouwanáyi*

dysarthria *bad soxan goftan; dowváji* [dow/doź-, + vájidan* = to speak*]*

dysarthric *kasi ke dorost soxan goftan natavánad; dowvájá*; dowváján*; dowvájande**

dysautonomia *badkári ye dastgáh e pei ye xodkár* [autonomic nervous system]

dysbarism *náhamgeni ye fewár e havá,va fewár e havá dar báfthá va andámhá ye tan*

dysbasia *dowgámi; gereftári dar ráh raftan*

dyscalculia *womár gereftan natavánestan; dowmári**

dyschezia *dowriyew [dow + ri-, <ridan]*

dyschiria *nawnáxtan e su ye rást o cap e tan az ham*

dyschondroplasia *bázgardid be* "enchondromatosis"

dyschromatopsia *bimári ye did e ranghá*

dyscontrol *náxiwtanwenási*

dyscoria *náhanjári* [abnormality] *ye rixt e mardomak e cewm; náhanjári ye vákonew do mardomak be rouwanáyi*

dyscrasia *bimári; náxowi*

dysdiadochokinesia *jonbewhá ye payápei ye várune ye ham rá natavánestan kardan*

dysentery *eshál/delpice/wekamravew e xuni; delpice bá riw e rude, "va eshál e xuni ki be Yubáni "zusantária" guyand" (ZBP, L1009 ZX); "bebáyad dánest ki eshál rá ki sabab e án riw e rudehá bovad be loqat Yunán "Zusantáriá" guand. (ZBP, L1010 ZX)*

dysequilibrium 1 *sargije.* **2** *nátaráz; nárást. be* "equilibrium" *bázgardid.*

dysesthesia 1 *badi ye ágáhi/sahew*/senahew** [sense]*/ daryáft e "parmásew"* [tactile sense]. **2** *badi ye ágáhi/sahew*/senahew*/daryáft*

dysfunction *bad kár kardan e andámhá ye tan; doźkonewi*

sexual dysfunction *doźkonewi ye visanik* [nátaváni ye zan dar barangixtegi; nátaváni ye mard dar rást wodan e nare; kambud e xáhew e varanik** [sexual desire]
dysgenesia *zád o rud natavánestan*
dysgenesis *badi ye bálandegi*
dysgenic *badneźád; downeźád*
dysgenics *badneźádi; downeźádi*
dysgeusia *badi ye cewáyi; badmazegi ye dahán*
dysgnathia *náhanjári* [abnormality] *ye dandánhá va árvárehá*
dysgnosia *doźágáhi*
dyshesion <u>**1**</u> *badcasbandegi ye yáxtehá* <u>**2**</u> *nacasbidan e yáxtehá beham, az newánehá ye cangár*
dyshidrosis; dyshydrosis *bimári ye qondehá ye/qoddehá ye xi* [perspiration]
dyskeratoma *xál e guwti ye wáxi*
dyskinesia *náhanjári* [abnormality] *ye jonbewhá ye xodxáste, con parew* [tic], *gereftan/gir* [spasm] *yá larzew*
biliary dyskinesia *badi ye por va tohi gawtan e kise ye zahre.*
primary mucociliary dyskinesia *bimári ye kár możakhá ye ráh e damzadan, ke bá doźkonewi ye andámhá ye digar hamráh tavánad bud.*
dyskinetic *docár e náhanjári* [abnormality] *ye jonbewhá ye xodxáste*
dyskolmesis *xáb naraftan*
dyslalia *náhanjári* [abnormality] *ye andámháye soxan goftan; láli*
dyslexia *xándan va nevewtan natavánestan*
dyslipoproteinemia *carbisepideyi ye náhanjár* [abnormal] *dar xun*
dyslogia *nábexradi; bimári ye xerad va goftár*
dysmegalopsia *bimári ye dorowttar didan e cizhá*
dysmelia *doźandámi, kucak yá bozorg budan e andámhá*
dysmenorrhea *doźdawtáni; behamrixtegi ye dawtán*
dysmetria *bimári ye náhamáhang budan e zur e máhice bá va dámane ye jonbew e andámhá*
dysmetropsia *bimári ye biqaváregi ye did (e cizhá)*
dysmnesia *bimári ye be yád sepordan*
dysmorphic *náhanjár; badrixt*
dysmorphism *náhanjári; badrixti*
dysmorphopsia *náhanjár/badrixt didan e cizhá*
dysnomia *farámuwi va soxan natavánestan goftan*
dysodontiasis *baddarámadan e dandán; badrixti ye dandánhá*
dysopia *doźbini*
dysopsia *doźbini*
dysorexia *badi ye árezu ye xorák*
disosmia *badbuyáyi; doźbuyáyi*
dysosteogenesis *badi ye sáxt e ostoxánhá*
dysostosis *badi ye ostoxáni wodan e korjanhá* [cartilage] *nazd e ruyán* [embryo]*; badsáxte wodan e ostoxán*
dyspareunia *ámizew e dardnák; xoft-o-xiz e darnák*
dyspepsia *dowgovárew*
chichiko dyspepsia *láqari ye wirxár, ke az xordan e newáste padid áyad.*
dyspeptic *docár e dowgovárew*
dysphagia *doźforubordan e xorák; dardnáki ye forubordan e xorák*
dysphasia *doźváji; bad soxan goftan*
dysphemia *zabángereftegi*
dysphonia *doźáváyi; badi ye ává; doźváji; bad soxan goftan*
dysphoria *wuridegi; ná-árámi*
dysphylaxia *xeili zud az xáb barxástan*

dyspigmentation *lak-o-pisi*

dysplasia *badsáxte wodan e báft*

diaphyseal dysplasia *badsáxte wodan e báft e baxw e miyáni ye ostoxánhá ye deráz*

ectodermal dysplasia *badsáxte wodan e báftháyi ke az ektoderm e ruyán sáxte miwavand.*

epiphyseal *badsáxte wodan e sar e ostoxánhá ye deráz*

retinal dysplasia *badsáxte wodan e dám e cewm*

dysplastic *badsáxte wode*

dyspnea *dożafr* [doż/dow =* dys + *afr <dużaťra/dużafri (Avestáyi), EDPL]; doździam; tangi ye dam zadan*

expiratoru dyspnea *dożafr* dar bázdam*

inspiratory dyspnea *dożafr* hengám e dam*

orthostatic dyspnea *dożafr* hengám e rast istádan*

paroxysmal nocturnal dyspnea *dożafr e saxt va nágaháni ye wabáne*

dyspneic *docár e dożafr**

dysponderal *farbehi yá láqari ye bimárgune*

dyspragia *dardnáki ye har jonbewi*

dysprosody *dowvári dar soxan goftan*

dysproteinemia *bimári ye máddehá ye sepideyi/proteyin e xun*

dysrhythmia 1 *badáhangi dar soxan goftan.* **2** *náhanjári ye tapew e del/gew*

dyssomnia *badxábi*

dysstasia *dowistádan*

dyssymmetry *náhamtáyi; yekjur nabudan e do suy e tan yá andámi digar*

dyssynergia *náhamáhangi ye kár e máhicehá*

biliary dyssynergia *náhamáhangi ye kár e máhicehá ye ráh e zardáb*

detrusor sphincter dyssynergia *náhamáhangi ye kár e máhicehá ye piwábdán* [urinary bladder] *va mizeráh* [urethra]

dystaxia *jonbewhá ye náxodxáste*

dysteleology *bihude budan; barresi va wenáxtan e andámhá ye bihude*

dysthymia *afsordegi*

dysthyroidism *badkári ye qodde ye/qonde ye tiroyid*

dystithia *az pestán wir natavánestan dádan*

dystocia *záyemán e dowvár*

dystonia *badi ye jonbew, peiro ye badi ye zur e máhice*

dystopia *badi ye já ye...; nábejáyi*

dystopic *nábejá*

dystrophy *sosti*

adiposogenital dystrophy, *farbehi ye zanáne hamráh e dastgáh e warm e kudakáne, peiro ye bimári ye hypotálámus* = Fröhlich's syndrome

muscular dystrophy *sosti ye máhicehá*

familial osseous dystrophy *sosti ye xánevádegi ye ostoxánhá*

limb-girdle muscular dystrophy *sosti ye piwravande ye lagan va ránhá va gáh wáne va bázován*

dysuria *dowmixtan; dowmizidan; dowvár wáwidan; wáwidan e dardnák*

Ee

e- *piwvand be mainiye bedune; bi-; dur*
η *"etá" haftomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni, newán e "casbandegi"* [viscosity]
ear *guw*
 bat ear *guw e bozorg, con guw e wabkur*
 cauliflower ear *guwi ke peiro ye kust, ásib dide va rixt e golkalam gawte*
 diabetic ear *ámás e bargestegi ye pestáni ye guw ke dar bimárán e qandi dide miwavad.*
 external ear *guw e biruni*
 inner ear, internal ear *guw e daruni*
 lop ear *guw e muw e kur, ke dar án lále ye guw be jelo ámade*
 middle ear *guw e miyáni*
 outer ear *guw e biruni*
earache *guwdard*
eardrum *parde ye guw; damáme (ZBP, C4434 FM)*
earth **1** *xák.* **2** *(hargune) gard (e xáksán)*
 fuller's earth *silikát e áluminium*
earwax *mum e guw*
Ebola virus *virus e Ebola/ tab e hamráh e xunrizi, dar Áfriqá*
ebonation *darávardan e ostoxán az zaxm*
ébranlement *páyak e surangi* [polyp] *rá picándan va boridan*
ebriety *masti*
ebullition 1 *juwew;juwidan.* **2** *jonbew e áb e juw*
ebur *pilás; pilastu; dandán e pil; [pilosto]; (ZBP, C2146 FM); pilaste, "Mazan pilastagin do dast bar ruy -- makan az máh e tábán anbarin muy." (ZBp, L7795, VR)*
 ebur dentin *dentin e pilastagin*
eburnation 1- *(dar ámás e ostoxán va bandhá), pilastagin gawtan e ostoxán.* **2** *pilastagin gawtan e dentin*
eburnitis *ámás va pilastagin gawtan e dentin*
écarteur *(váźe ye Faránse) (dastgáh e) bázkon*
eccentric 1 *náhamnáf; na gerd; nágerd.* **2** *birun az náf*
ecchondroma *ruyew e náhanjár* [abnormal] *e korjan/karkarának/karuźne/jerande*
ecchymosoma *xunmordegi*
ecchymosed *xunmorde*
ecchymosis *xunmordegi*
 cadaveric ecchymosis *kabudi/xunmordegi ye nasá/kkálbod e morde*
eccrine *qonde ye/qodde ye xi/xẃi* [perspiration]
eccyesis *ábestani ye birun e zehdán*
ecdemic *borunmarzi*
ecdysiasm *xást e náhanjár* [abnormal] *baráye berehne wodan*
ecdysis *pust andáxtan (con dar bandpáyán, saxtpustán, susmárhá va márhá)*
ECG = electrocardiogeam *navár e qalb/gew*
ecgonine *ecgoninum, farávarde ye páyáni dar hydroliz e* "Cocaine"
echidnin *zahr e már*
echidnotoxin *zahr e garze*
echidnovaccine *máye ye/váksan e zahr e garze*
echin(o)-, *(dar váźehá ye serewte) xár; six*

echinococciasis *bimári ye áludegi bá ekinokokus*
Echinococcus *"ekinokokus" guneyi kerm e navári ye* [tapeworm]
echinocyte *yáxte ye xárdár*
echinoderm *har jánevari az xáneváde ye "tutiyáhá"/xárpustán*
Echinodermata *tutiyáyiyán; xárpustán*
echinophthalmia *ámás e pelkhá hamráh e birunzadan e możehá*
echinosis *xárdár wodan e guyce ye sorx*
Echinostoma *"Ekinostomá" kerm e xárdár e rude ye ordak va qáz ke ádam rá niz docár tavánad kard.*
echinostomiasis *bimári ye kerm e xárdár e rude*
echinulate *dar mikrobwenási /jvu*wenási, baráye kewt e mikrobi/jvu*yi, kewti ke dárá ye barjestegihá ye xármánand báwad.*
echo *peźvák*
echoacusia *peźvák wanidan*
echocardiogram *peikare ye peźvák az gew/del*
echocardiography *peźváknegári ye del/gew*
Doppler echocardiography *darnegáwtan e gardew e xun bá peźvák*
M mode echocardiography *darnegáwtan e jonbew e báft, hamráh e zamán e án*
pulsed wave Doppler echocardiography *darnegáwtan e gardew e xun bá peźvák*
transesophageal echocardiography *peikare ye peźvák az gew/del az darun e sorxnáy*
echogenic *peźváksáz; dárá ye peźvák*
echography *peźváknegári*
echolalia *dar barxi bimárán e manewgosaste* [schizophrenic] *soxan e digarán rá bázgoftan*
echopraxia *dar barxi bimárán e manewgosaste* [schizophrenic] *kárháyi ke digarán mikonand kardan/adá ye digarán rá darávardan*
echovirus [**e**nteric **c**ytopathic **h**uman **o**rphan virus] *az gune ye* "Enterovirus" *há ke máye ye ámás e pardehá ye maqz/mananżit migardad*
eclampsia *parkew/senidan* [convulsion] *[nazd e zanán e docár e Eklámpsi (ábestani va bálá raftan e fewár e xun, padid ámadan e mádde ye sepideyi dar mize, va xiz/*edema*)]*
eclamptic *parkew*[convulsion] *hamráh e ábestani*
eclectic *bázgardid be* "eclecticism": *parkew Dabestán* [school] *e sade ye 19 dar Ámriká, ke dar án az giyáhán e bumi baráye darmán e bimárihá be kár mibordand va dar án bávar bar án bud ke har bimári rá tanhá bá yek dáru mitaván darmán kard va in darmán bastegi be radebandi ye bimári nadárad./ "behine pezewki"*
eclipse *(dar viruswenási), zamáni ke bákteri ye docár e virus, hicgune* "bacteriophage" *nadárad.; zamán e xoftegi ye virus.*
ecmnesia *farámuwi ye ruydádhá ye nazdik, bedun e ásib be yádhá ye gozawte*
ECMO (extracorporeal membrane oxygenation). *oksyźen resáni be bimár bá komak e dastgáh e pardedár e birun az tan*
ecology *zistbumwenási*
economy *xánedári; hirbáni**
token economy *"pulak-darmáni" ravewi dar ravándarmáni baráye bimárán e raváni dar bimárestán, ke dar án be bimár pulakháyi midahand, va bimár mitavánad bá án pulakhá cizhá ye delxáh e xod rá bexarad, va agar kerdáraw pasandide bud pulak e biwtari daryáft konad*
écorché *parde* [painting] *yá tandis* [sculpture] *e ádam yá jánevarán e <u>pustkande</u>, baráye newán dádan e máhicehá*
ecostate *bi dande*
ecosystem *zistbum*
ecotaxis *baráye yáxtehá ye sepidxuni/*[lymphatic]*, raftan e har yáxteyi be jáygáh e xiw.*
écraseur *dastgáh e xorkonande; xordkon*
ecstasy *az dast wodan, "man biyoftádam o az dast bewodam con behuw ámadam..." (ZBP, L2366 AT); az xodbixod wodan; peyán* [<guyew e Birjandi]; az wádi dar pust nagonjidan*

ecstatic *az dast wode; az xod bixod; peyán [<guyew e Birjandi]*
ectad *birun*
ectal *biruni*
ectasia *gowádi*
ectatic *gowád (wode)*
ecthyma *zaxm e cerki ye Streptokoki, sáq e pá yá powt e pá*
ect(o)-, *pwivand, birun, biruni*
ectocervix *baxwi az gardan e zehdán ke puwew e pusti ye sangfarwi dárad.*
ectocytic *birun e yáxte*
ectoderm *borunpust*
ectodermal *borunpusti*
ectodermic *borunpusti*
ectodermosis *bimári ye borun pusti, ke dar án har andámi ke az borunpust e ruyán sáxte miwavad náhanjár* [abnormal] *ast, con dastgáh e pei, dám e cewm* [retina] *va pust.*
ectogenic *az birun*
ectogenous *az birun*
-ectomize *(pasvand) váboridan*
ectomorph *kasi ke bárk andám, wekanande, láqar ast va báft e zir e pusti kamdárad., xáwekun* [<Gilaki dialect]
ectomy *váboridan (***-ectomy** *dar vážehá ye serewte) (vá)boridan, jodá kardan, "Án ozv rá ki jeráhat bar vey oftáde bud bebáyad borid va az tan jodá kard." (ZBP, L5605 ZX)//*
-ectomy *pasvand, váboridan*
ectopagus *doqoluháyi ke az pahlu beham casbideand.*
ectoparasite *anglahá ye pusti/birun e tan*
ectopia *nábejáyi*
  ectopia cordis *birun budan e del/gew az sine*
  crossed renal ectopy *budan e har do gorde dar yek su ye tan*
  ectopia lentis *darraftegi ye źále/adasi ye cewm*
  renal ectopy/ ectopia renis *nábejáyi ye gorde*
  ectopia testis *nábejáyi ye gond/xáye*
ectopic *nábejá; barwini*, barwinde* [EDPL 29.2070]*
ectoplacenta trophoblasti *ke dar javandegán joft rá misázad.*
ectoplasm *barmátak**
ectopy *nábejáyi*
ectotherm *jánevar e xunsard*
ectothermic *xunsardi (jánevar e xunsard)*
ectothermy *xunsardi (con jánevar e xunsard)*
ectothrix *qárci ke darun e sáqe ye mu ziste niz hág* (spore) *birun e mu misázad*
ectozoon *angal e biruni*
ectr(o)-, *nabudan e mádarzádi ye...*
ectrodactylia *nabudan e mádarzádi ye yek angowt yá páreyi az án*
ectrodactyly *nabudan e mádarzádi ye yek angowt yá páreyi az án*
ectromelia *kucak budan yá nabudan e yek yá cand ostoxán e deráz*
ectropion *liviri ye/livir gawtan e pelk e cewm, be birun*
ectrosyndactyly *nabudan e mádarzádi ye barxi bandhá ye angowtan va casbidegi ye angowtán beham*
ECT((electroconvulsive therapy) *[pezewki] darmán bá woknáy*/takán e barqi (baráye bimárán e raváni); wokná*
ectoderm *láye ye biruni, az se láye ye záyande ye pust*
-ectomise *bázgardid be* "-ectomy"

-ectomy *(dar váźehá ye serewte) váboridan; jodá kardan, "án ozv rá ki jeráhat bar vey oftáde bud, bebáyad borid, va az tan jodá kard." (ZBP, L5605 ZX)*

ectopia *barwini*; barwindegi* [<bar + winde, EDPL 29.2070)*

ectopia cordis *birun budan e gew/del az sine; barwini* ye gew/del*

ectopia testes *barwini* ye xáye; barwindegi* ye gond*

ectopic *barwini*; barwinde* [<bar + winde, EDPL 29.2070)*

ectoplasm *láye ye seft biruni ye sitoplásm; barmátak* [<bar = birun + mátak <Pahlavi, EDPL 27.1670]*

eczema *zereymo* [<(Lori) zereymo (ZBP, C2030 FM)]*

edema *xiz*

edematous *dárá ye xiz*

edentate *bidandán*

edentulous *bidandán*

EEG, (electroencephalogram)*; navár e maqz*

eel Symbianchii, *larzmáhi; aździarmáhi*

eelworm *kerm e askáris*

effacement *hengám e záyemán, az miyán raftan e gardan e zehdán va yekpárce wodan e án bá tan e zehdán*

effect *kárkard; kár*

Doppler effect *degarguni ye basámad* [frequency] *e ává, nur, yá kuhehá ye/ moujhá ye rádioyi bá jonbew e xástgáh e mouj yá negarande.*

placebo effect *kárkard e náviźe ye yek dáru, ce xub yá bad, peiro ye xást e/tars e bimár yá az ruy e peivand e raváni ye bimár bá pezewk; kárkard e raváni ye yek dáru yá darmán*

effective *kárámad, kárband, "Bedu goft besyár dádamw pand -- nabod pand e man piw e u kárband." (ZBP, L3299 SF); kárgar, "Hami gawt Bahrám con wir e nar -- soleihaw nayámad bar u kárgar." (ZBP, L3229 SF)*

effectiveness *kárámadi, kárbandi, kárgari, kárgar oftádan*

effector 1 *miyánji.* **2** = **effector organ** *andámi ke máye ye hamkewidan e andámi digar gardad, yá andámi digar rá be tarávow* [secretion] *vádárad.*

effeminate *mádde gardánidan*

effervescent *juwán*

efficacy *kári; kárámadi (M. Moqaddam)*

efficiency *káráyi; rasáyi*

effleurescence *paruw; birun rixtan e paruw bar pust*

effluve *gozar e niru ye barqi ye porzur miyán e do mex* [pole]

effluvium 1 *rizew (e mu).* **2** *birun damidan e boxárhá ye bimárizá*

anagen effluvium *rizew e mu dar gám e* "anagen" *hengám e wimidarmáni. [be váźe ye* "hair" *bázgardid.]*

effraction *wekastan*

effumability *be ásáni be rixt e boxár/dame darámadan*

effuse 1 *ruyew e faráván va gostarde ye mikrob/jvu* dar kewt.* **2** *birun rixtan va paxw gawtan*

effusion *ábi ke nábejá dar báfti yá andámi gerd áyad*

egagropilus *"bizahr"muynák, con namad e pawm e boz [be* "bezoar" *bázgardid]*

egesta *xorák e nagovárde dar sergin/goh*

egestion *xorák e nagovárde rá dar sergin/goh birun dádan; xorák e nagovárde ridan*

egg 1 *toxmak (piw az gownidan/* fertilization*).* **2** *yáxte ye toxm (pas az gownidan)*

egilops *domal e suráx konande dar guwe ye cewm*

ego *(dar ravánwenási ye novin) geriv* [<Pahlavi, griv (ZBP, C7117 MK)]*

egocentric *xodparast; xodbin*

egoism *xodparasti [xub, bad, yá dar farzán/falsafe] "Bá moddeyi maguyid asrár e ewq o masti -- tá bixabar bemirad, dar ranj e xodprasti" (Háfez)*

egomania *xodparasti ye bimárgune; turegi* [<vátulatá (Sanskrit)] ye xodparasti; divánegi ye xodparasti*

egotism *xodparasti; xodbini*

egotropic *xodparast; xodbin*

Ehrlichia *guneyi bákteri, az xáneváde ye* Rickettsiaceae *ke nazd e sag, gáv, gusfand va mardom bimárizá-st, va bimáriyi con tab e bá lakkehá ye pusti ye Kuhestán e Sangi/* Rocky Mountain spotted fever *padid miyávarad.*
echrlichiosis *bimári ye bá bákteri ye* **Ehrlichia,** *be in váźe bázgardid*
eidetic *dárá ye vir* [memory] *e durbini/durbin e peikarebardári; kasi ke vir e durbini dárad.*
eiloid *(dárá ye rixt e) kaláf; canbari; cambari*
Eimeria *guneyi angal e takyáxte ke dar ráh e govárew e parandegán va pestándárán e alafxár yáft miwavad va gunehá ye faráván dárad.*
Einthoven *dánewmand e Holandi ke bonyádgozár e dastgáh e navár e del EKG ast.*
Einthoven's galvanometer, law, formula, triangle *gálvánometr e/ dád e/ táwak e/ sebar e* Einthoven
ejaculate *rixtan e mani/áb*
ejaculation *rixtan e mani/áb*
premature ejaculation; ejaculatio praecox *rixtan e mani/áb dar áqáz e gáyew*
retrograde ejaculation *rixtan e mani/áb várune dar piwábdán*
eject *nazidan, "va har cizi ke vey rá xun e nazande nabáwad, con dar áb mirad báki nabovad…" (ZBP, C777, FM)*
ejection *nazew (<nazidan) bázgardid be* "eject".
ejection murmur *xoruw e/fewfew e /more* ye nezande/ fewánik**
eka-, *(váźe ye Sanskrit) yek, yekkom, be rixt e piwvand dar nám e áxwijhá* [elements] *ye nou va náwenáxte bekár miravad.*
EKG electrocardiogram: *navár e gew/del*
Ekman's syndrome/ Ekman-Lobstein síndrome *bimári ye* "Osteogenesis imperfecta"*/ ostoxánsázi ye ákmand* [imperfect]
elaborate *az cizhá ye sáde ciz e picide sáxtan; rizkári kardan (M. Moqaddam)*
elaboration 1 *az cizhá ye sáde ciz e picide sáxtan; rizkári (M. Moqaddam).* **2** *(dar ravánpezewki) rizkári va zibá sáxtan e yek namád dar xáb.*
elastance *kewsáni* ke bá "E" newándáde miwavad, baráye andámhá ye por az havá yá ábgune, con del/gew, va wow yá piwábdán, tavánáyi ye bázgawt be rixt e piwin, pas az bardáwte wodan e fewár. E=Δ* pressure*/ Δ* volume*;* elastance: *kewsáni várune ye* "compliance" *ast.*
elastic 1- *kewsán.* 2- *kewi.* 3- *hoják, "ammá [maqz] carb az bahr e án ast tá asabhá ki az vey rosta-st e'lk báwad va e'lk rá be Pársi andar wahr e man hoják guyand." (ZBP, L5134, ZX)*
elasticity *kewsáni; hojáki*
elastosis 1 *pusidegi ye báft kewsán.* **2** *pusidegi ye báft e hambandi ye pust*
actinic elastosis *piri ye zudras e pust, peiro ye tábew e áftáb*
elastotic 1 *hamánand e báft e kewsán.* **2** *pusidegi ye báft e hambandi ye pust*
elation *wádi; gowádexuyi, "va mo'tadel bovad miyán e wetábkári va áhestekári va gowádexu nabovad va gereftexu nabovad." (ZBP, L7054 HM)*
elbow *árenj*
tennis elbow *dard e árenj az ámás e zeh e kewande ye loqme ye biruni ye ostoxán e bázu.*
elective *be delxáh e bimár yá pezewk; báderang*
Electra complex *gereh e raváni, dar ravánwenási:* **Electra** *barádar e xod rá vámidárad ke mádarewán va nápedariyewán rá bekowad, baráye in ke pedarewán rá kowtand.*
electro- *dar váźehá ye serewte; elektro-; barqi; kahrobyi; far-* ["far" besanjid bá "xvarenangha" (Avestáyi) (EDPL, 13.0825)]*
electroacupuncture *suzandarmáni ye barqi/kahrobáyi, ke suzanhá rá bá barq barmiangizand.*
electroanesthesia *huwbari ye barqi; bihuwi ye kahrobáyi; farhuwbari**
electrobiology *barresi ye padidehá ye barqi/kahrobáyi dar zistwenási; farzistwenási**
electrocardiogram *navár; navár e del/gew*
electrocardiograph *dastgáh e navár e del/gew; gewnegár; fargewnegár* ["far" besanjid bá "xvarenangha" (Avestáyi) (EDPL, 13.0825)]*
electrocautery *suzándan bá barq/kahrobá; farsuzándan**

electrocochleography *negárew e barqi ye ráb*/ rábak* [cochlea] *e guw, far-rábnegár* [gozáwtan e yek elektrod dar áhun* [canal] *e guw e biruni yá ru ye barjestegi ye pestáni yá ru ye parde ye guw va barresi ye bár e barqi ye pei ye wode yá dar pásox be angixtárán e áváyi]*
electrocution *kowtan e bá barq/kahrobá*
electrode *páyáne ye barqi; farpáyáne* ["far" besanjid bá "xvarenangha" (Avestáyi) (EDPL, 13.0825)]*
needle electrode *páyáne ye barqi ye suzani; farpáyáne* ye suzani*
electrodessication *xowk kardan báft bá barq/kahrobá*
electroencephalogram *farnavár e maqz; navár e barqi ye maqz*
electroencephalography *darnegáwtan e navár e barqi ye maqz; darnegáwtan e farnavár e maqz*
electrogram *navár e…; navár e barqi ye.../kahrobáyi ye; farnavár e…*
His bundle electrogram *farnavár e His.*
atrial electrogram *farnavár e dehliz*
electrograph *negárande ye farnavár; negárande ye navár e barqi*
electrolithotrity *sangwekani bá barq/kahrobá; farsangwekani*
electrolyte *rasát [<rasátey, Pársi ye Bástán, EDPL 37.0240]*
electromagnet *kahrobá ye barqi; farkahrobá*
electromanometer *fewársanj e barqi/kahrobáyi; farfewársanj*
electromyography *navár e (barqi ye) máhice; mázfarnavár**
electron *rucak* [<Avestáyi, EDPL 37.1370]*
emission electron *rucak* e ázád wode az atomi puhide/karve* (= decaying/decayed) *(ZBP, C437, FM)*
free electron *rucak* e ázád ke be haste ye atomi baste nist.*
electronarcosis *huwbari/bihuwi bá barq/kahrobá; farhuwbari/farbihuwi (baráye darmán e bimárihá ye raváni)*
electronic *rucgáni**
electronics *dánew e rasánáyi ye barq/kahrobá dar gázhá/baźmhá/bawmhá/vawmhá (ZBP, C727 FM),* vacuum or solids
electronmicroscopic; electronmicroscopical *rizbini ye rucgánik**
electroosmosis *uzi bá barq/bá kahrobá; far-uzi* [*far* = electro-; *uzi* = osmosis]
electroparacentesis *bá suzan guy e cewm rá sonbidan tá bá niru ye barq dar áb e jelo ye źále guyhá ye hydroźen padid áyad.; farsonbew e cewm*
electrophoresis *jodá kardan e ionhá az ham bá niru ye barq/kahrobá; rándan e ionhá bá barq/kahrobá*
electrophysiology **1** *kár e barqi ye/kahrobáyi ye/ farkar* e dastgáh e pei.* **2** *barresi ye kárkard e barq/kahrobá ruy e kár e andámhá*
cardiac electrophysiology *dánew e kár e barqi ye/kahrobáyi ye gew/del; farkárwenási* ye gew/del*
electroretinography *navár (e barqi ye/ kahrobáyi ye) e dám e cewm* [retina]*; darnegáwtan e kár e barqi ye/ kahrobáyi ye dám e cewm; farkárwenási* ye cewm*
electroshock *takán e/wok e barqi be maqz*
electrothanasia *kowtan bá barq/kahrobá*
electuary *xamir e dáruyi (ke bá angabin yá wahd* [syrup] *sázand)*
element **1** ***máye*** *"va in cahár máye rá be Tázi arkán guyand va anásor niz guyand …" (ZBP, L4995 ZX).* **2** *(dar wimi/ximiyá*)* ***áxwij*** *"…va cahárom xaláf miyán e áxwij conán ke garmi va sardi va…" (ZBP, L1541 DA); záhak [<Pahlavi, (ZBP, C4973 BF)]; xim/nahád/serewt*
name of element Iron *nám e áxwij/záhak e Áhan;* **symbol**/ *namád* **Fe**; **Atomic number/** *womár e atomi* **77**
anatomic element *máye ye kálbodwenásik*
electronegative element *áxwij e far-ma* [far-ma* = electronegative*]: har áxwiji ke bá digari serewte gardad elektron az dast dahad*
electropositive element *áxwij e far-táwt* [far-táwt* = electropositive*]: har áxwiji ke bá digari serewte gardad elektron br dast ávarad.*
formed elements (of the blood) *záhakhá ye xun (guycehá ye sorx, sepid va tálhá* [platelets]*)(ZBP, C6118 FM) yá sokorcehá* [platelets] *(ZBP, C181 FM)*
morphological elements *yáxtehá va máyehá ye sázande ye báfthá va andámhá*
radioactive element *áxwijhá ye partouzá*

rare earth elements *áxwijhá ye kamyáb az goruh e* “lanthanum” *bá geráni ye/vazn e atomi ye 57 tá 71.*

stable element 1- *áxwij e ximiyáyi ye páydár ke partouzá* [radioactive] *nist.* 2- *yáxte ye báft e reside ke digar yáxte ye nou nazáyad.*

trace elements *áxwijhá ye ximiyáyi ye kamyáb dar báfthá ye zende*

ele(o)-, *rouqan; rouqani*

eleotherapy *darmán bá carbi*

elephantiasis *pilpáy; páy e pil, ke az bimári ye angali ye kerm e* “filaria” *barmixizad, va angal e án raghá ye sepidxuni rá docár karde máye ye setabri ye pust va zirepust miwavad. Bázován va páhá va dastgáh e warmi koloft o bozorg gawte bá tab va larz va sepas zaxm wodan e pust hamráh ast.*

elimination 1- *pardáxtan; zodudan; rándan; az ráh bardáwtan.* 2- *dar násázgárihá,* “elimination diet” *ke dar xorák ánce ke máye ye násázgárist az miyán bardáwte va sepas taktak miafzáyand.*

elixir *máye, áb, eksir, “Qalb e bihásel e má rá bezan eksir e morád -- ya’ni az xák e dar e dust newáni be man ár.” (Háfez)*

ellipse *xáidis*

ellipsoid **1** *xáidis.* **2** *baxwi az sorxraghá ye seporz*. **3** *baxwi az dám e cewm* [retina]

elliptocyte *guyce ye sorx e xáidis*

elongation *deráz wodan*

eluate *(dar wimi/xiniyá*) ánce ke bá wostowu jodá wode báwad.*

eluent *(dar wimi/xiniyá*) ábi/máye ye ábaki ke baráye wostowu va jodá kardan e cizi bekár ravad.*

elution *dar wimi/ximiyá* bá wostan máddeyi rá jodákardan*

elytr(o)-, *(dar vážehá ye serewte) (vábaste be) zehgir/ráh e zeh*

emaciation *puhew; káhew, “Be yek máh yek bár ámixtan -- Gar afzun bovad xun bovad rixtan...; Co afzun koni káhew afzun konad -- Ze sosti tan e mard bixun konad.” (ZBP, L5945 SF)*

emanation *barámadan; sarcewme gereftan; barxástan; ámadan, “Yeki lo-lo ke con nou mah barámad -- az u tábande máh e digar ámad.” (ZBP, L7680 VR) (con gázhá va áxwijhá ye partouzá* [radioactive]*)*

emancipation *xodsari dar baxwi kucak, dar ruyán*

emasculation *axte kardan; baxtan; váboridan e xáye va nare*

embalm *mumiyáyi kardan*

embedding *dar ásibwenási, báft rá dar páráfin/mum newándan*

embole *já andáxtan e dar-raftegi*

embolectomy *darávardan e fuxán** “embolus” *az rag.*

embolism *fuxáyew* [<fuxásten, guyew e Gilaki], (gir kardan e laxte, havá yá harciz e digar dar siyáhrag yá sorxrag)*

embolization *fuxástan*; fuxáyew*[<fuxásten, guyew e Gilaki], (gir kardan e laxte, havá yá harciz e digar dar siyáhrag yá sorxrag.)*

embolus *fuxán* [<fuxásten, guyew e Gilaki]*

air embolus *fuxán* e havá*

cancer embolus *fuxán* e báft e cangár* [cancer]

fat embolus *fuxán* e báft e carbi*

riding/saddle/straddling embolus *fuxán* e sar e do wáxe ye sorxrag/siyáhrag*

embouchement *bázwodan e daháne ye yek rag be darun e rag e digar*

embrasure *gowád wodan e darz e miyán e dandánhá ,[conán ke xorák hengám e javidan az yek su be su ye digar e dandánhá, (be su ye gune va labhá yá be su ye zabán) tavánad raft.]*

embrocation **1** *dáru ye ábaki baráye kárbord e biruni.* **2** *málidan e dáru be pust*

embryo *ruyán, zehak [<zehag, zahak, zehak (Pahlavi) (ZBP C4974, MK, BF)]*

embryoctony *kowtan e ruyán*

embryologist *ruyánwenás*

embryology *ruyánwenási*

causal/experimental embryology *ruyuánwenási ye ázmáyewi*

comparative embryology *ruyuánwenási ye sanjewi*

embryonal *ruyán; ruyáni; zehaki; dawtaki*

embryopathy *bimári ye ruyán*
rubella embryopathy *bimári ye ruyán peiro ye sorxeje*
embryophore *puste ye daruni ye ruyán*
emedulate *birun kewidan e maqz e ostoxán*
emergence *az nahád e piwing birun ámadan; behuw ámadan, pas az bihuwi*
emergency *biderangi*
emesis *bálá ávardan; vámidan*
emesis gravidarum *vámew e/bálá ávardan e ábestani*
emetic *(dáru ye) vámewgar**
-emia *(pasvand) -xun; -xuni*
emigration *birun raftan e guycehá ye sepid az divár e muyraghá*
eminence *barjestegi*
eminentia *barjestegi*
emissary *darrou; ráh e darrou; beviźe siyáhraghá ye sinushá ye/kávákhá ye saxtwáme ye káse ye sar*
emission 1- *náxáste birun rixtan e mani (dar xáb).* 2- *birun rixtan e elektron va ion az cizhá ye raxwande*
nocturnal emission *náxáste birun rixtan e mani (dar xáb)*
emenagogic *vábaste be ánce ke máye ye dawtán [xunrizi ye máhiyáne] gardad*
emenagogue *ánce ke máye ye dawtán [xunrizi ye máhiyáne] gardad*
emmenia *dawtán; xunrizi ye máhiyáne*
emmetrope *kasi ke cewmaw niyáz be áynak nadárad*
emmetropia *bináyi ye dorost, bedun e niyáz be áynak*
emollient *narm konande ye pust yá darunpuwhá ye daruni*
emotion *sahew [Az A. Kasravi, besanjid bá sahitan <Pahlavi (ZBP, L4201 BF, MK)]; wur; wuridegi*
emotional *vábaste be wur; wuridegi; sahew*
empathy *yekdeli; hamdeli, "Hamdeli az hamzabáni behtar ast." (Moulavi)*
emphysema *bimárihá ye bádi, "...andar newánehá ye bimárihá ye bádi..." (ZBP, L5185 ZX); "va agar bád andar miyán e guwt o pust o azole báwad..." (ZBP, L5185 ZX); damidegi (ZBP, L5514 ZX); (baráye wow va digar báfthá) anfise* [an/han/ham + fis/fes. bázgardid be EDPL L.31.730]*
alveolar emphysema *anfise ye hobábcehá ye wow*
gangrenous emphysema *anfise ye/damidegi ye qánqráyáyi*
interstitial emphysema *anfise ye/damidegi ye darzin*
pulmonary emphysema *anfise ye/damidegi ye wow*
traumatic emphysema *anfise ye/damidegi ye kustik*
emphysematous *damide <damidegi (ZBP, L5514 ZX); anfiseyi**
empiric *dar pezewki darmáni ke bar páye ye ázmáyew báwad; ázmáyewi; ravani* (ZBP, C348 FM)*
empirical *ázmáyewi; ravani* (ZBP, C348 FM)*
empiricism *ravangari* (ZBP, C348 FM)*
empiricist *ravangar* (ZBP, C348 FM)*
emprosthotonos *bázgardid be* "episthotonos"
empyema *gerd ámadan e cerk dar báft*
emulsify *"Áwáme" sáxtan, con áwáme ye áb dar rouqan yá rouqan dar áb.*
emulsion *esriw*; "Áwáme", [ámize ye kare mánand ke cizi digar con áb dar án ámixte, con áwáme ye newáste.]*
enamel *miná; lá-áb*
enanthem *paruw/birun rixtan dar darunpuw e andámhá con darun e dahán*
en bloc *hame; ruyeham; sarásar*
encapsulate *dar puwine kardan; dar bar dáwtan*
encapsulated *dar puwine*
encapsulation *dar puwine (kardan); dar bar dáwtan*
encephalitis n *ámás e maqz, sarsám, " yázdahom e safar amir rá tab gereft tab e suzán va sarsámi oftád conán ke bár natavánest dád va ... gawt az mardomán..." (ZBP, L633 TBH)*

encephalo-, *maqz*
encephalomalacia *narmi ye maqz, biwtar peiro ye gir kardan e laxt e dar sorxrag*
encephalomyelitis *ámás e maqz va maqz e tire*
encephalomyelocele *náhanjári* [abnormality] *ye suráx e tah e káse sar va sotun e mohre ye gardani va foruoftádan e maqz va maqz e tire az já ye xod.*
encephalon *maqz*
encephalopathy *bimári ye/pusidegi ye maqz*
encephalospinal *maqz va maqz e tire*
enchondromatosis *bimári ye qozruf/korjan dar ostoxánhá ye deráz va gáh cangár* [cancer] *gawtan e án*
enclave *báfti ke az já ye xod jodá gawte va dar andám yá báft e digari jáy girad.*
encopresis *nátaváni ye negahdáwtan e sergin/peixál/goh bedun e bimári yá ák* [defect] *e andámik* [organic]
endarterectomy *váboridan e láye ye darunpuw e sorxrag*
endemic *bimári yá har máye ye bimári ke nazd e mardomi dar yek já ye joqráfiyáyi ye viże hamiwe bude báwad; viże ye yekjá yá yek goruh az mardom*
endfoot *tokme ye tah e...*
endoneurolysis *bengarid be* "hersage"
endothelium *darunpuw*
ending *tah (e pei)*
end(o)-, *(pasvand,dar váżeháye serewte) darun; tu*
endocardial *(vábaste be) darun e/tuy e del/gew; tupuw/darunpuw e gew/del*
endocarditis *ámás e tupuw /darunpuw e gew/del*
  subacute bacterial endocarditis (SBE) *ámás e mikrobi/jvu*yi ye kondro ye tupuw/darunpuw e gew/del*
  viridans/viridans streptococcal endocarditis *be* **"subacute bacterial endocarditis"** *bázgardid*
endocardium *darunpuw e/tupuw e gew/del; dargewáme* [dar = darun + gew + wáme]*
endocervicitis *ámás e darunpuw e gardan e zehdán*
endocervix *darunpuw/tupuw e gardan e zehdán*
endocranial *darun e káse ye sar*
endocranium *saxtwáme ye borunpuw e maqz*
endocrine 1- *daruntaráv.* 2- *hánimu*yi* [hormonal] *[bázgardid be* "hormone"*]*
endocrinologist *hánimuwenás* [bázgardid be* "hormone"*]; pezewk e viże ye* endocrinology
endocrinology *hánimuwenási* [bázgardid be* "hormone"*]*
endocrinotherapy *darmán bá hánimu* [bázgardid be* "hormone"*]*
endocyst *láye ye daruni ye kist e hidátik* [hydatid cyst]
endodontics *dandánwenási*
endodontium *maqz e dandán*
endodontology *dánew e maqz e dandán dar tandorosti va bimári*
endogamy 1- *gownidan* [fertilization] *e toxmak bá zeh* [sperm] *e xodi.* 2- *zanáwuyi bá xiwán, na bigáne*
endogenous 1- *az darun ruyidan* 2- *barxáste az darun e jánevar yá yáxte*
endolymph *sepidxun e darun e dehliz e guw e daruni*
endomastoiditis *ámás e darun e kávák e ostoxán e pestáni powt e guw*
endometriosis *peidáyew va ruyew e báft e darunpuw e zehdán, toxmdán, dar lagan, wekam yá jáhá ye digar joz zehdán*
endoprosthesis *gozáwtan e lule dar ráh-há ye zardáb (baráye baste wodan e ráhhá ye zardáb)*
endorphin endorphin/endorfin*, peptidhá ye dastgáh e pei ke kárkardi hamánand e morfin dárand.*
endosalpingitis *ámás e lulehá ye zehdán*
endosalpinx *tupuw e lulehá ye zehdán*
endoscope *dastgáh baráye didan e darun e kávákhá ye tan*
endoscopy *didan e darun e kávákhá ye tan*
endosmosis *osmoz; rexne kardan e ábgunehá* [liquids] *az pardehá ye tan*
endosperm *dar ruyán e giyáhan, anduxte ye xoráki*

endosteal *láye ye daruni ye ostoxán*
endosteoma *qodde ye maqz e ostoxán*
endosteum *láye ye tupuw/darunpuw e ostoxán; darunwáme ye ostoxán*
endothelial *(vábaste be) darunpuw/tupuw*
endothelialization *behbudi bá sáxte wodan e darunpuw e raghá yá báfthá*
endothelioma *qodde ye/qonde ye nikxim e báft e darunpuw/tupuw (e raghá); vehpel* [benign tumor] *e báft e darunpuw/tupuw*
endotheliosarcoma/ Kaposi's sarcoma *qodde ye/qonde ye badxim e báft e darunpuw/tupuw (e raghá)*
endothelium *(báft e) darunpuw/tupuw (e sorxraghá/siyáhraghá/raghá ye sepidxuni va puwánande ye darun e andámhá)*
endotherm *(jánevar e) xungarm*
endothermy **1** *bázgardid be* "diathermy". **2** *xungarm budan*
endothrix *qárci ke sáqe ye mu rá docár mikonad.*
endotoxin *zahráb/warang (tarávide az parde ye bákterihá ye geram manfi tarávow miwavad.); zahráb e/warang e daruni*
endotracheal *darun e náy*
endourethral *darun e mizeráh*
endouterine *darun e zehdán*
endplate *páyak [e páyáni ye mex* [axon] *e yek pei]*
end point *kamtarin andáze ye yek máye ke bá máye ye digar vákonew tavánad kard.*
end product *farávarde ye páyáni*
enema *wostowu ye rude ye bozorg yá rástrude*
  soapsud enema *wostowu ye rude ye bozorg yá rástrude bá xorde sábun*
energetics *amawenási*; dánew e ama* [ama <amavait (Avestáyi) (EDPL 1.0810)]*
energy *ama* [ama <amavait (Avestáyi) (EDPL 1.0810)]*
  atomic energy *ama* ye atomi/hasteyi*
  kinetic energy *ama* ye jonbewi*
  nuclear energy *ama* ye hasteyi*
  potential energy *niru ye xofte*
  radiant energy *niru ye partovi*
enervation 1- *sosti, biramaqi.* 2- *váboridan e yek pei*
engagement *dar ámadan e sar e bacce dar tange ye báláyi ye lagan*
engine *ás*
engorged *por xun; por áb; mawki*
engorgement *por xuni; pori; ágandegi*
engraftment *gereftan e peivand e maqz e ostoxán*
engram **1** *dáq (newáne).* **2** *dáq (e raváni)*
engraphia *dáqhá ye payápei*
enhancement *afzáyew; behbud; behtar sáxtan*
enkephalin *peptidi dar maqz ke dar kárhá ye dastgáh e pei kár e bonyádi dárad.*
enlargement *bozorg wodan; gowád wodan*
enophthalmos *foruraftan e guy e cewm dar káse ye cewm*
enophthalmus *foruraftan e guy e cewm dar káse ye cewm*
enostosis *qodde ye/qonde ye darun e ostoxán; ostopel*
en plaque *be rixt e qáb; qábi*
ensiform *xanjari*
ensisternum *barjestegi ye xanjari ye ostoxán e jenáq e sine*
ENT *(dar pezewki) guw o galu va bini*
  ENT specialist *pezewk e viźekár e guw o galu va bini*
ental *daruni*

entamebiasis *bimári ye barxáste az angal e* "Entamoeba"
Entamoeba *angal e takyáxteyi ke bimohregán va mohredárán va mardom rá docár mikonad.*
Entamoeba histolytica *bimári ye ámibi ye rude va digar andámhá ke az nuwidan e áb e álude barxizad.*
enteral *rude; rudeyi*
enterectasia *gowádi ye rude*
enterectomy *váboridan e rude*
enterepiplocele *kisak e rude va cádorpih*
enteric *(vábaste be) rude; rudeyi*
enteric-coated *baráye hewk* [tablet], *yá kova/kove* [capsule] *dárá ye puwew ke tá be rude nareside báznemiwavad.*
enteritis *ámás e rude (ye kucak)*
enter(o)-, *vábaste be rude*
Enterobacter *bákterihára ke rang e Gram nemigirand, dar rude ye mardom va jánevarán ziste máye ye tafnu* [infection] *migardand*
Enterobacteriaceae *goruh e bákterihá ye cubkebriti* [rod- shaped] *jonbande va táźakdár* [ciliated], *dar rude ye, mardom va parandegán bimárizá hastand.*
enterobiasis *kermak [bimári ye kerm e barxáste az kerm e* "Enterobius"*]*
Enterobius vermicularis *kermak*
enterocele **1** *qori/dabbe/fáki ke darun e án rude báwad; qori/fáki ye rude.* **2** *qori/dabbe/fáki ye divár e powti ye zehgir.*
enterocentesis *sonbew e rude (bá suzan)*
enterocholecystostomy *kise ye zahre rá be rude ye kucak bázkardan*
enterocleisis **1** *duxtan e zaxm e rude.* **2** *bastan e suráx e rude*
omental enterocleisis *suráx wodegi ye rude rá bá cádorpih bastan.*
Enterococcus *guneyi* Streptokok *e rude*
enterocoel; enterocoele *dabbe/qori/fáki ye rude ye kucak*
enterocentesis *suzan zadan e rude*
enterocholecystostomy *bázkardan e daháne ye kise ye zahre be rude ye kucak*
enterocholecystotomy *borew e kise ye zahre va rude ye kucak*
enterocinesis *jonbew e kermi ye rude*
enterocleisis 1- *bastan e zaxm e rude.* 2- *bastan e surák e rude*
enteroclysis 1- *zadan e xoráki yá dáru darun e rude.* 2- *gozáwtan e lule az bini dar áqáz e rude ye kucak va zadan e bárium darun e rude*
Enterococcus *mikrob/jvuhá* ye guymánand yá toxm e morqi ke jozv e mikrobhá/jvuhá* ye hamiwegi ye rude ye mardom va jánevaránand.*
enterocolitis *ámás e ileum, rude ye kur/*cecum *va rude ye bozorg e bálá ravande*
enterocolostomy *báz kardan e daháneyi az rude ye kucak dar panjrudaki/rude ye bozorg*
enterocystocele *qori ye/fáki ye rude ye kucak va piwábdán*
enteroepiplocele *qori ye/dabbe ye rude ye kucak va cádorpih*
enterogenous 1- *barxáste az rude ye ruyáni.* 2- *barxáste az rude ye kucak*
enterokinin *Enterokinin: máyei ke az rude ye kucak bedast áyad va jonbew e kermi ye rude rá fazáyad.*
enterolithiasis *sang e rude ye kucak*
enterolysis *bá kárdpezewki casbandegi ye rude ye kucak rá gowudan*
enteromycosis *bimári ye qárci ye rude*
enteron *ráh e xorák; rude ye kucak*
enteroparesis *wiki** [*nimeazkároftádegi*] *ye rude ye kucak*
enteropathogen *ánce ke baráye rude ye kucak bimárizá báwad.*
enteropathy *bimári ye rude ye kucak*
enteropexy *rude ye kucak rá be divár e jelo ye yá powt e wekam casbándan*
enterplasty *tangi yá gowádi yá birixti ye rude ye kucak rá az miyán bardáwtan*

enteroplagia *sosti/bikári ye rude ye kucak*
enteroptychia/ enteroptychy *tuzadan e rude ye kucak baráye piwgiri az casbandegi*
enterorrhagia *xunrizi az rude ye kucak*
enterorrhaphy *rofu ye/duxt e ye rude ye kucak*
enterorrhexis *xunrizi az rude ye kucak*
enteroscope *dastgáh baráye didan e tu ye rude ye kucak*
enterospasm *qulenj/kulánj e rude ye kucak*
enterostasis *mándan e áb o xorák/mordáb dar rude ye kucak*
enterostaxis *xunrizi ye áheste az tupuw e rude ye kucak*
enterostensosi *tangi ye rude ye kucak*
enterostomy *bá kárdpezewki rude ye kucak rá be divár e wekam báz kardan*
gun-barrel enterostomy *báz kardan e rude ye kucak be divár e wekam conán ke do páre ye án joft ham báwad; báz kardan e* ***dolul*** *e rude ye kucak be divár e wekam*
enterotomy *boridan e rude ye kucak*
enterotoxemia *peidáyew e zahr e rude ye kucak dar xun*
enterotoxin *zahrábi ke máye ye ámás e rude va delpice gardad*
enterovaginal *rude ye kucak va zehgir; con godáre* [fistula] *ye rude ye kucak va zehgir*
enterovesical *rude ye kucak va piwábdán*
Enterovirus *guneyi az virushá az xáneváde ye* Picornaviridae *ke dar rude ziste gáh máye ye bimári migardand.*
enterozoon *angali ke dar rude miziyad*
enterouria *peidáyew e sergin/pixál/goh/ka dar mize/wáw*
enthalpy *(dar termodinámik)garmá ye yek dastgáh (ximiyáyi* yá cehrik*/fiziki)*
enthesis 1 *kárbord e ciz e sáxtegi baráye vásác** [repair] *ák yá náhanjári* [abnormality] *ye tan.* **2** *já ye casbidan e máhice yá zardpei be ostoxán*
enthetobiosis *vábastegi ye zendegi be abzári ke dar tan káwteand, con noxráz (e gew)* "pacemaker"
enthlasis *wekastegi va xord wodan e káse ye sar va foruraftegi ye páre ye wekaste*
entire *(baráye kewt e mikrobi/jvu*yi) dárá ye pirámun e hamvár*
entiris *láye ye powti ye rangdáne* [pigment] *ye angurak* [iris] *e cewm*
entity *ciz, ciw, handád, bud, budak, be xiwtan istáde, "va ammá keifiyat con sepidi va siyáhi va har ce bar vey mánad, guyim ke be xiwtan beyistad, (ZBP, L1531, DA); "má yek handád e bimári ye novin rá yáfteyim."* [a disease entity] *(ZBP, L7900, JGS)*
ent(o)- *(piwvand) darun; dar; tu*
entoblast, entoderm, *darunpust*
entochoroidea *ragwáme ye cewm*
entocornea *láye ye powti ye nini* [pupil] *ye cewm*
entocyte *ánce darun e yáxte hast*
entoderm *darunitarin láye ye ruyán ke dastgáh e govárew, piwábdán* [bladder] *va mizráh* [urethra] *rá misázad.*
Entodiniomorphida *radeyi az takyáxtehá ye możakdár e carxán, angal e pesándárán e alafxár/váwxár va niz meimunhá ye mardomsán*
entoectad *az tu be birun*
entomere *baxw e daruni; baxwi az* "blastomere" *ke* "entoderm" *xáhad wod.*
entom(o)-, *(piwvand) pawe*
entomogenous 1 *ánce ke az pawe yá niw e án padid áyad.* **2** *ánce ke darun e kálbod e pawe ruyad*
entomologist *pawe wenás; xarfastarwenás*
entomology *pawewenási; xarfastarwenási*
Entomophthorales *qárchá ye goruh e* Zygomycetes *ke angal e pawe va xarfastarhá* [arthropods/*bandpáyán*] *hastand va nazd e mardom niz dide miwavad.*

entomophthoromycosis *bimáriyi ke az qárc e* Zygomycetes *padid áyad pust va darun e bini va dahán rá docár mikonad.*
entopic *sar e/dar já ye xod [dar barábar e "nábejá"]*
entoretina *darunitarin láye ye dám e cewm* [retina] *ke az pei sáxte wode (va 5 láye ye án conin ast: az birun be darun:* outer molecular, inner nuclear, inner molecular, ganglion va nerve fiber layers)
entozoon *angali ke darun e yek jándári digar ziyad.*
entrain *be* "entrainment" *bázgardid.*
entrainment 1 *bá komak e noxráz e gew* [pacemaker] *kondtarin tapewi ke tapew e náhanjár* [abnormal] *e del rá bázistánad be dast ávardan.* **2** *tapew e del/gew rá az birun be komak e noxráz e gew* [pacemaker] *be dast gereftan. Az in ravew baráye darmán e dożtapewihá* [dysrhythmias] *komak migirand.*
entrapment *fewordegi ye pei yá rag, bá máhice, ostoxán yá yek gozar*
entrapment neuropathy *bimári ye pei az fewordegi*
entropion *liviri ye/livir [picew] gawtan e pelk e cewm, be darun*
entropion uveae *liviri ye/livir gawtan e angurak* [uvea] *e cewm*
entropium *bázgardid be* "entropion"
entropy 1- *andázeyi az niru yá garmá ke dar yek dastgáh anbáwte ast ammá na baráye kár; niru/garmá ye daruni hamiwe ru be afzáyew miravad.* 2- *káhew e degarguni ye xodbexodi, con dar piri*
entwicklungsmechanik *wive ye bálew e/bálidan e ruyán*
enucleate *darávardan va pák kardan, con cangár, yá guy e cewm; bixkan kardan*
enucleation *bixkan kardan; az bix darávardan e yek andám yá qodde yá cangár* [cancer]
enuresis *nátaváni ye negahdáwtan e mize; wabwáwi*
envelope <u>**1**</u> *parde; puwew.* <u>**2**</u> *dar viruswenási, pardeyi az carbi va sepide ke az mizbán gerefte, virus rá mipuwánad.* <u>**3**</u> *parde ye yáxte*
envenomation *zahrzadegi*
environment *zistbum [Dáriuw e Áwuri]; gáhvár* (ZBP, C7850, JGS]; parvand [<Pahlavi (ZBP, C5783, MK)]; bum [con baráye kewt e mikrob/jvu*]*
envy *rawk (varzidan)*
penis envy *rawk e nare; dar ravánwenási ye* Freud, *rawk bordan e doxtarán be pesarán, con nare dárand; niz rawk bordan e zanán bar mardán*
enzootic 1 *viźegiyi/padideyi ke dar yek goruh e jánevari, tanhá dar andak womári yáft miwavad.* **2** *bimáriyi ke dar yek goruh e jánevar hamiwe hast, ammá bimárizáyi ye andak ast.*
enzymatic *máye; bouzak. be* "enzyme" *bázgardid.*
enzyme *máye, "meqdár e dángi panirmáye dar án hal konand ..." (ZBP, L5325 ZX); bouzak, (ZBP, C147 FM)*
enzymopathy *bimári ye máyegi/bouzaki*
eosin *eozin, rang e sorx vuźe ye rangámizi ye báfthá*
eosinophil *yáxte yá báfti ke be ásáni rang e eozin /*eosin *girad, beviźe guycehá ye sepid e dohasteyi*
eosinophilia 1 *afzáyew e womár e guycehá ye sepid e eozindust.* **2** *be ásáni rang e eozin/*eosin *yes sir] gereftan*
eosinophilic *be ásáni rang e eozin gereftan*
epacme *gámi dar parvard* [EDPL 13.0070]* [evolution]
ependyma *tupuw/darunpuw e* [the inner covering] *wekamcehá ye maqz; va kanál e maqz e tire*
ependymoblastoma *cangár e kamyáb e yáxtehá ye tupuw e* [the inner covering] *wekamcehá ye maqz yá kanál e darun e maqz e tire*
ependymoma *qodde ye/qonde ye nikxim e yáxtehá ye tupuw e* [the inner covering] *wekamcehá ye maqz yá kanál e darun e maqz e tire*
ephaptic *bandgáh e peihá*
ephebiatrics *rewte ye pezewki ye noujavánán*
Ephedra *guneh____áyi az bute ye bumi ye Cin va Hendustán, con* Ephedra vulgaris*, ke* "ephedrine" *az án bedast miáyad.*
ephedrine *dáru ye barangizánande ye dastgáh e sampátik. bázgardid be* "ephedra"

ephelis *kakomak*
ephemera *hurváne* [<Pahlavi, (ZBP, C7384 BF)]; zudgozar; gozará*
ephemeral *hurváne* [<Pahlavi, (ZBP, C7384 BF)]; zudgozar; gozará*
epi-, ep- *piwvand be maini* [meaning] *ye ru ye, bálá ye, pahlu ye*
epiblepharon *pust e fozuni ke ru ye pelk ruyide va możehá rá be darun e cewm mifewárad.*
epibulbar *ru ye toxm e/guy e cewm*
epicanthal, epicantic *vábaste be guwe ye cewm*
epicanthus *láyeyi az pust ke guwe ye daruni ye pelkhá rá mipuwánad*
epicardia *baxw e páyini ye sorxnáy*
epicardiectomy *váboridan e láye ye daruni ye parde ye ru ye del/gew-wáme* [epicardium]
epicardium *láye ye daruni ye gew-wáme*
epicondyle *ru ye konde*
external epicondyle of femur *ru ye konde ye biruni ye ostoxán e rán*
medial epicondyle of femur *ru ye konde ye daruni ye ostoxán e rán*
epicondylus *ru ye konde, bázgardid be* "epicondyle"
epicondylus medialis humeri *ru ye konde ye daruni ye ostoxán e bázu*
epicoracoid *ru ye barjestegi ye nouk e kaláqi ye (ostoxán e canbari/áxorak)*
epicorneascleritis *ámás e kondro ye saxtwáme* [sclera] *va nini* [iris] *ye cewm*
epicostal *ru ye dande/*
epicranium *rupuw e káse ye sar*
epicrisis 1 *badtar gardidan/gawtan e dobáre.* **2** *gosárew e dobáre.* **3** *bar-resi yá goftogu darbáre ye gosárew e yek bimári*
epicystotomy *wekáftan e piwábdán az bálá ye ostoxán e warmgáh* [pubis]
epidemic *hamegiri*
epidemiography *goftári yá gozárewi darbáre ye hamegiri*
epidemiologist *hamegiriwenás*
epidemiology *hamegiriwenási*
epiderm *bázgardid be* "epidermis"
epidermal *rupust*
epidermatoplasty *peivand e (ru)pust*
epidermic *(vábaste be) rupust*
epidermis (epidermides*, rixt e candgáni) rupust, birunitarin láye ye pust ke rag nadárad, az zir be ru sáxte wode az:* 1- stratum basale: *bonláye.* 2- stratum spinosum: *láye ye xárdár.* 3- stratum granulosum: *láye ye dánedár.* 4- stratum corneum: *láye ye wáxi*
epidermization 1 *puwide wodan bá rupust.* **2** *peivand e pust*
epidermodysplasia *badsáxte wodan e rupust*
epidermoid 1- *hamánand e rupust.* 2- *rupust.* 3- *anbánce ye rupusti*
epidermoidoma *anbánce ye rupusti*
epidermolysis *woli va távali gawtan e rupust; váraftan e rupust*
epidermolysis bullosa *tával va váraftan e rupust*
epidermolytic *(vábaste be) váraftan e rupust*
epidermomycosis *bimári ye qárci ye rupust*
Epidermophyton; Epidermophyton floccosum *az xáneváde ye* **Moniliales,** *guneyi qárc ke pust va náxon rá docár konad, ammá na mu rá.*
epidermophytosis *bimári ye qárci ye pust bá* **epidermophytosis floccosum**
epididymis *barbax*
epididymitis *ámás e barbax*
epididymoorchitis *ámás e barbax va xáye*
epidural *ruy e saxtwáme* [hard membrane] *ye maqz yá maqz e tire*
epigaster *baxwi az pasrude ye* [hindgut] *ruyán ke rude ye bozorg rá misázad.*

epigaster, regio epigastrica *bálá ye wekam*
epigastrocele *dabbe/fáki/qori ye bálá ye wekam*
epigenetic *degargun sáxtan e kár e źen bedun e degarguni ye sáxtemán e án*
epigenetics *dánew e parvardegi/bálandegi/vaxwi*
epiglottis *návand* [<návanda, Lori ye Surávi]*
epignathus *qodde/qonde/pel e ruyáni ke dar kám ruyad, dahán rá por mikonad*
epigonal *nahàde bar ruy e gond* [gonad] *e ruyán* [embryo]
epilate *zodudan e mu az riwe*
epilation *muzodáyi az riwe*
epilepsia *bázgardid be* "epilepsy"
epilepsy *safyán [<safyán, Gilaki]; divzadegi, "Gahi con divzad, bihuw gawti -- Faqán kardi yo pas xámuw gawti." (ZBP, L7781 VR)*
an epileptic fit *yek kaft e safyáni**
absence epilepsy *safyán e kucak*
minor epilepsy *safyán e kucak*
traumatic epilepsy *safyán e kustik*
epileptic *docár e safyán*; divzad*
epileptiform *con divzad; con safyáni**
epimandibular *ruy e árváre ye páyini*
epimenorrhagia *cand bár dawtán gawtan; bá dawtán xunrizi biw az andáze kardan*
epimer *har yek az do rixt e atom e karbon e náhamtá* (asymmetric)
epimorphosis *ruyew e dobáre ye páreyi az andám pas az boridan e án*
epimysium *láye ye lifiye puwánande ye máhice; niyám e máhice*
epinephrine *epinefrin, hormoni ke az baxw e daruni ye qoddehá ye ru ye gorde* [kidney] *tarávow miwavad va dastgáh e adrenerźijk rá be kár miyandázad.*
epineurium *qaláf e báft e hambandi ye peihá ye pirámuni*
epiorchium *láye ye báft e hambandi puwánande ye gond/xáye*
epipastic *gard*
epipharynx *bálá ye sorxnáy, powt e bini*
epiphenomenon *dar ravand e bimári, dard e afzude, seperewk*
epiphora *awkrizew*
epiphyseal *vábaste be sar e ostoxánhá ye deráz*
epiphysial *vábaste be sar e ostoxánhá ye deráz*
epiphysiodesis *kárdpezewki* [surgery] *baráye juw dádan e sar e ostoxán e deráz baráye bázistándan e ruyew e ostoxán*
epiphysioid *ostoxánhá ye kaf e dast va pá*
epiphysis *sar e ostoxánhá ye deráz*
slipped epiphysis *dar-raftegi ye sar e ostoxánhá ye deráz*
epiphysitis *ámás e korjan/karkarának* [cartilage] *e sar e ostoxán e deráz*
epiphyte 1 *giyáhi ke ruy e giyáhi digar ruyad.* **2** *giyáh e angali ke ru ye tan e mardom yá jánevarán ruyad.*
epipl(o)-, *(dar váźehá ye serewte) cádorpih*
epiplocele *dabbe/qori/fáki ye cádorpih*
epiploectomy *váboridan e cádorpih*
epiploenterocele *dabbe/qori/fáki ye rude va cádorpih*
epiploitis *ámás e cádorpih*
epiplomerocele *dabbe/qori/fáki ye cádorpih dar kewále ye rán*
epiplomphalocele *dabbe/qori/fáki ye cádorpih dar náf*
epiploon *cádorpih*
great epiploon; epiploon majus *mahcádorpih*
lesser epiploon; epiploon minus *kehcádorpih*
epiplopexy *duxtan e cádorpih sar e jáy e xodaw*

epiploplasty *kárbord e cádorpih baráye vásác** [repair] *dar wekam*
epiplorrhaphy *baxiye zadan e cádorpih*
epiploscheocele *dabbe/qori ye kise ye xáye ke cádorpih* [epiploon] *darán báwad.*
epirotulian *ru ye ostoxán e kawgak* [patella]
episcleritis *ámás e báft e hambandi ye ru ye saxtwám e cewm*
episi(o)- *(dar váźehá ye seewte) kos-; náz-; nos-; wokufe-; warm e zan*
episioperineoplasty *kárdpezewki baráye behsázi/vásác* e wekufe/náz/kos va miyándoráh*
episioperineorhaphy *kárdpezewki baráye behsázi/vásác* e wekufe/náz/kos va miyándoráh*
episiostenosis *tangi ye daháne ye wekufe/náz/kos*
episiotomy *hengám e záyemán, boridan e miyándoráh va wokufe/náz/kos baráye piwgiri ye páregi; pizikáfi**
episode *dástán; xán; ruydád*
epispadiac *(vábaste be/ kasi de docár e) wekáf e mizeráh* [urethra] *powt e nare*
epispadias *wekáf e mizeráh powt e nare*
penopubic epispadias *wekáf e mizeráh* [urethra] *powt e nare nazdik e ostáxán e warmgáh* [pubis]
episplenitis *ámás e puwine ye seporz*
epistasis 1 *band ámadan e xun, dawtán* [menstruatoin], *yá tarávow az zehgir* [vagina]. **2** *pardeyi ru ye mize/wáw.* **3** *puwándan e yek źen, źeni digar rá, conán ke yek źen dar parde bemánad.*
epistatic 1 *vábaste be* "epistasis". **2** *ruyeham (naháde)*
epistaxis *xundamáq*
epistemology *ravew-wenási; arzyábi ye dánew*
episternal **<u>1</u>** *ruy e jenáq e sine.* **2** *daste ye ostoxán e jenáq*
epistothonos *seft gawtan e tan va dasthá va páhá ke bejelo xam wavand*
epistropheus *dovvomin mohre ye gardan, áse*
epitarsus *bimári ye mádarzádi, pardeyi az darunpuw* [endothelium] *e pelk ke dar guwe ye cewm ruyad.*
epitendineum *qaláf e/ life ye zard pei* [tendon] */pei*
epithalamus *ruy e tálámus; dom e tálámus*
epithalaxia *rixtan e rupust* [epithelium]*; rixtan e darunpuw* [endothelium] *e rude*
epithelial *rupust*
epithelialization *pust ávardan va behbud yáftan*
epithelialize *pust ávardan*
epitheli(o) *vábaste be pust/rupust*
epithelioid *hamánand e pust/rupust*
epitheliolysis *az miyán bardáwtan e/nábud kardan e pust/rupust*
epitheliolytic *az miyán bardárande ye/nábud konande ye pust/rupust*
epithelioma *pustpel; hupel/dowpel* [benign/malignant tumor] *e pust*
epitheliomatous *(vábaste be) hupel/dowpel e pust*
epithelium *pust; rupust*
gingival epithelium *rupust e guwt e bon e dandán/lase*
epithelization *pust ávardan*
epithelize *pust ávardan*
epithesis 1 *andám e kajokoule rá bá kárdpezewki dorost kardan.* **2** *gac [qáleb e gaci]; taxte; taxteband*
epitonic *seft, saxt kewide; sefti; kewidegi*
epiturbinate *báft e narm e puwánande ye wanx** [turbinate] *[<wankhah (Sanskrit)] e bini*
epitympanic *bálá ye parde ye guw*
epitympanum *kávák e/foruraftegi ye bálá ye parde ye guw*
epivaginitis *guneyi ámás e virusi ye zehgir* [vagina] *nazd e gáv; dar gáv e nar ámás e barbax* [epididymus]
epizoon *angali ke ru ye pust e mizbán ziyad.*
epizootic 1 *bimári ye hamegir nazd e jánevarán.* **2** *bimári ye saxt ke gahgáh nazd e jánevarán padid áyad.*
eponic *ánce ke ru ye giyáh, jánevar yá mádde ye káni ruyad.*

eponychium 1 *rupusti ru ye náxon rá puwánad.* **2** *rupusti ke nazd e ruyán* [embryo] *náxon rá misázad.*
epoöphoron *bázmánd e ye báft e gorde* [kidney/ renal] *ye ru ye toxmdán.*
epornithology *hamegiriwenási bimárihá nazd e parandegán*
epornitic *hamegiri nazd e parandegán*
epoxy *yek atom e O2 bá do angewt* [carbon]; *dar máddehá ye handámik** [organic]
epsilon *epsilon, panjomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni "ε"*
Epstein-Barr virus *virus e* Epstein-Barr
epulis *pile* [furuncle, tumor] *ye dandán*
epulis fibromatosa *pile/hupel e* [benign tumor] [*puwew e ostoxáni ye*] *dandánxáne*
epulofibroma *fibroma ye dandánxáne*
epulosis *dáq* [cicatrzation]
equate *tavánáyi ye cewm serewtan e do rang va sáxtan e rang e sevvom, conánke cewm mitavánad sorx va sabz rá serewte zard padid ávarad.*
equation *hamcan; zivár (M. Moqaddm)*
equator *kamarestán* [JGS]*
equator bulbi oculi *kamarestán e guy e cewm*
equator of lens/equator lentis *kamarestán e źále ye cewm*
equatorial *kamarestán* [JGS]*
equicaloric *dárá ye garmá ye hamánand; ham/yekgarmá*
equilateral *rástpahlu; dárá ye do pahlu ye barábar/yeksán, "yeki motesáviyolazlá ay* ***rástpahlu*** *va in án ast ki har se pahlu ye u mar yekdigar rá rást hamcand báwand va dovvom motesáviyossáqeyn ay* ***rástpáy*** *va..." (ZBP, L7118 TT)*
equilibration *hamtarázi*
equilibrium 1 *taráz; tarázmandi, rást, "va cahár mofrad bá yekdigar bázkuwand va har cahár barábar áyand tá keyfiyat e rást padid áyad, ki ánrá mo'tadel e rástini guyand..." (ZBP, L5003 ZX).* **2** *taráz budan e tan*
dynamic equilibrium *tarázi ye niruhá dar jándárán*
genetic equilibrium *tarázmandi ye źenhá powt-dar-powt*
equipotent *hamniru; hamtaván*
equipotential *hamniru; hamtaván*
equipotentiality *hamniruyi; hamtaváni*
equilin *estroźen e mádiyán*
equimolár *ham-mol; rástmol*
equine *asb; asbi*
equipotential *hamtaván; hamniru*
equivalence *hamsangi; hamarzi, hamcandi, barábari*
equivalent *hamsang; hamarz, hamcand, barábar*
equulosis *cerk kardan e bandhá va delpice va domal e gordehá* [kidneys], *bimári ye mákiyán ke máye ye án* Actinobacillus equuli *mibáwad.*
equus *az xáneváde ye* Equidae *asbiyán, con asb, xar, va gur/gurexar*
erectile *rást/wax/waq/six wodani*
erection *rást/six/waq/wax wodan/kardan*
erector *rást/six/waq/wax konande*
eremacausis *pusidegi; puhew*
eremophobia *tars e bimárgune az tanháyi*
erg *dar dastgáh e* CGS "erg" *yekkán e kár yá niru, va án kári-st ke agar niruyi barábar e yek dyne bar án daráyad ánrá yek sántimetr jábejá konad.*
erg(o)- *(dar váźeháye serewte) "kár-"*
ergocalciferol *ergokalsiferol, vitámin e D dar xorák, con wir*
ergodynamograph *dastgáh e darnegárand e ye niru va kár e máhice*
ergogram *navár e (darnegáwte ye) niru va kár e máhice*

ergograph *dastgáh e darnegárand e ye kár e máhice*
ergometer *dastgáh e varzew*
bicycle ergometer *docarxesavári baráye ázmáyew e varzew*
ergon *yekkán e páydári ye źen (barxe ye* adenine-thyamine *be* guanine-cytosin *e źen)*
ergonomics *dánew e kár e tan; kárwenási ye tan*
ergonovine *álkaloid e giyáhi benám e* "ergot" *ke baráye darmán e dard e nimsar bekár miravad.*
ergostat *dastgáh e ázmáyew e varzew*
ergot **1** *álkáloyidhá ye* "ergot"/ *"zang e jou" ke az* <u>*Claviceps purpurea*</u>*, ke ru ye jou, yonje, gandom va mánand e án ruyide be dast miáyad va baráye dard e nimesar bekár miravad.* **2** *tude ye kucak wáxi dar pawm e bálá va powt e som e asb miruyad.*
ergotamine *ergotámin alkaloyid e giyáhi benám e* "ergot" *ke baráye darmán e dard e nimesar bekár miravad.*
ergotherpy *kárdarmáni*
ergotism *bimári ye barxáste az kárbord e nádorost e alkáloyidhá ye "ergot", ke bá sefti ye máhice va mordegi va pusidegi báft e xowk hamráh ast.*
Erlenmeyer flask *ávand e Erlenmeyer*
erode *farsudan, xordan, farkandan, sudan, "az bahr e án ast ki har dandán ki bar dandáni ki barábar e ust misáyad, har do sude miwavand..." (ZBP, L5174 ZX)*
erogenous *varnaik*; varanangiz* [<Pahlavi, varan, EDPL 47.0335]*
erose *dárá ye dandánhá ye sude*
erosion *farsáyew; sudegi; farkan; farqan; farkand*
erosive *farsáyande; sáyande; farsá; farsán*
erotic *varanik*; varan-angiz* [<Pahlavi,varan, EDPL 47.0335]*
eroticism *bázgardid be* "erotism"
erotism *varan* [<Pahlavi, varan, [EDPL 47.0335]*
anal erotism *(ravánwenási) dar gám e varanik* e pend/kun mándan*
oral erotism *(ravánwenási) dar gám e varanik* e daháni (makidan e wir az pestán) mándan*
erot(o)-, *(dar vážehá ye serewte) varan* [<Pahlavi, varan, EDPL 47.0335]*
erotogenesis *varanangizi*; varani* [<Pahlavi, varan, EDPL 47.0335]*
erotomania *divánegi ye/divzadegi ye varani*/varanik* [<Pahlavi, varan, EDPL 47.0335]*
erotophobia *tars az hamxábi/varan* [<Pahlavi, varan, EDPL 47.0335]*
erratic *áwofte; darhambarham; bisámán; sargardán*
error *laqzew; biráhi; gomráhi; irang* [<Pahlavi, (ZBP, C3310, MK, BF)]*
inborn error of metabolism *bimári ye/laqzew e/irang* e mádarzádi ye suxtosáz*
standard error *laqzew e ostá/andáze*
eructation *bád e galu, óroq; vároq (ZBP, C750 FM)*
eruption **1** *birun zadan; darámadan con dandán.* **2** *paruw; juw; birun rixtan*
active eruption *dandán darávardan*
continuous eruption *dandán darávardan*
delayed eruption *dir dandán darávardan*
drug eruption *paruw e dáruyi; birun rixtan e pust az dáru*
Kaposi's varicelliform eruption *paruw e (áblemorqáni ye) Káposi*
tooth eruption *dandán darávardan*
eruptive *paruw; juw;birun rixtan*
erysipelas *bád e sorx; sorx bád; margije (ZBP, C643, FM)*
malignant erysipelas/ erysipelas grave internum *bád e sorx e pas az záyemán bá docár gawtan e zehgir, zehdán va darunpuw e wekam*
erysipeloid **1** *bimári ye vágir az dast zadan be máhi, guwt yá sadaf e álude be* <u>Erysipelothrix rhusiopathiae</u>*, hamánand e bád e sorx gáh bá ámás e bandhá.* **2** *har bimári ye hamánand e maxmalak/bád e sorx*
erysiphake *abzár e birunkewidan e źále* [lens] *ye cewm dar áb e morvárid*
erythema *sorxi ye pust; gol andáxtegi ye pust*

cold erythema *sorxi ye pust/gol andáxtan e pust az pey e sarmá (nászgári ye mádarzádi)*
diaper erythema/rash *sorxi ye pust wirxár e qondáqi; ámás e pust e qondáqi*
erythema annulare *sorxi ye pust be rixt e angowtari; sorxi ye angowtari*
erythema caloricum *sorxi ye pust/gol andáxtan e pust az pey e garmá*
erythema marginatum rheumaticum *sorxi ye pust marpici dar tab e rumátismi*
erythema nodosum *sorxi ye pust e gerehi ke mitavánad dáruyi yá tafnu** [infectious] *báwad con estreptolol yá sel biwtar dar sáq e pá peidá wode bá dard e bandhá hamráh ast va jáy e án be rixt e dáq bar pust mimánad.*
erythema nodosum leprosum *sorxi ye pust e gerehi dar xore/pisi (ZBP, C245, FM)*
erythema toxicum neonatarum *sorxi ye pust e gerehi nazd e nouzád, bimári ye nikxim e pust e nouzád dar hafte ye noxost*
erythematous *sorx (baráye pust)*
erythrism *musorx; sorxu (kasi mu va riwaw sorx ast va roxsári qermez dárad)*
erythr(o)- *(dar vážeháye serewte) sorx-...,*
erythroblast *guyce ye sorx e javán ke haste dárad*
erythroblastemia *peidáyew e guycehá ye sorx e javán e hastedár dar xun*
erythroblastomatosis *bimári yi ke dar án gudehá* [tumors] *ye guycehá ye sor xe hastedár dar tan padid áyad*
erythroblastosis *bimári ye parandegán ke dar án guycehá ye sorx e javán e hastedár dar xun fareván yáft miwavad*
erythroblastosis fetalis/ erythroblastosis neonatorum *bimári ye wekaste wodan e guycehá ye sorx e ruyán* [embryo] *yá nouzád, ke az raftan e xun e mádar be tan e ruyán az joft padid miáyad. Xune nászgár e mádar bá xun e bacce ámixte az joft gozawte guycehá ye sorx e ruyán rá nábud mikonad*
erythroclasis *wekastan e guycehá ye sorx*
erythroclast *guyce ye sorx e wekaste va puside bedun e hemoglobin*
erythrocyanosis *sorxi ye pust e sáqhá va ránhá nazd e doxtarán va zanán ke az sarmázadegi padid áyad.*
erythrocyte *guyce ye sorx*
erythrocythemia *farávání ye guyce ye sorx dar xun*
erythrocytometer *dastgáh e womárande ye guyce ye sorx*
erythrocytometry *womárew e guycehá ye sorx*
erythrocytopenia *kambude guycehá ye sorx*
erythrocytophagy *xordan e guycehá ye sorx, conán ke* histiocyt *há ye dastgáh e <u>dám e masxárán</u>** (reticuloendothelial system) *guycehá ye sorx e pir rá az miyán barmidárand*
erythrocytoschisis *puhew e/pusidegi ye guycehá ye sorx va berixt e pláket darámadan e ánhá*
erythrocytosis *afzáyew e guycehá ye sorx biw az andáze*
erythroderma **<u>1</u>** *sorxi ye gostarde ye pust.* **<u>2</u>** *bengarid be* "exfoliative dermatitis"
erythrodontia *darámadan e dandhá be rang e qermez e qahveyi*
erythrogenesis *záde wodan e guycehá ye sorx*
erythroid **<u>1</u>** *sorxfám.* **<u>2</u>** *yáxteh).áyi ke guyce ye sorx misázand.*
erythrokatalysis *pusidegi va az mordan e guycehá ye sorx*
erythrokinetics *sáste wodan, womár va nábudi ye guycehá ye sorx; dánew e gámhá ye zendegi ye guycehá ye sorx*
erythrolabe *rangdáne ye yáxtehá ye kalleqandi ye dám e cewm* [retina] *(ke beviže be rang e sorx vákonew mikonand)*
erythroleukemia *cangár* [cancer] *e yáxtehá ye sázande ye guycehá ye sorx va rixtan e ánhá be xun*
erythroleukothrombocythemia *cangár va rixtan e yáxtehá ye mádar e guycehá ye sorx, sepid va yáxtehá ye bozorg haste be xun*
erythromelalgia *yá bimári ye Gerhardt/Mitchell, ke dar án páhá va gáh dasthá nágahán sorx, garm va dardnák migardand*
erythromycin *yek antibiotik ke biwtar ruy e mikrobhá /jvu*háyi ke rang e "gram" migirand kárgar ast.*

erythron *guycehá ye sorx, piwtázán e ánán, va hame ye dastgáh e sázande ye ánán. besanjid bá* "leukon" *va* "thrombon"
erythroparasite *angal e gucehá ye sorx*
erythropenia/ erythrocytopenia *kambud e guycehá ye sorx dar xun*
erythrophage *yáxteháyi ke guycehá ye sorx rá mixorand*
erythrophagocytosis *xordan va nábud kardan e guycehá ye sorx*
erythrophilous *ánce ke be ásáni rang e sorx girad.*
erythrophobia **1** *tars e bimárgune az rang e sorx va xun.* **2** *zud va payápey barafuxte gawtan e roxsár*
erythrophobic *rang e sorx e* "fuchsin" *rá nagereftan*
erythroplakia *ásib e badxim e darunpuw* [endothelium] *e dahán nazd e sálmandán be rixt e pulak; pulak e sorx*
erythroplasia *padid ámadan e juwhá ye sorx bar darunpuwhá con dahán bini va mánand e án*
eryhtropoiesis *sáxte wodan e guycehá ye sorx*
eryhtropoietin *hormoni ke az gorde ye bozorgsálán va jegar e ruyán* [embryo] *tarávow gawte ruy e maqz e ostoxán kár karde án rá be sáxtan e guyce ye sorx miyangizad.*
erythroprosopalgia *nágahán va payápey sorx va dardnák gawtan e pus e roxsár*
erythropsia *sorx didan e cizhá, newáne ye nadáwtan e źále* [lens] *ye cewm* (aphakia)
erythrosis 1 *afzáyew e sáxt e guycehá ye sorx.* **2** *sorxe tire gawtan e pust o darunpuwhá peyro ye afzáyew xunsázi*
erythrostasis *girkardan e guycehá ye sorx dar muyraghá con dar bimári ye yáxtehá ye dási* [sickle cell disease]
escape *goriz*
nodal escape *kust e nábejá/sarexod az gere ye dehlizi-wekamceyi*
eschar *dáq (e suxtegi); dáq e zaxm*
escharotomy *boridan e dáq*
Escherichia *guneyi básil ke rang e gram nemigirad, az xáneváde ye* Enterobacteriaceae*, ke dar rude ye jánevarán e xungarm miziyad. Az goruh e* "coliform" *bude va dar áb newángar e áludegi ye án bá peixál/goh ast.*
Escherichia coli *gune ye bozorge mikrob/jvu* ke dar rude ye mardom va jánevarán miziyad. Biwtar e ánán bimárizá nistand. Gune ye bimárizá máye wekamravew migardad.*
eculent *xordani*
escutcheon *rixt e ruyew e mu ye warmgáh; separ e warmgáh (e zan va mard); sebar e zarrin*; sebar e mowkin* (JGS)*
eseptate *bedun e tiqe/diváre ye jodákonande*
-esis *pasvand be maini* [meaning] *ye konew, ravand yá nahád*
eso- *piwvand be maini* [meaning] *ye "darun"*
esophageal *(vábaste be) sorxnáy*
esophagectasia *gowádi ye sorxnáy*
esophagectasis *gowádi ye sorxnáy*
esopahagectomy *váboridan e sorxnáy*
esopahagism *gereftan/girew e sorxnáy*
esopahagismus *gereftan/girew e sorxnáy*
esophagoenterostomy *peivand e sorxnáy bá rude*
esophagitis *ámás e sorxnáy*
reflux esophagitis *ámás e sorxnáy peyro ye torw kardan*
esophagocardiomyotomy *boridan e láye ye máhiceyi ye sorxnáy va daháne ye kom* [stomach]
esophagocele *dabbe/qori/fáki ye sorxnáy*
esophagogastrostomy *bázkardan e daháne ye sorxnáy be kom* [stomach] *va nahádan e páreyi az qulun/rude ye bozorg miyán e án do*
esophagocoloplasty *rofu ye sorxnáy bá peivand e páreyi az rude ye bozorg*
esophagoduodenostomy *peivand e sorxnáy bá davázdahe*

esophagogastric *vábaste be sorxnáy va kom* [stomach]
esophagogastroduodenoscopy *didan e darun e sorxnáy, kom va davázdahe bá lule ye ceráqdár*
esophagogastroplasty *rofu ye sorxnáy va kom* [stomach]*; rofu ye daháne ye kom*
esophagography *partonegári ye sorxnáy*
esophagojejunoplasty *rofu* [repair] *ye sorxnáy bá páreyi az rude ye gorosne* [jejunum]
esophagolaryngectomy *váboridan e sorxnáy va neikanak/barangánce/náy e galu*
esophagomalacia *narmi ye divár e sorxnáy*
esophagomyotomy *boridan e máhice ye baxw e páyini ye sorxnáy*
esophagoplication *tuzadan va tang kardan e sorxnáy*
esophagoptosis_ *piwoftádegi/birunoftádegi ye sorxnáy*
esophagoscope *dastgáh e ceráqdár baráye didan e darun e sorxnáy*
esophagospasm *gereftan/girew e sorxnáy*
esophagostenosis *tangi ye sorxnáy*
esophagostomy *bázkardan e sorxnáy be pust*
esophagotomy *boridan e sorxnáy*
esophagotracheal *náy va sorxnáy*
esophagogram *negár e sorxnáy*
esophagus *sorxnáy*
nutcracker esophagus *kulánj e/qulenj e payápe ye tah e sorxnáy bá ároq e farávān*
esosphenoiditis *ámás e maqz e ostoxán e wabpare* [sphenoid bone]
esotropia *luci*
esotropic *luc*
espundia *sálak e pust va darunpuw*
esquilectomy *pas as wekastegi bá tir, birun kewidan e xordehá ye ostoxán az zaxm*
essence 1 *gouhar; xim; nahád; nehán (e cizi/kasi).* **2** *wire, mádde, máye, gouhar, jouhar, rouqan*
essential 1 *darbáy; darbáyaste; darvá; báyá.* **2** *náwenáxte (con máye ye yek bimári)*
ester *ester, (gouhar/jouhar/asidi yá alkoli ke áb az dast dáde báwad.)*
esterase *esteráz, máyeyi* [enzyme] *ke ester rá asid yá alkol gardánad.*
esterification *asidi/jouhari yá alkoli rá ester gardánidan*
esterify *asidi/jouhari yá alkoli rá bá gereftan e yek molekul áb ester gardánidan*
esterol *esterol, (estrożeni ke dar xun e mádar, áb e gerd e bacce va mize* [urine] *yáft miwavad)*
esthesia *suhew; ágáhi/ágahi; "Bekáfad tohigáh e sarv e sahi -- nabáwad mar u rá ze dard ágahi." (ZBP, L 6542 SF)*
esthesi(o)-, *(dar váżehá ye serewte) suhew; ágáhi/ágahi*
esthesiophysiology *kárwenási ye suhew/ágáhi va andámhá ye suhew/ágáhi*
esthesiodic *vábaste be rasánew* [conduction] *e káranghá* [impulse] *ye suhewi/ágáhi* [sensory]
esthesiology *suhewwenási; ágáhiwenási/ágahiwenási*
esthesiometer *suhewsanji; ágáhisanji*
esthesioneure *yáxte ye peiye suhewi/ágáhi*
esthesioneuroblastoma *cangár e* [cancer] *yáxtehá ye pei ye buyáyi*
esthesiophysiology *kárwenási ye suhew/ágáhi va andámhá ye suhew/ágáhi*
esthesodic *vábaste be rasánew* [conduction] *e káranghá* [impulse] *ye suhewi/ágáhi* [sensory]
esthetic *zibáyi; zibáwenásik*
esthetics *zibáwenási (dar dandánpezewki, va har ciz e digar)*
estimate 1 *barávord; arzyábi.* **2** *ámár baráye arzyábi*
biased estimate *piwdávari dar barávord; piwdávari dar arzyábi*
interval estimate *barávor/arzyábi ye dorost dar marzi wenáxte wode*
product-limit estimate *bengarid be* "Kaplan-Meyer survival curve"
estival *tábestán; tábestáni*

estivation *xáb e tábestáni, (nazd e dozistán e bumhá ye garmsiri, ke hengám e garmá va xowki ye tábestán rá mixáband.)*
estivoautumnal *tábestáni-páyizi*
estradiol *estradiol, hormon e estrożen e toxmdán va joft*
estramustine phosphate *fosfát e* estramustine*, ke az estradiol va azot e xardal baráye darmán e cangár* [cancer] *e wágán* [*prostát*/prostate]*, bekár miravad.*
estrogen *estrożen, hormon e zanáne ke az toxmdán, puste ye qoddehá ye bálá ye gorde* [kidney] *va xáye, va joft tarávow miwavad.*
estrone *estron, farávarde ye okside ye estrożenhá*
estrous *vábaste be* "estrus"/ *"narxáhi"*
estrus *narxáhi, zamáni ke jánevar e mádde saxt pazirá ye joftgiri bá narast. (In váże baráye mardom nist.)*
eta *haftomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni* "H"*; "η"*
état *(váże ye Faránsavi) nahád; hál; bimári. bengarid be* "status"
état lacunar *surax-surax; cálecále;cálecule*
étatmarbré *berixt e marm; marmari*
etching *qalam zadan; qalamkári; siyáhqalam; kandekári ru ye sang yá felez*
acid etching *qalamkári ru ye miná ye dandán*
ethacrynic acid *asid/ gouhar e/jouhar e* ethacrynic*, dáru ye mizeávar*
ethane *gáz e* ethane
ethanol *alkol; etánol; alkol etilik*
ether *eter; gáz e eter*
ethereal **1** *mánand e eter.* **2** *mainavi, ásemáni, behewti; vábaste be havá ye bálá ye abrhá; ákáw* [<Sanskrit, ákáwa]*
ethical *kerdár e nik*
ethics **1** *kerdár (e nik).* **2** *manew va kerdárwenási, wáxeyi az farzán* [philosophy]
clinical ethics *manew va kerdár e bálini*
medical ethics *manew va kerdár e nik dar pezewki*
ethmoid *parvizani*
ethmoid bone *ostoxán e parvizani*
ethmoidal *vábaste be ostoxán e parvizani*
ethmoiditis *ámás e ostoxán e parvizani*
ethmosphenoid *vábaste be ostoxán e parvizani va wabpareyi*
ethnic *tabár; bumi; neżádi*
ethnography *neżádwenási*
ethnology *neżádwenási*
ethology *dánew va pażuhew dar raftár e jánevarán dar zistbum e xod na dar band; raftárwenási ye jánevarán*
ethyl *etyl, alkol e yek gonji*
ethylene *etylen, gáz e átawgir e xowbu va xowmaze ke dar gozawte baráye huwbari bekár miraft.*
etiogenic *máye ye...; padidávarande ye...*
etiolation **1** *rangparide gawtan e giyáh az naxordan e áftáb va káhew e klorofil.* **2** *rangparide gawtan e pust az bi áftábi*
etiologic/ etiological *máye ye bimári; xástgáh; cem; cemwenási; máye ye dard, sar e dardmandi*
etiology *máye ye bimári; xástgáh; cem; cemwenási; máye ye dard, sar e dardmandi, "Sar e dardmandi, bedu goft cist -- ke bar dard zán pas bebáyad gerist. (SF)*
etiopathogenesis *máye ye bimári; sar e dardmandi; bimárizáyi*
eu- *hu-, xub; nik*
Eubacteriales *nám e piwin e* Schizomycetes*, táżakdárán. be* "Pseudomonodales" *bázgardid.*
Eubacterium *guneyi az bákterihá ye xák va áb ke jozv e mikrob/jvu*há ye bumi ye pust va darunpust e mardom hastand.*
eubiotics *dánew e dorostzivi; dánew e tandorostzivi*

eucalyptus *okáliptus, guneyi deraxt yá bute ke az án rouqan e okáliptus migirand. Mikrob/jvu*kow ast va damidan e boxár e án baráye ámás e náy va sarmáxordegi bekár miravad.*
eucapnia *hanjár* [normal] *budan e gáz e angewt (CO2) dar xun*
Eucaryotae *radebandi ye jánevarán va giyáhán e rade ye bálá, qárchá, takyáxtehá va jolbakhá* [algae] *ke dar án yáxtehá haste ye rástin dárand.*
eucatropine hydrochloride *atropin e cewmi*
euchlorhydria *beandáze budan e jouhar e namak/asid hydroklorik dar wire ye kom* [stomach]
euchromatopsy *hanjár* [normal] *budan e did e ranghá*
eudiometer *dastgáh e sanjew e páki ye havá/váyu*
eugenics *behsázi ye mardom bá gozinew e behtarin nemune baráye joftgiri; hugeni**
eugenol *rouqan e mixak baráye bihessi ye dandán e puside*
Euglenidae *raste ye takyáxtehá ye táżakdár ke mánand e giyáh hastand, dar áb e wur ziste, barxi angali hastand.*
euglycemia *hanjár* [normal] *budan e qand e xun*
euglycemic *dárá ye qand e xun e hanjár*
eugonic *dárá ye ruyew e xub dar kewt e mikrobi/jvu**
eukaryon *huhaste; haste ye rástin bá puwew e án*
eukaryote *yáxte ye huhaste; yáxte ye dárá ye haste ye rástin bá puwew e án*
eumenorrhea *hudawtán; dawtán e hanjár* [normal]
eumorphism *hanjár budan e rixt e yáxte; hurixti*
Eumycota *qárchá ye rástin*
eunuch *xáje; axte; kandexáye; vezuxte [<Pahlavi]*
euosmia 1- *xowbu.* 2- *buyáyi ye hanjár*
euphoria *sarxowi*
euphoric *sarxow*
euphorigenic *máye ye sarxowi*
euphoristic *máye ye sarxowi*
euploid *dárá ye kromozmhá ye hanjár* [normal]
eupyrexia *tab e sabok*
eury-, *(dar váżehá ye serewte) pahn*
eurygnathism *árváre ye pahn dáwtan*
euryon *do var e ostoxán e áhiyáne* [parietal]*/ bozorgtarin pahná ye káse ye sar*
euryopia *gowádi ye náhanjár* [abnormal] *e cewmhá*
eurythermal *bákterihác ke betavánand dar garmá ye kam tá biw az andáze (28-50 dareje ye sántigrád) xub beruyand*
eurytherm *bázgardid be* "eurythermal"
eusitia *árezu ye xorák e hanjár* [normal]
eustachian *vábaste be kálbodwenás e Itáliyáyi* Bartolommeo Eustachio. *gozar e/lule ye /darice ye Ustakiyo*
eustachium *lule ye wenaváyi/guwogalu*
eutectic *zud/xub áb wavande*
euthanasia *huw, huwi [<hu (Avestáyi); su (Sanskrit); xub + owa (Avestáyi) marg]. "Bedán gaz bovad huw e Esfandiyár -- To in cub rá xármáye madár"; "To gofti ke huw e yal Esfandiyár -- bovad bar kaf e Rostam e námdár.", "Vará dar jahán huw bar dast e kist? -- Kaz án dard má rá bebáyad garist." (SF)*
euthyroid *kárkard e hanjár* [normal] *e tiroyid*
eutopic *sar e/dar já ye dorost*
Eutrombicula *guneyi az* "Trombicula", chigger: *labne (ZBP C588 FM) guneyi wafire* [larva] *ye kane ye wew-pá ke xun e mohredárán rá xorde xárew e saxt midahad.*
eutrophic *xub xorák xorde*
eutrophication *ruyew e biandáze ye giyáhán va jolbakhá dar kewtzárhá yá ábháyi ke kud e ximiyáyi/wimiyáyi be án dáde wode báwad*

evacuation 1 *tohi kardan e rude; ridan.* 2 *goh, sergin, peixál*
evagination *birun zadan e láye yá páreyi az yek andám*
evanescent *hurván*/hurváne* [<Pahlavi (ZBP, C7374, BF)]; zudgozar; gozará*
evaporation *boxár wodan*
evasion *(ravánpezewki) goriz, sarkub kardan yek andiwe va jáygozin kardan e án bá cizi nazdik be án/yá dopahlu*
eventration 1 *birun ávardan e andámhá ye darun e wekam.* 2 *birunzadan e rude az wekam*
eversion 1 *powtoru wodan.* 2 *be birun carxidan (con kaf e pá yá pelk)*
evert 1 *powtoru wodan.* 2 *be birun carxidan (con kaf e pá yá pelk)*
évidement *káváki* [cavity] *yá báft e bimári rá taráwdan va tohi gardánidan*
évideur *dastgáh e tohi konande/taráwande*
evil *bimári*
poll evil *domal e powt e guw e asb*
eviration **1** *axte kardan.* **2** *baráye mardán, soxan e bihowáne goftan, va xod rá zan pendáwtan.*
evisceration **1** *birun ámadan e andarunehá ye wekam (az borew e kárdpezewki).* **2** *birun ávardan e andarunehá ye wekam.* **3** *birun ávardan e darun e guy e cewm, va bejá gozáwtan e saxtwáme* [sclera]
evocator *máye ye ximiyáyi ke nazd e ruyán* [embryo] *tarávow gawte, va andámi nou padid miyávard.*
evolution *parvard* [EDPL 13.0070]*
bathmic evolution *parvard e daruni, ke be zistbum bastegi nadárad.*
emergent evolution *parvard e novin ke piwbinipazir nist.*
orthogenic evolution *parvard e daruni, ke be zistbum bastegi nadárad.*
saltatory evolution *parvard e jahewi/nágaháni*
evulsion *kandan, az bix kandan*
ex- *piwvand, be maini* [meaning] *ye birun*
exacerbation *badtar gawtan/kardan*
exaltation *sarmasti; wádmáni*
examination *ázmáyew e bálini, didan, parmásidan, buyidan, guw dádan, daq kardan; ázmáyew con partounegári, didan e darun e andámhá*
exania *birun zadan e rástrude*
exanthem *juw; yask*. bengarid be* "exanthematosis"
exanthema *juw; yask*. bázgardid be* "exanthem"
exanthema subitum *bimári ye juw/yask* e nágahni az* "Herpesvirus-6" *nazd e kudakán*
exanthematous *dárá ye juw; yask**
exanthematosis n, **exanthema** *bengarid be* "rash" *[váźe ye "yask" rá baráye* "exanthematosis" *piwnahád mikonam. váźe ye "yask" dar "Ordibehewt Yawt" há ye 14, sát e 146 ámade. bengarid be "Yawthá" tarjome ye Purdávud. cáp e sevvom, Dánewgáh e Tehrán. Baráye án maini* [meaning] *dáde nawode, ammá az ánjá ke az didgáh e áváwenási, "yask" bá "juw" hamxán ast, in piwnahád miwavad. "Yaskotema tbaeyawát"]*
excalation *nabudan e yá birun rándan e yeki az yekdast, con mohrehá ye sotun e mohreyi*
excavation **1** *tohi kardan.* **2** *kávák; kise*
atrophic excavation *nahár/godázew/káhew e pey e binávi va káváki gawtan e án*
dental excavation *tohi kardan e dandán e puside piw az vásác** [repair]
vesicouterine excavation *birunkewidan e piwábdán va zehdán*
excavator *moqár; bilce; camce, abzár e kárdpezewki baráye tohi kardan e miyán e cizi*
spoon excavator *qáwoqak*
hatchet excavator *tabarce*
excess *fozuni*
exchange *dádan o setándan; goránidan; táq zadan*
exchanger *dahande va setánande; goránande; táqzan*
heat exchanger *dastgáhi ke dar gardew e xun birun az tan, xun rá garm yá sard mikonad.; dahande va setánande ye garmá*

excipient *barande, (dar sáxt e dáruhá, máddeyi bedun e kárkard e darmáni ke baráye qavám e viże be án afzáyand)*
excise *váboridan; boridan; andáxtan, "Hamconán ke agar már angowt e kasi begazad, va tarsad ke zahr seráyat konad, tadbir hamán bovad ke angowt beborad va biyandázad." (ZBP, L1744, DB)*
excision *váboridan; bedar kardan*
radical excision *az bix váboridan, con cangár* [cancer] *rá*
excitability *barangixtári*
excitable *barangixtani*
excitation *angizew; barangizew*
excitatory *barangizá, barangizán; bar angizánande*
excitomotor *jonbewangizán; barangizande ye jonbew*
excitosecretory *tarávowangizán; barangizande ye tarávow*
excitotoxin *zahrhá ye giyáhi, hamánand e "asid glutámik", barangizánande ye dastgáh e pei*
exclusion *birun kardan, ráh nadádan; bedar kardan, páreyi az andámi rá boridan, ammá án rá az tan birun nakardan.*
excoriation *xaráw*
neurotic excoriation *pust e xod rá bá náxon yá cizi tiz xaráwidan*
excrement *sergin, goh, sende, pixál*
excrementitious *vábaste be sergin/goh/sende/pixál*
excrescence *bádáme, pil, pel, kolan (ZBP, C457, FM)*
excrescent *hamánand e bádáme/pil/pel/kolan (ZBP, C457, FM)*
excreta *hexr [<Pahlavi, (ZBP, C7759, MK, BF)]; pácáye*
excrete *páludan, "...va az ráh e boul rim va xun mipálud..." (ZBP, L5157 ZX); páláyidan, "...va zardáb ki az guw páláyad..." (ZBP, L5380, ZX); "ki az guw yá bini rim páláyad..." (ZBP, L5380 ZX), birun sepuxtan, "va dáfe' e rá az bahr e án báyad ki kár e jázebe kewidan ast va kár e dáfe'e birun sepuxtan..." (ZBP, L5162, ZX)*
excretion *bázgardid be* "excrete"
excretory *bázgardid be* "excrete"
excursion *dámane ye jonbew e yek andám, con árváre ye páyini*
lateral excursion *dámane ye jonbew e yek andám be pahlu va birun*
protrusive excursion *dámane ye jonbew e yek andám be jelo*
retrusive excursion *jonbew e yek andám va bázgawt be powt*
excyclophoria *gawtan e sar e báláyi ye mex* [axis] *e cewm be su ye gijgáh*
excyclotropia *gawtan e sar e báláyi ye mex* [axis] *e cewm be su ye gijgáh*
excystation *(dar bálew va ruyew e angalhá) az kise borun ámadan*
exemia *birun raftan e áb az xun*
exencephaly *náhanjári* [abnormality] *ye káse ye sar e ruyán, va birun budan e maqz az kalle*
exenteration *birun ávardan e darun e yek andám az wekam, lagan va harjá ye digar*
pelvic exenteration *birun ávardan e andámhá ye lagan*
exercise *varzew*
active exercise *varzew e xodxáste*
assisted active exercise *varzew e xodxáste, bá komak e varzewgar*
endurance exercise *varzew baráye arzyábi ye kár e gew/del va wow*
isometric exercise *varzewi ke dar án andáze ye máhice kutáh nemiwavad.*
isotonic exercise *varzewi ke dar án andáze ye máhice kutáh miwavad.; hamtuw* [<Avestáyi, "teviwi" (EDPL)]*
passive exercise *varzew bá komak e digari*
therapeutic exercise *varzewdarmáni*
exeresis *váboridan dar kárdpezewki*
exfoliation *puste yá false andáxtan; pustrizi*
exhalation *bázdam; bázdamide*

exhale *bázdamidan*
exhaustion *sotuhidan; navánidan* (vt)*; návidan* (vi)*; az páy darávardan*
combat exhaustion *sotuhew pas az peikár*
heat exhaustion *sotuhew az garmá; garmázadegi*
exhibition *dáru dádan*
exhibitionism *bimári ye raváni nazd e mardán, kunberehne wodan va warm e xod rá bedigari newán dádan*
exhibitionist *mardi ke kunberehne gawte, warm e xod rá be digari/digarán newán dahad.*
exhumation *darávardan e nesá/kálbod e morde az gur; gurwekáfi*
exitus **1** *marg.* **2** *dar-rou*
exitus pelvis *dar-rou ye lagan*
exo- *(piwvand, dar vážehá ye serewte) birun; dar-; bar-,*
exocarp *kásbarg (e gol)*
exocataphoria *bargawtan e áse* [axis] *ye bináyi be páyin va birun*
exocervix = ectocerivx
exocrine *boruntaráv*
exodontics *dandánkaewi*
exodontist *dandánkew*
exogamy *gownide wodan* [fertilization] *e mádde bá nar*
exogenous 1- *biruni; az birun.* 2- *az birun ruyidan*
exomphalos *qori/dabbe/fáki ye náf*
exophthalmos *belok; qulin; vaq zadan e cewm, birun xástan e cewm, "guyad birun xástan e cewm andar bimárihá ye hadde ... dalil e divánegi báwad.." (ZBP, L5381 ZX)*
exophthalmus *bázgardid be* "exophthalmos"
exophytic *cangári* [cancer] *ke ru ye pust yá puwew e biruni ye andámi padid áyad*
exoskeleton *sadaf; puste ye saxt e biruni nazd e jánevarán e bedun e sotun e mohre; nazd e mohredárán, mu, náxon, som*
exosmosis *birun tarávidan dar* "osmosis"*; az divár e rag be birun tarávidan*
exostosis **<u>1</u>** *ruyew e nikxim ru ye ostoxán.* **<u>2</u>** *qodde ye ostoxáni-qozrufi*
exotic *bigáne; na bumi*
exotoxin *zahri ke az mikrob/jvu*há be birun tarávad.*
exotropia *luci (ye yek cewm)*
exotropic *luc*
expander *fazáyande*
subperiosteal tissue expander *luleyi ke zir puwew e biruni ye ostoxán e káse ye dandán/dandánxáne gozárand, va án rá bá dánehá ye* "hydroxylapatite" *por konand*
expansion *afzáyew; gowádegi; gostarew*
expansiveness *(dar ravánpezewki) wádi, porcánegi va xodbozorgbini*
expectancy *omidvári;cewmberáhi*
life expectancy *derázi ye ruzgár e zendegi piwbiniwode*
expectorant *lábilávar*
expectoration *bá sorfe lábil* bálá ávardan*
experiment *(dar dánewhá*) ravan (ZBP, C348 FM); árvin (ZBP, C105 FM); ázmáyew*
expirate *gáz yá havá ye birun damide*
expiration **1** *bázdam.* **2** *páyán; anjám; marg*
expiratory *bázdami; páyáni; marg*
expire **1** *bázdamidan.* **2** *mordan; sarámadan*
explant *nemune bardáwtan az tan va kewt dádan; peivand*
explode **1** *tarekidan.* **2** *farágir gawtan; hamegir gawtan*
exploration *kávow; kárdpezewki baráye bázwenáxt e bimári*

exploratory *kávowi; kávowgaráne; pażuhewi*
explorer **1** *abzár e kávow.* **2** *(dandánpezewki) kává/kávān/kávande (abzár e ázmáyew e táj e dandán)*
explosion **1** *tarakidan; tarkew; tarken* [az guyew e Ámoli].* **2** *az kure dar raftan; átawi gawtan*
explosive *tarekidani; farágir*
exponent *namá; taván:* $3^3 = 3x3x3$; $3^{-2} = 1/3x3$
exponential *namádik; taván*
exposure **1** *báz kardan, con dar kárdpezewki.* **2** *dastxow e... tafnu* [infection]*, garmá, sarmá yá partou.* **3** *partou, X yá gámmá, andáze ye xorák e partovi.* **4** *andáze ye partou x zamán e parougiri*
expression **1** *rixt, roxsár, simá.* **2** *celándan, bá fewár birun rándan*
expressivity *(dar żenetik) andáze ye xodnamáyi (ye yek viżegi/żen ke az pedar yá mádar be farzand resad.)*
expulsive *birun-rán, birunránande*
exsanguination *xunrizi ye faráván (biruni/daruni)*
exsect *váboridan*
exsection *váborew; váboridan*
exsiccate *xowkándan*
exsiccation *(dar ximiyá/wimi) xowk kardan e yek mádde ye boluri*
exsuflation *birun kewidan e havá (con az wow)*
exsufflator *dastgáh e makande ye havá az náycehá, ke con sorfe kár mikonad*
extended release *dáruyi ke áheste dar tan ázád gardad, va az in ru bejá ye cand bár dáru xordan, tanhá yek yá do bár dar wabáneruz bas ast.*
extension *gowáyew; yázew; deráz kardan; báz kardan e bázu, arw* [forearm]*, sáq yá rán; kewidan*
Buck's extension *kewew e wekastegi bá sang/vazne*
nail extension *kewew e wekastegi bá mix*
extensor *bázkonande; yázande*
exterior *birun; ruyi; biruni; birunin*
exteriorize **1** *birun ávardan e ye andám e daruni.* 2 *dar maqz peikareyi az cizi dáwtan* **3** *(ravánwenási) dust dáwtan tavánestan*
extern *dánewju ye pezewki*
externalia *(andám e) warm (zan/mard)*
externalization *dar jahán e biruni páreháyi az manew xod rá didan/yáftan*
exterogestate *birun e zehdán ruyidan*
extima *birunitarin*
extinction *varandáxtan; varandázi; varandáxtegi; varoftádan; varoftádegi; xámuw gawtan /kardan*
extinguish *xámuw kardan; newándan; forunewándan; átaw newándan; kowtan*
extirpation *birun kewidan e/az miyán bardáwtan e yek andám yá báft, barkandan, "Ba'd az án Seyyed aleyhessalám/Mohammad peiqambar, befarmud har cahár dast o pá ye iwán beboridand, va cewmhá ye iwán barkandand, tá án vaqt ke bemordand." (ZBP, L7372, SR)*
extorsion *be birun carxándan/carxidan e cewm*
extortor *máhice ye birun carxánande ye cewm*
extra- *birun; biruni; farásuye; biw; biwtar; fozuni*
extraarticular *birun az band(gáh)*
extracapsular *birun az puwine*
extracardiac *birun az gew/del*
extracorporal *birun az tan*
extract *wire; wirábe; wirak, áb, máye; ang*
extraction **1** *áhanjew; birun kewidan; barkandan.* **2** *wire; wirábe sáxtan.* **3** *dandán kewidan*
breech extraction *(dar záyemán) birun kewidan e bacce bá sorein*
cataract extraction, **extracapsular** *áhanjew e puwine ye piwin e żále* [lens] *ye cewm va andarune ye án*
cataract extraction, **intracapsular** *áhanjew e żále ye cewm va puwine ye án*
tooth extraction *dandán kewidan; dandánkewi*
extractor *áhanje (baráye birun kewidan e sang yá tan e bigáne)*

basket extractor *áhanje ye sabadi (baráye ráh e mize* [urine]*)*
vacuum extractor *áhanje ye makande*
extradural *birun e saxtwáme* [hard membrane] *(ye maqz)*
extrahepatic *birun e jegar*
extramural *birun e divár e andámi/sáxtemáni*
extraneosu *biruni*
extranuclear *birun e haste ye yáxte*
extraocular *birun e cewm*
extrapelvic *birun e lagan*
extraperitoneal *birun e cádorpih*
extrapleural *birun e puwew e wow*
extrapolation *bá hambar kardan e yáftehá ye dar dast barávard kardan; az ruy e dánestehá cizi rá piwbini kardan*
extrastimulus *avarangixtár* [besanjid bá "avardád": avar + angixtan (EDPL 45.0165)] angixtár e fozuni*
extrasystole *(baráye gew/del) kust e fozuni/nábejá*
extratubal *birun e lule (ye zehdán)*
extrauterine *birun e zehdán*
extravasation **1** *xunrizi dar báft.* **2** *xun yá ábguneyi ke az rag birun rixte báwad*
extravascular *birun e raghá/sorxrag/siyáhrag/muyrag*
extremitas *bázgardid be* "extremity"
extremity **1** *tah; án sar.* **2** *dast, pá, andámhá ye báláyi/páyini*
extrinsic *biruni; birun az; varám (ZBP, C4063, FM)*
extro-, *(piwvand) birun, biruni*
extroversion **1** *be birun carxidan.* **2** *borungaráyi*
extrovert *borungará*
extrude **1** *bezur birun rándan.* **2** *daráhanjidan, "befarmudaw ke xáhar rá daráhanj -- Be wafwáhanj e farhanjew daráhanj." (ZBP, L7734, VR)*
extrusion **1** *bezur birun rándan.* **2** *bad-darámadn e dandánhá va hamdigar rá fewordan*
extubate *birun ávardan e lule*
extubatation *birun ávardan e lule*
exuberant *porpowt; anbuh*
exudate *ánce ke dar báfti tarávide/páláyide wode báwad; páláyew; tarávow; páláyew [tarávow =* exudate*; páláyew =* transudare*]*
exudation **1** *tarávow.* **2** *tarávidan*
ex vivo *birun az tan e zende (con bardáwtan e andámi az tan baráye nemune gorde* [kidney]*, va sepas án rá bázgardándan) [bázgardid be* "in vivo"*]*
eye *cewm/cawm; dide; nohur*
artificial eye *cewm e sáxtegi*
black eye *xunmordegi dar pelkhá*
copound eye *cewm e bandpáyán ke az cand cewm e behampeivaste sáxte wode, har yekkáni az in cewmhá rá* "ommatidium" *[cewmak] xánand.*
crossed eyes *luc*
Klieg eye, cinema eye *vardniz/ámás e darunpuw e pelkhá ,awkrizew va tars e az rouwanáyi ke az rouwanáyi ye biw az andáze padid áyad; vardniz e rouwanáyi/sinemá/celpard**
pink eye *vardnij* [*bengarid be* Klieg eye] *e vágir*
squinting eye *luci*
primary eye, exciting eye *cewm e ásib dide ke máye ye kuri ye cewm xub gardad.; "cewm e bimár"*
secondary eye, sympathetic eye *cewm e xub ke peiro ye ásib e cewm e digar kur gardad.; "cewm e hamdard"*
eyeball *guy e cewm; toxm e cew; geláre [<guyew e Lori]*
eyebrow *abru*

eyebath; eyecup; physiologic cup; caliculus ophthalmicus *ávand e kucaki baráye wostowu ye cewm*
eyeglass *áynak*
eyeground *tah e cewm*
eyelash *może; moźgán*
eyelid *pelk*
third eyelid *pelk e sevvom, con nazd e parandegán va xazandegán*
eyepiece *dar rizbin/mikroskop "źále ye/vinok* [lens] *e cewmi"*
eyepoint *já ye cewm, (jáyi ke báyad cewm dar ánjá báwad, hengám e negaristan dar rizbin/ mikroskop ke behtarin peikare dide wavad.)*
eyestrain *fewár ámadan/ávardan be cewm, con rizxáni; mándegi ye cewm*

Ff

Fab (fragment, antigen-binding) *baxwi az molekul e globulin e imeni, dárá ye do zanjir sabok va sangin*
fabella *báqelá*, *(báft e lifi-korjani* [fibrocartilage] *ke gáh powt e máhice ye powt e sáq e pá miruyad.)*
fabism *bázgardid be* "favism"
fabrication_ *afsáne báftan; rah e afsáne zadan, "Jang e haftád o do mellat hame rá ozr beneh -- Con nadidand haqiqat, rah e afsáne zadand." (Háfez)*
fabulation *bázgardid be* "fabrication"
face *ru; ruy; rox; cehr; cehre*
adenoid facies *roxsár e bádámaki*
bovine face, facies bovina *gávcehr*
hippocratic face *roxsár e Boqráti*
moon face *máhrox*
face-bow *pargár e dandánpezewki*
facet *ruy, bar, taráw*
articular facet *bar e bandgáhi*
facette *bázgardid be* "facet"
facial *(vábaste be) ru, ruy, rox, roxsár*
-facient *pasvanc, "kon", "konande"; -gar*
facies **1** *dar kálbodwenási ru ye jeloyi/wekami.* **2** *ru ye...* **3** *rox; ru; ruy; cehr*
adenoid facies *roxsár e bádámaki*
facies anterior iris *ru ye jeloyi ye angurak* [iris] *e cewm*
facies articularis acromialis scapulae *ru ye bandgáhi ye kaláqak* e ostoxán e wane* [scapula].
facies bovina *gávcehr*
facies diaphragmatica cordis *ru ye páyini ye/váwámeyi* [pericrium] *ye gew/del*
facies dorsalis ossis sacri *ru ye powti ye ostoxán e xáji*
facies labialis dentis *ru ye labi ye dandán(há)*
facies medialis tibiae *ru ye daruni ye dorowt nei*
facies urethralis penis *ru ye mizráhi ye nare*
facies volaris ulnae *ru ye jeloyi ye/kafedasti ye zand e zebarin* [radius]
facilitation *ásánsázi; ásángari*
facilitative *dar dáruwenási, <u>kárkard e náxáste</u> ye yek dáru, con antibiotiki ke máye ye bimárizáyi ye puwew e mikrobi/jvu*yi ye hanjár* [normal flora] *gardad.*
facing *puwew e cini ye táj e dandán, ke be dandán micasbánand.*
faci(o)- *(piwvand) rox, roxsár; ru*
facioplasty *kárdpezewki ye roxsár baráye zibáyi*
facioscapulohumeral *vábaste be rox, wáne va bázu*
factitious *sáxtegi, doruqin*
factor **<u>1</u>** *cem.* **<u>2</u>** *(dar dánew e womár) mar.* **<u>3</u>** *mar* [coeffient]. **<u>4</u>** *źen*
antinuclear factor *cem e pádhaste, bázgardid be* "antibody" *pádtan*
atrial natriuretic factor *cem e birun rixtan e sodium az mize* [urine] *ke az dehliz tarávow miwavad.*
bone factor *cem e ostoxán e láne ye dandán, ke dar bimárihá ye tan va dandán, máye ye bimári ye ostoxán e láne ye dandán gardad.*
coagulation factors *cemhá ye laxte wodan e xun*
colony stimulating factor *cem e bekár andázande ye* "lymphocytes" *az yáxtehá ye bonyádi*
diffusion factor *cem e parákanew; hyaluronidáz*
elongation factor *cem e deráz konande ye zanjir e* polypeptide *dar sáxtan e mádde ye sepideyi*

growth factor *cem e (afzáyande) ruyew/bálew*
macrophage chemotactic factor *cem e bekár andázande ye guycehá ye sepid hamecizxár, ke az* "lymphocyte" *tarávow miwavad.*
müllerian regression factor, müllerian duct inhibitory factor *cem e bázdárande ye* müller glycoprotein *e yáxtehá ye Sertoli dar gond e/xáye* [testis] *ye ke jelo ye bálidan e lulehá ye* **müller** *rá gerefte az padid ámadan e zehdán va luleháyaw jelogiri mikonad.*
Rh factor, Rhesus factor *cem e* Rhesus*, ke dar parde ye guycehá ye sorx yáft miwavad.*
risk factor *cem e bim (bimári)*
tumor necrosis factor *mákrofáźháyi ke* "lymphokine" *sáxte máye ye marg e yáxtehá va xunrizi dar doźpelhá* [malignant tumors] *migardad*
facultative 1 *na zuraki.* **2** *dar mikrob/ jvu*wenási, mikrobi/ jvu* ke betavánad ham bá havá ham bihavá beziyad va beruyad.*
faculty 1 *tavánáyi; arvandi.* **2** *hame ye goruh e ostádán e yek dánewkade*
fusion faculty *tavánáyi ye/arvandi ye yeki kardan e do peikare az do cewm*
fading *bimári ye tulesaghá ke máye ye wir naxordan, nátaváni va, oft e garmá ye tan, dast o pá zadan va marg migardad.*
Fahrenheit scale, thermometer *garmásanj e/tabsanj e Fárenháyt [baráye yáftan e sántigrád az Fahrenheit yá várune ye án az in formul komak báyad gereft* (F-32/180) = C/100)]
failure *wekast; náresáyi; forumándegi*
heart failure *náresáyi ye gew/del; forumándegi ye gew/del*
diastolic heart failure *náresáyi ye vátapewik*
systolic heart failure *náresáyi ye tapewik*
high output heart failure *náresáyi ye gew/del; forumándegi ye gew/del hamráh e afzáyew e borundeh*
renal failure *náresáyi/forumándegi ye gorde*
faint *qaw; qawi; pas oftádan*
falciform *dási*
falcular *dási*
fallopian aqueduct, artery, ligament, tube *ábráh e/sorxrag e/vatar e = pei ye/lule ye* Fallopio*/lule ye zehdán*
Fallot's tetralogy, tetrad, trilogy *náhanjári* [abnormality] *ye gew, be nám e pezewk e Faránsavi Fállo; Náhanjári ye Fallo*
false *nádorost; esvar*; doruqin; sáxtegi*
false negative *ma/na ye doruqin/esvari*
false positive *ávari ye/táwt e doruqin/esvari*
falsification *doruq; doruq vánamudan*
retrospective falsification *náxodágáh yádhá ye gozawte rá be rixti darávardan ke bá niyázhá ye raváni ye konuni jur daráyad; yádhá ye gozawte rá dastkári kardan*
falx *dás*
falx cerebelli; falx of cerebellum *dás e moxce*
falx cerebri; falx of cerebrum *dás e maqz/mox*
inguinal falx, falx inguinalis *dás e gozar e kewále (ye rán)*
ligamentous falx, falx ligamentosa *zardpei ye dási xájitokmeyi*
familial *xánevádegi*
family *xáneváde*
fan *(be rixt e) bádbezan; bádbizan; parváne; damine* [<Pahlavi]*
fang *(dandán e) niw, yawk, "Betondi zir e xeng andar beqorrid -- bezad yawk o zeháraw rá bedarrid." (ZBP, L7795, VR)*
Fannia *guneyi magas az xáneváde ye* <u>Muscidae</u> *ke wafire* [larva] *ye án nazd e ádam dar rude va dastgáh e mize máye ye bimári migardad.*
fantasy *pendár; buwásp*
farad *[be nám e* "Faraday" *yekkán e gonj e barqi/kahrobáyi. Gonj* [capacitance] *e yek cegálande* [condenser] *ke yek* coulomb *barq dáwte báwad, yek volt taván e barqi* [potential] *midahad.*

faraday *fáráde. bár e kahrobáyi/barqi ke yek* "mole" *electron dárad, barábar e* 9.649×10^4 coulomb *ast va bá* "F" *newán dáde miwavad, niz mar e Fáráde* [Faraday's constant] *xánde miwavad.*
faradism **1** *gardew barqi ye sáránide*/boride-boride* [faradic current]. **2** *gardew barq sáránide* dar barq e pastámand* [alternating]. **3** (faradization) *kárbord e pezewki barq e boride-boride baráye máhicehá va peihá*
faradization *kárbord e pezewki barq e boride-boride baráye máhicehá va peihá*
farcy *bázgardid be* "glanders"
farsighted *(cewm e) durbin*
farsightedness *(cewm) durbini*
fascia *niyám*
alar fascia *niyám e bálsán (niyám e bál-mánand e gardan be rixt e bál ke az káse ye sar be dovvomin mohre ye sine micasbad)*
anal fascia *niyám e páyini ye lagan*
bicipital fascia *niyám e máhice ye dosar e bázu*
buccinator fascia fascia buccopharyngea; buccopharyngeal fascia fascia buccopharyngialis *niyám e dahánigaluyi*
clavipectoral fascia *niyámi ke az ostoxán e canbari be máhice ye sineyi ye kucak micasbad*
fascia cervicalis *niyám e gardan*
fascia clitoridis *niyám e cácul*
Cloquet's fascia/ septum femorale *niyámi ke suráx e ráni rá mibandad; parde ye ráni*
Cooper's fascia *niyám e máhice ye bálákewand e ye gond/xáye*
cribriform fascia *niyám e parvizani (ke suráx e ráni rá mipuwánad)*
Denonvilliers' fascia *niyám e rástrude va piwábdán*
endopelvic fascia, fascia endopelvina *niyám e darun e lagan*
iliac fascia *niyám e tohigáhi*
iliopectineal fascia *niyám e tohigáhiwáneyi*
fascia nuchae *niyám e gardani*
fascia pectinea, pectineal fascia *niyám e wáneyi ye warmgáh ke baxwi az niyám e pahn e ráni ast*
pectoral fascia *niyám e máhice ye sineyi ye bozorg*
fascia perinei *niyám e miyándoráh* [perineum]
phrenicopleural fascia *niyám e váwám va sine*
fascia profunda *niyám e źarf va án niyámi ast ke tane va andámhá rá sarásar mipuwánad.*
rectoabdominal fascia *niyám e rást rude va wekam*
fascia propria cooperi *niyám e ráh e mani ye daruni*
fascia renalis *niyám e gorde* [kidney]
thoracolumbar fascia *niyám e sine va wekam*
fascia of Tenon; **vagina bulbi** *niyám e piyáz e zehgir* [vagina]
fascial *vábaste be niyám*
fascicle *rewte; daste*
fibrous fascicle of biceps muscle *daste ye lifi ye máhice ye dosar*
maculary fasicle *daste ye rewtehá ye pei ke az lakke ye zard e cewm birun miáyad.*
pyramidal fascicle of medulla oblongata *daste ye herami ye maqz e louzi*
fascicle of Türk *daste ye wekami/jeloyi ye pei ke az maqz be-maqz e tire miravad.*
fascicular *rewte; daste*
fasciculus *daste, baste, rewte*
fasciculus arcuatus *daste ye kamáni ye derázá ye báláyi ye maqz*
fasciculus of Burdach 1 *daste ye kamáni ye derázá ye bálábyi ye maqz.* **2** *baxw e gijgáhi ye tan e/peikar e pineyi* (corpus callosum)
fasciectomy *boridan e niyám*
fasciitis *ámás e niyám*
fasciodesis *duxtan e niyám be máhice*
Fasciola *guneyi kerm e qollábdár ke nazd e gusfand, gáv, boz va asb jegar rá docár mikonad, va gáhi nazd e ádam dide miwavad.*

fasciola *navár*
fascioplasty *kárdpezewki va rofu ye niyám*
fasciotomy *borew dádan e niyám*
fast 1 *ruze.* 2 *páydár, ostovárdar barábar e dáru, rang yá rangbarhá, dar mikrob/ jvu*wenási, mikrobi/ jvu*yi ke rangaw bá asid/gouhar pák nawavad.*
fastidious *dar bákteriwenási, mikrobi/ jvu*yi ke baráye ruyew dar kewt niyázhá ye viźe dáwte báwad*
fastidium *bizári*
fastidium cibi *bizári az xorák*
fastidium potus *bizári az nuwidani*
fastigátum *nouktiz*
fastigium **1** *bálátarin noqte dar ásmáne* [roof] *ye wekamce ye cahárom e maqz.* **2** *ouj e tab va mánand e án*
fastness *ostovári/páydári ye yek bákteri, ke rangaw bá asid pák nawavad; ostovári/páydári dar barábar e dáru*
fat **1** *carbi, pih.* **2** *ester e asidhá ye carb bá glyserol*
bound fat *carbi ye puwide*
brown fat *carbi ye qahveyi*
chyle fat *pih e sepidxun* [lymph]
corpse fat *pih/carbi ye nasá/kálbod e morde*
grave fat *pih/carbi ye nasá/kálbod e morde*
masked fat *pih e darun e yáxte ke bá rang nemigirad* = bound fat
saturated fat *carbi ye dárá ye asidhá ye carbi ye sir*
wool fat *lánolin; carbi ye pawm*
fatal *margbár; margávar, margnák, ravángir, "Hanuz oftáde bud wáh e jahángir -- ke xuk u rá bezad yawki ravángir." (ZBP, L7795, FM, VR)*
fate **1** *sarnevewt.* **2** *(dar dáruwenási) sarnevewt e dáru dar tan*
fatigue **1** *mándegi.* **2** *baráye áhan va yuwosthá** [metals] *wekanandegi bá fewár e payápei; newári, " Kardeandam xodáy-nátarsán -- dar yeki záviye ze habs newár." (ZBP, L6797, FM, Mas-ud e Sa'd e Salmán)*
battle fatigue *bimári ye raváni ye sarbázán peiro ye jang*
combat fatigue *bimári ye raváni ye sarbázán peiro ye jang*
psedocombat fatigue *bimári ye raváni ye sarbázáni ke piw az jang gereftári ye raváni dáwteand, va án rá be jang mibandand*
stimulation fatigue *bálá raftan ástáne ye angizew e pei, peiro ye angizew e payápei*
fatty *vábaste be carbi/carbu/pih*
fatty acid *gouhar e/asid e carbi*
polyunsaturated fatty acids *gouharhá ye/asidhá ye carbi ye násir* [unsaturated]*, dárá ye do yá biwtar band dotáyi* [double bond]*, con* linoleic, linlenic *va* arakidonik
saturated fatty acids *gouharhá ye/asidhá ye carbi sir ke az dádan hidriźen be asidhá ye carbi ye násir padid miáyand*
unsaturated fatty acids *gouharhá ye/asidhá ye carbi ye násir ke yek yá can band e dotáyi dárand va dar carbihá ye giyáhi faráván-and.*
fauces *tange; gozargáh e galu*
fauna *az* "Faunus" *Látini, xodá ye afsáneyi ye cupánán, hame ye jánevarán e yek bum, ce rizbini* "microfauna" *ce dorowt* "macrofauna".
fava *báqelá*
faveolate *lánezanburi*
favism *kamxuni ye barxáste az xord wodan e guycehá ye sorx, peiro ye xordan e báqelá ye "fává"* Vicia faba (fava) *ya bu kardan e garde ye án, ke cem e án kambud e gouhari/pedrik** [hereditary] glucose-6-phosphate hydrogenase *mibáwad.*
favus *guneyi kacali ke máye ye án* Trichophyton schoenleini *mibáwad, va ru ye pust e sar kabare misázad, ke bu ye panir yá muw midahad, va saranjám, kabarehá con láne ye zanbur beham casbide, saranjám pust sar dáq* [scar] *mizanad.*

favus of foul *kacali kákol e morq o xorus*
favus herpetiformis *kacali ye muw*
fear *tars, delwure, negaráni*
febrficula *tab dozde*
febrifuge *tab-bor*
febrile *tabdár; bá tab*
febris *tab*
fecal *sergin; pixále*
fecalith *gohsang; sang e pixál*
fecaloid *gohsán; con pixál*
fecaluria *peidáyew e goh/sergin/pixál dar mize*
feces *goh; gu; gi; pixál; hár (ZBP, C711 FM); pácáye; riq; rix; sergin; sende*
fecula 1 *tahnewast.* **2** *newáste*
fecundate *gown dádan; zeh dádan; zehidan; bárvar kardan*
fecundation *gown dádan; zeh dádan; zehidan; bárvar kardan*
artificial fecundation *gown dádan/zeh dádan/zehidan/bárvar kardan e dasti/sáxtegi*
fecundity *taványi ye bárvari*
feeblemindedness *saboksári; kamhuwi; kamxeradi; gardangi/gardangali (ZBP, C1469, FM)*
feedback *bázxorand*; ágáhi; vákonew; pásox*
negative feedback *yeksán negahdáwtan e bázdeh, bá yek dastgáh e jelougir*
positive feedback *bálábordan e bázdeh-he yek dastgáh bá barangixtan e yek gám e kelidi*
feeding *xorák xordan; xorák dádan; xordan; xorándan*
breast feeding *wir dádan az pestán*
forced feeding; forcible feeding *zuraki xorándan; bezur xorándan*
sham feeding *xordan e doruqin, dar ázmáyewgáh be jánevar/sag xorák dádan, ammá az kom ke suráx kardean, xorák rá birun rixtan*
feesplitting *páre dádan; baxwi az pul e dastmozd e kár e pezewki rá be pezewk/pezewkán e digar dádan*
fel *zahre*
fel bovis *zahre ye gáv e nar*
Felicola *guneyi wepew, az raste ye* Mallophaga *ke gune ye* Felicola subostratus*, angal e gorbe ast.*
feline *(vábaste be/az) gorbe*
fellatio *dastmáli va xordan yá makidan e nare* [penis]
felon *náxonpál (ZBP, L1886, FM); domal e ru ye kaf e dasti ye nouk e angowtán*
feltwork *rewtehá ye beham tábide, con namad*
female 1 *máde; lás, má; máce.* **2** *zan*
feminine *zanáne*
femininity *zanánegi; mádegi*
feminism *peidáyew yá budan e viżegiháye mádegi nazd e nar*
feminization 1 *peidáyew e viżegiháye zanáne* **2***padid ávardan/ámadan e viżegihá ye mádinegi nazd e mard yá jánevar e nar.*
testicular feminization *pásox nadádan e báfthá be testosteron, in bimárán rixt e mádde dárand ammá kromosom e ánán XY, nar ast, zehdán o lule ye zehdán nadárand yá kucak ast ammá xáye dárand ke dar wekam yá ráh e kewále rán ast.*
femoral *ráni*
femoroiliac adj *vábaste be ostoxán e rán va tohigáh*
femoropopliteal adj *vábaste be ostoxán e rán va powt e zánu*
femur *ostoxán e rán*
fenestra *panjere*
fenestra cochleae; fenestra of cochlea *panjer e rábe ye guw*
fenestra vestibuli *panje re xáydis/gondis* [oval] *e dehlize guw e daruni*
fenestrate *panjere sáxtan/báz kardan*

fenestrated *panjeredár*

fenestration 1 *(bá kárdpezewki) suráx kardan.* **2** *bá kárdpezewki yek panjere ye nou dar rábe ye guw padid ávardan, baráye behbud e wenaváyei*

aortopulmonary fenestration *panjere miyán e sorxrag e wowi vá áortá ye báláravande*

fentanyl citrate *fentanyl citratum; sitrát e fentányl, dáru ye xeradpuw* [narcotics] *e dardzodá*

fenugreek *wanbelile, be nám e dánewik e* <u>Trigonella foenum graecum</u> *az án baráye xorák e mardom va dám bahre migirand niz berixt e málidani baráye zaxmhá be kár miravad.*

feral *biyábáni; kuhi*

ferment *andáxtan; juwidan; litan* [<ákulikri, Sanskrit, riwe ye aknun, "lit"]*

fermentation *litew* [be* "ferment" *bázgardid: <litidan*/litan*]; degarguni ye bihavázi ye qandhá va padid ámadan e alkol, bá in ravew az nán, serke va alkol padid miyávarand.*

fermentum, (yeast) *buzak; buzak e ábejou; buzak e nánváyán; máye ye ábejou; xamir-máye*

ferning *saraxsvár gawtan; kildárvá, kildáru gawtan; dar nemune ye gardan e zehdán, peidáyew e in padide newán e kambud e prożesteron ast.*

-ferous *pasvand, be maini* [meaning] *ye dár; -dárá; záyá*

ferrated *áhandár*

ferric *dárá ye áhan e segoni*

ferric fructose *farávarde ye xoráki ye áhan*

ferric oxide red *rang e sorx e áhan ke dar farávardehá ye pusti bekár miravad.*

ferric oxide yellow *rang e zard e áhan ke dar farávardehá ye pusti bekár miravad.*

ferritin *ferritin, farávardeyi az áhan ke rixt e anbár wode ye áhan dar tan ast va dar darunpuw e rude va kom, jegar, sepor, maqz e ostoxán va dáme masxárán** [reticuloendothelial system], *yáft miwavad.*

ferrokinetics *jonbew e áhan dar tan, ázmáyewhá ye "jonbew e áhan dar tan" baráye barresi ye barxi kamxunihá bekár miravad.*

ferrosoferric *farávarde ye áhan e okside ye do va se gonji*

ferrous *dárá ye áhan e do-gonji*

ferruginous 1 *dáráye áhan yá zang e áhan.* **2** *rang e zang e áhan*

ferrum *áhan*

fertile *bárdeh; bárvar*

fertility 1 *bárdehi;bárvari.* **2** *bahre ye bárvari, yá womár e záyemán dar sál baxw bar womár e zanáni ke dar senn e bárvari hastand.*

fertilization *gownidan; gownidegi, gown kardan, gown dádan, gown gereftan*

cross fertilization *bárvarkardan e yek gol bá garde ye goli digar*

in vitro fertilization *gown dádan dar wiwe/ázmáyewgáh*

fervescence *tab kardan*

fester *cerk kardan*

festoon *(baráye qáleb e dandán e sáxtegi) bá dál/galvand hamánand e jáygáh e hanjár* [normal] *e dandánhá árástan*

fetal *(vábaste be) dawtak; dawtaki*

feticide *dawtak-kow*

fetid *gande; gannák; wamágande*

fetish 1 *murti [<Sanskrit, murti] (telesm, jádu, bot).* **2** *murti* (cizi zanáne, con zirpuw, yá toneke ke mardán rá xow áyad)*

fetishism 1 *murtigari* (din e mardomán noxostin ke bot, jádu yá telesm rá bávar dáwtan).* **2** *murtigari*, barangixtegi ye varanik* [sexual] *nazd e mardán az cizhá zanáne, con kafw, juráb yá toneke, ke bedun e án nare barnaxizad.*

transvestite fetishism *baráye mard, barangixtegi ye varanik, bá puwidan e raxt e zanáne, yá baráye zan, puwidan e raxt e mardáne; murtigari* bá jáme ye mard yá zan*

fetishist *murtigar**

fetlock *topoq (baráye asb: jáygáh e/bandgáh e ostoxán e kaf e dast yá pá bá angowt)*

fetoplacental *(vábaste be) ruyán* [embryo] *va joft*

fetor *bu ye bad; gand*
fetor ex ore *bu ye bad e dahán*
fetor hepaticus *bu ye viźe ye dahán e bimárán e jegari*
fetor oris *buye gand e dahán*
fetuin *fetuyin globulin e saboki ke dar xun va dawtak va nouzád e topoqdárán yáft miwavadf va hame ye globulin e ánhá rá darbar migirad.*
fetus *dawtak [<Pahlavi, (ZBP, C2179 BF)]; zehak [<Pahlavi, zehag, zahak, zehak (ZBP, C4974, MK, BF)] [*compare *" ruyán"* embryo*]*
fever 1 *tab; jawan* (hyperpyrexia) *(tab e xeili saxt); ruzafkan, (tab e yekruzdarmiyán) (ZBP, L879, FM); tab e cahárom (tabi ke har cahár ruz yekbár miáyad) "...va tab e cahárom ki be tázi rob' guyand..." (ZBP, L5377, ZX).* **2** *bimári ye tabdár*
aphthous fever *bimári ye zaxm e dast-o-pá va dahán*
artificial fever *tab e doruqin/sáxtegi; tab e peiro ye máye ye máláriá yá tab e rude* [typhoid]
blackwater fever *tab e máláriá ye besyár saxt, hamráh e wekastan e xun va xunwáw*
camp fever *tab e ordu yá tifus e hamegir*
carbuncular fever *tab e panirak*
central fever *tab e maqzi (xunrizi dar hipotálámus)*
dehydration fever *tab e bi ábi*
drug fever *tab e dáruyi*
ephemeral fever *tab e sabok e yek yá do ruze*
essential fever *tab e bimáye; tabi ke cem e ánrá nataván yáft*
familial Mediterranean fever *tab e Mediteráneyi nazd e Yahudiyán va Armanihá*
fatigue fever *tab e mándegi*
hay fever *tab e yonje; kápiwdamáq*; kápiw*[az guyew e Gilaki, "ti damáq kápiw dare?"]*
humidifier fever *tab e dastgáh e boxur, dastgáh e haváxowk-kon, yá havásardkon, ke cem* [cause] *e án ruyew e qárchá, ámibhá yá* "actinomycete"*há dar dastgáh mibáwad.*
land fever *tab e xowki, tabi ke pas az oqyánusnavardi ye deráz va residan e be xák padid áyad.*
Malta fever *bázgardid be* "brucellosis"
milk fever 1 *tab e áqáz e wirdehi, pas az záyemán.* **2** *tab e nuwidan e wir e álude.* **3** *tab e mádde-gáv nazdik e záyemán hamráh e kambud e kalsiyom*
periodic fever *tab e noube/pastámand, tab e źenetik , be* "familial Mediterranean fever" *bázgardid*
prison fever *bázgardid be* "typhus"
puerperal fever *tab e záyemán, az tafnu* [infection] *ye zehdán, bázgardid be* "puerperal sepsis"
Q fever *tab e "Q", bimári ye riketsiáyi* Coxiella burnetti
quartan fever *tabi ke har 4 ruz yek bá padid miáyad.*
quotidian fever *tab e ruzáne*
recurrent fever *tab e bázgardande*
relapsing fever *tab e bázgardande ke máye ye án* Borrellia *ast.*
remittent fever *tabi ke hamiwe hast ammá har ruz yekbár tá yek yá do dareje bálátar miravad.*
rheumatic fever *tab e rumátismi ke máye ye án* Streptococci *ast va mitavánad bandhá, del va raghá rá docár konad.*
Rift Valley fever *tab e darre ye Rift ke gáv va gusfand va mardom rá docár mikonad, az niw e pawe ye* Aedes *va* Culex *be bimár reside tab, xunrizi va ámás e maqz midahad.*
Rocky Mountain spotted fever *tab e Kuhestán e Sangi ke máye ye án* Rickettsia rickettsii *ast va kane ye cub va kane ye sag án rá be mardom miresánad.*
scarlet fever *maxmalak ke máye ye án* beta hemolytic streptococcus *ast.*
Sennetsu fever *in bimári dar Źápon va Málezi dide miwavad. Máye ye án* Ehrlichia sennetsu *mibáwad, sardard, va ámás e qoddehá ye sepidxuni ye powt e guw va gardan dide miwavad.*
swamp fever 1 *bimári ye kamxuni ye asb.* **2** *málária*
thermic fever *áftábzadegi*
trench fever *tab e xandaq, ke az niw e wepew,* Rochalimaea quintana *be mardom/sarbázán miresad.*
typhoid fever *hasbe/tab e rude/tapo**
typhus fever *tifus*

yellow fever *tab e zard ke* flavivirus *máye ye án ast va az niw e pawe be mardom reside zardi va ámás e jegar va tab midahad.*

fiber *tár, rewte*

afferent (nerve) fibers *rewtehá ye ávarán e pei*

auxiliary fibers *rewtehá ye komaki*

dark fibers *rewtehá ye tire ye máhice*

dietary fiber *xorákhá ye/rewteyi/lifi ke govárde newmiwavand con dánehá, sabziját, mivehá*

efferent fibers *rewtehá ye pei ye vábarán*

elastic fibers *rewtehá ye kewsán*

gray fibers *rewtehá ye xákestari, peihá ye sampátik/dastgáh e garm o xowk*

hair fiber *rewte ye mu*

James' fibers *rewtehá ye pei ke dehliz rá be wekamce peivaste, az gereh e delizi, wekamceyi nemigozarad* [AV node] *va* "ventricular preexcitation" *padid miávarad.*

Mahaim fibers *rewtehá ye viźe ke az dastgáh e pei/gereh e dehlizi wekamceyi rástárást be wekamce miravand*

nodoventricular fibers *bázgardid be "*Mahaim fibers"

postganglionic fibers *rewtehá ye pei ye* neuron*há ye/ yáxtehá ye pey ye paspixak*

preganglionic fibers *rewtehá ye pei ye* neuron*há ye/ yáxtehá ye pey ye piwpixak*

Purkinje fibers *rewtehá ye "Purkinye" gewmáz* [myocardium] *ke viźe ye rasánew barqi bude zir e darunpuw e del kár e dastgáh e pei rá mikonad.*

radicular fibers *rewtehá ye riwe ye peihá ye maqz e tire*

fibercolonoscope *dastgáh baráye didan e darun e rude ye bozorg, ke bá widrewte** [fiberoptic] *ast.*

fiberoptic *widrewte**

fiberoptics *[dánew/dastgáh e] widrewte**

fiberscope *darunbin bá widrewte** [endoscope]

fibra = fiber, *niz bázgardid be* "fiber"

fibrae corticospinalis *rewtehá ye pei ke az puste ye maqz be maqz e tire miravad.*

fibrae lentis *rewtehá ye źále* [lens] *ye cewm, yá yáxtehá ye źále, ke az rupust* [epithelium] *padid ámade, źále ye cewm rá misázand.*

fibrae obliquae gastricae *rewtehá ye orib e kom* [stomach]

fibrae pontis profundae *rewtehá ye źarf e pol e maqz*

fibrae zonulares *rewtehá ye zonul, ke puwine ye źále* [lens] *ye cewm rá be puwine ye Zinn miyávizand*

fibril *tár, [tárhá báham "rewte"* (fiber) *rá misázand]*

muscle/muscular fibril *tár e máhice; máztár*

nerve fibril *tár e pei; peitár*

fibrilla *tár*

fibrillation **1** *tár/rewte ye bárik budan.* **2** *larzew e máhice.* **3** *dar pusidegi ye ostoxán va korjan/qozruf* [osteoarthrosis] *rewte-rewte wodan e korjan e bandhá*

atrial fibrillation *larzew e dehlizi (dar del/gew)*

ventricular fibrillation *larzew e wekamceyi (ye gew/del)*

fibrillolytic *nábudkonande ye rewtehá*

fibrin *fibrin; proteyini ke dar laxte wodan e xun az* fibrinogen *padid miáyad.*

fibrinogen *fibrinoźen, mádde ye sepideyi dar xun, ke hengám e laxte wodan e xun be kár miravad.*

fibr(o)-, *dar váźehá ye serewte be maini* [meaning] *ye "rewte"*

fibroadenoma *pel e rewte; pil e rewte; rewtepel; rewtepil*

fibroadenosis *rewtepel/rewtepil e pestán*

fibroadipose *rewte va pih*

fibroblast **1** *yáxte ye báft e hambandi.* **2** *yáxte ye sázande ye kolláźen* [collagen]

fibrocarcinoma *dowpel rewteyi*

fibrocartilage *rewteyi- korjani/qozrufi*

fibrocellular *páreyi rewteyi, páreyi yáxteyi*

fibrocystic *dárá ye kisag/anbánce va rewte*

fibroelastic *rewteyi kewsáni*

fibroelastosis *fozuni ye báft e rewteyi va kewsán*

endocardial fibroelastosis *fozuni ye báft e rewteyi va kewsán dar puwew e daruni ye gew/del*

fibroepithelioma *pustpel; hupel e rewteyi/dowpel e rewteyi pust*

fibrofolliculoma *hupel e báft e rewteyi va gude ye mu*

fibrogenesis *ruyew e (báft e)rewteyi*

fibrogenic *rewtezá*

fibroid **1** *con pel e rewteyi.* **2** *hupel e rewteyi.* **3** *rewtepel.* **4** *mázpel e hamvár (e zehdán)*

fibroin *tárin* [máde ye sepideyi* $C_{15}H_{33}N_3O_6$, *ke tár e tártanak va pile ye xarfastarhá* [insects] *az án sáxte wode.]*

fibrolamellar *rewteyi láye-láye*

fibrolipoma *pihpel e rewteyi*

fibrolipomatous *con pihpel e rewteyi*

fibroma = **fibroid, fibroid tumor** *hupel e báft e hambandi; tárpel* [tár + pel]. besanjid bá "dowpel"*

fibroma cavernosum *ragpel e kóváki* [cavernous] *bá rewte ye farávón*

cemento-ossifying fibroma *hupel e báft e hambandi hamráh e tudehá ye áhak va ostoxán*

cystic fibroma *hupel e anbánceyi ye báft e hambandi*

fibroma durum/ hard fibroma *hupel e saxt e báft e hambandi*

fibroma mole/ soft fibroma *hupel e narm e báft e hambandi*

nonossifying/ nonosteogenic fibroma *hupel e báft e hambandi dar sar e ostoxánhá ye deráz (beviże dar páhá ye baccehá va noujavánán dide wode, dardnák bude gostarde gawte, ostoxán rá mixorad va bozorg miwavad.)*

odontogenic fibroma *hupel e báft e hambandi, ke dar árváre ye páyini beviże nazd e zanán dide wode, va dar báft e hambandi báft e dandán miruyad*

fibromatosis *hupel e báft e hambandi dar niyámhá ye źarf; peidáyew e candin hupelhá ye báft e hambandi*

fibromuscular *báft e rewteyi va máhiceyi*

fibromyoma *hupel e máhice ye hamvár;* **fibromyoma uteri** *hupel e máhice ye hamvár e zehdán*

fibromyomectomy *váboridan e hupel e máhice ye hamvár e zehdán*

fibromyxoma *sil-pel* [<sil, Gilaki + pel]/ hupel e báft e hambandi ye javán va báft e rewteyi*

fibromyxosarcoma *doźpel e báft e hambandi ye javán va báft e rewteyi*

fibrosteoma *hupel e rewteyi ostoxáni*

fibroplasia *sáxte wodan e báft e rewteyi (dar behbud e zaxm va pelhá dide miwavad)*

fibroplastic *sázande ye báft e rewteyi*

fibroplate *bálewtak e korjani-rewteyi dar bandgáh*

fibropolypus *surang e rewteyi*

fibropurulent *rewteyi-cerki*

fibroreticulate *dám e rewteyi*

fibrosarcoma *cangár e báft e rewteyi*

fibrosclerosis *sefti, saxti ye bimárgune az báft e hambandi va rewteyi*

fibroserous *rewteyi-ábwámeyi*

fibrosis *rewteyi gawtan, hengám e vásác* [repair] *e báft, yá jánewin gawtan báft e rewteyi be já ye báft e hanjár e tan; lifák [lif + ák]; lifáxt [lif + áxt] (ZBP, C7661)*

cystic fibrosis of the pancreas *jánewin gawtan e báft e rewteyi dar separine bá bimári ye wow va saxt gawtan e jegar*

diffuse interstitial pulmonary fibrosis *jánewin gawtan e báft e rewteyi be já ye báft e wow*

endomyocardial fibrosis; African endomyocardial fibrosis *bimári ye viże ye Áfriqá ke dar án báft e rewteyi já ye gewmáz* [myocardium] *rá gerefte, be nárasáyi mianjámad.*

idiopathic retroperitoneal fibrosis *ruyew e báft e rewteyi powt e ábwáme* [serosa/peritoneum] *ye wekam (ke cem* [cause] *e án wenáxte nist va mizráhhá* [urethra] *rá baste máye ye nárasáyi ye gordehá migardad.)*

fibrositis *ámás e niyám* [covering] *e máhicehá ye jonbew e andámhá; lifimás* [lif + más <ámás]*

fibrothorax *ruyew e báft e rewteyi va casbidan e do láye ye puwánand e wow, peiro ye xunrizi yá gerdámadan e áb dar sine.*
fibrotic *ruyew e báft e rewteyi*
fibrous *rewteyi*
fibrovascular *rag o riwe*
fibroxanthoma = **fibrous histiocytoma** *hupel e rewteyi va histioysithá*
fibroxanthosarcoma *dowpel e rewteyi va histioysithá*
fibula *názoknei*
fibulocalcaneal *vábaste be názoknei* [fibula] *va páwne*
ficain *fikayin, máyeyi ke az wire ye anjir bedast miáyad va máddehá ye sepideyi rá miwekanad.*
fidicinales *máhicehá ye kermi ye dast*
Fiedler's disease/ myocarditis *bimári ye Fiedler; ámás e tiz e gewmáz* [myocardium]
field 1 *meidán; pahne.* **2** *rewte (ye dánew yá piwe)*
auditory field *meidán e wenaváyi*
electric field *meidán e barqi*
electromagnetic field *meidán e barqi kahrobáyi*
fields of Forel *se baxw e Forel dar tálámus*
magnetic field *meidán e kahrobáyi*
field of vision *meidán e did/bináyi*
figuratum *dar bimárihá ye pust, "dárá ye naqw e hendesi"*
figure 1 *womár; womáre.* **2** *cehrak; peikare; negáre*
filament *tár; nax nawtom* [<Gilaki] (tári ke barq az án bogzarad)*
acrosomal filament *wáxak e zeh* [spermatozoon] *ke parde ye toxmak rá misonabad/suráx mikonad*
actin filament *tár e áktin, dar máhice*
desmin filaments *tárhá ye miyáni, dar máhice*
meningeal filament, filament of meninges, filum terminale *tárhá ye puwew e maqz va maqz e tire*
spermatic filament *wáxak e zeh* [spermatozoon]
spinal filament; filum terminale *tár e maqz e tire*
thick filaments *tárhá ye setabr e domexi ye* [bipolar] *myozin*
thin filaments *tárhá ye názok e aktin*
filamentous *(vábaste be) tár*
filar *con tár; társán*
Filaria *nám e kermháyi az xáneváde ye* Filarioidea
filaria *kermi az xáneváde ye* Filarioidea
filariasis *bimári ye angali az kerm e* filariae
occult filariasis *bimári ye fikáriá, ye penháni ke angal tanhá dar báft ast va dar xun dide nemiwavad.*
filariform *naxsán; con nax; hamánand e kermhá ye* "filariae"
Filarioidea *raste ye kermhá ye* "filaria"
file *souhán*
filiform 1 *naxsán, con nax.* **2** *sonbe ye dom e muwi* [filiform]/ *besyár názok/naxsán*
filioparental *pedarfarzandi; mádarfarzandi; pedaromádar-farzandi*
filix *saraxs*
filix max *saraxs e nar*
fillet 1 *qolláb e rismán (baráye birun kewidan e bacce).* **2** *navár e deráz e pei (dar dastgáh e pei)*
filling 1 *har ce ke baráye por kardan e kávák e dandán bekár ravad, con zar, simán, malqame yá casb e sáxtegi*
compound filling *por kardan e kávák e do ruye dandán*
root canal filling *por kardan e riwe ye dandán*
treatment filling *porkardan e kávák e dandán baráye káhew e dard, piw az por kardan e hamiwegi*
film 1-*wáme; váwám; láye.* **2** *pard (ke dar peikarebardári bekár miravad)*
bite-wing film *pard* e báldár baráye peikarbardári az dandán*
fixed blood film *láye ye názok e xun ru ye ábgine*

plain film *pard* e (partonegá ye) sáde*
spot film *pard* e kucak*
x-ray film *pard* e partounegári*
film badge *baste ye andázegiri ye partou ye X, ke ru ye jáme casbánand.*
filopodium *baráye xise, páye doruqine naxmánand/besyár bárik*
filovaricosis *peidáyew e davál* [váricosity] *ru ye mex* [axon] *e peihá*
Filovirus *virushá ye* Marburg *va* Ebola *az xáneváde ye* Filoviridae *ke tab e hamráh e xunrizi midahand.*
filter *pálune, pálávan; niz dar partouwenási*
umbrella filter *pálune ye catri (ke dar bozorg siyáhrag e zirin nehand va az gir kardan laxte dar wow piwgiri konad.)*
filterable/ filtrable *páláyidani*
filtrate *ábgune ye páláyide; baj*; baje* (ZBP, C7667 FM)*
glomerular filtrate *ábgune ye abarpáláyide* [ultrafiltrate] *ke az karpakhá ye Málpigi ye gorde tarávide darun puwine ye* Bowman *mirizad.*
filtration *páláyew (niz dar partouwenási)*
gel filtration *páláyew e molekulhá ye sangin*
filtrum ventriculi *foruraftegi ye do pahlu ye dehliz e neikanak* [larynx] *miyán e korjanhá ye mixi* [cuneiform]*va maláqeyi* [arytenoid]
filum *tár; nax*
fimbria *labe [ye angowt-angowti]; weipur*
ovarian fimbria; fimbria ovarica *labe ye angowt-angowti/weipuri ye lulehá ye zehdán ke ru ye toxmdánhá rá mipuwánad.*
fimbriated *dárá ye labe ye angowt-angowti; weipur*
finding *yáfte*
finger *angowt e yekkom,wast, angowt e nar* [thumb]; *angowt e dovvom/newáne* [index finger]; *angowt e sevvom/miyáni, celk; colk; angowt e cahárom; angowt e angowtari; angowt e kucak/xord, panjom; káblij; kálic/kelek/kelik*
baseball finger/mallet finger *angowt e cakkowi*
blubber finger; seal finger *angowt e udar*, ámás e angowtán, ke cem e án wenáxte nist va be maxmalak mimánad, va nazd e foruwandegán e guwt va pust e udar* dide miwavad.*
cubbed finger *angowtán e comáqi, ke dar bimárihá ye wow va gew/del dide miwavad.*
hippocratic fingers *angowtán e Boqráti, hamánand e "comáqi" ast*
index finger *angowt e dovvom*
Madonna fingers *angowtán e bárik va wekanande*
ring finger *angowt e cahárom/angowtari*
spider finger = arachnodactyly *angowtán e tártanaki*
webbed fingers *angowtán e pardedár*
white finger *angowt e morde*
fingernail *náxon e dast*
fingerprint *angowtnegári*
fingerprinting *angowtnegári*
fire *átaw; tab; ámás*
firing 1 *áqáz e angizew e pei.* **2** *cinisázi*
firpene *terpene, ke dar trebántin yáft miwavad, va dar sáxt e káfur be kár miravad.*
first aid *komakhá ye pezewki ye biderang*
fishpox *bimári ye virusi, áble ye máhi*
fissile *wekáftani*
fission 1 *wekártan; káfew.* **2** *záyew e avaranik** [asexual]*, con naz d e xise/ámib yá bákterihá*
binary fission *káfew va do páre gawtan e yáxte*
nuclear fission *káfew e hasteyi/atomi*
fissionable *káfewi*
fissiparous *afzáyew/záyew bá káfew*

fissula *wekáf/wiyár e bárik*
fissura *wekáf; káfew; wiyár*
fissura in ano *waqáq/káfew e pend*
fissurae cerebelli *wekáfhá ye moxce*
fissura ligamenti teretis *wekáf e miyán e lap e cap o rást e jegar ke zardpei ye deráz o gerd dar án jáy dárad.*
fissura longitudinalis cerebralis/cerebri *wekáf e derázná ye maqz/mox*
fissura mediana anterior medulla spinalis *wekáf e jelo va miyán e maqz e tire*
fissura orbitalis inferior *wekáf e zirin e káse ye cewm*
fissura petro-occipitalis *wekáf e kaf e ostoxán e pas e sar va labe ye páyini-daruni ye baxw e sangi ye* [petrous] *ostoxán e gijgáhi*
fissura tympanosquamosa *wekáf e miyán e baxw e parde ye guwi va barjestegi ye pestáni ye ostoxán e gijgáhi dar divár e powti ye guw e biruni*
fissure *káf; wekáf; wiyár tarák; káftegi; tarak; qác; máz (ZBP, C677 FM); káftegi, "dar aláj e káftegi ye lab. "az bimárihá ye lab yeki án ast ki káftegi árad va be Tázi waqáq guyand..." (ZBP, L5490 ZX)*
anal fissure *wekáf e/káf e/tarak e pend*
callosal fissure *wekáf e karp e pineyi*
cerebral fissures *wekáfhá ye maqz*
corneal fissure *wekáf labe ye saxtwáme ke nini ye cewm dar án já migirad*
enamel fissure *wekáf/wiyár dar miná ye dandán*
median fissure of spinal cord, anterior/dorsal/posterior/ventral *wiyár e maqz e tire, jeloyi, powti, wekami*
fissure of Monro *wiyár e hypotálámus*
portal fissure *wekáf e dar e jegar* porta hepatis
primary fissure *wiyár e noxostin e moxce*
retrotonsillar fissure *wiyár e powt e bádámakhá*
transverse fissure *wiyár e pahnáyi ye jegar/wiyár e dar e jegar*
umbilical fissure *bengarid be* "fissura ligamenti teretis"
fistula *násur; godáre (ZBP, C2873 FM); "Báz agar násur bovad… ki godáre konad be maq'ad andar va bovad ki bád va sergin bedin suráx birun áyad." (ZBP, L7088 HM)*
abdominal fistula *godáre ye wekami*
amphibolic fistula *násur dar kise ye zahre baráye kár e paźuhewi*
anal fistula; fistula in ano *násur e/godáre ye pend*
aortocaval fistula *godáre ye haftandám/wáhrag e tan/sorxrag e Áortá bá bozorg siyáhrag e zirin*
arteriovenous fistula *násuri/godáre ye sorxrag bá siyáhrag.*
biliary fistula *godáre ye ráh e zardáb*
blind fistula *násuri; godáre ye kur, ke yek sar e án baste ast*
branchial/cervical fistula *godáre ye gardani ke yeksaraw dar galu va sar e digaraw dar jelo ye gardan ast va bázmánde ye dovvomin wiyár kamánhá ye riw e máhi ast*
carotid cavernous fistula *godáre ye peiro ye kust, miyán e wáhrag e gardan bá kávák e qári ye siyáhraghá ye cewm*
Brescia-Cimino fistula *godáre ye sorxrag e zand e zebarin bá siyáhrag e sar (bázu) baráye páláyew e xun dar náresáyi ye gorde* [kidney]
cervical fistula 1 *godáre ye gardan e zehdán.* **2** *bázgardid be* "branchial fistula"
colonic fistula *godáre ye rude ye bozorg*
coronary arteriovenous fistula *godfáre ye sorxrage táji bá siyárag e táji*
gastrocolic fistula *godáre ye kom bá rude ye bozorg*
incomplete fistula *bázgardid be* "blind fistula"
preauricular fistula, congenital fistula *godáre ye mádarzádi jelo ye lále ye guw ke az xub juwnaxordan e noxostin va dovvomin wiyár kamánhá ye riw e máhi ast.*
pulmonary arteriovenous fistula *godáre ye sorxraghá ye wow bá siyáhraghá ye wow*
rectovaginal fistula *násur/godár e ye rástrude bá zehgir*
umbilical fistula *godár e ye náfi*
vesicovaginal fistula *násur/godár e ye piwábdán bá zehgir*

fistulectomy *váborew/váboridan e násur/godáre*
fistulization 1 *násur/godáre.* **2** *bá kárdpezewki násur/godáreyi nou padid ávardan*
fistuloenterostomy *bá kárdpezewki násur/godáreyi bá rude padid ávardan*
fit 1 *já kardannm; já dádan; já gereftan; gonjándan; gonjidan, "Do darviw dar gelimi bexosband, va do pádewáh dar eqlimi nagonjand" (Sa'di); savár kardan; gozáwtan; nahádan.* **2** *parkaw* [seizure; convulsion]
fitness 1 *dar źenetik, tavánáyi ye yek źen baráye residan be powt e dovvom va sevvom az farzandán.* **2** *varzidegi; behi; hutani; tahmtani; tanbahr*
fix *gozárdan; nahádan; káwtan; wándan, "To guyi gouz bar gonbad hamiwánd -- va yá dar bádiye kawti hamiránd." (Faxr e Gorgáni); newáxtan; káwtan; duxtan*
fixation 1 *be* "fix" *bázgardid.* **2** *(dar ravánpezewki) áviwt [con áviwt e mádari]; delbastegi ye bimárgune.* **3** *(baráye film) áw dádan*
bifoveal/binocular fixation *dar did e hanjár* [normal], *dow cewm rá ru ye yek ciz duxtan*
carbon dioxide fixation *gáz e angewt rá wándan (va mádde ye zistwenásik sáxtan)*
complement fixation *seporgar* [<Pahlavi, (ZBP, C6355, MK, BF)] wándan*
elastic band fixation *dar wekastegi ye árvárehá bá kew dar já negahdáwtan/wándan*
external pin fixation *dar kárdpezewki ye dahán, bá mix va basthá ye áhani dar já negahdáwtan*
nitrogen fixation *gáz e nitrożen rá wándan (va mádde ye zistwenásik sáxtan)*
skeletal fixation *ostoxánhá ye wekaste rá já andáxtan va bá sim yá bast e áhani dar já newándan*
fixative *newáxtár; áw (dádan)*
flaccid *narm, sost, wolovel*
flagella *táźakhá*
flagellate *dárá ye táźak*
flagellation 1 *guneyi bimári ye raváni ke bá táziyáne zadan yá xordan, xáhew e varanik* [sexual arousal] *padid miáyad.* **2** *táźak birun dádan*
flagelliform *táźaksán*
flagellula *hág*
flagellum *táźak*
flail *con pádange/val/jarjar; con bandgáh e/sine ye/darice ye pádange/val/jarjar*
flame 1 *zabáne ye átaw; alou; varazm.* **2** *bá átaw setarvanidan*
flange *táj e dandán*
labial flange *baxw e labi ye dandán e sáxtegi*
lingual flange *baxw e zabáni ye dandán e sáxtegi*
flank *pahlu; kost; kowt*
flap 1 *páreyi az báft bá pust va raghá ye xuni ke baráye peivand be já ye digar bardárand.* **2** *parew e náxáste ye andámhá*
bone flap *páreyi az káse ye sar (ke bardáwte wode báwad)*
free flap *páreyi az báft ke boride va dar já ye digar peivand wavad, bá gardew e xun e muyragi az já ye peivand*
interpolated flap = Indian flap *páreyi az báft ke boride wode va páyak* [pedicle] *dáwte, án rá picánde yá carxánde dar hamsáyegi ye xodaw peivand konand.*
jump flap *páreyi az báft ke az pust e wekam bardáwte be arw* [forearm] *yá já ye digar e tan peivand konand*
mucoperiosteal flap *páreyi az báft e hambandi bá puste ye ostoxán*
pedicle flap *páreyi az báft ke boride báwand va páyaki dáwte ke gardew e xun az án ráh*
tube flap, tubed pedicle flap, rope flap, tunnel flap, Gillies' flap *páreyi az báft ke boride báwand ke do páyak dáwte, va báft e boride wode rá az do labe beham duxte, luleyi padid ávarand*
Z-flap *páreyi az báft ke be rixt e "Z" boride báwand, ke baráye peivand be dáq* [scar] *e zaxmhá bekár ravad.*
flare 1 *qermez wodan e pust dar kahir.* **2** *sorx gawttan e pust va gostarde gawtan e án.* **3** *badtar gawtan e bimári*
flash *birun zadan e mádde az qáleb, con hengám e sáxtan e dandán e sáxtegi*
flask *suve* [az guyew e Gonuyi: "suvá"] ávand* [container] *e wiweyi ye gardan-bárik*
flasking *qáleb va dandán e sáxtegi ye mumi rá dar suve** [flask] *kardan, va dast-dandán e sáxtei sáxtan; dar suve* kardan*

flat 1 *hamvár; rást; lawan.* **2** *parde ye rást (bemol)*
flatfoot, **pesplanus** *hamukpá* [hamuk <Pahlavi (ZBP, C4152, MK)]*
flatness *(dar daq kardan* [percussion] *e andámhá, con wekam yá sine) ává ye xafe*
flatulence *bád (e wekam)*
flatulent *porbád*
flatus *guz; guź; bád, "va bád ke az wekam birun áyad yá az barsu baráyad conároq yá az forusu birun áyad yá bá báng bovad yá bá báng va yá bi gand bovad yá bá gand." (ZBP, L7065, HM)*
flatworm *kermhá ye pahn az rewte ye* Platyhelminthes
flavescent *zardfám*
flavin *goruhi az mádde dárá ye haste ye* "isoalloxazine" *beviźe* "riboflavin"
flavivirus *har virusi az xáneváde ye* Flaviviridae *inhá virushá ye* RNA *hastand, bimárihá ye gunáguni padid miávarand, con "tab e zard"*
flav(o)- *dar váźehá ye serewte be maini* [meaning] *ye "zard"*
flavoprotein *flavoproteyin, ke biwtarewán "máye"*/enzyme *hastand va dar vákonewhá ye ximiyáyi con* "oxidation-reduction" *komak mikonand*
flavor 1 *maze.* **2** *mádde ye ximiyáyi baráye behtar kardan e bu yá maze*
flaxseed *toxm e katán*
flea *kak, keyk; kik kayk; gunehá ye faráváni dárad, gáh angali va gáh barande ye bimári hastand*
flecainide *fleainaide, dáru ye viźe ye darmán e tapewhá ye badxim e del/gew*
fleck = flake: *xál, puse, pawize*
fleckmilz *seporz e xáldár, ke dar sepidxuni,* myeloid leukemia, *dide miwavad*
fleece *golule ye pawm, kork*
flesh 1 *báft e guwti.* **2** *pust*
goose flesh (cutis anserina) *farówá; faráxe; faráwidan; faráxidan; afráwidan*
proud flesh *báft e narm e xizdár e bozorgi ke jáye zaxm beruyad [bázgardid be* "granulation tissue"*]*
fleurette *golak* (goruhhá ye kucak az yáxtehá ye* "retinoblastoma" *va"* retinocytoma" *bá barjestegihá ye eozindust* [eosinophil]*, ke mánand e gol bá golbarg ast)*
flex *tá kardan*
flexibility *narmew; xamewpaziri*
flexible *narm, xamewpazir*
flexion 1 *xam; xamide; xamew.* **2** *xamidegi ye tan e zehdán be jelo yá powt.* **3** *dar záyemán, xamide budan e sar e bacce be jelo dar zehdán yá zehgir*
flexor *máhice ye xam konande ye yek band*
flexura *xamidegi, xamew; xam*
flexura coli dextra *xam e rást e qulun*
flexura coli sinistra *xam e cap e qulun*
flexura duodenális superior *xam e báláyi ye davázdahe* [duodenum]
flexura duodenális inferior *xam e páyini ye davázdahe*
flexura perinealis recti *xam e miyándoráhi* [perineum] *ye rástrude*
flexura sacralis recti *xam e xáji ye ye rástrude*
flexure *xamidegi, xamew; xam. xamidegi ye domi ye dawtak/zehak (ZBP, C4974, MK, BF)*
hepatic flexure of colon *xam e rást e/jegari ye qulun*
lumbar flexure *xam e kamari ye sotun e mohre*
nuchal flexure *xam e gardani ye sotun e mohre*
sigmoid flexure of colon *xam e sini ye qulun*
flicker *susu zadan*
flicker phenomenon *susu zadan*
flight of ideas *parváz e andiwerhá/ az wáxi be wáxi digar paridan, (be viźe dar bimári ye raváni/divánegi ye/turegi ye afsordegi va wádi, dar zamán e wádi dide miwavad.*
floaters muscae volatilantes*; magas e parrán (dar cewm); didan e lakkeháyi jelo ye cewm dar ásemán e pák va rouwan, ke guyá az pusidegi ye nikxim e karp* [body] *e wiweyi padid miáyad.*

floccillation *kandan e náxáste ye raxtexáb bá angowtán nazd e bimárán e docár divánegi, tab, yá forumándegi*
flocculent *dárá ye tár, yá puste*
flocculus 1 *mangule.* **2** *joft e mangulehá ye moxce, ke bá gerehá ye moxce lat e maguleyi gerehi* [flocculonodular] *rá misázad.*
flooding *(dar raftárdarmáni) tarsdarmáni (baráye tars e bihude* [phobia], *ke dar án bimár rá bá án ciz e tarsnák ruberu mikonand. bengarid be* "implosion"
floor
1 *baxw dar bimárestán.* **2** *kaf*
on the pediatric floor *dar baxw e kudakán*
floor of orbit *kaf e káse ye cewm*
floor of pelvis *kaf e lagan*
flora 1 *giyáh e viże ye yek já, ke do jur ast yeki ke bá cewm wenáxt e wavad* "**macroflora"**, *va yeki ke bá rizbin wenáxte wavad, con mikrobhá yá qárchá* "**microflora"**
intestinal flora *mikrob/ jvu*há ye hanjár* [normal] *e rude*
normal flora *mikrob/ jvu*há ye bumi*
resident flora *mikrob/ jvu*há ye bumi*
flores 1 *wokufe ye giyáh.* **2** *dáru pas az inke báwpi* gardad* [sublimation]
flores sulfuri *gugerd e báwpi**
florid 1 *bálide va parvarde.* **2** *golgun; sorx*
flow 1 *gardew e ábgunehá* [liquids] *yá gázhá.* **2** *gardew e gonj e viżeyi az áb yá gáz*
effective renal plasma flow *andáze ye gonj e áb e xun [na guycehá] ke az náyżehá ye gorde* [kidney] *dar yekkán e zamán migozarad.*
maximum midexpiratory flow *biwine ye tajá* [speed] *ye gardew e havá dar miyán e bázdam*
gene flow *gardew żenhá dar miyán e mardom, peiro ye kuc yá ámizew e bá hamdigar*
flowers 1 *gol (e giyáhán).* **2** *dáru pas az inke báwpi* gardad* [sublimation]
flowers of arsenic *gard e zarnix (pas az báwpi*)*
flowers of camphor *gard e káfur (pas az báwpi*)*
flowers of sulfur *gard e gugerd (pas az báwpi*)*
flowmeter *dastgáh e gardew/rizew sanj (baráye áb, ábgunehá, va gázhá)*
blood flowmeter *dastgáh e andázegiri ye gardew e xun*
fluoresce v *wabnamáyi kardan; wabceráqi kardan; mahtáb kardan; wabafruxtan, "Be yek xande garat báyad co mahtáb -- wabafruzi konam con kerm e wabtáb." (Xosro-Wirin, Nezámi)*
fluorescence *wabnamáyi; wabceráqi; wabafruzi*
fluorometry *ázmáyew e wimiyáyi/ximiyáyi*, bar páye ye kárbord e wabceráqi* [fluorescence], *bá andázegiri ye derázá ye mouj e rouwanáyi ye wabceráq, andáze ye máddehá rá har cand náciz báwad andáze mikonand.*
fluorophosphate fluorophosphatum
fluorophotometry *andázegiri ye rouwanáyiyi ke az yek mádde ye wabceráq/wabafruz birun mitábad.; andázegiri ye wabceráqi/wabafruzi*
vitreous fluorophotometry fluorescein *rá darun e rag zade va sepas dar raghá ye dám e cewm* [retina] *agar xun az rag birun áyad dar korzak* e cewm* [vitreous body] *wabceráq rá andáze migirand. Dar bimári ye qand ásib e muyraghá, máye ye wabceráqi ye dar korzak* migardad.*
fluoroscope *dastgáh e parto ye X ke sáxtemánhá ye żarf e tan rá bá án mibinand.; dastgáh e didan e andámhá bá parto ye X.*
fluoroscopy *didan e andámhá bá parto ye X.*
fluorosis *bimái ye afzáyew e* "fluorine" *dar tan. Xordan e marg e muw yá xarfastarkow/hawarekow e dárá ye "fluorur", yá dam zadan dar havá ye álude be be* "fluorine", *nuwidan e áb dárá ye "fluorurhá" máye ye án migardad. Ostoxánhá yá saxt gawte yá narm miwavand va miná ye dandán laklak migardad. Nazd e dám niz in bimári dide miwavad, va xordan e guwt e in dámhá niz máye ye bimári migardad.*
flupenthixol *"flupenthixol" dáruyi ke dar darmán e divánegihá be kár miravad.*

flush *gol andáxtan e roxsár; bonak yáftan; raxw gawtan, "Bebaxwáy bar man to ey dádbaxw -- ke az xun e del gawt roxsáre raxw." (ZBP, L6688 SF)*

atropine flush *raxw e/golandáxtan e roxsár az pey e atropin*

breast flush *raxw e/golandáxtan e pestán va siyáhraghá ye barjeste pas az záyemán*

carcinoid flush *dar pele/qodde ye* "carcinoid" *raxw e roxsár yá tane hamráh e delpice va wekamdard.*

hectic flush *raxw e/golandáxtan e peivaste ye roxsár dar bimárihá ye tabdár e derázáhang con sel e wow*

malar flush *raxw e/golandáxtan e lophá, con dar* "hectic flush"

flutter *parpar zadan; wibidan; wividan*

atrial flutter *parparzadan e/wibew e/wivew e dehlizi*

diaphragmatic flutter *parparzadan e/wibew e/wivew e váwáme*

ventricular flutter *parparzadan e/wibew e/wivew e wekamce*

flutterfibrillation *gáh parparzadan va gáh larzew e wekamcehá ye del/gew*

flux 1 *wármán* [birun rixtan e ábgune/* liquid*].* **2** *wára* [ábgune ye wuyande piw az juw dádan yuwosthá/felezhá]*

celiac flush *wekamravew bá birun rixtan e/wáremán e xorák e nágovárde.*

ceramic flush *wármán e viże ye sáxt e cini ye dandán*

ionic flush *wármán e ioni: womár e ionháyi ke az 1 cm cárguw da r vipál begozarad.*

menstrual flux *wármán e dawtán*

flux, flux of neutrons *wármán* [besanjid be "wáridan"]; wármán* e notronhá/bámakhá**

fluxion *wárew*

fly *magas*

focus 1 *cewme [náf e yek padide ye bimári].* **2** *xan, golxan [jáyi ke partouhá dar ánjá gerdáyand]*

conjugate focus *xan, golxan*

epileptogenic focus *cewme ye safyán dar maqz*

virtual focus *golxan (e) bekerdár [jáyi ke partouhá ye vágará agar bázpas rânde wavand, hame az ánjá barxáste báwand]*

focusing *dar golxan nahádan; golxanidan*

fog *meh; miq; tármiq*

mental fog *giji; sardargomi*

fogging *(dar cewmpezewki) baráye andázegiri ye nazdikbini, gozáwtan e źálehá* [lens] *ye guź, va sepas afzudan e ostováneyi*

foil *patar [<Sanskrit, patran (EDPL 5.0800]*

gold foil *patar e zar*

tin foil *patar e arziz*

folate *folát; folátum*

fold *cin; tá*

axillary fold *cin e pust va máhice ke kaw/zir e baqal rá mipuwánad*

conjunctival fold *cin e/tá* ye *miyán e parde ye darunpuw e pelk va sepide ye cewm*

epicanthal fold *cin e/tá ye pelk be bini*

falciform fold of fascia lata *tá ye dási ye suráx e sáfen* [saphenous]

false volcal fold *cine dehlizi [ye] neikanak**

gastric folds *cinehá ye kom*

genital fold *setiq e warmi*

glossoepiglottic folds *cinhá ye zabáni sarpuw e náy*

hepatopancreatic fold *cine e jegari-separineyi*

interdigital folds *pardehá ye/cinhá ye miyán e angowtán*

lacrimal fold *cin e awki*

mammary fold *cin e pestáni, nazd e dawtak*

nail fold *cin e pusti gerd e náxon*

opercular fold *cine miyán e bádamak va sotun e jeloyi ye kám e narm*

rectal folds *cinhá ye pahnáyi ye rást rude*

rectovaginal fold *parde ye darunpuw e wekam miyán e zehgir va rástrude*

sacrogenital fold *cin e miyán e rástrude va zehdán*

semilunar folds of colon *cinhá ye máhaki/náxonaki ye rude ye bozorg*
sigmoid folds of colon *cinhá ye sini ye rude ye bozorg*
spiral fold *cin e márpici*
sinovial fold *cin e ábwáme ye bandhá*
transverse folds of rectum *cinhá ye pahnáyi ye rást rude*
umbilical fold *cin e náfi*
vaginal folds *cinhá ye zehgir*
vesical fold, transver *cin e pahnáyi ye piwábdán*
vestigial fold of Marshall *cin e bozorg siyáhrag e zirin e cap/cin e bázmánde ye Márwál*
vocal fold *cin e/tárhá ye ává*
Foley catheter *náyźe ye Foley/mizeráh*
foliaceous *bargmánand; bargsán*
folic acid acidum folicum
folie *(váźe ye faránsavi) divánegi*
folie à deux *divánegi ye do tane, ke dar án har do tan yek gune soxan yá kár e bihowáne konand, va in az divánegihá ye foruxánde* [induced] *ast.*
folie du doute *guneyi divánegi ke dar án bimár áhang e hic kári natavánad kard, in az gunehá ye saxt e vákonew e vasvási-zuraki ast.*
folie gémellaire *divánegi ye hamzamán nazd e doqoluhá*
folium *barg; bargsán; baxwhá ye bargsán e puste ye moxce*
folia cerebelli, folia of cerebellum *baxwhá ye bargsán e/cinhá ye/táhá ye puste ye moxce*
lingual folium *barjestegihá ye nouk e pestáni/sar e pestáni ye zabán*
folium vermis *baxw e kermi ye moxce*
follicle **1** *kise.* **2** *qodde; gude [<Gilaki].* **2** *(baráye toxmdán) noxodak.* **3** *gereh e sepidxuni*
aggregated follicles of vermiform appendix *gudehá ye ruyeham anbáwte ye rude ye kermi/ápándis*
antral follicles *noxodakhá ye toxmdán*
gastric follicles *gudehá ye sepidxuni ye kom*
ovarian follicles *noxodakhá ye toxmdán*
follicular *kise; kisag; qodde; gude [<Gilaki]*
folliculitis *ámás e kise/kisag/qodde/gude [<Gilaki]*
folliculitis barbae *ámás e kise ye riw*
folliculitis decalvans *ámás e kise/kisag ke az xod dáq* [scar] *bejá gozáwte, máye ye rizew e mu migardad.*
gram-negative folliculitis *ámás e kise/kisag pust e roxsár, peiro ye darmán derázáhang bá ántibiotik baráye juw e roxsár e javánán*
folliculitis nares perforans *ámás e kise/kisag e mu ye bini ke saranjám kisag rá nábud karde be pust bini suráx mikonad*
folliculosis *bimári ye peidáyew e kisehá ye sepidxuni ye farāván*
folliculus **1** *kise.* **2** *qodde; gude [<Gilaki].* **2** *(baráye toxmdán) noxodak*
folliculus glandulae thyroideae *gudehá ye qodde ye tiroyid*
folliculus lymphaticus *qodde/gude ye sepidxuni*
folliculi lymphatici recti *qoddehá ye/gudehá ye sepidxuni dar darunpuw e rást rude*
folliculi lymphatici solitarii intestini crassi *noxodak e báft e sepidxuni dar darunpuw e rude ye bozorg*
folliculi lymphatici splenici/ lymphonoduli splenicio; malpighian bodies of spleen *noxodakhá ye báft e sepidxuni ye seporz*
folliculi oophori primarii *noxodak e sepidxuni ye toxmdán*
folliculi ovarici primarii *noxodak e náras e toxmdán*
folliculi ovarici vesiculosi *noxodak e reside ye toxmdán, bá ábdának*
following *degarguni ye navár e maqz, peiro ye angizew e payápey e sahewi* [sensory stimuli]
fomentation *dastmál yá dáru ye garm o namnák baráye pust*
fomites/ fomite/ fomes *har ciz e [káqaz, párce, ketáb, puwák, taxte] ke betavánad mikrob/ jvu*há ye bimárizá dar bar dáwte, máye ye bimári gardad.*
Fontan procedure *bázgardid be* "procedure"
fontanel *bázgardid be* “fontanelle”

fontanelle *maláz; maláj*
anterior fontanelle *maláj e jeloyi*
bregmatic fontanelle *maláj e jeloyi*
occipital/ posterior fontanelle *maláj e pas e sar/powti*
triangular fontanelle *maláj e sebar; maláj e pas e sar/powti*
fonticulus *maláz; maláj*
fonticulus anterior/ frontalis *maláz e/maláj e piwin*
fonticulus sphenoidalis *maláz e/maláj e wabpareyi*
food *xorák, xorew; nán; xord; navá*
food poisoning *pibew* [pi + bew* (poison)]
foot *pá; pei*
athlete's foot *kacali ye pá*
broad foot *pá ye pahn, bázgardid be* metatarsus latus
cleft foot *pá ye wekáfdár (bá wekáfi miyán e angowt e 3 va 4)*
club foot *pácanbari*
dangle foot; drop foot *oftádegi ye pá*
flat foot *kaf e pá ye hamvár*
foot-and-mouth(disease) *(bimári ye) sevite* [<sevite, Gilaki]//*
rocker-bottom foot *pá ye kamáni*
taut foot *pá ye kewide (kutáhi ye máhicehá ye sáq e pá va xamkonandehá ye kaf e pa, peyro ye puwidan e kafw e páwneboland)*
trench foot *pá-xandaqi/kandagi*
foot-candle *[wam-pá*] yekkán e rouwanáyi barábar e 1.0764* milliphot [= 1 lumen/ square foot]
footdrop *(ásib e pei ye dorwtneyi va názokneyi, va) oft e pá*
foot-pound *yekkán e andázegiri ye kár, va án bálábordan e yek pond ast be bolandi ye yek pá*
foot printing *ravew e ximiyáyi baráye wenáxtan e molekul e DNA, va radgiri ye án dar DNA ye serewte bá yek proteyin*
foramen *suráx, ráh, gozar beviźe dar ostoxánhá*
accessory foramen *gozar e biruni bejoz gozar e riwe ye dandán*
apical foramen of tooth *suráx e gozar e riwe ye dandán ke dar tárek* [peak, apex] *e riwe ast*
auditory foramen *suráx e wenaváyi*
foramen of Bochdalek *suráx e/gozar e Boxdálek, miyán e sine va wekam*
foramen caecum linguae *suráx e/gozar e kur e zabán ke dar powt e zabán ke bázmánde ye ráh e tyroidzabáni ye ruyán* [embryo] *ast.*
condyloid fossa, anterior *suráx e zirezabáni ye jeloyi*
cotyloid foramen *gozar e miyán e labe ye káse ye sar e rán va zeh e/vatar* [ligament] *e pahnáyi ast.*
epiploic foramen *suráx e/gozar e cádorpih* [epiploic]
ethmoidal foramen *suráxhá ye ostoxán e parizani*
lacerate foramen *suráx e páre ye miyán e bál e bozorg e ostoxán e parváneyi va baxw e xáreyi ostoxán e gijgáhi ye káse ye sar*
foramen magnum *abarsuráx/abargozar, dar páyin va jelo ye ostoxán e pas e sar.*
mental foramen *gozar e cáne, dar ostoxán e árváre ye zirin*
optic foramen of sclera/lamina cribrosa sclerae *láye ye parvizani* [cribriform] *ye saxtpuwe ye cewm*
foramina sciaticaum majus/greater sciatic foramen *suráx e/gozar e bozorg e pei ye cárband (A. Ariyanpur Kashani); suráx e/gozar e bozorg e pei ye keyle* [<Gilaki]*
foramen singulare *suráx e páyini/forusuyin e tah e suráx e guw, ke pei ye nimdáyere ye powti ye guw az án migozarad.*
stylomastoid foramen *suráx e xanjari pestáni ke pei ye roxsár va sorxrag e xanjaripestáni az án migozarad.*
vena caval foramen *suráx e bozorg siyáhrag e zirin*
zygomatic foramen *suráx e ostoxán e gune*
Foraminiferida *raste ye bozorgi az takyáxteyihá ye dárá ye yek yá cand haste ke dar kaf e daryáhá yáft miwavand, puste ye áhaki yá silisi va pá ye doruqin dárand. Biwtar aknun sangváre* [fossil] *hastand.*

foraminiferous s*uráxdár*
foraminotomy *boridan e surá x yá gozar/ráh*
foraminulum *surá x e kucak/suráxak; ráh e kucak; ráhak*
force *zur, niru*
 bite force *niru ye javew/javidan*
 catabolic force *niruyi ke az suxtosáz be dast áyad*
 vital force *niru ye jándárán; ján*
forceps 1 *gáz; anbor; hambor; anborak; gázanbor.* **2** *har andám e con gáz, yá anbor, beviże rewtehá ye páyáni ye peikar e báft e sepid e pineyi dar maqz* (corpus callosum)
 alligator forceps *anbor/anborak e susmári*
 Allis forceps *anborak e* Allis, *ke gáz e án xamide va pahn ast*
 artery forceps *anborak e sorxrag*
 Asch forceps *anborak e* Asch *baráye já andáxtan e wekastegi ye bini*
 axis traction forceps *zehgáz* e kewew e mexvari [zehgáz* e kewew dar rástá ye mexvar* [axis] *e lagan]*
 bayonet forceps *anborak e sarneyzeyi*
 bulldog forceps *anborak e buldág (anborak e sorxrag bá puwew e lástiki)*
 bullet forceps *anborak e golule(kewi)*
 capsule forceps *anborak e áb e morvárid (baráye birun kewidan e puwine ye źále* [lens] *ye cewm)*
 chalazion forceps *anborak e golmoże/sendesalám*
 clamp forceps *anborak e sorxragi ye qoflwo*
 dental forceps *anborak e dandánkewi*
 dressing forceps *anborak e zaxmbani*
 ear forceps *anborak e guw*
 Elliot forceps *zehgáz e* Elliot
 epilation forceps *mucin*
 forceps frontalis *rewtehá ye pei ye peikar e báft e sepid e pineyi* [corpus callosum]*, ke be lapak* [lobula] *e pas e sari ye maqz miravand*
 forceps occipitalis *rewtehá ye pei ye peikar e báft e sepid e pineyi* [corpus callosum]*, ke az zánu be lapakhá ye piwáni ye maqz miravad*
 hemostatic forceps *anborak e band ávarande ye xunrizi*
 Kocher's forceps *anborak e Koxer, baráye negahdáwtan e báft va jelogiri az xunrizi*
 lithotomy forceps *anborak e sangwekan, baráye sang e piwábdán*
 mosquito forceps *anborak e moskito, anborak e kucak, baráye jelogiri az xunrizi*
 mouse-tooth forceps *anborak e dandánmuwi*
 obstetrical forceps *zehgáz*, [*a forceps delivery: *zehew bá gáz, "Nayáyad be giti ze ráh e zehew* [delivery canal/vagina] **--** *be farmán e dádár e nikidahew." (ZBP, L6542 SF)] zeh + gáz**
 point forceps *anborak e suzani, baráye porkardan e ráhe riwe ye dandánd.*
 rongeur forceps *anborak e arreyi*
 speculum forceps *anborak e…-gowá; …-gowá*
 suture forceps *suzangir*
 tenaculum forceps *anborak e niwdár*
 thumb forceps *anborak e báftgir*
 tissue forceps *anborak e báftgir*
 volsella forceps, vulsellum forceps *anborak e báftgir*
 Walsham forceps *anborak e já-andázi va negahdárande ye wekastegihá ye bini*
 Willett forceps *zehgáz* e Willett, baráye kewidan e pust e sar va jelogiri az xunrizi dar joft e sareráhi*
forearm *arw*
forebrain *jelo ye maqz*
forefinger *angowt e dovvom/newáne*
forefoot 1 *do pá ye piwin e cárpáyán.* **2** *baxw e jelo ye pá*
foregut *piwrude.* **1** *nazd e ruyán* [embryo]*, ráh e darunpusti ke az án galu, wow, sorxnáy, kom* [stomach] *jegar va páreyi az davázdahe padid máyad.* **2** *baxw e piwin e ráh e gowárewi ye bimohregán, con saxtpustán*

forehead *piwáni*
foreign *"karp e bigáne"* [foreign body], *dar imeniwenási, har mádde ye bigáne ye náxodi, ke betavánad vákonew e imeni padid ávarad.*
forensic *dádpezewki [<Avestáyi, dáto-baewazo]*
foreplay *námzadbázi; bus o kenár; lás; dastmáli (mard va zan hamdigar rá)*
foreskin *xoruse*
fork *cangál*
replication fork *cangál e molekul e DNA ke az ánjá molekulhá ye doxtar padid miáyad.*
form *táwe (M. Moqaddam); parhib [Neiwáburi]; ge; dis; peikar; tan; rixt; dis; bawn (ZBP, C12, FM)*
arch form *rixt e/táw e kamán e dandánhá*
involution forms *dożtáwehá ye mikrob/ jvu*há, dar kewthá ye kohne*
tooth form *táwe ye/rixt e dandán*
formaldehyde *formáldeyid gáz e gandzodá*
formalin *formálin, áb e formáldeyid*
formatio *rixt, parhib; baxw; páre*
formatio reticularis medullae oblongatae *baxw e dámi ye piyáz e maqz*
formatio reticularis pontis *baxw e dámi ye pol e maqz*
formation <u>**1**</u> *sáxt.* <u>**2**</u> *rixt, parhib; baxw*
coffin formation *yáxtehá ye xorande ke gerd e yek yáxte ye morde ye pei rá gerefteand*
palisade formation *pahlu ye ham newastan e yáxtehá be rixt e narde*
reaction formation *be várune xást e náxodágáh e daruni, raftár o kerdár e várune ye padáfandi az xod newán dádan.*
reticular formation *sáxtemán e dámi dar maqz yá maqz e tire*
formative *...-sáz; sázá, sázán; sázande*
forme *rixt; parhib*
forme fruste *rixt e sabok (e yek bimári yá náhanjári/* abnormality*)*
forme tardive *rixt e dir-ras*
formic acid acidum formicum*; gouhar e murce*
formication *soxan e bihowáne goftan, ke murce yá xarfastarháyi* [insects] *ru ye pust miravand, in nazd e bimárán e kokáyini yá* amphetamini *dide miwavad.*
formiciasis *murcezadegi*
formicoidea *xáneváde ye bozorg e murcegán, az raste ye* <u>Hymenoptera</u>
formol *bázgardid be* "formalin"
formula *táwak [M. Moqaddam]*
chemical formula *táwak e wimiyáyi/ximiyáyi*
Hodges formula *táwak e Hodges baráye andázegiri ye derázá ye zamán e QT, dar EKG:* QTc = QT+1.75 (heart rate- 60)
official formula *táwak e beáyin*
projection formula *(táwak) do andácik* [ke az se-andácik* sádetar ast]/* two dimensional [simpler than three-dimensional]
rational formula *táwak e sáxtemáni*
spatial formula *táwak e espáwik*/se-andácik**
stereochemical formula *táwak e espáwik*/se-andácik**
structural formula *táwak e sáxtári*
formulary <u>**1**</u> *ketáb e do'á.* <u>**2**</u> *Darmán-náme*
formulate <u>**1**</u> *be rixt e táwak newán dádan.* <u>**2**</u> *barábar e táwak dáru sáxtan*
formulation <u>**1**</u> *be rixt e táwak newán dádan.* <u>**2**</u> *barábar e táwak dáru sáxtan.* <u>**3**</u> *dastur e kár*
fornicate *be rixt e kamán*
fornicate *marzidan (ZBP, C6058, C6072); kaxard [<Avestáyi, hamxábi ye mard o zani ke zan o wouhar nistand)*
fornix *(har sáxtemáni) kamáni; táq; táq-mánand*
fornix cerebri; fornix of cerebrum *táqe e maqz, zir e karp e pineyi* [corpus callosum]

fornix conjunctivae inferior *kamán e báft e hambandi ye darunpuw e pelk e páyini, (jáyi ke az pelk xamide ru ye saxtwáme* [dura mater] *ye cewm bálá miravad)*
fornix conjunctivae suprior *kamán e báft e hambandi ye darunpuw e pelk e báláyi, (jáyi ke az pelk xamide ruye saxtwáme* [dura mater] *ye cewm páyin miravad)*
fornix gastricus *kamán e/táq e kom*
fornix vaginae *kamán e zehgir*
fossa *kávák; goudál; maq; meq; cál; cále*
acetabular fossa *kávák e ostoxán e sar e rán*
fossa acetabularis *kávák e ostoxán e sar e rán*
adipose fossae *pihmaq zir e pust dar pestán e zanán*
fossa anthelicisis, fossa of anthelix *goudál e jelo ye lále ye guw*
articular fossa of mandible/ fossa mandibularis *kávák e árváre ye páyin*
condylar fossa, fossa condylaris, condyloid fossa *kávák e kondeyi, dar baxw e pahluyi ye ostoxán e pas e sari, dar do su ye suráx e bozorg*
condylar fossa of atlas *kávák e kondeyi ye ostoxán e atlas*
costal fossa *kávák e/cál e dandeyi*
cranial fossa *kávák e kaf e ostoxán e sar*
digital fossa, superior/fossa inguinalis lateralis *kávák e kewále ye ráni ye zebarin*
fossa axillaris/ axillary fossa *kávák e/cál e zir e baqal*
fossa caecalis *kávák e powt e rude ye kur*
fossa canina, canine fossa *kávák e niw, ru ye ostoxán e árváre ye zebarin nazdik e suráx e riwe ye dandán e niw ke máhice ye bálábarande ye lab e bálá ánjá micasbad.*
fossa carotica, trigonum caroticum *kávák e sebar e sorxrag e ján/sobát*
fossa cerebellaris, cerebellar fossa *kávák e moxce, dar ostoxán e pas e sari*
fossa cerebralis, **cerebral fossa** *kávák e mox/maqz, dar ostoxán e pas e sari*
fossa epigastrica *kávák e bálá ye wekam*
fossa glandulae lacrimalis *kávák e qodde ye awki*
fossa of head of femur, fovea capitis femoris *kávák e sar e rán*
fossa iliopectinea,iliopectineal fossa *kováke tohigáhiwáneyi*
fossa ischioanalis, ischioanal fossa *kávák e kafali-pendi, miyán e parde ye lagan va pust e ru ye án*
fossa malleoli lateralis *kávák e quzak e biruni*
fossa olecrani *kávák e powt e ostoxán e bázu báláye qerqere*
fossa of omental sac (inferior/superior) *kávák e cádorpih e (zirin, zebarin)*
fossa ovalis femoris, hiatus saphenous *kávák e xáydis e ráni baráye gozar e siyáhrag e sáfen*
fossa sacci lacrimalis *kávák e kise ye awk*
Gruber's fossa *kávák e Gruber, dar bálá ye ostoxán e jenáq e sine baráye sar e ostoxán e canbari*
hypogastric fossa; fossa inguinalis medialis *kávák e kewále ye rán e miyáni*
iliac fossa, fossa iliaca *kávák e ostoxán e tohigáh, baráye casbidan e máhice ye tohigáhi*
infratemporal fossa, **fossa infratemporalis** *kávák e páyin e gijgáhi*
inguinal fossa *kávák e kewále ye rán*
intercondylar fossa of femur *kávák e miyán e do konde ye ostoxán e rán*
ischiorectal fossa *kávák e kafali-rástrudeyi*
jugular fossa, fossa jugularis *kávák e rag e ján, bálá ye jenáq e sine*
lacrimal fossa *kávák e qodde ye awki*
lenticular fossa, of vitreous body *kávák e marjomaki ye źále* [lens] *ye cewm*
mandibular fossa *kávák e árváre ye zirin*
mastoid fossa of temporal bone *kávák e pestáni ye ostoxán e gijgáhi*
mylohyoid fossa of mandible *kávák e zir e zabáni*
olfactory fossa *kávák e parvizani*
oval fossa of heart; fossa ovalis cordis *kávák e xáydis e gew/del*
parietal fossa *kávák e áhiyáne*
patellar fossa *kávák e kawgak*
piriform fossa *kávák e amrudi*
pituitary fossa *kávák e wágude**

popliteal fossa *kávák e pas e zánu*
retrocecal fossa *kávák e powt e rude ye kur*
rhomboid fossa *kaf e wekamce ye cahárom e maqz, kávák e louzi*
scaphoid fossa of sphenoid bone *kávák e karjisán e ostoxán e wabpareyi*
sellar fossa *kávák e zini (ye wágude/* pituitary*)*
subscapular fossa *kávák e zir e ostoxán e wáne*
supravesical fossa *kávák e bálá ye piwábdán*
temporal fossa *kávák e gijgáhi*
vestibular fossa, fossa of vestibule of vagina, fossa vestibuli vaginae *kávák e dehliz e zehgir (miyán e legám e* [frenulum] *labhá va daháne ye zehgir)*
zygomatic fossa *kávák e ostoxán e gune, zir e gijgáhi*
fossette 1 *kávákce; foruraftegi ye kucak.* **2** *zaxm e kucak va źarf e nini/nináki ye cewm*
fossula *kávákce; foruraftegi ye kucak; bázgardid be* "fossa"
foul brood *bimári ye magas e angabin, ke máye ye án* Bacillus larvae *(dar Ámriká) va* Bacillus alvei *(dar Orupá) ast.*
foundation *bon; páye*
founder *ámás e láye ye páye asb*
chest founder *áb wodan e máhicehá ye sine ye asb*
grain founder *porxori va badi ye govárew nazd e asb*
fourchette *legám e labhá ye warm e zan*
fovea *bázgardid be* "fossa"
foveola "**fovea**" *ye kucak. bázgardid be* "fossa"
fowlpox *áble ye morq o xorus*
foxglove *angowtáne ye rubáh, bázgardid be* "digitalis"
fraction *páre, baxw, bahr, barx, bahre, pargále, wekaste*
ejection fraction *páreyi az gonj e wekamce ye gew/del ke hengám e tapidan az án birun rizad; "páre ye birun rixte"*
filtration fraction *páre ye páláyide az plásmá dar kaláfhá ye gorde; "páre ye pálude"*
fractionation 1 *partoudarmáni ye wekaste (párepáre).* **2** *wekastan e xorák e dáru be cand páre.* **3** *jodá kardan e párehá ye yek mádde*
fracture *wekastegi*
articular fracture *wekastegi ye bandgáh*
atrophic fracture *wekastegi peiro ye káhew/godázew*
avulsion fracture *wekastegi peiro ye kewidegi ye zardpei*
blow-out fracture *wekastegi ye kaf e káse ye cewm, ke dar án cewm be darun e kávák e árváre ye bálá miravad.*
boxer's fracture *wekastegi ye mowtzanhá, va án wekastegi ye gardan e noxostin ostoxán e kaf e dasti* [palmar bone]*ast va sar e ostoxán e wekaste be su ye kaf e dast jábejá migardad.*
bumper fracture *wekastegi ye separi, ke az barxord e separ e ráde*/máwin padid áyad, va án wekastegi ye yek yá do pá ast zir e zánu va bám e dorowt-nei rá niz docár mikonad.*
bursting fracture *wekastegi ye rizide ye band páyáni ye angowt*
buttonhole fracture *wekastegi ye játokmeyi, va án az tir xordan padid áyad.*
capillary fracture *mu bardáwtan e/tarak xordan e ostoxán bedun e jábejáyi ke dar peikare ye Rontgen dide miwavad, va gáh dar káse ye sar dide miwavad.*
chisel fracture *wekastegi ye eskeneyi ke dar án sar e ostoxán e zand e zebarin jodá miwavad.*
closed fracture *wekastegi ye baste, bedun e zaxm e báft e narm va pust.*
Colles' fracture *wekastegi ye* Colles*/kol, páyin e zand e zebarin wekaste be powt jábejá gawte dast be rixt e qáwoq darmiáyad. Agar jábejáyi be jelo báwad án rá* "reverse Colles"*, yá wekastegi ye Kol e várune yá wekastegi ye* Smith *xánand.*
comminuted facture *wekastegi ye rizide, "va agar ostoxán monqatat yá rizide báwad, hame ye rizehá birun báyad kard va agar rizehá besyár báwad..." (ZBP, 5618, ZX)*
compound fracture *wekastegi ye báz*
compression fracture *wekastegi ye feworde, con ruyeham feworde gawtan e mohre.*

condylar fracture *wekastegi ye konde az ostoxán e bázu*
congenital fracture *wekastegi ye darun e zehdán/mádarzádi*
depressed fracture *wekastegi ye káse ye sar va foruraftan e ostoxán.*
dislocation fracture *wekastegi ye ostoxán hamráh e darraftegi ye bandgáh*
dyscrastic fracture *wekastegi ye ostoxáne dar bimárihá ye láqarkonande*
fracture by contrecoup *kust be yek su ye káse ye sar va wekastegi ye ostoxán e ruberu ye án.*
greenstick fracture *wekastegi ye tarkeyi (az yek su wekaste va az su ye digar xam gawte)*
gutterr fracture *wekastegi ye návdáni ye káse ye sar*
hangman's fracture *wekastegi ye dár, va án wekastegi ye páye ye ostoxán e áse/mexvar bá yá bedun e darraftegi ye dovvomin mohre ye gardan*
impacted fracture *wekastegi ye darhamforurafte*
joint fracture *wekastegi ye band/bandgáh*
Le Fort's fracture *wekastegi ye Lofor, wekastegi ye do su ye árváre ye bálá*
multiple fracture *wekastegi ye cand-páre*
open fracture *wekastegi ye báz/bá zaxm e pust*
pingpong fracture *wekastegi ye tup e pingpongi, ke dar án ostoxán e káse ye sar forumiravad.*
Pott's fracture *wekastegi ye sar e páyini ye názoknei*
secondary fracture *wekastegi yi ke dar án ostoxán bimár báwad con cangár* [cancer]*, narmi ye ostoxán yá ámás e ostoxán va maqz e án*
Shepher's fracture *wekastegi ye ostoxán e páwne*
simple fracture *wekastegi ye sáde/baste*
splintered fracture = comminuted fracture *wekastegi ye cand páre*
sprain fracture *páregi ye vatar, ke hamráh e xod páreyi az ostoxán rá ham wekaste mibarad.*
trimalleolar fracture *wekastegi ye se quzak, quzak e biruni va daruni va nouk e powti ye dorowt-nei*
fracture-dislocation *wekastegi ye ostoxán bá darraftegi ye bandgáh*
fragiform *con tutfarangi*
fragilitas *wekanandegi*
fragilitas crinium *wekanandegi ye mu*
fragilitas ungulum *wekanandegi ye náxon*
fragility *wekanandegi; sosti*
fragment *xorde, páre, karte (M. Moqaddam)*
fragmentation 1- *xorde/páre/karte wodan.* **2** *guneyi záyew, ke dar án con barxi kermhá, yek kerm cand páre gawte, va sepas harpáre ruyide baxwhá ye nou padid miyávarad.*
fraise *sar e parmáh kalleqandi yá ostováneyi*
frambesia, frambesia tropica *bimári ye* "Yaws"
frame *cárcub; qáb; borváz (ZBP, C2870, FM); belend/beland (ZBP,C3019, FM); kam, axkam, ágim [FN]*
Balkan frame *Cárcub e Bálkán, baráye bimárán e bestari ke báyad bejonband*
Bradford frame *kam*/axkam*/ágim* [qáb e luleyi áhani bá puwew e karbás, baráye bimáráni ke nabáyad bejonband.]*
reading frame *yeki az se ravew e xándan e nucleotidhá ye seqolu*
trial frame *qáb e viże ye źále* [lens]*, ke baráye yáftan e nomre ye áynak bekár miravad.*
framework <u>**1**</u> *cárcub; fárám [<fárám (Gilaki)].* <u>**2**</u> *fárám e yek dast dandán e sáxtegi*
uveal framework/ ligfamentum pectinatum anguli iridocornealis *zardpei ye wáneyi ye guwe ye angurak e cewm va nini/nináki*
francium *fransiyum áxwij e ximiyáyi, bá vazn e atomi ye 223, va womár e atomi ye 87, ke partouzá ast.*
frange *navári az możak dar dahán e barxi az takyáxtehá ye możakdár* (ciliate protozoa)
Frank-Starling curve *bázgardid be* "curve"
FRCP Fellow of the Royal College of Physicians *Hamvand e Anjoman e Wáhanwáhi ye Pezewkán*
FRCS Fellow of the Royal College of Surgeons *Hamvand e Anjoman e Wáhanwáhi ye Kárdpezewkán*
freckle *kakomak*
melanotic freckle of Hutchinson *bázgardid be* <u>lentigo maligna melanoma</u>
freemartin *gusále ye mádde ye náhanjár* [abnormal]*, ke doqolu bude va qol e digaraw gusále ye nar ast.*

freeze-drying *ravewi baráye ámáde kardan e báft, ke naxost án rá fosorde* [freeze] *va sepas dar jáyi bihavá án rá bá garmá ye kam xowkánand.; fosordan va xowkándan (e báft)*
fremitus *larzew*
friction fremitus *larzew e málew e do ciz beham*
pericardial fremitus *larzew e málew e do láye ye puwew e gew/del*
rhoncal fremitus *larzew e xorxor e ráhhá ye dam zadan*
vocal/pectoral fremitus *guw rá bar sine ye bimár nahádan va larzew e ává ye u rá hengám e vájidan (soxan goftan) wanidan*
frenectomy *boridan e legám*
frenulum *legámak; legám e kucak*
frenulum clitoridis *legám e cocule*
frenulum of inferior lip, frenulum labii inferioris *legám e lab e zirin*
frenulum labiorum pudendi *legám e labhá ye kucak e warm e zan/náz/ wekufe*
frenulum of prepuce of penis, frenulum preputcii penis *legám e xoruseye nare*
frenulum of tongue, frenulum linguae *legám e zabán*
frenum *bázgardid be* "frenulum"
frequency 1 *basámad, (womár e yek padide dar yekán e zamán).* **2** *farávání (womár e yek ruydád dar womári az yek goruh az didgáh e ámári)*
critical flicker frequency, critical fusion frequency *womár e cewmak zadan dar vipál* [per second] *ke dar án rouwanáyi peivaste gardad.*
critical fusion frequency *bázgardid be* "**critical flicker frequency**"
low frequency *kam basámad*
ultrasonic frequency *basámdi ke bálátar az marz e wenaváyi ast.*
urinary fruency *payápei/besyár bár mixtan/wáwidan*
fretum *tangi; tange*
Freud Sigmund *ravánpezewk Álmáni ke dar Otriw mizist va ravánkávi rá bonyád nahád.*
freudian *vábaste be* Freud *va ravew e u*
friable *wekanande*
fricative *ává ye sáyew, sut, con "s"*
friction *sáyew; málew*
frigidity *nazd e zanán, sardximi*
frigolabile *ánce ke bá sarmá nábud gardad*
frigorific *sarmázá*
frigostable *ánce ke dar barábar e sarmá páydár báwad*
frigotherapy *sarmádarmáni*
frit *gard e káolin,* quartz *ke baráye sáxtan e dandán bekár ravad.*
frog 1 *qurbáqe; vazaq.* **2** *navár e wáxi miyán e pá ye asb ke be rixt e cangál tá páwne ravad*
frondose *dárá ye porz/kise*
frons *piwáni*
frontal *(vábaste be) piwáni*
frontipetal *be su ye piwáni*
frontomalar *(vábaste be) piwáni va gune*
frontooccipital *(vábaste be) piwáni va ostoxán e pas e sar*
frost *(con wabnam e fosorde/yaxzade) pazd, afwak; bawk, pawk, barfak, qorou[<guyew e Táleqáni]*
urea frost *paz e/afwak e/barfak e ure*
frostbite *sarmázadegi; wajidegi (ZBP, C4604 FM)*
frottage *[váźe ye Faránse] (guneyi náhanjári* [abnormality] *ye visanik** [sexual]*) dar miyán e anbuh e mardom nare ye xod rá be kasi ke ágáh nist málidan va be yuxe/rabuxe* [orgasm] *residan.; Málew*
frotteur *málá*. bázgardid be* "frottage"
frotteurism *bázgardid be* "frottage"
fructification 1 *mive dádan.* **2** *ánce ke mive dahad.* **3** *sáxtári ke hág* [spore] *dahad*

fructivorous *mivexár*
fructokinase *máyeyi ke fruktoz/qand e mive/mivsit* rá wekanad*
fructose *qand e mive; fruktoz; mivsit**
fructosuria *peidáyew e qand e mive/fruktoz/mivsit* dar mize* [urine]
frugivorous *mivexár*
fruit *mive*
fructarian *kasi ke tanhá mive, angabin va rouqan e zeitun mixorad.*
fructarianism *tanhá mive, angabin va rouqan e zeitun xoradan*
frustration *noumidi; nákámi; anábew [<Pahlavi, anáftan (ZBP, C2222 MK]*
fuchsin *fuklsin wekáfte az* "Fuchs" *giyáhwenás e álmáni, rang e qermez, ke sáxtemán e án* triaminophenylmethane *ast*
fuchsinophil *fuksinodust*
fucose *fukoz, qand e panjtáyi wekáfte az qand e wir/gáláktoz*
fugacity *goriz ["goriz" andáze ye goriz yek mádde ast az yek gám* [phase] *be gám e digar, yá az yek páre* [part] *be páre ye digar az hamán mádde], <u>logáritm e goriz</u> bá potánsiyel e ximiyáyi* [chemical potential] *bastegi dárad.*
-fugal *dar vážehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "-goriz"*
-fuge *dar vážehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "-zodá", con* "vermifuge", *kermzodá va* "febrifuge", *tabzodá*
fugitive **<u>1</u>** *gorizán; gorizpá.* **<u>2</u>** *candgáhe; dozde (con tab-dozde)*
Fugu *guneyi máhi ye Źáponi ke zahri dárad ke agar xorde wavad, máye ye sosti/bikári va gáh bihuwi va marg migardad.*
fugue *bimári ye raváni, álále gawtan*
fuguism *zahrzadegi peiro ye xordan máhi ye Fugu*
fulgurant *con ázarxw/ázaraxw*
fulgurate **<u>1</u>** *con ázaraxw ámadan o raftan; barqásá.* **<u>2</u>** *bá ázarxaw zadan va kowtan/nábud kardan*
fulguration *bá barq/ázaraxw báft á nábud kardan*
fuliginous *dudeyi*
fulminant *nágahán va saxt*
fumarate *fumárát; namak e gouhar e/asid fumárik/acidum fumáricum*
fumaric acid *acidum fumáricum/gouhar e/asid fumárik*
fumigate *bá dud kowtan; dud dádan; dud kardan, "Dáruhá ki besuzand va dud konand..." (ZBP, L5655, ZX)*
fumigation *gandzodáyi bá dud dádan*
fuming *dud kardan; dud birun dádan*
functio *bázgardid be* "function"
function **<u>1</u>** *kár; konew yek andám.* **<u>2</u>** *kardan; kár kardan.* **<u>3</u>** *dar ximiyá, raftár e viže ye yek mádde ye ximiyáyi, ke dárá ye serewt e vižeyi báwad.* **<u>4</u>** *dar dánew e womár, be har páre ye yek dast, arzewi az yek dast e digar dádan*
 probability density function *dar ámár wive ye paxw e yek vižegi dar yek goruh e mardom*
 ventricular function *kár e wekamce ye gew/del*
functional **<u>1</u>** *vábaste be kár/konew.* **<u>2</u>** *konewik, con yek bimári ye konewik, (ke bá degarguni ye sáxtemáni hamráh nabáwad.)*
fundament **<u>1</u>** *bon; tah; kun (con dar záyemán).* **<u>2</u>** *pend/suráx e kun va báft e pirámun e án*
fundamental *bonyádi*
fundiform *con faláxan*
fundoplication *(kárdpezewki baráye darmán e bázgawt e xorák a z kom* [stomach] *be sorxnáy, yá qori/dabbe ye káf* [hiatal hernia], *picidan e páyin e sorxnáy dar tah e kom*
fundus *bon; tah*
 albinoticus fundus *tah e sepid e cewm, cále, [jáyi ke rangdáne nadárad va hame ye ragwáme ye cewm* [choroid] *be ásáni dide miwavad]*
 fundus of bladder *tah e piwábdán*

fundus diabeticus *tah e cewmi ke siyáhraghá ye gowád dárad va nazd e bimárán e qandi dide miwavad.*
fundus oculi *tah e cewm*
gastric fundus; fundus gastricus *tah e kom*
fundus oculi *tah e cewm*
fundus uteri; fundus of uterus *tah e zehdán*
funduscope *ceráq e didan e tah e cewm*
fungal *qárc; qárci*
Fungi *xáneváde ye bozorg e qárchá, kapakhá ke klorofil nadárand, angali hastand va avisanik* [asexual] *yá visanik* [sexual] *záde miwavand*
fungi *qárchá*
fungicidal *qárckow*
fungiform *qárcdis; be rixt e qárc*
fungistatic *jelogiri konande az ruyew e qárchá*
fungoid *qárcsán*
fungoma *golule ye qárc/kapak*
fungus *qárc; kapak*
mold fungus *rewte ye kapak*
mycelial fungus *nax yá rewte ye kapak*
proper fungus, Eumycota *kapak e rástin*
thread fungus, mycelial fungus *qárc/kapak e rewteyi/naxsán*
true fungus,Eumycetes *qárc/kapak e rástin*
yeast fungus *qárc/kapak e takyáxteyi*
funicle *nax, rismán, zeh, atar [<Gilaki]*
funicular *con nax/rismán/zeh/atar [<Gilaki]*
funiculitis 1- *ámás e rismán e zeh* [spermatic cord]. 2- *ámás e riwe ye peihá ye maqz e tire, [án páreyi az pei ke dar kanál e sotun e mohre ast.]*
funiculopexy *bá kárdpezewki, rismán e zeh* [spermatic cord] *rá dar já ye xod duxtan, [nazd e bimáráni ke xáyeyewán darun e kise nist.]*
funiculus *har sáxtemáni con zeh, nax, rismán, band, atar [<Gilaki]*
hepatic funiculus *rismán e jegar, ráh e kolekok* [ductus choledocus]
funiculi medullae spinalis *dastehá ye rewtehá ye pei ke mádde ye sepid e maqz e tire rá_misázand va az bálá be páyin miáyand*
funiculus spermaticus *rismán e zeh*
funiculus umbilicalis *band e náf*
funis *har sáxtemáni con zeh, nax, rismán, band, atar [<Gilaki]*
funis hippocratis *pei ye Boqrát/páwne ye pá*
funnel 1 *qif; tagáb.* **2** *har sáxtemán e tan con qif/tagáb*
FUO fever of undetermined origin: *tabi ke cem* [reason] *e án wenáxte nist*
furan *furán, riwe ye "furánozhá" va "furfural"*
furanose *furánoz/qand e furán*
furazolium *furázolium, dáru ye mikrob/ jvu*kow*
furca *cangál; cangáli wodan*
furcal *con cangál; cangáli*
furcation *jáyi ke riwe ye dandán con cangál dowáxe miwavad.*
furcocercous *dárá ye dom e cangáli*
furfuraceous (**pityroid**) *con wure (ye sar); sabuse*
furfural *furfural, furán, qand e panjtáyi, ke az káh va sabus bedast ámade kárbord e sátvuni** [industrial] *dárad, nazd e mardom, máye ye ámás e darunpuwhá, sardard va ázordegi az rouwanáyi migardad.*
furor *xawm*
furor epilepticus *xawm e divánegáne ke gah nazd e bimárán e safyáni/divzade dide miwavad.*
furosemide *furosemáyd, dáruyi ke ru ye lulehá ye gorde kár karde mizeávar* [diuretic] *ast.*

furrow *wiyár, wodkár, wodyár*
digital furrow *wiyár e ru ye kafedasti ye angowtán*
gluteal furrow *wiyár e kapal*
nympholabial furrow *wiyár e miyán e lab e bozorg va lab e kucak e náz/ warm e zan* [vulva]
skin folds *wiyár e pusti*
furuncle/ furunculus *kurak*
furunculosis *bimári ye kurak, peidáyew e payápey e kurak baráye cand hafte yá mah*
fuscin *fusin, rangdáne ye zard tá qahveyi dar puwew e dám e cewm* [retina]
fuse *fetile; bandik**
fusiform *duki*
fusion **1** *áb kardan/wodan; godáxtan.* **2** *juw dádan/xordan; godáz.* **3** *juw dádan/ruyeham andáxtan e do peikare az do cewm.* **4** *juwdádan e band/bandgáh, va bijonbew sáxtan e án*
midline fusion *juwxordan e do su ye lule ye pei dar ruyán* [embryo]
spinal fusion *juwdádan e do yá cand mohre behamdigar*
Fusobacterium *guneyi az bákterihá ye duki ke rang e "gram" nemigirand, va nazd e mardom va jánevarán dar tan bumi hastand, va gáh máye ye bimári migardand.*
fusocellular *dárá ye yáxtehá ye duki*
fusus *dukce; dukcehá ye havá dar pust*
cortical fusi *dukcehá ye havá dar miyán e yáxtehá ye puste ye mu*
fracture fusi *páregihá ye riz dar láye ye wáxi ye mu*

Gg

Ga *kutáhwode baráye* gallium
GABA ergic *rewtehá ye pei, va digar sátárhá ye pei ke* γ áminobutiric acid *tarávide yá miferestad.*
gadfly *bázgardid be* "Tabanus"
gadolinium gadolimium, *áxwij e bá geráni ye atomi ye 64 ke bá Gd newán dáde miwavad.dar* MRI *bekár miravad.*
Gadus *guneyi máhi*
Gadus morhua *máhi ye Moru ke az jegar e án rouqan migirand.*
gag 1 *saraqon (dastgáhi ke bá án dahán rá báz negah midárand).* **2** *oq zadan*
gage *bázgardid be* "gauge"
gain 1- *afzuni, fozuni, afzáyew.* 2- *afzudan; afzáyew yáftan, bedast ávardan*
antigen gain *padid ámadan e pádgeni nou ke dar pedar yá mádar nabáwad.*
primary gain *(ravánwenási)az miyán bardáwtan e negaráni/delwure*
secondary gain *sudi baxtaki ke be kasi resad, con az yek bimári, ke máye ye mehrabáni ye pirámuniyán gardad yá az barxi kárhá baxwude gawtan, yá puli baráye az károftádegi bedast áyad. "Adu wavad sabab e xeyr gar xodá xáhad.", "Sud e badbaxti"*
gait *gám (bardáwtan)*
antalgic gait *langidan, baráye kástan e dard.*
ataxic gait *gowád-gowád va ná-ostovár gám bardáwtan*
cerebellar gait *telou-telou xordan, dar ásib e moxce*
double step gait *gám zadan, náhanjár* [abnormal] *ke dar án derázá ye yá zamán e gám e do pá yesán nist*
drag-to gait *pá rá ru ye zamin kewidan va raftan*
dystrophic gate *gám (viže ye bimári ye máhice)*
equine gait *con asb gám bardáwtan*
festinating gait *wetábán ru ye nok e pá gám zadan*
four-point gait *gám e cártáyi, (bá cub e zir baqal, noxost yek cub, sepas yek pá, cub e zir e baqal e digar, sepas pá ye digar)*
heel-toe gait *gám e hanjár* [normal] *yá páwne sepas angowt*
helicopod gait *gám e nimdáyere, dar barxi bimárán e docár e házew* ["conversion reaction" */histeri*] *dide miwavad.*
hemiplegic gait *gám zadan e bimár e docár e laxti ye nime ye tan* [hemiplegia]*, rán xamide pá oftáde va sáq gerd-gerd*
hysteric gait *gám zadan e házewi/histeri*
scissor gait *gám e qeici, ke yek pá az jelo ye pá ye digar migozarad.*
staggering gait *gám e mastáne; telo-telo xordan*
galact(o)-, *wir*
galactogogin *hormon e wirzá az joft*
galactogogue *harce ke máye ye wir ámadan gardad*
galactischia *jelogiri az ámadan e wir*
galactocele 1- *kisag e wiri .*2 *gerd ámadan e ábewirgun dar kise ye xáye/gond va rismán e zeh*
galactopexy *gerdávardan e gáláktoz/qand e wir dar jegar*
galactophoritis *ámás e ráhhá ye wiri*
galactopoiesis *sáxt e wir dar pestán*
galactopyria *tab e wir*
galactorrhea *ámadan e wir biw az andáze*
galactose *qand e wir; gáláktoz*

galactosemia *peidáyew e qand e wir/gáláktyoz dar xun, in bimári se gune dárad.*
galactosis *sáxte wodan e wir dar qoddehá/qondehá ye wiri*
galactosuria *peidáyew e qand e wir/gáláktoz dar mize*
galactotoxism *zahrzadegi/bewzadegi bá qand e wir/gáláktoz*
galacturia *peidáyew e wir dar mize*[urine]*; peidáyew ecarbu* [chyle] *dar mize*
galea *xud*
Galen *pezewk e Yunán e bástán*
gall 1 *zardáb; zahre.* **2** *násuri.* **3** *fandoqak* (ru ye pust e tan yá deraxt)*
gallbladder *zahre, kisag e/kise ye zahre*
fish-scale gallbladder *(kise ye) zahre ye fals e máhi, dárá ye kisaghá ye fareván ast.*
floating gallbladder *kisag e zahre ye sargardán*
mobile gallbladder *kisag e zahre ye sargardán*
sandpaper gallbladder *kisag e zahre ye weni, ke darun e án ágande az bolurhá ye kolesterol ast*
stasis gallbladder *zahre ye tanbal, ke pas az xorák e carb tohi nemiwavad.*
strawberry gallbladder *zahreyi ke darunaw con tut ast va az pey e ámás dar án kolesterol gerdámade*
gallic *morq, xorus, juje*
gallic acid *gouhar e/jouhar e asid e fandoqak* ke piwtar baráye wakuk* [astringent] *bekár mibordand.*
gallium *yuwost/áhan/felez e kamyáb ke dar garmá ye xáne ábaki ast, womáre ye atomi/parmánuyi* ye án 31 ast va bá "Ga" newán dáde wode, wekáftehá ye án zahrnák-and.*
gallnut *fandoqak* (ru ye pust e tan yá deraxt)*
gallop *kust* [rhythm]*/áhang e cárnal/cahárnal*
fourth heart sound gallop/atrial gallop *ává ye cárnal (ke az dehliz e geww/del barxizad)*
S3 gallop *ává ye cárnal ke az ává ye sevvom e gew "S3" barxizad.*
gallotannic acid *gouhar e/asid e fandoqak*
gallstone *sang e kolesteroli dar kisag e zahre yá ráh e zahre*
galvanic *vábaste be gardew e barq e/kahrobá ye yeksuye, ke az bátri raván gardad.*
galvanism *gardew e barq e/kahrobá ye yeksuye, ke az bátri raván gardad.*
dental galvanism *padid ámadan va gardew e barq e yeksuye ke dar dahán e bimár padid áyad va án az porkardegi ye dandánhá ye puside padid áyad, ke án dandhá rá bá do yá cand felez/yuwost e gunágun por karde báwand.; barq az porkardegihá ye dandán*
galvanogustometer *dastgáh e andázegiri ye ástáne ye cewáyi (bá komak e barq e/kahrobá ye yeksuye)*
galvanotaxis *har ciz ke agar barq e/kahrobá ye yeksuye az pirámunaw begozarad, jonbide xod rá dar rástá ye gardew e án barq nahad.*
galvanotherapy *darmán bá barq e/kahrobá ye yeksuye*
Gamasidae *xánevádeyi az kanehá raste ye* Acarina *ke parandegán va jánevarán rá docár mikonand.*
gambling *mengiyá; mengiyágari; qomár, ke gáh be rixt e bimári ye raváni daráyad.*
pathological gambling *bimári ye raváni ye mengiyá/qomár*
Gambusia *máhiyi ke gune ye* **Gambusia affinis** *e án rá baráye riwekan kardan e máláriyá bekár barand, con kermak e pawe ye barande ye máláriyá rá mixorad.*
gamete 1 *wi* [Mázandaráni/Sivandi/Dezfuli (EDPL 51.1920)].* **2** *wi* (baráye angal e máláriá, rixt e narine va mádine ye angal)*
gamet(o)-, *(dar vážehá ye serewte) wi* [be* "gamete" *bázgardid]*
gametocidal *wikow* [be* "gamete" *bázgardid]*
gametocide *wikow* [be* "gamete" *bázgardid]*
gametocyte *yáxte ye wi [be* "gamete" *bázgardid]*
gametogenic *wiá*zá [be* "gamete" *bázgardid]*
gametogony 1 *peidáyew e wi* ye angal e máláriyá yá digar takyáxtehá.* **2** *zád-orud bá sáxtan e wi* [be* "gamete" *bázgardid]*
gametokinetic *barangizánande ye wi* [be* "gamete" *bázgardid]*
gametophyte *wi* [be* "gamete" *bázgardid]*
gamic *yáxte ye toxm e gownide*

gamma γ *sevvomin vát* [letter] *az dabire* [alphabet] *ye Yunáni*
gammácism *natavánestán váżehá ye kámi con "k" va "g" rá bar zabán rándan*
gammaglobulin *globulin e gámmá*
Gammaherpesvirinae *[be* "gamete" *bázgardid] virus xáneváde ye* Herpesviridae, *do gune dárad* Lymphocryptovirus *va* Rhadinovirus *va yáxtehá ye sepidxuni ye B va T rá docár mikonand*
gammopathy *bimári ye sáxtan e globulinhá ye gámmá ke imeni hastand*
gam(o)-, *(dar váżehá ye serewte) "zanáwuyi", "joftgiri"*
gamogenesis *záyew/zádorud az ráh e joftgiri*
gamogenetic *(vábaste be) záyew/zádorud az ráh e joftgiri*
gamont *gáme záyew/zádorud az ráh e wi** ["gamete"] *nar o mádde dar carxowt e zist* [life cycle] *"hágsázán"* [sporozoa]
ganciclovir *gánsiklovir, wekáfteyi az* **acyclovir** *ke ruy e virus tabxál kári oftad, va dar bimárán e docár be* **"cytomegalovirus"** *bekár miravad.*
gangliectomy *boridan e gereh/dożak/pixa. bázgardid be* "ganglion"
gangli(o)-, *(dar váżehá ye sererwte) vábaste be gereh/dożak/pixa; bázgardid be* "ganglion"
ganglion 1 *gereh.* **2** *dożak (ZBP, L967 FM) kise* [cyst] *ye kucak peivaste be bandhá con dar moc yá pá.* **3** *pixa, pixak (gereh e dastgáh e pei, birun az maqz) [<Pahlavi, (ZBP, C7871 BF)]*
aberrant ganglion *pixa, pixak e sargardán ke dar riwe ye pei ye gardani ye powti dide miwavad*
accessory ganglia; **ganglia intermedia** *pixa, pixak e fozuni/yadaki/miyáni*
Acrel's ganglion *dożak (ZBP, L967 FM) kise* [cyst] *ye kucak peivaste be vatar e bázkonande ye moc e dast*
Andersch's ganglion ganglion caudalis nervi glossopharyngei *pixa/pixak e* Andersch*, yá pixa/pixak e dom e pei ye zabánigaluyi*
aorticorenal ganglion *donbále ye páyini biruni ye pixa/pixak e wekami*
autonomic ganglia, ganglia autonomica *do dast pixa/pixak ru ye peihá ye dám* [plexus] *e garmoxowk* [sympathetic] *va sardotar* [parasympathetic]*, darun e divár e andámhá; pixakhá ye garmoxowk va sardotar*
ganglia of autonomic plexuses; ganglia plexuum autonomicorum *pixa/pixakhá ye dám* [plexus] *e dastgáh e pei ye xodkár*
Bezold's ganglia *pixa/pixakhá ye divár e miyán e dehlizhá ye gew/del*
Bidder's ganglia *pixa/pixakhá ye peihá ye e gew/del dar páyin e divár e miyán e do dehliz*
Bochdalek's ganglia *pixa/pixakhá ye Boxdálek/dám e dandáni ye bálá*
cardiac galglia,ganglia cardiaca *pixa/pixakhá ye dám e peihá ye del/gew yá pixa/pixakhá ye* Wrisberg
cerebrospinal ganglia *pixa/pixakhá ye ru ye peihá ye maqzi va maqz e tire*
cervical ganglia of uterus *pixa/pixakhá ye ru ye peihá ye gardan e zehdán*
ganglion ciliare *pixa ye/pixak e pei ye sardotar* [paraxympathetic] *e dar powte káse ye cewm*
cochlear ganglion, ganglion cochleare *pixa ye/pixak e pei ye rábe/rábak dar kanál e rábe ast*
ganglia coeliaca, celiac ganglion *dar do suye riwe ye vácwáme* [diaphragm]*, dar dám* [plexus] *e wekam*
collateral ganglia; prevertebral ganglia *pixa ye/pixak e jelo ye mohrehá*
geniculate ganglion, gangion geniculi nervi facialis *pixa ye/pixak e pei ye roxsár*
ganglion of glossopharyngeal nerve *pixa ye/pixak e pei ye zabáni-galuyi*
ganglion inferius nervi vagi *pixa ye/pixak e pei ye dahom*
ganglia lumbalia,lumbar ganglia *4 yá 5 pixa ye/pixak e kamari*
parasympathetic ganglia *pixahá ye/pixakhá ye peihá ye sard o tar* [parasympathetic]
phrenic ganglion ganglia phrenica *pixa ye/pixak e darun e dám e váwáme* [diaphragm/phrenic] *dar jáyi ke be dám e wekami* [celiac] *mipeivandad.*
primary ganglion *dożak ru ye bandhá ke ámási nabáwad*
pterygopalatine ganglion *pixa ye/pixak e wabpareyi-kámi ke far kávák e wabpareyi-kámi já dárad*
sacral ganglia, ganglia sacralia *pixa ye/pixak e tane ye pei ye garmoxowk* [sympathetic] *e xáji xáji*
sinoatrial ganglion *pixa ye/pixak e sinusi-dehlizi*
stellate ganglion, ganglion cervicothoracicum: *pixa ye/pixak e setáreyi; pixa ye/pixak e gardanisineyi*
ganglion of trigeminal nerve *pixa/pixak e pei ye seqolu*
wrist ganglion *dożak e moc e dast*
ganglionitis *ámás e pixa/pixak*

ganglioplegic *dáruyi ke az resándan e mouj e/kuhe ye barqi ye pei dar pixa/pixak jelogiri konad; bipákonande ye pixa/pixak*
ganglioside *gangliozid, az goruh e* "glycosphingolipid*há*"
gangliosidosis *bimáriyi ke dar án "* ganglioside*há* " *dar báfthá anbáwte migardad. va máye ye gereftárihá ye raváni va jonbewi nazd e kudakán migardad.*
gangliosympathectomy *váboridan e pixa/pixak e garmoxowk*
gangosa *(dar bimári ye* "yaws"*, jozám/xore, leishmaniyá va kuft/sifilis) xore ye bini kám e narm va saxt va galu*
gangrene *xore; mordegi va pusidegi ye báft, "(rude az wekam birun oftad) az tabi'at e xiw begardad va befosorad, va agar bejáy báznehand, puside wavad..." (ZBP, L5610 ZX); "ki án ozv rá saxt bebandand va band e án dirtar gowáyand ... án ozv bemirad va puside wavad..." (ZBP, L5632 ZX)*
cold gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft bedun e ámás*
diabetic gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft nazd e bimárán e qandi*
dry gangrene *xore ye xowk/corukide; mordegi va pusidegi ye xowk o corukide ye báft*
Fournier's gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft nazd e bimárán e ásibdide, yá peiro ye kárdpezewki bá docár gawtan e nare, miyándoráh va kise ye xáye*
gas gangrene; gaseous gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft bá gáz*
hot gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft peiro ye ámás*
pressure gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft peiro ye fewordegi ye báf, con zaxm e bestar* [bedsore]
senile gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft e dast yá pá nazd e sálxordegán*
trophic gangrene *xore/mordegi va pusidegi ye báft peiro ye ásib e pei*
gangrenous *docár e xore/mordegi va pusidegi ye báft*
ganja *"ganja", váže ye hendustáni, "ganja" farávarde ye sarwáxehá ye wáhdáne ye mádde ye reside ast. "Ganja" rá yá con sigár kewide va yá berixt e ábnabát, ke án rá ma'jun" xánand, mixorand.*
gap *káf, wekáf, cák, darre, źarfná, zu/zav (ZBP, C7053 FM)*
air-borne gap *derang e nemudár e wenaváyi az ráh e havá dar sanjew bá ostoxán, ke newángar e kondi ye wenaváyi az ráh e havá mibáwad.*
excitable gap *dar gew/del, páreyi az gewmáz* [myocardium] *ke miyán e sar e yek mouj ke nazdik miwavad va dom e mouj e piwin ke dur wode ast, in páre repolárize gawte va az inru barangixte tavánad wod., káf e/wekáf e/cák e bidár**
gapes *xapák*, bimári ye jujemorq yá jujebuqalamun ke kermi be nám e* Syngamus trachea, *máye ye án ast va juje rá xafe mikonad.*
Gardnerella *guneyi az bákterihá ye* gram-negative *ke dar zehgir* [vagina] *e zanán ziste va mitavánad máye ye ámás e zehgir gardad.*
gargalesthesia *xárew, murmur*
garget *ámás e pestán e gáv*
gargle 1 *qerqere [ábgune* [liquid] *yá dáruyi ke bá án galu rá bewuyand].* **2** *qerqere kardan; qaráre (ZBP, C385 FM)*
gargoylism *bengarid be* "Hurler's syndrome"
garment *jáme*
pneumatic antishock garment *jáme ye jelougiri konande az wok, darjánegahdárande ye wekastegi, va jelogir e xunrizi ke án rá bád karde, tan e bimár rá mifeworad.*
pressure garment *jáme ye feworande ke baráye suxtegi, ásibhá va pas az kárdpezewki bar tan e bimár konand*
garnet *bijáde, (ke silikát e áluminium, kobált, magneziyum, manganez, yá áhan ast, va dar carx e dandánpezewki, baráye sombáde kardan dandán bekár miravad.)*
gas *gáz, baźm, bawm, vawm (ZBP, C727, FM); havá, bád*
alveolar gas *havá ye hobábcehá ye wow*
coal gas *gáz e/bawm e zoqálsang/angewt*
expired gas *havá ye bázdam*
inert gas *gáz e/baźm e tand* (con* "helium" *va* "argon" *ke bá hic máddeyi vákonaw nakonad)*
lacrimator gas *gáz e/baźm e awkávar*
laughing gas *gáz e/baźm e xandeávar* [nitrous oxide]

marsh gas *gáz e/baźm e bátláq* [methane]
mustard gas *gáz e/baźm e xardal* [dichlordiethyl sulfide]
noble gas *gáz e/baźm e áriyá, bázgardid be* "inert gas"
sewer gas *gáz e/baźm e gandáb*
tear gas *gáz e/baźm e awkávar*
gaseous *gázi, baźmi, bawmi, vawmi (ZBP, C727, FM)*
gasogenic *gáz-zá/baźm-zá*
gasometer *gázsanj, baźmsanj, bawmsanj, vawmsanj (ZBP, C727, FM)*
gasometry *gázsanji,b aźmsanji, bawmsanji, vawmsanji (ZBP, C727, FM)*
gaster *kom*
Gasterophilus *guneyi xarfastar* [insect]*; xarmagas e asb ke kerm e án asb va gáh mardom rá docár mikonad.*
gastralgokenosis *dard e wekam ke az gorosnegi barxizad*
gastrectomy *váboridan e kom* [stomach]
gastrin *hormoni ke az pei ye dahom "vagus" va az gudehá ye pylor tarávide máye ye tarávow e gouhar/asid rá afzude va jonbew e kom va hamkewak e sorxnáy rá miyafzáyad.*
gastritis *ámás e kom; komámás, komás* [= kom-más;bengarid be* "-itis"*]*
catarrhal gastritis *ámás e kom bá tarávow e gow* [mucus] *e faráván*
hemorrhagic gastritis *ámás e kom bá xunrizi*
gastr(o)- *(dar váźehá ye serewte) kom-,*
gastroadynamic *kamzuri ye kom*
gastroanastomosis *peivastan e kom be andámi digar*
gastrocele *qori/dabbe ye kom*
gastrocolic *vábaste be kom va qulun*
gastrocolitis *ámás e kom va qulun*
gastrocolostomy *peivand e kom bá qulun/rude ye bozorg*
gastrocystoplasty *peivand e páreyi az kom be piwábdán* [bladder]
gastrodiaphanoscopy *didan e darun e kom bá ceráq*
gastrodiaphany *didan e darun e kom bá ceráq*
gastrodidymus *doqoluháyi ke az kom beham casbideand.*
gastroduodenal *vábaste be kom va davázdahe*
gastroduodenoscopy *didan e darun e kom va davázdahe bá ceráq*
gastroenteric *vábaste be kom va davázdahe*
gastroenteritis *ámás e kom va rude; delpice*
gastroenteroanastomosis *peivand e kom be rude ye kucak*
gastroenterocolostomy *peivand e kom be rude ye kucak va bozorg*
gastroenterologist *pezewk e vuźe ye bimárihá ye kom va rude/ráh e govárew*
gastroenterology *rewte ye pezewki, bimárihá ye kom va rude/ráh e govárew*
gastroenteropathy *bimári ye kom va rude/ráh e govárew*
gastroenteroplasty *hucehr-pezewki* [plastic surgery] *ye kom va rude*
gastroenterostomy *bázkardan e daháneyi baráye kom dar rude*
gastroepiploic *vábaste be kom va cádorpih*
gastroesophageal *vábaste be kom va sorxnáy*
gastroesophagitis *ámás e kom va sorxnáy*
gastrofiberscope *(dastgáh e) ceráq e kom*
gastrogastrostomy *peivand e daháne ye kom* [cardia]*, be darbán e kom* [pylorus]*, hengámi ke miyán e kom con pangán e weni* [hourglass]*besyár tang báwad.*
gastrogavage *xoráki rá bá lule be kom rixtan*
gastroileostomy *peivand e kom bá tah e rude ye kucak*
gastrointestinal *vábaste be kom va rude*

gastrojejunostomy *peivand e kom bá tah e rude ye kucak*
gastrointestinal *vábaste be kom va rude (ye kucak)*
gastrolith *sang e kom*
gastromalacia *narmi ye divár e kom*
gastrolithiasis *sang e kom*
gastroperiodynia *dard e doureyi ye kom*
gastropexy *duxtan e kom sar e jáyaw,conán ke jábejá nagardad.*
gastrophrenic *vábaste be kom va váwáme* [diaphragm]
gastrophthisis **1** *setabr gawtan e darunpuw va ziredarunpuw e kom, az inru divár e kom setabr va kávák e darun e án kucak miwavand.* **2** *láqari, az bimári ye kom*
gastroplasty *bázsázi ye kom*
gastroplegia *bijonbewi ye kom*
gastroplication *dar gowádi ye kom, kárdpezewki va tuzadan e kom*
gastropoda *narmtanán e wekampá/wemakpáyán*
gastroptosis *(foru)oftádegi ye kom*
gastropylorectomy *váboridan e darbán e kom*
gastrorrhagia *xunrizi az kom*
gastrorrhaphy *duxtan e zaxm e kom*
gastrorrhexis *tarakidan e/páre gawtan e kom*
gastroschisis *wekáfi mádarzádi dar divár e wekam (na dar náf) va birunzadegi ye rude dar án*
gastroscope *dastgáh baráye didan e darun e kom*
gastroscopy *didan e darun e kom baráye wenáxt e bimári*
gastrospasm *gereftan e kom*
gastrostaxis *ámás e kom hamráh e xunrizi*
gastrostogavage *xorák va áb resándan be bimár az ráh e luleyi darun e kom*
gastrostolavage *wostosu ye kom bá luleyi darun e kom*
gastrostoma *bá kárdpezewki godáreyi* [fistula] *baráye kom sáxtan*
gastrostomy *bá kárdpezewki godáreyi* [fistula] *baráye kom sáxtan*
gastrostomy *borew dádan ru ye kom*
gastrotonometry *andázegiri ye fewár e darun e kom*
Gastrotricha *radeyi az jánevarán e kucak az gune ye* Aschelminthes, *guneyi kerm, ke dar divár e wekami możak dáwte va sorxná* [trachea] *ye sewáxe dárad.*
gastrotympanites *bád kardan e wekam con kus*
gastrula *gástrulá, dar ruyán* [embryo] *e se-hafteyi, gámi pas az* "Blastula"*, do láye ye pust e biruni* (ectoderm) *va pust e daruni* (mesentoderm)*, va do kávák miyán e in do láye*
gate **1** *darváze ye kahrobáyi/barqi: dar madári ke darvázeyi baráye gozar e barq dárad.* **2** *dastgáh e báz o baste wodan e darváze ye proteini dar puste ye yáxtehá ye pei; darváze ye kahrobáyi/barqi ye puste ye yáxte*
gating *darváze ye gozar e barq*
gatism *cekidan e gomiz* [feces] *, yá pixál; bixást birun ámadan e mize* [urine] *yá sergin; bixást mize va sergin rahá kardan*
gatine *bimári ye virusi , niz* Streptococcus faecalis *kerm e abriwom, ke dar án sar e kerm bád karde va miyántohi gardad*
gauge *dareje; ...-sanj; ...-peimáne*
Boley gauge *dareje ye Boley viże ye pangán*/sá'atsázán ke dar dandánpezewki bekár miravad.*
catheter gauge *náyźe-sanj, bargi suráxdár, ke setabri ye náyźehá rá bá án andáze konand.*
gauntlet *zaxmbandi ye dast va angowtan be rixt e dastkew*
gauss *Gauss, yekkán e setabrá ye meidán e kahrobáyi* [magnetic flux] *barábar* 10^{-4} *Tesla*
gauze *tanzib; mariwom; xasteband (ZBP, C640, FM)*
gavage *xorándan e áb va xoráki az ráh e lule*

gaze 1 _xire negaristan; xire wodan._ **2** _xiregi_
conjugate gaze _jonbew e do cewm báham, dar negaristan be cizi_
gear _dastgáh_
cervical gear _dastgáhi ke dar dandánpezewki az yek su be gardan casbide va az su ye digar dandánhá rá mikewad tá jábejá gardand; dastgáh e kewew e dandán az gardan_
headgear _dastgáh/koláh e darmáni_
gegenhalten _dar bimárihá ye puste ye maqz, agar bexáhim andám e bimár rá bá dast bejonbánim, máhicehá seft gawte, jelo ye jonbew rá migirad._
Geiger counter; Geiger-Müller counter _bengarid be_ "counter"
gel _gel; zik [<Gilaki]; seriwom_
aluminum carbonate gel _zik e karbonát e áluminiyom_
gelasmus _xande ye ásimegi_
gelate _gel/zik [<Gilaki]/ seriwom gawtan_
gelatin _zik [<Gilaki]; seriwom_
medicated gelatin _zik e dáruyi_
silk gelatin _zik e abriwom_
gelatinase _máyeyi ke az barxi mikrob/ jvu*há tarávide zik/gel/seriwom rá miwekáfad_
gelatinize _be rixt e gel/zik [<Gilaki]/seriwom darávardan/darámadan_
gelatinous _con gel/zik [<Gilaki]/seriwom_
gelatinum _gel/zik [<Gilaki]/seriwom_
gelation _az rixt e ábaki be rixt e gel/zik [<Gilaki]/seriwom darámadan_
gelatum _gel/zik [<Gilaki]/seriwom_
geld _[asb rá] axte kardan_
gelding _jánevar e axte; asb e axte_
gelsemine _álkáloidi ke az riwe ye giyáhi be nám e_ <u>Gelsemium sempervirens</u> _bedast miáyad va dastgáh e pei rá barangixte, máye ye dobini, sosti ye máhicehá va ist e damzadan gardad._
gemella _guneyi kokus bihavázi az xáneváde ye_ Streptococcaceae _ke angal e pestándárán hastand._
gemellary _doqolu_
gemellipara _zani ke doqolu záyide_
gemfibrozil _dáru ye káhande ye trigliceridhá ye xun_
geminate _jofti; dotáyi; doqolu_
gemination _dandán e fozuni ke be riwe ye dandán e digar casbide (yek riwe, do táj)_
geminus _doqolu_
gemini aequales _doqoluhá ye yektoxmaki_
gemistocyte _yáxte ye seriwomi ye setáreyi ye maqz_ (astrocyte) _ke dar cangárhá_ [cancer] _ye maqz dide wode, haste ye án dar náf e yáxte nist_
gemma _javáne_
gemma gustatoris _javáne ye cewáyi_
gemmation _javáne zadan_
gemmule 1 _javáne (ye kucak)._ **2** _javáne yá xár e ru ye dendrithá ye yáxtehá ye pei_
-gen _"-zá " dar vážehá ye serewte be maini_ [meaning] _ye záyande, con_ "pathogen" _"bimárizá"_
genal _(vábaste be) gune; daháni_
gender _gun [<Avestáyi: "gaona"]; visan* (=_sex_)_
gene _źen; gen [<gaona (Avestáyi)]_
autosomal gene _gen e tanáni_
chimeric gene _gen e bozmárwir_
complementary genes _genhá ye seporgar_
derepressed gene _geni ke bar páye ye zistbum ,máye/enzyme misázad_
dominant gene _gen e bartar; vaspur*_
gene complex _baxwi picide az yek gen ke wenáse ye payámi viźe ast, con hamgeni ye báfthá_
H g., histocompatibility gene _gen e sázgári ye báfthá_

holandric genes *genhá ye ru ye kromozom e Y/narine*
housekeeping gene *gen e bonyádi; geni ke dar hame ye yáxtehá hast, zirá proteini misázad ke báyad dar hame ye yáxtehá báwad.*
lethal gene *gen e kowande; geni ke máye ye marg e jánevar gardad*
major gene *geni ke hamiwe xod rá newán dahad.*
mutant gene *gen e vardewni*
operator gene *gen e kelidi, ke baráye xándan e ramz e geni* ["genetic code"], *kár rá bá án áqáz mikonand.*
recessive gene *gen e nidá**
repressed gene *gen e sarkufte, (ke gahgáh máye* [enzyme] *misázad na hamiwe)*
sex-conditioned gene, sex-influenced gene *geni ke tanhá dar mard yá zan xod rá newán dahad, con gen e tási ye kalle*
sex-limited gene *gene visanik*, geni ke kár e xod rá tanhá dar narine yá mádine newán midahad.*
sex-linked gene *gen e vábaste be visan*, ke yá ru ye kromozom e X ast yá Y.*
syntenic genes *genhá ye ruye yek kromozom*
wild type gene *joft e ye gen* [allele]
X-linked gene *geni ke ru ye kromosom e X ast, narine*
Y-linked gene *geni ke ru ye kromosom e Y ast mádine*
genera *genhá*
general *sarásar; sarásari; hame; hamegáni*
generalization; generalisation *ruyehamrafte; gewt; gewtágewt*
generalize; generalise *hudeyi gewti/farágir/hamegáni gereftan; bardáwti sarásari kardan*
generation 1 *padid ávardan, sáxtan, zádan.* **2** *powt; powt dar powt*
alternate generation *zádorud e visani* [sexual] *yá avisani* [asexual]
asexyal generation *zádorud e avisani* [asexual] *con bá javáne zadan, yá beham juw xordan, hamáná bedun e ámizew e nar o mádde*
second filial generation *hame ye baccehá ye yek pedar o mádar*
sexual generation *zádorud e visanik**
generative *zádorud e gunehá*
generator 1- *padid ávarande; záyande.* 2- *niruk* [<neruk, Pahlavi, EDPL 29.2355]*
pattern generator *dám e pei ke rixthá ye gunágun e jonbew rá padid miávarad.*
pulse generator *noxráz; nozráz e gew, [ke tapew e del rá bá bátri va elektrod padid miávarad]*
generic 1- *baráye dáruhá, nám e ximiyáyi/wimiyáyi ye hamegáni; na viźe, ye yek kárxáne*
genesial; genesic 1 *padid ávardan, sáxtan, zádan.* **2** *xástgáh*
genesis *xástgáh; áqáz*
-genesis *(dar váźehá ye serewte) -záyi; -sázi*
genetic 1 *vábaste be zádan; záyew.* **2** *vábaste be "gen"/be suápe* [<Semnáni: suápe bewiyun]; be gouhar, "Javán garce dáná bovad bá gohar [be gohar] – abiázmáyew nagirad honar." (ZBP, L6268 SF)*
genetic code *ramz e geni*
genetics *genwenási; suápe*-wenási [suápe <guyew e Semnáni]*
genial, genian *(vábaste be) cáne*
genic *vábaste be "gen"/be suápe* [<Semnáni: suápe bewiyun]; be gouhar*
genicular *zánu; zánuyi*
geniculum *zánu ye kucak; con zánu*
geni(o)- *cáne*
geniocheiloplasty *hucehr-pezewki ye cáne va lab*
genioplasty *hucehr-pezewki ye lab*
genital *(andám e) warm*
genitalia *(andám e) warm (e biruni va daruni)*
external genitalia *andám e warm e biruni*
internal genitalia *andám e warm e daruni*
genit(o)-, *(vábaste be andám e) warm*
genitocrural *(vábaste be) warmi kewáleyi*

genitofemoral *warmiráni*

genitoplasty *hucehrpezewki ye andám e warm*

genitourinary *(vábaste be) dastgáh e mize va warm/zádorud*

genius 1 *wáygari*, wáyáyi* [<kway, sanskrit]*. **2** *wáygar**

gen(o)-, *(dar váźehá ye serewte)* 1- *záyew.* 2- *visan** (sex). 3- *neźád; gune.* 4- *gen* [gene]

genoblast 1 *haste ye toxm e gownide.* **2** *sarásar e dastgáh e geni ye yek tan*

genodermatosis *bimárihá ye geni ye pust*

genome *sarásar e genhá ye yek tan; dastgáh e gen*

genotoxic *zahrnák baráye genhá*

genotype 1 *hame ye genhá ye yek tan.* **2** *gune ye yek gen.* **3** *yek joft źen (ru ye kromozomhá)*

-genous 1 *sáxtewode; -zá.* 2 *sázande ye*

gentamicin *jentámáysin, yek ántibiotik*

gentian *riwe ye xowk wode ye giyáhi be náme* Gentiana lutea, *ke yek dáruye talx e nirumandsáz ast*

gentian violet *"banafw e źánsiyan" máddeyi be rixt e gard e sabz e tire yá sang e sabz e darxwán ke baráye zaxmhá ye pust niz baráye darunpust, mikrobi/ jvu*yi va qárci bekár miravad.*

genu *zánu; har ciz e zánu-mánand*

genu corporis callosi, genu of corpus callosum *zánu ye peikar e pineyi (dar maqz)*

genu valgum, knock knee *gác-zánu [<Gilaki], do zánu be ham nazdikand [be in rixt “ >< ”]*

genu varum, bowleg *lár-zánu [lár <Kordi ye Hourámi]; zánu ye gác* [<guyew e Gilaki]; do zánu ke az ham durand [be in rixt “ <.> ”]*

genucubital *zánu va zand e zirin*

genufacial *zánu va roxsár*

genupectoral *zánu va sine*

genus *gune*

-geny, *-zá; -xástgáh*

ge(o)-, *zamin; xák*

geobiology *zistwenási ye jándárán e xáki/zamini*

geochemistry *ximiyáy ye/wimi ye puste ye zamin*

geode *rag e sepidxuni ye gowád*

geogen *bimári ye xákzád (bimáriyi ke xástgáh e án xák e baxw e viźeyi az zamin ast)*

geomedicine *pezewki ye zaminwenásik, kárkard e bum/xák va áb o havá ruy e tandorosti; pezewki ye zistbum*

geopathology *ásibwenási ye tan e jándárán baste be zistbum;ásibwenási ye xák; ásibwenási yezistbum*

geophagia *xákxári*

geotaxis *vákonew e jándárán be niru ye kewew e zamin*

geotrichosis *bimár ye barxáste az* Geotrichum candidum, *ke wow dahán yá rude rá docár konad.*

geotropic *vábaste be kewew e zamin*

geotropism *vákonew e jándárán be niru ye kewew e zamin, con be páyin ruyidan e riwe ye giyáhán*

geratic *piri*

gerbil *jerbil, gunehá yi az* Gerbillus, *javandegán e kucak, ke dar bumhá ye xowk e Áfriqá va Ásiyá ziste, barxi mizbán e táun tavánand bud, va barxi anbár e virus baráye sálak* leishmaniosis *e pusti hastand.*

gereology *pirpezewki; zálwenási*

geriatric *pirpezewki; zálpezewki*

geriatric *bimárihá ye pirán; pirpezewki; zálpezewki*

geriatrician *pirpezewk; zálpezewk*

geriatrics *pirpezewki; zálpezewki*

germ 1- *javáne, giyáhak, ruyán, zehak.* 2- *jvu** [pathogenic microorganism] *[<jvu, Kordi ye Sanandaj]*

germ cell *yáxtehá ye ruyáni, zehak, záyá*

dental germ *javáne ye dandán*

enamel germ *javáne ye miná*

hair germ *javáne ye mu*

tooth germ *javáne ye dandán*
germanium *Jermánium, áxwiji* [element] *bá rang e ábiye xákestari, bá geráni ye atomi ye 72.59 ke bá* "Ge" *newán dáde miwavad.*
germicidal *jvukow*; mikrob/ jvu*kow*
germicide *jvukow*; mikrob/ jvu*kow*
germinal *javáne, giyáhak, ruyán, zehak*
germination *(baráye giyáhán va hághá* [spore]*) javáne zadan*
germinoma *guneyi cangár* [cancer] *e yáxtehá ye javáneyi* [germ cells] *ke yá dar toxmdán va yá dar xáye ye wekami dide miwavad niz dar jelo ye miyánsine* [mediastinum] *yá dar gude ye senobari* [pineal gland] *padid miáyad; dar zanán án rá* "dysgerminoma" *niz mixánand va dar mardán* "seminoma" *niz námide miwavand.*
germline *padid ámadan e wi** [gamete] *az toxm; ke mánand e padid ámadan e yáxtehá ye tanáni* [somatic] *nist; hargune jahewi/vardewi* [mutation] *dar "wi" be farzand/toxme miresad, ammá jahew/vardew dar yáxtehá ye tanáni be farzand/toxme nemiresad.*
ger(o)-, *(dar váźehá ye serewte) "pir", "piri"*
geroderma, gerodermia *piri ye zudras e pust va warm* [genital]
geroderma dystrophica *bimári ye źeni ke piri ye zudras e pust bá puki ye ostoxánhá hamráh ast, in bimári rá "*Walt Disney dwarfism" *niz mixánand.*
gerodontic 1 *piri ye dandán.* **2** *dandánpezewki ye pirán*
gerodontics *dandánpezewki ye pirán*
gerodontist *dandánpezewk e pirán*
gerodontology *dandánpezewki ye pirán*
geromarasmus *astovid*/láqariye bimárgune viźe ye barxi pirán*
geromorphism *piri ye zudras*
geront(o)- *dar váźehá ye serewte, "pir", "piri", "zál-"*
gerontologist *pir wenás; zálwenás*
gerontology *(rewte ye) pir wenási; zálwenási*
gerontophilia *záldust; kasi ke dust dárad bá pirán hamxábi konad.*
gerontotherapeutics *rewte ye pirdarmáni; záldarmáni*
gerontotherapy *rewte ye pirdarmáni; záldarmáni*
gestalt *rixt,*
gestation *ábestani; bárdári*
ghost *uwtán; fravahar; parhib; jenn o pari*
red cell ghost *parde ye/puste ye guyce ye sorx pas az marg e án*
giant *qul; qultawan; tahamtan*
Giardia *źiyárdiyá guneyi az takyáxtehá ye biázár, dárá ye táźak* [flagellum] *dar rude ke angal e mardom báwad*
Giardia lamblia *źiyárdiyáyi ke nazd e mardom bimárizá tavánad bud.*
giardiasis *bimári ye angali ye rude ke* **Giardia lamblia** *máye ye án ast. Az áb e álude padid áyad va newáneyi nadárad va yá gáhi delpice va láqari va delbehamxordegi az án padid áyad.*
gibbosity *quz; guź; guźpowti*
gibbous *quz; guź; guźpowti*
gibbus *quz; guź; guźpowti*
gid *giji; bimári ye maqz va maqz e tire nazd e jánevarán e dám beviźe gusfand ke* <u>Coenurus cerebralis</u> *kerm e kadu ye sag, ke kerm e án dar maqz va maqz e tire miruyad va máye ye telou-telou xordan migardad.*
giddiness *giji*
giga-; **G** *(kutáh wode) gigá, barábar e yek bilion,* 10^9
gigantism *qultawani; qulpeikari; mázandari*
acromegalic gigantism *qultawani bá bozorgi ye andámhá, az porkári ye gude ye wágude** [pituitary]
cerebral gigantism *qultawani ye maqzi*
normal gigantism *qultawani ye hanjár* [normal], *ke dar án barxe ye andámhá va tan hanjár ast.*

gigantomastia *pestán e mawki*

gill, see “branchia gill”: *riw; riw e máhi[<guyew e Gilaki, Farhang e Páyande]*

gill arches, see “branchial”: *riw; riw e máhi [<guyew e Gilaki, Farhang e Páyande].* branchial arches: *kamánhá ye riw; riw-kamán*

ginger *zanjebil; zanjefil, baráye dard e wekam va porbádi ye án bekár miravad, niz dar dámpezewki baráye doźgovárew nazd e asb va gáv bekár miravad.*

gingiva *zil* [<zil, Gilaki]; guwt e bon e dandán, “Rouqan e mastaki garm va qábez báwad, ámás e guwt e bon e dandán rá... sud dárad.” (ZBP, L5296, ZX)*

alveolar gingiva *zil* e miyán e dandánhá*

areolar gingiva *zil* e miyán e dandánhá*

cemental gingiva *zil* e casbide be simán*

free gingiva *zil* e ázad gerd e bon e dandánhá*

gingival *(vábaste be) zil*; guwt e bon e dandán*

gingivectomy *váboridan e guwt e bon e dandán*

gingivitis *ámás e guwt e bon e dandán/zil**

acute necrotizing ulerative gingivitis *ámás e tiz e guwt e bon e dandán hamráh e mordegi ye báft va peidáyew zaxm, mikrob/ jvu*há ye gunágun máye ye án hastand con básilhá va spirokethá*

atrophic senile gingivitis *ámás e hamráh e káhew/xordraftan e guwt e bon e dandán nazd e pirán*

catarrhal gingivitis *ámás e guwt e bon e dandán hamráh e ámás e dahán va ábrizew*

cotton roll gingivitis *ámás e guwt e bon e dandán, hamráh e panbe (yi ke dandánpezewk hengám e kár dar dahán bejá gozáwte)*

dilantin gingivitis *ámás e guwt e bon e dandán ke az xordan e "Dilantin" padid áyad.*

eruptive gingivitis *ámás e guwt e bon e dandán hengám e niw zadan e dandán*

fusospirochetal gingivitis *nám e digar e "*acute necrotizing ulerative gingivitis**"**

gingivitis gravidarum *ámás e guwt e bon e dandán hengám e ábestani*

herpetic gingivitis *ámás e tabxáli ye guwt e bon e dandán*

pregnancy gingivitis *bázgardid be* "gingivitis gravidarum"

scorbutic gingivitis *ámás e guwt e bon e dandán dar kambud e vitámin e* "C"

Vincent's gingivitis *bázgardid be* "acute necrotizing ulerative gingivitis"

gingivoglossitis *ámás e guwt e bon e dandán va zabán*

gingivolabial *lab va guwt e bon e dandán*

gingivoperiodontitis *ámás e guwt e bon e dandán va gerdágerd e dandán*

gingivoplasty *hucehr-pezewki* [plastic surgery] *ye guwt e bon e dandán*

gingivostomatitis *ámás e guwt e bon e dandán va dahán*

ginglymoid *louláyi; con loulá*

ginglymus *guneyi bandgáh e louláyi, ke con loulá andám tanhá dar yek su mijonbad, con be jelo va powt*

ginseng *giyáh e Cini, Jinseng, be nám e dánewik e* Panax schinseng, *gune ye Ámrikáyi* Panax quinque folius *panj-barge ke riwe ye án niruzá, va xáhewbarangiz ast*

girdle *kamarband e...*

pectoral girdle *kamarband e sine*

pelvic girdle *kamarband e lagan*

shoulder girdle *kamarband e wáne*

gitoxin *jitoksin, glykozid e* Digitalis purpurea *ke kár e gewmáz* [myocardium] *rá behbud mibaxwad.*

gizzard *sangdán, con nazd e parandegán; goźár (ZBP, C1418 FM)*

glabella 1- *baxw e hamvár e ostoxán e piwáni, zir e barjestegi ye abrován* **2**- *barjestegi ye miyán e do abru*

glabellum *bengarid be* “glabella”

glabrous *hamvár va berehne*

glacial *con yax, con wiwe; boluri*

gladiate *con wamwir*

gladiolus *tane ye ostoxán e jenáq e sine*

glairy *con sefide ye xáye/toxm e morq*

gland 1 *tokme; gere; gereh; doźak (ZBP, L967 FM).* **2** *qodde; qonde; qude (Sanandaji/Hourami Kurdish); gude [<Gilaki]*
absorbent gland [lymph node] *gereh e sepidxuni*
acid glands *qodde/qude/gude ye kom ke asid/gouhar e namak mitarávad*
adrenal gland *qodde/gude ye ru ye gorde/polk*
anal glands *tokme/gereh; doźak gerdágerd e pend*
areolar glands *tokme/gerehhá ye gerd e hále ye pestán*
arytenoid glands *qoddehá/gudehá ye powt e neikanak/barangánc/náy e galu*
axillary glands *tokme/gerehhá ye sepidxuni ye zir e baqal*
Bartholin's glands *qoddehá/gudehá ye Bártolan/ dar do var e daháne ye zehgri* [vagina]
bulbocavernous gland; bulbourethral gland; glandula bulbourethralis *qoddehá/gudehá ye piyáz va mizráh* [urethra]
carotid gland *tokme ye/ gereh e sorxrag e ján*
endocrine gland *qodde/gude ye daruntaráv*
hibernating gland *báft e carbi ye qahveyi, viże ye zemestánxábi*
interscapular gland *báft e carbi ye qahveyi*
lacrimal glands *qoddehá/gudehá ye awki*
lymph/lymphatic glands *qoddehá/gudehá ye sepidxun*
mammary glands *pestán (nazd e mádinegán)*
mucous gland *qoddehá ye gowtaráv*
parotid glands *qoddehá/gudehá ye bonáguwi*
pineal gland *qodde/gude ye senobari/ qonde/qodde ye náźuyi*
pituitary gland *wágude [wá/wáh + gude <(Gilaki), gland] (JGS)*
prostate gland *wágán* [<wágánágágeqtz (Armani), wáhbalut* (chestnut)*]*
pyloric glands *qoddehá/gudehá ye darbán e kom*
salivary glands *qoddehá/gudehá ye xiv/xadu/áb e dahán*
sebaceous glands *qoddehá/gudehá ye carbu*
sentinel gland *qodde/gude ye piwtáz, ke newángar e bimári dar já ye digar ast.*
Skene's glands *qoddená/gudehá ye do su ye mizráh e zanán*
sudoriferous glands *qoddená/gudehá ye xi/xizá*
sweat glands *qoddená/gudehá ye xi/xizá*
synovial glands *porzhá/kisehá ye ábwáme* [synovium] *ye bandhá*
glanders = **malleus** *mewmewe; bimári ye asb ke mardom rá niz docár mikonad, va* Pseudomonas mallei *máye ye án ast. Ábwámehá* [synovia] *rá docár mikonad va gerehháyi ru ye pust mizanad ke beham casbide va cerki miwavand, zaxmhá ye źarf e án ostoxán va korjan* [cartilage] *rá niz docár mikonad; rixt e dirpá ye in bimári ke dastgáh e xun e sepid rá docár mikonad* **farcy** *nám dárad.*
glandula *qodde; qonde; qude (Sanandaji/Hourami Kurdish); gude [<Gilaki]. bengarid be* "gland"
glans *koláhak e nare [penis]/ yá cácul*
glans clitoridis *koláhak e cácul*
glans penis *koláhak e nare*
glare *tiregi ye did pas az negaristan be rouwanáyi ye xirekonande*
glass 1 *wiwe.* **2** *jám.* **3** *áynak*
cover glass *puwew e wiweyi, (ru ye báft e rangwode)*
cupping glass *bádkew*
optical glass *wiwe ye áynak; vinok*; źále*
test glass *wiwe ye/jám e ázmáyewgáhi; piyál e ázmáyewgáhi*
glasses *áynak*
bifocal glasses *áynak e dur o nazdik; áynak e dárá ye do golxan*
contact glasses *áyank e tucewmi*
trifocal glasses *áynak se golxane baráye did nazdik, dur va miyáne*
glaucoma *áb e siyáh*
absolute glaucoma *dard va kuri, páyán e áb e siyáh*

air block glaucoma *áb e siyáh peiro ye kárdpezewki ke dar án havá powt e angurak e cewm nemigozárad gardew áb anjám wavad.*
angle-closure glaucoma *áb e siyáh bá baste wodan e guwe ye jeloyi,peiroye casbidan e angurak* [iris] *be vinok/źále* [lens] *ye cewm yá nini/ninàki* [cornea] *va baste wodan e espáwhá ye miyán e tanábhá/rismánhá* [trabecular spaces]
aphakic glaucoma *áb e siyáh peiro ye darávardan e vinok/źále ye* [lens] *cewm*
apoplectic glaucoma *áb e siyáh peiro ye xunrizi*
capsular glaucoma *áb e siyáh peiro ye xord wodan e angurak dar guwe ye jeloyi ye cewm, ,dar in áb e siyáh guwe báz ast.*
chronic glaucoma *áb e siyáh e derázáhang bá guwe ye báz*
closed-angle glaucoma_ *áb e siyáh e bá baste wodan e guwe miyán e rismánhá*
infantile glaucoma *áb e siyáh e kudakán*
juvenile glaucoma *áb e siyáh e javánán*
wide-angle glaucoma *áb e siyáh bá guwe ye báz*
galukomflecken *áb e morvárid hamráh e áb e siyáh*
glaze *kác dádan; áw dádan; láv dádan; mináyi kardan (baráye rukew e dandán, yá dar sáxtan e dandán e sáxtegi)*
gleet *suzák e dirpá va tarávow e balqam va cerk az mizráh*
gleno-humeral *káse ye sar e wáne va sar e bázu*
glenoid *con káse; kásesán*
glia *yáxtehá ye seriwomi ye pei [bázgardid be* "a neuroglia cell"*]*
-glia *pasvand, be maini* [meaning] *ye* "glia" *"yáxtehá ye seriwomi"*
gliacyte "a neuroglia cell" *yáxte ye seriwomi ye pei*
glide *liz xordan; sor xordan; laxwidan*
mandibular glide *jonbew va liz xordan e árváre ye zirin hengámike dandánhá ruyeham hastand.*
gli(o)-, *dar váźeháye serewte seriwomi;(vábaste be) yáxtehá ye serwomi ye pei* [neuroglia]
gliobacteria *bákterih////áyi ke puwide az yek láye seriwomand*
glioblastoma *yá* **astrocytoma** *cangár* [cancer] *e yáxtehá ye setáreyi ye seriwomi ye pei*
glioblastoma multiforme; spongioblastoma multiforme *badximtarin cangár e yáxtehá ye setáreyi ye seriwomi ye pei; cangár e rixtovárixt e yáxtehá ye setáreyi ye seriwomi ye pei*
gliocyte *yáxtehá ye seriwomi dadstgáh e pei*
gliocytoma, glioma *cangár e yáxtehá ye seriwomi ye dastgáh e pei (neuroglia);*
glioma *cangár e yáxtehá ye seriwomi ye dastgáh e pei,* (neuroglia)
astrocytic glioma *cangár e yáxtehá ye setáreyi ye seriwomi ye dadstgáh e pei*
optic glioma *cangár e yáxtehá ye seriwomi ye pei ye bináyi*
glioma retinae *cangár e yáxtehá ye seriwomi ye pei ye dám e cewm* [retina]
gliomatosis *cangár e gostarde ye yáxtehá ye seriwomi ye pei*
gliomatous *hamánand e cangár e yáxtehá ye seriwomi ye dastgáh e pei,* (neuroglia)
gliopil *namadi az rewtehá ye yáxtehá ye seriwomi ye dastgáh e pei, namad e seriwomi*
gliosis *afzáyew e womár e yáxtehá ye seriwomi ye setáreyi dar jáyi ke dastgáh e pei ásib dide*
diffuse gliosis *afzáyew e womár e yáxtehá ye seriwomi ye setáreyi, dar sarásar e dastgáh e pei*
gliosis endometrii *afzáyew e womár e yáxtehá ye seriwomi ye setáreyi, dar darunpuw e zehdán*
hypertrophic nodular gliosis *afzáyew e womár e yáxtehá ye seriwomi ye setáreyi, be rixt e gereh dar nimkorehá ye maqz*
gliosis uteri *afzáyew e womár e yáxtehá ye seriwomi ye setáreyi, dar darunpuw e zehdán yá gardan zehdán*
gliosome *dánehá ye kucak dar sitoplásm e yáxtehá ye seriwomi ye dastgáh e pei*
gliotoxin *ántibiotikháyi ke az qárchá ye* Trichoderma, Aspergillus *va* Penicillium *be dast miáyad.*
glissade *jonbew e áheste ye náxáste ye cewm; qaltidan e cewm*
globin *globin, máde ye sepideyi, dar "hemoglobin"*
globoid *guymánand*
globose *guymánand*
globular **1** *guymánand.* **2** *dárá ye guyce*

globule *guyce/páźul; gondole; kondole*
globulin *globulin, mádde ye sepideyi*
globulinuria *peidáyew e "globulin" dar mize*
globulus *qors, qázi/loqme, wiyáf e gerd*
globus *guy*
globus of the heel *guy e páwne ye pá ye asb*
globus hystericus *dar bimárán e docár e ásimegi/talváse, engár loqmeyi dar galuyewán gir karde*
globus major epididymis *koláh e barbax*
globus minor epididymis *dom e barbax*
globus pallidus *guy e paride rang dar maqz, ke do baxw e miyáni va biruni dárad*
glomangioma *qodde/gondak e godáre* [fistula] *ye sorxraghá va siyáhraghá*
glomectomy *váboridan e gondak e godáre ye sorxraghá va siyáhraghá (ye sorxrag e ján)*
glomerate *con guy gawtan*
glomerul(o)- *(dar váźehá ye serewte) vábaste be kaláf e gorde* [kidney]
glomerulonephritis *ámás e kaláf e gordehá*
glomerulonephropathy *hargune bimári ye kaláf e gordehá*
glomerulus 1 *kaláf (e sorxrag/siyáhrag/pei).* **2** *kaláf e gorde*
Malpighian glomeruli *kaláfhá ye gorde*
renal glomeruli *kaláfhá ye gorde*
glomic *vábaste be* "glomus"
glomoid *hamánand e* "glomus"
glomus 1 *qodde/gondak e godáre* [fistula] *ye sorxraghá va siyáhraghá.* **2** *godáre ye sorxraghá va siyáhraghá be rixt e qodde/gude*
glossa *zabán*
glossagra *dard e zabán dar vátawu** [gout]
glossal *zabán; zabáni*
glossanthrax *siyáhzaxm e zabán*
glossectomy *váboridan e zabán*
Glossina *guneyi az magashá ye gazande az xáneváde ye* Muscidae *yá tsetse. In gune magas se jur ast:* <u>Nemorhina</u> (<u>palpalis</u>*, yá rudi/rudxáneyi),* <u>Glossina</u> (<u>morsitans</u> *yá dawti), va* <u>Austenina</u> (<u>fusca</u> *yá janngali) in magashá bá niw e xod* Trypanosome*há rá be mardom va jánevarán miresánand.*
Glossina fuscipes, trypanosomiasis *e Gámbiá rá miparákand ke dar Áfriqá ye xorvaráni* [western] *va miyáni dide miwavad.*
Glossina morsitans *magasi dar nimruz e Áfriqá ke* <u>trypanosoma brucei</u> *rá miparákanad,máye ye bimári ye "nagana" nazd e asb miwavad. va niz* <u>*trypanosomiasis e Rhodesia*</u> *rá miparákanad.*
Glossina palpalis *ke* trypanosomiasis gambianse *rá dar náf e Áfriqá miparákanad.*
Glossina swynnertoni *ke* trypanosomiasis *e xorvarán* [west] *e Áfriqá yá Rhodesiá rá miparákanad.*
Glossina tachinoides *ke* trypanosomiasis *e xorvarán e Áfriqá yá Rhodesiá rá dar nimruz e xorvaránik* [south eastern] *e Habawe miparákanad.*
glossitis *ámás e zabán*
gloss(o)- *vábaste be zabán*
glossocele *bád kardan e zabán va birun zadan e án az dahán*
glossocoma *paskewidegi ye zabán*
glossodynia *dard e zabán*
glossoepiglotis *zabán va návand*
glossoepiglotidian *vábaste be zabán va návand*
glossohyoid *vábaste be zabán va ostoxán e faláxani* [hyoid]
glossolalia *lálbázi (soxan goftan)*
glossolomantia *dádan e piwágahi az ruy e rixt e zabán*
glossopalatinus *máhice ye zabánikámi*
glossopathy *bimárihá ye zabán*

glossopexy *casbandegi ye zabán be lab*
glossopharyngeal *zabáni galuyi; zabán va galu*
glossophobia *tars az soxan goftan; tars az vájidan*
glossophytia *zabán e siyáh*
glossoplast *hucehrpezewki* [plastic surgery] *ye zabán*
glossoptosis *oft e zabán be páyin yá powt*
glossopyrosis *dard, suzew, xárew yá gezgez e zabán*
glossorrhaphy *baxie zadan e/duxt e zabán*
glossoscopy *didan e zabán*
glossospasm *qulenj e/kulánj e/zanje ye zabán*
glossosteresis *boridan e zabán*
glossotomy *boridan e zabán*
glossotrichia *zabán e muynák*
glottal *(vábaste be) neikanak*
glottic 1- *(vá baste be) neikanak; luk* [<guyew e Táti, luk]* 2- *(vábaste be) zabán*
glottis *neikanak; luk* [<guyew e Táti, luk]*
glou-glou *qorqor e wekam*
glucagon *glukágon polypeptidi ke az az yáxtehá ye álfá ye ádáhá ye Lángerháns e separine* [pancreas], *dar pásox be kami ye qand e xun, asetylkolin va hormon e ruyew tarávow miwavad; niz hamin hormon hengám e xordan e separine ye gáv o gusfand o xuk tarávow miwavad.*
glucan *qandi ke az cand molekul e glukoz padid áyad*
gluc(o)-, *dar váżehá ye serewte be maini ye "glukoz" yá" wirini/xowi"*
glucocorticoid *hormonháyi ke az baxw e biruni ye gudehá ye bálá ye gorde* [kidney] *tarávide, suxtosáz e qandhá, carbi va máddehá ye sepideyi rá sámán midahand. Ruy e máhicehá va gardew e xun e muyraghá niz kár karde fewár e xun rá bálá borde jelo ye ámás va násázvári rá migirand.*
glucogenesis *qand sázi*
glucometer *qandsanj*
gluconeogenesis *sáxtan e qand az molekulháyi ke xod qand nistand, con az asidhá ye amine, láktát va glyserol e carbihá*
glucopenia *kami ye qand*
glucose *glukoz yá* dextrose *qand e mivehá va giyáhán ke dar xun e mardom va jánevarán yáft miwavad. az suxtosáz e kárbohydráthá padid miáyad.*
glucosuria *tarávow e glukoz dar mize*
glue *casbi ke az juwándan e barxi párehá ye tan e jánevarán bedast áyad, con som., seriwom, seriw, yalam (seriwom e máhi)*
glutamine *glutámin, (gouhar e/asid glutámik dárá ye yek "ámid" ast), va ámonyák e mize rá borde, dar gordehá wekaste miwavad.*
glutaraldehde *glutáráldeyid, dáru ye kowande ye mikrob/ jvu*há*
glutaric acid *gouhare glutárik*
glutaric acidemia *peidáyew e gouhar e glutárik dar xun*
glutaric aciduria *peidáyew e gouhar e glutárik dar mize* [urine]
glutathione *glutátiyon, peptidi ke dar giyáhán va jánevarán faráván ast*
gluteal *(vábaste be) kapal/kafal*
gluteus *kapal; kafal; kun*
gluten *gluten, pat (ZBP, C2724, FM), mádde ye sepideyi ye gandom va digar dánehá, ke az án xamir sázand*
glutinous *con pat, louz, dusgen, casbi, seriwomi, casbande, casbnák*
glycemia *glukoz e xun*
glyceraldehyde *gliseráldeyid, yek áldoz ast, ke az okside wodan e* "glycerol" *padid miáyad*
glycerate *glyserát, namak yá ester e gouhar e/asid glycerik*

glyceric acid *asid/gouhar e glyserik*
glycerin *gliserin, az farávardehá ye sábun ast, baráye darmán e xowki ye wekam be kár miravad, xoráki mize* [urine] *rá afzude fewár e darun e cewm rá mikáhad. Dar dárusázi bekár miravad.*
glycerol *bázgardid be* "glycerine"
glyceryl *glyceril, riwe ye yek-, do-, va se-gonji ye* "glycerol" *ke az án yek, do, yá se atom e hydrożen bardáwte báwand.*
glycine *glysin, kucaktarin asid e ámini, ke dar besyári máddehá ye sepideyi/proteinhá yáft miwavad.*
glycinin *globulini ke 95 dar sad e mádde ye sepideyi ye báqelá ye soyá rá misázad.*
glyc(o)-, *dar vážehá ye serewte, be maini ye wirini, qand, glukoz, glyserin, glykożen*
glycogen *glykożen, dáráye glukoz e faráván, anbár e glukoz dar jánevarán ast va dar jegar va máhice anbáwte migardad.*
glycogenesis *sáxte wodan e glikożen*
glycogenolysis *wekastan e glykożen, va padid ámadan e glukoz*
glycogenosis *bimár ye anbáwte gawtan e glikożen dar báfthá*
glycolipid *carbi ye dárá ye qand/karbohydrát*
glycolysis *wekastan e glukoz va padid ámadan e láktát va pyruvát az án, va anbáwte gawtan niru dar adenozin trifosfát (ATP)*
glycoside *glykozid, har mádde ye dárá ye qand (con glucose,* pentose *va* fructose*)*
glycosuria *peidáyew e qand e/glukoz e faráván dar mize* [urine]
Glycyrrhiza *riwe ye xowk e* <u>Glycyrrhiza glabra</u> *wirin bayán, ham baráye buafzár va ham dar dárusázi bekár miravad*
gm *kutáh wode baráye "gram/geram"*
gnash *dandán qoruce kardan; dandánhá rá beham sáyidan*
gnat *pawe kure, pawe xáki, saráwk/sárawk [(ZBP, FM); sáraxk (ZBP, C3719 FM)]*
gnathic *vábaste be cáne, árváre yá gune*
gnathion *nouk e cáne*
gnath(o)- *vábaste be árváre ye páyini, cáne*
gnathoplasty *hucehr-kárdpezewi* [plastic surgery] *ye árváre/cáne*
gnathoschisis *wekáf dar cáne*
gnathostat *abzár e negahdárande ye cáne*
gnathostatics *dánew e ostoxánhá va dandánhá, (va peivand e ánhá báham)*
gnosia *wenáxt*
gnotobiote *jánevar e ázmáyewgáhi [ke dar ázmáyewgáh zade va parvarde wode va hame ye angalhá ye giyáhi va jánevariyaw wenáxte ast.]*
gnotobiotics *dánew e parvardan e jánevarán e ázmáyewgáhi [ke dar ázmáyewgáh zade va parvarde wode va hame ye angalhá ye giyáhi va jánevariyewán wenáxte ast.]*
gnotophoresis *jánevari [ázmáyewgáhi] ke bá yek yá biwtar jánevar yá giyáh hamzisti dárad*
goatpox *áble ye boz*
goiter *bádqare* [<Gilaki]; qambád; jaxw; caxw (ZBP, C3386 FM)]*
  aberrant goiter *bádqare ye sargardán/nábejá*
  adenomatous goiter *bádqare ye gerehi*
  cystic goiter *bádqare ye kisagi*
  diving goiter *bádqare ye bálá ye cangál e jenáq*
  endemic goiter *bádqare ye bumi, con dar kuhhá ye Álp, Himáláyá,va Ánd*
  exophthalmic goiter *bádqare bá birunzadan e cewmhá*
  intrathoracic goiter *bádqare ye darun e sine*
  toxic goiter *bádqare ye zahrnák*
  wandering goiter *bádqare ye sargardán*
goiterogenic *bádqarezá*
goiterogenicity *bádqarezáyi*
gold *zar*

cohesive gold *barg e zar e casbande*
colloidal gold *zar e casbsán*
mat gold *zar e esfanji, ke dar dandánpezewki bekár miravad.*
radioactive gold *zar e partoumand*
gon-, *(dar váźehá ye serewte) "zánu"*
gonacratia *wosrwáwi*
gonad *gon, gond (ZBP, C1967 FM) (EDPL 15.1655)*
indifferent gonad *gon e ruyán,ham mádine ham narine*
gonadectomy *váboridan gon/gond*
gonadoblastoma *pel e gon*
gonadogenesis *padid ámadan e xáye/gond va toxmdán*
gonadotropic *hánimu*yi* [hormone] *ke gond yá toxmdán rá barangizad*
gonadotropin *hánimu*yi* [hormone] *ke gond yá toxmdán rá barangizad*
chorionic gonadotropin *hánimu*yi* [hormone] *ke az joft tarávide gond yá toxmdán rá barangizad*
equine gonadotropin *hánimu*yi* [hormone] *ke az serom e mádiyán bedast áyad ke gond yá toxmdán rá barangizad*
gonagra *dard e zánu; vátawu* [<vátawonitan (Sanskrit)]/*(gout) *e zánu*
gonarthritis *ámás e zánu*
gonarthrosis *pusidegi ye ostoxánhá ye zánu*
gonecystitis *ámás e kise ye wosr* [seminal vesicle]
goneitis *ámás e zánu*
gonepoiesis *tarávow/sáxte wodan e wosr*
gonidium 1- *yáxtehá ye jolbaki ye golsang.* 2- *yekkán e záyew e bákterihá ye* Azotobacter *va* Rhizobium
goni(o)-, *(dar váźehá ye serewte) "guwe"; guwe ye otáqak e jeloyi ye cewm*
goniometer *guwesanj*
goniometry *guwesanji*
gonion *guwe ye cáne, páyintarin guwe ye árváre ye zirin, jáyi ke be wáx e báláravande ye árváre ye zirin micasbad, va dar sangvárewnási ye neźád e ádam arzew dárad*
gonioscope *dastgáh baráye didan e guwe ye otáqak e piwin e cewm va jonbew va carxew e cewm*
goniosynechia *casbidan e angurak e cewm be guwe ye otáqak e piwin*
goniotomy *kárdpezewki, báz kardan e ábráh e* Schlemm.
gonitis *ámás e zánu*
gon(o)-, *dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye, toxm, wosr* [semen]*, nare va gond/xáye*
gonoblenorrhea *suzák e cewm*
gonococcus *gonokok; mikrob/ jvu* ye suzák*
gonorrhea *suzák*
gony-, *dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "zánu-,"*
gossypium *panbe*
gouge *moqár [eskene ye miyántohi, baráye boridan e ostoxán)*
gousiekte *bimári ye ámás va náresáyi ye gew/del dar gusfand*
gout *vátawu* [<vátawonitan (Sanskrit)] bálá budan e asid urik dar xun, va ámás e tizro va payápe ye bandhá*
chalky gout *vátawu* ye gaci, hamráh e tahnewast e urát e sodium ke con tudeyi gac gerd e bandhá dide miwavad*
lead gout *vátawu* ye sorbi*
tophaceous gout *vátawu*ye gaci*
visceral gout *vátawu* ye parandegán va tahnewast e asid uric dar andámhá ye sine va wekam*
gouty *vátawuni* [<vátawonitan (Sanskrit)]*
graafian follicle, vesicle *noxodak e* graaf*, dar toxmdán*
gradient *wib*
mitral gradient *wib e fewár miyán e deliz e cap va wekamce ye cap, dar do su ye darice ye mitrál*

graduate **1** *váfarhixte (dar yek rewte).* **2** *ávand e darejedár baráye andázegiri*
graduated *pelle-pelle; gám-be-gám*
graft **1** *báft yá andám baráye peivand.* **2** *peivand zadan/kardan*
activated graft *peivandi ke pei va ragháyaw ruyide báwand*
arteriovenous graft *peivand e sorxrag va siyáhrag beham*
autochtonous graft *peivand e báft az xod be xod*
autogeneous/autologous/autoplastic graft; autograft *peivand e báft az xod be xod*
avascular graft *peivand e birag*
cable graft *peivand e cand reste ye pei beham*
dermal, dermic graft *pust e bedun e rupust va carbi ye zir e pust, ke baráye niyám dar hucehrkárdpezewki* [plastic surgery] *bekár miravad*
fascia graft *peivand e niyám*
fascicular graft *peivand e daste-peihá beham*
fat graft *peivand e carbi baráye por kardan e foruraftegihá*
Krause-Wolfe graft *peivand e hame ye láyehá ye pust*
pedicle graft *peivand e páyedár*
Reverdin graft *peivand e rupust* [epidermis]
tube graft, tunnek graft *peivand e luleyi*
white graft *peivand e birag*
grain **1** *bonu; bonva, bonve; dáne.* **2** *yekkán e geráni, barábar e 0.065 gram*
Gram's method, stain, solution *ravew, rang, ábgune ye Gram, be nám e pezewk e Dánmárki*
Gram negative *ánce ke rang e Gram nemigirad; Gram ma*
Gram positive *ánce ke rang e Gram migirad; Gram ávari*
-gram *(pasvand, dar váżeháye serewte) -nevewte; -negáwte; - negár*
graminivorous *giyáhxár*
gram-negative *ánce ke rang e Gram nemigirad; Gram ma*
gram-positive *ánce ke rang e Gram migirad; Gram ávari*
grana *dánehá ye sabz e tire ye sabzine* [chlorophyll]
grandiose *(dar ravánpezewki) xodbozorgbini*
grandiosity *(dar ravánpezewki) xodbozorgbini*
grand mal *safyán e/divzadegi ye bozorg*
granula *dáne; dánagak; dának*
granula iridica *dánagak e angurak e cewm, bimári ye gáv va asb, niz "*nigroid body*" námide miwavad.*
granular *dándán; dundun; rignák, "va be dahán andar namánad, va lezej nabáwad va rignák nabáwad." (ZBP, L5285 ZX)*
granulate *guwt barávardan, "tá án ke (zaxm) guwt barávardan girad va..." (ZBP, L5606 ZX); guwt ruyándan, "va... bed-in sabab guwtruyánande ast..." (ZBP, L 5457, ZX)*
granulation *dáne/dánagak/dának sáxtan*
granulation tissue *guwt ávardan; guwt ruyándan (dar behbud e zaxm), bázgardid be* "flesh"
cerebral granulations *dáne/dánagak e tár e tártanak e maqz*
pacchionian granulations *dáne/dánagak e tár e tártanak e maqz*
Virchov's granujoft e kaláfhá ye gordelations *dáne/dánagak e Firxof* = Virchov, *dar wekamcehá ye maqz*
granule **1** *dáne; dánagak; dának.* **2** *naxu** [pill] *ye wekar*
acidophilic granules *naxuhá ye asiddust ke dar wágude dide miwavand*
argentophil granules *naxuhá ye simdust*
basophil granules *naxuhá ye kelyádust*
"**bull's eye granulations"** *naxuhá ye tál/sokorce* [platelets]
eosinophil granules *naxuhá ye eosin dust*
Fordyce's granules *gudehá ye carbi dar labhá va guwt e bon e dandán va puwew e daruni ye gunehá*
juxtaglomerular granules *naxuhá ye joft e kaláfhá ye gorde*
Kretz's granules *naxuhá ye Kretz, ke dar jegar e mumi/haret dide miwavand.*
meningeal granules *naxuhá ye tártanandu ye puwew e maqz*
pigment granules *rangdáne*

rod granules *haste ye yáxtehá ye mili ye dám e cewm* [retina] *ke ham bináyi kár e án hást va ham daryáftan e jonbew*

specific atrial granules *naxuhá ye do sar e haste ye yáxtehá ye máhiceyi ye dehlizhá ye del/gew.* "atrial natriuretic peptide" *darun in naxuhá anbáwte wode va, az haminjá ast ke "NTPROBNP" dar náresáyi ye del/gew tarávow miwavad.*

toxic granules *naxuhá ye zahrnák, dar tafnuhá/bimárihá ye mikrobi/ jvu*yi dar guycehá ye sepid dide miwavand.*

granulocyte *har yáxte ye dárá ye naxu, beviźe guycehá ye sepid e naxumand*

granulocytopenia *kambud e guycehá ye sepid e naxumand dar xun*

granulocytopoiesis *sáxt e wodan e guycehá ye sepid e naxumand dar maqz e ostoxán*

granulocytosis *afzáyew e womár e guycehá ye sepid e naxumand dar xun*

granuloma *gude ye/pel e/pil e ámási ye derázáhang; gude ye ámási; pile*

granuloma annulare *pile ye gerd*

apical granuloma *pile ye nazdik e tárek e riwe ye dandán*

candida/candidal granuloma *pile ye barfaki*

foreign body granuloma *pile ye karp e bigáne/bigánekarp*

giant cell reparative granuloma *pile ye árvárehá bá yáxtehá ye qulásá*

granuloma gluteale infantum *pile ye kapal e wirxárán*

infectious granuloma *pile ye mikrobi/ jvu*yi yá qárci*

lipoid granuloma *pile ye báft e carbi*

granuloma pudendi *pile ye kewále ye ránhá yá warmgáh* [pubis]

swimming pool granuloma *pile ye estaxr e wená ke máye ye án* Mycobacterium marinatum *ast*

umbilical granuloma *pile ye náf e nouzád*

granulomatosis *pile; bimári ye "pilegán"*

Langerhans cell granulomatosis *pilegán Lángerháns ke dar ostoxánhá ye javánán padid ámade bá dard, barjestegi va gáh wekastegi hamráh ast. Gáh bejoz ostoxán dar wow, pust, va guwt e bon e dandán niz dide miwavad.*

Wegener's granulomatosis *pilegán Vegener, ke nazd e mardán dide miwavad va pilehá dar wow, gorde* [kidney] *padid ámade, gomán miravad máye ye án násázgári* [allergy] *ast.*

granulopoiesis *sáxte wodan e guycehá ye sepid e naxumand*

Granuloreticulosea *radeyi az takyáxtehá ye ámibi ye riwe-páyán*

granulose 1 *qand e bákterihá hamánand e* "amylopectin", *ke con dánehá ye sorx dar sitoplásm dide miwavand.* **2** *naxusán* [= granular]

granulosis *pilegán*

granulosis rubra nasi *guyá in bimári be morderig be baccehá miresad. xv́iye* [sweating] *faráván va rixtan e xv́i* [sweat] *be roxsár va cáne bá juwhá ye faráván bar roxsár*

granulosity *yek mowt dáne/dánagak*

grapes 1 *sel e gávi.* **2** *dáne/dánagak [dar bimári ye* **"grease"** *nazd e asb].*

graph *nemudár; cehrak** [diagram], *artang** [graph]

-graph *-negár; abzár e negárande*

graphesthesia *bá abzári nouk-pax ru ye pust nevewtan/negáwtan yá womáre nevewtan, va bimár, ánce rá nevewtean bexánad.*

graphic *nemudár; artang*

graphite *xeluz [<Kordi ye Suráni]*

graphitosis *bimári ye wow, az dam zadan e xeluz* [graphite]

graph(o)-, *(dar váźehá ye serewte) "nevewte", "nebewte"*

graphoanalysis *ravánwenási az ruy e dastnebewte*

graphology *ravánwenási az ruy e dastnebewte; yáftan e kasi az ruy e dastnebewteaw.*

graphorrhea *(basi) yáve-nevisi*

graphospasm *qulenj/kulánj/zanje ye dast e nevisande*

-graphy *(pasvand) -negári*

grass *har giyáhi az xáneváde ye* "Gramineae"*, va ánhá ke gardeyewán máye ye tab e yonje miwavad. con* "Cynodon dactylon, Pao pratensis"*, va mánand e án*
grinding 1 *sáyew; farsáyew.* **2** *javidan va sáyidan e xorák bá dandánhá ye korsi.* **3** *dandánqurce.* **4** *sáyidan e dandán baráye rixt dádan be án*
grinding-in *sáyidan e dandán baráye rixt dádan be án*
grip 1 *(zabán e Faránse) grip, sarmáxordegi.* **2** *casbidan; bawal; gir; ágiw*
hook grip *girew e dast, con hengám e gereftan e daste ye dar*
power grip *girew e dast, con hengám e negahdáwtan e cakkow*
precision grip *girew e dast, con hengám e negahdáwtan e qalam*
grippe *(váźe ye FAránsavi) grip, sarmáxordegi*
grippe aurique *(váźe ye Fáránsavi) ámás e peihá pas az darmán e bá namakhá ye zar*
griseofulvin *dáruyi be nám e* "griseofulvin" *baráye darmán e bimárihá ye qárci ye pust.*
groin *kewále ye rán; tak (e wekam)*
groove *wiyár; wodkár; wodyár*
anal intersphingteric groove; Hilton's white line *wiyár e darun e hamkewak e pend [suráx e kun]*
atrioventricular groove *wiyár e miyán e dehlizhá va wekamcehá ye gew/del, ke sorxraghá ye táji az ánjá migozarand.*
branchial groove *wiyár miyán e kamánhá ye riw e máhi, nazd e ruyán*
Harrison's groove *wiyár e* Harrison*, ru ye sine dar jáyi ke váwáme* [diaphragm] *ye sine va wekam micasbad, In wiyár dar narmi ye ostoxán nazd e kudakán dide miwavad.*
neural groove *nazd e ruyán* [embryo]*, berixt e wiyár darámadan e barg e pei* [neural plate]*, ke sepastar lule ye pei rá misázad.*
olfactory groove *kávák e ostoxán e parvizani* [ethmoid]
subcostal groove *wiyár e zir e dandeyi*
gross *setanbe; dorowt; ásibwenási ye bá cewm e bi abzár* [macroscopic]
ground 1 *zamin, con sim e zamin baráye kahrobá/barq.* **2** *madári yá dastgáhi rá be sim e zamin peivastan*
ground-glass *mát (na rouwan)*
group 1-*goruh.* **2** *goruh e atomi/páre ye atomi; cand atom ke az yek molekul, betavánand jodá wavand*
alcohol group *goruh e atomi/ páre ye atomi ye alkol* [-CHOH]
blood group *goruh e xuni*
functional group *goruh e konewik, ke kár e yek molekul vábaste be án ast, con alkol, aldehyd, ámin*
sensitivity group; sensitivity training group *ámuzew e goruhi ye rahbari*
training group *bázgardid be* "sensitivity group"
grouping *radebandi va be rixt e goruh/goruhak /daste darávardan*
growth 1 *ruyew; bálew.* **2** *dar-residegi* [maturity]
allometric growth *ruyew e andámhá ye gunágun, har yek baráye xod*
balanced growth *ruyew e tarázmand, con yáxteyi ke do tá wavad.*
differential growth *ruyew e har andám yá páre baráye xod*
heterogenous growth *ruyew e náhamgen, conán ke namád e logáritmi ye án yek xat e rást báwad.*
interstitial growth *ruyew e daruni ye párehá ye tan*
intussusceptive groweth *bengarid be* "auxesis"
isometric growth *ruyew e hame ye andámhá bá tajá* [rate] *ye yeksán*
multiplicative growth *ruyew e andáz e ye andám bá afzáyew e yáxtehá*
grumose, grumous *laxte wode*
gryphosis *quz; xam e náhanjár* [abnormal]
gryposis *quz; xam e náhanjár, con dar náxon*
gryposis penis; chordae *nare ye/kir e sarforud*
gtt. *kutáh wode baráye* "guttae"*, cekkehá*
GU *kutáhwode baráye* "genitourinary"*, visani-mizeyi*
guaiac *gáyák, angom e cub e* Guajacum officinale *va* G. sanctum*, ke baráye ázmáyew va yáftan e xun dar nemunehá bekár miravad*
guaifenesin *guaifenezin, dáru ye gowávar* [expectorant]

guanine *guánin, yek báz e purini* [purine base] *dar yáxtehá ye jánevari va giyáhi yáft miwavad va dar suxtosáz arjdár ast.*
guanophore *yáxteyi por az bolurhá ye* "guanine"
guanosine *dar sáxtemán e gouhar e/asid* "ribonucleic" *bekár rafte, dar suxtosáz e tan besyár arjdár ast.*
guard *ánce ke baráye negahbáni va pásdári va piwgiri az ásib bekár ravad: -bán; -váne [angowtváne]; -báre [gávbáre]; separ/espar*
bite guard *gázváne**
occlusal guard *[baráye jelougiri az dandánqoruce] gázváne**
gubernaculum (rudder) *xale [M. Moqaddam]; farmán; sokkán*
gubernaculum testis *xale ye xáye, zardpeiyi ke barbax va xáye rá be tah e kise ye xáye mahár mikonad.*
guidance 1 *ráhnamá.* 2 *rahbari; rahnamud; ráhnamud*
condylar guidance; articular guidance *jonbew e ásu*yi* [horizontal] *ye árváre ye páyini, hengám e báz wodan e dahán, in jonbew az bandgáh e gijgáhi-bá árváre ye páyini ráhnamáyi miwavad.*
incisal guidance *dandánhá ye piwin jonbew e árváre ye páyini rá rahbari mikonand*
guidance *xat e/newáne ye rahbari/ráhnamud/rahnamud*
guide *(dastgáh e) rahbar; ráhnamá*
Guillain-Barré syndrome *bimári ye Gilanbáre, ámás e tizrou ye tabdár e peihá*
guillotine *dastgáh e váboridan e bádámakhá yá zabán e kucak*
guinea pig *xukce ye hendi*
gulf *kaw, xalij*
Lecat's gulf *kaw e Lecat; baxw e piyázi ye mizráh*
gullet *sorxnáy; galu*
gum **1** *angom; gavaj; heják, źad, zad, zaduk.* **2** *ná [guyew e Táti]; guwt e bon e dandán (ZX)*
gum arabic *bengarid be* "Acacia"
blue gum **1** *źad e Okáliptus.* **2** *guwte bon e dandán e ábi rang, ke dar zahrzadegi ye sorb dide miwavad*
gum camphor *źad e káfur*
gum opium *taryák*
red gum *źad e Okáliptus*
wattle gum *behtarin gune ye* "Acacia" *ke dar Ostráliyá bedast miáyad*
gumboil *pile ye dandán (domal e pirámun e nouk e riwe ye dandán)*
gumma
1 **syphilitic gumma** *domal e kuft/sifilis*
2 **tuberculous gumma** *domal e selli*
gum-resin *angom (deraxtán)*
gurgulio *zabán e kucak*
gurney *taxt e raván e bimárestáni*
gustation *maze; cewáyi, "Joz in lezzati haqir ke be vey miresad az in panj dar e gowáde con wenaváyi, va bináyi va yábáyi [buyáyi] va cewáyi, va barmacáyi [parmásew/*palpation*]." (ZBP, L1677 DB)*
colored gustation *maze ye ranghá; maze ye doruqin*
gustin *polipeptid e dárá ye ruy, ke javánehá ye cewáyi be komak e án miruyand*
gut **1** *rude.* **2** *rude ye ye ruyán* [embryo]. **3** *zeh*
blind gut *rude ye kur*
ribbon gut *zeh*
Guthrie's muscle *máhice ye hamkewak e mizráh* [urethra]
gutta *cekke*
guttapercha *"getah perca" [Zabán e Máláyi] wire ye deraxt e* Palaquium gutta *ke dar wekastebandi, kárdpezewki va dandán pezewki kárbord dárad.*
guttate *ásibhá ye berixt e cekke*
guttur *váźe ye Látini, galu*
guttural *galu; galuyi*
gutturotetany *gereftan e galu; boqz*

gymnastics *dárbázi; varzew*
Swedish gymnastics *varzew e Suedi; narmew*
Gymnema *barg e deraxt e Áfriqáyi ye* Gymnema sylvestre *ke dar dárusázi baráye puwándan e maze ye bad e dáruhá be kár miravad.*
gymn(o)-, *(dar vážehá ye serewte) "berehne"*
Gymnoascus *guneyi qárc ke dar ásibhá ye pust e jánevarán va mardom yáft miwavad.*
gymnocyte *yáxte ye berehne/bedun e parde ye puwewi*
Gymnodinium *guneyi takyáxtehá ye áb e xow/wirin ke rangdánehá ye ranárang dárand, barxi gunehá ye án dar sadaf, máye ye bimári migardad.*
gymnosperm *giyáhi ke toxmháyaw darun e toxmdán nistand.*
gymnospore *hág e bedun e pare/puwew; hág e berehne*
gynaec(o)-, *bengarid be* "gyneco-"
gynander *narmá; naruk; zan e mardnamá; narmágin; piyážen**
gynandrism 1- *narmá; narmágin; piyážen**. 2- *narmá; naruk; zan e mardnamá*
gynandroblastoma *gude ye kamyábi dar toxmdán; ámizeyi az* "arrhenoblastoma" *va* "granulosa cell tumor"
gynandroid *narmá; naruk; zan e mardnamá;narmágin; piyážen**
gynandromorph *narmátan, bengarid be* "gynandromorphism"
gynandromorphism *narmátan* [jánevari ke dar báftháyaw kromozomhá ye nar va mádde har do hast, kermhá ye abriwom va monghá/zanburhá conin-and.]*
gynandry *bengarid be* "gynandrism"
gynatresia *baste budan e zehgir* [vagina]
gyne-, *zan, va andámhá ye záyewi zanán*
gynecium, **pistil** *mádegi ye gol*
gynec(o)-, gynaec(o)-, gyne-, gyn(o)- *zan, va andámhá ye záyewi zanán*
gynecoid *viže ye yá hamánand e zan/zanán*
gynecologic *vábaste be dastgáh e zádorud e zan*
gynecological *vábaste be dastgáh e zádorud e zan*
gynecologist *pezewk e viže ye zanán va záyemán*
gynecology *pezewki ye viže ye zanán va záyemán*
gynecomania *diváne ye zanán budan; sirinápaziri az xoftoxiz bá zanán*
gynecomastia *bozorgi ye pestánhá nazd e mardán*
gynephobia *tars e bimárgune az zanán*
gynogenesis *ruyew e toxmi ke bá yáxte wosr* [sperm] *barangixte gawte, ammá haste ye nar dar án be kár narafte*
gynecomerogon; gynecomerogone *jándári ke tanhá az yáxte ye toxmak, bedun e yáxte ye zeh/nar padidáyad.*
gynopathy *bimári ye zanán*
gynophobia *tars az zanán*
gynecoplastic *vá baste be kárdpezewki ye dastgáh e zádorud e zanán*
gynoplastics *kárdpezewki ye dastgáh e záyewi/zádorud/zádozeh e zanán*
gynoplasty *kárdpezewki ye dastgáh e záyewi/zádorud/zádozeh e zanán*
gypsum *gac; garc (ZBP, C1642 FM); rawt; lawt (ZBP, C4914 FM); jabsin (M. Moqaddam)*
gyrate *carxidan; gawtan*
gyration *carxew; gawt; gawtan*
gyrometer *dastgáh e andázegiri ye cin o wekanhá ye maqz*
Gyromitra *guneyi qárc zahri ye Ámriká va Orupá*
Gyropus *guneyi wepew e gazande*
gyrospasm *gereftan e máhice ye gardan hengám e carxew e sar*
gyrose *dárá ye cin o wekan*

gyrus *wekan; cin o wekan (e ru ye maqz)*

Hh

habena *(har gune sáxtemán e kálbod wenási ye mánand e) navár; bew, "Hame noqre ye xám bod mix e bew -- Yeki sad be mesqál bá wast-o-wew." (ZBP, L4779 SF)*
habenula 1 *legám.* **2** *baxwi az* "epithalamus"*, be nám e páyak e senoubari* "pineal peduncle"
habenula urethralis *"legám e mizráh", ke nazd e doxtarán va zanán e javán az do su ye suráx e mizráh be cácul kewide wodeand.*
habit 1 *xu, xuy, wive ye kár kardan e wekam.* **2** *xim, rag, serewt*
clamping habit *xu ye dandán-qoruce kardan*
glaucomatous habit *xim e áb e siyáh e cewm, ke dar án otáqak e piwin e cewm kucak gawte va mardomak gowád miwavad.*
oral habit *xuy e makidan e angowt, wast, va lab*
habitat *zist bum*
habituation 1 *xu kardan be.* **2** *az dast dádan e yek vákonew e peimáni* [conditional reaction/response]*, bá payápey gawtan e angixtár* [stimulus]. **3** *xugari (be dáruhá ye xeradpuw*)
habitus 1 *wive ye negáhdáwt e tan; nahew e tan; wive ye newastan, istádan, xábidan.* **2** *bálá*
Buddha-like habitus *nahew e tan tan e ruyán* [embryo] *con vazaq, dar zehdán e mádar*
Habronema *kermhá ye gerd e wekam e asb az xáneváde ye* Spiuroidea. *Wafire ye/kerm e án rá magas az pehen e asb bardáwte va asb bá xordan e án bimár miwavad, niz pust e asb rá docár mikonad. niz cewm e asb rá docár tavánad kard.*
habronemiasis *bimári ye asb peiro ye áludegi bá kerm e* "Habronema" *be in váźe bengarid.*
haerm *xun*
haema *xun*
haema-, *(dar váźehá ye serewte) "xun"*
Haemadipsa *guneyi zálu ye xáki, az xáneváde ye* Gnathobdellidae
Haemagogus *guneyi pawe ke mizbáne tab e zard ast.*
Haemaphysalis *guneyi kane*
haemat(o)- *(dar váźehá ye serewte) "xun"*
Haematobia *guneyi magas.*
Haematobia indorus *guneyi magas e xunxár ke baráye gáv o xuk o gusfand besyár ázárdahande ast.*
haem(o)- *bengarid be* "hem(o)-"
Haemophilus *guneyi bákteri/kokobásil/kebriti-noxodi, rang e gram rá nemigirand, dar ráhhá ye dam zadan ziste, gáh bimárizá migardand.*
Haemophilus ducreyi *mikrob/ jvu* e átewak* [chancroid] *ast.*
Haemophilus influenae *máye ye sarmáxordegi hamegir mibáwad.*
hair *mu, tár e mu, pawm*
burrowing hair *muyi ke bejáy e in ke az pust birun áyad, zir e pust beruyad*
ingrown hair *muyi ke az pust birun ámade, va sepas xamide gawte tu ye pust miravad, va jáyaw juw mizanad.*
lanugo hair *kork, con kork e pust e ruyán yá nouzád*
hairs of nose *mu ye bini*
pubic hair *pawm e warmgáh*
stellate hair *muyi ke tahaw wekáfte con setáre cand páre miwavad.*
vellus hair *mu ye tan piw az bozorgsáli*
hairball/ trichobezoar *bizahr*
hair growth: phases of hair growth *(gámhá ye ruyew e mu)*: anagen, catagen, telogen phases.

(hargune fewári con kárdpezewki, gorosnegi, záyemán, dáruhá, kewew, tab e bálá, va barxi bimárihá ye tan yá raván mitavánand máye ye tondtar gawten gámhá ye ruyew e mu va zud rixtan yá farávân rixtan e mu gawte, va mu zud be gám e "catagen" *yá* "telogen" *beresad.)*

halation *mát wodan e did, hengám e tábew e rouwanáyi ye xire konande; xarman. bengarid be* "halo"

half-life *nime-ruzgár*

antibody half-life *nime-ruzgár e pádtan*

biological half-life *zamáni ke yek báft, yá andám e zende yá yek jándár nim e mádde ye partouzá rá az xod birun ránad.*

drug half-life *zamáni ke andáze ye dáruyi ke dar plásmá hast be nim e án beresad.*

effective half-life *zamáni ke yek mádde ye partoumand, partouyaw be nime resad.*

half-time *zamáni ke yek mádde az tan be nime ye áqázinaw beresad.*

halfway house *sará ye nimeráh, (biwtar baráye bimárán e raváni) pas az rahá wodan az bimárestán be saráyi zir e cewm e pezewk yá parastár gozarande, pas az án be sará ye xod tavánad raft.*

halitosis *bu ye gand e dahán*

halitus *bázdam e dame/boxár; bázdam*

hallucination *parimati* [<Avestáyi, "pairimata"]*

auditory hallucination *parimati* ye wenaváyi*

gustatory hallucination *parimati* ye ceváyi*

hypnagogic hallucination *parimati* ye áqáz yá páyán e xáb*

somatic hallucination *parimati* ye wenáxt e páreyi az tan*

tactile hallucination *parimati* ye parmásewi*

visual hallucination *parimati* ye bináyi*

hallucinatory *parimatizá**

hallucinogen *parimatizá**

hallucinogenesis *parimatizáyi**

hallucinogenic *parimatizá**

hallucinogenosis *parimatizadegi**

halux *wast e pá*

halus dolorosus *wast e pá ye dardnák, ke da kaf e pá ye hamvár* [pes planus] *dide miwavad.*

halux maleus *wast e pá ye cakkowi*

halus valgus *wast e páyi ke az rástá ye miyán e tan dur ast va be su ye digar angowtán e pá nazdik miwavad.*

halux varus *wast e páyi ke be rástáye miyán e tan nazdik ast va az digar angowtán e pá dur miwavad.*

halo *wádvard/wáyvard/wáhvard (ZBP, L682 FM) = xarman e máh; hále, "xarman va daraxw va sáeqe va kamán e Rostam va xarman (e máh va áftáb) va mánande ye án va be havá zebarin hami hádes wavad az boxár e xowk va doxáni, setáregán e bá donbál va gisu..." (ZBP, L8175 TT); "Kanizán o qolámán gerd e xargáh -- sorayyávár gerd e xarman e máh." (Xosro-Wirin, Nezámi); dar pezewki:* **1** *dar ábe siyáh e cewm, xarman e rouwan yá rangin ke bimár gerd e rouwanáyi binad.* **2** *dar ázmáyew e tah e cewm, parhuni* [circle]*/xarmani ke gerd e lakke ye zard dide wavad.* **3** *sáye ye możesán ru ye karp e wiweyi* [vitreous body]. **4** *band áhani yá pelástiki baráye negahdári ye sar o gardan*

hal(o)-, *dar vážehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "namak"*

Halobacteriaceae *bákterihá ye kebriti yá noxodi ke baráye ruyew namak e farávân niyáz dárand, dar houzcehá ye áb e daryá yáft wode, niz dar xorákihá ye wur miziyan.*

Halobacterium *bákterihá ye xánevâde ye namakdust. bengarid be* "Halobacteriaceae"

halodermia *paruw* [eruption; rash] *e pust ke máye ye án namak báwad*

haloduric *páydár dar barábar e namak*

halofenate *dáru ye káhande ye fewár e xun va birun rizande ye asid urik*

halogen *har áxwij* [element] *e sázande ye namak, con sodium, brom, klor, fluor, iod va astátin*

haloid *namaksán; con namak; namaki*

halometer *dastgáh e xarmansanj, be* "halo" *bázgardid; dastgáh e xarmansanj baráye andázegiri ye guyce ye sorx*

halometry **1** *xarmansaji (dar cewm yá guyce ye sorx) be* "halo" *bázgardid*

hloperidol *dáru ye raváni, ke árámbaxw, káhande ye fewár e xun, va garmá ye tan ast, dar bimárihá ye raváni bekár miravad.*
halophil *jándárán e rizbini ke namak e faráván niyáz dárand.*
halophilic *namakdusti; con mikrob/ jvu*háyi ke namak e faráván niyáz dárand*
halothane *hálotán, dáru ye bihuw konande ye damidani*
halzoun *halazun, bimári ye Xoráyán e Miyáne* [middle east], *ke az xordan e jegar e xám padid miáyad, kerm e* fasciola *máye ye án ast va be galu casbide dard va xunrizi dáde va máye ye xiz e* [edema] *roxsár va gardan migardad.*
Hamamelis *guneyi az deraxt va buteha. Barghá ye* **Hamamelis virginiana** *yá* **witch-hazel/ wych-hazer** *golhá ye zard bá golbarghá ye kucak dáwte, barghá ye án tánan va ham* amylose *dárad./ wakuk/gas ast* [astringent].
hamarthritis *ámás e hamzamán e hame ye bandhá ye tan*
hamart(o)-, *(dar váźehá ye serewte) be* "hamartoma" *bázgardid*
hamartoma *"qondak*"; gude/qodde/qonde ye nikxim e báft e dar-reside* [mature] *ammá behamrixte, va bisámán, ke dar har andámi padid tavánad ámad.*
pulmonary hamartoma *qondak* e wow*
hamartomatous *qondaki*, bengarid be* "hamartoma"
hammer 1 *cakkow e ázmáyew e peihá.* **2** *ostoxán e cakkowi ye guw*
hammer-toe n *angowt e páy ke dar zamin áyad (ZBP, L5667 ZX); angowt e pá ye cakkowi*
hamster *jánevari muwmánand be nám e dánewik e* <u>Cricetus cricetus</u>; *julemuw* [jul (Gilaki) gune, lopp* [cheek] + *muw, (JGS/ Hamid S. Kashaf)]*
hamstring *har yek az panj zardpei ye powt e zánu*
hamular *con cangak/kaźak*
hamulus *barjestegi, ziyádatak, fozuni ye con cangak; kaźak*
humulus cochleae *kaźak e ráb e guw*
humulus frontalis; frontal humulus *bál e táj e xorus*
pterygoid humus, humulus pterygoideus *kaźak e bál e ostoxán e wab-pareyi*
hand *dast*
accoucheur's hand *dast e pezewk e mámáyi/mámá, conan ke hengám e gereftan e nouzád báwad. bengarid be* "obstetrician's hand"
ape hand *dast e buzine, ke dar án wast baqal e angowtan e digar ast, na ruberu ye ánán con ádam*
club hand *dast e canbari*
drophand, wrist drop *dasti ke az moc oftáde*
mitten hand *dasti con dastkew e bi angowt, cahár angowt e án beham casbide va náxonhá yeksare-and.*
monkey hand *dast e meymuni, ke dar án wast baqal e angowtan e digar ast, na ruberu ye ánán con ádam*
obstetrician's hand *dast e mámá, dast dar tetáni* [tetany], *har do dast az moc xamide, angowtán ruberu ye wast kewide va beham casbide, con hengám e gereftan e nouzád*
phantom hand *dast e sáye, dasti rá ke boride báwand, ammá bimár hanuz gomán mikonad dast dárad.; fravahar e dast*
spade hand *dast e bili, dar kamkári ye tiroyid va akrogmegáli dide miwavad*
trench hand *dast e kandagi/xandaqi, ke nazd e sarbázán dar kandaghá ye sard dide miwavad.*
H and E *kutáh wode baráye* "hematoxylin *va* eosin"
handedness *kasi ke baráye kárhá ye xodxáste biwtar kodám dast rá be kár mibarad.*
left handedness *kasi ke ke baráye kárhá ye xodxáste biwtar dast e cap rá bekár mibarad, capdast; capul*
right handedness *kasi ke ke baráye kárhá ye xodxáste biwtar dast e rást rá bekár mibarad; rástdast*
handicap *dastbastegi [M. Moqaddam]; az kár oftádegi; ara* [<Avestáyi]*
handpiece "*sar" e dastgáh e dandánpezewki, ke carxán ast va baráye pák kardan, carx kardan be dast girand.*
hangnail *riwe (pust e) kenár e náxon, kekande va zaxm wavad.*
haphalgesia *bimáriyi ke dar án parmásew/dast zadan be harcizi máye dard migardad.; parmásew e dardnák*
haphephobia *bimári ye raváni, ke darán bimár az parmásew/dast zade wodan mitarsad.*

hapl(o)- *dar váźehá ye serewte, "sáde"; "tak"*
Haplochius *guneyi máhi.*
Haplochius panchax *Máhi ye andonezi, ke kermak e pawe ye máláriyá/*Anopheles *rá mixorad.*
haplodiploidy *jánevaráni con magas e angabin, ke nar e án az toxm e nagownide bá nim kromozom padid ámade, nim kromozom dárad, va mádde az toxm e gownide* [inseminated] *padid ámade do barábar kromozom dárad*
haplodont *dandán e sáde, dandán e korsiyi ke cand lat yá wiyár nadárad.*
haploid 1- *nim dast kromozom, nazd e ádam womár e* haploid*/nimdast 23 ast.*
haploidy *dárá budan nimdast kromozom*
haplont *har ciz/kas ke nimdast kromozom dáwte báwad.*
haplopathy *bimári ye sáde*
haplopia *yekbini/yektá bini, na dobini*
haploscope *dastgáhi baráye ázmáyew e did e do cewm va tavánáyi ye sáxtan e yek peikare az do cewm*
hapten *"hapten" protein e kucaki ke bá pádtan e viźe serewte gawte* [combined]*, va pádtan e bozorgtari padid miyávarad, ke mitavánad bá ántiźen e bozorgi bepeivandad.*
haptene *bázgardid be* "hapten"
haptic *parmásew* [tactile]
haptics *parmásew* [touch]*; dánew e parmásew*
hapt(o)-, *parmásidan; dast zadan; casbidan*
haptoglobin haptoglobin glycoproteini *ke dar jegar bá hemoglobin e ázád serewte gawte nemigozárad az mize* [urine] *birun rizad.*
haptometer *parmásew-sanj [parmásew =* touch*]*
harara = <u>urticaria multiformis endemica</u>; *vákonew e kahiri be niw e pawe xáki ye* <u>Phlebotomus papatasi</u>
hardening *báft rá saxt gardánidan, conán ke betaván án rá bexubi borew dád*
hardness **1** *saxti ye áb, ábi ke kalsiyum va magnezium e besyár dárad, va bá sábun laxte misázad.* **2** *saxti, wekanandegi.* **3** *baráye parto ye "X", dárá ye niru ye gozar e biwtar az báftahá*
harelip *labwekari; wekáf e lab*
harmony *sázgári, sázvári*
occlusal harmony *ruyeham savár wodan e dandánhá, harjá ke árváre ye zirin báwad.*
occlusal/functrional harmony *ruyeham savár wodan e dandánhá*
harpoon *mok; mak, (dastgáh e nemune bardári az báfthá baráye ázmáyew e rizbini)*
Hartmannella *guneyi takyáxte raste ye ámibihá/*Amoebida, *ke dar áb va xák ziste, mitavánad dar bimárán e docár be bimári ye dastgáh e imeni máye ye ámás e puwewhá ye maqz gardad.*
harvest *bardáwtan/derou kardan e yáxte yá báft baráye peivand*
hashish *hawiw, bang, giyáh be nám e dánewik e* <u>Cannabis sativa</u>
hatchet *tabarce ye dandánpezewi baráye wekastan e dandán e puside*
haunch *kun o kapal; rán o kun; lombar, álar, álast*
haustellum *lule ye makew; baxwi az dahán e barxi xarfastarhá* [insects] *con sás va wepew ke baráye softan/suráx kardan va makidan e xun sáxte wode, va án yek lule ast bá 5 wáxak ke az án birun ámade be tan e mizbán micasbad, va az ánjá xun mimakad.*
haustrum *foruraftegi, kise*
haustra of colon; haustra colli *foruraftegihá ye qulun/rude ye bozorg*
haverhilla multiformis *básili ke rang e gram nemigirad, va tab e Haverhill rá padid miyávarad, be nám e dánewik e* <u>Streptobacillus moniliformis</u>
haversian canal *kanál e Hávers, dar ostoxán*
hawkinsinuria *yek rixt az bimári ye afzáyew e* "tyrosin" *dar xun ke dar án asid e amineyi benám e* "hawkinsin" *dar mize padid miáyad.*
hay fever *tab e yonje, kápiwdamáq*; kápiw* [az guyew e Gilaki, "ti damáq kápiw dare?"]*
H & E *rangámizi ye báft bá hematoksylin va esozin*
He *helium*
head *sar, kalle, dak*

articular head *sari az ostoxán ke "band/bandgáh" rá misázad.*
drum head *parde ye kus e guw*
engaged head *sar e bacce hengám e záyemán ke do ostoxán e áhiyáne az daháne ye lagan gozawte va páyin ámade báwad.*
head of epididymis *sar e barbax*
head of femur *sar e ostoxán e rán*
floating head *sar e bacce ke bálá ye lagan e mádar wenávar ast va páyin nayámade*
hourglass head *kalleyi ke darz e táji* [coronal suture] *ye án forurafte báwad.*
head of pancreas *sar e separine/*pancreas
head of penis *sar e nare, koláhak e nare*
headache *sardard*
bilious headache *(sar)dard e nime sar*
blind heachache *(sar)dard e nime sar*
dynamite headache *sardardi ke az tarkew e nárenjak padid áyad.*
exertional headache *sardard e pas as sorfe, yá ámizew*
migraine headache *dard e nimesar*
postcoital headache *sardard e pas az gáyew*
postspinal headache *sardard e pas az kewidan e áb az kamar (áb e maqz e tire)*
tension headache *sardard e fewár e raváni*
vacuum headache *sardard e gereftegi ye suráx sinushá/kávákhá ye piwáni*
headcap *koláhxud*
headgear *afsári ke bar sar gozárand, baráye rást kardan e dandánhá*
headgut *rude ye jeloyi*
heal *peivastan*
healing *peivastegi, "Besáv o baráláy bar xastegiw -- bebini hamánruz peivastegiw." (ZBP, L6542, SF) ;be gawtan; xub wodan; guwt ávardan*
health *dorosti; tandorosti*
public health *tandorosti ye hamegáni/mardom*
health maintenance organization (HMO) *behdári; darmángáh*
healthy *tandorosti; behi; beh, "Co beh gawti pezewk az xod mayázár -- ceráq az bahr e táriki negahdár." (Sa'di/ JGS)*
hearing *wenaváyi, "Joz in lezzati haqir ke be vey miresad az in panj dar e gowáde con wenaváyi, va bináyi va yábáyi [buyáyi] va cewáyi, va barmacáyi [parmásew/*palpation*]." (ZBP, L1677 DB)*
color hearing *bimáriyi ke dar án bimár áváháyi rá ke miwenavad, rangi mibinad; rangi wanidan*
monaural hearing *wenaváyi bá yek guw*
visual hearing *labxáni*
hearing-aid *beźnáv* [Kordi ye Hourámi]*
hearing adj
Alexander's hearing loss *kari ye mádarzádi ke dar án ráb e guw* [cochlea] *sáxte nawode, va áváhá ye zir wanide nemiwavad.*
conduction hearing loss *kari peiro ye bimári ye guw e miyáni yá ráh e guw e biruni*
paradoxic hearing loss *geránguwi ye várune, (ke dar án bimár dar jáhá ye por hamhame behtar miwenavad tá jáhá ye xámuw) geránguwi ye peiro ye ásib e pei ye wenaváyi yá guw e daruni*
sensorineural hearing loss *beźnáv* [az Kordi ye Hourámmi]*
hearing loss *kari, náwenaváyi, geránguwi*
heart *del, gew (ZBP, C527, FM)*
athletic heart *gew e/del.e pahlaváni*
beer heart *bimári ye máhice ye gew e/del, peiro ye nuwidan e ábejou/fugán*
bovine heart, cor bovinum *gew e/del e gávi/xeili bozorg*
extracorporeal heart *carxowt e/máwin e gew va wow*
left heart *gew e cap*
mechanical heart *gew e sáxtegi*
parchment heart *gew e káqazi, dar náhanjári* [abnormality] *ye "Uhl"*

right heart *gew e rást*
sabot heart = coeur en sabot, *gew e be rixt e kafw e Holandi, ke dar teraloźi ye Fallot dide miwavad*
systemic heart *gew e cap*

heartbeat *zadan e gew; tapidan e de; zadan e del; kust e del/gew*
heart block *gosastegi ye rasánew e barqi dar gew*
heartburn *ároq e torw; torwe (ZBP, C1019 FM)*
heart failure *náresáyi ye del/gew*
heart water *bimári ye náresáyi ye besyár saxt e gew/del nazde gáv, gusfand va boz, ke* Cowdria ruminantium *máye ye án ast va az niw e kane be dám miresad.*
heat 1 *garmá; tabew; taf.* **2-** *garmá ye parmánuyi*/atomi*
atomic heat *garmáye parmánuyi/atomi = geráni ye parmánuyi* [atomic weight] *x garmá ye viże ye parmánuyi**
conductive heat *garmá ye rasánáyi, con garmáyi ke az kise ye áb e dáq be tan resad.*
convective heat *garmá ye básuni* [<básun (Baráhuyi)]*
conversive heat *garmáyi ke az diyátermi, va gozar e parto ye kahrobáyi az larzew va páydári ye báfthá padid áyad.*
dry heat *garmá ye xowk/binam*
latent heat *garmá ye xofte, va án garmáyi ast ke cizi be xod kewad ammá dareje ye garmá bálá naravad.*
prickly heat *araqsuz*
radiant heat *garmá ye parto ye zir e qermez, ke dar tan darkewide gardad.*
specific heat *gonjáyew ye garmáyi ye yek mádde baxw bar gonjáyew e garmáyi ye áb*

heat of sublimation *garmá yebáwpi* [kardan/wodan]*
heat of vaporization *garmá ye boxár wodan/damew*
heat stroke *garmázadegi*
heaves *tangi ye nafas/doździamew* (bezur bálá va páyin raftan e sine, hengám e dam zadan), nazd e "asbiyán" (asb/xar/gurexar)*
Hebdom *(kutáhwode baráye* "hebdomada" *Látini) hafte*
hebdomada *(Látini) hafte*
hebdomadal *(Látini) haftegi*
hebephrenia *(váźe ye kohne) skitzofreni/manewgasastegi*
hebetic *(vábaste be ruzgár e) javáni; nouresidegi*
hebetude *(ravánpezewki) biwuri*
hecatomeral *dotáyi; yeki in var, yeki ánvar*
hecatomeric *dotáyi; yeki in var, yeki ánvar*
hectic *(Látin, vábaste be sel yá zahrzadegi) porjuw; áwofte*
hecto-, *yeksad*
hectogram *yeksad geram*
hectoliter *yeksad litr*
hectometer *yeksad metr*
HED *az Álmáni "Haut. Einheit. Dosis", Bak* [dose] *e partou, ke báft tavánad xord. [xorák (e dáru); bak*]*
hedonic *kám; kámjuyi*
hedonism *(farzánew/farzán) kámjuyi*
heel *páwne, bel, pal, basal, pásen*
black heel/basketball heel *páwne ye siyáh e varzewkárán; lakkehá ye xunmordegi dar páwne va gáhi nouk e angowtán e pá ke dar varzewhá dide wode va nikxim ast; siyábel*/siyápal**
policeman's heel *páwnedard e pásbánán*

hefilcon *hefilkon, máddeyi ke źále* [lens] *ye tucewmi rá az án misázand*
height *bolandi, borz, borzá, bálá*
height of contour *bolandi ye cáqtarin baxw e yek dandán e sáxtegi*
facial height *borzáye rox, az bini tá cáne*
sitting height *borzá az tárek e sar tá newim (hengám e newastan)*
sitting suprasternal height *borzá az cangál e jenáq e sine tá newim (hengám e newastan)*

sitting vertex height *borzá az tárek e sar tá newim (hengám e newastan)*
standing height *borzá az tárek e sar tá ru ye zamin jáyi ke istáde (nimrox)*
HeLa cells *yáxtehá ye piwtáz e cangár e gardan e zehdán, ke be nám e bimári ke baráye noxostin bár nazd e u wenáxte wod, námideand.*
helcoid *con zaxm*
helcology *zaxm wenási*
helcoma *zaxm e nini ye cewm* [cornea]
helcosis *zaxm*
Heleidae *guneyi az magashá ye xunxár, ke nazd e mardom bimárizá hastand*
helical *márpici; piceyi*
Helicela *guney i ráb e mizbán e* Dicrocoelium dentriticum
Helicellidae *xánevádeyi az rábhá* [snail] *ke kermhá ye* trematode *rá be mardom miresánand.*
helicine *márpic; piceyi*
helic(o)-, *dar vážehá ye serewte be maini* [meaning] *ye: 1- márpic 2- vábaste be ráb** [snail]
Helicobácter *guneyi bákterihá ke márpici va jonbandeand va tážakhá ye niyámdár dárand*
Helicobácter cinaedi *nazd e hamjensbázhá* [homosexual] *ámás e rástrude midahand.*
helicoid *márpici; piceyi*
helicopod *bengarid be* "gait"
helicotrema *gozar e/surác e márpicie (suráxi ke nardebán e parde ye guw rá ve nardebán e dehlizi mipeivandad va dar tárek e ráb e guw ast.)*
heli(o)-, *(vábaste be) xor, xorwid*
heliosin *heliosin, kerátin ámixte bá namak*
heliosis *áftábzadegi*
heliotaxis *áftábgardáni/jonbew e yáxtehá va jándárán e rizbini be su ye rouwanáyi yá garmá ye xor; xorgaráyi, ke dogune ast "evárik*/evári"* [positive]*, va "ma"* [negative]
heliotherapy *darmán bá áftáb; áftábdarmáni*
heliotropism *áftábgardáni/jonbew e yáxtehá va jándárán e rizbini beviže giyáhán be su ye rouwanáyi yá garmá ye xor; xorgaráyi*
helium *gáz e "helium", beviže hamráh e oksižen baráye darmán e bimárihá ye wow, va hamráh e dáruhá ye huwbar bekár miravad.*
Helix *gune ye wekampáyán, ke ráb* [snail] *e báqce az in gune ast.*
helix **1** *simpic.* **2** *labe ye bályi va powti ye lále ye guw*
double helix,Watson-Crick helix *do márpic e* DNA *ke sáxtár e ženi ye jándárán rá dar bardárad.*
hellebore *"hellebore" zahr e kowande dastgáh e govárew,ke hamán* "Veratrum" *ast ke be ranghá ye siyáh,sabz va sefid yáft miwavad.*
helminth *kerm e angali*
helminthagogue *harciz e kowande ye kerm*
helminthiasis *bimári ye ke az kerm barxizad*
helminthiasis elastica *qondehá ye/qoddehá ye kewi, dar kaw (zire baqal) yá kewále ye rán ke az kermhá ye naxi barxizad.*
helminthicide *kermkow*
helminthology *kermwenási*
helminthosis *vábaste be yá bimári ye kermi*
hel(o)- *(dar vážehá ye serewte) náxon, zegil, kabar* [callus]
Heloderm *guneyi susmár/nahang e Árizona va Mekzik ke zahrnák ast.*
heloma *mixce yá kabar e dast yá pá, bengarid be* "corn"
Helophilus *gunehāyi az magas ke kerm e án dar bini yá rude bimári ye kermak midahad.*
helosis *bimári ye kabare yá mixce*
helotomy *váboridan e mixce yá pine*
Helvella *qárce e zinsán, ke zahrnák bude, va jouhar e/gouhar e/asid e Helvellic dárad.*

Helvellaceae *qárchá ye zahrnák e xáneváde ye* "ascomycete", *yeki az ánhá* Helvella *ast va barxi gunehá ye án xoráki ast.*
hema = haema: *xun*
hema-, *bengarid be* "hem(o)-"
hemadsorption *casbidan e guycehá ye sorx be digar yáxtehá yá xordepárehá, yá talanhá* [surfaces]
hemagglutination *casbidan e guycehá ye sorx beham*
hemagglutinin *hemaglutinin, pádtan yá lesitin* [lecitin] *ke máye ye casbidan e guycehá ye sorx beham migardad.*
cold hemagglutinin *pádtani sard ke máye ye casbidan e guycehá ye sorx beham migardad*
warm hemagglutinin *pádtani garm ke máye ye casbidan e guycehá ye sorx beham migardad*
hemal **1** *xun; rag e xuni.* **2** *(nazd e ruyán) gew/del va raghá, jelo ye sotun e mohre*
hemangi(o)-, *(vábaste be) ragh e xuni*
hemangioblast *yáxte ye ruyáni ke darunpuw e raghá va gucehá ye sorx rá misázad.*
hemangioblastoma *pel e/pile* [tumor] *ye yáxte ye ruyáni ke darunpuw e raghá va guycehá ye sorx, dar moxce, maqz e tire yá dám e cewm* [retina]
hemangioblastomatosis *pel e/pile ye yáxte ye ruyáni ke darunpuw e raghá va gucehá ye sorx e farágir*
hemangioendothelioblastoma *pel e/pile ye yáxte ye ruyáni ke darunpuw e raghá va gucehá ye sorx,*
hemangioendothelioma *pel e/pile* [tumor] *ye yáxte ye ruyáni ke darunpuw e raghá*
hemangioendotheliosarcoma *doźpel e/doźpile ye yáxte ye ruyáni ke darunpuw e raghá*
hemangioma 1 *hupel e/hupile ye raghá ye xuni, ke fareván ast va nazd e kudkán dide miwavad, do gune dárad, muyragi va qári* [cavernous] *(máhgereftegi).* **2** *doźpel e raghá ye xuni, ke dar har senni piw tavánad ámad.*
capillary hemangioma *farávántarin hupel e/hupile ye raghá ye xuni, ke be námhá ye, hupel e tutfarangi/álbáluyi niz xánde miwavad.*
cavernous hemangioma *hupel e/hupile ye raghá ye xuni be rixt e qár, nazd e nouzád va baccehá farávän ast.*
hemangioma simplex *bengarid be* "capillary hemangioma"
strawberry hemangioma *bengarid be* "capillary hemangioma"
hemangiomatosis *padid ámadan e candin* **capillary hemangioma**/*máhgereftegi*
hemangiopericytoma *hupel e/hupile ye raghá ye xuni, dárá ye yáxtehá ye duki* [fusiform]*, nikxim yá badxim tavánad bud va dar páhá va powte darunpuw e wekam/ápile** [retroperitoneum] *dide miwavad.*
hemangiosarcoma *doźpel e darunpuw e raghá ye xuni, dar pust, pestán, báfthá ye narm yá jegar, dide miwavad*
hemaphein *hemáfeyin (rang e qahveyi ye xun va mize/*urine*)*
hemapheism *(bimári ye) mize ye qahveyi (peidáyew e hemáfeyin dar mize)*
hemapheresis *xun e kasi rá gereftan va az án guyce ye sepid, yá áb e xu/plásmá rá jodá kardan, va sepas bázmáne rá be dahande bázgardándan, va ánce ke jodá kardeand be bimárán dádan*
hemapoiesis *xunsázxi*
hemapoietic *xunsáz*
hemarthrosis *gerdámadan e xun dar ábwáme* [mucous membrane] *ye bandgáh*
hematemesis *bálá ávardan e xun; xun qei kardan; xunvámi**
hemothorax *gerdámadan e xun dar sine*
hematic *xuni*
hematidrosis *xv́i ye/xi ye/araq e xuni birun dádan*
hematin *hemátin*
hemat(o)-, haemat(o)-, *vábaste be xun; xun; xuni*
hematocele *gerdámadan e xun dar kise, con kise ye xáye*
parametric/pelvic hematocele *gerdáman e xun dar lagan/dar kise ye* "Douglas"
retrouterine hematocele *gerdáman e xun powt e zehdán*
scrotal hematocele *gerdáman e xun dar kise ye xáye*
hematochezia *xun ridan, (riwe ye zamán e aknun (riy-; rin-); sergin e xuni rahánidan*

hematochyluria *carbuwáwi; birun dádan e wire/carbu bá mize*
hematocoelia *gerdámadan e xun dar wekam*
hematocolpometra *gerdámadan e xun dar zehdán va zehgir*
hematocolpos *gerdámadan e xun dar zehgir*
hematocrit *hemátokrit, dastgáh e andáze giri ye gonj e guycehá ye sorx dar xun*
hematocyst *gerdámadan e xun dar kise yá piwábdán*
hematocyte *yáxtehá ye xun*
hematogenesis *xunsázi*
hematogenic *xunsáz*
hematogenous **1** *bedast ámade az xun.* **2** *ánce ke az ráh e xun parákande gardad*
hematoid *xuni, con xun*
hematokolpos *gerd ámadan e xun dar zehgir*
hematology *xunwenási*
hematoma *gerdámadan e xun dar báfthá*
hematomediastinum *gerdámadan e xun dar miyánsine*
hematometra *gerdámadan e xun dar zehdán*
hematomyelia *gerdámadan e xun dar maqz e tire*
hematomyelitis *ámás e xuni ye maqz e tire*
hematonephrosis *gerdámadan e xun dar lagance ye gorde*
hematopenia *kamxuni*
hematoperitoneum *gerdámadan e xun dar ápile*/ábwáme* [mucous membrane] *ye wekam*
hematophagia **1** *xunxári; xunáwámi.* **2** *bá xordan e xun e jánevari digar zistan*
hematophagous *xunxár; xunáwám*
hematophobia *xun tarsi; tars az xun*
hematopoiesis *xunsázi*
extramedullary hematopoiesis *xunsázi birun az maqz e ostoxán, con dar jegar, seporz, va sepidpelhá; gerehá ye sepid xuni* [lymph nodes]
hematopoietic **1** *vábaste be xunsázi.* **2** *xunsáz*
hematopoietin *xunsáz; sázande ye guyce ye sorx*
hematoporphyrin *hematoporfyrin*
hematoporphyrinemia *peidáyew e* hematoporphyrin *dar xun*
hematoporphyrinism *peidáyew e* hematoporphyrin *dar xun va dastxow e áftábzadegi budan*
hematoporphyrinuria *peidáyew e* hematoporphyrin *dar mize*
hematosalpinx *gerd ámadan e xun dar lule ye zehdán*
hematoscheocele *gerd ámadan e xun dar kise ye xáye*
hematosepsis *dożgand e xun*
hematospectrophotometer *dastgáh e andázegiri ye hemoglobin darxun az ruy e wekast e nur*
hematospermia *peidáyew e zeh dar xun*
hematostastatic *bázistánande ye e xun*
hematothorax *gerdámadan e xun dar qafase ye sine*
hematotrachelos *gerdámadan e xun dar gardan e zehdán hengámi ke gardan e zehdán suráx nadáwte báwad yá zehgir* [vagina] *bisuráx báwad*
hematotympanum *gerdámadan e xun dar guw e miyáni*
hematoxylin *hemátoksilin, ke baráye rang kardan e báft bekár miravad va az deraxti be nám e* Haematoxylon campechianum *be dast miáyad.*
hematozoan *niz* hematozoal, hemattozoic *va* hemozoic *hargune angali ke dar xun e mizbán ziyad/zendegi konad.*
hematuria *xunwáw; xundimiz* [<Gilaki xun-dimiz]*
benign hematuria *xunwáw e nikxim, yá ámás e gorde ye IgA*
endemic hematuria *xunwáw e bumi. bengarid be* "schistomsomiasis"

gross/macroscopic hematuria *xunwáwi ke bá cewm dide wavad*
microscopic hematuria *xunwáwi ke bá rizbin dide wavad*
heme *serewteyi az áhanbá cahá goruh e* "pyrrole" *e* "porphyrin" ke "hemoglobin" *rá misázad.*
hemeralope *kasi ke dar rouwanáyi nábiná ast.*
hemeralopia *kuri dar rouwanáyi (ye ruz)*
Hemerocampa *guneyi bit/bid*
Hemerocampa leukostigma *bidi ke kahiri saxt midahad*
hemi- *nim, nime*
hemiageusia *nadáwtan e cewáyi dar yek su ye zabán*
hemiageustia *nadáwtan e cewáyi dar yek su ye zabán*
hemialgia *dard e nim e tan*
hemianopsia *bengarid be* "hemianopia"
hemiamyosthenia *nadáwtan e niru ye máhice dar nimi az tan*
hemiacusia *kari ye yek guw*
hemianencephaly *sáxte nawodan e nimi az maqz*
hemianesthesia *serri/kerexi ye nim e tan*
alternate hamianesthesia *bengarid be* "hamianesthesia cruciata"
cerebral hamianesthesia *kerexi ye nim e tan, az ásib e puwine ye daruni ye haste ye marjomaqki* [lenticular nucleus]
crossed hamianesthesia *bengarid be* "hamianesthesia cruciata"
hamianesthesia cruciata *kerexi ye nim e roxsár va kerexi ye nim e digar e tan*
hamianopia *did e ákmand* [defective] *yá kuri dar nim e meidán e did e yek yá do cewm*
altitudinal hemianopia *did e ákmand* [defective] *yá kuri dar nim e bálâyi yá páyini ye meidán e did*
binasal hemianopia *did e ákmand* [defective] *yá kuri dar nim e biniyi ye meidán e did e har do cewm*
bitemporal hemianopia *did e ákmand* [defective] *yá kuri dar nim e gijgáhi ye meidán e did*
hemianopic *did e ákmand* [defective] *yá kuri dar nim e meidán e did*
hemianopsia *bengarid be* "hamianopia"
hemianosmia *nábuyáyi dar yek bini*
hemiataxia *nadáwtan e tarázmandi dar nim e tan*
hemiathetosis *bimári ye raqs e/vawt e nim e tan*
hemiatrophy *káhew e nim e tan, andám*
hemiaxial *bá guwe ye orib dar sanjew bá mex* [axis] *e tan yá andám*
hemiblock *ráhbandán e him e daste ye* His *dar gew/del*
hemic *xun, xuni*
hemicanities *xákestari gawtan e mu ye yek nim e tan*
hemicentrum *nim e yek mohre (ye sotun e mohreyi)*
hemichorea *bimári ye vawt/raqs dar nim e tan*
hemicolectomy *váboridan e nim e qulun/rude ye bozorg*
hemicorporectomy *váboridan e nim e páyini ye tan az kamar bepáyin*
hemicrania **1** *dard e nim e sar.* **2** *sáxte nawodan e páreyi az sar*
hemicraniectomy *váboridan e nim e káse ye sar, va ázad kardan e maqz e zirin*
hemicraniotomy *váboridan e nim e káse ye sar, va ázad kardan e maqz e zirin*
hemidecortication *váboridan e nim e maqz*
hemidiaphragm *nimi az parde ye váwáme (jodákonande ye wekam az sine)*
hemidystrophy *badi ye ruyew e nimi az tan*
hemiectromelia *badi ye ruyew e dast/andám e bálá va pá/amdám e páyin dar yek su ye tan*
hemiepilepsy *divzadegi*/safyán e nim e tan*
hemifacial *nim e ru/rox/roxsár*
hemigastrectomy *váboridan e nim e kom* [stomach]
hemigeusia *nátaváni ye cewidan e maze dar nimi az zabán*

hemiglossitis *ámás e nimi az zabán*
hemignathia *naruyidan e nimi az árváre ye páyini*
hemihidrosis *xi/xv́i nakardan e nimi az tan*
hemihypertrophy *ruyew e biw az andáze ye nimi az tan*
hemihypoplasia *naruyidan e nimi az tan yá maqz*
hemihypotonia *kami ye zur e máhicehá ye nimi az tan*
hemikaryon *yáxteyi ke nimi kromozom dárad*
hemilateral *nim e biruni*
hemimelia *naruyidan e nim e andám e báláyi yá páyini*
hemin *hemin, serewteyi áhandár*
heminephrectomy *váboridan e nimi az gorde*
hemipagus *doqoluháyi ke az pahlu beham casbideand*
hemiparalysis *az kár oftádan e nimi az tan*
hemiparaplegia *az kár oftádan e nim e páyini ye tan*
hemiparesis *kamzuri ye nimi az tan; nimwiki* [wiki <Gilaki]*
hemiparesthesia *gezgez/murmur e nimi az tan*
hemiparetic adj *nimwik* [wiki <Gilaki]*
hemiplacenta *nimjoft, ke dar kisedárán kár e joft rá dar kise ye wekam anjám midahad. [kise ye zarde, korion va allantois dárad.*]
hemiplegia *lasi; lamsi, sosti, bikári ye nimi az tan; sosti ye nime ye tan, "va bedin sabab fálej sosti ye yek nime ye tan rá guyand az sar tá páy..." (ZBP, L5444 ZX)*
hemiplegic *kasi ke nimi az tanaw las/lams/wol/sost ast; sosti ye nime ye tan, "va bedin sabab fálej sosti ye yek nime ye tan rá guyand az sar tá páy..." (ZBP, L5444 ZX)*
Hemiptera *nimbálán, raste ye xarfastarhá* [insects] *ye bibál yá báldár, con sás va wepew ke niw e ánán suráxkonande yá makande ast*
hemirachichisis *wekáf e sotun e mohr/sotun e mohre ye dowáx bedun e birunzadan e maqz e tire*
hemiscotosis *kuri ye yek cewm*
hemisection *borew az miyán; nimpáre*
hemisectomy *boridan e yek riwe az do riwe ye dandán e ru ye árváre ye zirin*
hemisphere *nimguy; nimeguy*
cerebellar hemisphere *nimgu ye moxce*
cerebral hemisphere *nimgu ye mox/maqz*
dominant hemisphere *nimgu ye vaspor* e maqz*
nondominant hemisphere *nimgu ye návaspor* e maqz*
vegetal hemisphere *nimi az yáxtehá ye záde wode az toxm e gownide* [fertilized]*, ke nazdik e mex* [pole] *e záyande* [vegetal] *ast.*
hemispherium *nimguy; nimeguy*
hemisphygmia/ pulsus bisferiens *sáni ke darán baráye har kust e del/gew, do zaxm/nazm padid áyad*
hemithorax *nim e (qafase ye) sine.*
hemivertebra *mohreyi ke nimaw xub nabálide*
hemizygous *dárá ye nimjoft źen ru ye yekjoft kromozom*
hemlock **1** *senoubar* [fir tree], Tsuga canadensis/ *senoubare kánádáyi, ke rouqan e wáhdáne az án be dast áyad.* **2** Conium maculatum *woukarán/waukarán; waikarán; wabibi (ZBP, C4557), wáhdáne ye zahri, dárá ye álkáloyid e* "coniine".
hem(o)-, haem(o)-, hema-, haema-, *(dar váźehá ye serewte) xun*
hemoaccess *ráhi baráye dastresi be xun, (baráye páláyew e xun dar náresáyi ye gorde.)*
hemocatheresis *nábudi ye xun/guycehá ye sorx*
hemocholecystitis *ámás e xuni ye kise ye zahre*
hemochorial *guneyi joft ke dar án xun e mádar rástárást be "parde ye biruni ye ruyán"* ("chorion") *miresad.*

hemosiderosis *bimári ye tahnewast e "hemoziderin" dar báfthá bá ásib e jegar, separine, del, va gude ye senoubari* [pituitary]
hemoclip *gire ye rag*
hemoconcentration *mawt gawtan e xun*
hemoconia *gard (e gerd yá be rixt e sang e* "dumb-bell"*) [dar tál (ZBP, C6118 FM)/ sokorce (ZBP, C181 FM)* "platelet"*]*
hemoculture *kewt e xun*
hemocyanin *rangdáne* [melanin] *ye ábi rang, dárá ye mes, bejá ye áhan, ke nazd e narmtanán* [mollusks] *va bandpáyán* [arthropod]*, con* "hemoglobin" *oksiźen rá be báfthá miresánad.*
hemocytometer *dastgáh e [dasti] baráye womárew e guycehá ye xun*
hemodialysis *páláyew e xun, bá komak e dastgáh e páláyewgar, ke máddehá ye náxáste rá az pardeyi nimetarává migozaránad.; páláyew e xun bá gorde* [kidney] *ye sáxtegi*
hemodialyzer *dastgáh e páláyewgar e xun; gorde ye sáxtegi*
hemodiapedesis *birun ámdan e xun az muyraghá ye zir e pust.*
hemodilution *xun rá ábnák/tanok kardan*
hemodynamic *niru va jonbew e xun*
hemodynamics *dánew e niru va jonbew e xun*
hemofilter *pálune ye xun; xunpálá*
hemofiltration *páláyew e xun; xunpáláyew*
hemoflagellate *angalhá ye táźakdár, beviźe zir-rade ye* Trypanosomatina
hemoglobin *hemoglobin, vexin* [<Weqni, vexin (EDPL 53.1920)/ rangine ye guyce ye sorx, ke oksiźen rá mibarad]*
Bart's hemoglobin *hemoglobin e Bárt, ke cahár zanjir e gámmá dárad, va saxt be oksiźen micasbad.*
fetal hemoglobin *hemoglobin e ruyán, ke nimi az hemlogin rá dar ruyán misázad, va pas az záyemán besyár káhew miyábad.*
hemoglobin A *hemoglobin e bozorgsálán*
hemoglobin F *bengarid be* "fetal hemoglobin"
hemoglobinemia *peidáyew e hemoglobin e ázád dar xun, ke az wekastan e guycehá ye sorx padid áyad.*
hemoglobinopathy *bimári ye sáxtemán e hemoglobin, ke bá kamxuni hamráh ast*
hemoglobinuria *peidáyew e hemoglobin dar mize* [urine]
bacillary hemoglobinuria *bimári ye dám beviźe gáv va gáh sag, ke* clostridium hemolyticum *máye ye án ast. Dám e bimár nowxár nemikonad, wir nemidahad va tab va delpice ye xuni dárad. Hemoglobin dar mize* [urine] *dárad va kam xun ast.*
bovine hemoglobinuria *peidáyew e hemoglobin dar mize ye gáv* bengarid be "bacillary hemoglobinuria" *va* Texas *fever*
march hemoglobinuria *ke nazd e sarbázán, kasáni ke máráton midavand va dar káráte hemoglobin dar mize padid miáyad*
paroxysmal cold hemoglobinuria *bimári ye xodimeni yá pas az bimári ye virusi, ke dar án bá sarmá xun wekaste hemoglobin dar mize yáft miwavad*
paroxysmal nocturanl hemoglobinuria *bimári ye xuni pas az tafnuhá** [infection] *ke xun wekaste hemoglobin dar mize yáft miwavad va dar siyáhraghá, beviźe jegar xun laxte miwavad.*
hemohistioblast *yá* **Ferrata's cells** *yáxtehá ye Ferrata/ yáxtehá ye mádar e sázande ye hame ye yáxtehá ye xun*
hemokinesis *jonbew e xun dar tan*
hemokinetic *vábaste be jonbew e xun dar tan*
hemolymph **1** *xun va sepidxun.* **2** *nazd e narmtanán va bandpáyán ke dastgáh e gardew e xun e báz dárand, ábguneyi ke ham con xun va ham sepidxun ast*
hemolysate *ánce ke az wekastan e xun bejáy mánad.*
hemolysin *ánce ke/máddeyi ke xun rá bewkanad*
bacterial hemolysin *máddeyi ke az bákterihá tarávide xun rá miwekanad.*
alpha/beta hemolysin *máddeyi ke az* Staphylococcus aureus *tarávide xun rá miwekanad.*

immune hemolysin *bá zadan e xun e har jánevari (con gusfand) be xarguw, máddeyi padid ávardan ke xun e án jánevar rá darhamwekanad.*
hemolysis *wekastan e parde ye guyce ye sorx va ázád wodan e "hemoglobin" dar xun*
alpha hemolysin *dar kewt e mikrob/ jvu* dar ábguwt e ágár va xun, peidáyew e hále ye sabz rang gerd e tude ye mikrobi/ jvu*yi*
beta hemolysin *dar kewt e mikrob dar ábguwt e ágár va xun, peidáyew e hále ye rouwan gerd e tude ye mikrobi*
gamma hemolysin *dar kewt e mikrob/ jvu* dar ábguwt e ágár va xun, peidánawodan e hále gerd e tude ye mikrobi/ jvu*, ke newángar wekaste nawodan e xun ast.*
venom hemolysin *dar ábguwt e ágár va xun, peidáwodan e hále gerd e zahr e már*
hemolyze *wekastan/wekaste wodan e parde ye guyce ye sorx va ázád wodan e "hemoglobin" dar xun*
hemomediastinum *gerd ámadan e xun dar miyán sine*
hemopathology *ásibwenási ye xun*
hemopathy *bimári ye xun/xuni*
hemopericardium *gerd ámadan e xun dar gewkise/kise ye gerd e del*
hemoperitoneum *gerd ámadan e xun dar wekam/ápile**
hemophagocyte *yáxteyi ke guycehá ye sorx rá mixorad*
hemophagocytosis *guycehá ye sorx rá xordan*
hemophil **1** *xundust, harce ke bá xun beruyad.* **2** *mikrob/ jvu*háyi ke dar kewt e dárá ye xun beruyand*
hemophilia *(bimári ye) xungosári; bimári ye xunrizi ye faráván, ke do rixt dárad, yeki xungosári ye A (kambud e mádde ye VIII dar xun), va digar xungosári ye B (kambud e mádde ye IX dar xun); xungosári; vohunaz* [<Avestáyi, "vohunaz-ga" (EDPL 53.1920)]*
hemophiliac *(bimár e) xungosár; vohunaz* [<Avestáyi, "vohunaz-ga" (EDPL 53.1920)]*
hemophilic **1** *xundust, con barxi mikrob/ jvu*há, beviźe hengám e kewt e ánhá.* **2** *(bimár e) xungosár; vohunaz* [<Avestáyi, "vohunaz-ga" (EDPL 53.1920)]*
hemophilushar *bákteri az gune ye* <u>Haemophilus</u>
hemophobia *tars e bimárgune/nábexradáne az xun*
hemophthalmia, **hemophthalmos**, **hemophthalmus** *xunrizi dar cewm*
hemophthisis *váźe ye kohne, kamxuniyi ke máye ye án gorosnegi ye yáxtehá ye xun báwad.*
hemopiezometer *har dastgáhi ke fewár e xun rá andáze girad.*
hemopneumothorax *budan e xun va havá dar puwine ye gew/del*
hemopoiesis *xunsázi*
hemopoietic *xunsáz*
hemopoietin *máddeyi ke yáxtehá ye xunsáz rá barangizad*
hemoposia *xunáwámi (con angalhá ye xunáwám)*
hemoprecipitin *máddeyi ke* "leukoantigen*há" rá tahnewast dahad.*
hemoproctia *xunrizi az rástrude*
hemoprotein *mádde ye sepideyi ke* "heme" *ham be án casbide; mádde ye sepideyi ye xuni*
hemopsonin *opsonin e xuni, ke guycehá ye sorx rá xordanitar sázad, tá yáxtehá ye xorande ánhá rá az miyán bardárand.*
hemoptysis *bálá ávardan e xun bá sorfe*
vicarious hemoptysis *bálá ávardan e xun bá sorfe, hengám e dawtán* [menstruation]
hemorheology *távwenási ye yáxtehá ye xuni, gardew e xun va raghá ye xuni*
hemorrhage *xunrizi*
alvelar hemorrhage *xunrizi dar maqák/cáhak e dandán*
concealed hemorrhage *xunrizi ye daruni*
fetomaternal hemorrhage *xunrizi az ruyán* [embryo] *be mádar*
flame-shaped hemorrhage *xunrizi ye be rixt e zabáne ye átaw, dar tah e cewm*
intrapartum hemorrhage *xunrizi hengám e záyemán*
nasal hemorrhage *xundamáq*
petechial hemorrhage *xunrizi ye xálxál*

postpartum hemorrhage *xunrizi ye pas az záyemán*
splinter hemorrhage *xunrizi dar bestar e náxon*
hemorrhagic *(vábaste be) xunrizi*
hemorrheology *távwenási ye xun*
hemorrhoid *bavásir*
external hemorrhoid *bavási r e biruni, páyin e rástá ye/xatt e wáneyi*
internal hemorrhoid *bavási r e daruni, bálá ye rástá ye/xatt e wáneyi*
mixed hemorrhoid *bavási r e daruni va biruni*
prolapsed hemorrhoid *bavásiri ke daruni bude ammá az hamkewak e pend birun zade*
srangulated hemorrhoid *bavásiri ke daruni bude ammá az hamkewak e pend birun zade va gardew e xun e án boride wode.*
thrombosed hemorrhoid *bavásiri ke xun dar án laxte wode*
hemorrhoidal *(vábaste be) bavásir; bavásiri*
hemorrhoidectomy *váboridan e bavásir*
hemosalpinx *gerd ámadan e xun dar lule ye zehdán*
hemosiderin *hemoziderin (rixti az áhan baráye anbár kardan e áhan dar yáxte)*
hemosiderosis *anbáwtegi ye biw az andáze ye "hemoziderin" dar báft, bedun e bimári*
hepatic hemosiderosis *anbáwtegi ye biw az andáze ye "hemoziderin" dar yáxtehá ye* "Kupffer" *e jegar, bedun e bimári ye jegar yá jegar e mumi.*
pulmonary hemosiderosis *anbáwtegi ye biw az andáze ye "hemoziderin" dar yáxtehá ye dorowtxár e wow, peiro ye xunrizi*
hemospermia *peidáyew e xun dar wosr/ mani* [semen]
hemostasis *band ámadan e/bandávardan e xunrizi*
hemostat **1** *gire ye kárdpezewki baráye bandávardan e xunrizi.* **2** *bandávardan e xunrizi*
hemostatic *bandávarande ye xunrizi*
hemostyptic *bandávarande ye xunrizi*
hemothorax *gerd ámadan e xun dar sine*
hemotoxin *hargune zahr ke xun rá xord konad*
hempa "hexamethylphosphoramide" *hempá, ábguneyi birang bá bu ye ámonyák, ke xarfastarkow* [insecticide] *ast.*
hemuresis *xunwáw; budan e xun dar mize*
henbane, hyoscyamus
Henoch-Schönlein purpura (syndrome) *bimári ye* Henoch-Schönlein
Hepadnavirus *virus ámás e jegar e B*
hepar *jegar*
heparin *hepárin, dar jegar va wow yáft miwavad, va dar yáxtehá ye "mast" va dar yáxtehá ye báz-dust e xun niz hast, va jelo ye laxte wodan e xun rá migirad.*
heparinize *bá hepárin darmán kardan va jelo ye laxte wodan e xun rá gereftan*
hepatectomy *váboridan e jegar*
hepatic *jegar, vábaste be jegar*
hepatic(o)-, *(dar vážehá ye serewte), (vábaste be) jegar*
hepaticocholangiojejunostomy *peivand e ráh e jegar, va yek ráh e zahre ye digar va rude ye ruzedár*
hepaticoduodenostomy *peivand e ráh e jegar va davázdahe*
hepaticoenterostomy *peivand e ráh e jegar be rude ye kucak*
hepaticojejunostomy *peivand e ráh e jegar va rude ye ruzedár* [jejunum]
hepaticolithotomy *darávardan e sang e zahre az ráh e borew e ráh e jegar*
hepaticolithotripsy *xord kardan e sang az ráh e jegar*
hepatitis *ámás e jegar*
alcoholic hepatitis *ámás e jegar e meybáregán*
nonicteric hepatitis *ámás e jegar e bi zardi*
cholestatic hepatitis *ámás e jegar e virus bá bandámadan e ráhhá ye zardáb*

chronic active hepatitis *ámás e dirpá ye jegar ke pas as ámás e jegar e A yá B padid miáyad.*
hepatitis contagiosa canis *ámás e jegar e sagán ke adenovirus máye ye án ast.*
fulminant hepatitis *ámás e barqásá ye jegar az gune ye A, B*
neonatal hepatitis *ámás e jegar e nouzádán, ke cem e án wenáxte nist va dar cand hafte pas az záyemán padid áyad.*
post-transfusion hepatitis *aknun in rá ámás e jegar e "C" minámand.*
hepatization *baráye wow e bimár ke báft e wow qavám e jegar yáfte seft miwavad, rang e wow e jegarsán, xákestari yá sorx tavánad bud*
hepat(o)- *(dar vážehá ye serewte) "jegar"*
hepatoblastoma *cangár* [cancer] *e yáxtehá ye jegarsáz* [hepatoblast], *ke badxim bude nazd e baccehá padid áyad*
hepatocarcinoma *hepátokársinomá/cangár* [cancer] *e badxim e jegar*
hepatocholangeitis *ámás e raghá ye zardábi ye jegar*
hepatocholangitis *ámás e raghá ye zardábi ye jegar*
hepatocyte *yáxte ye jegar*
hepatoid *jegarsán; con jegar*
hepatojugular *jegar va rag e ján*
hepatolienal *vábaste be jegar va seporz*
hepatolienomegaly *bozorgi ye jegar va seporz*
hepatolithectomy *birun kewidan e sang e jegar*
hepatolithiasis *bimári ye sang e ráhháá ye zardáb*
hepatologist *pezewk e jegar(wenás)*
hepatology *jegarwenási*
hepatolysis *nábud gawtan e yáxtehá ye jegar*
hepatoma *jegarpel; jegarpile*
hepatomegaly *bozorg wodan e jegar*
hepatomphalocele *dabbe ye/qori ye náfi ke páreyi az jegar niz dar án báwad.*
hepatomphalos *dabbe ye/qori ye jegar nazdik e náf*
hepatopancreas *jegar e saxtpustán ke kár e separine* [pancreas] *rá niz mikonad.*
hepatopexy *bá kárdpezewki jegar rá dar já ye xod báznahádan*
hepatoptosis *oft e jegar az já ye xod*
hepatopulmonary *jegar va wow*
hepatorenal *jegar va gorde*
hepatorrhaphy *duxtan e jegar*
hepatorrhexis *páregi ye jegar*
hepatosis *bimári ye jegar*
hepatotoxic *zahrnák baráye jegar*
hepatotoxicity *zahrnáki baráye jegar*
hepatotoxin *zahr e jegar, ke yáxtehá ye án rá kowad.*
hepatotoxic *zahrnák baráye jegar*
hepatozoon *takyáxteháyi az rade ye* Eucoccidiida *ke dar guycehá ye sorx e parandegán va pestándárán miziyand; saghá bá niw e kane docár e in bimári migardand.*
hepatozoonosis *bimári ye kowande ye sag, ke angal e án* Hepatozoon canis *ast tab, láqari, kamxuni,va dard e máhicehá beviže powt dáde az cewm va bini cerk mitarávad.*
hept-, **hepta-,** *haft*
heptad *har áxwiji* [element] *ke gonj* [valency] *e haft dáwte báwad.*
heptadactyly *haft-angowti*
heptaene *heptáen, har áxwij e ximiyáyi ke 7 dobandi* [double bond] *dáwte báwad.*
heptanal *heptánál, (aldehyd e dárá ye 7 angewt/* carbon*)*
heptapeptide *heptapeptid*

heptavalent *haft-gonji*
heptoglobin *heptoglobin (dar áb e xun yáft wode, dar cangárhá* [cancer]*, tafnuhá* [infection]*, va barxi bimárihá ye qoddehá ye daruntaráv afzáyew miyábad.)*
heptose *heptoz, qand e dárá ye 7 angewt/* carbon.
herb *urvar [<urvará, (Avestáyi) (EDPL 45.0185)]; váw* [<Gilaki]; vástar* [<Avestáyi, vástryu (EDPL 47.1075)]*
death herb *mehr-giyáh, giyáh e zahr-ágin be nám e dánewik e* Atropa belladonna
vulnerary herb *hargune giyáh e behbudbaxwande ye zaxm*
herbaceous *urvarsán; con váw; vástarsán [bengarid be* "herb"*]*
herbal *urvarnáme; váwnáme [bengarid be* "herb"]
herbalist *urvarpezewk; váwpezewk; urvarwenás; váwwenás*
herbicide *urvarkow*; váwkow*; vástarkow*. bengarid be* "herb"
herbivore *giyáhxár*
herbivorous *giyáhxár*
hereditary *be gouhar; gouhari, "Javán gar ce dáná bovad bá gohar -- abi ázmáyew nagirad honar." (ZBP, L6268, SF); pedrik* [<Sanskrit, "paitrika"]*
heredity 1 *pedrik* [<Sanskrit,"paitrika"].* **2** *gouhar e har jándár*
autosomal heredity *viźegiyi dar-reside* [transmitted] *ye bá gen e tanáni*
X-linked heredity *viźegiyi dar-reside* [transmitted] *ye bá gen e X*
heredodiathesis *zamine ye pedrik* e tan yá báft baráye bimári; ámádegi ye pedrik* e tan baráye...*
heredolues *kuft e mádarzádi*
heredopathis *bimári ye pedrik**
Herellea *bengarid be* "Acetinobacter"
heritability *pedriki* [<Sanskrit, "paitrika"]*
heritable *pedrik* [<Sanskrit, "paitrika"]*
hermaphrodism *bengarid be* "hermaphroditism"
hermaphrodite *narmá*; narmágin*; piyáźen* [<Hourami, "piyá, źen"]*
hermaphroditism *narmáyi*; narmágini*; piyáźeni* [<Hourami, "piyá , źen"]*
true hermaphroditism *piyáźeni* ye rástin: budan e toxmdán va gond* [testis] *hardo nazd e bimár*
pseudohermaphroditism *piyáźeni* ye doruqin: budan e toxmdán bá barxi viźegihá ye narine. yá budan e gond/xáye bá barxi viźegihá ye mádine.*
hermetic *kip (conán ke havá be darun nayáyad)*
hermetically *kip. (conán ke havá be darun nayáyad)*
hernia *qori; dabbe; "goftár e nuzdahom andar fatq, va qile ki qor guyand va be wahr e man dabbe xáye guyand…" (ZBP, L5568 ZX); fonj, fanj (ZBP, C399 FM); fáki [Gilaki]*
concealed hernia *qori/dabbeyi ke bá dast án rá natayán yáft; qori ye penhán*
Cooper's hernia *qori/dabbe ye ráni, ke ráhi be kise ye xáye yá lab e bozorg e náz niz dáwte báwad.*
diaphragmatic hernia *qori/dabbe ye váwám*
dry hernia *qori/dabbe yi ke kise va andám e darunaw beham casbide báwand*
epigastric hernia *qori/dabbe ye bálá ye náf*
hiatal hernia *qori/dabbe ye káf/wekáf/gosal e váwám ke sorxnáy az án migozarad.*
incarcerated hernia *qori/dabbeyi ke gardanaw tang ast va va natayán án rá bá dast jákard, xafe gawte*
incisional hernia *qori/dabbeyi ke az borew e kárdpezewki ye piwin birun zanad.*
inguinal hernia *qori/dabbe ye kanál e kewále ye rán, ke do jur ast: "násar-rást"* [indirect] *(biruni yá orib) ke az suráx e źarf orib az kanál gozawte, az suráx e biruni, birun áyad, va "rástárást" (yá daruni) ke dar án rude yá har andám e digar az suráx e biruni miyán e sorxrag e bálá ye kom* [stomach] *e páyini va kenár e máhice ye rást e wekam birun áyad.*
labial hernia *qori/dabbe ye rude be darun e lab e bozorg e kos/náz/wekufe*
lumbar hernia *qori/dabbe/fáki ye, kamar, dar sebar e kamari*
mesocolic hernia *qori/dabbe/fáki ye rude ye kucak dar rudeband e qulun*
Morgagni's hernia *qori/dabbe/fáki ye powt e jenáq e sine az ráh e suráx e Morgagni*
omental hernia *qori/dabbe/fáki ye cádorpih*

paraesophageal hernia *qori/dabbe/fáki ye kom* [stomach] *az baqal e sorxnáy dar sine*
parahiatal hernia *bengarid be* "paraesophageal hernia"
pectineal hernia *qori/dabbe/fáki ye ráni ke puwew e máhice ye wáneyi* [pectineus] *rá suráx mikonad.*
perineal hernia *qori/dabbe/fáki ye andámhá ye wekam dar miyándoráh*
pulsion hernia *afzáyew e fewár e darun wekam ke máye ye qori/dabbe/fáki gardad*
retroperitoneal hernia *qori/dabbe/fáki ye powt e ápile*/ábwáme* [mucous membrane] *ye wekam*
scrotal hernia *qori/dabbe/fáki ye kewále ye rán ke bedarun e kise ye gond* [testis] *áyad*
sliding hernia *qori/dabbe/fáki ye laqzán, va án birun zadan e rude ye kur (dar rást) yá qulun e suni (dar cap), ast va páre ye digar e kise ye qori az ápile*/ábwáme ye wekam sáxte wode*
sliding hiatal hernia *birun zadan daháne ye kom* [stomach] *va bálá ye kom az váwám* [diaphragm] *be powt e miyánsine, in fáki gáh bejá ye xod bázgawte, va gáh be darun e sine miáyad.*
strangulated hernia *fáki ye xafe, ke já nemiravad, gardew e xun bázistáde va be siyáh wodan e báft miyanjámad.*
synovial hernia *qori/dabbe/fáki ye parde ye sepidezá*
umbilical hernia *qori/dabbe/fáki ye náfi*
uterine hernia *qori/dabbe/fáki ye zehdán*
vaginal hernia *qori/dabbe/fáki ye darune zehgir*
vesical hernia *qori/dabbe/fáki ye piwábdán/mizedán* [bladder]
herniated *qori/dabbe/fáki (gawte)*
herniation *qori/dabbegi /fáki; birun zadan e yek andám e tan az suráxi hanjár yá náhanjár ,dar yek puwew,parde,máhice yá ostoxán*
herniation of intervertebral disk *qori/dabbe/fáki ye korjan e miyánmohreyi*
tentorial herniation *qori/dabbegi/fáki ye maqz az boridegi ye cádor e maqz*
transtentorial herniation *qori/dabbegi/fáki ye maqz az boridegi ye cádor e maqz*
uncal herniation *qori/dabbegi/fáki ye maqz az boridegi ye cádor e maqz*
tonsillar herniation *qori/dabbegi/fáki ye bádámak e moxce az suráx e bozorg va fewordegi ye piyáz e maqz*
herniolaparotomy *bázkardan e wekam baráye darmán e qori/dabbegi/fáki*
hernioplasty *kárdpezewki va rofu ye qori/dabbegi/fáki*
herniorrhaphy *baxiye va rofu ye qori/dabbegi/fáki*
heroin *heroyin, diasetylmorfin/*diacetylmorphin
herpangina *galudard e tabxáli, bimári ye kudakán, ke máye ye án* Coxacjievirus *yá* echovirus *hastand, tab, galudard va ábdának dar galu peidá miwavad.*
herpes *tabxál, "va hargá xodávand e tab... rá bar bini va lab bosrhá baráyad... va [in] rá be Pársi tabxál guyand." (ZBP, L5376 ZX)*
herpes corneae *tabxál e nini ye cewm* [cornea]
herpes facialis *tabxál e ru/roxsár*
genital herpes *tabxál e warmgáh e mard yá zan, in tabxál agar nazd e zan e ábestan báwad nouzád niz docár migardad, ke mitavánad sabok yá gostarde báwad.*
herpes gestationalis *tabxál e ábestani, in bimári tabxál nist, ammá ábdának* [vesicle] *ru ye wekam dar se máh e ye dovvom yá sevvom peidá miwavad, besyár xárew dárad, va dar ábestanihá ye áyande bázmigardad.*
ocular herpes *tabxál e cewm va pelk*
herpes simplex *tabxál ke máye ye án virus e "herpes 1 yá 2" tavánad bud. Ru ye pust e dahán va ábwámehá* [mucous membrane] *mizanad, tab, sarmá, parto ye áftáb máye ye bázgawt e án migardad.*
traumatic herpes *tabxál e kustik, ke bá kuftegi ye andámhá, padid miáyad. In tabxál dar kowtigirán niz dide miwavad.*
herpes zoster *"áblemorqán e peihá nazd e bozorgsálán",* varicella-zoster, *virus e xofte ye áblemorqán máye ye án ast., Gerehá ye peihá ye sahewi* [sensory gangli] *rá docár karde besyár dardnák ast. biwtar dar yek su ye tan padid áyad, Pas az behbudi, dard e peihá mitavánad bázmánad, námhá ye digar e án* "acute posterior ganglionitis", "shingles", "zona", *va* "zoster" *ast.*
herpes viridae *xánevàde ye virushá ye tabxál*
herpes virus *goruh e virushá ye* "Herpes viridae"
bovine herpes virus *virus e tabxál e gávi*

equine herpes virus *virus e tabxál e asbi*
gallid herpes virus *virus e tabxál e mákiyán*
Herpesvirus hominishuman *virus e tabxál e mardom*
herpeiform *be rixt e tabxál*
herpet(o)-, *(dar vážehá ye serewte)* **1** *tabxál.* **2** *már, xazande*
herpetologist n *márwenás; xazandewenás*
herpetology n *márwenási; xazandewenási*
herpetophobia *tars e nábexradáne az már va xazandegán*
hersage *[váže ye Faránsavi, wáne kardan] dar jáyi ke yek pei ye pirámuni dar dáq e zaxm* [scar] *gir karde báwad, wekáftan e niyám e pei va jodá kardan e rewtehá ye pei*
hertz *yekkán e padidehá ye kuheyi* [cycle], *barábar e yek kuhe dar vipál** [second, (unit of time)]
hesperidin *yek biflavonoid ke dar limu va portoqál yáft miwavad.*
heteradelphus *doqoluhá ye behamcasbide ke yeksán nistand*
heteroaxial *dárá ye mexvarháyi* [axis] *ke derázáyáyewán yekjur nist*
heterecious *zistan ru ye yek mizbán dar yek gám yá yek powt* [generation] *az ruyew va ru ye mizbáni digar dar gámi digar yá powti digar.*
hetericism *zistan ru ye yek mizbán dar yek gám yá yek powt* [generation] *az ruyew va ru ye mizbáni digar dar gámi digar yá powti digar.*
heterergic *(baráye dáruhá), dáruyi ke kárkard e gunágun dárad, yá do dáru ke yeki kárgar ast va digari nist.*
heter(o)-, *digar, jur e digar, náhanjár*
heterpblastic *az báfti digar*
heterocentric *sáxte wode az partouháyi* [beams] *ke na hamro hastand, va nadar yekjá beham miresand; partouhá ye náhamgen*
heterochiral *dárá ye do dast e hanjár* [normal]*, ke tanhá cap o rástaw várune ast*
heterochromia *dárá ye páreyi yá pareháyi berang e digar; dárá ye rang e nájur*
heterochromosome *kromozom e visanik** [sexual]
heterochronia *náhamzamáni; dar zamáni nájur/náhanjá*
heterochronic *náhamzamán*
heterochronous *náhamzamán*
heterochthonous *dar jáyi yi digar; dar jáyi náhanjár* [abnormal]
heterochylia *degarguni ye nágaháni ye tarávow e kom, porasidi yá biasidi*
heterocrine *tarávow e biw az yek mádde*
heterocyclic *dárá ye parhuni* [cycle] *nájur/juri digar*
Heterodera radicicola *kerm e gerd* [nematode] *viže ye riwe ye torob, torobce, walqam, sibzamini va karafs, toxm e án az sergin e jánevari ke inhá rá xorde paxw migardad.*
heterdermic *peivand e pust az guneyi digar*
heterodont *dárá ye dandánhá ye gunágun*
heterodromous *dar suhá ye gunágun; be suhá ye jurájur*
heteroecious *baráye kapakhá va xarfastarhá* [insects] *niyázmand be do yá cand mizbán*
heterogamete *wi* ye nájur; dárá ye wi* ye nájur/wi*az guneyi digar*
heterogametic *dárá ye wi* ye nájur; nazd e mardom, mard dárá ye wi** X *va* Y *ast, pas wi* ye nájur dárad.*
heterogamy *zád-o-rudi ke az peivastan e do yáxte [gámet] padid áyad*
heterogeneity **1** *náhamgeni; gunáguni; jurájuri; jurvájuri.* **2** *dar dánew e genhá, padideyi ke az cand gune gen yá serewte ye cand gen padid áyad.*
heterogeneous **1** *náhamgen; gunágun; jurájur; jurvájur.* **2** *dar dánew e genhá, padideyi ke az cand gune gen yá serewte ye cand gen padid áyad.*
heterogenesis **1** *degarguni ye viżegihá az powti be powt e digar.* **2** *zádorud bedun e visan** [sex]
heterogenetic **1** *vábaste be degarguni ye viżegihá az powti* [generation] *be powt e digar.* **2** *ánce ke az darun e jándár barnaxáste báwad*
heterogenic *ánce ke az sarcewme ye digar yá guneyi digar padid áyad*

heterogenous **1** *az xástgáh yá guneyi digar.* **2** *bengarid be* "heterogeneous"
heterogeusia *áwoftegi ye cewáyi*
heterograft *peivand e bigáne*
heteroimmunity **1** *imen kardan e yek jánevar bá yáxtehá ye yek jánevar e digar.* **2** *vákonew e imeni ye tan dar barábar e dáru yá mikrob/ jvu*há conán ke máye ye ásibhá ye imeni gardad.*
heterokaryon *yáxteyi ke do yá cand haste bá sáxtár e geni ye gunágun dárad.*
heterokaryosis *padid ámadan e yáxteyi ke do yá cand haste bá sáxtár e geni ye gunágun dárad.*
heterkeratoplasty *peivand e nini ye/nináki* [cornea] *ye yek jándár e digar be girande*
heterolateral *án su, su ye digar*
heterolith *sang e rude (ke káni nabáwad)*
heterologous <u>**1**</u> *az báfti nájur.* <u>**2**</u> *bigáne.* <u>**3**</u> *pádgeni ke bá pádtanaw jur nabáwad*
heterology <u>**1**</u> *náhanjári* [abnormality] *ye sáxtár, sámán yá wive ye sáxt.* <u>**2**</u> *(dar ximiyá) sáxtár yá viźegihá ye nájur*
heterolysis *nábud kardan e yáxteyi be komak e* "lysin"*i az guneyi digar*
heterolytic *vábaste be yá padid ámade az* "heterolysis"
heteromastigote *dárá ye yek yá cand táźak* [flagellum] *be jelo va dast e kam yek táźak be su ye powt*
heteromeral *bengarid be* "heteromeric"
heteromeric *(baráye yáxtehá ye pei), dar maqz e tire, ke rewteyi be mádde ye sepid e su ye digar miferestad*
heteromerous *bengarid be* "heteromeric"
heterometaplasia *padid ámadan e báft e bigáne dar báfti ke dar ánjá sáxte wode.*
heterometropia *dárá ye do źále* [lens] *ke niruyewán baráye wekast e nur yeki nabáwad.*
heteromorphosis *ruyew e báfti bigáne dar andámi ke ásib dide*
heteromorphous **1** *ruyew e báfti bigáne dar andámi ke ásib dide.* **2** *yek joft kromozom ke báham joft miwavand ammá andáze, rixt yá sáxtemáni jodá az ham dárand.*
heteronomous *(dar zistwenási) dárá ye sámán e ruyew, va kár e náhamgen*
heteronymous *(dar cewm-pezewki), joft budan e do nime ye rást o cap/gijgáhi va bini ye do meidán e did bá ham; nime ye bini ye cewm e rást bá nime ye gijgáhi ye cewm e cap*
heterooosteoplasty *peivand e ostoxán e yek gune be gune ye jánevari digar.*
heteroovular *vábaste be yá wekáfte az do toxm*
heteropagus *doqoluhá ye behamcasbide, ke hamrixt nabáwand.*
heterophagy *bigánexári*
heterophany *yek nahád bá do rixt*
heterophasia *be zabán ávardan e váźeyi ke be xást e xod nabáwad. Námhá ye digar e án* heterolalia, heterophasis, heterophemia
heterophasis *bengarid be* "heterophasia"
heterophemia *bengarid be* "heterophasia"
heterophil; heterophile *guyce ye sepid e dándán e bigánexár*
heterophoria *pas az ruyeham andáxtan e do peikare, az do cewm, mexvar/mehvarhá ye did hamro* [parallel] *nagardand; náhamrouyi ye mexvarhá ye did* = phoria
heterophoric *docár e náhamrouyi ye mexvarhá ye did*
heterophthalmia *do rang budan e do cewm, yeksán nabudan e áse* [axis] *ye do cewm*
heterophthalmos *do rang budan e do cewm, yeksán nabudan e áse ye do cewm*
Heterophyes *kermi/tremátodi besyár kucak ke dar yeksevvom e miyáni ye rude ye kucak e mardom, sag, va gorbe va pestándárán e máhixár miziyad, dar Mesr, Ásiyá ye kucak va Źápon dide miwavad*
heterophyiasis *bimári ye angali bá kerm e* <u>Heterophyes heterophyes</u>
heteroplasia *yáft wodan e yáxtehá ye hanjár* [normal] *dar jáyi náhanjár; jáygozin gawtan e báft e hanjár bá báfti náhanjár*
heteroplasm *báft e bigáne/nájur*
heteroplastic *vábaste be* "heteroplasia"

heteroplastid *peivand e báft e bigáne*
heteroplasty *peivand e báft e bigáne*
heteroploidy *dárábudan e kromosomháyi bá womár e náhanjár* [abnormal]
Heteropoda *guneyi az tártanakhá ye bozorg*
heteropodal *yáxte ye pei yi ke dárá ye wáxehá yá páháyi gunágun*
heteropolymeric *dárá ye molekulhá ye dorowt az cand jur, con proteinhá*
heteroproteose *mádde ye sepideyi ke dar áb ámixte nemiwavad, ammá dar áb e namak ámixte miwavad.*
heteropsia *dárá ye do did e nábarábar dar do cewm*
heteroptics *did e doruqin yá nádorost; bardáwt e nádorost az did dar do cewmán*
heteropyknosis **1** *dárábudan e cand cegál* [density]. **2** *baráye kromozomhhá, dárá budan e cand cegál dar cand kromozom, yá dar jáhá ye gunágun e yek kromozom*
negative heteropyknosis *káhew e cegál e yek kromozom dar sanjew bá digar kromozomhá*
positive heteropyknosis *afzáyew e cegál e yek kromozom dar sanjew bá digar kromozomhá*
heterosexual **1** *dáráye do visan** [sex]*, narine va mádine.* **2** *garáyew e nar be mádde va mádde be nar*
heterosexuality **1** *dárá ye do visan** [sex]*, narine va mádine.* **2** *garáyew e nar be mádde va mádde be nar*
heterosmia *behamrixtegi ye sahew e buyáyi*
heterosome *kromozom e visani** [sex]
heterospore *har jándár e dárá ye do gune hág* [spore]
heterosporous *dárá ye do gune hág va záyew návisanik** [asexual]
heterosuggestion *foruxándegi be dast e kasi digar*
heterotaxia *náhanjári* [abnormality] *ye já ye andarunehá/wiyáb*há; nákwáni* [nák* (mal-, bad) + *wán bázgardid be (EDPL 51.0905)]*
heterotaxic *náhanjári ye já ye andarunehá/wiyáb*há; nákwánde* [nák* (mal-, bad) + *wán bázgardid be (EDPL 51.0905)]*
heterotaxis *náhanjári ye já ye andarunehá/wiyáb*há; nákwáni* [nák* (mal-, bad) + *wán bázgardid be (EDPL 51.0905)]*
heterotherapy *darmán e bimári bá ravewi áxwij* [opposite] *e newánehá ye bimári; darmán e náviźe/nádarxor*
heterothermic *vábaste be jándáráni ke dareje ye garmá ye tanewán baste be zamán yá já ye zendegi saxt bálá va páyin miravad, con parandegán, kisedárán va ánhá ke xáb e zemestáni dárand.*
heterothermy *jándáráni ke dareje ye garmá ye tanewán baste be zamán yá já ye zendegi saxt bálá va páyin miravad, con parandegán, kisedárán va ánhá ke xáb e zemestáni dárand.*
heterotonia *tuw/ramaq e fazáyande/káhande; kam va afzun gawtan e tuw/ramaq*
heterotonic *dárá ye afzáyew/yá káhew e tuw/ramaq*
heterotopia **1** *nábejáyi; nábejá budan e báft.* **2** *behamrixtan e áváz e váźehá*
heterotopic *nábejá*
heterotransplant *peivand e báft e bigáne*
heterotransplantion *peivand e báft e bigáne*
heterotrichosis *ruyew e muy e rangárang bar tan*
heterotrichosis superciliorum *do rang budan e abruhá*
heterotroph *jándár e doźxorál*
heterotrophia *doźxorál; xorál e nádorost; bimári ye xorál*
heterotrophic *doźxorál, (jándári ke xorák e xod rá az xordan yá darkewidan e jándári digar bedast árad)*
heterotrophy *doźxorál; xorál e nádorost; bimári ye xorál*
heterotropia *luci*
heterotropy *luci*
heterotypic *az guneyi digar*
heterotypical *az guneyi digar*
heteroxeous *angali ke be biw az yek mizbán baráye zist e xod niyáz dárad.*
Heterozoic *guneyi digar az jánevar*

heterozygosity *dárá budan e yek joft źen e nájur/náhamgen*
heterozygote *dárá ye yek joft źen e nájur/náhamgen*
heterozygous *dárá ye yek joft źen e nájur/náhamgen*
heuristic *máye ye "nouyábi", "nouávari"*
hexabasic *dárá ye wew atom ke wew "báz" dar ánjá tavánad newast.*
hexachlorobenzene *hegzáklorobenzin yek dáru ye qárckow ast va bimári ye jegar dáde niz cangárzá* [carcinogen] *ast.*
hexachloroethane *hegzákloroetán, dáru ye darmán e kerm e jegar nazd e gáv*
hexad 1 *wewtáyi.* 2 *har áxwiji* [element] *ke wew gonj* [volume] *dáwte báwad.*
hexadactyly *wewangowti*
hexahydric *dárá ye wew atom e hydrożen*
Hexamita *guneyi az takyáxtehá ye tážakdár, ke do haste va wew tážak dar jelo va do tážak dar powt dárand, az raste ye* "Diplodida", *ham ázád ziste ham angal hastand va máye ye delpice nazd e morq va buqalamun, juje va muw migardand.*
hexamitiasis *bimári ye barxáste az angal e* "hexamita'
hexane *hegzán, hydrokarbon e xatti* [aliphatic] *ke az rade ye metán bude átaw migirad baráye* "spectrophotometry" *be kár miravad.*
Hexapoda *wewpáyán yá xarfastarhá*
hexavalent *wew-gonji*
hexenmilch *váže ye Álmáni, wir e jádu, wiri ke az pestán e nouzád áyad.*
hexose *qand e dárá ye wew angewt* [carbon]
hiatal *vábaste be* "hiatus": *wekáf, káf, gosal*
hiation *xamyáze, dahandarre*
hiatus *wekáf, káf, gosal*
aortic hiatus, hiatus aorticus *wekáf e váwám* [diaphragm] *ke áortá, az án migozarad*
Breschet's hiatus *bengarid be* "helicotrema"
hiatus canalis facialis, hiatus canalis nervi petrosi majoris *wekáf/káf/gosal e baxw e xáreyi ye ostoxán e gijgáhi dar kaf e káse ye sar ke wáxe ye bozorg e pei ye xáreyi va wáxeyi az sorxrag e miyáni ye wáme* [membrane] *ye maqz az án migozarad.*
esophageal hiatus *wekáf/káf/gosal e (baráye gozar e) sorxnáy*
hiatus of facial canal *bengarid be* "hiatus canalis facialis"
hiatus femoralis *wekáf/káf/gosal e ráni*
hiatus leukemicus; hiatus leukemicus of Naegeli *gosal e cangár e xun* [Leukemia]*; dar cangár e xun, dar xun, womár e "myeloblast" faráván ast ammá andaki guyce ye sepid e reside ast, va yáxtehá ye miyán in do gám besyár kam ast yá hic nist.*
hiatus maxillaris *wekáf/káf/gosal e ostoxán e árváre ye bálá*
hiatus oesophagus *wekáf/káf/gosal e sorxnáy*
hiatus saphenous *wekáf/káf/gosal e siyáhrag e sáfen; wekáf/káf/gosal e xáydis e ráni*
saphenous hiatus; hiatus saphenus *wekáf/káf/gosal e siyáhrag e sáfen; wekáf/káf/gosal e xáydis e ráni*
tentorial hiatus *wekáf/káf/gosal e cádor e moxce*
hibernation *zemestánxábi; xáb e zemestáni; zemxos**
artificial hibernation *zemestánxábi ye/ zemxos* e sáxtegi, bá komak e dáru*
myocardial hibernation *zemestánxábi ye/ zemxos* e gewmáz*
hibernoma *tudeyi az báft e carbi ye qahveyi dar miyánsine yá miyán e do ostoxán e wáne nazd e jánevarán e zemestánxáb e mádine*
hiccough *bengarid be* "hiccup"
hiccup *sekseke, golije, hake, hoke, hokce, hokhak, zaqang, źaqaang, varnisk [az guyew e Lori]; sakide*
epidemic hiccups *sekseke ye peivaste ke gáh dar ámás e maqz dide miwavad.*
hidebound *pust e xowk, pust e carmin, con dar* "Scleroderma"
hidradenitis *ámás e qodde ye/gude ye xi* [perspiration]
hidradenitis axillaris *ámás e qodde ye/gude ye xi* [perspiration] *ye kaw/zir e baqal*

hidradenitis suppurativa *ámás e cerki ye qodde ye/gude ye xi, nazd e zanán dar kaw/zir e baqal, yá dar warmgáh va pend* [anus] *e mardán, ke az baste wodan suráx e qoddehá ye xi padid áyad. In qoddehá sar bázkarde, sepas seft gawte, va násur/godáre* [fistula] *misázand.*

hidradenocarcinoma *cangár e badxim e qodde ye/gude ye xi*

hidradenoid *hamánand e qodde ye/gude ye xi*

hidradenoma *gude ye/qodde ye nikxim e gude ye xi*

papillary hydradenoma *gude ye/qodde ye nikxim e gude ye xi dar zehgir* [vagina] *yá pend* [anus] *e zanán ke darmiyánaw kisaki hast va barjestegihá ye rewteyi bedarun e án kisak miferestad*

hidr(o)-, *dar váźehá ye serewte be maini* [meaning] *ye "xi", "xai"* [sweat]

hidroacanthoma *gude ye nikxim e gudehá ye xi*

hidrocystoma *kisak e gudehá ye xi ke ráh e tarávowaw baste wode báwad.*

apocrine hidrocystoma *kisak e gudehá ye xi ke ráh e tarávowaw baste wode báwad. ábi, seft va gonbadi va tak ast va ru ye roxsár e mardom padid áyad.*

eccrine hidrocystoma *kisak e kucak, tak yá candtáyi ru ye roxsár e pirán, beviźe zanán, ke bá garmá va xi kardan* [perspiration] *badtar miwavad.*

hidropoiesis *peidáyew va tarávow e xi*

hidropoietic *xiávar*

hidrosadenitis *ámás e gude ye xi*

hidroschesis *xi nakardan*

hidrotic *(vábaste be) xi*

hiemal *zemestáni*

hier(o)- *(dar váźehá ye serewte) "ostoxán e xáji"*

hila *náfhá*

hilar *náfi*

hili *náfhá*

hilitis *ámás e náf e wow*

hillock *tappece*

axon hillock *tappece ye kalleqandi, ke dar ánjá mex be tan e yáxte ye pei micasbad.*

hilum *náf*

hilum hepatis *náf e jegar*

hilum of kidney *náf e gorde*

hilum lienis *náf e seporz*

hilum of lung/ hilum pulmonis *náf e wow*

hilum ovarii *náf e toxmdán*

hilum pulmonis *náf e wow*

hilum renale *náf e gorde*

hilum splenicum *náf e seporz*

hilus *náf*

himantosis *derázi ye zabán e kucak*

hindbrain rhombencephalon*/maqz e powti*

hindfoot *powt e pá; páwne*

hindgut **1** *pasrude; rude ye bozorg e ruyán* [embryo]. **2** *pasrude; rude ye rupusti ye powti nazd e bandpáyán* [arthropod] *ke rude va rást rude báwad*

hip *bandgáh e sorein; kafal, álar, alast, lombar, oste, qanj, qenj, haxt* [<Pahlavi, (ZBP, C3965 MK)]*

hipped *dárá ye wekastegi ye bandgáh e sorein (baráye asb)*

Hippelates *xarfastarhá* [insects] *ye xáneváde ye* Chloropidae*, raste ye* Dipter *dobálán, rasánande ye bimári ye* "Yaws"

hipp(o)-, *dar váźehá ye serewtebe maini* [meaning] *ye, "asb"*

hippocampus *asb e ábi, yá* "hipokámpus"*, mádde ye xákestari dar kaf e wáx e gijgáhi ye wekamce ye biruni*

Hippocrates of Kos *Boqrát, az Kos dar Yunán e bástán.*

hippocratic *vábaste be Boqrát va dánewkade ye pezewki ye u*
Hippocratic Oath *sougand e Boqrát, ke pezewkáni ke be kár e pezewki miáqázand, be bonyádhá ye án sougand mixorand.*
hippocratism *ravew e pezewki ye Boqrát ke bonyád e án peirovi az xim* [nature]*, va darmán va piwágahi ye viźe ye Boqrát*
hippolite *bengarid be* "hippolith"
hippolith *bizahr e asb, sang e kom* [stomach]
hippurate *hippurát, namak e gouhar e* "hippurik"
hippuria *afzáyew e gouhar e* "hippurik" *dar xun*
hippuric acid *gouhar e/jouhar e hippurik*
hippus *payápey tang wodan va gowád wodan e mardomak e cewm bedun e degarguni ye rouwanáyi yá duri va nazdiki ye did*
hirci *mu ye zir e baqal/mu ye kaw*
hircismus *bu ye gand e zir e baqal/kaw, ke az wekastan e xi* [sweat] *be komak bákterihá padid áyad.*
hirsute *pawmálu, pormu*
hirsutism *pormuyi; rixt e mu ye warmgáh e mardáne, nazd e zanán*
hirudicidal *zálukow*
hirudicide *dáru ye zálukow*
hirudin *hirudin, mádde ye tarábide az qoddehá ye dahán e zálu ke jelo ye laxte wodan e xun rá migirad.*
Hirudinea *goruh e záluhá, ke gunehá ye faráván dárand*
hirudiniasis *bimári ye záluzadegi, ke zálu dar bini, dahán, galu yá náy va pust micasbad*
hirudinize *jelo ye laxte wodan e xun rá bá hirudin gereftan*
Hirudo *gune ye záluhá, xáneváde ye* Gnathobdellidae *rade ye* Hirudinea
Hirudo medicinalis *záluyi ke dar pezewki be kár miraft*
His' bundle *"daste ye His", bengarid be* "bundle"
histamine *mádde ye ximiyáyi ke dar hame ye báfthá yáft miwavad, va biw az hame dar wow hast. Dar jo ye dosar/*ergot *va giyáhán e digar nis hast. Kárhá ye án:* 1- *gowád kardan e muraghá, va gozar e máddehá az divár e muyraghá.* 2- *tang wodan e máhicehá ye hamvár/bixat beviźe dar náyźehá.* 3- *afzáyew e tarávow e wire ye kom* [stomach]. 4- *afzáyew e tondi ye tapew e del.* 5- *niz dar vákonewhá ye násázgári/násázvári* [dissonance] *kár e bozorgi dárad.*
histidine *histidin, yek gouhar e/jouhar e amini, baráye ruyew e kudakán darbáyaste ast.*
histidinuria *peidáyew e "histidin" dar mize*
histi(o)- *vábaste be "báft"*
histiocyte *yáxte ye bigánexár*
wandering histiocyte *yáxte ye bigánexár sargardán/porkár*
histiocytoma *gude ye/qonde ye/qodde ye yáxtehá ye bigánexár*
benign fibrous histiocytoma *qodde ye yáxtehá ye bigánexár hamráh e báft e rewteyi, ke nikxim ast va dar pust yáft miwavad.*
histiocytoma cutis *qodde ye yáxtehá ye bigánexár e pust*
lipoid histiocytoma *qodde ye yáxtehá ye bigánexár e pust ke bá báft e carbi hamráh ast*
histiocytomatosis *bimári ye farágir e dastgáh e dáme masxárán*, con bimáriye* Gaucher, Niemann-Pick
histiocytosis *peidáyew e yáxtehá ye bigánexár e náhanjár* [abnormal] *dar xun*
hist(o)-, *báft*
histoblast *yáxte ye báftsáz*
histochemical *vábaste be ximiyá ye báft*
histochemistry *ximiyá ye báft*
histochromatosis *bimári ye farágir e dastgáh e dám e masxárán** [macrophagic plexus]*, con bimári ye* Gaucher, Niemann-Pick
histoclastic *wekast e báft*
histocompatibility *sázgári ye báfthá*
histocompatible *báft e sázgár e dahande bá girande*

histiocyte *yáxte ye masxár*
histodifferentiation *báft e viżegawtan*
histogenesis *peidáyew/ruyew e báfthá nazd e ruyán* [embryo]
histogenous *báftsáz*
histogram; **barchart** *nemudár e wafwi*/wafwik**
histohematogenous *sáxte wode az báft va xun*
histohydria *gerd ámadan e áb e fozuni dar báft*
histoid **1** *dámsán.* **2** *sáxte wode az yek báft.* **3** *mánand e yeki az báfthá ye tan*
histoincompatibility *násázgári ye báft e peivandi*
histoincompatible *(báft e) násázgár*
histologic, histological *báfti, báftwenásik, az didgáh e báftwenási*
histologist *báftwenás*
histology *báftwenási*
histolysis *xordkardan e báft*
histolytic *xordkonande ye báft*
Histomonas *guneyi takyáxtehá ye táżakdár, az raste ye* <u>Trichomonadida</u> *ka angal e jegar va rude ye kur nazd e buqalamun, morq, kabk va digar parandegán ast.*
histomoniasis *bimári ye angali ye parandegán ke máye ye án takyáxte ye* <u>Histomonas meleagridis</u> *ast.*
histomorphology *rixtwenási ye báft*
histone n *"histon" mádde ye sepideyi ye sáde, dar sáxtemán e DNA, va niz hemoglobin yáft miwavad.*
histonuria *padid ámadan e* "histone" *dar mize, con dar tabhá va niz cangár e xun* [Leukemia]
histopathology *ásibwenási ye báfthá*
histophagous *báftxár, con takyáxtehá*
histophysiology *kárwenási ye báft*
Histoplasma *guneyi qárc az xáneváde ye* <u>Moniliaceae</u>
histoplasmoma *tude ye báft e wow ke az angal e* <u>Histoplama capsulatum</u> *padid miáyad.*
histoplasmosis *bimáriyi ke az damidan yá xordan e* <u>Histoplama capsulatum</u> *padid áyad.*
historadiography *peikare bardári ye rizbini az báft, bá parto ye Rontgen*
historrhexis *wekast e wodan e báft e pei, ke máye ye án tafnu* [infection] *nabáwad.*
histotome *dastgáh e borew e báft*
histotropic *báft-dust*
histozoic *angali ke dar báft ziyad/zendegi konad.*
histrionism *raftár e sáxtegi va namáyewi, raftár e bimárgune baráye namáyew dádan e xod*
HIV *kutáhwode az* "human immunodeficiency virus" *virus e kambud e imeni ye nazd e mardom*
hive *juw, já ye gazew e mong, magas, va xarfastarhá* [insects]
hives *kahir*
hoarseness *gereftegi ye áváz, "gereftegi ye áváz: toxm e katán bekuband, yá ás konand..." (ZBP, L5356, ZX); xowki ye ává, dorowti ye ává*
hock *band/bandgáh e angowt e pá ye powti ye asb yá gáv*
Hodgkin's disease *bengarid be* "disease"
hoe *garbáz, garbás (ZBP, C1674, FM), abzár e dandánpezewki*
holandric *har viżegi ke az narine be bacce resad, żen e ruy e kromozom e "Y".*
holdfast; holdfast organ, holdfast organelle *"casbe", [máddeyi ke az yáxte yá jándár tarvide, va be komak e án yáxte be mádde ye viżeyi ke niyáz dárad yá be ruyeyi/talani* [surface] *micasbad.]*
hole *suráx, kávák, cál, cále, sul, sule*
bur hole *yek dast suráx e kucak nazdik e ham dar boridan e káse ye sar*
holistic *tandorost*
hollow *kávák, miyántohi; foruraftegi*
hol(o)-, *dar vážehá ye serewte, sarásar; hame*
holoendemic *bimáryi ke dar yekjá bumi ast va baccehá va bozorsálán rá docár konad.*

hologastroschisis *wekáfi dar sartásar e wekam az bálá be páyin*
hologram *peikare ye se-andácik* bá "leyzer"*
holography *peikarebardi ye se-andácik** [3-dimensional] *bá "leyzer"*
holomastigote *dárá ye táźak* [flagellum] *dar sarásar e tan*
holomorph *qárc be har rixti ke báwad*
holomorphosis *bázsázi ye baxwi az tan ke az dast rafte báwad.*
holophytic *barxi qárchá ke con giyáhán bá rouwanáyi xorák e xod rá misázand/rucserewti*-and.*
holorachischisis *wekáf e sarásar e sotun e mohre*
holosystolic *dar sarásar e zamán e tapew e del*
holothyrus *guneháyi az kane, ke tarávow e zahr karde, ordak, qáz va morqi ke ánhá rá bexorad mimirad.*
Holotopy *jáygáh e har andám dar tan*
holotrichous *dárá ye moźak dar sarásar e tan*
holoxenic *jánevari ke dar zistbum e hanjár* [normal] *bálide va parvarde gawte, na án guneyi ke dar ázmáyewgáh miparvarand.*
holozoic *con jánevaráni ke jánevarán e digar rá xorde, bozorg miwavand.*
homalocephalus *kalleketábi*
homaluria *sáxtan, va birun rixtan e mize* [urine] *be wive ye hanjár* [normal]
homaxial *dárá ye mexvarhá ye yekandáze*
home(o)-, homoe(o)-, homoi(o)-, *dar váźehá ye serewte "ham-", " yek-", con" hamandáze", "yekrixt", va mánand e án*
homeobox *"hambaste", "yekbaste" [az kamábiw 180 molekul e DNA, ke ramz e yek rewte mádde ye sepideyi, hengám e serewte gawtan e DNA, dar án ast.]*
homeokinesis *yekrangi, va in váźe gámi az* "meiosis" *ast ke dar án yáxtehá ye doxtar hamegi be yek andáze va yek gune kromatin daryáft mikonand.*
homeomorphous *hamrixt, yekxsáxt*
homeopathic n *mátpezewk* vábaste be mátpezewki. darmán be wive ye mátpezewki*
homeopathy *guneyi ravew e darmáni, ke dáru rá nazd e mardom e tandorost be kár mibarand tá bedánand nazd e tandorostán ce newánehäyi padid miyávarad. Ángáh án dáru rá nazd e bimáráni be kár mibarand ke newánehá ye bimáryewán hamánand e newánehá nazd e mardom e tandorost báwad. niz bengarid be* "similia similibus curantur"
homeostasis *yeksáni ye zistbum e darun e tan; ostovári ye nahád e tan, baráye nemune afzáyew e gáz e angewt* [carbon] *dar tan máye ye tond damidan va birun dádan e án gáz gardad.*
homeotherm *jánevar e xungarm, ke garmá ye tanaw yeksán ast.*
homeothermy *xungarmi, yeksán budan e garmá ye darun e tan e jándár*
homeotypic; homeotypical *hanjár*
homergic *(baráye dáruhá) dárá ye kárkard e yeksán*
homicide *ádamkowi, mardomkowi*
homidium *homidium, dáru ye kowande ye máláriyá nazd e gáv va asb*
hominal *mardom, ádam*
hominid *(vábaste be) ádam, mardom, ce aknun ce piwiniyán e u*
hominidae *ádam, mardom, ce aknun ce piwiniyán e u*
Hominidae *ádam, mardom, ce aknun ce piwiniyán e u*
hominioxious *ziyánbár baráye mardom/ádam*
hominoid *vábaste be* "Hominoidea"
Hominoidea *primatháyi ke ham ádam e emruzi va niyákán e u rá dar barmigirad ham meymunhá ye ádamnamá, va pestándárán e rade ye bálá*
homme *(váźe ye Faránse) ádam*
homme rouge *ádam e qermez/sorx, dar bimári ye* "mycosis fungoides" *zamáni ke lakkehá ye sorx beham casbide biwtar e tan rá farágirad.*
Homo *guneyi az pestándárán e rade ye bálá ke ádam va sangvárehá ye ádamnamá* [fossil hominids] *rá dar barmigirad.*

hom(o)-, *dar vážehá ye serewte be maini* [meaning] *ye:* **1** *hamán.* **2** *dar ximiyá/wimi, afzudan e yek* "CH2" *be yek mádde.*
homocentric *dárá ye hamán náf*
homochronous *padideyi ke powt dar powt dar yek sen padid áyad*
homocysteine *homosisteyin, yek gouhare/asid e ámini*
homocystinuria *peidáyew e "homosistin" dar mize, bimári ye żeni, ke bá newánehá ye dastgáh e pei, va káhew e ruyew va bálew hamráh ast.*
homoeroticism *hamjensgaráyi*
homoerotism *hamjensgaráyi*
homogamy 1 *zádorud powt dar powt.* **2** *bálidan e hamzamán e parcam va mádegi dar giyáhán*
homogenate *hamgensáxtan*
homogeneity *hamgeni*
homogeneization *hamgensázi*
homogeneous *hamgen*
homogenesis *zádorud/zádozeh e yeksán powt dar powt*
homogenic *yektoxmi, yektoxmaki*
homogenicity *hamgeni*
homogenization *hamgensázi*
homogenize *hamgen sáxtan*
homogenous *hamgen*
homogeny *zádorud/zádozeh yeksán powt dar powt*
homograft *peivand e báft e xod be xod; peivand e báft e digari ke hamánand e xod az yek gune* [species] *báwad; be* "allograft" *bázgarid.*
homolactic *litew** [fermentation] *e bákterihá ke gouhar e/jouhar e "láktik" padid miávarad.*
homolateral *hamán su*
homologous *hamtá, [con bál e parande ke hamtá ye bázuhá nazd e mardom ast.]*
homologue **1** *hamánand, hamtá con andám, baxw, sáxtemán.* **2** *dar ximiyá: goruhi az serewteháyi, ke har yek payápey bá afzudan e yek áxwij* [element] *be yek riwe padid áyand.* **3** chromosom *e hamtá*
homology *hamtáyi*
homolysis *káfew* [dissolution] *e yáxte be komak e wire ye hamán báft*
homomorphic *jofthá ye kromozomi ye hamrixt, hengám e* "meiosis"
homomorphosis *dobáre sáxte wodan e yek andám e az dast rafte*
homonomous *hamtá; dárá ye sámán e yeksán*
homonymous **1** *hamnám.* **2** *dar cewm, do nime ye hamkár e meidán e did, meidán e did e rást [nim e bini ye cewm e rást bá nim e gijgáhi ye cewm e cap]*
homosexual *hamjensbáz; (baráye mardán) kunkon, kunde, kunbáre (baráye zanán) báruni*
homosexuality *hamjensbázi; (baráye mardán) kunkoni, kundehi, kunbáregi (baráye zanán) bárunigari*
homosporous *dárá ye yek gune hág* [spore]
homotherm *bengarid be* "homeotherm"
homothermal *bengarid be* "homeothermal"
homothermic *bengarid be* "homeothermic"
homozoic *vábaste be hamán jánevar yá hamán gune*
homozygosity *dárá budan e yek joft żen e yeksán dar yek jáygáh*
homozygote *dárá ye yek joft żen e yeksán dar yek jáygáh*
homozygous *dárá ye yek joft żen e yeksán dar yek jáygáh*
homunculus **1** *ádamak, ádam kuculu.* **2** *ádamak, ádam kuculu ke dar gozawte gomán miwod dar mani yá dar toxm hast va sepas bozorg miwavad.*
honey *angabin*
hood *koláhak*
tooth hood *koláhak e dandán*

hoof *som, somb, sonb, comcom; sapal (som e wotor va fil); źangole (som e do-wáxe)*
curved hoof *som e xamide; somi ke dar yek var káv* [concave] *va dar var e digar guź* [convex] *ast.*
dished hoof *somi ke az táj e pá dar jelo tá kaf e pá káv ast.*
false hoof *som e doruqin, som e angowti ke bekár nemiravad.*
ringed hoof *baráye som e asb ke xathá ye barjeste hamro ye jelo ye som dárad; som e táji*
hoofbound contracterd hoof, contracted heel *som e mocále va xowk ke máye ye langew gardad.*
hook *cangak, kaźe, kaźak*
blunt hook, *cangak e kond baráye birun kewidan e bacce ye morde az wekam dar namá ye newim* [breech]
Bose's hook *Cangak e Bose; Kaláźak e kucak baráye birun kewidan e cizhá as suráxi dar náy* "Tracheostomy"
Loughnane hook *cangak e Lognán*
muscle hook *cangak e luci baráye jodá kardan va negahdáwtan e máhicehá ye birun e cewm.*
palate hook *cangak baráye bálá negahdáwtan e kám e narm hengám e ázmáyew e bini*
Tyrrell's hook *wast/mikál e* Tyrrell *baráye kárdpezewki ye cewm; peivand miyán e do istgáh e ferestande, yá abzárhá ye barqi*
hookworm *kerm e kaźakdár e angal e rude ye mardom va digar mohredárán*
American hookworm Necator americanus
European hookworm Ancylostoma duodenale
Old World hookworm Ancylostoma duodenale
hookworm of ruminants Bunostomum
hoose *bimári ye gáv, gusfand va xuk bá kermhá ye* Dictyocaulus,Metastrongylus, *va* Protostrongylus *ke máye ye ámás e wowhá bá sorfe, tangi ye dam nabudan e árezu ye xorák va xowki ye wekam gardad.*
Hor. decub *váźe ye Látini, kutáh wode az*: hora decubitus, *hengám e xáb/raftan be bestar*
hordeolum *yá* **stye** *golmoźe, sendesalám (bimári ye Stafilokoki ye qoddehá ye carbi ye pelk)*
horizon *ásu [Kordi ye Hourámi]; gám dar ruyew e ruyán* [embryo] *e ádam, piwnahád e* Streeter *ke 23 gám barwomorde. In ravew baráye ruyánháyi ke sennewán dáneste nist yá andázehá bá gereftári ruberu miwavad, bekár miravad.*
Streeter's horizons *be bálátar bázgardid.*
horizontal *ásu, ásuyi [Kordi ye Hourámi]*
horizontalis *ásu, ásuyi [Kordi ye Hourámi]*
Hormodendrum *goru he qárchá ye angali*
hormonal *hánimuyi* [<hánimu; hánidáy (Kordi ye Hourámi)]*
hormone *hánimu* [<hánimu; hánidáy (Kordi ye Hourámi)]*
adipokinetic hormone *har hánimu*yi ke carbi rá bewkanad*
adrenocortical hormone *hánimu*yi ke az puste ye gudehá* [tumor] *ye ru ye gorde* [kidney] *mitarávad.*
adrenomedullary hormones *hánimuhá*yi ke az maqz e ye gudehá ye ru ye gorde mitarávad, epinefrin, va norepinefrin*
chondrotropic hormone. *hánimuhá*yi ke máye ye ruyew e korjan* [cartilage] *migardad.*
estrogenic hormone *hánimuhá*yi ke nazd e pestándárán, carxe ye "narxáhi"* [estrus] *rá migardánad.*
gonadotropic hormone *hánimuhá*yi ke gonhá/gondhá rá be kár miyandázad.*
growth hormone *hánimu* ye bálew/bálandegi*
lactation hormone *hánimu* ye tarávow e wir*
luteinizing hormone *hánimu*yi ke az wágude* [pituitary gland] *tarávide, nime ye dovvom carxe ye narxáhi* [estrus] *rá migardánad, va karp e zard/zard-karp* [corpus luteum] *rá padid miyávarad.*
steroid hormones *hánimu*há ye dárá ye parhun e* "cyclopentanophenanthrene" *ke az gudehá ye ru ye gorde* [adrenal glands], *gond, toxmdán va joft tarávow miwavand.*
hormonogenesis *sáxt e hánimu**
hormonology *hánimuwenási**
hormonopoiesis *máye ye tarávow e hánimu**
hormonoprivia *kambud e hánimu* va bimári ye barxáste az án.*
hormonotherapy *hánimudarmáni**
horn *wáx, har ciz e wáxsán*
horn of Ammon *bázgardid be*" hippocampus"

cicatricial horn *wáx e barjeste az zaxm ke gáh ostoxáni gardad.*
coccygeal horn *wáx e ostoxán e donbálce*
cutaneous horn *pust e wáxi, ke biwtar dar pust e sar va rox peidá miwavad, va piwtáz e cangár* [cancer] *e pust ast.*
sacral horn *wáx e ostoxán e xáji*
horn of uterus *wáx e cap va rást e zehdán*
hornification *wáxi gawtan*
horny *wáxi*
horripilation *rást wodan e mu bar tan; faráwá, "va faráwá dalil e án báwad ki besyári ye waráb harárat e qarizi rá forugereftast." (ZBP, L5388 ZX)*
horror *harás*
horsepox *ábleorqán e asbi*
horseradish peroxidase *peroksidáz e torobsefid, ke dar ázmáyewhá ye ximiyáyi bekár miravad.*
hortobezoar *bizahr/sang e kom* [stomach] *yá rude ye giyáhi, bengarid be* "bezoar"
hospice *márestán (ZBP L1853) (xáne baráye bimárán e mordani); harváne (xáne baráye mardom e biciz)*
hospital *bimárestán*
base hospital *bimárestán e páygáh e ártewi*
camp hospital *bimárestán e páygáh e ártewi*
cottage hospital *bimárestán e rustáyi dárá ye cand kolbe*
day hospital *bimárestán baráye cand tasu/sá'at*
field hospital *bimárestán e ártewi ye dur az jebhe*
lying in-hospital *bimárestán e zanán va záyemán*
night hospital *bimárestán e yekwabe*
open hospital *bimárestán e raváni ye bedun e qofl o zanjir*
teaching hospital *bimárestán e ámuzewi/dánewgáhi*
voluntary hospital *bimárestán e ráyegán baráye tohidastán*
weekend hospital *bimárestán e páyán e hafte*
hospitalization *(dar bimárestán) bestar; bastari kardan*
host **1** *jánevar yá giyáhi ke mizbán e yek angal.* **2** *girande ye/mizbán e yek báft e peivandi*
accidental host *mizbán e baxtaki ye yek angal*
definitive host *mizbán e hamiwegi ye yek angal*
intermediate host *mizbán e miyáne ye yek angal, angali ke do mizbán dárad , 1 va 2, yá miyáne va páyáni*
paratenic host/ transfer host/ transport host *jánewin e mizbán e miyáne ye yek angal,tá mizbáne miiyáne ye rástin peidá wavad.*
primary host *mizbán e noxostin e yek angal*
reservoir host *bengarid be* "definitive host"
secondary host *bengarid be* "intermediate host"
hot **1** *baráye tab "bálá".* **2** *partouparákani biw az andáze yá bimgin*
hot line *womáre ye telefon e/vákubar e hamiwegi baráye piwgiri az xodkowi.*
hourglass *pangán e weni*
h.s. *kutáh wode baráye* "hora somni" *(Látin, tasu* [hour] *ye, hengám e xáb)*
hum *(ává ye) mmm...; hámmm...*
venous hum *ává ye "mmm"/"hámmmm", ke hengám e guw dádand be siyáhrag e gardani ye* [jugular vein] *rást hengám e newastan yá istádan be guw resad, va biázár ast. Námhá ye digar e án* "bruit de diable" *[ává ye ahriman/weitán], va* "humming-top murmur" *(ferfere ye/gerdálu ye suti) ast.*
humectant *xiskonande*
humectation *xiskonandegi*
humeral *vábaste be ostoxán e bázu*
humerus *ostoxán e bázu*
humidifier *namdár gardánande/konande; dastgáh e namsáz*
humidity *nam, namc (ZBP, C6783, FM)*

humor *(dar pezewki ye bástáni) (gaw/gow), "...va in tan e kasif rá dar mo'ámelat afkan, ke tan qá'ede ye sost dárad, va cahár gaw/gow dar vey bejuw ast." (ZBP, L1682, DB); "va har borji ke sard va xowk ast mansub bovad be zamin, az álam va be gow/gaw e siyáh az tan..." (ZBP, L7231 TT); ástim (ZBP, C165 FM), balqam*
aqueous humor, humor aquosus *sepide-karp**
humor crystallinus, crystalline humor **1** *źále* [lens] *ye cewm.* **2** *korzak* [<korzeka, Semnáni]*
vitreous humor **1** *źále ye cewm.* **2** *korzak* [<korzeka, Semnáni]*
humor vitreus **1** *źále ye cewm.* **2** *korzak* [<korzeka, Semnáni]*
humoral **1** *gaw/gow (bengarid be* "humor"*) con imeni ye gaw/gow dar sanjew bá imeni ye yáxteyi.* **2** *bengarid be* "humor"
humoralism *dar pezewki ye bástáni ke tandorosti va bimári rá az cahár gaw/gow midánestand. bengarid be* "humor"
humorism *bengarid be* "humoralism"
hump *kuhán; mol (kuhán e gáv)*
humpback/ hunchback *quz, guź; quzpowt; guźpowt*
hunger *gorosnegi*
air hunger *havá kam ávardan; kambud e havá*
calcium hunger *sardard e saxt, hengám e dawtán, va pas az án, ke az áki* [defect] *dar kalsiyom padid miáyad.*
husk *be* "hoose" *bázgardid.*
hyalin *hyálin, máddeyi ke az pusidegi ye* "amyloid" *padid áyad, sepideyi va con wiwe ast.*
hyalinization *wiwesán gawtan, hyálini gawtan*
hyalinosis *káhew* [degeneration] *e wiweyi/hiyálini*
hyal(o)- *dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "vábaste be korzak** [vitreous body of the eye"]
hyalogen *mádde ye sepideyi ke dar korjan* [cartilage] *va korzak** [vitreous body of the eye] *yáft wode va "hyálin" misázad.*
hyaloid *con wiwe, wiwesán*
hyalonyxis *bá suzan korzak** [vitreous body of the eye] *rá suráx kardan*
hyalophagia *wiwexori*
hyalophagy *wiwexori*
hyalosis *pusidegi ye korzak** [vitreous body of the eye]
hyaluronic acid *gouhar/jouhar e asid hyáluronik, ke dar áb e bandhá, korzak** [vitreous body of the eye], *korjan* [cartilage]*, raghá, pust va band e náf yáft miwavad*
hybaroxia *darmán bá dam zadan e oksiźen e por fewár*
hybrid *dorage; do toxme*
hybridization *dorage/dotoxme kardan/gardánidan*
hydatid **1** *kisag e hydátid.* **2** *hargune kisag*
hydatidiform *hamánand e kisag e hydátid*
hydramnios *áb ávardan e kise ye ruyán* [embryo]
hydrargyrum *jive, źive*
hydrarthrosis *gerd ámadan e áb dar band(gáh)*
hydrate *hydrát; dárá ye áb*
hydration *bá áb serewte; bá áb serewtan*
hydraulics *(cehrwenási/fizik) dánew e konew e áb va ábgunehá*
hydric *vábaste be "hydroźen"*
hydrion *yon e áb*
hydr(o)-, **1** *áb.* **2** *hydroźen*
hydroa *tával, áble*
hydroblepharon *xiz e pelk*
hydrobromic acid *gouhar/jouhar e/asid hdrobromik*
hydrocalyx *gerdámdan e áb dar jám e gorde*

hydrocarbon *ábangewt; hydrocárbon*
aliphatic hydrocarbon *hydrokárbon e xatti; ábangewt/hydrocárbon e xatti*
aromatic hydrocarbon *ábangewt/hydrocárbon e parhunvár; hydrocárbon e áromátik*
hydrocele *gerdámadan e áb dar kise ye xáye/gond*
cervical hydrocele*gerdámadan e áb yá sepidxun/gaw, dar gardan yá dar gozar e/kanál e gardani ye gaw/sepidxun*
chylous hdrocele *gerdámadan e gaw/sepidxun dar kise*
communicating hydrocele *gerdámadan e áb dar kise ye xáye/gond ke dar án ráh e mádarzádi miyán e wekam va kise ye xáye/gond báz ast.*
hydrocele feminae *báz mádan e kanál e zardpey e gerd* [round ligament], *nazd e zanán, hamánand e gerdámadan e áb dar kise ye xáye/gond*
funicular hydrocele *gerdámadan e áb dar rismán e zeh ke sar e wekami ye án báz ast.*
hydrocele spinalis; spina bifida, *baste nawodan e sotun e mohreyi, ke az miyán e suráx e án maqz e tire va puwew e án mitavánad birun zanad.*
hydrocephalus *gerdámadan e áb dar wekamcehá ye maqz*
acquired hydrocephalus *gerdámadan e áb dar wekamcehá ye maqz peiro ye bimári, con ámás e pardehá ye maqz yá kust* [trauma]
communicating hydrocephalus *gerdámadan e áb dar wekamcehá ye maqz bedun e baste wodan e ráh e wekamcehá ye maqz, áb be darun sotun e mohre miravad ammá darkewide nemiwavad.*
primary hydrocephalus *gerdámadan e áb dar wekamcehá ye maqz, mádarzádi yá dar-reside* [acquired]
hydrocephaly *bengarid be* "hydrocephalus"
hydrochloric acid *asid hydroklorik, gouhar e/jouhar e namak*
hydrochloride *hydroklorur*
hydrocodone *hidrokodon*
hydrocolloid *esriw** [colloid] *e ábi*
hydrocolpos *gerd ámadan e áb dar zehgir* [vagina]
hydrocortisone *hidrokortizon*
hydrocyanic acid *gouhar/jouhar e/asid hidrosiyánik*
hydrocyanism *zahrzadegi bá asid hidrosiyánik*
hydrodipsomania *tewnegi ye páyán-nápazir, ke guneyi divzadegi yá safyán* [epilepsy] *ast.*
hydrodissection *zadan e andaki áb e namak e fiziyolożik dar źále* [lens] *ye cewm, ke puste ye źále rá az haste ye án jodá konad.*
hydrogen *hydrożen*
hydrogen cyanide *siyánur e hdrożen, ke bukardan e án dar yek pál* [minute] *máye ye marg migardad.*
hydrogen peroxide *peroksid e hydrożen; áb e oksyżene*
hydrogymnastic *varzew dar áb*
hydrogymnastics *varzew dar áb baráye darmán*
hydrokinetics *baxwi az carxowtwenási [mekánik], ke bá jonbew e ábgunehá sarokár dárad*
hydrolabile *az dast dádan e geráni ye tan peiro ye kambud e qand va namak*
hydrology *ábwenási*
hydrolysis *wekastan e yek mádde be komak e áb*
hydrolysis *vábaste be wekastan e yek mádde be komak e áb*
hydrolyze *be komak e áb máddeyi rá wekastan*
hydrometer *ábsanj, dastgáhi baráye andázegiri ye geráni* [weight] *ye viże*
hydrometry *andázegiri ye geráni ye viże ye yek ábgune* [liquid] *bá ábsanj*
hydromphalus *gerdámadan e kiseyi az ábgune dar náf*
hydromyelia *gerdámadan e áb dar kanál e darun e maqz e tire*
hydromyelomeningocele *gerdámadan e áb dar kanál e darun e maqz e tire va gerd e maqz*
hydronephrosis *tangi ye mizenáy va gerdámadan e mize dar lagance va jámhá ye gorde*
hydronephrotic *docár e tangi ye mizenáy* [ureter] *va gerdámadan e mize* [urine] *dar lagance va jámhá ye gorde*

hydropericarditis *ámás va gerd ámadan e áb dar parde ye puwánande ye gew/del*
hydroperitoneum *gerd ámadan e áb dar ápile*/darunpuw (e wekam)*
hydropexis *negahdáwtan e áb*
hydrophilia *ábdusti; ábkewi; be xod áb kewidan*
hydrophilic *ábdust; ábkew; be xod áb kewidan*
hydrophobia *ábtarsi, tars az áb; hári*
hydrophobic *ábtarsi, tars az áb; hár*
hydrophthalmos *guneyi áb e siyáh e cewm*
hydrophthalmus *guneyi áb e siyáh e cewm*
hydrophyte *giyáh e ábzi*
hydropneumatosis *gerd ámadan e áb va havá dar báfthá*
hydropneumopericardium *gerd ámadan e áb va havá dar puwew e gew/del*
hydropneumoperitoneum *gerd ámadan e áb va havá dar darunpuw e wekam/ápile**
hydropneumothorax *gerd ámadan e áb va havá dar qafase ye sine*
hydrops *xiz, áb ávardan e báft*
 fetal hydrops, hydrops fetalis *xiz e ruyán*
 hydrops tubae *xiz, áb porwodan e lulehá ye zehdán*
hydrorahis *gerd ámadan e áb dar maqz e tire*
hydrorrhea *ábrizew*
 hydrorrhea gravidum *ábrizew gahgáh az zehdán e ábestan*
 nasal hydrorrhea *ábrizew az bini*
hydrosalpinx *gerd ámadan e áb dar lulehá ye zehdán*
hydrosol *ámize ye ábaki/ábi*
hydrosoluble *ábwodani dar áb*
hydrospirometer *damsanj e ábi*
hydrostatic *fewár e áb/ábgunehá*
hydrostatics *dánew e fewár e áb/ábgunehá*
hydrotaxis *jonbew e jándárán yá yáxtehá be su ye áb yá nam*
hydrotherapy *ábdarmáni*
hydrothermal *áb e garm (e káni)*
hydrothorax *gerd ámadan e áb dar qafase ye sine*
 chylous hydrothorax *gerd ámadan e wire/carbu dar qafase ye sine*
hydrotropism *ruyew (e giyáhán) be su ye áb yá nam*
hydroureter *gerd ámadan e mize* [urine] *dar miznáy* [ureter]*, peiro ye baste wodan e án*
hydrous *ábi, ábdár*
hydroxide *hydroksid*
hydroxy- *hydroksy, riwe ye "OH"*
hydroxybutyric acid *jouhar e/gouhar e/asid hydroksybutirik*
hydroxyglutaric acid *jouhar e/gouhar e/asid hydroksyglutárik*
hydroxyl *riwe ye takgonji ye hydroksyl "OH"*
hydroxylase *hydroksyláz*
hydroxylysine *hydroxylyzin*
hydroxyphenylpyruvic acid *gouhar e/jouhar e/asid hydroksyfenylpyruvik*
hydroxypyruvate *hydroksypyruvát*
hydroxysteroid *hydroksysteroid*
hydroxyurea *hydroksyure*
Hydrozoa 1- *qul e noh-kalle ye daryáyi.* **2** *jánevarán e daryáyi, gune ye* "Physalia"
hydruria *ábwáwi, mize ye por áb*
Hygeia *Higiyá, xodá ye tandorosti, yeki az doxtarán e* "Aesculapius"
hygiene *behdáwt*

dental hygiene *behdáwt e dandán*
industrial hygiene *behdáwt e kárgáh*
hygienic *behdáwti*
hygienist *kárwenás e behdáwt*
dental hygienist *kárwenás e behdáwt e dandán*
hygieology *behdáwt(wenási)*
hygr(o)- *nam*
hygroma *kise ye/kisag e ábi*
hygrometer *namsanj e havá/váyu**
hiar/Saussure's hygrometer *namsanji ke bá deráz va kutáh wodan e mu kár mikonad.*
hygrometry *namsanji ye havá*
hygroscopic *namnegahdár*
hyl(o)-, hyle *mádde, máye*
hylotropy *tavánáyi ye degargun gawtan yek mádde/máye az dej* [solid], *be ábgune/ be gáz*
hymen *doxtaruni (ZBP, C2074 FM); duwizegi, parde ye duwizegi, "...yá pas az án ki duwizegi besetánand va az án dard... va xun ámadan e peivaste tavallod konad... u rá dar waráb e qábez va... báyad newánd..." (ZBP, L5572, ZX)*
annular hymen *doxtaruni ye gerd*
hymen bifenestra, hymen biforis *doxtaruni ye dopanjereyi*
circular hymen *doxtaruni ye gerd*
cribriform hymen *doxtaruni ye qarbáli*
denticular hymen *doxtaruni ye dandáne-dandáneyi*
falciform hymen *doxtaruni ye dási*
fenestrated hymen *doxtaruni ye qarbáli*
imperforate hymen *doxtaruni ye bi suráx*
lunar hymen *doxtaruni ye náxoni ye máh*
hymenectomy *váboridan doxtaruni*
hymenitis *ámás e doxtaruni*
hymenium *ru ye qárc ke por az rewtehá ye hágdár* [*hág* = spore] *ast*
hymen(o)- *dar vážehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "parde"*
Hymenolepis *guneyi kerm e kadu, az xáneváde ye* Hymenolepididae
hymenology *pardewenási; dánew e pardehá ye tan*
Hymenoptera *pardebálán, con zanbur, magas e angabin,va murce ke do joft bál e pardesán dárand*
hymenopteran *har xarfastar* [insect] *e pardebál, be* "Hymenoptera" *bázgardid.*
hymenorrhaphy *duxtan e doxtaruni/parde ye duwizegi va bastan e zehgir* [vagina]
hymenotomy *boridan e doxtaruni/parde ye duwizegi, bá kárdpezewki*
hyoglossal *vábaste be ostoxán e faláxani va zabán*
hyoid 1- *be rixt e "υ" upsilon" Yunáni* **2-** *ostoxán e faláxani*
hyoscine *hyosin, yá* "scopolamine"
Hyoscyamus *giyáhi ke az án álkáloyid e* "hyoscyamine"*, va* "scopolamine"*, ke dastgáh e párásampátik rá az kár miyandázad, be dast miáyad.*
hypalgesia *káhew e senahew/suhew* [feeling] *e dard*
hyparterial *zir e yek sorxrag*
hyper-, *piwvand be maini ye bálá, farásu ye biw az andáze; biw*
hyperacid *biw az andáze asidi*
hyperacidity *biw az andáze asidi budan*
hyperacousia *bengarid be* "hyperacusis"
hyperactive 1- *porjonbojuw.* **2-** *por jonbew*
hyperactivity 1- *porjonbojuw; biparváyi.* **2** *por jonbewi*
hyperacousia *bengarid be* "hyperacusis"
hyperacusis *tizguwi; biw az andáze tizguw budan*

hyperacute *besyár tondrou/tizrou*
hyperakusia *bengarid be* "hyperacusis"
hyperaldosteronism *tarávow e biw az andáze ye áldosteron*
hyperalgesia *biw az andáze dard rá senahidan* [sense]
hyperalgia *biw az andáze dard rá senahidan*
hyperalimentation *biw az andáze xorák xordan/xorándan*
hyperalkalinity *biw az andáze kelyáyi/qalyáyi budan*
hyperaminoaciduria *birun dádan e asidhá ye amini az mize* [urine]
hyperarousal *barangixtegi ye biw az andáze*
hyperbaric *porfewár; (gázhá rá) zir e fewár e biw az fewár e havá nahádan*
hypercoagulability *laxte wodan e biw az andáze ye xun*
hypercryalgesia *bá sarmá biw az andáze dard kewidan*
hypercryestesia *bá sarmá biw az andáze dard kewidan*
hyperdactylia *candangowti budan, angowt e biw az andáze dáwtan*
hyperdipsia *tewnegi ye saxt*
hyperdontia *dandán e fozuni dáwtan*
hyperdynamia *niru yá jonbew e biw az andáze dáwtan; porniruyi; porjonbewi*
  hyperdynamia uteri *baráye zehdán, hengám e záyemán biw az andáze niru dáwtan*
hyperdynamic *porniruyi; porjonbewi*
hyperextension *baráye andámhá ye tan biw az andáze bázwodan*
hyperfibrinogenia *biw az andáze budan e "fibrinożen" dar xun*
hyperflexion *baráye andámhá ye tan biw az andáze xam/tá wodan*
hyperfunctioning *porkári*
hypergenitalism *porkári ye gondhá/xáye yá toxmdán*
hypergeusia *cewáyi biw az andáze*
hyperglycemia *fozuni ye qand e xun*
hypergonadism *porkári ye gondhá/xáye yá toxmdán*
hyperhedonia *wádmanewi ye fozun bar andáze*
hyperhedonism *wádmanewi ye fozun bar andáze*
hyperhydrosis *biw az andáze xi kardan* [perspire]
  axillary hyperhydrosis *biw az andáze xi kardan e kawhá/zir e baqal*
  emotional hyperhydrosis *bimári ye raváni ye żeni/geni, biw az andáze xi kardan e kawhá/zir e baqal, kaf e dast va pá bá fewár e raváni*
hyperhydration *fozuni ye áb e tan*
hyperimmune *dárá ye pádtan e faráván*
hyperimmunization *bá zadan e payápe ye pádgen, pádtan e faráván dar tan padid ávardan*
hyperinflation *porbád kardan/gawtan*
hyperinsulinemia *padid ámadan e insulin biw az andáze dar xun*
hyperiritability *barangixtegi ye biw az andáze*
hyperkalemia *afzáyew e biw az anáze ye potásiyom dar xun*
hyperkeratosis *wáxi gawtan e bimárgune ye pust*
hyperketonemia *afzáyew e biw az anáze ye seton dar xun*
hyperketonuria *afzáyew e biw az anáze ye seton dar mize* [urin]
hyperkinesia *bengarid be* "hyperkinesis"
hyperkinesis *jonbew e biw az andáze (raváni)*
hyperkinetic *porjonbew*
hyperkoria *zud sir gawtan*
hyperlethal *saxt kowande*
hyperlipemia *biw az andáze budan e carbi ye xun*
  endogenous hyperlipemia *biw az andáze budan e carbi ye xun az carbi ye anbáwte dar tan*

endogenous hyperlipemia *biw az andáze budan e carbi ye xun az porxori*
hyperlipidemia *biw az andáze budan e carbi ye xun*
hyperlipoproteinemia *biw az andáze budan e carbu/ ye sepideyi ye xun*
hyperlordosis *biw az andáze kuháni gawtan e sotun e mohre ye gardani yá kamar*
hypermenorrhea *xunrizi ye biw az andáze az zehdán (ammá ruzhá ye xunrizi afzáyew nemiyábad)*
hypermetrope *(cewm e) durbin*
hypermetropia *durbini (ye cewm)*
hypermimia *hengám e soxan goftan biw az andáz e dast o pá va roxsár rá jonbándan*
hypermotility *jonbew e biw az andáze*
hypernasality *tudamáqi soxan goftan*
hypernatremia *biw az andáze budan e sodiyom dar xun*
hypernomic *bidád; biw az andáze*
hypernormal *biw az hanjár*
hypernutrition *xorál biw az andáze*
hyperonychia *náxon e fozuni*
hyperopia *durbini*
axial hyperopia *durbini baráye kutáhi ye mexvar e cewm*
index hyperopia *durbini baráye kami ye taván e wekastan e rouwanáyi dar cewm*
hyperopic *durbin*
hyperorchidism *porkári ye xáye*
hyperorexia *forzuni ye árezu ye xorák*
hyperosmia, olfactory hyperesthesia: *tizbuyi*
hyperosmolarity *biw az andáze budan de fewár e osmozi*
hyperosmotic *fozun ye fewár e osmozi*
hyperostosis; exostosis **1** *ruyew e nikxim ru ye ostoxán.* **2** *qodde ye ostoxáni-qozrufi*
hyperostosis corticalis deformance juvenilis *ruyew e nikxim e ostoxán e kudakán ke ostoxánhá rá az rixt miyandázad.*
hyperostosis cranialis *ruyew e nikxim e ostoxán e káse ye sar*
hyperostosis frontalis interna *bimári ye zanán e sálxorde ke bá farbehi va ruyew e mu bar tan hamráh ast, ostoxán e piwáni docár gawte nazdik e dawtán gasastegi* [menopause] *padid miáyad.* = Morel's disease
hyperovarianism *rasidan e zudras e doxtarán bá porkári va tarávow e faráván e hormonhá ye toxmdán*
hyperparasite *angali ke bar angal e digar ruyad.*
hyperparasitism *zendegi ye angali bar angali digar*
hyperparathyroidism *porkári ye qoddehá ye pahlu ye separine* [pancreas]
hyperpepsia *badi ye govárew az faráváni ye gouhar e namak*
hyperpepsinia *tarávow e biw az andáze ye pepsin e kom* [stomach]
hyperphagia *porxori*
hyperphalangia *fozuni ye bandhá ye angowt*
hyperphalangism *fozuni ye bandhá ye angowt*
hyperphonesis *afzáyew e ává ye daq yá wonudan dar ázmáyew e bálini*
hyperphonia *bolandi ye ává hengám e soxan goftan*
hyperphosphatasia *afzáyew e fosfátáz dar xun*
hyperphrenia **1** *barangixtegi ye biw az andáze.* **2** *kár e maqzi ye biw az andáze*
hyperpigmentation *afzáyew e/tire gawtan e pust*
hyperpituitarism *porkári ye wágude* [pituitary gland]
hyperplasia *afzáyew e womár e yáxtehá ye báft; bozorgi ye nikxim; setabr gawtan*
adrenal cortical hyperplasia *bozorgi ye nikxim e baxw e biruni ye gudehá ye ru ye gorde* [kidney]
benign prostatic hyperplasia *bozorgi ye nikxim e wágán** [prostate]
endometrial hyperplasia *setabr gawtan e darunpuw e zehdán*
gingival hyperplasia *setabr gawtan e guwt e bon e dandán*

juxtaglomerular hyperplasia *afzáyew e womár e yáxtehá ye nazdik e kaláfhá ye gorde va afzáyew e áldosteron*
neoplastic hyperplasia *afzáyew e womár e yáxtehá dar cangár* [cancer]
sebaceous hyperplasia *afzáyew e womár e yáxtehá ye carbi dar roxsár e pirán*
hyperplastic *vábaste be afzáyew e womár e yáxtehá*
hyperploid *dárá ye kromozom e biw az andáze*
hyperploidy *dárá budan e kromozom e biw az andáze*
hyperpnea *tond va źarf dam zadan*
hyperpneic *kasi ke tond va źarf dam mizanad*
hyperpolarization *afzáyew e bár e barqi ye birun va darun e parde ye yáxte*
hyperposia *faráván va payápey áb nuwidan*
hyperlipoproteinemia *afzáyew e biw az andáze ye lipoproteyin e xun*
hyperprosexia *saxt be yek ciz andiwidan*
hyperproteinemia *afzáyew e mádde ye sepideyi dar xun*
hyperptyalism *faráván ámadan e áb az dahán*
hyperpyrexia *tab e tond*
hyperreflexia *afzáyew e biw az andáze ye peikonew*/pádkonew*/vákonew*
autonomic hyperreflexia *afzáyew e biw az andáze ye peikonew*/pádkonew* e dastgáh e pei ye xodkár ke newánehá ye án afzáyew fewár e xun, kond tapidan e del, sardard va xi kardan* [perspire] *e besyár va bádkardan e piwábdán va rástrude ast.*
hyperresonance *xonidegi ye/picidan e ává; patán* biw az andáze*
hypersalivation *faráván ámadan e áb az dahán*
hypersecretion *tarávow e biw az andáze*
hypersensitive *besyár ágáh/senahmand* [<Pahlavi (ZBP, C2859, MK, BF)]; besyár tiz*
hypersensitivity *ágáhi [az dard] biw az andáze, názoki, názokmanewi, zudranji, senahmandi* [<senahmand* <Pahlavi (ZBP, C2859, MK, BF)]; máráyi* [<Pahlavi, (ZBP, C6588 MK, BF)]*
contact hypersensitivity *názoki, názokmanewi*
delayed hypersensitivity, delayed-type hypersensitivity *máráyi*/senahmandi* ye dirras*
hypersensitization *biw az andáze ágáh/zudranj/názok/senahmand*/márá* gardánidan [bázgardid be* "hypersensitivity"*]*
hypersexuality *biw az andáze varanik* budan/gawtan*
hypersomnia *biwaz andáze xoftan*
hypersomnolence *bengarid be* "hypersomnia"
hypersplenism *porkári ye seporz bá káhew e guycehá ye xun va porkári ye maqz e ostoxán*
hyperspongiosis *afzáyew e bimárgune ye báft e ostoxán e esfanji*
hypersusceptibility *pazirandegi, dastxowi, ásibpaziri (ye biw az andáze)*
hypertarachia *barangixtegi ye biw az andáze ye dastgáh e pei*
hypertaurodontism *bimári ye "gávdandáni"; bimáriyi ke riwe ye dandánhá ke dar án wáxe-wáxe nemiwavand.*
hypertelorism **1** *jodáyi yá duri ye biw az andáze ye do baxw e tan yá do andám az ham.* **2** *jodáyi yá duri ye biw az andáze ye do cewm az ham*
ocular hypertelorism *duri ye biw az andáze ye do cewm az ham*
orbital hypertelorism *duri ye biw az andáze ye do káse ye cewm az ham*
hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxragi*
accelerated hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxragi ye tizrou*
adrenal hypertension *gude ye bálá ye gorde* [kidney] *ke máye ye afzáyew e fewár e xun e sorxragi gardad*
essential hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxragi ke cem e án wenáxte nist*
idiopathic hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxragi ke cem e án wenáxte nist*
intracranial hypertension *afzáyew e fewár e maqz/darun e káse ye sar*
malignant hypertension *afzáyew e fewár e xun e badxim*
ocular hypertension *afzáyew e fewár e toxm e cewm*
portal hypertension *afzáyew e fewár e bozorg siyáhrag e darváze ye jegar*

primary hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxragi ke cem e án wenáxte nist*
pulmonary hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxrag e wowi*
renal hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxragi ke cem e án bimári ye gorde ast.*
secondary hypertension *afzáyew e fewár e xun e sorxragi ke cem e án bimári ye dastgáh e pei, gorde, yá andámi digar báwad*
splenoportal *afzáyew e fewár e bozorg siyáhrag e darváze ye jegar yá seporz*
systemic venous hypertension *afzáyew e fewár e siyáhraghá ye tan*
hypertensive 1 *bimári ke fewár e xun e sorxragiyaw bálátar az hanjár* [normal] *ast.* **2** *afzáyew e fewár e xun sorxragi*
hyperthermia *afzáyew e dareje ye garmá ye tan, beviźe, afzudan e garmá ye tan baráye darmán kardan e barxi bimárihá*
hyperthyroid *docár e porkári ye qodde ye/qonde ye separine/* thyroid
hyperthyroidism *bimári ye porkári ye qodde ye/qonde ye separine /* thyroid
hypertonia *niruy e kewew e biw az andáze ye máhice, páydári ye máhice dar barábar e kewew.*
hypertonus *bengarid be* "hypertonia"
hypertoxicity *besyár zahrnák budan*
hypertrichosis *pormuyi, pawmáluyi*
hypertrichosis lanugosa *bimári ye źeni ke dar án kork e biw az andáze sarásar e tan rá hamiwe mipuwánad*
hypertrichosis pinnae auris *pormuyi ye lále ye guw*
hypertriglyceridemia *afzáyew e triglyseridhá ye xun*
hypertrophy *bozorgi, dorowti ye yáxtehá ye yek andám*
Billroth hypertrophy *kolofti ye biw az andáze ye máhice ye dar-ro ye kom/pylorus*
compensatory hypertrophy *kolofti ye biw az andáze ye máhiceyi, yá andámi agar kár e andám e digar káste wode báwad.*
asymmetric septal hypertrophy (ASH) *bengarid be* "idiopathic hypertrophic subaortic stenosis", "IHSS"
ventricular hypertrophy *kolofti ye wekamce ye gew/del*
hyperuricemia *afzáyew e asid urik yá uráthá ye xun*
hyperventilation *tondtar va yá źargtar az hanjár* [normal] *damidan*
hyperviscosity *casbandegi ye fozun bar andáze*
hypervitaminosis *bimári ye biw az andáze budan e vitámin dar tan*
hypervolemia *afzáyew náhanjár* [abnormal] *e gonj e áb e xun/plásmá dar tan*
hypha *rewte, nax, táź, táźak*
hyphema *xunrizi dar otáqak e jelo ye cewm*
hyphemia *xunrizi dar otáqak e jelo ye cewm*
hypnagogue *xábávar*
hypnalgia *dardi ke hengám e xáb padid áyad*
hypn(o)- *(dar váźehá ye serewte) "xáb"*
hypnodontics *bá foruxáni bimár rá baráye kár e dandánpezewki xábándan*
hypnogenetic *xábávar*
hypnogenic *xábávar*
hypnoid *con xáb*
hypnopedia *ámuxtan hengám e xáb, con musiqi rá*
hypnosis *xáb kardan/xábándan bá foruxáni* [suggestion/commanding]
hypnotherapy *xábdarmáni*
hypnotic *xábávar*
hypnotism *xáb kardan; xábándan*
hypnotization *xáb kardan; xábándan*
hypnotize/ hypnotise *xáb kardan; xábándan; vusnádan* [Kordi/Hourámi]*
hypo 1 *suzan baráye zadan e dáru zir e pust.* 2 *tiosulfát baráye darjá kardan e peikare*

hyp(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye kam, dar ximiyá/wimi baráye asidhá/gouharhá va namakhá dárá ye kamtarin oksyźen*
hypoactivity *kamkári, kamjonbewi*
hypoacusis *kamwenaváyi*
hypoalbuminemia *kambud e albumin/mátak e sepideyi dar xun*
hypoaldosteronism *kamkári ye gudehá ye ru ye gorde* [kidney] *bá káhew e aldosteron*
hypoalkaline *kelyáyi ye kamtar az hanjár* [normal]
hypoalkalinity *kambud e kelyá*
hypobaric *fewár e kamtar az hanjár*
hypobarism *dar jáyi bá fewár e havá ye kamtar az hanjár budan*
hypobranchial *zir e kamánhá ye riw/riw e máhi*
hypocalcemia *kambud e kalsiyom dar xun*
hypocalcemic *docár e kambud e kalsiyom dar xun*
hypocalcification *kam áhaki gawtan (e ostoxán yá miná ye dandán)*
hypocalcipexy *áhak rá/kalsiyom rá kam dar báft newándan*
hypocapnic *docár e kambud e gáz e angewt* [carbon]
hypocarbia *docár e kambud e gáz e angewt*
hypocellularity *dárá ye yáxte ye biw az andáze budan*
hypocholesterolemia *kambud e kolesterol dar xun*
hypochondriac *bimármanew; az bimári tarsán*
hypochondriacal *bimármanew; az bimári tarsán*
hypochondriasis *bimármanewi; tars az bimári dáwtan*
hypochondrium *zir e dandehá (ye rást yá cap)*
hypochromatic *dárá ye kambud e kromozomhá*
hypochromatosis *káhew va az miyán raftan e kromátin e haste ye yáxte*
hypochromia *kambud e hemoglobin dar guycehá ye sorx*
hypochylia *kambud e carbu/wire*
hypocoagulability *xub laxte nawodan e xun*
hypocoagulable *ánce ke xub laxte nawavad*
hypocotyl *baxwi az javáne ye dáne ke zir e lapakhá-st va riwe az ánjá birun miáyad*
hypocupremia *kambud e mes dar xun*
hypodactyly *kambud e angowt e dast yá pá*
hypodense *kamgawen, kamcegál, kam-mawt*
hypoderm *zirpust; zir e pust*
Hypoderma *guneyi magas e gávi ke kerme/wafire ye án nazd e mardom va gáv zir e pust miruyad.*
hypodermis **1** *zirpust, láye ye zirin e pust.* **2** *láye ye biruni ye tan nazd e bimohregán ke ostoxánbandi ye birun e tan rá misázad*
hypodermoclysis *zadan e áb e namaki zir e pust baráye darmán e kambud e áb va namak*
hypodipsia *kamtewnegi*
hypodnamic *kamniru; kamzur*
hypoelectrolytemia *kambud e elektrolithá dar xun*
hypoergia *kamsetarsáyi be násázgári/násázvári*
hypoergy *kamsetarsáyi be násázgári/násázvári*
hypoessophoria *kam carxidan e áse ye/mexvar e bináyi be páyin va darun, va az inru ruyeham nayoftádan e peikare ye do cewm*
hypoesthesia *kamsetarsáyi*
acoustic hypoesthesia *kamwenaváyi*
gustatory hypoesthesia *kamcewáyi*
olfactory hypoesthesia *kambuyáyi*
tactile hypoesthesia *kamsetarsáyi; kamparmásewi*

hypoesthetic *kamsetarsá*
hypofertility *kam bárdehi, kambárvari*
hypogalactous *kamwir*
hypogammaglobuilinemia *kambud e gammáglobulin dar xun*
hypogastric **1** *zir e kom; lopur* [<lopur, Gilaki]*.* **2** *vábaste be sorxrag e tohigáhi ye daruni/ sorxrag e lopur**
hypogastrium *lopur* [<lopur, Gilaki]*
hypogenesis *ruyew e ákmand* [defective] *e ruyán* [fetus]
hypoigeusia *kami ye cewáyi*
hypoglossal *zirzabáni*
hypoglycemia *kambud e qand e xun*
hypoglycemic *docár e kambud e qand e xun*
hypognathous *docár e barjestegi ye árváre ye páyini*
hypognathus *barjestegi ye árváre ye páyini*
hypogonadism *kambud e kár e toxmdán yá gond/xáye*
hypohidrosis *kam xi kardan*
hypokalemia *kambud e potásiyom e xun*
hypokinesis *káhew e jonbew*
hypokinetic *kamjonbew*
hypolemmal *zir e niyám*
hypolipoproteinemia *kambud e carbuhá ye sepideyi dar xun*
hypomania *barangixtegi ye raváni va tanáni ye sabok*
hypomastia *pestán e kucak dáwtan*
hypomelanosis *kambud e rangdáne (ye pust yá digar báfthá)*
hypomenorrhea *kambud e xunrizi hengám e dawtán*
hypometabolism *káhew e suxtosáz*
hypomnesis *farámuwkári; farámuwi*
hypomotility *kamjonbewi*
hyponasality *soxan goftan bá bini ye gerefte, con hengám e zokám*
hyponatremia *kambud e sodiyom dar xun*
hyponatriuria *kambud e sodiyom dar mize* [urine]
hyponychial *zir e náxon*
hyponychium *setabri ye rupust, e zir e náxon*
hyponychon *xunrizi zir e náxon*
hypoorchism *kamkári ye xáyehá/gond*
hypoosmolality *kami ye fewár e osmozi ye ábgunehá* [fluids] *ye tan*
hypopancreatism *kamkári ye separine*
hypoparathyroidism *kamkári ye gudehá ye baqal e qáre**
hypoperfusion *kami ye gardew e xun*
hypoperistalsis *tanbali ye jonbew e kermi*
hypopharynx *páyin e galu*
hypophonia *xafegi ye ává*
hypophosphatasia *kambud e fosfátáz*
hypophosphatemia *kambud e fosfáthá dar xun*
hypophosphite *har namak e asid hypofosforo; hypofosfit*
hypophosphorous acid *gouhar e/jouhar e/asid hypofosforo*
hypophrenia *kamxeradi*
hypophrenic *zir e váwáme* [diaphragm]
hypophrenium *espáw e zir e váwáme (miyáne qulun e pahnáyi va váwáme)*
hypophysis *wágude*, bengarid be* "pituitary"

hypopiesia *káhew e fewár e xun bedun hic cem* [reason] *e áwkár*
hypopigmentation *kamrangi, peiro ye kambud e melánin/rangdáne*
hypopituitarism *kamkári ye wágude**
hypoplasia *káhew e womár e yáxtehá ye báft; kucaki ye nikxim; názok gawtan*
enamel hypoplasia *názoki ye láye ye miná ye dandán*
focal dermal hypoplasia *bimári ye kromozomi ye zanán bá názoki ye pust, va kambud e angowt yá nabudan e angowtán*
hypoplastic *docár e káhew e womár e yáxtehá ye báft/kucaki ye nikxim/názok gawtan*
hypoploid *káhew e jofthá ye kromozomi, kamtar az 46 tá.*
hypopnea *káhew e źarfá yá womár e dam (zadan)*
hypoponesis *káhew e bár e barqi/kamzuri ye taván e barqi ye puste ye puwánande ye maqz*
hypoporosis *(pas az wekastegi) kam/bad sáxte wodan e doźped/dowped*
hypoposia *kamnuwi, kam nuwidan e áb va ábgunehá* [liquid]
hypopotentia *káhew e bár e/taván e barqi/kamzuri ye taván e barqi ye puste ye puwánande ye maqz*
hypopraxia *kamkári, kamjonbewi*
hypoprosody *doźsarvang* [<Avestáyi, "sravangh" (EDPL 39.2445)]; badi ye sorud e soxan goftan*
hypoproteinemia *kambud e mátak e/mádde ye sepideyi dar xun*
hypoprothrombinemia *kambude protrombin e xun*
hypoptyalism *kambud e áb e dahán/xiv/xadu*
hypopyon *cerk kardan e otáqak e piwin e cewm*
hyporeflexia *káhew e peikonew*/pádkonew**
hyposcleral *zir e saxtwáme ye cewm*
hyposecretion *kami ye tarávow*
hyposensitive 1 *kam senahmand.* **2** *kam násázgár/ am násázvár*
hyposensitivity 1 *kam senahmandi.* **2** *kam násázgári/kam násázvári*
hyposensitization *káhew e násázgári/ násázvári*
hyposmia *kambuyáyi*
hyposmolarity *kami fewár e osmozi*
hypospadias *bázwodan e mizráh zir e nare*
balanic hypospadias *bázwodan e mizráh* [urethra] *zir e koláhak e nare*
female hypospadias *bázwodan e mizráh dar zehgir* [vagina]
penoscrotal hypospadias *bázwodan e mizráh zir e nare nazdik e xáye*
perineal hypospadias *bázwodan e mizráh dar miyándoráh, hamráh e nare ye kucak*
hyposplenism *kamkári ye seporz* [spleen]
hypostasis *kami yá badi ye gardew e xun dar páyin e tan*
hyposteatolysis *kami ye wekastan e carbihá pas az xordan e án*
hyposthenia *kamzuri, kamniruyi*
hyposthenic *kamzur, kamniru*
hypostenuria *mize* [urine] *ye ábaki/na mawt; padid ávardan e mize ye ábaki/poráb*
hypostypsis *kami gas* [astringent]
hypotaxia *kamáwnáyi (miyán e ravánpezewk va bimár dar áqáz e kár)*
hypotelorism *nazdiki ye náhanjár* [abnormal] *miyán e do andám e hamtá*
ocular/orbital hypotelorism *nazdiki ye biw az andáze ye do cewm beham*
hypotension *kami ye fewár (e xun)*
orthostatic hypotension *oftádan e fewár e xun hengám e istádan*
hypotensive *kami ye fewár (e xun); kasi ke fewár e xunaw páyin ast*
hypotensor *káhande ye fewár e xun*
hypothalamus *hypotálámus, zireandaruni [zir e otáq e andaruni] [baxw e wekami ye* "diencephalon"*, ke wekamce ye sevvom e maqz va pirámun e án ke ráhhá ye bináyi, kiyásmá ye cewm, hypofiz e peymand rá dar bar dárad.]*
hypothenar *barjestegi ye guwti ye kaf e dast dar su ye zand e zirin* [ulna]

hypothermia *kásti ye garmá ye tan, peiro ye sarmá didan yá bedast e pezewk baráye káhew e suxt e oksyźen dar kárdpezewki*
hypothermic *docár e kami ye garmá ye tan*
hypothesis *engáre; pendáwt*
alternative hypothesis *dar ámár, engáreyi digar dar sanjew bá engáre* [theory] *ye hic*
insular hypothesis *engáre ye in ke bimári ye qand az ádákhá ye Lángerláns e separine* [pancreas] *barmixizad.*
latice hypothesis *engáre ye pajarkári, ke bar páye ye án pádgen va pádtan be rixt e panjarkári beham mipeivandand*
null hypothesis *yek engáre ke báyad barresi wavad, yá engáre ye hic, zirá barpáye ye án baxt yá baxtaki budan máye ye án nist*
Starling hypothesis *engáre ye* "Starling" *ke bar páye ye án bede-bestán e ábgunehá* [liquid]*dar do su ye divár e muyraghá vábaste be fewár e hydrodstátik e do su ye divár e muragi ast va bastegi be fewár e osmozi ye do su dárad.*
hypothymia *biramaqi, biháli; balqami budan*
hypothymia *biramaqi, biháli; balqami budan*
hypothymic *biramaq, bihál, balqami*
hypothyroid *kasi ke docár e kamkári ye tyroid/qáre* ast*
hypothyroidism *kamkári ye qáre**
hypotonia *kamtuwi, kamramaqi*
hypotonic *kamtuw, kamramaq*
hypotonicity *kamtuwi, kamramaqi*
hypotrichiasis *tási ye mádarzádi*
hypotrichosis *kam-muyi*
hypotympanum *dar guw e miyáni, zir e wiyár e parde ye guw*
hypouricemia *kambude asid/gouhar e urik dar xun*
hypoventilation *kambud e havá dar hobábcehá ye wow*
hypovolemia *káhew e gonj e áb e xun/pelásmá dar tan*
hypovolemic *kasi ke gonj e áb e xunaw/pelásmá yaw kamtar az hanjár* [normal] *ast*
hypoxantine *hypogzántin , dar RNA yáft miwavad*
hypoxemia *kambud e oksyźen dar xun*
hypoxia *kambud e oksyźenresáni dar tan*
fetal hypoxia *kami ye oksyźenresáni be dawtak*
hypoxic *docár e kami ye oksyźenresáni*
hypsarrhythmia *dar navár e maqz, nazd e kudakáni ke docár e parkaw* ["jackknife seizure"] *hastand dide miwavad; kuhehá* [cycle] *va qollehá ye bá volt e bálá az cand já áqáz gawte sarásar e puste ye maqz rá farámigirad.*
hypsi-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "bálá", "bar", "abar"*
hypsibrachicephaly *kalle ye/káse ye sar e/kalle ye pahn va boland*
hypsiloid *berixt e vát e Yunáni* "upsilon", "Y"
hypsistenocephaic *dárá ye kalle ye deráz/boland/xarbozeyi, gunehá ye barjeste, va árvárehá ye piwámade*
hyps(o) *dar vážehá ye serewte be maini* [meaning] *ye "boland"*
hypsodont *dárá ye dandánhá ye berixt e manwur bá táj e boland, con dandán e giyáhxárán*
hypsokinesis *hengám e istádan az powt oftádan/zamin xordan, con dar bimári ye* Wilson *va* "paralysis agitans"
hypsonosus *kuhgereftegi, bálungereftegi*
hypsotherapy *darmán bá bordan e bimár be jáhá ye boland*
hysteratresia *bastebudan/kucak sáxte wodan e zehdán*
hysterectomy *váboridan e zehdán*
hysteresis 1 *derang e miyán e do ruydád.* **2** *(dar noxráz e del/gew* [cardiac pacemaker]*) womár e kusthá ye gew zir e marz e delxáh, ke tá tapew e del be páyin e án marz naresad, noxráz* [pacemaker] *kár nemikonad.*

hystereurysis *gowád gawtan e daháne ye zehdán*
hysteria *talváse, ásimegi*
hysteric *ásime; docár e talváse*
hyster(o)-, *dar vážehá ye serewte be maini* [meaning] *ye:* 1- *zehdán.* 2- "hysteria" *talváse/ ásimegi*
hysterocleisis *dustan/bastan e daháne ye zehdán*
hysterography **1** *darnegáwtan e niru ye zehdán.* **2** *pikarebardári bá parto ye Rontgen az zehdán yá digar ravewhá*
hysteroid *hamánand e talváse, ásimegi*
hysterolith *sang e zehdán*
hysteromyomectomy *váboridan e hupel/* [benign tumor] *e máhice ye zehdán*
hysteropexy *casbándan e zehdán be divár e wekam*
hysterptosis *foruoftádan e zehdán*
hysterorrhaphy *duxtan e zehdán*
hysterosalpingectomy *váboridan e zehdán va lulehá ye án*
hysterosalpingography *peikarebardári az zehdán va lulehá ye án*
hysterosalpingooophorectomy *váboridan e zehdán, lulehá ye án va toxmdánhá*
hysterosalpingostomy *váboridan e tekkeyi az lule ye zehdán ke tang ast va peivand e zehdán be lule ye án*
hysteroscope *dastgáh e didan e darun e zehdán va gardan e án*
hysteroscopy *didan e darun e zehdán va gardan e án*
hysterospasm *qulenj/kulánj/gereftan e máhice ye zehdán*
hysterotome *kárd e zehdánbori*
hysterotomy *boridan e zehdán, az ráh e wekam* (abdominal) *yá zehgir* (vaginal)
hysterotrachelectasia *gowád kardan e gardan e zehdán va zehdán*
hysterotracheloplasty *vásác*/bázsázi* [plasty] *e kárdpezewki ye gardan e án*
hysterotrachelorrhaphy *duxtan e gardan e zehdán*
hysterotrachelotomy *borew dádan e gardan e zehdán*
hysterovagionenterocele *qori/dabbe/fáki e zehdán, zehgir va rude*
Hz *kutáhwode ye* "herz"

Ie

-ia *pasvand be maini* [meaning] *ye nahád, hál, sán*
iamatology *darmánwenási*
-iasis *pasvand be maini ye "bimári". bázgardid be* “-osis”
iatraliptic *darmán bá rouqanhá ye/dáruhá ye málidani*
iatraliptics *darmán bá málidan*
iatric *vábaste be pezewki*
-iatrics *darmán e pezewki*
iatr(o) *pezewk, pezewki*
iatrochemistry *wimi/ximiyá ye pezewki; guneyi pezewki ke bonyád e hame ye bimárihá rá wimi/ximiyá midánad.*
iatrogenic *har bimári ke az darmán e pezewki barxizad*
iatrology *dánew e pezewki*
iatrophysics *fizik e/ cehrwenási* ye pezewki*
-iatry *darmán e pezewki*
ice *yax*
dry ice *barf e gáz e angewt* (CO2)
ichnogram *pámohr* [besanjid bá "angowtmohr"]*
ichth(o)-, *(dar váźehá ye serewte) "máhi"*
ichthyoacanthotoxin *zahri ke az niw, dandán yá xár e tan e máhi be wekár zade wavad*
ichthyoacanthotoxism *zahrzadegi az zahr e máhi*
ichthyocolla *casbi ke az bádkonak e/korbili ye* [swimming-bladder] *máhi ye Xáviyár be dast áyad*
ichthyoid *máhisán; máhivaw; con máhi*
ichthyology *máhiwenási (rewteyi dar jánevarwenási)*
ichthyootoxin *zahri ke dar toxm e/xáviyár e máhi yáft wavad.*
ichthyophthiriasis *bimári ye lakke ye sepid nazd e máhi* [white spot disease]
ichthyophthirius *takyáxte ye angali, be nám e dánewik e* "Ichthyophthirius multifiliis" *ke nazd e máhi bimári ye lakke ye sepid nazd e máhi* [white spot disease] *padid ávarde máye ye marg e án migardad.*
ichthyosarcotoxin *zahr e guwt e barxi máhihá, na guwti ke bákteri dáwte báwad*
ichthyosis *"bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki]/ koc e máhi, ke nazd e mardom máye ye wáxi gawtan e pust gawte, con sil* e máhi migardad, biwtar zamine ye źeni dáwte, bá bimárihá ye digar niz mitavánad hamráh báwad. Gunehá ye faráván dárad.*
ichthyosis congenita *bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki] e/ koc e máhi ye mádarzádi*
lamellar ichthyosis *bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki] e/ koc e máhi ye mádarzádi ye láyeláye, derázáhang*
ichthyosis palmaris *bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki] e/ koc e máhi ye kaf e dast*
ichthyosis plantaris *bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki] e/ koc e máhi ye kaf e pá*
ichthyosis simplex *bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki] e/ koc e máhi ye sáde*
ichthyosis uteri *bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki] e/ koc e máhi ye zehdán*
ichthyosis vulgaris *bimári ye pulak e máhi/sil* [<Gilaki] e/ koc e máhi ye sáde*
ichthyotoxicology *zahrwenási ye máhiyán*
ichthyotoxin *zahr e máhi*
icon *peikare*
ictal *vábaste be safyán [<safyán, Gilaki]/ divzadegi*

icteric *docár e zardi, vábaste be zardi*
icter(o)- *docár e zardi, vábaste be zardi*
icterohematuria *zardi hamráh e xunwáw ke nazd e gusfand dide miwavad. va máye ye án* "Babesia ovis" *ast.*
icterus *zardi*
icterus neonatorum *zardi ye nouzád*
ictus *zadegi*
ictus epilepticus *safyán zadegi*
ictus solis *áftábzadegi*
ICU *kutáh wode az* Intensive Care Unit*, baxw e parastári ye viźe*
id. *kutáhwode az* "idem" *(Látini) hamán, xodaw*
id *paruw* [eruption; rash]
-id *pasvand be maini* [meaning] *ye "be rixt e", "hamánand e"*
-idae *pasvand be maini ye xáneváde, dar jánevarwenási*
-ide *pasvand dar ximiyá/wimi be maini ye serewte ye "dotáyi"*
idea *andiwe, daryáft, bardáw*
autochthonous idea *andiweyi ke dast az sar e bimár bar nemidárad, va gomán mikonad ke az birun be kalleaw ráh miyábad.*
dominant idea *andiweyi ke bar har kár yá andiweyi digar savár wavad*
fixed idea *andiwe ye bimárgune ye vasvási*
imperative idea *andiwe ye zuraki*
idea of reference, referential idea *bimári ye raváni ke dar án bimár gomán mikonad harce digarán miguyand va mikonand darbáre ye u-st.*
ideal *ármáni*
ego ideal *xod e ármáni*
idealization *viźegi ye kasi digar rá ágáháne yá náxodágáháne sotudan va dust dáwtan*
ideation *manewtesázi*
idée *(váźe ye faránsavi) manewte*
identification *vákonew e náxodágáh e padáfandi ye raváni ke xod rá con digari dánestan*
cosmic identification *dar manewgosastegi, xod rá keyháni dánestan*
identity *keyi, kiyi, ciwi* [<Pahlavi (ZBP, C4336 BF)]*
core identity *keyi/kiyi/ciwi* ye visan**
ego identity *keyi/kiyi/ciwi* ye xod/xiwtan*
gender identity *keyi/kiyi/ciwi* ye visan**
ideokinetic *bengarid be* "ideomotor"
idology *ráh, ráhpardázi, dabestán (M. Moqaddam, az soxanán e u , na dar nevewteháyaw), andiwehá ye bonyádi*
ideometabolic *bekár oftádan e suxtosáz bá kár e maqzi ye hanjár yá náhanjár* [abnormal]
ideomotor *jonbew e náxáste ke az andiweyi barxizad*
ideomuscular *jonbew e máhiceyi ye náxáste ke az yek andiwe, yád va yá parimati** [hallucination] *barxizad.*
idi(o)-, *piwvand, bdar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye xod, xodi, xodsáxte*
idiochromsome *kromozom e narine yá mádine/visanik** [sexual]
idiocy *kánáyi, celi, xoli*
familial amaurotic idiocy *bimári ye mádarzádi ke candin gune dárad va dar án kuri, takán e máhiceyi va kamxeradi bá ham dide miwavad.*
cretinoid idiocy *xoli hamráh e kamkári ye qáre* [thyroid] *dar kudaki*
idiogenesis *(bimári ye bá riwe ye) náwenáxte*
idioglossia *láli*
idioglottic *lál*
idiohypnotism *xod rá xábkardan*
idiolog *váźe yá soxani mandarávarde, ke tanhá xod e án kas midánad ke ci-st*

idiologism *soxanáni bimaini* [meaningless] *goftan, ke guyande tanhá xod maini ye án rá midánad.*
idiopathic *(riwe ye) náwenáxte*
idioreflex *báztábi ke dar andám e páyáni az xodaw padid áyad*
idioretinal *(sahew e bináyi) ke viźe ye dám e cewm* [retina] *ast*
idiosome *karp e miyáni* [centromere] *hamráh e dastgáh e Golgi va mitokondrihá ye yáxte ye zeh* [spermatozoon]
idiosyncrasy 1 *xu yá har ciz e viźe ye yek tan.* **2** *raftár yá viźegi ye yek tan*
idiot *gul, lahk, kahsale (ZBP, C1747 FM), lahbale (ZBP, C3745 FM), faqák (ZBP, C3186 FM), qot, qotfare (ZBP, C3786 FM), lise (ZBP, C2641 FM)*
mongolian idiocy *gul e docár e kambud e kár e qare*
idiot savant *(váźe ye Faránsavi) ádam e guli ke dar yek rewte besyár kárdán ast.; gul e dánewmand*
idiotopy *jáygáh e har andámi dar tan dar sanjew bá andámhá ye digar; dar já ye xod*
idiotropic *darungará; xodgará*
idioventricular *dar xod e wekamce ye gew*
ignatia *toxm e xowk e* Strychnos ignatii*, ke* strychnine *va* brucine *zahr e viźe ye án hastand*
ignipuncture *darmán bá suzan e dáq*
ignis *átaw*
ignis infernalis *átaw e duzax, be maini* [meaning] *ye "zahrzadegi bá ergot* [*be* “ergot” *bengarid*]*"*
IHD *bimári ye kambud e xunresáni be gewmáz* [myocardium]
ileac *vábaste be rude ye kucak*
ileal *vábaste be rude ye kucak*
ile(o)-, *vábaste be rude ye kucak*
ilectomy *váboridan e rude ye kucak*
ileitis *ámás e rude ye kucak*
ileocecal *vábaste be rude ye kucak va rude ye kur*
ileocecum *rude ye kucak va rude ye kur*
ileocolitis *ámás e rude ye kucak va bozorg*
ileocolostomy *peivand e rude ye kucak be rude ye bozorg*
ileocystoplasty *páreyi az rude ye kucak rá baráye vásác** [repair] *e divár e piwábdán be kár bordan*
ileoileostomy *páreyi az rude ye kucak rá be páre ye digari az án peivand kardan*
ileoproctostomy *rude ye kucak rá be rástrude peivand kardan*
ileorectal *vábaste be rude ye kucak va rástrude*
ileosigmoid *vábaste be rude ye kucak va va rude ye gorgemár* [sigmoid]
ileosigmoidostomy *rude ye cucak rá be rude ye gorgemár bá suráxi ráhdádan*
ileostomy *rude ye cucak rá bá suráxi be diváre ye wekam báz kardan*
ileum *tahe rude ye kucak*
ileus *baste wodan e rude*
mechanical ileus *baste wodan e rude bá gir kardan e cizi dar án*
meconium ileus *baste wodan e rude bá mámize* [*mámize* = meconium] *nazd e nouzád*
occlusive ileus *bengarid be* "mechanical ileus"
spastic ileus *qulenj/kaft e rude*
ileus subparta *baste wodan e rude bá feworde gawtan zir e zehdán e ábestan*
iliac *vábaste be* "ilium"/*ostoxán e tohigáh*
iliac bone *ostoxán e tohigáh, “…va ostoxán e tohigáh bedán maqákhá andar-nehád ast.” (ZBP, L5057, ZX)*
ili(o)-, *tohigáh*
iliofemoral *tohigáhi-ráni*
iliolumbar *tohigáhi-kamari*
iliopelvic *tohigáhi-lagani*
iliosacral *tohigáhi-xáji*
iliosciatic *vábaste be tohigáhi cárband/tohigáhi keyle; cárband (A. Ariyanpur Kawani); bozorg e pei ye keyle**

iliospinal *vábaste be tohigáhi va sotun e mohre*
iliothoracopagus *doqoluháyi ke az lagan va sine beham casbideand*
iliotibial *vábaste be tohigáh va dorowt nei*
iliotrochanteric *vábaste be ostoxán e tohigáhi va loqmehá ye gardan e rán*
ilioxiphopagus *doqoluháyi ke az lagan tá barjestegi ye xanjari ye jenáq e sine beham casbideand*
ilium *ostoxán e tohigáh, "va ostoxán e tohigáh bedán maqákhá andar nahád ast." (ZBP, L5057, ZX)*
ill *bimár; bimári*
 föhn ill *bimári ye, sardard, mándegi va afsordegi, az bád e nimruz* [south] *va miyáne ye Orupá*
 navel ill *bimári ye mikrobi/ jvu*yi ye morq o xorus gusfand va gáv bá domal va ámás e bangáhhá*
illacrimation *awkrizew*
illinition *rouqanmáli*
illness *bimári*
 emotional illness *bimári ye raváni*
 high altitude illness *kuh-gereftegi*
 manic-depressive illness *bimári ye raváni afsordegi va wádi*
 radiation illness *bimári ye partou ye X*
illumination *foruq, rouwanáyi*
illuminism *bimári ye raváni ke dar án bimár bá mardom e jaháni digar goftogu mikonad*
illusion *pendár, buwásp, barnás/parnás*
im- *bengarid be* "-in-", *dar ximiyá/wimi "goruh e dogonji"* [bivalent group]
ima *(Látini) páyintarin; forudin*
image *peikar, tandis, engáre*
 body image *engáre ye har kas ke dar se su dar espáw* [space] *dar maqz sáxte miwavad*
 eiditic image *yád e ciz yá pendári saxt zende*
 false image *peikare ye cewm e luc*
 incidental image *bázmándan e peikare ye cizi dar maqz, pas az az miyán raftan e án ciz*
 inverted image *peikare várune/rástin*
 memory image *yád e peikareyi*
 mental image *peikareyi dar yád*
 mirror image *peikare ye áyneyi*
 real image *peikare ye várune*
imaging *peikare bardári*
 color flow Doppler imaging *peikarebardári ye Doppler e rangi*
 echo planar imaging *peikarebardári ye peźvák*
 magneticresonance imaging *peikarebardári ye meqnátisi/áhanrobáyi az báfthá*
imago *rixt e reside ye/bozorgsál e xarfastarhá* [insects] *beviźe pawe*
imagocide *dáru ye xarfastarkow, pawekow*
imapunga *imápungá bimári ye gáv dar Áfriqá*
imbalance *rást istádan natavánestan*
 autonomic imbalance *hargune bimári ye dastgáh e pei ye xodkár*
 sympathetic imbalance *porkári ye pei ye dahom*
 vasomotor imbalance *hargune bimári ye dastgáh e pei ye xodkár*
imbecile *káná, lise, nádán, nábexrad*
imbecility *kánáyi (ye miyángin), lisegi, nádáni, nábexradi*
imbibition *áb bexod kewidan*
imbricated *labe ye yeki ru ye labe ye digari ámadan con sofálhá ye bám*
imbrication *labe ye yeki ru ye labe ye digari ámadan con sofálhá ye bám*
imide *har serewte ye ximiyáyi ke goruh e dogonji ye, = NH, dáwte, va do gouhar/asid be án tavánand casbid.*
imido- *bengarid be* "imide"
imine *har serewte ye ximiyáyi ke goruh e* "imino-" *dáwte báwad.*

imino- *har serewte ye ximiyáyi ke goruh e dogonji ye, = NH, dáwte, va do riwe ye ná-asidi be án casbide*
iminourea = "guanine"
immature *náras*
immediate *rástárást; biderang; náreside*
immersion 1- *dar áb wenávar kardan*. 2- *zir e rizbin didan, cizi rá dar ábgune* [liquid] *zir e wiwe*
oil immersion *dar rouqan wenávar sáxtan va zir e rizbin didan*
water immersion *dar áb wenávar sáxtan va zir e rizbin didan*
immiscible *qáti nawodani*
immobility *bijonbewi*
immobilization *bijonbew gardánidan; bastan," qánun e bozorg andar (darmán e wekastegihá) ... do kár ast, yeki kewidan e ozv, ast va digar bastan." (ZBP, L5622 ZX)*
immobilize *bijonbew gardánidan*
immobilizer *dastgáh e bijonbew konande*
immortalization *bimargi*
immune *imen*
immunity *imeni*
immunization *imen gardánidan*
immunize *imen gardánidan*
immunoassay *ázmáyew e imeni*
immunobiology *imeniwenási*
immunochemical *imeniximiyáyi*
immunochemistry *ximiyá ye/wimi ye imeni*
immunochemotherapy *wimidarmáni hamráh e darmán e imeni*
immunocompetence *tavánáyi ye pásox dádan be bimári bá dastgáh e imeni*
immunocyte *yáxtehá ye dastgáh e lanfi/sepidxuni ke pádtan sáxte, ántiźen rá az kár miyandázad*
immunodeficiency *kamkári ye dastgáh e imeni*
combined immunodeficiency *kamkári ye* Lymphocyte*há ye B ke pádtan misázand va* Lymphocyte*há ye T ke yáxtehá ye imeni hastand*
immunodepression *kamkári va yá sarkubi ye imeni*
immunogenic *harce ke máye vákonew e imeni gardad.*
immunogenicity *harce ke máye ye vákonew e imeni gardad.*
immunoglobulin *globulin e imeni*
immunohistochemical *ximiyá/wimi ye báft va vákonew e imeni/pádgen va pádtan*
immunoincompetence *nátaváni ye dastgáh e imeni ye tan*
immunology *imeniwenási*
immunolymphoscintigraphy *peikarebardári az báft e badxim ke be gerehá ye sepidxuni dastandázi karde, bá komak e dáru ye partouzá*
immunomodulation *parde gardánidan e imeni ye tan (afzudan/kástan yá dar marz e delxáh negahdáwtan)*
immunomodulator *harce ke betavánad vákonew e imeni rá káste yá biyafzáyad; pardegardán e imeni [bengarid be* " modulation"*]*
immunopathology *imeniwenási ye tan dar bimárihá*
immunophysiology *kárwenási ye dastgáh e imeni*
immunopotency *tavánáyi ye imeni ye tan*
immunoprecipitation *tahnewast e vákonew e pádgen va pádtan*
immunoprophylaxis *piwgiri ye bimári bá komak e imeni*
immunoreaction *vákonew e imeni*
immunoregulation *sámán dádan e/sámánew e dastgáh e imeni*
immunoscintigraphy *peikarebardári az báft e badxim bá komak e dáru ye partouzá*
immunostimulant *barangixtan e dastgáh e imeni*
immunosuppression *sarkubi ye dastgáh e imeni*

immunosuppressive *sarkub konande ye dastgáh e imeni*
immunosurvellance *páyew e/páyidan e dastgáh e imeni*
immunotherapy *darmán bá komak e afzáyew yá káhew e kár e dastgáh e imeni*
impact *kust*
impaction *kufte, darhamkufte; girkardan*
ceruminal impaction *girkardan e mum e xowkwode dar suráx e guw*
dental impaction *girkardan e dandán dar árváre va niw natavánestan zadan e dandán*
fecal impaction *gir kardan e pixál e xowk dar rástrude*
food impaction *gir kardan e xorák dar miyán e dandánhá*
impalpable *náparmásidani*
impar *tak, na joft, na dotáyi*
impatency *bisuráxi*
impatent *bisuráx*
impedance *táv*
acoustic impedance *táv e wenaváyi*
aortic impedance *táv e haftandám/wáhrag/sorxrag e Áortá*
imperception *darnayáftan*
imperforate *bisuráx*
impermeable *rexnenápazir*
impervious *rexnenápazir*
impetiginous *zard e zaxmi*
impetigo *zard e zaxm*
impetigo bullosa *zard e zaxm távali (pust e sar, dast o pá)*
impetigo contagiosa *zard e zaxm e vágir*
impetigo herpetiformis *guneyi piwuk bá távalhá ye cerki*
impetigo neonatorum *zard e zaxm e nouzád*
impetigo vulgaris *zard e zaxm*
implacentalia *pestándáráni ke hengám e ábestani joft nadárand.*
implant *peivand (kardan) e báft, dáru, yá mátak/mádde e partoyzá be tan*
dental implant *peivand e dandán*
endometrial implant *tekkeyi az darunpuw e zehdán ke az lule ye zehdán rafte ru ye toxmdán, zehdán yá darunpuw e wekam jáygirad*
endosseous implant *peivand e dandán e sáxtegi darun ostoxán e árváre*
implantation *peivand (kardan) e* blastocyst*, báft, dáru, yá mátak e partoyzá be tan*
hypodermic implantation *dáruyi rá zir e pust xábándan*
periosteal implantation *peivand e zardpei/lik zir e rukew e ostoxán*
implantodontics *rewteyi az dandánpezewki ke dar án dandán yá ciz e sáxtegi ye digar rá dar árváre peivand konand.*
implantodontist *dandánpezewk e viże ye peivand e dandán*
implantodontology *rewteyi az dandánpezewki ke bá peivand sarokár dárad*
implantology *rewteyi az pezewki ke bá peivand e báft, andám, dáru va digarcizhá sarokár dárad.*
implosion *bengarid be* "flooding"
impotent *sost, "Conin goft k-in noureise bejáy -- yeki zan gozin kard o wod kadxodáy; be kár andarun náyże sost bud -- delaw gofti az sost xodrost bud." (ZBP, L5930 SF); piyáde, "DávudbeygbuMohammad Qázi mardi saxt fázel va niku-adab va niku-we'r bud valikan dar dabiri piyáde." (ZBP, L5753 TBH); nátaván, háj = háź (ZBP, C2476 FM)*
impregnate 1 *ábestan gardánidan/kardan.* **2** *bá bár e barqi por kardan*
impregnate 1 *ábestan gardánidan/kardan.* **2** *por; ágande*
impressio *foruraftegi*
impresio cardiaca pulmonis *foruraftegi ye wow az gew/del*
impressiones digitae *foruraftegihá ye angowti darun e káse ye sar, ke maqz dar án foruraftegihá jáy dárad.*
impressio ligamenti costoclavicularis *foruraftegi ye zardpei ye dandeyi-canbari*

impressio trigeminalis osis temporalis *foruraftegi ye ostoxán e gijgáhi ke gere ye pey e seqolu dar án já migirad*
impression 1 *kárkard.* **2** *foruraftegi*
cardiac impression *foruraftegi ye har andámi dar tan ke gew/del ru ye án oftáde báwad*
complete denture impression 1- *qáleb e hame ye dandánhá.* 2- *qáleb e har do árváre bi dandán baráye sáxtan e dandán e sáxtegi*
gastric impression *foruraftegi ye har andámi ke kom bar án fewár ávarad*
imprinting *zud yád gereftan e/ámuxtan e raftári dar barábar e angizewi dar áqáz e zendegi; naqwpaziri; gardebardári ye raftári ye kudak yá jánevar e javán*
impulse *angizew; kárang* [<kárangan, Sanskrit]; kust*
cardiac impulse *kust e nouk e gew/del*
irresistible impulse *angizew/kárang* e piwgiri nápazir dar anjám e kári náwáyest*
nerve impulse *kust e barqi-ximiyáyi dar pei*
impulsion *angizew e daruni ke bimár natavánad jelo ye án rá begirad; kárang* e piwgiri nápazir dar barábar e angizew e daruni con nazd e kudakán va bimárán e raváni*
inactivate *az kár andáxtan*
inactivation *az kár andáxtan*
inactivator *az kár andázande*
inadequacy *nátaváni*
inalimental *naxordani; har cizi ke naxordani báwad*
inanimate *biján*
inanition *riquyi az bixoráki; nezári az gorosnegi*
inappetence *nadáwtan e árezu ye xorák*
inarticulate *bedun e band/bandgáh; az ham jodá; bezabán nayávarde*
inartculomortis (Latin); sur l'artcle de mort (French): *nazdik e marg; dam e marg*
inattention *biparváyi*
inborn *mádarzádi; bengarid be* "innate"
inbreeding *roxmkewi/zádorud e hamxun*
incandescent *táfte, tafte*
incarcerated *xafe; darband; girkarde*
incarceration *xafegi; darbandi; girkardegi*
incarnatio *dar guwt foruraftan*
incarnatio unguis *foruraftegi ye náxon dar guwt*
incest *vatkámegi [<vat, Baluci = xod + kámegi (EDPL, 53.1180)]. niz besanjid bá mádarkámegi [mátrigamanan (Sanskrit)], doxtarkámegi, xáharkámegi*
incidence *jastak (besanjid bá* "prevalence"*)*
incident *barxord, con barxord e partou be báft*
incineration *suzándan va xákestar gardánidan con morde rá*
incipient *(newánehá ye) áqázi*
incise *wekáftan, "va har zani ke az Habawe bár dárad bewkáf va farzandán birun ávar va bekow." (ZBP, L316, TB)*
incision *borew, wekáf, "va agar dar guwt bovad tá tamám poxte nawavad nawáyad wekáft." (ZBP, L5581 ZX)*
celiotomy incision *borew e miyán e wekam*
Cherney incision *borew e wekam baráye dastresi be toxmdán va zehdán*
Dührssen's incision *borew e* Dührssen *dar gardan e zehdán baráye birun ávardan e bacce*
Fergusson's incision *borew e* Fergusson *az kenár e bini va gune az bálá be páyin*
paravaginal incision *borew e zehgir va miyándoráh baráye birun kewidan e sar e bacce*
incisive 1 *borrande.* **2** *dandán e piwin*
incisor *borrande; dandán e piwin*
incisura *borew, boridegi, foruraftegi, dandán e piwin*

incisure *borew, boridegi, foruraftegi*
inclinatio *xam, xamew, xamegi*
inclination *xam, xamew, xamegi*
incline *garáyew, xamew*
inclusion **1** *darbar dáwtan; gonjidan; gonjew.* **2** *(ánce ke darun e yáxte yáft wavad) parvankarp* [parvan <parvastan, (= darbardáwtan)+ karp <kehrpa (Avestáyi): tan/* body*]*
cell inclusion *parvankarp**
dental inclusion *dandáni ke dar ostoxán gir karde báwad*
incoagulability *laxte nawodan e xun*
incoherent *gong; partopalá*
incompatibility *násázi; násázgári; násázvári*
chemical incompatiblity *násázgári/násázvári ye ximiyáyi*/wimiyáyi*
therapeutic incompatiblity *násázgári/násázvári ye dáruhá*
incompatible *násáz; násázgár; násázvár*
incompetence *nárasáyi, nátaváni, piyádegi*
aortic incompetence *náresáyi ye darice ye áortá/wáhrag*
mitral incompetence *náresáyi ye darice ye dolatti ye gew/del*
valvular incompetence *náresáyi ye dariceyi*
incompetent *nátaván, nárasá, piyáde, "Dávud Beyg Mohammad e Qázi mardi saxt fázel o niku adab va niku-we'r bud, valikan dar dabiri piyáde..." (ZBP, L5753 TBH)*
incompressible *náfewordani*
incontinence *cekidan e gomiz, "taqtirolboul be Pársi cekidan e gomiz guyand…" (ZBP, L5554 ZX); bixást birun ámadan e…" [dar boridegi ye maqz e tire…] "...va boul va boráz bixást e u birun áyad…" (ZBP, L5615 ZX); bixást mize* [urin] *va sergin rahá kardan*
incontinent *kasi ke náxáste bemizad*
incoordination **1** *náhamáhangi.* **2** *náhamáhangi ye kár e máhicehá*
incorporation **1** *dar... nahádan; dar... gonjándan.* **2** *(ravánwenási) guneyi padáfand e raváni, xordan e pendárin e viźegihá ye kasi digar*
increment *afzáyew*
incretion *tarávow e daruni*
incretion *joftgiri bá xodi*
incrustation *puste (bastan); tuź (ZBP, C2621 <Lori)*
incubate **1** *káwtan, az toxm darávardan.* **2** *baráye mikrob/ jvu*, kewt dádan; parvarándan; poxtan.* **3** *(har ciz e) kewte*
incubation **1** *kewt dádan; parvarándan.* **2** *az toxm darávardan; ru ye toxm newastan.* **3** *ruzgár e xoftegi (ye yek bimári).* **4** *poxtan (baráye vákonewhá ye ximiyáyi/wimiyáyi yá máyeyi* [enzymatic]
incubator *kálbi* [<Gilaki dialect]
incubus *baxtak, karanju, kábus*
incudal *(vábaste be ostoxán e) sendáni*
incudimalleal *vábaste be ostoxán e sendáni va cakkowi*
incudostapedial *vábaste be ostoxán e sendáni va rekábi*
incurable *darmán-nápazir, bidarmán*
incurvation *xamidegi; sarkaji*
incus *ostoxán e sendáni (ye guw e miyáni)*
incyclophoria *gardew e áse* [axis] *ye cewm bedarun/be su ye bini*
incyclotropia *gardew e áse ye cewm bedarun/be su ye bini*
indandione *"indandion", wekáftehály az "1, 3- indandion" mánand e* "phenindione" *ke jelo ye laxte wodan e xun rá migirand ammá sáxtemán e* "coumadin" *[kumádin] rá nadárand.*
indecidua *pestándáráni ke baxw e biruni ye darunpuw e zehdán e ábestan, rá nadárand, con vál* [whale] *va somdárán* [ungulates]; *baxw e biruni ye darunpuw e zehdán e ábestan*
indentation *boridegi, kaw*

index 1 *angowt e dovvom e dast.* **2** *namád; nemudár, do andáze yá barxe dar sad.* **3** *fehrest.* **4** *(dánew e wonár) taván con 25^3.* **5** *qáleb e dandán.* **6** *zirnamád* con "x_i", "i" dar zir be maini* [meaning] *ye án ast ke: x_1, x_2, x_3 va mánand e án*
 absorbancy index *namád e darkewew*
 body mass index (BMI) *geráni ye tan be Kg/bálá/qad* [height] *be metr be taván e do*
 cardiac index *barxe ye bázdeh e/borundeh e gew x tondi ye tapew e del, baxw bar ruye ye tan be m^2 (metr be taván e do)*
 cranial index *barxe ye káse ye sar = bozorgtarin pahná ye káse ye sar baxw bar derázá ye káse ye sar zade dar 100*
 obesity index *barxe ye farbehi = geráni ye tan/gonj e tan*
 penile index *barxe ye fewár e nare = fewár e xun e tapewik* [systolic] *e nare, baxw bar fewár e xun e tapewik e sorxrag e zand e zebarin* [radial]*, ke agar kamtar az 0.6 báwad newán e nátaváni ye rást wodan e nare ast.*
indicate 1 *newán dádan; newáne ye... budan.* **2** *ravá/wáyeste budan*
indication 1 *newán e ye... budan.* **2** *wáyeste budan, wáyestegi*
indicator *newán dahande, nemun, nemune, nemudár*
indifferance *sardi/xowki/yeksáni dar barábar e bimári ye xiw, ke bimári ye raváni ast [házew* [<Pahlavi (ZBP, L4039 BF, MK)]*
indifferent *sard, xowk, yeksán, biparvá*
indigenous *bumi*
indigestible *dowgovár; doźgovár; nágovárdani*
indigestion *dowgovári, doźgovári; dowgovárew; doźgovárew*
indigo *nil, nilak, láźvard, lájevard*
indirect *násar-rást*
indiscriminate *docár kardan har páreyi az tan/ bedun e jáygáh e viźe*
indisposition *náxowi*
individuation *viźegihá ye xiw rá yáftan. 2 dar ruyánwenási, harpáreyi viźegi ye xiw rá yáftan*
indolamine *indolámin*
indole *indol*
indolent 1 *kam-dard.* **2** *kondro (con bimári, ámás, cangár)*
induce *sáránidan [<Pahlavi, sárenitan, (ZBP, L1976 MK) (ZBP, C1977 BF)]*
induced *bezur padid ávarde; barangixtani; sáránewi; sáránide* [<Pahlavi "sárenitan", sárá, sárán, sárande] gardew e barq rá be jonbew degargun kardan*
 induced labor *záyemán e sáránide**
inducer *(dar źenwenási ye molekuli) molekuli ke máyeyi* [enzyme] *rá padid ávarad; sárán* [bengarid be* "induced"*]*
inducible *bezur padid ávardani; sáránewi* [bengarid be* "induced"*]*
inductance *sáránew*/sáránidan* [bengarid be* "induced"*]; gardew e barq rá be jonbew degargun kardan*
induction 1 *bezur padid ávardan; sáránew* [bengarid be* "induced"*].* **2** *padidávarande ye andámi dar ruyán.* **3** *bihuw kardan; huwbari.* **4** *sáránew* (cehrwenási/fizik/*Physics*)* [see "induce"]; *gardew e barq rá be jonbew degargun kardan*
inductor *báfti ke máyeyi betarávad va máye ye ruyew va degarguni nazd e ruyán gardad; báft e sárán* [bengarid be* "induced"*]*
inductotherm *dastgáh e garmásár* [bengarid be* "induced"*]*
inductothermy *tab yá afzáyew e garmá ye tan bá sárew* [bengarid be* "induced"*]*
indurated *seft/saxt (gawte)*
induration 1 *seft/saxt gawtan.* **2** *tudeyi/báfti seft/saxt*
indwelling *luleyi ke dar andámi baráye zehkewi yá dádan e dáru yá xorák begozárand*
inebriate *mast gardándan*
inebriation *masti*
inebriety *masti, meybáregi*

inelastic *seft; wax; estaft (ZBP, C3560)*
inert *bikonew; tand [<Pahlavi (ZBP, C6284, MK, BF)], con gáz e tand*
inertia *sosti, bijonbewi*
  colonic inertia *sosti ye rude ye bozorg*
  inertia uteri *sosti ye zehdán hengám e záyemán*
in extremis *hengám e marg*
infancy *noubávegi, noupáyi, xordsáli*
infant *noubáve, noupá, xordsál*
newborn infant *nouzád*
premature infant *xordsál e náras*
preterm infant *nouzád e náras*
infanticide *baccekowi*
infantile *kudakáne, xordsáláne, bávegán; pác*/páce* [<Gilaki]*
infantilism *kuwtáyi* [<Gilaki]*
infarct *báft e toranjide*
infarction *toronjidegi, toranjew*
  myocardial infarction *toronjidegi ye gewmáz, toranjew e gewmáz*
  pulmonary infarction *toronjidegi ye wow, toranjew e wow*
infection *tafnu [<tapnau, (Pársi ye Bástán)]*
infectious *vágir, tafnik* [<tapnau, (Pársi ye Bástán)]*
infecundity *názáyi*
inferior *páyin, páyini, forusu; zirin*
inferolateral *zirin va biruni*
inferomedial *zirin va daruni*
inferonasal *(meidán e did) yek cahárom e páyini be su ye bini*
inferoposterior *zirin va powti*
inferotemporal *(meidán e did) yek cahárom e páyini be su ye gijgáh*
infertile *bibar, názá*
infertility *názáyi, nábarumandi, bibári, bibari, bár nagereftan*
infestation *bimári ye angali ye pust yá náxon; áludegi*
infiltrate 1 *rexne kardan dar báft.* **2** *áláyew, áludegi*
pulmonary infiltrates *kuná* ye wow [kuná <kordi]*
infiltration *rexne, áláyew, tarávow, nawt; kuná* [kuná <kordi]*
  fatty infiltration *rexne ye carbi dar báft*
  inflammatory infiltration *rexne ye yáxtehá ye ámási dar báft*
  pulmonary infiltrates *kuná*ye wow [kuná <kordi]*
infirm *ranjur, wekanade, sost, nátaván*
infirmary *darmángáh*
infirmity *ranjuri, sosti, nátaváni*
inflammation *ámás, tabew, "...va con bá warábxori tabew e massáne rá nik bovad" (Alabniye anelhaqáyeq eladvie, p14)*
inflammatory *ámási, tabewi*
inflation *porbádi, damidegi; bád kardan, damew*
inflection, inflexion *be darun xam kardan/xamidan/gawtan/gardándan*
inflorescence *golázin; garzan*
influenza *cáyemán*
  Asiatic influenza *cáyemán e ásiyáyi*
  avian influenza *cáyemán e morqi*
  endemic influenza *cáyemán e bumi*
  equine influenza *cáyemán e asbi*
  swine influenza *cáyemán e xuki*

infolding *tuduzi, tuduxtan (1- báft e fozuni rá bá duxtan e do var e án beham puwándan. 2- tu raftan e báft, con lule ye pei ke dar ruyán az tu raftan e pust padid áyad)*
infra-, *(piwvand) "foru-", "forud-", "zir-", "jir-"*
infraaxillary *zir e baqal; kaw*
infraclavicular *zir e canbari*
infraction *wekastegi ye ostoxán bedun e jábejáyi*
infrainguinal *zire kewále*
inframammary *zir e pestán*
inframandibular *zir e árváre ye páyini*
inframaxillary *zir e árváre ye báláyi*
infrapatellar *zir e kawgak*
infrared *parto ye zir e qermez*
infrascapular *zir e ostoxán e wáne/saft/bil*
infrasternal *zir e jenáq e sine*
infrastructure *zirsáxt, zirsáz*
infratemporal *zir e gijgáhi*
infratonsilar *zir e bádámak*
infraumbilical *zir e náf*
infundibular *qifi*
infundibulopelvic *baxw e qifi-laganceyi ye gorde*
infundibulum 1 *qif, baxw e qifi.* **2** *tane ye sorxragi* [truncus arteriosus]
pulmonary infundibulum *qif e sorxrag e wowi*
infundibulum tubae uterinae *qif e lulehá ye zehdán*
infundibulum of uterine tube *qif e lulehá ye zehdán*
infuse *dam kardan, xisándan; farqárdan*
infusible *ábnawodani*
infusion 1 *dam karde.* **2** *xisánde; farqár.* **3** *dáruyi rá darun e rag zadan*
saline infusion *ábnamak e hanjár* [normal saline] *rá darun e rag zadan*
ingestion *(dáru) xordan, forudádan, ubárdan*
ingrowth *be su ye darun ruyidan*
inguinal *(kanál e) kewále (ye rán)*
inguinocrural *vábaste be kewále va rán*
inguinolabial *vábaste be kewále va lab e náz*
inguinoscrotal *vábaste be kewále va kise ye xáye*
INH, isoniazid
inhalant 1 *damidani , kewidani* **2** *dáruhá ye xeradpuw e damidani/kewidani con kokáyin*
inhalation 1 *damew* **2** *dáru ye damidani*
inhale *damidan, kewidan*
inhaler 1 *dastgáh e darkewidan e dáru.* **2** *dastgáh e damidan*
inherent *ásnide [<Pahlavi, "ásn"]; żáti [<Avestáyi, záta]*
inheritance *be gouhar (dáwtan), "Yeki pádewá bud Mehráb nám -- zebardast bá ganj o, gostarde-kám; Ze Zahhák e Tázi gohar dáwti -- be Kábol hame bum o bar dáwti." (ZBP, L6521 SF)*
inhibit *bázdáwtan*
inhibition *bázdáwtan*
inhibitor *bázdárande*
inhomogeneity *náhamgeni*
inhomogeneous *náhamgen*
inio-, *pas e sar*
iniopagus *doqoluháyi ke az pas e kalle beham casbideand*
initial *áqázin; noxostin*

initiation *áqázidan, pei afkandan; [(dar zahrwenási) bá komak e cizi cangárzá* [carcinogenic]*, dar yáxteyi degarguni ye ẑeni ye andaki padid ávardan, hamin yáxte dar áyande mitavánad bá mádde ye cangárzá, cangár padid ávarad.].* ***pei-afkandan e cangár****, [Pei ye kin to afkandi andar jahán -- Ze bahr e Siyávaw miyán e mahán." (ZBP, L6105 SF)]*

initis *ámás e rewtehá ye máhice*

inject *zadan; [bá án ke dar biwtar e bárehá beviẑe dar soxan e mardom az "zadan", va "suzan zadan" mitaván* "inject" *rá tarjome kard ammá beviẑe dar zamine ye pezewki beváẑeyi yekpárce niyáz hast. piwnahád miwavad az váẑe ye "niwtan*" dar in zamine komak gereft. riwe ye zamán e aknun "niz-", "yá "nis-" ("minizam*"; "niwtam*", "niwteam*; "nis! niw!; benis!/beniw!"). [besanjid bá "nikwana-" <Sanskrit (EDPL)]//*

injected 1*zade (suzan);* **2** *qermez; porxun (con cewm)*

injection 1 *zadan (suzan); niwte.* **2** *dáruyi ke bá suzan zade wavad/ niwte wavad.* **3** *qermezi; porxuni (con cewm)*

injury *ásib, xastegi*

birth injury *ásib e nouzád hengám e záyemán*

blast unjury *ásib peiro ye tarkew e tup yá xompáre*

deceleration injury *ásib e maqz peiro ye káhew e nágaháni ye tajá* [speed] *ye ráde*/máwin*

whiplash injury *káhew/afzáyew e nágaháni ye tajá** [speed] *ye ráde* va ásib e maqz e tire va sotun e mohre, miyán e mohre ye 4 va 5 e gardan, dar injá 4 mohre ye báláyi con táziyáne kár karde va se mohre ye páyini con dastgire ye táziyáne ast.*

inlay *maqzi, pust yá ostoxán e darnewánde dar yek zaxm.; porkardan/porkardegi ye dandán*

inlet *ábráh; kawak* [<kawa (Avestáyi) (EDPL 53.0485)]; tuwo* [<tuwo (Gonuyi)]*

pelvic inlet *kawak e/tuwo* ye lagan*

innate *záti [<záta, (con mazda-záta = mazdá-áfaride (EDPL 9.0865)]; ásnide*[<Pahlavi (ZBP, C2217, MK, BF)]; serewti. bengarid be* "inborn"

innervation *pei dádan, be baxwi az tan*

innocent *nikxim*

innocuous *bigazand, biázár*

innominate *binám, barxi párehá ye tan rá ke piwtar námgozári nawode bud "binám" mixándand, con sorxrag e binám ke hamán "bázuyi-kalleyi"* [brachiocephalic] *báwad.*

innoxious *biázár*

in(o)- , *dar váẑehá ye serewte be maini* [meaning] *ye "rewte"*

inoculate *máye (ye áble) kubidan*

inoculation *máyekubi*

inoculum *máye (con máye ye áble)*

inogenesis *rewtesázi*

inoperable *(kárdpezewki) nápazir*

inorganic *káni, barbaste, harciz ke az áb va angewt* [carbon] *sáxte nawode báwad, na hydrokarbon*

inosculate *peivand e do ciz bá suráxi kucak*

inosculation *peivand e do ciz bá suráxi kucak, con ragi rá be andámi luleyi*

inosine *inozin, yek nukleotid e purin*

inositis *ámás e báft e rewteyi/lifi* [fibrous tissue]

inotropic *niru ye máhice*

negatively inotropic *káhande ye niru ye máhice*

positively inotropic *niru ye máhice*

inotropism *kárkard ruy e niru ye máhice*

insalubrious *bimár-konande; nábehi*

insane *bixerad; diváne*

insanitary *na behdáwti; nábehdáwti*

insanity *divánegi, bixeradi*

insect *xarfastar, xarastar, xastar (ZBP, C1629, FM, BQM, BF)*

insectarium *parvarewgáh e xarfastar*
insecticide *pawekow; xarfastarkow*
insectivorous *pawxár, xarfastarxár*
insemination *gownidan, gown dádan*
insensible 1 *darnayáftani.* **2** *anáźir, ná-áźir, bihuw.* **3** *kerex, ser*
insert 1 *láye.../darun e... nahádan; pasáxtan* [riwe ye aknun "pasáz-" [<Pahlavi (ZBP, C3653, MK)].* **2** *láyi, pasáxt*, pasáxte**
insertion n *bengarid be* "insert"
insidious *badxim, kondrou va penháni*
insight 1 *binew.* **2** *(dar ravánpezewki), ágáhi va binew e bimár darbáre ye xástgáh va maini* [meaning] *ye sahewhá* [feelings] *va raftár e xiw; bowuli*
insipid *bimaze*
in situ *dar já ye hanjár* [normal] *e xod, dar já ye áqázin bedun e dastandázi be jáhá ye digar*
insolation 1 *áftábzadegi.* **2** *áftábdarmáni*
insoluble *ábnawodani*
insomnia *bixábi*
insomniac *bixábi; bixáb*
insomnic *bixábi; bixáb*
inspersion *gardpáwi*
inspiration *dam*
inspiratory *hengám e dam*
inspirometer *damsanj*
inspire *damidan*
inspissated *xowk, xowkide*
inspissation *xowk, xowkidegi*
instability 1 *nápáydári, náostovári.* **2** *náostovári ye raváni*
  detrusor instability *kár kardan e náxáste ye máhice ye piwábdán, peiro ye bimári ye dastgáh e pei*
instar *har bandpáyi* [arthropod] *miyán e pustandázihá tá bozorgsál gardad*
instep *powt e kamán e pá*
instill *cekándan*
instillation *cekándan, cekke-cekke dádan*
instillator *cekcekán*
instinct *xerad e ásnide**
  aggressive instinct *xerad e ásnide* ye marg*
  death instinct *náxodágáh marg xástan* (Freud)
  herd instinct *zendegi ye rameyi/galleyi ye ásnide*
  life instinct *xerad e ásnide* ye zendegi/zende xástan budan*
  mother instinct *xerad e ásnide ye mádari*
  sexual instinct *xerad e ásnide ye zendegi/varanik**
instinctive *ásnide*; xodádád, "Hasad ce mibari ey sost-nazm bar Háfez? -- qabul e xáter o lotf e soxan* <u>*xodádád*</u> *ast."*
institutionalization <u>**1**</u> *bimári ke báyad hamiwe dar bimárestán zendegi konad.* <u>**2**</u> *timárestáni*
instrument *abzár e viźe*
instrumentarium *hame ye abzárhá ye yek ápang** [surgery/surgical procedure] *e viźe*
instrumentation *kárbord e abzár*
insuccation *xisándan, piw az birun kewidan e dáru*
insufficiency *nárasáyi*
insufflation *damidan e gard, dame/boxár/gáz yá havá dar kávákhá ye tan*
insufflator *(dastgáh e) damande*
insula *ádá, ádák, jazire, gazire*

insulation **1** *rexnenápazir sáxtan, duráyidan* [<dura (Baluci)]; durákár*, duráyew*.* **2** *duráye*, ánce ke cizi rá rexnenápazir gardánad.*

insulin *ansulin*

insulinemia *andáze ye ansulin dar xun*

insulinoma *qodde ye/qonde ye/gude ye ansulinsáz dar separine* [pancreas]

insuloma *qodde ye/qonde ye/gude ye ansulinsáz dar separine*

insult *ásib, ázár*

intake *gosárew*

  caloric intake *gosárew e kálori*

  fluid intake *gosárew e áb va ábgunehá*

integration **1** *dorost, bavande (gawtan); báwtin* [báwtvun, guuyew e Ardakáni).* **2** *yeki/yekpárce wodan*

integrin *integrin, mátak e/mádde ye ximiyáyi/wimiyáyi ke vákonew e yáxtehá rá báham va bá zistbum e birun e yáxte be gardan dárad*

integument *pust, puste, puwine, puwew*

integumentary *vábaste be pust, puste, puwine, puwew*

intela *dar báft*

intellect *xerad, hang*

intellectualization *(dar ravánpezewki), bekár bordan e xerad, baráye ruberu nawodan e bá harce ke máye ye negaráni gardad.*

intelligence *xxerad, hang*

intemperance *náxiwtandári, ferehbudmanewi* [ferehbud <Pahlavi (ZBP, C4797 MK, BF)]; -báregi (con meybáregi)*

intensification *saxt/átawin/beniru/nirumand/porzur gawwtan/kardan*

intensionometer *dastgáh e andázegiri ye niru ye parto ye* Rontgen

intensity *saxti, tizi, tondi, átaw*

intensive *saxt, tiz, feworde, beniru*

  intensive care unit *baxw e parastári ye viźe*

intensivist *pezek e viźe ye baxw e parastári ye viźe*

intention *áhang; ráy, "Ke u rá hami áwti nist ráy -- Be delw andarun dád rá nist jáy." (ZBP, L6343 SF); (dar ravánpezewki) padid ámadan e newáneháyi ke hengám e áhang e kári kardan padid áyad.*

  intention tremor *larzew hengám e áhang e anjám e kári*

inter-, *piwvand, miyán, mid [<Avestáyi, "maidiya (EDPL 27.2270)]*

interaction *vákonew bá yekdigar*

  drug interaction *vákonew e yek dáru ruy e kárkard e dáru ye digar yá zahrnáki ye án.*

interannular *miyán e do parhun* [circle/ring]

interarticular *miyán e do band/bandgáh*

interatrial *miyán e do dehiz*

intercalary *dar miyán e*

interchange *dádan o setándan; goránidan; táxt zadan*

intercostal *miyán e dandehá; miyándandeyi*

intercourse *ámizew, xoftoxiz, gáyew, marzemán/marzidan, máyew [<Pahlavi, (ZBP, C6073 MK)]; gerd-ámadan*

intercurrent *miyándo (ruydádháyi hengám e yek bimári)*

interdental *miyán e do dandán e joft e ham*

interdigital *miyán e do angowt*

interdigitation **1** *con angowtán beham joft gawtan.* **2** *angowt*

interface *midru**

interference **1** *dastyázi, dastandázi.* **2** *baráye rouwanáyi, ává, kuhehá ye barqi yá kahrobáyi: váband*.* **3** *dar tapew e gew/del, naresidan e kuhe ye barqi, peiro ye yek kuhe ye miyándo* [intercurrent]. **4** *har gune jelougir e joftgawtan e dandhá beham*

  occlusal interferences *har gune jelougir e joftgawtan e dandhá beham*

interfering *topoq zadan (baráye asb, gir kardan e topoqhá hengám e ráh raftan)*
interferomter *abzár e andázegiri ye derázá yá jonbew, bá komak e partou yá ává ye miyándo* [intercurrent].
interferon *interferon, glykoproteyin e zedd e virus, ke jelo ye sáxt e RNA ye virus rá dar yáxte migirad.; interferon/vábandán* [besanjid bá "vábansd" (ZBP, C4153)*
interganglionic *miyán e gereh-há*
intergluteal *miyán e kapalhá*
intergonial *miyán e guwe ye árváre ye páyini*
interictal *miyán e do safyán* [ictus]
interior *darun, andarun*
interlabial *miyán e do lab*
interlamellar *miyán e do tiqe*
interleukin *interlukin, nám e bázargáni ye* "cytokine"*há*
interligamentary *miyán e zardpeihá*
interlobar *miyán e do lap*
interlobular *miyán e do lapak*
interlocking *beham qofl wodan/kardan; kupalidan*
intermalleolar *miyán e do quzak*
intermamillary *miyán e nouk e do pestán*
intermammary *miyán e do pestán*
intermarriage 1 *zanáwuyi miyán e hamxunhá.* **2** *zanáwuyi miyán e nežádhá, radehá ye mardomi yá dini ye gunágun.* **3** *peivand az ráh e zanáwuyi*
intermaxillary *miyán e do árváre ye bálá*
intermediary *miyánji, varrafán*
intermediate *miyáne, miyán, farávarde ye miyáni*
intermedius *miyáni; (dar pezewki) miyán e se sáxtemán e tan ke yeki az ánhá be rástá ye miyáni ye tan nazdiktar va digari durtar az rástá ye miyán e tan báwad.*
intermenstrual *miyán e do dawtán*
intermenstruum *miyán e do dawtán*
intermission *xámuwi miyán e do tab* [febrile attack], *parre* [convulsion], *yá kaft e* [attack]*/táxt e bimári*
intermittent *gahgáh, pastáyi, pastámand, gardide, con "tab e gardide"*
intermural *miyán e divár e yek andám*
intern *antern; dánewju ye sál e páyáni ye pezewki yá dandánpezewki, ke báyad yek sál dar bimárestán kár konad, tá parváne ye pezewmi/dandánpezewki begirad.*
internal *daruni*
internal medicien *pezewki ye bimárihá ye daruni, awupezewki*
internasal *darun e bini*
internatal *miyán e do kapal*
internist *pezewk e bimárihá ye daruni*
internodal *miyán e do gereh*
internodular *miyán e do gereh/gude*
internship *páygáh yá sál e anterni*
internuclear *darun e haste*
interorbital *darun e káse ye cewm*
interpeduncular *miyán e do páyak*
interphasal *zamán e miyán e do baxw wodan e yáxte*
interpolar *miyán e do mex*
interpretation *(dar ravánpezewki/ravándarmáni), yáftan e maini* [meaning] *ye penháni ye goftár yá kerdár e bimár*
interpupillary *miyán e do mardomak*
interrupted *wekaste, boride, gosixte, gosaste, bázdáwte*

interscapilium *miyán e do ostoxán e wáne/saft/bil*
interscapular *miyán e do ostoxán e wáne/saft/bil*
interscapulum *miyán e do ostoxán e wáne/saft/bil*
intersect *hamdigar rá boridan/beham xordan, bar yekdigar gozawtan, "va az in se, do azole ham con do azole ye nazdik árande, bar yekdigar bogzawte..." (ZBP, L5097, ZX)*
intersectio *jáygáh e barxord; boridangáh; já ye gozawt bar yekdigar*
intersectio tendinea *boridangáh e do zardpei; já ye gozawt e do zardpei bar yekdigar; vában e/wár e do zardpei*
intersectio tendinea musculi recti abdominis *boridangáh e zardpeihá ye máhice ye rást e wekam*
intersection *jáygáh e barxord; boridangáh; já ye gozawt bar yekdigar,barxordgáh, vában,wár (ZBP, C4532 FM)*
intersegment *baxw, páre*
intersegmental *miyán e do baxw/páre*
intersex *narmá*, kasi ke toxmdán dárad, ammá barxi newánehá ye nari dárad, yá kasi ke xáye dárad ammá barxi newánehá ye máddegi dárad.*
intersexuality *narmáyi*. bengarid be* "intersex"
interspace *miyángáh e do sáxtemán e hamánand, con miyángáh e do dande.*
interspinal *miyán e do xár*
interstice *darz*
interstitial *darzin*
interstitium *darzin, báft e darzin*
intertrigo *lic, lic-oftádegi, (sorxi, lehidegi, suzew, xárew va gá zaxm yá tarak e pust dar jáháyi ke pust dar cin beham málide wavad, con dar gardan, zir e baqal, zir e pestán, wekam yá darz e miyán e kapalhá nazd e farbegán)*
intertrochanteric *miyán e do loqme ye bozorg va kucak*
intertubercular *miyán e do gereh/gude*
intervaginal *miyán e do niyám*
interval *zamán e miyán e do...; miyán; miyángáh*
A-H interval *miyángáh e angizew e dehliz tá kuhe ye H (His)*
coupling interval *zamán e miyán e yek kust e hanjár* [normal] *tá yek kust e zudras dar gew/del*
pacemaker interval *zamán e miyán e vápasin kust e hanjár e gew tá noxostin kust e noxráz e gew* [pacemaker]
QT interval *ru ye navár e gew [EKG] zamán e miyán e "q" áqáz e angizew e wekamce tá páyán e kuhe he ye T.*
intervention **1** *be miyán andar ámadan.* **2** *dastyázi/be miyán ámadan baráye darmán e bimári va bázgardándan e tandorosti*
crisis intervention *be miyán andar ámadan hengám e degarguni ye bimgin*
interventional *bewáz [<Pahlavi, (bizawka), Avestáyi ba-iwaza (EDPL)*
interventional cardiology *gewpezewki ye bewáz*
intervillous *miyán e porzhá/kisehá/kisakhá**
intestinal *rude, rudeyi*
intestine *rude*
blind intestine *rude ye kur*
empty intestine *rude ye ruzedár*
small intestine *rude ye kucak*
intestinum *rude*
intestinum caecum *rude ye kur*
intestinum ileum *rude ye kucak/bárik*
intestinum jejunum *rude ye ruzedár*
intestinum tenue *rude ye kucak/bárik*
intima *darunpuw; láye ye daruni*
intimal *darunpuw; láye ye daruni*

intolerance *náravádári; barnatáftani; barnatábi*
drug intolerance *barnatáftan e yek dáru*
exercise intolerance *barnatáftan e varzew*
lactose intolerance *barnatáftan e wir/qand e wir*
intorsion *luciyi ke dar án mex* [axis] *e zebarin e cewmhá be su ye darun/bini gawte báwad*
intoxication **1** *masti.* **2** *zahrzadegi, bewdád*, vewdád* [bew/vew <viwa (Avestáyi, (EDPL 5.2905/ EDPL 5.2910) + dád (EDPL 9.0850/ 9.0855)]*
roentgen intoxication *bimári ye partouzadegi*
water intoxication *bewdád/vewdád e ábi, xábáluyi, bálá ávardan, biháli va gáh bihuwi, peiro ye afzáyew e áb va kambud e namak dar xun*
intra-, *(piwvand) darun, tu, dar, andar*
intra-abdominal *darun e wekam, wekamandar/ewkamandar*
intrarticular *darun e band(gáh)*
intrauricular **1** *darun e lále ye guw.* **2** *darun e guwak e dehliz e gew/del*
intrarticular *darun e bandgáh*
intracapsular *darun e puwine*
intracardiac *darun e gew/del*
intracavitary *darun e kávák*
intracacellar *darun e yáxte*
intracerebral *darun e maqz*
intracervical *darun e gardan e zehdán*
intracorporal *darun e tan*
intracorporeal *darun e tan*
intracorrpuscular *darun e guyce*
intracranial *darun e káse ye sar*
intractable *dowvár, saxt, darmán-nawodani; bidarmán;*
intradermal *darun e pust*
intraductal *darun e gozar/ráh*
intrafissural *darun e wiyár*
intrahepatic *darun e jegar*
intrajugural *darun e rag e ján*
intralaryngeal *darun e neikanak**
intralobar *darun e lap*
intralobular *darun e lapak*
intramural *darun e divár e...*
intranasal *darin e bini*
intranuclear *darun e haste ye yáxte*
intraorbital *darun e káse ye cewm*
intrapleural *darun e puwew e wowhá*
intrarectal *darun e rstrude*
intrascrotal *darun e kise ye xáye*
intraspinal *darun e sotun e mohre*
intrasynovial *darun e puwew e bandgáh*
intratrabecular *darun e tár/rismán/tanáb e...*
intratratracheal *darun e náy*
intratureteral *darun e mizenáy*
intraturethral *darun e mizráh/mizeráh*
intrauterine *darun e zehdán*
intravaginal *darun e zehgir*
intravascular *darun e rag*

intravenous *darun e siyáhrag*

intraventricular *darun e wekamce ye gew/del*

intravesical *darun e piwábdán*

intravitreous *darun e korzak* [<korzeka, Semnáni]*

intrinsic *ásnide* [<Pahlavi (EDPL, 3.1675)], be gouhar; dar gouhar*

intro-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "dar", " darun"*

introitus *sule (ZBP, C365, FM)*

introitus pelvis *sule ye báláyi ye lagan*

introitus vaginalis *sule ye zehgir*

introjection *vákonew e raváni, baráye padáfand e náxodágáh, cizi bad yá xub rá páreyi az xod dánestan*

intromission *abzári rá tu ye... forukardan; nare rá darun e zehgir forukardan*

introspection *darun-negari; xodkávi*

introversion 1- *darungaráyi; tu ye xodbudan.* **2** *raftan e andámi az birun be darun*

introvert *darungará*

intrusion *(dar dandánpezewki), tu kardan e dandán baráye hamradif kardan e án*

intubate *lule gozáwtand dar...*

intubation *lule gozáwtand dar...*

endotracheal intubation *lule gozáwtan dar náy*

nasotracheal intubation *lule gozáwtan dar náy az bini*

intumescence *bád; bádkardegi*

intumescentia *bád; bádkardegi*

intussusception *darun e xod paziroftan; raftan e yek páre az rude darun e páreyi digar*

intussusceptum *rudeyi ke darun e rude ye digar forurafte*

intussuscipiens *rudeyi ke rudeyi digar dar án forurafte*

inulin *inulin, newásteyi giyáhi ke govárde nemiwavad, az án fruktoz bedast miáyad ke baráye kár e páláyewi ye kaláfhá ye gorde bekár miravad* [glomerular filtration rate]

inunction *roqanmáli*

invaginate *tu ye... foruraftan*

invalid *sost, bimár*

invasion 1 *áqáz e bimári.* **2** *táxt yá kaft e mikrob/ jvu*há be tan bedun e padid ávardan e bimári.* **3** *dastyázi/dastandázi ye cangár* [cancer] *be jáhá ye digar e tan*

invasive 1 *baráye cangár, badxim va dastandázi konande be jáhhá ye digar.* **2** *(baráye kárhá ye darmáni yá baráye wenáxt e bimári) boridan, surár kardan/softan*

invasiveness 1 *(baráye tafnuhá, va mikrob/ jvu*há) parákanew be báfthá.* **2** *(baráye cangár), badxim bá dastandázi be báfthá ye digar*

inventory *fehrest e tavánáyihá, xásthá, viżegihá ye manew e yek ádam*

inversion 1 *báźgunegi, váźgunegi, várunegi.* **2** *dar ravánpezewki ye* Freud, *hamjensbázi.* **3** *wekastan e páreyi az yek kromosom va casbidan e dobáre várune, con "abcdefg", ke az náf* [centromere] *boride gawte va sepas "abfedcg" gardad.*

inversus *várun,várune; báźgun; báźgune*

invertebrata *bimohregán*

invertebrate *bimohre*

invest *puwándan; forugereftan*

investing *puwándan; forugereftan*

investment 1 *báft e puwánande ye andámi digar.* **2** *qáleb*

inveterate *kohne, dirpá, riwedár, dirine; damán-nápzir*

in vitro *dar wiwe, dar lule ye ázmáyewgáh*

in vivo *dar jánevar e zende; zende zende*

involuntary *náxáste, bixást*

involute 1 *pas az bozorg wodan, dobáre be andáze ye piwin bázgawtan.* **2** *be rixt e áqázin, náparvarde bázgawtan*

involution **1** *picide; darhampicide.* **2** *(baráye zehdán) pas az záyemán be rixt e hanjár* [normal] *bázgawtan* **3** *pusidegi, dar sáxtemán va kár andámhá ye tan dar piri*
iodide *yodur [*French*: iodure]*
iodine *yod*
iodinophil *iod-dust*
iodism *zahrzadegi/bewzadegi bá yod*
iodoglobulin *yodoglobulin*
iodohippurate sodium *yodohippurát e sodiom*
iodometry *yodsanji*
iodopsin *yodopsin, rangdáne* [melanin] *ye bináyi ke dar yáxtehá ye xuji* [cones] *ye dám e cewm* [retina] *dide miwavad va rang e banafw dárad va dar barxi jánevarán yáft miwavad. yáxtehá ye xuji ye dám e cewm*
iodosulfate *yodosulfát*
iodotherapy *yod-darmáni, darmán bá yod baráye qambád* [goiter]
iodothyroglobulin *yodoglobulin*
iodotyrosine *yodotirozin*
ion *yon*
dipolar ion *yon e domexi*
hydrogen ion *yon e hydroźen*
ionic *yoni, yonik*
ionization *yoni gawtan*
ionize *jodá gawtan va yon wodan; yoni gawtan*
ionophore *anu/molekul ye rahgowá (har anuyi/ molekuli, con yek dáru, ke parde ye yáxte rá degargun sázad tá yek anu ye viźe betavánad az án begozarad)*
iontophoresis *yondarmáni (bá gardew e barq dar yek áb e namkin, yon e namk rá darun e báfti bordan baráye darmán e bimári; niz bázgardid be* "electroosmosis"*)*
iota *yotá, nohomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni be maini* [meaning] *ye "xorde, rize, parze"*
ipecac *yipekák, dáruyi ke az riwe ye xowk wode ye* <u>Cephaelis ipecacuanha</u> *be dast miáyad va az án* "emetine" *bedast miáyad va nuwábe ye án baráye vámew/bálá-ávardan va darmán zahrzadegi be kár miravad.; niz lábilávar* [expectorant] *ast.*
ipsi-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye, "hamán"*
ipsilateral *hamánsu*
IQ intelligence quotient: *barxe ye huwi*
iridauxesis *setabr gawtan e kayk/angurak e cewm*
iridectomesodialysis *(boridan va jodá kardan e casbandegihá ye gerdágerd e labe ye daruni ye kayk/angurak e cewm va) sáxtan e kayki/anguraki nou*
iridectomy *váboridane páreyi az kayk/angurak e cewm*
iridescence *rangárangi; be rang e rangin kamán budan*
iridescent *rangárang; be rang e rangin kamán*
iridesis *páreyi az kayk/angurak e cewm rá az nini ye cewm* [cornea] *birun ávardan va suráx e mardomak rá bejá ye dorost ávardan.*
iridial *vábaste be kayk/angurak e cewm*
iridian *vábaste be kayk/angurak e cewm*
iridium *(ximiyá/wimi) iridium*
iridization *rang e rangin-kamán didan, az newánehá ye áb e siyáh* [glaucoma]
irid(o)- *vábaste be kayk/angurak e cewm*
iridocapsulitis *ámás e kayk/angurak e cewm va puwine ye źále* [lens] *ye cewm*
iridocele *qori/dabbe/fáki ye kayk/angurak e cewm*
iridocoloboma *káf/wekáf/tarák e kayk/angurak e cewm*
iridoconstrictor *tang konande ye kayk/angurak e cewm*

iridocorneoslerotomy _boridan e páreyi az kayk/angurak, nini/nináki* va saxtwáme_ [dura mater] _ye cewm baráye darmán e ábesiyáh_

iridocyclitis _ámás e kayk/angurak, va karpe možaki_

iris _angurak (ZBP, C1725 FM) (ZBP, L2477 FM) [bengarid be_ "choroid"_]_

iris bombé _angurak e barjeste/bádkarde_

umbrella iris _angurak e barjeste/bádkarde_

iridopsia _bimári ye cewm ke dar án bimár gerdágerd e cizi ke mibinad, parhunhá_ [ring/circle] _ye rangi mibinad._

iritis _ámás e angurak e cewm_

irium _irium; lauryl-sulfát e sodiom_

iron _áhan_

irotomy _boridan e angurak e cewm_

irradiate _partou dádan, baráye darmán yá bázwenáxxt e bimárihá_

irradiation **1** _partou darmáni._ **2** _parákandegi ye mouj e barqi ye yáxtehá ye pei dar maqz._ **3** _bozorgtar dide wodan e cizehá, peiro ye paxw e rouwanáyi dar meidán e didi_

irreducible _já nayoftáni, con wekastegi_

irregular _nábesámán; bisámán; ná behandám, "sevvom án ke xoftan nábhandám báwad va binezám..." (ZBP, L 5432, ZX)_

irregularity _nábesámáni; bisámáni; ná behandámi_

irreversible _bázgawtnápazir_

irrigate _wostan; wostowu dádan_

irrigation _wostowu; áb yá ábgune baráye wostowu_

irrigator _dastgáh e wostowu_

irritability _zudranji, vásarangi_

irritable _zudranj, vásarang_

irritant _ázár dahande, máye ye ázár, ázorande_

irritation **1** _ázár, ásib, zaxm, bád, ámás._ **2** _zudranji, vásarangi_

irritative _peiro ye ázár/ásib/bád/ámás_

isantin _Isántin, dáruyi baráye ázmáyewhá ye pezewki_

isauxesis _ruyew (e dorost va hamáhang)_

ischemia _kamxuni (ye báft); kam residan/naresidan e xun be báft_

myocardial ischemia _kam residan/naresidan e xun be máhice ye del/gew_

ischemic _kamxun, bixun_

ischesis _birun narixtan; band ámadan_

ischiadic **1** _vábaste be ostoxáne kapal/kafal._ **2** _vábaste be keyle* [<Gilaki*,_ inner aspect of thigh]

ischial _vábaste be keyle* [<Gilaki*,_ inner aspect of thigh]_; cárband [A. Áruyánpur]_

ischi(o)-, _dar vážehá ye serewte be maini_ [meaning] _ye "vábaste be keyle* [<Gilaki*,_ inner aspect of thigh]_; cárband_

ischiofemoral _vábaste be keyle* [<Gilaki*,_ inner aspect of thigh] _va rán; cárband va rán_

ischiopagus _doqoluháyi ke az keyle* [<Gilaki*,_ inner aspect of thigh]_/ cárband beham casbideand._

ischiosacral _vábaste be keyle* [<Gilaki*,_ inner aspect of thigh] _va xáji_ [sacrum]_; cárband va va xáji_

ischium _ostoxán e kapal/kafal; keyle* [<Gilaki*,_ inner aspect of thigh]_; cárband [A. Áruyánpur]_

isch(o)-, _(piwvand) darvážehá ye serewte be maini_ [meaning] _ye "kam", "kambud"_

isinglass _bengarid be_ "ichthyocolla"

island _ádá, ádák, jazire; gazire, be maini_ [meaning] _ye goruh e kucaki az yáxte, jodá az báft e zamine_

islands of Calleja _ádá/ádák/jazire/gazire ye buyáyi_

islands of Langerhans _ádá/ádák/jazire/gazire-hye Lángerháns, dar separine_ [pancreas]_, ke_ "inslulin" _mitarávand._

islet _bengarid be_ "island"

-ism _pasvand be maini_ [meaning] _ye:_ 1- _bimári._ 2- _pasvand e "-gi", "-báregi", con meibáregi"._ 3- _geráyew; -gari_

iso-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "barábar", "mánand", "hammán", "xod", dar ximiyá/wimi be maini ye* "isomer"
isobar *do yá cand mádde ye ximiyáyi bá yek geráni ye parmánuyi** [atomic weight] *ammá bá womár e atomi/parmánuyi ye yeksán*
isobutane *izobután*
isochromatic *hamrang; sarásar yekrang*
isochronous *jonbew yá larzew e hamzamán, hambasámad* [frequency]
isocitric acid *gouhar e/jouhar e/asid izositrik*
isocoria *hamandázegi ye mardomak e/siyáhe ye cewmhá*
isocortex *láye ye no ye biruni ye maqz*
isocyanide *izocyánur*
isocytosis *yekandáze budan e yáxtehá, beviże guycehá ye sorx*
isodactylism *hamandáze budan e angowtán*
isodiametric *hamabarzeh, barábar budan e do abarzeh* [diameter]
isodontic *hamandáze va hamrixt budan e dandánhá*
isodynamic *hamniru, hamzur*
isoelectric *(barq) hambár; dárá ye bár e barqi ye yeksán*
isoenzyme *bengarid be,* "isozyme"
isoflurane *izoflurán, dáru ye huwbari*
isoform *yekrixt (do mátak e sepideyi yeksán, bá yek sáxt va yek kár ke az do báft tarávand)*
isogame *bengarid be* "isogamy"
isogamete *do wi* ye yekssán*
isogamy *zádorud e takyáxtegán ke do yáxte/wi** [gamete] *ye yeksán bá ham joft wode yáxte ye novini padid ávarand.; yekwigi* [<wi* =* gamete*]*
isogeneic *hamgen*
isogenic *hamgen*
isograft *peivand e xodi*
isoiconia *yeksán budan e peikare dar har do cewm*
isokinetic *dar varzew, kárháyi ke dar án máhicehá kutáh va deráz gardand, várune ye* "isotonic"
isolate **1** *jodá kardan; vitartan** [quarantine]. **2** *dar mikrob/ jvu*wenási, az kewti, yek gune az mikrob/ jvu* rá "jodá kardan".* **3** *goruhi jodáwode*
isolation **1** *jodá kardan.* **2** *bedast ávardan e máddeyi xám az yek riwe ye ximi* [natural]. **3** *viitartan** [quarantine]*; vitarew*.* **3** *kewt e náb e yek mikrob/ jvu*.* **4** *dar ravánwenási jodá kardan e yád, andiwe yá angize az wur va áwoftegi [guneyi padáfand e raváni]*
isolator *jodákonande, vitará*/vitarán*, vitarande* bengarid be* "isolate"
isolysis *az miyán bordan e yáxtehá bá mádde ye ximiyáyi ke az hamángune yáxte bedast ámade báwad.*
isomaltose *isomáltose; izomer/hampáre ye máltoz*
isomer *izomer/hampáre [do anuyi/molekuli, jodágáne ke kárewán yeki nist ammá sáxtemán e ximiyáyi/wimiyá ye yeksán dárand]*
isomerism *hampáregi [bengarid be* "isomer"*]; hamparegi do gune ast:* 1- *hampáregi ye sáxtemáni* [structural isomerism] *ke dar án cand atom e yeksán ke be do rixt e gunágun beham casbideand.* 2- *hampáregi ye espáwik* [stereoisomerism] *do anu ye/molekul e yeksán ke az didgáh e espáwik* [spatial] *bá ham yeki nistand.*
isomerization *hampáre gardánnidan [yek anu/molekul rá bá garmá, sarmá, fewár, yá máye ye komaki ye wetábande* [catalyst] *be rixt e "hampáre" darávardan.*
isometricub **1** *yek andáze mándan.* **2** *(baráye máhice) hengám e varzew yá hamkewidan* [contraction] *yek andáze mándan/kutáh nagawtan*
isomorphic *yekrixt, bengarid be* "isomorphism"
isomorphism *yekrixti [con do yáxte yá gámet ke hamánand e yekdigar-and ammá genhá/źenhá ye gunágun dárand]*
isomorphous *yekrixt, bengarid be* "isomorphism"

isonaphthol *izonaftol*
isoniazid *izoniázid*
isoosmotic *dárá ye hamán fewár e uzi* /osmozi*
isopathy *darmán e yek bimári be komak e farávardeyi az tan ke docár e hamán bimári ast, con darmán e áble bá komak e wire ye jegar e bimár e ábleyi*
isophoria *tanew* [tension] *e dar máhicehá ye sahik* [vertical] *e cewm*
isoplastic *baráye báft e peivandi, báfti ke az hamán gune jánevar be dast ámade báwad.; báft e hamgen*
isopropyl isopropyl alcohol: *alkol izopropilik, alkol e hanjár* [common] *ke kárbord e ruzáne dárad*
isoproterenol *izoproterenol, dáruyi ke náyżehá ye wow rá gowude niz kár e del rá afzude porzur gardánde, fewár e xun rá bálá mibarad va az* "norepinephrine" *bedast miáyad.*
isopyknic *dárá ye hamán setabri/kolofti/mawti/gaweni/kaweni/cegáli* [density]
isopyknosis *dárá budan e hamán setabri/kolofti/mawti/gaweni/kaweni/cegáli* [density]
isopyknotic *dárá ye hamán setabri/kolofti/mawti/gaweni/kaweni/cegáli* [density]
isosexual *hamvisan*, yekvisan**
isosmotic *ham-uz**
isosmoticity *ham-uzi**
isossorbide *(nám e ximiyáyi) izosorbid*
isospora *izosporá, guneyi takyáxte, az raste ye* <u>Eucoccidiida</u> *ke dar parandegán ,xazandegán va pestándárán dide miwavad*
isosporiasis *bimáriyi ke az izosporá padid áyad.*
isostenuria *bimári yi ke dar án mawti* [density] *ye mize* [urine] *hamánand e mátak** [plasma] *ast*
isosthermognosis *bimáriyi ke dar án dard, sarmá va garmá hamegi be rixt e garmi hes miwand; (bimári ye) vespogarmi**
isotonic *hamtuw* [<Avestáyi, "teviwi" (EDPL)]* **1**- *ábguneyi* [liquid] *hamtuw, ke dar án yáxtehá ye tan tavánand zist.* **2** *hamtuwi [bengarid be* "tonus"*]*
isotonicity *hamtuwi* [bengarid be* "tonus"*]*
isotope *izotop; hamxáne*; hamjá**
isotron *dastgáh e jodákonande ye hamjá*há bá wive ye barqi-áhanrobáyi*
isovaleric acid *gouhar e/jouhar e asid izoválerik*
isovolumic *cizi ke gonjaw/gonjáyewaw hamiwe yeksán báwad*
issue *cerk, xun, yá har cizi ke birun rizad; tarávow*
isthmus *tange, garive*
isthmus of aorta *tange ye haftandám/sorxrag e áortá, jáyi ke ráh e sorxragi ye báz* [patent ductus arteriosus] *be ánjá micasbad*
isthmus of fauces *tange ye galu, miyán e kávák e dahán va galu*
isthmus gyri cingulatus; isthmus gyri cinguli *tange ye kamarband e maqz*
isthmus prostatae; isthmus of prostate *tange ye wágán*, miyán e lapak e rást va cap*
isthmus tubae uterinae *tange ye lulehá ye zehdán, jáyi ke be zehdán micasband.*
isthmus uterae/isthmus of uterus *tange ye zehdán, jáyi ke zehdán be gardanaw micasbad.*
itch **1** *xárew.* **2** *xárewak/ harbimári ye xárewdár*
baker's itch *barfak e dast va náxonhá, ke beviże nazd e nánváyán dide miwavad*
barber's itch *kacali ye riw/xárewak e riw*
jock itch *xárewak e warmgáh/kacali ye warmgáh*
swimmer's itch *xárewak e wenágarán* [cercarial dermatitis]
itching *xárew*
-ite *pasvand be maini* [meaning] *ye:***1** *sang, rig.* **2** *páreyi az tan.* **3** *(dar ximiyá/wimi), namak e yek asid*
iter *ráh, lule, gozar*
iteroparity *jándári ke dar zendegiyaw biw az yek bár bezáyad.*
iteroparous *jándári ke dar zendegiyaw biw az yek bár bezáyad.*
-ites *dárá ye áb; ábávarde*
-itides *rixt e candgáni ye pasvand e* "**-itis**" *be maini* [meaning] *ye "ámás"*

-itis *rá cand jur mitaván tarjome kard:* 1- *“ámás e….”,* “Stomatitis” *miwavad “ámás e dahán”*. 2- *Bá pasvand e “-yaw” wekáfte az guyew e gilaki, [besanjid bá “jask” az Pahlavi (ZBP, C7315 BF) “con dahan-yaw”, “dahányaw”*

IUD *kutáh wode az* "intrauterine device" *ánce ke baráye piwgiri az ábestani dar zehdán gozárand.*

iv *kutáh wode az* "intravenously"*, zadan darun e rag*

Ivemark syndrome *bengarid be* "syndrome"*, va* "levocardia"

ivory 1 *áj e pil; pilás; pilastu; pilaste.* **2** *áj e/ pilás e/ pilastu ye dandán/dentin*

IVP *kutáh wode az* "intravenous pyelogram", *va* "intravenous pyelography" *peikarebardári az gordehá bá zadan e dáru darun e rag*

IVS *kutáh wode az* "interventricular septum" *divár e miyán e do wekamce ye gew/del*

Ixodes *guneyi kane ke nazd e mardom va jánevarán bimárizá ast*

ixidiasis *hargune ásib yá bimári ke az niw e kane padid áyad*

ixodidae *xánevádе ye bozorg e kanehá ye saxt pust*

ixodoidea *xánevádе ye bozorg e* Argasidae*, yá kanehá ye narmpust*

-ize *pasvand, be maini* [meaning] *ye wodan, gawtan, gardánidan; kardan*

Jj

J *namád e* "Joule" *Zul*
jaagsiekte, **jaagziekte** *(zabán e Holandihá ye Áfriqá ye nimruzin/* southern*) bimári ye wekárciyán, bengarid be* "pulmonary adenomatosis"
jacket *jeliqe; nimtane*
 Minerva Jacket *gac gereftan e sine va sar (guwhá va cewmhá birun hastand)*
 plaster of paris jacket *jeliqe ye/nimtane ye gaci*
 Risser Jacket *jeliqe ye/nimtane ye gaci az cáne, pas e sar tá yek zánu, ke gáh yek bázu rá niz darbar dárad, baráye darmán e kaji ye/quz e sotun e mohre be cap yá rást*
jackscrew *ácár e zánuyi, baráye rást gardánidan e dandánhá*
jactatio *zadan, part kardan; talváse*
 jactatio capitis nocturna *baráye kudakán, invar-ánvar zadan e kalle piw az xáb raftan*
jactation *bengarid be* "jactitation"
jactitation *talváse*
jaculiferous *xárdár*
jamais vu *padide ye ravâni, ke bimár gomán mikonad zistbum e xod rá hargez nadide ast*
jar *káse ye wiweyi yá sofálin; jám (e dahangowád)*
jargon **1** *lutará (ZBP, L1099 FM); soxan e part-o-palá.* **2** *lutará ye dánewik*
jaundice *zardi, zarir (ZBP, C352 FM)*
jaw *árváre, evárak (ZBP, C2343 FM), zafr, "conánk guyand har heyváni be vaqt e záyidan zafr e zirin jonbánad." (ZBP, L1466 DA); mana, "va andar azole ye sine va fak be Pársi zafr guyand va be wahr e Marv "mana" guyand." (ZBP, L5294, ZX)*
jejunectomy *váboridan e rude ye ruzedár*
jejunocecostomy *peivand kardan e rude ye ruzedár be rude ye kur/yek cawm/bukán*
jejunocolostomy *peivand kardan e rude ye ruzedár be rude ye bozorg/panjrudaki*
jejunoileostomy *peivand kardan e rude ye ruzedár be tah e rude ye kucak*
jejunostomy *bázkardan* e *rude ye ruzedár be be pust*
jejunum *rude ye ruzedár, "va am'Áye sá'em ya'ni rude ye ruzedár", bedin rude ye esná awari peivaste ast, va sá'em az bahr e án guyand ki hamiwe az soql xáli báwad." (ZBP, L5149, ZX)*
jelly *larzának*
Jenner *Jenner, pezewk e Engelisi ke máyekubi ye áble rá padid ávard.*
joint *band, bandgáh, peivand*
joint: degenerative joint disease: see "osteoarthritis"
 ankle joint *bandgáh e moc e pá*
 elbow joint *band e árenj*
 hip joint *bandgáh e rán*
 knee joint *bandgáh e zánu*
 pseudojoint *bandgáh e doruqin, bandnamá; bandgáh e sepanji; wáleband [<wále. (az guyew e Gilaki)]*
 spiral joint *band e márpici*
 tarsal joint *band e angowtán e pá*
 temporomandibular joint *band e árváre ye páyini bá ostoxán e gijgáhi*
 wrist joint *band e moc e dast*
joule, *kutáh wode* "**J**" *źul, yekkán e niru va garmá, barábar e kári ke yek* Newton *dar yek metr anjám dahad*
jugal **1** *yuq.* **2** *bábaste be "gune"*
jugate **1** *qofl wode be ham.* **2** *wiyárdár*

juglans *guneyi deraxt e gerdu, gerdu*
jugomaxillary *vábaste be ostoxán e gune va árváre ye bálá*
jugular 1 *gardan, galu, gariv.* **2** *rag e ján, "va be wahr e man vedáj rá "rag e ján" guyand" (ZBP, L5125 ZX)*
juice *áb, ang, wire, niz bengarid be* "succus"
gastric juice *wire ye kom*
pancreatic juice *wire ye gude ye separine*
jumping*, jahew, xiz*
junction *boridangáh; peivandgáh*
anorectal junction *peivandgáh e pend va rástrude*
atrioventricular junction *peivandgáh e dehlizhá va wekamcehá ye gew/del*
corneoscleral junction *peivandgáh e nini/nináki* va saxtwáme ye cewm*
gastroesophageal junction *peivandgáh e kom va sorxnáy*
lumbosacral junction *peivandgáh e sotun e mohre ye kamar bá xáji*
mucocutaneous junction *peivandgáh e pust bá ábwáme/lirwáme**
myotendinal junction *peivandgáh e máhice bá zardpei*
occluding junction *peivandgáh e tang*
sclerocorneal junction *peivandgáh e saxtwáme bá nini ye/nináki* ye cewm*
uereteropelvic junction *peivandgáh e lagance ye gorde bá miznáy*
uereterovesical junction *peivandgáh e piwábdán bá miznáy*
junctional *peivandgáh*
junctura (Latin) **juncture** *peivandgáh*
Jung *Yung, wágerd e* Freud *va bonyángozár e ravánwennási ye vákáfti* (analytic), *bar páye ye in ke bimárihá ye raváni az do náxodágáhi ye xod e bimár* (individual unconscious) *va náxodágáhi ye hamegáni* (collective unconscious)*, va náhamsázi ye in do náxodágáh padid miáyad.*
juniper *bengarid be* "juniperus"
juniperus *deraxt va bute ye az xáneváde ye kájiyán be nám e vars/vors/ors/urs, ke kárbord e dáruyi dárad*
jurisprudence *dádwenási; dádwenási dar pezewki, dádpezewki*
dental jurisprudence *dádwenási dar dandánpezewki*
medical jurisprudence *dádwenási dar pezewki*
juvantia *dáru va darmán e dardnewán/dardkáh*
juvenile *noujaván; noujaváni; borná; bornáyi*
juxta-, *nazdik, tang, joft, hambar (M. Moqaddam)*
juxtaarticular *joft/hambar e band/bandgáh*
juxtaglomerular *joft e/hambar e/nazdik e kaláfehá ye gorde*
juxtaposition *nazdiki, tangi, jofti, hambari (M. Moqaddam)*
juxtavesical *joft/hambar e piwábdán*

Kk

K (Latin) *newán e* "Kalium" *potásiyom*
k *newán e kilogram*
k *newán e* "kappa" *dahomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni*
kabure *váźe ye Źáponi, bimári ye pusti dar Źápon, ke wafire ye/kermak e* Schistosoma japonica *zir e pust miravad.*
kalaazar *bimári ye "káláázár", yá bimári ye* "Schistosomiasis" *e andaruneha/wiyáb** [viscera]
kaldana *káládáne, dane ye/toxm e* Ipomoea nil *ke dar Cin va Hend baráye kermkowi, va kár kardan e wekam bekár miravad.*
kalemia; kaliemia *(budan e)* potassium *dar xun*
kaliopenia *bengarid be* "hypokalemia"
kalium *potásiyom*
kallak *kallak, ámás e cerki ye pust nazd e Eskkimohá*
kallikrein *kallikreyin, máyeyi/enzyme ke dar besyári báfthá yáft wode, ke dar laxte wodan e xun kári ast.*
kanamycin *Kánámáysin, ántibiyotiki ke mikrob/ jvu*há ye gram e manfi ye havázi rá az miyán mibarad.*
kanyemba *ámás e tizro ye rást rude ke dar Ámriká ye nimruzin* [southern] *va Zámbiá dide miwavad.*
kaolin *káolin, gard e silikát e áluminiyom, ámixte bá pektin baráye xowk kardan bekár miravad*
Kaplan Meyer *bengarid be* "curve"
Kaposi's sarcoma, varucelliform eruption *bengarid be* "sarcoma"
kappa *dahomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni* **K, k**
karakurt *qarakurt, tártanak e rusi, ke niw e án zahrnák ast be nám e dánewik e* "Latrodectus lugubris"
karyapsis *peivand e hastehá ye do yáxte hengám e joftgiri*
kary(o)-, cary(o)-, *dar váźehá ye serewte be maini* [meaning] *ye "haste'*
karyocyte *yáxte ye bá haste*
karyogamy *joft gawtan e haste ye do yáxte, pas az joft gawtan sitoplásm*
karyoklasis *wekastan e haste yá parde ye haste ye yáxte*
karyolymph *sepide ye haste ye yáxte*
karyolysis *váraftan/mordan e haste ye yáxte*
karyophage *takyáxte ye angali, ke haste ye yáxte rá mixorad*
karyoplasm *sepide ye haste*
karyopyknosis *corukidan e kromátin e/rangdáne ye haste ye yáxte*
karyoreticulum *rewtehá ye kromátin e/ rangdáne ye haste ye yáxte*
karyorrexis *xordwodan e haste ye yáxte va birun rixtan e án az yáxte*
karyotheca *parde ye haste ye yáxte*
karyotype *hame ye kromozomhá ye haste ye yáxte*
kat-, kata-, *niz,* "-cat-" *va* "cata-" *piwvand e Yunáni, be maini ye zir, páyin, hamráh e, bá*
katzenjammer *sardard, delbehamxordegi, xiz e maqz, peiro ye nuwidan e báde/alkol*
Kawasaki syndrome *bimári ye pusti va ábwáme/lirwámehá* [mucous membrane] *va gude há ye sepidxuni, nazd e kudakán, bá ámás e dahán, kaf e dasthá va páhá va oftádan e pust e ánhá ke bá afzáyew e pelákethá ye xun hamráh ast*
ked *kane ye gusfand, be nám e dánewik e* Melophagus ovinus
kelectome *gudebor, abzári baráye nemunebardári az gudehá/qondehá/tumorhá*
keloid *dáq e barjeste va birixt e zaxm, ke az dusgen* [kolláźen] e fozuni padid áyad.*
kelvin *yekkán e garmá, ke bá "K" newán dáde miwavad, barábar e 1/273.15, dareje ye garmá ye náb ast.*

ken(o), *piwvand, be maini* [meaning] *ye "tohi" niz bengarid be* "ceno"
Kent-His bundle *rewte ye pei ke az gereh e dehlizi-wekamceyi, jodá gawte be su ye wekamcehá ye gew/del rafte do wáxe be wekamce ye cap va yek wáxe be wekamce ye rást midahad.*
keratalgia *dard e nini ye cewm* [cornea]
keratectomy *váboridan e páreyi az nini ye cewm*
keratin *"Kerátin" guneyi máde ye sepideyi ye saxt ke dar pust, mu, va báfthá ye wáxi yáft miwavad, con dar wire ye kom* [stomach] *áb nemiwavad, baráye sáxtan e puwew e naxu* [pill] *ye dáruhá bekár miravad.*
keratinization *wáxi gawtan*
keratinoid *guneyi naxu* [pill] *bá puwew e kerátini, ke dar kom* [stomach] *báznemiwavad.*
keratinous *wáxi*
keratitis *ámás e nini ye cewm* [cornea]
acanthamoeba keratitis *ámás e nini ye cewm ke nazd e kasáni dide miwavad, ke wab bá źále* [lens] *ye narm e tucewmi mixáband. Máye ye án ámibi ast be nám e* "acanthamoeba"
actinic keratitis *ámás e nini ye cewm peiro ye barxord e parto ye farásu ye banafw*
band keratitis/ band-shaped keratitis/ keratitis bandelette *ámás e nini ye cewm be rixt e navár*
disciform keratitis *ámás e nini ye cewm hamráh e máti ye nini*
herpetic keratitis *ámás e nini ye cewm bá virus e tabxál* [herpes simplex virus]
interstitial keratitis *ámás e darzin e nini ye cewm, va máti ye sarásar e án*
lattice keratitis *ámás e rewte-rewteyi ye nini ye har do cewm ke pedrik*/gouhari* [hereditary] *ast.*
mycotic keratitis *ámás e qárci ye nini ye cewm*
neuroparalytic keratitis *ámás e nini ye cewm peiro ye az lamsi ye pei ye roxsár, va xub baste nawodan e pelk.*
sclerosing keratitis *ámás e wáxi ye/wáxi konande ye nini ye cewm*
trachomatous keratitis *ámás e taráxomi ye nini ye cewm*
ulcerative keratitis *ámás e wáxi ye nini ye cewm*
vesicular keratitis *ámás e ábdánaki/tábalceyi ye nini ye cewm*
xerotic keratitis *ámás e xowk e wáxi ye nini ye cewm*
zonular keratitis *ámás e navár-mánand e nini ye cewm*
kerat(o)-, *darváźeháye serewte be maini ye "báft e wáxi", yá "nini ye cewm"*
keratoacanthoma *guneyi gude* [tumor] *ye nikxim az yáxtehá ye puwewi ye nini ye cewm* [cornea]*, ke hamánand e cangár e badxim e yáxtehá ye sangfarwi* [squamous cell carcinoma] *ast va guyá parto ye áftáb dar peidáyew e án kári ast.*
keratocele *qori/dabbe/fáki* [hernia] *ye darunitarin láye ye nini ye cewm* [Descemet's membrane]
keratoconjunctivitis *ámás* e *nini va parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm*
epidemic keratoconjunctivitis *ámás* e *hamegir e nini va parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm, ke bá ámmás e gudehá ye sepidxuni* [lymph nodes] *hamráh ast va "adenovirus" e gune ye 8 máye ye án ast. Námhá ye digar e án "bimári ye eskele* [shipyard]*, va bimári* [Sanders'] *ye ast.*
flash keratoconjunctivitis *ámás* e *nini va parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm, peiro ye juwkári*
keratoconjunctivitis sicca *ámás* e *nini va parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm, ke bá xowki va xárew va suzew hamráh ast, nám e digar e án "*Sjögren syndrome" *ast.*
keratoconus *nini ye kalleqandi, bimári ye har do cewm, biwtar dar doxtarán hengám e residegi padid áyad, cem* [reason] *e án wenáxte nist, guyá, az pedar yá mádar be bacce miresad*
keratoderma *wáxi gawtan e láye ye wáxi ye pust*
keratoderma climactericum *wáxi gawtan e láye ye wáxi ye pust e kaf e dast va pá hengám e dawtángosastegi* [menopause]
palmoplantar keratoderma *wáxi gawtan e láye ye wáxi ye pust e kaf e dast va pá*
keratodermia *wáxi gawtan e láye ye wáxi ye pust*
keratogenous *záyande/padidávarande ye láye ye wáxi*
keratohemia *xunrizi dar nini ye cewm*
keratitis *ámás e nini ye cewm*
keratoiritis *ámás e nini va angurak e cewm* [iris]

keratoleptynsis *váboridan e yek láye az jelo ye nini ye cewm va puwándan e in baxw bá darunpuw e ru ye guy e cewm*
keratolysis *narm kardan va az miyán bardáwtan e báft e wáxi*
keratolytic *narm konande va az miyán bardárand e ye báft e wáxi; vábaste be narm kardan va az miyán bardáwtan e báft e wáxi*
keratoma 1 *pine, pine ye báft e wáxi.* **2** *gude/qonde/qodde ye wáxi ye divár e daruni ye som e asb*
keratoma hereditarium mutilans *bimári ye* "autosomal dominant" *báwáxi gawtan e dast o pá ke dar baccegi áqáz gawte, angowtán beham casbide, gáh bá rizew e mu va kari hamráh ast.*
keratomalacia *nami va máti ye nini ye cewm peiro ye kambud e vitámin e "A"*
keratome *kárd e viźe ye borew e nini ye cewm; ninibor*
keratometer *xamewsanj e nini*
keratometry *xamewsanji y e nini*
keratomileusis *boridan e páreyi az nini ye cewm, va xamew dádan be án va peivand e án be nini ye cewm baráye laqzewhá ye bináyi*
keratomycosis *bimári ye qárci ye nini ye cewm*
keratonyxis *kewidan e sepide-karp** (aqueous body)
keratopathy *hargune bimári ye nini ye cewm ke ámási nabáwad*
bulllous keratopathy *tával e nini ye cewm, ke páre wode besyár dardnák ast.*
climatic keratopathy *sarmázadegi yá garmázadegi ye nini, va pusidegi ye án. Nám e digar e án* "Labrador keratopathy" *ast.*
vesicular keratopathy *tával e nini*
keratophakia *váboridan va xamew dádan be navári az nini ye cewm e dahande, baráye peivand be cewm e bimári digar.*
keratoplasty *peivand, yá kárdpezewki ye hucehr pezewki* [plastic surgery] *ruy e nini ye cewm*
keratorrhexis; keratorhexis *páregi ye nini ye cewm*
keratoscleritis *ámás e nini va saxtwáme ye cewm*
keratoscope *"ninibin" [dastgáh e didan e nini ye cewm baráye barresi ye xamew e án]*
keratoscopy *bázbini ye niniye cewm bá komak e "ninibin"*
keratosis *wáx, zegil yá pine ke az partou yá carbu máye girad.*
actinic keratosis *wáx, zegil yá pine ke az partou ye áftáb nazd e sepidpustán padid áyad va sepas badxim gardad [*squamous cell carcinoma*/ cangár e yáxtehá ye sangfarwi]*
keratosis follicularis contagiosa *juwak/noxodak* e wáxi ye vágir*
keratosis linguae *bengarid be* "leukoplakia"
keratosis obturans *gerd ámadan e puste ye wáxi va mum e guw, ke ráh e guw rá bebandad.*
keratosis punctata *wáxi gawtan e xálxál e kaf e dast va pá*
seborrheic keratosis *bude ye nikxim yáxtehá ye páye ye pust, ke dar miyánsálegi ru ye roxsár, tane va andámhá padid áyad, va tirerang hastand*
stucco keratosis *biwtar nazd e mardán az cehel sálegi be bálá padid ámade, lakkehá ye qahveyi ye hamvár powt e dast o pá va moc e pá va arwhá* [forearm] *rá farágirad.*
tar keratosis *wáxi gawtan e pust peiro ye kár bá qir, ke saranjám badxim tavánad gawt.*
keratotomy *boridan e nini ye cewm*
kerion *tude ye barjeste ye cerkin ke peiro ye kacali padid áyad*
kernicterus *dar zardi ye nouzád, tahnewast e bilirubin dar hastehá ye bon e maqz, ke bá ásib e cewmgir maqz hamráh ast.*
kerosene, kerosine *naft*
ketamine hydrochloride *hydroklorur e ketámin, dáru ye bihuwkonande ye besyár tondkár.*
ketazolam *ketázolám, dáru ye az miyánbardárande ye negaráni, va delwure, ke baráye darmán e kutáh bekár ravad.*
keto-, *(dar váźehá ye serewte), nám e ximiyáyi, "seto-",* C = O, *do band e digar e angewt/zoqál* [carbon] *be yek hydrokarbon micasbad*
ketoacidemia *peidáyew e gouharhá/jouharhá/asidhá ye setoni dar xun.*

ketoacidosis *gerdámadan va anbáwte gardidan e xun bá setonhá dar xun va báfthá, conán ke dar bimári ye qand yá gorosnegi dide wavad.*
ketoaciduria *peidáyew e setonhá dar mize* [urine]
ketoaldehyde *setoaldeyid*
ketogenetic *setonzá*
ketogenic *setonzá*
ketol *setol, alkol e setoni*
ketone *seton*
ketonemia *afzáyew e seton e xun (dar gorosnegi va bimári ye qand)*
ketonuria *peidáyew e seton dar mize* [urin]
ketose *setoz, do goruh az qandhá ye sáde* [monosaccharide], *ke goruh e "seto" ye án ruy e zoqál e 2 ast. Gunehá ye setoz az ruy e womáre ye angewt/zoqál/*carbon *e án námgozári miwavad, con "cetohexoz" ke wew angewt/zoqál dárad.*
ketosis *afzáyew e karphá ye setoni* [ketone bodies] *dar báfthá va xun. Karphá ye setoni az suxt e ákmand* [incomplete] *e carbihá padid miáyad, va dar gorosnegi, bimári ye qand va dar meybáregi/alkolbáregi* [alcoholism] *dide miwavd.*
ketosuria *peidáyew e setoz dar mize* [urin]
ketotic *(kasi ke) docár e setoz ast.*
key *kelid*
torquing key *kelid e gewtávari* [torque] *ye dandánhá; abzári dar rást gardánidan e dandánhá*
keyway *ráhi ke kelid dar án foruravad, ráh e kelid, surâx e kelid*
kg *kutáh wode baráye* "kilogram"
kidney *gorde, polk, qolve (nazd e jánevarán, beviźe baráye xorák)*
abdominal kidney *gorde ye wekami*
artificial kidney *dastgáhi ke kár e gorde rá anjám dahad, bengarid be* "hemodialyzer"
floating kidney *gordeyi ke jáyaw dar wekam mijonbad.*
horseshoe kidney *gordeyi ke do sar e ánhá beham casbide con na'l e asb ast*
hypermobile kidney *gordeyi ke jábejá migardand*
pelvic kidney *gordeyi ke dar lagan já dárad*
sponge kidney *gorde ye esfanji, bimári ye mádarzádi bá kisakhá ye faráván*
supernumerary kidney *gorde biw az do tá*
waxy kidney *gorde ye mumi/ámyloyid*
kilo-, *ke bá "K" newán dáde miwavad. yek kilogram, barábar e hezár geram.*
kilocalorie *kálori ye bozorg , barábar e hezár kálori*
kilogram *kilogeram, barábar e hezár geram*
kiloherz *kutáh wode "kHz", hezár bár[cycle] dar vipál* [second]
kilovolt *hezár volt*
kinase *kináz [pasvand e barxi máyehá]*
kine-, kin(o)-, *hamánd e* "cine-"*: jonbew*
kinesalgia *jonbewi ke bá dard hamráh báwad*
kinesimeter *abzár e andázegiri ye jonbew e andámhá*
kines(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "jonbew"*
kinesiology *dánew e wenáxt e jonbew e andámhá; jonbew-wenási*
kinetin *hormoni baráye afzáyew e mikrob/ jvu*há dar kewt.*
kinetoscopy *peikarebardári az ráh raftan e bimár, baráye barresi va wenáxt e bimári ye máhicehá ye bázuhá va páhá*
kinetosis *bimári ye jonbew e máhiceyi*
kingdom *budegán,(ánce ke dar jahán hast) se rade ast: budegán e jánevari/jánevarán; budegán e giyáhi/ giyáhán va budegán e káni, yek goruh e digar be in se afzudeand* "protista", *yá takyáxtegán*
kinship *xáneváde; zádegán*
kin(o)-, *hamvazan e* "cine-"*: jonbew*

kiotome *abzár e váboridan e zabán e kucak*
kiotomy *váboridan e zabán e kucak*
kitol *kitol, rouqani ke az pih e vál* [whale] *bedast áyad va vitámin e* "A" *faráván dárad va dar darmán e zaxmhá bekár miravad.*
Klebsiella *Kelebsiyellá, mikrob/ jvu*há ye rang e gram nemigirand va bumi ye rude ye mardom-and. Dar bimárestánhá máye ye bimári ye wow vá dastgáh e mize* [urin] *migardand.*
kleeblattschädel *kalle ye wabdari, ke dar án darzhá ye ostoxánhá ye kalle darun e zehdán, zud juw mmixorad.*
kneading = pétrissage *[Faránsavi]; mowtan; málidan con bá mowtán e gereh karde, con xamir rá*
knee *zánu*
big knee *ámás e kise ye zánu, nazd e gáv; qonde ye/gude ye/qodde ye zánu nazd e asb*
capped knee *áb ávardan e kise ye zánu nazd e gáv yá asb*
football knee *zánu ye futbálbázán/pátapkábázán*, dard va bádkardan e zánu*
housemaid's knee *(zánu ye kolfathá, ke ru ye zamin zánu zade, kaf e xáne rá pák mikonand); ámás e kise ye kawkak va áb ávardan e án*
in knee *bengarid be* "genu valgum"
knock-knee *bengarid be* "genu valgum"
out knee *bengarid be* "genu varum"
sprung knee *kutáhi ye zardpeyhá ye jeloyi ye pá ye asb, ke dar án zánu ye asb be jelo xam miwavad.*
trick knee *qofl gawtan e zánu, peiro ye páregi ye máhu ye daruni* [medial meniscus]
knee-gall *áb ávardan e puwine ye powti ye moc e pá ye asb*
kneippism *darmán e bimárihá bá áb e yax va bá áb e sard xod rá wostan va bámdádán piyáde dar áb ráh raftan. [darmáni ke yek kewiw be nám e* "kneip" *án rá az xod sáxt.]*
knife *kárd, cáqu, tiq, tiqe*
Blair knife *kárd e Blair, bá tiqeyi deráz, baráye bardáwtan e pust, baráye peivand.*
Buck knife *kárd e Buck, baráye boridan e guwt e bon e dandán, dar rást kardan e dandánhá*
button knife *kárd e boridan e korjan* [cartilage]
cataract knife *kárd e boridan e nini ye cewm* [cornea] *baráye áb e morvárid.*
cautery knife *kárd e suzán*
electric knife *kárd e barqi*
gamma knife *kárd e gámmá, baráye suzándan e badximi dar maqz*
Goldman-Fox knife *kárdhá ye vábirdan e guwt e bon e dandán*
Graefe's knife *kárd e váboridan e áb e morvárid*
Liston's knife *kárde váboridan e andámhá*
knitting *behbud e ostoxán e wekaste*
knob *tokme, qobbe, gobbe, batu, barjestegi*
aortic knob *qobbe ye wáhrag e tan/áortá ru ye peikare ye* Rontgen *e sine*
synaptic knob *tokme ye peivand e do pei*
knock *daq, daqqe; ává ye kust*
pericardial knock *daqq e ye puwew e gew/del, hamánand e ává ye sevvom ammá zudtar az án, dar ámás va tangi ye puwew e gew*
knock-knee; genu valgum, *gác zánu [<Gilaki], do zánu be ham nazdikand [be in rixt "><"]*
knot *gereh*
false knot *gereh e doruqin dar band e náf, ke az raghá ye dorowt ast, na gereh e rástin*
surgeon's knot *gereh e kárdpezewkán*
surgical knot *gereh e kárdpezewki*
true knot *gereh e band e náf*
knuckle *guźak; quzak e angowt*
knuckling *kutáhi ye zardpei, ke topoq/moc e pá ye asb rá be bálá va jelo miránad.*
koil-, koilo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye miyán tohi, káv* (concave)
koilocyte *yáxteyi ke yek yá do ruyaw káv báwad, con guyce ye sorx ke do ruyaw káv ast*
koilocytosis *káv gawtan e yáxte hengám e piri va yá bimári*

koilonychia *názoki va káv gawtan e náxonhá ke gáh dar kamxuni va kambud e áhan didemiwavad.*

koilorrhachic *káv gawtan e sotun e mohre ye kamar be jelo*

koilosternia *káv gawtan e jenáq e sine*

kolp-, *bengarid be* "colp-"

kopr-, *bengarid be* "corp-"

koro *bimári ye raváni, darnimruz e Cin, va Máláyá, ke bimár gomán mikonad nareaw* [penis] *kucak gawte, va be darun e wekamaw xáhad raft va in máye ye margaw migardad.*

kraurosis *fetáli* [<Semnáni. "fitáli"] (nazd e zanán) xowki va corukidegi ye báft, be viže náz/wekufe/kos*

Krebs cycle *bengarid be* "cycle"

kresofuchsin *kresofuwin , dáru ye rangámizi ye báft ke dar áb qermez va dar alkol ábi ast.*

krpto-, *bengarid be* "crypto-,"

KUB kidney, ureter, bladder: *dar peikarebardári az dastgáh e mize, be maini* [meaning] *ye "Gorde, Miznáy, va Piwábdán"*

kv *kutáhwode baráye* "Kilo volt"

kW *kutáhwode baráye* "Kilo watt"

kwashiorkor *In nám az kewvar e Ghana dar Ácfiqá ast. Kambud e xorákhá ye sepideyi in bimári rá nazd e kudakán padid miyávarad. Rang e pust va mu az miyán rafte bacce láqar gawwte, jegar bozorg wode, dar án carbi newaste, yáxteháyaw mimirand, kamxuni, biháli. Bejoz* Ghana *dar jáhá ye digar e jahán niz dide miwavad.*

kynocephalus *ruyán* [embryo] *e ádam ke kalleaw rixt e kalle ye sag ast.*

kynurenine *asid e ámini ke noxost dar mize* [urine] *ye sag yáfte wod va az suxtosáz e* "tryptophan" *padid miáyad.*

kyphosis *quz*

kyphoscoliosis *quz va kaji ye sotun e mohre*

kyphotic *dárá ye quz, quznák*

Ll

L *kutáh wode baráye* "Libra": *yek pond/dolár, va mánand e án*
L-, *in piwvand dar ximiyá/wimi bekár miravad, va newángar máddeháyi ast ke nur rá be cap migardánad. con* "l-serine"
l *gardánande ye nur be cap*
label *barcasb, newángar*
labia *labán*
labial *labi, vábaste be lab*
labialism *ák dar soxan goftan, va váthá ye labi* [labial letters] *rá bad goftan.*
labially *be su ye lab*
labile 1 *náostovár, laqzán, degargun-wavande.* **2** *az didgáh e ximiyáyi/wimiyáyi e nápáydár*
lability *náostovári, degargunipaziri, nápáydári az didgáh e raváni*
labio-, *darvážehá ye serewte, vábaste be lab; labi*
labiochorea *bimári ye kore* [chorea] *ye/vawt e lab[raqs e labhá], ke dar án hengám e soxan goftan labhá seft gawte, bimár xub soxan natavánad goft.*
labiodental *vábaste be lab va dandánhá; lab-o-dandán*
labiogingival *vábaste be lab va zil*/guwt e bon e dandánhá*
labioglossopharyngeal *vábaste be lab, zabán va galu*
labiology *wenáxt e jonbew e labhá*
labioental *lab va cáne*
labiopalatine *lab va kám*
labioplasty *hucehr-pezewki* [plastic surgery] *ye labhá*
labium *lab*
  labium anterius ostii uteri *lab e piwin e danháne ye zehdán*
  labium inferus oris *lab e zirin*
  labium majus pudendi *lab e bozorg e náz/wekufe ye/kos/warm e zan*
  labium mandibulare *lab e páyini/zirin*
  labium maxillare *lab e báláyi/zebarin*
  labium minus pudendi *lab e kucak e náz/wekufe ye/kos/warm e zan*
  labium urehrae *lab e surá̈x e mizeráh*
  labium vocale *lab e tárhá ye ává* [vocal chords]
labor *záyemán*
  artificial labor *bengarid be* "induced labor"
  dry labor *záyemán e xowk, ke dar án áb e gerd e bacce piw az áqáz e dard e záyemán birun rizad.*
  false labor *dard e doruqin e záyemán*
  induced labor *záyemán e sáránide* [bengarid be* "induced"*]*
  mimetic labor *dard e záyemán doruqin*
  missed labor *mándan e bacce dar zehdán va mordan e u va piw nayámadan e záyemán*
  precipitate labor *záyemán e tond/wetábzade*
  premature labor *záyemán e zudras*
  spontaneous labor *záyemán e xodbexod*
laboratory *ázmáyewgáh*
labrum 1 *lab, labe.* **2** *har ciz e lab-mánand*
  labrum acetabulare *labe ye káse ye sar e ostoxán e rán*
  labrum glenoidale *labe ye káse ye sar e ostoxán e bázu*

labyrinth *dehliz*

bony labyrinth *dehliz e ostoxxáni ye guw*

cochlear labyrinth *dehliz e ráb* e/rábak* e [<ráb (Gilaki),* (snail) + *-ak/-e] guw*

labyrinth of ethmoid/ethmoidal labyrinth *dehliz e ostoxán e parvizani* [ethmoid]

labyrinthitis *ámás e dehliz e guw/ ámás e guw e daruni*

labyrinthus *dehliz*

labyrinthus cochlearis *dehliz e ráb*e/ rábak* e [<ráb (Gilaki),* (snail)*,+ -ak/-e] guw*

labyrinthus osseus *dehliz e ráb e*/rábak*e ostoxáni ye guw e daruni*

labyrinthus vestibularis *hawti ye deliz e guw*

lac **1** *wir.* **2** *har ábgune ye wiri.* **3** *wire ye deraxtán e garmsiri, ke az magasi be nám e* "Laccifer lacca" *tarávow miwavad.*

lacerated *daride, gosaste, "Bar e xaste hami átaw hamisuxtand -- gosaste bebastand o barduxtand." (ZBP, L6100, SF)*

laceration *daridegi, gosastegi, bengarid be* "lacerated"

Lachnospira *Láknospirá, bákterihá ye geram-ma, ke dar rude ye gáv yáft miwavad.*

lacri-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "awk"*

lacrima *awk*

lacrimal *awki*

lacrimation *awkrizi, rizew e awk*

lacrimotomy *boridan e kise yá ráh e awki*

lactagogue *wirávar*

lactalbumin *máddehá ye sepideyi ye wir*

lactase *láktáz; máyeyi ke az rude tarávide va "láktoz" qand e wir rá wekaste va gáláktos va glukoz padid miyávarad.*

lactation 1*wirdehi.* **2** *wir ámadan.* **3** *wir makidan*

lacteal 1 *vábaste be wir, wiri.* **2** *raghá ye sepidxuni ye rude, ke carbi rá mibarand va rang e wiri dárand*

lactic *wiri*

lactic acid *gouhar e/jouhar e/asid láktik*

lactiferous *barande ye wir*

lactifuge *bázdárande ye wir/tarávow e wir*

lact(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "wir" yá "asid láktik"*

Lactobacillus *Láktobásil, básil e bihavázi ke dar dahán, zehgir* [vagina] *va rude yáft miwavad, va gouhar e wir/asid láktik padid miyávarad.*

lactogen *har mátak/mádde e wirzá, beviźe* "prolactin"

human placental lactogen *hormoni ke az joft tarávide va andaki pas az záyemán digar tarávow nemiwavad, va káraw án ast ke hengám e ábestani az kár e* "insulin" *dar mádar piwgiri mikonad, tá qand afzáyew yáfte va ruyán* [embryo]*, dar mádar e badxorák, xub beruyad.*

lactogenesis *wirsázi; wirdehi*

lactogenic *wirzá*

lactorrhea *tarávow e wir e faráván*

lactose *láktoz, qand e wir*

lactosuria *peidáyew e "láktoz" qand e wir dar mize* [urine]*, hengám e wirdehi*

lactovegetarian *kasi ke tanhá wir va giyáh mixorad*

lactovegetarianism *tanhá wir va giyáh xordan va az xorákhá ye jánevari parhixtan*

lacuna 1 *ka*[<"Ka", guyew e Táti]; kávak*.* **2** *(dar cewm) lakke ye tárik dar meidán e did*

bone lacuna *ka ye ostoxán, ke bá ráhhá ye kucak be kahá ye digar ráh dárad*

cerebral lacunae *ka*há ye kucak dar maqz ke az kamxuni va marg e yáxtehá ye maqz padid áyad*

great lacuna of urethra *kah e bozorg e mizráh* [urethra]

lacunae of Morgagni *kah-háy e bozorg e mizráh nazd e mardán*

lacunae of Morgagnii urethrae muliebris *qonde/gude/qoddehá ye kucak e mizráh e nazd e zanán*

lacuna of muscles, lacuna musculorum *mázke*; ke* ye máhicehá, zir e zardpei ye kewále ye rán, baráye gozar e pei ye ráni va máhice ye* "iliopsoas"
lacuna vasorum *rag-ke*; ke ye raghá, con ka* ye kewále rán baráye gozare sorxrag va siyáhrag e ráni*
lacuna of vessels *bengarid be* "lacuna vasorum"
lacunar *vábaste be* "lacuna", *bengarid be* "lacuna"
lacus *daryáce*
lacus lacrimalis *daryáce ye awk, do ábgir ke awk e cewm dar do guwe ye cewmhá dar ánhá gerd miáyad.*
LAD (left anterior descending coronary artery) *sorxrag e táji ye cap ke dar jelo ye gew/del be páyin miravad*
laddergram *cehrak/nemude/nomude/artang* e nardebáni*
laeve *hamvár, bedun e porz*
laev(o)-, *bengarid be* "levo-", *cap*
lag *derang;* lag phase/time: *gáme derang, zamán e derang*
lagophthalmos *cewm-xarguwi, bimáriyi ke dar án cewm sarásar baste nemiwavad.*
lagophthalmus *bengarid be* "lagophthalmos"
lake 1 *jodá wodan e hemoglobin, az guyce ye sorx.* **2** *daryáce, táláb, bengarid be* "lacuna"
laliatry *dánew va darmán e láli*
laliation *láli, con kudakán soxan goftan*
lalo-, *lál, láli*
lalopathy *bengarid be* "logopathy"
lambda *lamdá "Λ" yázdahomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni.*
lambdacism, lambdacismus *bimáriyi ke dar án bimár "l" rá natavánad goft va bejáy e án "r" guyad.*
lambdoid *be rixt e lamdá, Λ yá λ*
lambert *lambert, yekkán e rouwanáyi, ke biwtar, yek hezárom e yek lambert ast.*
lamel *bengarid be* "lamella"
lamella 1 *tiq, tiqe.* **2** *barge; barge ye názoki ke az źelátin,* glycerin *va áb e cekide sáxte va andaki "álkáloyid" dar án rixte, zir e pelk e cewm nehand.*
articular lamella *tiqe ye kucak e ostoxán ke korjan* [cartilage] *e bandi be án micasbad.*
haversian lamella *tiq e ye hávers, láyehá ye názok e ostoxán, gerdágerd e kanál e "hávers"*
triangular lamella *tiq e ye sebar, dar sevvomin wekamce ye maqz*
lamelliform *be rixt e tiqe*
lamina *láye (ye kamán e mohre)*
lamina arcus vertebrae *láye (ye kamán e mohre), ke dar powt e mohrehá az do su, suráx e darun e mohre rá misázad.*
basal lamina of choroid *láye ye zirin e ragwáme ye cewm* [choroid]
lamina basalis choroideae *láye ye zirin e ragwáme ye cewm* [choroid]
Bowman's lamina *láye ye piwin e nináki ye cewm; láye ye* Bowman
lamina cartilaginis cricoideae *láye ye* "cricoid cartilage" *korjan e angowtari*
lamina cribrosa sclerae *láye ye parvizani* [like a sieve] *ye saxtwáme ye cewm, ke peihá ye bináyi az suráxhá ye án be darun e cewm miravand.*
elastic lamina *láye ye kewsán*
episcleral lamina *láye ye ru ye saxtwáme ye cewm*
external lamina of peritoneum *láye ye biruni ye darunpuw e wekam/ápile**
lamina granularis externa corticis externa *láye ye dándán e biruni ye puste ye maqz*
labiogingival lamina *láye ye labhá va guwt e bon e dandánhá*
lamina muscularis mucosae gastris *láye ye máhiceyi va darunpuw e kom*
palatine lamina of maxilla *láye ye kámi ye ostoxán e árváre ye bálá*
lamina perpendicularis ossis palatini *do láye ye ostoxáni ye sahik* [perpendicular] *ke az do su ye ostoxán e árváre ye bálá, barxáste, cewmán darun e án hastand.*
lamina posterior vaginae muscularis recti abdominis *láye ye powti ye niyám e máhice ye rást e wekam, ke az powt e án niyám e máhice ye pahnáyi ye wekam* [transversus abdominis muscle], *dar taráz e barjestegi ye xanjari ye ostoxán e jenáq e sine* [sternal xiphoid process] *migozarad.*

lamina rara externa *láye ye ruwani ru ye borunpuw* [epilethelial] *e hobábcehá ye wow va kaláfhá ye gorde* [kidney]
lamina rara interna *láye ye ruwani ru ye darunpuw* [endothelial] *e hobábcehá ye wow va kaláfhá ye gorde*
spiral lamina *láye ye márpici ye ostoxáni*
lamina spiralis ossea *do láye ye márpici ye ostoxáni ke dar ráb *e/rábak* e guw án rá be do baxw mikonad.*
lamina superficialis musculi levatoris palpebrae superioris *láye ye ruyi ye máhice ye bálábarande ye pelk e báláyi*
lamina tragi, **lamina tragica** *korjan* [cartilage] *e riwbozi (ye seguw, jelo ye surász e guw e biruni)*
lamina vasculosa choroideae *láye ye ragwáme ye cewm*
lamina visceralis pericardii serosi *láye ye daruni ye puwine ye gew/del, ke sarásar e ru ye gew rá mipuwánad.*
lamina visceralis tunicae vaginalis tesstis *láye ye daruni ye ábwáme* [mucous membrane] *ye ru ye xáye/gond va barbax.*
lamina vitrae, vitreal lamina, vitreous lamina *láye ye wiwesán e puwánande ye ragwáme ye cewm* [choroid]

laminaplasty/ laminoplasty *boridan e yek láye (ye kamán e mohre) va surász kardan e láye ye digar, conán ke kamán e powt e mohre rá gowude, fewár bar maqz e tire yá peiháyi ke dar án gir kardeand az miyán bardárand.*

laminar *láyeyi; láye be láye*

Laminaria *guneyi váw e/alaf e daryáyi, ke barxi az ánhá "láminarin"* = laminarine *dárand. Sáqe ye xowk e* Laminaria digitata *baráye andáxtan e bacce va bekár andáxtan e máhicehá ye zehdán bekár miraft.*

laminate *láye be láye; sáxte wode az cand láye*

laminectomy *váboridan e kamán e powti ye mohre*

laminitis *ámás e láye ye pá ye asb*

lamp *afruze, rouwanáyi, "Weyx goft rouwanáyi dargir va biyár." (ZBP, L2654 AT); lámp*
annealing lamp *ceráq e alkoli baráye áb kardan barg e zar, baráye por kardan e pusidegi ye dandán*
arc lamp *kamán e barqi ke rouwanáyi dahad*
carbon arc lamp *kamán e barqi, ke elektrodhá ye án zoqáli bude rouwanáyi ye sepid e xirekonande midahad*
Eldridge-Green lamp *yekdast ceráq rangárang baráye ázmáyew e cewm va didan e ranghá*
heat light *ceráqi ke az dur páreyi az tan rá garm konad.*
high pressure mercury arc lamp *ceráq e jiveyi ye foruzán, ke parto ye farásu ye banafw dáde, dar bimárihá ye pusti bekár miravad.*
mercury arc lamp *bengarid be* "high pressure mercury arc light"
quartz lamp *ceráq e kuárts, bengarid be* "high pressure mercury arc light"
slit lamp, Gullstrand's slit lamp, slit-lamp biomicroscope *ceráq e cewmpezewki ke az wekáfi rouwanáyi birun dáde, baráye didan e láyehá ye cewm bekár miravad, darzi ke rouwanáyi az án birun miáyad, mitavánad kucak va bozorg gardad.*
sun lamp *ceráq e áftábi, ke parto ye farásu ye banafw midahad.*
Wood's lamp *bengarid be* "high pressure mercury arc light"
xenon arc lamp *ceráqi ke parto ye nirumandi con xorwid midahad, va dar xewm-pezewki be kár miravad.*

lampas *ámás e kám e asb (ámás e darunpuw kám e saxt* [hard palate] *e asb, powt e dandánhá ye niw)*

lana *pawm*

lance **1** *niwtar.* **2** *niwtar zadan*

lancet *kárd e do labe ye kucak e noktiz*

lancinating *(dard e) tirkaw*

landmark *newáne, dar kálbodwenási, sáxtemáni ke con newáne az án baráye yáftan e digar sáxtemánhá az án komak girand*

laniary *con dandán/niw e sag; páre konande*

lanolin *lánolin, rouqan e pawm, bá áb ámixte gawte, kárbord e dáruyi dárad*

lanuginous *korkdár*

lanugo (down/lanugo hair) *kork, mu ye tan e ruyán* [embryo]

LAO *kutáh wode baráye* "left anterior oblique" *con peikare ye Rontgen, cap, jelo va orib*

lapar(o)-, *piwvand, dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "pahlu", yá "wekam"*
laparoenterostomy *báz kardan e daháneyi ru ye divár e wekam, be rude*
laparogastrostomy *báz kardan e daháneyi ru ye divár e wekam, be kom* [stomach]
laparohysterectomy *váboridan e zehdán az borewi dar divár e wekam*
laparohysterotomy *wekáftan e zehdán az ráh eborewi dar divár e wekam*
laparorrhaphy *duxtan yá rofu ye divár e wekam*
laparosalpingectomy *váboridan e lule ye zehdán az borewi dar divár e wekam*
laparoscope *dastgáhi ke az suráxi dar wekam konand va darun e wekam rá barresi konand*
laparoscopy *bá dastgáhi ke az suráxi dar wekam tu raftan va darun e wekam rá barresi kardan*
laparotome *kárd e viźe ye surákh kardan/ boridan e divár e wekam*
laparotomy *surákh kardan/ boridan e divár e wekam*
lapinization *virusi rá bá cand bár gozarándan az xarguwi be xarguw e digar kamzur gardánidan*
lapinize *virusi rá bá cand bár gozarándan az xarguwi be xarguw e digar kamzur gardánidan*
lapsus 1 *laqzew e náxodágáh.* 2 *oft/foru-oftádan*
lapsus kalami *laqzew e náxodágáh dar nevewtár*
lapsus linguae *laqzew e náxodágáh dar goftár*
lapsus memoriae *laqzew e náxodágáh dar yád/yádávari*
lard *pih e wekam e xuk*
larithmics *barresi ye candi ye/womár e mardom*
larkspur *toxm e reside va xowk e* Delphinium ajacis *ke zahri be nám e* "delphinine" *dárad va baráye kowtan e "wepew" bekár miravad.*
larva *lise*
larva curens *kahir e gerd e surákh e pend* [anus] *ke az toxm e kerm e* Strongylus stercoralis, *padid ámade xárew besyár dárad.*
larva migrans, larva cutaneous *kahir e besyár saxt ke az lise ye toxm e kerm e* Strongylus braziliense *padid miáyad.*
visceral larva migrans *ke as lise ye kerm e* Toxocara canis *padid ámade jegar va wow rá ásib miresánad.*
larvicide *kowande ye lise ye kermhá*
larviposition *kermak e angal rá dar báft e zende newándan*
laryngeal *vábaste be neikanak*/barangánce = náy e galu*
laryngismus *gereftan e neikanak**
laryngitis *ámás e neikanak*/barangánce*
laryng(o)-, *(dar váźehá ye serewte) neikanak*/ barangánce*
laryngocele *pel/pil/bád e neikanak*/barangánce*
ventricular laryngocele, **laryngocele ventricularis** *pel/pil/bád e wekamce ye neikanak*/ barangánce*
laryngocentesis *surákh kardan e neikanak*/ barangánce*
laryngofissure *borewdádan e korjan* [cartilage] *e qáre/tiroyid baráye váborridan cangár* [cancer] *e neikanak*/ barangánce*
laryngogram *peikare ye parto ye Rontgen az neikanak*/ barangánce*
laryngography *peikarebardfári ye parto ye Rontgen az neikanak*/ barangánce*
laryngohypopharynx *baxw e páyini ye divár e powt e galu, ke powt e neikanak*/ barangánce ast*
laryngology *neikanakwenási*/ barangáncewenási*
laryngomalacia *narmi ye neikanak*/ barangánce, narmi ye návand** [epiglottis]*, va cinhá ye camceyi* [arytenoid folds]*, con dar ává ye xorusak e mádarzádi nazd e kudakán*
laryngoparalysis *lasi/lamsi ye neikanak*/ barangánce*
laryngopharyngeal *(vábaste be) neikanak*/ barangánce, va galu*
laryngopharyngitis *ámás e neikanak*/ barangánce, va galu*
laryngopharynx *neikanak*/ barangánce, va galu*
laryngophony *áváyi ke hengám e guw dádan be neikanak*/ barangánce, wanide miwavad.*
laryngoplasty *bázsázi ye neikanak*/ barangánce*
laryngoplegia *lasi/lamsi ye neikanak*/barangánce*

laryngoptosis *oft e neikanak*/barangánce (nazd e pirán)*
laryngopyocele *kise ye cerki dar neikanak*/barangánce*
laryngorhinology *dánew e/rewte ye neikanak*/barangánce va biniwenási*
laryngorrhagia *xunrizi az neikanak*/barangánce*
laryngorrhaphy *duxtan e neikanak*/barangánce*
laryngorrhea *tarávow e gaw/gow e fareván az neikanak*/barangánce hengáme soxan goftan/vájew.*
laryngoscleroma *saxt gawtan e neikanak*/barangánce*
laryngoscope *ceráq e/dastgáh e didan e neikanak*/barangánce*
laryngoscopic *vábaste be ceráq e/dastgáh e didan e neikanak*/ barangánce*
laryngoscopy *báznegaristan e neikanak*/barangánce bá ceráq e/dastgáh e didan e neikanak*/ barangánce*
laryngospasm *qulenj/kulánj/kaft/girew e/ zanje ye neikanak*/ barangánce*
laryngostasis *xorusak*
laryngostat *anborak e negahdárande ye mátak* [material] *e partouzá dar neikanak*/ barangánce*
laryngostenosis *tangi ye neikanak*/barangánce*
laryngostomy *gowudan e suráxi dar neikanak*/barangánce ru ye pust.*
laryngostroboscope *dastgáh e carxán/gardán baráye barresi ye neikanak*/ barangánce*
laryngotome *dastgáh e borande ye neikanak*/barangánce*
laryngotomy *boridan e/borew e neikanak*/barangánce*
laryngotracheal *vábaste be neikanak*/barangánce va náy*
laryngotracheitis *ámás e neikanak*/barangánce va náy*
laryngotracheobronchitis *ámás e neikanak*/barangánce, náy va náycehá*
laryngotracheobronchoscopy *didan va ázmáyew e neikanak*/ barangánce, náy va náycehá*
laryngovestibulitis *ámás e neikanak*/barangánce va dehliz e án*
laryngoxerosis *xowki ye neikanak*/barangánce*
larynx *neikanak* [neikaneká* (Semnáni dialect)*]; barangánce = náy e galu, "náye galu, barangánce gerd andar gerd e in jesm ki mánande ast be barangánce azolehá ye besyár ast ki gáh tangtar konand mar in jesm rá va gáh feráxtar va nám e in jesm ke mánande ye barangánce ast be Pársi náy e galu va be Tázi hanjere ast." (ZBP, L6998 HM)*
lasalocid *lásálosid, dáru ye kowande ye* "coccidia" *dar morqdári*
laser *laser ["leyzer" bexánid], ke vát* [letter] *e nost e vážehá ye zir ast* "**l**ight **a**mplification by **s**timulated **e**mission of **r**adiation" *ast. parou ye **náb va yekrang** e gostare ye rouwanáyi ke **bá cewm** e mardom **dide** wavad, in parto ye náb, az nazdik mitavánad garmá va niru ye sahmgin padid ávarad, va az án con kárd mitaván dar kádpezewki bahre gereft.; **kárd e partoyi**.*
argon laser *leyzer e/kárd e partoyi ye gáz e* Argon*, ábi va sabz ast va báft rá misuzánad.*
carbon dioxide laser *leyzer e/kárd e partoyi ye gáz e angewt* [carbon]*, ke parto ye zir e qermez midahad va baráye borew dádan va yá suzándan e báft bekár miravad.*
excimer laser [**exc**ited di**mer**] *leyzer e/kárd e partoyi ye gáz e kamyáb e* "hálides" *ke parto ye zir e banafw midahad, báft rá nemisuzánad, ammá bandhá ye ximiyáyi ye báft rá miwekanad, dar cewmpezewki va rofu ye raghá* [angioplasty] *bekár miravad.*
helium-neon laser *leyzer e/kárd e partoyi ye gázhá ye* "helium" *va* "neon"*, ke rang e qermez dárad va bá cewm dide miwavad, va baráye ráhnamáyi ye leyzerháyi ke dide nemiwavand be kár miravad.//*
krypton laser *leyzer e/kárd e partoyi ye gáz e "Krypton", ke rang zard e qermezfám dárad va baráye suzándan e báfthá be kár miravad.*
changeable dye laser *leyzer e/kárd e partoyi ye delxáh, ke pezewk mitavánad, parto ye delxáh rá bá degargun kardan e gáhvár/xás* [medium] *padid ávarad.*
Lasiohelea *guneyi magas e xunxár, ke az xáneváde ye* "Heleidae" ast.
lassitude *mándegi/xastegi/sosti (ye tan yá raván); tandi (ZBP, C6284 FM)*
latency **1** *xoftegi.* **2** *xoftegi, zamán e miyán angizew va vákonew.* **3** *dar ravánwenási zamán e az panj sálegi tá noujaváni*
distal latency *baráye peihá ye jonbewi* [motor] *yá sahewi* [sensory]*, zamán e miyán residan e angizew az teh e pei be nouk e elektrod e girande.*

latency of activation *zamán e miyán angizew va vákonew*
motor latency *zamán e miyán angizew va vákonew*
proximal latency *zamán e miyán angizew va vákonew e sahewi* [sensory] *yá jonbewi* [motor] *dar yek rewte pei*
sensory latency *zamán e miyán angizew va sahew* [sensation]
sleep latency *zamán e miyán e be bastar raftan tá xáb raftan*
terminal latency *bengarid be* "distal latency"
latent *xofte, penháni, xámuw*
latentiation *dar dáruwenási, yek mádde ye ximiyáyi/wimiyáyi rá kári kardan ke áqáz e vákonew e zistwenásik* [biologic] *e án dirtar padid áyad.; dirándan*, derangándan**
laterad *ru ye biruni/pahluyi; be su ye birun/pahlu*
lateral *biruni/pahluyi*
lateralis *biruni/pahluyi*
laterality *rástuli, capuli; rást-... (con rást-dasti); cap-, (con rást-dasti).*
crossed laterality *rástul yá capul budan*
dominant laterality *rástul yá capul budan*
latericeous *con xáke ye ájor*
lateritious *con xáke ye ájor*
latero-, *dar vážehá ye serewte, biruni/pahluyi*
laterodeviation *jábejáyi be su ye birun/pahlu*
lateroflexion *xamew be suye birun/pahlu*
lateroposition *jábejáyi be yek su*
lateropulsion *hengám e ráh raftan, biwtar be su ye cap yá rást raftan*
laterotorsion *carxew e guy e cewm be su ye cap yá rást (ru ye áse* [axis] *ye jeloyi-powti)*
lateroversion *carxew be su ye cap yá rást con zehdán*
latex *wir, wire, pem* [<Pahlavi, (ZBP, C2940, BF)]*
lathyrism *zahrzadegi az xordan e "bonumáw", ke máye ye seft wodan e máhicehá va az pá oftádan va zud barangixtegi ye dám gardad.*
lathyritic *bengarid be* "lathyrism"
lathyrogen *bengarid be* "lathyrism"
lathyrogenic *bengarid be* "lathyrism"
Lathyrus *bonumáw, (guneyi noxod ke baráye nirumandkardan e xák, mikárand, ke noxod e án rá be gáv dahand.)*
latissimus *pahn (con máhice)*
lattice *panjar, panjarkári, turi*
crystal lattice *sáxtár e panjarkári/turi-mánand e atomhá dar bolurhá; panjar e atomi*
space lattice *sáxtár e panjarkári/turi-mánand e atomhá dar bolurhá; panjar e atomi*
laudanum *tantur e taryák*
laugh *xande*
canine laugh, sardonic laugh *xande ye sagsán xande ye con sag*
compulsive laugh, forced laugh, obsessive laugh *xande ye zuraki*
laurate *lorát, namak e asid lorik* [lauric acid]
laureth *zehkow, wosrkow* [spermicide]
lauric acid *gouhar e/jouhar e/asid lorik, rouqani ke dar giyáhán con nárgil, va haste ye xormá yáft miwavad.*
lavage *wostowu*
peritoneal lavage *wostowu ye darun e wekam, puwine ye andarunehá*
pleural lavage *wostowu ye darun e puwew e wowhá*
laveur *dastgáh e wostowuy*

law *dád; dátikán* [<Pahlavi, (ZBP, C3392 MK)]; manwur, "Be ábád o virán deraxti namánd -- ke manwur e taxt e mará barnaxánd." (ZBP, L6475, SF); sámán, "har yeki rá sámáni ast ke agar to rasm va sámán e in nadáni, agarce ostád e kasi báwi, dar án báb con asiri báwi." (ZBP, L6800, QN)*

Allen's paradoxical law *Dád e Allen: harce mardom e tandorost biwtar qand bexorand, biwtar qand misuzánand, ammá nazd e bimárán e qandi, várune ye in ast.*

all or none law *dád e/dátikán e hame yá hic*

laws of articulation *sámán e dandánhá hengám e soxan goftan*

Avogardo's law *dád e Ávogárdo, ke gonj e gázhá ye bavande* [perfect] *dar yek dareje ye garmá va yek fewár, womár e molekuli/atomi ye yeksán dárand.*

biogenetgic law *bengarid be "*recapitulation theory"

Bowditch's law *bengarid be* "all or none law"

Boyle's law *dád e* Boyle *baráye gázhá ye bavande* [perfect], *gonj várune ye fewár, va fewár várune ye gonj raftár mikonad.*

law of conservation of energy *(cehrwenási/fizik) páyandegi ye ama**

law of conservation of matter *dar vákonewhá ye ximiyáyi/wimiyáyi, na atom e nou padid miáyad, na atomi nábud miwavad, tanhá atomhá jofdthá ye digar miyáband.*

Einthoven's law *Dád e* Einthoven *dar elektrokaárdiográm se wekáfte ye I, II, va III potánsiyel e wekáfte ye II dar har dam barábar e potánsiyel e I va III ruyeham ast.*

Faraday's law *dád e Fáráde, dar elerktrolyz, womár e ionhá ye ázád wode, bastegi dárad be niru ye barq*

Galton's law *dád e Gálton, ánce viźegi dar pedar va mádar ast, 50% az har yek be farzand miresad (0.5).; ánce viźegi dar pedar bozorg va mádar bozorg ast, 25% be bacce miresad $(0.5)^2$.; ánce viźegi dar pedar e pedar bozorg va mádar e mádar bozorg ast, 12.5% be bacce miresad $(0.5)^3$.*

Gerhardt-Simon law *ásib e pei ye bázgardande ye neikanak, máye ye án miwavad, ke tárhá ye ává, nime ráh, bázi va bastegi beyistad.*

Golgi's law *dád e Golźi saxti ye yek kaft* [attack] *e máláriá, bastegi dárad bá womár e angalhá dar xun*

law of gravitation *bengarid be dád e* "Newton"

Laplace 's law *dád e Láplás kewew e divárehá ye wekamce ye del bastegi dárad be fewár e darun del va trij* [radius] *e daruni ye wekamce, va várune ye setabrá ye divár e del.*

malthusian law *Dád e "Malthus" womár e mardom hamiwe biw az va tondtar az xorák va puwák, va já ye zendegi afzáyew miyábad.*

Mendel's laws *dád/qánun e źenhá, ke az pedar va mádar viźegihá cegune be farzand miresad.*

Newton's law *dád e Niyuton, ke darbáre ye niru ye kewew miyán e do karp* [body] *mibáwad. Niru ye kewew miyán e do karp bastegi dárad be tude ye har yek, va várune ye be taván e do ye duri ye án do karp az ham*

Pascal's law *dád e Páskál fewári ke be yek ábgune miáyad, berixt e yeksán be hamejá ye án ábgune miresad.*

periodic law *dád e doureyi yá dád e* ***Mendelléeff*** *hame ye áxwijhá* [elements] *az ruye womár e atomi radebandi miwavand, 2, 8, 8, 18, 18, va 32*

Poiseuille's law *dád e Puázoy , baráye gardew e ábgunehá dar lulehá ye muyragi:* $F = P\Pi R^2/ 8\eta L$, *ke dar án* "P" *oft e fewár ast, dar lule,* "R" *trij* [radius] *ast,* "L" *derázi ye lule, va* η *casbandegi ye ábgune.*

Starling's law, Frank-Starling law *afzáyew e gonj yá fewár e wekamce dar páyán e vátapew* [diastole] *máye ye afzáyew e niru ye tapew e del migardad.*

Yerkes-Dodson Law *Harce negaráni/delwure afzáyew yábad, dar áqáz kárhá ye ruzáne rá tondtar be páyán miresánad, ammá pas az residan e be marzi afzáyew e negaráni máye ye káhew tavánáyiyi dar anjám e kárhá miwavad.*

lawn *kewt e setabr*

bacterial lawn *kewt e setabr e mikrobi/ jvu*yi, conán ke kucgahhá/kuphá beham becasb-and*

laxative *dáru yá nuwábe ye narm konande ye wekam; kárkon*

laxator *wol konande*

laxator tympani major *zardpei ye bozorg e wolkonande ye parde ye guw*

laxator tympani minor *zardpei ye kucak e wolkonande ye parde ye guw*

laxity *woli, jábejáyi*

layer *lá, láye, dáy*

adamantine layer *láye ye/ádámántin e/miná ye dandán*

basal layer *bengarid be* “stratum basale epidermidis”
stratum basale epidermidis *láye ye bonyádi ye rupust*
blastodermic layer *láye ye záyande*
cerebral layer of retina *láye ye pey e dám e cewm* [retina]
cortical layer *láye ye biruni (con dar gorde yá maqz)*
functioanl layer *láye ye ye konewik*
germ layer *láye ye záyande/har yek az se láye ye ruyán* (ectoderm, mesoderm, endoderm) *ke az ánhá báfthá va dastgáhhá padid miáyand.*
horny layer of epidermis *láye ye wáxi ye rupust*
malpighian layer *láye ye Málpigi*
Maynert's layer *láye ye sucik** [pyramidal] *e biruni ye puste ye maqz*
mantle layer *láye ye miyáni ye lule ye pei ye ruyán* [embryo]
mucous layer *láye ye záyande*
Ollier's osteogenic layer *láye ye daruni ye periyost*
palisade layer *láye ye nardeyi dar parde ye guw*
parietal layer of pericardium *láye ye biruni ye puwew e del/gew*
pigmented layer of retina *láye ye rangdáneyi ye dám e cewm* [retina]
prickle cell layer *láye ye yáxtehá ye xárdár e rupust*
layer of rods and cones *láye ye yáxtehá ye mili, va xuji ye dám e cewm*
subendocardial layer *láye ye zir e darunpuw e gew/del*
subepicardial layer *láye ye zir e borunpuw e gew/del*
submantle layer *láye ye zir e* "dentin" *e dandán*
synovial layer of articular capsule *parde ye sepidezá ye puwine ye bandgáh*
trophic layer *darunpust* (entoderm)
vegetative layer *darunpust* (entoderm)

lazzaretto 1 *bimárestán e bimárán e docár e tafnu/bimárihá ye vágir* [infectious diseases]. **2** *vitartan** *[bengarid be* "quarantine" “English-Persian dictionary” (JGS)*]*

lb *kutáh wode ye* "libra" *barábar e* "pound"

LBBB *kutáh wode ye* "left bundle branch block"*, band ámadan e rasánew e barqi ye del/gew dar daste ye cap e* “His”

LBW *kami geráni ye/vazn e nouzád*

LAD *kutáh wode ye* "left anterior descending"*, wáxe ye capi va jeloyi ye sorxrag e táji*

LD *kutáh wode ye* "Lethal Dose" *andázeyi az yek dáru ke máye ye marg gardad.*

LDH *kutáh wode ye* "Lactic Dehydrogenase"

leaching *zálu andáxtan*

lead *sorb, az Látin* "Plumbum", *ke be* "PB" *newán dáde miwavad.*
black lead, **graphite** *maqz e medád, geráfit*
tetra-ethyl lead *tetrá-etyl e sorb, máddeyi handámik** [organic]*, ke besyár zahrnák bude car suxt e motorhá bekár miravad, az pust gozawte va máye ye neweánehá ye raváni va marg migardad.*

lead *wekáfte, dar EKG, ke har (sim e) wekáfte já ye viże ru ye tan dárad. Con wekáfte ye I* (lead I) *ke yek sar e án ru ye bázu e rást va sar e digar ru ye bázu ye cap ast.; yá wekáfte ye* **aVf**, *ke yek wekáfte ye yekmexi* [unipolar] *ast, va sim e án ru ye pá ye cap ast va sar e digar sefr ast.*

leaf *barg (e giyáhán)*
belladonna leaf *barg e mehr-giyáh, [giyáh e zahr-ágin be nám e dánewik e* <u>Atropa belladonna</u> *az xáneváde ye tájrizi bá golhá ye qermezfám e zang-sán va dánehá ye siyáh va daraxwán. Az riwe va barg e án "*Atropin" *bedast miáyd.]*

leaflet 1 *bargak, bargce.* **2** *lat, con lathá ye daricehá ye del/gew*

learning *farágereftan, farágiri; yád gereftan; yádgiri*
insight learning *bálátarin marz e farágiri ke ádam az ázmudehá ye gozawte, komak gerefte baráye dast yáftan be ámáji bahrebarmidárad.*
latent learning *farágiri ye xofte, ke bá zur yá pádáw xod rá newán midahad.*

leash *daste/baste ye rismán mánand con pei, rag yá rewte*

lecanopagus *doqoluháyi ke az lagan beham casbideand.*

lechopyra *tab e záyemán*
lecithin phosphatidylcholine
lecith(o)-, *(dar váźehá ye serewte), zarde ye xáye, yá toxm* [ovum]
Lee's ganglion *gude/gonde/qodde ye* Lee/ *gardan e zehdán*
leech *zálu*
horse leech *zálu ye asb* "<u>Limantis</u>"*, va* "<u>Haemopis</u>" <u>Hirudo medicinalis</u> *zálu (dar pezewki)*
leeching, Hirudinization *zálu andáxtan, ravewi kohne dar pezewki ye kohan, baráye darmán e besyári bimárihá*
left-handed *capdast, kasi ke dar kárhá ye xodxáste biwtar dast e cap rá bekár mibarad.*
leg *pá, sáq e pá (miyán e zánu va moc e pá)*
badger leg *nábarábari ye derázá ye sáq e pá*
bow leg *bengarid be* "genu varum"
red leg *ámás e kowande ye vazaq, ke máye ye án* <u>Aeromonas hydrophila</u> *mibáwad.*
rider's legs *rag-be-rag wodan (e máhice*) [strain] *máhicehá ye nazdik konande ye ránhá, nazd e savárkárán*
scaly legs *pá ye falsi nazd e morq o xorus ke az kerm e kaneyi az gune ye* <u>Knemidokoptes</u> *padid miáyad.*
scissors leg *pá ye qeici, ke sáq e pá hengám e ráh raftan, be darun ámade va gereftan* [spasm] *e máhicehá ye nazdik konande ye ránhá máye án ast.*
tennis leg *páregi ye máhice va zardpei ye daruni ye máhice ye* "gastrocnemius" *piz/awbol*
Legionella *bákteriháyi ke rang e gram rá nemigirtand, havázi bude jonbande va cand rixt hastand, dar áb va xák ziste máye ye ámás e wow va tab miwavand., Va nám e án az* "<u>legionnaires' disease</u>"*, gerefte wode ke dar 1976 dar hamegiri ye Gerdehmáyi ye Filádelfiyá padid ámad.*
legionnaires' disease *bengarid be* "Legionella"
legume *noxod, lubiyá, báqelá, giyáhán e bonwani; bonwan*
legumelin *legumelin, mádde ye sepideyi ye bonwan*
legumin *legumin, globulin e bonwan*
leguminovorous *bonwanxár*
leiasthenia *kamzuri ye/mándegi ye máhicehá ye hamvár*
leio-, *(piwvand) dar váźehá serewte, be maini* [meaning] *ye "hamvár"*
leiodermia *hamvári ye náhanjár* [abnormal] *e pust*
leiomyoblastoma *gude ye/qodde ye yáxtehá ye javán e máhice há ye hamvár/hámázpel**
leiomyoma *gude ye/qodde ye máhice ye hamvár/hámázpel* biwtar dar zehdán yáft miwavad, va án rá* "fibroid"*,* "fibroid tumor" *yá* "fibrome" *[Faránsavi]; hámázpel* [(hám = hamvár; máz = máhice; pel/pil =* tumor*). besanjid bá "dowpel]*
epithelioid lipoma *gude ye/qodde ye máhice ye hamvár/hámázpel*e kom* [stomach] *ke yáxteháyaw candguw ast na duki.*
parasitic leiomyoma *gude ye/qodde ye máhice ye hamvári/hámázpeli* ke az jáy e xod jodágawte va be cádorpih* [epiploon] *e wekam casbide, va raghá ye xuni ye cádorpih án rá xun midahand.*
pedunculated leiomyoma *gude/qodde ye páyakdár e máhice ye hamvár/hámázpel* e zehdán*
leiomyoma uteri, uterine leiomyoma *gude ye/qodde ye páyakdár e máhice ye hamvár/hámázpel* e zehdán*
leiomyosarcoma *gude ye/qodde ye badxim e máhice ye hamvár/hámázpel* ke biwtar dar zehdán va powt e darunpuw e wekam padid miáyad.*
leip(o)-, *bengarid be* "lip(o)-"
Leishmania *guneyi takyáxte ye táźakdár az zir-raste* [suborder] *ye* Trypanosomatina, *in angalhá darun e yáxtehá ye mohredárán, con mardom ziste, va gám e digar e ruyew e xod rá dar pawehá separi mikonand.*
Leishmania tropica *sálak, yá leiwmániyáz e pusti*
Leishmaniasis *bimári ye* Leishmania*, ke pusti, darun pusti, yá andámhá ye daruni tavánad bud.*
cutaneous leishmaniasis *bimári ye* Leishmania*, ke pusti, yá sálak*
mucocutaneous leishmaniasis *bimári ye* Leishmania *ye pusti, darun pusti, ke pust, va dahán va galu va bini rá docár konad.*
rural leishmaniasis *bimári ye* Leishmania *ye pusti ye tar*
urban leishmaniasis *bimári ye* Leishmania *ye pusti ye xowk*

visceral leishmaniasis *bimári ye* Leishmania *ye andarunehá ke kowande tavánad bud, va* Leishmaniasis donovani *máye ye án ast.*
lemma *puste ye toxm (noxostin, dovvomin va sevvomin)*
-lemma *pasvand, pust, niyám*
lemniscus *navár; band*
lemon *limu be nám e dánewik e* Citrus limon
lemur *jánevar e pestándári az xánevváde ye* Lemuroidea*, kabig* [<Pahlavi (ZBP, C2759, MK, BF)]*
length *derázá*
crown-rump length *derázá ye tárek e sar, tá newim*
focal length *derázá ye golxan*
stem length *derázá ye tárek e sar, tá keyle* [<Gilaki*,* inner aspect of thigh] *va rán*
wave length *derázá ye kuhe*
lens *vinok* [<Gonuyi/Náyini]; źále*
achromatic lens *vinoki* ke rang e rouwanáyi rá degargun nakonad.*
acrylic lens *vinok e/źále ye pelástiki*
astigmatic lens *vinok e/źále ye daq/ostováneyi*
bandage lens *vinok e/źále ye viże ye bastan e nini ye/nináki* [cornea] *ye zaxmi*
biconcave lens *vinok e/źále ye káv az do su*
biconvex lens *vinok e /źále ye guź az do su*
bicylindrical lens *vinok e/źále ye daq/ostováneyi az do su*
bifocal lens *vinok e/źále ye do golxane/dárá ye do golxan*
bispherical lens *vinok e /źále ye guź az do su*
Brücke lens *vinok e/źále ye do guź o do káv, ke bá án mitaván meidán e dur va nazdik e bozorgi baráye did dáwte báwad.*
concave lens *vinok e /źále ye káv*
condensing lens *vinok e/źále ye guź nirumand baráye xub didan e cewm*
contact lens *vinok e/źále ye tucewmi*
corneal lens *vinok e/źále ye tucewmi*
lens crystallina, crystalline lens *vinok e/źále ye cewm*
cylindrical lens *vinok e/źále ye daqi/ostováneyi*
honey bee lens *vinok e/źále ye cewm e magas e angabin bá bozorgnamáyi ye cewmgir*
meniscus lens *vinok e/źále ye guź az yek su va káv az suye digar*
photochromic lens, photosensitive lens *vinoki/źáleyi ke bá rouwanáyi rangaw tire miwavad*
plane kens, plano lens *vinoki/źáleyi ke az har do ru hamvár ast va rouwanáyi rá nemiwekanad.*
safty lens *vinok e/źále ye imeni*
spheric lens *vinok e/źále ye guź*
trial lens *vinok e/źále ye ázmáyewi baráye dádan e áynak*
trifocal lens *vinok e/źále ye se-golxane, ke bálá ye án baráye did e dur, miyán e án baráye did e miyánkew, va páyin e án baráye did e nazdik ast.*
lensometer *dastgáh e andázegir e vinok/źále*
lenticel *gudeyi/qondeyi/qoddeyi be rixt e marjomak dar bix e zabán*
lenticular *be rixt e marjomak*
lentigines *kakomakhá*
lentiglobus *barjestegi ye guymánand jelo ye vinok e/źále ye cewm*
lentigo *konjedak [lakkehá ye qahveyi, mánand e kakomak ammá sáxte wode az yáxtehá ye dárá ye melánin, ke bevárune ye kakomak bá rouwanáyi ye xorwid porrang nemiwavand.]*
lentula *bengarid be* "lentulo"
lentulo *xamirbar/parmáhak e barqi ke bá án simán rá dar por kardan e ráh e riwe ye dandán be darun e riwe mibarand.*
leontiasis *roxsár e wirsán, nazd e bimárán e xoreyi/pisi* [leprosy]
leotropy *márpici az rást be cap raftan*
leper *bimár e xoreyi*

lepra *xore, jozám*
leprechaunism *bimári ye mádarzádi ye kamyáb, ke bá kutulegi, va kami ye xerad hamráh ast, va bacce roxsár e weytának dárad, por pawm ast, cemán az ham durand, hamráh e bozorgi ye pestán va cácul yá nare, va kowande ast; bimári ye "weytának"*
leprology *xorewenási, jozámwenási*
leproma *qodde ye/gude ye/qonde ye xoreyi/jozámi*
lepromatous *vábaste be qodde ye/gude ye/qonde ye xoreyi/jozámi*
leprosarium *xorexáne, jozámxáne, bimárestán e xoreyihá/jozámihá*
leprosary *xorexáne, jozámxáne, bimárestán e xoreyihá/jozámihá*
leprosy *xore, jozám*, *pis; pisi (ZBP, C245, FM)*
murine leprosy *xore ye muw*
rat leprosy *xore ye muw e dawti*
leprotic *xoreyi, jozámi*
leprous *xoreyi, jozámi*
lept(o)-, *názok, qalami, ketábi*
leptocephalus *bimár e kalle ketábi*
leptocephaly *kalle ye názok va deráz/ketábi*
leptocyte *guyce ye sorx e názok, ke hemglobin e án dar pirámun ast va náfi rangi dárad con dar "tálásemi"*
leptodactyly *angowtán e qalami/bárik*
leptomeninges *pardehá ye puwánande ye maqz, narm-wáme* [pia mater] *va tártanak-láye* [arachnoid]
Leptomonas *takyáxtehá ye angali* "leptomonas"
leptopellic *dárá ye lagan e bárik*
leptophonia *ává ye sost va kamzur*
leptoprosopia *roxsár e bárk va názok, bini ye deráz, cewmán e gerd o báz, bini va dahán e kucak*
Leptopsylla *guneyi kayk*
leptoscope *dastgáhi baráye andázegiri ye setabrá ye parde ye yáxtehá*
Leptospira *leptospirá, guneyi* Spirochaetles*, havázi, márpici, jonabande, bá qollábi dar do sar*
leptospirosis *bimáriyi ke az* **Leptospira** *padid miáyad. Az mize* [urine] *ye xarguw, rásu, xuk va sag e bimár be mardom tavánad resid. In bimári gáh sabok va gáh kowande tavánad bud. Va máye ye zardi migardad. Tab va xunrizi niz tavánad dád.*
leptotrichosis *bimáriyi ke az bákterihá ye áb e álude barmixizad,* <u>Leptotrichia</u> *máye ye án ast. Tafnu* [infection] *ye dahán, rude va zehgir* [vagina] *tavánad dád.*
lesbian *báruni*
lesbianism *bárunigari*
lesion *ásib, zaxm, riw*
Blankart lesion *kande wodan e lab e yekáse-mánand e jeloyi ye ostoxán e wáne*
bull's eye lesion *dar partounegári ye davázdahe, "newán e ámáj", ke az cangár* [cancer] *e davázdahe padid áyad.*
coin lesion *zaxm e sekkemánand, cangár e wow*
gross lesion *zaxm yá ásibi ke bá cewm dide wavad*
histologic lesion *zaxm yá ásibi ke bá rizbin dide wavad*
impaction lesion *setabri ye gerde/gerdak e miyán e mohrehá va nazdik wodan e mohrehá beham*
Janeway lesion *ásib e kucak qermez bá xunrizi, kaf e dast yá pá ke az newánehá ye ámás e konro ye darunpuw e gew/del ast.*
onion scale lesion *padid ámadan e báft e rewteyi* [fibrosis] *be rixt e pust e piyáz dar seporz* [spleen] *va gerehá ye sepidxuni, ke az newánehá ye lupus ast.*
onionskin lesion *bengarid be* "onion scale lesion"
primary lesion *zaxm e áqázin kuft yá sel*
letdown *ámadan e wir az hobábcehá be ráhhá ye wiri*
lethal *margbár, kowande*
lethargy 1- *biháli, biramaqi.* 2- *xábáluyi, xábnáki*

leucine *lusin, yek gouhar e/jouhar e amini ke baráye ruyew e bacce darbáyast ast*
leuc(o)-, leuko-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "sepid"*
leucocyte *guyce ye sepid*
leucocytozoonosis *bimári ye angali ye mánand e máláriyá nazd e morq o xorus va ordak va qáz va buqalamun máye ye kamxuni, bozorgi ye jegar va seporz* [spleen] *va marg migardad. Máye ye án takyáxte ye angali be nám e* "Leucocytozoon" *ast.*
leucotomy *váboridan e baxw e piwáni ye maqz*
leukapheresis *jodá kardan e guycehá ye sepid az xun va sepas dádan e án be bimár*
leukemia *cangár e guycehá ye sepid e xun, va afzáyew e guycehá ye sepid e náras dar maqz e ostoxán va xun*
aleukemic leukemia, aleucocythemic leukemia *cangár e guycehá ye sepid e xun, ke dar án womár e guycehá ye sepid e xun hanjár* [normal] *yá kamtar az hanjár ast.*
bovine leukemia *cangár e guycehá ye sepid e xun, nazd e gáv*
leukemia of fowls *cangár e guycehá ye sepid e xun, nazd e morq o xorus*
lymphoblastic leukemia *cangár e guycehá ye sepid e javán e xun*
myelogenous leukemia, myeloid granulocytic leukemia *cangár e guycehá ye sepid e javán e xun az gune ye* "granulocyte"*há az maqz e ostoxán*
leukemic *kasi ke docár e cangár e guycehá ye sepid e xun*
leukemogenesis *padid ávardan e cangár e guycehá ye sepid e xun*
leukemogeneic *padid ávardan e cangár e guycehá ye sepid e xun*
leukemoid *hamánand e cangár e guycehá ye sepid e xun*
leukencephalitis *ámás e báft e sepid e maqz*
leukin *máyeyi ke az guycehá ye sepid e cand-hasteyi ye xun padid áyad va kowande ye mikrob/ jvu*há mibáwad.*
leuk(o)-, leuc(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye guyce ye sepid*
leukoblast *guyce ye sepid e náras*
leukocyte *guyce ye sepid*
leukocytogenesis *sáxte wodan e guycehá ye sepid*
leukocytopenia *kam budan e womár e guycehá ye sepid dar xun*
leukocytopoiesis *sáxte wodan e guycehá ye sepid e xun*
leukocytosis *afzáyew e womár e guycehá ye sepid e xun, ke dar xunrizi, tab, tafnu* [infection]*, va ámás dide miwavad*
leukoderma *sepid wodan e dar-reside ye/anduzewi* [acquired] *ye pust.; pisi*
leukoderma acquisitum centrifugum = halo nevus, *xál e con xarman e máh; xál e wáyvard, dárá ye náf e sefid*
leukoderma colli *pisi ye kuft*
occupational leukoderma *xarman e máh e piwegáni*
postinflammatory leukoderma *pisi ye peiro ye ámás, suxtegi yá zaxm e pust*
syphilitic leukoderma *pisi ye kuft*
leukoderma *bengarid be* "leukodermia"
leukodermia *sepid wodan e dar-reside ye/anduzewi* [acquired] *ye pust.; pisi*
leukodermic *vábaste be sepid wodan e dar-reside ye/anduzewi* [acquired] *ye pust.; pisi*
keukodystrophy *dożkonewi ye/bad kár kardan e baxw e sepid e maqz, az miyán raftan e* "myelin"
leukoencephalitis 1 *ámás e mádde ye sepid e maqz.* **2** *bimári ye bivágir e asb, ke az xordan e vástar** [forage] *e zahrnák padid áyad, va dar án asb xábálu gawte, bináyiyaw káste gawte, telou-telou xorde va galuyaw az kár bázmiyistad.*
leukoencephalopathy *cand gune bimári ye báft e sepid maqz, beviże nazd e kudakán.*
necrotizing leukoencephalopathy *bimári ye báft e sepid maqz, ke peiro ye darmán e kudakán bá* "methotrexate" *padid miáyad.*
leukokeratosis *bengarid be* "leukoplakia"
keukokinetics *dánew va barresi ye sáxt, gardew, va nábudi ye guycehá ye sepid*

leukokoria *peidáyew e tude yá báztáb e sepid powt e náf e źále/vinok e cewm*
leukoma *sepidi ye nini ye cewm* [cornea]
leukomaine *lukomáyin, mádde ye alkaloidi ye hanjár* [normal] *dar báfthá ke gáh zahrnák tavánad gawt.*
leukomyelitis *ámás e mádde ye sepid e maqz e tire*
leukomyelopathy *hargune bimári ye mádde ye sepid e maqz e tire*
leukon *guycehá ye sepid e xun va báft e padid ávarande ye ánhá, besanjid bá* "erythron*" va* "thrombon"
leukonecrosis *xore; mordegi va pusidegi ye sepid rang e báft*
leukonychia *sepid gawtan e náxonhá ke rixthá va cemhá* [reason] *ye gunágun tavánad dáwt.*
leukopathia *bengarid be* "leukoderma"
leukopathy *bengarid be* "leukoderma"
leukopedesis *birun raftan e guycehá ye sepid az raghá ye xuni*
leukopenia *kambud e guycehá ye sepid e xun*
leukopenic *kasi ke docár e kambud e guycehá ye sepid e xun ast*
leukoplakia *lakke ye sepid dar darunpusthá/lirwámehá con dahán, ke bá málidan pák nawavad.*
leukoplakia buccalis *lakke ye sepid e darunpuw e dahán*
leukoplakia lingualis *lakke ye sepid e zabán*
leukoplakia oralis *lakke ye sepid e dahán, nikxim ast, tanbáku máye ye án ast va cangár rupust* [epidermoid carcinoma] *tavánad gawt.*
leukoplakia vulvae *lakke ye sepid e warm e zan*
leukpoiesis *sáxte wodan e guycehá ye sepid e xun*
leukorrhagia *tarávow e áb e sdepid e fararáván az zehdán va zehgir* [vagina]
leukorrhea *tarávow e áb e sdepid az zehdán va zehgir*
leukosis *afzáyew e báft e sázande ye guyce ye sepid, piwtáz e cangár* [cancer] *e guycehá ye sepid e xun*
avian leukosis *bimári ye vágir e morq o xorus va parandegán, ke máye ye án virus ast va guycehá ye qermez, sepidxuni* [lymphoid] *va guycehá ye sepid e maqz e ostoxán* [myeloid] *dar án afzáyew miyábad. Emruze in bimárihá rá* "leukosis sarcoma" *xánand, va bimári ye* "Marek" *niz jozv e án ast.*
leukotaxis *gerd ámadan e guycehá ye sepid dar jáhá ye ásib dide yá ámás*
leukotome *simi gerd, ke baráye boridan e mádde ye sepid e maqz be kár miravad.*
leukotomy *váboridan e lap/lapak e piwáni ye maqz*
leukotrichia *yek lakke mu ye sepid*
leuprolide acetate *asetát e* leuprolide*, dáru ye sáxtegi, baráye cangár e piwrafte ye wágán* [prostate]
levamisole hydrochloride *hydroklorur e levámizol, dáru ye kermkow*
levarterenol *izomer/hampáre ye capgard e* "norepinhrine" *ke az án xeili nirumandtar ast.*
levator **1** *máhice ye bálábarande.* **2** *abzár e bálábarande ye tekkehá ye wekaste ye ostoxán e káse ye sar yá ostoxánhá ye digar*
level *taráz, páygáh*
confidense level *marz e ostovár ["yek, menhá ye mar* [coefficient] *e ostovári* [confiedence]
level of consciousness *marz e howyári*
isoelectric level *marz e barqi ye puste ye yáxte hengám e ásáyew*
significance level, level of significance *marz e bá arj*
levigation *málidan va gard kardan*
levitation **1** *parimati* [hallucination] *ye parváz/wenávar budan dar havá.* **2** *guneyi taxt baráye bimárán e suxte, ke dárá ye surax ast va az án suráxhá havá bá fewár birun ámade bimár rá dar havá boland mikonad.*
lev(o)-, **1** *piwvand, be maini* [meaning] *ye "cap".* **2** *piwvand, máddeyi ke rouwanáyi rá be cap gardánad.*
levocardia *jádáwtan e del/gew dar su ye cap e sine*
isolated levocardia; Ivemark syndrome *várune budan e hame ye andámhá va raghá, hamráh e budan e del be tanháyi dar cap.*
levoduction *jonbew e yek yá do cewm be cap*
levorotation *carxew be cap*
levorotatory *rouwanáyi rá be cap carxándan*

levosin *levosin, guneyi newáste ke dar gandom, cávdár, va kolaw* [stubble] *yáft wavad*

levoversion *jonbew e cewm be cap*

levulose *levuloz*

lewisite *gáz e jangi ye kowande, ke pust, cewm va wow rá misuzánad*

LFP, left frontoposterior, left mentoposterior, *dar záyemán, piwáni yá cáne ye bacce be cap va je powt*

LFT, left frontotransverse, left mentotransverse, *dar záyemán, piwáni yá cáne ye bacce be cap va jelo*

libido **1** *kám, varan* [<Pahlavi (EDPL 47.0335/47.0340)]. **2** *dar ravánkávi, niruyi ke az varan bedast áyad.*

Libman Sachs disease (endocarditis) *ámás e darunpuw e gew/del ke be rixt e zegil daráyad.*

libra *yekán e geráni,* "pound"

library *dar genwenási* [genetics] *párehávi az DNA ke namáyande ye hame* "genome" *hastand*

lice *wepewhá*

license *parváne (ye kár)*

licentiate *dárá ye parváne ye kár*

lichen **1** *golsang.* **2** *noxodak** [papule] *bimári ye pusti ke con golsang ke az noxodakhá ye joft e ham padid ámade.*

lichen nitidus *noxodak e sar e nare*

lichen planus *noxodak e pahn, ámási, xárdár, dar dahán, náxon, yá darunpust e warm padid miáyad*

lichen planus actinicus *noxodak e garmsiri*

lichen planus erythematosus *noxodak e sorx e bá yá bixárew*

lichen planus hypertrophicus *noxodak ezegil-mánand bá fals*

lichen planus tropicum *noxodak e jáhá ye garmsir, ke tire yá rangi tavánad bud, nazd e baccehá va javánán dide wode, dar Xoráyán* [East] *e Ásiá*

lichen planus sclerosus *noxodak e dirpá ye hamráh e wáxi wodan e pust dar warmgáh yá gerd e surax e pend* [anus], *dide wode, warm e doxtarán rá ásib zade, labhá ye án corukide va bá xárew hamráh ast. Niz sar e nare va mizráh rá ásib mizanad.*

lichen scrofulosorum, lichen scrofulosus *noxodak e tan e baccehá ye selli.*

lichen tropicus *bengarid be* "miliaria rubra"

lichen urticatus *kahir e noxodaki* [papular]

lichnification *golsangi gawtan e pust, ke dar án pust con carm va pust e deraxt gawte, xárándan máye ye in degargunihá-st.*

lichenoid *con golsang, mánand e noxodak*

licorice *wirinbayán*

lid *pelk (e cewm)*

granular lid/ lids *taráxom*

lidocaine *lidokayin dáru ye serr konande, káhande ye dard, árámbaxw, va kár e del/gew rá mikáhad,*

lie *mexvar* [axis] *e bacce, dar sanjew bá mexvar e mádar*

oblique lie *mexvar e bacce, dar sanjew bá mexvar e mádar guweyi barábar e 45 dareje misázad.*

transverse lie *mexvar e bacce, dar sanjew bá mexvar e mádar guweyi barábar e 90 dareje misázad. Dar in hál wáne, bázu yá tane noxost padid miáyad.*

lien *seporz*

lienal *vábaste be seporz*

lienculus *seporz e fozuni*

lien(o)-, *vábaste be seporz*

lienunculus *seporz e fozuni ye kucak*

life *ján, zendegi, giyán; jándárán; jánevarán*

animal life *jánevarán*

intrauterine life, uterine life *zendegáni darun e zehdán, zendegi ye ruyáni* [embryo]

mean life *zamán e miyángin, baráye máddehá ye partouzá, va án barábar ast bá mar e farsáyew* [decay constant] *1.443 x nim e ruzgár* [half-life]

vegetative life *zendegi ye ruyewi va záyewi*

lifetime *miyángin e ruzgár*

ligament *zardpei*
accessory ligament *zardpei ye komaki/yadaki*
accessory ligaments, plantar ligaments *zardpei ye komaki ye kaf e pá va angowtán e pá*
accessory ligaments, volar ligaments *zardpei ye komaki ye kaf e dast va angowtán e dast*
accessory ligament of Henle, lateral *zardpei ye gijgáhi va árváre ye zirin*
acromion *kaláqak* (e ostoxán e wane.)*
acromioclavicular ligament *zardpei ye kaláqak e wáne be ostoxán e canbari*
acromiocoracoid ligament *zardpei ye kaláqak e wáne be barjestegi ye nouk e kaláqi ye (ostoxán e canbari/áxorak*
alar ligaments *zardpeihá ye bálsán*
alar ligaments of knee *zardpeihá ye bálsán e zánu*
alveolodental ligament *zardpei ye dandán be maqák/cáhak e án*
annular ligament *zardpei ye gerd/angowtari*
annular ligament of ankle, internal *zardpei ye daruni ye angowtari ye moc e pá*
annular ligament of femur *zardpei ye angowtari ye rán*
annular ligament of external malleolus *zardpei ye angowtari ye quzak e biruni ye pá*
annular ligament of internal malleolus *zardpei ye angowtari ye quzak e daruni ye pá*
annular ligament of tarsus *zardpei ye angowtari ye ostoxán e kaf e pá*
annular ligament of trachea *zardpei ye angowtari ye náy*
anococcygeal ligament *zardpei ye pend be ostoxán e donbálce*
arcuate ligaments *zardpeihá ye kamáni*
arcuate ligament of pubis *zardpeihá ye kamáni ye warmgáh*
atlantooccipital ligament *zardpeihá ye ostoxán e atlas va pas e sar*
Bellini's ligament *zardpei ye puwine ye bandgáh e rán be loqme ye bozorg e ostoxán e rán*
Bichat's ligament *daste ye ziri ye zardpei ye xáji ye tohigáhi* [sacroiliac]
bifurcate ligament *zardpei ye dowáxe*
broad ligament of liver *zardpei ye pahn e jegar*
broad ligament of uterus *zardpei ye pahn e zehdán*
calcaneotibial ligament *zardpei ye páwne be dorowt nei*
capsular ligaments *zardpeihá ye puwine*
carpometacarpal ligaments *zardpeihá ye moc e dast be ostoxánhá ye kaf e dast*
collateral ligament, fibular *zardpei ye pahluyi ye názok nei*
collateral ligaments of interphalangeal articulations of hand *zardpeihá ye bandhá ye angowtán e dast be ham*
coracoacromial ligament *zardpei ye barjestegi ye nouk e kaláqi ye (ostoxán e canbari/áxorak)*
coracoclavicular ligament *zardpei ye barjestegi ye nouk e kaláqi ye (ostoxán e canbari/áxorak) bá ostoxán e wáne*
coronary ligament of liver *zardpei ye táji ye jegar*
costoclavicular ligament *zardpei ye dandeyi canbari*
costotransverse ligament *zardpei ye pahnáyi ye dande*
costoxiphoid ligaments *zardpeihá ye dande bá barjestegi ye xanjari ye jenáq*
cricopharyngeal ligament *zardpei ye korjan e angowtari bá galu*
cricothyroid ligament *zardpei ye korjan e angowtari bá tyroid*
cruciate ligament of atlas *zardpei ye calipáyi ye ostoxán e atlas*
cruciate ligament of leg *zardpei ye calipáyi ye máhice ye bázkonande ye zirin e pá*
cruciform ligament of atlas *zardpei ye calipáyi ye ostoxán e atlas*
cuboidonavicular ligament, plantar *zardpei ye kivuti*/ kiveyi*-návi ye laf e pá*
cubonscaphoid ligament, plantar *zardpei ye kivuti*/ kiveyi*- karjisán e kaf e pá*
cuneonavicular ligaments, plantar *zardpeihá ye gaveyi-návi ye kaf e pá*
deltoid ligament of ankle *zardpei ye dáli ye moc e pá*
dentate ligaments of spinal cord *zardpeihá ye dandáni ye sotun e mohre*
dorsal ligament of wrist *zardpei ye powti ye moc e dast*
falciform ligament of liver *zardpei ye dási ye jegar*
fallopian ligament, ligament of Fallopius *zardpei ye kewáke ye rán*

false ligament *zardpei ye doruqin, ke cini az darunpuw e wekam ast va zardpei nist*
gastrohepatic ligament *zardpei ye kom* [stomach] *va jegar*
glenohumeral ligaments *zardpeihá ye káse ye sar e wáne bá ostoxán e bázu*
glenoid ligaments of Curveilhier *zardpeihá ye ostoxánhá ye kaf e pá bá angowetán e pá*
Helmholtz's ligament *zardpei ye ostoxán e cakkowi ke az jelo be xár e bozorg e parde ye guw micasbad*
hepatic ligaments *zardpeihá ye jegar*
hepatocolic ligament *zardpei ye jegar be qulun ke az kise ye zahre barmixizad*
hyaloideocapsular ligament *zardpei yi ke źále ye cewm rá be pirámun e puwine ye źále* [lens] *micasbánad.*
hyoepiglottic ligament *zardpeiyi ke ostoxán e faláxani rá be návand micasbánad*
iliofemoral ligament, ligamentum iliofemorale *zardpeiyi ke ostoxán e tohigáh rá be ostoxán e rán micasbánad*
iliopubic ligament *zardpeiyi ke ostoxán e tohigáh rá be ostoxán e warmgáh micasbánad.*
inferior ligament of epididymus *zardpei ye páyini ye barbax*
inguinal ligament *zardpei ye kewále ye rán*
intercarpal ligaments *zardpeihá ye darun e moc e dast*
intermetatarsal ligaments *zardpeihá ye darun e ostoxánhá ye kaf e pá*
interosseous ligaments of knee, ligamenta cruciata genus, *zardpeihá ye calipáyi ye zánu*
interosseous ligament of pubis, discus interpubicus, *gerde ye/gerdak e darun e (ostoxánhá ye) warmgáh*
interspinal ligaments *zardpeihá ye miyán e xár e mohrehá ye sotun e mohre*
intervertebral ligament 1- *har yek az do zardpei ye jeloyi va powti ye mohrehá.* 2- *yeki az gerdehá ye miyán e mohrehá*
ischiosacral ligaments *zardpeihá ye ostoxán e kapal/kafal/keyle* bá ostoxán e xáji*
ligament of femoral bone *zardpei ye sar e ostoxán e rán*
ligaments of interphalangeal articulations of hand, palmar *zardpeihá ye kaf e dasti ye miyán e ostoxánhá ye bandhá ye angowtán e dast*
ligament of nape *zardpeihá ye pas e gardan*
lumbosacral ligament *zardpei ye kamarixáji*
maxillary ligament *zardpei ye árváre ye bálá*
medial ligament of wrist *zardpei ye miyáni/ye zand e zirin e moc e dast*
meniscofemoral ligament, anterior *zardpei ye jeloyi ye máhu ye zánu be ostoxán e rán*
metacarpal ligaments *zardpeihá ye ostoxánhá ye kaf e dast.*
metatarsál ligaments *zardpeihá ye ostoxánhá ye kaf e pá*
obturator ligament of atlas *zardpeihá ye jeloyi va powti ye atlas be ostoxán e pas e sar.*
palmar ligament of radiopalmar joint *zardpeihá ye kaf e dasti ye, casbánande ye ostoxán e zand e zebarin be ostoxánhá ye kaf e dast*
palpebral ligament, medial/lateral *zardpeihá ye pelk e cewm, daruni/biruni*
patellar ligament *zardpei ye kawgaki*
pericardiosternal ligaments *zardpeihá ye puwine ye gew be jenáq e sine*
perineal ligament, transverse *zardpei ye pahnáyi ye miyándoráh*
periodontal ligament *puwew e zardpeiyi ke gerdágerd e riwe ye dandán rá puwánde, az casbidan e án be kávák e ostoxáni jelogiri mikonad*
petrosphenoidal ligament *zardpei ye ostoxán e xáre be wabpare*
pisometacarpal ligament *zardpei ye casbánande ye ostoxán e noxodi be ostoxán e kaf e dast*
plantar ligaments *zardpeihá ye casbánande ye ostoxánhá ye kaf e pá*
popliteal ligament *zardpei ye powt e zánu*
pubic ligament *zardpei ye warmgáhi*
pubofemoral ligament *zardpei ye warmgáhi-ráni*
pubovesical ligament *zardpei ye casbánande ye warmgáh bá piwábdán*
puborectal ligament *zardpei ye casbánande ye warmgáh be rástrude*
quadrate ligament *zardpei ye cárguw*
radiocarpal ligament *zardpei ye zand e bálá bá moc*
rectouterine ligament *zardpei ye rástrude be zehdán*
rhomboid ligament of wrist *zardpei ye louzi ye moc e dast.*
round ligament of acetabulum *zardpei ye gerd e maqák e sar e rán dar ostoxán e tohigáhi*

round ligament of femur *zardpei ye gerd e sar e rán*
sacrococcygeal ligament *zardpei ye xáji donbálceyi*
sacroiliac ligament *zardpei ye xájitohigáhi*
sacrosciatic ligament *zardpei ye xáji-keyle*
scaphocuneiform ligaments, plantar *zardpei ye ostoxán e karjisán bá ostoxán e mixi ye kaf e pá*
Schlemm' ligaments *zardpeihá ye Wlem, be rixt e do navár dar band e wáne*
scrotal ligament of testis *zardpeihá ye kise ye xáye bá xáye*
sphenomandibular ligament *zardpei ye ostoxán e wab-pare bá árváre ye páyin*
spinosacral ligament *zardpei ye ostoxán e xáji bá sotun e mohre*
spiral ligament of cochlea *zardpei ye ostoxán e ráb/rábak e guw*
stapedial ligament *zardpei ye ostoxán e rekábi ye guw*
sternoclavicular ligament *zardpei ye casbánande ye ostoxán e jenáq e sine bá canbar*
stylohyoid ligament *zardpei ye casbánande ye ostoxán e neyzeyi bá ostoxán e faláxani*
stylomandibular ligament *zardpei ye casbánande ye ostoxán e neyzeyi bá árváre ye zirin*
subpubic ligament *zardpei ye zir e warmgáh*
suprascapular ligament *zardpei ye bálá ye ostoxán e wáne*
suspensory ligament of axis *zardpei ye ávizande ye nouk e dandán*
suspensory ligament of clitoris *zardpei ye ávizande ye cácul*
suspensory ligament of lens *zardpei ye ávizande ye źále ye cewm*
suspensory ligament of ovary *zardpei ye ávizande ye toxmdánhá*
suspensory ligaments of penis *zardpei ye ávizande ye nare*
tarsometatarsal ligaments *zardpeihá ye moc e pá bá ostoxánhá ye kaf e pá*
thyrohyoid ligament *zardpei ye casbánande ye qáre/tiroyid bá ostoxán e faláxani*
tibionavicular ligament *zardpei ye casbánande ye dorowt nei bá ostoxán e návi*
transverse ligament of pelvis *zardpei ye kaf e miyándoráh*
transverse ligament of scapula *zardpei ye pahnáravande ye ostoxán e saft/wáne*
transverse ligament of wrist *zardpei ye pahnáravande ye moc e dast*
trapezoid ligament *zardpei ye cárkenár*
triangular ligament of pubis *zardpei ye seguw e ostoxán e warmgáh*
triquetral ligament of foot *zardpei ye seguw e tizguw e pá*
trochlear ligament of hand *zardpei ye qerqereyi ye dast*
ulnocarpal ligament *zardpei ye zand e zirin be moc e dast*
umbilical ligament, medial *zardpei ye miyáni ye band e náf*
utero-ovarian ligament *zardpei ye zehdán be toxmdán*
utero-sacral ligament *zardpei ye zehdán be ostoxán e xáji*
vaginal ligaments of fingers *zardpeihá ye niyámi ye/qaláfi ye angowtán e dast*
ventricular ligament of larynx *zardpei ye dehlize neikanak*/barangánce*
vesicouterine ligament *zardpei ye piwábdán be zehdán*
volar ligament of carpus *zardpei ye kafedasti ye moc e dast*
Winslow's ligament *zardpei ye orib e powt e zánu*

ligamentous *vábaste be zardpei; zardpeiyi*
ligamentum *zardpei*
ligand *anu ye/molekul e kucaki ke be anu ye/molekul e bozorgi micasbad*
ligase *máye ye/bouzak e wekanande ye do anu/molekul e behamcasbide*
ligate *bastan, gereh zadan; gere kardan*
ligation *bastan, gereh zadan; gere kardan*
rubber band ligation *bá band e kewi gereh zadan*
teeth ligation *bastan/gereh zadan/gere kardan e dandánhá beham bá nax, sim va mánandegán án*
tubal ligation *bastan/gereh zadan/gere kardan yá xord kardan e lulehá ye zehdán baráye piwgiri az ábestani*

ligature *harciz con zeh* [catgut], *panbe, abtriwom, sim, ke baráye bastan e rag yá luleyi dar tan e bimár bekár ravad.*
light *rouwanáyi, nur*

lightening *do tá se hafte piw az záyemán, sabok wodan e bár e wekam e ábestan, hengámi ke zehdán darun e lagan foruoftad*
ligneous *cubin, con cub*
lignum *cub*
likelihood *haráynegi "va be fe'l budan va wáyad bovad budan, va haráynegi budan va ellat budan" (ZBP, L1463, DA); tavánad bud [JGS]*
limb *andám*
anacrotic limb *wáxe ye báláravande ye fewár e xun, hengám e kuhe ye kust* [beat] *e sorxrag*
catacrotic limb *wáxe ye páyinravande ye fewár e xun, hengám e kuhe ye kust e sorxrag*
pectoral limb *andám e zebarin; bázu*
pelvic limb *andám e zirin; pá*
thoracic limb *andám e zebarin; bázu*
upper limb *andám e zebarin; bázu*
limberneck *bimári ye morq o xorus, az* Clostridium botulinum *ke máye ye woli ye gardan migardad*
limbic *vábaste be "labe"*
limbus 1- *labe.* **2-** *ru ye guy e cewm, casbidangáh e nini ye cewm* [cornea] *bá saxtwáme ye cewm*
alveolar limbus of mandible *labe ye dandáni ye árbáre ye zirin*
alveolar limbus of maxilla *labe ye dandáni ye árváre ye zebarin*
limbus fossae ovalis *labe ye surák e xáydis, dar tiqe ye miyán e do dehliz e gew/del*
limbi palpebrales anteriores *labe ye piwin e pelkhá*
limbi palpebrales posteriores *labe ye pasin e pelkhá, ke rástárást ru ye cewm hastand*
lime 1 *limu torw e sabz,* citrus aurantifolia. **2** *áhak*
barium hydroxide *ámize ye hydroksid e bárium va hydroksid e kalsiyom*
soda lime *oksid e kalsiyum va hydroksid e sodiyom va/yá potásiyom*
limen 1 *ástáne ye angixtár* [stimulus]. **2** *áqáz, ástáne*
limes *marz*
liminal *marz, ástáne*
limit *marz, andáze*
audibility limit *marz e wenaváyi*
elastic limit *marz e kewsáni*
Hayflic's limit *bálátarin marz e baxw wodan e yáxte ye tan e ádam, piw az marg e yáxte, in marz nazd e mardom 50 tá 60 bár ast.*
quantum limit *kamtarin derázá ye kuhe* [wavelength]
limitation *keránmandi; vimandi**
Limnatis *zálu ye xáki, az goruh e* Hirudinea
limnophthisis *láqari az gorosnegi*
limosis *gorosnegi ye bimárgune*
limp *langi, wali, langew*
linamárin, *linámárin, zahr e glykozidi ye katán va báqelá*
linctus *xamir e dáruyi (ke bá angabin yá wahd* [syrup] *sázand)*
lindane *"lindeyn", xarfastarkow* [insecticide] *e nirumandtar az DDT*
line *xat, karwe*
arcuate line of pelvis *xatt e/karwe ye lagan*
axillary line, anterior *xatt e/karwe ye piwin e kaw/zir e baqal*
baseline 1 *xatti/karweyi az labe ye páyini ye káse ye cewm tá surák e guw e biruni tá miyán e ostoxán e pas e sar.* 2 *xatt e/karwe ye páye*
blood line *goruh e xuni, ye powt dar powt*
cervical line *xatt e/karwe ye gardan e dandán (jáyi ke miná ye táj páyán yáfte, simán e riwe áqáz miwavad)*
cruciate line *barjestegi ye xáji* = eminentia cruciformis
curved line of ilium *xatt e/karwe ye xamide ye ostoxán e tohigáh*
curved line of occipital bone *xatt e/karwe ye xamide ye ostoxán e pas e sar*
dynamic lines *xatt e/karwe ye konewik e cehre/roxsár, con xatt e xande, axm, va piri*

gingival line *xatt e/karwe ye guwt e bon e dandán/zil*/ná*
gluteal line *xatt e/karwe ye kapal/kafal/kun*
gum line *bengarid be* "gingival line"
infracostal line *xatt e/karwe ye zir e dande/dandehá*
intercondylar line *xatt e/karwe ye miyán e do loqme ye ostoxán e rán*
interspinal line *xatt e/karwe ye miyán e xárhá ye mohrehá ye powt*
isoelectric line *dar navár e gew/del, rástá ye bonyádi, ke EKG ru ye án kewide miwavad.*
lead line *xatt e/karwe ye sorbi, ke dar labe ye guwt e bon e dandán/ná* padid miáyad*
middle line of scrotum *darz e kise ye gond/xáye*
midsternal line *xatt e/karwe ye miyán e ostoxán e jenáq e sine*
line of occlusion *xatt e/karwe ye miyán e dandánhá hengámi ke ru ye ham hastand*
preaxillary line *xatt e/karwe ye jeloye kaw/zirebaqal*
rough line of femur *xatt e/karwe ye zebr e ostoxán e rán*
line of sight *rástáye/xatt e/karwe ye did*
suture line *xatt e/karwe ye baxiye/duxt*
visual line *rástá ye/xatt e/karwe ye did*

linea *xat, karwe*
linea alba, linea alba abdominis *zardpei ye sepid miyán e do máhice ye rást e jelo ye wekam*
linea anocutanea *xatt e/karwe ye miyán e pust bá darunpuw e rást-rude*
linea aspera femoris *xatt e/karwe ye zebr e ostoxán e rán*
linea axillaris media *xatt e/karwe ye zirebaqali ye miyáni*
linea glutea anterior, linea glutealis anterior *xatt e/karwe ye kapali ye piwin*
linea glutea inferior, linea glutealis inferior *xatt e/karwe ye kapali ye zirin*
linea glutea posterior, linea glutealis posterior *xatt e/karwe ye kapali ye pasin*
linea medioclavicularis *xatt e/karwe ye miyán e ostoxán e canbari*
linea parasternalis *xatt e/karwe ye do suye ostoxán e jenáq e sine*
lineae transversae ossis sacri *cahár xatt e/karwe ye pahnáyi ke miyán e suráxhá ye ru ye ostoxán e xáji* [sacrum] *migozarand, va bázmánde ye diskhá ye miyán e cahár páre ye ostoxán e xáji dar zamán e ruyáni hastand.*

lineage *tabár, toxme, "bar in sálhá cársad bogzarad, kazin toxme giti, kasi nawmorad." (ZBP, L4891 SF); parvaz, "bedu goft man xiw e Garsivazam -- be wáh Áfaridun kewad, parvazam." (ZBP, L6616, SF)*
cell lineage *parvaz e yáxte (há)*

linear *(con) xatt e/karwe*

liner *ástar*

lingua *zabán, zofán*
lingua frenata *zabán e seft/bijonbew*
lingua geographica *ámás e nikxim e zabán, ke jávejá miwavad*
lingua villosa nigra *zabán e siyáh e porzdár*

lingual *zabáni, zabán*

Linguatula *kermhá ye zabáni, ke dar sinushá ye bini, piwáni, va sinus árváre ye bálá, nazd e jánevarán va gáh mardom dide miwavad*

linguiform *be rixt e zabán*

lingula *zabánce*
lingula cerebelli *zabánce ye moxce*
lingula pulmonis sinistri *zabánce ye wow e cap*

lingu(o)-, *dar vážehá ye serewte, be maini ye " zabán"*

linguogingival *vábaste be zabán va ná*/guwt e bon e dandán*

liniment *rouqan e málidani be pust*

linimentum *rouqan e málidani be pust*
linimentum camphorae *rouqan e káfuri baráye pust*

linitis *ámás e kom* [stomach]

linkage **1** *peivand e do atom/parmánu* báham.* **2** *peivand e źenhá/genhá báham*

linnaean *vábaste be* Carl von Linné *giyáh wenás e Suedi, va ravew e radebandi ye jándárán, ke b e Látin* "Linnaeus" *wenáxte miwavad.*
linnean *berngarid be* "linnaean"
linoleate *linoleát, ester yá namak e "asid linoleic"*
linoleic acid *"asid linoleic" ke besyári rouqanhá ye giyáhi yáft miwavad, va dar sáxt e "prostaglandinhá" va parde ye yáxte kár e bonyádi mikonad.*
linseed*,* flaxseed, *toxm e katán*
lint *tanzib (e zaxmbandi)*
linum, flaxseed, *toxm e katán*
lip **1** *lab, con lab e bálá.* **2** *lab, labe*
anterior lip of cervix of uterus *lab e piwin e daháne ye zehdán*
anterior lip of ostium of uterus *lab e piwin e daháne ye zehdán*
cleft lip *labwekari*
greater lip of pudendum *lab e bozorg e wekufe/warm e zan/warmgáh e zan/náz/kos*
inferior lip *lab e zirin*
posterior lip of cervix of uterus *lab e powti ye daháne ye zehdán*
upper lip *lab e bálá/zebarin*
lipacidemia *afzáyew e gouhar e/asid e carbi dar xun, con nazd e bimárán e qandi*
lipaciduria *peidáyew e gouhar e/asid e carbi dar mize* [urin]*, con nazd e bimárán e qandi*
lipase *har máyeyi ke carbi rá bewkanad; máye ye wekanande ye carbi*
lipectomy *váboridan e tude ye báft e carbi*
lipidema *gerd ámadan e carbi va áb dar zir e pust*
lipemia *afzxáyew e carbi darxun*
lipemia retinalis *wiri rang gawtan e sorxraghá va siyáhraghá ye dám e cewm* [retina]*, hengámi ke carbihá ye xun nazd e bimárán e qandi yá docár e cangár e xun* [leukemia] *az 5% biwtar wavad.*
lipid *carbi va carbisánán*
lipidolytic *ance ke carbi rá bewkanad.*
lipidosis *bengarid be* "lipid storage disease"
lip(o)-, *dar vážehá ye serewte, "carbi", "carbu"*
lipoadenoma *qodde ye/qonde ye/gude ye carbi dar paratyroid*
lipoarthritis *ámás e báft e carbi ye bandgáh*
lipatrophy **1** *godáxtegi/godázew/káhew e carbi ye zir e pust.* **2** *sosti ye carbi ye zir e pust* [lipodystrophy]
insulin lipatrophy *godázew e carbi ye zir e pust peiro ye zadan e "insulin"*
lipoblast *yáxte ye báft e hambandi ke viže gawte, yáxte ye carbi misázad.*
lipoblastoma *qodde ye/qonde ye nikxim e báft e carbi*
lipoclasis *wekastan e báft e carbi*
lipocyte **1** *yáxte ye carb.* **2** *yáxte ye porcarbi ye jegar*
lipodystrophia *bengarid be* "lipodystrophy"
lipodystrophy **1** *hargune bimári ye suxtosáz e carbi.* **2** *goruhi bimári dar suxtosáz e carbi ke dar án carbi ye zir e pust az miyán miravad, mitavánad mádarzádi yá darreside* [acquired] *báwad. sosti ye báft e carbi (ye zir e pust)*
lipogenesis *padid ámadan e carbi; yá sáxte wodan e carbi az xorákhá ye nácarb*
lipogenic *sázande ye carbi; padid ámade az carbi*
lipogenous *sázande ye carbi; padid ámade az carbi*
lipohemarthrosis *gerd ámadan e xun va carbi, dar bandgáh, ke az wekastegi ye ostoxán e darun e bandgáh padid miáyad.*
lipoid *hamánand e carbi*
lipolysis *wekastan e carbi ye báfthá*
lipolytic *wekanande ye carbi*
lipoma *qodde ye/qonde ye/gude ye carbi ye nikxim*
lipoma cavernosum *gude ye carbi hamráh e gude ye raghá ye xuni*

lipoma fibrosum *gude ye carbi hamráh e báft e lifi*

intramedullary lipoma *gude ye carbi ye maqz e tire*

intraspinal lipoma *gude ye carbi ye darun e kávák* [cavity] *e sotun e mohreyi*

lipomatosis *gerd ámadan e carbi dar báfthá, hamánand e gude/godde*

diffuse lipomatosis *afzáyew e carbi zir e pust, bálá ye lagan, beviże nazd e mardán*

nodular circumscribed lipomatosis *padid ámadan e tudehá ye carbi ke mitavánad parákande yá hamtá ye ham* [symmetric] *báwand*

lipomeningocele *birun zadan e puwew e maqz e tire hamráh e yek tude ye carbi, dar mohre ye dowáx* [spina bifida]

lipometabolism *suxtosáz e carbi*

lipomyelohemangioma *tude ye carbi, va rag hamráh e maqz e tire*

lipomyoma *tude ye carbi va máhice*

lipomyxoma *sil-pel* [<sil, Gilaki + pel]/gude ye/qodde ye carbi va pel e/hupel e/qodde ye báft e hambandi ye javán*

lipopenia *kambud e báft e carbi dar tan*

lipophage *yáxteyi ke carbi xorad.*

lipophagy *xordan yá wekastan e carbi*

lipophanerosis *didani gawtan e carbi ye nápeidá dar yáxte*

lipophil *carbidust*

lipophilia *carbidusti*

lipophilic **1** *carbidust.* **2** *(rangi ke/ánce ke) dar carbi biyámizad*

lipopolysaccharide *lipopolysákkárid*

lipoprotein *carbuyesepideyi*

high density lipoprotein/HDL *carbuyesepideyi ye porcegál*

low density lipoprotein /LDL *carbuyesepideyi ye kamcegál*

lipoproteinemia *afzáyew e carbuyesepideyi ye xun*

liposarcoma *cangár e báft e ruyáni ye carbusáz, ke biwtar dar niyám e darun e máhice ye rán nazd e mardán dide miwavad.*

liposis *bengarid be* "lipomatosis"

liposoluble *ámixtani dar carbihá*

lipostomy *kucak budan e mádarzádi ye dahán*

liposuction *makew e carbi ye zir e pust baráye zibáyi*

lipotroph *yáxtehá ye asid-dust e páre ye piwin e wágude* [pituitary] *dárá ye beta-lipotropin*

lipotrophy *afzáyew e carbi ye tan*

lipotropic *ánce ke ruy e suxtosáz e carbi kár konad, va carbi rá az jegar birun kewad*

lipovaccine *máyeyi/váksani ke mikrob/ jvu*háyaw rá dar rouqan e giyáhi ámixteand, tá be áhestegi dar tan kewide wavad.*

lipuria *peidáyew e carbi dar mize*

liquefacient *ábaki/ábgune gardánidan*

liquefaction *ábaki/ábgune gawtan/kardan*

liquefactive *ábaki/ábgune konande*

liquescent *ábaki/ábgune gawtan*

liquid *ábi, ábaki/ábgune*

liquor **1** *ábi.* **2** *har dáru ye ábi/ábgune/ábaki.* **3** *áb; wire*

liquor amnii *áb e gerd e bacce (darun e wekam e mádar)*

liquor entericus *wire ye rude*

liquor gastricus *wire ye kom*

liquor sanguinis *xunábe*

liquor seminis *áb, mani, áb e mani*

liquorice *wirin-bayán*

Lissencephalia *hame ye jánevaráni ke maqzewán hamvár ast va cinowekanj nadárad.*

lissencephalia *hamvár budan/bi cinowekanj budan e maqz*
lissencephalic *har jánevari ke maqzaw hamvár va bi cinowekanj ast*
lissencephaly *hamvár budan/bi cinowekanj budan e maqz*
lissive *har ce ke gereftan e máhice rá darmán konad ammá kár e án rá degargun nasázad.*
Lister (Baron Joseph Lister) *kárdpezewk e Engelisi, ke pas az kár e* Pasteur*, gandzodáyi rá baráye piwgiri dar kárd pezewki bonyád nahád.*
Listeria *goruhi bákteriha mánand e* **Corynebacteriaceae** *ke dar peixál e ádam va jánevarán yáft miwavad*
listeriosis *tafnu* [infection] *va bimári ke az* Listeria monocytogenes *padid áyad.*
liter *litr, yekkán e gonj dar dastgáh e metri barábar e 1000cc*
-lith *pasvand, be maini* [meaning] *ye "sang"*|
lithecbole *birun dádan e sang ye rig*
lithiasis *bimári ye peidáyew e sang dar tan*
lithium, *litium, yuwosti sepid bá womáre ye atomi ye 3*
lith(o)-, *dar vážehá ye serewte be maini* [meaning] *ye sang/rig*
lithoclast *anbordasti ke baráye xord kardan e sang bekár ravad.*
lithocystotomy *wekáftan e piwábdán va birun kewidan e sang az án*
lithogenic *sangsáz*
lithogenous *sangsáz*
lithokelyphos *ruyán* [embryo] *e mordeyi ke pardeháyaw hame áhaki gawte*
litholabe *anboraki ke hengám e kárdpezewki sang rá dar piwábdán gerefte negahmidárad.*
litholysis *áb kardan e sang*
litholytic *máyeyi ke sang rá áb gardánad*
lithopedion *ruyán* [embryo] *e áhaki/sangi dar zehdán*
lithotomy *borew e ráh yá andámi beviże piwábdán, baráye birun kewidan e sang*
  high lithotomy *borew e bálá ye warmgáh*
  median lithotomy *borew e miyándoráh, jelo ye suráx e pend/kun*
  rectal lithotomy *borew e rástrude*
  suprapubic lithotomy *borew e bálá ye ostoxán e warmgáh*
  vagina lithotomy *borew e zehgir*
lithotripsy *xord kardan e sang dar piwábdán yá kise ye zahre*
lithotrrptoscopy *negaristan e darun e piwábdán baráye birun kewidan e sang*
lithuresis *birun dádan e wen bá mize* [urin]
litmus *Litmus, rangdáneyi ke az* Roccella tinctoria *bedast miáyad, va baráye ázmáyew e asidi yá kelyáyi budan bekár miravad. (pH 4.5-8.3)*
litre *bengarid be* "liter"
litter **1-***bránkár [váže ye Faránsavi]; taxt baráye jábejá kardan e/ bordan e bimár; bimárkaw.* **2** *womár e tuleháyi ke yek jánevar con sag, bezáyad*
livedo *kabudi ye pust*
  livedo reticularis *kabudi ye pust be rixt e wabake*
liver *jegar*
  cirrhotic liver *jegar e mumi, haret* [bengarid be* "cirrhosis"]
  fatty liver *jegar e carb*
livid *kabud, ábi va siyáh*
lividity *kabudi, ábi va siyáhi*
livor **1** *kabudi, ábi va siyáhi.* **2 livor mortis** *rang e kabud, ábi va siyáh e morde*
load **1** *bár.* **2** *andáze ye áb, namak, garmá yá har ciz e digar*
  occlusal load *niruyi ke dandánhá hengám e javidan ruyeham fewár midahand*
loading *andázeyi az dáru yá mádde ye ximiyáyi ke tan betavánad án rá besuzánad yá bewkanad*
lobar *vábaste be yek "lap"*
lobe *lap*
  cerebral lobes *laphá ye maqz*

hepatic lobes *laphá ye jegar*
pulmonary lobes *laphá ye wow*
lobectomy *váboridan e yek lap, con az tiroyid, jegar, maqz, wow*
lobotomy *borew dádan yek lap az maqz, baráye darmán e bimárihá ye raváni*
lobule *lapak*
lobules of mammary gland *lapakhá ye qodde ye/gude ye pestán*
lobus *lap*
lobus anterior cerebelli *lap e piwin e moxce*
lobi cerebrales *laphá ye maqz*
local *vábaste be yek já yá baxw yá pare (na hamejá)*
localization **1** *já ye cizi, ravandi yá ásibi rá yáftan.* **2** *dar yek já*
localized *dar yek já yá baxw yá pare*
locator *(dastgáh e/abzár e) jáyáb*
lochia *ábi ke az zehgir dar yek yá do hafte pas az záyemán birun rizad*
locoism *bimári ye asb, gáv va gusfand ke az zahr e giyáhi benám e "loco" padid miáyad, jonbew e jánevar kam wode, xamude gawte, va ruyán* [embryo] *dar wekam e mádar az miyán miravad.*
locomotion *jonbew, jonbidan*
loculus **1** *jáye kucak.* **2** *bozorg wodan e baxw e kucaki az zehdán e ábestan*
locum *já*
locum tenens/locum tenant *pezewki ke cangáhe já ye pezewki digar kár konad*
locus **1** *já.* **2** *dar dánew e "genwenási", já ye yek gen ru ye kromozom*
logadectomy *váboridan e páreyi az parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm*
logamnesia *farámuwi ye soxan goftan*
logarithm *logáritm*
loge *(váźe ye Faránsavie) loź, kolbe, já ye kucak*
log(o)-, *dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "váźe", "soxan"*
logomania *verráji ye bimárán e raváni*
logopedics *dánew e soxan goftan va darmán e bimárihá ye soxan goftan*
logoplegia *az kár oftádan e andámhá ye soxan goftan/vájew*
logorrhea *verráji ye bimárán e raváni*
-logy *pasvand, dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "-wenási"*
loiasis *bimári ye kermi benám e* "loa"
loin *gordegáh*
longevity *dirzivi, sálvári, dirpáyi, dirpáyande, páyá,*
longissimus *(máhice ye) deráz*
longitudinal *derázi, be derázá, az derázá*
longus *deráz (con máhice)*
loop *wast, angol, angole*
capillary loops *wasthá ye/angolehá ye muyragi*
closed loop *wast bar wast*
Henle's loop *angole ye Henle*
pressure-volume loop *angole ye fewár va gonj*
loosening *dar ravánpezewki, nazd e bimárán e manewgosaste* [schizophrenic] *"andiwe va/yá soxan e partopalá"*
loph(o)-, *dar váźehá ye serewte be maini* [meaning] *ye:* 1- *setiq.* 2- *bow, kavile, pup, kákol, mangule*
lophodont *dárá ye dandánhá ye manguleyi, ke nazd e pil va javandegán dandánhá ye zir e gunehá mangulevár beham casbideand*
lordoscoliosis *quz e be powt va cap yá rást*
lordosis *kuháni gawtan e sotun e mohre ye gardani yá kamar; quz be jelo yá powt*
lotio *bengarid be* "lotion"
lotion *wuwt* [<guyew e Náyini]*

loupe *źále* [lens] *ye guź e kamzur, ye, yá docewmi*
louse *wepew; mulanje [wepew e giyáhán]*
 crab louse Phthirus pubis *wepew e warmgáh*
 pubic louse Phthirus pubis *wepew e warmgáh*
lowering *káhew*
lozenge *bengarid be* "troche"
lymph *gaw, "Va har borji ke sard va xowk astmansub bovad be zamin az álam, va be gaw e siyáh az tan...." (ZBP, L7231, TT)*
lubb-dupp *adá ye áváz e gew/del rá hengám e zadan darávardan, "pum-ták"*
lubricant *rouqan, carbu*
lucid *rouwan, ágáh*
lucidity *ágáhi, rouwan budan e maqz*
lückenschädel *peidáyew e ka*/kávák dar ostoxánhá ye sar*
lucotherapy *darmán bá rowanáyi/nur*
lues *kuft, sifilis*
luette *zabán e kucak*
lug **1** *daste.* **2** *daste ye qáleb e dandán*
 retention lug *daste ye negahdárande ye dandán e sáxtegi*
lumbago *dard e kamar va kapal*
lumbar *kamar*
lumb(o)-, *vábaste be kamar va kapal*
lumbocrural *vábaste be kamar va kewále*
lumbodorsal *vábaste be kamar va powt*
lumboiliac *vábaste be kamar va tohigáh*
lumbosacral *kamarixáji*
lumbricide *kowand e ye kerm e gerd*
lumbricoid **1** *hamánand e kerm e xáki.* **2** Ascaris lumbricoides, *kerm e xáki*
Lumbricus *kerm e xáki*
lumen **1** *kávák e darune yek lule, yá har andám e luleyi.* **2** *yekkán e gardew e rowanáyi*
lumina *rixt e candgáni ye* "lumen"
luminal *vábaste be kávák e darun e yek lule, yá har andám e luleyi*
luminous *rouwan, porforuq*
lumpectomy **1** *váboridan e tude ye cangár* [cancer] *e pestán.* **2** *váboridan yek tude*
lunacy *divánegi*
lunar *vábaste be/dárá ye sim* [silver]
lunare *ostoxán e "máhak"*
lunate n *con máh, mángi*
lunatic *diváne*
lung *wow*
 artificial lung *wow e sáxtegi, dastgáh e resánande ye oksyźen*
 birdbreeder's lung *bimári ye wow e kaftar/kabutarbázán*
 cheese handler's lung, cheese washer's lung *bimári ye qárci ye wow e panirsázán, ke hág* [spore] *e* "Penicillium" *máye ye án ast.*
 drowned lung *wow e por áb*
 miners' lung *wow e kárgarán e kán e zoqálsang, ke* "Pneumoconiosis" *ast.*
 shock lung *wow e bimári ke docár e wok gawte*
 welder's lung *wow e juwkárán/áhangarán*
 wet lung *wow e xizdár*
lunula *máhak*
 lunula unguis *máhak e bix e náxon e dast yá pá*

lupinosis *bimári ye gáv, gusfand, asb ke az xordan e giyáhán e* <u>Lupinus</u> *padid miáyad va jegar rá ásib mizanad.*

lupus *bimári ye "lupus", be tanháyi maini* [meaning] *nadárad va báyad bá páreyi digar hamráh báwad.*

lupus erythematosus (LE) *biwtar nazd e zanán e 20-40 sále dide miwavad, va bimári ye pusti mitavánad tanhá yá hamráh e bimári ye digar andámhá báwad.*

systemic lupus erythematosus (SLE) *bimári ye andámhá ye gunágun ast va báft e hambandi rá docár mikonad lakkehá ye pusti, va ásib e gordehá va bandhá dar án dide miwavad.*

neonatal lupus *bimári ye hamánad e lupus ke nazd e nouzádán e mádarhá ye docár be SLE dide miwavad. Dar biwtar e bárehá nikxim ast va xodbexod behbud miyábad.*

lupus vulgaris *bimári ye kamyábi ast ke az sel e pust padid miáyad, bini, dahán va narmwáme ye cewmán rá docár mikonad. Biwtar nazd e zanán dide miwavad.*

luteal *vábaste be karp e zard* <u>corpus luteum</u>

lutein *rangdáne ye zard, ke az karp e zard* [corpus luteum]*, yáxtehá ye carbi va zarde ye toxm e morq bedast miáyad*

luteinization *pas az rahá wodan e toxmak az gude* [follicle] *karp e zard* [corpus luteum] *rá misázad, va in rá zard gawtan xánand.*

lux *"luks" yekkán e rouwanáyi dar dastgáh e metri, barábar e yek "lumen" dar har metr e cárguw, yá metr-wamm* "<u>meter candle</u>"

luxatio *darraftegi ye mádarzádi ye sar e rán*

luxatio coxae congenita *darraftegi ye mádarzádi ye sar e ostoxán e rán*

luxatio erecta *darraftegi ye wáne ke dar án bázu rást bálá ye sar miyistad*

luxation *darraftegi*

luxuriant *porpowt, anbuh*

luxus *fozuni*

LVEDP *kutáh wode baráye* "left ventricular end-diastolic pressure"*, fewár e páyáyán e vátapew dar wekamce ye del/gew*

LVH *setabri ye wekamce ye cap e del/gew*

lycanthropy *guneyi bimári ye raváni, ke dar án bimár gománad ke gorg ast.*

lycopene *rangdáne ye* "carotenoid" *ke rang e qermez e gouje farangi va tutfarangi va digar mivehá ye qermez az án ast.*

lycopenemia *guneyi* "carotenemia"*, ke dar án* "lycopene" *e xun biw az andáze ast va az xordan e faráván e áb e gouje frangi padid miáyad.*

Lycopodium *yá qárc e "págorgi"*

Lycopodium *gard e zard va xowk e hághá* [spore] *ye qárc e* <u>Lycopodium clavatum</u>*, va* <u>Lycopodium saururus</u>*, ke baráye rukew e qors bekár miravad, niz hághá ye án rá baráye andázegiri zir e rizbin bekár mibarand.*

lying-in *pas az záyemán*

lymph *gaw (ZBP, C516 FM)*

lymph node *vadad [<vedad, Gilaki]*

lymph vessel *sepid rag*

lymphaden *vadad [<vedad, Gilaki]; gawpel*

lymphadenectomy *váboridan e vadad [<vedad, Gilaki]; gawpel*

lymphadenitis *ámás e vadad [<vedad, Gilaki]; gawpel*

caseous lymphadenitis *ámás e paniri ye vadad nazd e boz va gusfand ke vadadháy e wow va pust ámás karde, domal misázad. máye ye án* <u>Corynebacterium pseudotuberculosis</u> *ast.*

tuberculous lymphadenitis *ámás e selli ye gawpelhá*

lymphadenoid *báft e hamánand e gawpel* [lymph node] *ke dar seporz, maqz e ostoxán, bádámakhá va báfthá ye gawpeli yáft miwavad*

lymphadenoma *gawpel***, bengarid be* "lymphoma"

lymphadenopathy *bimári ye gawpelhá**

lymphagogue *gawávar*

lymphangeitis *ámás e gawraghá*

lymphangiectasia *gowád gawtan e gawraghá*
lymphangiectasis *gowádi ye gawraghá*
lymphangitis *ámás e gawraghá*
lymphangioendothelioma *vehpel e darunpuw e raghá ye gawraghá*
lymphangiography *partounegári ye gawraghá*
lymphangioma *vadad e nikxim e gawraghá*
lymphangiophlebitis *ámás e gawraghá*
lymphangiosarcoma *doźpel e gawraghá*
lymphangitis *ámás e gawraghá*
lymphangitis carcinomatosa *ámás e doruqin e gawraghá ye darunpuw e wekam, ke az cangárhá* [cancer] *ye darunpuw e wekam padid áyad*
lymphangitis epizootica *bimári ye vágir va dirpá ye asb ke máye ye án qárci be nám e* <u>Histoplasma farcinminosus</u> *mibáwad, gawraghá ye zire pust ámás karde va gawgerehá bozorg miwavand. Námhá ye digar e in bimári* "pseudofarcy", "cryptococcus farcy", "African glanders", "Japanese glanders"*, va* "Neapolitan farcy" *ast.*
lymphatic 1 *gaw (ZBP, C516 FM), vábaste be gaw, gawraghá.* **2** *xu ye balqami, kond, bihál*
lymphatolytic *nábud konande ye gaw va gawraghá*
lymphedema *bád kardan yek yá do dast yá pá peiro ye gerdámadan e gaw dar báft*
lymphoma *gawpel**
lymphpblast *gawyáxteyi ke dar pásox be yek pádgen** [antigen] *barangixte va kucak gawte*
lymphocele *anbánce/kise ye gaw*
lymphocystis *bimári ye máhi ye áb e wirin, ke máye ye án virus "*lymphocystis" *ast farávan ast, derázáhang bude va máye ye marg nemiwavad. Ru ye pust va bále ye in máhihá gereháyi az báft e hambandi padid miáyad.*
lymphocystapheresis *jodá kardan gawyáxtehá ye xun baráye zadan e án be bimárán*
lymphocyte *gawyáxte*
lymphocytoma *gawpel e yáxtehá ye reside*
lymphocytopenia *kambud e gawyáxtehá ye xun*
lymphocytopheresis *jodá kardan e gawyáxtehá az xun*
lymphocytopoiesis *sáxte wodan e gawyáxtehá*
lymphocytosis *afzáyew e womár e gawyáxtehá dar xun*
lymphogenesis *sáxtan e/sáxte wodan e gaw*
lymphogranuloma *bengarid be bimári ye* "Hodgkin"
lymphogranuloma malignum *bengarid be bimári ye* "Hodgkin"
lymphographlymphograph *partounegári ye gawrahghá va gawgerehá*
lymphoid *hamánand e gaw*
lymphoma *doźpel e gawgerehá; gawpel*
B-cell lymphoma *doźpel e guycehá ye sepid e B*
Burkitt's lymphoma *yá doźpel e gawgerehá ye Áfriqáyi, Virus e Epstein-Barr guyá máye ye án báwad.*
Hodgkin's lymphoma *bengarid be* "disease, Hodgkin"
large cell lymphoma *doźpel e guycehá ye sepid bá yáxtehá ye bozorg*
primary lymphoma of the central nervous system *gawpel/doźpel e gawgerehá ye dastgáh e pei ye nápik*
lymphomatoid *hamánand e doźpel e gawgerehá*
lymphomatosis *peidáyew e cand hamánand e doźpel e gawgerehá dar cand já ye tan*
lymphomyxoma *hargune gude ye nikxim bádámaki/sil-pel* [<sil, Gilaki + pel]* [adenoid]
lymphonodulus *gereh e sepidxuni, gawgereh*
lymphonodus *gawgereh*
lymphopathy *har gune bimári ye dastgáh e gaw* [lymphatic]
lymphopoiesis *ruyew va bálew e* [development] *dastgáh e gaw*
lymphoproliferative *ruyew va afzáyew e yáxtehá yedastgáh e gaw*
lymphoreticular *vábaste be dastgáh e gaw va dám e masxárán** (reticuloendothelial system)

lymphoreticulosis *afzáyew e womár e yáxtehá ye dám e masxárán** (reticuloendothelial system) *dar gawgerehá* [lymph nodes]

lymphorrhage *afzáyew e womár e gawyáxtehá dar máhice*

lymphorrhea *rizew e gaw*

lymphosarcoma *doźpel e gostarde ye gawgerehá*

lymphotaxis *bexod kewidan/az xod dur rándan e gawyáxtehá*

lymphous *(vábaste be) gaw*

lyo-, *dar váźehá ye serewte, be maini* [meaning] *ye "áb wode dar", "parákande dar"*

lyogel *lyoźel, źeli ke áb e faráván dárad*

lyonization *bikár gawtan e hame ye kromozomhá ye X, joz yeki*

lyophil *har ce ke zud be rixt e ábaki daráyad*

lyophilization *bá birun kewidan e havá, plásmá yá serom rá tond yax zade, ábguneyi páydár padid miyávarand*

lyophobe *har máyeyi ke rixt e ábgune az án nataván sáxt*

lyophobic *ábnawodani*

lyra *kennár [<Pahlavi, (ZBP, C4961, MK, BF) sáz e zehi be rixt e "U"]. Barxi párehá ye tan rá ke hamánand e án ast, "kennár" xánand.*

lyre *bengarid be* "lyra"

lyse *bengarid be* "lysis"

lysergic acid (LSD) *gouhar e "lyzerjik", ke álkáloid e "ergot" ast, va padidehá ye raváni az án barmixizad, va tab, larzew, gáh qey dáde mardom az xod bixod gawte, manew e digari yáfte, andiwe, zamán, xu ye digar yáfte, gáh negaráni va tars padid miáyad. Xugari dar kárbord e án dide nemiwavad. Dar mardom máye ye padid ámadan e degarguni ye kromozomi nemiwavad.*

lysin *pádtani ke máye ye káftan/varmálew e yáxte migardad*

lysine *láysin, gouhar e amini, ke baráye ruyew e bacce darbáyast ast, va taráz nitroźen rá dar bozorgsálán negahmidárad.*

lysinosis *bimári ye wow ke az rewtehá ye panbe padid miáyad.*

lysis *varmálidan; varmálew; káfidan; káfew; vákáftan*

-lysis; -lytic (**collagenolysis**) *káftan e dusgen; dusgenkáf [<káftan, "Bedán gune zad náre ye kuhkáf -- ke simorq larzid dar kuh e Qáf." (ZBP, L1088, Asadi)]; vákáftan; wekáftan; váwekáftan*

lysosome *"káf-tan", karphá ye rizbini* [microscopic bodies] *ke darun e yáxte kár e govárew rá be gardan dárand va máyeháyi dárand ke máddehá ye xorde wode ye yáxte rá miwekáfand.*

lysozyme *"káfmáye" máyeyi ke dar áb e dahán, awk, sepide ye toxm e morq va besyári ábhá ye tan e jánevarán yáft miwavad, va dar wekastan e divár e bákterihá komak mikonad.*

lyss(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "hári"*

-lytic *varmálew; káfew; vákáfew, bengarid be* "lysis"

-lyze *bengarid be* "-lyse"//

Mm

M *newán e* **mega-,** *va* **molar**
MA *newán e* "mental age" *sál e xerad*
Macaca *Mákáká, guneyi meimun*
macerate *násur kardan/gawtan; lic oftádan/andáxtan*
maceration *násure, lici, lic (oftádegi)*
machine *dastgáh, máwin*
heart-lung machine *máwini ke kár e gew va wow rá mikonad; dastgáh e gew-o-wow*
macrencephaly *bozorgi ye kale; mahkallegi*
macro-, *piwvand be maini* [meaning] *ye dorowt, bozorg, mas-, mah-,*
macroblepharia *bozorgi ye pelkhá; mahpelki*
macrocephalia *bozorgi ye kale; mahkallegi*
macroclitoris *bozorgi ye cácul; mascáculi*
macrocrania *bozorgi ye káse ye sar*
macrodontia *bozorgi ye dandánhá*
macrofauna *jánevarán e bozorg e yek bum*
macroflora *giáhán e bozorg e yek bum*
macrogenia *bozorgi ye árváre, beviże cáne*
macroglia "astrocyte" *há va* "oligodendrocyte" *há*
macroglobulinemia *afzáyew e globulinhá ye geráni ye ánuyi* [molecular] *dar xun*
Waldenström's macroglobulinemia *ke dar án* IgM*há ye gerán dar jegar, seporz, maqz va gerehá ye sepidxuni gerdámade, máye ye mándegi, xunrizi, bimári ye bináyi, kamzuri ye máhicehá migardad.*
macroglossia *bozorgi ye zabán*
macrognathia *bozorgi ye árvárehá*
macromastia *bozorgi ye pestánhá*
macromelia *bozorgi ye yek yá cand andám*
macromelus *andámi bozorg yá deráz*
macromere *qolpáre, [bázgardid be* "micromere"*]*
macromolecule *masanu* [mah/mas =* macro-; *anu** [molecule] <*Sanskrit*]; *anu* ye bozorg*
macronucleus *haste ye bozorg*
macronutrient *masxorál* [xoráli ke niyáz e tan be án xeili faráván báwad con kalsiyom, klor, potásiyom, fosfor va magneziyom]*
macroorchidism *masxáyegi, bozorgi ye náhanjár* [abnormal] *e xáyehá*
macropathology *ásibwenási ye dorowt, bedun e rizbin*
macrophage *"bigánexár", har gune yáxte ye takhasteyi ke az yáxtehá ye bonyádi ye maqz e ostoxán sáxte miwavad va az xun be darun e báfthá rafte bigánexári mikonand. Rixthá ye gunágun dárand va* histiocyte*,* Kupfer *cells,* osteoclast, microglial *cells jozv e ánán hastand.*
alveolar macrophage *bigánexárhá ye darun e hobábcehá ye wow ke ánce bigáne dar havá báwad mixorand.*
free macrophage *bigánexárháyi ke dar báfthá ye ámáside yáft miwavand.*
macrophalus *bozorgi ye náhanjár* [abnormal] *e nare* [penis]
macrophthalmia *bozorgi ye náhanjár e cewmán*
macroscopic *bá cewm e bi abzár*
macroscopy *barresi bá cewm, bedun e rizbin yá abzár*

macrosmatic *dárá ye sahew e buyáyi ye besyár nirumand*
macrosomatic *dárá ye tani dorowt*
macrostomia *bozorgi ye náhanjár* [abnormal] *e dahán*
macrotia *bozorgi ye náhanjár e lále ye guw; balbaleguwi*
macula 1 *lakke (con ru ye pust).* **2** *dáq* [scar] *ru ye nini ye cewm* [cornea]. **3** *lakke ye dám e cewm* [retinal macula]
macula lutea retinae *lakke ye zard e dám e cewm, ke bináyi az ánjá barmixizad*
macula retinae *lakke ye zard e dám e cewm, ke bináyi az ánjá barmixizad*
macula utriculi and saccule *lakkeháyi dar anbáncehá ye guw e daruni, ke puwew e án az yáxtehá ye możakdár ast va sahew e tarázmandi* [equilibrium] *bá ánhá-st.*
macular *vábaste be* "macula"
macule *bengarid be* "macula"
maculopapular *lakke va dáne, (be paruw* [eruption] *yá birun rixtan e pust guyand)*
maculovesicular *lakke va ábdának/távalce, (be paruw* [eruption] *yá birun rixtan e pust guyand)*
mad 1 *diváne [kamxerad].* **2** *diváne, con sag yá gorg* [rabid]
madarosis *rizew e możehá va abruhá*
madder *riwe ye giyáhi be nám e* "Rubia tinctoria*", ke qermez ast va* "alizarin"*, va* "purpurin" *dárad.*
maduromycosis *bimári ye qárci ke dast va pá va digar jáhá ye tan va niz andarunehá rá docár tavánad kard. Farávántarin rixt e án "Mádurá ye pá" ast ke zaxmhá ye źarf e cerkin az án padid miáyad, va ostoxán rá niz docár tavánad kard.*
mafilcon A *mátaki* [material] *ke az án źále* [lens] *ye darun e cewm sázand*
magenta *májentá; fuwin e kelyáyi* [basic fuchsin]
maggot *kermak e xarfastarhá* [insects]
magistral *dáruyi ke be dastur e pezewk sáxte va picide wavad*
magma *áwáme; áwáme ye gard e dáruyi*
bismuth magma *wir e bismuth*
magnesium magma *wir e manyazi*
magnesia *oksid e manyaziyom*
milk of magnesia *wir e manyazi*
magnesium *áxwij* [element] *e ximiyáyi, magneziyom*
magnesium sulfate *sulfát e magnesiyom*
magnet *áhanrobá*
Haab's magnet *áhanrobá ye* Haab*, baráye birun kewidan e áhan az cewm*
magnetic *áhanrobáyi*
magnetism *kewew yá ránew e áhanrobáyi*
magnetization *áhanrobáyi gardánidan*
magnetology *dánew e áhanrobáyi*
magnification *bozorgnamáyi; bozorg kardan, mahánew*
magnify *bozorg kardan, mahánidan*
magnocellular *dárá ye yáxtehá ye bozorg*
Magnolia *pust e talx e buymand e deraxthá ye* Magnolia acuminate, Magnolia *glauca, va* Magnolia tripetala *ke baráye káhew e tab bekár miraft.*
magnum *bozorg, mah*
maim *zaxm zadan va az kár andáxtan*
main *[váźe ye faránsavi, "man" bexánid] dast*
main d'accoucheur *wive ye negahdáwtan e dastán hengám e gereftan e bacce, hengám e záyemán; dast e mámá*
main en griffe *dast e cangáli*
main en singe *dast e meimuni*
maintainer *negahdárande*
maintain *negahdáwtan*

majoon *ma'jun, bengarid be* "ganja"
mal *(váže ye Faransavi) bimári*
grand mal *safyán [<safyán, Gilaki] e bozorg/ divzadegi ye bozorg*
mal de mer *daryá-gereftegi*
petit mal *safyán [<safyán, Gilaki] e bozorg/ divzadegi ye kucak*
mala *gune, ostoxán e gune*
malabsorption *doždarkewew*
congenital galactose malabsorption *doždarkewew e mádarzádi ye galaktoz/qand e wir*
glucose- galactose malabsorption *doždarkewew e mádarzádi ye glukoz va galaktoz*
malacia *narmi páreyi az tan yá báft*
malacic *docár e narmi* [meaning] *ye bimárgune ye báft*
malac(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "narmi ye bimárgune"*
malacoma *lake ye narm e bimárune*
malacoplakia *peidáyew e lakkehá ye narm ru ye darunpuw e kávákhá* [cavities]
malacosis *bengarid be* "malacoma"
malacotic *(dandán e) narm*
maladie *(váže ye fariánsavi be maini* [meaning] *ye) bimári*
maladjustment *(dar ravánwenási) sázew nakardan niyázhá ye daruni bá zistbum; dowsázew**
malady *bimári*
malaise *(váže ye fariánsavi) badháli, mándegi* [fatigue]
malalignment *dar yek raj nabudan, con dandánhá; kajokoulegi*
malalinement *dar yek raj nabudan, con dandánhá; kajokoulegi*
malar *(vábaste be) gune/ostoxán e gune*
malaria *máláriá*
malassimilation *be tan mánande natavánestan kardan/gardánidan*
malathion *málátion, dáru ye kowande ye pawe va xarfastarhá* [insects]
malaxate *mowtomál dádan, xamir kardan (con baráye sáxtan e dáru)*
malaxation *mowtomál dádan, xamir kardan (con baráye sáxtaqn e dáru)*
maldigestion *doźgovárew, badi ye govárew*
male *nar, narine*
maleic acid *gouhar e máleyik*
malemission *narixtan e mani hengám e joftgiri*
maleruption *bad darámadan e dandán*
malformation *náhanjári*
malfunction *bad kár kardan*
malignancy 1 *badximi.* **2** *cangár*
malignant 1 *badxim.* **2** *cangár*
malinger *xod rá be bimári zadan*
malingerer *kasi ke xod rá be bimári mizanad/zade; wálmire* [<Gilaki]*
malleable *cakkowxár; narm*
malleation *parew e angowtán e dast*
malleoincudal *(guw) cakkowi-sendáni*
malleolar 1 *quzak, quzaki.* **2** *(dar guw) cakkowi*
malleolus *quzak*
fibular malleolus *quzak e názoknei/biruni*
tibial malleolus *quzak e dorowtnei/daruni*
malleotomy *boridan e ostoxán e cakkowi ye guw*
malleus *ostoxán e cakkowi (ye guw e miyán)*
Mallophaga *rasteyi az wepew e parandegán ke par-xárand, gáh pestándárán va mardom rá niz docár mikonand.*

malnutrition *doáxoráli*; badxoráki, nezári*
malignant malnutrition kwashiorkor
protein malnutrition kwashiorkor
malocclusion *xub joft nawodan e dandánhá; vimitegi* (ye dandán) [besanjid bá "vimito-dentáno" Avestáyi, Yawthá 1, Purdávud, hát e 91-93 sát e 273-375]*
malposed *dar já ye náhanjár* [abnormal]
malposition *já ye náhanjár/bad*
malpractice *(dar piwehá, beviźe pezewki) farviw, tarmanewi, tardámani*
malpresentation *doźnamá, noxost birun ámadan e harjá ye digar az tan joz cakád* [vertex cranii]*, hengám e záyemán)*
malrotation *carxew e nádorost, con rude, sotun e mohre*
malt *mált/wire ye javáne ye jou*
maltase *máltáz, álfá-glukozidáz*
maltose *máltoz*
malum *bimári; áhu*
malum articulorum senilis *bimári ye bandhá ye pirán, áhu, "ze piri do pá ye man áhu gereft" (SF) (áhu = bimári, náxubi)*
malunion *bad(rixt) juw xordan e ostoxán e wekaste*
mamba *már e deraxti ye zahrnák, az gune ye* Dendroaspis
mamelon *[váźe ye faránsavi]* **1** *nok e pestán.* **2** *barjestegi ye ru ye labe ye borande ye dandánhá ye piwin.* **3** *barjestegi ye darun e náf, ke gomán miravad bázmánde ye band e náf báwad*
mamilla **1** *nok e pestán.* **2** *harciz hamánand e nok e pestán*
mamilliplasty *kárdpezewki ye zibáyi ye nok e pestán*
mamillitis *ámás e nok e pestán*
mamma *pestán*
mammae accessoriae femininae et masculinae/accessory mammae *pestán e fozuni, nazd e zan yá mard*
mammae masculina *pestán e nabálide, nazd e mardán*
Mammalia *pestándárán, jánevarán e pestándár, muymand, mohredár, va xungarm ke be bacce ye xod wir midahand.*
mammaplasty *hucehrsalyáni ye pestán*
Aries-Pitanguy mammaplasty *kucak gardándian e pestánhá*
augmentation mammaplasty *bozorg gardándian e pestánhá*
reduction mammaplasty *kucak gardándian e pestánhá*
mammary *(vábaste be) pestán*
mammectomy *váboridan e pestán*
mammiform *pestánvaw*
mamilla *nouk e pestán, tokme ye pestán*
mammillitis *tabxál e nouk e pestán e gáv e wirdeh*
mamm(o)-, *(vábaste be) pestán*
mammogram *partounegár e pestán*
mammography *partounegári ye pestán*
mammoplasty *hucehrsalyáni ye pestán*
mammotomy *váboridan e pestán*
manchette *band e candgáhe dar gardan e yáxte ye zeh* [spermatozoon]
mandelic acid *gouhar e/asid mándelik*
mandible *árváre ye zirin; mana, "fak rá be wahr e Marv "mana" guyand va birun ámadan e án az já ye xiw kam oftad." (ZBP. L5614 ZX); zafr, "conánk[e] guyand har heiváni be vaqt e xáyidan zafr e zirin jonbánad." (ZBP. L1466 DA)*
mandibula *árváre ye zirin*
mandibulectomy *váboridan e árváre ye zirin*
mandragora *giyáháni az gune ye* "solanacea", *ke wire ye án xábávar ast*

mandrake *bengarid be* "<u>mandragora</u>"
madrel *sábe (abzár e sáyidan)*
mandril *sábe (abzár e sáyidan)*
mandrin *mile (yi ke baráye ráhnamáyi ye lule* [catheter] *bekár miravad.)*
maneuver *wegerd*
forward-bending maneuver *wegerd e xam wodan be jelo, baráye yáftan e cangár* [cancer] *dar pestán, bimár az kamar be piw xam miwavad, bázován rá gowude, be suye pezewk, cáne rá be bálá mibarad, agar pust e ru ye pestan bedarun kewide wavad, va do su yeksán nabáwad, newán e cangár dar án pestán ast.*
Hueter's maneuver *hengám e gozáwtan e lule dar kom, bá angowt e newáne ye/dovvom e dast e cap ru ye zabán e bimár fewár midahand.*
Valsalva maneuver <u>1</u> *bá bastan tárhá ye ává bázdam mikonand tá bázgawt e xun be del/gew káste wavad.* <u>2</u> *dahán va suráxhá ye bini rá baste bázdam mikonand, pardehá ye guw be birun barjestegi mikonand.*
manganese, Mn, *manganez, yuwosti* [metal] *bá womár e parmánuyi** [atomic] *ye 25*
mange *gari, paryun (ZBP, C204 FM), nazd e gáv, gusfand, asb, sag va gorbe, ke kerm e kanehá ye gunágun, zir e pust miravad xárew, zaxm va rizew e mu dide miwavad.*
mania *zamán e wádi dar divánegi ye/turegi ye wádi va afsordegi*
maniacal *docár e wádi ye divánegáne*
manic-depressive (psychosis) *divánegi ye/turegi ye wádi va afsordegi*
manifold *luleyi baráye dádan e áb va dáru, ke candin wir dárad*
manikin *anjelak, tandis e ádam baráye ámuzew e kálbodwenási*
maniloquism *soxan goftan bá komak e angowtán e dast. bengarid be "*dactylology"
manipulation 1 *dastkári, wegerd.* **2** *dar varzewdarmáni, andám e bimár rá bezur biw az marzi ke bimár mitavánad jonbándan*
manna *qand e xowk e* <u>Fraxinus ornus</u>, ash tree, *ke baráye xowki ye rude va wol kardan e sergin bekár miravad*
manner *ráh, ravew, sán, wive*
manner of death *gune ye marg*
mannerism *raftár yá goftár e viže ye kasi; árang*
mannitol *mánnitol, guneyi qand e giyáhi yá qárci*
mannose *mánnoz, guneyi qand*
manometer *fewársanj*
manometry *andázegiri ye fewár*
anal manometry *andázegiri ye fewári ke máhice ye hamkewak pend mitavánad padid ávarad (dar barresi ye bixást sergin rahá kardan)*
manoptoscope *dastgáhi ke baráye yáftan e cewm e cire/vaspor az cewm e peiro bekár miravad.*
Mansonella *guneyi kerm e rewteyi nazd e mardom va buzine*
mansonellosis *bimáriyi ke az kerm e* <u>Mansonella</u> *padid áyad.*
mantle 1 *qabá, kabá, kapáh.* **2** *puste ye maqz*
manual *dasti, bá dast*
manubrium *daste, dastak*
manubrium mallei, manubrium of malleus *daste ye ostoxán e cakkowi ye guw*
manubrium sterni, manubrium of sternum *daste ye ostoxán e jenáq*
manus *dast*
manus cava *dast e káv*
manus flexa *dast e xamide/táwode*
manus plana *dast e pax/hamvár*
manyplies *wirdán*
map *naqwe*
fate map *blástula yá gástrulá dar ruyán* [embryo], *ke naqwe ye andámhá rá dar bar dárad*
gene map *naqwe ye geni/ženi*
genetic map *naqwe ye geni/ženi*

mapping 1 *naqwebardári.* **2** *neqwe ye źenhá ruy e kromozom*

cardiac mapping *naqwebardári ye konew e barqi ye del/gew*

marantic *astovidi**

marasmatic *astovidi**

marasmoid *hamánand e astovid**

marasmus *astovid* [<Avestayi, "asto vidhotu" div e marg ke bar ruzedárán forud áyad" (Vandidád, hát e 49, karte ye 4]*

enzootic marasmus *astovid* e dám, beviźe az kambud e lobált va mes dar xorák*

marbleization *marmari gawtan*

march *piwraft e konew e barqi dar puste ye jonbewi ye maqz*

cortical march *piwraft e konew e barqi dar puste ye jonbewi ye maqz*

epileptic/jacksdonian map *piwraft e konew e barqi dar puste ye jonbewi ye maqz dar safyán/ divzadegi*

marche *(faránsavi) gám*

marche à petit pas *kucak-kucak gám zadan*

margin *labe, kenáre,-bár*

alveolar margin of mandible *labe ye kávák e dandáni ye árváre ye zirin*

alveolar margin of maxilla *labe ye kávák e dandáni ye árváre ye zebarin*

free margin of eyelid *labe ye ázád e pelk e cewm*

lateral margin of orbit *labe ye biruni ye káse ye cewm*

free margin of nail *labe ye ázád e náxon*

orbital margin *labe ye káse ye cewm*

pupillary margin of iris *kenáre niniyi ye mardomak; nini-bár e mardomak*

squamous margin of greater wing of sphenoid bone *labe ye pulaki ye bál e bozorg e ostoxán e wab-pare*

tibial margin of foot *kenár e dorowt-ney-yi-ye pá*

vertebral margin of scapula *kenár e sotun e mohreyi ye ostoxán e wáne*

marginal *labe, kenáre, -bár*

margination *kenáregereftan [casbidan e guycehá ye sepid be yáxtehá ye darunpuw e raghá ye xuni, dar jáyi az tan ke ásib dide]*

margo *labe, kenáre, -bár*

margo acetabularis *labe ye kávák e ostoxán e lagan baráye sar e rán*

margo alveolaris maxcillae/mandibulae *labe ye kávák e dandáni ye árváre ye zebarin/zirin*

margo anterior hepatis *labe ye piwin e jegar*

margo anterior radii *labe ye piwin e ostoxán e zand e zebarin*

margo ciliaris iridis *labe ye moźgáni ye angurak e cewm*

margo fibularis pedis *labe ye názok-neiyi ye pá*

mariahuana, mariajuana *hawiw*

marihuana, marijuana *hawiw; márijuáná; bang"harkojá ki xáhand muy bátel wavad muy rá barkanad va be osáre ye... ki be Pársi bang guyand..." (ZBP, L5635 ZX)*

marinobufagin *marinobufájin, zahri ke az pust e* Bufo marinus *bedast áyad va baráye del/gew zahrnák ast.*

mariposia *nuwidan e áb e daryá, niz bengarid be* "thalassoposia"

maritonucleus *haste ye toxmak pas az gownide gawtan bá yáxte ye zeh* [sperm]

mark *newán, newáne*

beauty mark *xál e gune, "Agar án Tork e Wirázi be dast árad del e má rá be xál e Henduyaw baxwam Samarqand o Boxárá rá." (Háfez)*

birthmark *máhgereftegi*

pock mark *já ye áble*

Pohl's mark *newán e Pohl, názok gawtan e páreyi az mu, ke dar án páre maqz e mu nábud miwavad. In newáne ye bimári ast, con kust, baste wodan e sorxraghá ye táji, yá bimári ye pusti, yá xordan e yek xorák az dáruhá ye jod-cangár* [anticancer], *con* methotrexate *yá* cyclophosphamide.

marsupial *(vábaste be) kisedárán*

portwine mark *bengarid be* "stain"

strawberry mark *gude ye qársán e raghá ye xuni* [cavernous hemangioma]

marker *newán, newáne*
cell surface marker *pádgen* [antigen] *e parde ye yáxte*
tumor marker *pádgen* [antigen] *e newáne ye yek cangár*
marmoration *marmari gawtan*
marmoral *marmari gawtan e ostoxán, con dar puki ye ostoxán*
marmot *guneyi muw e xormá, in jánevar mitavánad anbár e mikrob/ jvu* e margámargi* [plague] *báwad.*
marrow *maqz e ostoxán*
bone marrow *maqz e ostoxán*
fat marrow *maqz e ostoxán e carbu/zard*
red marrow *maqz e ostoxán e qermez*
spinal marrow *maqz e tire*
Marsupialia *kisedárán; pestándárán e kisedár, con kángaru*
marsupialization *kisagi/anabánceyi* [cyst] *rá bá kárdpezewki, wekáftan, va baráye án daháneyi sáxtan, conán ke mánand e kiseyi gardad.*
marsupium **1** *kise ye xáye.* **2** *kise ye wekam e jánevarán e kisedár*
martial *dárá ye áhan*
maschaladenitis *ámás e gerehá ye sepidxuni ye kaw/zir e baqal*
masculine *nar, narine*
masculinity *narinegi*
masculinization **1** *viźegihá ye narinegi dáwtan/yáftan.* **2** *nar gawtan; mard wodan; narine gawtan*
masculinize *narine gardándan/sáxtan*
maser *meizer farnám baráye,* "**m**icrowav e **a**mplification by **s**timulated **e**mission" *dastgáhi ke partou ye besyár nirumand e yekrang va náparánde bá kuhe ye hamzamán padid ávarad*
mask **1** *puwándan*. **2** *dar ázmáyew e wenaváyi, káste wodan e áváyi, bá áváyi digar.* **3** *panám; padám [<Pahlavi, (ZBP, C7859, BF)]*
deathy mask *qáleb e gaci az roxsár e morde*
ecchymotic mask *kalle va gardan e kabud*
Hutchinson's mask*, dar bimári ye* "tabes dorsalis", *bimár gomán mikonad panámi puwide ke roxaw rá mifewárad.*
masochism *tinázárkámi* [<tiná (guyew e Baráhuyi) + ázár+kám]/ tinázárkámegi*]*
masochist *tinázárkáme*. bengarid be "*masochism"
masochistic *vábaste be "tinázárkámi*"*
mass *tude*
atomic mass *vazn e/geráni ye atomi/parmánuyi**
lean body mass *tude ye bi carbi ye tan*
massa *tude (ye yáxte yá báft)*
massa innominate *tude ye binám, bengarid be "paradidymis"*
massalateralis vertebrae *kamán e páyaki ye mohrehá*
massage *málew*
cardiac massage *málew e del/gew, hengám e ist e án.*
carotid sinus massage *málew e carxewi ye sorxrag e ján/sobát va barangixtan e pei ye X.*
gingival massage *málew e guwt e bon e dandánhá*
masseur *(Faránse) (mard e) málewgar, málewdahande*
masseuse *(Faránse) (zan e) málewgar, málewdahande*
massive *gerán; mahin*
massotherapy *darmán bá málew*
mastadenitis *ámás e pestán*
Mastadenovirus *Mastadenovirus, ke dastgáh e govárew, cewmhá, dastgáh e pei va mize* [urine] *rá nazd e pestándárán docár mikonad va newáne nadárad. Besyári az gunehá ye án máye ye padid ámadan e cangár* [cancer] *migardand.*
mastalgia *dard e pestán*

mastauxe *bozorgi ye pestánhá*

mastectomy *váboridan e pestán*

partial mastectomy *váboridan e páreyi az pestán*

radical mastectomy *váboridan e hame ye pestán, máhice ye sineyi va gerehá ye sepidxuni ye kaw/zir e baqal*

Master "2 step" exercise test *ázmáyew e varzew e do-pelleyi ye Master*

masthelicosis *zaxm/riw e pestán*

mastic *saqqez, ke wire ye buteyi be nám e* Pistacia lentiscus *ast*

mastication *javidan, javew*

masticatory 1 *javewi.* **2** *dáru ye javidani*

mastigont *táźak*

Mastigophora *takyáxtehá ye táźakdár e angali, nazd e bimohregán va mohredárán*

mastigote *angali az goruh e* "Mastigophora"

mastitis *ámás e pestán; mamsám**

mast(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "pestán"*

mastocyte *yáxte ye "mast" [Yunáni, be maini ye "xorák"]*

mastocytosis *goruhi az bimárihá ye kamyáb ke dar án há báfthá por az yáxtehá "mast" migardand pust sorx gawte va xárew dárad.*

mastography *partonegári ye pestán*

mastoid 1 *mánad e pestán.* **2** *barjestegi ye pestáni ye ostoxán e gijgáhi; fozuni ye pestáni*

mastoiditis *ámás e ostoxán e bonáguw; ámás e (ostoxán e) fozuni ye pestáni*

mastopathia *bimári ye pestán*

mastopathia cystica *por wodan e pestán az kisakhá*

mastopathy *bimári ye pestán*

cystic mastopathy *por wodan e pestán az kisakhá*

mastoptosis *oft e pestánhá, pestán e mawki*

mastoscirrhus *seft gawtan e pestán*

mastotomy *borew dádan e pestán*

masturbation *mowtegán* zadan/kardan; mowtegánidan* [<Kordi]*

matching 1 *joft/jur kardan.* **2** *joft/jur kardan xun yá báft baráye gereftan e án az kasi va dádan e án be bimári*

cross matching *jur kardan xun baráye gereftan e án az kasi va dádan e án be digari*

maté *máte, cáy e Ámriká ye nimruzin* [southern], *az barg e deraxt e* Ilex paraguensis *káfeyin va tánan dárad*

mater *(Látin) mádar*

dura mater *saxtwáme*

pia mater *narmwáme*

materia *mádde, ciz, máye*

materia medica *dáru wenási*

material *mátak, mádde, ciz, máye*

maternal *mádar, mádari*

maternity 1 *mádari.* **2** *záyewgáh*

mating *joftgiri; gowngiri; gown dádan; kal dádan*

matrass *jám e gardan deráz, dar dárusázi*

Matricaria, Matricaria chamomilla *bábune, ke be rixt e cáy bekár miravad.*

matrix *qáleb, bestar, kálbod, "harán car gel ámad, co bewnáxtand -- sabok xewt rá kálbod sáxtand." (ZBP, L 6494 SF)*

bone matrix *bestar e ostoxán*

hair matrix *riwe ye rupusti* [epidermic] *ye mu*

nail matrix *bestar e náxon*

matrix unguis *bestar e náxon*

matt, matte *mát, dar kewt e mikrob/ jvu*há, "dándán va nadaraxwande"*

matter *mádde; mátak, máye*
gray matter *mádde ye/mátak e xákestari ye maqz*
white matter *mádde ye/mátak e sepid e maqz*
maturate *residan, poxtan, baráye domal, be cerk newastan/poxtan*
maturation **1** *residegi, poxtegi.* **2** *bozorgsál va reside gawtan.* **3** *cerk kardan*
maturity *bozorgsáli, residegi, poxtegi*
matutinal *bámdád, bámdádi*
maxilla *árváre ye zebarin*
maxillary *vábast e be árváre ye zebarin*
maxillodental *vábast e be árváre ye zebarin va dandánhá*
maxillofacial *vábast e be árváre ye zebarin va roxsár*
maxillomandibular *vábast e be árváre ye zebarin va zirin*
maxillopalatine *vábast e be árváre ye zebarin va kám*
maxillotomy *boridan e árváre ye zebarin*
maxima *biwinehá*
maximum **1** *biwine.* **2** *ouj e bimári yá har ravandi.* **3** *bozorgtarin*
maze *dehliz e picápic; ráhhá ye picide, ke baráye ázmáyew e huw, va farágiri bekármiravad.*
maze operation *borew dádan e dehlizhá ye del/gew baráye darmán e larzew e dehlizi* [atrial fibrillation]
maz(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "pestán"*
mazodynia *dard e pestán*
MD *kutáh wode baráye* "Medicinae Doctor", *"pezewk"*
meal *xorák, cáwt*
mean *miyángin*
measles *sorxak*
German measles = **rubella** *sorxeje*
measure **1** *andáze kardan.* **2** *andáze.* **3** *peimáne*
meatal *(vábaste be) suráx e mizráh*
meatorrhaphy *boridan, va sepas baxiye kardan e sar e mizráh*
meatotomy *boridan e mizráh va gowád kardan e suráx e án*
meatus *ráh, gozar (dar tan)*
acoustic meatus *ráh e/gozar e guw e biruni*
meatus acusticus externus cartilagineus *ráh e korjani ye guw e biruni*
meatus auditorius externus osseus *ráh e wenavávi ye ostoxáni ye biruni*
internal auditory meatus *ráh e wenavávi ye daruni*
nasal meatus *ráh e bini*
meatus nasi medius osseus *ráh e ostoxáni ye biruni ye bini*
meatus of nose *ráh e bini*
meatus urinarius, urinary meatus *suráx e mizráh*
mebendazole *dáruyi ke biwwtar e kermhá rá mikowad va suxtosáz e qand rá dar kerm bázmiyistánad.*
mechanical *carxowti, carxowtvár*
mechanics *carxowt-wenási; jonbewwenási*
animal mechanics *carxowt-wenási/ jonbewwenási ye jánevarán*
body mechanics *carxowt-wenási/ jonbewwenási ye tan*
developmental mechanics *ruyánwenási ye ázmáyewi*
mechanism *dastgáh, kárxáne, kárwenási ye padidehá ye zistwenási*
countercurrent mechanism *wive ye kár e gordehá dar mawt* [concentration] *gardánidan e mize* [urine].
defense mechanism *dar ravánwenási, padáfand e raváni, [baráye jelogiri az negaráni]*
mechanism of labor *wive ye záyemán, birun dádan e bacce va joft az zehdán*
reentrant mechanism *dar tapewhá ye del/gew, "gardew e bázgawti ye gardew e barqi"*
mechan(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "dastgáh"*
mechanoreceptor *girandehá ye fewári, con guw, basáváyi, kár kardan e máhicehá*

mechanotherapy *abzárhá ye komaki ye varzewi dar darmán; darmán bá varzew va abzár*
mecocephalic *kalle-xarbozeyi*
meconium *mámize*
media *miyáni; láye ye miyáni*
medial *miyáni*
medialis *nazdiktar be rástá ye miyáni ye tan*
median 1 *nazdiktar be rástá ye miyáni ye tan.* **2** *miyángin (con miyángin e 8 va 4, ke 6 ast)*
medianus *bengarid be* "median"
mediastina *miyánsine ye rást o cap o miyáni*
mediastinal *miyánsineyi*
mediastinitis *ámás e miyánsine*
mediastinoscope *dastgáh e "miyánsinebin"*
mediastinoscopy *miyánsinebini*
mediastinotomy *wekáftan e miyánsine*
mediastinum *miyánsine*
anterior mediastinum *miyánsine ye piwin*
posterior mediastinum *miyánsine ye pasin*
superior mediastinum *miyánsine ye zebarin*
inferior mediastinum *miyánsine ye zirin*
middle mediastinum *miyánsine ye miyáni*
mediate *bá komak e miyánji anjám dádan/wodan*
mediation *miyánjigari*
chemical mediation *miyánjigari ye ximiyáyi, con dar dastgáh e pei baráye gozar e angizew az yek yáxte ye pei be yáxte ye digar*
mediator *miyánji, miyánjigar*
medicable *darmá pazir*
medical *pezewki*
medicament *dáru*
medicamentosus *dáruyi*
medicamentous *dáruyi*
medicate *bá dáru ágandan*
medication 1 *dáru.* **2** *bá dáru anbáwtan.* **3** *dáru dádan*
medicinal 1 *dáruyi.* **2** *darmáni.* **3** *vábaste be pezewki*
medicine 1 *dáru.* **2** *pezewki; honar va dánew e pezewki.* **3** *darmán e bimári bedun e kárdpezewki*
aviation medicine *pezewki ye parváz*
clinical medicine 1 *barresi ye bimári bá ázmáyew e bálini.* **2** *pezewki ye bálini (do sál e páyáyni ye ámuzew e pezewki)*
comparative medicine *pezewki ye sanjewi, dar guneháye gunágun e jándárán*
emergency medicine *pezewki ye biderangi*
environmental medicine *pezewki ye zistbum (womár e mardom, degarguni ye ábohavá, garmá va sarmá, áludegi ye havá, partou, jábejáyi ye já ye zendegi va fewár e havá)*
emporial medicine *wenáxt, darmán yá piwgiri ye bimári nazd e ráhiyán*
family medicine *pezewki ye xáneváde*
folk medicine *darmán e xánegi, bá wivehá ye kohan*
forensic medicine *dádpezewki*
galenic medicine *pezewki ye Gálen*
geriatric medicine *pezewki ye sálxordegán*
internal medicine *pezewki ye bimárihá ye daruni, awupezewki*
laboratory animal medicine *pezewki ye jánevarán e ázmáyewgáhi*
legal medicine *dádpezewki*
nuclear medicine *pezewki ye hasteyi*
occupational medicine *pezewki ye piwegáni*

oral medicine *dandánpezewki*
patent medicine *dáru ye táze yáft wode ke zir e puwew e dád e noupadid* [patent] *ast*
preventive medicine *pezewki ye piwgiri*
proprietary medicine *dáruyi ke tanhá yek kárxáne mitavánad ánrá sáxte va beforuwad*
psychosomatic medicine *pezewki ye tan va raván*
rehabilitation medicine *pezewki ye báztaváni*
social medicine *pezewki ye piwgiri nazd e goruh e bozorgi az mardom*
socialized medicine *pezewkiyi ke dast e sarrewtedári va dastgáh e kewvardári ast.*
space medicine *pezewki ye espáwik*
traveler's medicine *pezewki ye ráhiyán*
tropical medicine *pezewki ye garmsiri*
veterinary medicine *dámpezewki*
medicolegal *dádpezewki*
medicosocial *pezewki baráye hamegán/hame ye mardom*
medicozoological *pezewki va jánevarwenási*
mediolateral *miyáni va biruni*
medionecrosis *mordan e báft e láye ye miyáni ye raghá,*
medionecrosis of aorta *mordan e báft e láye ye miyáni ye áortá/wáhrag e tan*
meditation *rahrovi*
transcendental meditation *rahrovi (wiveyi baráye dastyáftan be árámew e raváni); cellenewini*
medium 1 *abzár.* **2** *ábguwt e kewt.* **3** *rasáná*
culture medium (culture medium) *ábguwt; gáhvár (baráye kewt e mikrob/ jvu*) (ZBP, L7850, JGS); Xás [<xás, Gilaki)]*
radiolucent medium *gáhvári ke jelo ye gozar e parto ye X rá nemigirad*
radiopaque medium *gáhvári ke jelo ye gozar e parto ye X rá migirad*
refracting media *gáhvárhá ye cewm ke nur rá wekaste va ru ye dám e cewm* [retina] *peikare miyandázand*
medius *miyán*
medorrhea *tarávow az mizráh*
medulla *maqz e…*
adrenal medulla *maqz e qonde/gude ru ye gorde*
medulla of bone *maqz e ostoxán*
medulla glandulae suprarenalis *maqz e qonde/gude ruye gorde*
medulla of kidney *maqz e gorde*
medulla oblongata *piyáz e mazq*
medullary *vábaste be maqz e; baxw e daruni ye…*
medulloblastoma *cangár e badxim e moxce, az yáxtehá ye "meduloblast"*
medusa *catr e daryáyi*
mega-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "bozorg", "mah", "mas-,"*
megabladder *piwábdán e bozorg*
megacecum *bozorgi ye rude ye kur/rude ye yekcawm*
megacephaly *bozorgi ye kale/sar*
megacolon *bozorgi ye rude ye bozorg/panjrudaki*
megadontia *bozorgi ye dandánhá*
megaesophagus *bozorgi ye sorxnáy*
megahertz *"megahertz", yek million dour dar vipál* [second]
megakaryocyte *yáxtehá ye bá haste ye bozorg dar maqz e ostoxán, ke tálhá/sokorjehá* [platelets] *rá misázand*
megalencephalon *bozorgi ye maqz*
megal(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "bozorg,"mah", "mas-,"*
megalocephalic *kalle gonde*
megalocheiria *bozorgi ye dastán*
megaloceros *ruyán* [embryo] *e wáxdár*

megaloclitoris *bozorgi ye cácul*
megalocornea *bozorgi ye nini/ninґki*
megalocystis *bozorgi ye piwábdán*
megaloglossia *bozorgi ye zabán*
megalomania *xod bozorgbini; qaramanewi**
megalomaniac *xod bozorgbin; qaramanew**
megalomelia *bozorgi ye andámhá ye zebarin yá zirin*
megalopenis *bozorgi ye nare*
megalophthalmos *bozorgi ye cewmán*
megalopodia *bozorgi ye páhá*
megalospore *hág e bozorg*
megaloureter *bozorgi ye miznáy*
-megaly *pasvand be maini* [meaning] *ye "bozorg", "qol-";"mah", "mas"*
Megarectum *bozorgi ye rástrude*
Megarhinini *paweháyi rangárang ke xun nemixorand va kermak e ánhá rá baráye kowtan e pawehá ye xunxár bekár mibarand*
megasoma *maskarpi*, tan e gonde*
megaureter *bozorgi ye miznáy*
megavolt *yek million volt*
megophthalmos *bozorgi ye cewm*
meibomian cyst, foramen, glands, stye cyst, foramen, gland, stye*; gudehá ye Meibom e pelkhá bengarid be "*chalazion", *va* "stye"
meibomianitis *ámás e gudehá ye Maibom, zir e pelkhá*
meibomitis *ámáse gudehá ye Maibom, zir e pelhá*
meiosis *guneyi do pare gawtan e yáxtehá ye visanik* [sex cells] *ke dar án womár e kromozomhá nim e womár e kromozomhá ye tan ast.; kaso [<kaso (Avestáyi) (EDPL), do páre wodan e yáxte bá káhew e kromozomi] niz bengarid be* "mitosis"
meiotic *baxw wodan e yáxte bá káhew e kromozomhá*
mel 1 *angabin.* **2** *ámize ye dáru dar angabin, angabin e dáruyi*
melalgia *dard e andámhá*
melancholia *málixuliyá; afsordegi, anduhmandi*
melancholic *málixuliyáyi; afsorde, anduhmand*
melanemesis *vámew e siyáh*
melanin *melánin, rangdáne ye siyáh dar pust, mu va cewm va maqz, in rangdáne az* "tyrosine" *va serewtehá ye* "dihydroxyphenyl" *sáxte miwavad.*
melanism *siyáh gawtan e puwewhá yá báfthá, ke biwtar az powti be powt e digar miresad*
industrial melanism *siyáh gawtan áheste ye jándárán dar wahrháyi ke dude dárand, con godáxtan e sangha ye káni, án jándáráni ke morde ye dudeyi mixorand, biwtar miwavand.*
melan(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "siyáh"; vábaste be* "melanin"
melanoblast *yáxte ye siyá, melánoblást ke az setiq e pei padid ámade va yáxte ye siyáh yá* "melanocyte" *rá padid miávarad.*
melanocyte *yáxtehá ye rupust ke melánin dárand*
melanocytoma *cangár e yáxtehá ye siyáh*
compound melanocytoma *xál e dárá ye yáxtehá ye siyáh e duki va rupusti* [epithelioid]
dermal melanocytoma 1- *xál e ábi.* 2- *lak e ábi*
optic disk melanocytoma *gude ye nikxim e dárá ye yáxtehá ye siyáh dar gerdak e bináyi* [optic disk]
melanoderma *tiregi ye/siyáhi ye pust az fozuni ye melanin*
melanogen *mátaki ke melanin sázad*
melanogenesis *melaninsázi*
melanoid *hamánand e melánin*
melanoleukoderma *lakopisi ye pust*

melanoma *cangár e yáxtehá ye siyáh e pust*
acral lentiginous melanoma *cangár e yáxtehá ye siyáh e pust e kaf e dast yá pá va band e sevvom e angowtán e dast yá pá beviże nazd e siyáhpustán. Niz warm e zanán va zehgir* [vagina] *rá docár mikonad.*
malignant melanoma *cangár e yáxtehá ye siyáh e pust*
melanonychia *siyáh gawtan e náxon (az melánin)*
melanoplakia *lakkehá ye melánini dar dahán*
melanoptysis *báláávardan e filli ye siyáh*
melanosis *siyáh gawtan e báfthá bá melánin*
melanosis coli *tire rang gawtan e darunpuw e rude ye bozorg*
melanosis iris *tire rang gawtan e angurak e cewm*
tar melanosis *tire gawtan e pust peiro ye áludegi bá qir va tábew e áftáb*
melanotic *melánini*
melanuria *birun ámadan e melánin dar mize*
melena *sergin e qiri*
meli-, *angabini, wiring*
melioidosis *bimári ye mardom va jánevarán hamánand e mewmew* [glanders] *ke máye ye án* Pseudomonas pseudomalei *mibáwad.*
melisma *peidáyew e lakkehá ye tire ye melánini ru ye gunehá lab e bálá va garden hengám e ábestani, dawtángosastegi* [menopause], *gáh bá dáruhá ye piwgiri ye ábestani va gáh nazd e mardán dide miwavad*
melitis *ámás e gunehá*
mellitum *dáruyi ke bá angabin sáxte wode báwad*
mel(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "andám"*
meloplasty *kárdpezewki zibáyi ye gunehá*
melosalgia *dard e andámháyi zirin/páhá*
meloschisis *wekáf e orib e gune*
melotia *nábejáyi ye guw ru ye gune*
melphalan *melfálán, dáru ye darmán e cangár* [cancer] *(toxmdán, xáye, pestán)*
melting *áb wodan/kardan, godáxtan*
member *andám*
membrana *wáme, parde, váwám, páwám*
membrana abdominis *ápile [<Gilaki]; ábwáme ye wekam*
membrana adamantine *wáme ye puwánand e ye áj e dandán*
membrana basalis *wáme/parde ye/váwám e páye*
membranae deciduae *pardehá ye puwánande ye bacce dar zehdán*
membrana fibrosa capsulae articularis *parde ye lifi ye puwánande ye bandgáh*
membrana mucosa nasi *gowáme* ye bini*
membrana perinei *váwám/páwám e sebar e miyándoráh*
membrana serosa *ábwáme*
membrana stapedialis, membrana stapedis *wáme ye ostoxán e rekábi*
membrana suprapleuralis *váwám/páwámbálá ye puwew e wow*
membrana synovialis capsulae articularis *parde ye sepidezá ye daruni ye puwine ye bandgáh*
membrana tectoria *parde ye lifi ye ke kaf e ostoxán e pase-sari rá rá be powt e tane ye dovvomin va sevvomin mohre ye gardan micasbánad.*
membrana tympani/ tympanica *parde ye guw*
membrana vitelline *parde ye zarde (ye toxm e morq)*
membrana vitrea *parde ye korzak**
membranaceous *parde, pardesán, con parde*
membrane *wáme, parde, váwám, páwám*
anal membrane *parde ye/váwám e párgin** [cloacal]
mucous membrane *gowáme* [gow + wáme]*
arachnoid membrane *tártanakwáme*
basement membrane *parde ye zirin/bonyádi ke yáxtehá ye rupust ru ye án newinand*

buconasal membrane *parde ye puwánande ye darun e dahán va bini*
cell membrane *parde ye (puwánande ye) yáxte*
diphtheritic membrane *parde ye doruqin e xonáq/xonák/zahrbád dar galu*
egg membrane *har yek az pardehá ye toxm*
fertilization membrane *parde ye gowni; parde ye puwánande ye toxmak ke pas az gownide gawtan saxt gawte, nemigozárad yáxte ye zeh e digari* [spermatozoon] *be darun e yáxte ye toxm ráh yábad.*
germinal membrane *parde ye záyá*
glomerular membrane *parde ye puwánande ye kaláf e muyragi ye gorde*
hemodialyzer membrane *parde ye viże ye páláyew e xun dar dastgáh e páláyew e xun*
hyaline membrane 1- *parde ye wiweyi/hiyálini dar cewm.* 2- *bimári ye parde ye wiweyi dar wow e nouzád*
hymenal membrane *parde ye duwizegi*
keratogenous membrane *parde ye náxonzá, bestar e náxon*
limiting membrane *parde ye marzi miyán e do báft yá sáxtemán*
mucocutaneous membrane *parde ye gawpusti/páre ye ábwáme, páreyi pust, con parde ye guw*
mucous membrane *ábwáme, gaw-wáme; lirwáme; darunpust*
mucous membrane of urinary bladder *ábwáme/gaw-wáme/lirwáme darunpust e ye piwábdán*
nictitating membrane *pelk e sevvom, nazd e xazandegán, parandegán va besyári pestándárán*
nuclear membrane *parde ye haste*
ovular membrane *parde ye toxmak*
paroral membrane *pardeyi nazdik e dahán e takyáxtegán e możakdár, ke baráye gereftan e xorák bekár miravad*
placental membrane *pardeyi nimetarává miyán e xun e ruyán va mádar dar joft*
plasma membrane *parde ye yáxte*
prophylactic membrane *bengarid be* "pyophylactic membrane"
pyophylactic membrane *dar yek domal yá har kávák e cerkin, pardeyi ke az [darkewide wodan e cerk] jelogiri mikonad.*
Ruysch's/ruyschian membrane *parde ye muyragik e ragwáme ye cewm* [choroid]
Schwann's membrane *bengarid be* "neurilemma"
semipermeable membrane *parde ye nimetarává*
submucous membrane *parde ye bonyádi/páye*
synovial membrane *parde ye sepidezá*
synovial membrane of the articular capsule *parde ye sepidezá puwine ye bandgáh*
tendinous membrane *parde ye zardpei/lik*, bengarid be* "membrane aponeurosis"
tympanic membrane *parde ye guw*
virginal membrane *parde ye duwizegi*
vitreous membrane *bengarid be* "membrana vitrea"
yolk membrane *parde ye zarde (ye xáye)*
Zinn's membrane *bengarid be* "zonula ciliaris"

membranous *parde, pardeyi, pardesán*

membrum *andám*
membrum inferius *andám e páyini, páhá*
membrum muliebre *cácul*
membrum superius *andám e báláyi, dast, bázu*
membrum virile *nare*

memory *vir*
anterograde memory *vir e dur/dirine*
eye memory *vir e cewmi*
immunologic memory *vir e dastgáh e imeni*
longterm memory *vir e dirine*
remote memory *vir e dirine*
short-term memory *vir e zudgozar*
visual memory *vir e cewmi*

menacme *ruzgári az zendegi ye zanán ke dar án dawtán* [menstruation] *miwavand/ ruzgár e dawtáni*

menadione *menádion, vitámin e* D_3

menalgia *dard hengám e dawtán*
menarche *noxostin dawtán*
Mendel's law *bengarid be* "law"
Mendeléeff's law *bengarid be* "law"
menidrosis *dawtán e doruqin ke bejá ye xun, máhiyáne xi* [sweat] *ye xunálu az zehgir* [vagina] *birun rizad.*
meningeal *(vábaste be) pardehá ye puwánande ye maqz*
meningeorrhaphy *baxiye zadane/duxtan e parde ye puwánande ye maqz*
meningioma *gude ye nikxim e tártanakwáme ye maqz, ke nazdik e saxt wáme ruyide va nikxim ast.*
meningism *newánehá ye ámás e puwewhá ye maqz dar bimárihá ye tabdár yá biábi ye tan bedun e tafnu* [infection] *ye puwewhá ye maqz.*
meningismus *bengarid be "*meningism"
meningitis *ámás va tafnu* [infection] *ye puwewhá ye maqz*
aseptic meningitis *ámáshá ye virusi ye puwewhá ye maqz*
meningococcal meningitis *ámás e puwewhá ye maqz bá* Neisseria meningitides, *ke biwtar be rixt e hamegiri piwmiáyad.*
spinal meningitis *ámás e puwewhá ye maqz e tire*
viral meningitis *ámás e virusi/viwani* ye puwewhá ye maqz*
mening(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "vábaste be puwewhá ye maqz"*
meningocele *qori/dabbe/fáki ye puwewhá ye maqz*
meningococcus *mikrobi/ jvu*yi ke máye ye ámás e maqz va/yá puwewhá ye maqz miwavad*
meningoencephalitis *ámás e maqz va puwewhá ye maqz*
meningoencephalocele *qori/dabbe/fáki ye puwewhá ye maqz, va maqz*
meningoencephalomyelopathy *bimári ye puwewhá ye maqz, maqz va maqz e tire*
meningomyelitis *ámás e maqz e tire va puwewhá ye án*
meningoradiculitis *ámás e maqz e tire va riwe ye peihá ye maqz e tire*
meningorrhagia *xunrizi az puwew e maqz va maqz e tire*
meninx *(rixt e yekkán) yek puwew e maqz yá maqz e tire*
menisectomy *váboridan e máhu ye bandgáh*
meniscus *[korjan e* (the cartilage of)*] máhu ye zánu*
joint meniscus *korjan e máhu ye bandgáh*
tactile meniscus *máhak e peihá ye sahewi* [tactile]*, ke har máhak az yek pei sáxte wode, va bá yek yáxte ye rupusti casbide ast, dar zir e pust, káme saxt, va riwe ye mu yáft miwavand.*
men(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye ,dawtán*
menometrorrhagia *xunrizi ye fareván az zehdán, hamzamán e dawtán yá xunrizi náhengám, va bisámán*
menopausal *vábaste be dawtángosastegi*
menopause *dawtángosastegi*
menopause praecox *dawtángosastegi ye zudras*
menoplania *dawtán e náhengám*
menorrhea **1** *xunrizi ye máhiyáne ye hanjár* [normal]. **2** *xunrizi ye máhiyáne ye náhanjár*
menoschesia *birun narixtan e xun e máhiyáne*
menostaxis *dawtán e fareván va derázáhang*
menotropins *menotropinhá, hormon e FSH, va LH ke az mize ye zanán e dawtán-gosaste bedast miáyad. In hormonhá dar doxtarán máye ye ruyew e andám va residan e follikulhá ye toxmdán gawte, nazd e mardán máye ye ruyew e andám va padid ámadan yáxte ye zeh* [sperm] *migardand.*
menses *dawtán*
menstrual *vábaste be dawtán*
menstruate *dawtán wodan/gawtan*
menstruation *dawtán*
vicarious menstruation *dawtán e jánewin, xunrizi ye máhiyáne az já ye digari joz zehdán, ke guyá az taráváyi ye biw az andáze ye muyraghá padid áyad.*
mensual *máhiyáne, harmáh*

mensuration *andázegiri*
mental *manewi, mainavi*
mentality *manew, andiwe*
mentha *giyáhán e xánevåde ye* Labiate *pudaneyihá*
menthol *gouhar e pudane/pune*
ment(o)-, *vábaste be cáne*
mentoplasty *kárdpezewki ye zibáyi ye cáne*
mentum *cáne*
mephitic *badbu, gande*
mephitis *bu ye bad e dahán*
meprobamate *dáru ye árámbaxw, wol konande ye máhicehá, jelogiri konande az parkew* [convulsion]
meralgia *dard e rán*
mercurial *(vávbaste be) jive/žive; jiveyi/živeyi*
mercuric *(vábaste be) jive/žive*
mercury *jive/žive*
-mere *pasvand be maini* [meaning] *ye "páre", "baxw"*
meridian *nimruzán*
  corneal meridian *nimruzán e nini/nináki**
meridianus *nimruzán*
  meridianus bulbi oculi *nimruzán e guy e cewm*
merisis *ruyew va bozorg gawtan, peiro ye afzáyew e yáxtehá*
meristerm *báft e ruyáni ye giyáhán*
mer(o)-[1]**,** *piwvand be maini* [meaning] *ye "pare", "baxw"*
mer(o)-[2]**,** *piwvand be maini* [meaning] *ye "rán"*
meroacrania *sáxte nawodan e páreyi az káse ye sar*
merocoxalgia *dard e rán va kapal*
merocyte *haste ye fozuni dar yáxte ye toxm, hengámi ke cand yáxte ye zeh be darun toxmak ráh yáfte báwand.*
merogenesis *baxw wodan e yáxte ye toxm*
merogony *ruyew e páreyi az toxm*
meromelia *nabudan e mádarzádi ye páreyi az yek andám*
meromicrossomia *kucak budan e páreyi az tan*
meropia *kuri ye páreyi a meidán e did*
merorachischisis *wekáf dar páreyi az sotun e mohre*
merosmia *az dast raften páreyi az buyáyi*
merozygote *toxm e bákterihá ke tanhá páreyi az kromozomhá rá dárad*
merycism **1** *nowxár.* **2** *bimári ye nowxár nazd e kudakán*
mesangium *parde ye názoki ke muyraghá ye kaláf e gordehá rá negahmidárad*
mescaline *"meskálin", álkáloyid e* "mescal" *ke az gol e* Lophophora williamsii *bedast miáyad*
mesencephalon **1** *maqz e miyáni, [ke az ábvdának e/ tabal e miyáni ye lule ye pei ye ruyán padid miáyad.].* **2** *maqz e miyáni*
mesenchyma *báft e hambandi ye miyáni ye ruyán* [embryo]*, ke hame ye báft e hambandi , raghá ye xuni va sepidxuni az án padid miáyad*
mesenchyme *bengarid be "*mesenchyma*"*
mesenchymoma *gude ye/qodde ye báft e hambandi ye miyáni*
mesenteric *rudeband*
mesenteriorrhaphy *duxtan e/rofu ye rudeband*
mesenteriplication *cin dádan va kutáh kardan e rudeband*
mesenteritis *ámás e rudeband*

mesenterium *rudeband, [páreyi az ápile/darunpuw* [peritoneum] *ke rude rá be divár e powt e wekam micasbánad.]*
mesenteron *rude ye miyáni*
mesentery *rudeband (páreyi az ápile/ábwáme ye wekam, ke rude rá be divár e wekam micasbánad.)*
mesentorrhaphy *duxtan e/rofu ye rudeband*
meshwork *turi; dám*
mesial *miyáni (kamán e dandhá)*
mesially *(nazdik e rástá ye) miyáni*
mesi(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "miyáni", "daruni" beviże baráye dandán yá kávák* [cavity] *e dandán*
mesiobuccal *(baráye dandánhá) ruy e daruni, va biruni*
mesiobucopulpal *(ruy e) daruni, biruni va maqzi (ye dandán)*
mesiocervical *ruy e daruni ye gardan e dandán*
mesioclusion *jelotar budan e árváre ye zirin az árváre ye zebarin*
mesiodens *dandán e daruni [dandán e náhanjár* [abnormal] *e kucak e kalleqandi miyán e do dandán e piwin e árváre ye zirin]*
mesiolabial *[baráye ruy e dandán] daruni va biruni*
mesiolingual *[baráye ruy e dandán] daruni va zabáni*
mesiolinguopulpal *[baráye ruy e dandán] daruni, zabáni va maqzi [maqz e dandán]*
mesiopulpolabial *[baráye ruy e dandán] daruni, maqzi va labi*
mesioversion *kaj gawtan e dandán conán ke dandán be su ye dandán e jelotar az xod xam miwavad; xamew be piw*
mesmerism *(vábaste be* Mesmer *pezewk e Álmáni) xábkardan e bimár* [hypnotism] *va darmán bá foruxáni* [suggestion therapy]
mes(o)-, 1 *piwvand "miyáni".* **2** *dar ximiyá "nur e mexmand*/licán** [polarized] *rá nemigardánad".*
mesoappendix *cin e ápile* ke rude ye kermi rá be rudeband micasbánad.*
mesobilirubin *mesobilirubin*
mesoblast *miyánpust e ruyáni*
mesocardia *budan e nouk e gew/del dar miyán e sine*
mesocarpal *miyán e moc e dast*
mesocecal *peidáyew e rudeband dar rude ye kur*
mesocecum *peidáyew e rudeband dar rude ye kur*
Mesocestoides *guneyi kerm e navári/kerm e kadu*
mesochondrium *gáhvár e korjan* [cartilage]*, ke yáxtehá ye korjansáz dar án newinand*
mesocolon *rudeband e rude ye bozorg*
mesocoloplication *ávixtan yá casbándan e rudeband e qulun/rude ye bozorg*
Mesocricetus *yeki az cand gune "julemuw*"* "hamster"
mesocyst *rudebandi ke kise ye zahre rá be jegar micasbánad*
mesoderm *miyánpust e ruyán*
mesodermal *vábaste be miyánpust e ruyán*
mesoduodenum *rudeband e davázdahe*
mesoepididymis *rudeband e barbax* [epididymis]
mesogastrium *rudeband e ruyáni* [embryo] *ke kom* [stomach] *rá mipuwánad*
mesogluteus *máhice ye kapali ye miyáni*
mesognathous *dárá ye árváre ye zebarin e barjeste*
mesoileum *rudeband e ileum/tah e rude ye kucak*
mesojejunum *rudeband e rude ye ruzedár*
mesomeric *baxw e miyáni ye andám e bálá yá páyin*
mesometrium *baxwi az do láye ye ápile** [peritoneum] *ke zehdán rá dar bar dárad*

mesomula *áqáz e zendegi ye ruyán* [embryo] *ke yek láye rupust* [ectoderm] *va yek láye darunpust* [entoderm] *dárad.*
mesonephroma *cangár e kamyáb e toxmdán ke yáxteháyaw hamánand e* “renal cell carcinoma” *ast.*
mesoomentum *cini az cádorpih* [mesentery] *ke be divár e wekam micasbad.*
mesophilic *jvu*/mirobháyi ke garmá ye 20 tá 45 darje rá dust dárand.*
mesophyll *báft e daruni ye barg*
mesopia *did dar rowanáyi ye gorgomiw*
mesopic *vábaste be did dar rowanáyi ye gorgomiw*
mesorchium *baxwi az rudeband e ruyán ke xáyehá rá mipuwánad, ke sepastar cin e miyán e xáye va barbax* [epididymis] *rá misázad*
mesorectum *rudebandi ke bálá ye rást rude rá be ostoxán e xáji micasbánad.*
mesorrhaphy *duxtan e/baxiye zadan e rudeband*
mesosalpinx *baxwi az ápile*/darunpuw e wekam* [peritoneum]*, ke lulehá ye zehdán rá mipuwánad.*
mesothelioma *gude/godde ye puwew e wow, del va wekam ke nikxim yá badxim tavánad bud. Gune ye badxim az kár bá panbe ye nasuz* [asbestos] *padid miáyad.*
mesothelium *láye ye miyánpust* [mesoderm] *ke puwew e wow, va gew/del va ápile* [peritoneum] *rá misázad.*
messenger *payámávar*
second messenger *payámávar e dovvomi (dar parde ye yáxte payámhá ye kahrobyi/barqi yá ximiyáyi rá az pirámun e yáxte gerefte, gerefte va máye ye vákonew e yáxte migardand, kalsioyom,* "cyclic nucleotides", *va farávardehá ye* "phosphatidylinositol" *az in payámávarhá hastand.)*
meta-, *piwvand be maini ye:* **1** *degarguni.* **2** *dar ximiyá/wimi, con* "m-xylene"*, be in maini* [meaning] *ast ke parhun* [ring] *e benzene womáre ye 1 va 3 jánewin gawteand.* **3** *dar ximiyá ye zende, be maini ye* "polymeric acid anhydrate" *ast.*
metaarthritic *peiro ye ámás e bandhá*
metabiosis *hamzisti*
metabolic *vábaste be suxt-o-sáz*
metabolism *suxt-o-sáz*
basal metabolism *suxt-o-sáz e bonyádi/páye/kamine*
inborn error of metabolism *náhanjárihá ye mádarzádi ye suxt-o-sáz*
metabolite *farávarde ye suxt-o-sáz*
metabolize *suxtan; suzándan*
metacarpal *vábaste be kaf e dast; kafedasti*
metacarpus *kaf e dast*
metachromasia **1** *jur e digari rang gereftan.* **2** *dorost rang nagereftan.* **3** *rang be rang gawtan*
metachromatic *bá yek rang e viże, jur e digari rang gereftan*
metachronous *dar zamánhá ye degargun piw ámadan*
metacyesis *ábestani ye birun e zehdán*
metafemale *zani bá kromozom e* XXX
Metagonimius *guneyi kerm e* "trematode"
metal *felez, áhan, ayoxwost* [<Pahlavi, (ZBP, C1461, MK), yuwost*]*
base metal *yuwosti ke ásán bá oksyźen serewte miwavad.*
noble metal *yuwosti ke saxt bá oksyźen serewte miwavad.*
metallic **1** *vábaste be felez/áhan/ayoxwost*.* **2** *yuwosti*, áhani*
metalloid **1** *con felez va náfelez/con áhan va ná-áhan/con yuwost* va náyuwost; mánand e "boron" yá "ársenik".* **2** *hamánand e felez, áhan, ayoxwost**
metallurgy *áhanwenási, yuwost*wenási, felezwenási, ayoxwostwenási*
metamorphosis *degardisi*
metamyelocyte *guyce ye sepid e nimraside, miyán e* “promyelocyte” *va* “polymorphonuclear granulocyte”
metaphase *gám e dovvom e baxw wodan e yáxte*
metaphyseal *vábaste be* “metaphysis”
metaphysial *vábaste be* “metaphysis”

metaphysis *baxw e pahn e ostoxánhá ye deráz, nazdik e sar e ostoxán*
metaplasia *degarguni ye yáxte ye reside ye yek báft, be rixti náhanjár* [abnormal]
myeloid metaplasia *peidá gawtan e báft e maqz e ostoxán dar jáyi digar joz maqz e ostoxán*
metaplastic *(dárá ye rixti) náhanjár* [abnormal]
metarchon *dáruyi ke zahr nist ammá janevarán e angali rá bá degargun kardan e kár e andámhá az miyán barmidárad, baráye nemune degargun kardan e joftyábi; (angalkow e) kárâwub*
metastable **1** *nápáydár* **2** *áheste degargun va sepas nábud gawtan*
metastasis *dastandázi*
metastasize *dastandázi kardan*
metastatic *bábaste be dastandázi*
metatarsal **1** *vábaste be ostoxánhá ye kaf e pá.* **2** *ostoxánhá ye kaf e pá*
metatarsophalangeal *vábaste be ostoxánhá ye kaf e pá va angowtán e pá*
metatarsus *ostoxán e kaf e pá*
metatarsus adductus *kaźi ye nouk e ostoxán e kaf e pá be su ye rástá ye miyáni ye tan*
metatarsus varus *kaźi ye kaf e pá conánke kaf e pá be su ye rástá ye miyáni ye tan negáh mikonad va bimár ru ye labe ye biruni ye pá ráh miravad.*
metatrophic *xorák e zende ye giyáhi yá jánevari/handámik*
metatrophy *xorák e zende ye giyáhi yá jánevari/handámik xordan*
metazoa *hame ye jándárán e candyáxteyi, joz* "protozoa"*/takyáxteyi*
Metchnikoff *yábande ye bigánexári* [phagocytosis]
metencephalon *pol e maqz va moxce*
meteorism *peidáyew e havá/gáz dar wekam yá rude*
meteorology *havávenási*
meteoroparhology *bimárihâyi ke az ábohavá barxizad*
meteorotropism *vákonew e tan be ábohavá, con marg e nágaháni, dardhá ye gew/del, dard e bandhá, bixábi va ruydádhá ye ránandegi*
meter 1 *metr, yekkán e derázá.* **2** *...-sanj*
-meter *(pasvand) dastgáh e ...-sanj*
metestrus *páyán e har doure ye dawtán, va xoftan e follikul; zamán e pas az narxáhi*
methadone hydrochloride *metádon, dáru ye xeradpuw/xábávar*
metamphetamine *metámfetámin, dáru ye barangizánande ye dastgáh e sampátik/dastgáh e garm o xowk*
methane *gáz e metán*
methanobacterium *netánobákteri, bákteriyi ke pák bihavázi ast va gáz e angewt* [carbon] *rá káste az án metán, sáxte va niru ye xod rá az metán be dast miyávarad. Dar gandáb, gel, lajan va hezárlá ye gáv va gusfand yáft miwavad*
metanogen *jvu*/mikrobháyi bihavázi ke gáz e angewt* (CO2) *rá wekaste az án metán misázand*
methanol *guneyi alkol, metánol, yá alkol metilik*
methemoglobin *"methemoglobin" guneyi hemoglobin, ke andázeaw dar xun besyár kam ast.) áhan e án "*ferric*" ast, na "*ferrous*", va oksyźen rá mánand e hemoglobin ázád nemikonad.*
methemoglobinemia *bimári ye* "methemoglobin" *dar xun, ke gáh máye ye án ximiyáyi, va gáh dáruyi va gáh bimári ye kromozomi va náhanjári* [abnormality] *ye źen e* "hemoglobin M" *ast. In bimári bá sardard, sargije, mándegi* [fatigue], *tangi ye dam, tapew e del, vámew* [vomiting], *xábáluyi va saranjám bihuwi va marg hamráh ast.*
methicillin sodium *penicilini nimsáxtegi, ke dar bimárihá ye estáfilokoki ye páydár be ántibiotikhá bekár miravad.*
methionine *metionin, yek asid e/gouhar e ámini ye bonyádi ast.*
method *ravew, wive, ráh*
caliper method *wive ye pargár, baráye andázegiri ye carbi ye tan, bá pargár e viźeyi setabrá ye cini az pust rá dar jáhá ye viźeyi az tan andáze migirand.*
Carrel's method **1** *wive ye duxt e raghá ye xuni.* **2** *ravew e bastan e zaxm, bá womárew e jvu*/mikrobhá*

chest pressure– arm lift method, Silvester method *fewordan e sine va bálábordan e bázován baráye dam dádan be bimár*

closed-plaster method *wive ye gac gereftan e andám e wekaste hamráh e ámás e maqz e ostoxán*

Converse method *wive ye peivand e pust bar narme ye guw* [ear lobe] *ke báyad se barábar e án báwad, 1/3 baxw e daruni ye peivand rá báyad ázád gozáwt.*

Dickinson's method *baráye jelogiri az xunrizi ye zehdán pas az záyemán, zehdán rá az ru ye pust e wekam as lagan birun kewide be bálá ávarde án rá ru ye sotun e mohre mifeworand.*

Faust's method *sergin rá gerefte bá sulfát e ruy woste, án rá carxánde toxm e kerm va anbánce* [cyst] *ye takyáxteyihá ye angali rá jodá mikonand.*

Fick method *ravew e andázegiri ye bázdeh e del az ruy e suxt e oksyźen [oksyźen e xun e sorxragi va siyáhragi]*

Füllerborn's method *ravewi baráye yáftane toxm e kerm dar sergin*

Hippocratic method *ravew e Boqrát baráye já andáxtan e wane*

Howell's method *ravewi baráye andázegiri ye zaman e laxte wodan e xun. 5* cc *xun dar lule ye ázmáyewgáh rixte, án rá har do pál* [minute] *kaj karde, zamáni ke laxte padid áyad andáze migirand.*

Korotkoff's method *ravew e andázegiri ye fewár e xun az ruy e guw dádan e ává ye xun.*

mouth-to-mouth method *damidan e wow e bimár bá ravew e dahán be dahán*

rhythm method *ravew e piwgiri az ábestani, ruzhá ye piw va pas az toxmak gozári, az xoftoxiz xod-dári kardan.*

Westergreen method *ravew e andázegiri ye wetáb e tahnewast kardan e guycehá ye sorx* (ESR)

Wintrobe method *ravew e andázegiri ye wetáb e tahnewast kardan e guycehá ye sorx* (ESR)

methodology *wivewenási dar paźuhew va ámuzew*

methotrexate *dáru ye áxwij* [element] *e asid folik, dar damán e cangárhá* [cancer] *ye gunágun bekár miravad.*

methyl *metyl riwe yá karp e ximiyáyi ye* CH_3-

methylamine *metylámin, gázi átawgir bá sáxtár e* CH_3NH_2 *ke dar dabbáqi bekár miravad, be ravew e ximiyáyi án rá misázand, niz dar máhyi ye gandide, barxi giyáhán va dar metánol e xám yáft miwavd.*

methycellulose *metylselluloz, gard yá gerdehá ye riz ke dar sáxtan e naxu** [pill] *ye dáruhá bekár miravad.*

methylcobalamine *yeki az do rixt e vitámin e* B_{12}

methyldopa *wekáfte ye* [phenylalanine] *fenilálánin, baráye darmán afzáyew e fewár e xun*

methylene *metilen riwe ye do-gonji ye hydrokárbon* $-CH_2-$ *yá* CH=

methylenophil *ánce ke be ásáni bá ábi ye metilen/*methylene blue/ *rang girad*

methylmalonicacidemia **1** *afzáyew e asid metylmalonik dar xun.* **2** *bimári ye afzáyew e asid metylmalonik dar xun dar xun ke bá afzáyew e qand e xun va mize hamráh ast dar kudakán be bálá ávardan e payápey va tangi ye dam zadan va káhew e zur e máhicehá hamráh ast.*

methylparaben *metilpárábe, dáru ye kowande ye qárchá, baráye negahdári ye dáruhá bekár miravad.*

methylprednisolone *dáru ye sáxtegi baráye kamkári ye gudehá/qoddehá ye ru ye gorde* [kidney], *ámás rá xábánde, niz dastgáh e imeni rá mixábánad.*

methyltestosterone *dáruyi ke az* testosterone *misázand va kár e án con* "testosterone" *ast va dar kambud e kár e gondhá nazd e mardán bekár miravad. Dar darmán e barxi cangárhá* [cancer] *ye pestán niz bekár miravad. Niz dar porxuni ye pestán nazd e zanáni ke wir nemidahand bekár miravad.*

metoclopramide hydrochoride *hydroklorur e metokloprámid, dáru ye darmán e vámew*/báláávardan e xorák.*

metonymy *dar gosastemanewi** [schizophrenia], *bekár bordan e váźeyi hamánand ammá nádorost*

metopic *piwáni*

metopion *bengarid be* "glabella"

metopism *bejámándan e darze ostoxán e piwáni*

metop(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "piwáni"*

metopagus *nouzádi ke darz e ostoxán e piwániyaw bázmánde báwad*

metritis *ámás e zehdán*

metr(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "zehdán"*

metrocele *qori/dabbe/fáki ye zehdán*

metrocolpocele *qori/dabbe/fáki ye zehdán va zehgir* [vagina]
metronidazole *metronidázol dáru ye kowande ye takyáxtehá va mikrobkow*
metropathy *bimári ye zehdán*
metroplasty *kárdpezewki va bázsázi ye zehdán*
metropolis *jáyi ke gunehá ye viżeyi az jándárán dar ánjá yáft miwavand; -están*
metroptosis *foruoftádan e zehdán*
metrorrhagia *xunrizi az zehdán*
metrorrhea *tarávow e fareván yá náhanjár* [abnormal] *az zehdán*
metrorrhexis *páregi ye zehdán*
metrosalpingography *partounegári az zehdán va lulehá*
metrostaxis *xunrizi ye kam ammá peivaste az zehdán*
-metry *pasvand be maini* [meaning] *ye "andázegiri", niz dánew e andázegiri ye…*
metula *xujak* [bengarid be* "cone"*], javánehá ye xuj*mánand* [cone-shaped] *e qárchá ye* Aspergillus, *niz* Penicillium
mevalonic acid *gouhar/jouhar e meválonik, piwtáz e "*sterol*"há niz* "isoprenoid"*há*
mevalonicaciduria *bimári ye żenetik ke dar án jouhar e meválonik, az mize* [urin] *farávàn birun mirizad, bacce xub bozorg nemiwavad, máhicehá wol hastand, jegar va seporz bozorg miwavand.*
mexiletine hydrochloride *farávardeyi az* "lidocaine" *baráye darmán e tapew e wekamceyi* [ventricular tachycardia]
MI *kutáh wode baráye "*myocardial infarction" *toronjidegi ye gewmáz, toranjew e gewmáz*
miasma *váże ye kohan, dud yá dame ye gandnáki ke az zamin barxást e máye ye bimári gardad*
mica 1 *xorde, dáne, rize.* **2** *miká/siliká e áluminiyom [panbe ye nasuz] ke máye ye az kár oftádan e wow migardad,*
micatosis *bimári ye wow az kárkardan bá panbe ye nasuz* [mica]
micella *bengarid be* "micelle"
micelle *tudeyi az candin anu/molekul [dar "esriw*" (ámize/ábgune ye casbsán)* (colloids)*]*
miconazole *mikonázol, dáru ye kowande ye qárchá,* ["candida" *va* "tinea"] *ke darun e rag yá ru ye pust be kár miravad.*
micrencephalon *kucaki ye kalle/káse ye sar*
micrencephaly *kucaki ye kalle/káse ye sar*
micr(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "kucak","keh"*
microabscess *domal e kucak*
microadenoma *kehpel, kehpil e wágude** [pituitary] *ke bá parto ye "X" dide nemiwavand, va biwtar bá degarguni ye kár e hormonhá áwkár migardad*
microaerophilic *mikrobháyi ke andaki havá niyáz dárand*
microaggregate *tude ye rizbini con az guycehá ye sepid, fibrin yá tálhá* [platelets]
microammeter *dastgáh e andázegir e* "microampere"
microampere *mikroámper, yek milionem e ámper*
microangiopathy *bimári ye raghá ye xuni ye kucak*
diabetic microangiopathy *bimári ye raghá ye xuni ye kucak dar bimári ye qand*
microbacterium *goruhi az bákterihá ye riz/xeili kucak*
microbe *jvu* [<Kordi ye Sanandaji]; mikrob*
microbial *(vábaste be) jvu**
microbicide *jvukow**
microbiologist *jvuwenás*/mikrobwenás*
microbiology *jvuwenási*/mikrobwenási*
microblepharia *kucaki/kami ye mádarzádi ye pahná ye pelk*
microbrachia *kucaki ye náhanjár* [abnormality] *e bázován*
microbrenner *dastgáh e suzánande ye báft, bá suzan e besyár kucak*
microcephaly *kucaki ye sar/kalle*

microcirculation *gardew e xun e muyragi*
microcococcus *guneyi bákteri az gune ye* Micrococcus, *inhá bimárizá nabude dar áb va xák va qobár va wirafzár yáft miwavand.*
microcoria *kucaki ye mádarzádi ye mardomak e cewm*
microcrania *kucaki ye kalle/káse ye sar*
microcrystal *bolur/min* [<min, Pahlavi] (ZBP, C6643, BF)] e besyár kucak/riz*
microcurie *yekkán e andázegiri ye parto ye* X, *barábar e* 10^{-6} "curie"
microcyte *guyce ye sorx e besyár kucak; yáxte ye besyár kucak*
microcythemia *kucaki ye guycehá ye sorx e xun*
microcytosis *kucaki ye guycehá ye sorx e xun*
microdactyly *kucaki ye angowtán*
microdiskectomy *kárdpezewki bá rizbin, baráye birun ávardan e gerdak e [haste ye narm e] miyán e mohrehá*
microdissection *váwekáftan e báft zir e rizbin/mikroskop*
microdontia *kucaki ye mádarzádi ye dandánhá*
microdose *xorák e besyár kucaki az yek dáru*
microdrepanocytosis *bimári ye guycehá ye sorx e dási hamráh e tálásemi*
microecology *zistbumwenási ye jvu*há/mikrobhá*
microembolus *girkardan e fuxán* e/embolus e riz dar raghá*
microfauna *jánevarán e rizbini*
microfilaria *gám e piw az lise* [larva] *nazd e kermhá ye* "Filarioidea"
microfilm *film e/pard e xord/xeili kucak*
microfracture *wekastegi ye xord/xeili kucak*
microgamete *wi* ye xeili kucak; xordwi**
microgamy *joft wodan e wihá* ye xeili kucak/xordwihá**
microgenia *kucaki ye bandgáh e árváre ye páyin; cáne ye xeili kucak*
microgenitalism *xordi ye andám e warm e biruni*
microglia *yáxtehá ye seriwomi ye kucak e maqz, rixthá ye gunágun dárand*
microgliacyte *yáxtehá ye seriwomi ye kucak e maqz, rixthá ye gunágun dárand*
microglioma *gawpel* [lymphoma] *e báft e pei*
microglossia *kucaki ye zabán*
micrognathia *kucaki ye árvárehá [zirin va zebarin]*
microgram *yek milioniyem e geram* (10^{-6})
microgyrus *wekan e xord e maqz; cin o wekan e kucak (e ru ye maqz)*
microinfarct *toronjew/toranjew e xord/kucak*
microleakage *nawt e ábgune, jvu*/mikrob va tofále az dandn*
micrlesion *ásib e xord*
microlith *rig*
microlithiasis *peidáyew e rig dar báft*
 pulmonary alveolar microlithiasis *peidáyew e rig dar hobábcehá ye wow*
micrology *ravew va dánew e ámáde kardan e nemune baráye ázmáyew bá rizbin*
micromanometer *fewársanji ke fewárhá ye besyár kam rá andáze girad*
micromastia *xord/kucak budan e pestánhá*
micromelia *xord/kucak budan e andámhá ye zebarin yá zirin*
micromere *agar toxm e gownide do páre wavad, do páre* [blastomere] *báyad yek andáze báwand./ Agar do pár e yek andáz e nabáwand, án ke kucaktar ast* "micromere"/*xordpáre nám dárad va tondtar baxw miwavad. Án nime ke bozorgtar ast* "macromere"/*qolpáre námdárad.*
micromyelia *kucak budan e maq1z e tire*
micron *mikron, yek milioniyem e metr*
micronodular *(dárá ye, vábaste be) gerehak/áźak*

micronucleus *haste kucak*
micronychia *kucaki ye náxonhá*
microorchidism *kucaki ye xáye/gond*
microorganism *jvu* [<Kordi ye Sanandaji]; jándárán e rizbini*
micropenis *kucaki ye nare*
microphage *guyce ye sepid bigánexár e kucak*
microphagocyte *guyce ye sepid bigánexár e kucak*
microphakia *kucaki ye źále* [lens] *ye cewm*
microphone *bolandgu*
microphthalmos *kucaki ye cewm, ke bá tári ye nináki* [cornea]*, va ásib e dám e cewm* [retina]*, hamráh ast*
microphyte *giyáh e rizbini*
micropipet *máwure ye kucak; máwuragak**
microplethysmography *andázegiri ye degargunihá ye besyár xord e andáze ye yek andám az ruy e fewár e xun e án*
Micropolyspora *xánevádeyi az jvu*há/mikrobhá, ráste ye* "Actinomycaetales"
micropredation *wekár e xordpáre*
micropredator *wekárgar e/ewkare ye xordpáre*
microprosopus *ruyánia xordrox*
micropsia *guneyi samar* [hallucination] *ke dar án bimár hame ciz rá kucaktar az ánce hast mibinad.*
microrchidia *kucaki ye xáye/gond*
microscope *rizbin; mikroskop*
electron microscope *rizbin/mikroskop e elektroni/rucaki**
darkfiled electron microscope *rizbin/mikroskop e bá meidán e tárik*
fluorescence microscope *rizbin/mikroskop e wabnamáyi/wabceráqi/wabafruzi*
infrared microscope *rizbin/mikroskop e zir e qermez*
ultraviolet microscope *rizbin/mikroskop e zir e farásu ye banafw*
microscopic *rizbini/mikroskopi; besyár riz/xord*
microsection *borew e rizbini/besyár názok*
microsomal *kutulegi*
microsome *"xordáne" [pas az carxándan e yáxte bá miyángoriz/medigoriz*, az yáxte ye páre wode párehá ye dárbast e plásmá ye daruni, ábdánakháyi bedast miáyad, ke "xordáne" nám dárand.]*
microsmia *xordi/kucaki ye tan*
microsomia fetalis *xordi/kucaki ye ruyán* [embryo]
microspectroscope *dastgáh e gostare-/ádiyande*-bin, ke bá rizbin kár konad*
microspherolith *wen/rig e kise ye zardáb*
microsphygmia *názoki ye kust e sorxrag; kust e sorxragi ye naxi*
Microspora/microsporea *guneyi takyáxterhá ye angali, ke be viźe nazd e xarfastarhá* [insects] *yáft miwavand. Hág* [spore] *e takyáxteyi dárand*.
Microsporum *guneyi qárc e kacali bá hág e kucak*
Microsporum audoul'nii *farávántarin qárc e kacali ye pust va mu dar Farang va nimi az Ámriká*
Microsporum canis *qárc e kacali ye sag va gorbe ke gáh kudakán rá niz docár mikonad.*
Microsporum fulvum *qárc e kacali ye pust e tan yá sar ke dar xák yáft miwavad*
microstomia *kucaki ye dahán*
microsurgery *kárdpezewki ye rizbini*
microsyringe *ábdozdak e kucak, baráye andázegiri ye bárik*
microtechnic *ravew va dánew e ámáde kardan e nemune baráye ázmáyew bá rizbin*
microthelia *kucaki ye nouk e pestán*
microthrombosis *gir kardan e laxte ye xuni ye kucak dar ragi kucak yá muyrag*
microthrombus *laxte ye xuni ye kucak*
microtia *kucaki yá nabudan e lále ye guw*
microtome *dastgáh e borew e báft baráye ázmáyew e rizbini*

microtrauma *ásib/zaxm/riw e xord/kucak*
microtubule *lule ye xeili bári*
Microtus *javande ye kucak e sarzaminhá ye mex e abáxtar* (north pole), *muw e dawti ye mex e abáxtar*
microvascular (*vábaste be) muyraghá, raghá yer kucak*
microvilli *porzhá, kisakhá*
microvillus *porz, kisak*
microvolt 10^{-6} volt, *yek milioniyem e volt*
microwave *xordkuhe**
microzoa *jándárán e rizbini*
microzoon *jándár e rizbini*
micrurgy *dastkári ye rizbini*
Micrurus *guneyi az márhá ye zangi*
micturate *mixtan, wáwidan*
micturition *mixtan, wáwidan*
midbrain *maqz e miyáni, bengarid be* "mesencephalon"
middlepiece *gardan e/baxw e miyáni ye yáxte ye zeh*
midget *kutul, kutule*
midplane *ruye ye/talan e miyáni*
midsection *baxw/borew e miyáni*
midwife *mámá*
midwifery *mámáyi*
migraine *dard e nimsar, "...va dard e sar, va dard e nimsar va dard e jegar..." (ZBP, L5419 ZX)*
migraine with aura *dard e nimsar bá piwdarámad (e bináyi)*
migrainoid *hamánand dard e nimsar*
migration 1 *kuc/kucew e já ye newáne.* **2** *kuc/kucew e guycehá ye sepid az rag*
external migration *kuc e toxmak az toxmdán be lule ye su ye digar az birun e zehdán*
internal migration *kuc e toxmak az toxmdán be lule ye zehdán va residan be zehdán*
tooth migration pathologic *kuc e dandán, az bimári ye sáxtemánhá ye negahdárande ye dandán*
tooth migration physiologic *kuc e dandán, az jáyaw hengám e ruyew e hanjár*
miliammeter, milliammeter, *miliámper, yek hezárom e ámper*
mildew *kapak e barg, mive*
miliaria *araqsuz*
miliaria rubra *araqsuz*
miliary *arzani, con dánehá ye arzan; ásibhá ye xeili kucak*
milieu *bum, zistbum, gáhvár* (baráye kewt e mikrobhá)*
milieu extérieur *zistbum*
milieu intérieur *darun e tan*
milium *yek dáne ye arzani/araqsuz*
milk *wir, har ciz e wir-mánand*
acidophilus milk *wir e torw, baráye wekamravew va bimárihá ye rude be kár miravad.*
condensed milk *wir e mawt, kam áb va porwekar*
evaporated milk *wir e mawt, kam áb*
homogenized milk *wir e zade wode, ke carbiyaw az án jodá nemiwavad*
milk of bismuth *wir e hydroksid e bismut, baráye bimárihá ye govárewi*
milk of magnesia *wir e manyazi, asid rá wekaste va wekam rá bekár miyandázad.*
skim milk *wir e kamcarb*
vegetable milk *wir e sabziját*
witch's milk = **hexenmilch** *wiri ke az pestán e nouzád tarávow miwavad*
milking *duwidan (e wir az pestán, yá mizráh* [urethra]*, yá har ciz e digar)*
milli-, *yek hezárom*
milliampere *miliámper/ yekhezárom e ámper*

miliequivalent = mEq, *geram dar yek cm*^{3}
millimeter *yekhezárom e metr/milimetr*
millimolar = mM: *sántimetr e sebar/ cm*^{3} *dar dar litr*
millimole = mmol *yek hezárom e* mole
millingin *dorost kardan/besámán kardan e dandánhá conán ke do ruyi ke be ham misáyand dorost báwad*
millions *máhiháyi ke wafire* [larva] *ye kermhá rá mixorand*
millipede *hezárpá*
milliroentgen *yekhezárom e rontgen*
millisecond *yekhezárom e vipál**
millivolt *yek hezárom e volt*
milphosis *rizew e możehá*
mimetic *adá ye ravandi yá bimáriyi rá darávardan*
mimetic *adá, bázi, namáyewi, sáxtegi*
mimicry *adá, bázi, namáyewi, sáxtegi*
mind *manew, ráy, xerad*
mineral *káni; mádde ye káni*
mineralocortocoid *hormonhá ye* "corticosteroid" *ke ruy e suxtosáz e elektrolythá va áb kár mikonand áb va sodiyom rá negahdáwte, potásiyom rá birun mirizand.*
mini-, *(piwvand) kucak, kucaktar*
minilaparotomy *wekáftan e divár e wekam, bá yek borew e kucak baráye didan va wenáxt e bimári va gáh darmán*
minim *yekkán e gonj* [volume] *barábar e 0.0616 milliliter*
minimal *kucaktarin, kamtarin*
minimum *kamine*
minimum audibile/audible *ástáne ye wenaváyi*
mínimum legibile *ástáne ye wenáxt e rixt e váthá* [letters] *yá womárhá*
Minisporida *rasteyi az takyáxtehá ye angali*
mint *pune, pud, pudane*
minute *riz, xeili kucak*
miosis 1 *tang wodan e mardomak.* **2** *bengarid be "*meiosis"
miotic 1 *tang wodan e mardomak.* **2** *vábaste be "*meiosis"
mire *yeki az rixthá ye ru ye dastgáh e ázmáyew e cewm ke bá án dareje ye ástigmátizm/daqi ye nini/nináki* [cornea] *rá miyáband.*
mirror *áyne*
concave mirror *áyne ye káv*
convex mirror *áyne ye guź*
frontal mirror, head mirror *áyne ye piwáni*
plane mirror *áyne ye hamvár*
misantropía, misantropy *bizári az ádam/mardom*
miscarriage *bacce afkandan/andáxtan*
miscegenation *ámizew e/hamxábi/joftgiri ye mard o zan az do neźád e gunágun*
miscible *ámixtani*
misidentification *nátaváni ye wenáxt e mardom yá cizhá, ke az doźkári ye maqz barxizad*
mis(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "bizári"*
misogamy *bizári az zanáwuyi*
misogyny *bizári az zanán*
mistletoe *buteyi be nám e dánewik e "*Viscum álbum"*, va "*Phorandendron flavescens" *dárvaw/dárváw, ke piwtar kárbord e darmáni dáwt*
mite *lise* [larva] *yá kermak e kane* "Acarina", *mardom va jánevarán rá docár sáxte máye ye xárew va ázár e pust migardad/*
mitella *palxam, (párceyi gerd ke bá án bázu rá be gardan ávizand.)*

mithridartism *imeni be zahrhá, (bá xordan e andak andak e ánhá)*
miticide *kowande ye lise* [larva] *ye kane*
mitigate *kástan e dard, saxti*
mitis *narm*
mit(o)-, *(piwvand)* **1** *nax.* **2** mitosis, *baxw wodan e yáxte*
mitochondria *mitokondri; anbárak e niru, dar sitoplásm e/ábgune ye yáxte*
mitochondrion *yek dáne "mitokondri"*
mitogen *ánce ke máye ye degarguni ye* RNA *va* DNA *gardad , sáxt e mádde ye sepideyi va degarguni ye lanfosithá gardad.*
mitosis *záyew e yáxte yá do nime/páre gawtan e yáxte, ke dar án har doxtar-bacce* [daughter cells] *be yek andáze kromozom dárad. Dar hame ye báfthá ravew e ruyew va va jánewini ye yáxtehá ye nou hamin, donime gawtan/* "mitosis" *ast. Gámhá ye záyew e yáxte,* mitosis *conin ast:*
Prophase/*piwgám, ke dar án jofthá ye kromozomhá padid ámade, parde ye haste az miyán miravad, va duk e birang* [achromatic spindle] *padid miáyad. Va do karp e mexik* [polar bodies] *sáxte miwavand.*
Metaphase/*pasgám, kromozomhá dar rástá ye kamarbandi ye duk be raj istáde, do goruh e kromozomhá be do su mikucand.*
Telophase/*durgám, kromozomhá ye doxtar be rixt e rewte darámade va do bacce-haste ye doxtarbacce rá misázand, sepas ábgune ye darun e yáxte* [cytoplasm] *do páre gawte do doxtarbacce padid miáyand.*
Mitosis *rá do páre gawtan e yáxte midánim, ammá berásti in váźe, be maini* [meaning] *ye do páre gawtan e haste ast., va* "cytokinesis" *do páre gawtan e ábgune ye darun e yáxte* [cytoplasm] *mibáwad. Dar besyári az qárchá va toxm e xarfastarhá* [insects] *tanhá haste baxw miwavad, va* cytoplasm *baxw nemiwavad. Niz bengarid be* "meiosis"
mitospore *hág e doxtar, hági ke az dopáre wodan e yáxte* "mitosis" *padid áyad.*
mitral **1** *be rixte koláh e Páp.* **2** *darice ye dolatti, miyán e dehliz va wekamce ye cap/mitrál*
mitral valve prolapse *woli va náresáyi ye darice ye mitrál*
mittelschmerz *dard e miyán e máhiyáne ye zanán, hengám e toxmak gozári*
mixed *ámixte; darham*
mixoscopia *náhanjári ye raváni, ke dar án bimár az didan e xoftoxiz e deldár e xod bá digari xowaw áyad.*
mixotroph *dar mikrobwenási, guneyi jvu*/mikrob ke dar án jvu* mitavánad az ciz e digari niru ye suxtosáz bedast ávarad, con tavánáyi ye zist bedun e rowanáyi yá kárbord e mádehá ye káni* [inorganic] *bejá ye xorák e handámik/zende* [organic]
mixture *ámize*
ml *kutáhwode ye* "milliliter" *yekhezárom e litr*
mmHg *kutáhwode ye milimetr e jive*
MMR *kutáh wode ye "*measles-mumps-rubella" *sorxak, guwogalu va sorxak e Álmáni*
mnemonic *ravewhá ye komak be vir* [memory]
Mobilina *takyáxtehá ye kalleqandi yá lulesán, angal e mohredárán yá bimohregán e daryáyi yá áb e wirin*
mobility *jonbew*
mobilization **1** *jonbew.* **2** *tizi yá tajá* [rate] *ye jonbew*
mobilization *jonbándan, be jonbew darávardan; ázád gardánidan*
mocassin *márhá ye zahrdár, beviźe* Agkistrodon piscivorus*, már e nimábzi, yá* Agkistrodon contortrix
modality *wive ye kárbord e darmán*
mode *dar nemudár e paxw e faráváni* [distribution] *bálátarin faráváni; qolle; tárek*
model **1** *parhib; rixt.* **2** *nemune*
animal model *nemune ye yek bimári nazd e yek jánevar*
figure of eight model *parhib e/rixt e "8" dar tapewhá ye bázgawti* "reentry"
modeling *dar ravándarmáni, az bimár xástan ke raftár e delxáh e kas e digari rá farágirad.*
modification *degarguni, degargun kardan/gawtan*
behavior modification *degargun kardan e raftár va kerdár*
modifier *degargun konande*
modiolus *sotun e miyán e ráb*/rábak** [cochlea] *e guw*

Mod. Praesc *kutáhwode baráye* “modo praesdcripto” *[Látin] barábar e dastur*
modulation 1 *degargun sáxtan, gardánidan; parde gardánidan, "Motrebá parde begardán o bezan ráh e Aráq -- ke az in ráh bewod yár o ze má yád nakard." (Háfez) barandáze kardan.* **2** *tavánáyi ye yáxte ye hanjár* [normal] *baráye sázew bá zistbumaw.* **3** *ruyáni* [embryonic] *gardánidan*
modulator *degargun sázande*
modulus *mar* [coefficient]
elastic modulus; modulus of elasticity *mar e kewsáni*
mogi-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye dowvár, saxt*
mogiarthria *saxt soxan goftan, (ke az bimári ye máhicehái yi ke dar soxan goftan bekár miravand); źutan [riwe ye aknun, “źuy-”]*
mogilalia *tetepete kardan, dowvár soxan tavánestan goftan; gongaláj budan; zabángerefte budan; źutan [riwe ye aknun, “źuy-”]*
moiety *nim, nime*
molar[1] *womár e molekul dar yekkán e gonj*
molar[2] *vábaste be dandánhá ye Korsi*
molaris *sáyande [con dandánhá ye Korsi]*
molarity *womár e molekul dar yekkán e gonj*
mold *kapak, kanak, pung*
molding 1 *qálebgiri.* **2** *hengám e záyemán, degarguni ye rixt e sar, hengám e gozar az lagan*
mole[1] *kutáhwode baráye* “Molekulargewicht”, *vazn e molekuli*
mole[2] *xál e guwti ye rangi*
mole[3] *baccexore; qonde ye guwti ye zehdán; toxm e gownideyi* [fertilize] *ke berixte tude ye guwti daráyad*
blood mole *baccexore be rixt e laxtehá ye xun*
cystic mole *baccexore be rixt e angurak*
vesicular mole *baccexore be rixt e kisag*/angurak*
molecular *molekuli, anuyi**
molecule *anu [<Sanskrit]; molekul*
molilalia *bengarid be* "mogilalia"
mollin *sábun e glyserin, por carbi ke dáruhá ye pusti rá dar án ámizand.*
Mollusca *narmtanán, con ráb* [snails], *sadaf, hawtpá*
molluscacide *dáru ye kowande ye narmtanán*
molluscous *vábaste be narmtanán*
molluscum, *biwtar* **molluscum contagiosum** *bimári ye virusi nikxim, ke pust va gáh darun e pelkhá rá docár mikonad, nazd e kudakán va nojavánán dide miwavad, niz bá hamxábegi be digarán miresad, va xálhá ye gerd e náfdár be rang e guwt misázad, ke bá fewordan e ánhá mádde ye sefidi az zegilhá birun miáyad.*
mollusk *jánevar e narmtan*
moting *pust andáxtan, con susk, már*
molybdenum *yuwosti/áhani/* [metal] *kamyáb ke dar máyeháyi con* "xanthine oxidase" *yáft miwavad.*
momentum/ linear momentum *ke bá "P" newándáde miwavad.; niru ye fazáyande ye yek faráyand (tude x tajá* [velocity]*)*
monad 1 *takyáxte yá* coccus. **2** *riwe yá áxwij* [element] *e yek-gonji* [univalent]. **3** *yeki az cahár páre,* [tetrad] *dar* "meiosis"
monarthritis *ámás e yek bandgáh*
monoral *vábaste be yek guw*
monensin *dáru ye mikrobkow/jvukow*, qárckow va takyáxtekow*
monestrous *dárá ye yek doure ye toxmak gozári dar har gáh/ruzegár e visanik** [sexual season]
momgolian 1 *moqol, moqoli.* **2** *roxsár e moqoli, nazd e bimárán e źeni*
mongoloid *hamánand e moqolhá*
mongolism *bimári ye* "Down", *moqoli*

monilelethrix *bimári ye mugereyi, ke dar án mu az 2-3 sántimettr biwtar nemiruyad, va bári va gere^h-gere^h ast*
monilia *nám e piwin e qárc e barfak* "candida"
moniliasis *barfak*
monitor **1** *páyew, páyidan.* **2** *dastgáh e páyew, páyande*
ambulatoru EKG monitor *dastgáh e páyew e kust e gew*
Holter monitor *dastgáh e Holter, baráye páyew e kust e gew/del*
monkey *meimun, buzine*
rhesus monkey Macaca mulatta, *meimun e Mákáká*
monkey paw *dast e meimuni, ke dar án wast hamraj e angowtán e digar ast va ruberu ye angowtán e digar nist.*
monkeypox *áble ye meymunhá ye qafasi, ke be mardom niz vágir dárad va nazd e mardom con áblemorqán ast.*
mon(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "yek", "yeki", "tak"*
monoamine oxidase *MAO, monoáminoksidáz*
monoamniotic *baráye doqoluhá ye yektoxmaki, dárá ye yek kávák* [cavity] *e dawtak* [amnion].
monoarticular *yek band/bandgáh*
monobrachia *dárá ye yek bázu*
monobrachius *dárá ye yek bázu*
monocardian *dárá ye deli ke yek dehliz va yek wekamce ast, con kuse*
monocelled *takyáxteyi*
monocellular *takyáxteyi*
monochorea *bimári ye raqs/vawt, tanhá dar yek andám*
monochorionic *doqoluháyi bá yek parde ye biruni ye ruyán*
monochromat *lasi ke hame ciz rá yekrang mibinad/rangkur*
monochromatic **1** *yekrang.* **2** *kasi ke bimár ast va hame ciz rá yek rang mibinad.* **3** *báfti ke bá yek rang rang wode báwad.*
monochromatism *(bimári ye) rangkuri (ke bimár hame ciz rá xákestari mibinad)*
cone monochromatism *dar in rangkuri andaki yáxtehá ye kalleqandi bázmánde, bimár tizbini ye hanjár* [normal] *dárad va cewmánaw dou-dou nemizanad* [nystagmus]
rod monochromatism *dar in rangkuri hic yáxte ye kalleqandi nist, bináyi bad ast, nurtarsi, va cewmán doudou mizanand* [nystagmus]
monochromophilic *ánce ke tanhá yek rang pazirad.*
monoclonal *yekrage*, (padid ámade az yek yáxte)*
monocrotic *kust* [pulse] *e sorgaragi ke tanhá yek kuhe dárad.*
monocrotism *kust e sorgaragi ke tanhá ye kuhe dárad.*
monocular **1** *yek cawm, yekcawmi.* **2** *baráye rizbin, án ke tanhá yek vinok* [lens] *e cewmi dárad*
monoculus **1** *qul e yekcewm.* **2** *zaxmbandi yek cewm*
monocyesis *ábestani ye yek bacce/yekqolu [na doqolu]*
monocyte *yáxte ye bigánexár e takhasteyi*
monocytopenia *kambud e yáxte ye bigánexár e takhasteyi dar xun*
monocytosis *afzáyew e womár e yáxte ye bigánexár e takhasteyi dar xun*
monodactyly *náhanjári* [abnormality] *ye mádarzádi, ke dar án dast yá pá tanhá yek angowt dárad.*
monodiplopia *dobini tanhá dar yek cewm*
monogamy **1** *bá yek zan yá mard zistan.* **2** *jánevaráni ke dar zaman e baccedár wodan, tanhá yek joft migirand.*
monoglyceride *monoglyserid*
monograph *goftár (darbáre ye yek zamine)*
monokaryote *yáxteyi ke nim dast kromozom dárad*
monokaryotic *yáxteyi ke nim dast kromozom dárad*
monolayer *beviże dar kewt e virushá, yek láye yáxte*

monolepsis *residan e yek viźegi be farzand tanhá az pedar yá mádar [na hardo]*
monolocular *dárá ye yek kávák*
monomelic *dárá ye yek andám e bálá yá páyin*
monomer *yekkán e sáxtemáni ye bonyádin, dar molekul e globulinhá ye imeni*
monomorphic *yekrixt; dárá ye yek rixt dar sarásar e ruyew*
monomorphous *ásibhá yi yá paruwháyi* [eruptions] *ke hameyewán yek rixt dárand*
monomyositis *ámás e máhice ye do sar e bázu, ke gahgáh bázmigardad*
mononephrous *dárá ye yek gorde*
mononeuropathy *bimári ye yek pei*
mononuclear *dárá ye yek haste*
mononucleosis *afzáyew e womár e yáxtehá ye takhasteyi dar xun*
infectious mononucleosis *[námhá ye digar e án:* Filatov's disease, Kissing disease, *va* Pfeiffer's disease *ast.]. Bimáriyi ke máye ye án virus e Epstein-Barr ast, tab, galudard e cerki bozorg wodan e gerehá ye sepidxuni, va seporz bá afzáyew lanfosithá ye xun, va peidáyew e yáxtehá ye takhasteyi ye náhanjár* [abnormal] *dar xun. Mitavánad ámás e jegar va maqz niz padid ávarad. Biwtar noujavánán va yá javánán rá docár mikonad, dar kudakán newánehá ye bálini nadárad, va az ráh e áb e dahán az yeki be digari miresad.*
monoovular *yek toxmaki*
monoparesis *lasi/lamsi ye yek andám*
monophagia **1** *xordan e tanhá yek gune xorák.* **2** *xordan e tanhá yek cáwt dar wabáneruz*
monophagism *bengarid be* "monophagia"
monophasia *dárá ye yek váźe yá yek vacan** [phrase]
monophasic *dárá ye yek darwan/gám*
monophosphate *monofosfát*
monophthalmus *yek cawm, yekcawmi*
monophyletic *barxáste az yek gune yáxte*
monophyodont *dárá ye yek dast dandán e hamiwegi*
monopia *yekcawm/yekcawmi*
monoplastic *sáxte wode az yek mádde*
monoplegia *lasi/laxti ye yek andám*
monoplegic *kasi ke yek andámaw las/laxt ast*
monopolar *yek mexi*
monopus *dárá ye yek pá*
monorchid *kasi ke tanhá yek xáye/gond dárad*
monorchism *tak xáye/ yek gond dárwtan*
monorchotrema *guneyi kerm e angali ye parandegán va pestándárán dar Xoráyán e Miyáne* [Middle East] *va Taiván ke yek xáye dárad.*
monosaccharide *qandhá ye takki, con áldoz va ketoz, ke ánhá rá nemitaván wekáft*
monose *bengarid be* "monosaccharide"
monosome *kromozomhá ye visanik* [sexual]
monosomy *nabudan e yek kromozom az yek joft*
monostotic *vábaste be tanhá yek ostoxán*
monostratal *yanhá yek láye yáxte*
monostratified *yek láyeyi [az yáxte]*
monosynaptic *dárá ye yek bandgáh miyán e do pei*
monotherapy *darmán tanhá bá yek dáru*
monothermia *yeksáni ye garmá ye tan hengám e ruz*
monothetic *radebandi tanhá az ruy e yek viźegi*
monotic *yekguw; yekguwi; dárá ye yek guw*
monotocous *takzá*

Monotremata *pestándárán e rade ye páyin ke con xazandegán toxm migozárand, va az pestán wir midahand, ammá pestánewán nok e pestán nadárad, va be rixte cáleyi ast ke ru ye sine hengám e wirdádan padid miáyad. Tanhá do nemune az in pestádárán hast:* 1- *mucexár e xárdár* 2- *pápahn e nok-ordaki* "duck-billed platypus"
monotrichous *dárá ye yek táźak*
monovalent *yek gonji*
monovular *(doqoluhá ye) yektoxmaki*
monoxenous *(baráye barxi angalhá) angali ke dar ruzegáraw tanhá yek mizbán niyáz dárad.*
monoxide *monoksid*
monozygotic *doqoluhá ye yektoxmaki*
monozygous *doqoluhá ye yektoxmaki*
mons *kuhak, barjestegi; bálewtak*
mons pubis *bálewtak e bálá ye ostoxán e warmgáh*
mons veneris *bálewtak e bálá ye ostoxán e warmgáh*
monster *qul; estanbe; lebang [qulce]*
acraniate monster <u>*nouzád e qul e bikalle*</u>
emmenic monster *bacceyi ke dawtán gardad*
monstrosity *ruyán* [embryo] *e náhanjár* [abnormal]*; lebang [qulce]*
montage *(faránsavi) dar gereftan e navár e maqz: kárgozáwtan e wekáftehá* [leads]
monticulus *kuhak*
mood *dande, xu, hál, con afsordegi, wádi*
moodincongruent *kasi ke bad-dande ast; doźdande*
Moraxella *guneyi bákteri, gram-ma, havázi, angal e darunpuw e pestándárán*
morbid 1 *bimár.* **2** *bimárgune*
morbidity *bimári; faráváni ye yek bimári dar yek mardom*
morbilli *sorxak*
morbilliform *sorxaksán*
Morbillivirus *virus e sorxak*
Morbus *bimári*
morbus coxae senilis *bimári ye bandgáh e rán nazd e pirán*
morcellation *tekke-páre kardan e qodde/gude, va sepas xord-xord taráwidan e án*
morcellement *(faránsavi) tekke-páre kardan e qodde/gude, va sepas xord-xord taráwidan e án*
mordant *máddeyi ke vákonew e báft rá be rang biyafzáyad*
mores *xu va raftár e kohan (e xub) nazd e mardom*
Morganella *bákterihá ye bihavázi ye delbexáh* [facultative] *jonbande va be rixthá ye gunágun ke dar sergin mardom va pestádárán yáft miwavand*
Morganella morganii *jvu*yi ke máye ye tafnu* [infection] *ye dastgáh e mize* [urin] *ast va niz dar dastgáh e dam zadan va zaxm tafnu padid ávarad.*
morgue *tálár e negahdári ye kálbod e mordegán piw az xáksepári*
moribund *dam e marg*
moron *kamxerad*
-morph *pasvand, be maini* [meaning] *ye "rixt", "parhib"*
morphallaxis *nazd e jánevarán, bázsázi ye páreyi az tan ke ásib dide*
morphea *guneyi* scleroderma*, bá lakkehá ye narm va goli va sepas taxtehá ye saxt va xowk e zard yá be rang e pildandán*
morphine *morfin, álkáloyid e taryák*
morphinic *morfini, con morfin*
morphinism *xugari be morfin*
morph(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "rixt"*
morphogenesis *ruyew va rixtgiri*
morphological *az didgáh e rixtwenási*

morphology *rixtwenási*
morphon *yekkán e sáxtemáni; jánevar*
morphosis *sáxt e páre yá yek andám*
morpio, morpion Phthirius pubis *wepew e warmgáh*
morrhua "cod" *máhi ye moru, ke rouqan e jegar e án rá girand*
morrhuate *namak e gouhar e carb e jegar e máhi ye moru, ke baráye darmán e daváli* [varices] *ye siyáraghá va bavásir bekár miravad.*
morrhuic acid *gouhar/jouhar e/asid e carb e rouqan e jegar e máhi ye "moru"*
mors *marg*
mors thymica *varparew, marg e nágaháni*
morsal *talan e/ru ye javande ye dandánhá ye korsi*
morsulus *qázi, loqme; niz bengarid be* "troche"
morsus *gáz, niw*
morsus diaboli *daháne ye/weipur e lule ye zehdán ke be toxmdán minegarad*
morsus humanus *gáz e mardom/ádam*
mortal **1** *mordani.* **2** *kowande, margbár*
mortality **1** *mordani.* **2** *margomir*
mortar *hávan*
mortician *mordewuy; mordewur*
Mortierellaceae *xánevádeyi az qárchá ke sotun e kalleqandi ye miyáni án kucak ast yá in sotun rá nadárand, dar xák ziste, nazd e gáv ámás e wow dáde, bacce rá miyafkanad.*
mortuary **1** *marg.* **2** *mordewurxáne, já ye negahdári ye mordegán piw az xáksepári*
morula *tutak*
morular **1** *tutaki.* **2** *con tut*
moruloid **1** *tutaki.* **2** *con tut*
mosaic **1** *dárá ye do yá se formul e kromozomi ke az yek toxm padid áyad.* **2** *dar giyáhán bimári ye virusi ke máye ye lakke-lakke wodan e barghá gardad*
mosaicism *do yá se formul e kromozomi ke az yek toxm padid áyad*
gonadal mosaicism *do yá se formul e kromozomi dar yáxtehá ye xáye yá toxmdán peiro ye* "mutation" *padid áyand. Az inru bacce viżegiháyi dárad ke nazd e pedar yá mádar yáft nemiwavad.*
mosquito *pawe*
mosquitocide *pawekow*
moss *xaze*
moth *bit, bid, xarfastari* [insect] *az* "lepidoptera"
mother **1** *mádar.* **2** *cizi ke az án cizi digar padid áyad, mádar, con "yáxte ye mádar"*
motile *jonbande, jonbán*
motility *tavánáyi ye jonbew*
motion *jonbew*
motivation *dar ravánwenási, angize*
motive *barangixtár*
achievement motive *angize ye kámyábi*
motoneuron *pei ye jonbewi*
motor **1** *máhice, pei yá náf* [center] *e jonbewi.* **2** *jonbewi, jonbánande*
plastic motor *báft e andám e boride ke az án baráye jonbew e dast yá pá ye sáxtegi komak girand*
mottling *laklak gawtan*
moulage *qálebgbiri bá mum yá gac; qáleb e gaci yá mumi*
mount **1** *savár kardan.* **2** *powti.* **3** *nemune ye báft rá ámáde kardan va ru ye wiwe savár kardan.* **4** *ábgine (ye wiweyi ke báft rá ru ye án savár karde báwand)*
mountant *mum, yá har máddeyi ke baráye savár kardan e báft be kár ravad*
mounting *ámáde kardan e báft baráye savár kardan ru ye ábgine* [slide]
mourning *sugvári [baráye az dast dádan e kasi nazdik] az didgáh e ravánwenási cahár gám dárad.*

mouse **1** *muw, ke baráye ázmáyew bekár miravad.* **2** *ciz e kucak e jonbande*
joint mouse *muw e bandgáh, páreháyi az parde ye bandgáh ke bedarun e band oftáde va korjani* [cartilage] *gardad*
nude mouse; **nu/nu mouse** *muw e berehne, ke pawm nadárad, va do źen e nou dárad.*
NZB/ New Zealand black mice *muw e siyáh e Nuziland, ke mánand e ádam docár e bimári ye* Lupus erythematosus *migardad.*
mousepox *áble ye muw*
mouth *dahán*
denture sore mouth *zaxm wodan e dahán az puwidan e dast-dandán*
glassblowers' mouth *bád kardan e gudehá/qoddehá ye banáguwi nazd e wiwesázán*
mouth-to-mouth adj *dahán-be-dahaán. damidan e/dam resándan e dahán-be-dahán*
parrot mouth *nazd e asb, be pas kewidegi ye árváre ye zirin*
tapir mouth *dahán e murcexár, ke dar xordraftan/godázew* [atrophy] *e máhice ye* "facioscapulohumeral" *dide miwavad.*
trench mouth *ámás e guwt e bon e dandánhá, va mordan e báft*
white mouth *barfak*
mothwash *dahánwuye; qerqere, "sefat e qerqereyi ke xodávand e aqve rá sud dárad." (ZBP. L5688 ZX)*
movement **1** *jonbew.* **2** *kárkardan e wekam; ridan, riyew*
brownian, brunonian movement *jonbew e raqsmánand e zarrehá, dar ábgunehá peiro ye garmáyew*
ballistic movement *yekdast jonbew e tond e behampeivaste, con jonbewhá ye cewmán, ke az yek jáygáh e farmándehi az maqz farmán gerefte, va tá jonbew be páyán nareside, bázgawt* [feedback] *be andámhá ye jonbande nadárad.*
choreic/choreiform movement *jonbew e bimárán e vawt* [chorea]
ciliary movement *jonbew e możakhá*
circus movement *jonbew e carxewi, parhunvár/gerdgerd e mouj e barqi*
involuntary movement *jonbew e náxáste*
molecular movement *jonbew e browni*
pendular movement *jonbew e ávangi*
rapid eye movement REM *jonbew e tond e cewmán hengám e xáb*
vermicular movement *jonbew e kermi, con dar rudehá*
MPD *kutáh wode baráye* "Maximum Permissible Dose", *biwtarin andáze, xorák az yek dáru*
MRI *kutáh wode ye* Magnetic Resonance Imaging/*Peikarebardári bá Patánmandi ye Kahrobáyi*
Mu *μ davázdahomin vát e dabire ye Yunáni*
muci-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "gaw", "gow"* [mucus/mucin]
mucicarminophilic *be ásáni rangpazir bá* "mucicarmine"
muciferous *gawávar, gowávar*
mucification *nazd e jánevarán e ázmáyewgáhi, gawmand/gowmand gawtan e zehgir* [vagina] *dar gám e "prożesteroni"*
mucigen *gawzá, gowzá*
mucigogue *gawzá, gowzá, gawávar, gowávar*
mucilage **1** *xamir e angom bá* "dextrin". **2** *angom*
mucin *musin, gaw/gow, gunehá ye gunágun e dárá ye asid* sialic *yá sulfát e* polysaccharide
mucoid *hamánand e gaw/gow*
muc(o)-, *vábaste be "gaw", "gow", yá ábwáme/lirwáme/darunpust*
mucocele *gawkise, gowkise*
mucociliary *darunpuw e ráhhá ye damzadan/damew; darunpuwi ke yáxteháyaw możakmand bude va gawzá/gowzá ast*
mucocolpos *gerdámadan e gow/gaw dar zehgir* [vagina]
mucocutaneous *vábaste be pust va darunpust/darunpuw*
mucocyst *nazd e takyáxteyihá ye możakdár,gawkisag*/gowanbánce/gawangurak*
mucofibrous *gowrewteyi*
mucogingival *darunpuw e dahán va guwt e bon e dandán*

mucoid *vábaste be/hamánand e gaw/gow*
mucolemma *pardeyi az gaw/gow ke toxm rá nazd e xarguw mipuwánad*
mucolipidosis *goruhi bimári ke dar ánhá* glycosaminoglycan-*há* /mucopolysaccharide-*há va carbi dar báfthá anbáwte gawte ammá dar mize andáze ye ánán hanjár* [normal] *ast*
mucomembranous *vábaste be ábwáme/lirwáme/darunpust*
mucopolysaccharide *mukopolisakkárid*
mucopolysaccharidosis *goruhi az bimári ye anbáwtegi, ke dar ánhá* glycosaminoglycans dermatan sulfate, heparansulfate, keratin sulfate, chondroitin sulfate *yek yá cand táyi dar báfthá anbáwte gawte va az mize* [urine] *niz birun mirizand. Ostoxánhá, bandhá, jegar, seporz* [spleen], *cewm, guw pust va dandán, maqz, wow va gew/del rá docár mikonand. Nemune ye rástin e in bimárihá bimári ye* Hurler *ast.*
mucoprotein *mádde ye sepidaki va* polysaccharide *ke dar "gaw", yá "gow" yáft miwavad.*
mucopurulent *gaw, yá gow hamráh e carbi*
Mucor *guneyi qárc, ke nazd e mardom, gáv va parandegán yáft miwavad*
Mucoraceae *xáneváde ye qárcháyi ke cand gune ye bimárizá dárad.*
mucormycosis *bimári ye qárci az rade ye* "Mucorales" *ke bimári ye qand dáde ke be darmán pásox nemidahad niz dastgáh e imeni rá az kár miyandázad. Niz maqz rá docár mikonad.*
mucosa *ábwáme; lirwáme; darunpust*
mucosal *(vábaste be) ábwáme; lirwáme; darunpust*
mucosanguineous *gaw-o-xun; gow-o-xun*
mucostatic *káhande ye tarávow e gaw/gow*
mucous **1** *gaw, gow.* **2** *dáráye gaw/gow; gawzá; gowzá*
mucous membrane *ábwáme; lirwáme; darunpust*
mucoviscidosis *bimári ye gaw e casbnák e separine; bimári ye anbánce va rewtegi ye separine* [cystic fibrosis of the pancreas]
mucro *nouk e tiz; six; sixak; xanjar*
mucro baseos cartilaginis arytenoideae *sixak e ává*
mucro sterni *barjestegi ye xanjari ye ostoxán e jenáq e sine*
mucronate *xanjari, nouktiz*
mucroniform *xanjari*
mucus *gaw/gow "va har borji ke sard o xowk ast mansub bovad be zamin az álam va be gow e siyáh az tan." (ZBP, L7231 HM); "az pust e u [qatál e hemár] eshál e gow* [mucus] *e zard konad." (ZBP, L 5320 ZX); "Ebn e Másuye guyad, balqam e lazej rá va kow rá ki dar vey xun báwad be eshál birun árad." (ZBP, L 5318 ZX); xolm; xolle, "Co ámad zán borun Hamdán bedán mánad, sar e sorxaw- ke az bini ye soqlábi foruáyad hami xolla" (ZBP, L7927, Hormozdnáme, Purdávud, Asjodi); mof (áb e bini) (ZBP, C639, FM); celm (ZBP, C2098, guyew e Lori); tari, "va az bini ye u [sag e diváne] tari mipáláyad." (ZBP, L5644 ZX); geliz (ZBP, C1367 FM); morg* [thick mucus] *(ZBP, C644 FM); lir (ZBP, C542 FM); xel (ZBP, C318 FM); balqam; sil/zak/zik [<Gilaki]*
muffle *piwxán e kure*
muliebria *warm e zan/mádde; kos*
muliebrity **1** *zanánegi, máddegi.* **2** *nari ke raftár e máddegi dáwte báwad; Mahin xánum*
muller *daste hávan e dárusázi*
Müllerius *kerm e wow*
Müllerius capillaris *kerm e woww e boz va gusfand*
multangular *dárá ye cand guwe*
multi-, *(piwvand) "cand-"*
multiarticular *candbandi*
multicapsular *dárá ye cand puwine*
multicellular *dárá ye cand yáxte*
multicentric *dárá ye cand náf/miyángáh*
Multiceps *guneyi kerm e kadu/kerm e navári ye piwábdán nazd e jánevarán e giyáhxár yá guwtxárán con sag*

multicuspid *dárá ye cand lat, con dandán*
multidentate *cand-dandáne; dárá ye cand dandán*
multielectrode *dárá ye cand páyáne ye barq/farpáyáne**
multifactorial **1** *dárá ye cand cem.* **2** *dárá ye cand źen*
multifid *dárá ye cand wekáf/lat*
multifidus *dárá ye cand wekáf/lat*
multifocal *dárá ye cand golxan*
multiform *cand rixt*
multigravida *zani ke cand bár ábestan wode*
multilobar *dárá ye cand lap*
multilobular *dárá ye cand lapak*
multilocular *dárá ye cand xáne*
multimodal **1** *dárá ye cand rixt.* **2** *dárá ye cand qolle/tárek e faráváni.* **3** *dárá ye cand sahew/senahew*
multinucleate *dárá ye cand haste*
multipara *candzá, zani ke do yá biwtar bár záyide*
multiparity *cand bár záyemán*
multiparous *candzá*
multiple *cand bár; cand já*
multipolar *cand mexi*
multiterminal *dárá ye cand páyáne*
mummification *mumiyáyi gawtan; (báft e) morde*
mumps *guwogalu; guwak (ZBP. C532 FM); guwgal (ZBP. C1603 FM)*
mumu *ámás e ráh e zeh, gáh hamráh e ámás e xáye, barbax va gerdámadan e áb dar kise ye xáye*
mural *vábaste be divár (yek kávák)*
murexide *purpurát e ámonyák*
murine *muw, muwi, vábaste be muw*
murmur *xoruw; fewfew; more*
cardiac murmur *xoruw/fewfew/more ye gew/del*
continuous murmur *xoruw e/fewfew e/more ye peivaste, ham dar tapew* [systole] *ham dar vátapew* [diastole]
crescendo murmur *xoruw e krewendo/rudand* [besanjid bá raoḋente (Avestáyi) (EDPL 37.1750]*
diastolic murmur *xoruw e vátapewik*
ejection murmur *xoruw e/fewfew e/more* ye nezande/fewánik**
functional murmur *xoruw e konewik/nikxim*
innocent murmur *xoruw e nikxim/konewik*
machinery murmur *bengarid be* "continuous murmur"
organic murmur *xoruwi ke az bimári con dar del, barmixizad*
systolic murmur *xoruw e tapewik*
Mus *guneyi muw*
Mus decumanus *muw e norveżi ye qahveyi*
Mus musculus *muw e xánegi*
Mus norvegicus *muw e Norveżi ye qahveyi*
Mus ratus ratus *muw e siyáh*
Musca *magas az xáneváde ye* Muscidae
Musca domestica vicina *magas e xánegi, dar Henustán va Mesr*
muscae volatilans *magas e parrán dar meidán e did, bengarid be* "floaters"
muscacide *ánce magas rá kowad*
muscarine *álkáloyidi ke dar qárchá yáft miwavad va zahrnák ast*
muscarinic *newánehá ye kárbord e muskárin yá asetilkolin ke girandehá ye* "cholinergic" *e dastgáh e sard-o-tar/párásampátik rá padid ávarad con: kondi ye tapew e del, kami ye zur e del, tangi ye ráhhá ye haváyi*

ye wow, gowádi ye sorxraghá ye kucak, áfzáyew e kár e kom [stomach] *va piwábdán, ámadan e áb e dahán, awk va xi* [perspiration]

muscarinism *newánehá ye zahr e muskárin*

muscle *máhice, yá* musculus *do gune ye bozorg dárad máhice ye hamvár va xatdár*

abductor muscle *máhice ye durkonande*

adductor muscle *máhice ye nazdik-konande*

antagonistic muscle *máhiceyi ke várune ye máhiceyi digar kár konad.*

arrector muscles of hair *máhicehá ye sixkonande ye mu*

auricular muscles *máhicehá ye jonbánande ye lále ye guw*

biceps muscle of arm *máhice ye dosar e bázu*

cardiac muscle *máhice ye del; gewmáz*

coccygeal muscle *máhice ye donbálce*

constrictor muscle of pharynx *máhice ye tang konande ye galu*

coracobrachial muscle *máhice ye (nok e) kaláqi bázuyi*

cremaster muscle *máhice ávizande/bálákewande ye xáye/gond*

cricoarytenoid muscle *máhice ye angowtari-camceyi*

deltoid muscle *máhice ye dáli*

depressor muscle of lower lip *máhice ye páyin kewande ye lab e páyini*

detrusor muscle of bladder, detrusor urinae muscle *máhice ye páyin feworande ye piwábdán*

diaphragmatic muscle *váwáme ye miyán e sine va wekam*

digastric muscle *máhice ye dárá ye do wekace*

epicranial muscle *máhice ye pust e kale*

erector muscle of penis *máhice ye rást konande ye nare*

extensor muscles of digits *máhicehá ye bázkonande ye angowtán e dast*

extensor muscles of toes *máhicehá ye bázkonande ye angowtán e pá*

extraocular muscles, musculi bulbi *máhicehá ye guy e cewm*

fixator muscle of base of stapes *máhice ye páyak e ostoxán e rekábi*

flexor muscle of toes, long/short *máhice ye deráz e/kutáh e xamkonande ye angowtán e pá*

gastrocnemius muscle *máhice ye powt e sáq e pá*

gemellus muscle, inferior, superior *máhice ye doqolu ye zirin/zebarin*

gluteal muscle, least *máhice ye kapali ye kucak*

hamstring muscles (biceps femoris, semitendinosus, semimembranosus) *máhicehá ye powt e rán (dosar e ráni, nimzehi, va nimwámeyi/zardpeihá ye powt e zánu/pas e rán)*

hyoglossal muscle *máhice ye faláxani ye zabán*

iliococcygeal muscle *máhice ye tohigáhi-donbálceyi*

iliopsoas muscle *máhice ye tohigáhi gordegáhi*

infrahyoid muscle *máhice ye zir e ostoxán e faláxani*

intercostal muscles *máhicehá ye miyándandeyi*

involuntary muüscle *máhicehá ye xodkár, con del, rude, va kom* [stomach]

Müller's muscles *máhicehá ye gerd e możehá/gerrd e guy e cewm*

nonstriated muscle *máhice ye hamvár/sáf*

papillary muscles of the heart *máhicehá ye nok e pestáni ye gew/del*

pectinate muscle *máhice ye wáneyi*

pectoral muscle, greater/smaller *máhice ye sineyi ye bozorg/kucak*

perineal muscle *máhice ye miyándoráh*

peroneal muscle *máhice ye názokneyi*

popliteal muscle *máhice ye powt e zánu*

quadriceps muscle of thigh *máhice ye cahár sar e rán*

rectovesical muscle *máhice ye rástrude-piwábdán*

sacrococcygeal muscle *máhice ye xáji-donbálceyi*

sartorius muscle *máhice ye xayyáte/darzi*

scalene muscle *máhice ye nábarábar, ke do dande ye báláyi rá be mohrehá ye gardani micasbánand*

serratus muscle *máhice ye dandáne-arreyi*

skeletal muscle *máhice ye/máz e ráhráh*

smooth muscle *máhice ye/máz e hamvár*
sphincter muscle *(máhice ye) hamkewak*
stapedius muscle *(máhice ye) ostoxán e rekábi ye guw*
staphyloptosis/cionoptosis *bozorgi, woli va oftádegi ye zabán e kucak, bengarid be* "uvula"
sternocleidomastoid muscle *máhice ye jenáqi canbari pestáni*
striated/striped muscle *máhice ye/máz e ráhráh*
subcostal muscles *máhicehá ye zir e dandeyi*
supinator muscle *máhice ye birun carxánande*
tensor muscle of fascia lata *máhice ye kewande ye niám e pahn*
tensor muscle of tympanic membrane *máhice ye kewande ye parde ye guw*
tensor muscle of velum palatinum *máhice ye kewande ye parde ye narm e kám*
transverse muscle of perineum,deep *máhice ye pahnáyi ye źarf e miyándoráh*
trapezius muscle *máhice ye cárkenár [M. Moqaddam]/docáne [JGS]*
triceps muscle of arm *máhice ye sesar e bázu*
vestigial muscle *cuzemáz**
visceral muscle *máhice ye andarune/andámhá ye andaruni/wiyáb* [Gilaki]*
vocal muscle *máhice ye ává*
Wilson's muscle, musculus sphincter urethrae *máhice ye hamkewak e mizráh*

muscle strain *rag-be-rag wodan (e máhice)*
muscular **1** *máhcyi, vábaste be máhice.* **2** *mázmand, pormáhice*
muscularis *vábaste be máhice yá puwew e/láye ye máhiceyi*
musculomembranous *vábaste be máhice va wáme*
musculoskeletal *vábaste be máhice va ostoxánbandi*
musculospiral *máhiceyi va márpici*
musculotendinous *vábaste be máhice va zardpei*
musculus *muwak, muw e kucak; andámi ke bá girew va vágirew* [contraction and relaxation] *e xod hame ye tan e jánevar rá be jonbew darávarad.*
mushroom *qárc*
mussitation *jonbándan e/jonbew e labhá bedun e ává*
mustard **1** *xardal, giyáhi az gune ye* Brassica. **2** *dáne ye reside ye xardal e siyáh* Brassica nigra *va xardal e sepid* Brassica alba*, dáne ye xardal rá xord va xis karde rouqanhá ye parrán e án birun rafte baráye darmán bekár miravad.*
nitrogen mustard *azot e xardal, dáruhá ye alkyl konande, va kowande ye yáxte, ke hamánand e gáz re xardal ast ke dar jang bekár miravad.;* mechlorethamine *guneyi digar az gáz e xardal ast ke baráye darmán e cangár* [cancer] *bekár miravad.*
mutability *vardewnigi* [<Pahlavi, (ZBP, C2756, MK)]*
mutable *vardewni/vardewnik [<Pahlavi, (ZBP, C2756, MK)]*
mutagen *ximiyáyi yá cehrik* [physical]
mutant *vardewni [<Pahlavi, (ZBP, C2756, MK)]; ánce ke az vardew padid ámade báwad*
mutate *gawtan; gardidan; gardándan; vardidan/vawtan [<Pahlavi, (ZBP, C2756, MK)]*
mutated *vawte*
mutation *degarguni, jahew, "Setánad ze to digari rá dahad -- Jahán xániyaw bigomán barjahad." (ZBP, C7348, SF); vardew [<Pahlavi, vardewn, vardewnig (ZBP, C2756, MK)]*
mutagen *har máye ye ximiáyi yá cehrik* [physical] *ke* DNA *rá degargun sáxte máye ye jahew e geni gardad.; jahewzá; vardewnik**
mutagenesis *jahewzáyi; máye ye jahew e geni gawtan; vardew**
mutagenic *jahewzá; máye ye jahew e geni; gen-vardewnik**
mutagenicity *jahewzáyi; máye ye jahew e geni gawtan; gen-vardewniki**
mutant **1** *gen yá jándári (giyáh, jánevar, handád)i ke az jahew e geni padid ámade báwad.* **2** *záde ye jahew e geni; gen-vardewnik**
mutation **1** *dergarguni, jahew, vardew*.* **2** *degarguni ye źeni/geni.* **3** *kasi ke docár e degarguni ye źeni/geni ast*

cold-sensitive mutation *vardewi* ke dar án yek gen dar sarmá kár nemikonad.*
conditional mutation *vardewi* ke tanhá dar nahádi saxt kár mikonad*
forward mutation *vardewi* ke dar yek noqte padid áyad*
frameshift mutation *vardewi* ke dar án ramz e źeni/"kodon" várune xánde miwavad.*
genomic mutation *vardewi* ke dar án yek yá cand kromozom gom miwavad*
induced mutation *vardewi* ke dasti yá az konew e zistbum padid áyad.*
lethal mutation *vardewi* ke dar án yek mádde ye sepideyi ye darbáyast sáxte nemiwavad, yá jánevar baccedár natavánad wod.*
missense mutation *vardewi* ke dar án ramz e źeni/*"kodon" *degargun migardad.*
natural mutation *vardewi* xodbexod*
nonsense mutation *vardewi* ke dar án xándan e ramz e źeni yá náqes ast yá zud be páyán miresad, va polypeptidhá ye ákmand sáxte miwavad.*
ochre mutation *bengarid be* "nonsense mutation"
opal mutation *bengarid be* "nonsense mutation"
reading frameshift mutation *bengarid be* "frameshift mutation"
reverse mutation *vardewi* ke dar yek noqte padid áyad va máye ye várune gawtan e ramz e źeni/*"kodon" *gardad. bengarid be* "forward mutation"
silent mutation *vardewi* ke dar rixt e biruni ye jándár degarguni ye áwkár padid nayávarad.*
somatic mutation *vardewi* ke dar yáxtehá ye tan, na dar yáxtehá ye záyá/ruyáni* [germ cells] *padid áyad*
mute *lál*
mutilation *váboridan e andám*
mutism *láli, soxan nagoftan; xámuw mándan*
deaf mutism *kari va láli*
mutualism *hamzisti*
mutualist *jánevar yá giyáh e hamzist*
mV *kutáh wode baráye* "millivolt"
MV *kutáh wode baráye* "molecular weight"
myalgia *dard e máhice(yi)*
myasis *kermak, bimáriyi ke az kerm e magas dar báfthá ye tan padid áyad.*
myasthenia *nátaváni ye máhicehá*
familial infantile myasthenia gravis *bimári ye kromozomi ye gen e tanáni ye nidá** [recessive gene], *ke bacce wir natavánad xord, va dam zadan e u dowvár ast, niz woli ye máhicehá va nátaváni ye u áwkár ast, va bá afzáyew e sen, dar biwtar e bárehá behtar migardad.*
myasthenia gravis pseudoparalytica *ke dar án pádtan e az miyánbardárande ye asetylkolin, nemigozárad, angize ye pei be máhicehá resad, máhicehá kamzurand va nátaváni gáh hame ye tan yá gáh páreyi az tan rá docár konad, tangi ye dam yá xafegi, kami ye jonbew e cewmán va nátaváni ye galu, gardan va zabán dar án dide miwavad.*
myasthenic *docár e kamzuri ye máhicehá*
mycelioid *con tudeyi az tár*
mycelium *tudeyi az tár, con dar qárchá*
mycetismus *xordan e qárc e zahrnák, va bimári ye zahr e qárc*
mycetismus chleriformis *vabá ye qárci ke az xordan e qárc e* Amanita phalloides *va* Amanita vema *padid áyad dard e wekam, vámew va wekamravew va peixál e xuni, ásib e gordehá* [kidney] *va kabudi* [cyanosis] *az newánehá ye án ast*
mycetismus nervosus *zahr e qárc e* Amenita patherina *va* Amenita muscaria *ke* "muscarine" *dárad va dastgáh e pei ye sardotar* [parásympathetic] *rá barangixte máye ye delpice, vámew, bálá ávardan, rizew e awk, xi kardan* [perspire] *ámadan e áb e dahán, soxan e bihowáne* [delirium] *gowádi ye mardomakhá, va anáźiri/náźiri* [coma] *gardad.*
mycetoma *tafnu* [infection] *ye qárci ye dirpá, nábudkonande ye pust, zirpust, niyámhá va ostoxán dar pá, dast yá kalle. Bá domal va násur/godáre* [fistula] *hamráh ast, va dar cerk e án dánehá ye kucak, ke qárc báwad az zaxm birun mirizad.* Actinomycetes *va digar qárchá ye rástin* [eumycotic mycetes] *máye ye án tavánadn bud.*

Mycobacteriaceae *goruhi az bákterihá raste ye* Actinomycetes *cube-kebriti, gram + havázi, dar áb va xák va wir yáft wode mardom va jánevarán rá docár konand*
Mycobacterium *az xánevá de ye* Mycobacteriaceae *raste ye* Actinomycetes, *gram + havázi, rangewán bá gouhar/jouhar/asid nemiravad,* [acid fast] *máye ye sel* [tuberculosis] *va xore* [leprosy] *hastand.*
Mycobacterium avium-intracellulare Mycobacterium *e sel e parandegán, dar kudakán bimári ye wow va bozorg gawtan e gudehá ye sepidxuni gawte nazd e bimárán e* AIDS *niz bimárizá hastand.*
Mycobacterium balnei *bengarid be* "Mycobacterium marinum"
Mycobacterium leprae Mycobacterium *e xore* [leprosy] *ke kewtnápazir ast.; bá gouhar/jouhar/asid nemiravad* [acid fast].
Mycobacterium lepraemurium *guneyi ast kewtnápazir hamánand e*
Mycobacterium marinum *in bákteri dar máhiye bimár va dar áb e daryáváre* [aquarium], *va estaxr e wená yáft miwavad, gránuloma dar pust padid miyávarad.*
Mycobacterium paratuberculosis *nazd e gáv, gusfand va boz ámás e dirpá ye rude padid miávarad., Baráye ádam bimárizá nist va benám e* "John's disease" *niz xánde miwavad.*
Mycobacterium platypoecilus *bengarid be* "Mycobacterium marinum"
Mycobacterium scrofulaceum *máye ye xanázir, yá ámás va cerk kardan e gerehá ye sepidxuni nazd e kudakán migardad*
Mycobacterium smegmatis *bákteri ye sázande ye panirak e zir e xoruse*
Mycobacterium tuberculosis var avium *básil e sel e parandegán*
Mycobacterium tuberculosis var bovis *básil e sel e gávi*
Mycobacterium tuberculosis var hominis *básil e sel e mardom*
Mycobacterium tuberculosis var muris *básil e sel e muw*
Mycobacterium vaccae *básil e sel e gávi*
mycoderma mucous membrane *ábwáne*
mycodermatitis, candidiasis: *barfak*
mycohemia *yáft wodan e qárc dar xun*
mycologist *qárcwenás*
mycology *qárc wenási*
mycopathology *ásibwenási ye qárci*
mycophage *virusi ke qárc rá xorad*
Mycoplasma *guneyi bákteri az xánevá de ye* "Mycoplasmataceae, *raste ye* Mycoplasmatales *yáne* [class] *ye* **Mollicutes** *ke nazd e gáv ámás e wow padid ávarad*
Mycoplasma gallisepticum *ke nazd e morq o xorus va buqalamun ámás e wow, maqz va bandhá padid ávarad.*
Mycoplasma hominis *dar zehgir* [vagina] *va gardan e zehdán nazd e zanán yáft wode, bimárizá-st va galudard niz midahad.*
Mycoplasma mycoides *nazd e gáv va boz ámás e wow padid miyávarad.*
Mycoplasma orale *dar galu ye mardom va bálá ye dastgáh e dam zadan ámás padid ávarad.*
Mycoplamatales *bákterihá ye yáne* [class] *ye* **Mollicutes**. *be bálátar bengarid.*
mycosis *bimári ye qárci/kapaki*
mycosis fungoides lymphoma *ye pusti yáxtehá ye T rá padid ávardegudehá ye sepidxuni, xun va andámhá ye daruni rá docár karde ásibhá ye pusti con xárew, sorxi, piwuk* [psoriasis] *va zereymo** [eczema] *padid ávarad.*
mycostat *dáru ye piwgirikonande az ruyew e qárc*
mycotic *qárci*
mycotoxin *zahr e qárci*
mycteroxerosis *xowki ye surâx e bini*
mydriasis *gowád gawtan e mardomak*
alternating mydriasis *gowád gawtan e mardomakhá yeki yeki, na hamzamán*
bounding mydriasis *gowád gawtan e mardomakhá yeki yeki, na hamzamán*
paralytic mydriasis *gowád gawtan e mardomakhá peiro ye az kár oftádan e pei ye jonbánande ye cewm*
spinal mydriasis *gowád gawtan e mardomakhá peiro ye az kár oftádan e náf e pei ye* "ciliospinal" *dar maqz e tire*

mydriatic *dáru yá har ce ke máye ye gowád gawtan e mardomakhá gardad*
myectomy *váboridan e páreyi az máhice*
myectopia *nábejáyi ye máhice*
myectopy *nábejáyi ye máhice*
myelalgia *dard e maqz e tire*
myelatrophy *káhew e maqz e tire*
myelin *miyelin láyeyi az yáxtehá ye* Schwann *ke qaláf e miyelin e pei rá misázad*
myelinated *dárá ye qaláf e miyelin*
myelinoclasis *wekastan e/ az miyán raftan e qaláf e miyelin*
myelinogenesis *sáxtan e qaláf e miyelin*
myelinogenetic *sázande ye qaláf e miyelin*
myelinolysis *wekastan e/ az miyán raftan e qaláf e miyelin*
myelinopathy *bimári ye e qaláf e miyelin*
myelinotoxic *zahrnák baráye qaláf e miyelin*
myelinotoxicity *zahrnáki baráye qaláf e miyelin*
myelitic *docár e ámás e qaláf e miyelin*
myelitis **1** *ámás e/bimári ye maqz e tire.* **2** *ámás e maqz e ostoxán*
ascending myelitis *ámás e báláravande ye maqz e tire*
bulbar myelitis *ámás e* (medulla oblongata) *piyáz e maqz e tire*
central myelitis *ámás e mádde ye xákestari ye maqz e tire*
chronic myelitis *ámás e dirpá ye maqz e tire*
cornual myelitis *ámás e wáxhá ye mádde ye xákestari ye maqz e tire*
hemorrhagic myelitis *ámás e maqz e tire hamráh e xunrizi dar báft*
periependymal myelitis *ámás e gerdágerd e kanál e miyán e maqz e tire*
transverse myelitis *ámás e guwtáguw e maqz e tire*
myelitis vaccinia *ámás e maqz e tire peiro ye máyekubi*
viral myelitis *ámás e virusi/viwani ye maqz e tire*
myel(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* 1- *maqz e tire.* 2- *maqz e ostoxán.* 3- *qaláf e miyelin*
myeloarchitecture *sámán e sáxtár e rewtehá ye pei dar maqz, moxc e, sáqe ye maqz va maqz e tire*
myeloblast *yáxte ye javán e maqz e ostoxán, ke guycehá ye sepid e xun rá misázand.*
myeloblastoma *gude ye badxim e yáxte ye javán e maqz e ostoxán, ke dar cangár* [cancer] *e guycehá ye sepid e xun dide miwavad.*
myeloblastosis **1** *peidáyew e yáxte ye javán e maqz e ostoxán dar xun.* **2** *cangár e juje morq, ke máye ye án* retrovirus *ast***.**
myelocele; myelomeningocele *qori/dabbe/fáki ye maqz e tire az suráxi dar sotun e mohre, ke puwewháyi tavánad dáwt, con wáme* [membrane] *ye maqz e tire*
myeloclast *yáxteyi ke qaláf e miyelin rá xorde nábud mikonad*
myelocyst *kisag e/anbánce ye maqz e tire*
myelocystomeningocele *kisag e/anbánce ye maqz e tire va puwew e áb*
myelocyte *yáxte ye maqz e ostoxán ke guycehá ye sepid e dánedár rá misázad*
myelocytosis *peidáyew e womár e faráváni az yáxtehá ye maqz e ostoxán ke guycehá ye sepid e dánedár rá misázad*
myelodysplasia **1** *ák* [defect] *e lule ye pei ke dar án har baxwi az maqz e tire, beviże baxw e páyini kucak sáxte wavad.* **2** *badsáxte wodan e yáxtehá ye maqz e ostoxán, ke gáh be cangár* [cancer] *e guycehá ye sepid e xun anjámad*
myeloencephalic *vábaste be maqz e tire va maqz*
myeloencephalitis *ámás e maqz e tire va maqz*
myelofibrosis *lifák/lifáxt e maqz e ostoxán*
myelofugal *durwavande az maqz e tire*
myelogenous *sáxtewode dar maqz e ostoxán*
myelogeny *dar bálew e dastgáh e pei ye nápik* [central]*, sáxte wodan e qaláf e miyelini ye rewtehá ye pei*

myelogone *guyce ye sepid az maqz e ostoxán dárá ye haste ye banafw e rewte-rewte*
myelogonium *bengarid be* "myelogone"
myelogram *peikare ye parto ye X az maqz e tire*
myelography *peikare bardári bá parto ye X az maqz e tire*
myeloid **1** *con, hamánand e maqz e ostoxán.* **2** *vábaste be maqz e tire.* **3** *hamánand e yáxte ye maqz e ostoxán, ammá wekáfte nawode az án*
myelolytic *nábud konande ye miyelin*
myeloma *cangár* [cancer] *e yáxtehá ye maqz e ostoxán*
multiple myeloma *cangár e yáxtehá ye* "plasma cell" *maqz e ostoxán, hamráh e gudehá ye faráván*
solitary myeloma *cangár e yáxtehá ye* "plasma cell" *maqz e ostoxán, ammá tanhá yek gude.*
myelomeningitis *ámás e puwew e maqz e tire*
myelomeningocele *qori/dabbe/fáki ye maqz e tire va puwew e án az suráxi dar sotun e mohre*
myeloopticoneuropathy *bimári ye maqz e tire va pei ye bináyi*
myelopathy **1** *ámás va bimári ye maqz e tire.* **2** *bimári ye maqz e maqz e ostoxán*
myelopetal *jonbande be su ye maqz e tir*
myelophage *xorande ye miyelin*
myeloplegia *az károftádan e*
myeloplaque *bengarid be* "myeloplax"
myeloplax *yáxte ye qul e candhasteyi ye maqz e ostoxán*
myelopore *suráx yá kanál dar maqz e tire*
myeloproliferative *cangári* [cancer] *gawtan e har yek az báft; cangári gawtan e har yek az yáxtehá ye maqz e ostoxán, guyce ye sorx, guyce ye sepid e dánedár, yáxtehá ye qul e sázande ye pelákethá va báft e rewteyi* [fribrous]
myeloradiculitis *ámás e maqz e tire va riwe ye peihá ye sotun e mohre*
myelorrhagia *xunrizi dar maqz e tire*
myelosarcoma *cangár e maqz e ostoxán*
myelosarcomatosis *candin cangár e maqz e ostoxán*
myeloschisis *wekáftan e maqz e tire az derázá. In bimári yá az juw naxordan e do labe ye lule ye pei ye maqz e tire padid miáyad va yá pas az baste wodan az miyán mitarekad.*
myelosclerosis **1** *saxt gawtan e báft e maqz e tire.* **2** *porwodan e maqz e ostoxán az xárhá ye ostoxáni ye kucak.* **3** *por wodan e maqz e ostoxán bá báft e lifi*
myelosis *peidáyew e gude dar maqz e tire*
myelospongium *dám/wast e yáxtehá ye ruyáni* "spongioblast" *ke báft e* "neuroglial" *sáxte miwavad.*
myelosuppression *sarkubi ye kár e maqz e ostoxán ke máye ye káhew e guycehá ye sorx va sepid va tálhá/sokorjehá* [platelet] *migardad*
myelotome *abzári baráye boridan e maqz e ostoxán*
myenteron *láye ye máhiceyi ye rude*
myiasis *ruyew e kerm e magas dar báft; kermgozáwtan e báft*
myiosis *bengarid be "*myiasis"
my(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "máhice", "máz"*
myoatrophy *nahár/godázew e máhice*
myocardial *vábaste be "gewmáz"*
myocarditis *ámás e "gewmáz"*
myocardium *gewmáz*
myocele *qori/dabbe/fáki ye máhice/máz*
myoceliaslgia *dard e máhicehá ye wekam*
myochortis *ámás e máhicehá ye tárhá ye ává*
myoclonia *bengarid be* "myoclonus"
myoclonus *girew va vágirew e payápey e máhice dar páreyi az tan*
action myoclonus *bengarid be* "intention myoclonus"

essential myoclonus *girew va vágirew e payápey e máhice dar páreyi az tan ke cem e án wenáxte nist*
intention myoclonus *girew va vágirew e payápey e máhice dar páreyi az tan ke hengám e áhang* [intention] *e jonbew padid áyad.*
nocturnal myoclonus *girew va vágirew e payápey e máhice dar páreyi az tan ke hengám e xáb padid áyad.*
palatal myoclonus *girew va vágirew e payápey e máhice ye kám, hamráh e parew e roxsár, zabán, va máhice ye miyán e sine va wekam*
myocolpitis *ámás e máhice ye divár e zehgir*
myocyte *yáxte ye máhice*
myocytolysis *káfew e yáxtehá ye máhice*
myodegeneration *káhew e yáxtehá ye máhice*
myodiastasis *jodá gawtan e máhice*
myodynamic *vábaste be niru ye máhice*
myodynamics *kár e máhice*
myodynia *dard e máhice*
myodystrophia *sosti ye máhice*
myodystrophy *sosti ye máhice*
myoedema 1 *xiz e máhice.* **2** *kuftan e máhiceyi ke dárad áb miwavad, va barjeste gawtan án páre ke kufteand*
myoepithelioma *gude/qodde ye nikxim e máhice va yáxtehá ye puwewwi*
myofascial *vábaste be niyám e máhice*
myofascitis *ámás e niyám e máhice*
myofiber *rewte ye máhice; mázrewte*
myogelosis *seft gawtan e páreyi az máhice beviże dar kapal*
myogenic 1 *máhicezá.* **2** *ánce ke xástgáhaw az/dar máhice yá yáxte ye máhice báwad*
myoglobin *myoglobin/globin e máhice, ke con hemoglobin, barand e ye oksiźen ast*
myoglobinuria *padid ámadan e myoglobin/globin e máhice dar mize/wáw*
myognathus *ruyán e do cáne*
myogram *negar e girew o vágirew e máhice*
myograph *dastgáh e negárand e ye girew o vágirew e máhice*
myohypertrophia *setabr gawtan e máhice*
myoid 1 *hamánand e máhice.* **2** *har ciz e hamánand e máhice*
myoedema *xiz e máz/máhice*
myoischemia *kamxuni ye máhice*
myokinesis *jonbew e máhice*
myokymia *girew e kozáz-mánand e goruhi az máhicehá, ke nikxim bude, jábejá migardad*
myolysis *áb wodan/pusidan e máhice*
myoma *gude/qodde ye nikxim e máhice*
myomalacia *narmi ye bimárgune ye máhice*
myomatosis *candin gude ye nikxim e máhice*
myomectomy *váboridan e gude ye nikxim e máhice*
myometritis *ámás e máhice ye zehdán*
myometrium *máhice ye zehdán*
myon *yek yekkán e máhice*
myonecrosis *mordan e máhice*
myonymy *námgozári ye máhicehá*
myoparalysis *lasi/lamsi/az károftádegi ye máhice; bipáyi ye máhice*
myoparesis *sosti ye máhice*
myopathy *hargune bimári ye máhice*
myopia *nazdikbini*
myopic *nazdikbin*

myoplasty *kárdpezewki ye máhice, baráye vásác* [plastic operation]
myorrhaphy *baxiye zadan/duxtan e máhice*
myorrhexis *páregi ye máhice*
myosalpinx *lule ye zehdán*
myosarcoma *cangár e máhice*
myoseism *jahew e máhice*
myosin *myozin [globin e máhice]*
myosinuria *padid ámadan e myozin [globin e máhice] dar mize*
myositis *ámás e máhice*
myositis a frigo *ámás e máhice pas az sarmáxordegi*
myositis ossificans circumscripta *ámás e máhice ke dar án bejá ye báft e máhice ostoxán minewinad*
myositis ossificans progressiva *ámás e máhice ke dar án bejá ye báft e máhice ostoxán minewinad va piwravande ast.*
myositis ossificans traumatica *ámás e máhice ke peiro ye kust padid ámade va dar án bejá ye báft e máhice ostoxán minewinad*
myospasm *gereftan e máhice*
myospasmia *payápei gereftan e máhice ke bi darmán ast*
myosthenic *vábaste be niru ye máhic*
myosthenometer *nirusanj (e máhice)*
myotomy *wekáftan/boridan e máhice*
Heller's myotomy *az sorxnáy rafte máhice ye* "cardia"*/daháne ye kom rá boridan*
myotonia *sefti va gereftan e máhice ke dar án máhice zud migirad va ham dardnák ast*
myotonus *gereftan e yek goruh máhice*
myria-, *faráván; basi; hezár hezár*
myriapod *hezárpá*
Myriapoda *Goruh e hezárpáyán*
myricyl *mirisil, riweyi ke dar mum e magas e angabin yáft wavad*
myringa *parde ye guw*
myringectomy *váboridan e parde ye guw*
myringitis *ámás e parde ye guw*
myringectomy *váboridan e parde ye guw*
myring(o) *...e parde ye guw*
myringoplasty *vásác e parde ye guw; báz sáziye parde ye guw*
myringotomy *boridan/suráxkardan e parde ye guw*
myrinx *parde ye guw*
myrrh *mor e/zad* [gum] *e qahveyi ye zardfám e xowbu, va talx va gazande ye deraxtán e Áfriqá ye xorásgáni* [eastern] *va tázikestán, gazande va talx ast, kárbord e darmáni ye kohan dárad.*
Myrtus communis *murd, buteyi ke ham mikrobkow ast va ham hamkewande ye báft ast* [astringent]
mysophilia *bimári ye raváni ye "palawt-dusti" ce raváni ce cehrik* [physical]
mysophobia *bimári ye raváni ye "palawt-tarsi" ce raváni ce cehrik* [physical]
mythophobia *bimári ye raváni ye tras az afsáne va doruq*
myxadenitis *ámás e gude ye gaw/gow*
myxameba *gaw-xise*; gowxise*; xiseyi ke parde ye yáxte nadárad możak ham nadárad, va mitavánad bá yáxte ye hamánd e xod casbide va* "plasmodium" *besázad.*
myxangitis *ámás e ráh e tarávow e gaw/gow az qodde ye gaw/gow*
myxedema *bád kardan e pust bá xowki va mumi gawtan e pust ke dar kamkárin ye tiroyid nazd e bozorgdsálán dide miwavad.*
myx(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye* mucus*, gaw, gow, balqam*
myxochondrosarcoma *guneyi* "mesenchymoma" *gude ye/qodde ye báft e hambandi ye miyáni ke dar án korjan* [cartilage] *niz yáft miwavad.*
myxofibrosarcoma *cangár e báft e rewteyi va báft e hambandi*

myxoid *gawsán, gowsán, con gaw/gow*

myxoma *gawgude*/gowgude*; gude ye/qodde ye báft e hambandi ye ruyáni* [embryo]*; sil-pel* [<sil, Gilaki + pel]*

myxoma sarcomatosum *cangár e báft e gaw/gow; cangár e gawgude*/gowgude**

myxoma *pel e/hupel e/qodde ye báft e hambandi ye javán*

myxomatosis 1 *candin pel e/hupel e/qodde ye báft e hambandi ye javán.* **2** *káhew e báft va peidáyew e pel e/qodde ye báft e hambandi*

myxomatosis cuniculi; infectious mixomatosis *tafnu ye saxt, va kowande nazd e xarguw, ke bá xiz e puwewhá ye daruni va gudehá ye con* "myxoma" *dar pust hamráh ast*

myxomatous *con/hamánand e pel e/hupel e/qodde ye báft e hambandi ye javán*

myxorrhea *tarávow e faráván e gaw/gow*

myxosarcoma *cangár e báft e hambandi ye javán*

Myxosporea *guneyi takyáxte ye angali, nazd e jánevarán e mohredár e xunsard*

myxovirus *guneyi virus e* RNA

Myzomyia *guneyi pawe ye máláriyá*

Myzorhynchus *guneyi pawe ye máláriyá*

Nn

N *kutáh wode baráye* "newton", "nitrogen"*, va* "normal"
N *kutáh wode baráye* normal, number, neutron, Avogadro's number*, womár e mardom dar ámár*
N_A *kutáh wode baráye* Avogadro's number
n *kutáh wode baráye* nervus/nerve*, "pei"*
ν *nu, sizdahomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni*
Na *namád e* "natrium" *yá sodiyom*
nacreous *be rang e sepid e xákestari/be rang e morvárid/kasparaj baráye rang e kewt e mikrobhá bekár miravad.*
NADH nicotinamide adenine dinucleotide*, máyeyi darun e parde ye mitokondrihá ke electron rá az* NADH *gerefte be* ubiquinone *dáde, va dar sáxt e* ATP *kár mikonad.*
nafcillin *guneyi penisilin e sáxtegi*
naftalofos *naftálofos, dáru ye kermkow ke dar dámpezewki bekár miravad*
nagana *[az zabán e Zulu, nátaván] hame ye bimárih※áyi ke az niw e magas e tse-tse be mardom resad., Bimárihá ye "tripánozomi"]*
naiad *kerm e barxi az bandpáyán ke az riw/riw e máhi* [gill] *dam zade oksyźen migirand.*
nail **1** *náxon.* **2** *mile/six e áhani*
clubnail *náxon e comáqi; náxon e guź*
eggshell nail *náxoni názok ke nouk e án be bálá xamide báwad*
ingrown nail *baráye náxon e wast e pá, náxoni ke dar guwt e angowt forurafte báwad*
Jewett nail *mileyi ke dar wekastegi ye gardan e rán bekár barand*
Küntscher nail *mix e Kuncer, ke baráye wekastegi dar maqz e ostoxán kár gozárand.*
parrot beak nail *náxoni con nouk e tuti*
pitted nail *náxon e cálcál, ke dar bimári ye* "psoriasis" *dide miwavad va bá rizew e mu hamráh ast.*
racket nail *náxon e dast-cele, ke náxon kutáh va pahn ast*
spoon nail *náxon e qáwoqi, ke miyánaw forurafte ast*
turtle-back nail *náxon e lákpowti; náxon e guź; náxon e comáqi*
watch-crystal nail *náxon e guź; náxon e comáqi*
nailing *bá mix wekastegi rá bázsáxtan*
Naja *már e kobrá*
name *nám*
generic name 1 *nám e ximiyáyi/wimiyáyi, na nám e bázargáni.* 2 *(dar zistwenási), nám e gune*
nanism *kutulegi*
mulibrey nanism *guneyi kutulegi ke bá ámás e feworande ye puwew e del hamráh ast va dar án ákháyi* [defects] *dar máhicehá* [muscle]*, jegar* [liver]*, maqz* [brain] *va cewmán* [eyes] *dide wode bá kamzuri ye máhicehá, roxsár e seguw, va kalle ye kucak va áváz e muwsán, va lakkehá ye zard tah e cewm hamráh ast.*
pituitary nanism *kutulegi ke az kamkári ye wágude padid áyad.*
nan(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye yek-bilioniyem* 10^{-9}
nanocephaly *kucaki ye kalle*
nanocurie *yekkán e partouzáyi 3.7x10 dar vipál** [per second]
nanogram 10^{-9} *geram*
nanomelia *kucaki ye andámhá*
nanophthalmos *kucaki ye cewm*
nanosomia *kutulegi*
nanus *kutule*

naphtha *naft*
naphthalene *naftálin*
naphthol *naftol, bolurhá ye mikrobkw, az qir e zoqálsang be dast miáyad; do rixt e "α" va "β" dárad.*
napiform *be rixt e walqam*
naproxen *dáru ye xábánande ye ámás baráye* "rheumatoid arthritis"
narcissim *(dar ravánwenási) delbáxte ye xod budan; xodwiftegi*
narcissistic *(dar ravánwenási) delbáxte ye xod; xodwifte; wifte ye xiw*
narco-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "dáru ye xeradpuw"*
narcoanalysis *ravánkávi bá komak e bárbituráthá , ke andiweháye sarkub gawte rá ázád mikonad.*
narcohypnia *biháli pas az xáb*
narcohypnosis *bá dáru ye xeradpuw bimár rá xáb kardan va be bimár andiweyi rá foruxándan*
narcolepsy *xáb, hamráh e hazyán/ soxan e bihowáne, yá az kár oftádan e páreyi az máhicehá*
narcoleptic *(vábaste be) bimári ye xáb va hazyán; bimári ke bá xáb hazyán/soxan e bihowáne miguyad*
narcose *xábáludi*
narcosis *xábáludi pas az kárbord e dáruhá ye xeradpuw*
narcotic **1** *xeradpuw.* **2** *dáru ye xeradpuw; (dáru ye) xábávar*
narcous *xábálu*
nares *suráxhá ye bini*
naris *suráx e bini*
nasal *bini; vábaste be bini*
nasalis *bini; vábaste be bini*
nascent **1** *nouzád.* **2** *jodáwode az yek mádde ye ximiyáyi, az inru "ásán vákonew konande"*
nasion **1** *foruraftegi ye riwe ye bini, nazdik e abrován; riwe ye bini.* **2** *jáyi ke baxiyehá ye darun va birun e bini ánjá behamresand*
nasitis *ámás e bini*
-nas(o) *piwvand, be maini* [meaning] *ye "bini"*
nasoantral *vábaste be bini va qár e árváre ye bálá*
nasoantritis *ámás e bini va qár e árváre ye bálá*
nasoantrotomy *wekastan va bardáwtan e páreyi az divár e qár e ostoxán e árváre ye bálá va gowád kardan e daháne ye án, tá tarávowhá ye kávák ásán be bini rizad.*
nasobronchial *vábaste be bini va náycehá*
nasociliary *vábaste be bini va pei ye bini va pelk, abru*
nasoethmidal *vábaste be bini va ostoxán e parvizani* [ethmoid]
nasofrontal *vábaste be bini va piwáni*
nasogastric *vábaste be bini va kom* [stomach]*, con luleyi ke az bini tu ye kom nehand*
nasolacrimal *vábaste be bini va dastgáh e awki*
nasonnement *(Fаránsavi) ává ye tudamáqi*
nasopalatine *vábaste be bini va kám*
nasopharyngeal *vábaste be bini va galu*
nasopharyngitis *ámás e be bini va galu*
nasopharyngoscope *dastgáh baráye didan e bini va galu*
nasopharyngitis *ámás e bini va galu*
nasorostrum *powt e bini*
nasoscope *dastgáh bá ceráq baráye didan e darun e bini*
nasoseptal *(vábaste be) tiqe ye bini*
nasosinusitis *ámás e bini va kaw (há)*
nasoturbinal *vábaste be bini va quzehá ye án*
nasus *bini*
natal **1** *záyemán.* **2** *kapal*
nates *kapalhá*

natis *kapal*
native *bumi*
natrium *nátriyom, sodiyom*
natriuretic *dáru, xorák yá ánce ke sodiyom rá az mize birun rizad*
natruresis *birun rixtan e sodiyom az mize*
natural *ximi; sepehri*
naturopathy *darmán bedun e dáru, bá komak e niruhá ye ximi, con havá, rowanáyi áb, garmá va málew*
nature *xim, sepehr*
nausea *delbehamxordegi*
nausea gravidarum *delbehamxordegi ye zan e ábestan*
navel *náf*
navicula *legám e labhá ye kucak e warm e zan/náz/wekufe*
navicularthritis *ámás e band e návi ye som e asb*
ne *newán e "neon"*
nearsight *nazdikbini*
nearsighted *nazdikbin*
nearsightedness *nazdikbini*
nearthrosis **1** *band e/bandgáh e doruqin.* **2** *band e sáxtegi, (ke dar já ye band e ximik nehand).*
nebenkern **1** *karp* [body] *e nazdik e haste ye yáxte.* **2** *tude ye mitokondri nazdik e táźak* [hypha] *e yáxte ye zeh* [sperm]
nebula **1** *mehgereftegi ye nini/nináki* [cornea]. **2** *abrigawtan e mize* [urine]. **3** *farávarde ye rouqani, baráye pawanjidan* [spray]
nebulizer *pawanje*
Necator *kerm e gerd e xáneváde ye* Ancylostomidae
necatoriasis *bimári az kerm e* "Necator"
necessity *niyáz*
pharmaceutic necessity/ pharmaceutical necessity *ánce ke dáru nist va arzew e darmáni nadárad, ammá baráye sáxtan e dáru bekár miravad, con negahdárande* [preservative], *ábkonande* [solvent]**,** *rouqan, rang, ciz e buymand, ámizande*
neck *garden*
anatomical neck of humerus *garden e kálbodwekáfik e ostoxán e bázu*
bladder neck *gardan e piwábdán*
bull neck *gardan e gávi, bozorg wodan e gerehá ye sepidxuni dar xonáq*
neck of femur *gardan e ostoxán e rán*
neck of uterus *gardan e zehdán*
neck of humerus *gardan e ostoxán e bázu*
neck of malleus neck *gardan e ostoxán e cakkowi*
neck of scapula *gardan e ostoxán e wáne*
neck of tooth *gardan e dandán*
turkey gobbler neck *cin e sahik** [perpendicular] *e zir e cáne, con pilmorq, newán e piri*
webbed neck *gardan e báldár* pterygium colli*, con dar newánegán* [syndrome] *e Márfán*
wry neck; torticolis *gardan e kaj, gardan-golábi*
necr(o)-, *piwvande, be maini* [meaning] *ye "morde"*
necrobacillosis *nekrobásilozis, bimári bá* "Fusobacterium necrophorum" *ke xonáq bá domal ast va nazd e gáv va asb va xuk va xarguw domal padid miyávarad, nám e digar e án "bimári ye* Schmorl" *ast.*
necrobiosis *ámás, va ásib e báft e* "collagen" *pust ammá báft nemimirad. Ke do rixt dárad:* 1- granuloma annulare. 2- necrobiosis lipoidica diabeticorum
necrogenic *máye ye marg e báft*
necrology *ámár yá gozárew e margomir*
necrolysis *marg va rixtan e báft*
necromania *[bimári ye raváni ye/ divánegi ye] margomirmanewi*

necromimesis *xod rá be mordegi zadan; yán/pendárzadegi/ourandi/divánegi ye morde budan*
necrophagous *mordexári, láwxori*
necrophilia *marzemán bá morde, bá morde xoftoxiz kardan*
necrophilism *marzemán bá morde, bá morde xoftoxiz kardan*
necrophilous *kasi ke bá morde xoftoxiz konad*
necrophobia *tars az morde/mordan/marg*
necropsy *wekáftan va ázmáyew e morde*
necrosadism *láwe/tan e morde rá tekke-páre kardan va az án kám yáftan*
necrose *mordan*
necrosis *marg e báft/yáxte*
aseptic necrosis *marg e gardan e rán*
caseous necrosis *marg e báft va paniri gawtan e án*
cheesy necrosis *marg e báft va paniri gawtan e án*
coagulation necrosis *marg e páreyi az báft, peiro ye laxte wodan e xun dar sorxraghá*
cystic medial necrosis *mordan e báft e miyáni hamráh e peidáyew e kisakhá*
fat necrosis *mordan e báft e carbi, beviźe dar separine* [pancreas] *ke ámás bá xunrizi dahad*
necrosis ustilaginea *mordan e báft az* “ergotism” *zahr e* "ergot" *ke az* Claviceps purpurea
postpartum pituitary necrosis *náresáyi ye wáhgud* [pituitary] *ke bá xunrizi pas az záyemán hamráh ast.*
total necrosis *mordan e sarásar e ostoxán*
necrospermia *morde yá bijonbew budan e zeh*
necrotic *morde*
necrotizing *kowande*
needle *suzan*
aspirating needle *suzan baráye kewidan e áb yá xun yá digar ábgunehá*
Brockenbrough needle *suzan baráye suráx kardan e divár e miyán e do dehliz va raftan be su ye cap e gew/del*
hypodermic needle *suzan baráye zadan zir e pust*
Menghini needle *suzan e nemunebardári ye jegar*
Seldinger needle *suzan e viźe baráye gozáwtan e náyźe* [catheter] *dar sorxrag yá siyáhrag*
transseptal needle *bengarid be* “Brockenbrough needle”
negative *ma, na*
negativism *pandnápaziri, (ke be bimár har ce guyand váruneaw rá mikonad)*
neglect *nádide gereftan*
unilateral neglect *pas az ásib e maqzi con hawi** [stroke] *parvá nakardan be nimi az tan*
Neisseria *guneyi jvu*/ mikrob ke jvu* ye suzák va ámás e pardehá ye maqz dar án ast.*
Neisseria gonorrhoeae *mikrob e/ jvu* ye suzák*
Neisseria meningitidis. *mikrob e/ jvu* ye ámás e pardehá ye maqz*
Nemathelminthes *rade ye kermhá ye naxi*
nemat(o)-, *kerm e naxi*
Nematoda *kelás/rade e kermhá ye naxi*
ne(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "nou", "táze"*
neoblastic *yáxtehá ye nousáz*
neocortex *wew láye ye biruni ye maqz e ádam*
neogenesis *nousázi (ye báft)*
neohymen *parde ye duwizegi ye doruqin*
neologism *váźe ye nou, dar ravánpezewki váźeyi ke tanhá bimár maini* [meaning] *ye án rá midánad.*
neomembrane *parde ye doruqin*
neomycin *neomáysin, yek ántibiotik*
Neon *gáz e neon, "Ne" andaki az án dar havá hast. geráni ye atomi 20.183; womár e atomi 10*
neonatal *nouzádi, 4 hafte ye áqáz e zendegi*
neonate *nouzád*

neonatologist *pezewk e viźe ye nouzádán*
neonatology *rewte ye nouzádán va bimárihá ye ánán*
neoplasia n, **benign tumor**: *hupel;* **malignant tumor**: *doźpel/dowpel; cangár* [cancer]
multiple endocrine neoplasia *cand gune cangár e gudehá ye daruntaráv, ke se gune dárad I, IIA, IIB, III*
neoplasm, benign tumor: *hupel;* **malignant tumor**: *doźpel/dowpel; cangár* [cancer]
neoplastic *vábaste be* "neoplasm"
neostomy *bá kárdpezewki daháneyi dar yek andám, yá miyán e do andám sáxtan*
neoteny *dar gám e kermi bázmándan, va bá in hame az didgáh e nari yá máddegi residebudan*
neothalamus *tálámus e nou, baxwi ke be puste ye no ye maqz casbide*
neovascurlarization *peidáyew raghá ye xuni, dar báft yá já ye náhanjár* [abnormal]
nepeta (catnip) (n) *sonbol e Hendi; sonboletib, giyáhi be nám e dánewik e* Nepeta cataria *dárá ye golhá ye paride-rang e kucak bá áráyewi con narges. In gol máddeyi dárad ke gorbe az án saxt xowaw miáyad*
nepetalactone *máye ye ximiyáyi dar* "Nepeta" *be váźe ye piwin bázgardid*
nephel(o)-, *abr, abri*
nephelometer *tárisanj; dastgáh e sanjew e tári, yá abri budan e yek ábgune*
nephralgia *dard e gorde* [kidney]
nephrapostasis *ámás e cerki ye/domal e gorde*
nephrectomize *váboridan e gorde*
nephrectomy *váboridan e gorde*
nephredema *porxuni ye gorde*
nephremia *porxuni ye gorde*
nephric *vábaste be gorde*
nephridium *luleyi dar ruyán* [embryo] *ke gorde az án sáxte miwavad.*
nephritic **1** *docár e ámás e gorde.* **2** *vábaste be gorde.* **3** *dáruyi ke dar bimári ye gorde bekár ravad*
nephritides *gunehá ye ámás e gorde*
nephritis *ámás e gorde*
acute nephritis *ámás e tiz e/tizro ye gorde*
chronic nephritis *ámás e dirpá ye gorde*
glomerular nephritis *ámás e kaláfhá ye [Málpigi ye] gorde*
nephritis gravidarum *bimárihá ye gorde nazd e zanán e ábestan*
interstitial nephritis *ámás e darzin e gorde, ke sorxrag, kaláf yá lulehá rá docár konad*
lupus nephritis *ámás e gorde dar lupus*
nephritis repens *náresáyi ye piwrafte ye gorde bedun e piwine ye ámás e tizrou*
saturnine nephritis *ámás e gorde az sorb*
transfusion nephritis *ámás va nárasáyi ye gorde peiro ye zadan e xun e nájur be bimár*
nephr(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "gorde"* [kidney]
nephroabdominal *gorde ye wekami*
nephroblastoma *tumor e/gude ye* Wilm,
nephrocalcinosis *tahnewast e fosfát e kalsiyom dar lulehá ye gorde va náresáyi ye gorde*
nephrocapsectomy *váboridan e puwine ye gorde*
nephrocele *qori ye/fáki ye gorde*
nephrocolic **1** *vábaste be gorde va rude ye bozorg.* **2** *qulenj e/kulánj e gorde*
nephrocoloptosis *oft e gorde va rude ye bozorg*
nephrocystanatomosis *peivand e dahán be dahán e gorde be piwábdán*
nephrocystitis *ámás e gorde va piwábdán*
nephrocystosis *peidáyew e kisecehá dar gorde*
nephrogenous *barxáste az gorde*
nephroid *hamánand e gorde; gordesán*
nephroliasis *bimári ye sang e gorde*
nephrolithotomy *bardáwtan e sang e gorde bá boridan e gorde.*
nephrologist *pezewk e viźekár e gorde; gordewnás*

nephrology *gordewnási*

nephroma *gude ye gorde*

embryonal nephroma *qude ye/qonde ye* Wilm

nephromegaly *bozorg gawtan e gorde*

nephron nefron, *yekkán e sáxtemáni ye gorde, ke karpak* [body] *e gorde, lule ye picide ye noxostin va lule ye Henle va lule ye picide ye dovvomi, va lule ye gerdávarande sáxte wode.*

nephropathy *bimári ye gorde*

diabetic nephropathy *bimári ye gorde ke az bimári ye qand barxizad*

gouty nephropathy *bimári ye gorde ke az vátawu* barxizad*

sickle cell nephropathy *bimári ye gorde ke az bimári ye guycehá ye sorx e dási barxizad.*

nephropexy *casbándan e gorde ye wenávar, sar e já ye xod*

nephroptosis *oft e gorde*

nephropyelitis *ámás e gorde va lagance ye án*

nephropyelolithotomy *darávardan e sang e gorde bá borew e lagance*

nephropyeloplasty *vásác/bázsázi ye lagance ye gorde*

nephropyosis *cerk kardan e gorde*

nephrorrhagia *xunrizi az gorde*

nephrorrhaphy *kárdpezewki va duxtan e gorde*

nephrosclerosis *saxt gawtan e sorxragcehá ye gorde*

arteriolar nephrosclerosis *saxt gawtan e sorxragcehá ye gorde, ke bá xunwáw va báláraftan e fewár e xun hamráh ast*

benign nephrosclerosis *saxt gawtan e sorxragcehá ye gorde, nazd e mardom e bálátar az 60 sál*

nephroscope *dastgáh e gordebin ke darun e gorde rá dide lule ye wostowu niz dárad.*

nephroscopy *didan e darun e gorde bá dastgáh e gordebin*

nephrosis *bimári ye gorde, vá ásib e lulehá ye bárik va birun rixtan e sepidehá*

nephrostolithotomy *birun ávardan e sang az lagance ye gorde az luleyi ke dar wekam gozáwte va be darun e lagance ye gorde gozárand.*

nephrotic *vábaste be* "nephrosis"

nephrotomy *borew dádan e báft e gorde*

nephrotoxic *zahrnák baráye gorde, ásibresán baráye gorde*

nephrotoxicity *zahrnáki baráye gorde, ásibresáni baráye gorde*

nephrotoxin *zahr baráye gorde*

nephroureterectomy *boridan e gorde va miznáy*

neptunium *áxwij* [element] *e partouzá, ke az forupáwi ye Uràniyom padid áyad, geráni ye parmánu*yi/atomi 237, bá* "Np" *newán dáde miwavad.*

nerve *pei*

afferent nerve *pei ye ávarán*

nerve-center *goruhi yáxte ye pei ke miyán e xodewán peivand e nazdik dárand/peináfu*[pei + náfu <Avestáyi] (EDPL)]*

cerebral nerve *pei ye maqzi*

cervical nerves *8 joft peiyi ke az sotun e mohre ye gardani birun áyand.*

cranial nerves *12 peiyi ke az maqz birun áyand*

depressor nerve *peiyi ke kár e andámi rá bekáhad yá fewár e xun rá páyin ávarad*

digital nerve *pei ye angowt (e dast/pá)*

femoral nerve *pei ye ráni*

glossopharyngeal nerve *pei ye zabáni-galuyi*

gluteal nerve *pei ye kapali*

gustatory nerve *pei ye cewáyi*

intercostal nerve *pei ye miyándandeyi*

laryngeal nerve *pei ye neikanak**

lumbar nerve *pei ye kamari*

motor nerve *pei ye jonbewi*

myelinated nerve *pei ye dárá ye puwew e miyelini*

occipital nerve *pei ye pasesari*

oculomotor nerve *pei ye jonbewi ye cewm*

olfactory nerve *pei ye buyáyi*

palatine nerve *pei ye kami*

parasympathetic nerve *pei ye sard o tar [Fereidun Moqbeli]*

parotid nerve *pei ye bonáguwi*

pectoral nerve *pei ye sineyi*

perineal nerve *pei ye miyándoráh*

peroneal nerve *pei ye názokneyi*

peripheral nerve *pei ye birun az maqz va maqz e tire*

petrosal nerve *pei ye xáreyi*

phrenic nerve *pei ye váwám* [membrane] *e miyán e sine va wekam*

plantar nerve *pei ye kafepá*

popliteal nerve *pei ye powt e/pas e zánu*

pudendal nerve *pei ye warmgáh/warmi*

radial nerve *pei ye zand e zebarin*

recurrent laryngel nerve *pei ye bázgardande ye neikanak*

sacral nerve *pei ye xáji*

saphenous nerve *pei ye sáfen/sáq e pá*

nerve to sartorius *pei ye máhice ye darzi (ye rán)*

sciatic nerve *pei ye cárband (A. Ariyanpur Kawani); pei ye bozorg e keyle* [<Gilaki*,* inner aspect of thigh]

scrotal nerve *pei ye kise ye xáye*

sensory nerve *pei ye sahewi/senahewi*

sphenopalatine nerves *peihá ye wabpare-kámi*

spinal nerves *peihá ye maqz e tire*

splanchnic nerves *peihá ye andarunehá/andámhá ye andaruni/wiyáb* [Gilaki]*

subclavian nerve *pei ye zir e canbari*

stylohyoid nerve *pei ye neyzeyi-faláxani*

supraclavicular nerve *pei ye bálá ye ostoxán e canbari*

sural nerve *pei ye powt e sáq e pá*

sympathetic nerve *pei ye garm o xowk*

temporal nerve *pei ye gijgáhi*

tibial nerve *pei ye dorowtneiyi*

trochlear nerve *pei ye qerqereyi*

ulnar nerve *pei ye zand e zirin* [ulna]

vagus nerve *pei ye dahom e maqzi*

zygomatic nerve *pei ye gune*

nervous **1** *vábaste be pei.* **2** *pariwán, áwofte, wuride, ásime*

nervous breakdown *varwekastegi ye raváni, ravánkástegi*, varwekástegi ye raván*

nervousness *pariwáni, áwoftegi, wuridegi, ásimegi*

nervous system *dastgáh e pei*

nesidioblast *yáxte ye ruyáni* [embryo] *ke báft e jazireyi/ádáki ye separine misázad.*

nesidioblastoma *qodde ye/gude ye báft e jazireyi/ádáki ye separine* [pancreas]

nesidioblastosis *afzáyew e parákande ye báft e jazireyi/ádáki ye separine*

nest *tude ye kucaki az báft e bigáne*

net *tur*

achromtic net *tur e rangnápazir darun e yáxte*

nettle *"gazane" giyáh az gune ye* "Urtica"

network *dám, parvazan*

Chiari's network *dámi az tárhá ye bárik dar kaf e dehliz e rást ke bázmánde ye báft e ruyáni* septum spurium, *ast*

venous network *dámi az siyáhraghá*
neuragmia *páre gawtan e tane ye yek pei*
neural **1** *vábaste be pei.* **2** *dar maqz e tire*
neuralgia _dard e pei; (pezewki) saci*; dard e pei ye sar yá roxsár [<saci*, (Avestáyi). bengarid be Yawthá 1,Purdávud, Ábányawt, sát e 273-275, hát e 90-93]_
neuralgic adj, _saci*. //dard e saci*//. [bengarid be_ "neuralgia"*]*
neuraminic acid *asid nuráminik*
neuranagenesis *bázsázi ye báft e pei*
neurapraxia *kár nakardan, va naresándan e konew e pei, bedun e degarguni ye sáxtemáni [con peiro ye fewordegi, kamxuni, yá kust* [trauma]
neurasthenia *sosti ye raván va tan va mándegi* [fatigue]*; bituwi*
neuraxis *dastgáh e pei ye nápik* [central]
neurectomy *váboridan e yek pei*
neurectopia *nábejáyi ye yek pei*
neurergic *vábaste be kár e pei*
neurexeresis *páregi ye pei*
neurilemma *puwine ye láye ye miyelin e pei*
neurilemmoma *gude ye/qonde ye/qodde ye puwine ye láye ye miyelin e pei*
neurinoma *gude ye* "schwann"
neuritis *ámás e pei*
neur(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "vábaste be pei"*
neuranastomosis *peivand e do pei bá kárdpezewki*
neuranatomy *kálbodwenási ye peihá*
neurastrocytoma *glioma yá astrocytomá ye kaf e wekamce ye sevvom e maqz yá lapakhá ye gijgáhi*
neurobiology *zistwenási ye dastgáh e pei*
neuroblast *yáxte ye sázande ye yáxte ye pei*
neuroblastoma *cangár e yáxtehá ye sázande ye yáxte ye pei az dastgáh e pei ye xodkár, va maqz e gudehá ye bálá ye gorde, dar kudakán e zir e dah sál dide miwavad.*
neurocanal *kanál e sotun e mohre*
neurochemistry *ximiyá ye dastgáh e pei*
neurochorioretinitis *ámás e láye ye muragi va pei ye bináyi*
neurodegenerative *vábaste be káhew e pei*
neurodendrite *wáxak (e girande) [dar yáxtehá ye pei]*
neurodendron *wáxak e yáxte ye pei*
net *tur, dám, wast*
network *tur, dám, wast*
neuroglia *sáxtemán e negahdárande ye báft e pei, ke az yáxtehá ye borunpusti* [ectoderm] *sáxte wode, in yáxtehá wáxe-wáxe hastand, va* [neuroglial cells] *yáxtehá ye seriwomi ye pei yá* [glial cells] *yáxtehá ye seriwomi xánde miwavand. Se gune* "neuroglial cells" *dárim,* [astrocyte (astroglia)] *"yáxtehá ye seriwomi ye setáreyi" va* "oligodendrocyte (oligodendroglia) *"yáxtehá ye seriwomi ye kamwáxe" ke kárewán sáxtan e* myelin*, resándan e xorák be yáxtehá ye pei va negahdáwtan e ionhá baráye kár e yáxtehá ye pei ast, va* [microyte*há* (microglia)] *yáxtehá ye seriwomi ye jeqel ke kárewán bigánexári va bordan e zobále ast.*
neutron, flux of neutrons: _wármán* [besanjid be "wáridan"]. wármán* e notronhá/bámakhá*_
nipple *sar e pestán, "con do sar e pestán va hesse buyidan bedán báwad." (ZBP, L5119, ZX); nouk e pestán; dogme ye pestán. "Do dogme ye pestán e zan har qadr qodde dárad, be womárehá ye án bacce peidá mikonad." (ZBP, C4490, FM, Nirangestán, Sádeq e Hedáyat]*
node *gere, dożak, tokme, áźax, pixe, pixak [<Pahlavi (ZBP, C7871, BF)]*
nodule *gere, áźax, gug*
nutrient *xorál [Fereidun Siassi]*
nutrition *xorál [Fereidun Siassi]*

nystagmus *dou-dou zadan e cewmán; jonbew e náxáste ye cewmán, ke mitavánad ásuyi* [horizontal]*, mexik/sahik** [vertical]*, yá carxewi báwad.*
amaurotic nystagmus *jonbew e náxáste ye guy e cewmán nazd e nábináyán*
ataxic nystagmus *jonbew e náxáste ye cewmán, ke bá* "multiple sclerosis" *hamráh ast.*
caloric nystagmus *jonbew e náxáste ye cewmán, ke hengám e wostowu ye guw bá áb e garm yá sard padid miáyad.*
central nystagmus *jonbew e náxáste ye guy e cewmán ke az ásib e maqzi barxizad*
disjunctive nystagmus *jonbew e náxáste ye cewmán, ke dar án cewmán be su ye ham, yá dur az ham mijonband.*
downbeat nystagmus *jonbew e náxáste ye guy e cewmán az bálá be páyin*
fixation nystagmus *jonbew e náxáste ye guy e cewmán hengám e xire negaristan be cizi*
labyrithine nystagmus *jonbew e náxáste ye guy e cewmán az bimári ye dehlizhá ye guw*
miner's nystagmus *jonbew e náxáste ye cewmán, ke dar kárgarán e kán e zoqálsang dide miwavad.*
opticokinetic/ optokinetic nystagmus *jonbew e náxáste ye cewmán, hengámi ke cizhá az jelo ye cewmán migozarand, con hengám e negaristan az panjere ye kárván dudi. Baráye dorosti ye kárkard e cewm va dehliz bekár miravad.*
pendular nystagmus *jonbew e náxáste ye cewmán, ke con ávang e pangán* e divári bá ham mijonband. Námhá ye digar e in gune jonbew e cewm:* "oscillating nystagmus", "undulatory nystagmus", *va* "railroad nystagmus", "vibratory nystagmus" *ast.*
vestibular nystagmus *jonbew e náxáste ye cewmán, ke bá bimárihá ye dehlizhá ye guw hamráh ast.*
voluntary nystagmus *jonbew e xodxáste ye cewmán, ke barxi mardom be xást e xod cemánewán rá tá 80 bár dar vipál** [second] *mitavánand bejonbánand.*

nystaxis *bengarid be* "nystagmus"

Oo

O *namád e oksiźen*
oak *deraxt e balut/pálut az gune ye* <u>Quercus</u>. *Pust e hame ye in deraxtán mázu* [tannin] *ye faráván dárad.*
oasis *ábádi miyán e kavir, yek pare báft e tandorost, dar miyán e yek baxw e bimár.*
OB *kutáhwode baráye* "obstetrics" *pezewki ye záyemán*
obelion *jáyi ru ye darz e miyán e sar ke rástáyi ke do surάx e áhiyáne* [parietal] *rá beham micasbánad bá án barxord mikonad.*
obese *farbeh*
obesity *farbehi*
endogenous obesity *farbehi ye suxtosázi* [metabolic] *yá źeni*
exogenous obesity *farbehi ye porxori*
morbid obesity "*farbehi ye bimárgune" ke dar án vazn e bimár do yá se barábar e hanjár* [normal] *báwad. In farbehi bá bimárihá ye gunágun hamráh tavánad bud.*
objective **1** *ánce ke daryáftani (didani, parmásidani, buyidani…) báwad.* **2** *ármán, ámáj.* **3** *źále* [lens] *ye rizbin ke nazdik e ciz e ázmáyewi báwad; "źále ye nemune", na "cewmi"*
obligate *nácár, zuraki, con bákteriyi "nácár havázi"*
oblique *orib*
obliquity *oribi, orib budan*
obliquus *orib*
obliteration *pák az miyán bardáwtan (con bá bimári, pusidegi, kárdpezewki, partoudehi va mánand e án)*
oblongata *cárguw, cárkarán**
obsession *áviwt* [az Sanskrit, "áviw"]*
obsessive *áviwte* [az Sanskrit, "áviw"]*
obsessive-compulsive personality *manew e bávari-zuri; manew e áviwte-zuri**
obsolescence *páyán e har ravand e kárwenásik e tan*
obstetric, obstetrical *vábaste be záyemán, záyemáni*
obstetrician *pezewk e záyemán*
obstetrics *pezewki ye/rewte ye záyemán*
obstipation *xowk kár kardan e wekam*
obstruction *band ámadan*
intestinal obstruction *bandámadan e rude*
obstruent *ánce ke máye ye bandámadan/baste wodan gardad*
obtund **1** *kond, na tiz.* **2** *kerex.* **3** *káhew e howyári*
obtundation *kásti ye howyári, gongi*
obtundent **1** *dáru ye káhande ye dard.* **2** *kerex kardan.* **3** *árámbaxw, bihuwkonand e ye sabok*
obturation *band ámadan, bastan (e rude)*
canal obturation *porkardan e hame ye surάx e riwe ye dandán*
obturator **1** *har ciz ke suráxi rá por konad.* **2** *cizi ke wekáf e kám rá por konad*
obtusion *kerexi, mangi*
occipital *pasesari; pasesar*
occipitalis *pasesari; pasesar*
occipitoanterior *hengám e záyemán, pas e sar e bacce be jelo/be ostoxán e warmgáh negáh mikonad*
occipitoparietal *pasesari-áhiyáneyi*
occiput *pas e sar*

occlude *bastan, qofl kardan*
occlusion 1 *bastan, baste wodan.* **2** *girkardan, qofl wodan e dandánhá.* **3** *wive ye ruyeham newastan e dandánhá.* **4** *baste wodan e tárhá ye ává va xafegi ye zudgozar*
coronary occlusion *baste wodan e sorxraghá ye táji ye gew/del*
occult *penháni, nehofte, gong, picide*
ocellus 1 *cewm e kucak va sáde dar xarfastarhá* [insects] *va bimohregán* [invertebrate]. **2** *lakke ye rangi ye kucak.* **3** *har yek az źálehá* [lens] *ye cewmán e serewte* [compound eye] *xarfastarhá* [insects]
ochlesis *har bimári ke az anbuhi ye mardom padid áyad*
ochronosis *tahnewast e rangdánehá ye tire dar báfthá ye hambandi, niz tire wodan e guwhá va sepidi ye cewm va mize* [urine], *con dar* "alkaptonuria"
octa-, *piwvand be maini* [meaning] *ye hawt/8*
octan *ánce ke har hawtomin ruz bázgardad, 7 ruz dar miyán*
octane *octán, hydrokárboni ke dar naft yáft miwavad.*
octavalent *hawt gonji*
octet *har cizi ke az hawt ciz e hamánand padid ámade báwad, con hawt electron/cahár joft dar yek atom*
octigravida *zani ke baráye hawtomin bár ábestan wode báwad*
octipara *zani ke baráye hawtomin bár záyide báwad.*
ocular *cewmi, vábaste be cewm*
oculentum *rouqan e cewm*
oculist *cewmpezewk*
oculistics *darmán e bimárihá ye cewmi*
oculogyration *carxew e cewm gerd e mexvar piwin va pasin*
oculomotor *jonbew e cewm*
oculus *cewm*
odds *baxt e roxdádi/piwámadi*
odontalgia *dandán-dard*
odontic *dandáni, vábaste be dandán*
odont(o)-, *piwvand, dandán*
odontobothrion *cáhak* [alveolus] *e dandán*
odontobothritis *ámás e cáhak* [alveolus] *e dandán*
odontogenesis *peidáyew/ruyew e dandán*
odontoiatria *dandánpezewki*
odontoid *con dandán; dandánsán*
odontolith *sang e dandán*
odontolithiasis *bimári ye sang e dandán*
odontology *dandánwenázi, dandánpezewki*
odontoma *hargune gude ye dandán*
odontopathy *bimárihá ye dandán*
odontophobia *tars e bimárgune az didan e dandán; tars e bimárgune az kárdpezewki ye ruy e dandán*
odontoprisis *málew e dandánhá beham, dandánqoruce*
odontoradiograph *peikare ye dandán bá parto ye Rontgen*
odontoschism *tarak/wekáf e dandán*
odontoseisis *woli/laqqi ye dandán*
odontosis *sáxte wodan/ niw zadan e dandán*
odontheca *kise ye dandán*
odontotomy *boridan/borew e dandán*
odontotripsis *farsáyew e dandán*
odor *bu*
odorant *har ciz e buymand [xub], har ciz e buynák [bad]*
odoriferous *budár*

odorimetry *busanji*
odorivector *budár*
odynacusis *wenaváyi ye dardnák/bá dard*
-odynia *(pasvand), -dard*
odyn(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "dard"*
odynophagia *dard hengám e forudádan e xorák*
Oeciacus *guneyi sás* [Cimex] *e pawmálu*
"Oedipus complex" *"Gereh e raváni ye Odipus" Afsáne ye Yunáni, ke dar án Odipus rá kasi pedarxánde gawt. Bozorg ke wod, pedar rá kowte va mádaw rá be zani gereft."*
oe-, *baráye váżeháyi ke bá* "oe-" *ááqáz miwavand be* "e-" *bengarid.*
oesophagus *bengarid be* "esophagus"
official *wenáxte wode dar baxw e dárusázi ye kewvar*
officinal *ánce dáru ke dar dáruxáne baráye foruw hast*
ohm *ohm, ke be* "O" *newán dáde miwavad, yekkán e páydári ye barqi, va án páydári ye sotuni ast az żive dárá ye 1 milimetr e cárguw dar bon va be borzá ye 106 milimetr*
ohmammeter *ohm va ámpersanj*
ohmmeter *ohmsanj*
-oid *pasvand, be maini* [meaning] *ye "hamánand e…"*
oidomycosis *bimári ye bá qárchá ye* "Oidomycetes"*, gune ye* "Oidium"
Oidium *nám e piwin e qárcháyi ke aknun* Candida *va* Geotrichum *xánde miwavand.*
oil *rouqan*
almond oil *rouqan e bádám*
anise oil *rouqan e bádiyán/bádiyáne/vádiyán*
arachis oil *rouqan e peste ye wámi* [peanut]
betual oil *rouqan e* "methyl salicylate"
caraway oil *rouqan e zire*
cardamom oil *rouqan e hel*
castor oil *rouqan e karcak*
coconut oil *rouqan e nárgil, ke dar sábun, wokolát, va wamm* [candle] *bekár miravad.*
coriander oil, Coriandrum sativum, *rouqan e gewniz, baráye mazeaw bekár miravad.*
cod liver oil *rouqan e jegar e máhi ye "Moru"* Gadus morrhua" *baráye vitamin e A va D bekár miravad.*
corn oil *rouqan e zorrat/balál, baráye ámixtan e dáruhá bekár miravad.*
cottonseed oil *rouqan e panbedáne, dar sábun, xámehá ye áráyewi, poxtopaz va dáruhá ye dámpezewki bekár miravad*
oil of dill *rouqan e webet/wivid, baráye bu ye xowaw bekár miravad.*
eucalyptus oil *rouqan e okáliptus, ke az barg e deraxt e okáliptus, bedast miáyad baráye xowbukardan e dáruhá va pák kardan e pust, va zaxm va kerex konande bekár miravad.*
fennel oil *rouqan e ráziyáne, piwtar con bádwekan bekár miraft.*
flaxseed oil *rouqan e dáne ye katán, dar sábun va niz baráye kárkardan e wekam dar dámpezewki bekár miravad.*
linseed oil *rouqan e dáne ye katán. bengarid be* "flaxseed oil"
male fern oil *rouqan e saraxs e nar,* "filicin" *dárad va kermkow ast.*
mineral oil, light white mineral oil *paráfin, az naft bedadst ámade, baráye ámixtan e dáruhá bekár rafte, niz máye ye kár kardan e wekam miwavad.*
mustard oil *rouqan e xardal ham dar ájil bekár rafte, ham máye ye vámew/bálá-ávardan e xorák gawte ham baráye pust va xábándan e ámás bekár miravad.*
nutmge oil *rouqan e gouz e Hendi, dar dárhu baráye xowmaze kardan bekár miravavad.*
olive oil *rouqan e zeitun, dar simán e dandán, va narmkonande be kár miravad.*
orange oil *rouqan e pust e portoqál, baráye xowmaze kardan e dáruhá bekár miravad.*
orange flower oil *rouqan e wokufe ye portoqál, baráye xowmaze kardan e dáruhá va hubu* [perfume] *bekár miravad.*

peanut oil *rouqan e peste ye wámi baráye bordan e dáruhá* [carrier] *bekár miravad, niz dar dámpzewki máye ye kár kardan e wekam miwavad.*
peppermint oil *rouqan e pune, susanbar, baráye xowmaze kardan e dáruhá bekár miravad, niz bádwekan ast.*
persic oil *rouqan e haste ye zardálu baráye xowmaze kardan e dáruhá bekár miravad.*
ricinus oil *rouqan e karcak, bengarid be* "castor oil"
sesame oil *rouqan e konjed/arde*
spearmint oil *rouqan e na'ná/nánâ/áviwan*
oil of spruce *rouqan e deraxt e wukarán/waykarán/wabibi* [hemlock]
teel oil sesame oil *rouqan e konjed/arde*
thyme oil *rouqan e áviwan*
ointment *rouqan, roqan, farávarde ye rouqani ke ru ye pust bekár ravad, digar námhá ye án* **unguent, unction,** *va* **salve**
-ol *pasvand be maini ye án ast ke máye "alkol" yá "fenol" ast.*
olea *deraxt yá deraxtce ye zeitun e jangalo* "Olea oleaster" *yá zeitun e hanjár* [normal] "Olea europea"
oleageinous *roqani, carb*
oleandrin *glykozid e del, ke* **digitalose,** *va* **digitaligenin** *dárad ham kár e del/gew rá behtar karde ham mizeávar* [diuretic] *ast.*
oleaster 1 *deraxt e zeitun e jangali.* **2** *deraxt yá bute ye zeitun*
oleate *namak, anion, yá ester e gouhar e/asid* "oleic"*; rouqani ke* "oleate" *dárad va baráye málidan ru ye pust be kár ravad.*
olecranon *barjestegi ye sar e zand e zirin* [ulna] *dar árenj, ke baxwi az foruraftegi ye qerqere* [trochlear notch] *rá misázad.*
oleic acid *gouhar e/jouhar e* oleik
olenitis *ámás e árenj*
ole(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "roqan"*
oleochrysotherapy *darmán bá roqan va namak e zar*
oleoperitoneography *zadan e roqan e yod-dár dar wekam va partonegári az puwew e rudehá*
oleostearate *oleoesterát*
oleosus *carb, roqanoi*
oleovitamin *vitámin dar roqan e máhi yá roqan e giyáhi*
oleum *roqan*
olfaction *buyáyi*
olfactory *buyáyi, yábáyi, "Joz in lezzati haqir ke be vey miresad az in panj dar e gowáde con wenaváyi, va bináyi va yábáyi [buyáyi] va cewáyi, va barmacáyi [parmásew,* palpation*]." (ZBP, L1677 DB)*
olfactum *buyáyi*
oligemia *kamxuni*
olig(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kam"*
oligoamnios *kambud e áb e gerde/ pirámun e bacce dar zehdán e mádar*
oligodendroglia 1 *yáxtehá ye rupusti, ke yáxte ye pei nistand va baxwi az puwew e maqz rá misázand, rewtehá ye in yáxtehá gerd e "ákson*" picide va puwew e* Myelin *rá misázand.* **2** *báfti ke az in yáxtehá sáxte wode báwad*
oligodendroglioma *gude/qodde ye nikxim e yáxtehá ye "*oligodendroglia"
oligodontia *nabudan e besyári az dandánhá, va kucak budan e ánhá*
oligodynamic *beviże yuwostháyi*/felezháyi con jive va sim ke bá andáze ye xeili kam kárkard e besyár nirumandi ruy e yáxte yá jándár dárand.*
oligogalactia *kami ye tarávow e wir*
oligohydramnios *kambud e áb e darun e pardehá ye gerd/pirámun e bacce dar zehdán*
oligohypermenorrhea *gahgáh dawtán gawtan, ammá xunrizi faráván kardan*
oligohypomenorrhea *gahgáh dawtán gawtan, ammá xeili kam xunrizi kardan*
oligonecrospermia *kambud e yáxte ye zeh* [sperm] *va morde budan e ánhá*

oligospermia *kambud e yáxte ye zeh dar wosr/mani*
oligotrophy *kamxoráki*
oliguria *kami ye gonj e mize, kamwáwi*
oliguric *docár e kami ye gonj e mize/kamwáwi*
oliva *barjestegi ye zeituni birun va bálá ye heramhá ye piyáz e maqz* [medulla oblongata]
olive **1** *zeitun.* **2 oliva** *barjestegi ye zeituni birun va bálá ye heramhá ye piyáz e maqz*
o.m. *kutáh wode baráye* "omni mane" *[Látini]: har ruz*
-oma *pasvand be maini* [meaning] *ye "cangár", pel/pil (ZBP, C252 FM)*
omagra "gout", *neqres, vátawu* ye wáne*
omalgia *dard e wáne*
omarthritis *ámás e band e wáne*
omasitis *ámás e wirdán*
omasum *wirdán*
omega, ω Ω *"omegá" bist o yekkomin va vápasin vát** [letter] *e dabire ye Yunáni*
omentum *cádorpih*
greater omentum *bengarid be* "omentum majus"
lesser omentum *bengarid be* "omentum minus"
omentum majus *cádorpih e bozorg/mahcádorpih ke az xam e bozorg e kom* [stomach] *be ru ye qulun e pahnáyi miáyad*
omentum minus *cádorpih e kucak/kehcádorpih ke az xam e kucak e kom* [stomach] *be náf e jegar micasbad*
omentumectomy *váboridan e cádorpih*
omicron, ο Ό, *pánzdahomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni*
omitis *ámás e wáne*
ommatidium *"cewmak" yeki az yekkánhá ye cewm e serewte* [compound eye] *ye bandpáyán* [arthropods]*; har cewmak be tanháyi hame ye pározhá ye yek cewm rá dárad.*
omn. hor. *Kutáh wode az* "omni hora" *Látini, be maini* [meaning] *ye "har tasu"* [every hour]
omnivorous *hamecizxár, jánevari ke ham giyáh va ham guwt mixorad*
Omn. noct. *Kutáh wode az* "omni nocte" *Látini, be maini* [meaning] *ye "har wab".*
om(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "wáne"*[shoulder]
omophagia *xámxári*
omoplata *ostoxán e wáne*
omphalitis *ámás e náf*
omphalitis of birds *ámás e kise ye zarde ye toxm, ke juje rá cand ruz pas az birun ámadan az toxm mikowad*
omphal(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "náf"*
omphalocele *qori ye náfi, hengám e záyemán rudehá ye nouzád zir e pust az suráx e náf birun miáyad.*
omphalomesenteric *vábaste be náf va rudeband*
omphalorrhagia *xunrizi az náf*
omphalorrhea *tarávow e sepidxun az náf*
orrhexis *páregi ye náf*
omphalus *náf*
o.n. *kutáh wode az* "omni nocte"*, Látini, be maini* [meaning] *ye "har wab"*
onanism **1** *marzemán e kutáh va boride.* **2** *mowtagán**
Onchocerca *guneyi kerm e gerd az xáneváde ye* "Filaroidea" *ke zir e pust va dar cewm ziste az ráh e raghá ye sepidxuni be ánjá miresad.*
onchocerciasis *bimári ye kermi az kermhá ye* Onchocerca *ke gerehhá ye por xárew dar pust padid miyávarad. Raghá ye sepidxuni niz ámáside pust lakke lakke va setabr migardad. Niz cewm rá docár mikonad va ámás e pei ye bináyi be kuri miyanjámad.*
onchocercosis *bengarid be* "onchocerciasis"
onc(o)-[1] *piwvand be maini* [meaning] *ye tude, barjestegi*

onc(o)-[2] *piwvand be maini* [meaning] *ye cangak, kaź, każe, kaźak*
oncogene *geni/ženi ke mitavánad yáxtehá ye hanjár* [normal] *rá cangári gardánad.*
oncogenesis *padid ávardan e cangár* [cancer]
oncogenic *máye ye cangár; padidávarande ye cangár*
oncogenicity *padidávarandegi ye cangár*
oncogenous *máye ye cangár; padidávarande ye cangár*
oncoides *bádkardegi, varqolonbidegi*
oncology *cangárwenási*
oncolysis *az miyán bardáwtan e yáxtehá ye cangári*
oncolytic *az miyán bardárande ye yáxtehá ye cangári*
oncoma *gude, qonde*
oncosis *bimári ye cangár* [cancer]
oncotic **1** *bádkardegi.* **2** *fewár*
oncovirus *virushá ye RNA,* Retroviridae *ke cangár padid ávarand.*
Ondine's curse "Ondine" *nám e ferewte ye afsáneyi ye Álmáni ke mardi rá ke be ewqaw páyband nabáwad, jádu karde, con bexábad, wowháyaw xub havánagerefte, be xafegi miyoftad.*
-one *(pasvand dar kimiyá)* **1** *azot e panjgonji, yá* **2** *do riwe ye hydrokarbon ke be yek* "carbonyl ketone" *casbideand.*
oneiric *vábaste be xábdidan*
oneirism *be bidári xábdidan*
oneir(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "xábdidan"*
oneirodynia *kábus*
oneirogmus *birunjastan e wosr* [semen] *be xáb*
oneiroid *con xáb (didan)*
oneirology *xábwenási*
oneirophrenia *guneyi manew-gosastegi* [schizophrenia] *ke dar án bimár be bidári dar xáb ast*
oneiroscopy *váwekáftan e xáb baráye darmán*
onium *dar ximiyá "onium", "*cation" *i ke dar án azot bálátarin gonj* [volume] *rá dárad, con yon e ammonium* NH_4^+
onlay **1** *peivandi ke bá án ru ye andámi rá puwánand.* **2** *qáleb e áhani ke ru ye dandán e vásáxte* [repaired] *gozárand tá porzur gardad*
onomatomania *natavánastan jelo ye xod rá gereftan, va peivaste barxi váźehá rá goftan*
onomatophobia *tars e bimárgune az wanidan e barxi váźehá*
onomatopoiesis *sáxtan e váźehá ye bimaini* [meaningless]
ontogenesis *padid ámadan e jándárán; záyew*
ontogenic *vábaste be padid ámadan e jándárán; záyewi*
ontogeny *naqw-bar-naqw; padid ámadan e jándárán; záyew*
ontogeny recapitulates phylogeny, *sáxtan e har jándár, tárix e neźádi ye hame ye jándárán e piwin e hamxáneváde rá naqw bar naqw, mipeymáyad.*
onychatrophia *xordraftan/káhew/godázew e náxonhá*
onyalai, onyalia *guneyi* "thrombocytopenic purpura" *ke dar Áfriqá dide miwavad va dar án dar kám va dahán távalhá ye xuni padid miáyad.*
onychatrophy *xordraftan/káhew/godázew e náxonhá*
onychauxis *setabri ye/kolofti ye náxon*
onychectomy *váboridan e náxon, bestar e náxon, yá panje ye jánevaran*
onychia *ámás e bestar e náxon, va oftádan e náxon*
onychitis *ámás e bestar e náxon, va oftádan e náxon*
onych(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "náxon"*
onychoclasis *wekastan e náxon*
onychocryptosis *foruraftan e náxon dar guwt e pirámunaw*

onychogryphosis *kolofti ye náxon va be rixt e cangál e jánevarán darámadan*
onychoheterotopia *ruyidan e náxon dar jáyi náhanjár* [abnormal]
onychlysis *jodá gawtan e náxon az bestaraw.*
onychomadesis *jodá gawtan e páreyi az náxon az bestaraw. Va oftádan e án.*
onychomalacia *narmi ye náxon*
onychomycosis *kacali ye náxon*
onychoosteodysplasia *bimári ye xánevádegi bá xordraftan e náxonhá, kucak mándan e ostoxán e kawgak, kucaki ye árenjhá va lagan*
onychopathy *bimári ye náxon*
onychophagia *bimári ye javidan e náxon*
onychophagy *bimári ye javidan e náxon*
onychoschizia *wekáf bardáwtan e labe ye náxonhá*
onychosis *bimári ye náxonhá*
onychotomy *wekáftan e náxon*
o'nyong.nyong *az zabán e xoráyán* [east] *e Áfriqá, bimári ye virusi ke az pawe ye* anopheles *be mardom miresad va mánand e* "dengue" *ast. bá ámás e gerehá ye sepidxuni, dard e bandhá va birunrixtan e pust bá xárew.*
onyx *náxon e dast yá pá*
onyxis *foruraftan e náxon dar guwt*
oo-¸ *piwvand be maini* [meaning] *ye "toxm"*
ooblast *yáxteyi ke az án toxmak padid áyad.*
oocephalus *kalle-toxmi*
oocyesis *ábestani dar toxmdán*
oocyst *toxm dar kise*
oocyte *yáxte ye toxm*
oogamous *ánce ke az toxm e gownide* [fertilized] *padid áyad.*
oogamy *gownide gawtan e toxmak bá yáxte ye zeh* [sperm]
oogonium *yáxte ye áqázin ke yáxte ye "toxmak" az án padid miáyad.*
oophagy *xarfastarháyi* [insects] *ke xorákewán toxm ast*
oophorectomy *váboridan e toxmdán*
oophoritis *ámás e toxmdán*
oophor(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "toxmdán"*
oophorohysterectomy *váboridan e toxmdán va zehdán*
oophorosalpingectomy *váboridan e toxmdán va lulehá ye zehdán*
opacification **1** *mát gawtan (con nini* [cornea] *ye cewm).* **2** *yek ciz e mát*
opaque **1** *mát.* **2** *ánce ke parto ye rontgen az án nagozarad.*
open **1** *báz, bedun e pust, con zaxm.* **2** *madár e barqi ye báz.* **3** *báz, na baste.* **4** *dar paźuhewhá ye pezewki, ke dar án pezewk midánad ke ce dáruyi baráye ázmáyew be ár mibarad.*
opening *suráx, daháne*
atrioventricular opening *suráx e dehlizi wekamceyi*
opening of bladder *suráx e piwábdán be mizráh*
pharyngeal opening of auditory tube *suráx e lule ye wenaváyi dar galu*
opening of inferior/ superior vena cava *suráx e bozorg siyáhrag e zebarin/zirin*
operation *ápang* [<Avestáyi, ápangh]; salyáni; kárdpezewki*
Bilroth's operation *ápang e* Bilroth*, ke kom rá boride daháne ye án rá bá sar e boride ye davázdahe miduzand.*
Blalock-Taussig operation *peivand e sorxrag e zir e canbari ye be sorxrag e wowi*
Caldwell-Luc operation *bázkardan e sinus e/kávák e árváre ye bálá az zir e lab va báz kardan e suráx e án be darun e bini*
exploratory operation *ápang e váresi/paźuhewi*
Glenn operation *peivand e bozorgsiyárag e zebarin be sorxrag e wowi ye rást*

Mayo's operation *boridan e* pylorus/ *darbán e kom* [stomach] *va duxtan e davázdahe va* pylorus/ *darbán e kom va peivand e kom bá rude ye bárik.*
minor operation *ápang e/kárdpezewki ye kucak/sabok*
Mustard operation *dádan e bozorgsiyáhrag e zirin va zebarin be wekamce ye cap e del va dádan e siyáhraghá ye wowi be wekamce ye rást baráye darmán e jábejáyi ye sorxrag e wowi va áortá Dar in ápang az Teflon baráye jábejáyi ye siyáhraghá komak migirand. darbán e kom*
Senning operation *bengarid be* "Mustard operation", *dar* Senning *az báft va diváreha ye dehlizhá komak migirand va párce ye sáxtegi/Teflon bekár nemiravad.*
plastic operation *kárdpezewki ye zibáyi, bá peivand e báft*
Trendelenburg's operation **1** *bastan siyáhrag e sáfen* [saphenous vein]. **2** *váboridan e siyáhraghá ye gowád e rán va sáq e pá.* **3** *borew e sine va birun kewidan e laxte ye xun az sorxrag e wowi*
Ziegler's operation *borew be rixt e "V" dar angurak* [iris] *e cewm va sáxtan e siyáhe* [pupil] *ye nou dar cewm.*
operator **1** *kárdpezewk.* **2** *kasi ke bá máwini kár mikonad*
operculum **1** *darpuw, sarpuw.* **2** *baxw e sarpuw e lapak e piwáni ye páyini ye maqz*
cartilaginous operculum *puwew e korjani ye bandgáh e gijgáhi va árváre ye zirin*
dental operculum *puwew e guwti ye dandáni ke hanuz niw nazade*
frontoparietal operculum *wekanj e sarpuw e lapak e piwáni ye páyini ye maqz*
operon *dar genwenási, baxwi az kromozom ke gen/źen e kári* [operator gene] *dar án ast va kár e sáxtemáni ye gen rá zir e dast dárad.*
ophiasis *rixtan e mu ye gijgáhi va pas e sar*
Ophidia *rasteyi az márhá*
ophidic *vábaste be már*
ophidism *márzadegi*
Ophiophagus Hannah *már e kobrá ye Hendi*
ophiotoxemia *márzadegi*
ophryon *miyángáh e rástáye báláye do guye cewm/abrován*
ophryosis *gereftan e máhice ye abrován*
ophthalmagra *cewmdard*
ophthalmalgia *cewmdard*
ophthalmectomy *birun ávardan e guye cewm bá kárdpezewki*
ophthalmia *ámás e sarásari ye cewm*
catarrhal ophthalmia *ámás e báft e hambandi ye cewm*
ophthalmia eczematosa *zereymo* [<zereymo (Lori) ZBP,C2030 FL)]/ekzemá ye cewm*
Egyptian ophthalmia *taráxom*
ophthalmia neonatorum *ámás e cerki ye cewm e nouzád dar dahruz e noxost e zendegi, ke az mikrobhá ye zehgir e mádar barmixizad.*
ophthalmia nivialis *kuri az barf; barfkuri*
ophthalmia nodosa *ámás e gerehnák e cewm ke az lise* [larva] *ye parváne yá bit* [moth] *padid áyad, dar in bimári riwe ye hame ye możehá ámás mikonad.*
periodic ophthalmia *ámás e payápei ye angurak e cewm* [iris] *nazd e asb*
spring ophthalmia *ámás e cewm dar bahárán*
sympathetic ophthalmia *zaxm va ámás e angurak* [iris] *e yek cewm, ke pas az cand hafte cewm e ásib nadide niz docár e ámás e angur gardad.; "ámás e hamdardi ye angur e cewm".*
ophthalmic *vábaste be cewm*
ophthalm(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "cewm"*
ophthalmodesmitis *ámás e zardpeihá ye/likhá* ye máhicehá ye cewm*
ophthalmodiastimeter *dastgáhi baráye yáfttan e já ye dorost e do źále* [lens] *ye áyank*
ophthalmodynamometry *dastgáhi baráye andázegiri ye fewár e sorxraghá ye dám e cewm* [retina]
ophthalmography *peikarebardári az cewm*
ophthalmoleukoscope *dastgáh e ázmáyew e didan e ranghá*
ophthalmolith *sang e awki*

ophthalmologist *cewmpezewk*
ophthalmology *cewmpezewki*
ophthalmomycosis *bimári ye qárci ye cewm*
ophthalmomyiasis *bimári ye angali ye cewm bá kermak e magas e* Oestrus ovis
ophthalmomyitis *ámás e máhicehá ye cewm*
ophthalmomyositis *ámás e máhicehá ye cewm*
ophthalmomyotomy *wekáftan/boridan e máhice ye cewm*
ophthalmopathy *bimári ye cewm*
ophthalmophacometer *dastgáh e andázegir e niru ye wekast e nur e źále* [lens] *ye cewm*
ophthalmophantom *cewm e sáxtegi baráye ámuzew*
ophthalmoplasty *kárdpezewki ye zibáyi ye cewm*
ophthalmoplegia *lasi/lamsi/sosti ye máhicehá ye cewm*
ophthalmoplegic *docár e lasi/lamsi/sosti ye máhicehá ye cewm*
ophthalmoptosis *birunzadan e cewm, bengarid be* "exophthalmos"
ophthalmorrhea *xun ámadan az cewm*
ophthalmorrhexis *páregi ye guy e cewm*
ophthalmoscope *dastgáh baráye didan e tah e cewm*
ophthalmoscopy *didan e tah e cewm*
ophthalmostat *dastgáh e negahdárande ye cewm hengám e kárdpezewki*
ophthalmosteresis *az dast rafte budan e yek cewm*
ophthalmotomy *borew dádan e guy e cewm*
ophthalmotonometer *dastgáh e andázegiri ye fewár e darun e cewm*
ophthalmotrope *dastgáhi mekániki ke con cewm mijonbad, baráye newán dádan va ámuzew e kár e máhicehá ye cewm.*
ophthalmoxyster *abzári baráye taráwidan e parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm*
-opia *pasvand be maini* [meaning] *ye cewm yá did*
opiate *dáru ye darbardárande ye taryák; har dáru ye xábávar*
opioid **1** *har dáru ye taryáki ye sáxtegi.* **2** *taryák va farávardehá ye án*
opisthenar *powt e dast*
opisthion *noqte ye miyáni ye pas e sar, ru ye suráx e bozorg e pas e sar*
opisth(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "powt, pas"*
opisthognathism *pasraftegi ye árvárehá*
opisthorchiasis *bimári ye jegar bá kerm e* Opisthorchis felineus, *va* Opisthorchis viverrini
opisthotic *pas e sar*
opisthotonos *gereftan e máhicehá ye powt e tan va andámhá ye páyini va powt e garden, kamáni gawtan e tan be jelo*
opisthotonus *bengarid be* "opisthotonos"
opium *afyun, taryák, ke az tiq zadan e puwine ye quze ye giyáh e* Papaver somniferum *yá* Papaver album *be dast miáyad. Taryák dast e kam bist álkáloid dárad, ke morfin, lodeyin, pápáverin va* thebaine *dar pezewki be kár miravad.*
opossum *opossum, jánevar e kisedár e Ámriká ye nimruzin* [southern] *ke anbár e virus e* Trypanosoma cruzi *mibáwad.*
opportunistic *mikrobháyi ke bimárizá nistand ammá agar mardom yá jánevari peiro ye bimári yá xordan e dáruhá dastgáh e imeniyaw nátaván gardad máye ye bimári migardand.*
-opsia *pasvand be maini* [meaning] *ye "badi ye did"*
opsin *mádde ye sepideyi, dar yáxtehá ye dám e cewm* [retina] *ke rangdáne ye bináyi rá misázad.*
opsiuria *biwtar ámadan e mize* [urine] *hengám e xorák naxordan, tá hengám e govárew e xorák*
opsoclonia/ opsoclonus *dar bimárihá ye maqz va moxce, jonbew e guy e cewm az cap be rást yá rást be cap, yá bálá be páyin*
opsonin *opsonin, máddeyi ke be ántiźenhá casbide tá guycehá ye sepid betavánand ánhá rá bexorand.*

optic *cewm, cewmi*
optical *vábaste be bináyi*
optician *kasi ke farávardehá ye cewmi rá miwenásad va dastur midahad*
opticianry *dánew e bináyi va farávardehá ye bináyi*
optics *dánew e rouwanáyi va bináyi; didwenási, tiwenási* ["ti-" <Lori ye Surávi]*
optimal *behtarin*
optimum *behtarin nahád baráye kár*
opt(o)-, *bináyi va rowanáyi*
optogram *peikare ye dám e tah e cewm* [retina]
optokinetic *vábaste be jonbew e cewm va cizháyi ke dar meidán e did ast.*
optometer *dastgáh e andázegir e wekast e nur dar cewm*
optometrist *cewmwenás va kárwenás e bináyi; áynakwenás*
optometry *cewmwenás va kárwenás e bináyi; áynakwenási*
optophone *dastgáhi ke rouwanáyi va táriki rá be rixt e áváhá darávarde va bá án ranghá rá miwenavand.*
OPV, Oral Polio Vaccine *máye ye piwgiri az pá-oftádegi ye xordani*
ora[1] *labe, kenáre*
ora[2] *rixt e candgáni ye* "os"*, dahánhá, dahánehá*
oral *daháni, dahán*
oralogy *dahánwenási*
orange 1 *deraxt e portoqál,* Citrus aurantium *va mive ye án, ke do gun east, wiring va talx; az pust e har do gune dar dárusázi bekár mibarand.* **2** *rang e portoqáli*
orangeophil 1 *ánce ke be ásáni rang e portoqáli begirad.* **2** *yáxte yá báfti ke be ásáni rang e portoqáli begirad.* **3** *yáxtehá ye qodde ye hypofiz ke rang e portoqáli migirad.*
orangutan *váźe ye "Máláyáyi" meimun e ádamnamá, ke kárbord e paźuhewi dar ázmáyewgáhhá ye pezewki dárad.*
orbicular *gerd*
orbiculus *har ciz e gerd*
orbiculus ciliaris *baxw e názoki az karp e moźgáni* [ciliary body] *ke miyán e táj* [crown] *va labe ye dandán-arreyi ye dám e cewm* [ora serrata retinae] *naháde ast.*
orbit *cewmxáne, káse ye cewm*
orbital 1 *vábaste be cewmxáne/káse ye cewm.* **2** *baxwi az atom ke do elektron dárad ke várune ye ham micarxand.*
orbitale *páyintarin já ye labe ye káse ye cewm*
orbitalis *vábaste be káse ye cewm*
orbitography *peikarebardári az cewm bá partou ye Rontgen*
orbitotonometry *andázegiri ye jonbew e guy e cewm be powt, bá fewár az jelo*
orbitostat *abzár e andázegiri ye áse* [axis] *ye guy e cewm*
orbitotomy *boridan e cewmxáne az guwe ye án*
Orbivirus *guneyi virus ke mohredárán, va mardom rá docár mikonad. Pawe va kane án rá be mizbán miresánad. Nazd e asb bimári ye zabán e ábi midahad.*
orchectomy *váboridan e xáye(há)/gondhá* [testes]
orchic *(vábaste be) gond/xáye*
orchichorea *bálá va páyin raftan e/vawt e gond/xáye dar kiseaw*
orchidectomy *váboridan e xáye(há)/gondhá*
orchidic *(vábaste be) gond/xáye*
orchiditis *ámás e gond/xáye*
orchid(o)-, *vábaste be gond/xáye*
orchidectomy *váboridan e xáye(há)/gondhá*
orchidic *(vábaste be) gond/xáye*
orchidoepididymectomy *váboridan e gond/xáye va barbax*

orchidopexy *xáye ye penhán rá páyin kewidan va dar kise ye gond duxtan*
orchidorrhaphy *xáye ye penhán rá páyin kewidan va dar kise ye gond duxtan*
orchiectomy *váboridan e xáye(há)/gondhá*
orchiepididymectomy *váboridan e gond/xáye va barbax*
orchi(o)-, *vábaste be gond/xáye*
orchiocatabasis *forudámadan e gond/xáye dar kise*
orchiocele **1** *bád e gond/xáye; birun zadan e gond az jáyaw.* **2** *bád e kise ye gond.* **3** *gude/qonde ye gond/xáye*
orchiodynia *dard e gond/xáye*
orchioncus *gude ye/qonde ye gond/xáye*
orchiopathy *bimári ye gond/xáye*
orchiopexy *bá kárdpezewki gond rá dar kiseaw duxtan*
orchioscirrhus *seft gawtan e báft e gond/xáye*
orchiotomy *borew dádan e gond/xáye va kewidan e áb e án*
Orchis *gol e "orkid" [xáyevaw*], ke riweaw hamánand e xáye/gond ast.; cand gune ye án kárbord e pezewki dárad.*
orchis *gond, xáye*
orchitis *ámás e gond/xáye*
orcinol *orsinol ke az saraxs bedast ámade, gandzodá-st va dar rangámizi bekár miravad*
order *rade ye/ dast e ye bálátar az xáneváde* [family] *va páyintar az rade* [class]
orderly *pádo (dar bimárestán, zir e dast e parastár)*
ordinal *womárhá ye pastáyi*
ordinate *nabw; mehvar; mexvar; áse*
ordinate *nabw; mehvar; mexvar; áse*
ordinate, vertical ordinate*: nabw; mehvar; mexvar; áse ye/sahik* [vertical]*; áse ye "*y*"*
orellanine *zahri ke dar qárchá ye* <u>Cortinarius</u> *yáft miwavad, va lulehá ye gordehá rá misuzánad dard e máhice va larz va ámás e kom* [stomach] *midahad.*
orexigenic *ánce ke árezu ye xorák rá afzáyad.*
orf, ecthyma, *zaxm e cerki ye Streptokoki, sáq e pá yá powt e pá ke vágir dárad*
organ *andám*
- **digestive organs** *andámhá ye govárewi*
- **genital organs** *andámhá ye máddegi va nari/visanik**
- **gustatory organ** *andám e cewáyi*
- **olfactory organ** *andám e buyáyi*
- **reproductory organs/ male, female** *andámhá ye zádorudi ye/záyewi ye narine va mádine*
- **sense/sensory organs** *andám/há ye sahewi*
- **target organ** *andám e ámáj, con gude ye ru ye gorde ke ámáj e* "corticotropin" *ast.*
- **vestigial organ** *andám e bikári ke dar powthá ye piwin kári bude ammá aknun tanhá newáneyi bikár az án bázmánde.*

organella *bengarid be* "organelle"
organelle *dar yáxtehá ye hastedár, andámhá ye yáxte rá guyand, con haste, mitokondrihá, lysosomhá,* peroxisome*, dastgáh e Golgi*
organic **1** *handámik*.* **2** *zende.* **3** *dárá ye angewt* "carbon". **4** *na sáxtegi*
organism *jándár, giyáh, jánevar, handád*
organization **1** *sázemán; sámán.* **2** *jáygozini ye laxte ye xun bá báft e lifi.* **3** *tan, goruh yá sáxtemán e sázmán báfte zende*
organize *sázmán dádan; sámán dádan; jáygozini ye laxte ye xun bá báft e lifi*
organizer *baxwi az ruyán* [embryo] *ke digar baxwhá rá conán sámán midahad ke az didgáh e báftwenási* [histology] *va kárwenási* [physiology]*andámi kárámad padid áyad. Sázmán/sámán dahandehá radehá ye yek, do, se va biwtar dárand.*
organ(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "andám", "zende"*

organoferric *áhan e handámik**
organogenesis *andámsázi*
organogenetic *andámsáz*
organogenic *andámsáz*
organogeny *andámsázi*
organoid *andámi; handámik*
organomercurial *har gune mádde ye handámik e dárá ye żive; żive ye handámik**
organometallic *har gune mádde ye handámik e dárá ye yuwost** [metal]*; yuwost e handámik**
organotherapy *guneyi wive ye darmáni bá andámhá ye daruntaráv e jánevarán. In rá darmán be wive ye* "Brown-Séquard" *niz guyand.*
organotropism *garáyew e farávardehá ye ximiyáyi yá bimárizá baráye báfthá ye viże ye tan*
organum *andám, handám. bengarid be* "organ"
orgasm *yuxe; rabuxe (ZBP, C338, FM); janj/xanje (ZBP, C315, FM)*
orientation *suyábi*
orifice *dahâne*
  pilocebaceus orifice *dahâne ye mu va qondehá/gudehá ye carbi ye pust*
  orifice of ureter *dahâne ye miznáy*
orificium *dahâne. bengarid be* "orifice"
origin *xástgáh, sarcewme, sar*
originate *rostan, "va andar ragháyi ke az del rostast..." (ZBP. L5020 ZX)*
orinotherapy *darmán bá zistan dar kuhhá ye boland*
ornithine *yek gouhar e/jouhar e amini*
ornithinemia *fozuni ye* ornithine *dar xun*
Ornithodoros *gune ye argasid az kanehá, ke mizbán e* "spirochete"*há ye* "Borrelia"*hastand. Va máye ye tabhá ye bázgardane-and*
oro-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "dahán"*
oronasal *vábaste be dahán va bini*
oropharynx *baxw e daháni ye galu*
Oropsyla *guneyi kayk, ke barande ye tá'un ast.*
ortho-, *piwvand be maini* [meaning] *ye hanjár* [normal]*, dorost, dar ximiyá be maini ye* "benzene ring"
orthodontics *rewteyi dar dandánpezewki ke bá ruyew e dorost e dandánhá va roxsár sar o kár dárad.*
  corrective orthodontics *rewte ye besámán kardan e dandánhá be rixt e hanjár* [normal].
orthodontist *dandán pezewki ke káraw beviże rást gardánidan e dandánhá-st.*
orthodromic *resándan e mouj e/kuhe ye barqi dar pei berixt e hanjár* [normal]
  orthodromic/ antidromic tachycardia adj *(pezewki) beteż [<guyew e Semnáni, "bateżyun". besanjid bá pá-, = pád-, = paiti + też] páteż.;* orthodromic/antidromic tachycardia *"tondtapewi ye beteż*/páteż**
orthognathia *pezewki ye dahán ke viże ye darmán e badrixti ye árvárehá-st.*
orthognathous *kasi ke árváre ye zirinaw andaki be jelo ámade*
orthograde *ru ye do pá ráh raftan*
orthomelic *dorost gardánidan e náhanjárihá* [abnormality] *ye andám e bálá va páyin/dast o pá*
orthomorphia *náhanjárihá ye rixt e andámhá rá bá kardpezewki yá abzárhá ye mekániki dorost gardánidan*
Orthomyxoviridae *virushá ye influenza, ke virushá ye RNA hastand, puwewi do láye az carbi dárand, va cand mikrometr andázeyewán ast.*
orthomyxovirus *har virus e influenza ke az xánevâde ye* Orthomyxoviridae *báwad.*
orthopedic *vábaste be rewte ye kárdpezewki ye ostoxánbandi.*
orthopedics *rewte ye kárdpezewki ye ostoxánbandi va sáxtemánhá ye vábaste be án.*
orthopedist *pezewk e viże ye kárdpezewki ye ostoxánbandi va sáxtemánhá ye vábaste be án.*
orthophrenia *ravándorosti*
orthopia *piwgiri yá darmán e luci*

orthovoltage *volt e 140 tá 400 kilovolt baráye partoudarmáni*
orthuria *womár e hanjár* [normal] *e mixtan/wáwidan*
oryza *giyáhán e berenj mánanad.* "oryza sativa" *berenj*
o.s. *kutáh wode baráye* "oculus sinister", *cewm e cap*
Os *kutáhwode baráye* "osmium"
os[1] *daháne*
os[2] *váže ye Látini, be maini* [meaning] *ye "ostoxán"*
 osa carpi *ostoxánhá ye moc e dast*
 osa cranii *ostoxánhá ye káse ye sar*
 osa digitorum manus *14 ostoxán e sázande ye angowtán e dast*
 osa digitorum pedis *ostoxán e sázand e ye angowtán e pá*
 os ethmoidale *ostoxán e parvizani*
 os ischii *ostoxán e kapal/kafal/keyle* [<Gilaki*,* inner aspect of thigh]*; cárband [A. Áruyánpur]*
 os lacrimale *ostoxán e awki*
 osa metacarpi *ostoxánhá ye moc e dast*
 os nasale *ostoxán e bini*
 os naviculare *ostoxán e návi*
 os pedis *ostoxán e pá darun e som e asb*
 os pubis *ostoxán e warmgáh*
 os zygomaticum *ostoxán e cárguw e gune*
oscedo *xamyáze, dahandarre*
oscheal *vábaste be kise ye gond/xáye*
oscheitis *ámás e kise ye xáye*
oschelerphantiasis *con pilpáy/ con pá ye pil gawtan e kise ye xáye*
osche(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye kise ye xáye*
oscheocele *bád kardan e kise ye xáye*
oscheoma *gude ye/qonde ye/pel e kise ye xáye*
oscheoplasty *kárdezewki va rofu ye kise ye xáye*
oschitis *ámás e kise ye xáye*
oscillation *jonbew e ávangi, larzew, degarguni*
oscillator *dastgáh e padid ávarande ye barqi ye ávangi*
oscillometere *dastgáh e andázegir e degargunihá ye ávangi*
oscilloscope *parde ye rouwan, baráye " didan e jonbew e ávangi ye barq/kahrobá"*
oscitate *xamyáze kewidan*
oscitation *xamyáze kewidan*
osculum *suráx e/daháne ye kucak*
-ose *pasvand be maini* [meaning] *ye "qand", "hydrát e karbon"*
-osis; -iasis *bimári. In pasvand rá be rixthá ye zir mitaván tarjome kard:*
 1- bimár ye... con "arthrosis" *"bimári ye bandhá"; yá* "toxicosis" *...bimáriyi ke az zahr barxizad.*
 2- bá pasvand e "-bew" <Pahlavi, (ZBP, C7652 BF) "arthrosis"*, "band-bew"*
osmate *dar ximiyá, "osmát", namaki ke dárá ye ánion* [anion] *e "OsO_4^{2-}" ast, con K_2OsO_4, osmát e potásiom*
osmatic **1** *bu, buyáyi.* **2** *baráye jánevarán dárá ye dastgáh e buyáyi ye viže, con* "microsmatic"*, va* "microsmatic"*, va* "anosmatic"
osmosis *buyáyi*
osmesthesia *buyáyi*
osmic *dárá ye* "osmium"
osmics *buyáyiwenási*
osm(o)-, 1 *piwvand be maini* [meaning] *ye "bu".* **2** *piwvand be maini ye, "osmoz"* = osmosis*, "uzi"*

osmolality *"viźegi ye osmole" dar ábgunehá andáze ye "osmole" dar "kilogram" ábgune. "viźegi ye osmole" bá fewár e osmozi, dareje ye yax zadan, dareje ye juw ámadan, va dareje ye boxár wodan bastegi dárad.*
osmolarity *be andáze ye* "osmolality" *guyand*
osmometer *uzisanj/osmoz-sanj*
osmophobia *tars bimárgune az buhá*
osmoreceptor *girandehá ye fewár e osmozi/uzi. Dar hastehá ye pei ye bálá ye bináyi dar hypotálámus andáze ye sodium rá dar áb e birun e yáxterhá andáze migirand, barangixtan e in yáxtehá hormon e piwgiri az mize* [urine] *az baxw e powti ye gude* [gland] *ye* "pituitary" *tarávow miwavad.*
osmosis *uzi [<uzi, Pawtu]*
osmotic *uzik [<uzi, Pawtu]*
osphresis *buyáyi*
ossa *ostoxánhá*
osse(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "ostoxán"*
osseous *ostoxáni*
ossicle *ostoxánce*
auditory ossicles *ostoxáncehá ye guw, cakkowi* [malleus], *sendáni* [incus], *rekábi* [stapes]
ossiculotomy *boridan e ostoxáncehá ye guw*
ossiculum *ostoxánce*
ossific *ostoxáni gawtan*
ossification *ostoxáni gawtan*
ectopic/heterotopic ossification *ostoxáni gawtan e nábejá*
ossifluence *narm gawtan e ostoxán*
ossiform *be rixt e ostoxán; ostoxánsán*
ossifying *ostoxáni gawtan*
osteal *ostoxáni*
osteitis *ámás e ostoxán*
osteitis deformans *ámás e ostoxáni ke máye ye badrixti ye ostoxán gardad.*
osteitis fibrosa cystica *bimári ye ostoxán ke já ye báft e ostoxáni rá báft e lifi gerefte va kisakhá* [cysts] *dar ostoxán padid áyad. Dar in bimári* osteoclast*há xeili kár mikonand va nám e digar e án bimári ye* <u>von Recklinghausen</u> *ast.*
ostempyesis *cerk kardan e darun e ostoxán*
osteoarthritis *bawi* [<Avestáyi, bawi* (see English Persian dictionary. JGS)*]*
osteoarthrosis *bawi* [<Avestáyi, bawi* (see English Persian dictionary. JGS)*]*
osteoblastoma *gude ye/qonde ye/godde ye nikxim e ostoxán, ke dar án báft e ostoxáni ye narm va por rag padid miáyad.*
osteocampsia *xam gawtan e ostoxán con dar kambud e vitamin e D, va narmi ye ostoxán*
osteocartilaginous *ostoxáni-korjani*
osteocele 1 *gude ye ostoxáni ye xáye/gond yá kise ye án.* **2** *qori/dabbe/fáki ye dárá ye ostoxán*
osteochondral *ostoxáni-korjani*
osteochondritis *ámás e ostoxán va korjan*
osteochondrodysplasia *bimári ye* Morquio*, bimári ye ostoxán va korjan, ke máye ye badrixti ye ostoxán gardad.*
osteochondrodystrophy *bimári ye Morquio, bimári ye ostoxán va korjan* [cartilage]*, ke máye ye badrixti ye ostoxán gardad.*
osteochondrosarcoma *cangár e badxim e korjan dar ostoxán*
osteochondrosis *bimári ye kudakán ke baxw e ruyew e ostoxán puside, sepas ruyide yá ostoxáni miwavad.; mordan e* [necrosis] *sar e ostoxánhá.*
osteochondrous *vábaste be ostoxán va korjan* [cartilage]
osteoclasis *wekastegi yá dobáre wekastan e ostoxán*

osteoclast 1 *yáxtehá ye dorowt e cand hasteyi ke kárewán az miyánbardáwtan e ostoxán ast. Hormon e parátyroyid kár e in yáxtehá rá miyafzáyad.* 2 *dastgáh e kárdpezewki ke bá án ostoxán rá darmán karde yá miwekanand.*
osteocranium *káse ye sar e ruyán* [embryo] *hengámi ke dárad ostoxáni miwavad.*
osteocyte *yáxte ye ostoxáni*
osteodentine *yáxte ye dárá ye dentin, dar dandán mánand e yáxte ye ostoxáni, dar ostoxán.*
osteodesmosis *ostoxáni gawtan e zardpei; lik* [lik, Gilaki]*
osteodiastasis **1** *sáxte wodan e ostoxán va zardpei.* **2** *ostoxáni gawtan e zardpei*
osteodynia *dard e ostoxán*
osteodysplasty *bad sáxte wodan e ostoxán*
osteodystrophy *bad/ákmand* [defective] *sáxte wodan e ostoxán*
osteofibromatosis *sáxte wodan e báft e lifi dar ostoxán*
osteogenesis *sáxte wodan e ostoxán*
osteogenesis imperfecta *bimári ye báft e* "collagen" *ke dar án ostoxánhá wekanande va puk-and va candin gune dárad.*
osteogenetic *vábaste be sáxte wodan e ostoxán*
osteogenic *ostoxánsáz*
osteogenous *ostoxánsáz*
osteogeny *ostoxánsázi*
osteohalisteresis *kambud yá az dast raftan e mádde ye káni az ostoxán*
osteoid **1** *hamánand e ostoxán.* **2** *báft e zamine ye ostoxán ke hanuz áhaki nagawte*
osteolathyrism *bimárti ye ostoxáni nazd e muw va jánevarán e ázmáyewgáhi ke xorákewán noxod e wirin* Lathyrus odoratus *dáwte báwad. "aminonitrilhá" ye noxod máye ye gowádi va páregi ye áortá gawte, páhá ye powti az kár oftáde, barjestegihá ye ostoxáni padid ámade* [exostoses] *va sotun e mohre guź gawte yá xam miwavad, niz digar ostoxánhá kaj miwavand va cem* [reason] *e án zud pir gawtan e báft e* "collagen" *ast.*
osteolipochondroma *gude ye/gonde ye/qodde ye dárá ye báft e ostoxáni, carbi va korjani* [cartilage]
osteologia *ostoxánwenási*
osteologist *ostoxánwenás*
osteology *ostoxánwenási*
osteolysis *áb wodan e/váraftan e ostoxán*
osteoma *gude ye/qonde ye/qodde ye nikxim e ostoxáni beviźe dar káse ye sar*
cavalryman's osteoma *gude ye/qonde ye/qodde ye nikxim e ostoxáni dar sar e máhice ye nazdik konande ye deráz e rán, nazd e savárkárán*
osteomalacia *narmi ye ostoxán*
antacid-induced osteomalacia *narmi ye ostoxán nazd e kasáni ke hydroksid e aluminum mixorand, va máye ye káhew e fosfáthá migardad.*
puerperal osteomalacia *narmi ye ostoxán nazd e zanáni ke payápei bacce záyide va/yá wir midahand.*
osteomyelitis *ámás e cerki ye ostoxán va maqz e án*
slerosing nonsuppurative osteomyelitis *ámás e bedun e cerk e ostoxán e rán va dorowt nei va jánewini ye án bá báft e hambandi ye saxt, cem* [reason] *e án wenáste nist va án rá bimári ye Garré niz guyand.*
osteon *"ostován" yekkán e sáxtemáni ye ostoxán ke az kanál e Hávers* [Haversian canal] *va 4 tá 20 ostovánehá ye gerd e án padid ámade 3-7 mikron setabrá ye án ast.*
osteopath *kasi ke kár e* "osteopathy" *mikonad.*
osteopathy *guneyi pezewki ke kewiwi be nám e* Andrew Taylor Still *bar pá kard, va u bonyád e hame ye bimárihá va darmán rá az ostoxánhá midánest. Emruze, in guneyi pezewki ast, ke dar án málew baxwi bozorg az darmán ast.*
osteoperiostitis *ámás e ostoxán va puwine ye án*
osteopetrosis *do rixt e nikxim va badxim dárad va dar án ostoxán já ye maqz e ostoxán rá por mikonad. kamxuni, bozorgi ye jegar va seporz* [spleen] *va fewordegi ye peihá ye maqzi, az kucak wodan e suráx e ostoxáni, va wekastegi ye ostoxán dar án dide miwavad.*

osteophony *rasánew e ává az ráh e ostoxán*
osteophyte *ruyew e ostoxáni*
osteoporosis *puki ye ostoxán*
  postmenopausal osteoporosis *puki ye ostoxán pas az dawtángosastegi*
  posttraumatic osteoporosis *puki ye ostoxán pas az kust/ásib e kustik*
osteorrhaphy *duxtan e ostoxán bá sim*
osteosarcoma *cangár e ostoxán, biwtar dar ostoxánhá ye deráz e javánán dide miwavad*
osteosarcomatous *vábaste be cangár e ostoxán*
osteosclerosis *saxt gawtan e náhanjár* [abnormal] *va pilastagin gawtan e ostoxán [áji gawtan e án/* "eburnation" *ostoxán]*
osteosynovitis *ámás e ostoxán va darunpuw e bandhá* [synovitis]
osteotome *eskene baráye boridan e ostoxán*
osteotomy *boridan e ostoxán*
Ostertagia *guneyi kerm e gerd, beviże nazd e gáv va gusfand va nowxárkonandegán dide miwavad.*
ostitis *ámás e ostoxán*
ostium *suráx, daháne*
  coronary ostium *suráx e sorxraghá ye táji dar riwe ye áortá/wáhrag e tan*
  ostium primum *suráxi dar páyin e divár e miyán e do dehliz*
-ostomy *(pasvand) ast/ násur (ZBP, C2873 FM); godáre, "Báz agar násur bovad… ki godáre konad be maq'ad andar va bovad ki bád va sergin bedin suráx birun áyad." (ZBP, L7088 HM); suráx/daháne báz kardan/sáxtan*
ostraceous *con sofál e sadaf*
ostracosis *sadafi gawtan e ostoxán*
otalgia *guwdard*
otitis *ámás e guw*
  otitis externa *ámás e kanál e guw e/guw e biruni*
  otitis interna *ámás e daruni*
  otitis media *ámás e miyáni*
ot(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "guw"*
otoacariasis *ámás e guw e gorbe, sag va xargw e xánegi bá kane ye* Otodectes
otobius *guneyi kane e ye guw, ke kermak e án* Otobius lagophilus *guw e xarguw va* Otobius megnini *guw e gáv, digar jánevarán va mardom rá docár mikonad.*
otocranium *baxwi az ostoxán e xáreyi* [petrous] *ke guw e daruni rá dar bar dárad.*
otoencephalitis *ámás e guw va maqz*
otolaryngology *dánew e bimárihá ye guw va neykanak*
otolith *sang e guw*
otolithiasis *bimári ye sang e guw*
otologist *pezewk e guw*
otology *pezewki ye guw*
otomycosis *bimári ye qárci ye fuw e biruni va kanál e guw*
otomyasis *kermak e guw*
otoneurology *peiwenási ye guw*
otoplasty *kárdpezewki ye zibáyi va vásác* [repair] *e guw*
otopyorrhea *rizew e cerk az guw*
otorhinolaryngology *rewte ye bimárihá ye guw, bini va neikanak* [larynx]
otorrea *ámadan e áb (e maqz)/ cerk az guwe*
otosalpinx *lule ye/kanál e guw*
otosclerosis *bimári ye dehliz e guw va esfanji gawtan e páyak e ostoxán e rekábi, saxt gawtan e rekábi máye ye badi ye wenaváyi migardad.*
otoscope *dastgáh e didan va ázmáyew e guw*
otospongiosis *peidáyew e ostoxán e esfanji dar dehliz e guw*

ototoxic *zahrnák baráye guw*
ototoxicity *zahrnáki baráye guw*
ouabain *ouabain dáru ye hamánand e* "digitalis" *ke az toxm e* Strophantus gratus *be dast miáyad. Dar darmán e náresáyi ye del sudmand ast.*
oulectomy *váboridan e guwt e bon e dandán*
oulitis *ámás e guwt e bon e dandán*
ounce *1/16 pond barábar e 28.3495 geram*
fluid ounce *barábar e 29.57 ml*
-ous *(pasvand)* **1** *be maini ye dárá ye "por az".* **2** *dar ximiyá ion yá gouhari/asidi dárá ye gonj* [volume] *e páyintar*
outbreeding *joftgiri ye mádde va nari pák dur az ham, ke farzand e ánán az didgáh e ruyew, va mánew* [survival] *va záyew behtar az pedar o mádar ast. Niz bengaridf be* "crossbreeding"
outlet *dar-rou*
pelvic outlet *darrou ye lagan*
outpatient *bimár e sarpáyi*
outpocketing *con jibi ke várune birun ámade báwad*
outpouching *con jibi ke várune birun ámade báwad*
output *borundeh*
cardiac output *borundeh e gew/del*
urinary output *borundeh e mize/wáw*
ova *toxmhá*
oval *xáydis; gondis*
ovalbumin *sepide ye toxm e morq*
ovarian *vábaste be toxmdán*
ovari(o)-, *vábaste be toxmdán*
ovariocyesis *ábestani ru ye toxmdán*
ovariocentesis *suzan zadan be toxmdán*
ovariogenic *barxáste az toxmdán*
ovariohysterectomy *váboridan e toxmdán va zehdán*
ovariopathy *bimári ye toxmdán*
ovariopexy *bálákewidan e toxmdán va duxtan e án be divár e wekam*
ovariorrhexis *páre wodan e toxmdán*
ovariosalpingectomy *váboridan e toxmdán va lule ye zehdán*
ovariotestis *andámi náhanjár* [abnormal] *ke ham toxmdán ast ham gond/xáye*
ovariotomy *váboridan e (gude ye/gonde ye/qodde ye) toxmdán*
abdominal ovariotomy *váboridan e (gude ye/gonde ye/qodde ye) toxmdán az ráh e wekam*
vaginal ovariotomy *váboridan e (gude ye/gonde ye/qodde ye) toxmdán az ráh e zehgir* [vagina]
ovarium *toxmdán*
ovary *toxmdán*
overcorrection *bekár bordan e źále* [lens] *ye porzur baráye ák e did*
overdosage **1** *xorák e dáru biw az andáze.* **2** *dádan e/xordan e dáru biw az andáze va kárkard e náhanjár* [abnormal] *ke az án barxizad*
overdrive *tondtar rándan e tapew e del/gew*
overextension *biw az andáze bázkardan e andám e zebarin yá zirin*
overflow *sarriz (kardan e awk, mize* [urin] *va mánand e án)*
overgrowth *guwt e fozuni ávardan; ruyew e biw az andáze*
overhydration *budan e biw az andáze ye áb dar tan*
overinflation *biw az andáze bád kardan e wowhá*
overjet *birunzadegi, barjestegi*
overjut *birunzadegi, barjestegi*

overlap *báft e fozuni ke ru ye báfti digar áyad*
overlay *fozuni*
emotional overlay *newáne yá bimári ye raváni ye fozude*
psychogenic overlay *newáne yá bimári ye raváni ye fozude*
overreaching *nazd e asb badi ye gám zadan e asb, conánke som e pá ye powti be powt e pá ye piwin bexorad.*
overresponse *vákonew e borun az andáze*
overriding *savár wodan e yek ostoxan e wekaste be ru ye páre ye digar*
overstrain *fewár e biw az andáze bar andámi, miyán e mándegi* [fatigue] *va vázadegi* [exhaustion]
overstress *fewár e biw az andáze bar yek andám e tan*
overtoe *savár wodan e wast e pá ru ye angowtán e digar*
overtansfusion *dádan e xun be bimár biw az andáze ye darbáyast*
overventilation *biw az andáze dam zadan/be bimár dam dádan*
overweight *farbehi; fozuni ye geráni ye tan*
oviduct **1** *ráh e gozar e toxm/toxmak.* **2** *lule ye zehdán*
oviparous *toxmkon*
oviposition *toxmgozári*
ovipositor *xarfastarán* [insects] *e mádine ye toxmgozár*
ov(o)-; ovi-, *toxm-*
ovoid *xáydis, be rixt e toxm e morq/xáye*
ovolactovegetarian *kasi ke xorákaw xáye, giyáh va wir ast*
ovolactovegetarianism *tanhá xáye, wir va giyáh xordan*
ovotestis *andámi náhanjár* [abnormal] *ke ham toxmdán ast ham gond/xáye*
ovoviviparous *jánevari ke nouzádaw az toxm birun áyad.*
ovulation *toxmakgozári*
ovule *toxmak*
ovum **1** *yáxte ye mádine ke pas az gownide* [fertilize] *gawtan yek nouzád padid ávarad.* **2** *toxm e mardom, ke dar toxmdán padid áyad.*
ox-, *bengarid be* "oxy-,"
oxalate *oksálát*
oxalemia *afzáyew e oksáláthá ye xun*
oxalic acid *gouhar e/jouhar e oksálik*
oxaloacetate *oksáloasetátum*
oxalosis *tahnewast e oksálát e kalsiyum, dar gorde va báfthá ye birun e gorde*
oxazepam *oksázepám dáru ye árámbaxw*
oxgall *wire ye zahre ye gáv*
oxidant *oksid konande*
oxidation *okside gardánidan yá bardáwtan elektron az yek atom [va dádan e elektron be yek atom e digar ke káste miwavad.* [reduction]*]*
oxidation-reduction *okside gardánidan yá bardáwtan elektron az yek atom, va dádan e elektron be yek atom e digar ke káste miwavad.* [reduction]
oxidative *har mátaki/máddeyi ke az atomaw electron betavánad bedahad.*
oxide *oksidum*
oxidize *bá oksyźen serewtan*
oxidoreductase *har máyeyi ke betavánad dar yek vákonew e ximiyáyi az yek mátak/mádde elektron bardáwte va án elektronhá rá be mátaki digar bedahad.; mátak e elektrongirande va dahande*
oximeter *dastgáh e andázegir e oksyźen dar xun*
oximetry *andázegiri ye oksyźen dar xun e sorxragi*
oxo-, *piwvand bejá ye* "keto-"*, con* "oxoglutarate" *bejá ye* "ketoglutarate".
oxy-, ox-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* **1** *tiz, tond torw.* **2** *asid.* **3** *budan e oksyźen dar yek mátak/mádde*

oxyblepsia *tizbini*

oxycephalia; oxycephaly *kalle-xarbuzeyi (ke az juwxordan e zudras e darzhá ye táji va piwáni ye ostoxánhá ye káse ye sar padid miáyad.)*

oxyecoia *tizguwi ye bimárgune*

oxygen *oksiźen, bázi bá womár e atomi ye/parmánuyi* 8 ke bá "O" newán dáde miwavad.*

molecular oxygen *anu ye oksiźen, ke be rixt e O2 newán dáde miwavad.*

oxygenator *dastgáhi ke xun e siyáhragi rá oksiźen midahad va dar kárdpezewki ye gew bekár miravad.*

oxyhemoglobin *hemoglobini ke oksiźen gerefte*

oxyopia *tizbini*

oxyphilic *rangpazir bá ranghá ye asidi*

oxytalan *rewtehá ye báft e hambandi ke dar parde ye gerdágerd e dandán nazd e mardom va meimunhá yáft miwavad*

oxytocia *záyemán e tond*

oxytocin *oksytosin hormoni ke dar baxw e powti ye gude ye* pituitary/*wágude* anbáwte gawte fewár e xun rá bálá borde, zehdán rá be kár vámidárad va wir az pestán birun miránad.*

oxyuriasis *bimári ye kermak, be nám e* Enterobius vermicularis

Oxyuris *guneyi kerm e gerd e rude*

Oz *kutáhwode baráye* "ounce"

ozena *ámás e bini va az miyán raftan e puwew e daruni ye bini, ke bá bu ye gand hamráh ast.*

ozone *ozon gáz yá ábaki va ábirang ast va mitavánad átaw gerefte betarekad. O3, gandzodá ast va baráye dastgáh e dam zadan ásib resánde ámás midahad.*

ozostomia *bu ye gand e dahán*

Pp

pacemaker (cardiac) *noxráz (e gew)* “pacemaker”
pachy-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye koloft, setabr*
pachyblepharon *koloft wodan e (labe ye) pelk*
pachyblepharosis *koloft wodan e (labe ye) pelk*
pachycephaly *koloft wodan e biw az andáze ye ostoxánhá ye sar, con dar akromegáli*
pachycheilia *koloft wodan e biw az andáze ye labhá*
pachydactyly *koloft wodan e biw az andáze ye angowtán*
pachyderma *koloft wodan e biw az andáze ye pust; kolofti ye pust*
pachydermatous *pustkoloft*
pachydermic *pustkoloft*
pachydermoperiostosis *setabr gawtan e pust va puwew e ostoxánhá, bimári ye noujavánán ast biwtar dar pesarhá dide miwavad bá wure ye sar, va xi kardan e fareván* [hyperhidrosis] *angowtán e dasthá va páhá va niz ostoxánhá ye deráz setabr migardand.*
pachyglossis *setabri ye zabán*
pachyleptomeningitis *ámás e narmwáme va saxtwáme ye maqz*
pachymeningitis *ámás e saxtwáme ye maqz*
pachymeninx *saxt wáme ye maqz*
pachynsis *setabri ye náhanjár* [abnormal]
pachyonychia *setabri ye náhanjár e náxonhá*
pacing *noxrástan, noxrázew*
antitachycardia pacing *noxrástan e gew baráye bandávardan e tapew e tond e gew*
atrial pacing *noxrástan e/noxrázew e dehlizi*
bipolar pacing *noxrástan e/noxrázew e do mexik**
transveous pacing *noxrástan e gew az ráh e siyáhrag*
pack *bawgir/houle/párce/wamad e xis yá xowk ke bimár yá páreyi az tan e u rá dar án picand.*
ice pack *yax dar párce picide*
pad *párce, kohne, esfanj, tude,*
fat pad corpus; adiposum buccae *tude ye carbi ye gunehá/lophá*
heating pad *kise ye garmkon e barqi*
Paget’s disease *bimári ye Pajet, ke ostoxán rá docár mikonad*
pagophagia *farván yax xordan, ke newáne ye kambud e áhan tavánad bud.*
-pagus *pasvand baráye doqoluháyi ke be ham casbidand.*
craniopagus *doqoluháyi ke az kalle beham casbideand*
pain *dard*
bearing-down pain *dard e gám e dovvom e záyemán hamráh e behamkewide wodan e zehdán*
girdle pain *dard e kamarbandi, gerd e wekam*
hunger pain *dard e gorosnegi*
lancinating pain *dard e tirkaw*
postprandial pain *dard pas az xordan e xorák*
referred pain *dardi ke dar já ye digari ke xástgáh e bimári nist padid áyad*
shooting pain *dard e tirkaw*
pair *joft; dotá*
pairing *joft kardan/wodan*
palae-, *(piwvand) bengarid be* “pale-”

palaeocortex *baxw e kohan maqz, ke bá dastgáh e buyáyi peivaste ast*
palatal *vábaste be kám*
palate *kám, divár e miyán e bini va dahán*
bony palate *kám e ostoxáni*
cleft palate *wekáf e kám*
hard palate *kám e ostoxáni*
soft palate *baxw e guwti ye narm e powti ye kám*
palat(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye kám*
palatopagus *doqoluháyi ke az kám beham casbideand*
palatoplasty *kárdpezewki va rofugari ye/vásác** [repair] *e kám*
palatoschisis *wekáf e kám*
palatum *kám*
palatum durum *kám e saxt/ostoxáni*
palatum fissum *wekáf e kám*
palatum mole *kám e narm*
pale(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kohan"*
paleocerebellum *baxw e kohan e moxce*
paleocortex *baxw e kohan e puste ye maqz*
paleopathology *ásibwenási ye bástáni con ru ye mumiyáyihá*
pali-, palin-, *piwvand be maini* [meaning] *ye báz, dobáre*
palilalia *bimárgune váźe yá soxani rá payápei goftan*
palin-, *piwvand be maini* [meaning] *ye báz, dobáre*
palindrome *dar źenetik, yek rewte ye* DNA *yá* RNA *ke az har do su yekjur xánde wavad.*
palindromia *bázgawt e bimári*
palindromic *bázgará*
palingenesis <u>**1**</u> *dobáre ruyidan e yek andám e az dast rafte.* <u>**2**</u> *peidáyew e viźegihá ye niyákán dar baccehá powt dar powt*
palinmnesis *yád e xeili kohan*
palisade *pahlu ye ham con narde*
palliate *az saxti ye newánehá kástan; kástan e dard, sabok gardánidan*
palliative *dardnewán/dardkáh; sabok konande; dáru ye árámbaxw yá káhande ye dard*
pallidum, globus pallidus, *guy e rangparide (dar maqz) I daruni, va II biruni*
pallium *puste ye/láye ye biruni ye maqz*
pallor *rang-paridegi*
palm **1** *kaf e dast.* **2** *deraxt e xormá*
handball palm *kuftegi ye kaf e dast nazd e tup-bázán*
palma **1** palma manus: *kaf e dast.* **2** palmae plicatae: *cinhá ye darunpuw e/gowáme ye zehgir* [vagina]
palmar *vábaste e kaf e dast*
palmaris *vábaste e kaf e dast*
palmitic acid *gouhar e/asid pálmitik*
palp *wáxak e dahán e bandpáyán* [arthropod] *ke ham sahewmand* [sensory] *ast va ham bá án xorák mixorand*
palpable *dastzadani, parmásidani*
palpate *dast zadan; parmásidan*
palpation *dast zadan; parmásew*
bimanual palpation *ázmáyew bá do dast*
palpebra *pelkhá*
palpebra superior *pelk e báláyi/zebarin*
palpebra inferior *pelk e páyini/zirin*
palpebra tertius *pelk e sevvom*
palpebral *pelki, vábaste be pelk*

palpebralis *pelki, vábaste be pelk*
palpebrate *pelk zadan*
palpebration *pelk zadan*
palpebritis *ámás e pelk*
palpitation *tapew e del*
PALS *kutáhwode baráye* "periarterial lymphoid sheath" *qaláf e/puwew e sepidxuni ye gerde sorxrag*
palsy *lasi; lamsi, sosti, bikári "az injá ma'lum gardad ki ma'ni ye fálej nazd e tabibán sosti va bikári ye andámhá-st." (ZBP, L5445, ZX); bipáyi*
Bell's palsy *lamsi, sosti, bikári pei ye roxsár/ru*
cerebral palsy *bimári ye kudakán ke newánehá ye án kami ye xerad, parkaw* [seizure] *yá* "ataxia" *náhamáhangi ye kár e máhicehá ast.*
maternal obstetric palsy *lamsi/sosti ye pároryi az andám e forusuyin peiro ye záyemán e dowvár va fewordegi yá peihá ye páhá*
paludism *máláriá*
pan-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "hame"*
Panacea *do xáhar, ke digari* Hygeia *bud, va hardo az doxtarán e* Aesculapius *budand.*
panacea 1 *dáru ye hame dard.* **2** *giyáh, yá áb e án ke baráye darmán bekár ravad.*
panangiitis *ámás e hame ye láyehá ye raghá*
panarteritis *ámás e hame ye sorxraghá*
pancarditis *ámás e gewmáyz, darunpuw va borunpuw e gew/del*
pancreas *separine (ye wekam)*
aberrant pancreas *separine ye nábejá/sargardán*
accessory pancreas *separine ye jodá, baxwi jodá az sar e separine*
pancreatectomy *váboridan e separine*
pancreatic *vábaste be separine*
pancreaticodudenostomy *peivand e kanál e separine bá davázdahe*
pancreatitis *ámás e separine*
acute hemorrhagic pancreatitis *ámás e tizro ye separine hamráh e xunrizi dar báft*
pancreat(o)-, *vábaste be separine*
pancreatoduodenectomy *váboridan e sar e separine bá davázdahe*
pancreatolithectomy *boridan va birunkewidan sang az separine*
pancreatolithiasis *bimári ye sang e separine*
pancreatolithotomy *borew dádan e separine baráye birun kewidan e sang az án*
pancreatotomy *borew dádan e separine baráye birun kewidan e sang*
pancreolysis *xorde wodan e báft e separine bá máye ye/bouzak e án*
pancreozymin *máye ye/bouzak e darunpuw e davázdahe ke máye ye tarávow e bouzak e separine gardad*
pandemic *hamegiri ye bozorg*
panel *fehrest e námhá; goruhi ke dar yek jostár goftogu konand*
panencephalitis *ámás (guyá virusi) ke ham baxw e sepid va ham xákestari ye maqz rá docár konad*
panendoscope *dastgáh baráye didan e darun e piwábdán va mizráh* [urethra]*, bá meidán e did e pahnávar*
pang *dar d e tiz e nágaháni*
pangenesis *engáre ye Dárvinke bar páye ye án viźegihá ke be gouhar be har kas yá ciz miresad, dar yáxtehá ye záyá* "germ cells" *nistand, hamáná yáxtehá ye tan* [somatic cells], "pangenes" *yá źenhá/genhá ye hamegáni sáxte ke az ráh e xun be hamejá va yáxtehá ye záyá reside, va hengám e baxw wodan be yáxtehá ye nou miresand.*
panhypopituitarism *kamkári ye wágude*
panhyhysterectomy *birunávardan e hame ye zehdán va gardan e án*
panhyhysterosalpingooophorectomy *birunávardan e hame ye zehdán, lulehá va toxmdánhá*
panic *wuridegi ye saxt ve behamrixtegi ye manew va kerdár*
panleukopenia *bimári ye vágir nazd e gorbe ke máye ye án* "parovirus" *ast wekamravew, vámew* [vomiting] *biháli va káhew e guycehá ye sepid, námhá ye digar e án* "cat distemper" *va* "cat plague" *ast*

panmyelopathy *bimári ye hame ye kárhá ye maqz e ostoxán*
panniculectomy *bardáwtan e cádorpih* [epiploic] *e jelo ye wekam nazd e bimárán e farbeh*
panniculitis *ámás e parde ye báft e carbi ye zir e pust*
panniculus *parde*
panniculus adiposus *parde ye carbi*
panniculus carnosus *pard ye máhiceyi ye názok nazd e jánevarán*
pannus <u>1</u> *peidáyew e báft e dáneyi* [granulation] *va raghá ru ye nini ye cewm* [cornea]. **2** *ámás e puwew e daruni ye bandhá dar* "rheumatoid arthritis". **3** <u>pannus adiposus</u> *parde ye carbi*
panophthalmia *ámás e hame ye báfthá ye cewm*
panophthalmitis *ámás e hame ye báfthá ye cewm*
panphobia *tras e bimárgune az cizi náwenáxte*
panspermia *pendáre* [hypothesis] *ye farzánehá* [filsuf] *ye Yunáni* Anaxogoras, *va* Democritus *bar in pendáre ke áxwijhá* [elements] *ámizeyi az toxm e hameciz-and, va toxm e giyáhán va jánevarán dar hame já parákande-and va agar jáyi darxor yáband miruyand.*
panspermy *bengarid be* "panspermia"
panstrongylus *xarfastarhá* [insects] *ye mizbán e* <u>Trypanosoma</u>
pantamorphia *náhanjári* [abnormality] *ye sarásari*
pantheno *pántenol, wekáfte az gouhar e/jouhar e pántotenik*
panthodic *baráye barangixtegi ye pei, be har su*
panting *henhen zadan, tondtond dam zadan*
pant(o)-, *(piwvand) hame, sarásar*
pantomorphia *(con ámib) be har rixti tavánestan darámadan*
pantropic *dárá ye garáyew be hame jur báft*
panus *gere ye sepidxuni ye ámáside, budun e cerk*
panzootic *hamegiri nazd e jánevarán*
papain *máye ye wekanande ye mátakhá/máddehá ye sepideyi*
papaver *giyáh e xawxáw, az xáneváde ye* <u>Papaveraceae</u>
papaverin *álkáloyid e xawxáw*
paper *káqaz*
filter paper *káqaz e páláyew*
papilla *barjestegi ye kucak, barjestegi ye nok e pestán javáne, porz*
duodenal papilla *barjestegi ye kucak e davázdahe ke zardáb va wire ye separine* [pancreas] *az ánjá berude rizad*
gingival papilla *barjestegi ye kucak e guwt e bon e dandán ke miyán e do dandán rá por mikonad.*
gustatory papilla *javáne ye cewáyi*
lingual papillae *porzhá ye zabán*
parotid papilla *barjestegi ye kucak e gudehá ye bonáguwi*
papillae vallatae, vallate papillae *barjestegi ye kucak e powt e zabán be rixt e "V" ke dahánaw be jelo báz miwavad.*
papillary *barjestegi ye kucak, barjestegi ye nok e pestáni; javáne, porz, zegil*
papillary muscles of the mitral and tricusdpid valves of the heart *máhicehá ye nok e pestáni ye darice ye do latti va selatti ye del/gew*
papilledema *xiz e/bád kardan e gerd e/gerde ye/gerdak e pei ye bináyi*
papilleferous *dárá ye javáne/porz/zegil*
papillocarcinoma *cangár e javáneyi/be rixt e porz/zegili*
papilloma *gude ye nikxim e báft e puwewi; zegil*
cockscomb papilloma *gude ye nikxim e báft e puwewi ye/zegil e gardan e zehdán kucak va qermez ast be rixt e táj e xorus*
cutaneous papilloma *javáne ye nikxim e pusti; zegil e pust*
rabbit papilloma *bimári ye virusi ye xarguw, be rixt e zegilhá ye wáxi parákande dar tan*
papillomatosis *zegilhá ye parákande dar tan*

bovine papillomatosis *bimári ye virusi ye gáv ke zegilhá ye parákande dar pestán va nouk e pestán, va yá dar sar va gardan padid miáyad.*
Juvenile laryngeal papillomatosis, recurrent respiratory papillomatosis *peidáyew e zegilhá ye pusti dar náy va neikanak* [larynx] *nazd e kudakán va javánán dide wode virusi ast va ráh e havá rá tang mikonad.*
papillomatous *zegili, zegilsán*
Papillomavirinae *xáneváde ye virushá ye zegil*
Papillomavirus *virus e zegil, ke gunehá ye gávi, xarguwi va ádami dárad*
pappose *dárá ye puwew e maxmali*
papular *zegili, zegilsán; con juw*
papule **1** *zegil.* **2** *juw; juwak.* **3** *noxodak**
pearly penile papules *zegilhá/juwhá ye sepid, dar wiyár e táji gerdágerd e sar e nare*
papilloerythematous *zegilhá ye faráván ru ye pust e sorx*
papuloid *zegilsán; mánand e noxodak*
papulosis *zegilhá/noxodakhá ye faráván*
papulosquamous *(goruhi az bimárihá ye pusti) zegili, sangfarwi con bimári ye sadaf,* lichenplanus, pityriasis
papulovesicular *zegili, távali*
papyraceous *káqazi, con káqaz*
par-, *bengarid be* "para-[1]"
para *zani ke bacce záyide, xáh zende yá morde; bá womárhá ye rumi conin nevisand va conin xánand:*
para 0 (none- nullipara) *zani ke hic bacce nazáyide*
para I (one primpara) *zani ke yek bacce záyide*
para II (two secundipara) *zani ke do bacce záyide*
para III (three tripara) *zani ke se bacce záyide*
para IV (four quadripara) *zani ke cahár bacce záyide*
con in womár e ábestani ast, az inru doqolu yá seqolu, hamegi yek wekam záyemán womorde miwavad, na womár e baccehá
para-[1] *piwvand be mainihá* [meaning] *ye kenár, nazdik, hamánand e; án su ye, jodá az; náhanjár* [abnormal], *fará-,*
para-[2] *dar ximiyá*, be rixt e "p-" newán dáde miwavad;con* "p-xylene"*, newángar e 1, 4* dimethylbenzene *ast*, *ke dar halqe ye* benzene *1 va 4 jánewin wode.*
paraanalgesia *páyin e tan va andámhá ye forusuyin/páhá dard rá darnemiyábad*
parasaortic *nazdik e/pahlu ye áortá*
paraappendicitis *ámás e báfthá ye nazdik e rude ye kermi*
paracardiac *nazdik e/pahlu ye del/gew*
paracentesis *kāváki dar tan rá bá suzan yá luleyi suráx kardan baráye wenáxt e bimári yá birun kewidan e áb e án*
paracentral *nazdik e miyángáh*
paracetaldehyde *párásetáldehyd*
parachlorophenol *"páráklorofenol", dáru ye kowande ye mikrobhá ye tafnuzá* [infection]
parachordal *nazdik e* "notochord"
paraclinical **1** *jozbálini; náhanjári ye rixt yá ximiyá ye zisti* [biochemical] *ke dar zir e newánehá ye bálini ast con tab yá dard e sine; darkenár e newánehá ye bilini.* **2** *pirápezewki*
paracolitis *ámás e láye ye biruni ye rude ye bozorg*
paracolpitis *ámás e báft e gerdágerd e zehgir* [vagina]
paracolpium *báft e gerdágerd e zehgir*
paracusia *degarguni ye sahew* [sense] *e wenaváyi*
paracusia acris *talx/tiz wenaváyi; wenaváyi ye tiz yá yeksare, bedun e bázistádan*
paracusia loci *báznawnáxtan e xástgáh e ává*
paracusia willisiana *behtar wanidan dar jáhá ye por sarosedá*
paracusis *degarguni ye sahew* [sense] *e wenaváyi*

paracusis of Willis *behtar wanidan dar jáhá ye por sarosedá*
paracystic *nazdik e piwábdán*
paracystitis *ámás e báfte gerdágerd e piwábdán*
paradental *pirádandánpezewki*
paradidymal *nazdik e gond/xáye*
paradox *dogáneguyi; dogánegi dar soxan; dogánegi*
paradoxical *dogháne; dogánegi*
paraequilibrium *sargije az dastgáh e dehlizi ye guw*
paraesophageal *nazdik e/pahlu ye sorxnáy*
paraffin *páráfin*
paraflocculus *nazd e barxi pestándárán (na mardom) baxw e kucaki con lapaki jelo ye moxce*
parageusia *maze ye bad dar dahán*
paragnosis *wenáxt e bimári pas az marg/nazd e mordegán konuni yá bástáni*
paragonimiasis *bimári bá kerm e* Paragonimus
Paragonimus *guneyi* "trematode", *kermi ke be do mizbán e bimohre niyáz dárad, con ráb* [snail] *va xarcang*
paragraphia *bimári ye nádorost nevewtan e yek váźe bejá ye váźe ye digar; nádorostnevisi*
parahepatic *baqal e/joft e/kenár e jegar*
parakeratosis *bázmándan e haste dar yáxte ye puwewi pas az marg va wáxi gawtan e án. In padide dar pust, puwew e daruni* [mucous membrane]*va dar puwew e zehgir* [vagina] *hanjár* [normal] *ast.*
parakinesia 1 *jonbew e náhanjár.* **2** *jonbew e náhanjár e yek máhice ye cewm*
paralalia *nátaváni dar dorost goftan e barxi áváhá*
paralalia literalis *dorost natavánestan barxi áváhá rá goftan*
paralambdacism *vát* [letter] *e "l" rá natavánestan dorost bezabán ávardan*
paraldehyde *páráldehyd xábávar va árámbaxw ast*
parallax *jábejáyi ye yek ciz, bá degarguni ye já ye negaristan yá cewm*
binocular parallax *jábejáyi ye yek ciz bá negaristan be án tak tak bá yek cewm va cewm e digar*
parallel 1 *hamrou.* **2** *do ráh e barqi ye hamrou*
paralogism *zabán e bimaini* [meaningless] *nazd e bimárán e raváni*
paralogy *hamánandegi ye kálbodwenásik, bedun e hamánandegi ye konewik/kár e andám*
paralysis *lasi; lamsi, sosti, bikári "az injá ma'lum gardad ki ma'niye fálej nazd e tabibán sosti va bikári ye andámhá-st." (ZBP, L5445, ZX); bipáyi*
acoustic paralysis *kari, náwenaváyi*
paralysis agitans *bimári ye Párkinson*
ascending paralysis *az kár oftádan e máhicehá az páyin be bálá peiro ye bimári ye maqz e tire*
compression paralysis *az kár oftádan e máhicehá az fewár, con cub e zir e baqal*
divers' paralysis *az kár oftádan e máhicehá dar wená dar źarfá ye áb, hengám e bálá ámadan va káhew e fewár máhicehá az kár miyoftand*
facial paralysis *az kár oftádan e máhicehá ye roxsár [pei ye roxsár]*
lead paralysis *az kár oftádan e máhicehá az sorb*
periodic paralysis *az kár oftádan e máhicehá gáh be gáh*
sleep paralysis *az kár oftádan e máhicehá pas az xáb*
trigeminal paralysis *az kár oftádan e pei ye seqolu (roxsáre va máhicehá ye javidan)*
paralytic *docár e lasi; lamsi, sosti, bikári; las, lams, sost, bikár*
paralyzer *ánce ke máye ye lasi; lamsi, sosti, bikári gardad*
paramagnetism *nazdik e/hamánand e/fará-kahrobáyi*
paramastitis *ámás e báft e pirámun e pestán*
paramastoid *kenár e/nazdik e ostoxán e nok e pestáni*
parámecium *xise*
paramedian *nazdik e rástá ye miyáni*
paramedical *pirápezewki*

parameniscus *nazdik e/pirámun e máhu ye zánu*
paramesial *nazdik e rástá ye miyáni*
parameter *mar*
parametrium *do su ye zehdán bálá ye gardan e zehdán darun e do láye ye vatar e pahn* [broad ligament]
paramimia *bekár bordan e newánehá ye nádorosdt bá dast, roxsár yá tan hengám e soxan goftan*
paramnesia *náhanjári ye vir* [memory], *va yádhá ye rástin rá bá pendár ámixtan*
Paramoeba *"párámib"guneyi ámib/xise ye angali*
Paramolar *dandán e korsi ye fozuni, dar árváre ye zebarin*
Paramphistomastoidea *kermhá ye angali ke bádkewewán powt va bálá ye domewán ast*
paramusia *az dast dádan e wenáxt e musiqi/xonyá*
paramucin *gaw/gow/musin e darun e kisaká ye toxmdán, ke viżegi ye gow e hanjár* [normal] *rá nadárad.*
paramyotonia *gereftan e máhicehá*
Paramyxoviridae *xánevádeyi az virushá ye* RNA
paramyxovirus *virusi az xánevádeyi az virushá ye* RNA
paraneoplastic *degarguni ye bimárgune ke dar báfthá yi ke* <u>*dur az yek cangár*</u> [cancer] *yá dastandázi ye án hastand*
paraneural *nazdik e pei*
paranoia *badgománi, dożgománi "va in bimári [mániyá] mardom rá tarsande gardánad, va badgomán va mardom rá be áxar diváne gardánad…" (ZBP, L7067, HM)*
paranoiac *badgomán, dożgomán*
paranoid *hamánand e badgománi/dożgománi*
paranormal *farásuye hanjár*
paranucleus *cizi hamánand e haste dar sitoplásm e yáxte*
paraomphalic *nazdik e náf*
paraparesis *nime az károftádegi ye páhá*
parapertussis *hamánand e siyáh sorfe*
paraphasia *bekár bordan e nádorost e váżehá*
paraphilia *náhanjári ye visanik* [sexual]; *bimárihá ye raváni vábaste be visan** [sex] *va kárhá ye visanik** [sexual]
paraphimosis *pasraften e xoruse, bádkardan va gir kardan e án powt e sar e nare, ke gáh máye mordegi ye nare gardad.*
paraphonia *degarguni ye bimárgune ye ává ye bimár*
paraphonia puberum *degarguni/kolofti ye ává ye pesarán hengám e residegi*
paraphrenia *guneyi paranoia/badgomán/dożgománi/manewgosastegi* [schizophrenia]
paraphrenitis *ámás e parde ye miyán e sine va wekam*
paraplegia *az károftádegi ye páhá va páyin e tan*
infantile spastic paraplegia *sefti va az károftádegi ye páhá va páyin e tan nazd e kudakán*
senile spastic paraplegia *sefti va az károftádegi ye páhá va páyin e tan nazd e pirán*
paraplegic *kasi ke docár e az károftádegi ye páhá va páyin e tan ast*
parapodium *pá ye cubin, (ke kafw va milehá ye áhani dárad va baráye kudakáni ke az pá oftádeand, baráye ráh raftan bekár miravad.)*
paraproctitis *ámás e báft e pirámun e rástrude*
paraprofessional *dastyár, komak, behyár, behdár, behvarz*
parapsoriasis *bimárihá ye hamánand e piwuk* [psoriasis]
parapsychology *fará-ravánwenási, paddideháyi ke birun e marz e ravánwenási ast con, nahánbin* [clairvoyance]
paraquat *párákuát, dáru ye kowande ye alaf e harz, ke baráye mardom zahrnák ast*
pararenal *pirámun e/nazdik e gordehá*
pararhizoclasia *ámás va az miyán raftan e báft va vatar e żarf e dandán dar suráxi ke riwe ye dandán dar án já dárad; ámás e báft e gerd e riwe ye dandán*

parasacral *báft e nazdik e ostoxán e xáji*
parascapula *nazdik e ostoxán e wáne*
parasexual *farávisanik**
parasexuality *náhanjári ye visanik**
parasite *angal*
 hematozoic parasite *angal e xuni*
 facultative parasite *angali ke mitavánad angali ziste yá xodistá báwad.*
parasitic *angali*
parasiticide *dáru ye angalkow*
parasitologist *angalwenás*
parasitology *angalwenási*
parasomnia *guneyi xáb e náhanjár, con ráh raftan dar xáb, kábus va harás dar xáb*
paraspadias *náhasnjári ye mádarzádi ke dar án suráx e mizráh* [urethra] *dar yek pahlu ye sar e nare be birun báz wavad*
parasternal *baqal e nazdik e ostoxán e jenáq e sine*
parasuicide *be xod ásib resándan, con zah xordan yá boridan e tan, ammá na baráye xodkowi*
parasympathetic *sard o tar [Fereidun Moqbeli]*
parasympathetic (nervous system) *dastgáh e sard o tar [Fereidun Moqbeli]*
parasympatholytic *ánce ke máye ye jelogiri az vákonew e dastgáh e pei ye sard o tar báwad*
parasympathomimetic *harce ke máye ye peidáyew e newánehá ye barangixtegi ye dastgáh e pei ye sard o tar gardad*
parasynovitis *ámás e báft e pirámun e puwew e bandgáh*
parasystole *do noxráz e gew* [cardiac pacemaker] *yeki gereh e sinusi va digari dar wekamce, ke har yek jodágáne del rá miránand*
paratenic *mizbán e miyán e yek angal*
parathion *parátiyon, dáru ye kowande ye xarfastarhá* [insecticide] *ke dar kewávarzi bekár miravad*
parathormone *hormon e/hánimu* ye gude ye párátyroyid*
parathyroid **1** *nazdik e gude ye qáre*.* **2** *qoddehá ye baqal e qáre* [<Gilaki]*
paratonia *náhanjári ye kewew e máhice*
paratuberculosis *bimári ye hamánand e sel*
paratuberculous *vábaste be sel*
paratyphoid *hargune bimári ye Sálmonelláyi*
paraumbilical *baqal e/nazdik e náf*
paraungual *baqal e náxon*
paraurethra *ráh e fozuni baqal e mizráh*
paraurethritis *ámás e báft e pirámun e mizráh*
paravaccinia *áble ye gávi*
paravaginitis *ámás e báft e pirámun e zehgir*
paravertebral *baqal e/nazdik e sotun e mohre*
paraxial *nazdik e áse*
parectasia *gowád gawtan e yek baxw yá yek andám*
parectasis *gowád gawtan e yek baxw yá yek andám*
paregoric *warbat e páregorik, dárá ye taryák*
parencephalous *náhanjári ye mádarzádi ye maqz*
parenchyma *baxw e/báft e konewik e har andám, na baxw e ostoxánbandi va sáxtemáni*
parenchymatous *vábaste be baxw e/báft e konewik*
parental *vábaste be pedar yá mádar; pedari; mádari*
parenteral *dádan e dáru na az ráh e dahán, rude yá rástrude*
paresis *wiki* [<wik, guyew e Lori, (ZBP, C2039)]; langi; langew; nime az kár oftádegi*
paresthesia *gezgez, murmur, suzan-suzan wodan*

paries *divár e yek andám yá kávák e tan*
paries anterior *divár e piwin*
paries lateralis *divár e pahluyi*
paries posterior *divár e pasin/powti*
paries superior *divár e zebarin/báláyi*
parietal <u>1</u> *vábaste be ostoxán e áhiyáne.* <u>2</u> *vábaste be divárhá ye yek kávák*
parietoccipital *vábaste be ostoxán e áhiyáne va pas e sar*
parietovisceral *vábaste be divár va andám e darun e án*
pari passu **1** *baxtaki.* **2** *behamán andáze*
parity *wekam/záyemán, bengarid be* "para"
Parkinson's disease *bimári ye Párkinson, az károftádegi hamráh e larzew*
Parkinsonism *goruh e bimárihá ye dastgáh e pei, ke bá kami ye jonbew, larzew, va sefti ye máhicehá hamráh-and.*
paroromycin *antibiotik e bá gostare ye pahnávar, ruy e mikrobh ye gram +/-*
paroniria *xábdidan e bimárgune*
paronychia *aqrabak*
parophthalmia *ámás e báf t e pirámun e cewm*
parorchidium *já ye nádorost e yek tá do xáye/gond*
parorchis *barbax*
parorexia *xákxári, degarguni ye bimárgune ye árezu te xorák*
parotid *bonáguwid; nazdik e gue*
parotiditis *ámás e qonde há ye bonáguwi*
parotitis *ámás e qondehá ye bonáguwi*
parous *zani ke yek yá cand bacce záyide*
parovarian *nazdik e toxmdán*
parovarium *báft e nazdik e/pirámun e toxmdán*
paroxysm *kaft*
paroxysmal *kaftik*
paroxysm n, *tigrán* [az "tigra" (Pársi ye bástán) (EDPL). //Nágahán saxt xawmgin gawt/docár e tigrán* e xawm gawt./ tigrán e sarfe/xande//*
paroxysmal adj, *tigráni*. tapew e del e tigráni** [paroxysmal tachycardia]
pars *baxw, páre*
pars abdominalis aortae *baxw e wekami ye áortá/wáharg e tan*
pars ascendens aortae *baxw e báláravande ye áortá/wáharg e tan*
pars centralis systematis nervosi *dastgáh e pei ye nápik**
pars cruciformis vaginae fibrosae digitorun pedís *zardpeihá ye angowtán e pá*
pars endocrina pancreatis *baxw e daruntaráv e separine*
pars exocrina pancreatis *baxw e boruntaráv e separine*
pars intraocularis nervi optici *baxw e daruncewmi ye pei ye bináyi*
pars laringea pharyngis *baxw e neikanak/barangánce ye galu*
pars membranacea septi nasi *baxw e pardeyi ye riqe ye bini*
pars optica retinae *baxw e biná ye dám e cewm*
pars parasympathetica systematis nervosi autonomici/ pars parasympathica systematis nervosi autonomici *dastgáh e pei ye xodkár e sard va tar*
pars sympathetica systematis nervosi autonomici/ pars sympathica systematis nervosi autonomici *dastgáh e pei ye xodkár e garm va xowk*
part *páre, baxw, niz be* "pars" *bázgardid.*
lambdoidal part of anterior annular ligament of leg *baxw e [Λ] "lámdáyi"/ "lámi" ye zardpei ye angowtari ye piwin e sáq e pá*
pectineal part of inguinal ligament *baxw e wáneyi ye zardpei ye kewále ye rán*
vaginal part of cérvix *baxwi az gardan e zehdán ke dar zehgir ast*

parthenogenesis *yek gámet* [sexual cell] *ke dar barxi giyáhán yá bimohregán beviże xarfastarán* [insects], *con magas e angabin, mong* [wasp], *va mármulakhá* [lizard] *ye duwize/sarbermohr/násofte* [virgin] *jánevar e nou misázand.; zádan bedun e gownide gawtan* [fertilization]*/záyew e duwize/ sarbemohr/ násofte*
parthenophobia *tars e bimárgune az duwizegán*
particle *xorde, rize, páre, (yek) jou, "Ásemán gu maforuw in azemat k-andar ewq -- xarman e mah be jovi, xuwe ye Parvin be do jou." (Háfez)*
alpha particle *xorde/páre/jou ye álfá*
high velocity particles *xorde/páre/ jou ye tiztak*
viral/virus particle *xorde/páre/jou ye virus/viwan* [<Sanskrit]*
particulate *dárá ye/sáxte wode az xorde/rize/páre/(yek) jou*
partition *divár*
partitioning *divárkewidan; jodá kardan*
parturient *zá-u*
parturition *záyemán*
partus *záyemán*
parulis (gumboil) *pile ye dandán (domal e pirámun e nouk e riwe ye dandán)*
parvovirus *virushá ye xánevâde ye* "**Parvoviridae"**
bovine, canine, goose, human parvovirus *virusi ke (nazd e gáv, sag, qáz, va mardom) máye ye wekamravew, va andáxtan e bacce migardan.*
pascal *páskál, yekkán e fewár, barábar e niru ye yek* "newton" *bar yek metr e cárguw*
passage **1** *ráh, gozar.* **2** *kár kardan wekam.* **3** *zadan e yek mikrob be jánevari va sepaz bázyáftan e án.* **4** *gozar*
blind passage *ráh e kur*
false passage *biráh, biráhe, ráh e nádorost*
passiflora *gol e sá'ati, ke piwtar baráye árámbaxwi bekár miraft*
passive *rám, farmánbordár, paziroftár*
passivism *dar ravánpezewki farmánbordári az su ye digar dar kárhá ye varanik* [sexual act]
passivity **1** *dar ravánwenási, farmánbordári pásoxguyi napaziroftan.* **2** *dar dandánpezewki, dandán e sáxtegi ke xub darjá-st, ásude, bedun e javidan*
paste *xamir;máye*
zinc oxide paste *xamir e oksid e ruy*
paster *dar áynak e do-golxane* [bifocal]*, án ke baráye did e nazdik ast*
pastern *baxwi az pá ye asb, ke já ye band e noxost va dovvom e angwotan ast*
Pasteur *ximiáwenás e Faránsavi ke bonyád e jvu*wenási/mikrobwenási va viruswenási rá nahád*
Pasteurella *goruh e jvu*há/mikrobhá ye geram-ma, ke nazd e mardom, parandegán gáv va gusfand bimárizá tavánand bud*
pasteurization *wive ye viże ye garm kardan e wir va digar ábgunehá baráye kowtan e jvu* há /mikrobhá ye bimárizá*
pastil *bengarid be* "pastille"
pastille **1** *dáru baráye dud dádan.* **2** *ábnabát e dáruyi*
patch *páre, pine, bádáme, darpe*
herald patch *noxostin darpe ye/páre ye bimári ye* pityriasis rosea
patella *ostoxán e kawgak, jelo ye zánu*
patella n (pl **patellae**) *(kálbodwenási) ostoxán e kawgak; nehanban e zánu, "ránhá do páre, sáqhá cahár páre, do nehanban e zánován = do awtálang (ZBP. L5078 ZX)*
patellar *vábaste be ostoxán e kawgak, jelo ye zánu*
patellectomy *váboridan e ostoxán e kawgak*
patency *báz budan*
patent **1** *báz; na baste.* **2** *áwkár*
path *ráh*

copulation path *ráh e residan e toxmak be zeh hengám e sáxtan e toxm*
pathema *bimári*
pathfinder **1** *abzár ne ráhyáb, baráye gozar az tangihá ye mizráh* [urethra]. **2** *six e ráhyáb dar kanále riwe ye dandán*
path(o)-, *piwvand be maini ye "bimári"*
pathoanatomy *kálbodwenási dar bimárihá*
pathodontia *ásibwenási ye dandán*
pathogenic *bimárizá*
parthogenicity *bimárizáyi*
parthogeny *bimárizáyi*
pathognomonic *newáneyi ke viźe ye yek bimári báwad*
pathognomy *bimáriwenási*
pathologic **1** *barxáste az bimári; bimárgune.* **2** *vábaste be ásibwenási*
pathological *bimári; ásibwenási*
pathologist *ásibwenás*
pathology *ásibwenási*
clinical pathology *ásibwenási ye bálini; kárbord e ázmáyewgáh baráye wenáxt e bimári*
comparative pathology *ásibwenási ye sanjewi*
general pathology *ásibwenási ye sarásari*
oral pathology *ásibwenási ye dahán*
speech pathology *ásibwenási ye goftár/zabán*
surgical pathology *ásibwenási ye kárdpezewki*
pathomimesis *xod rá be bimári zadan*
pathomimia *xod rá be bimári zadan*
pathomimicry *xod rá be bimári zadan*
pathomorphism *rixt e bimárgune*
pathophysiology *kársenási ye andámhá dar bimári*
pathopsychology *ravánwenási ye bimárihá ye raváni*
pathotropism *garáyew e kuc e dáru be jáye bimár*
pathway *ráh ; ráh e gozar e gardew e kahrobá/barq dar pei; ráh e suxtosáz*
circus pathway *ráh e carxewi/gerdágerd*
concealed accessory pathway *ráh e yadaki ye penháni*
efferent pathway *ráh e/ ráhro ye durwavande*
Embden-Meyerhof-Parnas pathway *ráh e ximiyáyi ye degarguni ye* glucose *be pyruvát va láktát*
metabolic pathway *ráh e suxtosáz*
motor pathway *ráh e pei ye jonbewi be máhice*
-pathy *In pasvand rá be rixthá ye zir mitaván tarjome kard:*
1- *bimár ye..., con* "myopathy" *"bimári ye máhice";* "cardiomyopathy" *" bimári ye máhice ye del"*
2- *bá pasvand e…, "-bew" <Pahlavi (ZBP, C7652 BF);* "myopathy" *"máz bew" va "gewmázbew"*
Pasvandhá ye zir rá niz mitaván baráye "bimári" (-pathy; -iasis; -osis) *be kár bord:*
3- *Pasvand e "-ban" [besanjid bá "ban-, banayen" bimár kardan;* (Avestan " make ill"), *"banta; bantá "* (Avestan, past participle: made ill; sickened, diseased) <√*ban (bimár)*
4- *"-áxt" [<-áxt (Armani), bimári], va Pahlavi (ZBP, C7661 BF).*
patient *bimár*
patrilineal *reside be farzand az pedar*
patroclinous *dárá ye viźegihá ye pedari*
patten *taxt e áhani ke baráye barábar kardan do sáq be tah e kafw casbánand*
pattern *rixt, peikar, negár, naqw*
action pattern [instinctive] *ásn*, asn*, xodádád*
fixed action pattern *raftár e ásnide/asnide, con vawt e/raqs e jofgiri* [courting dance]
full interference pattern *ruyeham oftádan e konew e barqi ye rewtehá ye máhice*
occlusal pattern *rixt e ruyeham oftádan e/savár wodan e dandánhá*

wax pattern *rixt e mumi ye ru ye dandán; qáleb e mumi ye ru ye dandán*
patulous *báz, pahn*
pauci-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kam"*
pauciarticular *dárá ye cand band*
paunch *wekanbe*
pause *derang*
compensatory pause *pas az yek kust* [beat] *e nábejá dar del/gew, derang e gere ye sinusi dar kust e sepastar; "derang e jobráni/andaryáfti"*
sinus pause *derang e gere ye sinusi dar áqáz e kusti nou*
pectin *pektin. //larzának e qandi va torwi/asid e mive//*
pectinate *wáneyi, con wáne*
Pectinatus *goruhi bákterihá ye táźakdár ke dar fugán/ábejou yáft miwavand., beviźe* Pectinatus cerevisii'philus
pectineal *vábast e be ostoxán e warmgáh* [pubis]
pectiniform *be rixt e wáne; wáneyi*
pectinization *laxte wodan, laerzánaki gawtan*
pectoral *sine, sineyi*
pectoralis *sine, sineyi*
pectous *mánand e* "pectin"*, larzánaki*
pectus *sine*
pectus carinatum *sine kaftari. námháye digar e án* "chicken breast, pigeon breast, keel chest, keeled chest"
pectus excavatum *sine ye qifi/forurafte*
pectus recurvatum [funnel chest] *sine ye qifi/forurafte*
pedal *vábasdte be pá*
pederast *pendkon; kunkon [bá pesarán]*
pederasty *kasi ke pesar/pesarbacce mikonad; pendkon/kunkon (pesarán)*
pedi-, *pá*
pediatric *vábaste e pezewki ye kudakán*
pediatrician *pezewk e kudakán*
pediatrics *pezewki ye kudakán*
pedicel *páycehá ye karpakhá* [body] *ye gorde* [kidney]
pedicle *páyce, páyak*
pedicular *vábaste be wepew; ánce ke máyeaw wepew báwad*
pediculate *páyakdár*
pediculicide *dáru ye wepewkow*
Pediculidae *xáneváde ye wepewiyán*
pediculosis *wepewu; wepewuyi*
Pediculus *wepew*
Pediculus humanus *wepew e mardom/ádam*
Pediculus humanus capitis *wepew e sar e mardom/ádam*
Pediculus humanus corporis *wepew e tan e mardom/ádam*
Pediculus inguinalis, Pediculus pubis *wepew e warmgáh*
pediculus 1 *wepew.* **2** *páyak*
pediculus arcus vertebrae *páyak e kamán e mohre*
pedicure *darmán, behdáwt va negahdáwt e pá*
pedigree *deraxt e xáneváde*
pediodontia *dandánpezewki ye kudakán*
pedionalgia *dard e kad e pá*
pediophalanx *band e angowt e pá*
ped(o)-, paed(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kudak"*
ped(o)-, pedi-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "pá"*

pedodontics *dandánpezewki ye kudakán*
pedodontist *dandánpezewk e kudakán*
pedogamy *zanáwuyi tanhá dar yek xánevháde na bá bigánegáne* = endogamy
pedologist *pezewk e pá*
pedology *pezewki ye pá*
pedopathy *bimári ye pá*
pedophilia *baccebázi; kudakmarzi, baccemarzi, baccebázi*
pedophilic *baccebáz*
pedophobia *tras e bimárgune az kudakán*
pedorthics *rewte ye naqwe rizi, sáxt, va kárbord e kafw va hargune cizi ke baráye dard yá bimárihá ye pá báwad*
pedortrhist *ostd e rewte ye naqwe rizi, sáxt, va kárbord e kafw va hargune cizi ke baráye dard yá bimárihá ye pá báwad*
peduncle *páyak*
peduncular *vábaste be páyak*
pedunculated *páyakdár*
pedunculus *páyak*
pedunculi cerebellares *páyakhá ye moxce*
pedunculus cerebellaris superior *páyakhá ye zebarin e moxce*
pedunculicerebri *páyakhá ye maqz*
peel *pust e mive*
bitter orange peel *pust e xowk e talx e portoqál e náras, baráye xowmaze kardan e dáruhá bekár miravad.*
lemon peel *pust e limu* <u>Citrus limon</u>*, baráye sáxtan e rouqan va tantur e limu bekár miravad.*
peenash *ámás e bini az kermak e magas va xarfastarán* [insects]
PEEP *hengám e dam dádan be bimár bá dastgáh, juri damidan ke dar páyán e bázdam, fewár e havá bálá báwad.*
peg *barjestegi*
pelade *lakkeyi ke muyaw rixte; kali*
pelage <u>**1**</u> *muy e/pawm e tan e jánevrán.* **2** *mu (ye sar, tan va andámhá)*
Pelamis *pelámis, guneyi már e daryáyi*
peliosis *xunrizi ye xálxál zir e pust*
pellagra *xowkpusti; pellágr, ke az kambud e* "niacin" *padid áyad*
pellet *qors e/noxodak e dáruyi baráye káwtan e zir e pust*
pellicle <u>**1**</u> *puste, pustak.* <u>**2**</u> *puste ye sitoplásmi ye takyáxtehá*
pellucid *rouwan, na mát*
pel(o)-, *gel, lajan*
pelotherapy *darmán bá gel; gelmáli*
peltate *con separ; separsán*
pelvic *lagani*
pelvimetry *andázegiri ye lagan*
pelvirectal *vábaste be lagan va rástrude*
pelvis **1** *lagan.* **2** *harciz e laganmánand, lagance ye gorde* [kidney]
contracted pelvis *lagan e tang*
coxalgic pelvis *lagani ke az bimári ye sar e rán degargun gawte*
flat pelvis *lagan e pax; lagani ke andáze ye piw tá pas e án kamtar az hanjár* [normal] *báwad.*
frozend pelvis *lagani ke andámhá ye darunaw az tafnu* [infection] *yá cangár beham casbide báwand.*
gynecoid pelvis *lagan e zanáne/mádine gerd yá xáydis* [oval]
kyphotic pelvis *lagan e quzi, ke quz e sotun e mohre rixt e án rá degargun sáxte*
pelvis ossea *lagan e ostoxáni*
rachitic pelvis *lagan e bimárán e narmi ye ostoxán* [rachitic pelvis]
spider pelvis *lagnce ye gorde ke bári va con pá ye tártanak báwad*

true pelvis *lagan kucaktar*
pelvisacral *lagani-xáji*
pelvisacrum *lagan va ostoxán e xáji*
pelviureteral *lagance ye gorde* [kidney] *va miznáy* [ureter]
pemphigoid *hamánand e bimári ye pemfigus/Távalák**
pemphigus *bimári ye pusti, pemfigus/Távalák**
pemphigus vulgaris *pemfigus/Távalák* e 40 tá 60 sálegi ke farávántarin rixt e in bimári-st va pust va darunpuwhá rá docár mikonad.*
pendular *ávangi, con ávang*
penectomy *váboridan e nare*
penetrability *rexnepaziri*
penetrance *rexne; foruwodan*
penetrate *rexne kardan; foruwodan*
penetrating *rexne; foruwodan*
penetration *rexne; foruwodan; źarfá*
-penia *kami*
penicillamine *wekáfteyi az penisilin, ke barxi yuwosthá* [metals] *rá bexod migirad, va dar nárasáyi ye jegar va gáh dar darmán e* "rheumatoid arthritis" *bekár miravad.*
penicillin *penicilin*
p.G. benzathine penicillin *e xoráki yá darun e máhice ke kárkardaw derázáhang ast.*
Penicillium *guneyi kapak ke az án penisilin bedast miáyad*
Penicillium notatum *kapaki ke az án penisilin bedast miáyad*
penicillus *harciz con járu, yá máhutpákkon*
Peniculina *takyáxtehá ye áb e wirin*
penile *(vábaste be) nare*
penis *nare, kir, dul [baccegáne]*
clubbed penis *kir e/nare ye comáqi, ke hengám e rást gawtan comáqi gardad.*
concealed penis *kir e/nare ye penhán zir e pust e xáye, miyándoráh, wekam yá rán*
double penis *kir e/nare ye dotáyi ke mizráh* [urethra] *án rá pák dopáre karde ast*
penis palmatus *kir e báldár* = webbed penis
webbed penis *kir e báldár*
penischisis *kir e/nare ye wekáfdár, az powt* "epispadias", *az zir*," hypospadias", *az pahluhá* "paraspadias"
penitis *ámás e nare/kir*
pennate *be rixt e nare/kir; kirdis*
penniform *be rixt e nare/kir; kirdis*
penoscrotal *(vábaste be) kir o xáye/nare va kise ye gond*
pent-, penta-, *panj*
pentad <u>**1**</u> *goruh e pajtáyi; panj tá.* <u>**2**</u> *har áxwij* [element] *yá riwe ye 5-gonji*
pentadactyl *panj angowti [dast yá pá]*
pentaene *pasvand e newángar e peivand e* [bond] *dotáyi*
pentaerythritol *pentáerytritol, dáruyi ke dar angomhá* [resin] *va ranghá bekár miravad*
pentagastrin *pentágástrin¸ dáruyi baráye ázmáyew e kár e tarávowi ye kom* [stomach]
pentalogy *"panják", agar cár-ák e Fallot* [tetralogy of Fallot] *bá suráx e divár e miyán e do dehliz hamráh báwad án rá "panják" xánand.*
pentamer *pentámer, dar ximiyá polymer e dáráye 5 áxwij/xim* [element]
pentane *pentán. hydrokárbon e rewteyi* [aliphatic] *$C_5 H_{12}$*
pentaperptide *peptid e dárá ye panj asid e ámine*
pentastarch *newáste ye panjtáyi ke baráye afzáyew e tahnewast e guyce ye sorx bekár miravad*
Pentasomida *Goruh e bandpáyán* [arthropod] *e dárá ye do joft qolláb nazdik e dahán, bozorgsál e angal dar ráhhá ye dam zadan e xazandegán, parandegán, va pestándárán ziste gáh nazd e mardom niz dide miwavand.*

pentavalent *panj-gonji.*
pentose *pentoz/pantoz, qand e 5-angewti/ 5-karboni*
pentosuria *yáft wodan e pentoz dar mize*
penumbra *sáye, dar partonegári, sáye, va tire gawtan e pirámun e peikare*
peotomy *váboridan e nare*
peplos *puwe* [envelope] *ye virus*
pepper *felfel*
peppermint *pune, ke az giyáhi be nám e* <u>Mentha piperita</u> *bedast miáyad.*
pepsin *pepsin, nám e cand máye ke az kom tarávide, xorákhá ye sepideyi rá miwekanad.*
peptic *vábaste be pepsin yá govárew; vábaste be kár e wire ye kom*
peptide *peptid, nám e ximiyáyi, harce ke az do yá cand asid e amini* [amino acid] *sáxte wode báwad.*
atrial natriuretic peptide [NTproB] N-Terminal probrain natriuretic peptide *hormoni ke az yáxtehá ye máhice ye dehizi tarávide máye ye afzáyew e mize* [urine]*, sodium e mize, gowádi ye raghá ye gorde, va káhew e renin e xun migardad.*
signal peptide *peptid e newáne*
peptization *afzáyew e parákanew dar* "colloid"*há.; ábaki kardan e yek* "gel"*, va án rá* "sol" *gardánidan*
peptococcus *mikrobhá ye/jvu*há ye hanjári* [common] *ke nazd e mardom dar dahán, galu, bálá ye ráh e wow, va rude ye bozorg dide miwavand. Dar digar jánevarán va xák niz yáft miwavand.*
peptococcus anaerobius *dar rude ye kermi, va zehgir* [vagina] *yáft wode gáh ámás e piwáb dán migardad*
peptococcus asaccharolyticus *ke qand rá nemiwekanad va dar rude ye bozorg, zehgir* [vagina]*, zehdán va dahán yáft miwavad.*
peptococcus magnus *ke máye ye ámás e bandhá va báfthá ye narm tavánad gawt.*
peptone "*pepton" mádde ye sepideyi ke az wekastan e mádde ye sepideyi bá komak e áb asid yá* "enzyme" *padid áyad.*
peptonic *vábaste be* "peptone"
peptonuria *peidáyew e "*peptone*" dar mize*
peptotoxin *har zahri ke "peptoni" báwad*
per-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "sarásar", "besyár", "basi". dar ximiyá "bá bálátarin gonj* [volume] *va andáze"; "abar-"*
percentile *har yek az 99 andázeyi ke az baxw kardan e yeksad baxw be dast áyad. Baráye nemune fewár e xun e tapewik* [systolic] *e yek goruh az mardom 45 dar sad agar 120/75 mmHg báwad, 45* percentile *fewár e xun 120/75 mmHg ast.*
perception *daryáft*
depth perception *daryáft e źarfá*
extrasensory perception ESP *bedun e komak e sahewhá cizi rá daryáftan*
perceptive *daryábande*
perceptivity *daryábandegi*
perceptorium *sahew, daryábandegi*
perchloric acid, asidum perchloricum [Latin]/ *gouhar e perklorik [pársi]*
percolate *xisándan; páludan, pálidan, tarávidan; ábi ke az xisándan e cizi bedast áyad*
percolation *xisándan; páludan, pálidan, tarávidan*
percolator *dastgáh baráye xisándan/páludan/pálidan/tarávidan*
percomorph *vábaste be* <u>percomorphi</u> *máhiháyi ke az jegarewán vitámin e A va D faráván bedast áyad.*
Percontiguum *lab be lab cidan/nahádan*
percuss *daq kardan*
percussin *daq (kardan)*
finger percussion *bá angowt daq kardan*
instrumental percussion *bá abzár/cakkow daq kardan*
percutaneous *farápusti*
perennial *sarásar e sál; cand sále*
perfectrionism *ármángaráyi; naqoli; farźámgaráyi; mu az mást kewidan; matte be xawxáw nahádan*

perflation *damidan e havá dar báfti yá andámi baráye birun rándan e tarávowhá yá cizi digar*
perforans *surákonande, sonbán*
perforation *suráx kardan; sonbidan*
perforator *parmáh, sonbe baráye suráx kardan (e káse ye sar)*
performance *kár; kárkard; kár kardan*
cardiac performance *kárkard e gew/del*
perfrication *roqanmáli*
perfrigeration *fosorew; yaxzadegi; yax zadan*
perfuse *rixtan ru ye…, rixtan az miyán e cizi*
perfusion *rixtan ru ye…, rixtan az miyán e cizi; bá suzan zadan e dáru yá ábgune, beviźe darun e sorxrag*
regional perfusión *bá suzan zadan e dáru yá ábgune, beviźe darun e sorxrag*
perfusionist *teknisiyani/abzármandi ke bá dastgáh e del va wow e sáxtegi hengám e kárdpezewki ye del/gew be bimár xun va havá miresánad.*
peri-, *pirá-, gerdágerd e…*
periacinal *gerdágerd e angurak*
periacinous *gerdágerd e angurak*
periadenitis *ámás e báft e pirámun e gude/qonde/qodde*
perialienitis *ámás e báft e pirámun e karp e bigáne* [foreign body]
periampullary *pirámun e kise*
perianal *pirámun e pend*
periaortitis *ámás e báft e pirámun e áortá/wáhrag e tan*
periappendicular *pirámun e rude ye kermi*
periapt *nazarqorbuni, (ánce ke be dast yá pá yá gardan ávizand baráye piwgiri az bimári)*
periarteritis *ámás e báft e pirámun e sorxrag*
periartheritis *ámás e báft e pirámun e band/bandgáh*
periarticular *pirámun e bandgáh*
periauricular *pirámun e lále ye guw*
periaxial *pirámun e áse*
peribronchitis *ámás e báft e pirámun e náycehá*
peribronchiolitis *ámás e báft e pirámun e náyźehá*
pericaliceal *pirámun e lagance ye gordehá*
pericallosal *pirámun e karp e pineyi dar maqz*
pericalyceal *pirámun e lagancehá ye gorde* [kidney]
pericanalicular *pirámun e kanálce/kanálak*
pericapillary *pirámun e muyraghá*
pericapsular *pirámun e puwine* [envelope]
pericardial *vábaste be puwine ye [biruni ye] gew/del*
pericardiectomy *váboridan e puwine ye gew/del*
pericardiocentesis *kewidan e áb, cerk va mánand e án bá suzan az parde ye puwánande ye del/gew*
pericardiolysis *jodá kardan e casbandegihá ye darun e puwine ye del/gew, yá casbandegi ye puwine ye del bá báfthá ye pirámun e án*
pericardiomediastinitis *ámás e gew/del va puwine ye pirámun e án*
pericardiophrenic *vábaste be puwine* [envelope] *ye gew/del va váwám* [diaphragm] *(e miyán e sine va wekam)*
pericardiorrhaphy *baxiye zadan e puwine ye gew/del*
pericardiostomy *padid ávardan e suráxi dar puwine ye gew/del, biwtar baráye tohi kardan e tarávow puwine ye gew/del*
pericardiotomy *borew dádan e puwine ye gew/del*
pericarditis *ámás e puwine ye gew/del*
adhesive pericarditis *ámás e puwine ye gew/del va casbandegi ye do láye ye án beham*

amebic pericarditis *ámás e puwine ye gew/del e ámibi*
chronic constrivtive pericarditis *ámás e dirpá ye feworande ye puwine ye gew/del*
fungal pericarditis *ámás e puwine ye gew/del qárci*
idiopathic pericarditis *ámás e puwine ye gew/del e bá cem e náwenáxte*
neoplastic pericarditis *ámás e puwine ye gew/del e cangári* [cancerous]
postinfarction pericarditis *ámás e puwine ye gew/del pas az sekte ye del/gew*
purulent pericarditis *ámás e puwine ye gew/del e cerki*
rheumatic pericarditis *ámás e puwine ye gew/del haftandám*

pericardium *puwine* [envelope] *ye gew/del*
pericarotomy *váboridan e puwine ye gew/del*
pericarp *toxmdán e reside ye gol ke por az dáne ast.*
pericecitis *ámás e báft e pirámun e rude ye kur*
pericemental *vábaste be zardpei ye pirámun e dandán*
pericementitis *ámás e zardpei ye pirámun e dandán*
pericementum *zardpei ye pirámun e dandán*
pericephalic *pirámun e sar/kalle*
perichondrium *báft e hambandi ye saxti ke hame ye korjanhá/ karkaránakhá* [cartilage]*; joz, korjan e bandhá rá mipuwánad.*
perichondroma *gude ye/qodde ye/qonde ye báft e hambandi ye korjan/karkarának*
perichoroidal *vábaste be pirámun e ragwáme ye cewm*
pericolitis *ámás e báft e pirámun e rude ye bozorg*
pericolonitis *ámás e báft e pirámun e rude ye bozorg*
pericolpitis *ámás e báft e pirámun e zehgir* [vagina]
pericoxitis *ámás e báft e pirámun e sar e rán*
pericistitis *ámás e báft e pirámun e piwábdán*
pericyte *yáxtehá ye deráz ke mitavánand kutáh wavand va dar sorxragcehá ye piw az muyrag, birun e parde ye bonyádi* [basement membrane] *yáft miwavand, nám e digar ánhá* **“pericyte of Zimmermann** *va* **Rouget cell** *ast.*
peridesmium *parde ye puwánande ye zardpeihá*
perididymis *parde ye pusánande ye gond/xáye*
perididymitis = **vaginitis testis** *ámás e parde ye pusánande ye gond/xáye*
periductal *pirámun e ráhhá ye gudehá* [glands] *ye pestán*
peridural *pirámun e saxtwáme*
perigangliitis *ámás e báft e pirámun e gere* [ganglion]
perigastritis *ámás e báft e pirámun e kom*
periglottis *ámás e báft e pirámun e zabán*
perihepatitis *ámás e báft e pirámun e jegar*
perihilar *báft e pirámun e náf e wowhá*
perikaryon *ánce az yáxte ke gerdágerd e haste ast/na xod e haste*
perilabyrinthitis *ámás e báft e pirámun e dehliz e guw*
perilymphadenitis *ámás e báft e pirámun e gerehá ye sepidxuni*
perimeter **1** *pirámun.* **2** *dastgáh e andázegir e pirámun e meidán e did*
perimetritis *ámás e báft e pirámun e zehdán*
pereimysiitis *ámás e báft e hambandi ye pirámun e rewtehá ye máhice*
perinatal *az páyán e hafte ye 20 tá 27 ábestani tá 1 tá 4 hafte pas az záyemán; andak zamáni piw va pas az záyemán*
perinatology *rewteyi az pezewki, baráye 4 hafte piw va 4 hafte pas az záyemán*
perineoplasty *kárdpezewki va rofu ye miyándoráh*
perineoscrotal *miyándoráh va kise ye xáye/gond*
perineovaginorectal *vábaste be miyándoráh zehgir* [vagina] *va rástrude*
perineovulvar *vábaste be miyándoráh va warm e zan*

perineum *miyándoráh*
periocular *vábaste be pirámun e cewm; gerdágerd e cewm*
period *páreyi az zamán; gáh; dourán*
absolute refractory period *zamán e nápásoxdehi ye náb*
child-bearing period *dourán e bárdehi ye zanán*
incubation period *zamán e xoftegi ye bimári*
lag period *zamán e xoftegi*
latency period *zamán e xoftegi*
latent period *zamán e xoftegi*
menstrual period; monthly period *dawtan*
prodreomal period *zamán e piwdarámad*
quarantine period *zamán e qarantine*
refractory period *zamán nápásoxdeh*
periodic *doureyi*
periodicity *doureyi budan*
periodontal **1** *pirámun e dandán.* **2** *vábaste be zardpei ye pirámun e dandán*
periodontics *rewte ye/dánew e bimárihá ye báfthá ye pirámun e dandán*
periodontist *dandánpezewk e viže ye bimárihá ye báfthá ye pirámun e dandán*
periodontitis *ámás e báfthá ye pirámun e dandán ke az ámás e zil*/guwt e bon e dandán barmixizad*
periodontium **1** *báfthá ye pirámun e dandán: zard pei, zil*/guwt e bon e dandán, simán, va ostoxán.* **2** *zardpei ye gerd e riwe ye dandán*
periodontology *rewteyi az dandánpezewki ke bá bimárihá ye pirámun e dandán sarokár dárad.; pirádandpezewki*
periodontologist *pirádandpezewk*
perioophoritis *ámás e báft e pirámun e toxmdánhá*
periopoerative *zamán e piw az kárdpezewki to hengám e raftan az bimárestán*
perioral *báft e pirámun e dahán*
periosteotomy *váboridan e rupuw e ostoxán*
periosteum *báft e hambandi ye viže puwánande ye hame ye ostoxánhá; puwew e ostoxán; rupuw e ostoxán*
periostitis *ámás e rupuw e ostoxán*
peripartum *ánce ke baráye mádar, dar vápasin máh e ábestani tá cand máh pas az záyemán piw áyad.*
peripatetic *sarpáyi; ráh raftan va ámuxtan*
peripharyngeal *pirámun e galu*
peripheral *pirámuni*
peripheralis *pirámuni*
peripheric *pirámuni*
periphery *pirámun; birun*
periphlebitis *ámás e báft e pirámun e siyáhrag*
Periplaneta *guneyi susk e Ámrikáyi va Ostráliyáyi*
Perirectal *pirámun e rástrude*
perirenal *pirámun e gorde*
perisalpingitis *ámás e báft e pirámun e lulehá ye zehdán*
perisplanchnic *báft e pirámun e andámhá ye daruni/andaruneha*
peristaltis *jonbew e kermi*
peristome **1** *takyáxteháyi ke gerd e dahán možak dárand.* **2** *(kávák e) dahán*
peristrumous *gerdágerd e qambád* [goiter]
peritendineum *báft e hambandi ye pirámun e zardpei*
peritendinitis *ámás e báft e pirámun e zardpei*
peritendinous *pirámun e zardpei*
perithelium *báft e hambandi ye pirámun e muyraghá va raghá ye kucak*
peritomy *borew e báft e hambandi ye cewm va zir e án gerdágerde nini* [cornea]

peritone(o)-, *piwevand be maini* [meaning] *ye "parde ye puwánande ye darun e wekam"*
peritoneal *vábaste be "parde ye puwánande ye darun e wekam"*
peritoneocentesis *suzan zadan be wekam baráye kewidan e áb e wekam*
peritoneoclysis *zadan e áb yá ábgunehá dar kávák e wekam*
peritoneoplasty *puwándan e andámhá ye darun e wekam, bá darunpuw e wekam*
peritoneoscopy *didan e darun e wekam bá abzár*
peritoneum *ápile* [<Gilaki]; ábwáme ye wekam; darunpuw e wekam va lagan*
parietal peritoneum *láye ye divári ye darunpuw e wekam va lagan*
visceral peritoneum *láye ye andaruneyi ye darunpuw e wekam va lagan*
peritonitis *ámás e ápile*/darunpuw e wekam va lagan*
peritonization *bá ápile*/darunpuw e wekam/lagan andámi rá puwándan*
peritonize *bá darunpuw e wekam/lagan andámi rá puwándan*
peritonsillar *pirámun e bádámak*
peritonsillitis *ámás e báft e pirámun e bádámakhá*
peritracheal *pirámun e náy*
Peritrichia *raste ye takyáxtehá ye kalleqandi dárá ye możakhá ye gerd e dahán*
perityphlitis *ámás e báft e pirámun e rude ye kur* [cecum]
periumbiliccal *pirámun e náf*
periungual *pirámun e náxon*
periureteral *pirámun e miznáy*
periureteric *pirámun e miznáy*
periureteritis *ámás e báft e pirámun e miznáy*
periurethral *báft e pirámun e mizráh*
periurethritis *ámás e báft e pirámun e mizráh*
perivasculitis *ámás e báft e pirámun e raghá*
perivesical *vábaste be báft e pirámun e piwábdán*
perivesicalular *vábaste be báft e pirámun e piwábdán*
perivesiculitis *ámás e báft e pirámun e piwábdán*
perlèche *perlew [Faránsavi], ámás va tarak/qác e/káftegi ye guwe ye labhá ke máye ye án* <u>Candida albicans</u>*, streptokok yá estáfilokok tavánad bud.*
perlsucht *[Álmáni] "perlzuxt" sel e rudeband va darunpuw e wekam nazd e gáv*
permanganate *permangenát, anion e MnO4 baráye gandzodáyi bekár miravad*
permeability *rexnepaziri*
permeable *rexnepazir, gozará*
permease *rexnegar [mátakhá/máddehá ye sepideyi, ke bákterihá ánhá rá sáxte va ru ye parde ye yáxte kár karde va ánrá gozará sázand]*
permeate **1** *rexne kardan az pardehá.* **2** *ábguneháyi ke rexne tavánand kard*
permeation *gozar, rexne*
pernasal *az ráh e bini*
pernicious *badxim, kowande*
pero-, *piwvand, badrixt; birixt, náhanjár*
perobrachius *ruyán bá bázován e badrixt*
perocephalus *ruyán bá kalle ye náhanjár* [abnormal]
perochirus *ruyán bá dastán e náhanjár*
peromelia *náhanjári ye dast va pá nazd e ruyán*
perone *názok nei*
peroneal *názokneyi*
peroneotibial *vábaste be názok nei va dorowt nei*
peropus *ruyán bá pá va sáq e pá ye náhanjár* [abnormal]
peroral *az ráh e dahán*

per os *az ráh e dahán*
perosis *bimári ye juje, va náhanjári ye ostoxánhá ke az kambud e* "choline"*, va "manganez" padid áyad*
perosomus *ruyáni bá náhanjári ye tan/sine va wekam*
perosplanchnia *ruyáni bá náhanjári ye andarunehá*
peroxidase *peroksidáz*
peroxy-, *piwvand be maini* [meaning] *ye, jánewin gawtan -o-o-, bejá ye -o-*
per saltum *jahewi, bedun e gámhá ye miyáni*
perseveration *payápei hamán pásox rá be porsewhá ye gunágun dádan, dar ásibhá ye maqzi va manewgosastegi* [schizophrenia] *dide miwavad*
persister *bengarid be* "perseveration"
persona *dar ravánwenási ye Yung* [Jung] *"manew e borune", ke mardom az xod be digarán newán dahand, dar barábar e "Anima", "manew e daruni"*
personality *manew*
personality trait *viźegihá ye bonyádi ye manew*
personality types *gunehá ye manew*
personality disorders *bimári ye xu/xim; badmanewi*
affective personality (disorder) *bimári ye xu/xim; doźxuyi/doźximi*
antisocial personality *manew e jodmardomi/dowmani bá mardom*
dependent personality *manew e vábastegi be digari/digarán*
double/dual personality *do-manewi*
histrionic personality *tondxáhi va náwekibáyi dar kámjuyi*
hysterical personality = **histrionic personality**
inadequate personality *nátaváni ye dar andiwe, manew va konew*
multiple personality disorder *dárá budan e do yá biwtar manew*
narcissistic personality *kasi ke peivaste xáhán e setáyew va bozorgdáwt ast*
obsessive-compulsive personality *manewgosastegi ye vasvási/-zuraki*
paranoid personality *manewgosastegi ye badbini/badandiwi*
sadistic personality *manewgosastegi ye ázárdehi*
schizoid personality *manewgosastegi*
seclusive/shut-in personality *manewgosastegi*
split personality *manewgosastegi*
perspiratio *xi/xv̀i kardan*
perspiration *xi/xv̀i kardan*
insensible perspiration *xi/xv́i kardan az pust e xis yá wow, na az gudehá* [glands] *ye xi*
sensible perspiration *xi/xv́i kardan az gudehá ye xi*
persuasion *dar ravánwenási, vádáwtan, dar guw e kasi xándan; kasi rá poxtan*
per tubám *bá lule*
pertussis *siyáh-sorfe*
pertusoid *hamánand e siyáh sorfe*
per vaginam *az ráh e zehgir*
perversion 1 *tarmanewi, nábexradi, biráhi, "ke hargez be nádán o <u>biráh</u> o xord-soleih e bozorgi nabáyad sepord." (ZBP, L3203 SF).* **2** *dowmarzi*; dowkámegi*, qari (ZBP, C387 FM)*
sexual perversion *dowmarzi*; dowkámegi*, qari (ZBP, C387 FM)*
pervert *dowmarz*; dowkáme*, qar (ZBP, C387 FM)*
pervious *rexnepazir*
pes *pá, har ciz be rixt e pá*
pes gigas *dorowti ye pá*
pes planus *kaf e pá ye hamvár/sáf*
pes valgus *bengarid be* "talipes valus"
pes varus *bengarid be* "talipes varus"
pessary 1 *abzári ke darun e zehgir naháde, zehdán va rástrude rá negahdáwte az ábestani piwgiri mikonad.* **2 vaginal pessary** *parzak (baráye zehgir); parze*

pest **1** *áfat*. **2** *margámargi; tá'un*
peste *(Fáránsavi) margámargi; tá'un*
pesticide *har dáru ye xarfastarkow: qárc/kapak-kow, alafkow/marg e muw; magas/pawekow*
pestilence *har bimári ye/tafnu** [infection] *ye hamegir va vágir*
pestis *áfat, margámargi, tá'un*
pestle *dast e hávan*
-petal *pasvand, be maini* [meaning] *ye besu ye…:* "centripetal" *besu ye náf/miyán*
petechia *xunrizi ye noqteyi, darun e pust yá zir e darunpust* [mucosa]
petechiae *rixte candgáni ye "*petechia"
petiole *sáqe, páye, páyak*
 epiglottic petiole *nouk e korjan* [cartilage] *e náiband* [epiglottis]*, bengarid be* "petiolus epiglottidis"
petiolus *sáqe, páye, páyak*
 petiolus epiglottidis *nouk e korjan e návand, ke be powte korjan e tiroyid casbide*
petit mal *safyán e/divzadegi ye kucak, bengarid be* "epilepsy"
petrifaction *sang gawtan; sangi wodan*
pétrissage *málew e máhicehá bá mowt*
petrolatum *vázelin*
petroleum *naft*
petrolization *páwidan e naft ruye áb baráye kowtan e kermak e pawe*
petromastoid *vábaste be ostoxánhá ye xáreyi-pestáni*
petrosal *vábaste be baxw e xáreyi ye ostoxán e gijgáhi*
petrosphinoid *vábaste be baxw e xáreyi ye ostoxán e wab-pare*
petrous *vábaste be ostoxán e xáreyi*
Peucetia *gune ye tártanak*
-pexy *pasvand be maini* [meaning] *ye "casbándan"*
peyote *peyoti guneháyi az xáktushá* [cactus] *ye Mekziki, az bune ye* <u>Lophophora</u> *be viźe* <u>Lophophora williamsii</u> *yá* "mescal" *ke dar jawnhá ye sorxpustán bekár rafte máye ye wádi va bixodi migardad, va dáru ye* "mescaline" *dárad.*
Pfeiffer's disease, glandular fever: *mewmewe*
Pg *kutáh wode baráye* "picogram"
pH *pH, newán e yon e hydroźen (*H^{+}), pH 7 "*xanzak"* [neuter] *ast, na asid na kelyá*
phac(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* (**<u>a</u>**) *źále* [lens], (**<u>b</u>**) *be maini ye "xál", "kakomak"*
phacvocele *qori/dabbe/fáki ye e źále ye cewm*
phacocystectomy *boridan e páreyi az puwine* [envelope] *ye źále ye cewm baráye máti ye źále.*
phacocystitis *ámás e puwine ye źále ye cewm*
phacoerysis *darávardan e źále ye cewm dar áb e morvárid.*
phacoid *hamánand e marjomak* [lentil]*, yá źále* [lens]
phacolysis *áb kardan e źále ye cewm va sepas birun kewidan e án*
phacolytic *ánce ke betavánad źále ye cewm rá áb konad.*
phacomalacia *narmwodan e źále ye cewm*
phacoplanesis *jonbew e náhanjájr* [abnormal] *e źále ye cewm*
phacotoxic *zahrnák bá "glial hamartomá" ye źále ye cewm*
phae(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye qahveyi, tár, tire*
-phage *pasvand be maini* [meaning] *ye ánce ke moxorad, yá nábud mikonad*
phagedena *rixtan va zaxm wodan e pust;*
-phagia, -phagy *"-xári" pasvand be maini* [meaning] *ye: 1- xordan, forubordan, 2- cizhá ye bad xástan xordan, con "xákxári"*
phag(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye xordan, forubordan*
phagocyte *yáxte ye xorande, guyce ye sepid e bigánexár*
phagocytosis *bigánexári*

phagomania *divánegi ye xordan; sirinápaziri, yá peivaste be andiwe ye xorew/xoran budan*
phagophobia *divánegi ye tars az xordan/xorák*
phakitis *ámás e źále* [lens] *ye cewm*
phak(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "xál","noxodak"*
phakoma *hámártomá*
phakomatosis *bimári ye mádarzádi yá be morderig reside ye báft e hambandi dar pust, maqz yá cewm, berixt e "glial hamartomá ye parákande"*
phalangeal *vábaste be band e angowt*
phalangette *band e vápasin e angowt e dast*
drop phalangette *band cakkowi, band e vápasin e angowt e dast, ke kamzur ast va hamiwe foruoftad.*
phalanx *band e angowt e dast yá pá; (ostoxán e) band e angowt (dast yá pá); pek (ZBP, C220 FM); banjak (ZBP, C4374 FM)*
phalanx digitorum manus *band e angowt e dast*
phalanx digitorum pedis *band e angowt e pá*
phalalgia *dard e nare/kir*
phallectomy *váboridan e nare/kir*
phall(o)-, *vábaste be nare/kir*
phallus **1** *báft e ruyáni ke sepastar, nare yá cácul gardad.* **2** *nare/kir, yá cácul/cucul.* **3** *nare, kir*
phaner(o)-, *áwkár*
phanerogam *giyáh e toxmi ye rástin*
phanerosis *áwkár gawtan*
fat phanerosis *áwkár gawtan e carbi ye penhán dar báft.*
phantasia *pendár; buwásp*
phantasm *parimati* [<Avestáyi, "pairimata"]*
phantasy *pendár; buwásp*
phantom *sáye, pendár, tápu*[az Kordi];parhib; fravahar*
phantom [hallucination] *parimati* [<Avestáyi, "pairimata"]*
phantosmia *buyi dar pendár/buwásp; parimati* ye bu*
pha(o)-, *bengarid be* "phe(o)-"
phar, pharm *dáru, dáruxáne, dáruyi*
pharmaceutic *dáru, dáruyi*
pharmacist *dárusáz, dáruwenás*
pharmaco-, *piwvand, "dáru"*
pharmacochemistry *ximiyá ye dáruhá*
pharmacodiagnosis *váwenáxt e bimári bá komak e dáru*
pharmacokinetics *kárkard yá sarnevewt e dáruhá dar yekcand zamán*
pharmacologist *dáruwenás; dárupezewk*
pharmacology *dáruwenási; dárupezewki; dárusázi*
pharmacopedia *dáruwenási*
pharmacopeia *dárunáme*
pharmacotherapy *darmán bá dáru; dárudarmáni*
pharmacy **1** *dárusázi.* **2** *dáruxáne*
pharyngeal *(vábaste be) galu*
pharyngismus *gereftan/girew e galu*
pharyngitis *ámás e galu, galudard*
pharyng(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "galu"*
pharyngoglossal *vábaste be galu va zabán*
pharyngoperistole *báriki/tangi ye galu*
pharyngoplasty *kárdpezewki ye rofugari dar galu*
pharyngoplegia *lasi/lamsi/sosti/ az károftádan e galu*

pharyngorhinoscopy *bá ceráq e viźe galu va bini rá didan*
pharyngosalpingitis *ámás e galu va lulehá ye Ostáw/guw*
pharyngospasm *qulenj/kulánj/zanje ye galu*
pharyngoxerosis *xowki ye galu*
pharynx *galu*
phase *darwan; gám*
 anal phase *bengarid be* "stage"
 disperse phase *baxw e kolloyodi yek ábgune*
 external phase *baxw e áb/ábaki ye yek ábgune*
 genital phase *bengarid be* "stage"
 latency phase *bengarid be* "stage"
 oral phase *bengarid be* "stage"
PhD *doktor e farzán/Falsafe*
phenantrene *se parhun e* [tricyclic] *hydrokarboni ke dar qir yáft miwavad, zahrnák ast va cangár* [cancer] *padid miávarad, va dar sáxt e ranghá va dáruhá kárbord dárad*
phen(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* 1- *namáyew.* 2- *áwkár.* 3-*wekáfte ye* "benzene"
phenobarbital *fenobárbitál dáru ye árámbaxw, xábávar va piwgiri konande az parkew* [convulsion]
phenol = carbolic acid, *mátaki* [substance] *bolurin besyár zahrnák birang yá goli, bá bu ye viźe va maze ye suzán*
phenologist *váyu-zistwenás*, bengarid be* "phenology"
phenology *váyu-zistwenási* [dánew e havávenási va kárkard e án ruy e zendegi va tandorosti ye jándárán]*
phenom *rixt, parhib, didár*
phenomenon *padide*
 Raynaud's phenomenon *padide ye Reynaud, kaft* [attack] *e kamxuni va paridegi ye rang e angowtán e dast o pá va gáh bini va lále ye guwhá ke bá dard va gezgez hamráh tavánad bud. Sarmá yá wuridegi máye ye kaft migardad.*
phenotype *"rixtgune", sarásar e viźegihá ye tanáni* [physical], *kárwenásik* [physiologic] *va zistximiyáyi** [biochemical] *ye yek jándár*
phenozygous *kalle-ketábi, conánke agar az bálá ye sar bengarand, ostoxánhá ye gunehá* [zygomatic bone] *dide wavand*
phentolamine *dáru ye xámuw konande ye dastgáh e garm o xowk* [antiadrenergic] *va káhande ye fewár e xun*
phenylalanine *fenilálánin gouhar e amini ye darbáyast* [essential amino acid]
phenylbutazone *fenilbutázon, dáru ye káhande ye dard va tab, va* uric acid *rá az mize* [urine] *birun rizad, baráye darmán e* "gout"/*neqres/vátawu* [<vátawonitan (Sanskrit)] va digar bimárihá con* rheumatoid arthritis *bekár miravad.*
phenylephrine *fenylefrin, dáru ye barangizánande ye dastgáh e garm o xowk* [sympathomimetic]
phenytoin *dáru ye zedd e parkaw*/seni*; jodparkaw*; jodseni**
pheo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye qahveyi, tár, tire*
pheochromocytoma feokromositomá, *gude/qodde ye nikxim e maqz e gude ye bálá ye gorde* [kidney], *ke con epinefrin va norepinefrin mitarávad newánehá ye barangixtegi ye dastgáh e garm o xowk* [sympathetic] *dar bimár dide miwavad.*
pheresis *gereftan e xun az dahande va jodá kardan e plásmá, guyce ye sepid, guyce ye sorx , yá har ciz e digar az án rá negahdáwte va sepas bázmánde rá be dahande bázdahand.//*
pheromone "*feromon", mátaki* [substance] *ke az tan e kasi yá jánevari tarávad va jánevar e digari az hamán gune ánrá daryábad (bebuyad, bexorad yá…) va dar u máye ye vákonewi raftári gardad. ;bukonew**
phial *botri ye kucak*
phialide *barjestegi ye be rixt e botri , dar tah e rewtehá ye kapakhá, ke haghá dar án hastand; hágdán**
phialophore *rewteyi az kapak ke hágdán* ru ye án ast*
-phil, -phile *pasvand be maini* [meaning] *ye "…-dust"*

-philia _bimári ye “…-dusti”_

philiater _dánewju ye pezewki_

-philic _pasvand be maini_ [meaning] _ye “…-dust”_

philtrum _wiyár e sahik_ [vertical] _e miyán e lab e bálá, zir e bini_

phimosis _xorusaki ke suráxaw tang báwad, (va sar e nare/kir az án birun natavánad ámad)_

phlebectasi _daváli,_

phlebectasis _daváli_

phlebectomy _boridan e siyáhrag_

phlebitic _vábaste be ámás e siyáhrag_

phlebitis _ámás e siyáhrag_

phleb(o)-, _piwvand be maini_ [meaning] _ye “siyáhrag”_

phlebography _peikarebardári az siyáhraghá_

phlebolith _sang e siyáhrag_

phlebolithiasis _bimári ye sang e siyáhrag_

phlebometritis _ámás e siyáhraghá ye zehdán_

phleboplasty _kárdpezewki va rofu ye siyáhraghá_

phlebothrombosis _peidáyew e laxte ye xun dar siyáhraghá_

phlebotome _niwtar e ragzani_

phlebotomist _ragzan_

phlebotomus _guneyi pawexáki ye xunxár_

phlebotomus orientalis _pawe xáki ye barande ye angal e_ “leishmaniasis” _e andarunehá_

phlebotomy _zadan siyáhrag va xungiri; ragzani_

Phlebovirus _virushá ye pawexáki_ [phlebotomus]_, ke dast e kam 39 gune-and va tabhá ye virusi ye gunágun padid ávarand, con_ “Rift Valley fever” _padid miávarand._

phlegm **1** _balqam e galu ke az bimári ye wow padid áyad._ **2** _(dar pezewki ye bástáni) gaw/gow_

phlegmasia _ámás yá tab_

phlegmasia alba dolens _ámás e siyáhrag e ráni, pas az záyemán yá bimári ye tabdár_

phlegmasia alba dolens puerperarum _ámás va laxte ye siyáhrag e ráni, pas az záyemán_

phlegmatic _balqami_

phlegmon _ámás e gostarde ye mikrobi bá cerk va qánqráyá ye báft_

phloem _guneyi báft e ragi dar giyáhán ke xorák xon glukoz rá be bálá yá páyin barad, in raghá be rixt e ábkew hastand_

phlogistic _ámási_

phlog(o)-, _piwvand be maini_ [meaning] _ye ámás_

phlogogenic _“ámási”_

phlorhizin _florizin, glykozid e talx dar riwe va pust e deraxt e sib, álbálu, álu va golábi ke jelo ye darkewew_ [reabsorption] _e glukoz rá dar gordehá_ [kidneys] _gerefte, glukoz dar mize_ [urin] _rizad._

phlyctena **1** _tával e suxtegi._ **2** _ábdánaki ke por az xun e sepid_ [lymph] _ast va dar báft e parde ye darunpuw e pelkhá va sepide ye cewm padid áyad_

phlyctenula _ábdának yá noxodak e kucak e zaxmi dar nini ye cewm_ [cornea] _yá darunpuw e pelk_

phlyctenule _ábdának yá noxodak e kucak e zaxmi dar nini ye cewm yá daruwpuw e pelk_

phlyctenulosis _ábdának yá noxodak e kucak e zaxmi dar nini ye cewm yá daruwpuw e pelk_

phobia _(bimári ye raváni) harás/tras/pak* [<Kordi] e bimárgune/nábexradáne_

phobic _docár e harás/tras/pak* [<Kordi] e bimárgune/nábexradáne_

phobophobia _tars e bimárgune az docár e tras wodan_

phocomelia _dastopá ye udar-sán_ [seal-like] _náhanjári_ [abnormality] _ye mádarzádi, nabudan e bázu va arw_ [forearm]_, yá rán va sáq va casbidan e dast va/yá pá be tan_

phocomelus _bimár e docár e dastopá ye udar-sán_ [seal-like]

phon _yekkán e bolandi ye ává_

phonal _vábaste be “ává”_

phonation *áváyidan, ává birun dádan*
phoneme *ává ye bonyádi [ye zabánhá]*
phonetic *ává, áváyi*
phonetics *áváwenási*
phoniatrician *áváwenás; ává darmángar*
phoniatrics *darmán e bimárihá ye ává va soxan goftan; vájwenási**
pon(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "ává"*
phoncardiogram *ávánegáwt e gew/del*
phoncardiography *ávánegári ye gew/del*
phonogram *ávánegáwt e gew/del*
phonology *áváwenási*
phonophobia *tars az ává yá soxan*
phonopsia *ává rá be rixt e rangárang didan*
phonoscopy *dastgáh baráye wanidan e daq kardan* [percussion] *dar ázmáyew e bálini.*
-phore *pasvand, be maini* [meaning] *ye "barande"*
-phoresis *pasvand, be maini* [meaning] *ye ferestádan, az jáyi be jáyi digar*
phorometer *dastgáh e ázmáyew e tarázmandi ye jonbew e cewmán* [oculomotor balance]
phorometery *andázegiri ye tarázmandi ye jonbew e cewmán*
phorotone *dastgáhi baráye varzidan e máhicehá ye cewm*
phorooptometer *dastgáhi baráye hamegune ázmáyew e cewm*
phoroscope *dastgáhi baráye ázmáyew e cewm*
phorotone *dastgáhi baráye varzew dádan e cewm*
phose *binew e rouwanáyi va rang*
phosgene *fosźen, gázi birang va zahri ke máye ye xiz e wow va marg migardad. dar jang bekár miravad.*
phosphatase *fosfátáz, máyeyi* [enzyme] *ke fosfát e káni rá az esterhá ye fosfori jodá mikonad.*
phosphate *fosfát, hargune namak e gouhar e/jouhar e fosforik*
phosphated *fosfáti*
phosphaturia *tarávow fosfát az mize*
phosphene *didan e rouwanáyi bá cewmán e baste, bedun e rouwanáyi dar birun*
phosphodiesterase *fosfodiesteráz, guneyi máye* [enzyme]
phosphoglyceride *fosfoglycerid ke yek fosfátidik asid ast casbide be yek alkol, con* "cholin, glycerol, ethanolamine , inositol *yá* serine" *ke az sotunhá ye bozorg e parde ye yáxte-and.*
phospholipase *fosfolipáz*
phospholipid *fosfolipid*
phospholipidemia *yáft wodan e fosfolipid dar xun*
phosphopenia *kambud e fosfor dar xun*
phosphorescence *wabtábi, bengarid be* "phosphorescent"
phosphorescent *wabtábi, [darkewidan/bexod kewidan e rouwanáyi, bedun e birundádan e garmá, va báztábándan e nur e darkewide be birun, bá derázi ye kuhe ye boland* (long wavelength)*]*
phosphoric acid *asid fosforik; gouhar e/jouhar e fosfor*
phosphorous *fosfori*
phosphorous acid *asid fosforo; gouhar e/jouhar e fosfor*
phosphorus *fosfor*
phosphorylase *fosforiláz*
phosphorylation *fosfáti rá dar yek ánu*/molekul e handámik** [organic] *andar kardan*
phot *"fot" yekkán e rouwanáyi dar dastgáh e* CGS*, barábar e yek "lumen" dar yek sántimetr e cárguw*
photalgia *dard e cewm az rouwanáyi*
photic *vábaste be rouwanáyi/mur*
phot(o)-, *piwvande be maini* [meaning] *ye vábaste be, rouwanáyi; ruc-; foruq; varq; wid; nur*
photoablation *suzándan/az miyán bardáwtan báft be komak e parto ye farásu ye banafw be rixt e leyzer*

photoallergic *nászgár/nászzvár be rouwanáyi yá parto ye farásu ye banafw*
photoallergy *nászgári/nászzvári be rouwanáyi yá parto ye farásu ye banafw*
photoautotroph *ánce ke baráye ruyew tanhá mátakhá ye káni* [minerals] *va gáz e angewt* [carbon] *niyáz dáwte báwad, va az rouwanáyi ye xorwid komak girad, jolbakhá va barxi bákterihá az in gune-and*
photoautotrophic *ánce ke baráye ruyew tanhá mátakhá ye káni va gáz e angewt niyáz dáwte báwad, va az rouwanáyi ye xorwid komak girad, jolbakhá va barxi bákterihá az in gune-and*.
photobiologic, photobiological *vábaste be kárkard e rouwanáyi ruy e jándárán*
photobiology *dánw e kárkard* [influence] *e rouwanáyi ruy e jándárán*
photocatalysis *afzáyew e vákonewi be rouwanáyi*
photocatalyst *ánce ke bá rouwanáyi kár konad, con klorofil*
photochemistry *ximiyá ye partou/rouwanáyi*
photochromogenicity *viźegi ye barxi jvu*há/mikrobhá ke bá parto ye áftáb rang misázand/rangi migardand*
photocoagulation *laxte sáxtan bá parto ye rouwanáyi con casbándan e dám e cewm* [retina] *bá partou*
photodermatitis *ámás e pust peiro ye rouwanáyi*
photodromy *jonbew be su ye* [*evárik** (positive)] *dur az nur/rouwanáyi* [negative]
photodynamic *porzur dar nur/rouwanáyi*
photodynamics *dánew e kárkard* [influence] *e rouwanáyi*
photodynia *peidáyew e dard bá rouwanáyi*
photoelectric *vábaste be nur va kahrobá/barq*
photoestethic *vábaste be daryáft e/sahew e nur*
photodromy *jonbew be su ye* [*evári** (positive)] *yá dur wodan az rouwanáyi* [*ma** (negative)]
photodynamic *nirumand dar rouwanáyi*
photodynamics *dánew e niru ye rouwanáyi, káranádázi ye án*
photoelectric *(vábaste be) kárkard e barqi/kahrobáyi ye nur*
photoerythema *sorx gawtan pust az rouwanáyi*
photogene, after-image: *bázmándan e peikare dar cewm*
photogenic **1** *partou-sáz; rouwanáyi-sáz.* **2** *padid ámade az nur*
photoheterotrophic *jándári ke niru ye xod rá az mátakhá/máddehá ye zende va nur bedast ávard.*
photohmic *degarguni ye ohm [páydári] bá nur*
photology *(rewteyi az fizik/cehrwenási), fizik e nur / rouwanáyi*
photophobia *tars az nur*
photophobic *tars az nur*
photobia *did e ruz*
photosynthesis *rucserewti**
photosynthesize *rucserewtan**
photopia *did e ruz*
photopsin *fotopsin, fotopsin, ke dar yáxtehá ye kalleqandi ye dám e cewm* [retina]*, baráye didan e rouwanáyi*
photoreaction *vákonew be rouwanáyi*
photoreceptor *binande ye nur; girande ye rouwanáyi*
photoretinitis *ámás e dám e cewm* [retina] *peiro ye ásib e nuri*
photosensitivity *senahmandi be rouwanáyi*
photosensitization *senahmand gawtan/gardánidan be rouwanáyi*
photosythesis *sáxte wodan e mátakhá ye qandi* [hydrocarbons] *az áb va gáz e angewt* [carbon] *dar giáyán dar barábr e nur*
phototherapy *darmán bá rouwanáyi/nur*
photothermal *vábaste be garmá ye niru ye/ama* ye partovi*
phototherny *garmá ye niru ye/ama*ye partovi*
phototoxicity *zahrnáki ye nur/rouwanáyi*

phototrophic *baráye barxi giyáhán yá bákterihá/jvu*há, bedast ávardan e niru az nur*
phren 1 *váwám.* **2** *maqz jáygáh e xerad yá del/gew jáygáh e ewq*
phrenetic *diváne*
phrenic (**diaphragm**) **1** *vábaste be váwáme/parde ye miyán e wekam va sine.* **2** *vábaste be maqz/xerad*
phren(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* **1** *váwám e miyán e sine va wekam.* **2** *pei ye* "phrenic". **3** *xerad*
phrenopericarditis *ámás e váwám e miyán e sine va wekam va puwine ye gew/del*
phrenoplegia *lasi/lamsi/sosti/bikári ye váwám e miyán e sine va wekam*
phrenotropic *ánce ke bar maqz kári oftad*
phrynoderma *wáxi gawtan e pust be rixct e pust e vazaq*
phthalein *ranghá ye goruh e "fetáleyin"*
phthiriasis *bimári ye wepewak*
phthiriasis inguinalis/pubis *wepewak e kewále/warmgáh*
Phthirius *wepewak*
Phthirius pubis *wepewak e warmgáh*
phthisis **1** *láqari.* **2** *sel (e wow)*
phyco-, *piwvand be maini* [meaning] *ye jolbak, jolvazaq*
Phycomycetes *goruhi az qárchá ye ábi, be rixt e barg*
phylactic *vábaste be piwgiri; padáfand dar barábar e tafnu** [infection]
phyll(o)-, *vábaste be sabzine/klorofil*
phylogeny *tárix e neźádi ye yek jándár; sarásar e piwine ye yek neźád yá goruh e jánevari*
ontogeny recapitulates phylogeny *sáxtan e har jándár, tárix e neźádi ye hame ye jándárán e piwin e hamxáneváde rá naqw bar naqw, mipeymáyad.*
phylum *neźád; goruh e bozorg e giyáh yá qárc*
phyma *barjestegi, gude, qonde, barjestegi ye pust*
Physalia *goruhi az bádkonakhá/hobábhá ye ábzi*
physaliform *con hobáb; hobábi; con mawkize* [vacuole]
physaliphorous *dárá ye hobáb/hobábce/kávák/mawkize*
physalis *mawkize* [vacuole]
physalization *behamzadan e yek ábgune va por kardan e án az hobábce/mawkize*
Physaloptera <u>*mawkizebálán/ hobábcebálán*</u> *guneyi kerm e gerd e rude va kom* [stomach]*, nazd e mardom va digar mohredárán*
physalopterriasis *bimári ye angali ye rude va kom* [stomach] *bá kermhá ye* <u>*mawkizebálán/ hobábcebálán*</u>
physic 1 *honar e pezewki va darmán.* 2 *dáru*
physical *vábaste be tan, cehr; cehri, cehrik*
physician *pezewk*
physician assistant *pezewkyár*
attending physician *pezewk e bimárárán e bestari*
emergency physician *pezewk e bimárán e biderang*
family physician *pezewk e xáneváde*
resident physician *kárámuz e pezewki*
physicochemical *vábaste be cehrwenási* [physics] *va ximiyá**
physics *dánew e fizik; cehrwenási*
physi(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "xim" yá "kárwenási"*
physiognomy *az viźegihá ye roxsár, xim va xu ye kasi rá wenáxtan*
physiological *vábaste be cehrwenási*
physiologist *cehrwenás*
physiology *cehrwenási; kárwenási ye andámhá ye tan*
physionomy *dánew e sámán e sepehr*
physiopathology *dánew e kár e tan* [physiology] *dar bimárihá*
-phyte *pasvand be maini* [meaning] *ye "ruyew"*

phytic acid *gouhar e fitik, ke dar barg e deraxtán yáft miwavad.*
phyt(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye giyáh/giyáhán*
phytobezoar *bizahr e giyáhi, bengarid be* "bezoar"
phytochemistry *dánew e ximiyá/kimiyá ye giyáhi*
phytodemic *bimári ye hamegir e giyáhán*
phytodetritus *giyáh e puside*
phytoflagellate *takyáxte ye giyáhsán dárá ye tážak*
phytogenesis *xástgáh va parvardegi/vaxwi ye giyáhán*
phytogenous *wekáfte az giyáh(án)*
phytohormone *hormon e/hánimu* ye giyáhi*
phytomastigophorea *bengarid be* "phytoflagellate"
phytomitogen *mátaki/máddeyi ke az giyáh bedast ámade va máye ye baxw wodan* [mitosis] *e yáxtehá ye mardom gardad.*
phytonadione *fitonádion yá vitámin e K ye giyáhi*
phytonosis *bimári ye giyáh/giyáhán*
phytoparasite *giyáh e angali*
phytopathogenic *bimárizá nazd e giyáhán*
phytopathology *ásibwenási ye giyáhán*
phytopathy *bimári ye giyáhán*
phytophagous *giyáhxár*
phytophotodermatitis *ámás e pust dar áftáb peiro ye málidan e barxi giyáhán ke dárá ye psoralen hastand*
phytoplankton *paláse* ye giyáhi*
phytoplasm *mádewt* e giyáhi*
phytosis *har gune bimári ke az angalhá ye giyáhi padid áyad*
phytotherapy *darmán bá farávardehá ye giyáhi*
phytotoxic **1** *zahr e giyáhi.* **2** *jelogir e ruyew e giyáh*
phytotoxin *zahr e giyáhi, ke nemunehá ye án* "abrin", "ricin", *va* "crotin" *hastand.*
pia mater *narmwáme (Darunitarin láye ye se puwew e maqz yá maqz e tire)*
pia mater encephalis *narmwáme ye maqz*
pia mater spinalis *narmwáme ye maqz e tire*
pian *bengarid be* "yaws"
piarachnitis *ámás e narmwáme ye tártanaki ye maqz yá maqz e tire*
piarachnoid *narmwáme ye tártanaki*
piblokto *divánegi ye viže ye zanán e Eskimo, ke dar án zani berehne, dar yax va barf davide faryád mizanad va gáh xod rá kowte yá digari rá mikowad.*
pica *viyár; xákxári, muxári*
pick *six, sixak*
pickling *pák kardan oksidhá az ru ye abzárhá ye yuwostin/áhani* [metallic] *bá andáxtan e ánán dar asid*
pico-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kucak", "xord"*
picogram *pikogeram, barábar e* 10^{-12} *gram*
picornavirus *virus e* "picorná" *az xáneváde ye* "Picornaviridae" *gunehá ye án* Enterovirus, Cardiovirus, Rhinovirus *va* Aphthovirus *hastand*
picounit 10^{-12}, *barábar e yek-trillion e yek yekkán ast*
picric acid *gouhar e pikrik, yá trinitrofenol*
picrogeusia *bimári ye maze ye talx dar dahán*
picrotoxin *pikrotoksin zahr e talx ke az toxm e* "cocculus indicus" *be dast áyad, dastgáh e pei rá barangixte, dar darmán e zahrzadegihá [beviže bárbituráthá] ke dar án maqz va dam zadan mixábad bekár miravad.*
piebald *ablaq, pise*
piebaldism *ablaqi, pisegi*

piece *páre, tekke, baxw*
connecting piece 1- *baxw e miyáni.* 2- *gardan e zeh*
end piece *dom e zeh*
piedra *bimári ye qárci ye mu, ke dar án gerehá ye qárci dar mu padid áyad; "mu ye rigi"*
black piedra *"mu ye rigi" ye siyáh, ke gereháyaw siyáh ast dar kalle va dar jáhá ye garmsiri dide miwavad.*
white piedra *"mu ye rigi" ye sepid, ke gereháyaw sepid ast va mu ye riw, kaw [zir e baqal], kewále ye rán rá docár mikonad,* Trichosporon cutaneum *máye ye án ast. Dar jáhá ye garmsiri dide miwavad.*
piesimeter *fewársanj e pust*
-piesis *pasvand be maini* [meaning] *ye "fewár"*
piezesthesia *sahew e/daryáftan e fewár*
piezeoelectricity *padid ámadan barq/kahrobá bá fewordan e kuarts yá digar bolurhá*
pigment **1** *rangdáne.* **2** *dáru ye rangin baráye pust*
retinal pigments *rangdánehá ye bináyi dar dám e cewm*
pigmentary *vábaste be rangdáne*
pigmentation *degarguni ye rang [e pust]*
pigmented *rangin*
piitis *ámás e narmwáme ye maqz*
Pila *guneyi ráb e* [snail] *áb e wirin*
pila *sotun, sotun-mánand; sotunsán*
pilar, pilar *(vábaste be) mu*
pilaster *wiyár*
pile **1** *sotune.* **2** *yek dáne bavásir*
pileus *koláhak e nouzád; pusteyi con koláh, bar sar e nouzád*
piles *bavásir*
piliform *be rixt e mu; con mu; musán*
pilimiction *mize* [urine] *ye dárá ye tárhá ye balqam*
pill *naxu [<Semnáni]*
pillar *sotun*
pillet *naxuce, bengarid be* "pill"
pillion *pá ye cubi yá pelástiki, já ye pá ye boride*
pillow *bálew*
Frejka pillow *bálew e Frejká, ke baráye darmán e dar-raftegi ye sar e rán nazd e baccehá miyán do rán gozárand.*
pil(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "mu"*
pilocarpine *dáru ye giyáhi ke mardomak rá tang mikonad, va az barg e giyáhán e* "Pilocarpus" *bedast miáyad.*
Pilocarpus *guneyi bute ye Ámriká ye garmsiri, ke az án* "Pilocarpine" *bedast miáyad.*
piloerection *rást wodan e mu*
pilomotor *máhicehá ye rástkonande ye mu*
pilonidal *kaláf e/golule ye mu*
pilose *mudár; pormu*
pilula *naxu [<Semnáni]*
pilule *naxu [<Semnáni] ye kucak; naxuce*
pilus **1** *mu.* **2** *táźak*
pimel(o)-, *piwvand, carbi, pih*
pimelopterygium *carbi ye fozuni ru ye darunpuw e pelkhá*
pimelorthopnea *farbehi va natavánestan be powt xoftan*
pimelosis **1** *pih gawtan.* **2** *farbehi*
pimple *juw*
pin **1** *suzan, six, mix.* **2** *zabáne ke bá án táj e dandán rá be riwe casbánand*

pince-ciseaux *(Faránsavi) panseqeici; anborak e qeici baráye boridan e angurak e cewm* [iridectomy]
pincers <u>1</u> *gáz; anbor; hambor; anborak.* <u>2</u> *dandán e niw e wiri ye miyáni ye asb*
pinch <u>1</u> *niwgun.* <u>2</u> *niwgun gereftan (baráye arzyábi ye kár e angowtán)*
pine *deraxt e káj ke az án rouqanhá ye gunágun bedast áyad*
pineal **1** *vábaste be* "pineal body". **2** *con quze ye káj*
pineal body *karp e káji ke páreyi az maqz ast va nazd e xazandegán sáxtemán e cewm rá dárad, nazd e barxi parandegán zamánsanj ast, nazd e digar jánevarán guyá bázmánde ye cewm e sevvom báwad, guyá tarávow e hormon/hánimu* konad.*
pinealocyte *yáxte ye bonyádi ye karp e káji ke yek yáxte ye puwewi* [epithelial] *ast*
pinealoma *gude ye/qonde ye kamyáb e karp* [body] *e káji ke máye ye ábávardan e kalle va jonbew e cewm rá az kár andáxte va ráh raftan saxt gawte, va bimár zud bozorgsál va noujaván migardad.* [precocious puberty]
pinguecula *gude ye báft e hambandi ye cewm nazdik e ninезáki ye cewm, dar su ye bini, nazd e pirán*
pinguicula *bengarid be* "pinguecula"
piniform *kalleqandi; be rixt e xuj/xuji* [conical]
pinna *lále ye guw*
pinocyte *yáxte ye ke bigánexári konad*
pinocytosis *foruraftan e páreyi az parde ye yáxte va gereftan e xordpáreyi jándár yá biján, dar án, va sepas baste wodan e daháne ye kise va govárdan e án; "bigánexári"*
pinosome *ábdánaki* [vesicle] *ke hengám e bigánexári darun e yáxte pdid áyad.*
pint *yekkán e gonj, baráye ábgunehá = 473.17 ml bá vát* [letter] *e* "O" [octarius] *newán dáde miwavad.*
pinta *guneyi bimári ye treponemáyi ye Ámriká ye garmsiri, ke máye ye án* <u>Treponema carateum</u> *mibáwad. Lakkehá ye pusti ye sepid, qahveyi, ábi qermez yá banafw padid miyávarad*
pinworm *kermak* <u>Enterobius vermicularis</u>
pi(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye* = "lip(o)-"
pinoepithelium *borunpust e dárá ye carbi*
pion *páreyi az atom/parmánu*, miyán e elektron va proton dárá ye bár e barqi ye +/- yá bi barq, ke haste ye atom/parmánu* rá beham negahmidárad.*
piorthopnea *tangi ye damzadan, nazd e farbegán, hengám e deráz kewidan*
piperazine *dáru ye kermkow*
piperine *dáru ye xarfastarkow* [insecticie]
pipet *bengaride be* "pipette"
pipette *máwure*
piroxanthrone *dáru ye darmán e cangár* [cancer] *e pestán ke* DNA *rá miwekanad.*
piscicide *har mátak/mádde e kowande ye máhi*
pisiform *noxodi, be rixt e noxod*
pisiformis *noxodi, be rixt e noxod*
pistil *máddegi dar gol*
pit **1** *cále; cál.* **2** *já ye áble ru ye pust.* **3** *cále ru ye miná ye dandán.* **4** *cál ru ye náxon.* **5** *cáli ke bá fewordan e angowt ru ye pust padid áyad, con dar xiz va náresáyi ye gew/del*
armpit *kaw, zir e baqal, kaw*
pitch **1** *qir.* **2** *ziri yá bami ye ává, ke bastegi be womár e kuhe* [wave] *dar vipál** [second] *dárad.*
black pitch *qir*
pitch blende *mátak/mádde e káni ye siyáh ke az uránium, radium va poloniium be dast áyad.*
pith <u>1</u> *suráxkardan/softan e maqz yá maqz e tire.* **2** *maqz e narm e sáqe ye giyáhán.* **3** *maqz e riwe ye giyáhán*
pithecoid *con buzine*
pithing *suzani deráz darun sotun e mohre ye jánevar e ázmáyewgáhi kardan va bá jonbándan e án maqz e tire va va maqz e u rá nábud kardan va ruye báft e zende ye tane u ázmáyew kardan*

pitting **1** *mándan e já ye angowt, bá fewordan e pust, ke newán e xiz va náresáyi ye del/gew ast.* **2** *foruraftegi ye kucak.* **3** *darávardan cizi con áhan az guyce ye sorx dar seporz* [spleen], *bedun e nábud kardan e guyce*

pituicyte *yáxte ye duki ye hypofiz e powti*

pituitary *wágude [wá/wáh + gude <(Gilaki) "gland"] (JGS)*

puituitous *vábaste be gaw/gow* [mucus]

pityriasis *pityryázis; sabuse* [JGS], guneyi bimári ye pusti*

pityriasis rubra pilaris *bimári ye pust e kaf e dast va pá, hamráh e tarak* [nodule] *e pust, bá barjestegihá ye qermez e qahveyi va naxuhá* [nodule] *ye wáxi ke muyi darun e ánhást*

pityroid *sabuse, sabuse;wure*

pivot *vardáne; páwne; [dar dandánpezewki, "páwne" ke cand dandán e sáxtegi gerd e án migardad]*

pixel [= pictures + element] *yekkán e/ baxwi az yek peikare ye sinemáyi; [peikarpáre*]*

PJRT *kutáh wode baráye* Paroxysmal Junctional Reentrant Tachycardia

placebo *dáru ye doruqin*

placement *jáygáh, jáygáh e dandán*

lingual placement *jábejáyi ye dandán be su ye zabán*

placenta *joft*

placenta accreta *jofti ke be divár e zehdán casbide, riwe davánde báwad.*

bidiscoidal placenta *joft e do páre con nazd e buzinehá he* "macaques"

duplex placenta *joft e do páre*

placenta fenestrata *joft e suráx-suráx/panjereyi*

fetal placenta/ placenta foetalis *baxw e ruyáni ye joft*

horseshoe placenta *joft berixt e pasáhang/máhak, nazd e doqoluhá*

incarcerated placenta *joft e bázmánde dar zehdán*

placenta previa *joft e sar e ráhi*

retained placenta *joft e bázmánde dar zehdán*

placenta tripartita/ tripartite placenta *joft e sepáre*

zonary placenta, zonular placenta *joft, be rixt e zang, nazd e jánevarán e guwtxá r dide miwavad.*

placental *joft, vábaste be joft*

Placentalia *joftdárán, jánevaráni ke pestándárand va ruyánewwán* [embryo] *bá joft xorák migirad*

placentitis *ámás e joft*

placentography *peikare bardári az joft pas az zadan e dáru ye jelogir e partou*

placentoid *be rixt e joft*

placentology *joftwenási*

placode *"bowqábak" báft e rupusti* [ectodermal] *be rixt e bowqáb, ke nazd e ruyan* [embryo]*dar jáyi ke yek andám e sahewi* [sense organ] *sáxte miwavad padid áyad.*

auditory placode *bowqábak e guw*

lens placode *bowqábak e źále ye cewm*

olfactory placode *bowqábak e buyáyi*

otic placode *bowqábak e guw*

placoid *bowqábsán*

plagiocephaly *kalle ye orib/káse ye sar e orib*

plague *margámargi [tá'un]*

bubonic plague *margámargi [tá'un] e xiyáraki*

glandular plague *margámargi [tá'un] e xiyáraki*

swine plague *margámargi [tá'un] e xuki*

sylvatic plague *margámargi [tá'un] e jánevarán e jangali, con sanjáb va javandegán*

plana *rixt e candgáni ye* "planum"

planchet *barg e yuwostin/áhani/felezi ke ruyaw máde ye partouzá nehand baráye andázegiri ye partouzáyi*

plane **1** *ruye, talan* [<Sanskrit, talan].* **2** *marz.* **3** *randidan.* **4** *dar kárdpezewki ye zibáyi [yá* plastic*] baráye newnegozári bekár ravad*

coronal plane *ruye ye/talan* e táji*

frontal plane _ruye ye/talan* e piwáni_
plane plane _ruye ye/talan* e piwáni_
median plane _ruye ye/talan* e miyáni_
horizontal plane _ruye ye talan* e ásuyi*_
sagittal plane _ruye ye/talan* e e nimrox_
subcostal plane _ruye ye/talan* e zir e dandehá_
suprasternal plane _ruye ye/talan* e bálá ye jenáq e sine_
subcostal plane _ruye ye/talan* e zir e dandehá_
transverse plane _ruye ye/talan* e pahnáyi_
umbilical plane _ruye ye/talan* e náfi_
visual plane _ruye ye/talan* e bináyi, ke az áse ye did e do cewm gozarad_

planimeter _ruyesanj_

planing _dar hucehr-pezewki_ [plastic surgery] _(ZBP, C7769 BF) randidan/sáyidan e pust_

plankton _paláse* (EDPL 33.1880)_

planocellular _barsáxte az yáxtehá ye pahn_

planoconcave _(baráye źále/_ lens_) yek ru hamvár, yekru káv_

planoconvex _(baráye źále/_ lens_) yek ru hamvár, yekru guź_

Planorbidae _goruh e bozorgi az ráb_ [snails] _e áb e wirin, ke mizbán e miyánji ye kermhá ye_ "trematode" _hastand_

plantapedis _kaf e pá_

Plantago _guneyi váw_ [herb] _dárá ye se gune,_ Plantago indica, Plantago ovata Forskal, _va_ Plantago psyllium _ke dánehá ye án baráye darmán e xowki ye sergin_ [stool = _goh_] _bekár miravad._

plantar _vábaste be kaf e pá_

plantaris _vábaste be kaf e pá_

plantation _káwt e dandán yá báfti digar_

planum _ruye; talan*. bázgardid be_ "plane"
planum popliteum femoris _ruye/talan* e powt e zánu_

planuria _birun ámadan e mize_ [urin] _az jáyi náhanjár_ [abnormal]

plaque **1** _káwi, sang._ **2** _barjestei ye seft e pust be andáze ye 0.5-1.0 sántimetr_
dental plaque _xál e dandán_
fibrous plaque = **atherosclerosis plane**, _lak e darunpuw e sorxraghá ke az carbi, yáxtehá ye morde, kolláźen va máhice ye hamvár, va kalsiyom darun e sorxraghá padid áyad; "lakke ye saxt gawtan e darunpuw e sorxraghá"_

dental plaque _xál e dandán_

-plasia _pasvand be maini_ [meaning] _ye " peidáyew"_

plasm _bengarid be_ "plasma"

-plasm _pasvand be maini_ [meaning] _ye , mátak* [<Pahlavi (EDPL 27.1670)]; "máye", "har ce ke yáxte az án sáxte wode báwad"_

plasma **1** _pelásmá; áb e xun; xunáb, xunábe, mátak* [<Pahlavi, (EDPL 27.1670)]._ **2** _sepidxun, bedun e yáxteháyaw._ **3** glycerit _e newáste._ **4** _ábgune ye darun e yáxte_

plasmid DNA _ye bákterihá_

plasm(o)-, _piwvand be maini_ [meaning] _ye "pelásmá; áb e xun"_

Plasmodium _Plásmodium/angal e máláriá; takyáxte ye gerd; ke gunehá ye zir rá dárad:_ **Plasmodium falciparum, Plasmodium malariae, Plasmodium ovale, Plasmodium vivax**

plasmogamy _joftgiri ye do yá biwtar yáxte (vá ámixte gawtan e hastehá baráye záyew e bacce-yáxte)_

plasmolysis _az dast dádan e áb, bá fewár e osmozi va káhew/corukidan e protoplásm e yáxte_

-plast _pasvand be maini_ [meaning] _ye yekkán e mátak e zende, yáxte_

plaster **1** _gac, baráye gac gereften._ **2** _zamád, xamir, ke bar pust bekár ravad_
mustard plaster _zamád, xamir e xardal_
plaster of Paris _gac_

plastic **1**_báftsáz._ **2** _rixtpazir._ **3** _pelástik._ **4** _har mátak e rixtpazir; pelástik_
plastic surgery _hucehr-pezewki (ZBP, C7769 BF)_

plasticity *rixt-paziri*
plastron *jenáq e sine va korjanhá* [cartilage] *ye dandeyi*
-plasty *dar váźehá ye serewte,* → plastic surgery: *hucehr-pezewki (ZBP, C7769 BF); hucehr-salyáni** [surgery]; *baráye vásác* [plastic operation]
plate **1** *láye.* **2** *rukew e dandán.* **3** *ávand e Petri, baráye kewt e mikrobhá*
neural plate (in the embryo) *barg e pei (nazd e ruyán)*
anal plate *baxw e pendik** [anal] *parde ye párgin** [cloaca] *(ZBP, C2790 FM)*
auditory plate *bám e ostoxáni ye suráx e guw*
basal plate *láye ye zirin/bonyádin*
bone plate *barg e/láye ye áhani ke bá pic be ostoxán savár konand*
counting plate *láye ye wiweyi cárxáne ke baráye womárew e mikrobhá bekár ravad*
plate of cranial bone, inner/outer *láye ye biruni/daruni ye ostoxán e káse ye sar*
cribriform plate *niyám e* [fascia] *parvizani*
cribriform plate of the ethmoid bone *láye ye parvizani* [fascia] *ye ostoxán e parvizani*
deck plate *láye ye bám*
dental plate *láye ye yuwostin*/áhani/felezzi yá akrilik baráye negahdári ye dandán*
epiphyseal plate *korjan* [cartilage] *e sar e ostoxán*
foot plate *páye ye ostoxán e rekábi*
growth plate *láye ye korjan* [cartilage] *e sar e ostoxán*
nail plate 1- *láye ye wáxi ye náxon.* 2- *láye ye záyá ye náxon*
Petri plate *bowqáb e Petri baráye kewt e mikrob*
plateau *powte*
tibial plateau *do powte ye dorowtnei daruni va biruni nazdik be loqmehá ye rán*
platelet *tál (ZBP, C6118 FM); sokorce (ZBP, C181 FM)*
platinic *dárá ye pelátin, pelátin/zar e sepid*
platinum *pelátin/zar e sepid*
platy-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "pahn"*
platysma *máhice ye pahn e gardan, az niyám e gardani áqáz gawte, be árváre ye páyin va pust e zir e lab micasbad.*
platyspondyliasis *pahni ye mádarzádi ye mohrehá ye sotun e mohreyi*
platystaphyline *dárá ye kám e pah va hamvár*
platystencephaly *guneyi kalle-ketábi* [dolichocephalism] *ke bá pahni ye pas e sar hamráh ast va cáne be jelo ámade dar Áfriqá ye nimruzin* [southern] *biwtar dide miwavad.*
plectron *barxi bákterihá hengám e sáxtan e hág* [spore], *be rixt e "cakkowak" darmiáyand*
plectrum **1** *zabán e kucak.* **2** *ostoxán e cakkowi ye guw.* **3** *baxw e xanjari ye ostoxán e gijgáhi*
pledge *sougand (e peimán);* **Nightingale Pledge** *sougand e parastárán hegám e váfarhixtegi* [graduation], *ke be náme* "Florence Nightingale" *ast.*
pledget *tekke ye kucak e panbe yá tanzib*
-plegia *pasvand be maini* [meaning] *ye "hawi"** [stroke], *lasi/lamsi* "paralysis"
pleiades *tudeyi az gerehá ye sepidxuni ye bád karde*
-pleio *bengarid be* "pleo-,"
pleiotropy *źenháyi/genháyi ke biw as yek rixt* [phenptype] *padid ávarand*
plektron, **plectron** *cakkowak, zaxme, mezráb*
pleo-, pleio-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "cand", "candin"*
pleocaryocyte; pleokaryocyt *yáxte ye dárá ye cand haste, [ke dar godáxtegi* [atrophy] *ye tan con dar cangár* [cancer], *va sel dide wavad]*
pleocytosis *biw az andáze budan e yáxte dar áb e maqz yá maqz e tire*
pleokaryocyt *bengarid be* "pleocaryocyte"
pleomastic *dárá ye cand pestán*
pleomazia *dárá ye cand pestán budan*
pleomorphia *candrixti; candparhibi; dárá ye cand rixt/parhib*

pleomorphic *candrixti; candparhibi; dárá ye cand rixt/parhib budan*
pleomorphism *candrixti; candparhibi; dárá ye cand rixt/parhib budan*
pleomorphous *candrixt; candparhib*
pleonasm *candin páre*
pleonexia *ázmandi*
pleonotia *candguwi, budan e guw e fozuni ru ye gardan*
plesiomorphism *hamrixti*
plethora *biw az andáze, fozun bar andáze*
plethysmograph *dastgáh e andázegiri ye fewár e xun; dastgáh e andázegiri ye gonj* [volume] *e yek andám*
pleura *barwáme*
 parietal pleura *barwáme ye boruni ye wow*
 visceral pleura *barwáme ye daruni ye wow*
pleural *vábaste be wáme ye wow/barwáme*
pleurectomy *boridan e/borew e barwáme*
pleurisy *gerdámadan áb dar pardehá ye wow/barwáme*
pleuritis *ámás e barwáme; wámehá* [membranes] *ye wow*
pleur(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye wáme* [membrane] *ye wow/barwáme*
pleurocentesis *suzan zadan be barwáme*
pleurodesis *casbandegi ye do láye ye barwáme*
pleuropericardial *vábaste be parde ye wowhá va gew/del*
pleuropericarial *vábaste be wáme ye wow va gew*
pleuroperitoneal *vábaste be wáme ye wow va wekam*
plexiform *berixt e dám*
plexus *dám, "va in jesm rá... xánand va ma'ni ye wabake "dám e máhi" bovad ..." (ZBP, L6991, HM)*
 brachial plexus *dám e pei ye bázuyi*
 cardiac plexus *dám e pei ye del/gew*
 carotid plexus *dám e sorxrag e sobát (ZBP, C358, FM); dám e rag e ján*
 plexus lumbalis *dám e pei ye kamari*
 plexus pelvicus *dám e pei ye lagani*
 sacral plexus *dám e pei ye xáji*
 uterovaginal plexus, plexus uterovaginalis *dám e pei ye zehdán va zehgir* [vagina]
-plexy *pasvand be maini* [meaning] *ye parkaw** [seizure], *hawi* [stroke]
plica *cin*
 plicae gastricae *cinhá ye darunpuw e kom* [stomach]
 plica mallearis posterior membranae tympani *cin e cakkowi ye powti ye parde ye guw*
 plicae palmatae *cinhá ye barg e xormáyi ye divár e piwin va pasin e dahána ye gardan e zehdán*
 plicae salpingopalatina *cinhá ye miyán e lule ye guw va divár e galu*
 plicae synovialis *cinhá ye darunpuw e bandgáh*
 plica vestibularis = **false vocal fold** *tár e ává ye doruqin = cin e dehlizi ye darunpuw e neikanak/barangánce*
 plica vocalis = true vocal cord = vocal fold *cin e parde ye darunpuw e neikanak/barangánce* [larynx]; *tár e ává ye rástin* [true vocal cord/fold]
plicate *cin dádan*
plication *cin ;cin dádan*
plicotomy *borew dádan be cin e powti ye parde ye guw*
pliers *anborak*
plinth *taxt e varzew-darmáni*
-ploid *...-kromozomi, baráye nemune* "polyploid", *"candkromozomi"*
ploidy *kromozomi*
plombage *porkardan (e yek kávák dar tan, bá mátaki bikár* [inert material]*) pas az kárdpezewki*
plop *(ává ye) táláp [oftádan e cizi]*

plot *dám sáxtan/andáxtan, "na jawn o, na rámew, na kuwew, na kám -- hame cáre ye varzew o sáz dám." (ZBP, L4959 SF)*
plug *tuppi; saráqon [<Semnáni]*
copulation plug *tuppi ye joftgiri/saráqon e newángar e in ke jánevari gowngiri karde*
mucous plug *tuppi ye/saráqon e gow/celm* [<Lori dialect], *ke surâx e gardan e zehdán e ábestan rá mibandad*
vaginal plug *tuppi ye joftgiri/saráqon e newángar e in ke jánevari gowngiri karde* [copulate]
plugger *(dar dandánpezewki) sarporkon/saráqon [<Semnáni]*
plumbic *sorbi*
plumbism *zahrzadegi bá sorb*
plumbum *sorb*
plumose *pari, parsán, con par*
plumula *yek dast wiyár e bárik*
pluri-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "cand", "biw", "faráván"*
pluriglandular *candgudeyi; candqoddeyi*
plurilocular *candxáne*
plurinuclear *candhaste(yi)*
pluriorificial *dárá ye cand daháne*
pluripara *candbárzáyide*
pluripolar *candmexi/candmexik*
pluriresistant *páydár dar barábar e cand dáru*
plutonium *plutoniyom*
-pnea *pasvand be maini* [meaning] *ye "dam", "damidan"*
pneo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "dam", "damidan"*
pneumal *vábaste be wowhá*
pneumarthrosis *peidáyew e havá dar bandhá*
pneumatic *vábaste be havá/wow*
pneumatics *dánew e viżegi ye gázhá*
pneumatization *havádár gawtan*
pnemat(o)-, pneuma-, *vábaste be havá, gáz, wow*
pneumatocele **1** *birun zandan e wow [az divár e sine].* **2** *kise ye nikxim e havádár e wow*
pneumatosis *peiddáyew e havá dar jáyi ke nabáyast*
pneumatotherapy *darmán bá havá ye kamcegál/porcegál* [dense]
pneumaturia *peidáyew e havá dar mize/wáw, con dar násur e/ godáre ye rude bá piwábdán*
pneumo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye dam zadan, wow, havá, sinepahlu*
pneumocephalus *peidáyew e havá dar kalle/sar*
pneumococcus *pnomokok, mikrobi/jvu*yi az gune ye* <u>Streptococcus pneumoniae</u>
pneumoconiosis *anbáwtegi ye xorde/rizehá ye gardi bigáne, dar wow va vákonew e báft be án, con zoqálsang* [anthracosis], *áhan* [siderosis], *panbe ye nasuz* [asbestosis], *silis* [silicosis]
Pneumocystis *guneyi jándár e rizbini, ke yá jozv e takyáxtehá mibáwad* [protozoa], *yá jozv e hágdárán* [sporozoa] *ast. ke máye ye ámás e wow tavánad gawt.*
pneumoencephalomyelography *[dar kamar bá suzan be darun e áb e gerd e maqz e tire havá zadan va sepas] az maqz e tire, yá maqz partonegári kardan*
pnemogalactocele *gude ye/qonde ye/qodde ye dárá ye wir va havá*
pneumography **1** *kálbodwenási ye wow.* **2** *nemudár e dam va bázdam.* **3** *partonegári az har andámi, pas az zadan e havá dar án*
pneumohemothorax *peidáyew e havá va xun dar sine*
pneumolith *sang dar wow*
pneumolithiasis *bimári ye sang dar wow*
pneumomediastinum *peidáyew e havá dar miyánsine*

pneumomelanosis *siyáh gawtan wow, nazd e kárgarán e zoqálsang, az gard e zoqálsang,*
pneumonectomy *váboridan e wow*
pneumonemia *porxuni ye wow*
pneumonia *ámás e wow, sinepahlu*
amebic pneumonia *ámás e ámibi ye wow, sinepahlu ye ámibi*
aspiration pneumonia *ámás e wow peiro ye raftan e karp* [body] *e bigáne dar ráhhá ye dam zadan*
cheesy pneumonia *ámás e selli ye wow*
embolic pneumonia *ámás e wow peiro ye fuxáyew**[embolization] [*fuxán** = embolus]
interstitial pneumonia *ámás e wow e darzin*
interstitial plasma cell pneumonia *ámás e darzin e wow bá yáxtehá ye plásmáyi*
lobar pneumonia *ámás e lapaki ye wow*
metastatic pneumonia *ámás e wow bá dastandázi ye jvu*há/mikrobhá ye durdast* [metastatic]
traumatic pneumonia *ámás e wow peiro ye kust e sine*
viral pneumonia *ámás e wow e virusi*
pneumonitis *ámás e wow*
mouse pneumonitis *ámás e wow e muw e ázmáyewgáhi*
pneumo(n)o-, *vábaste be wow*
pneumonomoniliasis *barfak e wow*
pneumoretroperitoneum *peidáyew e havá dar powt e darunpuw e wekam*
pneumoresection *váboridan e (páreyi az) wow*
pneumotaxic *vábaste be tondi ye dam zadan*
pneumothorax *peidáyew e havá dar puwew e wow*
pneumotomography *zadan e havá dar andám va partounegári az án*
pock *áble, ábdának*
pocket *kise (ye kucak)*
pockmark *já ye áble*
poculum *fenján, piyále*
podagra *pádard e vátawu** [gouty]
podalgia *pádard*
podiatrist *pezewk e pá*
podiatry *rewte ye "pápezewki"*
pod(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "pá"*
podophyllum *riwe ye xowk e* Podophyllum peltatum*, giyáh e Ámriká ye abáxtari* [northern]*, ke* "podophyllotoxin" *dárad, baráye darmán e cangár* [cancer] *bekár miravad. Námhá ye digar e án:* May apple, Indian apple, mandrake (root), vegetable calomel
pogoniasis **1** *ruyew e biw az andáze ye riw.* **2** *ruyew e riw nazd e zanán*
-poiesis *pasvand be maini* [meaning] *ye "sáxtan", "-sázi", con* hematopoiesis *xunsázi*
poikil(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "gunágun", "xálxál", "degargun wavande"*
poikiloderma *pust e xálxáli, lakopisi (bimári ye ámási va xordraftan* [atrophy] *e pust)*
poikiloploidy *yeksán nabudan e womár e kromozomhá/surkarphá* dar yáxtehá e yek báft*
poikilostasis *yeksán negahdáwtan [e darun e tan yá yáxte, bá jonbew va digar wivehá, dar barábar e degaruni ye zistbum]*
poikilothermy *hamsázi ye garmá ye daruni ye jándár bá garmá ye zistbum*
poikilothymia *degarguni/nápáydári ye náhanjár* [abnormal] *e xu va raftár*
point **1** *xál, noqte.* **2** *niw zadan, con cerk e darun e kurak.* **3** *noqte ye áqáz e andázegiri.* **4** *dar dandánpezewki abzár e kávow e ráh e darun e riwe ye dandán; sim* [silver] *yá* "guttapercha" *ke baráye porkardan e riwe ye dandán bekár ravad.*
boiling point *dareje ye garmá ye juw ámadan e áb, yá ábgunehá* [liquid]*; baráye áb 100 dareje ye sad-sadi dar kenár e daryá*
cold rigor point *dareje ye garmá ye zistbum, ke dar án yáxte az kár bázistad*
deaf point *"karxál" [yeki az cand já nazdik e guw, ke dar án guw larzew e diápázon rá natavánad wanid.]*

j-point *jáyi ke dar* EKG*, páre ye* ST *be be páyán e* QRS *micasbad*
McBurney's point *agar náf rá bá xatti be xár e piwin e ostoxán e lagan becasbánim, va án rá se páre konim, jáyi ke 1/3 biruni be 2/3 daruni micasbad, xál e* McBurney *nám dárad, va zir e in xál rude ye kermi naháde ast, va dar ámás e án injá dardnák ast.*
melting point *xál e ábgune gawtan, dareje ye garmáyi ke dar án mátaki saxt be rixt e ábgune daráyad.*
Voillemier's point *xál e* Voillemier, *agar xár e piwin e do ostoxán e lagan rá be ham becasbánim va az ruy e rástáye sepid* [linea alba] *6.5* cm *páyin áyim, ruy e in xat, nazd e kasáni ke wáwband gawte va wekami bozorg dárand yá xiz dárand, mitaván piwábdán rá suzan zade án rá tohi kard.*
poise *(váże ye Faránsavi, "pu-áz" bexánid), yekkán e casbandegi, ábgunehá* [liquid] *mibáwad, va án casbandegi ye ábgune ast be gram dar* cm *(sántimetr), dar vipál*/sániye* [second]*. Dar konew, yek* "centipose" *(sántipu-áz), ke 1/100* poise *ast bekár miravad.*
poison *zahr, bew[<Pahlavi, bew, viw (ZBP, C3213, MK, BF)]*
narcotic poison *zahr e xeradpuw*
sedative poison *zahr e árámbaxw*
shellfish poison *zahr e sadaf*
posoning *zahrzadegi; bewzadegi*
arsenic posoning *zahrzadegi/bewzadegi bá zarnix*
carbon monoxide poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá dud e/gáz e angewt/zoqál*
cyanide poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá siyánur*
ergot poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá álkáloyidhá ye "ergot" /"zang e jou"*
food poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá xorákihá*
forage poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá káh o yonje ye álude beviże nazd e asb*
lead poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá sorb*
mercury poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá jive/żive*
muschroom poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá qárc e zahri*
tobacco poisoning *zahrzadegi/bewzadegi bá tanbáku*
poison ivy *bengarid be* "Rhus", *picak*
poison oak *bengarid be* "Rhus"
polar *mex, mexik [besanjid bá "mix"]*
polarity *dárá ye do mex budan; domexi*
polarization *licáni*, hamráni, yeksuyi, mexmandi**
polarized *licán*, hamrán, yeksu, mexmand**
pole *mex**
poli *cand-*
policeman *mile ye wiweyi ke yek lule ye lástiki be yek saraw casbide, va baráye hamzadan va jábejá kkardan e dáruhá bekkár mikravad.*
policlinic *darmángáh*
polio *kutáh wode baráye* "poliomyelitis"*, falaji ye kudakán*
poli(o)-, *báft e xákestri ye maqz va dastgáh e pei*
poliodystrophy *xordraftan/áb wodan e báft e xákestri ye maqz*
polioencephalomalacia *bimári ye kowande nazd e gáv, gusfand va xuk ke az kambud e* "thiamine" *padid áyad, newánehá ye án, xiz e maqz, larzew e puze, kuri, kamáni gawtan e powt, va ru ye pá natavánestan istádan ast*
poliomyelitis *poliomiyelit, falaji ye kudakán, ke máye ye án poliovirus/virus e polio ast. Gáh digar virushá,* echovirus *va koksáki*
poliosis *birang wodan páreyi az mu, beviże mu ye sar, biwtar pas az bimárihá piw miáyad*
poliovirus *virus e falaj e kudakán* [poliomyelitis]
polishing *barq andáxtan e dandán*
poll *pas e kalle (ye jánevarán)*
pollakidipsis *tond tond tewne gawtan*
pollakisuria *payápei mixtan*
pollakiuria *payápei mixtan*

polled *(gáv e) biwáx*
pollen *garde (ye parcam e giyáhán e goldár)*
pollex *wast*
pollex flexus *xamidegi ye wast*
pollex valgus *xamidegi ye wast be su ye zand e zirin*
pollex varus *xamidegi ye wast be suye zand e zebarin*
pollination *garde-afwáni*
pollinosis *vákonew e be garde ye giyáhán*
pollution *áludegi*
Polonium *polonium, yuwosti* [metal] *kamyáb*
poltophagy *xoráki rá xeili javidan va áwoláw kardan*
polus = pole, *mex**
poly *zabán e kuce, bejá ye* "polymorphonuclear", *guyce ye sepid e candhasteyi*
poly-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "cand", "xeili"*
polyadenitis *ámás e besyári az gudehá/qondehá*
polyandry **1** *dáwtan e cand wouhar dar yek zamán.* **2** *nazd e barxi jánevarán, joftgiri ye mádine bá cand narine.* **3** *joft gawtan e do yá cand piwhaste* [prokaryon] *ye nar bá yek piwhaste ye mádine*
polyangiitis *ámás e cand rag e xuni yá sepid-xuni*
polyarteritis *ámás e cand sorxrag*
polyarthritis *ámás e cand band/bandgáh*
polyarticular *docár kardan e cand band*
polyauxotrophic *niyázmand budan be cand mátak* [factor] *e ruyew*
polycellular *dárá ye cand yáxte*
polycheiria *canddasti; biw az do dast dáwtan*
polychondritis *ámás e cand korjan* [cartilage] *dar tan*
polychondropathia *ámás e bázgardande ye cand korjan* [cartilage] *dar tan*
polychromatic *candrang*
polychromatophil *yáxte yá har cizi ke cand rang begirad*
polychromatophilia <u>**1**</u> *cand rang gereftan.* <u>**2**</u> *guycehá ye sorxi ke cand rang (az ábi tá qermez) girand*
polyclinic *darmángáh*
polycyesis *cand ábestani*
polycythemia *afzáyew e womár e guycehá ye sorx e xun*
polydactylia *biw az 5 angowt e dast yá pá dáwtan*
polydactylism *biw az 5 angowt e dast yá pá dáwtan*
polydactyly *biw az 5 angowt e dast yá pá dáwtan*
polydipsia *biw az andáze áb nuwdian*
polyendocrinopathy *bimári ye cand gude ye/qodde ye daruntaráv*
polyethylene *polyetilen, mátak* e/mádde ye pelástiki dar kárdpezewki ye zibáyi*
polygamy **1** *dar yek zamán biw az yek wouhar dáwtan.* **2** *dar yek fasl e joftgiri bá biww az yekk nar joftgiri kardan*
polygyny *cand zan dáwtan*
polyhedral *candguw; cand guwe*
polyhydramnios *bengarid be* "hydramnios"
polyhypermenorrhea *biw az yekbár dar máh dawtán* [menstruation] *wodan va harbár faráván xunrizi kardan*
polyhypomenorrhea *biw az yekbár darmáh dawtán wodan va harbár andaki xunrizi kardan*
polymastia *biw az do pestán dáwtan*
polymastigote *dárá ye táżak e besyár*
polymelia *dárá ye candin dast yá pá budan*
polymenorrhea *zamán e miyán e do dawtán* [menstruation] *kamtar az 21 ruz/se hafte*

polymer *(dar wimi/ximiyá) polimer, mátake/mádde ye sáxtewode az cand molekul e kucak, be nám e "monomer"; candbahr, besyárbahr, basbahr, vesbahr**
polymetacarpia *biw az 5 ostoxán e kaf e dast dáwtan*
polymetatarsia *biw az 5 ostoxán e kaf e pá dáwtan*
polymorph *candrixt*
polymorphism *candrixti*
polymorphonuclear *guyce ye sepid e dárá ye haste ye candrixt*
polymorphous *candrixt, basparhib*
polymyositis *bimári ye ámás e cand máhice ye tan dar andámhá ye bálá yá páhá, gardan va galu, dar bimári ye saxti ye pust* [scleroderma]*, yá gáh dar cangárhá* [cancer]
polyneuritis *ámás e cand pei, ke cem e án wenáxte nist, va peiro ye tafnuhá** [infections] *ye govárewi va wowhá padid miáyad.*
polyneuropathy *bimári ye cand pei ye, ke mitavánad az zahrhá, con ársenik, yá xonáq, bimári ye ámyloid, kambud e vitámin e B, yá dar náresáyi ye gordehá* [kidneys] *padid áyad.*
polynuclear *dárá ye cand haste; guyce ye sepid, dárá ye haste ye candrixt*
polyonychia *dáwtan e cand náxon*
polyopia *dobini, candbini*
polyopsia *dobini, candbini*
polyopy *dobini, candbini*
polyotia *biw az do guw dáwtan*
polyp [nasal polyp]*: orbiyán, surang, "... va bimáriyi bovad ki u rá surang xánand va sabab e vey xuni bovad soudáyi ...tá conán cun dast-arreyi án guwt e fozuni rá beborad..." (ZBP, L7079, HM)*
polypnea *tond-tond damzadan*
polypoid *con/hamánand e orbiyán, surang*
polyporous *puk, daruj* [Gilaki], abri, dárá ye rouzan, rouzanmand, suráx-surác; esfanji*
polyposia *baráye zamáni deráz, faráván nuwidan*
polypous *con/hamánand e orbiyán/surang*
polyrrhea *portarávow; tarávow e besyár*
polysaccharide *polisakárid, sáxte wode az candin [5, 11 yá biwtar] qand e sáde; candqandi*
polyunsaturated *(baráye rouqanhá ye giyáhi/jánevari) náfarqárde; nápor*
polypus *bengarid be* "polyp"
polysarcia *farbehi*
polysarcous *farbeh*
polyserositis *ámás e hame ye ábwámehá* [mucous membrane]
polysialia *az dahán faráván áb ámadan; rizew e áb e dahán*
polysomia *doqolu yá seqolu ye behamcasbide; candqolu ye behamcasbide*
polysmus *doqolu yá seqolu ye behamcasbide; candqolu ye behamcasbide*
polysomy *doqolu yá seqolu ye behamcasbide; candqolu ye behamcasbide*
polyspermia *pori ye/faráváni ye zeh/ mani/áb/ áb e powt/ áb e kamar/ wosr*; gownide gawtan* [insemination] *e toxmak bá biw az yek yáxte ye zeh*
polyspermism *bengarid be* "polyspermia"
polyspermy *bengarid be* "polyspermia"
polyspike *peidáyew e candin tárek/kuhe* [wave peak] *dar navár e maqz*
polysplenia *bimári ye "cand-seporzi"*
polystichia *bimári ye, dáwtan e do yá biwtar raj może ru ye yek pelk e cewm*
polystyrene *polistiren, guneyi pelástik*
polysulfide *polisulfid*
polysyndactyly *cand/biw az yek angowtán e behamcasbide dáwtan*
polytendinitis *ámás e cand zardpei*
polytelia *dáwtan e cand nouk e pestán*

polytelism *dáwtan e cand nouk e pestán*
polythetic *radebandi bar páye ye cand viźegi*
polyunguia = **polyonychia** *dáwtan e cand náxon*
polyunsaturated *baráye carbihá, dárá ye cand band e dotáyi yá setáyi*
polyuria *porwáwi (gonj e biw az andáze)*
pomade *pomád; rouqan baráye mu*
Pomatiopsis *guneyi az rábhá* [snails] *ye dozist e áb e wirin e Ámrikáyi*
pomatum *pomád; rouqan baráye mu*
pomum, **pomum adami** *sib e Ádam, barjestegiy e neikanak** [Larynx]
ponderal *geráni* [weight]
pon-, **pono-,** *piwvand, be maini* [meaning] *ye kár e saxt, dard*
pons *pol; pol e maqz*
pontic *dandán e pol (dandáni ke dar já ye tohi miyán e dandáhá bekárand)*
ponticulus *polce; polak; pol e kucak*
pontile *vábaste be pol e maqz*
pontine *vábaste be pol e maqz*
ponti(o)-, *vábaste be pol e maqz*
pontocerebellar *vábaste be pol e maqz va moxce*
pontocerebellum *pol e maqz va moxce*
pontomedullary *vábaste be pol e maqz va piyáz e maqz*
pontoon *yek páre lule ye rude*
pool *kul; sal* [<Gilak], ábgir*
poples *powt e zánu*
popliteal *(vábaste be) powt e zánu*
poppy *giáhán e gune ye xawxáw*, papaver *kuknár, nárkuk, xawxáw, táxirá*
population **1** *mardom.* **2** *dar ámár, goruh e mardom.* **3** *(dar gewenási/źenwwenási) goruhi ke darun e xod zádorud konad*
poral *puk, daruj* [Gilaki], abri, dárá ye rouzan, rouzanmand, suráx-suráx; esfanji*
porcelain **1** *cini.* **2** *miná ye dandán*
  dental porcelain *cini ye dandánsázi*
porcine *xuki*
pore *suráx, rouzan, cewme*
  acoustic pore external/internal *suráx e (biruni ye/daruni ye guw)*
  alveolar pores *rouzanehá ye miyán e hobábcehá ye wow*
  biliary pore *rouzan e ráh e zahre* [ductus choledocus]
  Galen's pore *ráh e Gálen yá kewále ye rán*
  sweat pore *rouzan e xẃi*
  taste pore *rouzan e cewáyi*
porencephalia *(budan e/peidáyew e) yek yá cand suráx/rouzan/cewme dar maqz; maqz e esfanji*
Porifera *Xáneváde ye Esfanjiyán*
poriomania *divánegi ye ráhraftan/rahsepári*
por(o)-[1]**,** *piwvand be maini* [meaning] *ye "suráx, rouzan, cewme"*
por(o)-[2]**,** *piwvand be maini* [meaning] *ye "sang", "rig"*
Porocephalidae *rasteyi az* Porocephalida *ke tan e ánhá luleyi-st, con kerm va angal e mardom tavánand bud, niz dar wow e xazandegán miziyand*
porokeratosis *bimári ye kamyáb e pusti, dar kudaki padid ámade, lakkeháyi dar pust padid ámade bá názoki ye miyán va setabri ye pirámun e in lakkehá, ke bozorg wode be rixt e márpic darmiáyand, va láyelá ye, wáxi miwavand.*
poroma *gude ye rouzanhá ye borun-taráv* [eccrine pores]
porosis **1** *(dar behbud e wekastegi) pine, kabare, wáx.* **2** *peidáyew kávák* [cavity]
porosity *rouzan, suráx, cewme*

porous *dárá ye rouzan/rouzanmand, suráx/cewme; puk*
porotic *dárá ye rouzan/suráx/cewme, daruj* [Gilaki], abri, suráx-suráx; esfanji*
porphobilinogen *porfobilinożen, piwtáz e porfirinhá* [porphyrins]
porphobilinogenuria *rizew e porfobilinożen dar mize* [urine]
porphyria *goruhi az bimárihá ye suxtosáz e porfirin* [porphyrin]
porphyria cutanea tarda *farávántarin gune ye bimári ye porfiri, pust dar nur suxte, tával zade, rangaw tire gawte, dáq mizanad* [scarring], *mu darmiyávarad, va gáh pust setabr gawte, muyaw mirizad, dar alkolihá biwtar dide wode, bá bimári ye jegar hamráh ast.; uroporfirin va koproporfyrin dar mize* [urine] *tarávide, yek rixt e xánevádegi dárad ke* "autosomal dominant" *ast, digar rixthá ye parákande niz dárad.*
porphyrinemia *peidáyew e porfirin* [porphyrin] *dar xun*
porphyrinuria *peidáyew e porfirin* [porphyrin] *dar mize/piwáb*
porta *dar, darváze, náf*
porta hepatis *dar e/náf e jegar*
portal *dar, náf*
velophapharyngeal portal *náf e kám va galu*
portal vein *bozorg siyáhrag e darváze ye jegar*
portio *páre, baxw*
portio vaginalis cervicis *páreyi az gardan e zehdán ke darun e zehgir* [vagina] *ast*
porus *suráx, rouzan*
porus acusticus externus *rouzan e wenaváyi ye birun*
porus opticus *rouzan e gozar e pei ye bináyi*
porus sudoriferus *rouzan e xi* [perspiration]
-posia *pasvand be maini* [meaning] *ye faráván áb/ábgune* [liquid] *nuwidan*
position *gáh, jáygáh, sán*
anatomical position *dar sán e/jáy e/rixt e hanjár* [normal]
Caldwell's position *peikarebardári az kalle, bá bini va ruy e bimár be film*
coiled position *xábide be pahlu bá ránhá, zánuhá va bázuhá hamegi xamide, va casbide be tan*
decubitus position *xábide:* <u>decubitus dorsal position</u> *xábide be powt.* <u>decubitus ventral decubitus</u> *xábide be wekam.* <u>decubitus lateral position</u> *xábide be pahlu.* <u>decubitus right lateral position</u> *xábide be pahlu ye rást.* <u>decubitus left lateral position</u> *xábide be pahlu ye cap*
Dopage's position *xábide be wekam, bá bolandkkardan e ladgan be bálá*
Duncan position *sán e* Duncan, *dar záyemán, záyide wodan e joft, piw az bacce*
Elliot's position *xábide be powt ru ye taxt, baráye kárdpezewki, va bálá ávardan e páyin e sine, bá gozáwtan e bálewi zir e nime ye forusuyin e sine.*
English position = <u>decubitus left lateral position</u> *xábide be pahlu ye cap*
Fowler's position *xábide be powt, va bálá ávardan e sar e bimár 18-20 dareje*
genucubital position *xábide damáru/damaru*
genufacial position *xábide damáru/damaru*
knee-chest position *xábide damáru ru ye zánu va sine*
kneeling-squatting position *xábide condak zadan, beviże baráye ázmáyew e rástrude bá angowt*
Kraske position *xábide be wekam va kapalhá rá bálá ávardan*
mentoanterior position, right or left (RMA/LMA) *záyide wodan e bacce bá roxsár, va cáne be jelo (rást yá cap)*
mentoposterior position, right or left (RPA/LPA) *záyide wodan e bacce bá roxsár, va cáne be powt (rást yá cap)*
occlusal position *dahán baste, bá dandánhá ruyeham*
orthopnea/orthopneic position *dar tangi ye dam zadan, dar náresáyi ye del/gew, nimnewaste xábidan*
prone position *damaru/damáru xoftan/xábidan*
sacroanterior position, right or left (RSA/LSA) *záyide wodan e bacce bá kun/kapalhá, va ostoxán e xáji be jelo (rást yá cap)*
sacroposterior position, right or left (RSP/LSP) *záyide wodan e bacce bá kun/kapalhá, va ostoxán e xáji be powt (rást yá cap)*
scapuloanterior position, right or left (RScA/LScA) *záyide wodan e bacce bá wáne, be jelo (rást yá cap)*

scapuloposterior position, right or left (RScP/LScP) *záyide wodan e bacce bá wáne, be powt (rást yá cap)*
supine position *xábide be powt*
Trendelenburg's position *xábide be powt, ru ye taxt, va bálá ávardan e páhá*
positive *bi cun o cerá, rouwan, ávari, evári*/evárik* [<Pahlavi, (ZBP, C3299 BF)]; táwt* [<Pahlavi, (ZBP, C6207 MK)]; //yek ázmáyew e xun e ávari/evári*/evárik* baráye tab e noube/máláriyá//*
positron *proton, darbarábar e elektron, ammá dáráye bár e barqi ye ávari** [positive]
posologic *vábaste be dánew e andáze ye xorák e dáruhá*
posology *dánew e andáze ye xorák e dáruhá*
post **1** *páye, sotun.* **2** *mix e cubi*
post-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "pas", "pas az", "powt e"*
postauricular *powt e lále ye guw*
postcapillary *pas az muyraghá*
postcibal *pas az xorák*
postcibum *pas az xorák*
postdormitum *pas az xáb e źarf*
posterior *powt, pas*
posterior-, *piwvand be maini* [meaning] *ye " powt, pas"*
postero-, *piwvand be maini* [meaning] *ye powt*
posteroanterior *az powt be piw/jelo*
posteroinferior *az powt be zir*
posterolateral *dar powt va pahlu*
posteromedial *dar powt va miyán*
posteromedian *darmiyán e powt*
posteroparietal *powt e ostoxán e áhiyáne*
posterula *espáw* [space] *e miyán e powt e quzehá ye bini* [turbinate] *va suráx e powt e bini*
postganglionic *powt e/dur az gerehá ye peihá ye xodkár*
posthetomy *váboridan e xoruse; xatne*
posthioplasty *(kárdpezewki ye) rofugari ye xoruse*
posthitis *ámás e xoruse*
postholith *sang e xoruse*
posthumous *pas az marg; záde wode pas az marg e pedar*
posthyoid *powt e ostoxán e lámi*
postictal *pas as kust/parre* [seizure]
posticus *powt, powti*
postmature *pas az poxtegi; biw az andáze reside/poxte*
postmaturity *pas az residegi*
postmenopausal *pas az dawtángosastegi*
postmitotic *pas az do páre wodan e yáxte*
postmortem *pas az marg*
postnasal *powt e bini*
postnatal *pas az záde wodan*
postoperative *pas az kárdpezewki*
postpartum *pas az záyemán*
postprandial *pas az xorák*
postpubertal *pas az residegi/bornáyi*
postpubescence *pas az residegi/bornáyi*
postremal **1** *powt e gorde.* **2** *pas az gozar e az gorde*
poststenotic *past az tangi*
postsynaptic *pas az peivandgáh e do pei*
post-term *pas az páyán e ábestani*

posttraumatic *pas az kust/ásib/zaxm*
postulate *pendáre*
postural *vábaste be nahew, wive ye istádan/newastan/xábidan*
posture *nahew, wive ye istádan/newastan/xábidan*
postvaccinal *pas az máyekubi ye áble*
postzygotic *pas az gownide gawtan* [fertilize] *e toxmak*
potable *nuwidani; áwámidani*
potash *karbonát e potásiyom e napálude*
caustic potash *hydroksid e potásiyom*
potassium *potásiyom*
potassium iodide *yodur e potásiyom*
potassium permanganate *permangenát e potásiyom*
potency **1** *gádári*; gádehi*.* **2** *niru ye kárkard e yek dáru, baráye darmán.* **3** *tavánáyi ye ruyew e ruyán* [embryo]
potentia *taván; niru*
potential **1** *xofte;* **potential energy** *niru ye xofte.* **2** *tavánáyi.* **3** *ama*, niru ye barqi* [electric potential]
action potential *niru ye barqi/ama*ye kár e pei yá máhice*
after-potential *pasama**
electric potential *ama*, niru ye barqi*
potential energy *niru ye xofte*
fibrillation potential *ama* ye/ niru ye barqi hamráh e larzew e máhice*
injury potential *ama* ye/ niru ye barqi ye miyán e báft e hanjár* [normal] *va báft e ásib-dide*
muscle fiber action potential *ama*ye/ niru ye barqi ye hamkewidan e máhice*
Nernst potential *ama*ye/ niru ye barqi ye Nernst, ama* ye/ niru ye barqi ye parde ye yáxte, ke az ioni ke mitavánad az rouzanhá ye parde ye yáxte begozarad padi miáyad.*
pacemaker potential *ama* ye/ niru ye barqi ye padid ámade dar yáxtehá ye viźe ye máhice ye del, ke máye ye zadan e del migardad, yáxtehá ye gere ye dehlizi* [sinoatrial node]*, va gere ye dehlizi-wekamceyi* [atrioventricular node] *inviźegi rá dáwte, máye ye zadan e del migardad.*
potentiation *afzáyew e kárkard e do dáru ke báham ámixte gardand, va kárkard e án biw az kárkard e har yek betanháyi gardad.*
potification *áb e nánuwidani rá nuwidani gardánidan*
potomania *divánegi ye áb nuwidan;* (**delirium tremens**) *hazyán/hapará/váture ye kambud e báde/mey/alkol*
pouch *kise*
anal pouch *pendkise, nazd e barxi xarfastarán (baxw e páyáni ye rude ke gowád ast)*
pouch of Douglas *kise ye Dágles, kise ye miyán e rástrude va zehdán*
guttural pouch *kisehá ye galuyi ye bozorg e por az ábedahán, nazd e asb, miyán e kaf e káse ye sar, va atlas dar powt va galu dar jelo*
laryngeal pouch *kisehá ye náy*
Pavlov's puch *kise Pávlof, páreyi az kom* [stomach] *ke bá kárdpezewki az kom jodá kardeand ammá peiháyaw dastnaxorde, va ru ye saghá ye ázmáyewgáhi baráye pażuhew bekár miravad.*
pharyngeal pouch <u>*kise ye galu*</u> *ke bázmánde ye bránwihá/ábwowhá-st.*
rectouterine pouch *kise ye miyán e rástrude va rástrude*
rectovaginal pouch *kise ye miyán e rástrude va zehgir*
rectovesical pouch *kise ye miyán e rástrude va piwábdán*
poudrage *gard/pudr páwidan (con dar parde ye darunpuw e del/gew, baráye casbándan e do láye beham)*
pleural poudrage *dar parde ye darunpuw e wow (baráye casbándan e do láye beham) gard páwidan*
poultice *xamir e garm baráye garm kardan e andám yá tan*
pound *yekkán e geráni barábar e 16 ons* [ounce]*, yá 453.592 geram*
poverty *kambud, nabud*
powder *gard, pudr [Fаránsavi]*
aromatic powder of chalk *gard e gac bá hel, mixak va wekar*

aromatic powder of chalk with opium *gard e gac bá hel, mixak va wekar va 2.5% gard e taryák*
power **1** *taván e kár.* **2** *bozorgnamáyi (ye źále).* **3** *niru ye/tizi ye anjám e kár*
candle power *wam (rouwanáyi)*
resolving power *tizbini*
pox *áble*
PPD *tuberkulin, máye ye sel*
P pulmonale *kuhe ye P, dar navár e del/gew, ke boland va nouktiz bude, newán e bozorgi ye delhiz rást va bimári ye va afzáyew e fewár e wow ast*
practice *kárbord e dánew va wenáxt va darmán e bimárihá*
family practice *pezewki ye hamegáne*
group practice *kár kardan e cand pezewk goruhi/báham*
solo practice *kár e pezewki ye yektane*
practitioner *pezewk, dandánpezewk, parastár*
prae-, *piwvand , bengarid be* "pre-"
praecox *náras, zudras*
prandial *vábaste be xorák*
pratique *parváne ye gozar e kawti az "qarantine"*
Praxagoras *pezewk e Yunáni ke baráye noxostin bár sorxraghá [barande ye havá] rá az siyáhraghá [barande ye xun] bázwenáxt, va kust e rag* [pulse] *rá wenáxt.*
praxis *kár*
pre-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "piw, jelo"*
preaortic *piw haftandá/wáhrag/sorxrag e Áortá*
prebiotic *piw az peidáyew e zist, ru ye zamin*
preauricular *jelo ye kále ye guw*
precancerous *piw az badxim/cangári gawtan*
precapillary *ragi miyán e sorxrag va muyrag, ke puwew eán yáxtehá ye máhiceyi ast va andáze ye xun e nuyraghá rá afzude yá mikáhand.*
precentral *jelo ye/piw e náf/miyáne*
precipitable *tahnewastani*
precipitant *ánce ke máye ye tahnewastan gardad*
precipitate *tah-newastan; tahnewast kardan; máye ye tahnewast gawtan*
precipitation *tah-newastan; tahnewast kardan; máye ye tahnewast gawtan*
precipitin *pádtani ke bá pádgen* serewte gawte, tahnewast padid ávarad.*
precision *báriki, (dar ámár) gukánik* [<Pahlavi (ZBP, C1437, MK)]*
preclinical *piw az peidáyew e newánehá ye bálini*
precocious *piwras, náras; zudras*
precocity *piwrasi, nárasi; zudrasi*
precognition *ruydádi dar áyande rá az piw didan; az piw ágáh budan; piwzáni**
precoma *piw az setorti [<Pahlavi, (ZBP, C7892, BF)]; bihuwi/bihowi*
precordial *jelo ye del/gew*
precordium *jelo ye del/gew*
precuneus *cin e govemánand* [*mix e cubi ye seguw*] *e lat e áhiyáne* [parietal] *ye maqz*
precursor *piwtáz; newáne ye bálini ye piwtáz e yek bimári yá newáneyi digar*
predation *wekár (va xordan e digar jándárán baráye zende mándan)*
predator *wekárgar*
prediabetes *gám e piw az bimári ye qand*
prediastole *piw az vátapew*
prediastolic *piw az vátapew*
predisposing *zaminesáz e yek bimári*
predisposition *zaminesázi baráye yek bimári*

prednisolone *perednizolon*
prednisone *perednizon*
predormital *piw az xáb e xow*
predormitum *piw az xáb e xow*
preeclampsia *parkew hamráh e ábestani, afzáyew e fewár e xun, xiz va/yá peidáyew e mádde ye sepideyi dar mize* [urine]
preejection *piw az birun rixtan e xun hengám e tapew e del*
preexcitation *barangixtan e zudras e páreyi az máhice ye del, az ráh e fozuni/az biráhe*
pregenital *gám e daháni, va gám e pendik* [anal]; *gámi dar bálandegi ye, varanik* [sexual] *piw az peidáyew e gám e warmi* [genital]
pregnancy *ábestani, bárdári*
abdominal pregnancy *ábestani bá ruyán dar wekam*
ampullar pregnancy *ábestani dar lule ye zehdán*
bigeminal pregnancy *ábestani ye doqolu*
cervical pregnancy *ábestani dar gardan e zehdán*
ectopic pregnancy *ábestani ye nábejá/birun e zehdán*
extrauterine pregnancy *ábestani ye nábejá/birun e zehdán*
gemellary pregnancy *ábestani ye doqolu*
hysteric pregnancy *ábestani ye gománik/xiyáli*
molar pregnancy *ábestani ye baccexore*
multiple pregnancy *ábestani ye candqolu*
parietal pregnancy *ábestani dar divár e zehdán*
sarcofetal pregnancy *ábestani ye bacce hamráh e baccexore*
tubouterine pregnancy *ábestani ye bacce dar lule ye zehdán va zehdán*
twin pregnancy *ábestani ye doqolu*
uterotubal pregnancy *ábestani ye bacce dar lule ye zehdán va zehdán*
pregnanediol *pregnándiyol, farávarde ye wekáfte az "proźesteron", dar suxtosáz e án dar tan*
pregnant *ábestan; bárdár*
prenensile *baráye gereftan, qápidan, casbidan*
prehension *casbidan, gereftan*
prehypophysis *jelo ye wágude* [pituitary]
preictal *piw az hawi* [stroke]
preiotation *"i" rá "y" gardánidan*
prelacteal *piw az ámadan e wir, bacce rá bá qandáb negahdáwtan*
preleukemia *piw az badxim gawtan e guycehá ye sepid*
prelimbus *jelo ye/piw e labe ye kávák/suráx e xáidis* [ovoid]
preload *piwbár, yá bár e del/gew dar páyán e vátapew* [diastole]
Premarin *premárin, nám e bázargáni ye estroźen*
premature *náras*
prematurity *nárasi*
premaxillary *piw az/jelo ye árváre ye zebarin*
premedical *ámuzew e piw az áqáz e ámuzew e pezewki*
premedication *dádan e dáru ye xábávar, piw az bihuwi bá gázhá ye bihuw konande*
premenarchal *piw az áqáz e xunrizi ye máhiyáne*
premenstrual *piw az xunrizi ye máhiyáne*
premenstruum *piw az xunrizi ye máhiyáne*
premolar *vábaste be dandánhá ye jelo ye korsi; jelo ye dandánhá ye korsi*
premonitory *newáne ye bimangiz*
premorbid *piw az peidáyew e newánehá ye bimári*
premortal *piw az marg*
premunition *imeni (dar barábar e tafnu*/* infection*)*

premunitive *piw az imeni (dar barábar e tafnu*)*
prenares *suráx e bini*
prenasale *nok e bini*
prenatal *piw az záyemán/záde gawtan*
preneoplastic *piw az badximi va cangár* [cancer] *gawtan*
preoperative *piw az kárdpezewki*
preparation 1- *ámádegi.* 2- *dáru ye ámáde baráye kárbord.* 3- *ámádekardan e báft yá nemune baráye ázmáyew*
prepartal *piw az záyemán*
preperioneal *jelo ye parde ye darun e wekam va powt e divár e wekam*
prepotential *dar yáxtehá ye noxráz e gew* [cardiac pacemaker] *hengám e vátapew* [diastole] *oftádan e bár e barqi ye parde ye yáxte*
preprandial *piw az xorák*
prepubertal *nourasi*
prepubescence *nourasi*
prepubescent *nouras; nouraside*
prepuce *xoruse "va Ebráhim rá xoruse váboridand."* [*az "haft peikare"*]
prepuce of clitoris *xoruse ye cácul/cucul*
prepuce of penis *xoruse ye nare/dul/kir*
redundant prepuce *xoruse ye xeili deráz, conánke sar e nare az án birun natavánad ámad*
preputiotomy *váboridan e xoruse; xatne*
preputium *xoruse "va Ebráhim rá xoruse váboridand."* [*az "haft peikare"*]
preputium clitoridis *xoruse ye cácul/cucul*
preputium penis *xoruse ye nare/dul/kir*
prepyloric *piw az darbán e kom* [stomach]
prerenal *piw az/jelo ye gorde* [kidney]
presby-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "pir", va "piri"*
presbyacusis *pirguwi; sangini ye guw az piri; kari ye piri*
presbyopia *pircewmi*
prescapular *jeloye ostoxán e wáne; bálá ye ostoxán e wáne*
prescribe *dáru baráye darmán nevewtan; barge ye darmán nevewtan*
prescription *barge ye dáru baráye darmán; barge ye darmán*
shotgun prescription *barge ye darmán e qollábi*
presenility *piri ye zudras*
present *bá sar/cáne, yá bá har andámi ke baráye záyemán noxost bar dar e zehdán padid áyad*
presentation *"namá", dar záyemán, noxostin andámi ke az bacce dar daháne ye zehdán padid áyad.; doźnamá*
breech presentation *namá ye/doźnamá ye kun/kapal/pá*
incomplete breech presentation *namá ye/ doźnamá ye yek pá*
brow presentation *doźnamá ye/namá ye piwáni*
cephalic presentation *namá ye sar/kalle*
compound presentation *namá ye/doźnamá ye kalle bá yek dast yá pá*
footling presentation *doźnamá ye/namá ye yek pá*
placental presentation *namá ye/doźnamá ye joft*
torso presentation *doźnamá ye/namá ye sine*
vertex presentation *namá ye sar*
preservative *dárá ye negahdárande baráye jelogiri az tabáh gawtan e yek farávarde*
pressor *afzáyande ye fewár e xun*
pressure *fewár*
arterial pressure *fewár e sorxragi*
atmospheric pressure *fewár e havá*

blood pressure *fewár e xun*
diastolic pressure *fewár e vátapewik*
end-diastolic pressure *fewár e páyán e vátapew*
hydrostatic pressure *fewár e yek sotun e áb*
intracranial pressure *fewár e darun e káse ye sar*
intraocular pressure *fewár e darun e cewm*
intrathecal pressure *fewár e darun e áb e maqz va maqz e tir*
negative pressure *fewár e ma** [negative]*/ zir e fewár e havá*
oncotic pressure *fewár e kolloyid dar yek ábgune*
osmotic pressure *fewár e uzi/uzik/osmozi*
positive pressure *fewár e bálá ye fewár e havá*
positive end-expiratory pressure (PEEP) *bá dastgáh be bimár dam dádan, va dar páyán e bázdam fewár rá bá negahdáwtan, in kár jelo ye biráhe raftan e xun rá dar wow gerefte, fewár e oksyźen e xun rá bálá mibarad.*
pulmonary arterial wedge pressure *fewár e dehliz cap, ke az darun e sorxragcehá ye wow andázegiri wavad*
pulmonary capillary wedge pressure *fewár e dehliz cap, ke az darun e sorxragcehá ye wow andázegiri wavad*
pulse pressure *fewár e xun e tapewik* [systolic] *ke az án fewár e xun e vátapewik* [diastolic] *káste wode báwad*
presumptive *engár; engárik*
presynaptic *piw az peivandgáh e do pei báham*
presystole *piw az tapew e gew/del*
presystolic *piw az tapew e gew/del*
prevalence *farávání*
preventive *piwgiri*
preventorium *qarantine*
prezygapophysis, processus articularis superior vertebrarum: *barjestegi ye bandgáh e zebarin e mohre*
prezygotic *piw az gownide gawtan* [fertilize] *e toxmak*
priapism *rástmándan e nare, bedun e xáhew e varanik* [sexual]*, ke bá dard hamráh bude, máye ye án bimári yá ásib e maqz e tire yá sang e piwábdán ast.*
priapus *nare, kir*
primary *noxost, noxostin*
primate *ádam, meymun, buzine*
primates *goruh e pestándárán e ádam, meymun, va ádamnamá*
primates *pestándárán e rade ye bálá; primáthá*
primordial *áqázi; áqázin; nabálid*
probability *haráynegi "va be fe'l budan va wáyad bovad budan, va haráynegi budan va ellat budan" (ZBP, L1463, DA); tavánad bud [JGS]*
proband *(dar barresi ye źeni/geni) sardaste (ye yek viźegi yá bimári ye źeni); noxostin kasi ke vákonewaw yá bimáriyaw barresi miwavad.*
probang *xorusak (e esfanji yá panbeyi baráye pákidan e zaxm yá málidan e dáru)*
probe **1** *mil, mile, sok.* **2** *dar źenetik, "źenkáv" [yek rewte* DNA *yá* RNA *ye partoumand* [radioactive] *ke baráye barresi ye zanjir e* DNA/RNA *bekár ravad.]*
bullet probe *sok e golule/tir*
eyed probe *mil/mile/sok e suráxdár*
lacrimal probe *mil/mile/sok e ráhhá ye awk*
root canal probe *mil/mile/sok e riwe ye dandán*
uterine probe *mil/mile/sok e zehdán*
proboscis *xortum*
procaine *prokáyin, (dáru ye kerexi)*
procarcinogen *piwtáz e yek mátak** [substance] *e cangárzá*

procaryotae *bákterihá/ raste ye jándáráni ke yáxteyewán haste nadárad*
procatarxis *zaminesáz e bimári*
procedure *ravew (e kár), ravew e kárdpezewki; faráyand*
 Fontan procedure *ravew e (kárdpezewki ye) Fontan*
 V-Y **procedure** *ravew e (kárdpezewki ye) V-Y, ke dar rofu ye pust bekár miravad*
procercoid *rixt e kermaki ye kerm e kadu ye máhi*
procerus *bárik, deráz*
process 1 *barjestegi, fozuni, "va az sar e in har do vatar laxti fozuni bemánde ast, va har do fozuni yeki gawte..." (ZBP ,L5114 ZX).* **2** *ravew e kár; gámhá ye kár*
 anconal prcess of ulna *fozuni ye ostoxán e zand e zirin* [ulna] *ke árenj rá misázad; barjestegi ye árenji ye zand e zirin*
 calcaneal process of cuboid bone *fozuni ye ostoxán e "kivuti" ye páwne*
 condyloid process of vertebrae/inferior/superior *fozuni ye loqmeyi ye zirin/zebarin e ostoxán e mohre*
 conoid process *fozuni ye kalleqandi*
 coracoid process/ processus coracoideus scapulae *fozuni ye kaláqi ye ostoxán e wáne*
 falciform process of fascia lata *fozuni ye dási ye niyám e pahn*
 intercondylar process of tibia *fozuni ye miyán e loqmehá ye ostoxán e rán*
 mamillary process of temporal bone *fozuni ye nouk e pestáni ye ostoxán e gijgáhi*
 processs of neuron *fozuni ye yáxte ye pei*
 odontoid process of axis *fozuni ye dandáni ye ostoxán e áse*
 uncinate process of pancreas *fozuni ye kaláqi ye separine*
 xiphoid process of of sphenoid bone *fozuni ye xanjari ye ostoxán e wabpare*
processus *bengarid be* "process"
procheilon *barjestegi ye miyán e lab e bálá*
procidentia *birun zadan, birun oftádan (e con zehdán, conánke daháne ye zehdán, az zehgir* [vagina] *birun zanad)*
procollagen *piwtáz e molkul e kolláźen/dusgen* [kolla Yunáni = casb/dus]*
 procollagen glucotransferase *glukoteransferáz e piwtáz e molkul e kolláźen/dusgen**
proconceptive *ásángar e ábestani*
procreation *nouzáyew*
procreative *nouzáyi; nouzáyáyi; nouzáyandegi*
proctatresia [imperforate anus] *pend e bi suráx*
proctitis *ámás e rástrude*
proct(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye rástrude*
proctocolitis *ámás e rást rude va qulun*
proctocolonoscopy *didan e darun e rástrude va qulun bá dastgáh*
proctodeum *foruraftegi ye borunpust dar jáyi ke sepastar suráx e pend* [anus] *sáxte miwavad*
proctodynia *dard e rásrude va pend* [anus]
proctologist *rástrudewenás*
proctology *rástrudewenási*
proctoperineorrhaphy *duxtan e rástrude va miyándoráh*
proctoplasty *vásác* [repair] *e rástrude*
proctoscope *dastgáh baráye didan e darun e rástrude*
proctoscopy *didan e darun e rástrude bá dastgáh*
proctosigmoid *rástrude va rude ye sini*
proctospasm *gereftan e rástrude*
proctostasis *gir kardan va mándan e peixal* [stool] *dar rástrude*
proctostenosis *tangi ye rástrude*
procumbent *damáru; damaru; xábide be wekam*
procursive *piwtáz*
prodroma *piwdarámad*

prodromal *piwdarámad*
prodrome *piwdarámad*
product *farávarde*
 cleavage product *farávarde ye wekastan e yek molekul e bozorg be cand molekl e sáde*
 end product *farávarde ye páyáni*
productive *baráye sorfe, hamráh e bálá ávardan e tari; baráye ámás, padid ávarande ye báft e nou*
proenzyme *piwtáz e yek máye*
proerythrocyte *piwtáz e guyce ye sorx*
proestrus *nazd e pestándáerán e mádine, kárkard e toxmak va piwtáz e gownxáhi; piw az narxáhi*
professional *ostádkár*
 allied health professional *kármandán e pirápezewki*
profile **1** *nimrox.* **2** *nemudár, jadval*
 pressure profile *nemudár e fewár*
proflovium *rizew*
 proflovium seminis *rizew e mani/áb/áb e kamar*
profundoplasty *rofu ye tangi ye sorxrag e źarf e ráni*
profundus *źarf*
progasmus *piw az gownide gawtan* [fertilize] *e toxmak*
progenitor *pedar, mádar, pedar bozorg, jad, niyá, niyák*
progeny *farzand, zeh, mive, toxm, toxm o tare, toxme, pasiniyán*
progeria *bimári ye piri ye zudras*
progestational **<u>1</u>** *gám e piw az dawstán* [menstruation]. **2** *dáruhá ye hamánand e proźesteron*
progesterone *proźesteron*
proglossis *nouk e zabán*
proglottid *yek ban az tan e kerm e kadu*
proglottis *yek ban az tan e kerm e kadu*
prognathism *piwámadegi ye cáne*
prognathous *dárá ye cáne ye barjeste*
prognose *piwágahi dádan*
prognosis *piwágahi*
prognostic *piwágahi*
progravid *darunpuw e zehdán, ámáde baráye ábestani, peiro ye peidáyew e karp e zard* [corpus luteum]
progression *piwraft*
progressive *piwravande, fazáyande*
prohormone *piwhormon; piwtáz e hormon*
proinsulin *piwtáz e insulin*
projection **1** *namáyew, namá.* **2** *partáb.* **3** *barjestegi; barámadegi, kuhe.* **4** *naqwe andázi; naqwandázi.* **5** *piwbini; arzyábi*
prokaryon *"piwhaste", mádde ye hasteyi ke parákande dar sitoplásm e yáxte hast va parde ye hasteyi nadárad, con dar bákterihá; piwhasteyi*
Prokaryotae *jándárán e piwhasteyi; piwhastegán, con bákterihá, ke gerd e mádde ye hasteyi parde nadárad.*
prokaryote *jándár e piwhasteyi, con bákterihá, ke gerd e mádde ye hasteyi parde nadárad.*
prokaryosis *gám e piwhasteyi, bengarid be* "prokaryon"
prolabium *barjestegi ye miyán e lab e bálá*
prolactin *hormoni ke az wágude** [pituitary] *nazd e pestándárán, mitarávad va máye ye wir ámadan az pestáhá miwavad*
prolapse *varjestegi, piwoftádegi, birunoftádegi*
 prolapse of uterus *sibak; varjestegi/ birunoftádegi ye zehdán*
 rectal prolapse *varjestegi/ birunoftádegi ye rástrude*
prolapsus *varjestegi, piwoftádegi, birunoftádegi*

prolapsus ani *varjestegi, piwoftádegi, birunoftádegi ye pend/kun*
prolapsus recti *varjestegi, piwoftádegi, birunoftádegi ye rástrude*
prolapsus uteri *varjestegi, piwoftádegi, birunoftádegi ye zehdán*
prolepsis *bázgawt e yek kaft* [paroxsysm/attack] *piw az zamán e hamiwegi*
proleptic *piw az zamán e hanjár* [normal]
proliferate *afzun gawtan, con womár e yáxte yá kisakhá ye náhanjár* [morbid cysts]
proliferation *afzun gawtan, con womár e yáxte*
proliferative *fazáyande*
proliferous *fazáyande*
prolific *fazáyande*
proligerous *záyá, záyán, záyande*
proline *prolin, asid e amini*
prolyl *riwe ye* "acyl" *e prolin*
promazine hydrochloride *hidroklorur e promázin. bengarid be* "promethazine"
promethazine hydrochloride *hidroklorur e prometázin; dáru ye árámbaxw, xábávar, wekanande ye histámin, pas az kárdpezewki va dar záyemán baráye árámbaxwi bekár miravad, delbehamxordegi, vámew* [vomitting], *va daryágereftegi niz kárbor dárad.*
prominence *barjestegi, bengarid be* "prominentia"
prominentia *barjestegi,*
prominentia mandibuli *barjestegi ye noxostin kamán e riw e máhi* [brahnchial]
prominentia laryngea *barjestegi ye neikanak**
prominentia mallearis membranae tympani *barjestegi ye daste ye ostoxán e cakkowi ru ye parde ye guw*
promontorium *damáqe, barjestegi*
promontory *damáqe, barjestegi*
promoter *páreyi az* DNA *ke kár e żen/gen rá dar dast dárad*
pronate *be darun carxándan e arw* [forearm], *conánke kaf e dast be powt bengarad.*
pronation *be darun carxándan e arw* [forearm], *conánke kaf e dast be powt bengarad.*
pronator *máhice ye be darun carxándan e arw* [forearm]
prone *damáru, damaru, xábide be wekam*
pronephros *gorde ye ruyáni dar cahár haftegi*
prong *barjestegi ye kalleqandi, beviże riwe ye kalleqandi ye dandán*
pronograde *ráh raftan bá tane xábide be jelo, nazd e cárpáyán*
pronucleus *piwhaste*
female pronucleus *piwhaste ye mádine [haste ye toxmak]*
male pronucleus *piwhaste ye narine [sar e yáxte ye zeh/*sperm*]*
prootic *jelo ye guw*
propafenone hydrochloride *hydroklorur e propáfenon, dáru ye bandávarande ye ráh e sodiyom, ke darmánkonande ye tapewhá ye badxim e del/gew ast*
propagation *záyew*
property *cuni, taván, kárkard e viże*
prophase *gám e noxost dar do tá gawtan e yáxte. Dar in gám kromozomhá/surkarphá* áwkár migardand.*
prophylactic *piwgiri*
prophylaxis *piwgiri*
propofol *propofol, dáru ye árámbaxw va bihuw konande*
proportion *barx, baxw, barxe*
propositus *bengarid be* "proband", *noxostin kas (kasi ke vákonewaw yá bimáriyaw barresi miwavad)*
propranolol *propránolol, dáru ye bandávarande ye dastgáh e beta-adrenerżik*
proprietary *dáru (ye sáxtegi, va nou)*
proprioceptive *daryáftkonande ye angizewhá, az máhicehá, bandhá, va zardpeihá*
proprioceptor *peihá ye máhicehá, puwine ye bandgáhhá, va zardpeihá ke az in andámhá ágáhi be jándár midahand*

proptosis *birunzadan e guy e cewm*
propulsion *bepiw oftádan; bepiwoftádegi*
peropylene *propylen, gáz e bihuw konande*
pro re nata = **prn** *(látini), be delxáh; baste be ánce ke piwáyad*
prorsad *be piw; be jelo*
prosection *kálbodwekáfi*
prosector *kálbodwekáf*
prosencephalon *piwintarin baxw az se barjestegi ye maqz e ruyán* [embryo], *ke telensefálon va diensefalon rá dar bar dárad.*
prosody *sarvádwenási; sarvang* [áhang, derang, tantaná, fewár va zirobami ye ává, ke mainihá* [meanings] *ye gunágun e soxan rá resánad.]*
prosopagnosia *bigánegi: ásib e lathá ye pas e sari ye maqz, ke máye ye án migardad, ke bimár az wenáxt e roxsárhá ye áwná nátaván gardad, va gáh xod rá dar áyene nemiwenásad*
prosoplasia *náhanjár* [abnormal] *gawtan e báft*
prosop(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "rox", "ru", "roxsár"*
prosopoanoschisis *wekáf e orib dar roxsár*
prosopopagus *doqoluyi ke dar án qol e dovvom be rox e gol e noxost casbide*
prosopoplegia *lasi/lamsi ye rox/roxsár*
prosoposchisis *wekáf e mádarzádi ye rox*
prosopthoracopagus *doqoluháyi ke az rox va sine be ham casbideand*
prostaglandin *gouhar e áráwidoni* [arachidonic]*, ke yek gouhar/jouhar e carb, dárá ye bist atom e angewt* [carbon] *ast va dar báfthá ye gunágun sáxte wode va kár e ánhá dar báfthá ye gunágun, jurájur ast., va bá pavand e A tá I wenáxte miwavand.*
prostate *gude ye/qonde* [gland] *ye wágán* [<Armani, wágánágáqetz,* chestnut*]*
prostatectomy *váboridan va bardáwtan e wágán**
perineal prostatectomy *bardáwtan e wágán* az miyándoráh*
radical prostatectomy *bardáwtan e hame ye wágán**
retropubic prostatectomy *bardáwtan e wágán* az powt e ostoxán e warmgáhi*
transurethral *bardáwtan e wágán* az ráh e mizráh*
prostatic *wágáni*; vábaste be wágán**
prostaticovesiculectomy *váboridan e wágán* va kisehá ye mani/wosr*
prostatitis *ámás e wágán**
prostatolith *sang e wágán**
prostatolithotomy *borew e wágán baráye birunkewidan e sang e án*
prostatorrhea *tarávow e ábgune az wágán**
prosthesis *andám e sáxtegi*
cleft palate prosthesis *kám e sáxtegi ke dar wekáf e kám bekár miravad*
dental prosthesis *yek yá cand dandán e sáxtegi; dast-dandán*
heart valve prosthesis *darice ye del/gew e sáxtegi/áhani*
penile prosthesis *dastgáhi ke bád miwavad yá mile ye áhanin ke dar nare kár gozárand, baráye mardáni ke nareyewán rást nemiwavad*
prosthetic *sáxtegi, áhani, pelástiki*
prosthetics *dánew yá rewte ye andámhá ye sáxtegi*
prosthetist *ostádkár e andámhá ye sáxtegi*
prosthodontics *rewte ye dandán e sáxtegi*
prosthodontist *ostádkár e andámhá ye sáxtegi*
prostration *sosti, bestuhi, bituwi*
heat prostration *bestuhi/bituwi az garmá*
nervous prostration *bestuhi/bituwi az dastgáh e pei*
protal *az áqáz, mádarzádi, noxostin*

protamine *mátak e/mádde ye sepideyi ke dar wosr* [sperm] *e máhi ye ázád yáft miwavad va kár e "hepárin" rá az miyán barmidárad*
protanopia *bimáriyi ke dar án tanhá do rang (ábi va zard) dide miwavad, bejá ye cahár rang nazd e mardom e tandorost. In bimárán rang e qermez va sabz rá nemibinand*
protanopsia *bázgardid be* "protanopia"
proteanc *cand-rixt; degargunipazir*
protectant *piwgiri konande*
protein *sepide; mátak e/mádde ye sepideyi*
Bence Jones protein *mátak e sepideyi ye* Bence Jones
immune proteins *mátak e sepideyi ye imeni; pádtan*
proteinosis *anbár gawtan e bimárgune ye sepide dar báft*
proteinuria *peidáyew e mátak e/mádde ye sepideyi dar mize* [urine]
athletic proteinuria *peidáyew e mátak e/mádde ye sepideyi dar mize ye pahlavánán; peidáyew e mátak e sepideyi dar mize dar pei ye kár e sangin*
orthostatic proteinuria *peidáyew e mátak** [substance] *e sepideyi dar mize, pas az istádan, biwtar dar 10-20 sálegi dide miwavad.*
proteolysis *wekastan e mátak e sepideyi*
proteometabolism *suxt-o-sáz e sepideyi*
Proteroglypha *gune yi már, ke yek nemune ye án már e kobrá ye Hendi ast.*
Proteus *guneyi bákteri ke rang e gram nemigirad*
prothrombin *proterombin*
prot(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* **1** *"noxostin".* **2** *dar ximiyá "proto-"*
protocol **1** *barnáme ye riz-be-riz/gám-be-gám.* **2** *piwnevis*
Bruce protocol *barnáme ye varzew ru ye carx, baráye barresi ye dastgáh e del va raghá*
protodiastolic *baxw e áqázin e vátapew, dar kár e gew/del*
proton = **positron** *dar barábar e elektron, ammá dárá ye bár e barqi ye ávari** [positive]
protoplasm *mádewt* [<Pahlavi, (ZBP, C865, MK)]*
prototype **1** *noxostin nemune.* **2** *dar mikrobwenási, mikrob e/jvu* ye nemune*
protozoa *takyáxtegán*
protozoiasis *bimári ye takyáxteyi*
protozoosis *bimári ye takyáxteyi*
protraction **1** *kew ámadan.* **2** *fozuni, barjestegi.* **3** *baráye dandánhá, dandáni ke jelo ye já ye hanjár* [normal] *darámade báwad*
protractor *anborak, dastgáh e birun kewidan e golule, ostoxán yá karp* [body] *e bigáne az zaxm*
protrusion *barjestegi, piwámadegi*
protuberance *barjestegi, piwámadegi*
provirus *źenom e yek virus/viwan**
provisional *candgáhe*
provocative *máye ye peidáyew e yek newáne, vákonew, yá kárkard e darmáni*
proximad *be su ye tah e nazdik*
proximal *nazdik*
prual *vábaste be zahr e xárewávar e gazane ye garmsiri*
pruinate *con puwide az barfak*
prunus *álu, gilás, álbálu, zardálu, holu*
Prunus amygdalus *bádám*
pririginous *con kahir; xárewávar*
prurigo *bimárihá ye xárewi ye pust*
Besnier's prurigo *xárew e Besnier yá ábestani*
prurigo gestationis *xárew e Besnier yá ábestani*
prurigomitis *xárew e derázáhang e zereymo* mánand e/ekzemáyi ye kudakán*
pruritic *xárewdár*

pruritis *xárew*

pruritis ani *xárew e pend/kun*

pruritis scroti *xárew e kise ye xáye*

pruritis senilis/ senile pruritis *xárew e pirán*

uremic pruritis *xárew e náresáyi ye gordehá* [kidneys]

pruritis vulvae *xárew e kos/warm e zan*

PSA *kutáh wode az* "prostate specific antigen" *pádgen* e viże ye wágán**

psalterium 1 *kamán, táq.* **2** *wirdán*

psamm(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "rig, wen"*

psammocarcinoma *cangár e dárá ye rig yá wen*

psammoma *har gude ye/qonde* [tumor] *ye dárá ye wen/rig*

psammous *con rig/wen*

psellism *gereftan e zabán; tetepete*

pseudoacousis *bad wanidan e ává*

pseudoacousma *bad wanidan e ává*

pseudoesthesia *gezgez, murmur, senahew e doruqin*

pseudo-, *doruqin; ...-namá; sepanji; wále... [az guyew e Gilaki]*

pseudoaneurysm *gowádi ye/mawgak* e doruqin*

pseudoankylosis *bengarid be* "pseudojoint"

pseudoanodontia *darnayámadan e yek yá cand dandán e hamiwegi*

pseudoappendicitis *ámás e rude ye kermi ye doruqin, ke dar hysteri dide miwavad.*

pseudoasthma *tangi ye dam harcandgáh yekbár; bujinamá; ásmnamá*

pseudocartilaginous *korjan e doruqin; báft e korjannamá*

pseudojoint *bandgáh e doruqin, bandnamá; bandgáh e sepanji; wáleband [<wále..., az guyew e Gilaki]*

pseudologia *doruqguyi*

pseudologia fantastica *darbáre ye xodsetáyew va doruq o gazáfe goftan; xodsetáyi*

pseudomalignancy *gudeyi/qondeyi ke az didgáh e bálini nikxim minamáyad, ammá berásti badxim ast.; nikxim e doruqin*

pseudomania *bimári ye raváni ye doruqin*

pseudomelia *bázu yá pá ye pendárin*

pseudomembrane *parde ye doruqin; pardenamá*

pseudomenstruation *dawtán e doruqin, nazd e nouzád*

pseudomeningitis *ámás e dforuqin e puwew e maqz*

Pseudomonaceae *"psodomonáshá" bákteriháyi ke rag e geram nagerefte, havázi, cubekebriti ye rást yá xamide bude dar xák va áb miziyand*

Pseudomonas *bákteri ye "psodomonás"*

pseudopolyp *orbiyán/surang e doruqin; orbiyánnamá, surangnamá*

pseudopregnancy *ábestani ye doruqin, ábestani ye pendárin; daráviri*. bengarid be* "pseudocyesisi"

pseudopsia *parimati* [hallucination] *ye bináyi; pendár, buwásp, barnás/parnás e bináyi*

pseudopuberty *bornáyi ye doruqin ke bá afzáyew e tarávow e "gonadotropinhá" hamráh nist va gude ye/qonde ye toxmdán/xáye/yá* "adrenal" *máye ye án ast*

pseudorickets *narmi ye ostoxán e doruqin, ke dar náresáyi ye gordehá* [kidneys] *dide miwavad*

pseudosmia *daryáftan e bu ye doruqin*

pseudotoxin *zahr e doruqin ke az barg e* belladonna *bedast miáyad.*

pseudotumor *gude ye/gonde ye doruqin, ke az ámás, yá gerdámadan e áb dar báft padid áyad.*

psi *kutáh wode baráye pond bar inc e cárbar*

psilocybin *psilosibin ke az qárci benám e* "Psilocybe mexicana" *bedast áyad, va xordan e án máye ye parimati** [hallucination] *migardad.*

psittacosis *bimári ye "psitákoz" ke nazd e parandegán e xánegi yá dożágáh dide miwavad, va be mardom vágir dárad. Mardom az ráh e dam zadan e peixál* [stool] *e xowk wode ye parandegán e bimár docár*

miwavand. Nazd e mardom yá e rixt e sabok con sarmáxordegi dide wode yá be rixt e ámás e wowhá darmiáyad ke mitavánad be marg anjámad.
psoas muscles *máhiceháyi ke gordegáh/kost/kowt (sotun e mohre) rá be kapalhá micasbánand*
psoriasis *piwuk [<Kordi]*
Psoroptes *"psoroptes" guneyi kane*
Psoroptes bovis "psoroptes" *guneyi kane ye gávi*
Psoroptes equi "psoroptes" *guneyi kane ye asbi*
Psoroptes ovis "psoroptes" *guneyi kane ye gusfandi*
psychalgia 1 *dard e raváni, ke be rixt e dard e andámhá ye gunágun xod rá newán dahad.* **2** *sardard e raváni, ke bá hazyán, yá andiwehá ye bimárgune hamráh tavánad bud*
psyche *raván (xodágáh va náxodágáh)*
psychedelic *(dáru ye) ravángardán*
psychiatric *(vábaste be) ravánpezewki/mántrapezewki*
psychiatrics *ravánpezewki/mántrapezewki*
psychiatrist *ravánpezewk/mántrapezewk*
psychiatry *ravánpezewki/mántrapezewki*
psychic *raváni*
psych(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "raván"*
psychoanaleptic *barangizánande ye raván*
psychoanalysis *ravánkávi*
psychoanalyst *ravánkáv*
psychoanalytic *vábaste be ravánkávi*
psychobiology *zistwenási ye raván*
psychocatharsis *páláyew e raván*
psychochemistry *ximiyá ye raván*
psychodrama *ravándarmáni ye goruhi*
psychogenic *raváni*
psychogeriatrics *ravánwenási ye sálmandán*
psychology *ravánwenási*
psychomotor *ravánikonbewi*
psychoneurosis *ravánpariwi*
psychopathology *ásibwenási ye raván*
psychopathy *bimári ye raváni*
psychopharmacology *dáruwenási ye raváni*
psychophysical *ravántani*
psychophysiology *kárwenási ye raváni*
psychoplegia *kaft e* [attack] *nábexradi*
psychosedation *árám kardan e/árámbaxwi ye raváni*
psychosedative *árámbaxw e raváni*
psychosensory *raváni-sahewi*
psychosexual *raváni-visanik*
psychosis *divánegi "In ... yeki divánegi ast ki xerad az mardom bebarad az xowki ye besyár..." (ZBP, L7076 HM); "...va gáh báwad ki wuridegi ye aql bá gerye va xande ámixte báwad..." (ZBP, L5426 ZX); divánegi, "va in bimári [Mániyá] ...mardom rá tarsande gardánad va badgomán va be áxar diváne gardánad..." (ZBP, L7067 HM); divánegi cahár nou' ast yeki rá be loqat e Yunán mániyá guyand... ammá xodávand e mániyá divánegi báwad ke xuy e dadán girad..." (ZBP, L5432, ZX); dadmanewi*
bipolar psychosis *divánegi ye domexik*
manic-depressive psychosis *divánegi ye/turegi ye wádi va afsordegi*
senile psychosis *divánegi ye piri/sálxordegi*
postpartum psychosis *divánegi ye pas az záyemán*
psychosocial *ravánwenási ye mardomi*

psychosomatic *raväntani*
psychostimulant *angixtár e/barangizánande ye raváni*
psychosurgery *kárdpezewki dar bimárihá ye raváni*
psychotherapy *ravándarmáni*
psychotic *bimár e raváni, diváne*
psychotomimetic *hamánand e bimári ye raváni, hamánand e divánegi*
psychotropic *degargun konande ye raváni*
psychr(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "sard", "sarmá"*
psychrophile *jvu*háyi/mikrobháyi ke dar sarmá xub miruyand*
psychroalgia *sahew e sarmá va dard*
psychrophore *ke bá án mizráh* [urethra] *rá sard konand*
PT = **prothrombin time** *zamán e protrombin*
Pt *newán e* "platinum" *zar e sepid*
ptarmic *kaft e awnuse* [sneezing]
ptarmus *kaft e awnuse*
pterion *"bálgáh", jáyi ke ostoxán e piwáni, áhiyáne, gijgáhi, va bál e bozorg e wabpare, beham micasband, 3 sántimetr powt e barjestegi ye powt e guy e cewm*
pterygium *náxonak*
pterygium coli *bál e gardan, (pusti ke az barjestegi ye pestáni tá ostoxán e wáne con bál kewide wode, dar sandrom e* Turner *va* Noonan *dide miwavad)*
pterygoid *bálsán; be rixt e bál*
ptilosis **1** *rizew e możehá.* **2** *guneyi bimári ye wow, az dardamidan e qobár e par e wotormorq*
ptomaine *ptomáyin, zah re láwe*
ptomatopsy *nesáwekáfi; wekáftan e nesá/kálbod e morde*
ptosed *foruoftáde*
ptosis **1** *oft e báft yá andám.* **2** *oft e pelk e bálá*
-ptosis *oft e...*
ptotic *oftáde*
ptyalogogue *ánce ke máye ye rizew e áb e dahán wavad*
ptyalism *faráván áb ámadan az dahán*
ptyal(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye áb e dahán*
ptyalorrhea *faráván áb ámadan az dahán*
Pu *plutonium*
pubarche *áqáz e noujaváni*
pubertal *vábaste beresidegi/bornáyi/noujaváni*
puberty *residegi, bornáyi, noujaváni*
precocious puberty *bornáyi ye zudras*
pubes **1** *warmgáh.* **2** *mu ye warmgáh*
pubescence **1** *bornáyi.* **2** *mu ye warmgáh*
pubescent **1** *borná.* **2** *puwide az kork yá mu*
pubic *vábaste be warmgáh*
pubis *ostoxán e warmgáh*
pudendum *warm (e zan)*
puerile *baccegi; kudaki*
puerile *(vábaste be) zá-u*
puerperal *(vábaste be)zá-u,záyemán*
puerperium *zamán e záuyi, az záyemán tá se have pas az án*
pugil; **pugillus** *yek mowt*
pulex *kayk, kak*
pulicide *dáru ye kowande ye kayk/kak*

Pulicidae *xáneváde ye kaykián/kakián*
pull *kewidegi ye máhice*
pullulate *javáne zadan*
pullulation *javáne zadan*
pulmo *wow*
 pulmo dexter *wow e rást*
 pulmo sinister *wow e cap*
pulmo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "wow"*
pulmonary *vábaste be "wow"/wowi*
pulmonic *wow, wowi*
pulmon(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "wow"*
pulmonolgist *pezewk e wow-wenás*
pulmonolgy *wow-wenási*
pulp *narm va kufte, guwt, maqz, xamir, bálewtak*
 dental pulp/pulpa dentis *maqz e dandán*
 digital pulp *bálewtak e/narme ye angowt e dast yá pá*
pulpa *bengarid be* "pulp"
 pulpa splenica *maqz e seporz*
pulpitis *ámás e maqz e dandán*
pulpless *biguwt, bimaqz, bixamir*
pulpotomy *boridan maqz e dandán*
pulpy *narm, xamiri*
pulsate *zaxm; jonbidan, zadan e rag; "Forumánd asbán e jangi ze tag -- ke gofti be tanwán najonbid rag." (ZBP, L6427, SF)*
pulsatile *"va har cizi ke vey rá xun e nezande* [pulsatile] *nabáwad con dar áb mirad báki nabovad...." (ZBP. C777 FM)*
pulsation *nazew, zanew, zadan*
pulse *zaxm, "yeki moteváter ast va in nabzi báwad ki andar do zaxm oftad, ...saxt andak báwad." (ZBP, L5194 ZX); kust, jonbidan, zadan e rag, "Forumánd asbán e jangi ze tag -- ke gofti be tanwán najonbid rag." (ZBP, L6427, SF); nazm* [<nezidan, "va har cizi ke vey rá xun e nezande nabáwwad, con dar áb mirad, báki nabovad." (ZBP, C77, FM), + niz pasvand e kohan, "m" (EDPL 7.0485; EDPL 27.0010)]*
 dicrotic pulse *zaxm e/nazm* e dokuháne*
 jerky pulse *zaxm e/nazm* e jahande*
 paradoxical pulse *bengarid be* "pulsus paradoxus"
 radial puse *zaxm e/nazm* e zand e zebarin*
 thready pulse *zaxm e/nazm* e bárik/ naxi*
pulsus *bengarid be* "pulse"
 pulsus alternans *nazm* e yeki-dar-miyán, yeki kamzur, va yeki porzur*
 pulsus bisferiens *sáni ke dar án baráye har kust e del/gew, do zaxm/nazm* padid áyad.*
 pulsus paradoxus *zaxmi /nazmi* ke dar dam káhew miyábad, va dar ámás e feworande ye puwine ye gew/del* [constrictive pericarditis] *dide miwavad.*
 pulsus parvus *zaxmi/nazmi* kamzur*
pulvinate *con towakce*
pulvis *gard*
pumice *sang e pá*
pump *pomp; tolonbe; tolonbe zadan/kardan; tolonbidan gázhá yá ábgunehá*
 air pump *pomp e havá*
 blood pump *pomp e xun*
 breast pump *pomp e wirduwi az pestán*
 calcium, sodium, potassium pump *pomp e kalsiyom, sodiyom, potásiyom*
pump-oxygenator *dastgáh e xun va havresáni be tan, hengám e kárdpezewki ye del*
punch *sonbe*

biopsy punch *sonbe ye nemunebardári az báft*
punch-drunk *kamxeradi nazd e mowtzanán*
punched-out *softe, suráx wode*
punctate *xálxál*
punctiform *be rix e xál*
punctum *xál*
punctum caecum *xál e kur*
punctum lacrimale *suráx e ráhe awki ru ye guwe ye daruni ye pelhá*
punctum luteum *xál e zard dar dám e cewm*
punctum proximum *xál e nazdik, nazdiktarin xáli ke cewm tavánad did*
punctum remotum *xál e dur, durtarin xáli ke cewm tavánad did*
puncture *sonbew*
exploratory puncture *sonbew e paźuhewi*
spinal puncture *sonbew e kamar [sotun e mohre]*
splenic puncture *sonbew e seporz*
sternal puncture *sonbew e jenáq e sine*
pungent *zanade, badbu*
pupa *dovvomin gám e ruyew e yek xarfaster* [insect]*, miyán e kermak* [larva] *va* "imago" *rixt e reside*
pupil *mardomak; siyáhe (ZBP, C1974 FM); mardom, "Ze gerye mardom e cewmam newaste dar xun ast -- Bebin ke dar talabat hál e mardomán cun ast." (Háfez); báhuk (ZBP, C2256 FM); kela (ZBP, C1947 FM)*
pupilla *bengarid be* "pupil"
pupillary *vábaste be "mardomak; siyáhe"*
pupill(o)-, *...e mardomak*
pure *náb*
purgation *pákidan*
purgative 1- *pák konande ye rude.* **2** *máye ye wekamravew*
purge *pákidan e rude yá har ciz e digar*
purification *nábidan; náb gardánidan*
purine *purin, yek gouhar e/asid e hasteyi*
Purkinje's cels, fibers *yáxtehá ye/ rewtehá ye Purkinji*
purple *zerewki*
visual purple *bengarid be* "rodopsin"
Purpura *guneyi ráb* [snail] *ke rang e zerewki az án bedast áyad*
purpura *xálhá ye xunrizi zir e pust yá darunpuw e andámhá*
Henoch-Schönlein purpura *bimári ye bá ámás e bandhá va newánehá ye gowárewi va gordehá*
purpura senilis *xálhá ye xunrizi zir e pust nazd e pirán*
thrombocytopenic purpura *xunrizi zir e pust yá darunpuw e andámhá hamráh e káhew e tálhá ye xun* [platelets]
purr *xorxor con xorxor e gorbe*
purring *xorxor kardan con xorxor e gorbe*
purulent *cerki, cerkin*
pus *cerk, rim*
pustula *tával e cerki*
pustule *tával e cerki*
multilocular pustule *tával e cerkin e candxáne*
unilocular pustule *tával e cerkin e takxáne*
putamen *baxw e biruni ye haste ye marjomaki* [lentiform nucleus]
putrefaction *gandidegi ye mátakhá ye sepideyi*
putrefy *gandidan*
putrescent *gandide*
putrid *gandide*

pyarthrosis *gerdámadan e cerk dar bandgáh*
pyelectasia *gowád gawtan e lagance ye gorde*
pyelectasis *gowád gawtan e lagance ye gorde*
pyelitis *ámás e lagance ye gorde*
pyel(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "lagance" ye gorde*
pyelogram *peikare az lagance ye gorde*
pyelography *peikarebardári az lagance ye gorde*
pyelolithotomy *boridan e lagance ye gorde va birun kewidan e sang az án*
pyelonephritis *ámás e gorde va lagance*
pyeloscopy *negaristan e darun e lagance ye gorde bá abzár*
pyelotomy *borew dádan e lagance ye gorde*
pyeloureteroplasty *kárdpezewki va vásác* [repair] *e lagance ye gorde* [kidney] *va miznáy* [ureter]
pyemia *tafnu va peidáyew e domal va cerk dar tan va xun*
pyencephalus *domal e maqz*
pygal *kapal, kafal*
pygalgia *kapaldard, kafaldard*
pygmalionism *con Pigmalion, tandisgar e Yunáni, be (tandis e xodsáxte) delbáxtan; delbáxtegi be cizi xodsáxte*
pyg(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kapal", "kafal"*
pygopagus *doqoluháyi ke az powt, az kapalhá beham casbideand*
pyic *cerkin*
pyknic *qucali, xepel va farbeh*
pykn(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye setabr, tupor, payápey*
pyknocyte *guyce ye sorx e kucak, corukide, va gáh xárdár nazd e nouzá*
pyknosis *guneyi pusidegi ye yáxte, bá corukidan e haste va behamtapidegi ye kromátrin/ rangdáne*
pyle-, *vábaste be rag e náf e jegar*
pylephlebectasia *gowádi ye rag e náf e jegar*
pylic *vábaste be bozor siyáhrag e náf e jegar*
pylon *páye sáxtegi ye candgáhe*
pylor(o)-, *vábasdte be darbán e kom* [stomach]
pylorus *darbán e kom*
py(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye cerk; domal*
pyocelia *cerk dar kávák e wekam*
pyocephalus *domal e maqz*
pyocolpos *domal e zehgir* [vagina]
pyocyst *kise ye cerki*
pyoderma *bimári ye cerkin e pust*
pyogenic *cerkzá*
pyogenous *cerki/cerkin*
pyoid *cerksán; con cerk*
pyometrium *gerdámadan e cerk dar zehdán*
pyonephritis *ámás e cerkin e gorde*
pyonephrosis *cerk kardan va nábud gawtan e báft e gorde*
pyopericarditis *ámás e cerkin e puwew e gew/del*
pyoperitonitis *ámás e cerkin e darunpuw e wekam*
pyopgagia *forubordan e cerk*
pyophthalmia *ámás e cerkin e cewm*
pyophthalmitis *ámás e cerkin e cewm*
pyopneumocyst *kise ye cerkin dar wow*
pyopneumopericardium *peidáyew e cerk va havá dar puwine ye gew/del*

pyopneumothorax *peidáyew e cerk va havá dar puwine ye wow*
pyopoiesis *cerkzá; cerkin*
pyopoietic *cerkzá; cerkin*
pyorrhea *ámás e (cerkin e) báft e pirámun e dandán*
pyosalpingitis *ámás e cerkin e lulehá ye zehdán*
pyosapremia *gandená va cerk dar xun*
pyosepticemia *cerk dar xun*
pyospermia *peidáyew e cerk dar wosr/mani*
pyostomatitis *ámás e cerkin e dahán*
pyothoorax *ámás e cerkin e sine/wow va borunpuw e án*
Pyralis *guneyi bit/bid e árd va gandom*
Pyralis farinalis *bit/bid e árd va gandom*
pyramid *suc** [<Sanskrit]
pyramidal *sucik** [<Sanskrit]
pyramidale *ostoxán e sucik** [<Sanskrit]; *sucik**
pyramidalis *sucik** [<Sanskrit]; *sucik**
pyramis *suc** [<Sanskrit]*; sucik**
pyramis ossis temporalis *baxw e xáreyi* [*herami*]*ye ostoxán e gijgáhi*
pyramides renales [Malpighii] *baxw e sucik* e gorde; baxw e daruni ye gordehá ke be rixt e kalleqand bude lulehá ye Henle, va sorxraghá va lulehá ye gerdávarande ye mize* [urine] *rá dar bar dárad*
pyrethrin *piretrin, dáruye kowande ye xarfastán*
pyret(o) *piwvadn, be maini* [meaning] *ye "tab"*
pyrexia *tab*
pyridine *piridin, wekáfteyi az qir ke az tanbáku niz bedast miáyad.*
pyr(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye átaw, garmá*
pyrogen *tabzá; máye ye tab*
pyromania *divánegi ye átaw(zani)*
pyrophobia *tars e bimárgune az átaw*
pyrosis *torw kardan*
pyruvic acid *jouhar/gouhar e Pyruvik, vápasin gám e suxtosáz e glukoz, dar parhun* [circle] *e* "Embden Meyerhof"
pythiosis *bimári ye asb, qáter, gáv va sag, ke* Pythium insidiosum *máye ye án ast. Domalhá ye zirepusti dar án padid ámade ke gostarew yáfte va sepas pust e ru ye domal rixte, zaxmhá ye bozorg bejá mikgozárad.*
puthogenic *máye ye pusidegi*
pyuria *peidáyew e cerk dar mize*

Qq

Q *newán e "gardew e xun"*
q.d. *kutáh wode az Látin* "quaque die" *har ruz*
Q fever *tab e* Q
q.i.d. *kutáh wode az Látin* "quater in die" *cahár bár dar ruz*
quack *pezewk e doruqin; nábekár, "Amir goft man Táher rá wenáxte budam dar... va nábekári." (ZBP, L565 TBH); "pezewk e doruqin"; pezewk e nábekár*
quackery *pezewki ye doruqin*
quadrangle *cárguw*
quadrangular *cárguw*
quadrant *yek cahárom e parhun* [circle]*/ yá har ciz*
quadrate *cárguw*
quadratus *cárguw*
quadri-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "cahár"*
quadriceps *cársar*
quadricuspid *dárá ye cahár lat*
quadridigitate *cárangowti*
quadrigeminal *cárpáre; cahár goruh; cahár baxw*
quadrigeminy *cártáyi; cártá-cártá; dar kust e gew/del har cahár kusti* [beat] *yek derang, sepas cahár kust e digar*
quadrilateral *cárguw; cárbar*
quadrilocular *dárá ye cahár yáxte, kávák, xáne*
quadripara *zani ke cahár bacce ye tandorost záyide*
quadriparte *cárpáre*
quadriplegia *sosti ye do dast o do pá/cárandám*
quadripolar *cármexi*
quadrisection *cárpáre*
quadritubercular *cártokme*
quadrivalent *cárgonj*
quadriped *cárpá*
quadruplet *cárqolu*
quale *cegunegi; cuni*
qualitative *cuni*
quality *cuni*
quantile *candil*; do candil*; dar padidehá ye engárik* [probability distribution]; *p= candil e zirin;* 1-p, *candile zebarin*
quantitative *candi; candik*
quantity *cand*
quantum *quántom; "engáre ye harcand"*
  quantum libet *bedelxáh; harcand ke bexáhi*
  quantum satis *be andáze ye basande*
  quantum sufficit *be andáze ye basande*

quarantine *celle negahdáwtan* [JGS], [jodá kardan mardom e tandorosti ke bá birmár/ bimárán e vágir barxord dáwteand, barábar e zamán e xoftegi ye bimári] con dar gozawte zamán e xoftegi ye bimári rá 40 ruz midánestand, án rá* "quarantine" *xándand]*
quartan *tabi ke har ruz e cahárom, pas az se ruz tab ázgardad.*
quasi *engár; hamánand e…*
quassation *xord kardan e dáru*
quassia *kuowe, nám e siyápustán e barde, ke dar sade ye 18, dar Ámriká mizistand. In nám rá be giyáhi ke* "quassia" *[kuowe] námdárad guyand ke bumi ye Surinám bude va án rá baráye darmán e tab va kerm e rude bekár mibordand.*
quater in die *[látin] cahár bár dar ruz*
quarternary **1** *dárá ye* 4 *áxwij* [element] *yá goruh* **2** *caháromin*
quenching *káhande ye/kástár e wabceráqi* [fluorescnce]
quick **1** *tond, zud.* **2** *zende*. **3** *zan e ábestani ke jonbew e bacce rá dar wekam daryábad*
quickening *vulvulak* [hafte ye 16-20 e ábestani ke dar án baráye noxostin bár jonbew e bacce rá mádar daryábad]*
quicklime *áhak*
quidding *bimári ye asb, ke darán asb alaf rá javide va sepas tof mikonad, bimárihá ye zabán, dahán, guwt e bon e dandán yá máhicehá mitavánad máye ye án báwad.*
quinidine *kinidin, izomer/hampáre ye rástbar e "kinin" ast, dáru ye nirumand baráye darmán e máláriyá*
quinine *kinin, álkáloid e* "cinchona" *kowande ye angal e máláriyá*
Quinq; quinqe *váźe ye látini, be maini* [meaning] *ye "5"*
quinquecuspid *panj lat*
quinquevalent *panjgoni*
quinsy *domal e pirámun e bádámakhá* [tonsils]
quintan *har 5 ruz yekbár*
quintile *yek panjom*
quintipara *zani ke panj bacce ye tandorost záyide*
quintuplet *panj qolu*
quittor *zaxm e páye asb, bálá ye som*
quotidian *ruzáne*
quotient *bahr; womári ke az baxw kardan bedast áyad; mar*
intelligent quotient *bahr e huwi*
q.v. = **1** "quantum vis"*, váźe ye Látini, har cand ke bexáhi.* **2** "quod vide", *conán ke mibini/ mibinid*

Rr

R *kutáh wode baráye váźe ye Látini* "remotum" *dur*
ρ *17homin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni, ke namád e* "correlation coefficient", " mass density"; "electric charge density" *ast.*
Ra *namád e* "radium" *ast*
rabbetting *wekastegi ye ostoxán, ke sar e án be rixt e dandán darámde va dar báft e hamsáye foruravad.*
rabbit *xarguw*
rabbitpox *áble ye xarguw e ázmáyewgáhi*
rabid *hár, diváne, "andar gazidan e sag e xánegi ki diváne nabáwad va gazidan e gorg" (ZBP, L5642, ZX)*
rabies *hári; divánegi*
rabiform *be rixt e hári*
race **1** *neźád, rag, cehr, "Az in márxár ahreman cehregán -- ze dánáyi yo warm bibahregán" (ZBP, L4975, SF).* **2** *toxm, toxme*
racemic *xuweyi; sáxtewode az do izomer/hampáre, va az inru nur rá biráh nemikonad.*
racemization *nim e molekulhá ye yek mátak/mádde rá degargun kardan, ke agar rástbar yá capbar bude, pas az in degarguni, nur rá na be cap va na berást begardánad; xuweyi kardan*
reacemose *xuweyi, con xuwe ye angur*
rachial *vábaste be sotun e mohre*
rachidial *vábaste be sotun e mohre*
rachidian *vábaste be sotun e mohre*
rachi(o)-, *vábaste be sotun e mohre*
rachiocampsis *xamew e sotun e mohre*
rachiocentesis *suzan zadan e sotun e mohre*
rachiodynia *dard e sotun e mohre*
rachiopasgus *doqoluháyi ke az powt/sotun e mohre beham casbideand*
rachiopathy *bimári ye sotun e mohre*
rachichisis *wekáf e sotun e mohre; sotun e mohre ye dowáx*
rachitis **1** *narmi ye ostoxán.* **2** *ámás e sotun e mohre*
rachitism *narmi ye ostoxán*
racial *neźádi*
rad *yek rád, yekkán e parto ye* X *ke dar tan forugerefte wavad*
radial **1** *vábaste be zand e zebarin.* **2** *trijsán*; con trij** [radius]
radialis *vábaste be zand e zebarin*
radian *rádián, yek rádián = 360 dareje x 2π = 57.295°*
radiant **1** *parouvár.* **2** *partou dahande*
radiation **1** *partouvár budan.* **2** *partoumánand; partousán.* **3** *partou dádan*
  background radiation *parto ye X, zamineyi*
  ionizing radiation *parto ye yonize konande*
radical **1** *riweyi (con darmán yá kárdpezewki).* **2** *riwe [cand atom e hamiwegi]*
radiciform *riweyi; be rixt e riwe*
radicle *riwece; riwak; rag e kucak; pei ye kucak*
radicula *bengarid be* "radicle"
radiculitis *ámás e riwe ye pei ye maqz e tire, án páre ke miyán e maz e tire va kanál e sotun e mohre ast.*
radiculomedullary *pei ye maqz e tire va maqz e tire*

radiculomyelopathy *bimári ye pei ye maqz e tire va maqz e tire*
radiectomy *boridan e riwe*
radio-, 1 *piwvand, be maini* [meaning] *ye "riwe".* **2** *dar ximiyá "be maini ye rádioisotpe"*
radioactive *partouzá*
radioactivity *partouzáyi*
radiobiological *pásox e báft e zende be parto ye farásu ye banafw yá parto ye rontgen/yonize konande*
radiocarpal *vábaste be zand e zebarin* [radius] *va moc e dast*
radiocystitis *ámás e piwábdán peiro ye paroudarmáni*
radiodermatitis *ámás e pust peiro ye paroudarmáni*
radiodiagnostics *partouwenási bimárihá*
radioencephalography *zadan e dáru ye partouzá dar rag e maqz va partounegári ye maqz*
radiogram *peikare*
radiograph *peikare*
bitewing radiograph *pikare ye dandán,(ke dar án bimárfilm rá gáz migirad)*
lateral skull radiograph *pikare ye nimrox e káse ye sar*
radiography *partounegári*
digital radiography *partounegári ye márádik*/kámpiyuteri*
mass radiography *partounegári ye goruh e mardom*
radiohumeral *vábaste be ostoxán e zand e zebarin* [radius] *va bázu*
radioimmunoassay *andázegiri ye har mátaki* [substasnce] *ke pádtan e partoumand* [radioactive antibody]
radioiodine *yod e partoumand*
radioisotope *izotop e/hamxáne* ye/hamjá* ye partoumand*
radiologist *partouwernás*
radiologiy *partouwernási*
radiolucent *har ciz ke parto ye* X *rá be xod nagirad, va perikare ye án tire báwad*
radiometer *partousanj*
radionecrosis *marg e báft peiro ye partouzadegi*
radio-opacity *jelougir e gozar e parto ye X*
radiopaque *ánce ke parto ye* X *az án nagozarad/mát*
radiophotography *peikarebardári bá parto ye* X
radioresistant *páydár dar barábar e parto ye* X
radioscopy *partoubini*
radiosensitive *setarsá be parto ye* X
radiosensitivity *setarsáyi be parto ye* X
radiosodium *sodiyom e partouzá*
radiosurgery *kárdpezewki bá parto ye ionize konande*
radiotherapy *partoudarmáni*
radiotracer *radyáb e partovi*
radiotransparent *ánce ke parto y e* X *rá be xod nagirad*
radioulnar *vábaste be zand e zebarin* [radius] *va zirin* [ulna]
radium *rádiyom*
radius *(dar parhun* = cirle*) trij* [<Sanskrit, trijya]*
radius *ostoxán e zand e zebarin*
radix *riwe, bix*
radix anterior nervi spinalis *riwe ye piwin e pei ye maqz e tir*
radix posterior nervi spinalis *riwe ye pasin e pei ye maqz e tir*
radix linguae *riwe ye/bix e zabán*
radix mesenterii *riwe ye rudeband*
radix motoria nervi trigemini *riwe ye jonbewi ye pei ye seqolu*
radix nasalis *riwe ye bini*
radix nasi *riwe ye bini*

radix penis *riwe ye nare*
radix pili *riwe ye mu*
radix posterior nervi spinalis *riwe ye pasin e pei ye maqz e tir*
radix pulmonis *riwe ye wow*
radix unguis *riwe ye náxon*
radon *rádon, gáz e partoumand*
raffinose *ráfinoz, qand e coqondar e qand, sáxte wode az galactose e baste be glucoz*
raigan *nám e cini baráye qárchá ye xowk wode, ke kermkow ast, be nám e dánewik e* <u>Omphalia lapidescens</u>
Rallientina *guneyi kerm e kadu ke parandegán, morq e xánegi va pestándárán rá docár mikonad.*
ralientiniasis *bimári ye kerm e kadu ye parandegán, morq e xánegi va pestándárán*
rale *dożafr [besanjid bá "dużáťra" (Avestáyi)]*
crepitant rale *dożafr e xewxewi*
sibilant rale *dożafr e sisi*
ramification *wáxe-wáxe wodan*
ramify *dowáxe wodan; cand wáxe wodan*
ramolllisssement *narm gawtan*
ramose *wáxewáxe*
rampart *deź; sáxtemán e deź-mánand*
ramulus *wáxe ye kucak; wáne ye páyáni*
ramus *wáxe*
ramus anastomoticus *wáxe ye peivandi*
ramus anterior/posterior nervi spinalis *wáxe ye piwin e/pasin e pei ye maqz e tire*
ramus of ischium *ostoxán e kapal/kafal; keyle**
rami posteriores nervorum lumbalium *wáxehá ye powti ye panj pei ye maqz e tire ye kamari*
rancid *dárá ye bu ye carbi ye kohne va gandide; bu ye zohm*
rancidity *tondi va ganená ye carbi*
random *baxtaki*
randomize *dar pażuhew, barxi mardom rá baxtaki zir e darmán e rástin va barxi rá zir e darmán e doruqin gozáwtan; baxtaki baxw kardan*
range *rewte, zanjir, meidán; marz*
range of accommodation *nazdiktarin va durtarin marz e did/bináyi*
range of audibility *meidán e/marz e wenaváyi*
range of moion *meidán e jonbew e yek bandgáh*
ranitidine *dáru ye az miyán bardárande ye kár e "histámin"*
ranula *vazaqce, bandámadan e ráh e tarávow e gudehá ye ábedaháni ye* [salivary glands] *árváre ye bálá yá zirezabáni*
pancreatic ranula *vazaqce ye separine*
rape *mandáb, giyáhi be nám e dánewik e* "Brassica napus", *ke az dáne ye án rouqan e mandáb bedast miáyad*
raphe *darz*
abdominal raphe *xatt e sepid*
raphe penis *darz e nare ke az zir bá darz e kise ye xáye yeki miwavad.*
perineal raphe *darz e miyándoráh*
scrotal raphe/ raphe scrotalis *darz e kise ye xáye*
rapport *[váźe ye Faránsavi] peivand e do tan; hamdeli*
rarefaction *puki*
rash *paruw (ZBP, C201 FM); bowtar (ZBP, C211 FM); serewga [<Lori]*
butterfly rash *paruw ru ye do gune, berixt e do bál e parváne, ke dar lupus dide miwavad*
diaper rash *paruw ru ye kapalhá va warmgáh e wirxár, az bastan e kohne*
drug rash *serewga ye dáruyi*
heat rash *araqsuz*
raspatory *souhán*

rat *muw*
albino rat *muw e sepid e ázmáyewgáhi*
rate *nerx, tajá**; farváni*
attack rate *farváni ye docár gawtegán, con dar yek hamegiri* [epidemic]
birth rate *farváni ye zádorud, dar yek já ye joqráfiyáyi, dar sál*
case rate *bengarid be* "attack rate"
case fatality rate *womár e mordegán az yek bimári dar sanjew bá womár e bimárán*
crude rate *nerx e xám womár e yek ruydád, dar yek goruh e mardom dar yek zamán e viźe*
death rate *womár e mordegán az yek bimári dar sanjew bá womár e bimárán*
erythrocyte sedimentation rate *tajá** *ye tahnewast e guycehá ye sorx*
glomerular filtration rate (GFR) *tajá** *ye páláyew e xun dar gordehá* [kidney] *ke bá "inulin" andázegiri miwavad.; Gonji* [volume] *az xun ke dar yekkán e zamán az mátaki/máddeyi dar gorde pák miwavad.*
heart rate *tajá** *ye tapew e gew/del*
infant mortality rate *womár e baccehá ye záyidewode dar yeksál, dar sanjew bá womári az hamán baccehá ke dar yek sál mordeand*
prevalence rate *farváni ye yek bimári dar sanjew bá womár e mardom dr yek zamán e naháde*
ratio *barxe*
cardiothoracic ratio *barxe ye andáze ye del/gew be pahná ye sine*
expiratory exchange ratio *barxe ye birun dádan e gáz e angewt* (CO_2) *be bardáwt e oksyźen (O_2) hengám e damew*
ration *jire ye xorák va áb*
rational *bexradáne; bexrad*
rationalization *kárbord e nábexradáne ye xerad, dar barxord e bá ruydádhá, dorost newán dádan e ánhá; xeradpazir newán dán e ruydádhá*
rattails *bád kardan e riwe ye mu ye pá ye asb*
Ratus *muw*
Ratus norvegicus *muw e qahveyi*
Ratus ratus *muw e siyáh*
Ratus ratus alexandrinus *muw e mesri/qebti*
Rauwolfia *guneyi bute va deraxt e garmsiri dárá ye biw az sad gune, ke alkáloidháyi az án be dast miáyad, ke* "reserpine" *sardaste ye ánhá-st, ke árámbaxw bude fewár e xun rá mikáhad.*
Rauwolfia serpentina *bute ye kucak e bumi ye Hendustán ,va xoráyánzamin ke riwe ye án árámbaxw bude fewár e xun rá mikáhad.*
ray *partou*
actinic ray *parto ye máye ye degargunihá ye ximiyáyi*
beta ray *parto ye rádioáktiv*
digital ray *angowtán e dast yá pá*
heat rays *parto ye garmá*
roentgen's rays *parto ye* Rontgen/X
X-ray *parto ye* Rontgen/X
RBBB *kutáhwode baráye* "Right Bundle Branch Block", *gir dar resánew e wáxe ye rást e pei ye gew*
re-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "dobáre", "báz"*
reabsorb *bázdarkewidan*
reabsorption *bázdarkewidan; bázdarkewew*
react **1** *be angizewi vákonew newán dádan.* **2** *(dar ximiyá***) vákonew kardan*
reaction **1** *vákonew.* **2** *vákonew e ximiyáyi.* **3** *(dar ravánwenási), vákonew e raváni*
acute situational reaction; acute stress reaction *vákonew e raváni, be fewár e raváni*
anaphylactic reaction *násázgári ye/násázvári ye sahmgin (ke mitavánad máye ye bihuwi yá marg gardad)*
cutaneous reaction *vákonew e pusti*
foreign body reaction *vákonew e tan be karp e bigáne*
immune reaction *vákonew e imeni*

zed reaction *vákonew e kudakán e bimár az gorosnegi, ke pas az darmán bá xorák e xub, andaki farbeh gawte, garmá ye tanewán bálá rafte va delpice peidákarde, dar serginewán* [stool] *yáxte farán dide miwavad*

reactivation *bázkonewmand gawtan; báz bekároftádan*

reactivity 1 *vákonew.* **2** *dar navár e maqz, degarguni ye kuhehá ye kár e maqz bá angizewhá ye sahewi* [sensory stimulation]

reading *xánew, nevewte rá xándan tavánestan*

reagent n *(ximiyá*) karti* [<Náyini]*

reagin *pádtan e viźe ye senahmandi*/ márávi** [hypersensitivity]

reamer *dastgáh e taráw e riwe ye dandán*

rebound *vákonew e várune pas az bardáwtan e angize*

recall *be yád ávardan*

recanalization *dobáre ráh báz kardan*

recapitulation theory: ontogeny recapitulates phylogeny *sáxtan e har jándár, tárix e neźádi ye hame ye jándárán e piwin e hamxáneváde rá naqw bar naqw, mipeymáyad.*

receiver 1 *ávand e gerdávarande.* **2** *girande*

receptaculum *káse, ávand, anbárak*

receptaculum chyli *anbárak e wire/carbu*

receptor *girande*

adrenergic receptor *girande ye dastgáh e garm o xowk*

cholinergic receptor *girande ye dastgáh e sard o tar*

cold receptor *girande ye pusti ye sarmá*

estrogen receptor *girande ye estroźen/hánimu* ye mádine*

gustatory receptor *girande ye cewáyi*

insulin receptor *girande ye insulin*

olfactory receptor *girande ye wenaváyi*

opioid/opiate receptor *girande ye afyuni*

sensory receptor *girande ye sahewi/setarsáyi*

tactile receptor *girande ye parmásewi*

recess *guwe; kávák*

acetabular recess *kávák e sar e rán*

laryngopharyngeal recess *kávák e náy va galu*

recession *pasraft; pasnewini*

gingival recession *pasraft e guwt e bon e dandán*

recession of ocular muscle *boridan va dobáre duxtan e yek máhice ye cewm va pas newándan án, tá niru ye án kamtar gardad*

recessive *bázpasravande; báznewinande; dar* "genetics", *"nidá*" [<Sanskrit, nidhá (EDPL)]*. //a recessive gene: *yek źen e/gen e nidá**//

recessus *niz bengarid be* "recess" *guwe; kávák*

recessus duodenalis inferior *kávák e davázdahe ye páyini*

recessus hepatorenalis *kávák e jegari-gordeyi*

recessus retrocecalis *kávák e powt e rude ye kur*

recessus splenicus *kávák e seporz*

recidivism 1 *báz dast be ágreft* [crime] *zadan.* **2** *bázgawt e bimári*

recipe 1 *dastur e nebewte ye pezewk, govárewn: baráye bimár yá dárusáz*

recipient *girande (con xun yá peivand)*

reciprocation *ámadowod; dádosetad; iwo*[<Goniuyi]*

recognition *bázwenáxt*

recombinant *yáxteyi yá jándári bá sáxtár e źeni* [gene] *ye nou, [ke mánand e pedar va mádar nabáwad.]*

recombination 1 *peivand e dobáre.* **2** *peivand e no ye genhá/źenhá*

record *piwine, kárnáme*

recrudescence *bázgawt (e bimári yá newánehá); peixiz [Guyew e Birjabdi]*

rectal *vábaste be rástrude*
rectification **1** *rást gardánidan.* **2** *gardew e barq e pastámand* [alternating] *rá yeksuye gardánidan*
rectifier *dastgáhi ke gardew e barq e pastámand* [alternating] *rá yeksuye gardánad*
recto-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "rástrude"*
rectocele *oft e rástrude dar zehgir* [vagina]
rectopexy *rástrude rá sar e já ye xod duxtan*
rectoplasty *rofu ye rástrude*
rectoromnoscopy *didan e rástrude va rude ye sini bá abzár*
rerctorrhaphy *duxt e rástrude*
rectoscope *dastgáh baráye didan e rástrude*
rectosigmoid *rástrude va rude ye sini*
rectourethral *rástrude va mizráh*
rectovaginal *rástrude va zehgir*
rectovesical *rástrude va piwábdán*
rectovestibular *rástrude va dehliz e zehgir*
rectovulvar *rástrude va wekufe/warm e zan*
rectum *rástrude*
recumbent *derázkew*
recuperation *behbud; behbudi*
recurrence *bázgawt (e newánehá ye bimári)*
recurrent *bázgardande*
red *sorx, qermez*
  indigo red *áb e sorx e indoksil* [indoxyl]
  phenol red *fenolsulfonfetáleyin*
redfoot *bimári ye pá ye sorx, nazd e barre, ke darán láye ye wáxi az kaf e pá jodá miwavad, cem* [cause] *e án wenáxte nist va kowande ast*
reduce **1** *jáandáxtan, con wekastegi yá darraftegi.* **2** *dar ximiyá, hydrożen dádan/elektron afzudan*
reductant *dahande ye elektron*
reduction[1] **(oxidation and reduction)** *[okside gardánidan yá bardáwtan elektron az yek atom], va dádan e elektron be yek atom e digar ke káste miwavad.* (reduction)]
reduction[2] **1** *jáandáxtan, con wekastegi yá darraftegi.* **2** *(dar ximiyá), hydrożen dádan/elektron afzudan*
  closed reduction *jáandáxtan, con wekastegi yá darraftegi bedun e borew*
  reduction en masse *jáandáxtan e qori yá dabbe, ke gardanaw picxorde, bedun e báz kardan e picxordegi* [strangulation]
  open reduction *jáandáxtan, con wekastegi yá darraftegi bá kárdpezewki*
  weight reduction *káhew e geráni ye tan/farbehi*
reduplication *dotá gawtan*
Reduviidae *xánevádeyi az xarfastarán* [insects] *e báldár, ke xarfastarán e digar rá mixorand, be mardom va digar pestándárán niz bá niw e xod bimári ye* "Chagas" *rá miresánand.*
Reduvius *xarfastar e xunxár resánande ye bimári ye* "Chagas"
reef *tá; lá; con yek láye báft ke ru ye xod tá wode báwad*
reentry *bázgawt, bázgawti*
  atrial reentry *bázgawt e yek kuhe* [wave] *ye barqi dar dehlizhá con parhun* [circle] *va jelogiri az kár e gereh e sinusi*
refect *"báz sáxtan". bengarid be* "refection"
refection*"bázsázi", taványi ye mikrobhá/jvu*há ye rude ye kur e muw, dar sáxtan e vitáminhá ye goruh e B va resándan e in vitáminhá be muw ke mizbán e ánhá-st.*
refectious *dárá ye tavánáyi ye "bázsázi". bengarid be* "refection"
refine *náb/pák gardánidan*
reflected *bázgardánde; báztábánde*
reflection **1** *bázgawt.* **2** *báztáb*

reflector *báztábande ye ává yá nur*
reflex *peikonew*/pádkonew*; vákonew*
abdominal reflexes *pádkonewhá*/vákonewhá ye wekami*
Achilles tendon reflexes *pádkonew e zardpei ye powt e pá*
autonomic reflexes *pádkonewhá ye dastgáh e pei ye xodkár*
Babinski's reflex *xaráwidan e kaf e pá va jonbew e wast e pá be su ye kaf e pá [hanjár/*normal*] yá powt e pá [náhanjár]*
Bezold, Bezold-Jarisch reflex *barangizew e girandehá ye ximiyáyi ye wekamce ye cap, bá dáruhá ye káhande ye fewár e xun, az ráh e pei ye* X*, be piyáz e maqz* [medulla oblongata] *reside, tapew e del kond migardad.*
carotid sinus reflex *báztáb e sorxrag e ján/sobát, ke bá málew e carxewi ye sorxrag e ján/sobát tapew e del kond migardad*
conditioned reflex *báztáb e peimáni*
cremaster reflex *báztáb e máhice ye bálábarande ye xáye, bá málew e pust e darun e rán xáye ye hamánsu bálá miravad, in báztáb newángar e dorosti ye peihá ye kamari ast.*
grasp reflex/grasping reflex *nazd e kudakán málew e kaf e dast yá pá máye ye xamwodan e angowtan migardad. In báztáb dar baccehá ye bozorgtar yá bozorgsálán newán e bimári ye lapak e piwáni* [frontal lobe] *ye maqz ast.*
Moro's reflex *agar nouzád ru ye mizi xábide báwad, kuftan e miz máye ye án migardad ke nouzád ránhá va bázován e xod rá faráhamkewad, engár mixáhad cizi rá bá cárdastopá baqal konad.*
patellar reflex *kust* [impact] *ruy e zeh e ostoxán e kawgak, máye ye hamkewidan e máhice ye cársar e rán va báz wodan e sáq e pá migardad*
placing reflex *nazd e nouzád e zir e 6 hafte, agar bacce rá az powt gerefte boland konim, conán ke powt e páyaw be labe ye miz bexorad, rán bálárafte va sepas wol gawte, nouzád páyaw rá ru ye miz migozárad.*
plantar reflex *bengarid be* "Babinski's reflex"
pupillary reflex *tábándan e rouwanáyi az mardomak be cewm máye ye tang wodan e suráx e mardomak miwavad.*
rooting reflex *báztáb e bá puze gawtan/jostan, nazd e nouzád málew e gune yá kenár e lab, máye ye carxew gardan va sar be su ye angowt e pezewk migardad, engár nouzád bá puze pei ye nouk e pestán e mádar migardad.*
startle reflex *be* "Moro's reflex" *bengarid.*
stepping reflex *báztáb e gám zadan. Agar nouzád rá bá dodast ru ye mizi negadárim va tan u rá be jelo andaki xam konim, nouzád pá ye xod rá bejelo migozárad. Tá 6 haftegi in báztáb dide miwavad/*
sucking reflex *agar guwe ye lab e nouzád rá bá angowt parmásim* [touch]*, nouzád jonbew e makidan rá anjám midahad.*
reflux *bázgawt e har gune az ábgunehá*
gastroesophagel reflux *bázgawt ánce dar kom* [stomach] *yá davázdahe hast be sorxnáy; torw kardan*
vesicoureteric reflux *bázgawt e mize* [urine] *az piwábdán be mizenáyhá* [ureters]
refract **1** *biráh gardánidan; az ráh dar kardan.* **<u>2</u>** *náhanjári* [abnormality] *ye wekast e nur rá dar cewm barresi kardan*
refraction **1** *yáftan er náhanjári ye wekast e rouwanáyi dar cewm.* **2** *wekast e nur*
refractionist *ostádkár e eynak*
refractometry *wekast e rouwanáyi rá andáze kardan*
refractory *sarsaxt; darmánnápazir*
refractory period *zamáni ke dar án pei yá máhice be angizew pásox nemidahad; zamán e nápásoxdehi*
refrersh *zaxmi rá taráwide nou kardan, baráye behtar sáxtan e behbudi*
refrigeration *sard kardan; dar yaxcál nahádan*
refringent *wekaná*
regeneration *nousázi (ye báft)*
regimen *reźim, barnáme ye darmáni (dáru, xorák, varzew va har kár e darmáni ye digar)*
regio *baxw, páre*
regio abdominalis *baxw e wekami*
regio acromialis *baxw e wáne, va ostoxán e kaláqak*

regio axillaris *baxw e kaw/zir e baqal*
regio brachialis *baxw e bázuyi*
regio cervicalis *baxw e gardani*
regio coxae *baxw e kapali*
regio epigastrica *baxw e bálá ye wekam*
regio femoralis *baxw e ráni*
regio frontalis *baxw e piwáni*
regio hyoides *baxw e bálá ye ostoxán e lámi*
regio infraorbitalis *baxw e páyin e káse ye cewm*
regio inguinalis *baxw e kewále ye rán*
regio maleolaris *baxw e quzak e pá*
regio mammaria *baxw e pestáni*
regio orbitalis *baxw e káse ye cewm*
regio perinealis *baxw e miyándoráhi*
regio pubica *baxw e warmgáhi ye páyin e wekam*
regio sacralis *baxw e xáji*
regio pudendalis *baxw e warmgáhi*
regio sternalis *baxw e jenáq e sine*
regio temporalis *baxw e gijgi*
regio volaris manus *baxw e kaf e dasti ye dast*

region *bengarid be* "regio"

regional *vábaste be baxw/páre*

registrar **1** *kasi ke báygán e gatehá* [records] *ye pezewki ast.* **2** *pezewk e dastyár e ostád*

registration *rixt e árvárehá darnegáwtan, baráye komak be dandánsáz*

regression **1** *bázgawt be hál e piwin.* **2** *az miyán raftan e newánehá ye bimári.* **3** *bázgawt be kerdár e kudaki*

regular *hanjár*

regulation **1** *taráz kardan.* 2 *hamsázi bá zistbum*

regurgitation **1** *bázgawt e gardew e xun, yá xorák dar rude*
aortic regurgitation *náresáyi ye darice ye áortá*
mitral regurgitation *náresáyi ye darice ye mitral*
pulmonic regurgitation *náresáyi ye darice ye wowi*
tricuspid regurgitation *náresáyi ye darice ye selatti*

rehabilitation *noutaváni*

rehydration *áb resáni be tan yá mátaki* [matter] *xowk/kam áb*

reimplantation *báz káwtan e báft yá dandán dar já ye piwin e xod; bázkáwt*

reinfection *tafnu* [infection] *ye dobáre bá hamán mikrob/jvu**

reinforcement *dar rasftár wenási, nirumandtar sáxtan e vákonew be yek angixtár* [stimulus]

reinnervation *peimand gawtan/gardánidan, pas az az dast raftan e pei*

reintegration **1** *bázgawt be nahád e piwin, pas az forupáwi.* **2** *bázgawt e raván be nahád e hanjár* [normal] *pas az bimári ye raváni*

reintubation *báz-lulegozári*

reiterature *bázhamán govárewn* [prescription] *e piwin rá nevewtan*

rejection *vákonew e imeni va napaziroftan e báft e peivandi*

rejuvenescence *báz javán gawtan*

relapse *bázgawt e bimári*
rebound relapse *bázgawt e bimári pas az páyán e darmán*

relation *peivand*

relaxant *wol konande*
muscle relaxant *wol konande ye máhice*

relaxation **1** *wol gawtan.* **2** *káhew e dard.* **3** *girew,["be hengám e girew* [contraction] *máhice kutáh wode va hangám e vágirew/vádahew*" (relaxation)*]*

reliability *ostovári*
relief *káhew e dard, fewár, ranj*
relieve *kástan e dard, fewár, ranj*
rem *andáze ye parto ye ionize konande barábar e yek rad parto ye* X
remedial *behbud-baxwande*
remedy *darmán, kástan yá piwgiri az bimári*
remission *sabok gardidan e newánehá ye bimári*
remittence *káhew e candgáhe ye newánehá ye bimári*
remittent *candgáhi behtar va sepas badtar gawtan e newánehá ye bimári*
remnant *bázmánde*
remodeling *nousázi ye sáxtemáni kohne*
remotivation *dar ravánpezewki, dar bimárestánhá ye raváni, bimár rá bázangixtan*
ren *gorde*
  ren mobilis *gorde ye jombán*
renal *vábaste be "gorde"*
  ren unguliformis *gorde ye na'l e asbi*
reniculus *lapak e gorde*
renifrom *be rixt e gorde*
renin *renin, mátaki/máddeyi ke az gordehá dar xun mitarávad*
rennin *rennin,* chymosin
ren(o)-, *peivand-váźe, be maini* [meaning] *ye "gorde"* [kidney]
renography *peikarebardári az gorde bá parto ye Rontgen*
rernoprival *kasi ke gorde nadárad.*
Reovirus *Reovirus, virushá/ viwan*há ye rude va wow nazd e jánevarán birmárizá hastand va dar morq o buqalamun ámás e bandhá rá padid miávarand.*
Rep *kutáhwode baráye váźe ye Látini,* "repetatur" *dobáre anjám dahid*
repair *vásác; bázsázi*
repeat *dobáre, báz*
repellent *dur-ránande*
repetatur *dobáre, báz*
replacement *jánewini*
  total knee replacement *zánu ye sáxtegi já ye zánu ye hanjár* [normal] *gozáwtan*
replantation/ reimplantation *andám e sáxtegi já ye andám e hanjár gozáwtan*
replenisher *báz por kardan*
repletion *pori*
replication *dollá/dotá ru ye xod tá kardan*
repolarization *pas az barangixtegi ye parde ye yáxte; bázgawt e bár e barqi ye parde ye yáxte be nahew e ásáyew*
repositioning *be jáy e hanjár* [normal] *e xod nehádan*
repression **1** *sarkubi, jelogiri.* **2** *dar ravánpezewki, sarkub e náxodágáh e andiwehá yá angizehá ye náxáste*
reproduction *zádorud; záyew*
  asexual reproduction *zádorud/záyew e návisanik*
  reproduction (without fertilization) *záyew e duwize/sarbemohr/násofte*
  bisexual reproduction *zádorud/záyew e visanik nar o mádde/bivisanik**
reproductive *vábaste be zádorud/záyew e návisani; záyewi; zádorud; zádozeh*
reptile *xazande*
Reptilia *xazandegán*
repulsion *bázpasrándan*
resect *váboridan*

resectable *váboridani*

resection *váboridan*

transurethral prostatic resection *váboridan e wádágán az ráh e mizráh*

wedge resection *yek qác váboridan*

reserpine *rezerpin, dáru ye árámbaxw va káhande* ye *fewár e xun*

reserve *anduxte, bázmánde; powváne; yadak; yadaki*

alkaline reserve *anduxte ye kelyá*

contractile reserve *niru ye anduxte ye máhice*

reservoir *anbár*

reservoir of infection *anbár virus/mikrob/jvu**

resident *pezewk e kárámuz*

residual *bázmánde*

residue *bázmáne, tofále*

residuum *bázmáne, tofále*

gastric residuum *bázmánde ye xorák dar kom* [stomach] *pas az páyán e govárew, con bámdád piw az náwtáyi*

resilience **1** *kewsáni.* **2** *behbudpaziri*

resiliency **1** *kewsáni.* **2** *niruyi ke agar be ciz e kewsáni bexorad, máye ye degarguni ye hamiwegi va az dast raftan e kewsáni gardad.*

resilient *kewsán*

resin *angom*

resinoid *angomsán*

resinous *angomi*

resistance **1** *niru ye páydári; táv, "feresti be farmán e má báź o sáv -- bedáni ke bá má torá nist táv" (ZBP. L5749 SF).* **2** *páydári/dar ravánpezewki, jelogiri xodágáh yá náxodágáh ke dar bimár máye ye án migardad ke bimári dar náxodágáh mánde va az kár e ravándarmáni penhán mánad.* **3** *páydári e tan dar barábar e mikrobhá/jvu*há va bimári.* **4** *niru ye páydári ye raghá/darbarábar e gardew e barq/yá ráhhá ye haváyi*

resolution **1** *behbud.* **2** *niru ye bozorgnamáyi ye źále* [lens] *yá rizbin*

resolve **1** *behbud (dádan).* **2** *jodá kardan e do páre ye yek ciz*

resonance *xonidegi, picidan e ává, patán* [<Pahlavi, pattán (ZBP, C2636 MK)]*

tympanic resonance *xonidegi con kus*

resonant *bá daq kardan ává ye xonide dádan; con kus*

resonator *patángar* [bengarid be* "resonance"*]*

resorb *darkewidan*

resorption **1** *darkewew.* **2** *az dast raftan*

bone resorption *pusidegi ye ostoxán*

tooth resorption *pusidegi ye dandán*

respiration *damidan; damew; dam zadan*

abdoinal respiration *damew e wekami*

artificial respiration *damew e sáxtegi (bá dastgáh)*

respirator *dastgáh e damew*

respiratory *damew, damidan*

respiratory *vábaste be dam zan*

respirometer *damsanj*

response *pásox, vákonew*

immune response *vákonew e dastgáh e imeni*

rest **1** *ásáyew.* **2** *bázmánde*

bed rest *ásáyew dar bestar*

restenosis *dobáre tang gawtan, con darice ye del/gew*

restoration **1** *bázgawt be nahád e piwin/tandorosti.* **2** *bázsázi, nousázi.* **3** *dandán e nou káwtan.* **4** *nousázi ye dandán*
restiform *be rixt e rismán*
restoration **1** *nousázi; bázsázi .***2** *behbudi.* **3** *bázsázi ye dandán*
buccal/cusp/facial restoration *nousázi; bázsázi ye dandán*
prosthetic restoration *káwtan e andám e nou ye sáxtegi já ye andám e ásib dide*
restraint *dar band kardan bimár e raváni ye diváne*
restriction *jelogiri*
resultant *farávarde ye yek vákonew e ximiyáyi*
resuscitation *báz zende gardánidan*
cardiopulmonary resuscitation *málew e del/gew va damidan e wowhá, baráye báz zende gardánidan e bimár*
retainer *ánce ke cizi rá darjá negahdárad, con dandán*
retardate *kamxerad*
retardation *pasoftádegi; derang; kandi ye ruyew va bálew/bálandegi*
mental retardation *kamxeradi*
retching *ároq; oq zadan*
rete (reticulum, meshwork) *dám e sorxagi/siyáhragi; dám e raghá ye xuni; turi; dám*
retention **1** *negahdáwtan.* **2** *kárbord e abzár e negahdárand e ye dandán.* **3** *gir kardan (e cizi dar tan, ke báyad birun rixte wavad), con bandámadan e mize/wáw*
reticular *con dám (e raghá ye xuni)*
reticulocyte *guyce ye sorx e náras*
reticuloendothelial *vábaste be dám e raghá ye xuni, va yáxtehá ye darunpuw*
reticuloendothelial system, <u>*dám e masxárán*</u>*, dastgáhi ke dar jegar, seporz* [spleen]*, maqz e ostoxán va báft e sepidxuni parákande ast va hamejur xordepárehá va niz yáxtehá ye náxáste rá xorde nábud mikonnad.*
reticuloendotheliosis *fozun gawtan báft e dám e raghá ye xuni, va yáxtehá ye darunpuw*
reticulopodium *riwepá; pá ye riweyi*
reticulum **1** (rete, meshwork) *turi; dám; dám e protoplásm.* **2** *báft e dámi.* **3** *dovvomin kom* [stomach] *e nowxárkonandegán*
retina *dám e cewm, "va wabakiyye rá be Pársi dám guyand, va in tabaqe rá wabakiyye az bahr e án guyand ki hamcon dám gerd e rotubat e zojájiye va jalidiyye andarámad-ast, va ánrá nik forugerefte…"(ZBP, L5142 ZX)*
retinaculum *rasan*
retinai *(vábaste be) dám e cewm*
retinitis *ámás e dám e cewm*
retinoblastoma *cangár* [cancer] *e yáxtehá ye dáme cewm ke mádarzádi bude, yá powt dar powt be bimár reside, yá takandáz mibáwad.*
retinopathy *bimári ye dám e cewm*
circinate retinopathy *peidáyew e lakkehá ye sepid dar dám e cewm, dar* "fovea" *ke be kuri mianjámad.*
diabetic retinopathy *bimári ye dám e cewm dar bimári ye qand*
renal retinopathy *bimári ye dám e cewm dar bimári ye gordehá*
retinoscopy *didan va ázmáyew e dám e cewm*
retractile *ánce ke pas kewide wavad*
retraction **1** *pas kewidan.* **2** *pas kewidan e dandán*
clot retraction *xod rá hamkewidan (baráye laxte ye xun)*
gingival retraction *pas raftan e guwt e bon e dandán*
mandibular retraction *pas raftan e árváre ye páyin*
retractor *bákew (dastgáh e bázkonande ye borew e kárdpezewki)*
retrad *be/besu ye powt*
retrieval *birun kewidan yádi az nehánxáne ye maz, nazd e bimárán e raváni*

retr(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye, powt, darpowt, az powt*
retrieval *birun kewidan e yádi az nehánxáne ye maqz nazd e bimárán e raváni*
retrobulbar *powt e piyáz e maqz*
retrocession *pasoft; be powt raftan yá oftádan, con zehdán*
retrifilling *porkardan e dandán az nouk e riwe*
retroflexion *xamew be powt*
retrognathis *pasraftan e árváre ye páyini*
retrograde **1** *be powt raftan.* **2** *pusidegi, tabáhi*
retrogression *pasraft*
retroperitoneal *powt e darunpuw e wekam*
retroperitoneum *espáw* [space] *e powt e darunpuw e wekam*
retropharynx *powt e galu*
retroplacental *powt e joft*
retropulsion **1** *be powt rándegi.* **2** *dar bimárán e Párkinsoni, be powt gám bardáwtan.* **3** *xam wodan e tan be powt hengám e ráh raftan*
retrosigmoid *powt e rude ye sini*
retrostalsis *jonbew e dudi be pas*
retrosternal *powt e juenáq e sine*
retrouterine *powt e zehdán*
regtroversion *carxew be powt*
retroverted *carxide be powt*
retrovesical *powt e piwábdán*
Retroviridae *virushá/viwan*há ye cangárzá* [carcinogenic]
retrusion **1** *powt e já ye hanjár* [normal]. **2** *be powt raftan e árváre ye páyini.* **3** *be powt raftan/ rándan e dandánhá*
revascularization **1** *bázgardándan e gardew e xun, con pas az zaxmi wodan.* **2** *bá peivand e rag yá rag e sáxtegi bázgardándan e gardew e xun*
reverberation *kár e derázáhang e pei/yá maqz, peiro ye bázgawt e payápei ye kuhe ye angizew* [stimulation wave]
reversal *várunegi, váźgunegi*
reversible *bázgawti*
reversion **1** *bázgawt.* **2** *bázgawt be źen/gen e pedari*
revivescence *báz zende gawtan*
revivification **1** *behuw ávardan.* **2** *táze kardan e zaxm baráye juw xordan e án*
revolute *bargawte; livir*
revulsion *kewide wodan e xun az baxwi be baxwi digar*
Reye's syndrome *bengarid be* "syndrome"
Rh factor *goruh e xuni ye* "Rh"
Rhabditis *bimári ye kerm e gerd, ke gáh dar rude yá pust e mardom dide miwavad.*
Rhabditoidea *guneyi kerm e gerd e xáki ke angal e giyáhán yá jánevarán tavánad bud*
rhabd(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "mile", "six", "cub", "tarke"*
rhabdoid *be rixt e "mile", "six", "tarke"*
rhabdomyoma *wánmázpel**
rhabdomyosarcoma *cangár e badxim e máhice ye xatdár, ke guneh´ ye ruyáni* [embryonic]*, candrixt, va hobábceyi dárad.; wánmázpel e badxim**
rhabdos *takyáxte ye możakdár*
Rhabdoviridae *goruh e virushá/ viwan*há ye* RNA*, ke nazd e jánevarán va giyáhán bimárizá-st.*
rhabdovirus *har virusi az xáneváde ye* "Rhabdoviridae"
rhagades *tarak, waqáq con gerd e dahán*
rhagadiform *be rixt e "tarak", "waqáq"*

rhamnose *rámnoz, guneyi qand e panj-angewti, ke dar giyáhán yáft miwavad*
Rhazes *Rázi, Pezewk e Pársi, noxostin kasi ast ke dar ketáb e xod be nám e* "Liber de variolis et morbillis" *áble rá az sorxak bázwenáxte, va ketáb e pezewki ye u rá wágerdánaw gerd ávarde va be nám e* "Liber continen", The Comprehensive Book", *tá biw az 600 sál dar Orupá ketáb e bonyádi ye pezewki bud.*
rheo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "gardew" e barq/kahrobá, yá ábgunehá* [liquids]
rheology *távwenási; dánew e gardew e, barq, áb, yá xun*
rheostat *dastgáh e káhande yá afzáyande ye gardew e barq, az ráh e káhew yá afzáyew e niru ye páydári* [resistance]
rheotachygraphy *dastgáh e negárande ye kár e barqi-jonbewi ye máhice*
rheotaxis *jándári dar áb e raván, hamro ye jonbew e áb*
negative rheotaxis *jándári dar áb e raván, hamro ye jonbew e áb*
positive rheotaxis *jándári dar áb e raván, várune ye jonbew e áb*
rheotropism *jándári dar áb e raván, hamro ye jonbew e áb*
rheum, rheuma *ábrizew*
rheumatic *haftandám; vábaste be* "rheumatism"
rheumatism *haftandám; bimárihá ye gunágun e ámási, ke báft e hambandi, bandhá, máhicehá, va zardpeihá rá docár mikonad.*
rheumatoid arthritis *cangar* [<Gilaki, cangar]*
rhexis *páregi*
rhigosis *larz (a sarmá)*
rhinal *vábaste be "bii"*
rhinism *ává ye tudamáqi*
rhinitis *ámás e bini*
rhin(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "bini", "be rixt e bini"*
rhinocheiloplasty *(kárpezewki ye) bázsázi ye bini va labhá*
rhinodacryolith *sang e ráh e awki*
rhinorntomorphothoromycosis *bimári ye qárci ye pust e bini va kávákhá ye/sinushá ye bini ke az qárc e* Entomorphora coronata *padid miáyad polyphá ye pusti, niz dar kávákhá ye bini padid ámade gáh cewm rá niz docár karde, va máye ye kuri migardad.*
Rhinoestrus *guneyi magas az xáneváde ye* Oestridae *ke dar kávákhá va bini ye asb ziste, dar Áfriqá va Orupá dide miwavad. Cewm e mardom rá niz docár tavánad kard.*
rhinokyphosis *quz e bini*
rhinolalia *ává ye tudamáqi*
rhinolaryngology *bini va náywenási*
rhinolithiasis *sang e bini*
rhinologist *pezewk e viże ye bini*
rhinology *biniwenási*
rhinommectomy *boridan e guwe ye daruni ye cewm*
rhinomycosis *bimári ye qárci ye bini*
rhinopathy *bimárihá ye bini*
rhinolaryngitis *ámás e bini va galu*
rhinopharynx *baxw e biniyi ye galu*
rhinophonia *áváz e tu damáqi*
rhinophyma *"qolonbegi ye bini", ruyew e gudehá* [gland] *ye carbi va pust e bini, va gáh pust e roxsár e nazdik e bini, beviże nazd e mardán*
rhinoplasty *kárdpezewi va vásác e/ nousázi ye e bini*
rhinopolypus *orbiyán/surang e bini*
rhinorrhagia *xundamáq*
rhinosalpingitis *ámás e bini va lulehá ye guw e miyáni*
rhinoscleroma *ámás va saxt gawtan e pust e bini va galu, ke guyá máye ye án* Klebsiella rhinoscleromatis *báwad*

rhinoscope *dastgáh e binibin*
rhinosinusitis *ámás e bini va kawhá*
rhinotracheitis *ámás e bini va náy*
Rhinovirus *virus/ viwan* e bini va sarmáxordegi, nazd e mardom, gáv va asb dide miwavad*
Rhipicephalus *guneyi kane ye gávi*
rhiz(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye riwe*
rhizodontropy **1** *carxándan e riwe ye dandán.* **2** *casbándan e táj be riwe ye dandán bá pic*
rhizodontrypy *softan e/suráx kardan e riwe ye dandán baráye birun kewidan e ábgune*
rhizoid *con riwe; rewtehá ye riwemánand e qárchá*
rhizome *riwe ye giyáh*
rhizomelic *vábaste be band e rán yá wáne*
rhizopoda *guneyi takyáxtehá ye riwepá*
Rhizopus *guneyi qárc, angal e mive va sabzihá hastand*
rhizotomy *boridan e riwe ye peihá ye maqzi yá maqz e tire*
  trigeminal rhizotomy *boridan e riwe ye senahewi ye pei ye seqolu baráye darmán e dard e pei ye seqolu*
rho Ρ/ρ *hefdahomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni*
rhod(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye zerewki/qermez*
rhodophylaxis *tavánáyi ye dám e cewm* [retina] *baráye sáxtan e* "rhodopsin"*, rang e qermez e bináyi*
rhodopsin *rodopsin/rang e qermez e dám e cewm, ke dar barábar e rouwanáyi sepid miwavad va az in ráh dám e cewm mibinad.*
rhombocoele *wekamce ye maqz e tire*
rhomboid *louzi*
rhonchus *xorxor*
rhubarb *rivás, az gune ye* "Rheum"
rhus, poison oak*, somáq e zahrnák; Rhus = Picak e zahrnák e Ámrikáyi*
rhythm *pei; tantan; tantaná*
  biologic rhythm *pei ye/tantaná ye zistwenásik*
  gallop rhythm *pei ye/tantaná ye cárnal*
  junctional rhythm *pei ye/tantaná ye gereh e dehliziwekaceyi*
  quadruple rhythm *pei ye/tantaná ye cárnal*
  ventricular rhythm *pei ye/tantaná ye wekamceyi*
rhytidectomy *bá kárdpezewki ye viźe ye az miyán bardáwtan e cin o coruk e roxsár*
rhytidoplasty *bengarid be* "rhytidectomy"
rhytidosis *corukidan e nini/ninráki* [conrea]
rib *dande*
ribbon *navár*
riboflavin *riboflávin/vitámiin e B*
ribonucleic acid, RNA: *gouhar e/jouhar e ribonukleyik*
ribose *riboz, yek qand e panj-angewti*
ribovirus (RNA virus) *viwan*/virus e RNA*
rice *berenj*
ricin *zahr e rouqan e karcak*
ricinism *bimári ye zahrzadegi bá zahr e rouqan e karcak (ámás e wow va xunrizi az wow va xiz e dastgáh e govárew)*
Ricinus *(giyáh e) karcak; toxm e giyáh e karcak* <u>Ricinus communis</u> *besyár zahrnák ast*
rickets *bimári ye narmi ye ostoxán az kambud e vitámin e D, kalsiyom va fosfor padid miáyad.*
Rickettsia *guneyi bákteri, be rixt e cub e kebrit yá guyce, rang e geram nemigirand, tab e tifus, tabhá ye xáldár, va va bimári ye tsutsugámuwi rá padid miyávarand.*
rictus *tarak, wekáf*
ridge *setiq*

alveolar ridge *setiq e árváre ye zirin va zebarin ke suráxhá ye riwe ye dandánhá dar án ast*

deltoid ridge *setiq e dáli ye ostoxán e bázu*

intertrochanterid ridge *setiq e miyán e do loqme ye sar e ostáxán e rán*

ridge of nose *setiq e bini*

sublingual ridge *setiq e zirezabán*

superciliary ridge *setiq e bálá ye káse ye cewm*

supraorbital ridge *setiq e bálá ye káse ye cewm*

transverse ridges of the vaginal wall *setiqhá ye pahnáyi ye divár e zehgir*

ridgling *asbi/ jánevari ke do xáyeaw páyin nayámade báwad*

rifamycin *rifámáysin, guneyi* antibiotic

righthanded *kasi ke bá dast e rást kár mikonad/rást-dast*

rigidity *saxti, sefti*

cadaveric rigidity *saxti ye tan e morde*

clasp-knife rigidity *dar báztáb e máhice, saxt o tiz con bázwodan e cáqu ye zámendár*

postmortem rigidity *saxt gawtan e tan pas az marg*

rigor **1** *larz.* **2** *saxti, sefti*

rigor mortis *saxti ye tan e morde*

rim *lab, labe*

rima *wekáf*

rima glottidis *wekáf e neikanak; luk* [<guyew e Táti, luk]*

rima palpebrarum *wekáf e pelkhá*

rima vulvae *wekáf e warmgáh e zan/náz/wekufe*

rimose *dárá ye wekáf*

rimula *wekáf e kucak*

ring *parhun; gerde*

abdominal ring *parhun e/ gerde ye kewál e ráni ye wekami*

benzene ring *parhun e benzin*

ciliary ring *parhun e możgán*

mitral valve ring *parhun e darice ye dolatti ye/mitrál*

sewing ring *parhun e duxt e darice ye del/gew*

tricuspid valve ring *parhun e darice ye selatti ye del/gew*

umbilical ring *parhun e náf/náfi*

ring bone *ostoxán e gerde, ke band e noxost yá dovvom e pá ye asb rá docár karder máye ye wali gardad*

ringworm *kacali, bengarid be* "tinea"

ringworm of beard *kacali ye riw*

ringworm of nails *kacali ye náxon*

ringworm of scalp *kacali (ye pust e sar)*

risk *bim*

risus *xande*

risus caninus *bengarid be* "risus sardonicus"

risus sardonicus *xande ye sagsán, ke az gereftan e máhicehá ye roxsár (dar kozáz padid áyad)*

ritual *dar bimárán e raváni ye docár e vákonew e vasvási-zuraki, yekdast kárháyi ke bimár, peivaste anjám dahad* [obsessive-compulsive reaction]

rivalry *peikár; cewmhamcewmi*

binocular/retinal rivalry *peikár e dám* [retina] *e docewm, va jelogiri az oftádan e do peikare ruyeham*

sibling rivalry *cewmhamcewmi ye xáhar-barádarán báham baráye mehr e mádar yá pedar*

rivus *rudak*

rivus lacrimalis *rudak e awk [e cewmhá, ke awk rá be daryáce ye awki miresánad]*

RN *kutáh wode baráye* "Registered Nurse"/ *parastár e parvánmand*

RNA *kutáh wode baráye* "Ribonucleic Acid", *xewt e sáxtan e* RNA *va mátakhá/máddehá ye sepideyi*

roach *susk*

roaring *qorrew e sine az band ámadan e náyżehá yá ásib e pei ye tárhá ye ává*

robot **1** *ásmard*; ádamak e barqin. (máwini ke kár e ádam rá anjám dahad).* **2** *gogerd* (ádami ke con máwin kár konad)*

robust *(dar ámár) setorg*

rod **1** *mil, tarke.* **2** **retinal rods**, *yáxtehá ye mili ye dám e cewm ke ham bináyi kár e ánhá-st va ham daryáftan e jonbew*

enamel rods *milehá ye miná ye dandán*

rodent *javande; javandegán*

rodopsin = visual purple, *rang e zerewki, dar cewm, baráye binew*

roentgen *partou ye* Rontgen/X

roentgenography *peikarebardári bá partou ye* Rontgen/X

role *naqw, kár. //naqw e pesar/doxtar//*

roll *lule*

roller *(dar kárdpezewki) qaltak e kucak e panbeyi, párceyi,*

rongeur *gázangor (e kárdpezewki baráye boridan e báfthá ye saxt)*

roof *bám; ásmáne*

roof of orbit *ásmáne ye káse ye cewm*

roof of skull *ásmáne ye káse ye sar*

room *otáq; xáne*

delivery room *otáq e záyemán*

operating room *otáq e kárdpezewki*

recovery room *otáq e behbudi ye biderang pas az kárdpezewki; (beviże dar Ámriká) jirá [<Sanskrit, jirá] otáq e negahdári ye bimár, biderang pas az kárdpezewki*

rooming in *pas az záyemán, nouzád rá dar otáq e zá'u nahádan, na dar otáq e viże ye nouzádán*

root *riwe*

root of aorta *riwe ye sorxrag e ján*

root of clitori, crus clitoridis *riwe ye cácul*

nerve roots *riwe ye peihá*

root of tongue *riwe ye zabán*

rootlet *riwece; riwe ye kucak*

rosacea *sorxi ye 1/3 pust e miyáni ye roxsár, ke bá gowádi ye raghá, va juw e bicerk yá cerki ke biwtar nazd e mardán dide miwavad.*

papular rosacea *noxodak/zegil/juw hamráh e sorxi ye pust e miyáni ye roxsár*

rosary *tasbih*

rose *gol e sorx az gune ye* "Rosa"*; gunehá ye faráván dárad va rouqan e gol e sorx az án bedast miáyad.*

roseola **1** *juwhá ye sorxak.* **2** *sorxeje* = <u>exanthema subitum</u>

roseola infantum *sorxeje* = <u>exanthema subitum</u>

rosette *"golak", har ciz ke hamánand e gole sorx e kucaki báwad, con cand guyce ye sepid ke gerd e hasteyi leh wode gerdámade báwand./ yá kromozomháyi ke gerd e ham ámade báwand dar áqáz e mitosis./ dopáre wodan e yáxte; yá golak e dahán e barxi takyáxtehá ye możakdár*

rosin *rouqan e káj* <u>pinus palustris</u>

rostellum *nouk e kerm e kadu, bá yá bedun e cangak/qolláb*

rostral *vábaste be nouk*

rostrate *noukdár*

rostrum *bini, har fozuni ye nok-mánand*

rot **1** *gandidan; pusidan.* **2** *gand/bimári ye gusdfand, ke angal e* <u>Fasciola hepatica</u> *máye ye án ast, va gáh mardom rá niz docár konad.*

foot rot *bimári ye pá ye gáv va gusfand, som puside cerk e badbu dárad* <u>Fusobacterium</u> <u>necrophorum</u> *dar gáv, va* <u>Bacteroides nodosum</u> *dar gusfand máye ye án ast*

rotary *carxewi*

rotation *carxew, gardewe*

rotatory *carxewi; gardewi*

rotavirus *"rotávirus", virusi/ viwani* carxsán, ke máye ye delpice va wekamravew nazd e kudakán va jánevarán migardad*
rotula *bengarid be* "troche"
rouge *ruź/rang e sorx e oksid e áhan, dar dandánpezewki bekár miravad va baráye daraxwán kardan e dandán va zar bekár miravad*
rough *dorowt, zomoxt, zebr,*
roughage *xorákhá ye dorost e nágovárdani con selluloz, va rewtemand*
-rrhage, -rrhagia *pasvand be maini* [meaning] *ye raván budan; rizew biw az andáze*
-rrhaphy *pasvande be maini* [meaning] *yeduxtan, duxt, duzew; rofu*
-rrhea *pasvande be maini* [meaning] *ye raván budan; rizew biw az andáze*
-rrhexis *pasvande be maini* [meaning] *ye páregi, tarak*
rub *ává ye málew e do ciz beham*
pericardial rub/ friction rub *ává ye málew e do láye ye puwew e gew/del beham*
plural, pleuritic rub *ává ye málew e do láye ye puwew e wow beham*
rubella *sorxak e álmánmi, ke máye ye án* <u>togavirus</u> *ast*
rubeola **1** *sorxak.* **2** *dar Faránse va Espániyá be maini ye sorxak e álmánmi, ke máye ye án* <u>togavirus</u> *ast*
rubeosis *qermezi, sorxi*
rubeosis iridis *sorxi ye angurak e cewm* [iris]
rubeosis retinae *sorxi ye dám e cewm* [retina]*, jeloy e pei ye bináyi*
rubidium *yuwost* [metal] *e kamyáb be nám e* "iridium" *bá womár e atomi ye/parmánu*yi e 37*
rubor *sorxi, qermezi*
Rubus *guneyi az butehá ye con tamewk, ke dar sáxtan e dáruhá ye nuwidani bekár ravad*
ructus *ároq, bád e galu*
rudiment *cuze* [az guyew e Kordi]*
rudimentary *con cuze* [az guyew e Kordi]*
rudimentum *javáne (ye har andámi dar ruyán)*
ruga *cin, setiq*
rugae gastricae *cinhá ye darunpuw e kom* [stomach]
rugae palatinae *cinhá ye saxtkám*
rugae vaginales; rugae of vagina *cinhá ye darunpuw e zehgir*
rugose, rugous *cindár*
rugosity *cindár budan; cincin*
rule *sámán, "nadánad kasi ráh o sámán e uy -- na peidá bovad dard o darmán e uy." (ZBP, L6264, SF)*
Allen's rule *sámán e Allen, dom, guw, dast va pá ye jánevarán e xungarm, dar jáhá ye garmsir deráztar az jáhá ye sardsir ast.*
Bartholomew's rule *az bálá ye ostoxán e warmgáh tá náf rá andáze konid, tah e zehdán har máh 1/4 in andáze bálá miravad tá 8 máh, máh e nohom 1/4 bálá rafte zud be já ye máh e 8 bázmigardad.*
Quetelet's rule *agar borz e/bálá ye tan e kasi rá be sántimetr bedánim, agar az án 100 bekáhim, geráni ye tan e u/vazn e u báyad har cand sántimetr báwad keb iw az 100 ast. Pas agar kasi 164 sántimetr báwad, geráni ye tanaw báyad 64 kilogram báwad.*
rumen *wekambe, sirábi*
rumenitis *ámás e wekambe*
ruminant *nowxár konande, in jánevarán komi* [stomach] *dárand ke 4 baxw ast* (1- rumen, 2- reticulum, 3- omasum, 4- abomasum) *gáv, gusfand, boz, áhu,wuká yá kal* [antelope] *az in goruh-and*
rumination **1** *nowxár.* **2** *dar kudakán bálá ávardan e páreyi az xorák va dobáre forudádan e án.* **3** *ru ye cizi payápei andiwidan* [meditation]
obsessive rumination *andiweyi rá az sar birun natavánestan kardan,vasvás*
ruminative *vasvási*
rupture **1** *páregi.* **2** *qori* [hernia]
rush *qulenj e rude ye kucak*
rust *zang e áhan, oksid yá hydroksid e áhan*

rut *baráye jánevaer e mádde: narxáhi, nartalabi; baráye jánevar e nar: masti, qusegi*
rye *cávdár, bárenj, be nám e dánewik e* Secale cereale

Ss

S *newán e* sulfur, *gugerd*
S_1 *newán e ává ye noxost e del/gew*
S_2 *newán e ává ye dovvom e del/gew*
S_3 *newán e ává ye sevvom e del/gew*
S_4 *newán e ává ye cahárom e del/gew*
s. *kutáh wode baráye váže ye Látin* "sinister" *cap*
Σ *sigmá ye dorowt, hejdahomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni, dar dánew e womár* [mathematics] *be maini* [meaning] *ye ruyehamrafte* [sum]
σ *sigmá hejdahomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni, be maini* [meaning] *ye* "standard deviation"
saber-legged *baráye asb moc e pá ye powti, ke guweaw* [angle] *tiztar az hanjár* [normal] *báwad, va az inru baráye bárkewi behtar ast.*
sabinol *sábinol, alkol e bute ye hamiwebahár, be nám e* Juniperus sabina
sabulous *dárá ye wen/rig*
saburra *bu ye gand e kom* [stomach], *dahán, yá dandán*
sac *kise, anbán*
air sac *kise ye havá nazd e parandegán, dar ráhhá ye havá va ostoxánhá*
aneurysmal sac *kise ye goweád*
epiploic sac *kise ye cádorpih*
herna sac *kise ye dabbe/qori/fáki [az cádorpih]*
pericardial sac *kise ye puwánande ye gew/del*
tear sac *kise ye awk*
vitelline sac *kise ye zarde*
yolk sac *kise ye zarde*
sacbrood *bimári ye virusi/viwani* ye kerm e magas e angabin*
saccade *jonbew e jahewi ye cewmán (con hengám e xándan va az raji be raj e digar raftan)*
saccharide *sákáride/qandi*
saccharin *sáxárin, qand e besyár wirin, ammá na* "carbohydrate"
saccharine *wirin, xow*
sacchar(o)- *piwvand, be maini* [meaning] *ye "qand", "wekar"*
Saccharomyces *guneyi qárc, yá buzak, xamirtorw*
Saccharum; Saccharum officinarum *neiwekar*
saccular *con kisece/kise ye kucak/anbánce*
saccule *anbánce*
sacculocochlear *anbánce va ráb* [cochlea] *e guw*
sacculotomy *suráx kardan/softan e anbánce az páwne ye ostoxáne rekábi baráye káhew e fewár e guw e miáyáni*
sacculus 1 *anbánce; anbáce.* **2** *anbán e kucak e guw e miyáni ke bá ráb*/rábak** [cochlea] *e guw e daruni az ráh e* ductus reuniens *ráh dárad.*
sacculus laryngis *anbánce; anbáce ye náy*
saccus *anbán, kise*
saccus lacrimais *kise ye awk/awki; anbánce ye awk/awki*
sacral *vábaste be ostoxán e xáji*
sacralozation *juw xordan e panjomin mohre ye kamari be ostoxán e xáji*
sacralifice *kowtan e jánevar e ázmáyewgáhi pas az ázmáyew*

sacr(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "ostoxán e xáji"*
sacrococcygeal *vábaste be ostoxán e xáji va donbálcee*
sacrociliac *(vábaste be) ostoxán e xáji va tohigáhi*
sacrolisthesis *be piw lizxcordan e ostoxán e xáji conánke jelo ye mohre ye kamari áyad.*
sacrosciatic *vábaste be ostoxán e xáji va bozorg pei ye cárband/keyle**
sacrum *ostoxán e xáji*
scimitar sacrum *ostoxán e xáji ye dási*
sacrosalpinx *ámás e lule ye zehdán va por wodan e án az áb va cerk*
saddle *zin, zinsán; con zin*
sadism *bimári ye raváni, bá ázár yá xastan e digari, be yuxe/rabuxe (ZBP, C338, FM)/ janj/xanje (ZBP, C315, FM)* [orgasm] *residan*
sadist *kasi ke bá ázár e digari rabuxe wavad.*
sadomasochism *tinázárkámi* hamráh e rabuxe bá ázár e digari*
safranin/ safranine *rang e sorx e sáfránin*
sagittal **1** *con peikán; rást.* **2** *dar rástá ye miyáni*
sagittalis *rástá ye miyáni*
Saksenaea *qárchá ye, raste ye* Mucorales, *ke kise ye hágewán* [spore] *con botri ast*
sal *namak*
salamander *samandar, guneyi do-zist*
salamanderin *guneyi zahr ke az pust e samandar be dast áyad*
salicylate *sálisilát, namak e/gouhar e/jouhar e sálisilik*
salicylic *vábaste be riwe ye sálisilik* [salicylate]
salify *namakidan; be rixt e namak darávardan*
salimeter *namaksanj*
saline *namaki; namaár*
normal/physiologic saline *ábnamak e viże ye zende negahdáwtan e yáxtehá ye tan*
saliva *xiv, xadu, áb e dahán, filli* [<Gilaki]*
salivary *vábaste be áb e dahán/xadu/filli* [<Gilaki]*
salivate *xividan; áb e dahán rá ávardan*
salivation *xivew*; ámadan e áb e dahán*
salmin *zahri ke az máhi ye ázád bedast áyad*
salmonella *mikrobhá/ jvu*há ye máye ye hágdár* [having spores]*, ke tab e rude rá padid ávarand*
salmonella abortus equi *sálmonelláyi ke máye ye oftádan e korre az asb gardad*
salmonella abortus ovis *sálmonelláyi ke máye ye oftádan e gusále az gáv gardad*
salmonella choleraesuis *sálmonelláyi ke nazd e goráz va mardom vabá padid ávarad.*
salmonella enteritidis *goruh e bozorgi az "salmonellá" ke nazd e jánevarán va mardom, bimári ye mánand e tab e rude/hasbe/delpice yá tafnu* ye xun* [septicemia] *padid ávarand.*
salmonella paratyphi *goruh e bozorgi az "salmonellá" ke bimári ye mánand e hasbe/tab e rude padid ávarad*
salmonellosis *har bimári ke az mikrobhá/ jvu*há ye* "salmonella" *padid áyad*
salpingectomy *váboridan e lule ye zehdán*
salpingitis *ámás e lule ye zehdán*
salping(o)-, *vábaste be lule ye zehdán*
salpingocele *dabbe ye [herniá] lule ye zehdán*
salpingography *partonegári az lule ye zehdán*
salpingolithiasis *sang e lule ye zehdán*
salpingo-oophorectomy *váboridan e lulehá ye zehdán va toxmdánhá*
salpingoovariectomy *váboridan e lulehá ye zehdán va toxmdánhá*
salpingoovariotomy *váboridan e lulehá ye zehdán va toxmdánhá*
salpingopexy *duxtan e lulehá ye zehdán sar e já ye dorost e xod*

salpingopharyngeal *vábaste be lulehá ye guw va galu*
salpingorrhaphy *baxiye zadan e lulehá ye zehdán*
salpingoscopy *didan e lulehá ye guw*
salpingostaphyline *vábaste be lulehá ye guw va zabán e kucak*
salpingostomatomy *boridan e lule ye zehdán va daháneyi ru ye pust e wekam baráye án sáxtan*
salpingostomy **1** *sáxtan e daháneyi dorost baráye lule ye zehdán.* **2** *sáxtan e daháneyi ru ye wekam baráye lule ye zehdán*
salpingotomy *boridan e lule ye zehdán/borew dádan ru ye lule ye zehdán*
salpinx 1 *lule.* **2** *lule ye zehdán*
salpinx auditiva *lule ye guw*
salpinx uterina *lule ye zehdán*
salt **1** *namak e xoráki, NaCl.* **2** *serewte har gouhar bá kelyá.* **3** *dáru ye wol konande ye peixál* [stool]
Epsom salt *sulfát e manyazi, baráye kár andaxtan e wekam*
saltation 1 *jahew, parew.* ***2*** *vawt/raqs (e bimár e koreyi).* **3** *degarguni ye nágaháni/jahew [e źeni/geni]*
saltatorial; saltatoric *jahewi*
saltatory *jahewi, parewi*
salting in *bá afzudan e namak, áb kardan*
salting out *bá afzudan e namak, tah newándan*
salt peter *nitrát e potásium*
salubrious *dorost, tandorost*
saluresis *birun rixtan e namak bá mize/wáw*
saluretic *ánce ke máye ye birun rixtan e namak bá mize/wáw gardad*
salutory *máye ye tandorosti*
salvage *vápasin darmán*
Salvia *dermane, benám e dánewik e* Salvia officinalis; Salvia reflexa; *pune*
samandarine *álkáloid e pust e samandar, ke zahrnák ast*
sample *nemune*
sampling *nemunebardári*
sanative *tandorstibaxw*
sanatorium *ásáyewgáh*
sanatory *tandorstibaxw*
sanctuary *baxwi az tan, ke dáru dar ánjá mánde va suxosáz nemiwavad*
sand *wen, rig, sangrize*
sandalwood *cub e xowbu ye sandal*
sand crack *wekáf/tarak dar som e asb, ke gáh máye ye wali gardad*
sandfly *pawexáki, az xánevádehá ye* "Heleidae" *va* "Simuliidae"
sane *xeradmand*
sangui-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "xun"*
sanguiferous *dárá ye xun*
sanguine *xuni, porxun*
sanguinolent *xuni; xunin*
sanguinopurulent *xuni va cerkin*
sanguis *xun*
sanguivorous *(pawehá ye mádde ye) xunxár*
sanies *tarávow e xun va cerk e badbu*
saniopurulent *xuni va cerkin*
sanious *tarávow e xun va cerk e badbu*
sanitarian *ostád e behdáwt va tandorosti*
sanitarium *ásáyewgáh*
sanitary *máye ye tandorosti*

sanitation *zistbum rá conán ámáde kardan ke máye ye tandorosti gardad; behsázi*
sanitize *(bowqáb, qáwoq, jám e áb va digar abzárhá ye xorew rá) pákize kardan*
sanity *ravándorosti;xeradmandi; xol nabudan*
sanatum *cub e sandal*
sanatum rubrum *cub e sandal e sorx*
santonin *santonin, láktoni* [lactone] *ke az gol e* <u>Artemisia maritima</u>*, bedast miáyad va baráye darmán e kerm e Áscaris bekár miraft*
sap *wire ye báft, yá jánevar e zende*
saphena *do siyáhrag e bozorg pá "sáfen"*
saphenous *vábaste be siyáhrag e sáfen*
sapo *sábun*
saponaceous *sábuni*
saponatus *sábuni, sábundár*
saponification *carbi va* glycerol *rá sábun gardánidan*
sapotoxin *"sáponinhá" ye zahri ke az giyáháni con* <u>Saponaria officinalis</u> *bedast áyand*
sapphism *["safizem" bexánid] hamjensbázi ye zanán bá ham*
sapro-, *piwvand be maini ye* [meaning] *"puside", "gandide"*
saprophytic *giyáh yá har ciz e digar ke ánce "puside", "gandide" ast ruyad o bálad; [gandexár*]*
sarc(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye máhice*
sarcoblast *yáxte ye máhicesáz*
sarcocarcinoma *cangár e máhice*
sarcocele *gude ye/tumor e guwti ye xáye*
Sarcocystis *takyáxte ye angali nazd e parandegán, xazandegán, pestándárán, mardom, gáv, asb va gusfand, ke máhicehá rá docár mikonad*
sarcocystosis *bimári ye takyáxteyihá ye* "sarcocystis"*, ke nazd e mardom máhicehá rá docár karde, az xordan e guwt e xám yá kampoxte ye gáv yá xuk padid miáyad*
sarcogenic *máhicesáz*
sdarcoid **1** = sarcoidosis. **2** *gude ye cangár* [cancer] *e máhice.* **3** *guwti, con guwt, mánand e guwt yá máhice*
sarcoidosis *"sárkoyidoz", bimári ye derázáhang ke cem e* [reason] *án wenáxte nist, va az rewtehá ye dándán* [granulomatous reticulosis]*, dar pust, wow, gudehá ye sepidxuni, jegar, seporz, cewm, va ostoxánhá ye kucak dast o pá gudehá ye loxt yá saxt padid miyávarad. Do rixt e tizrou va kondrou dárad, gune ye tondrou, gáh xodbexod forukew mikonad.; Dar sárkoyidoz e gew/del, gudehá gáh kam va kucak, va gáh bozorg bude, tapew e náhanjár* [abnormal] *va náresáyi ye darice ye do-latti yá marg e nágaháni padid miyávard.; Nám e digar in bimári, bimári ye* <u>Besnier-Boeck</u>*; yá bimári ye* <u>Boeck</u> *ast.*
sarcolemma *puwew e rewtehá ye máhiceyi ye xatdár*
sarcoma *sárkomá; cangárhá* [cancers] *ye báft e hambandi, niz báft e puwewi* [epithelial]
Ewing sarcoma *sárkom e ostoxán, dar tane ye ostoxánhá ye deráz dide miwavad.*
Kaposi's sarcoma *sárkom e Kápozi, be rixt e gerehá ye ábi-qermez dar pust, beviźe andámhá ye páyini, pá va angowtán e pá va xod e pá áqáz gawte sepas be bálátar dastandázi mikonad. Dar Áfriqá, Orupá ye miyáne va xoráyáni* [east] *faráván ast.*
sarcomere *yekán e konewik e/kári ye rewtehá ye máhice*
sarcophagidae *xáneváde ye magashá ye dobál, ke kermak e án dar zaxmhá, bini va sinushá ye bini miruyand*
sarcoplast *yáxtehá ye darzin* [interstitial] *e máhice*
Sarcoptes Sarcoptes scabiei: *kane, ke kermak e án máye ye bimári ye gál yá jarab ast*
Sarcoptidosis *gál; jarab*
sarcosis *bimári ye "porguwti ye tan"*
sarcostosis *ostoxáni gawtan e báft e máhice*
sarcotubules *wabakeyi az lulehá ye bárik e beham peivaste, gerdágerd e rewtehá ye máhiceyi*
sarcous *guwti, máhiceyi*
sardonic risus sardonicus: *labxand e sag e diváne/hár*

sartorius *darzi*

satellite 1 *siyáhrag e hamráh e sorxrag.* **2** *ásibi kucak, hamráh e ásibi bozorg.* **3** *máh /máhak /hamráh/hamrou*

satellitism *padideyi ke dar án barxi mikrobhá nazdik e barxi mikrobhá ye digar behtar miruyand, zirá farávardehá ye suxtosáz e yeki be sud e digari-st; "mikrobhá ye máhvaw"*

satiety *siri*

saturate *farqárdan; por kardan*

saturated 1 *por budan e hame ye bandhá ye ximiyáyi.* **2** *ábguneyi* [liquid] *ke be andáze ye basande namak yá ciz e digari rá dar án áb karde báwand*

saturated *(baráye rouqanhá ye giyáhi/jánevari) farqárde; por*

saturation 1 *pori; porbudan e hame ye bandhá ye ximiyáyi.* **2** *pori/por kardan e hame ye gonjáyew e atomhá ye karbon/angewt; pori; farqárdan, farqárew.* **3** *dar partoudarmáni, dádan e biwtarin xorák e partou be báft*

saturnine *sorb, sorbi*

saturnism *zahrzadegi bá sorb*

satyriasis *sirinápaziri ye mard az xoftoxiz bá zanán*

satyromania *sirinápaziri ye mard az xoftoxiz bá zanán*

saucer *goudál*

auditory saucer *goudál e wenaváyi/guw*

saucerization 1 *ostoxán e ámáside rá taráwide, goud kardan, tá cerk ásán birun áyad.* **2** *(dar mohrehá peiro ye fewár va kust/*impact*), goudál (padid ámadan)*

saw *arre*

SBE *kutáh wode baráye* "subacute bacterial endocarditis", *ámás e mikrobi ye darunwáme* [*wáme =* membrane] *ye gew/del*

scab *kabare, xowk-riwe, "andar tadbir e e xowkriwe ye áble tá zud biyoftad." (ZBP, L5414, ZX)*

foot scab *bengarid be* “sheep scab”

head scab *gari, kacali*

sheep scab *gari ye gusfand, ke kermak e kane ye* "psoroptes" *máye ye án ast*

scabetic *kaneyi, kanezade*

scabicide *kanekow*

scabies *gari, kanezadegi ke máye ye án* <u>Sarcoptes scabiei</u> *mibáwad*

scabietic *kaneyi; kanezade*

scala *pellekán [e guw e daruni]*

scala tympani *ráb e guw*

scalar *candi ye pellekáni, con tude, garmá*

scald *bá áb e/ábgune ye dáq yá dame ye xis* [moist vapor] *suxtan*

scale 1 *fals, pulak, pulak e máhi, sil* [<Gilaki]; koc e máhi.* **2** *pulak e áhaki ru ye miná ye dandán.* **3** *pellekán; zinebandi; zine.* **4** *pulak e áhaki ru ye miná ye dandán rá taráwidan*

Celsius scale *zine ye Celsius*

Farenheit scale *zine ye Farenheit*

French scale *Zine ye Faránsavi ke bá "F" newán dáde miwavad, baráye abarzeh* [diameter] *e lulehá, barábar e 0.33 mm. 18 French = abarzeh e 6 mm*

Kelvin scale *zine ye garmá ye náb, ke sefr e sántigrád dar án barábar e 273.15 Kelvin ast*

scalene 1 *sebari ke se bar e án hic yek barábar e digari nabáwad.* **2** *máhice ye sebar*

scaler *abzár e dandánpezewki, áhaktaráw/sangtaráw*

scaling *áhaktaráwi/sangtaráwi az dandán*

scalp *pust e kalle*

scaly *pulaki, con pulak; sil [<Gilaki]*

scan *radyábi, ráhbini, "Ey bixabar bekuw ke sáheb-xabar wavi -- tá ráhbin nabáwi, key ráhbar wavi?(Háfez). newán dádan e peźvák dar ceráq e parto ye kátodi*

CAT s, CT s computerized axial tomography, computerized tomography, *radyábi/ráhbini ye márádik**

ventilation perfusion scan *ravewi baráye wenáxtan e girkardan e laxte ye xun dar wow, ke dar án havá be wow miravad ammá con gardew e xun nabáwad, havágiri anjám nemiwavd. radyábi/ ráhbini ye márádik** [computerized] *baráye náhanjári ye havágiri ye xun dar wow*

scanner *dastgáh e "radyábi, ráhbini"*

scanning *"radyábi, ráhbini", bengarid be* "scan"

radioisotope scanning *"radyábi, ráhbini" bá* "radioisotope"

thallium scanning *"radyábi, ráhbini" bá* "thallium"

scanning speech *be áváz e boland va bá áhang xándan*

scansion *bengarid be* "scanning speech"

scaphion *kaf e káse ye sar*

scaph(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "qáyeq", "karji", "návi"*

scaphocephalous *kasi ke káse ye saraw be rixt e karji ast*

scaphocephaly *káse ye sar be rixt e karji, ke máye ye án zud juwxordan e darz e miyáni ye ostoxánhá ye bám e sar ast.*

scaphoid *be rixt e karji/qáyeq; návi*

scapula *ostoxán e wáne, saft, "ammá naháde u conán ast ki sar e pahn u suye hejámgáh ast va sar e digar e án jáygáh ast ki be Tázi almankab guyand va be Pársi andar ba'zi wahrhá ye Xorásán saft guyand va..." (ZBP, L5063, ZX); bil, "va bar powt do ostoxán ast be Pársi nám e u bil va be Tázi ketf..." (ZBP, L6989, HM)*

scapula alata, alar scapula *ostoxán e wáne/saft e bálsán*

scaphoid scapula *ostoxán e wáne/saft e návi*

scapular *con ostoxán e wáne/saft*

scapuloanterior *dar záyemán, piw budan e wáne, hengám e záyemán*

scapulohumeral *vábaste be ostoxán e wáne/saft va bázu*

scapuloposterior *dar záyemán, be su ye powt budan e wáne, hengám e záyemán*

scapus *tir, mile*

scapus penis *mil e nare/kir*

scapus pili *mil e mu*

scar *dáq (e zaxm)*

scarlatina *maxmalak*

scarlet *arqaváni*

scat(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "goh", "sergin", "peixál"*

scatology 1 *gohwenási/peixálwenási.* **2** *bimári ye raváni, "be goh, yá palawthá andiwidan"*

scatophagy *xordan e goh/sergin/peixál*

scatter *parákanew (e partou ye* X*)*

scattering *parákanew e* "photon" *yá* "electron", "proton" *va mánand e án*

scatula *quti ye/kivut* e deráz e káqazi baráye negahdári ye dáru*

scavenger *har mátaki/máyeyi ke bá riwehá* [radicals] *serewte gawte, jelo ye vákonew e ximiyáyi/wimiyáyi rá gerefte yá án rá mikáhad.*

scelalgia *dard e sáq e pá*

scelotyrbe *az károftádegi ye hamráh e seft gawtan e/gereftan e máhicehá ye sáq e pá*

scharlach red *qermez e arqváni*

schedule *fehrest; barnáme; naqwe*

Gesell development schedule *barnáme ye bálandegi ye kudak, va yád gereftan e raftár, zabán va parvardegi ye manew*

schema *barnáme*

schematic *namád*

schindylesis *guneyi bandgáh e ostoxáni, ke tiqe ye yek ostoxán dar wekáf e digari casbad, con tiqe ye ostoxán e parvizani dar ostoxán e xiw e bini* ["vomer"]

schistasis *wekáf e mádarzádi*

schist(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "wekáf"*

schistocephalus *ruyán* [embryo] *bá kalle ye wekáfdár*
schistocoelia *wekáf e mádarzádi dar wekam*
schistocystis *wekáf e mádarzádi dar piwábdán*
schistoprosopia *wekáf e mádarzádi dar roxsár*
Schistosoma *yá Bilharzia. guneyi kerm e wekáfdár dar Mesr va Áfriqá, ke az áb e álude dar pust rafte va máye ye xunwáw va wekamravew e xuni migardad*
schistosomia *náhanjári* [abnormal] *ye mádarzádi, wekáf dar wekam va kucaki ye páhá*
schistosomiasis *bimári ye kerm e wekáfdár (*schistosoma)
schistosternia *wekáf e mádarzádi dar ostoxán e jenáq e sine; jenáq e wekáfdár*
schizencephaly *wekáf dar maqz*
schiz(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "gosaste"*
schizocephalia *wekáf e mádarzádi dar sar*
schizoid **1** *zudranj, darungará.* **2***docár e gosastemanewi**
schizonychia *tarak xordan e náxonhá*
schizophrenia *gosastemanewi*; gosastegi ye manew, ke gunehá ye faráván dárad*
schizophrenic *gosastemanew*; docáre gosdastegi ye manew*
schwannoma *cangár e yáxtehá ye Schwann, ke miyelin e peihá rá mipuwánand.*
scia-, = **skia-,** *piwvand be maini* [meaning] *ye "sáye"*
sciatic *[Látin* sciaticus*, Yunáni* ischiadikos*] tohigáh, nazdik e pei yá siyáhrag e tohigáhi*
sciatic nerve *pei ye cárband (A. Ariyanpur Kawani); bozorg-pei ye keyle* [<Gilaki*,* inner aspect of thigh]
sciatica *bimári ye siyátik, be váźe ye piwin niz bengarid. darraftegi ye gerde/gerdak e miyán e mohrehá ye kamari va fewordegi ye pei ye tohigáhi, hamráh e dard e powt e kapal va rán va pá; fewordegi va dard e* <u>*bozorg pei ye keyle*</u>** [<Gilaki*,* inner aspect of thigh*]*
science *dánew*
applied science *dánew e kárbordi*
behavioral science *dánew e raftár e mardom va jánevarán*
scintigraphy *pas az dádan e dáru ye partouzá, be bimár az andámi peikare bardáwtan.; peikarebardári az báft bá dáru ye partouzá* [radioactive]
scintillation *jeraqqe zadan; daraxwidan*
sclera *saxt wáme ye cewm*
scleredema *bimáriyi ke cem* [reason] *e án wenáxte nist. Pust e rox, sar va gardan seft gawte va bázován va sine rá niz tavánad docár kard. Piw az án tafnu** [infection] *ye estáfilokoki dide wode, 6 máh tá do sál bederázá kewide, xodbexod xámuw migardad.*
sclerema *bimári ye saxt va gáh kowande, ke dar án pust seft, ser* [*bihes*] *va lakopis va zard migardad.*
scleritis *ámás e saxtwáme ye cewm*
sclerosis *sefti, saxti ye bimárgune*
sclerotic *saxtwáme ye cewm*
scler(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye saxt, niz saxtwáme ye cewm*
scleroconjunctivits *ámás e saxtwáme va báft e hambandi ye darun e cew*
scleroderma *saxti ye pust, ke dar bimárihá ye gunágun dide miwavad, gáh kucak, va gáh gostarde ast*
scleroma *saxti ye báft e bini va neykanak* [larynx]
scleronychia *saxti va xowki ye náxonhá*
sclerosis *saxt gawtan e báft beviźe báft e pei, va padid ámadan e báft e hambandi ye saxt dar án*
amyotrophic lateral sclerosis/Charcot syndrome *pusidegi ye piwravande ye yáxtehá ye pei ye jonbewi dar maqz va maqz e tire, ke dar 2 yá 3 sál be marg miyanjámad.*
multiple sclerosis (MS) *bimári ye az miyán raftan e "miyelin" dastgáh e pei, ke bá sosti ye máhicehá, gezgez va murmur, dowvári ye soxan goftan va bináyi. Cem* [reason] *e án wenáxte nist, va saranjám be marg miyanjámad.*
sclerostomy *suráx kardan e saxtwáme ye cewm, dar darmán e áb-e-siyáh* [glaucoma]
sclerotherapy *zadan e dáru ye saxtkonande dar darmán e bavásir*
sclerotic *(báft e) saxt; xowk.* **2** *saxtwáme ye cewm*

sclerotiniaceae *goruhi az qárchá xáneváde ye* "ascomycetes", *gune ye* "Sclerotina"
sclerotome *abzár e borew e saxtwáme ye cewm*
sclerotomy *borew e saxtwáme ye cewm*
sclerous *seft, saxt*
scoleco-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kerm"*
scolecoid **1** *kermi, con kerm.* **2** *hamánand e sar e kerm e kadu*
scolecology *kermwenási*
scolex *sar e kerm e kadu, ke be mizbán micasbad*
scolices *rixt e candgáni ye* "scolex"
scolio-, *picide, kaj, kaj o koule*
scoliosis *keikáź. kaji ye sotun e mohre be cap yá be rást; quz be pahlu ye cap yá rást*
scoliotic *kasi ke docár e kaji ye sotun e mohre be cap yá be rást ast*
scombrotoxin *zahr e histámin-mánand e máhi ye* "scombroid"
scoop *bilce; camce; qáwoqak*
-scope *dastgáh baráye didan, va barresi*
scopolamine *skopolámin, dáruyi az giyáhán e* "scopola" *mánand e átropin, jelogir e dastgáh e párásampátik/sard o tar*
scopometer *dastgáhi ke tiregi ye ábgunehá rá andáze girad.*
scopometry *andázegiri ye candi ye mátaki/máddeyi ke dar ábguneyi rixteand va án rá tire gardánide*
scopophilia **1** *kasi ke az did zadan be andám e warm e digari xowaw miáyad.* **2** *kasi ke az newán dádan e andám e warm e xod be digari xowaw miáyad.*
-scopy *pasvand be maini* [meaning] *ye "barresi kardan; váresidan"*
scorbutic *kasi ke docár e kambud e vitámin e* C *ast.*
score *womár*
Apgar score *womár e* **Apgar**, *nazd e nouzád 60 vipál* [second] *pas az záyemán, ke az ruy e dam zadan, womár e tapew e del, woli/sefti ye máhice, barangixtegi* [reflex irritability] *va rang e pust be dast miáyad*
scorpion *kaździom*
scot(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "táriki"*
scotochromogen *jvu*yi/mikrobi ke dar táriki rang tarávad.*
scotodinia *táriki ye did, sargije va sardard, newán e xunrizi dar maqz*
scotoma *lakke ye kur yá kambiná dar meidán e did*
absolute scotoma *lakke ye pák kur dar meidán e bináyi*
aural scotoma *nátaváni ye daryáft e ává, az yek su ye viźe*
hemianopic scotoma *az dast raftan e nimi az meidán e did*
mental scotoma *nátaváni ye bimár dar daryáftan e bimári ye raváni ye xiw*
scotophilia *táriki yá wab rá dust dáwtan*
scotophobia *tars e bimárgune az táriki*
scotopia *did dar táriki*
scours *delpice/wekamravew beviźe nazd e nouzád e jánevarán*
scrapie *bimári ye maqz e esfanji beviźe nazd e gusfand va boz, ke xárew, láqari va az dast raftan e taráz e tan, va saranjám marg*
scratach **1** *xárándan.* **2** *xaráw.* **3** *ává ye xaráwidan*
scratches *zereymo* [<(Lori) zereymo, (ZBP, C2030 FM)],* [eczema] *bálá ye páwne ye asb*
screen **1** *parde.* **2** *bá parto ye* X *didan.* **3** *jodá kardan e tandorostán az bimárán, dar goruhi az mardom yá jánevarán*
skin screen *mátaki/máddeyi ke jelo ye parto ye xorwid rá migirad ke be pust naresad*
solar screen *mátaki ke jelo ye parto ye xorwid rá migirad ke be pust naresad*
screening *jodá kardan e tandorostán az bimárán, dar goruhi az mardom yá jánevarán*
screw *pic*
screw worm *kermak e* Cochliomyia hominivorax
scrobiculate *dárá ye cále ye faráván; cále-cule*

scrobiculus *cále*
scrofula *xanázir, ámás e selli ye gudehá ye sepidxuni ye gardan*
scrotal *vábast be kise ye xáye*
scrotectomy *váboridan e kise ye xáye*
scrotitis *ámás e gondkise*
scrotoplasty *kárdpezewki ye vásác* [repair] *ruy e gondkise/kise ye xáye*
scrotum *kise ye xáye, gondkise; kise ye gond*
  watering can scrotum *kise ye xáye ye ábpáw. bimári ye mizeráh* [urethra], *ke dar miyándoráh* [perineum] *surax gawte, mize/wáw az pust xáye micekad*
scurvy "scorbutus" *kambud e vitámin e* "C", *ke bá ámás e dahán va guwt e bon e dandánhá hamráh ast va xunrizi dar dahán, padid ámade, niz máhicehá ye sáq e páhá seft miwavad.*
scutiform *be rixt e separ*
scutum *separ,* **1** *parde ye guw.* **2** *korjan* [cartilage] *e gude ye tiroyid.* **3** *qáb e saxt e powt e kanehá*
scybalum *sergin e xowk dar rude*
seal *mohr o mum; sarbemohr; bastan*
sealant *laká; lák; kalvá*
sealer *mohr o mum*
  root canal sealer *mohr o mum e kanál e riwe ye dandán*
seam *darz*
seat *newim*
  seat worm *kermak* [oxyuriasis]
seaweed *jolbak*
sebaceous *carbi*
sebiparous *carbizá*
seborrhea *wure ye sar*
sebum *carbi ye pust*
  cutaneous sebum/ sebum cutaneum *carbi ye pust*
  sebum palpebrale *carbi ye pelk*
secodont *dárá ye dandhá ye korsi ke tájewán borande ast, con dandánhá ye korsi ye jánevarán e guwtxár*
second *yekán e zmán , vipál**
secondary *dovvomi; dareje ye dovvom*
secretagogue *dáru yá harciz e digar ke tarávow rá afzáyad.*
secrete *tarávidan*
secretion *tarávow*
secretory *tarávow; tarávowi*
sedative *(dáru ye) árámbaxw*
sectio *baxw, borew, bengarid be* "section"
section **1** *borew.* **2** *baxw, páre.* **3** *páre* [*dar* taxonomy] *bálátar az gune* [species] *va zir e zirgoruh*
  abdominal section *borew e wekam*
  cesarean section *borew e zál. "borew e zál*/borew e Zál e dastán*/káfew e Zál*/káfew e Zál e dastán*.*
  [Xub parvá konid ke borew e Zál bejá ye borew e sezárian nazd e Iránián bonyád e tárixi dárad. Con Zál e Dastán mibinad ke Rudábe nemitavánad az ráh e zeh (vagina) *yá az ráh e zehew (<zehidan = záyidan) bezáyad az simorq az kuh e Alborz komak mixáhad va simorq wive ye borew yá káfew e wekam e mádar va birun ávardan e bacce rá be u miámuzad]:*
  "Nayáyad be giti ze ráh e zehew -- be farmán e dádár e niku dahew.
  Biyávar yeki xanjar e ábgun -- Yeki mard e binádel e por fosun
  Noxostin be mey máh rá mast kon -- Ze del bim o andiwe rá past kon.
  Bekáfad tohigáh e sarv e sahi -- nabáwad mar u rá ze dard ágahi.
  Vazu bacce ye wir birun kewad -- Hame pahlu ye máh dar xun kewad.
  Vazán pas beduz án-kojá kard cák -- Ze del dur kon tars o timár o bák!
  Giyáhi ke guyamt bá wir o mowk -- bekub o bekon har se dar sáye xowk.

Besáv o baráláy bar xastegiw -- bebini hamán ruz peivastegiw." (ZBP, L6542 SF)"
sector *qác/qáw, borewi az yek parhun* [circle]
secundigravida = gravida II, *zani ke baráye bár e dovvom ábestan ast*
secundiparous *zani ke dar do záyemán do bacce ye zende záyide*
sedation *árámbaxwidan*
conscious sedation *bihessi ye dandán bedun e bihuwi*
sedative *dáru ye árámbaxw*
sedentary *newaste*
sediment *tahnewast*
urinary sediment *tahnewast e mize/wáw*
sedimentation *tahnewast*
erythrocyte sedimentation rate *andáze va tajá ye tahnewast e guycehá ye xun*
seed *toxm*
cardamom seed *toxm e hel*
radiogold seed *sim e zar e partoumand (*^{198}*Au) ke dar báft e cangári* [cancer] *káwte baráye darmán bekár ravad.*
segment *páre, tekke*
segmental *vábaste be "páre, tekke"*
segmentation *páre páre kardan, tekke tekke kardan*
segmentum *páre, tekke*
segregation *jodáyi; jodá kardan*
seizure *hawi*/sanyás* [dar ásib e yá xunrizi ye maqz), parkaw** [with convulsion]
absence seizure *bihuwi ye nágaháni*
atonic seizure *woli ye nágaháni*
febrile seizure *parkaw* bá tab*
generalized tonic-clonic seizure *parkaw* (e sarásar e tan)*
sejunction *divánegi*
selection *gozinew*
natural selection *gozinew va zende mándan e behtarin baccehá*
sexcual selection *gozinew e ximik* [natural] *miyán e mádine va narine*
selective *gozinewi*
selene *harciz be rixt e máh*
selenium *áxwiji ná áhani/ na felezzi, Se bá womár e atomi/parmánuyi ye 34.*
self *xod, xodi*
self-digestion *xodgovári*
self-fertilization *gownidan e nar o mádde, dar yek jándár*
selfing *dar kermhá ye navári, gownidan e har band bá band e digar*
self-limited *bimáriyi ke <u>xodbexod</u> az piwraft bázistad*
sella *zin; foruraftegi ye zini*
sella turcica *zin e torki,dar ostoxán e wabpare, ke wágude* [pituitary gland] *dar án jádárad*
semantic *maini*/payám e yek váźe*
semantics *maini*wenási ye váźegán*
semeiology *newánewenási ye bimárihá*
semel in die *(Látini) yek bár dar ruz*
semelparity *jánevari ke dar zendegiyaw tanhá yek bár záyad.*
semen *mani; áb; áb e powt; áb e kamar, "…mixást áb e kamar ewo tu del e doxtam xáli kone…" (Sádeq e Hedáyat, Alaviye Xánum.); wosr [<Pahlavi, (ZBP, C3569 BF)]*
semenologist *mani/wosrwenás*
semenologist *mani/wosrwenás*
semenology *mani/wosrwenási*
semenuria *peidáyew e mani/wosr dar mize/wáw*

semicanal *nimkanál; kanáki ke tanhá az yek su báz ast*
semicanalis *nimkanál; kanáki ke tanhá az yek su báz ast*
semicoma *nimebihuwi; nimanáźiri*; nimnáźiri*; nimsetorti*
semicomatose *nimebihuw; nimanáźir*; nimnáźir*; nimsetort*
semicrista *nimtáj*
semiflexion *nimxamew*
semilunar *sini; con nimemáh*
semilunare *ostoxán e nimemáh, dovvomin ostoxan e moc e dast az raj e noxost, womorde az suye wast*
semiluxation *nimdarraftegi*
semimembranous *nimi qaláf* [fascia] *nimi parde*
seminal *vábaste be mani/wosr*
seminologist *mani/wosrwenás*
seminology *mani/wosrwenási*
seminoma *cangár* [cancer] *e xáye/toxm/gond, az yáxtehá ye ruyáni*
semiology *newánewenási*
semiparasite *nimangal*
semipermeable *nimetarává*
semiprone *nim damáru xábide*
semiquantitative *nimcandi*
semirecumbent *nim be powt xábide*
semis *(Látini) nim; nime*
semisulcus *nimwiyár*
semisupine *nim be powt xábide*
semisynthetic *nimsáxtegi*
senescence *piri, sálxordegi*
senescent *pir, sálxorde*
senile *pir, sálxorde*
senilism *piri/sálxordegi ye zudras*
senility *piri, sálxordegi*
senium *piri, sálxordegi*
senna *sená, barg e xowk e* Cassia angustifolia *ke peixál rá narm gardánad*
senography *peikarebardári bá parto ye* X *az pestán*
sensation *ágáhi, senahew*/sahew* [<Pahlavi]*
sense *ágáhi, "va hess e wanidan va... buyidan va... cewidan va basudan va án rá be Tázi hess e lams guyand va ma'ni ye hes **ágáhi** yáftan ast..." (ZBP, L5165 ZX); **ágahi**, "Bekáfad tohigáh e sarv e sahi -- nabáwad mar u rá ze dard ágahi." (ZBP, L6542 SF); **senahew*, senahidan***; **sahew** [<Pahlavi, (ZBP, C2859 MK, BF)]; panj, panjganj, panjágáh (ZBP, L1428 FM); "Andarin do juf e piw jáy e taxayyol bovad a'ni xiyál bastan va be Pársi in rá **panjágáh*** [five senses] *xánand." (ZBP, L6994 HM):* vision *bináyi;* hearing *wenaváyi;* olfaction *buyáyi;* taste *cewáyi;* tactile *basáváyi/parmásew*
sensibility *daryábandegi*
sensible *bexrad*, *daryábande, senahá/senahande*
sensitive *ágáh; senahmand* [<Pahlavi (ZBP, C2859, MK, BF)]; tiz; ágáhi [az dard] biw az andáze, názoki, názokmanewi, zudranji, senahmandi [<senahmand* [<Pahlavi (ZBP, C2859, MK, BF)]; máráyi* [<Pahlavi, (ZBP, C6588 MK, BF)]*
sensitivity *senahmand* [<Pahlavi, (ZBP, C2859, MK, BF)]; tizi; ágáhi [az dard] biw az andáze, názoki, názokmanewi, zudranji, senahmandi*
sensitization *názok gardánidan, ágáh gardánidan, az barxord e tan bá mátak e/mádde ye bigáne senahmand [<Pahlavi] gawtan/gardánidan*
sensitized *ágáh/senahmand* [<Pahlavi, (ZBP, C2859, MK, BF)]/tiz gardánide/gawte*
sensitizer *ágáh gardánande/senahmand* [<Pahlavi, (ZBP, C2859, MK, BF)] gardánande*

sensor *daryábande/senahande (ye garmá, rouwanáyi, fewár va mánand e án)*
sensorimotor *sahewi*/ágáhi va jonbewi*
sensorium *náf e pei ye sahewi*; sahew*
sensory *sahewi*
sensualism *havasnáki*
sentient *ágáh*
separation *jodáyi*
separator *dastgáh e jodákonande (con dandánhá az ham)*
sepia *jouhar e siyáh e fen** [cuttlefish *penah (Sanskrit), az "sarpáyán" e kisedár]*
sepium *ostoxán yá qáb e daruni ye fen** [cuttlefish, *penah (Sanskrit), az "sarpáyán" e kisedár]*
sepsis *doźgand [<Pahlavi, (ZBP, C7710 BF)]*
  puerperal sepsis *doźgand [<Pahlavi, (ZBP, C7710 BF)] pas az záyemán*
Sept *kutáh wode baráye* "septum"*, haft*
septal *vábaste be divár, diváre, tiqe*
septan *tabi ke har ruz e haftom padid áyad*
septanose *qandi ke 7 gerde* [ring] *dárad*
septate *dárá ye divár/diváre/tiqe*
septation *jodá kardan e do yá can ciz bá divár/diváre/tiqe*
septectomy *boridan e hame yá páreyi az divár/diváre/tiqe [bini, miyán e dehlizhá ye gew/del]*
  atrial septectomy *suráx kardan e divár e miyán e do dehliz e gew/del*
septic *doźgand*
septicemia *doźgand [<Pahlavi, (ZBP, C7710 BF)]*
septicemic *docár e doźgand*
septicopyemia *doźgand hamráh e cerk dar xun*
septigravida *zani ke baráye haftomin bár ábestan báwad*
septipara *zani ke haft bacce ye zende záyide*
septivalent *haftgonj; ke betavánad 7 atom/parmánu* ye hydroźen rá begirad*
sept(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye diváre, tiqe*
septoplasty *vásác e/behsázi ye tiqe ye bini*
septostomy *ráx kardan e tiqe/diváre*
  atrial septostomy *suráx kardan e divár e miyán e do dehliz e gew/del*
septotomy *borew dádan e tiqe ye bini*
septulum *divárak; tiqece*
  septula testis *tiqehá ye darun e gond/xáye*
septum *tiqe, diváre*
septuplet *haftqolu*
sequel *bengarid be* "sequela"
sequela *payámad e/donále ye bimári*
sequence *rewte; raj*
sequester *jodá kardan; boridan*
sequestrant *jodákonande; borande*
sequestration **1** *jodá kardan e páreyi az cizi.* **2** *jodá kardan e bimár.* **3** *mándan e xun dar andámi; por wodan e andámi az xun*
  pulmonary sequestration *jodáwodan e páreyi az wow az ráhhá ye havàyi; yá az gardew e xun*
sequestrum *páreyi ostoxán e morde, jodá az bázmánde ye ostoxán e bonyádi*
sere and **seral stages** = community: *arsan [mardom/goruh/goruhak]*
serial *zanjire, rade, payápei*
seriflux *tarávow e ábaki*
series *rewte; dast*
serine *serine (yek asid e amini)*

serofluid *ábaki*
serologist *seromwenás; ostád e ábexunwenási*
serology *seromwenási; ábexunwenási*
seronegative *bedun e pádtan dar gaw/gow/ábexun*
seropositive *dárá ye pádtan (e farávân) dar gaw/gow/ábexun*
seropurulent *xunábe ye cerkin*
serosa *ábwáme(há)*
serosal *vábaste be ábwáme(há)*
serosanguinous *xunábe; gowoxun/gawoxun/celmoxun*
serositis *ámás e ábwáme*
serosynovitis *ámás e ábwáme va puwine* [envelope] *ye bandgáh*
serotherapy *darmán e bimári bá zadan e gow/gaw/celm e dárá ye pádtan*
serotonin *serotonin, ámini ke raghá rá tang konad*
serotype *gune ye mikrobi az ruy e vákonew e gow/gaw/celm*
serous **1** *áb, ábmánand; ábaki; con gow/gaw/celm [<Lori].* **2** *ábwáme*
serous membrane *ábwáme*
serpiginous *dandáne-dandáne, márpici*
Serratia *guneyi bákteri ye ke rang e geram rá nemigirad, bihavázi bude az xáneváde ye* <u>Enterobacteriaceae</u>*, dar áb o xák o ru ye giyáhán ziste, andámhá ye gunágun rá docár tavánand kard.*
serration *con dandánehá ye arre; arresán*
serum *áb e xun; gow, gaw, celm [<Lori]; áb e xun ke pádtanhá rá dar bar dárad.*
servomechanism *dastgáh e farmán e xodkár*
sesame *konjed, arde, giyáhi benám e dánewik* <u>sesamum indicum</u> *az Hendustán e xorásgáni* [eastern]*, ke ru ye pust be kár rafte niz rouqan e án baráye bordan e dáruhá ke dar rag zanand bekár miravad.*
sesamoid *ostoxán e noxodi, ke dar zardpei yá puwine ye bandgáh yáft wavad*
sesamoiditis *ámás e ostoxánhá y e noxodi ye pá ye asb*
sesqui-, *piwvand be maini* [meaning] *ye yek o nim*
sessile *casbide az bon, bi páye yá sáqe*
set **1** *já andáxtan e ostoxán.* **2** *(dar ravánwenási), ámádegi ye daryáft yá pásox*
seta = bristle: *mel (mu ye zebr va six)*
setaceous *bárik va saxt, con mel*
setiferous *dárá ye mel, bengarid be* "seta"
seton *nax e abriwom yá katán, baráye gozarándan dar surás yá ráhi*
setpoint *marz*
sertup *sámán; sázemán; sámán e dandánhá, dar páye ye sáxtegi*
sewage *gandáb*
sex *visan* [<vis-, Avestan, (EDPL 47.1575); varan* [sexual appeal]*, [<"vára-" Avestáyi, (EDPL 47.0335)], káme*
sexdigitate *wewangowti (dast yá pá)*
sexlinked *vábaste be visan; visanik**
sexology *visanwenási*
sexopathy *bimári/náhanjári ye visanik**
sextan *tab e har ruz e haftom/wewruzdarmiyán*
sextigravida *zani ke baráye wewomin bár ábestan ast.*
sextipara *zani ke baráye wewomin bár bacce ye zende záyide*
sextuplet *wewqolu*
sexual *visanik*, bengarid be* "sex"
sexuality *nari yá mádegi*
infantile sexuality *bálew va parvarew e visanik* e mardom dar kudaki, ke barpáye ye engáre ye Freud, az gám e daháni* [oral]*, pendi* [anal] *va, visani* [phallic] *migozarad.*

SGOT serum oxalacetic transaminase
SGPT serum glutamic pyruvate transaminase
shadow *sáye, con peikare ye Rontgen*
shaft *tir, mile, tane; tan*
shagreen **1** *carm e xám e dándán.* **2** *pust e kusemáhi.* **3** *bimári ye pust, ke dar án pust saxt va dándán miwavad, con pust e kuse*
shakes *larz, con dar tab o larz*
hatter's shake *larz e xazsázán*
kawaski's shake *laz e tan e kudakán e bimár az kamxoráki*
spelter shake *larz e berenjine sázán*[brass]
shamfeeding *xorák dádan be jánevar e ázmáyewgáhi va birun rixtan e án az suráxi piw az residan e be kom*
shank *sáq e pá*
shaping *raftárdarmáni*
shear, shearing stress *niruyi ke be do láye ke ruyeham nahádeand, andar ámade va máye ye laqzew e doláye, ruyehamdigar dar do su ye várune ye ham gardad; powtak-váru.*
sheath *niyám; puwew*
arachnoid sheath *niyám e láye ye tártanak gerd e pei ye bináyi*
dural sheath *niyám e láye ye saxtwáme gerd e pei ye bináyi*
female sheath *zehgir* [vagina]
masculine sheath *niyám/puwew e wádágán**
myelin sheath *niyám/puwew e miyelini ye peihá*
pial sheath *niyám/puwew e narmwáme*
tendinous sheath *niyám/puwew e zardpei*
sheeppox *áble ye gusfandi*
sheet *wamad*
draw sheet *wamad e ru ye taxt, zir e bimár, conán ke betaván bedun e boland kardan e bimár án rá az ziraw birun kewid.*
drip sheet *wamadi xis va celánde, ke bimár istáde dar tawt án rá gerd e xod picad.*
shelf *áwkub*
shellac *lák, farávarde ye Hendustán, baráye puwew e dáru bekár miravad*
shield *separ*
lead shield *separ e sorbi dar partonegári*
nipple shield *puwew e nouk e pestán e zanán e wirdeh*
shift *jábejáyi, degarguni*
Doppler shift *degarguni ye basámad* [frequency] *e* Doppler
shift to the left *afzáyew e womár e guycehá ye sepid e tak yá do hasteyi*
shift to the right *afzáyew e womár e guycehá ye sepid e candhasteyi*
Shigella *Wigellá, bákterihá ye bihavázi dar rude mardom va meimunhá ye rade ye bálá ziste, delpice padid miyávarand.*
shigellosis *bimári ye padid ámade az bákteri ye* **Shigella**
shin *setiq e piwin e ostoxán e dorowt nei*
cucumber shin *ostoxán e dorowt neiyi ke bejelo káv báwad*
saber shin *ostoxán e dorowt neiyi ke bejelo guź báwad*
soreshins *ámás e puwew e ostoxánhá ye moc va kaf e pá nazd e asb*
shingles *bengarid be* "herpes zoster"
shiver *larz, larzidan az sarmá*
shivering *larz, larzidan az sarmá*
sigmoid *rude ye márpic/gorgemár [<guyew e Lori]*
shock *wukná* [<Hourámi /Kordi wuknáyou]*
anaphlactic shock *wukná* az násázgári ye/násázvári ye sahmgin*
burn shock *wukná* ye suxtegi*

cardiogenic shock *wukná* ye gew/del*
electric shock *wukná* ye barqi/kahrobáyi*
hemorrhagic shock *wukná* ye xunrizi*
hypoglycemic shock *wukná* ye kami ye qand e xun*
hypovolemic shock *wukná* ye kami ye gonj* [volume] *e xun, con az kamxuni yá kamábi*
neurogenic shock *wukná* ye maqzi; ásib e maqzi yá xunrizi va gowádi ye raghá va wukná**
septic shock *wukná* peiro ye tafnu* [infection] *ye mikrobi, virusi, qárci*
testicular shock *wukná* peiro ye kust e xáye*
traumatic shock *wukná* peiro ye kust*

shoe *kafw, pápuw, muze, páyafzár; pasáhang (baráye asb)*
Charlier's shoe *pasáhang e Wárlie, baráye asb, ke dar án kaf e pá mánand e pá ye berehne bar zamin mixábad.*

shortsightedness *nazdikbini*

shotty *con sácme*

shoulder *wáne*
drop shoulder *yek wáne páyintar az wáne ye digar*
frozen shoulder *wáne ye xowkide (ámás e puwine ye bandgáh e wáne bá casbandegi)*
knocked-down shoulder *darraftegi ye bandgáh e ostoxán e kaláqak bá ostoxán e canbar nazd e pahlavánán*
loose shoulder *woli ye wáne, nazd e bimárán e docár be* muscular dystrophy, *hengámi ke bázuhá rá gerefte bimár rá boland konand, tan e bimár páyin oftáde wáne bálá miáyad*

shoulderblade *ostoxán e wáne/keft; "Ze do dast e u dur kardi do **keft** -- jahán mán az kár e u dar wegeft." (ZBP, L5884 SF)*

shoulder slip *ámás va xordraftan e máhice ye wáne va zardpei nazd e asb, ke náme digar e án* "sweeny" *ast.*

show *xunrizi az warm e zan, ke newáne ye dawtán* [menstruation] *yá áqáz e záyemán ast.*

shower *afzáyew e nágaháni ye* "uric acid" *dar "vátawu"* [gout]

shrinkage *corukidegi*

shudder *larz; larzew*

shunt *ábdozdak; mangol; ráhberáh wodan/kardan*
arteriovenous shunt *ábdozdak/yek mangol e sorxragi-siyáhragi*
Blalock-Taussig shunt *ábdozdak/yek mangol e áortá-be sorxrag e wowi*
left-to-right shunt *mangol e cap be rást, con dar suráx e divár e miyán e do wekamce ye gew/del*
portacaval shunt *mangol e siyáhrag e jegar be bozorg siyáhrag e zirin*
splenorenal shunt *bardáwtan e seporz va mangol e siyáhrag e seporz be siyáhrag e gorde ye cap*

shuttle *(dar ximiyá ye zistik), gozar e "elektron" az yek parde*

SI *kutáh wode baráye* Système International d'Unites. *dastgáh e Jaháni ye yekkánhá*

sialaden *gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialadenectomy *váboridan e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialadenitis *ámás e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialadenoma *pel e nikxim e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialadenopathy *bimári va bozorg wodan e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialogogic *fazáyande ye áb e dahán*

sialogogue *dáru yá mátak*i/máddeyi ke áb e dahán rá biyafzáyad*

sialemesis *vámew/báláávardan e áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialic **1** *vábaste be áb e dahán/filli*/xiv/xadu.* **2** *vábaste be gouhar/jouhar/asid e* sialic

sialine *vábaste be áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialism, sialismus *faráván ámadan e áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialitis *ámás e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu yá kanál e án*

sial(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu yá kanál e án*

sialoangitis *ámás e kanál e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialodochoplasty *vásác e/bázsázi ye kanál e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu*

sialogenous *fazáyande ye áb e dahán*
sialogogic *fazáyande ye áb e dahán*
sialogogue *fazáyande ye áb e dahán*
sialography *partounegári az gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu va kanál e án*
sialolith *sang/rig/wen e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu yá kanál e án*
sialolithiasis *sang/rig/wen e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu yá kanál e án*
sialolithotomy *boridan e gude ye áb e dahán/filli*/xiv/xadu yá kanál e án baráye birun kewidan e sang*
sialoma *pel* [tumor] *e nikxim e gude ye áb e dahán / filli*/ xiv/xadu*
sialophagia *fararán áb e dahán/filli*/xiv/xadu forudádan*
sialorrhea *farárán ámadan e áb e dahán/filli*/xiv/xadu*
sialoschis *sarkubi/kástan e tarávow e áb e dahán/filli*/xiv/xadu*
sialostenosis *tangi ye kanál e áb e dahán/filli*/xiv/xadu*
sialosyrinx **1** **fistula** *násur e/godáre ye kanál e áb e dahán/filli*/xiv/xadu.* **2** *ábdozdak/lule baráye wostowu ye kanál e áb e dahán/filli*/xiv/xadu*
sib *xáhar, barádar, hamzád*
sibilant *tiz; sutmánand; sutsán*
sibling *xáhar, barádar, hamzád*
sibship **1** *xáhari, barádari, hamzádi.* **2** *xáharán, barádarán, hamzádán*
siccant *xowkkonande*
sicolabile *ánce ke dar xowki tabáh gardad*
sicostabile *ánce ke dar xowki tabáh nagardad*
siccus *xowk*
sick *bimár, náxow*
sickbay *bimárestán va darmángáh dar kawti yá bandargaáh*
sickelemia *bimári ye guycehá ye sorx e dási*
sickelemic *bimári ke docár e guycehá ye sorx e dási ast*
sickling *berizxt e dás darámadan e guycehá ye sorx*
sickness *náxowi, bimári*
  aerial sickness *havápeimágereftegi*
  African horse sickness *ámás e wow nazd e ab va qáter dar Áfriqá ye Nimruzin* [southern] *ke máye ye án virus e* "orbivirus" *ast. Nám e digar e án tá'un e asbi* pestis equorum, equine plague *ast.*
  airsickness *havápeimágereftegi*
  altitude sickness *kuhgereftegi*
  caisson's sickness *bimári ye sanduqce zir e áb*
  decompression sickness *bimári ye káhew e fewár e havá*
  greentobacco sickness *bimári ye xarmancinán e tanbáku*
  lambing sickness *bimári ye miw, hamánand e gáván e wirdeh*
  morning sickness *bálá ávardan va náxowi* [sickness] *ye pegáh nazd e zanán e ábestan*
  motion sickness *máwin gerefteg/havápeimáreftegi*
  mountain sickness *kuhgereftegi*
  radiation sickness *partougereftegi; partouzadegi*
  sea sickness *daryágereftegi*
  serum sickness *bimári ye barnatáftan e serom/ábexun*
  space sickness *bimári ye espáwnavardán*
  stiff sickness *tab e gávi*
  sweating sickness *bimári ye tabdár e kaneyi dar gáván e Áfriqá*
s.i.d. = semel in die *[Látini] yek bár dar ruz = semel in d.*
side *pahlu, kenár*
sidebone *ostoxáni wodan e korjan* [cartilage] *e biruni ye sevvomin angowt e pá nazd e asb*
side effect *kárkard e náxáste ye dáruhá*
sider(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "áhan"*

sideroblast *guyce ye sorx e náras ke dar án rizehá ye áhan dide miwavad*
siderofibrosis *tahnewast e áhan va afzun gawtan báft e lifi dar seporz* [spleen]
sideropenia *kambude áhan e tan/xun*
siderophore **1** *ánce ke bá áhan serewte gardad.* **2** *guyce ye sepid dárá ye* hemosiderin
siderosilicosis *bimári ye kánciyán e kán e áhan, va newastan e áhan va silis dar wow*
siderosis **1** *tahnewast e áhan dar báfthá.* **2** *fozuni ye áhan dar xun.* **3** *tahnewast e áhan dar wow nazd e kánciyán e áhan*
SIDS = sudden infant death syndrome, *varparidan e/varparew e wirxár; marg e nágaháni ye wirxár*
siemens *"simens bexánid" yekkán e rasánew, barábar e yek ohm baráye yek ámper-volt*
sieve *alak, parvizan*
sigh *áh*
sight *bináyi, did*
day sight *wabkuri*
far sight/long sight *durbini*
near sight *nazdikbini*
old sight *pircewmi*
short sight *nazdikbini*
sigmoid **1** *sini, berixt e "S".* **2** *rude ye sini*
sigmoiditis *ámás e rude ye sini*
sigmoidostomy *bázkardan e daháneyi az rude ye sini be pust*
sign *newán, newáne*
Babinski's sign *bengarid be* "Babinski's reflex"
Brockenbrough's sign *dar kust e pas az yek kust e zudras, dar hengám e gereftan e sorxrag e zand e bálá, dámane ye kust e rag* [pulse wave] *bejá ye in ke afzude wavad, xeili kucak ast va in newáne ye setabri ye máhice ye zir e áortá mibáwad.*
cardinal signs (of inflammation) *newánehá ye ámás* dolor, calor, rubor, tumor *dard, dáqi* [scar]*, sorxi, bád*
Chvostek's sign *dar* "tetany" *kust be pust* [facial skin percussion] *e roxsár, jelo ye gude ye bonáguwi, máye ye hamkewidan e máhice ye roxsár migardad*
Klippel-Weil's sign *hargáh dast e bimár rá ke baste ast dar dast gerefte va cahár angowt e u rá bázkonand, agar wast e dast xam gawte* [flxed] *va be darun garáyad* [adduction]*, newán e ásib e ráh e herami ye maqz ast.*
Kussmaul's sign *agar hengám e dam, siyáhraghá ye gardan por gardad, newán e ámás e feworande ye puwew e gew/del ast.*
objective sign *newáneyi ke pezewk dar bimár binad*
Osler's sign *newán e Osler, lakkehá ye kucak e qermez e barjeste ye dardnák dar kaf e dast va/yá pá newán e ámás e mikorbi/jvu*yi ye darunpuw e gew/del ast.*
pseudo-Babinski's sign *dar bimári ye zamingiri ye baccehá [*poliomyelitis*, xaráwidan e kaf e pá tanhá máye ye báz wodan e wast e pá be powt migardad, zirá máhicehá ye digar angowtán az kár oftáde.*
vital signs *newánehá ye zisti, dam zadan, garmá ye tan va kust e rag*
signature *dastur [dar barg e dáru, baxwi ke wive ye kárbord e dáru rá pezewk baráye bimár nevewte]*
significant *az didgáh e ámári "bá arzew", "arzewmand"*
silence *xámuwi*
silent *xámuw*
silhouette *pádrox**
silica *siliká, dioksid e "silicon"*
silicate *silikát*
silicon *silikon, áxwij* [element] *e náyuwostin* [nonmetalic]*, ke berixt e "siliká" yáft miwavad*
silicone *har mátak e/mádde ye nákáni*, *ke dar án bejá ye karbon/angewt, silicon newaste báwad*
silicosis *bimári ye wow peiro ye damidan e gard e sang, máse, yá sang e caxmáq*
siliqua *quze, puste*
siliqua olivare *puste ye zeitun*
silvatic *jangali*

Silver-Russel syndrome *kutulegi ye Silver*
silver *sim (yuwost* [metal] *e geránbahá)*
 silver nitrate *nitrát e sim, AgNO3, mikrobkow/jvu*kow e nirumand*
Silvius *guneyi magas e bumi ye Ostráliyá*
simethicone *"simetikon", dáruyi ke hengám e didan e darun e kom* [stomach] *be bimár xoránand tá áb e darun e kom kaf nakonad.*
similia similibus curantur *bonyád e "mátpezewki" be váźe ye* "homeopathy" *bázgardid; dar in gofte ye Látini, "ánce ke hamánd ast, bá hamánand e xod darmán miwavad"*
simillimum *dáru ye darmáni, dar wive ye* "homeopathy", *be in váźe bázgardid.*
simple *sáde*
Simplexvirus *virus e tabxál*
simul *hamzamán*
simulation <u>**1**</u> *adá ye... rá darávardan.* <u>**2**</u> *adá ye yek bimári rá darávardan; bimáriyi ke hamánand e bimáriyi digar báwad*
simulator *hamánadsázi; harce ke adá ye ... rá darávarad*
Simulium *guneyi magas ke dar sarásar e jahán yáft wode máye ye bimári ye dám va asb mibáwad*
sinciput *jelo va bálá ye sar/kalle*
sinew *zardpei*
sing. *kutáh wode az Látin,* "singulorum" = *az har yek; az har kodám*
single blind *dar paźuhewhá ye bálini, in ke bimárán nemidánand ce dáruyi be kár mibarand/ ravew e kur*
singultation *sekseke*
singultus *sekseke*
sinister *cap, dast e cap*
sinistrad *be su ye cap*
sinistral **1** *capi.* **2** *capul, capdast*
sinistrality *az andámhá ye joft, biwtar dast e capi rá bekár bordan*
sinistr(o)-, *cap-,*
sinistrocularity *biwtar bá cewm e cap didan va kár kardan*
sinistromanual *capdast; capul*
sinoatrial *vábaste be kaw e dehlizi* [sinus venosus] *va dehliz e gew/del*
sinter **1** *tahnewast e áhaki va silisi dar cewmehá ye káni.* **2** *bá dáq kardan, (bedun e áb kardan) berixt e tudeyi saxt darávardan*
sinuate *dálbori*
sinuous *dálbori*
sinus **1** *kaw [<Avestáyi, kawa, (EDPL 23.1260)].* **2** [fistula] *godáre, násur*
 anal sinuses; sinus anales *kawhá ye pend* [anus]
 sinus aortae *kawhá ye wáhrag e tan, bálá ye daricehá ye sini*
 branchial sinus *kaw e ábwow [ke yek saraw dar gardan va sar e digar dar galu bázmiwavad]*
 sinus caroticus *kaw e sorxrag e ján e daruni* [internal carotid artery]
 sinus cavernosus, cavernous sinus *kawhá ye qári* [cavernous] *ye ostoxán e wabpare*
 coccygeal sinus *kaw e nouk e ostoxáne donbálce*
 sinus coronarius/coronary sinus *kaw e táji (ke xun e siyáhragi ye gew/del rá be dehliz e rást mirizad)*
 dermal sinus *kaw e [pusti ke dar pust e sotun e mohre ye kamar báz wode be ráh e] darun e sotun e mohre miresad.*
 ethmoidal sinus *kaw e ostoxán e parvizani*
 frontal sinus *kaw e piwáni*
 sinus of larynx *kaw e neikanak**
 sinus maxillaris *kaw e árváre ye bálá*
 maxillary sinus *kaw e árváre ye bálá*
 medullary sinuses *kawhá ye darun e gudehá* [glanglion] *ye sepidxuni*
 paranasal sinuses *kawhá ye pirámun e bini*

pilonidal sinus *kaw e muynák e cerkin e donbálce*
sinus sphenoidalis *kaw e ostoxán e wabpare*
tonsillar sinus *kaw e bádámakhá*
sinus unguis *kaw e zir e náxon e dast yá pá*
sinus ov Valsalva *bengarid be* "sinus aortae"
sinusal *vábaste be kaw*
sinusitis *ámás e kaw, kawmás**
infectious sinusitis of turkeys *ámás e kaw/kawmás* nazd e buqalamun/pilmorq ke kowande ast, dastgáh e damzadan rá docár mikonad, nazd e parandegán e wekári niz dide miwavad.*
sinusoid **1** *hamánand e kaw.* **2** *siyáhraghá ye kawsán (siyáhraghá ye páyáni) ke dar jegar, del, seporz* [spleen] *va digar andámhá yáft wode, va be nám e "muyraghá ye kawsán"* "sinusoidal capillaries" *xánde miwavand.*
siphon *wotorgalu*
siphonage *bá wotorgalu kom* [stomach] *yá piwábdán rá tohi kardan*
Siphonaptera *xarfastaráni, ke kayk niz námide miwavand* [insects] *kucak bá pust e wáxi bedun e bál va xunxár ke pestándárán va parandegán rá migazand.*
siqua *in váźe barsáxte az* "sidentisaltitudinis quadratio" *Látini. Baráye andázegiri ye ruye ye rude, bolandi ye tan e bimár rá be sántimetr be taván e do beresánid, in barábar e ruye ye rude ast be sántimetr e cárguw.*
sirenomelia *bejá ye do andám e forusuyin, hardo beham casbide va páhá* [feet] *niz sáxte nawode*
siriasis *áftábzadegi*
-sis, -asis; -esis; -iasis; -osis *pasvand be maini* [meaning] *ye "konew", "ravand"*
sister *sarparastár e baxw*
Sistrurus *guneyi már e zangi ye kucak, ke dar Ámriká faráván ast*
site *já, jáygáh; -gáh*
binding site *bandgáh/peivandgáh, [jáyi ke dar yek máye* [enzyme] *yá mátak* [matter] *e sepideyi bá digar cizhá peivand gardad*
sit(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "xorák"*
sitology *xorákwenási*
sitomania *porxori*
sitophobia *tars e bimárgune az xorák*
sitotherapy *darmán bá xorák*
sitotoxin *xorák e zahrnák, beviźe dánehá, con gandom, jou va mánand e án*
situation *nehád/nahád*
skatole *skátol, amini, bá bu ye bad ke dar peixál* [stool] *e mardom yáft miwavad*
skelalgia *dard e sáq e pá*
skelasthenia *kamzuri ye sáq e pá*
skeletal *vábaste be ostoxánbandi*
skeletization **1** *láqari ye biw az andáze; pusto-ostoxán.* **2** *jodákardan e báfthá ye narm az ostoxánhá*
skeletogeny *sáxtan e/wáxte wodan e ostoxánbandi*
skeletology *ostoxánbandiwenási*
skeleton *ostoxánbandi*
appendicular skeleton *ostoxánbandi ye andámhá ye zin va zebarin*
axial skeleton *ostoxánbandi ye káse ye sar, sotun e mohreyi, dandehá va jenáq e sine*
skeletopia; skeletopy *jáygáh e andámhá ye tan darun/birun e ostoxánbandi*
Skene's glands (ducts, tubules) = ductus paraurethrales urethrae femininae *kanálhá ye pahluye mizráh e nazd e zanán; gudehá ye Skene*
skenitis *ámás e gudehá ye Skene [be váźe ye piwin bengarid]*
skew **1** *kaj.* **2** *náhamtá* (asymmetric)
skew foot *kaji ye pá, conán ke nouk e pá bedarun gawte báwad*
skewness *kaji, náhamtáyi* (asymmetry)

skia-, *sáye*
skiagraphy *partounegári*
skiascope *dastgáh e didan e tah e cewm*
skiascopy *didan e tah e cewm*
skimming *bardáwtan e karphá* [bodies] *ye wenávar az ru ye áb*
plasma skimming *dar gardew e xun dar raghá, guycehá ye sorx be miyán ámade, tanhá plasma/áb e xun nazdik e divár e rag raván ast*
skin *pust*
skinfold *niwgun, ke dar án pust va carbi va báft e zir e pust miyán e do angowt áyad. Baráye farbehi, setabrá ye pust rá bá niwgun andáze migirand. in kár ru ye máhicehá ye do sar va sesar anjám miwavad, niz báláye setiq e lagan yá zir e wáne*
skler(o)-, *bengarid be* "scler(o)-"
skot(o)-, *bengarid be* "scot(o)-"
skull *káse ye sar*
cloverleaf skull *kalle-wabdari*
steeple skull, tower skull *kalleqandi*
slant *kaj, orib*
SLE *kutáh wode baráye* "systemic lupus erythematosuus"
sleep *xáb*
active sleep *xáb e REM*
deep sleep *xáb e źarf = xáb e NREM*
dreaming sleep *xáb e REM/xáb e bá xábdidan*
NREM sleep *xáb e bi xábdidan*
REM sleep *xáb e kuhehá ye tond bá voltáź e kam, xáb didan dar ingune xáb padid miáyad*
twilight sleep *xáb e gorgomiw, ke bá dádan e morfin va skopolámin zir e pust padid áyad, dar in xáb bimár be porsewhá pásox midahad, ammá cizi be yádaw nemimánad.*
sleep talking *soxan goftan darxáb*
sl walking *ráh raftan darxxáb*
slice *borew dar peikarebardári*
slide *ábgine (ke zir e rizbin gozárand)*
sling *palxan (ZBP, C5491, FM) [navár baráye ávixtan e andámi az tan]*
Glisson's sling, *palxan e Glisson, yaqe ye carmi, ke zir e cáne bude, baráye kewidan e kalle, az ruy e qerqereyi ke be sangi ávizán ast.*
mandibular sling *palxan e kewew e árváre ye zirin*
pulmonary artery sling *palxan e sorxrag e wowi, [náhanjári* (abnormality)] *ye kamyáb e sorxrag e wowi ye cap, ke be rixt e palxan az sorxrag e wowi ye rást jodáwode be wow e cap miravad.]*
slit *borew, wekáf, cák*
filtration slits *suráxhá ye tarává*
gill slit *wekáfhá ye ábwow [wekáfhá ye bárik dar galu ye máhi yá samandar, ke áb az zir e bálehá ye guw az ánhá gozawte be galu miáyad]*
slope *wib*
slough *pust andáxtan; pust yá báft e morde ke az tan jodá gardad.*
sloughing *pust andáxtan*
sludge *lajan, gel, luwan*
sludging *tahnewast e lajan/gel/luwan*
sludging of blood *laxte wodan e xun dar rag*
slug *lise, lisak*
slurry *wefte*
smallpox *áble, bimári ye kowande , ke máye ye án virus /viwan*e"orthopoxvirus" ast*
smear *andudan; andáyew; ágawte* [az "ágawtan"] (ZBP, C2515 FM); ágawteyi*, az gardan e zehdán/posdán*. //ázmáyew e ágawte*//*
smegma *panirak e zir e xoruse*

smell **1** *buyidan.* **2** *bu*
smog *dud o meh; tármiq*
smoke *dud*
smut *bimári ye zang e gandom, jou, cávdár, ke máye ye án qárchá ye* Tilleria,Ustilago*, va* Urocystis *hastand*
Sn, *namád e* "stannum", *arziz; qal-,*
snail *ráb* [<Gilaki]*
snake *már*
colubrid snake *kurulu [<Gilaki], már e ábi ye bizahr*
poisonous snake *már e zahrdár*
venomous snake *már e zahrdár*
viperine snake *garzemár; az*
snap *darq; taraq, bewkan*
opening snap *bewkan e báz wodan (e darice)*
mitral opening snap *bewkan e báz wodan e darice ye dolatti ye gew/del/ mitrál, ke tang gawte*
snare *tale, pahand, baráye bardáwtan e gudehá* [tumors]
sneeze *awnuse, awnusidan*
snore *xorxor (kardan dar xáb); xornás; xorropof, kerw*
snow *barf*
snowblindness *kuri az deraxwew e barf*
snuff *bá suráx e bini dáru rá darkewidan; buyidan*
snuffles *áb e bini/damáq*
SOAP s = Subjective data *[ánce ke bimár darmiyábad];* 0 = Objective data, *ánc e pezewk dar ázmáyew e bimár bedast miyávarad,* A = Analysis, m = *wekáftan e yáftehá; P = barnáme baráye komak be bimár*
soap *sábun=*
SOB, shortness of breath, *tangi ye dam zadan*
sociobiology *barresi va dánew e bonyád e zistwenásik e raftár*
sociology *marswenási*
sociometry *andázegiri ye raftár e mardom*
sociopathy *raftár e námardomi*
socket *cáhak, -xáne; káse*
eye socket *káse ye cewm*
tooth sockets *dandánxáne*
soda *kárbonát e sodium, juw e wirin*
baking soda *juw e wirin*
sodium *sodiyom/nátriyom*
sodium bicarbonate *bikarbonát e sodiym, juw e wirin*
sodium chloride *klorur e sodiyim/namak e xoráki*
sodium salicylate *sálisilát e sodium [Áspirin]*
sodoku *sodoku, tab e niw/gáz e muw*
sodomy *kunkoni, kunmarzi, penmarzi ["pend = kun" az guyew e Espaháni]; marzew jánevarán, makidan e nare* [penis]
softening *narmi; narmgawtan*
Sol *kutáh wode baráy e* "solution"
Solanum *Tájrizi, goruh e bozorgi az giyáhán ke az xoráki tá zahri dárad:* **Solanum dulamara** *Tájrizi;* **Solanum lycopersicum** *gouje farangi;* **Solanum melongena** *bádemján;* **Solanum nigra** *tájrizi ye siyáh;* **Solanum tuberosum** *sibzamini*
solution *udan* [<Sanskrit "udan"]*
solar **1** *xorwid; xorwidi.* **2** **solar plexus** *dám e pi ye garmoxowk* [sympathetic] *dar wekam*
solarium *áftábxáne, jáyi ke parto ye xorwid yá rouwanáyi ye sáxtegi ye xorwidi be tan e mardom táband; xorxáne; áftábxán*
solder *lahim kardan; kafwir/kafwirdan**

sole *kaf e pá*

solen(o)-, *piwvand, luleyi, návdáni; wiyári*

solenoid *simpic e luleyi, [ke áhanrobáyi darun e án ast]*

solenonychia *náxoni ke darmiyánaw wiyári báwad*

Solenopotes *goruhi az wepewhá, raste ye* **Anplura**

Solenopsis *murcehá ye gazande*

solid *seft, setabr, dej (ZBP, C326 FM); tupor; mohr [in xák mohr e mohr ast], ágande, "…va in ostoxánhá solb ast va ágande va hic rá miyán tohi nist." (ZBP, L5072 ZX)*

solipsism *engáreyi ke dar án, jahán va harc e dar án ast, tanhá dar maqz e mardom ast.*

solunar *máh o xor/xorwid*

solution **1** *udan* [<Sanskrit, udan]; ábnamak; namak be rixt e udan*; udan* e namak.* **2** *udan*. //udan* e wekar dar cáy//*

acetic acid solution *udan* e gouhar e/jouhar e serke*

amaranth solution *udan* e ámáránt, rang e qermez, ke dar dárusázi bekár miravad*

amonia solution *udan* e ámonyák*

aqueous solution *udan* e ábi*

cardioplegic solution *udan* e bázistánande ye gew/del, ke hengám e kárdpezewki ye del bekár miravad, va án rá az kár bázmidárad.*

formaldehyde solution *udan* e formáldehid, ke baráye pákize gardánidan bekár miravad.*

normal solution *udan* e hanjár, ke yek geram az cizi dar yek litr áb sáxte miwavad*

saline solution *udan* e namak e xoráki*

solvent *udane* [<Sanskrit, "udan"]*

soma *tan; karp*

somasthenia *biramaqi*

somatalgia *tandard*

somatic *tanáni*

somat(o)-, *vábaste be tan; tanáni*

somatology *tanwenási (kálbodwenási, va kárwenási ye andámhá)*

-some *pasvan be maini* [meaning] *ye "tan", "karp"*

somite *sotun e powt e ruyán/*embryo *[dar lule ye pei ye ruyán, máhice va sotun e mohre, be rixt e ájor ruyeham cide]*

somnambulism *darxáb az bestar barxástan va ráh raftan, az cand dam tá yek tasu* [hour] *bederázá mikewad va dar noxotin 1/3 e xáb piwmiáyad.*

somn(i)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "xáb"*

somniferous *xábávar*

somnific *xábávar*

somniloquence *soxan goftan dar xáb*

somniloquism *soxan goftan dar xáb*

somniloquist *kasi ke dar xáb soxan guyad*

somnicinematograph *dastgáh e peikarebardári az bimár hengám e xáb*

somnolence *xábáluyi*

souffle *váže ye Fáránsavi baráye* "murmur": *xoruw, fewfew, more*

sound **1** *ává, áváz.* **2** *sok, [mile baráye kávow e yek kávák/*cavity*].* **3** *ává ye/hanjár* [normal]*/náhanjár ke dar tan padid áyad*

heart sounds *áváhá ye gew/del*

Korotkoff's sounds *hengám e andázegiri ye fewár e xun, áváháyi ke az sorxrag barmixizand*

percussion sounds *áváyi ke az daq kardan andámhá ye tan barxizad*

soya *bengarid be* "soybean"

soybean *báqelá ye soyá*

space *espáw* [<Pahlavi, (ZBP, 2807, MK, BF)]*

capsular space *espáw* e miyán e puwine va kaláfehá ye Málpigi*

dead space 1 *espáw e morde, pas az duxtan zaxm e espáwi ke bázmánad, va xun yá xunábe dar án gerd áyad.* **2** *espáw e morde dar wow, páreyi az wow yá ráhhá ye gozar e havá ke dar án oksyźen be xun nemiresad, con galu va náy, yá baxwi ke az wow havánagirad, ammá xun a án bogzarad.*
escapement spaces *espáwháyi ke, az miyán e dandánhá ye baste cizi betavánad az lábelá ye do ruye ye dandánhá birun áyad; darro ye dandánhá ye baste*
iliocostal space *espáw e miyán e dande ye 12 va setiq e ostoxán e tohigáh* [ilium]
intercostal spaces *espáw e miyán e dandehá*
intervaginal space *espáw e ru ye saxwáme ye cewm* [episcleral]
mediastinal space *espáw e miyánsine*
perineal space *espáw e miyándoráh*
peritonsillar space *espáw e pirámun e bádámakhá*
Poiseuille's space *baxwi az yek lule ke nazdik e diváre ast va dar án ábgune raván nist, va láye ye raván e daruni ru ye án milaqzad*
retrobulbar space *espáw e powt e guy e cewm*
subarachnoid space *espáw e zir e tártank* [subarachnoid] *e puwew e maqz*
subphrenic space *espáw e zir e parde ye miyán e sine va wekam*
spallatio *xord wodan*
span 1 *yek vajab, az nouk e wast, tá nouk e angowt e kucak, hengámi ke dast báz ast.* **2** *espáw e miyán e nok e angowtán, hengámi ke do bázu báz-and.*
span(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "andak"*
sparganum *kermak e kermhá ye* Diphyllobothrium, *va* Spirometra
spasm *qulenj; kulánj; zanje (niz baráye sorxraghá ye táji ye del); kaft; gereftan; girew*
bronchial spasm *girew e náyźehá ye wow*
cadaveric spasm *saxt gawtan e máhicehá ye bimár e morde*
canine spasm *bengarid be* "risus sardonicus"
facial spasm *gerefta / girew e barxi yá hame ye máhicehá ye roxsár ke az pei ye roxsár, pei migirand*
glottic spasm *gereftan/girew e neikanak**
laryngeral spasm *gereftan/girew e neikanak**
phonatory spasm *gereftan/girew e tárhá ye ává*
winking spasm *gereftan/girew e máhice ye pelk va cewmak zadan*
writers' spasm *gereftan/girew e máhice ye dast e nevisande*
spasmo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye qulenj; kulánj; zanje*
spasmodic *con/mánand e qulenj; kulánj; zanje*
spasmolygamus *bengarid be* "hiccup"
spasmolytic *azmiyán-bardárande ye* "spasm"
spasmus *bengarid be* "spasm"
spastic *docár e qulenj; kulánj; zanje*
spasticity *qulenj; kulánj; zanje*
spatial *espáwik* [<Pahlavi, (ZBP, C2807, MK, BF)*
spatium *espáw* [<Pahlavi, (ZBP, C2807, MK, BF). bengarid be* "space"
spatula *bastule (ZBP, C5549); katare* [<katará, (Gilaki)] (baráye málidan yá ámixtan e rouqanhá)*
spavin *ostoxán e fozuni, biwtar ostoxánhá ye daruni ye kaf e pá ye asb*
spay *vizuxtan* (darávardan e toxmdán e jánevar e mádde) (ZBP, C7938, BF); názá gardánidan*
spearmint *naná, áviwan, barg e xowk giyáhi be nám e dánewik* "Mentha spicata"
specialist *(pezewk e) viźekár*
specialization *viźekári*
specialty *rewte ye viźe (dar pezewki)*
speciation *padid ámadan e yek gune ye nou*
species *gune*
monovulatory species *gunehÁyi az jánevarán, ke mádine ye ánán tanhá yek toxmak dar yek doure birun midahad.*

polyovulatory species *guneháyi az jánevarán, ke mádine ye ánán dar yhar doure candin (3-16) toxmak birun midahad.*
species specific *viźe ye har gune*
specificity *viźegi, viźe ye ...budan*
specimen *nemune*
spectacles *áynak*
bifocal/divided spectacles *áynak e dodid*
protective spectacles *áynak e imeni*
safety spectacles *áynak e imeni*
wire frame spectacles *áynak e imeni*
spectrograph *gostarenegár; ádiyandenegár**
spectrometer *gostaresanj; ádiyandesanj*
spectrometery *gostaresanji; ádiyandesanji*
spectroscope *gostarebin; ádiyandebin*
spectroscopy *gostarebini; ádiyandebini*
spectrum *gostare; ádiyande**
broad spectrum *gostare ye pahnávar; ádiyande* ye pahnávar*
chemical spectrum *gostare ye ximiyáyi [baxw e farásu ye banafw]; ádiyande* ye ximiyáyi*
speculum *anborak e…; ...-gowá*
speech *soxan, goftár*
clipped speech *boride-boride soxan goftan*
slurred speech *boride-boride soxan goftan*
sperm *zeh, mani, áb, áb e powt; áb e kamar; wosr**
spermacrasia *kambud e yáxte ye zeh dar wosr**
spermatemphraxis *band ámadan e, birun rixtan e wosr*/mani*
spermartic *wosr*, mani, áb e kamar*
spermartic cord *rismán e zeh*
spermartitis *ámás e ráh e birun rixtan e wosr**
spermatocyst **1** *kise ye wosr*/mani.* **2** *kisak e barbax*
spermatorrhea *payápey va bi xást e xod, wosr*/mani birun rixtan; wosrrizi*
spermatozoa *(yáxtehá ye) zeh*
spermatozoon *(yek yáxte ye) zeh*
sphincter *hamkewak; máhice ye farázehamgirande (ZBP, L5109, ZX)*
sphincter ani *hamkewak e/ máhice ye farázehamgirande ye pend*
gastroesophageal sphincter *hamkewak e kom* [stomach] *va sorxnáy*
sphincter pupillae *hamkewak e mardomak (e cewm)*
sphincter vesicae *hamkewak e (daháne ye) piwábdán*
sphincteric *vábaste be hamkewak*
sphincterismus *gereftan e hamkewak*
sphincterolysis *jodákardan e angurak* [iris] *e cewm az nini/nináki** [cornea]
sphincterotomy *boridan/borew dádan e hamkewak*
sphingogalactosdie *esfingogalaktozid, yek sfingolipid ke dar seporz* [spleen] *dar bimári ye* Gaucher *gerd miáyad.*
sphingolipid *esfingolipid*
sphingosine *esfingozin*
sphygm(o)-, *kust e sorxrag*
sphygmograph *negárande ye kust e sorxrag*
sphygmomanometer *dastgáh e andázegir e fewár e xun e sorxraghá*
sphygmopalpation *bá angowt kust e sorxrag rá parmásidan* [touch]
spica *navárpic be rixt e "8", baráye wáne va yá rán*
spicule *tiq, xár*

spiculum *tiq, xár*
spider *tártnak*
vascular spider *gowádi sorxraghá ye pusti, ke berixt e tártank darmiáyad, biwtar dar ábestani va bimárihá ye jegar dide miwavad.*
spike *tárek/kuhe*
spina *xár, tiq, barjestegi, fozuni*
spina bifida *jodáyi yá suráx dar kamán e do xár e mohrehá ye sotun e mohre, yá do páregi ye tan e mohre* "spina bifida" *dar jelo*
spina bifida anterior *bengarid be* "spina bifida"
spina bifida posterior *bengarid be* "spina bifida"
spina iliaca *xár e forusuyin e/páyini ye setiq e ostoxán e tohigáh*
spina osis sphenoidalis *xár e ostoxán e wabpare*
spina scapulae *xár e ostoxán e wabpare*
spinal **1** *vábaste be ostoxánhá ye sotun e mohreyi.* **2** *vábaste be maqz e tire*
spinalis *bengarid be* "spine"
spindle *duk, har ciz e dukmánand*
mitotic spindle *"duk e dopáre gawtan e yáxte", (hengám e do páre gawtan e yáxte,* "mitosis" *dar metáfáz, az do náf* [centrioles] *lulehá ye báriki padid ámade va kromozomhá az* "centromere" *be duk micasband)*
sleep spindles *dar negár e maqz, hengám e xáb e sabok, yá áqáz e xáb, kuheháyi be rixt e duk, 14 gawt dar vipál** [14 cycles/sec]
spine **1** *xár, tiq.* **2** *sotun e mohre/mohreyi; sotun e powt; kerk**
ischial spine/**spina ischiadica** *xár e ostoxán e lagan*
spinifugal *gorizán az maqz e tire*
spinipetal *nazdik wavande be maqz e tire*
spinnbarkeit *(váźe ye Álmáni), dareje ye kew ámadan e áb e gardan e zehdán, hengámi ke án rá ru ye tiqe ye wiweyi bekewand, hargáh xub kew áyad, newán e toxmakgozári ast.*
spinocerebellar *vábaste be sotun e mohre va moxce*
spinoglenoid *vábaste be xár va káse ye ostoxán e wáne*
spinous *con xár, yá xár e mohrehá ye sotun e mohre*
spiracle **1** *suráxi ke bandpáyán* [arthropods] *az án dam mizanand.* **2** *surάx e fozuni dar dastgáh e dam zadan e máhihá ye korjani* [cartilaginous]
spiral *márpici*
Spirillaceae *guneyi bákterihá ye márpici*
spirillemia *peidáyew e bákterihá ye márpici dar xun*
spirillosis *bimáriyi ke az bákterihá ye márpici paid áyad*
Spirillum *guneyi bákteri ye márpici*
spirit *har gune ábgune ke tond boxár gardad*
amonia spirit, aromatic *áb e ámoniák*
camphor spirit *ábgune ye káfur bá alkol*
peppermint spirit *áb e pune ye alkoli*
spir(o)-,[1] *piwvand be maini* [meaning] *ye márpic*
spir(o)-,[2] *piwvand be maini* [meaning] *ye dam, dam zadan*
Spirocerca *guneyi kerm e gerd ke dar divár e wáhrag e tan, sorxnáy va kom* [stomach] *e sag yáft miwavad*
Spirochaetaceae *xáneváde ye jvu*há/mikrobhá ye márpici*
sporochetemia *peidáyew e espiroket dar xun*
spirochetosis *bimári ye espiroketi*
spirograph *dastgáh e kewidan e jonbewhá ye dam va bázdam ru ye káqaz*
spirometer *damsanj*
spirometry *damsanji*

spironolactone *yek dáru ye* "steroid" *e sáxtegi, ke kár e* "aldostrone" *rá bázdáwte, máye ye birun rixtan e áb va sodiyom as lulehá ye durdast* [distal] *e gordehá* [kidney] *gawte, az birun rixtan e potásiyom jelogiri mikonad., Dar darmán e náresáyi ye gew/del bekár miravad.*
spissitude *xowkidegi*
splanchnic *andarune; andámhá ye andaruni; wiyáb* [Gilaki]*
splanchn(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye andarune* [viscus]*, yá peihá ye andarunehá*
splanchnocele *qori/dabbe/fáki ye yek andarune* [viscus]
spleen *seporz*
accessory spleen *seporz e fozuni*
floating spleen *seporz e jonbán/wenávar*
splenectopia *nábejáyi ye seporz*
spleneolus *seporz e fozuni*
splenic *vábaste be seporz, seporzi*
splen(o)-, *vábaste be seporz*
splenohepatomegalia *bozorgi ye seporz va jegar*
splenoid *seporzsán, hamánand e seporz*
splenomegalia *bozorgi ye seporz*
splenomegaly *bozorgi ye seporz*
splenopexy *gozáwtan e seporz sar e jáyaw va duxtan e án dar jáyaw*
splenulus *seporz e fozuni*
splicing *casbidan e anu*há ye/molekulhá ye* DNA *beham*
splint *taxte, "va bebandand va bar bálá ye band taxteyi do se barnehand conánke rasm ast va bebandand." (ZBP, L5617, ZX); taxteband, "cegune touf konam dar fazá ye álam e qods -- ke dar saráce ye tarkib e taxteband e tanam?" (Háfez)*
airplane splint *dar suxtegihá ye qafas e ye sine taxteband e bázu(há) dar taráz e wáne, conánke bázu be sine natavánad casbid*
anchor splint *taxteband e langari, baráye árváre ye páyin*
cap splint *taxteband e táj e dandánhá*
plaster splint *taxteband e gaci*
Toronto splint *lule baráye darjá negahdáwtan e miznáy* [ureter] *pas az kárdpezewki va vásác* e* [repair/plastic] *e án*
splinter *triwe, taráwe, xordepáre ye ostoxán*
splinting **1** *dar taxteband nehádan.* **2** *dandánhá rá dar taxteband nehádan.* **3** *xowk va dardnák gawtan e máhicehá*
splints *darámadan e barjestegihá ye ostoxáni ru ye ostoxán e dovvom va cahárom e kaf e pá nazd e asb; taxteband gawtan e pá ye asb*
splitting **1** *do páre gawtan; dotá gawtan.* **2** *dar ravánkávi, 1- nazd e kudakán e tandorost, yá mardom xuband yá bad, 2- nazd e bimárán e raváni, yá mardom xuband yá bad*
splitting of hear sounds *do tá gawtan ává ye dovvom e del/gew*
spod(o)-, *xákestar, áwqál*
spondylitis *ámás e mohre (há ye sotun e mohreyi)*
traumatic spondylitis *kust yáftan va ásib e sotun e mohreyi*
spondyl(o)-, *mohre; sotun e mohreyi*
spondylolisthesis *liz xordan e yek mohre ru ye mohre ye zirin, biwtar mohre ye cahárom e kamari ru ye mohre ye panjom yá mohre ye panjom ru ye ostoxán e xáji*
spondylomalacia *narmi ye mohrehá ye sotun e mohreyi*
spondyloschisis *narmi ye mohrehá, sotun e mohreyi*
spondylosyndesis *beham juw xordan e mohrehá ye sotun e mohreyi*
spondylous *vábaste be sotun e mohre*
spongitis *ámás e karp e esfanfdi ye* [corpus spongiosum] *nare*

spongiocyte *yáxte ye esfanji, ke protoplasm e án kávákhá ye fareván dárad va dar puste ye gudehá ye ru ye gorde* [kidney] *yáft miwavand*

spongioid *hamánad e esfanj*

spongiosa *esfanji*

spongiositis *ámás e karp e esfanji ye* [corpus spongiosum] *nare*

spongy *esfanji*

spontaneosu *xodbexod*

spool *qerqere (ye nax dar kárdpezewki)*

spoon **1** *qáwoq.* **2** *qáwoq baráye tohi kardan e báfti*

sharp spoon *qáwoqi ke labeaw tiz ast va baráye taráwidan e báft be kár miravad*

sporadic *takgir*

spore *hág*

sporicidal *hágkow*

sporiferous *hágsáz, hágdár*

spor(o)-, *vábaste be "hág"*

sporocyst *kise ye hág*

sporogenic *hágsáz*

Sporothrix *sporotriks/guneyi qárc az xáneváde ye barfakiyán,* Moniliaceae

Sporotrichosis *bimári ye barxáste az qárci be nám e* Sporothrix schenckii *ke dar án gerrehá* [node] *ye qárci dar pust padid ámade, gudehá ye sepidxuni rá docár karde, gáh wow va ostoxánhá va bandhá rá docár mikonad.*

Sporotrichum *qárci ákmand* [imperfect] *ke dar xák ziste. be* "Sporothrix" *bengarid.*

sport = mutation, *jahew, vardew**

sporulation *hágsázi*

spot *lakke, xál*

blind spot *lakke ye kur (e cewm)*

café au lait spot *lakke ye ye wiroqahveyi*

koplik's spot *lakke ye Koplik ke dar sorxak dar pust e darun e gunehá va zabán dide miwavad, va xál e ábi ye sepidfámi dar náf e ánhá hast.*

sprain *ásib e bandgáh, hamráh e páregi ye baxwi az zardpei*

spray *pawanj, pawanje*

spreader *mále (ye pezewki)*

root canal filling spreader *mále ye por kardan e kanál e riwe ye dandán*

spring *fanar*

bow spring *kamán e fanari baráye rást kardan e dandánhá*

sprue/catarrhal dysentery *delpice ye derázáhang ke máye ye astovid** [marasmus] *migardad.*

tropical sprue *delpice ye derázáhang garmsiri*

Spumavirus virus *virus/viwan* e kafálu, ke yáxtehá ye bimár por kaf* [vacuoles] *migardad. baráye mardom, meimun, gorbe, gáv va julemuw** [hamster] *bimárizá-yand*

spur **1** *six e ostoxáni.* **2** *six (e áhani) dar dastgáhhá ye dandánpezewki*

spurious *nárástin; doruqin*

sputum *lábil* [<Gilaki], xadu, filli/fillik [<Gilaki]*

SQ *kutáh wode baráye* "subcutaneous", *zir e pusti*

squama *pulaki; sil* [<Gilaki]; pulak/fals e/koc e máhi*

squamate *hamánand e pulaki*

squamocellular *dárá ye yáxtehá ye pulaki*

squamofrontal *vábaste be baxw e pulaki ye ostoxán e piwáni*

squamooccipital *vábaste be baxw e pulaki ye ostoxán e pasesari*

squamoparietal *vábaste be baxw e pulaki ye ostoxán e áhiyáne*

squamosphenoid *vábaste be baxw e pulaki ye ostoxán e wabpare*

squamotemporal *vábaste be baxw e pulaki ye ostoxán e piwáni*

squamosa *con/hamánand e pulaki*
squamous *pulaki; mánand e sil* [<Gilaki]; mánand e pulak e máhi*
square *cárguw*
squatting *combátme zadan, hengám e záyemán, va nazd e kudakáni ke bimári ye mádarzádi ye gew/del dárand va kabud hastand dide miwavad.*
squeeze *celándan*
squint *luci, capi, káźi*
convergent squint *luci ye hamgará*
divergernt squint *luci ye vágará*
stabil *bijonbew, ostovár, páydár*
stability *ostovári, páydári*
staccato *boride-boride/stakkáto soxan goftan*
stactometer *cekkewomár*
stadium *gám (e bimári)*
stadium acmes *qolle ye bimári*
stadium caloris *gám e tabnák e bimári*
stadium frigori *hengám e bitabi, dar bimáriyi ke tab e pastáyi* [recurring] *dárad*
stadium sudoris *gám e xisi/xv́i* [perspiration]
staff **1** *cub, tarke.* **2** *tirak e wiyárdár.* **3** *kármandán e (yek bimárestán)*
staff of Aesculapius *cubdast e Eskulápiyus, namád e xodá ye pezewki dar Yunán e Bástán*
attending staff *pezewkán va kárdpezewkán e bimárestán*
consulting staff *pezewkán va kárdpezewkáni ke baráye segálew dar bimárestáni hamkári mikonand*
house staff *pezewkán va kárdpezewkán e kárámuz e yek bimárestán*
stage **1** *gám, doure; gáh.* **2** *gámi dar yek bimári.* **3** *sakku ye rizbin ke ábgine* [slide] *rá ru ye án gozárand*
anal stage *gám e pendik* [anal] *dar 1-3 sálegi, dar ravánwenási ye mardom, kámjuyi az pend.*
eruptive stage *gám e birun rixtan e paruw* [eruption] *dar bimárihá ye dárá ye paruw*
first, second, third and fourth stage *cahár gám e záyemán e bacce.*
genital stage *gám e vápasin dar bálandegi ye mardom, ke dar án mardom reside gawte, va zan o mard mitavánand báham peivand e raváni va tanáni dáwte báwand.*
incubation stage *gám e xoftegi dar bimárihá piw az peidáyew e newánehá*
oral stage *gám e daháni,ke darán biw az har ciz az makidan e wir kám migirad*
phallic stage *gám e narinegi va mádinegi piw az gám e pendik* [anal] *ámade pesarán az nare va doxtarán az bázi bá cácul* [cltoris] *xowewán miáyad.*
prodromal stage *gám e piwdarámad e bimáreihá ke noxostin newánehá ye bimári padid miáyad.*
staggers *guneyi sargije ke nazd e kasáni dide miwavad, ke dar jáygáhhá ye darbaste zir e áb rafte kár mikonand, hengám e bálá ámadan, ke fewár e darun e otáqak rá mikáhand, newánehá yi padid miáyad, ke yeki sargije tavánad bud.*
sleepy staggers *bimári ye asb, ke az xordan e sabze yá dánehá ye qárcdár va kapakdár padid miáyad*
stain **1** *rang, ke baráye rangámizi ye báft yá mikrob bekár ravad.* **2** *lakke, dar pust.* **3** *rang kardan e báft*
staining *rangámizi ye báft yá jánevaán e rizibini*
acid-fast staining *wive ye rangámiz, baráye newán dádan e in ke jvu*/mikrob con básil e sel rang e xod rá bá asid az dast nemidahad.*
Giemsa staining *eozin, glyserin va metánol baráye rangámizi ye takyáxtehá, va xun*
Gram's staining *rang e* crystal violet*, va*Lugo *va* ethanol-acetone*, ke agar banafw wavad, "Gram +", ast va agar banafw nawavad, "Gram -" ast.*
hematoxylin-eosin staining *rang e viźe baráye ázmáyew e báfthá*
Papanicolaou staining *rangámizi ye viźe ye yáxtehá ye badxim dar tarávow e ráhhá ye haváyi, govárew, va dastgáh e nari va mádegi*
stalagmometer *dastgáh e andázegir e kewew e ruygáni*
stalagmon *har esriwi** [colloid] *ke kewew e ruygáni rá degargun sázad.*
stalk *sáqe*
stamen *parcam (dar gol, baxw e narine)*

stamina *niru, taván*
stammer *gereftegi ye zabán*
stance *wive ye istádan; sahi*
standard *ostá*
standardization *barábar e ostá gardánidan*
standardize *barábar e ostá gardánidan*
standstill *ist*
 cardiac standstill *ist e del/gew*
Stanford Binet test *Be* "test" *bengarid*
standard *ostá, andáze, "Co andáze giri ze dárá vofur -- xod ámuzegárat nabáyad ze dur." (ZBP, L5749 SF)*
stannosis *bimári ye nikxim e wow az damidan e arziz*
stannous *arziz; arzizin*
stannum = Sn, *arziz*
stapedectomy *boridan e ostoxán e rekábi*
stapedial *vábaste be ostoxán e rekábi*
stapediolysis *be jonbew darávardan e ostoxán e rekábi*
stapedioplasty *kárdpezewki va bázsázi ye ostoxán e rekábi bá pelástik, ostoxán yá sim* [wire]
stapedotomy *suráx kardan e/softan e páwne ye ostoxán e rekábi*
stapes *ostoxán e rekábi*
staphylagra *anborak baráye negahdáwtan e zabán e kucak*
staphyledema *xiz e zabán e kucak*
staphyline *angur, con ye xuwe angur*
staphylinus *zabán e kucak*
staphylitis *ámás e zabán e kucak*
staphyl(o)-, *vábaste be/mánand e yek xuwe angur; zabán e kucak/ yá* stáphylococcus
staphylococcal *vábaste be estáfilokok*
staphylococci *estáfilokok*
staphylococcic *estáfilokoki*
Staphylococcus *estáfilokokus, jvu*há/mikrobhá ye cerksáz*
 Staphylococcus albus *estáfilokokus e sepid*
Staphylococcus aureus *estáfilokokus e zarrin/zard*
Staphylococcus haemolyticus *estáfilokokus e xunwekan*
staphyloma *barjestegi ye saxtwáme yá nini ye cewm* [cornea] *va angurak* [iris] *dar pei ye ámás*
staphyloncus *gude** [tumor] *yá bád kardan e zabán e kucak*
staphylopharyngorrhaphy *duxtan e baxw e kám e narm va zabán e kucak be powt e galu*
staphyloptosia *derázi ye zabán e kucak*
staphyloptosis *derázi ye zabán e kucak*
staphylorrhaphy *duxtan e wekáf e zabán e kucak*
stapling *ráze zadan*
 gastric stapling *rázezani ye kom, va do kise kardan e án*
star *setáre; setáresán*
 lens stars **1** *rewtehá ye setáremánand dar źále* [lens] *ye cewm ke az az piw ber pas rafte, con setáre misázand.* **2** *har ciz e setárewán*
starch *newáste*
starter *máye: con xamir-máye; máye ye mást*
stasis *gir kardan yá káhew gardew e xun yá har ábgune ye digar dar tan*
 urinary stasis *gir kardan e mize; wáwband*
-stasis *pasvand, be maini* [meaning] *ye "bandámadan; -band"*
stat *biderang; hamaknun*
-stat *pasvand be maini* [meaning] *ye "-band; band ávarande; káhande"*

state *nahád, sán*
static *istáde; bázistáde; band (ámade); árám; bijonbew*
-static *pasvand be maini* [meaning] *ye "-band", " jelougir"*
statics *(dar mekánik) kárkard e niru ruy e karphá ye xofte*
station **1** *istgáh, gáh.* **2** *nahád, sán.* **3** *gám dar záyemán*
stationary *bijonbew; istáde; darjá*
statistic *az didgáh e ámári*
statistics *ámár (dánew e)*
statoconia *dánehá ye riz e áhak dar áb e guw e daruni*
statural *(vábaste be) bálá/qad*
stature *bálá, qad*
status *sán, nahád*
status asthmaticus *kaft e buji/ásm/tangi ye dam e saxt va derázáhang ke be darmán e hanjár* [normal] *pásox nadahad.*
status epilepticus *kaft e derázáhang e safyán*
status vertiginosus *kaft e derázáhang e sargije*
staxis *xunrizi*
steal *biráhe raftan e xun, (va kamxuni ye andám)*
subclavian steal syndrome *baste wodan e sorxrag e kaw/zir e baqal, ke máye ye kamxuni sorxrag e sotun mohre ye gardan va kamxuni ye maqz gardad*
stearic acid *gouhar/jouhar e asi* stearic*, yeki az do asid e carbi, pálmitic va* stearic *ke dar rouqnhá ye jánevari va giyáhi ye garmsiri yáft miwavand, va dar dárusázi kárbord dárand.*
stear(o)-, *vábaste be carbi*
steatitis *ámás e báft e carbi*
steat(o)-, *piwvand =* sterar(o)-, *vábaste be carbi*
steatoma *gude ye carbi*
steatomatomatosis *padid ámadan e gudehá ye carbi dar tan*
steatopygia *gerdámadan e carbi ye faráván dar kapalhá beviże nazd e zanán; kungondegi*
steatopygous *dáráye; carbi ye faráván dar kapalhá beviże nazd e zanán; kungonde*
steatorrhea *birun rixtan e carbi az pixál*
stegnosis *tangi*
stella *setáre*
stellectomy *boridan va birun ávardan e gereh e setáreyi baráye káhew e dard*
stellula *setáre ye kucak; setáragak; setáre kure*
stem *sáqe*
brain stem *sáqe ye maqz*
sten(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "tang"*
stenocephalic *dárá ye kalle ye ketábi*
stenocephaly *kalle ye ketábi*
stenochoria *tangi*
stenocoriasis *tangi ye mardomak*
stenopeic *dárá ye wekáf/suráx e tang*
stenosed *tang (gawte)*
stenosis *tangi*
aortic strenosis *tangi ye darice ye áortá/wáhrag e tan*
mitral stenosis *tangi ye darice ye do latti ye gew/del*
pulmonary infundibular stenosis *tangi ye qif e wowi*
tricuspid stenosis *tangi ye darice ye se latti ye gew/del*
pyloric stenosis *tangi ye darbán e kom* [stomach]
stenotic *tang*

stent *(wekáfte az nám e* Charles R. Stent*, dandánpezewk e Engelisi); qáleb e ákrilik, baráye negahdári ye peivand e pust, yá dandán; tanbuwe/qáleb e luleyi/mileyi baráye sáxtemánhá ye luleyi*
step *pelle*
stephanofilariasis *bimári ye pusti ye gáv bá kerm e gerd* [nematode] Stephanofilaria stilesi
sterc(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "sergin/goh/sende/pixál"*
stercobilin *dar zardáb* [bile] *"sterkobilin" ke az "sterkobilinożen", padid miáyad*
stercobilinogen *dar zardáb* [bile]*"sterkobilinożen", piwtáz e "sterkobilin"*
stercolith *sendesang; sang e sende; pixáli ke con sang dar rástrude gir konad*
stercorolith *bengarid be* "stercolith"
stercoroma *tude ye bozorgi az sergin/pixál ke dar rástrude gerdámade báwad*
stercorus *sergin, pixál, goh, sende*
stercus *tápále, goh, pixál*
stere *metr e cahárbar*
stereo-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "segonj"*
stereochemistry *ximiyá ye segonj*
stereognosis *tavánáyi ye wenáxt e cizhá bá parmásew* [sense of touch]
stereogram *peikare ye segonj; partounegár e segonj*
stereoisomerism *do yá can ciz ke sáxtemán e ximiyáyiyewán yeksán ast [peivand e atomhá] ammá az didgáh e espáwik* [spatial] *sáxtár e segonjiyewán yeksán nist*
stereophotomicrograph *peikarebardári ye rizbini segonji*
stereopsis *binew e segonji*
stereospecific *viźe az didgáh e sáxtár e segonji [con máyehá (*enzymes*)]*
stereotactic 1 *vábaste b e baxwháyi az maqz ke bá kárhá ye espáwik* [spatia] *e segonji sarokár dárad.* **2** *vábaste be kárdpezewki ye segonji*
stereotaxis *kárdpezewki ye segonji*
stereotypy *payápei goftan e barxi váźehá ye bimaini* [meaningless]*, yá anjám dádan e barxi kárhá ye bimaini*
sterigma *sáqe ye báriki bar sar e yáxtehá ye comáqi ye qárchá* [basidium] *ke hághá* [spore] *rá dar bar dárand*
sterile 1 *setarvan, estáq, bibar, názá.* **2** *setarvan; pákize, pák*
sterility 1 *setarvani, estáqi, bibari, názáyi.* **2** *setarvani; pákizegi, páki*
sterilization *setarvanidan; setarvanew*
sterilize *setarvanidan*
sterilizer *dastgáh e setarvan konande; setarvaná*
stern(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye vábaste be "jenáq e sine"*
sternoclavicular *jenáqicanbari*
sternocleidal *jenáqicanbari*
sternocleidomastoid *jenáqicanbarinoukepestáni*
sternocostal *jenáqidandeyi*
sternohyoid *jenáqi-faláxani*
sternomastoid *jenáqi-nouk e pestáni (ye ostoxán e gijgáhi)*
sternoscapular *jenáqiwáneyi*
sternotomy *boridan/wekáftan e ostoxán e jenáq e sine*
sternum *ostoxán e jenáq e sine*
sternutation *awnuse, awnusidan*
steroid *Esteroidhá ke serewtehá ye ximiyáyi ye carbi dárá ye* "cyclopentanoperhydrophenantrene" *ke dar hormoni bude az gudehá ye ru ye gorde* [kidney]*, toxmdán va gondhá* [testis] *tarávow miwavand.*
stertor *xorxor*
stertorous *con xorxor*
steth(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "sine"*

stethomyositis *ámás e máhicehá ye sine*
stethoscope *guwi (baráye niyuwidan* [listening] *e sine)*
sthenia *niru, konew*
sthen(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye " niru, konew"*
stibophen *"estibofen" serewteyi az "ántimo-an" ke kermkow ast*
stiffness *sefti, xowki*
stigma **1** *dáq, druw; newán.* **2** *(dar giyáhwenási) kolále (sar e mádegi)*
stigmatism **1** *dárá budan e dáq/druw/newán.* **2** *baráye źále/adasi* [lens] *xálhá rá mubemu/xub newán dádan*
stillbirth *záde wodan e bacce ye morde*
stillborn *morde záde wode*
stimulant **1** *angixtár.* **2** *barangizánande*
cerebral stimulant *angixtár e maqz*
nervous stimulant *angixtár e pei*
uterine stimulant *angixtár e zehdán*
stimulate *barangixtan*
stimulation *barangixtan; barangizew*
stimulator *barangixtár*
stimulus *angixtár;máye*
chemical stgimulus *angixtár e ximiyáyi*
condtioned stimulus *angixtár e peimáni*
mechanical stimulus *angixtár e cehrik con fewár, sáyew yá niwgun*
subliminal stimulus *angixtár e zir e ástáne*
threshold stimulus *angixtár e ástáne*
sting *niw; niwzadegi*
stippling *xálxál*
epiphyseal stippling *xálxál gawtan e korjan* [cartilage] *e sar e ostoxán peiro ye tahnewast e áhak*
gingival stippling *darámadan e guwt e bon e dandán be rixt e pust e portoqál, ke newán e vákonew e hanjár* [normal] *e guwt e bon e dandán ast, va nabudan e án newángar e bimári ast.*
stirrup *rekáb*
stitch **1** *baxiye; baxiye zadan.* **2** *tir kewidan e pei ye zir e dande*
stochastic *baxtaki*
stoichiometry *dánew e womár dar ximiyá*
stoma *suráx e kucak; daháne ye kucak; daháneyi ke baráye rude ru ye pust e wekam sázand*
stomach *kom*
stomachic **1** *vábastebe kom.* **2** *dáruyi ke kár e kom rá behtar gardánad*
stomachodynia *dard e kom; komdard*
stomatal *vábaste be daháne*
stomatitis *ámás e dahán*
herpetic stomatitis *tabxál va ámás e dahán*
ulcerative stomatitis *ámás e dahán va zaxmi wodan e án*
vesicular stomatitis *ámás e tabxáli yá ábdánaki ye dahán*
stomat(o)-, *vábaste be dahán yá daháne ye zehdán*
stomatodysodia *bu ye gand e dahán*
stomatognathic *vábaste be dahán va árvárehá*
strain; muscle strain *rag-be-rag wodan (e máhice*)
strap *band, navár, tasme, davál, bew, "Bar u beww e zarrin sad o cel hezár -- ze piruze bar zar karde negár." (ZBP, L4779 SF); "Hame noqre ye xám bod mix e bew -- Yeki sad be mesqál bá wast-o-wew." (ZBP, L4779 SF)*
stream *garde w e áb/ábgunehá*
blood stream *gardew e xun*

streaming *gardew e ábgunehá*
streblomicrodactyly *kacaki va picidegi ye angowtán*
strephenopodia, talipes valgus, *picidegi ye pá be darun*
strephexopodia, talipes varus, *picidegi ye pá be birun*
streph(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "picidegi"*
strept(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "picide, xamide"*
streptobacillus *streptobásil*
streptococcal *vábaste be streptokok*
Streptococcus *guneyi kokus/*coccus*, ke rang e gram nemigirad, cahár goruh dárad: cerkzá;* viridans*;* enterococcus *yá rudei va* lactic/*wiri*
streptococcus *mikrobi az xáneváde ye* <u>Streptococcus</u>
hemolytic streptococcus, streptococcusi *ke xun rá miwekanad*
streptokinase *streptoninázz, máyeyi ke az* **streptococcus** *bedast ámade, laxte ye xun rá miwekanad*
Streptomyces *bákterihá ye qárcmánand, va besyári ántibiotikhá az ánán bedast miáyad.*
Streptomycin *ántibiotiki ke besyári az bákterihá rá mikowad*
stress *fewár; (dar dandánpezewki) fewár e dandánhá ye zebarin ru ye dandánhá ye zirin hengám e javidan*
stretcher *taxt e raván [bimárkew]*
stria *xaw, xat*
striae gravidarum *xaw/xathá ye goli rang ke dar ábestani ru ye wekam, kapalhá, pestánhá va ránhá padid áyad va cem e án "atrophy" ye pust ast.*
striated (muscle) *máhice ye/máz e ráhráh*
striation *xawdár/xat-xat/ráhráh gawtan*
striatum *xawdár; xat-xat; ráhráh*
stricture *tangi*
annular stricture *tangi ye gerd*
cicatricial stricture *tangi ye con dáq* [scar] *e zaxm*
false/functional stricture *tangi ye doruqin [con az gereftan e máhice]*
permanent stricture *tangi ye darmán nápazir*
spasmodic/spastic stricture *tangi ye con az gereftan e máhice*
strictureplasty; stricturoplasty *kárdpezewki va bázsázi ye tangi*
stricturotomy *boridan e tangi*
stridor *xorusak*
stridulous *xorusaki*
stringhalt *bimári ye páykuftan e asb/gereftan e/girew e máhice ye pá ye powti ye asb ke dar án asb pá rá bálá borde sepas saxt be zamin mikubad*
strip **1** *navár.* **2** *bá angowt kanáli rá tohi kardan.* **3** *páreyi az siyáhrag e bozorgi rá birun kewidan.* **4** *dandáni rá birun kewidan, tá já baráye rást kardan e dandhá báz wavad.*
stripe *xaw, xat. begarid be* "stria"
stripper *qeici ye birun kewidan e siyáhrag*
strobila *hame ye bandhá ye yek kerm e navári con kerm e kadu*
strobilus *yek band e kerm e kadu*
stroboscope *dastgáhi bá ceráq baráye ázmáyew e bálini, (ke ceráq e án áheste micarxad). ceráqi ke gámhá ye payápei ye zendegi ye yek jánevar rá newán dahad.*
stroke *hawi* [<"hawi-janat"/ hawi-zade (Avestáyi)]; sanyás* <Sanyásah (Sanskrit)*
apoplectic stroke *hawi/sanyás peiro ye xunrizi dar maqz*
embolic stroke *hawi/sanyás peiro ye gir kardan e laxte yá havá dar raghá ye maqz*
heat stroke *garmázadegi*
lightning stroke *ázaraxwzadegi; barqzadegi*
sunstroke *áftábzadegi*
stroma *báft e zirandáz/hambandi*
stroma ganglii *báft e zirandáz e/hambandi ye guy e sepidxuni*

stroma iridis *báft e zirandáz e/hambandi ye angurak e cewm* [iris]
stroma of ovary, stroma ovarii *báft e zirandáz e/hambandi ye toxmdán*
stromal *vábaste be báft e zirandáz/hambandi*
stromatic *vábaste be báft e zirandáz/hambandi*
stromatolysis *nábudi ye báft e zirandáz/hambandi*
stromuhr *dastgáh e andázegiri ye tajá* [speed] *ye/tizi ye gardew e xun*
strongyloidae *kermhá ye gerd,bengarid be "*strongyloides"
strongyloides *kermhá ye gerd ke dar kewvarhá ye garmsiri faráván ast mádde ye kerm ru ye yá darun puwew e rude ziste, kermakhá az sergin* [stool] *birun rixte, az pust e pá ye berehne be tan e mardom andar wode, be xun o wow o rude miresand*
Strongylus *kerm e gerd*
strontium *áxwij e/ yuwostin* [metal element] *stronsiyom*
strophanthin *estrofántin, ke az giyáhi be nám e* Strophantus kombé *bedast ámade, kár e gew/del rá nirumand mikonad*
Strophanrthus *bute ye garmsiri ke az án* "ouabain" *va* "strophanthin" *bedast miáyad*
strophocephaly *picidgi va birixti ye sar va roxsár*
strophosomus *bimári ye juje ke andámhá ru ye powt ast va nouk e ánhá ru ye sar*
structure *sáxtemán*
struma = goiter, *qambád, bozorgi ye gude* [gland] *ye tiroyid* "thyroid"
strumectomy *váboridan e tiroyid*
strychnine *estriknin, álkáloyid e besyár zahrnák ke az giyáhi be nám e* Strychnos nux vomica *bedast ámade, hame ye dastgáh e pei rá barmiyangizad.*
study *barresi, paźuhew*
prospective study *barresi ye/paźuhew e áyandenegaráne*
retrspective study *barresi ye/paźuhew e bázpasnegaráne*
stump *tah e váboride ye andám/bázu/pá va mánand e án; konde*
stun *bá kust/kuftan bihuw gardánidan*
stunning *bihuwi*
stunt *jelo ye ruyew e cizi rá gereftan*
stupe *bá esfanj yá párce ye xis e celánde málide va pák kardan*
stupefacient *bihuw konande*
stupor *bihuwi (ye sabok); xáb e źarf*
stuporous *bihuwi; dar xáb e źarf*
stupp *dude ye jive*
stuttering *zabán gereftegi; tamandegi; kaltegi*
stye *golmoźe; sendesalám*
stylet **1** *sim e darun e káteter/lule.* **2** *six e bárik*
styl(o)-, *neize/neizeyi*
stylohyoid *barjestegi ye neizeyi, faláxani*
styloid *neyzesán, neyzeyi*
stylomastoid *vábaste be barjestegi ye neizeyi nouk e pestáni (e ostoxán e) gijgáhi*
stylostixis *pezewki ye suzani; suzandarmáni*
stylus *mile; dáru be rixt e medád*
stymatosis *rást mándan e nare va tarávow e xun az án*
stypsis *wakuk, "andar wenáxtan e qazáhá ye sard, har ce torw ast va har ce wakuk ast hame sard báwad va wakuk rá be Tázi afs guyand…" (ZBP, L5269 ZX); gas; zoft.*
styptic *wakuk, be váźe ye piwin bengarid*
sub-, *piwvand be maini* [meaning] *ye zir, nazdik, tá andázeyi; pároyi*
subacute *tá andázeyi tizrou*
subarachnoid *zir e láye ye tártanaki ye puwew e maqz*

sublimate **1**- *(dar ravánwenási) "báwpi* kardan [<báwpikri (Sanskrit)] vákonew e raváni ye padáfandi ye xodágáh ke dar án bimár ágáháne angizehá ye nápasand rá berixt e xub va paziroftani darmiyávarad.* **2**- *(dar ximiyá*/wimi) báwpi* kardan/wodan*
sublimation *be* "sublimate" *bázgardid.*
sublime *bá garmá mátaki* [substance] *rá boxár kardan va sepas án rá be rixt e gard, gerdávardan*
subliminal *páyin e ástáne; páyin e ástáne ye basáváyi* [sensation]
sublimis *ruygáni* [superficial]*, na źarf*
sublingual *zirzabáni*
subluxation *darraftegi ye sabok*
submandibular *zir e árváre ye zirin*
submaxillary *zir e árváre ye zebarin*
submental *zir e cáne*
submersion *zir e áb kardan*
submucosal *zir e darunpuw*
subnormal *kamtar az hanjár*
suboccipital *zir e ostoxán e pas e sar*
suborbital *zir e káse ye cewm*
subpatellar *zir e ostoxán e kawgak*
subperiosteal *zir e puwew e ostoxán*
subphrenic *zir e parde ye jodákonande ye sine va wekam*
subpubic *zir e (ostoxán e) warmgáh*
subretinal *zir e dám e cewm* [retina]
subscapular *zir e ostoxán e wáne*
substance **1** *mátak.* **2** *dáruyi ke kárkard e raváni dárad.*
substantia *mátak*
 substantia alba *báft e pei ye sepid*
 substantia grisea *báft e pei ye xákestari*
substernal *zir e jenáq/jenáqi*
substituent *jánewin, beviźe dar atom/parmánu*, riwe yá mátaki* [matter] *serewte*
substitute *jánewin, jáygozin*
 blood substitute *cizi jáygozin e xun*
substitution *jánewini; jánewin kardan (con dar ravánwenási, jáygozin kardan e ármáni dastraw bejá ye ármáni nádastras*
substitutive *jánewin, jáygozin*
substrate **1** *harce ke máyeyi/*enzyme *bar án kári oftad.* **2** *xorál.* **3** *ástari*
substratum **1** *bengaid be* "substrate". **2** *láye*
substructure **1** *pei, bonyád.* **2** *zirbaná*
subtalar *zir e moc e pá*
subtasrsal *zir e ostoxán [e kaf e pá]*
subtentorial *zir e cádor e moxce*
subtile *tiz*
subtle *názok, xord, andak*
subumbilical *zir e náfi*
subungual *zir e náxon*
subvaginal *zir e zehgir*
subwaking *xábobidár*
succedaneum *jánewin*
succenturiate *jánewin*
succinate *[ximiyá] suksinát*
succinic acid *gouhar e/jouhar e/asid suksinik*

sucor *taráow e faráván; wire/áb ámadan*
succus *wire; áb*
  succus gastricus *wire ye kom* [stomach]
  succus prostaticus *wire ye wágán**
succussion *takán takán dádan*
suckle *az pestán wir dádan/xordan*
sucrase *máye ye wekanande ye* "sucrose"
sucroclastic *wekanande ye qand/sucrose*
sucrose *sukroz; qand e neiwekar*
sucrosemia *peidáyew e "sukroz" dar xun*
sucrosuria *peidáyew e "sukroz" dar mize/wáw*
suction *makidan, makew*
Sudan *goruh e ranghá ye carbi*
sudanophil *ánce ke rang e "Sudán" begirad*
sudorific *xi ávar*
suet *pih e darun e wekam e gusfand yá gáv ke kárbord e dárusázi dárad.*
sufocant *xafekonande*
sufocation *xafegi*
suffusion *puwidegi bá áb yá xun*
sugar *wekar, qand*
  blood sugar *qand e xun*
suggestibility *foruxánipaziri*
suggestible *foruxánipazir*
suggestion *foruxáni*
  hypnotic suggestion *xábándan e bimár va foruxáni*
  suggestion therapy *darmán bá foruxáni* [suggestion therapy]. *bengarid be* “mesmerism”
suggilation *xunmordegi; kabudi pust e bimár e morde*
suicide *xodkowi*
suint *lánolin, carbi ye pawm e gusfand*
Suipoxvirus *virus e áble ye xuki*
suit *jáme ye/tanpuw e sarásari*
sulcation *wiyárdár*
sulci *wiyárhá*
sulcus *wiyár*
  alveololabial sulcus *wiyár e miyán e dandánhá va lab*
  atrioventricular sulcus *wiyár e miyán e dehliz va wekamce ye gew/del* [cardiac ventricle]
  sulucus centralis cerebri *wiyár e miyán e do nimguy e maqz*
  gluteal sulcus *wiyár e miyán e rán va kapalhá*
  interventrivular sulcus of heart*wiyár e miyán e wekamcehá ye del/gew*
  sulcus medianus posterior medullae oblongatae *wiyár e miyáni powti ye piyáz e maqz*
  sulcus musculi flexoris hallucis longi calcanei *wiyár e máhice ye xamkonande ye deráz e wasti-páwneyi*
  sulcus musculi subclavii *wiyár e máhice ye zirecanbari*
  sulcus nervi petrosi minoris *wiyár e pei ye xáreyi ye kucak*
  sulcus nervi spinalis *wiyár e pei ye maqz e tire*
  sulcus occipitalis anterior *wiyár e pasesari ye piwin*
  sulcus sinus petrosi inferioris osis occipitalis *wiyár e kaw/sinus e xáreyi ye forusyin ostoxán e pasesari*
sulfadiazine *sulfádiázin, yek sulfámid ast*
sulfanilamide*sulfánilámid yek sulfámid ast*
sulfate *sulfát, namaki az gouhar e/jouhar e gugerd/ gouhar e/ asid sulfurik* “sulfuric acid”
sulfhydryl *riwe ye takgongi* [univalent] *ye sulfhydryl*
sulfite *sulfit, namak e gouhar e/jouhar e/asid sulfuro* [sulfurous]

sulfonamide *sulfonaámid/sulfámid*
sulfonate *sulfonát, namak e asid sulfonik/*sulfonic
sulfonyl *sulfonyl, riwe ye dogonji ye* -SO_2
sulfur *gugerd*
sulfuric acid *gouhar e/jouhar e gugerd/asid sulfurik* H2SO4
sulfurous acid *gouhar e/jouhar e gugerd /asid sulfuro* H2SO3
sulph-, *bengarid be* "sulf-"
sum. *kutáh wode az* "sumat" *(Látin) "bogzár begirad"; yá kutáh wode az* "sumendum" *(Látin) "gerefte wavad"*
sumac *giyáháni az riwe ye* "Rhus" *somáq/somáqiyán [zahri nistand]*
poison sumac; swamp sumac *somáqhá ye zahri*
summation *ruyeham afzudan e angizew e máhice, pei yá báztáb* [reflex]
summit *tárek, qolle*
sunburn *áftábsuxtegi*
sunscreen; **solar screen** *dáru ye málidani baráye jelogiri az áftábsuxtei*
sunstroke *áftábzadegi*
super-, *piwvand be maini* [meaning] *ye, "abar-"; "biw-"*
superactivity *abarkonewi*
superacute *besyár tiz/tond*
superalimentation *porxorándan*
superalkalinity *abarkelyáyi*
supercilia *abru*
superciliary *vábaste be abru*
supercoil *abarmárpic e* DNA
superduct *besyár bálá bordan*
superego *abargeriv* [<Pahlavi, griv (ZBP, C7117 MK)]*
superfamily *abarxáneváde*
superfecundation *gownidan* [insemination] *e biw az yek toxmak dar yek doure ye toxmak gozari, peiro ye cand bár xoftoxiz/máyew*
superfetation *gownidan yek toxmak, va peidáyew e yek ruyán* [embryo] *e digar, hengámi ke yek ruyán az piw dar zehdán báwad.*
superficial *sabok, na źarf, ruyegi**
superficialis *sabok, na źarf, ruyegi**
superficies *ruye*
supergroup *yek abargoruh e virusi*
superimpregnation *bengarid be* "superfetation"
superinfection *tafnu ye fozuni*
superinvolution *nazd e zanán e wirdeh, biw az andáze kucak gawtan e zehdán, pas az záyemán; xordraftan e zehdán*
superior *bartar, barmáye*
superlethal *abarkowande*
supernatant <u>**1**</u> *bálá ye; ruy e.* <u>**2**</u> *dar yek ábgune, ábi ke pas az tahnewast e ánce dar án ast, dar bálá beyistad*
supernnormal *abarhanjár*
supernumerary *biw az az womár e hanjár* [normal]
superolateral *zebarin va biruni*
superomedial *zebarin va daruni*
superovulation *dar yek doure ye toxmak-gozári, biw az yek toxmak nehádan*
superoxide *superoksid*
superphosphate *superfosfát*

superscription *newán e piw az nevewtan e dáru* [℞]
supersoft *abarnarm/besyár narm*
supersonic *dárá ye tajá* [speed] *ye biw az tajá ye ává*
supervisor *sarparast; sarparast e parastári; sarparast e baxw dar bimárestán*
supinate *be powt xábidan; setán xoftan; arw* [forearm] *rá carxándan conán ke kaf e dast be jelo yá bálá bengarad.; be birun carxándan e arw*
supination *bengarid be* "supinate"
supinator *máhiceyi ke arw rá be birun carxánad*
supine *setán (xoftan); be powt xábidan*
support **1** *dastgáh e negahdárande; powti.* **2** *dar dandánpezewki ánce ke dandán e sáxtegi rá negahdárad; bon e/pei ye dandán e sáxtegi*
suppository *parz, parze (ZBP, 196FM; ZBP, 392 FM)*
vaginal suppository *parzak*
suppression *sarkubi, jelogiri, xoddári [dar raváNpezewki]*
suppuration *cerk kardan*
suppurative *cerki, cerkin*
supra-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "bálá"*
supra auricular *bálá ye guw*
supraclavicular *bálá ye ostoxán e canbari*
supracondylar *bálá ye loqme ye ostoxán e rán*
supracostal *bálá ye dande(yi)*
supracranial *bálá ye ostoxán e káse ye sar*
supradiaphragmatic *bálá ye miyánparde ye sine va wekam*
supraepitrochlear *bálá ye qerqere ye sar e daruni ye ostoxán e bázu*
supraglottic *bálá ye wekáf e áváyi*
supramammary *bálá ye pestán*
supranormal *bálátar az hanjár; faráhanjár*
supraocular *bálá ye cewm*
suprapubic *bálá ye warmgáh*
suprarenal *bálá ye gorde*
suprascapular *bálá ye ostoxán e wáne*
suprasellar *bálá ye zin e torki*
suprasternal *bálá ye jenáq e sine*
suprathoracic *bálá ye (qafase ye) sine*
supraumbilical *bálá ye náf*
supravaginal *bálá ye zehgir*
supravalvar *bálá ye darice*
supraventricular *bálá ye wekamce*
sural *powt e sáq e pá* = calf, regio suralis
surface *abra; talan [<Sanskrit, "talan"]; ruye*
anterior surface *abra ye talan e/ruye ye piwin*
condyloid surface of tibia *ruye ye loqmeyi ye ostoxán e dorowtney*
dorsal surface *ruye ye powti*
lateral surface *ruye ye powti*
medial surface *ruye ye daruni*
occlusal surface of teeth *ruye ye dandánhá, ánjá ke ruyeham savár wavand*
palatal surface *ruye ye kámi*
proximal surface *ruye ye nazdik*
superior surface *ruye ye zebarin*
ventral surface *ruye ye wekami*

surfactant 1 *ánce ke ruy e kewew e talan kár konad.* **2** *fosfolipid* [lecithin *va* sphingomyelin **]** *ke yáxtehá ye gune ye II hobábcehá ye wow tarávide, darun e hobábce va ráhhá ye haváyi rixte, kewew talani ye ráhhá ye damidan rá káste máye ye kewsáni* [elastic properties] *ye ráhhá ye haváyi miwavad.*
surface tension *kewew e talan/talani*
surgeon *kárdpezewk*
house surgeon *kárdpezewk e kewik dar bimárestán*
Surgeon general *sarpezewk dar ártew e Ámriká.* **2** *sarparast e dastgáh e behdáwt va tandorosti dar Ámriká*
surgery *kárdpezewki*
abdominal surgery *kárdpezewki ye wekam*
cardiac surgery *kárdpezewki ye de/gew*
cosmetic surgery *kárdpezewki ye zibáyi*
general surgery *kárdpezewki ye hamegáni*
plastic surgery *kárdpezewki ye nousázi/bázsázi*
psychiatric surgery *kárdpezewki baráye bimárihá ye raváni*
stereotactic/stereotaxic surgery surgery *kárdpezewki baráye bimárihá ye maqzi*
surgical *vábaste be kárdpezewki*
surma *sorme, ke be cewm kewand*
surra *bimári ye "surrá" [xesxes], ke angal e* Trypanosoma evansi, *máye ye án ast va az niw e magas e* "tabanid" *be asb, wotor, pil, xuk, boz va sag miresad. Dar Ámriká wabkur niz mitavánad bimári rá beresánad. Tab, kamxuni, xiz* [edema], *láqari, biramaqi dáde va sepas máye ye marg migardad.*
surrogate *jánewin*
surveillance *páyew; páyidan (kasáni ke mitavánand máye ye parákandegi ye bimári gardand)*
susceptibility *pazirá ye bimári yá tafnu* [infection] *budan; pazirandegi, dastxowi, ásibpaziri*
susceptible *pazirá ye bimári yá tafnu*
suspension 1*bázistádan e namádhá ye zist, baráye zamáni kutáh.* **2** *ámize ye dáru dar yek ábgune.* **3** *baráye darmán e foruoftádan e zehdán yá piwábdán, án rá be báfti ávixtan/duxtan*
suspensoids *yá "ámizehá ye andarvá" con rouqan dar áb* [colloid]
suspensory *ávizande, negahdárande; zardpei, ostoxán, párce, bánd [váže ye vámi az Fafánsavi]*
sustentacular *negahdárande, powtibán, con yáxte yá báft*
sustentaculum *negahdárande, powtibán*
sustentaculum lienis *zarpei ye seporz* [spleen]
susto *"susto" dar Ámriká ye nimruzin* [South America] *"jenzadegi"*
sutika *sutiká, bimári ye zanán pas az záyemán dar Bengál e Hendustán, ke dar án tab va bimári ye govárewi va kamxuni padid miáyad*
sutilains *sutiláns máyeyi ke az* Bacillus subtilis *bedast ámade baráye pák kardan zaxm va casbandegi bekár miravad.*
sutura *darz [e miyán do ostoxán ke bá báft e hambandi beham casbide, az jonbew jelogiri mikonad.]*
sutura coronalis *darz e táji, miyán e do ostoxán e piwáni va áhiyáne*
suturae cranii *darzhá ye ostoxánhá ye káse ye sar*
sutura dentata *darz e dandáneyi*
sutura infraorbitalis *darz e páyin e káse ye cewm*
sutura lambdoidea *darz e lámi, miyán e ostoxán e pasesari va áhiyáne*
sutura sagittalis *darz e miyán e do ostoxán e áhiyáne*
sutura vera *darz e rástin miyán e do ostoxán ke hic jonbewi nadárad.*
sutura squamosa cranii *darz e sadafi ye káse ye sar*
sutural *vábaste be darz e miyán e ostoxánhá*
suture 1 *darz.* **2** *nax e baxiye.* **3** *baxiye.* **4** *baxiye zadan*
apposition suture *baxiye ye ru ye pust*
bony suture *darz e miyán e ostoxánhá. bengarid be* "sutura"
buried suture *baxiye ye žarf*
catgut suture *baxiye ye zeh*
chain suture *baxiye ye zanjiri*

cranial suture *darz e káse ye sar*
frontal suture *darz e piwáni*
harelip suture *baxiye be rixt e "8" baráye rofu ye labwekari*
interrupted suture *baxiye ye jodá-jodá/tak-tak*
occipital suture *darz e ostoxán e pasesar/darz e ámbdá "λ"*
palatine suture *darz e kámi baxiyeyi con daháne ye kise*
parietal suture *darz e áhiáne*
purse string suture *baxiye con nax e gardan e kise*
serrated suture *darzi con lab e arre*
swab n <u>**1**</u> *máláy* [Kordi ye Hourámi máláyra]*. <u>**2**</u> *nemune. //Az galu ye kudakáni ke gomán miravad xonáq dárand nemunebardári kardan.//*
swager *dastgáh e rixt dádan be áhan bá kuftan yá fewordan*
swallowing *forubordan; forudádan; qurt dádan*
sweat *xi*
sweeny *bengarid be* "shoulder slip"
swelling *bád, bádkardegi, qolonbe, barjestegi*
swine pox *bimári ye áble ye xuki*
switch **1** *kelid (e barq).* **2** *degarguni*
sycosis **1** *ámás e gereh e riwe ye mu beviźe riw.* **2** *guneyi zaxm e pelk e cewm*
Sydenham's chorea *bimári ye raqs e Sydenham*
sylvatic *jangali*
symbiosis *hamzisti*
conjunctive symbiosis *hamzisti ye do jánevar bá yeki gawtan e tan e ánán*
disjunctive symbiosis *hamzisti ye do jánevar bedun e yeki gawtan e tan e ánán*
symbiotic *vábaste be hamzisti ye do jánevar yá giyáh*
symbol *namád*
phallic symbol *dar ravánkávi, harciz e rást va noktiz, ke namád e nare báwad*
symbolism **1** *bimári ye raváni, ke harciz, barxáste az andiwe ye bimár ast.* **2** *(dar ravánkávi) náxodágáh har ciz mitavánad namád e narinegi yá mádinegi báwad.*
symbrachydactyly *kutáhi va casbidegi ye angowtán e dast yá pá*
symmelia *náhanjári* [abnormality] *va behamcasbidegi ye mádarzádi ye do andám e páyini*
symmetrical *hamtá*
symmetry *hamtáyi; hamtá ye ham*
sympathectomy *boridan e peihá ye dastgáh e garm o xowk*
sympathetic *vábaste be dastgáh e garm o xowk*
sympathetic (nervous system) *dastgáh e garm o xowk [Fereidun Moqbeli]*
sympathetic nerve *pei ye garm o xowk [Fereidun Moqbeli]*
sympathicolytic *bázdárande ye dastgáh e garm o xowk*
sympathicomimetic *dárá ye viźegihá ye hamánand e dastgáh e garm o xowk*
sympatholytic *bázdárande ye dastgáh e garm o xowk*
sympathomimetic *dárá ye viźegihá ye hamánand e dastgáh e garm o xowk*
sympathy **1** *hamdardi.* **2** *hamkári ye maqz o tan*
symphalangia *behamcasbidegi ye angowtán*
symphysis *guneyi bandgáh ke dar án sar e do ostoxán bá do bálewtak e/sokorje* [plate] *ye korjani* [cartilage] *va báft e rewteyi* [fibrous] *saxt beham casbideand; "hamjuw*"*
symptom *newáne*
abstinence symptoms *newánehá ye xiwtandári/váhewtan e dáru yá har ciz e digar*
cardinal symptom *newáne ye besyár arjdár*
characteristic symptom *newáne ye viźe*
concomitant symptom *newáne ye hamzamán*
constitutional symptom *newáne ye bimári ye sarásar e tan*
deficiency symptom *newáne ye kambud e...*

direct symptom *newáne ye rástárást (e...)*
equivocal symptom *newáne ye dopahlu*
factitious symptom *newáne ye sáxtegi*
indirect symptom *newáne ye násarrrást (e...)*
induced symptom *newáne ye sáxtegi*
objective symptom *newáne ye áwkár*
pathognomonic symptom *newáne ye biradxor*
presenting symptoms *newánehá ye piwdarámad e yek bimári*
subjective symptoms *newáneháyi ke bimár xod án rá daryábad*
withdrawal symptoms *newáneháyi ke az bázgereftan e dáruyi padid áyad*
symptomatic *dárá ye newáne ye....*
symptomatology *newánewenási*
syn-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "bá; báham; casbidegi"*
synapse *bandgáh e peihá; peivandgáh e do pei*
synapsis *bandgáh e peihá; peivandgáh e do pei*
synarthrosis *lifák e bandgáh; behamcasbidegi ye bandgáh*
syncanthus *casbandegi ye guy e cewm be káse ye cewm*
syncephalus *doqoluháhi ke beham casbide yek kalle dárand, ammá yek roxsár, cahár guw*
synchilia *casbide ye mádarzádi ye labhá beham*
synchondrosis *casbidegi ye do ostoxán beham bá korjan* [cartilage]
costoclavicular synchondrosis *zardpei ye dandeyi-canbari*
synchronism *hamzamáni*
synchronous *hamzamán*
synchrony *hamzamáni*
synchysis *narm gawtan yá ábaki gawtan e karp e wiweyi ye* [vitreous body] *cewm*
synclonus *larzew e máhicehá*
syncope *qaw; qawi*
syncytial *darzin*
syncytium *behamámixtan e cand yáxte va padid ámadan e tudeyi protoplásm bá cand haste*
syndactylia *behamcasbidegi ye angowtán*
syndactyly *behamcasbidegi ye angowtán*
syndesmectomy *boridan e zardpei*
syndesm(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "báft e hambandi, yá zardpei"*
syndesmopexy *zardpeiyi rá sar e já ye xod duxtan*
syndesmorrhaphy *rofu ye/duxtan e zardpei*
syndesmosis *band e/bandgáh e lifi*
syndesmosis radioulnaris *bandgáh e lifi ye zand e zebarin va zirin*
syndesmosis tympanostapedialis *bandgáh e lifi ye parde ye guw bá ostoxán e rekábi*
syndrome *newánegán; bimári*
abstinence syndrome *newánegán e wekibáyi, xiwtandári*
acquired immune deficiency syndrome *bimári ye barxáste az virus/ viwan* e* HIV "human immuno deficiency virus", *ke dar án dastgáh e imeni ye tan ásib dide, tafnuhá* [infection] *ye wegerf, bimár rá az páy e darmiyávardad. Biwtar nazd e hamjensbázán dide miwavad.*
acute radiation syndrome *partouzadegi ye tizrou*
Adams Stokes syndrome *ist e del va qaw bá yá bedun e larzew e wekamce*
Alström syndrome *ámás e rangdáneyi* [pigmentary] *ye dám e cewm* [retina] *hamráh e doudouzadan e cewmán* [nystagmus], *sepas kuri ye maqzi va kari va farbehi*
anxiety syndrome *gahgáh docár e kafthá* [attack] *ye delwure./negaráni gawtan*
Asherman's syndrome *bandámadan e dawtán* [menstruation]*, va názáyi, ke pas az taráwidan e darunpuw e zehdán padid áyad*
Behçet's syndrome *bimári ye derázáhang e ámási ke raghá ye kucak rá docár karde, cem* [reason] *e án wenáxte nawode, barfak e dahán* [aphthous stomatitis] *va galu va warmgáh bá ámás e angurak e cewm*

[uveitis] *va xord raftan e pei ye binâyi âmâs e bandhâ va dastgâh e mize* [urine] *va zâdorud* [genital], *va govârew va maqz*

carotid sinus syndrome *vâkonew e tiz e kaw* [sinus] *e sorxrag e jân ke fewordegi, mâye ye oft e fewâr e xun, bihuwi va parew e mâhicehâ gardad*

carpal tunnel syndrome *fewordegi ye pei ye miyâni* [median nerve] *dar âhun* [tunnel] *e moc e dast*

cavernous sinus syndrome *laxte wodan e xun yâ gude* [tumor] *dar kaw e qâri* [cavernous sinus] *bâdkardan e bâft e narm e pelkâ va riwe ye bini gawte peihâ ye 3, 4, va 6 maqzi az kâr oftâde, guy e cewm bejelo miâyad*

Chinese restaurant syndromme *newânegân e sofrexâne ye Cini, ke dar ân bimâr peiro ye xordan e xorâkhâ ye cini ke* "sodium monoglutamate" *farâvân dârad, docâr e sardard, sargije, seft wodan e ârvârehâ gardan va wânehâ va powtdard migardad*

congenital rubella syndrome *bimâri ye bacce dar wekam e mâdari ke docâr e sorxeje gardad. Bimâri ye mâdarzâdi ye gew/del, va cewm, kari va kamxeradi kucaki ye kalle va kâhew e tâlhâ/sokorjehâ ye xun* [platelet], *âmâs e jegar va maqz migardad.*

cri du chat syndrome/ cat's cry syndrome *bimâri ye miyo-miyo ye gorbe, duri ye do cewm az ham, kucaki ye kalle, kamxeradi, vâ âvâz e gorbe, ke bâ az dast raftan e bâzu ye kucak e kromozom e 5 hamrâh ast.*

criggler-Najjar syndrome *kambud e mâdarzâdi ye mâye ye* "glucuronyltransferase" *e jegar, ke dar xun bilirubin bedun e wekastan e hemoglobin afzâyew yâfte, padidehâ ye maqzi ye farâvân dâwte az goruh e bimârihâ ye źeni/geni ye kudakân ast*

culture-specific syndrome *newânegân e/bimâri ye farhangi, ke bâ dânew e novin e pezewki jur dar nayâmade va nazd e barxi mardom e jahân, dide wode, bonyâd e farhangi dârad, con bimâri ye* "amok", "koropiblokto" *va* "windigo"

Cushing's syndrome *newânegân biwtar nazd e zanhâ dide miwavad; afzâyew e glukokortikoyidhâ, mâye ye ân ast, farbehi, quz e powt, puki ye ostoxânhâ beviże sotun e mohre, bimâri ye qand, afzâyew e fewâr e xun va pormuyi nazd e zanân, va band âmadan e mâhiyâne; biramaqi va xathâ ye qermez dar pust az newânehâ ye ân ast.*

DiGeorge's syndrome *bimâri ye mâdarzâdi ye kisehâ ye 3 va 4 galu* [pharyngeal pouches] *ke dar ân tymus va parâtyroidhâ nistand, bimâri ye mâdarzâdi ye del va tangi ye sorxnây, kami ye kalsiyom va, gereftan e mâhicehâ, va bimârihâ ye qârci az newânehâ ye ân ast.*

Down syndrome "trisomy 21 syndrome" *ke dar gozawte "*Mongolism" *xânde miwod, az setâ budan e kromozom e 21 padid miâyad.*

Dressler 's synderome *bengarid be* "post-myocardial infarction syndrome"

Ehlers Danlos syndrome *newânegân e/bimâri ye* <u>Ehlers Danlos</u> *bimâri ye bâft e hambandi ke dast e kam 10 gune dârad* I *tâ* X*; yâ az kromozom/surkarp* e* X *va yâ kromozom/surkarp* e tan* [autosomal] *barmixizad, va dar ân pust wol ast va kew miâyad va bandhâ wol bude biw az andâze xam yâ bâz miwavand.*

Eisenmenger's syndrome *bimâri ye sorxragcehâ ye wow, ke peiro ye* "shunt" *e cap be râst, setabr va saxt gawte, va fewâr e sorxrag e wowi bâlâ miravad va be nâresâyi e del mianjâmad.*

fetal alcohol syndrome *bimâri ye kudakân e mâdarân e meixâre, ke newânehâ ye ân kambud e vazn/gerâni ye tan, kucaki ye ârvâre ye zebarin, barjestegi ye ârvâre ye zirin, piwâmadegi ye piwâni, kucaki ye cewmân, kucaki ye sar va kamxeradi mibâwad.*

Gilles de la Tourette sundrome *ke nazd e kudakân dide miwavad bâ parew e mâhicehâ, hamrâh ast ke gâh sarâsar e tan râ farâmigirad, yek soxan râ bârâbâr gofte, gomân miwod piwâgahi bad dârad, ammâ be darmân bâ* "butyrophenon*hâ*" *pâsox midahad.*

Goldenhar syndrome, oculoauriculovertebral dysplasia

Guillain Barré syndrome, acute idiopathic polyneuritis, *âmâs e tizro ye peihâ ke cem* [reason] *e ân wenâxte nist*

Hamman Rich syndrome idiopathic pulmonary fibrosis *janewin gawtan e bâft e wow bâ bâft e lifi ke cem e ân wenâxte nist*

Hand Schüller Christian syndrome *birunzadan e cewm* **[**exophthalmos], *diyâbet e bimaze, dar* granulomatosis *e yâxtehâ ye* Langerhans

Henoch Schönlein syndrome *purpura*

Holt Oram syndrome *surâx e miyân e do dehliz yâ do wekamce ye gew/del hamrâh e kucaki ye wast e dastân va kutâhi ye arw* [forearm]

Horner's syndrome *foru raftan e guy e cewm, tangi ye mardomak, va wekáf e pelkhá, xi* [perspiration] *nakardan va barafreuxtegi ye gune peiro ye ásib e sáqe ye maqz dar hamán su*

Hurler's syndrome mulopolysaccharidoz*, ke cand gune dárad. Bimári ye tan va maqz, kutulegi va quz e powt, dastán va angowtán e kutáh, bimári ye gew/del, kari, bozorgi ye jegar va seporz* [spleen]*, va marg e zudras az náresáyi ye del yá wow*

irritable bowel syndrome *bimári ye ámási bá deldard, delpice yá xowki ye wekam yá hardo, ke engár bonyád e raváni dárad*

Ivemark's syndrome *sáxte nawodan e seporz,* **situs inversus***, va bimári ye mádarzádi e del/gew*.

Jervell and Lange-Nielsen syndrome *bimári ye* QT *deráz dar* EKG *hamráh e kari, ke bá tapew e wekceyi mitavánad máye ye marg gardad*

Kearns-Sayre syndrome *az kár oftádan e máhicehá ye cewm, pusidegi ye dám e cewm* [retina]*, bimári ye máhicehá,* ataxia*, va káhew e rasánew e kahrobá dar del va marg e zudras.*

Klinefelter's syndrome *kucaki ye xáyehá, newánehá ye nari, nadáwtan e mani, bimár bolandbálá ast páhá ye deráz dárad, va pestán dárad, kromozom e* XXY*, va digar gunehá*

mitral valve prolapse syndrome *bádkardan e do lat e darice ye mitrál/do latti hengám e tapidan e del bá yá bedun e náresáyi ye darice*

long QT syndrome *newánegán e derázi ye* QT *dar* EKG *, ke candin gune dárad va ke bá tapew e wekamceyi va marg e nágaháni hamráh tavánad bud. agar bá kari hamráh báwad,* Jervell and Lange-Nielsen syndrome *nám dárad, agar bá kari hamráh nabáwad,* Romano Ward syndrome *nám dárad.*

Lown-Gangong-Levine [LGL] syndrome *kutáhi ye* PR *dar* EKG *ke bá* preexcitation *hamráh tavánad bud, va tapew e dehilizi.*

Marfan syndrome *bimári ye mádarzádi ye báft e hambandi ke dar án angowtán e bimár deráz ast, darraftegi ye źále* [lens] *ye cewm va gowádi ye wáhrag e Áortá ye báláravande dide miwavad. Bimári ye kromozomi cire ast.*

maternal deprivation syndrome *bimári ye bimádari nazd e kudakán ke bá kami ye xerad, kami ye ruyew e tan va raftár e raváni ye darxiwtan foruraftan* [autism] *hamráh ast.*

mitral valve prolapse syndrome *woli ye lathá ye darice ye mitrál va báft* "myxomatous" *dar in darice ke be bád kardan e lathá ye darice ye mitrál vá nárasáyi ye darice dar páyán e tapew e del. Nazd e zanán farávántar az mardán ast va biwtar, newáneyi nadárad.*

Noonan's syndrome *hamrixt e* Turner's syndrome *ast, gardan e báldár, oftádegi ye pelkhá, kamkári ye toxmdánhá, bimári ye mádarzádi ye del/gew [suráx miyán e do dehliz], kutulegi*

Parkinsonian syndrome *bimári ye* Corpus striatum *va* substancia nigra *ye maqz ke pas az ámás e maqz padid miáyad*

Placental transfuion syndrome *nazd e doqoluháyi ke ke gardew e xun joftewán beham ráh dárad dide miwavad. Dar in doqoluhá hengám e záyemán, xun e yeki be digari rafte, az in ru yeki kamxun va digari porxun migardad.*

polysplenia syndrome *bimári ye mádarzádi bá cand seporz* [spleen]*, har do su ye tan mitavánad cap báwad, bá náhanjári* [abnormality] *ye andarunehá hamráh ast, va bimárihá ye picide ye gew/del, wowhá do lat dárand. Niz bengarid be* "Ivemark's syndrome"

post-myocardial infarction syndrome *peiro ye band ámadan e xun be páreyi az del, tab, afzáyew e guycehá ye sepid va gerd ámadan e áb dar puwew e wowhá va ámás e wow, benám e bimári ye* Dressler *niz xánde miwavad.*

Reye's syndrome *bimári ye kudakán dar pei ye áblemorqán yá pas az sarmáxordegi, vámew* [vomiting] *e payápei bá ámás e jegar, maqz, va parkaw* [convulsion] *va marg*

Romano Ward syndrome *derázi ye* QT *dar* EKG *ke bá tapew va marg e nágaháni hamráh tavánad bud.*

Rubinstein's/ Rubinstein-Taybi's syndrome *kami ye xerad, va jonbew, kutulegi, pahni ye wasthá, bá tangi ye sorxrag e wowi, va náhanjári* [abnormality] *ye sotun e mohre va jenáq e sine*

Scimitar syndrome *náhanjári ye xun e siyáhrag e wow e rást, ke xun e por oksiźen rá rástárást be bozorg siyáhrag e zirin mirizad, rixt e in siyáhrag dar peikare ye Rontgen mánand e dás ast*

Sheehan's syndrome *xordraftan* [atrophy] *ye gude* [gland] *ye* "pituitary" *pas az záyemán*

sick sinus syndrome *bimári ye gere ye sinusi ke noxráz e gew* [cardiac pacemaker] *ast, gáh bihude tond, va gáh kond mizanad, va gáh az kár bázmimánad.*

Stevens-Johnson's syndrome *bimári con sarmáxordegi áqáz gawte, puwew e dahán va lab va mizráh* [urethra] *va dastgáh e warm* [genitalia] *ámáside, ámás e cewm, dastgáh e govárew, del/gew, va gorde piw miáyad.*

sudden infant death syndrome *marg e nágaháni ye bacce, do sále yá kami biwtar ke dar nimruz e xoráyáni* [eastern] *ye Ásiyá biwtar piw miáyad, va gomán miravad máye ye án tapew e wekamce ye gew/del báwad.*

testicular feminization syndrome *mardi ke pestán va warm e zanáne* [female genitalia] *dárad, zehdán va lule ye zehdán nadárad ammá xáye dárad; bimári az pásox nadádan e andámhá ye warm e mardáne be ándrożenhá barmixizad.*

Turner's syndromem *kutulegi, gardan e báldár, toxmdán e náras,* cubitus valgus/ *arwhá dur az tan miyistand, tangi ye darice ye wowi del/gew, ke bá formul e kromozomi ye* XO *hamráh ast; rixt e biruni ye bimár mádde ast ammá názá mibáwad.*

male Turner syndrome *bengarid be* "Noonan's syndrome"

Waardenburg's syndrome *pol e bini pahn, kákol e sepid, do cewm mitavánad dorang báwad, może ye sepid va gáh kari az halazun/ráb e guw.*

William's syndrome *tangi ye bálá ye darice ye áortá, kamxeradi, roxsár e weytánaki, afzáyew e kalsiyom e xun, baráye zamáni kutáh*

Wolf Parkinson White syndrome/ WPW syndrome *tondi ye tapew e del, yá larzew e dehlizi, PR kutáh, nám e digar e án* **preexcitation syndrome** *ast, ke mádarzádi mouj e barqi bedun e in ke az gere ye dehlizi wekamceyi begozarad az dehliz be wekamce, az biráhe miresad.*

synechia *casbidan e angurak* [iris] *be vinok/źále* [lens] *ye cewm yá nini/ninàki* [cornea]

synergistic *hamkári báham kár kardan; kár e dáruyi rá afzudan*

synergy **1** *hamkári ye do yá cand dáru yá dastgáh báham.* **2** *hamkárti ye jonbew e andámhá*

sybesthesia *dojur sahew az yek sahew, con didan e rouwanáyi, bá angizew e guw bá yek ává*

Syngamus *guneyi kerm e gerd nazd e parandegán*

syngamy *joft wodan e do gámet* [sexual cells] *va padid ámadan e bacce*

syngnathia *casbidan e árváre ye zirin va zebarin bá rewtehá ye lifi*

syngraft *peivand e báft miyán e doqoluhá ye tak-toxmaki*

synkinesis *jonbewi náxáste, hamráh e jonbewi xáste, con jonbew e roxsár hengám e varzewi gerán*

synecrosis *marg yá afsordegi ye mardomán bá ham*

synovia *sepide*

synophris *casbidan e do abru beham*

synophthalmia *dáwtan e yek cewm dar miyán e piwáni, ke az peivastan e do cewm padid áyad.*

synophthalmus *kasi ke yek cewm dar miyán e piwáni dárad; qul e yekcewm*

synorchidism *bengarid be* "synorchism"

synorchism *casbidan e do xáye beham, ke yá dar kise ye xáye va yá dar wekam jádárad.*

synoscheos *casbidan e nare bá kise ye xáye*

synosteotomy *wekáftan e bandgáh*

synostosiss *casbidegi ye do ostoxán beham*

synotia *bázmándan e guwhá dar bacce, berixt e ruyáni, ke dar án do guw, joft e ham zir e árváre ye zirin nehádeand.*

synovectomy *váboridan e parde ye sepidezá ye bangáh*

synovia *mátaki/máddeyi con sepide ye xáye/toxm e morq, ke az parde ye sepidezá dar bandhá mitarávad*

synovial *sepideyi*

synovial membrane *parde ye sepidezá*

synovi(o)-, *parde ye sepidezá*

synoviorthesis *zadan e* "radiocolloid" *darun e parde ye bandgáh, baráye nábud kardan e báft e sepidezá ye ámáside*

synoviosarcoma *cangár e parde ye sepidezá ye bandgáhhá/vatarhá va kise ye bandgáh*

synovitis *ámás e parde ye sepidezá*

syntactic *dorost nehádan e vážehá dar já ye xod, hengám e soxan goftan; soxandáni*

syntaxis *band; bandgáh*

synteresis *piwgiri*
synteretic *vábaste be piwgir*
syntexis *láqari*
synthesis **1** *sáxt [casbándan e do yá cand mátak e/mádde ye ximiyáyi va padid ávardan e mátaki nou]*
synthetic *sáxtegi*
syntripsis *xord wodan e ostoxán*
syntropic **1** *peivand e miyán e do yá cand ciz yá bimári.* **2** *hame be yek su, con dandehá, yá xárhá ye mohrehá*
syphilis *(bimári ye) kuft/seflis*
syphilitic *kufti, seflisi*
syringe *ábdozdak*
syringectomy *váboridan e divárhá ye yek násur/godáre*
syringitis *ámás e lule ye guw/wenaváyi*
syringo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "lule, yá násur/godáre"* [fistula]
syringocarcinoma *cangár e yek násur/godáre*
syringocoele *kanál e miyáni ye maqz e tire*
syringocystadenoma *gude* [tumor] *ye nikxim e kiseyi ye gudehá ye xi* [perspiration]
syringoencephalia *peidáyew e kávákhá dar báft e maqz*
syringoencephalomyelia *peidáyew e kávákhá dar báft e maqz va maqz e tire*
syringoma *gude ye nikxim e lule ye gudehá ye xi/xv́i*
syringomyelia *bimáriyi ke cem* [cause] *e án náwenáxte ast va dar án dar maqz tire va gáh piyáz e maqz, káválháyi padid miáyad ke bá sosti va láqari ye máhicehá hamráh ast*
syringotomy *boridan e násur e/godáre ye pend* [anus]
syrinx **1** *lule.* **2** *násur e/godáre* [fistula]. **3** *baxw e páyini yá powti ye náy nazd e parandegán ke áváz az ánjá barxizad.* **4** syringomyelia
syrup *áb e qand; qandáb; nuw, "con zamin rá án tavánáyi nist ke nuw darafkani, zahr barávarad…" (ZBP, L6712 QN); wahd, "Parastande o táj e wáhán o mahd -- hamán rá ke xordi az u wir o wahd." (ZBP, L5705 SF); áwáme, "sefat e áwáme ye sudmand: begirand somáq va dar áb e bárán tar konand yek wabánruz sepas bepáláyand." (ZBP, L5542, ZX)*
systole *tapew*
systolic *tapewik*
system *dastgáh; handád*
adipose system *dastgáh e carbu ye tan*
alimentary system *dastgáh e govárew*
autonomic nervous system *dastgáh e pei ye xodkár*
cardiovascular system *dastgáh e gardew e xun, gew/del va raghá*
central nevous system *dastgáh e pei ye bonádi*
circulatory system *dastgáh e gardew er xun*
digestive system *dastgáh e govárew*
endocrine system *dastgáh e gudehá ye daruntaráv*
genitourinary system *dastgáh e warm va mize*
hexaxial reference system *dastgáh e wew-mexik baráye newán dádan e su ye kuhehá ye barqi ye gew/del*
His Purkinje system *dastgáh e* His Purkinje*/pei ye gew/del*
immune system *dastgáh e imeni ye tan*
labyrinthine system *dastgáh e dehlizi baráye tarázmandi ye tan*
locomotor system *dastgáh e jonbew e tan*
nervous system *dastgáh e pei*
parasympathetic nervous system *dastgáh e pei ye sardotar [F. Moqbeli]*
peripheral nervous system *dastgáh e pei ye pirámuni*
portal system *dastgáh e siyáhragi ye dargáhi, ke dar* "hypophysis"*, va "jegar" dide miwavad, va dar án yek dastgáh e muyragi be yek siyárag rixte, va in siyáhrag xod be yek dastgáh e muyragi ye digar dar dar* "hypophysis"*, va "jegar" rixte va báz be yek siyáhrag e bozorg mirizad.*

respiratory system *dastgáh e damew/damidan/dam zadan*
reticuloendothelial system *dastgáhi ke dar dastgáh e sepidxuni, maqz e ostoxán, seporz* [spleen] *va jegar parákande ast va az yáxtehá ye bigánexár va dorowtxár* [macreophages] *sáxte wode, va dar padáfand e tan kár e bonyádi dárad.*
sympathetic nervous system *dastgáh e pei ye garmoxowk [F. Moqbeli]*
triaxial reference system *dastgáh e se-mexik baráye newán dádan e su ye kuhehá ye barqi ye gew/del*
urogenital system *dastgáh e mize* [urine] *va warm* [genitals]
vestibular system *dastgáh e dehlizi ye guw ke baráye tarázmandi ye tan ast*
visual system *dastgáh e bináyi*
systema *dastgáh*
systema cardiovasculare *dastgáh e del/gew va raghá*
systema digestorium *dastgáh e govárew*
systema lymphaticum *dastgáh e sepidxuni*
systema nervosum autonomicum *dastgáh e pei ye xodkár*
systema nervosum centrale *dastgáh e pei ye maqzi/nápik*
systema respiratorium *dastgáh e damew/damidan*
systema skeletale *dastgáh e ostoxánbandi*
systema urogenitale *dastgáh e warm* [genitals] *va mize* [urine]
systema vasorum *dastgáh e raghá ye xuni va sepidxuni*
systematic *dastgáh be dastgáh*
systematization *(dar ravánwenási), radebandi ye andiwehá barábar e xerad* [logic]
systematology *dastgáhwenási*
systemic *vábaste be sarásr e tan*
systole *tapew, dar barábar e* **diastole** *vátapew*
systolic *tapew, dar barábar e* **diastolic** *vátapewik*

Tt

tabacosis *damidan e gard e tanbáku va zarhrzadegi az tanbáku; guneyi bimári ye wow/* pneumoconiosis*, peiro ye damidan e gard e tanbáku*
tabacum *tanbáku*
Tabanus *guneyi magas e xunmak, ke bá niw e xod siyáhzaxm va* trypanosome*há rá be mardom va jánevarán miresánad.*
tabes **1** *láqari ye tan yá páreyi az án.* **2** tabes dorsalis
tabes dorsalis *pusidegi va azmiyán raftan e riwehá ye powti ye peihá ye maqz e tire, va niz az miyán raftan e maqz e tire, ke dar kuft e/syphilis e piwrafte dide miwavad*
table **1** *ruye.* **2** *jadval*
inner table of skull *ruye ye darubi ye káse ye sar*
tilt table *taxti ke betaván bimár rá be án baste va u rá sarbálá negahdáwt*
tablespoon *qáwoq e xorákxori, bá gonjáyew e 15 ml*
tablet *hewk [<guyew e Zartowti ye Ardakán]*
taboo *náwáyest*
tache *(váźe ye Faránsavi) lakke*
tach(o)-, *tizi, tondravi*
tachyarrhythmia *tond va bisámáni ye zadan e del/gew*
tachycardia *tond zadan e del/gew; tapew e del/gew*
supraventricular tachycardia *tond-tapewi ye del az bálá ye wekamcehá*
ventricular tachycardia *tond-tapewi ye del az wekamcehá*
atrioventrivcular nodal tachycardia *tond-tapewi ye del az gere* [node] *ye dehlizi-wekamceyi*
orthodromic/antidromic tachycardia adj *(pezewki) beteź [<guyew e Semnáni, "bateźyun", besanjid bá pá-, = pád-, = paiti + teź]; páteź;* orthodromic/antidromic tachycardia *"tondtapewi ye beteź*/páteź**
tachyphylaxis **1** *imeni ye zudras pas az zadan e xorák* [dose] *e kucak az yek wire yá ábgune ye zahrnák.* **2** *káhew e zudras e kárkard e yek dáru, yá har serewte ye ximiyáyi, pas az cand bár kárbord e án*
tachypnea *tond-tond dam zadan*
tactile *parmásewi/parmásewik*
taenia *kerm e navári* [tapeworm]
Taenia hydatigena *kerm e "hydátik"*
Taenia saginata *kerm e "saginata"*
Taenia solium *kerm e xuki*
taenia *navár*
tag *dom, dombolice, donbálce, guwak, barcasb*
tail *dom, donb*
tail of pancreas *dom e separine*
tail of spermatozoon *dom e yáxte ye zeh*
talc *gard e tálk/ silikát e magnesium*
talcum *gard e tálk/ silikát e magnesium*
taliped *pácanbari*
talipedic *pácanbari*
talipes *pácanbari*
talipes varus *pácanbari, ke dar án páwne ye pá dar sanjew bá rástá ye miyán e dorowtney be darun micarxad*
talipes valgus *picidegi ye pá be birun*

talon <u>**1**</u> *panje ye/cangál e parandegán yá jánevarán e wekárci.* <u>**2**</u> *harciz mánand e cangál*
talus *ostoxán e moc e pá, ke bá dorowt-nei* [tibia] *va názok-nei* [fibula] *mipeivandand.*
tambur *tanbur, kusi ke bá suráx va luleyi baráye darnegáwtan e fewár bekár miravad.*
tampon *áqon* [<Semnáni, saráqn darpuw], ke dar kárdpezewki bekáer ravad va suráxi rá bá án bandand*
tamponade <u>**1**</u> *áqon* nehádan; áqonidan [bengarid be* "tampon"*].* <u>**2**</u> *fewordegi ye andámi yá báfti, con fewordegi ye del/gew bá áb darun e puwew e gew*
tan 1 *áftábsuxte wodan.* **2** *rang e qahveyi ye pust peiro ye áftábsuxtegi*
tanapox *áble ye Kenyáyi/Zairi ke bá tab va áble ye dasthá va páhá hamráh ast.*
tangentiality *dar pásox be yek porsew, biráhe raftan, va hargez pásox e rástárást nadádan*
tangle *gereh*
tank *ábbárak; tawt; bowke*
septic tank *tawt e/cáh e/ávand e gandáb*
tannic acid *gouhar e tánnik, gouhar e mázu*
tannin *mázu; mázi* [<Kordi]*
tantrum *xawm*
tap 1 *daq, taq.* **2** *bá suzan/sonbe softan va zehkewidan*
tape *navár*
adhesive tape *navárcasb*
tapetoretinal *vábaste be láye ye dám e cewm* [retina]
tapetum *láye ye puwánande; farw*
tapetum nigrum *farw e siyáh/ baxw e rangi ye dám e cewm* [retina]
tapetum oculi *farw e siyáh/ baxw e rangi ye dám e cewm*
tapeworm *kerm e navári, kerm e kadu*
taphephoria *tars az zendebeguri*
tapiroid *con bini ye goráz*
tapotement *váže yue Faránsavi, táptáp e xamir (zadan) [con sine yá powt e bimár rá]*
tar *qir*
coal tar *qir e zoqálsang*
pine tar *qir e káj*
tarantula *roteil*
tarbadilio *táun e muwi/margámargi ye muwi*
tardive *dir, derangi*
tare *geráni ye ávand (i ke dar án cizi rixte va kewand)*
target 1 *ámáj.* **2** *yáxte yá andám e ámáj [ásibpazir]*
tarsal 1 *vábaste be báft e hambandi ye setabr e pelk e cewm.* **2** *vábaste be ostoxánhá ye kaf e pá*
tarsectopia *darraftegi ye ostoxán e kaf e pá*
tars(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye ostoxán e kaf e pá*
tarsocheiloplasty *kárdpezewki ye pelk e cewm, ke baráye* "trihiasis" *anjám miwavad.*
tarsoplasty *kárdpezewki ye rofugari ru ye pelk e cewm*
tarsopts *hamvári ye kaf e pá*
tarsus 1 *moc e pá.* **2** *báft e hambandi e bonyádi ye pelk e cewm*
tartar 1 *bitártrát e potásiyom.* **2** *jerm e dandán*
tartaric acid *gouhar e/jouhar e tártárik*
tartrate *tártárát, namak e gouhar e/jouhar e tártárik*
taste 1 *maze.* **2** *cewáyi, "Joz in lezzati haqir ke be vey miresad az in panj dar e gowáde con wenaváyi, va bináyi va yábáyi [buyáyi] va cewáyi, va barmacáyi [parmásew,* palpation*]." (ZBP, L1677 DB)*
taste blindness *nácewáyi*
tattooing *xálkubi*
tau *tau,* **Τ, τ** *19omin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni*
taur(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "gáv"*

taut(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "hamán"*
tautomerism *do izomer, ke be ásáni yeki já ye digari rá tavánad gereft.*
taxis 1 *suy e jonbew e yekjándár, peiro ye yek angize, ke yá be suy e angize ast [+] yá dur az án [-].* **2** *zur e dast hengám e já andáxtan e yek wekastegi ye ostoxáni*
taxologist *ostád e radebandi ye jándárán*
taxology *dánew e radebandi ye jándárán*
taxonomy *radebandi ye jándárán dar goruhhá ye viże az ruy e hambastegi ye ánán báham*
t.d.s. *kutáhe wode az Látin* ter diem sumendum *se bár dar ruz*
tea *barg e xowk e giyáh e* Camellia sinensis *bute ye cáy, dárá ye káfeyin,* theophylline*, gouhar e tannik, va rouqan e xowbu ye parrán*
tear 1 *daridan.* **2** *daridan va zaxmi kardan.* **3** *daridegi; páregi*
tears 1 *awk.* **2** *cekke ye angom yá casb*
crocodile tears 1 *awk rizew e temsáh hengám e javidan yá xordan.* **2** *awk e temsáh/awk e doruqin*
tease *bá suzan baráye ázmáyew e rizbini bardáwtan*
teasoon *qáwoq e cáyxori*
teat *nouk e pestán*
technetium *teknisiyom, yuwosti* [metal] *bá womár e atomi ye 43*
technique *ravew; fan*
technical *ravewi; fanni*
technician *fanwenás*
technique *fan, ravew*
Seldinger technique *rándan e sim dar suzan va sepas gozarándan e lule/*catheter *az ru ye sim, birun kewidan e sim va kávow e kávákhá ye gew/del, va andázegiri ye fewár, va oksyźen e xun va peikarebardári.*
technologist *fanwenás*
technology *fanwenási; ravew-wenási*
tectorial *vábaste be bám yá puwew*
tectum *bám*
teething *dandán darávardan*
tegmen *puwew; bám*
tegmental *puwewi, bámi, bámik*
tegmentum 1 *puwew.* **2** "mesencephalicum". **3** *baxw e powti ye páyakhá ye maqz*
tela *tár e tanandu; kártonak; tár e tártanak; taneste; "parde ye tártanaki"*
tela conjunctiva *báft e hambandi*
tela subserosa *parde ye tártanaki ye zir e ábwáme*
tela subserosa gastris *parde ye tártanaki ye zir e ábwáme ye biruni ye kom* [stomach]
tela subserosa uteri *parde ye tártanaki zir e ábwáme ye zehdán*
telangiectasia *gowádi ye muyraghá, siyáhragcehá yá sorxragcehá ye, pust, darunpuw yá har andám e digar e tan*
telangiectasia lymphatica *gowádi ye raghá ye sepidxuni*
telangiectasis *barjestegi ye yek* "telangiectasia"
telangiectatic *docár e/vábaste be gowádi ye muyraghá, siyáhraghá yá sorxraghá ye, pust, darunpuw yá har andám e digar e tan*
telar *vábaste be/con "parde ye tártanaki"*
tele-[1] *tah, páyán*
tele-[2] *dur*
telediagnosis *wenáxt e bimári az ráh e dur*
telemedicine *pezewki az ráh e dur*
telemetry *andázegiri az ráh e dur*
teleneuron *tah e yek pei*
teleost *máhihá ye ostoxándár*
telepathy *andiwe ye /maqz e digari rá xándan*

teletactor *bá komak e yek kafce ye larzán, bá kasi ke kar ast, soxan goftan*
teletherapy *darmán az dur, con bá parto ye* X.
telluric **1** *zamini.* **2** *vábaste be* "tellurium"
tel(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "tah"*
telodendron *wáxehá ye tah e mex* [axon] *e yáxte ye pei*
telognosis *vávenáxt az ráh e dur, (con xándan e peikare ye partounegári)*
telotism **1** *anjám e yek kár.* 2 *rást va saxt gawtan e nare*
telson *niw e każdom*
temperament *xim, xu*
choleric temperament *xawmin, xim e zardábi*
melancholic temperament *xim e afsorde*
phlegmatic temperament *xim e balqami/biháli*
sanguine temperament *xim e wuxowangi*
temperature *garmá*
absolute temperature *garmá dar páye ye sefr e náb = -273.15 C*
body temperature *garmá ye tan*
maximal temperature *garmáyi ke biw az án mikrobhá/jvu*há nemiruyand*
normal temperature *garmá ye hanjár*
optimum temperature *behtarin garmá baráye ruyew e kewt e mikrobhá*
room temperature *garmá ye xáne*
subnormal temperature *garmá ye zir e hanjár*
template *qáleb*
temple *gijgáh*
temporal *gijgáhi*
temporalis *gijgáhi*
temporosphenoid *gijgáhi wabpareyi*
tenacious *seft casbide; saxtgir*
tenacity *saxtgiri*
tenaculum *qolláb; cangak; zardpei*
tenaculum tendinum *zardpei ye negahdárande*
tender *dardnák, hengám e parmásew* [palpation]
tenderness *dardnáki ye jáyi az tan, hengám e fewordan bá dast*
tendines *zardpeihá*
tendinitis *ámás e zardpei*
tendinoplasty *kárpezewki va vásác** [repair] *e zardpeihá*
tendinous *vábaste be zardpei*
tendo *(látini) zardpei*
tendo Achillis *zardpei ye/Áwil/páwne*
tendon *zardpei; pei, lik* [lik, Gilaki]*
Achilles tendon *zardpei Áwil/páwne*
pulled tendon *kewidegi ye zardpei/lik**
riders' tendon *ásib e zardpeihá ye nazdik konande ye ránhá peiro ye asbsavári*
tendon of Zinn zonula ciliaris *zardpeihá ye źále* [lens] *ye cewm*
tendoplasty *kárpezewki va vásác** [repair] *e zardpeihá/likhá**
tendovaginal *zardpei va niyám e án*
tendovaginitis *ámás e zardpei /lik*va niyám e án*
tenesmus *zurzadan e dardnák va bihude hengám e mizew/mixtan* [urination]*va rinew/ridan* [defecation]
rectal tenesmus *girew e rástrude*
vesical tenesmus *girew e piwábdán*
tenia *kerm e kadu*
teniacide *kowande ye kerm e kadu*

ten(o)-, tenont(o)-, *piwvand, be maini* [meaning] *ye "zardpei", "lik*"*
tenodesis *duxtan e sar e zardpei/lik*be ostoxán*
tenodynia *dard e zardpei/lik**
tenolysis *kárdpezewki va boridan e casbandegihá ye zardpei/lik**
tenonectomy *váboridan e páreyi az zardpei/lik* va kutáh kardan e án*
tenonitis *ámás e zardpei/lik**
tenontagra *vátawu* ye zardpei/lik**
tenonitis *ámás e zardpei/lik**
tenoplasty *rofu ye zardpei/lik**
tenorrhaphy *duxtan e zardpei/lik**
tenostosis *ostoxáni gawtan e zardpei/lik**
tenosynovectomy *váboridan e niyám e zardpei/lik**
tenosynovitis *ámás e zardepi/lik* va niyám e án*
tenotome *kárd e viże ye boridan e zardepi/lik**
tenotomy *borew/boridan e zardepi/lik**
tenovaginitis *ámás e zardpei/lik* va niyám e án*
tension *kewew; kewidegi; tanew; andáze ye volt/voltáź; fewár e yek gáz con oksyźen dar xun*
 surface tension *kewew e ruygáni*
 wall tension *kewew e diváre (con diváre ye rag)*
tensor *kewande [con máhice]*
tent *cádor*
 oxygen tent *cádor e oksyźen*
tentacle *wáxak*
tentorial *vábaste be parde/puwew*
tentorium *parde, puwew*
ter-, *piwvand be maini* [meaning] *ye se; se barábar*
teratism *náhanjári*
terat(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "qul"*
teratogen *padid ávarande ye náhanjári* [abnormality] *dar ruyán* [embryo]
teratology *rewte ye ruyánwenási va ásibwenási ke bá náhanjárihá ye ruyán sarokár dárad.*
teratoma *gude* [tumor] *ye candbáfti/terátomá; biwtar dar toxmdán yá xáye padid miáyad*
teratomatous *vábaste be gude ye candbáfti ke biwtar dar toxmdán yá xáye padid miáyad*
teratospermia *peidáyew e yáxtehá ye náhanjár* [abnormal] *dar mani/áb e powt*
terbium *yuwost* [metal] *e kamyáb ke bá namád e* "Tb" *newán dáde miwavad. bá womár e atomi ye 65*
tere *málidan*
terebrant, terebrating *sonbá/sonbán/sonbande; suráxkonande*
terebration *dard e sonbande/suráxkonande*
teres *deráz va gerd con máhice yá zardpei*
tergal *powt, powti*
term **1** *váźe.* **2** *marz.* **3** *zamán e viże, con, páyán e zamán e ábestani*
terminad *besu ye páyán*
terminal **1** *páyáni.* **2** *páyán.* **3** *tah*
termination *páyáni; tah; band ámadan*
teremination *páyáni; tah; band ámadan*
terminology *dánew e váźegán e fanni/dánewik*
terminus **1** *váźe.* **2** *tah, páyán*
terra *zamin, xák*
 terra alba *xák e sepid*
territoriality *xák/sarzamin e viże ye zendegi ye yek jándár/jánevar; zamin; xáne*
terror *harás*

day terrors, pavor diurnus, *harás hengám e ruz*
night terrors, pavor nocturnus, *harás hengám e wab*
tertian *har se ruz yekbár, con tab*
tertiary *sevvomi; sevvom*
tertigravida *zani ke baráye sevvomin bár ábestan gawte*
teripara = **paraIII** *zani ke se bacce ye zende záyide*
tesla *yekkán e nirumandi ye meidán e áhanrobáyi barábar = womár e* "weber" *dar metr e cárguw*
tesselated *cizi rá cárguw-cárguw baxw kardan; cárguw-cárguw*
test[1] **1** *ázmáyew.* **2** *vákonew ximiyáyi*
test[2] *puwew e/puste ye saxt*
testaceous *dárá ye puste ye saxt*
testalgia *dard e xáye; xáyedard; toxmdard*
testectomy *váboridan e xáye; axte kardan*
testicond *jánevaráni con pil yá armadillo ke xáyeyewán dar wekam ast.*
testis *xáye; gond; toxm*
undescended testis *mándan e xáye dar wekam*
testitis *ámás e xáye/gond*
testosterone *hormon e narine/testosteron*
test type *nevewte, baráye ázmáyew e bináyi*
snellen's test type *nevewte, ye viźe baráye ázmáyew e tizbini*
tetanic *vábaste be kozáz*
tetaniform *be rixt e kozáz*
tetanigenous *padid ávarande ye parewhá ye máhiceyi yá berixt e kozáz*
tetanoid *con kozáz*
tetanus *bimári ye kozáz, ke máye ye án* <u>Clostridium tetani</u> *mibáwad*
tetany *angixtári ye máhicehá va peihá, peiro ye káhew e kalsiyom e xun, con dar kamkári ye gudehá* [gland] *ye "pārátyroyid", yá kambud e vitámin e "D"*
tetartaopia **1** *nábináyi ye 1/4 meidán e did.* **2** *kuri ye rang e ábi va zard, va tanhá didan e qermez va sabz (in bimári besyár kamyáb ast, va guyá conin bimáriyi pák nabude báwad)*
tetra-, *piwvand be maini* [meaning] *ye cahár*
tetrabrachius *doqoluhá ye behamcasbide, dárá ye cahár bázu*
tetracaine *tetrakáyin, dáru ye kerex konande baráye guy e cewm va darun e pelkhá*
tetrachirus *dárá ye cahár dast*
tetrachromic **1** *cahárrang.* **2** *bimári ye cahár rangi, ke dar án bimár az 7 rang e gostare ye rangi ye áftáb, tanhá 4 rang rá tavánad did.*
tetracyclic *cahárparhune*
tetracycline *dáru ye mikrobkow/jvu*kow, tetrásiklin*
tetrad *goruh e cahártáyi*
tetradactylous *cárangowti, kasi ke dast yá páyaw cahár angowt dárad.*
tetradactyly *cárangowti/dárábudan e cahár angowt (dast yá pá)*
tetraethylammonium *tetráetylamoniyom, ke fewár e xun rá páyin miyávarad.*
tetragonum *cárguw*
tetragonum lumbale *cárguw e kamari, ke cahár máhice ye kamari pirámun e án rá misázand*
tetrahydrocannabinol *tetráhydrokannábinol, dáru ye wimiyáyi ye, ke wire ye kárgar e "hawiw" ast.*
Tetrahymena *cárpardegán, takyáxtehá ye możakdár, ke dar źenetik bekár miravand, se parde ye daháni dar cap, va yek parde ye daháni dar rást dárand ke jonbán ast, biwtar dar áb e wirin ziste, bá bimohregán* [invertebrates] *hamzist-and.*
tetralogy *dárá ye cahár newáne yá cahár ák* [defect]
tetralogy of Fallot *"cár ák e Fállo* [Fallot]*", bimáriyi ke dar del/gew mádarzádi padid áyad.* **1** *suráx e miyán e do wekamce.* **2** *setabri ye wekamce ye rást.* 3 *tangi ye sorxrag e wowi va zir e án va be rást budan e páreyi az riwe ye Áortá [berásti, setabri ye wekamce ye rást, jozv e náhanjári* [abnormality] *nist, va az*

porkári ye wekamce ye rást padid miáyad va niz, riwe ye áorta hamiwe be su ye rást ast, ke divár e miyán do wekamce án rá az wekamce ye rást birun miranad. Ammá dar kár e kohan e "Fallot", án rá hanuz cahár ák mixánand, bá in ke do ák biw nist.] (JGS)

tetramastigote *dárá ye cahár tážak*

Tetrameres *guneyi kerm e rude ye juje va morq*

tetrameric *cahár joft*

tetramisole hydrochloride *hydroklorur e tetramizol, dáru ye kermkow*

tetranophthalmos *ruyán* [embryo] *e cahárcewm*

Tetranychus *guneti kane, tetránychus*

tetraploidy *dárá ye 4 dast kromozom/surkarp*

tetravalent *cárgoni*

tetrodotoxin *tetrodotksin, zahr e máhi ye* "puffer"*, ke kowande tavánad bud*

tetrose *qand e dárá ye 4 angewt/karbon*

texture *sáxtemán e báft*

textus *báft*

thalamus *tálámus baxwi az maqz, ke wekamce ye sevvom e maqz darun e án ast*

thalassemia *tálásemi, kamxuni ye kenár e daryá, ke az pedar yá mádar be bacce miresad, va sáxt e yek yá cand zanjir e hemoglobin dorost sáxte nemiwavad, (álfá, betá, deltá), rixt e* "homozygous" *e án ke tálásemi ye bozorg* [major] *nám dárad kowande ast, va rixt e* "heterozygous" *e án ke tálásemi ye xord* [minor] *nám dárad bá kamxuni hamráh ast.*

thalassoposia *nuwidan e áb e daryá, niz bengarid be* "mariposia"

thalassotherapy *darmán bá ábohavá ye daryá, yá wená dar daryá*

thalidomide *dáruyi xábávar, ke nazd e zanán e ábestan máye ye náhanjárihá* [abnormality] *ye bacce miwavad [nadáwtan e dast yá pá, yá dast o pá ye kucak* "phocomelia"*.]*

thallium, *yuwost* [metal] *e narm.* Tl *bá geráni ye atomi ye 204.37*

thall(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "wáxe" yá* "thallium"

thallus *giyáh e sáde ke na riwe, na sáqe va na barg dárad.; tane ye sáde ye giyáh; wáxe*

thalposis *garmá rá tavánestan daryáftan*

thanat(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "marg"*

thanatobiologic *vábaste be marg va zendegi*

thanatognomonic *newángar e marg*

thanatophidia *márhá ye zahrdár/kowande*

thanatophobia *tars e bimárgune az marg*

thanatophoric *margbár*

thanatopsia; thanatopsy *kálbodwekáfi*

thanatosis *marg e báft* [necrosis]

theasim *bimári ye barxáste az cáy nuwidan e biw az andáze; zahrzadegi bá* "thein"

thebaic *vábaste be afyun*

thebesian: thebesian valve *darice ye* "coronary sinus"

theca *niyám, qaláf*

theca follculi *niyám e noxodak e toxmdán*

thecal *niyámi, qaláfmánand*

Theileria *takyáxte* [protozoa] *ke bá niw e kane máye ye bimári ye guycehá ye sorx, lanfosithá va yáxtehá ye darunpuw e pestándárán, gáv, gusfand va boz migardad.*

theileriasis *bimári ye angal e* **Theileria**

theinism *bimári ye barxáste az nuwidan e biw az andáze ye cáy; cáyzadegi*

thelarche *bozorg wodan pestánhá hengám e residegi*

thele-, thel(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "nouk e pestán"*

theleplasty *kárdpezewki ye va bázsázi ye nok e pestán*

thelerethism *six/rást gawtan e nok e pestán*

thelitis *ámás e nok e pestán*
thel(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "nouk e pestán", bengarid be* "thele-"
thenad *besu ye kaf e dast*
thenal *vbábaste be kaf e dast*
thenar **1** *bálewtak e wasti ye kaf e dast.* **2** *kaf e dast*
theobromine *teobromin álkáloyi d e toxm e reside ye xowk e* Theobroma cacao,*wol konande ye máhicehá va mizeávar* [diuretic] *ast, raghá rá gowád karde, gew/del rá nirumand misázad*
theophylline *dar barg e cáy yáft wode, dastgáh e pei va gew/del rá barangixte, náyźehá rá gowád karde, máhicehá ye hamvár rá wol mikonad.*
theorem *táwak [M. Moqaddam] (bonesteyi ke bá andiwe bedast áyad)*
atomic theorem *engáre/manewte ye parmánuyi*/atomi*
theory *engáre, manewte,*
darwinian theory *engáre/manewte ye Dárvin*
Mechnikov's theory *engáre/manewte ye Mecnikof, ke padáfand e tan dar barábar e jvu*há/ mikrobhá, bá bigánexári ye guycehá ye sepid e xun ast. jvu* [<Kordi ye Sanandaji]/ mikrob*
quantum theory *partouzáyi va darkewidan* [absorption] *e nirubá candi* [quantity] *ye viźeyi bastegi dárad, ke bá formul e zir newán dáde miwavad:* E = h*v, h candi ye ostovár e* Plank's constant *ast va "v" basámad* [frequency] *e partou ast.*
recapitulation theory "ontogeny recapitulates phylogeny"
wave theory *engáreyi ke bar páye ye án, rouwanáyi, garmá, va barq/kahrobá be rixt e kuhe* [wave] *dar espáw* [space] *jábejá miwavad.*
theotherapy *darmán e bimárihá bá namáz va dinvarzi; xodádarmáni**
theque *xál e dárá ye melánin, miyán e pustorupust* [dermoepidermal junction]
therapeutic *darmáni; vábaste be darmán*
therapeutics *darmánwenási*
therapia *darmán*
therapist *darmángar*
physical therapist *darmángar e varzew*
respiratoru therapist *darmángar e damzadan*
speech therapist *goftár darmángar*
therapy *darmán*
anticoagulant therapy *darmán bá dáruhá ye piwgiri konande az laxte wodan e xun*
suggestion therapy *darmán bá foruxáni. bengarid be* "mesmerism"
behavior therapy *raftár-darmáni*
endocrine therapy *darmán bá hormonhá/hánimuhá**
group therapy *goruh darmáni*
narcosis therapy *darmán e negaránihá ye saxt va áwoftegi ye raváni bá xáb*
physical therapy *darmán bá varzew*
play therapy *darmán e kudakán e raváni bá bázi*
speech therapy *darmán e ákhá* [defects] *ye soxan goftan; goftárdarmáni*
theriogenology *rewteyi dar dámpezewki ke bá zádorud e jánevarán sarokár dárad.*
thermal *vábaste be garmá*
therm(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "garmá"*
theremoanesthesia *na garmá va na samá rá daryáftan/sahestan* [to sense]
thermocautery *suzándan*
thermocouple *dastgáh e andázegiri ye dareje ye garmá*
thermodynamics *dánew e garmá va niru* [energy] *va peivand e in do báham*
thermoelectric *peivand e niru va garmá*
thermogenesis *padid ámadan e garmá dar tan; garmázáyi ye tan*
thermogenous *padid ámadan bá garmá*
thermogram *nemudár e garmá*
thermograph *garmánegár*

thermohyperesthesia *garmá yá sarmá rá natavánestan bartáftan*
thermoinactivation *bá garmá az kár oftádan*
thermolabile; heat labile *bá garmá wekastan*
thermoluminescence *mátaki* [substance] *ke bá garmá rouwanáyi padid ávarad*
thermolysis **1** *wekastan bá garmá.* **2** *az dast dádan e garmá ye tan*
thermometer *damásanj*
Celsius thermometer *damásanj e sad-sadi*
centigrade thermometer *damásanj e sad-sadi*
mercurial thermometer *damásanj e jiveyi*
oral thermometer *damásanj e daháni*
rectal thermometer *damásanj e pendik**
tympanic thermometer *damásanj e guwi*
thermometeric *damásanjik*
thermometery *damásanji*
thermophil *mikrobi/jvu*yi ke dar garmá ye bálá 50-70* C *xub miruyad*
thermoplastic *rixtgiri dar/ bá garmá*
thermoplegia *áftábzadegi; garmázadegi*
thermopolypneic *kasi ke bá garmá tond-tond dam zanad*
thermoreceptor *pei ye girande ye garmá*
thermoresistant *páyá/páydár dar barábar e garmá*
thermosetting *har ce ke bá garmá saxt/seft gardad*
thermostable *páydár dar barábar e garmá*
thermostability *páydári dar barábar e garmá*
thermostasis *negahdáwt e garmá ye tan nazd e jándárán e xungarm*
thermostat *dar dastgáhhá ye garmázá, dastgáhi ke garmá rá dar andáze ye viżeyi yeknaváxt negahdárad.*
thermostromuhr *dastgáhi ke gardew e xun rá dar yeg rag andáze girad*
thermosystaltism *hamkewidan e máhice dar pei ye garmáyew e án*
thermotaxis *yeksán negahdáwtan e garmá ye tan*
thermotherapy *darmán bá garmá*
thermotics *dánew e garmá*
theromorphism *hamánandegi ye náhanjár* [abnormal] *e páeyi az tan e yek jándár e rade ye bálá, bá baxwi az tan e yek jándár e rade ye páyintar*
theta *hawtomin vát e* [letter] *dabire ye Yunáni Θ/θ*
thiabendazole *tiyábendázol, dáruyi kowande ye kermhá*
thiamine *tiámin, vitámin e B12*
thiazide *"tiyázid" goruhi az dáruhá ye mizeávar* [diuretic]
thickness *setabrá*
thiemia *afzáyew e gugerd e xun*
thigh **1** *rán.* **2** *keyle** [<*Gilaki*, inner aspect of thigh] *darun e rán.* **3** *cakare* [<*Gilaki*, posterior aspect of thigh] *powt e rán*
thigm(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "parmásew"* [touch]
thigmotropism *jonbew e jándár be su ye parmásew* [touching]
thinking *andiwe, andiwidan*
thio-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "gugerd"*
thiobarbituric acid *gouhar e/jouhar e/ asid tiobárbiturik*
thiosulfate *tiosulfát*
thiotepa *dáru ye alkyl konande baráye darmán e cangár* [cancer] *e pestán, toxmdán va piwábdán*
thiouracil *dáru ye darmán e porkári ye gude ye tyroyid*
thirst *tewnegi*
thlipsencephalus *ruyáni ke ostoxán e káse ye sar nadárad.*

thoracal *vábaste be qafase ye sine*
thoracentesis *suráx kardan e divár e sine baráye birun kewidan e áb, xun, yá cerk*
thoracic *vábaste be qafase ye sine*
thoracoabdominal *vábaste be qafase ye sine va wekam*
thoracocentesis *suráx kardan e divár e sine baráye birun kewidan e áb, xun, yá cerk*
thoracodidymus *doqoluháyi ke az sine beham casbideand*
thoracolaparotomy *wekáftan e wekam va sine*
thoracolumbar *vábaste be sine va wekam*
thoracopagus *doqoluháyi ke az jenáq e sine beham casbideand va ruyewán behamdigar ast.*
thoracoschisis *wekáf e mádarzádi ye qafase ye sine va qori ye/dabbe ye wow*
thoracotomy *borew (dádan) ru ye sine*
thorax *(qafase ye) sine*
thorium *torium, yuwost** [metal] *e gerán kamyáb ke partouzá ast bá womár e atomi ye 90, ke bá* "th" *newán dáde miwavad.*
thoroughpin *gowádi ye niyám* [sheath] *e moc e páye powti ye asb va gerdámadan e áb dar án*
thought insertion *pendár e bimárgune ke dar án bimár bávar dárad, andiwehá az án e u nist va az birun dar sar e u migozárand*
thought withdrawal *pendár e bimárgune ke dar án bimár bávar dárad, andiweháyaw rá kasi az maqzaw birun mikewad*
thread *nax*
Simonart's thread *naxháyi miyán e ámnion va bacce, hengámi ke áb e gerdágerd e bacce afzun gardad.*
threadworm *kermak,* <u>Enterobius vermicularis</u>
threshold *ástáne*
thrill *larzewi ke dar kaf e dast e pezewk padid áyad, hengám e parmásew* [palpation] *e jelo ye sine, ru ye del*
diastolic thrill *larzew e vátapewik*
systolic thrill *larzew e tapewik*
throat *galu*
sore throat *galudard, ámás e galu*
throb *zoqzoq zadan/kardan*
throbbing *zoqzoq (kardan)*
throe *dard e besyár saxt*
thromb(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "laxte ye xun"*
thrombocyte *tál, sokorje*
thrombocytemia *afzáyew e womár e tál/sokorje dar xun*
thrombocytopenia *káhew e womár e tál/sokorje dar xun*
thromboembolism *peidáyew e laxte va gir kardan e án dar rag*
thrombolysis *áb wodan e laxt e dar xun*
thrombophlebitis *ámás e rag bá peidáyew e laxte dar án*
thromboplastin *tromboplástin*
thrombosis *peidáyew e laxte dar raghá*
thrombotic *vábaste be peidáyew e laxte ye xun dar raghá*
thrombus *laxte ye xun, dar rag*
thrush *barfak, ámás e dahán bá qárc e* <u>Candida albicans</u>
thrust *hol dádan (dar darmán bá málew)*
thrypsis *xord wodan e ostoxán*
Thuja, arbor vitae, *tarávow e ábaki ye barghá ye suzani ye in deraxt,* <u>Thuja occidentalis</u>, *agar xorde wavad, zahrnák ast*
thuja *wáxehá ye táze ye* <u>Thuja occidentalis</u> *ke tab-bor va mizeávar* [diuretic] *ast va dar* "homeopathy" *bekár miravad.*
thumb, pollex, *wast e dast*

tennis thumb *bimári ye wast e dast celtapká*bázán* [tennis player]*, ke az ámás e vatar va áhaki wodan e* flexor pollicis longus *barmixizad*

thump *kust bá abzári kond*

thumps **1** *golije/sekseke ye asb.* **2** *ámás e wow nazd e xuk az kermak e* Ascaris

thumpversion *yek yá do kust be sine ye bimári ke delaw az zadan bázistáde, baráye bázistándan e larzew e wekamce* [ventricular fibrillation] *va áqáz e kust e rag* [pulse]

thyme, thymus vulgaris, *áviwan ke bádwekan* [carminative] *ast va* thymol, thymene, *va* cumene *dárad.*

thymectomy *váboridan e gude ye* [gland] "thymus"

thym(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* **1** *vábaste be tymus.* **2** *xu, xim*

thymus *gude ye/qonde ye "Tymus"*

thyroid *qáre* [<Gilaki]*

thyroiditis *ámás e qáre* [<Gilaki]*

thyrotoxicosis *porkári ye qáre*/tiroyid*

thyroxin *bengarid be* "thyroxine"

thyroxine 3.5, 3', 5' tetraiodothyronine*, ke dar tyroyid/qáre sáxte miwavad, suxtosáz e yáxtehá rá bálá borde, baráye kár va residegi* [maturation] *ye dastgáh e pey be án niyáz hast*

Ti *namád e* "titanium"

tibia *ostoxán e dorowt nei*

tibia valga *dorowtneihá xamide va az rástá ye miyáni ye tan dur miwavand.*

tibia vara *dorowtneihá xamide va be rástá ye miyáni ye tan nazdik miwavand.*

tibial *vábaste be dorowtnei*

tibialis *vábaste be dorowtnei*

tibiofibular *vábaste be dorowtnei va názoknei*

tibionavicular *vábaste be dorowtnei va návi*

tibioperoneal *bengarid be* "tibiofibular"

tibioscaphoid *vábaste be dorowtnei va návi/* tibionavicular

tibiotarsal *vábaste be dorowtnei va ostoxánhá ye kaf e pá*

tic *parew [e roxsár, wáne] ke hamánand e yek jonbew e hanjár* [normal] *ast, ammá bi xást e bimár padid miáyad, gáh raváni va gáh az bimári ye dastgáh e pei barmixizad*

tick *kane*

tick capitis *kane ye pust e sar*

tick favus *kane ye kacali*

tick galli *kane ye mákiyán*

tick glabrosa *kane ye pust e tan*

tick manus, tick manuum *kacali ye pust e kaf e dast*

tick pedis *kacali ye pust e kaf e pá*

tick tarsi *kacali ye pelk e cewm ke bá riw/zaxm hamráh ast*

tick sycosis *kacali ye riw*

tick unguum *kacali ye náxon*

tick versicolor = **pityriasis versicolor** *bimári ye derázáhang er pust ke bá lakkehá ye sefid yá rangi ye pust hamráh ast va dard o xárew o suzew nadárad.*

tinfoil *barge ye "álumiyomi"*

tinkle *ding, dingding, [ává ye zangsán ke gáh dar ru ye kávákhá ye wow va gáh agar havá dar sine rafte báwad wanide miwavad.]*

tinnitus *vezvez e guw*

tinnitus aurium *vezvezi ke dar guw wanide miwavad.*

tinnitus cerebri *vezvezi ke dar maqz wanide miwavad.*

tip *nok*

tip of nose *nok e bini*

tip oftongue *nok e zabán*

tipping *jonbándan/jonbew e nok e dandán, xodbexod, yá peiro ye dastkári*

tiqueur *(váźe ye Faránsavi) kasi ke* "tic" *dárad va yekjá ye tanaw miparad.*

tiring *(kárdpezewki ye ostoxán e kawkak) gerdágerde ostoxán e kawkak e wekaste rá bá sim beham joft kardan*
tissue *báft*
adenoid tissue *báft e sepidxuni*
adipose tissue *báft e carbi; carbu*
white tissue, yellow tissue, adipose tissue *báft e carbi; carbu*
areolar tissue *báft e hambandi ye rewtedár*
brown fat trissue *báft e carbi ye qahveyi*
cancelous tissue *báft e esfanji ye narm e sar e bandgáhi* [articular] *ye ostoxánhá*
cavernous tissue *báft e qári, báft e saxt va rást wavande*
compact tissue *báft e tupor*
cribriform tissue *báft e qári*
elastic tissue *báft e kewsán*
endothelial tissue *báft e darunpuw*
erectile tisssue *báft e saxt va rást wavande, con nare, cávul, nouk e pestánhá, va bini*
fibrous tissue *báft e rewteyi*
granulation tissue *báft e nousáz (ke já ye zaxmi rá por konad)*
interstitial tissue *báft e darzin*
lymphatic tissue *báft e sepidxuni*
lymphoid tissue *báft e sepidxuni*
mucous tissue *báft e hambandi ye larzánaki, con dar band e náf*
muscle/muscular tissue *báft e máhiceyi; mázbáft*
nerve/nervous tissue *báft e pei*
osseous tissue *báft e ostoxáni*
scar tissue *báft e dáq*
subcutanesous tidssue *báft e zirepusti*
titanium *titániyom, yuwost** [metal] *bá geráni ye atomi ye 47.90*
titilation *qelqelak*
titration *andázegiri ye yek mátak* [substance] *dar yek ábgune* [liquid]
titubation **1** *telou-telou xordan.* **2** *larzew e sar, va gáh tane, dar bimárihá ye moxce*
toad skin, follicular hyperkeratosis, *wáxi gawtan e noxodaki ye pust*
toad stool *qárc e zahri*
tobacco *tanbáku*
tobaccoism *xugari ye badxim be tanbáku*
tobramycin *tobramáysin, ántibiotiki ke kárkardaw mánand e* "Gentamicin" *ast.*
toc(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "záyemán"*
tocolysis *jelogiri az hamkewidan e máhicehá ye zehdán*
tocopherol *tokoferol/vitámin e* E
tocophobia *tars e bimárgune az záyemán*
toe *angowt e pá*
great toe *wast e pá*
hammer toe *angowt e pá ye cakkowi, ke biwtar dar angowt e dovvom dide miwavad, ke dar án band e dovvom va sevvom xamide ast, va con cakkow be páyin minegarad*
seedy toe *bimári ye qárci ye som e asb*
toenail *náxon e angowt e pá*
ingrown toenail *ruyew e náxon e pá va foruraftan e án dar guwt e angowt*
Togaviridae *xáneváde ye virushá/ viwan*há ye* Togaviridae
toilet **1** *pák kardan e yek zaxm va pust e pirámun e án.* **2** *pákize kardan e bimár pas az záyemán*
toko-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "záyemán"*
tolazamide *tolázámid, dáru ye káhande ye qand e xun*
tolbutamide *tolbutámi, dáru ye káhande ye qand e xun*

tolerance **1** *táb e/ravádári ye/bartáftan e dáruhá.* **2** *tavánáyi ye darreside* [acquired] *dar kárbord va bartáftan e dáruhá xorák e bálá* [high dose]
glucose tolerance *táb e/bartáftan e glukoz*
tolerant *bartábá ye/bartábán e/ravádár e*
tolnaftate *dáruyi benám e "tolnaftát"*
toluene *tolu-en, lástik, pelástik va ranghá rá dar xod áb mikonad; xordan yá damidan e án máye ye zahrzadegi migardad.*
tomatine *ántibiotiki ke az gouje farangi ye paźmorde ye qárci bedast miáyad*
-tome **1** *pasvand, be maini* [meaning] *ye "har ciz e borande; -bor".* **2** *tekke; páre*
tomo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "borew"*
tomography *(dar partounegári) peikasre bardáRi ye borewi*
-tomy *pasvand be maini* [meaning] *ye "boridan; borew dádan"*
tone **1** *(baráye máhice) tuw, ramaq.* **2** *cuni ye ává*
tongs *anbor, anborak*
tongue *zabán; zofán*
cleft tongue *zabán e wekáfdár*
coated tongue *zabán e bárdár*
raspberry tongue *zabán e con tamewk, ke dar maxmalak dide miwavad*
tonic **1** *niru; nirumand; nirubaxw*
bitter tonic *dáru ye talx e nirubaxw, con* quinine, quassia, *va* gentian
tonicity *niru ye báfthá ye tan; fewár e osmozi/ uzi/uzik*
tonicoclonic *baráye máhice, sefti/qavam va girew/kewew*
ton(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "sefti/qavam va girew/kewew"*
tono`clonic *baráye máhice, sefti/qavam va girew/kewew*
tonogram *nemudár e kewew*
tonograph *kewewnegár*
tonography *kewewnegári*
tonometer *fewársanj (e darun e cewm)*
airpuff tonometer *fewársanj (e darun e cewm) ke fewár rá bá yek pof e havá misanjad*
applanation tonometer *fewársanj (e darun e cewm) ke fewár rá bá fewordan va hamvár gardánidan e páreyi az saxtwáme ye guy e cewm andáze migirad*
tonometry *fewársanji (e darun e cewm)*
tonsil *bádámak*
third tonsil *bádámak e sevvom/galu*
tonsillar *vábaste be bádámak*
tonsillectomy *váboridan e bádámakhá*
tonsillitis *ámás e bádámakhá*
tonsill(o)-, *vábaste be bádámak(há)*
tonsilloadenoiderctomy *váboridan e bádámakhá va bádámak e sevvom*
tonus *tuw, ramaq*
tooth *dandán*
artificial tooth *dandán e sáxtegi*
cuspid teeth *dandánhá ye niw*
deciduous teeth *dandánhá ye baccegi, ke rixte já ye xod rá be dandánhá ye hamiwegi midahand*
embedded teeth *dandánháyi ke birun nayámade, zir e guwt e bon e dandán penhán mimánand*
eye tooth *dandánhá ye niw e báláyi*
hag teeth *dandánhá ye niw e báláyi va miyáni ke az ham dur báwand*
impacted tooth *dandáni ke nataváneste birun áyad*
incisor teeth *cahár dandán e niw e piwin*
malposed tooth *dandáni ke jáygáhaw nádorost báwad*
milk tooth *dandán e wiri*

permanent teeth *dandánhá ye hamiwegi*
premolar teeth *dandánhá ye korsi ye kucak/piwin*
stomach teeth *dandánhá ye niw e árváre ye páyini*
superior teeth *dandánháye zebarin*
wisdom tooth *dandán e xerad, sevvomin korsi*
wolf tooth *dandán e korsi ye piwin e nabálide ke gáh nazd e asb dide miwavad*
toothache *dandándard*
topagnosia *jáy e xod rá nawnáxtan; bá pirámun e xiw bigáne budan*
topectomy *váboridan e baxw e kucaki az lapak e piwáni ye maqz, baráye darmán e safyán/divzadegi* [epilepsy]
tophaceous *con sang e pá/gacsang*
tophus *rig; sang e pá; gacsang*
dental tophus *gacsang e dandán*
topical *ruye pusti*
topo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "já"*
topographic *vábaste be "já ye viže"*
topography *yek já yá baxw az tan*
topology *jáwenási; baxw wenási.* **1** *kodám já ye bacce dar kojá ye ráh e záyemán.* **2** *kálbodwenási ye páreyi az tan*
toponymy *nám e párehá ye tan*
torminal *con qulenj; con kulánj*
torose, torous *qolonbe-qolonbe*
torpid *tanbal*
torpor *tanbali*
torque *gewtávari; carxew e páreyi az yek sáxtemán gerd e áseaw* [axis]
torr *torr, yekán e 1/760 fewár e havá*
torrefaction *xowkándan; sorx kardan; bá garmá xowkándan*
torrefy *xowkándan; sorx kardan; bá garmá xowkándan*
torsades de pointe *[Faránsavi] guneyi tapew e wekamceyi, ke dar án voltáž e* QRS*há káste va afzude miwavad, va gáh* R *moujhá gerd e rástrá ye bonyádi* [baseline] *az bálá páyin ámde va sepas be bálá bázmigardad.*
torsion **1** *picew, gerd e áse* [axis]. **2** *carxew e áse ye cewm*
torsdiversion *picew e dandán gerd e áse ye derázaw*
torso *tane [bedun e sar yá andámhá]*
torticollis *gardan e kaj; kaji ye gardan; gardan-golábi*
labyrinthine torticollis *kaji ye gardan; az bimári ye kanálhá ye nimdáyere ye guw*
tortuous *picidel kajokoule; picápic*
Tortulopsis, *Tortulopsis guneyi az qárchá ye barfaki, dar dastgáh e dam zadan va govárerw va dastgáh e mize* [urine] *yáft miwavand*
torulosis *nám e kohne ye* "cryptococcosis"
torulus *noxodak, barjestegi ye kucak*
torus **1** *barjestegi.* **2** *canbar; canbarak*
totipotential *tavánáyi ye yáxteyi, ke be rixt e har yáxte ye digar tavánad darámad*
touch *parmásew; parmásidan; dast zadan*
abdominal touch *parmásew e wekam*
rectal touch *ázmáyew e rástrude bá angowt*
vaginal touch *ázmáyew e zehgir* [vagina] *bá angowt*
tourniquet *bandi ke ru ye andám baste jelo ye gardew e xun rá girad*
pneumatic tourniquet *kiseyi lástiki ye bárik ke gerd e bázu yá sáq e pá picand va por bád karde az gardew e xun jelogiri konad*
toxemia *peidáyew e zahr e bákterihá dar xun*

pregnancy toxemia, pregnancy disease, twin-lamb diseae; lambing paralysis *bimári ye miw e ábestan, ke doqolu yá seqolu ábestan ast yá yek bacce ye xeili bozorg ábestan ast, in bimári az kamxoráki padid ámade, dar páyán e ábestani piwámade, dastgáh e pei az kár oftáde be setorti/bihuwi va marg miyanjámad va máye ye án kamxoráki, va fewár* [stress] *ast.*

toxi-, *zahr*

toxic *zahrnák, zahrálu*

toxicity *zahrnáki, zahráluyi*

toxic(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "zahr", "bew"*

toxicogenic *"zahrzá", "bewzá"*

toxicologist *zahrwenás*

toxicology *zahrwenási*

toxicosis *zahrzadegi*

toxin *zahr, raz (ZBP, C334 FM); bew[<Pahlavi, bew (ZBP, C7652 BF)]; zahráb, "Bepuwid xeftán o xod barnewast -- yeki tiq e zahráb dáde be dast." (SF); warang, "Ce sud ast ar labaw nuw e jahán ast -- ke jánam rá warang e jávdán ast." (ZBP, L7766 VR)*

tox(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye,"zahr", "bew"*

Toxocara *goruh e kermhá ye abarxáneváde ye* Ascaridoidea

toxoid *zahrsán, zahr e mikrobi ke az bimárizáyiyaw káste, án rá baráye máyekubi/váksan bekár mibarand.*

Toxoplasma *toksoplásmá, goruhi az takkyáxtehá yer angali ke darun e yáxtehá ziste angal e parandegán va pestándárán-and, mizbán e rástin e ánán gorbe ast.*

toxoplasmosis *bimári ye takyáxtehá ye angali, be nám e* toxoplasma gondii *ke az sergin* [stool] *e gorbe padid miáyad., nazd e mardom biwtar newáne ye bálini nadárad, ammá bimári ye sahmgin niz dide miwavad ke bá ásib e maqz, cewm, máhicehá va del, jegar va wow hadmráh ast. Az ráh e joft niz gozawte ruyán rá docár mikonad. Hame ye gunehá ye in bimári mitavánad dám e cewm rá ásib resáne* [Chorioretinitis] *máye ye kuri gardad.*

trabecula *pásár; tár (e ávizande/kewande)*

arachnoid trabeculae *tár e tártanaki [ye narmwáme ye maqz]*

trabeculae of bone *pásár e ostoxán*

trabeculae carneae corrdis *pásárhá ye máhiceyi ye gew/del*

trabeculae of spleen; trabeculae splenicae *pásárhá ye seporz*

trabecular *con pásár/tár*

trabeculation *sáxtár e pásár/tár*

trabeculectomy *suráxkardan otáqak e piwin e cewm be zir e pelk, baráye káhew e fewár e darun e cewm dar "ábesiyáh"* [glaucoma]

trabeculoplasty *kárdpezewki ye pásárhá*

laser trabeculoplasty *kástan e fewár e cewm dar ábesiyáh, bá "leizer"*

trace **1***(candi ye) náciz; xármáye.* **2** *newán, newáne, raddepá*

tracer *radgir; peigir; radyáb*

trachea *náy; dar bandpáyán* [arthropod] *"náyźe"*

tracheaectasy *gowádi ye náy*

tracheal *vábaste be náy*

tracheitis *ámás e náy*

trachel(o)-, *gardan; con gardan*

trachelocystitis *ámás e gardan e piwábdán*

trachelodynia *dard e gardan*

tracheloschisis *wekáf e mádarzádi dar gardan*

trachelotomy *borew e gardan e zehdán*

trache(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye náy*

tracheobronchitis *ámás e náy va náycehá*

tracheolaryngeal *náy va neikanak; náy va barangánce* [larynx]

tracheoplasty *kárdpezewki va bázsázi ye náy*

tracheostomy *bázkardan e suráxi ruy e náy be gardan*
tracheotomy *borew ruy e náy*
trachoma *taráxom*
trachomatous *taráxomi*
trachyphonphonia *dorowti ye/gereftegi ye ává*
tracing *radgiri; radnegári; tor*giri [<guyew e Jahromi]*
track *ráh; rad (e pá yá har ciz e jonbande); tor* [<guyew e Lori]*
tract **<u>1</u>** *baxw, páre.* **<u>2</u>** *yek daste pei.* **<u>3</u>** *ráh*
alimentary tract *ráh e govárew*
ascending tract *yek daste pei ke be su ye maqz ravad.*
internodal tracts *ráhhá ye rasánew e angizew e barqi az gere ye sinusi* [sinus node] *be gere ye dehlizi-wekamcei dar del/gew*
intestinal tract *rude ye kucak va bozorg*
pyramidal tract *ráh e peihá az puste ye maqz be maqz e tire*
traction *kewew*
cervical traction *kewew e gardan*
tongue traction *kewew e zabán baráye báznegahdáwtan e ráh e havá*
tractor *abzár e kewande*
tractus **1** *ráh.* **2** *pei*
tractus hypothalamohypophysialis *daste pei ye hypotálámus be hypofiz*
tractus opticus *ráh e pei ye cewmhá*
tractus pyramidalis *ráh e herami az maqz be maqz e tire*
tractus spinothalamicus *ráh e maqz e tire be tálámus*
tragus *korjan* [cartilage] *e riwbozi [barjestegi ye se guw, mánand e riw e boz ke dar jelo ye surár e guw ast]*
trainable *ámuzew pazir*
training *ámuzew*
bladder training *baráye kudakán, ámuzew e negahdáwtan e wáw/mize*
bowel training *baráye kudakán, ámuzew e negahdáwtan e sergin*
trait **1** *dárábudan e źen/gen e yek bimári, ammá bedun e newánehá ye bálini.* **<u>2</u>** *raftár e viźe*
trance *buwásp*
hypnotic trance *buwásp bá foruxáni* [talking to] *ye bimár*
tranquilizer *(dáru ye) árámbaxw*
major tranquilizer *dáru ye árámbaxw e nirumand baráye divánegán*
minor tranquilizer *dáru ye árámbaxw e sabok, baráye negaráni/delwure*
trans **1** *(dar ximiyá/wimi) atom yá riwe dar do sar.* **2** *(dar kromozom) dárá ye do źen e degargun gawte*
trans-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "ánvar", "ánsu"*
transaminase *tránsamináz "máyeyi* [enzyme] *ke "ámin" rá az yek asid e/gouhar e ámindár* [amino acid] *wekáfte va án rá be yek "2-keto acid" micasbánad"*
transanimation *zende gardánidan e bimár bá damidan e dahán-be-dahán*
transsatrial *az ráh e dehliz e del/gew*
transbasal *az ráh e kaf e káse ye sar*
transcalvarial *az ráh e ásmáne ye/saqf e káse ye sar*
transcatheter *az ráh e/az darun e yek náyźe*
transcript *runevewt e yek gouhar e hasteyi* "nucleic acid"
transcription *runevewtsázi az yek rewte* DNA
transdermal *az ráh e pust*
transducer *"vágardun", [dastgáhi ke yek rixt e niru rá be rixt e digar migardánad, con fewár e xun rá be rixt e kahrobá/barq darmiyávarad.]*
transdural *az ráh e saxtwáme ye maqz*
transection *az derázá boridan; az pahná boridan*
transfaunation *resándan e yek angal az yek jánevar be jánevari digar*

transfection *jouhar e hasteyi* [nucleic acid] *ye yek virus/ viwan* yá "bacteriophage" rá be yek jánevar yá bákteri zadan va án rá bimár kardan*
transfer *jábejá kardan; jábejáyi*
transferase *máyeyi* [enzyme] *ke yek páre az yek mátak* [compound] *rá be mátak e digar miresánad.*
transference *dar ravándarmáni, xawm yá mehr e xod rá be pedar yá mádar e xiw be pezewk váxándan va u rá bejá ye pedar yá mádar yá kas e digari pásoxgu dánestan.; váxánew*
positive transference *váxánew e mehrámiz*
negative transference *váxánew e xawm/bizári*
transferin *betáglobulin e serom/áb e xun ke áhan rá jábejá mikonad*
transfix *az in su be ánsu cizi rá softan/suráx kardan*
transfixion *gerdágerd boridan, con boridan e sáq e pá va jodákardan e án az tan e bimár*
transformation 1 *degargun sáxtan, va be rixti digar darávardan.* **2** *degarguni ye yek yáxte ye hanjár* [normal] *be cangár* [cancer]
transfusion *zadan e xun be kasi*
exchange transfusion *payápei az bimár xungereftan va be u xun zadan, tá ánjá ke biwtar e xun e bimár bá xun e dahande jáygozin gardad.*
fetomaternal transfusion *raftan e xun bacce be mádar az ráh e joft be mádar*
transient *zudgozar, candgáhe*
transillumination *gozarándan e rouwanáyi az páreyi az tan*
transistor *"tranzistor"* *láyeyi názok az mátaki/máddeyi nimerasáná* [semiconducting] *ke se elektrod dárad, benám e* "emitter, base, *va* collector"*, ke kár e "*cathode, grid *va* plate" *e yek lule ye bihavá* [vacuum tube] *rá anjám midahad.*
transition *dar "źenwenási", <u>degarguni ye yek xál, az źen/gen</u>, con jáygozini ye yek* "purine base"*, yá* "pyrimidine base" *bejá ye yek* "purine base"*, yá* "pyrimidine base" *e digar*
translocation "*jánewini" [ye páreyi az yek kromozom/surkarp* be kromozomi/surkarpi* digar]*
translucent *"rouwan" [ánce ke rouwanáyi az án begozarad]*
transmembrane *"<u>har do su ye yek parde ye yáxte</u>", mátak* [substance] *e sepideyi/proteini ke ham az birun va ham az darun e parde ye yáxte dide tavanad wod.*
transmigration *raftan az yek su ye tan be su ye digar*
transmissible *residan as kasi be kasi digar; vágir; vágirdár; gozará*
transmission *vágiri; vágirew; gozar*
horizontal transmission *vágiri, residan e bimári az yek tan be tani digar con az ráh e áb yá tarávowhá]*
vertical transmission *residan e yek bimári az powti be powt e digar*
transmitter *ferestande*
transmural *guwtáguw; az in su be án su; sarásari*
transpalatal *az ráh e kám/suráx kardan e kám e ostoxáni*
trasnsparent *rouwan, conánke nur az án begozarad*
transplant *peivand zadan/kardan*
transplantation *peivand*
bone marrow transplantation *peivand e maqz e ostoxán*
transport *gozar (e mátakhá* [material] *az parde ye yáxte bedarun yá birun)*
transposition *jábejáyi*
transposition of the great vessels *jábejáyi ye mádarzádi ye sorxrag e wowi va Áortá conán ke sorxrag e wowi az wekamce ye cap va áort az wekamce ye rást birun áyad.*
transection *borew e az pahná/guwtáguw*
transseptal *az insu be án su ye tiqe/diváre*
transsternal *az insu be án su ye jenáq e sine*
transthoracic *az insu be án su ye divár e sine*
transudate *páláyew e áb (e kamproteyin) az andámi yá parde ye andámi. [besanjid bá: tarávow =* exudate*; páláyew=*transudare*]*
transurethral *az ráh e mizeráh*

transvaginal *az ráh e zehgir*
transvenous *az ráh e siyáhrag*
transversalis *az pahná; guwtáguw*
transverse *guwtáguw*
transversus *az pahná, 90 dareje be áse* [axis] *ye derázá*
transvestism *(baráye zanán) jáme ye mardáne puwidan; (baráye mardán) jáme ye zanáne puwidan*
trapeze *cárkenár*
trapezium *docáne; cárkenár*
trapezoid *be rixte docáne; vábaste be ostoxán e docáne*
trauma *ásib, kust, zaxm, riw; (dar ravánpezewki), ásib, takán*
occlusal trauma *ásib barxáste az ruyeham joft nawodan e dandánhá hengám e javidan*
psychic trauma *ásib e raváni*
traumatherapy *darmán e zaxm va ásibhá*
traumatic *peiro ye zaxm va ásibhá*
traumatism *ásib/kust/zaxm e tanáni/raváni*
traumat(o)-, *piwvand be maiyi* [meaning] *ye ásib/kust/zaxm e tanáni/raváni*
traumatologist *kárdpezewk e ásibhá ye barxáste az kust*
traumatology *dánew e kárdpezewki ye ásibhá va zaxmhá*
traumatophilia *bimári ye raváni, ke dar án bimár az ásib va zaxm e kust yá az kárdpezwki wodan xowaw áyad*
traumatopism *ruyew yá jonbew e jándári, peiro ye kust*
tray *sini*
impression tray *siniyi be rixt e/pasáhang/máhak* [horseshoe] *baráye qálebgiri ye dandánhá*
tread *ásib e bálá ye baxw e wáxi ye som* [coronet] *e pá ye asb, peiro ye barxord e pasáhang/ máhak* [horseshoe] *e pá ye digar*
treatment *darmán*
conservastive treatment *darmán e sabok, baráye bimárán e pir yá ranjur*
curative treatment *darmán e riweyi/bonyádi*
drug treatment *darmán e dáruyi*
hygenic treatment *darmán e behdáwti*
light treatment *darmán bá nur/rouwanáyi*
medical/medicinal treatment *darmán e dáruyi na kárdpezewki*
palliative treatment *darmán e newáneyi [na riweyi]*
oreventive/prophylactic treatment *darmán e piwgiri*
sewage treatment *páksázi ye gandáb, conánke baráye kárbordháyi joz nuwidan bekár tavánad raft.*
specific treatment *darmán e viže yek bimári*
symptomatic treatment *darmán e newánehá ye bimári*
tree *deraxt, ánce ke be deraxt mánad*
bronchial tree *deraxt e náyce*
Trematoda *xáneváde ye kermhá ye tremátod*
trembles *larzew e máhice, nátaváni va zamin xordan nazd e gáv va gusfandi ke* "white snake root (Eupatorium rugosum)", *yá* "rayless golden rod (Hadplopappus heterophyllus)" *xorde báwad, dide miwavad.; Xordan e wir yá farávardehá ye wir in jánevarán nazd e mardom máye ye bimári ye wir* [milk sickness] *migardad.*
tremor *larzew*
action tremor *larzew e máhice hengám e kár*
coarse tremor *larzew e áheste*
continuous tremor *larzew e peivaste*
darkness tremor *larzew e cewm e jánevari ke dar táriki negah dáwte wode báwad*
essential tremor *larzew e powt dar powt, ke dar 50 sálegi áqáz miwavad noxost larzew e riz dar_dasthá-st sepas bázu, zabán, páhá va tane milarzad va bá wuridegi saxttar migardad*
fine tremor *larzew e riz*

flapping tremor *larzew e bálzanak*
intention tremor *larzew hengám e jonbew e xodxáste*
passive tremor *larzew hengám e ásáyew*
purring tremor *larzew e sine ye gorbe hengám e xorxor*
rest/resting tremor *larzew hengám e ásáyew, ke gáh hanjár* [normal] *ast va gáh dar bimári ye* Parkinson *dide miwavad*
senile tremor *larzew e pirán*
tremulous *larzán*
trephination *suráx kardan e/gerdbori ye ostoxán yá nini ye cewm* [cornea] *be rixt e gerd*
trephine *arre ye gerdbori baráye ostoxán yá nini ye cewm*
trepo-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "carxew"*
treponema *bákteri az xáneváde ye* Spirochaetaceae *tážak e jonbán dar sar va tah dárand, dar dahán, rude va dastgáh e narinegi va mádinegi yáft miwavand. In bákterihá bimári ye kuft/*syphilis [Treponema pallidum], "yaws" [Treponema pallidum pertenue], *va* "pinta" *hastand.*
treponema vincentii *ámás e dahán va guwte bon e dandánhá rá nazd e mardom padid ávarde va máye ye mordan e báft e dahán migardad, va* Borrelia vincentii *niz xánde miwavad.*
treppe *afzáyew e pellekáni ye zur e máhice, peiro ye angixtan e payápei*
tri-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "se, 3"*
triad 1 *har áxwij e segonji* [trivalent element]. 2 *har ciz e se páre; segáh*
adrenomedullary triad *"segáh e porkári ye maqz e qondehá/qoddehá ye ru ye gorde* [kidney]*," ke hormonhá ye án faráván dar xun rixte máye ye afzáyew e fewár e xun, tapew e del va xisi/xi kardan* [sweating] *migardad*.
triage *radebandi va margomir e jang yá har dożaxtari* [disaster] *ye digar baráye niyáz va jáy e darmán*
trial *ázmáyew*
triangle *sebar*
Einthoven triangle *sebar e* Einthoven*, baráye xándan e vektor* [*barfáyand/* vector] *e barqi ye kár e del dar* EKG *ye rást yá cap va bálá yá páyin*
Scarpa triangle *se bar e ráni*
triangular *be rixt e sebar*
tribadism 1 *(baráye zanán), warm e yekdigar rá málidan.* 2 *nazd e zanán, adá ye gáyew rá bá yá bedune nare ye/kir e sáxtegi darávardan*
tribe *il, bálá ye gune* [genus]*, zir e xáneváde* [family]
tribenoside *dáruyi ke baráye ámás e siyáhraghá va gowádi ye ánán/váris be kar miravad*
Tribolium *susk e árd va dánehá/qalle, qermez e qahveyi, be andáze ye 3.5 mm,* Tribolium confusum*, va* Tribolium castaneum *do gune ye bozorg e án hastasnd.*
tribulosis *zahrzadegi ye gusfand bá giyáhi be nám e* Tribulus terrestris
tricephalus *ruyán* [embryo] *e sekalle*
triceps *máhice ye sesar*
trichiasis 1 *peidáyew e rewtehá ye musán, dar mize* [urine]. 2 *ruyew e mu gerd e har suráxi.* 3 *ruyew e może va foruraftan e án dar pust*
Trichinella *guneyi kerm e gerd nazd e xuk va mardom, ke bimári ye* "trichinosis" *rá dar padid miyávarad., Kermakhá az raghá ye lanfi/sepidxuni behame já reside, va az xordan e guwt e álude ye kam/nápoxte padid miáyad*
trichloride *trikloráyd/triklorur dárá ye se atom e klor/* Cl
trichloracetic acid *gouhar e/jouhar e* trichloracetic, *jouhar e nirumand baráye tahnewándan e mátak e* [substance] *sepideyi niz baráye suzándan e zegil* [warts] *bekár miravcad*
trichloroethylene *"trikloretylen" dáru ye ábgar* [solvent] *e sátvuni** [industrial *ke dar gozawte baráye bihuwi bekár miraft*
trich(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "mu"*
trichobezoar *bizahri ke az mu padid áyad. bengarid be* "bezoar"
Trichodectes *wepew*
Trichodectes canis *wepew e sag*

Trichodectes equi *wepew e asb*
Trichodectes sphaerocephalus *wepew e gusfand*
trichoglossia *zabán e muynák*
trichoid *con mu, mánand e mu*
trichology *muwenási*
trichome **1** *har ciz e mánand e mu.* **2** *jolbakhá ye ábi-sabz ke zanjiri beham casbideand*
trichomegaly *dorowtmuyi, bimári ye mádarzádi, ke dar án kudak kamxerad va kutule ast va abru va może ye porpowt dáwte va dám e cewm* [retina] *niz dar in bimárán mipusad* [degeneration]
Trichomonas *guneyi angal e táźakdár dar rude va dastgáh e mize* [urin] *ye mohredárán va bimohregán* [invertebrates] *miziyad, bimári bá án gáh newáneyi nadárad yá bá ámás, suzew, xárew va tarávow hamráh ast.*
trichomoniasis *bimáriyi ke az trikomonás barmixizad*
trichomoniasis vaginalis *bimáriyi ke az trikomonás dar zehgir* [vagina] *barmixizad va bá ámás, suzew, xárew va tarávow hamráh ast.*
trichomycosis *bimári ye qárci ye mu; kacali*
trichomycosis axillaris *kacali ye mu ye zir e baqal*
trichonodosis *"mu ye gerenák" bimári ye kamyábi ke dar án pust saxt ast va mu be dowvári birun tavánad ruyid, va berixt e gere-gere darmiáyad.*
trichopathy *bimári ye mu*
trichophagia *muxári/mujavi [bimári ye raváni]*
trichophytobezoar *bizahri ke az mu va rewtehá ye giyáhi ye behampicide padid áyad.*
Trichophyton *qárcháyi az raste ye barfak /* Moniliales*, va gunehá ye faráván dárad.*
trichophytosis *barfak, bimáriyi ke az qárchá ye* "Trichophyton" *barxizad*
trichoptilosis *bimári ye mu, ke dar án mu berixt e par miruyad*
trichorrhexis *bimári ye mu, ke dar án mu miwekanad; wekanandegi ye mu*
trichorrhexis nodosa *bimári ye mu ke dar án mu gereh-gereh wode, puwew e ruyi ye án wekaste mirizad*
trichoschisis *wekáftan e mu*
trichosis *pormuyi; muynáki*
trichosis carunculae *muynáki ye gerehá ye/xálhá ye guwti ye awki ye cewm*
trichosporosis *bimári ye barxáste az qárc e* Trichosporon
trichostrongylosis *bimári ye angali az kerm e* Trichostrongylus
Trichostrongylus *guneyi kerm e gerd, ke dar rude ye mardom, ziste, saraw rá zir e darunpuw e rude ye bárik penhán mikonad.*
Trichothecium [roseum] *guneyi qárc az raste ye barfak* [Moniliales] *ke sib va cub e alvár rá pusánde be rang e goli darmiyávard* [pinkrot]
trichotillomania *"mukani" bimári ye raváni ke dar án bimár peivaste mu ye xod rá mikanad.*
trichotomous *se-páre*
trichromasy *tavánáyi ye didan e se rang e bonyádi: sorx, zard, va ábi, ke digar ranghá as ámixtan e in se padid áyad.*
trichromatism *bengarid be* "trichromasy"
trichromatopsia *bengarid be* "trichromasy"
trichromic *vábaste be se rang e bonyádi yá tavánáyi ye didan e in se rang. bengarid be* "trichromasy"
trichterbrust *sine ye qifi* "funnel chest"
trichuriasis *bimári ye angali bá kerm e gerd e* "Trichuris"
Trichuris *kerm e gerd, ke sorxnáyaw con mu názok ast*
tricipital **1** *dárá ye se sar.* **2** *vábaste be máhice ye sesar*
triclocarban *triklokárbán, dáru ye gandzodá ke bákterihá ye gram + rá kowte, niz kami gram- rá niz mikowad.*
triclofos sodium *triklofos sodiyom dáru ye xábávar*
tricornuate *sewáx; dárá ye se wáx*
tricuspid *selatti; darice ye se latti ye del/gew*

Trid *kutáh wode baráye* “tridium”*, se ruz*
tridactylism *dast yá pá ye se angowti*
trident, tridentate *sewáxe*
tridermoma *terátomi ke bortunpuw, miyánpuw va darunpuw dáwte báwad*
triester *(dar ximiyá), dárá ye se ester*
trifid *se páre, se baxw*
trifluridine *trifluridin, dáru ye viruskow/ viwan*kow*
trifoliosis *"sebarge", bimári nazd e asb ke az xordan e wabdar e* "hybrid" *padid áyad va newáne ye án ámás e pust va dahán va ranjuri ast*
trifurcation *sewáxe*
trigeminal **1** *se qolu.* **2** *vábaste be pei ye seqolu/panjomin pei ye maqzi*
trigeminy **1** *setá-setá.* **2** *dar navár e gew/va zadan e del se kust e hanjár* [normal] *sepas yek kust e náhanjár con, zadan e náhengám e dehlizi yá wekamceyi*
triglyceride *triglyserid*
tricuspid *selatti*
tricyclic *dárá ye se parhun*
trident, tridentate *se wáxe*
tridermogenesis *dar ruyew e ruyáb, dárá ye se láye ye záyá*
-triene *(pasvasnd e ximiyáyi), dáráye se band e dotáyi*
triethylamine *trietylámin, zahri ke az guwte e máhi ye gandide padid áyad.*
trifacial *pei ye panjom e maqzi*
trifid *sewáxe, se páre*
trifluperidol *trifluperidol, dáru baráye darmán e bimári ye raváni/anduh/wádi, va manewgosastegi* [schizophrenia]
trifoliosis *bimári ye wabadar, ke az xordan e sebarge/wabdare dorage padid ámade bá ámás e dahán va newánehá ye sarásari dar tan hamráh ast.*
trigeminal *vábaste be pei ye panjom e maqzi*
trigeminy **1** *setá-setá.* **2** *se kust e rag* [pulse] *payápei*
triglyceride *triglyserid, se molekul e gouhar e carbi*
trigonal *sebar*
trigone *sebar, seguw*
trigonum *sebar, seguw*
trigonum inguinale *sebar, seguw e kewále ye rán*
trigonum submentale *sebar/seguw e zir e cáne*
trihydroxy *trihydroksi/dárá ye se " hydroksy"* (OH)
triiodide *dáráy e se atom e yod*
trimethoprim *trimetoprim, dáru ye darmán e mááriyá*
trimorphous *se-rixt, se-parhib*
triolism *duwárm* [love] *e setane/do mard va yek zan, yá do zan va yek mard*
triophthalmos *ruyán* [embryo] *e se cawm, [do rox bá se cawm]*
triorchid *dárá ye se gond/xáye*
triorchidism *dárá ye se gond/xáye*
triorchism *dárá ye se gond/xáye*
triose *qand e dárá ye se atom e angewt/zoqál*
triotus *dárá ye se guw [baráye wenaváyi]*
tripatite *sepáre, dárá ye se baxw*
triphasic *segáh; segáhe*
triple angle *abzár e dandánpezewki ke dasteaw tá labe ye borande se guwe/se xam dárad; sexam*

triple blind *"<u>sekur</u>" [dar ázmáyewhá ye darmáni ye pezewki, ke dar án na bimár, na kasi ke dáru rá be bimár midahad, va na kasi ke hude* [result] *ye daremán rá barresi mikonad, hic yek nemidánad, ke ce be bimár dáde wode]*
triplet **1** *seqolu.* **2** *segáne, con se źále* [lens]
triplex **1** *seqolu.* **2** *segáne, con se źále* [lens]
triploid **1** *yáxtei dárá ye se dast kromozom [surkarp*]*
triploidy *nazd e mardom, dárá budan e se dast kromozom [surkarp*]. 69 kromozom. ke dar ruyán e oftáde faráván ast.*
triplopia *sebini; az yek ciz se peikare didan*
tripod *sepáye*
tripod of life, vital tripod *sepáye ye ján, maqz, del va wowhá*
tripodia *dárá ye se pá*
tripositive *dárá ye se bár e evári/ávari*
tripsis **1** *málew.* **2** *sáyew; sáyidan*
-tripsy *(pasvand, dar kárdpezewki), "xord kardan"*
tripus **1** *sepáye.* **2** *ruyán* [embryo] *e doqolu, dárá ye se pá*
triquetrous *seguw*
triquetrum *seguw*
trisaccharide *qandhá ye setáyi/seqandi*
trismus *kelid wodan e dandánhá, az newánehá ye kozáz*
trisomy *peidáyew e yek kromozom [surkarp*] e fozunidar yáxteyi ke* "diploid" *do kromozomi ast*
tritanopia *bimári ye besyár kamyáb e cewm ke dar án bejá ye cahár gune yáxte ye kalleqandi* [cone] *tanhá qermez va sabz dide miwavad va ábi va zard dar kár nist, Cem* [reason] *e in bimári gáh az dáruhá ye zahrnák ast, yá jodáwodan e dám e cewm* [retina] *va yá bimári ye maqz*
tritanopsia *bengarid be* "tritanopia"
tritium *tritium, gáz oksyźen e* ^{3}H, *gázi partoumand*/ radioactive *ast.*
triturate *sáyidan va berixt e gard darávardan*
trituration *sáyew va berixt e gard darávardan*
triturator *dastgáh e gardsáz/gardkon*
trivalence *segonji*
trocar *sonbe; trokár, baráye softan e divári dar tan con sine yá wekam va birun kewidan e áb*
trochanter *loqme /har yek az do barjestegi ye zir e sar e ostoxán e rán*
trochanter major *loqme ye bozorg*
trochanter minor *loqme ye kucak*
troche *ábnabát e gerd yá xáydis* [ovoid], *dáráye dáru baráye makidan va darmán e galu*
trochiscus *bengarid be* "troche"
trochlea *qerqere*
trochlea of humerus *qerqere ye ostoxán e bázu*
trochlea musculi obliqui superioris bulbi *qerqere ye ru ye ostoxán e piwáni ke az miyán e án zardpei ye máhice ye orib e báláyi ye guy e cewm migozarad*
trochlear *qerqereyi*
trochleariform *be rixt e qerqere*
trochlearis *qerqereyi*
trochoid *mánand e qerqere; qerqeresán; qerqereyi*
Troglotrema; Troglotrema salmincola *guneyi kerm e qollábdár, viźe ye máhi ye qezelálá va máhi ye ázád, ke dar gorde* [kidney] *va zir e pust e in máhihá ziste va barande ye* "Neorickettsia helminthoeca" *mibáwad, va xordan in máhi nazd e mardom newánehá ye zahrzadegi padid miyávarad.*
trombicula *guneyi kane*
trombicula autumnalis *kerm e/wafire ye kane ke dar pust e mardom va jánevarán xárew va ámás midahad*
trombicula muscae domesticae *kane ye qermez e magas e xánegi*
trombiculiasis *bimári ye barxáste az kane ye* "trombicula"

tromophonia *larzew e ává*
trophedema *xiz e peivaste ye pá va sáq e pá*
trophic *vábaste be xorák*
-trophi, -trophin *pasvand be maini* [meaning] *ye "xorák"*
troph(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "xorák"*
trophonosis *bimárihá ye vábaste be xorák/xorál* [nutrition]
trophopathy *bimárihá ye vábaste be xorák/xorál* [nutrition]
trophotherapy *darmán bá xorák*
trophozoite *rixt e jonbande ye takyáxtehá*
-trophy, *pasvand be maini* [meaning] *ye "xorál"* [nutrition]
tropia *luci (ye cewm)*
-tropic *pasvand be maini* [meaning] *ye "garáyew"*
tropical *garmsiri, miyán e 23 dareje ye abáxtari* [northern] *va 27 dareje ye nimruzin* [southern] *do su ye kamarband e zamin* [equater]
tropin *pasvand be maini* [meaning] *ye "garáyew be"*
tropism *garáyew*
tropometer *dastgáh baráye andázegiri ye dareje ye pacidegi ye yek ostoxán e deráz*
tropomyosin *tropomyizin, proteini dar máhice ke baráye kár e máhice be án niyáz hast.*
troponin *proteini dar máhice ke az hamkewidan e máhice jelogiri mikonad*
trough *wiyár/kanál e deráz e kamźarfá*
truncal *vábaste be "tane"*
trunace *az pahná boride*
truncus *tane*
truncus arteriosus *tane ye sorxragi*
truncus arteriosus communis *tane ye sorxragi, áortá va sorxrag e wowi*
truncus coeliacus *tane ye sorxragi ye seliyák ke kom* [stomach], *seporz* [spleen] *va jegar rá xun midahad*
truncus pulmonalis *tane ye sorxragi ye wow*
truncus vagalis anterior/posterior *tane ye pei ye dahom e maqzi, piwin/pasin*
trunk *tan, tane*
lymphatic trunk *tane ye sepidxuni*
truss *dabbe-band/fatqband [ke az karbás, yuwost [áhan] yá kew sáxte wode] dabbe rá darun e wekam negahmidárad.*
trypanosoma *angal e takyáxteyi, táźakdár, ke mohredárán va bimohregán rá docár karde bimárihá ye gunáguni padid miyávarand., Angal bá niw e pawe, magas va digar xarfastarhá* [insects] *be mardom yá jánevarán miresad.*
auditoria trypanosoma brucei *dar Áfriqá faráván ast va az niw e magas e tse-tse be mardom va gáv miresad; anbár e virus dar jánevarán e dożágáh* [wild] *ast, dar jánevarán e xánegi bimári ye sabok padid miyávarad. Ammá dar gáv mitavánad kowande báwad. [bimári ye "nagana"]*
trypanosoma cruzi *ke dar Ámriká bimári ye sag, gorbe, wabkur, muw va armadillo rá padid ávarde, nazd e mardom bimári ye* "Chagas" *rá padid miyávarad.*
trypanosoma vivax *ke asb, gáv, boz, gusfand, va zarráfe rá docár karde, dar Áfriqá, va Ámriká ye miyáne va nimruzin* [southern] *dide miwavad., Bimári ye "nagana" rá padid miyávarad.*
trypanosomiasis *bimáriyi ke az "* trypanosoma" *padid miáyad.*
Gambian trypanosomiasis *bimári ye biże ye "Gámbiá"*
trypomastigote *rixt e reside* [adult] *ye* trypanosome *ke yáxteyi deráz ast vá táźaki dar sar dárad, va pardeyi dar jelo dárad ke jonbán ast*
trypsin *máyeyi ke mátakhá* [substance] *ye sepideyi rá miwekanad, dar rude ye kucak yáft miwavad*
trypsinogen *piwmáye ye "trypsin" ke az separine* [pancreas] *mitarávad*
tryptophan *tryptofán, mátak e sepideyi, ke baráye ruyew e bacce va hamtarázi* [equilibrium] *ye sepidehá nazd e bozorgsálán darbáyast ast.*
tsetse *magas e "tsetse" ke dar Áfriqá yáft miwavad.*

tuba *lule*
tuba acustica *lule ye wenaváyi, ke guw e miyáni rá be sorxnáy ye bini* [nasopharynx] *mipeivandad*
tuba auditiva *lule ye wenaváyi, ke guw e miyáni rá be sorxnáy ye bini* [nasopharynx] *mipeivandad*
tuba auditoria *luleyi ke guw e miyáni rá be xorxná ye bini* [nasopharynx] *mipeivandad*
tuba uterina, tuba Fallopii *lulehá ye Fállop/zehdán ke az guwe ye zehdán jodáwode be toxmdán miresad*
tubal *vábaste be lule*
tube *lule*
auditory tube *lule ye wenaváyi*
collecting tubes *lulehá ye gerdávarand e ye gorde* [kidney]
endotracheal tube *lule ye náy*
esophageal tube *lule ye sorxnáy*
eustachian tube *lule ye ostáw/wenaváyi*
Fallopian tubes *lulehá ye Fállop az zehdán be su ye toxmdánhá*
feeding tube *lule ye xorák (resáni/dar kom* [stomach]*)*
medullary tube *lule ye darun e maqz e tire*
nasogastric tube *luleyi az bini be darun e kom*
neural tube *lule ye pei*
test tube *lule ye ázmáyew*
thoracostomy tube *luleyi ke az divár e sine darun e sine gozáwte, ánce tarávow gerd e wowhá-st birun kewad.*
tracheostomy tube *suráx kardan e náy va gozáwtan e lule dar án baráye dam zadan*
x-ray tube *lule ye parto ye Rontgen/* X
tuber 1 *barjestegi.* **2** *loqme*
tuber calcaneum *loqme ye páwne*
frontal tuber/ tuber frontale *loqmehá ye ostoxán e piwáni, bálá ye do káse ye cewm*
tubercle *gere/gereh; gude [Gilaki]*
mental tubercle *gere ye/gereh e/ gude ye ostoxán e cáne*
tuberculin *tuberkulin, máyeyi ke az básil e sel sázand va, az án ru ye pust kubide, az ruy e vákonew e pusti áwkár miwavad ke áyá bimár dar gozawte bá básil e sel barxord dáwte yá nadáwte.*
tuberculosis *bimári ye sel*
tuberculosis miliaris disseminata *bimári ye sel e arzani* [miliary tuberculosis] *ye parákande*
pulmonary tuberculosis *sel e wow*
tuberculous *seli*
tubercle *gere/gereh; gude [Gilaki]*
tuberculum *gere/gereh; gude [Gilaki]*
tuberculum costae *gude ye sar e powti ye dande ke be mohre ye powt micasbad*
tuberculum ossis scaphoidei *gude ye ostoxán e návi ye moc*
tuberculum sella turcica *gude ye ostoxán e zin e toriki*
tuberositas *barjestegi; loqme*
tuberositas tibiae externae/internae *loqme ye dorowt-nei, biruni/daruni*
tuberosity *barjestegi*
tuboabdominal *lule ye zehdán va wekam*
tubo-ovarian *lule ye zehdán va toxmdán*
tubo-ovaritis *ámás e lule ye zehdán va toxmdán*
tuboplasty *kárdpezewki va bázsázi ye lule ye zehdán/lule ye wenaváyi*
tubotympanic *lule ye/kanál e guw va parde ye guw*
tubular *vábaste be lule*
tubule *lule ye kucak, náyże*
collecting tubule *náyżehá ye gerdávarand e ye mize* [urine] *dar gorde* [kidney]
lactiferous tubules *náyżehá ye wir dar pestán*
seminiferous tubules *náyżehá ye wosr/mani*

tubulization *negahdári dar náyźe, ravewi baráye rofu ye peihá ye gosaste, ke dar án tah e boride ye pei rá dar náyźeyi nehádе, va án rá be xod rahá mikonand, pei dar lule ruyide ráh e xod rá miyábad.*
tubuloracemose *náyźe ye wáxe-wáxe, con riwe ye deraxt*
tubulorrhexis *páre gawtan e náyźehá ye gorde* [kidney]
tubulovesicular *náyźe va anbánce*
tubulus *lule ye kucak, náyźe*
tubulus biliferous *lule ye kucak e barande ye wir*
tubulus renalis *lule ye kucak e gorde*
tubuli seminiferi contorti *lulehá ye kucak e picápic e manibar/wosrbar*
tubus *lule*
tubus digestorius *lule ye govárew*
tuft *kaláf; mangule; kákol, kavile, bow, pup, naqule*
enamel tufts *kaláfhá ye miná ye dandán*
tugging *sehew e* [feeling of] *kewidegi/kewide wodan*
tularemia *tuláremi, biári ye javandegán, niz mardom va jánevarán e doźágáh, nazd e xarguw, sanjáb dide wode va az áb e álude mardom rá docár tavánad kard.* Francisella tularensis, *básil e in bimári ast, tab va larz va tandard az newánehá ye án ast. Gunehá ye govárewi, cewmi, daháni/galuyi, wowi ddárad.*
tumefaction *bád kardan; pof kardan*
tumescence *bád(kardegi); pof(kardegi)*
tumeur *qodde [váźe ye Fariánsavi]*
tumor *qodde; gude [<Gilaki]*
tumor *qodde; qonde; gondak (ZBP, C8548 FM); gude [<Gilaki]; pel/pil (ZBP, C252 FM)*
adipose tumor *gude ye carbi*
benign tumor *hupel; gude ye nikxim*
Burkittt's tumor *bengarid be* "lymphoma"
cavernous tumour *bengarid be* "hemangioma"
malignant tumor *doźpel/dowpel; gude ye badxim*
Wilm's tumor *gude ye badxim e yáxtehá ye ruyáni* [embryo] *ye gorde* [kidney], *nazd e kudakán*
Tunga *guneyi kayk benám e dánewik e* Dermatophilus penetrans *dar sarzaminhá ye garmsiri va zir e garmsiri dar Ámriká va Áfriqá*
Tungsten *tungsten, yuwosti* [metal] *báwomár e atomi ye 74, ke bá* "W" *newán dáde miwavad, rewtehá ye názok e besyár saxt az án misázand.*
tunic *parde, puwew*
tunica *parde, puwew*
tunica abdominalis *puwew e mánhicehá ye wekam, nazd e asb va digar jándárán*
tunica adventitia *parde ye/ puwew e andámhá ye luleyi*
tunica adventitia tubae uterinae *parde ye/puwew e lulehá ye zehdán*
tunica albuginea ovarii *parde ye/puwew e saxt e lifi ye toxmdánhá*
tunica albuginea testis *parde ye/puwew e saxt e lifi ye xáyehá/gondhá*
tunica conjunctiva bulbaris *parde ye/puwew e guy e cewm*
tunica externa vasorum *parde ye/puwew e biruni ye raghá*
tunica fibrosa splenis *parde ye/puwew e lifi ye seporz*
tunica intima vasorum *darunpuw e raghá*
tunica mucosa nasi *darunpuw e bini*
tunica mucosa tympanica *darunpuw e guw e miyáni*
tunica muscularis gastris *darunpuw e máhiceyi ye kom* [stomach]
tunica muscularis ureteris *darunpuw e máhiceyi ye mizráh*
tunica serosa *ábwáme*
tunica serosa peritonei *ábwáme ye darun e wekam*
tunica submucosa urethrae muliebris *ábwáme ye zir e darunpuw e mizráh e zanán*
tunica vasculosa bulbi *láye ye miyáni ye ragdár e, rangi ye guy e cewm; ragwáme ye miyáni ye cewm*

tuning fork *kuk-kon; kukgar; rudsáz "be barbat co báyast, barsáxt rud -- barávard Mázandaráni sorud." (ZBP. L6565, SF)*

tunnel *áhun*

aortico-left ventricular tunnel *áhuni az bálá ye darice ye áortá be wekamce ye cap, ke mádarzádi-st va con náresáyi ye darice áortá kár mikonad*

carpal tunnel *áhun e moc e dast*

turban *dastári, ke be sarpicand*

ice turban *dastár e por az yax, baráye xonak kardan e sar, yá dar ximiyádarmáne, baráye rizew e mu*

turbid *tire, tár con áb*

turbidity *tiregi, tári con áb*

turbinate **1** *quze; wanx* [<wankhah (Sanskrit)].* **2** *ostoxán e wanx/quze ye* bini.* **3** *con gerdálu* [turning top, dreidel] *ye baccehá*

turbinotomy *boridan e wanx* e/quze ye bini yá guw*

turgescence *bád (kardegi)*

turgid *bádkarde, va porxun*

turgor *pori ye hanjár* [normal] *e yek báft*

turista *nám e Mekziki baráye delpice ye "wekamravew e jahángardán"*

turmeric *zardcube*

turmschädel *kalle ye xarbozeyi, ke az juwxordan e zudras e darzhá ye ostoxánhá ye sar padid áyad.*

Turner syndrome *bengarid be* "syndrome"

turnover *jonbew bedarun va be birun; káhew va jánewini; tajá* [rate] *ye/nerx e kárbord va jánewini yek ciz*

turpentine *trebántin, rouqn e káj/kájiyán*

tus. tusus [Latin] *sorfe*

tussigenic *máye ye sorfe*

tussive *vábaste be sorfe*

twig *wáxe ye rag yá pei*

twin *yeki az doqoluhá*

twinge *tir kewidan*

twinning **1** *záyew e doqolu.* **2** *dotáyi*

twitch **1** *parew e máhice.* **2** *qollábi ke az suráxi begozaránand, con dar rán e asb, baráye kárdpezewkihá ye sabok*

twitching *parew e máhice*

tylectomy *váboridan e yek tude/gude/kabare*

tyloma *kabare*

tylosis *kabare*

tylosis ciliaris *setabri ye pelkhá ,peiroye ámás va zaxm ánhá*

tympanal *vábaste be guw e miyáni yá parde ye guw*

tympanic **1** *vábaste be guw e miyáni.* **2** *con zang*

tympanism *bádkardegi, con kus*

tympanites *bádkardan e wekam, peiro ye gerdámadan e áb yá havá dar rude yá wekam*

tympan(o)-, *(piwvand), guw e miyáni yá parde ye guw*

tympanocentesis *softan e parde ye guw baráye birun kewidan e áb az guw e miyáni*

tympanomalleal *vábaste be parde ye guw va ostoxán e cakkowi*

tympanoplasty *rofu ye parde ye guw*

tympanotomy *boridan e parde ye guw*

tympanum *parde ye guw; guw e miyáni*

type *gune, sán*

athletic type *con pahlavánán; pahlaváni*

blood type *goruh e xuni*

pyknic type *xepele, xepeli*

typhl(o)-, **1** *kur.* **2** *vábaste be rude ye kur* [cecum]

typhlodicliditis *ámás e darice ye rude ye kur va tah e rude ye kucak*
typhlosis *kuri*
typhlostomy *báz kardan e rude ye kur va sáxtan e suráxi be birun e wekam*
typhoid *con tifus*
fowl typhus *tifus e morq-o-xorus, ke newánehá ye án xábáluyi, naxordan e dáne, sosti va delpice va saranjám marg ast*
typhus *tifus, bimári ye riketsiyáyi, sardard, tabolarz, lakke va dáne ru ye pust ke az niw e kayk e muw be mardom miresad, kane* [tick] *va wepew niz barande* [carrier] *ye bimári tavánand bud.*
typical *viźe*
typing *radebandi; goruhbandi*
typing of blood *wenáxtan e goruh e xuni*
typology *radebandi; radewenási*
tyranism *sangdeli ye bimárgune*
tyr(o)-, *(vábaste be) panir*
tyroid *vábaste be "panir"*
tyrosine *Tyrozin (yek gouhar/jouhar e amini)*
tyrosinemia *bimári ye suxtosáz e* "tyrosine" *va afzáyew e án dar xun; yek rixt e án dar nouzád dide miwavad va bá náresáyi ye jegar va gorde* [kidney], *zud máye ye marg migardad. Gune ye dovvom e án cewm va pust rá docár mikonad. Kaf e dast va pá wáxi* [callous] *wode va nini ye cewm* [cornea] *tával zade va zaxm miwavad va bá kami ye xerad hamráh ast.*
tyrotoxicon *mátak* [substance] *e zahrnák ke dar wir, panir va bastani ye mánde yáft miwavad*
tyrotoxicosis *bimári ye barxáste az zahrnáki ye* tyrotoxicon *sargije, sardard, larz, vámew* [vomiting], *delpice, gereftan e máhicehá, va marg*
Tyzzeria *guneyi takyáxte ye angali, ke nazd e bacce ordak e xánegi rude ye kucak rá docár karde máye ye margomir migardad*
tzetze *bengarid be* "tsetse"

Uu

U *newán e uranium, uracil, uridine,unit, yekán e jahán ye konew e máyehá* [enzyme activity]

u *yekán e tude ye atomi*

uberty *záyáyi*

udder *pestán e gáv va barxi digar pestándárán, ke 2 yá biwtar nouk e pestán dárad*

UDP *kutáh wode baráye* uridine diphosphate

ulalgia *dard e guwt e bon e dandán*

ulatrophy *xord raftan e guwt e bon e dandán*

ulcer *zaxm, xastegi*

aphthous ulcer *zaxm e/xastegi ye barfaki*

decubitus ulcer; bedsore *dováj-xast* [dováj <Guyew e Zartowti ye Ardakán + xast <xastan]*

chickle ulcer, chiclero ulcer *zaxm e sálaki,* "cutaneous leishmaniasis" *viże ye Ámriká ye nimruzin* [southern], *Mekzik va Guatemálá,* "<u>Leishmania mexican mexicana</u>" *máye ye án ast va con sálak, zaxm e pusti ye án dar wew máh behbud yáfte, magar dar narmak e guw, ke cand sál bejá mánde va saranjám korjan* [carilage] *e lále ye guw rá az miyán mibarad.*

duodenal ulcer *zaxm e davázdahe*

Lipschüz ulcer *zaxm e tizro ye warm e zan* "ulcus vulvae acutum"

neurogenic/neurotrophic ulcer *zaxmi ke peiro ye boridegi ye pei ye báfti padid áyad*

perforating ulcer *zaxm e softá/suráxkonande, con dar pá, rude, kom*

pudendal ulcer *zaxm e warmgáh* "granuloma inguinale"

Rokitansky-Cushing ulcer *ásib e maqzi ke gáh bá zaxm e sorxnáy, kom* [stomach] *yá davázdahe hamráh ast.*

soft ulcer *átewak*

stercoral ulcer *zaxmi ke dar rástrude, peiro ye xowki ye wekam, az sergin* [stool] *e xowkide padid áyad*

varicose ulcer *gowádi ye raghá ye pá ke bá zaxm hamráh gardad*

ulcerate *xastan; zaxm gawtan*

ulceration **1** *xastan; zaxm gawtan.* **2** *zaxm*

ulcerative *zaxmi; bá zaxm; bá xastegi*

ulcerogenic *máye ye zaxm (gawtan); zaxmzá*

ulcus *zaxm, xastegi*

ulcus ambulans *zaxm e xazande va xorande*

ulcus serpens corneae *zaxm e xazande ye nini ye cewm* [cornea]

ule-, *bengarid be* "ulo-"

ulectomy **1** *váboridan e báft e narm.* **2** *váboridan e guwt e bon e dandán*

ulitis *ámás e guwt e bon e dandán*

ulna *zand e zirin*

ulnar *vábaste be zand e zirin*

ulnaris *vábaste be zand e zirin*

ulnocarpar *vábaste be zand e zirin va moc e dast*

ulnoradial *vábaste be zand e zebarin va moc e dast*

ul(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye:* 1- *"dáq"* [cicatrix/scar]. 2- *vábaste be guwt e bon e dandán*

ulocace *zaxm e guwt e bon e dandán*

ulocarcinoma *cangár e guwt e bon e dandán*

uloglossitis *ámás e guwt e bon e dandán*

ulorhagia *xunrizi az guwt e bon e dandán*

ulotripsis *javán negahdáwtan e guwt e bon e dandán bá málew*
ultimate *vápasin, páyáni, durtarin*
ultimum moriens *dehliz e rást, vápasin andám e tan hengám e marg*
ultra-, *(piwvand) biwine; farásu*
ultracentrifuge *miyángoriz/medigoriz* besyár tond, ke anuhá*/molekulhá rá az ábguneyi jodá mikonad*
ultradian *tondtar az ruzi yekbár*
ultrafilter *(pálune ye/parde) ye nimetarává*
ultrafilterate *ánce ke az parde ye nimetarává gozawte báwad; az parde ye nimetarává gozarándan*
ultrafilteration *az parde ye nimetarává gozarándan*
ultramicroscope *rizbin e bá meidán e tárik, baráye didan e rizehá ye kolloyidi*
ultramicrotome *rizbor, baráye rizbin e rucaki** [electronic]
ultrasonic *peźvák; dárá ye basámad e biw az 20000Hz, yá biw az* $5x10^5$ *(ke guw e mardom án rá natavánad wanid)*
ultrasonics *cehrwenási ye peźvák, baxwi az fizik/cehrwenási ke bá basámadhá ye biw az 20000Hz, sarokár dárad*
ultrasonograph *dastgáh e peikarebardári (az andámhá ye daruni ye tan) bá peźvák/dastgáhi ke bá basámadhá* [frequency] *ye biw az 20000Hz kár mikonad*
ultrasonography *peikarebardári az andámhá ye daruni ye tan bá peźvák/dastgáhi ke bá basámadhá* [frequency] *ye biw az 20000Hz kár mikonad*
ultrasound *peźvák*
ultrastructure *sáxtemán e harciz, farásu ye rizibin e sáde*
ultraviolet *parto ye farásu ye banafw va zir e parto ye Rontgen*
umber *xák e sorx/xák e dárá ye oksid e áhan, manganez, va silis, ke baráye rang bekár miravad*
umbilical *náfi*
umbilicate *be rixt e náf*
umbilicate *be rixt e náf; goud*
umbilicus *náf*
umbo *barjestegi ye gerd va kucak, noxodak; tokme*
umbra *sáye*
uncal *con qolláb*
unciform *berixt e qolláb*
uncinaria *kermhá ye qollábdár* Ancylostomidae
uncinariasis *bimári ye kermhá ye qollábdár;* hookworm disease
uncinate *be rixt e qolláb yá xár*
uncinatum *qollábi; be rixt e qolláb*
unconscious **1** *bihuw.* **2** *(dar ravánpezewki) náxodágáh*
unction *roqan; roqanmáli*
unctuous *rouqani*
uncus **1** *qolláb, har ciz e qolláb-mánand.* **2** *baxw e piwin e qolláb-mánand e cin e* parahippocampus
undercut **1** *baxwi az dandán ke miyán e ru ye javande va guwt e bon e dandán ast.* **2** *baxwi az kamán e dandán ke jelo ye gozáwtan e dast-dandán e sáxtegi rá begirad; baxwi forurafte dar dandán e sáxtegi ke jelo ye darjánewini ye án rá begirad*
undernutrition *kamxoráki*
undersensing *dar noxráz e gew* [cardiac pacemaker]*, darnáyáftan e kár e del/gew va barangixtan e bijá ye gew/del*
undertoe *kaj wodan e wast e pá va xábidan e án zir e digar angowtán e pá*
undifferentiated *baráye báft e cangári* [cancer]*, náras, birixt*
undifferentiation *baráye báft e cangári, nárasi, birixti*
undine *jám e cewmwuyi*

undinism *vábaste be* "undine"*, "ferewte ye ábzi" varankámegi* [sexual desire] *bá áb, mize, va mixtan* [urine/urination]"
undulant *mouji; con mouj/kuhe ye áb, bálá va páyin ravande, con tab* [fever]
undulation *(con) kuhe ye áb/ mouj (bálá va páyin raftan)*
unilaminar *yekláyeyi*
unilateral *yeksuye*
unilobar *yeklapake; taklapake*
uninuclear *takhasteyi*
uniocular *yekcewmi*
union *behbudi, juwxordan*
unipolar *yekmexi; takmexi*
unisexual *dárá ye andám e visani* [sexual] *ye nar yá mádde, na hardo*
unit **1** *yekkán.* **2** *baxw, con baxw e kudakán, biderangi* [emergency]
dental unit *baxw e dandánpezewki*
intensive care unit *baxw e parastári ye biderangi/ baxw e parastári ye viźe*
international unit *yekkán e jaháni*
Kienböck unit *yekkán e andázegiri ye paro ye Rontgen/*X*, ke 0.1 andáyi-st ke máye ye sorxi ye pust* [erythema] *báwad.*
mouse unit *kamtarin andáze* "estrogen" *ke nazd e muw e bitoxmdán, máye ye wáxi wodan e puwew e zehgir* [vagina] *wavad.*
rat unit *bengarid be* "rat unit"
Somogyi unit *yekkán e Somogi, kamtarin andáze az "ámyláz" ke 1 mg glukoz dar 30 pál* [minute] *ázád konad.*
USP unit *yekkán e* USP (United States Pharmacopeia)*, baráye dárhá, hormonhá va hargune farávarde ye pezewki va darmáni bekár miravad*
X-ray unit *bengarid be* "Kienböck unit"
univalent *takgonji*
unmyelinated *bedun e puwew e myelini*
unorganized *nábesámán; bihandám*
unrest *náárámi; biárámi*
unsaturated *náfarqárde; nápor*
unsex *bardáwtan toxmdán yá xáye*
unstriated *(baráye máhice) hamvár, bedun e xatxat*
uprighting *rást kardan e dandán e kaj*
upsilon *bistomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni* "ν"
uptake *bardáwt, darkewidan*
urachus *nazd e bacce darun e zehdán mizeráhi* [urethra] *ke piwábdán rá be "alantois" micasbánad va pas az záyemán "zardpei ye náfi" rá misázad*
uragogue *mizeávar, wáwávar*
uranisc(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kám", "ásmáne ye dahán"*
uraniscochasma *wekáf e kám*
uraniscoplasty *kárdpezewki ye behsázi ye kám*
uraniscus *kám*
uranium *"urániyom" yuwost* [metal] *e partouzá bá womár e atomi ye 92*
uran(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "kám"*
uranoplasty *kárdpezewki va vásác** [repair] *e kám*
uranorrhaphy *duxtan e kám*
uranoschisis *wekáf e kám*
uranoschism *wekáf e kám*
uranostaphyloplasty *kárdpezewki va vásác** [repair] *e kám e saxt va narm*
uranostaphylorrhaphy *kárdpezewki va rofu ye kám e saxt va narm*

uranostaphyloschisis *wekáf e kám e saxt va narm*
uranyl *urányl* UO_2^{2+}
urea *ure,* $CO(NH_2)_2$, *ke az gouharhá ye ámini* [aminoacids] *dar gorde padid miáyad, va dar mize* [urine] *birun mirizad*
urease *máyeyi* [enzyme] *ke "ure"/* "urea" *rá wekaste va az án* CO^2 *va ámonyák misázad*
uremia *fozuni ye ure dar xun*
uremic *bimári ke docár e fozuni ye ure dar xun ast*
uresis *mixtan (riwe ye zamán e aknun: miz-,) wáwidan*
ureter *mizenáy; miznáy*
ureteral *vábaste be mizenáy/miznáy*
ureteritis *ámás e mizenáy/miznáy*
ureter(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "mizenáy, miznáy"*
ureterocele *gowádi ye tah e mizenáy/miznáy ánjá ke be piwábdán miresad*
ureterocolostomy *bázkardan e miznáy be rude ye bozorg*
ureterocystoneostomy *dobáre bázkardan e miznáy be be piwábdán*
ureteroenterostomy *bázkardan e daháne ye miznáy be rude*
ureterogram *peikare ye miznáy bá parto ye Rontgen*
ureterography *peikarebardári az miznáy bá parto ye rontgen*
ureteroileostomy *gowudan e daháne ye miznáy be tah e rude ye kucak*
ureteroneocystostomy *miznáy rá be já ye novini be piwábdán duxtan*
ureteropelvioplasty *vásác e/bázsázi ye peivandgáh e miznáy bá lagance ye gorde* [kidney]
ureteroplasty *vásác e/bázsázi ye mizenáy*
ureteroproctostomy *peivand e mizenáy be tah e rástrude*
ureteropyelonephritis *ámás e miznáy, lagance va gorde* [kidney]
ureterorectostomy *báz kardan e miznáy be rástrude*
ureterorrhaphy *duxtan e miznáy*
ureterotomy *borew dádan e/boridan e miznáy*
ureterotrigonosigmoidostomy *peivand e miznáy va sebari az piwábdán bá rude ye bozorg e sini*
ureteroureterostomy *beham duxtan e do sar e boride ye miznáy behamdigar*
ureterovaginal *vábaste be miznáy va zehgir*
ureterovesicostomy *duxtan e miznáy ru ye já ye digari dar piwábdán*
urethra *mizráh; mizeráh*
urethral *vábaste be mizráh/mizeráh*
urethremphraxis *baste wodan e mizráh*
urethritis *ámás e mizráh*
urethro-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "mizráh"*
urethrocele *sibak emizráh nazd e zanán, ke az suráx e mizráh birun zanad*
urethrocystopexy *rofu ye sar e gowádgawte ye mizráh dar piwábdán*
urethrodynia *dard e mizráh*
urethrography *peikarebardári az mizráh bá parto ye Rontgen*
urethropenile *vábaste be mizráh va nare*
urethroperineal *vábaste be mizráh va miyándoráh* [perineum]
urethropexy *rofu ye kárdpezewki ye mizráh (va casbándan e án be ostoxán e lagan va niyám e máhice ye rást e wekam nazd e zanáni ke mize bixáste e bimár az mizráh birun rizad.)*
urethrrhaphy *rofu ye mizráh*
urethrrhorrhea *birun rixtan e náxáste ye mize* [urine] *az mizráh*
urethroscope *dastgáh e didan e mizráh*
urethrostenosis *tangi ye mizráh*
urethrostomy *báz kardan e suráxi baráye mizráh dar miyándooráh* [perineum]
urethrotrigonitis *ámás e sebar e mizráh*

urethrovaginal *vábaste be mizráh va zehgir*
urethrovesical *ábaste be mizráh va piwábdán*
-uria *pasvand be maini* [meaning] *ye "wáw, mize", con glycosuria, birun rixtan e qand dar mize/wáw*
uric *vábaste be mize/wáw*
 uric acid *gouhar e/jouhar e Urik*
urecemia *fozuni ye jouhar e Urik dar xun*
uricosuria *birun rixtan e jouhar e Urik dar mize/wáw*
urinal *wáwdán; piyále ye wáw/mize*
urinalysis *ázmáyew e mize/wáw*
urinary *vábaste be/dárá ye/ sázande ye mize/wáw*
urinate *wáwidan; mixtan (riwe ye aknun, "miz-")*
urination *mixtan; mizew; wáwidan*
urine *wáw, mize*
 residual urine *xub tohi nawodan e piwábdán pas az mixtan/wáwidan; bázmándan e mize dar piwábdán pas az mixtan/wáwidan*
uriniferous *wáwávar; mizeávar*
urin(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "wáw, mize"*
urinophilous *wáwdust; mizedust, con barxi mikrobhá/jvuhá* ke dar dar mize xub miruyand*
urinous *vábaste be mize/wáw*
ur(o)-, uron(o)-, *piwvand e maini* [meaning] *ye "mize, wáw" yá "ráhe gozar e mize"; yá "mixtan, wáwidan"*
urobilin *urobilin, rangdáne ye qahveyi dar mize ke urobilinogen e okside ast*
urobilinogen *"urobilinożen" farávarde ye bilirubin e zardáb dar rude*
urobilubinuria *birun rixtan e "urobilirubin" dar mize/wáw*
urocele *gerdámadan e mize/wáw dar kise ye xáye*
urochesia *birun rixtan e mize bá peixál/goh*
Urochordata *guneyi az mohredárán* [vertebrates] *ke miyán e bimohregán* [invertebrates] *va mohredárán-and, con* "sea squirt [Ascidian]" *tan e ánán con kise bude va pust e carmi dárand, tanhá hengámi ke kermiwekland* "notochord" *dárand.*
urochordate *bengarid be* "Urochordata"
uroclepsia *náxodágáh birun rixran e mize*
Urocystis *guneyi qárc*
 Urocystis tritici *ke dar cin ostráliyá va nimruz e ásiá , gandom rá ásib mizanad*
urodynamics *gardew e mize dar gordehá va lulehá ye barand e ye mize*
urodynia *dard hengám e mixtan/wáwidan*
urogenital *vábaste be dastgáh e mize va varanik* [sexual]
Urografin *urográfin, ke baráye peikarebardári az gordehá va luleháye mize bekár miravad*
urography *peikarebardári bá parto ye* X, *az gordehá* [kidney] *va lulehá ye mize*
urokinase = plasminogen activator
urolith *sang e dastgáh e mize*
urologist *pezewk e ostád dar dastgáh e mize va visanik* [sexual]
urology *rewte ye pezewki ke bá dastgáh e mize va visanik* [sexual] *sarokár dárad*
uropathy *bimári ye dastgáh e mize*
uropod *páreyi az tan e* "lymphocyte" *ke con pá, powt e yáxte bude be jonbew va casbidan e án be cizhá ye gunágun komak mikonad*
uropoiesis *sáxte wodan e mize*
uroporphyria *birun rixtan e biw az andáze ye* "uroporphyrin" *az mize*
uropsammus *rig yá tahnewast dar mize*
uropyonephrosis *gerd ámadan e mize/wáw va cerk dar lagance ye gorde*
urosaccharometry *andázegiri ye qand dar mize/wáw*
urosepsis *tafnu* [infection] *ye gorde* [kidney] *va dastgáh e mize va gostarew e án be xun*

urothelium *darunpuw e piwábdán, mizenáyhá* [ureters]*, va lagance ye gordehá*
Urtica *gazane, giyáhi gazande*
Urtica dioica *gazane ke az án dáru misázand, ke ham mizeávar* [diuretic] *ast va ham xunrizi rá band miyávarad.*
urticant *xárewávar; távalzá*
urticaria *kahir*
urticaria bullosa, bulbous urticaria *kahir bá tával*
giant urticaria angioedema *kahir e qul*
papular urticaria *kahir e noxodaki, az niw e xarfastarán* [insects]
urticaria pigmentosa *kanhir e rangi [dar* "mastocytosis"*] nazd e kudakán*
Usnea barbata *guneyi golsang* [lichen] *e bozorg ke ru ye deraxtán e jangali ruyide,* "usnic acid"*, dárad va baráye zaxmbandi bekár miravad*
USP *kutáh wode baráye* "United States Pharmacopeia"
Ustilaginaceae *xáneváde ye qárchá ye* "basidiomycetes" *ke zahrnák ast*
ustulation *xowk kardan e dáruhá ye namdár bá garmá*
usustatus *rást istádan/yá istádan nazd e jánevarán*
uta *[váże ye sorpustán e Peru] utá, bimári ye "sálak" e Peru ke angal e án* Leishmania viannia peruviana *ast, ke yek yá cand zaxm bude, xod be xod behbud miyáband.*
uteri *vábaste be "zehdán"*
uterine *vábaste be "zehdán"*
uterine prolapse *sibak*
uter(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "zehdán"*
uteroabdominal *wekami-zehdáni; vábeste be wekam va zehdán*
uterolith *sang e zehdán*
uteroovarian *vábaste be zehdán va wekam*
uteropexy *bá kárdpezewki darjá ye xod gozáwtan e zehdán*
uteroplacental *vábaste be zehdán va joft*
uteroplasty *vásác** [repair] *e zehdán*
uterorectal *vábaste be zehdán va rástrude*
uterosacral *vábaste be zehdán va ostoxán e xáji*
uterosalpingography *peikarebardári bá parto ye Rontgen az zehdán va lulehá ye án*
uterotubal *zehdán va lulehá ye án*
uterovaginal *vábaste be zehdán va zehgir*
uterovesical *vábaste be zehdán va piwábdán*
uterus *zehdán*
ribbon uterus *zehdán e nabálide, be rixt e navár*
uterus bicornis *zehdán e dowáx*
uterus duplex; duplex uterus *zehdán e dotáyi, ke nazd e kisedárán* [marsupial] *dide miwavad, va nazd e zanán besyár kamyáb ast*
uterus rudimentarius *zehdán e nabálide be andáze ye 1 tá 3 sántimetr*
uterus septus *zehdán e divárdár ke doxáne báwad*
uterusbicornis *zehdán e yekwáx, ke nimi az án nabálide*
utilization *kárbord, con kárbord e áhan e guycehá ye sorx e wekaste dar xun, ke baráye sáxt e guycehá ye nou bekár miravad*
utricle 1 *kise ye kucak; kisak.* **2** *kise ye dehliz e guw*
prostatic utricle *kisak e wágán*
urethral utricle *kisak e miznáy*
utricular *con kisak*
utriculus 1 *kise ye kucak; kisak.* **2** *kise ye dehliz e guw, ke dastgáh e tarázmandi ye sar va tan dar án ast*
utriform *be rixt e botri*
uva *kewmew, mive ye mou* vitis vinifera

uva ursi *angur e xers, be nám e dánewik e* Arctostaphylas uva-ursi/ bearberry *ke barghá ye án be rixt e cáy mizeávar* [diuretic] *ast*

uvea *angur/angurak e cewm*

uveitis *ámás e angurak e cewm*

lens-induced uveitis *ámás e angurak e cewm ke az kárbord e źále ye darun e cewmi padid áyad*

phacoantigenic uveitis *ámás e angurak e cewm ke az kárbord e źále* [lens] *ye darun e cewmi padid áyad*

uvulua *zabán e kucak; zabánce*

bifid uvula *zabán e kucak e dowáxe*

uvula of bladder *zabán e kucak e piwábdán*

uvula cerebelli *zabán e kucak e moxce*

uvula palatina *zabán e kucak e kám*

uvulitis *ámás e zabán e kucak*

uvuloptosis/staphyloptosis/cionoptosis *bozorgi, woli va oftádegi ye zabán e kucak*

uvulotomy *vábiridan e zabán e kucak*

Vv

V *kutáh wode baráye* "voltage" *va* "volume"
vaccinate *máyekubidan*
vaccination *máyekubi*
vaccine *máye, váksan*
  BCG vaccine, *máye ye* **BCG**/ *básil e* Calmette *va* Guérin, *máye baráye piwgiri az sel*
  bluetongue vaccine *máye baráye piwgiri az bimári ye zabán e ábi nazd e gusfand*
  equine influenza vaccine *máye baráye piwgiri az sarmáxordegi ye asb*
  hepatitis B vaccine *máye baráye piwgiri az ámás e jegar e B*
  measles vaccine *máye baráye piwgiri az sorxak*
  pertussis vaccine *máye baráye piwgiri az siyáh sorfe*
  rabies vaccine *máye baráye piwgiri az hári*
  Salk vaccine *máye baráye piwgiri az poliomiyelit/ falaji ye kudakán*
  smallpox vaccine *máye baráye piwgiri az áble*
  typhus vaccine *máye baráye piwgiri az tifus*
vaccinia *vákonew va gereftári ye hame ye tan pas az máyekubi baráye piwgiri ye áble*
vacuolation *peidáyew e mawkize dar yáxte*
vacuole *mawkize*
vacuum *já ye bihavá*
vagal *vábaste be pei ye dahom e maqzi*
vagina **1** *qaláf, puwew.* **2** *(andám e joftgiri nazd e zan), zehgir; ráh e zeh/zehew, "Nayáyad be giti ze ráh e zehew -- Be farmán e dádár e nikidahew." (ZBP, L 6542 SF)*
  vagina bulbi *puwew e guy e cewm*
vagina; theca *niyám, qaláf*
vaginal; thecal *niyámi, qaláfmánand*
vaginismus *gereftan e máhicehá ye zehgir, ke dardnák bude, jelo ye marzemán*/gáyew rá migirad, cem* [cause] *e án mitavánad az bimári yá raváni báwad*
vaginitis *ámás e zehgir*
vaginodynia = **colpodynia** *dardnáki ye zehgir*
vaginoperineal *vábaste be zehgir va miyándoráh* [perineum]
vaginoperineorrhaphy *duxtan va rofu ye zehgir va miyándoráh*
vaginoplasty *rofu ye zehgir*
vaginovulvar *vábaste be zehgir va náz/kos*
vagolytic *jelogir e kár e dastgáh e sard o tar/pei ye dahom e maqzi*
vagotomy *boridan e yek yá do pei ye dahom e maqzi*
vagrant *sargardán*
vagus *pei ye dahom e maqzi*
valence = **oxidation number** *womár e peivandháyi ke yek atom mitavánad bá atom e digari bá peivand wavad.*
valency *bengarid be* "valence"
valerian *riwe ye giyáhi be nám e dánewik e* Valeriana officinalis *ke baráye delwure, negaráni va histeri bekár miraft*
valetudinarianism *sosti, biháli, biramaqi*
valgus *náhanjári* [abnormality] *va kaji ye dast yá pá va dur gawtan e andám az rástá ye miyáni ye tan, niz bengarid be* "varus"

validity *arzewmandi; ostovári; dorosti*
valine *válin, yek gouhar e/jouhar e/asid e ámini, baráye ruyew e kudakán va taráz* [level] *e "nitrożen" dar bozorgsálán darbáyast ast.*
vallecula *wiyár; foruraftegi*
vallecula Sylvii *wiyár e Sylvius dar maqz*
vallum *divár*
v unguis *divár e guwti ye náxon*
valproic acid *gouhar e valproyik, ke dar darmán e safyán* [epilepsy] *bekár miravad*
value *andáze; candi; arj*
normal values *andázehá ye hanjár*
predictive value *arzew e piwágahi*
threshold value *marz e/andáze ye ástáne*
valva *váże ye Látini, bengarid be* "valve"
valve *darice*
aortic valve *darice ye áortá/wáhrag e tan*
artificial cardiac valve *darice ye sáxtegi baráye gew/del*
bioprosthetic/biologic cardiac valve *darice ye gew/del ke az morde yá jánevarán sázand*
cardiac valve *darice ye gew/del*
flail mitral valve *bengarid be* "mitral valve prolapse"
porcine valve *darice ye del/gew ke az xuk sáxte báwand*
semilunar valve *daricehá ye sini, darice ye áortá va sorxrag e wowi*
pulmonary/pulmonic valve *darice ye sorxrag e wowi*
tricuspid valve *darice ye selatti, miyán e dehliz va wekamce ye rást*
valvoplasty *rofu ye darice*
valvotomy *báz kardan e tangi ye daricehá ye gew/del bá wekáftan e miyán e lathá*
valvula *darice*
vampire *wabkur e az gunehá ye* Desmodus, Diaemus, *yá Diphylla*
vanadium *áxwij e yuwosti* [metallic element]*, bá womár e atomi/parmánuyi ye 23*
vancomycin *ántibiotiki ke kowande ye* staphylococci *mibáwad*
vanilla *vánil/hel mive ye giyáhi be nám e* Vanilla planifolia *ke dar dárusázi be kár miravad*
vapor *boxár, dame*
vaporize *boxár/dame gawtan/gardánidan*
vaporizer *dastgáh e boxur/damesáz*
variability *degargunipaziri*
variable *gunáguni; degargunipaziri*
variance *andáze ye degarguni tá miyángin, ke bá be taván e 2 resándan e* "standard deviation" *bedast miáyad.*
varicella *áblemorqán*
varices *daváli, "Daváli ellati ast ki raghá ye sáq setabr wavad va con gereh gereh bar án raghá padid áyad… hammálán va piyáderaván rá oftad va kasáni rá ke piw e moluk be páy istand niz oftad…" (ZBP, L5580 ZX)*
varic(o)-, *"davál-" piwvand be maini* [meaning] *ye "picide va bádkarde"*
varicoblepharon *daváli ye pelk e cewm*
varicocele *daváli ye siyáhraghá ye darun e kise ye xáye*
varicose *daváli*
varicosity *daváli*
varicotomy *váboridan e raghá ye gowád/davál*
variety *gune; gunáguni*
variola *bimári ye áble*
variola caprina *áble ye boz*
variola major *bimári ye áble ye rástin*

variola ovina *áble ye gusfand*
variolar *vábaste be bimári ye áble*
varix *siyáhrag e/ sorxrag e/ rag e lanfi ye/sepidxuni ye gowád va picápic*
varnish *rouqan e jalá*
cavity varnish *rouqan e jalá ye kermxordegi ye dandán, ke piw az porkardan be divár va kaf e suráx máland*
varus *xamide bedarun, niz bengarid be* "válgus"
vas *rag, ráh*
vas anasstomotiucum *rag e peivandi, miyán e do rag e digar*
vas capillare *muyrag*
vas deferens *ráh e darroye mani*
vasa vasorum *sorxraghá va siyáraghá ye kucaki ke divár e sorxraghá va siyáhraghá ye bozoreg rá xun midahand*
vascular *vábaste be rag/sorxrag yá siyáhrag*
vascularizatrion *ragsázi*
vasculature *dastgáh e raghá ye tan yá har páreyi az án*
vasculitis *ámás e rag/raghá*
vasculogenesis *sáxte wodan e raghá ye tan*
vasculum *rag e kucak*
vasectomy *váboridan e ráh e barande ye wosr/mani, con hengám e birun kewidan e wádágán** [prostate] *yá baráye jelogiri az ábestani*
vas(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "rag yá ráh"*
vasoconstriction *tangi ye rag*
vasoconstrictive *tang konande ye rag*
vasoconstrictor *tang konande ye rag*
vasodepression *káhew e fewár e xun*
vasodepressor *káhande ye fewár e xun*
vasodilatation *gowádi ye rag(há)*
vasodilation *gowádi ye rag(há)*
vasodilatative *gowádkonande ye rag(há)*
vasodilative *gowádkonande ye rag(há)*
vasodilator *gowádkonande ye rag(há)*
vasomotion *jonbew/tang yá gowád wodan e raghá ye tan*
vasomotor *tang yá gowád konande ye raghá ye tan*
vasopressin *hormoni ke dar baxw e powti ye wágude* [pituitary] *tarávide fewár e xun rá bálá mibarad*
vasopressor *harce ke máye ye tangi ye muyraghá va sorxraghá gawte, fewár e xun rá bálá barad*
vasorelaxation *gowádi ye raghá, va káhew e fewár e xun*
vasospasm *girew e/gangi ye raghá*
vasotomy *boridan e rag*
vasovagal *gowádi ye raghá va káhew e fewár e xun peiro ye barangixtegi ye pei ye dahom*
vastus *pahn; pahnávar*
vault **1** *gonbad, táq.* **2** *táq e kám.* **3** *suráxi dar ostoxán sáxtan baráye peivand*
VD *kutáh wode baráye* "venereal disease", *bimári ye visanik**
vector **1** *barande ye/jánevar e barande ye yek bimári.* **2** *plasmid yá kromozom e virusi ke baráye bordan e yek* DNA *ye bigáne be yáxteyi be kár ravad.* **3** *bordár*
vectorcardiography *darnegáwtan e kár e barqi ye del/gew be rixte bordárhá ye espáwik* [spatial vectors]
vegan *giyáhxár; kasi ke joz xorák e giyáhi hic ciz e digar naxorad*
vegetable *sabzi, giyáh*
vegetarian *giyáhxár; kasi ke joz xorák e giyáhi hic ciz e digar naxorad*
vegetation *ruyew e qárci/qárcmá*

vegetative **1** *xorák va ruyew.* **2** *xodkár con giyáhán*
vehicle *barande*
vein *siyáhrag, niz bengarid be* "vena"
azygoz vein *rag e tak ke az cap e sotun e mohre bálá rafte be bozorg siyárag e zebarin mirizad*
coronary vein left/right *siyárag e táji ye cap va rást e gew/del*
femoropopliteal vein *siyáhrag e ráni va piwt e zánu*
inferior vena cava *bozorg siyáhrag e zirin*
profound dorsal vein of clitoris *siyáhrag e źarf e powt e cácul*
profound dorsal vein of penis *siyáhrag e źarf e powt e nare*
superior vena cava *bozorg siyáhrag e zebarin*
velamen *parde, puwew*
velamentous *con parde/puwew*
velamentum *parde; puwew*
velar *vábaste be parde/puwew; con parde/puwew*
vellus *kork, muyi ke bar tan e nouzád ruyad*
velocity *tajá*; tizi*
velopharyngeal *vábaste be galu va narmwáme ye kám* [soft palate]
velum *parde, puwew*
velum palati *kám e narm*
vena *siyáhrag*
venae *siyáhraghá*
venectasia *gowádi ye siyáhrag*
veneer *rukew e cini ye táj e dandán*
venenous *zahri, zahrnák, zahrdár*
venenation *zahrzadegi*
venereal: sexual: *=ámizewi, "Be yek máh yek bár ámixtan -- Gar afzun bovad xun bovad rixtan...; Co afzun koni káhew afzun konad -- Ze sosti tan e mard bixun konad." (ZBP, L5945 SF)*
venereologist *pezewk e/ostád e bimárihá ye ámizewi*
venereology *rewte ye bimárihá ye ámizewi*
venesection *boridan e rag; xungiri*
venipincture *suzan zadan be rag*
ven(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "siyárhrag"*
venography *peikarebardárii az siyáhraghá*
venom *zahr*
venomous *zahri, zahrnák, zahrdár*
venooclusive *baste wodan e rag*
venosclerosis *saxt gaewtan e divár e rag*
venostasis *kondi ye gardew e xun dar siyáhrag/há*
venotomy *boridan e siyáhrag*
vent **1** *suráx e pend/kun.* **2** *suráx*
venter **1** *wekam.* **2** *kom* [stomach]
ventilation **1** *havá dádan e saráy/xáne.* **2** *damidan/dam zadan va havá gereftan.* **3** *dar ravánpezewki, gereftárihá ye raváni ye xod rá be zabán ávardan*
mechanical ventilation *bimár rá bá abzár damidan/dam dádan*
ventilator *dastgáh e dam e sáxtegi*
ventral *wekami*
ventralis *nazdik e wekam*
ventricle *wekamce*
left ventricle *wekamce ye cap e del*
right ventricle *wekamce ye rást e del*
ventricular *vábaste be wekamce*

ventriculus *wekamce; kom* [stomach]
ventr(o)-, ventri-, *vábaste be wekam*
ventrolateral *wekami biruni*
ventromedian *wekami miyáni*
ventroposterior *wekami powti*
venula *siyáhrag e kucak*
venular *vábaste be siyáhrag e kucak*
venule *siyáhrag e kucak*
postcapillary venule *siyáhrag e kucak pas az muyraghá*
verapamil *dáru ye jelougir e kalsiyom, ke baráye dardhá ye kamxuni ye del va niz tapewhá ye tond e del ke az dehlizhá miáyad bekár miravad*
verbal *soxan, soxani*
verbomania *bimári ye raváni, "verráji"*
verge *parhun, pirámun*
anal verge *suráx e pedn* [anus]
vergence *hamgaráyi/vágaráyi/garáyew e partou*
vermian *vábaste be kerm e moxce* "vermiscerebellis"
Vermicella *guneyi már e zahrnák e Ostráliyá*
vermicide *dáru ye kermkow*
vermicular *kermaki*
vermicule *har ciz e mánand e kerm*
vermiform *kermi, berixt e kerm*
vermifuge *dáru yá har ciz ke kerm rá az rude birun rizad*
vermin *hargune angal e pusti*
vermis **1** *kerm yá harciz e kermsán.* **2** *kermak e moxce*
vernal *bahár, bahári*
vernier *verniye, guneyi xatkew, baráye andázegiri*
vernix *rouqan e jalá*
vernix caseosa *panirak, carbi ye panirmánand e puwánande ye tan e ruyán* [embryo]
verruca *zegil*
verruciform *zegilmánand*
verrucose *con zegil, zegilsán*
verrucous *con zegil, zegilsán*
versicolor *rangáranf*
version **1** *gune, degargune; degargunegi.* **2** *kaj wodan e zehdán.* **3** *carxándan e bacce dar zehdán.* **4** *carxew e cewmán báham be yeksu*
vertebra *mohre (ye sotune mohre)*
cervical vertebra *mohre ye gardani*
lumbar vertebra *mohre ye kamari*
sacral vertebra *mohre ye xáji*
thoracic vertebra *mohre ye sineyi*
vertbra plana *pahn va názok gawtan e mohre*
vertbral *vábaste be mohre, mohreyi*
vertbrata *mohredárán; jánevaráni ke sotun e mohre dárand*
vertebrated *mohrredá; sáxte wode az mohregán*
vertebr(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "mohre" yá "sotun e mohreyi"*
vertebrodidymus *doqoluháyi ke az sotun e mohre beham casbideand*
vertex *qolle; bálá ye sar*
vertical *sahi; sahik*
verticalis *sahi; sahik*

verticilliate *picápic*
Verticillium *guneyi qác/kapak az raste ye barfak*
vertiginous *vábaste be sargije; sargijeyi*
vertigo *sargije*
height vertigo *sargije dar bolandi*
objective vertigo *sargijeyi ke dar án bimár gomán mikonad ánce dar pirámun e u-st, gerdaw micarxand*
ocular vertigo *sargije dar bimáríhá ye cewm*
riders' vertigo *sargije hengám e jonbew/savári*
subjective vertigo *sargijeyi ke dar án bimár gomán mikonad xodaw gerdágerd e ánce dar pirámun e u-st micarxad*
Vesalius *pezewki ke bonyángozár e kálbodwenási ye novin bud.*
vesica *kise*
vesica biliaris *kise ye zahre*
vesica seminalis *kise ye mani/wosr*
vesica urinaria *kise ye mize/wáw*
vesical *vábaste be* "vesica"*, "kise"*
vesicle **1** *kise ye kucak; kisagak.* **2** *áble; ábdának*
seminal vesicle *kise ye mani/wosr*
vesicle **1** *ábvdának, tabal.* **2** *tával, áble*
vesic(o)-, *vábaste be piwábdán yá áble/ábdának*
vesicoperineal *vábaste be piwábdán va miyándoráh*
vesicoprostatic *vábaste be piwábdán va wágán**
vesicopubic *vábaste be piwábdán va warmgáh* [pubis]
vesicostomy *báz kardan e daháneyi az piwábdán be pust*
vesicourethral *vábaste be piwábdán va mizráh*
vesicovaginal *vábaste be piwábdán va zehgir*
vesicula *kise ye kucak; kisagak; ábdának*
vesicular *vábaste be ábdának*
vesiculopapular *dárá ye ábdának va noxodak*
vesiculopustular *dárá ye ábdának va távalak e cerki*
vesperal *xornewin; áqáz e wab*
vessel *rag*
blood vessel *rag e xuni; siyárag, sorxrag, muyrag*
vestibule *sarsará; hawti, dehliz*
vestibule of mouth *espáw* [space] *e miyán e labhá va dandánhá*
vestibulum *bengarid be* "vestibule"
vestige *bázmánde; newáne; yádegár; cuze*, [<Kordi "cuza"]*
vestigial *bázmánde; newáne; yádegár; cuze* [<Kordi "cuza"]*
vestigial canal *bázmánde/newáne/yádegár e yek kanál*
vestigial muscle *cuzemáz*; bázmánde/newáne/yádegár e yek máhice*
vibration *larzew*
vibratory *larzewi*
vibratory functional murmur *ává ye larzewi az darice ye mitrál e del/gew*
vibrio *vibrio, goruh e mikrobháyi/jvu*háyi ke rang e geram nemigirand, va havázi yá bihavázi tavánand bud. Nazd e mardom "vabá" padid miyávarand.*
Vibrio cholerae *mikrob e/ jvu* ye vabá*
vibrissa *sebil e jánevarán con gorbe yá sag*
vicarious *doruqin; na rástin; -namá*
vicarious menstruation *dawtán e doruqin; dawtán-namá*
Vicia *báqáláyiyán*
Vicia faba/ Vicia fava *báqálá/báqelá; [digar námhá ye án:* fava, fava bean; broad bean*]*

view *namá*
vigor *"wádábi" viźegihá ye zendegán, ruyew, záyew, tandorosti va zendegi ye deráz*
villi *rixt e candgáni ye* **villus**, *bengarid be* "villus"
villiferous *dárá ye porz*
villus *porz; kise, "va in kisehá rá ki yád karde ámad be tázi xomal guyand." (ZBP, L5379, ZX); kisak**
vincristine *dáru ye darmán e* Hodgkin *va cangár e xun* "lymphocytic leukemia"
vinculum *navár, band*
vinculum linguae *legám e zir e zabán*
vinegar *serke*
vinyl *vinil be formul e* $CH_2 = CH$-
violet *rang e banafw*
gentian violet *rang e banafw e źánsiyan*
viper *afi, már az xánevádehá ye* Viperidae *va* Crotalidae
Viperidae *xáneváde ye Afihhá*
viral *virusi, viwani**
viremia *peidáyew e virus dar xun*
virgin *duwize, sarbemohr, násofte*
viricidal *viruskow, viwankow**
viricide *viruskowi, viwankowi**
virile *nari, mardi*
virilescence *naruki, (peidáyew e viźegihá ye narine nazd e zan)*
virilization *porkári ye gudehá* [nodes] *ye ru ye gorde, va naruki, (peidáyew e viźegihá ye narine nazd e zan)*
virion *virus/viwan*boluri ye ázád ke be mardom tavánad táxt*
viroid *virus mánand/viwansán* yek rewte* RNA, *bedun e protein*
virologist *viruswenás, viwanwenás**
virology *viruswenási, viwanwenási**
viropexis *casbidan e virus/viwan* be parde ye yáxte ye jánevarán va sepas farágereftan e án*
virtual *bekerdár*
virucidal *viruskow, viwankow**
virucide *viruskowi, viwankowi**
virulence *bimárizáyi, ásibresáni, ziyánbári*
virulent *bimárizá, ásibresán, ziyánbár*
virus *virus, viwan* [<Sanskrit]*
bacterial virus *virusi/viwani* ke bákterihá rá bimár karde va mikowad*
bovine leukemia virus *virus/ viwan* e cangár e xun nazd e gáv*
canine distemper virus *virus/ viwan* e sarmáxordegi ye sagán va delpice ye sagán*
common cold virus *virus/ viwan* e sarmáxordegi*
Epstein Barr virus *virus/ viwan* e* "infectious mononucleosis", *ke* Burkitt's lymphoma *cangár* [cancer] *e galu rá padid miávarad*
equine encephalomyelitis virus *virus/ viwan* e ámás e maqz va maqz e tire nazd e asb*
hepatitis A/B/C virus *virus/ viwan* e ámás e jegar* A/B/C
herpes simplex virus *virus/ viwan* e tabxál*
human immunodeficiency virus (HIV) *virus/ viwan* e káhande ye imeni nazd e mardom* AIDS [acquired immunodeficiency syndrome] *ke az Ámizew e pendik* [anal coitus] *padid áyad.*
influenza virus *virus/ viwan* e hamegirihá ye sarmáxordegi*
mumps virus *virus/ viwan* e guwogalu, xáyehá, toxmdán va separine* [pancreas] *rá mitavánad docár konad.*
rabies virus *virus/ viwan* e hári*
swine influenza virus *virus/ viwan* e sarmáxordegi ye xuk*
vaccinia virus *virus/ viwan* e áble, ke tanhá dar ázmáyewgáh hengám e sáxtan e máye ye/ váksan e áble padid miáyad.*

yellow fever virus *virus/ viwan* e tab e zard ke dar Áfriqá, Ámriká ye miyáne va nimruzin* [southern] *yáft miwavad*
viscera *andarune; andámhá ye andaruni; wiyáb* [Gilaki]*
visceral *vábaste be andarune; andámhá ye andaruni; wiyáb* [Gilaki]*
viscer(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "andarune; andámhá ye andaruni; wiyáb*" [Gilaki]*
viscid *casbande, casbnák*
viscidity *casbandegi, casbnáki*
viscosimeter *dastgáh e casbandegisanj/ casbnákisanj*
viscosity *casbandegi, casbnáki*
viscous *casbande, casbnák*
viscus *andarune; andámhá ye andaruni; wiyáb* [Gilaki], [ke dar wekam, sine va sar jáy dárand], beviże wekam*
vision *"Joz in lezzati haqir ke be vey miresad az in panj dar e gowáde con wenaváyi, va bináyi va yábáyi [buyáyi] va cewáyi, va barmacáyi [parmásew,* palpation*]." (ZBP, L1677 DB)*
achromatic vision *bináyi, bedun e ranghá*
binocular vision *did e docewmi*
double vision *did e docewmi*
monocular vision *did e yekcewmi*
night vision *did e wab*
tubular vision *did e luleyi ke dar* "hysteria" *dide miwavad, va dar án andáze ye meidán e did bá duri va nazdiki ye cizhá yeksán ast. Dar did e hanjár* [normal] *nazd e mardom e tandorost, meidán e did bá taván e do ye duri ye cizhá az cewm afzáyew miyábad.*
tunnel vision *did e áhuni ke meidán e did bá duri ye cizhá afzáyew nemiyábad, dar* "retinitis pigmentosa" *va áb e siyáh* [glaucoma] *e piwrafte dide miwavad.*
visna *ámás e wow e piwravande nazd e gáv ke be ámás e maqz va puwewhá ye án anjámad*
visual *bináyi*
visualization *did, bináyi, binew*
visualize *didan*
vital *zist, zistan*
vitzalism *engáreyi ke bar páye ye án zende budan, tanhá az "fizik" va "wimi" sáxte nawode, va be "niru ye zistári" bastegi dárad.*
vitamin *vitámin, con vitámin e* "A", "B", "C", "D", "E", "K"
vitellarium *gude ye/qodde ye visanikk* [genital] *e fozuni, nazd e kerm e kadu va kermhá ye qollábdár* [flukes], *ke pas az gownide wodan* [fertilization] *e "toxm" ánrá az zardeyi con zarde ye xáye mipuwánad.*
vitellary *vábaste be zarde ye xáye* [egg]
vitellicle *kise ye zarde*
vitelline *zarde ye xáye*[egg]
vitellus *zarde ye xáye* [egg]
vitiation *az károftádegi*
vitiligines *lakkehá ye pis*
vitiliginous *lakke ye pis*
vitiligo *lakopisi; pisi*
vitiligo iridis *lakopisi/ pisi ye angurak e cewm* [iris]
Vitis *deraxtán e gune ye mou*
Vitis vinifera *mou ke angur midahad*
vitium *ák; kásti*
vi.ov.sol. *ámixte dar zarde ye xáye*
vitreocapsulitis *ámás e puwine ye korzak e cewm*
vitreous *wiwesán*
vitreous humor/body *korzak*[<korzeka, Semnáni]*
detached vitreous *jodáwodan e korzak* az dám e cewm* [retina]

vitreum *korzak* [<korzeka, Semnáni]*
vitriol *vitriol, hargune sulfát e bolurin*
vivi-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "zende", "ján"*
viviparity *zendezáyi*
viviparous *zendezá*
Viviparus *guneyi ráb* [snail]
vivisection *wekáftan e jándárn, baráye paźuhew*
VLDL, very low density lipoprotein
vocal *ává, áváyi (ke az neikanak/barangánce* [larynx] *barxizad)*
  vocal cords *tárhá ye ává dar neikanak/barangánce*
voice *ává*
  eunuchoid voice *ává ye xájegán*
  whispered voice *gereftegi ye ává*
void *dur rixtan e áwqál*
voix *váźe ye Faránsavi, be maini* [meaning] *ye "ává"*
vola *goudi; goudál*
  vola manus *goudál kaf e dast*
  vola pedis *goudál kaf e pá*
volar *vábaste be goudál kaf e dast*
volaris *vábaste be goudál kaf e dast*
volatile *boxár wavande*
volatizer *boxár konande*
vole *guneyi muw, barande ye bimári, az gunehá ye* Micrrotus va Clethrionmomys
volition *xást e anjám e kári; áhang e kár kardan*
volitional *áhangán*
volley *cand / ragbár e girew e máhice yá angizew e pei, powt e sareham/payápei*
volt *volt yekkán e niru ye barq = yek ámper-ohm*
voltage "v" *yá* "V" *niru ye barq*
voltaic = gálvanic
voltampere = volt x milliampere
voltmeter *voltsanj*
volume *gonj*
  blood volume *gonj e xun*
  end-diastolic volume *gonji az xun ke dar del piw az zadan dar án gerd áyad.*
  end-systolic volume *gonji az xun ke dar del pas az zadan dar án bázmánad*
  minute volume *gonji az havá ke dar yek pál** [minute] *az wow birun áyad*
  residual volume *gonji az havá ke dar páyán e bázdami porzur dar wow mimánad*
  residual volume *gonji az xun ke pas az zadan e del/gew dar wekamce bázmánad*
  tidal volume *gonj e haváyi ke hengám e yek bár dam va bázdam be jonbew darámade báwad*
volumetric *andázegiri ye gonj*
volumometer *andázegirI ye gonj*
voluntary *be xást e xod; xodxáste*
volute *berixt e lule picide*
volvulate *gere xordan, picidan*
volvulus *pic yá gereh xordan e rude*
vomer *ostoxán e "tiqe ye xiw" (dar tiqe ye bini)*
vomit *vámidan* [<Pahlavi (ZBP, C4139, MK)]; haráwidan; bálá ávardan*
vomiting *vámew* [<Pahlavi (ZBP, C4139, MK)]; haráwidan; bálá ávardan*
vomitive *vámewávar; máye ye haráwidan/bálá ávardan*
vomitory *vámewávar; máye ye haráwidan/bálá ávardan*
vomiturition *oq zadan, ammá cizi bálá nayávardan*

vomitus **1** *vámew.* **2** *ánce bálá ávarde wode*
vortex *picápic*
vortices pilaris *ruyew e mu bar tan be rixt e picápic*
vox *ává*
voyeurism *did zadan, didzani, bimári ye raváni ke dar án bimár az didan e warm e mardán yá zanán va yá didan e hamxábegi ye do tan báham yá mardom e berehne saxt wád miwavad.*
vulgaris *hanjár, sáde, na viže*
vulnerabilility *ásibpaziri*
vulnerate *zaxm zadan/kardan*
vulnus *zaxm*
vulsella, vulsellum *anbor e dárá ye do cangál ru ye har bázu*
vulva *kos; warm e zan; warmgáh e zan; náz; wekufe*
fused vulva *beham juw xordan e labhá ye warm e zan*
vulvectomy *váboridan labhá ye bozorg va kucak va gáh cácul*
vulvitis *ámás e kos/warm e zan*
vulvouterine *vábaste be warm e zan v zehdán*
vulvovaginits *ámás e kos/warm e zan va zehgir*
senile vulvovaginits *ámás e kos/warm e zan va zehgir nazd e zanán e pir*

Ww

W *kutáhwode baráye* Tungsten,Wolfram *[Álmáni] va* **watt**
w *kutáhwode baráye* **work**
waist *kamar; miyán*
wakefulness *bidári, bixábi*
walk *gám; gámzadan*
walker *carx e dasti, baráye gámzadan, baráye pirán va bimárán*
walking *gám, gámzadan*
heel walking *ru ye páwne gám zadan*
sleep walking *dar xáb ráh raftan*
wall *divár*
axial wall *suráxi dar dandán ke yek diváraw nazdik e maqz e dandán báwad*
gingival wall *suráxi dar dandán ke be divár e biruni ye dandán nazdik báwad*
pulpal wall *suráxi dar dandán ke be maqz e dandán bázwavad*
walleye *sepid gawtan e nini ye cewm* [cornea]
warbles *kermak e magas, wafire*
ox warbles *bimári ye gáv az kermak e magas e* Hypoderma bovis,*va* Hypoderma lineatum
ward *baxw, dar bimárestán*
warfarin *várfárin, dáru ye jelogir e laxte wodan e xun*
wart *zegil*
cattle wart *zegil e gáv, bimári ye virusi*
flat wart *zegil e pax/pahn*
genital wart *zegil e warmgáh*
juvenile wart = verruca plana, *zegil e pahn*
pitch wart *zegil e wáxi nazd e kárgaráni ke bá qir, yá zoqálsang kár mikonand ke cangári* [cancer] *miwavad*
soot wart *[dar gozawte] zegil badxim nazd e bacceháyi ke lule ye boxári pák karde ru ye pust e xáye padid áyad*
venereal wart *zegil e warmgáh*
wash *áb yá ábgune baráye wostowu, "-wuye"; cewmwuye, dahánwuye*
eye wash *cewmwuye*
mouth wash *dahánwuye*
wasp *mong, zanbur az xáneváde ye* "vespidae"
wasserhelle *yáxtehá ye ábsán*
waste 1 *láqari, xord raftan, palásidan/palásew.* **2** *pixál, áwqál*
water *áb*
ammonia water *áb e ámonyák*
cinnamon water *áb e dárcin*
distilled water *áb e cekánde*
heavy water *áb e sangin, ábi ke* deuterium *dárad bá formul e* D_2O*, dar 3.8 dareje ye* C *yax mizanad, va dar 101.4 dareje ye* C *bejuw miáyad, va niz con áb, bá zendegi peivandi nadárad*
mineral water *áb e káni*
saline water *áb e dárá ye namakhá ye xanzak* [neutral]
soft water *áb e narm, áb e bedun e mátakhá/máddehá ye káni*
waterborne *ábi ke barande* [carrier] *ye bimári báwad*
watt *az nám e* James Watt, *yekkán e barq/kahrobá yek Ámper volt*

wave *kuhe*
alpha waves *kuhehá ye álfá dar maqz, 8-13/vipál** [second], *dar ádam e tandorost dar bidári va árámew dide miwavad, va dar powt e sar dide miwavad*
beta wave *kuhehá ye álfá dar maqz, 18-30 /vipál** [second], *hengám e kár e maqzi dide wode az baxw e piwáni va áhiyáne* [parietal] *birun miáyad*
delta wave *kuhe ye delta, baxw e áqázin* QRS *dar* EKG*, ke namád e* "preexcitation"*, angizew e zudras ast*
pulse wave *kuhe ye kust e rag/sorxrag yá siyáhrag*
ultrasonic wave *kuhe ye farásu ye ává*
wavelength *derázá ye kuhe, miyán e do kuhe*
wax *mum*
dental wax *mum e qálebgiri ye dandán*
waxing *qálebgiri ye dast-dandán bá mum*
WBC *guyce ye sepid e xun* "white blood cell"
wean *(bacce rá) az wir gereftan*
weanling *bacce yá jánevari ke az wir gerefte wode*
web *báft, parde*
laryngeal web. *farávántarin náhanjári* [abnormality] *ye neykanak* [larynx], *ke pardeyi mádarzádi dar baxw e piwin e do tár e ává padid miáyad, ke máye ye dorowti ye ává va yá xafegi ye ává migardad.*
webbed *pardedár*
webbed neck *gardan e báldár, ke dar newánegán* [syndrome] *e* Turner *gardan e bimár do bál dárad.*
wedge *gave*
weed *alaf, váw* [<váw, Gilaki,* (weed, grass)
weep *awk/awk rixtan*
weight 1 *vazn, geráni.* **2** *arzew e ámári*
atomic weigth *geráni ye atomi/parmánuyi**
avoirdupois *dastgáh e geráni, ke dar án az* "dram" *va* "grain" *va* "ounce" *va* "pound" *yád konand*
molecular weight *geráni ye molekuli/anu*yi*
welt *tával*
Werdnig-Hoffmann atrophy/ spinal muscular disease *áb wodan va bimári ye máhicehá peiro ye bimári ye sotun e mihreyi*
wet pox *áble ye galu ye morq o xorus*
wheal *lakke ye kahiri*
wheel 1 *carx.* **2** *carx e dandánpezewki*
rag wheel *gune carx e dandánpezewki ke az namad va sangepá sáxte, baráye barq andáxtan e dandán bekár miravad.*
wheeze *vezvez, xesxes e damzadan*
asthmatoid wheeze *xesxes e/vezvez e ásmi*
whelp 1 *záyidan e sag.* **2** *tulesag e wirxár*
whey *wiri ke sarwiraw gerefte wode*
whip *jonbew e nágaháni, con táziyáne*
whipworm *kermak, be nám e dánewik e* Trichuris trichiura
whitecomb *kacali moerq o xorus*
whitlow, -*kurak; domal, berngarid be* "felon"
whoop *xorusak "sorfe ye xorusaki"*
whooping cough *xorusak; siyáhsorfe*
whorl *márpic*
width *pahná*
wild 1 *jangali, biábáni.* **2** wild type, *biábáni; na parvarde, jangali*
windburn *bádzadegi ye pust*
windchill *sarmázadegi az bád e sard*
windgall *ámás e puwine ye bandgáh yá puwine ye vatar e topoq e pá ye asb*

windigo **1** *div e afsáneyi ye sorxpustán e Ámriká ke ádamxár ast.* **2** *divzadegi, hazyán, afsordegi, wuridegi, va gáh ádamxári, nazd e sorxpustán*
windlass *carx e cáh, jerjere*
Spanish windlass *dastmáli ke bá án dast yá párá baste, va az zir e gereh e án yek cub rad karde án rá picánde tang konand.*
window *panjere, darice*
aorticopulmonary window *bimári ye mádarzádi ke dar án suráxi miyán e áortá va sorxrag e wowi hast va xun az áorta be sorxrag e wowi miravad*
windpipe *náy*
windpuff *barjestegi zir e topoq e páye asb, ke az gerd ámadan e áb e bandgáh miyán e vatarháye máhicehá padid áyad*
wing *bál yá har sáxtemáni con bál*
wing of nose *bál e bini*
walls of sphenoid bone *bál e ostoxán e wabpare*
winking *cewmak zadan*
wintergreen, <u>Gaultheria procumbens</u>
wire *sim; bá sim bastan*
arch wire *sim baráye dandánhá*
Kirschner wire *"sim Kirwner" baráye bastan e ostoxán e wekaste*
orthodontic wire *sim baráye rást gardánidan e dandánhá*
wiring *bá sim bastan, con ostoxán e wekaste rá*
withdrawal **1** *az mardomgorizi, con nazd e bimárán e manew-gosaste* [schizoid]. **2** *newánehá ye raváni peiro ye kenár gozáwtan e dáruhá ye xugaráne, con taryák, sigár, alkol, kokáyin*
withers *bálá ye wáne ye asb*
witzelsucht *bimári ye raváni, lapak e piwáni* [frontal lobe] *ye maqz ke dar án bimár peivaste wuxihá va dástánhá ye xandenák gofte va xod az án saxt mixandad.; bimári ye "xod guzam o xod xandam, o <u>xod mard e honarmand-am</u>."*
wobbles *bimári ye asb, ke cem* [reason] *e án wenáxte nist, ammá narm wodan* [malacia] *e maqz e tire dar án dide miwavad. Páhá ye powti va kapalhá laqzide va milangand va asb cahárnal natavánad raft va agar bervad zamin mixorad.*
Wohlfahtia *guneyi magas*
Wohlfahtia magnifica *magasi ke kermakaw dar guwt e mardom va jánevarán miziyad*
Wohlfahtia opaca *magasi dar Ámriká ye abáxtari* [northern] *ke kermakaw dar guwt e mardom, rubáh va samur miziyad*
Wohlfahtia vigil *magasi dar Ámriká ye abáxtari ke kermakaw dar pust e mardom va jánevarán miziyad.*
Wolff Parkinson White syndrome/ WPW syndrome *bimári ye del, ke dar án yek pei ye fozuni az dehiz be wekamce rafte, va az inru mouj e barqi az gere ye dehlizi wekamceyi* [AV node] *nagozawte yeksar be wekamce miravad. Dar* EKG *áqáz* QRS, *pahn gawte, páre ye* PR *kutáh gawte, va gáh tapew tond e del padid miáyad.*
wolfram *tungsten*
wolinella *guneyi bákteri ye geram-ma** [gram negative] *ke dar dahán va guwt e bon e dandán nazd e mardom va gáv ziste, máye ye ámás e guwt e bon e dandán migardad.*
womb *zehdán*
wool *pawm*
lumpy wool *bimári ye gusfand,* **dermatophilosis**, *ke pust e gusfand zaxm wode, kabare baste va pawm e ánjá beham casbide con kalleqand migardad.*
word salad *soxan e bimaini* [meaningless], *ke nazd e bimárán e manewgosaste* [schizophrenia] *dide miwavad*
work *kár = niru x derázá ye jábejáyi, ke yekkán e án* "joule" *ast.*
work up *barresi ye bimár ke saranjám be wenáxt e bimári anjámad*
worm *kerm*
wormian bones "ossa suturatum", *ostoxáncehá ye darzin*

wound *zaxm*
 nonpenetrating wound *zaxmi bedun e páregi ye pust*
 open wound *zaxm bá páregi ye pust*
wrapping *puwándan; puwew*
wrist *moc e dast*
 wrist drop *az kár oftádan e máhice ye bázkonande ye dast va angowwstán*
writing *dast-nebewte*
wry neck *kaji ye gardan; gardangolábi*
wt *kutáhwode baráye* **weight** *geráni/sang*
Wuchereria bancrofti *kerm e sepid e naxsán ke dastgáh e gardew e sepid xun rá az kár andáxte máye ye bimári ye pilpayi* [elephantiasis] *migardad*
wuchereriasis *bengarid be* "Wuchereria bancrofti"

Xx

x *newán e áseye xábide, bengarid be "Y"*
ξ xi *yázdahomin vát az dabire ye Yunáni*
xanthelasma *lakke ye pahn va zardrang ru ye pelk e cewm*
xanthine *zantin, rang e zard e* "purine" *ke dar besyári báfthá yáft miwavad, niz dar sanghá ye mize* [urine]
xantho-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "zard"*
xanthochromia *zardi ye pust yá áb e maqz e tire*
xanthochromic *zardi ye pust yá áb e maqz e tire*
xanthocyanopsia *didan e rang e zard va ábi, va nátaváni ye didan e rang e qermez yá sabz*
xanthoma *gudeyi* [a gland] *ágande az* histiocyte-*há ye ágande az carbi*
xanthomatosis *peidáyew e* **xanthoma** *gudehá ye ágande az* histiocyte *dar báfthá*
xanthophyll *mátak e/mádde ye zardrang e barg e giyáhán, az károtenoidhá ye dárá ye oksyźen*
xanthopsia *zardbini*
xanthosarcoma *guneyi* "malignant fibrous histiocytoma"
xanthosisxanthos *pusidegi va zard gawtan e báft*
xanthous *zard, zardrang*
Xe *newán e* "Xenon"
xenia *peidáyew e viźegihá ye narine az garde ye nar e giyáhán*
xen(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye, bigáne, karp e bigáne* [foreign body]
xenogenous *harce ke máye ye án karp e bigáne báwad*
xenograft *peivand e báft e bigáne (nazd e jánevarán)*
xenology *bigánewenási*
xenomenia *dawtán e doruqin*
xenon *, gázi dar havá bá womár atomi ye 54*
xenophobia *tars az bigánegán*
xenophthalmia *bimári ye cewm az karp e bigáne*
Xenopsyla *guneyi az kayk ke barande ye bimári hastand*
  Xenopsyla cheopis *guneyi kayk ke tá-un rá paxw mikonad*
Xenopus *guneyi vazaq*
xenorexia *xordan e cizhá ye náhanjár* [abnormal]*, con xákxári*
xer(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "xowk", "xowki"*
xeroderma *bimári ye xowki ye pust, pusterizi*
  xeroderma pigmentosum *bimári ye pusti, ke pust parto ye farásu ye banafw rá hic barnemitábad., dar baccegi va noujaváni be reixt e áftábzadergi áqáz gawte, pust wáxi wode va gudehá ye nikxim* "papilloma" *yá badxim dar pust peidá wode, tars az rouwanáyi, rizew e awk, kamxeradi, va náhanjárihá* [abnormalities] *ye dastgáh e pei, káhew e báztábhá* [reflex]
xeromenia *peidáyew e hame newánehá ye dawtán, bedun e xunrizi*
xeropphthalmia *xowki ye cewm, darun e pelkhá va nini ye cew* [cornea]*, ke az kambud e vitámin e* A *padid áyad*
xerosis *xowki ye cewm, pust yá dahán*
xerostomia *xowki ye dahán*
xerotic *xowk, xowki*
xi *cahádahomin vát e* [letter] *dabire ye Yunáni Ξ/ζ*
xipho-, xiphi-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "fozuni ye xanjari"*

xiphoid 1 *xanjari.* **2** *fozuni ye xanjari*
XO *nime kromozom, ke páre ye digaraw nist*
X ray *parto ye* "X"
xylene dimethylbenzene*, ke gandzodá mibáwad*
xyl(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "cub"*
Xylocaine *nám e bázargáni baráye* "lidocaine"
xylose *qand e panjtáyi, ke dar giyáhán yáft miwavad.*
xysma *páreháyi con parde/puste ke dar pixál* [stool] *dar delpice birun rizad*
xyster *souhán, dar kárdpezewki*

Yy

Y *newán e yitrium*
y *newán e áse ye mexik / sahik* [= vertical axis]
ʋ *upsilon davázdahomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni*
yaw *ásib e tamewk-mánand e bimári ye* "yaws"
yawning *xamyáze, dahandarre*
yaws *"yáyá", bimári ye bumi ye mardom e Kárib, tafnu** [infection] *ye viże ye sarzaminhá ye garmsiri, ke máye ye án* Treponema pertenue *mibáwad, va dar án riwhá ye pusti, hamánand e tamewk peidá wode va sepas ostoxán rá docár mikonad.*
yeast *qárc e gerd ke mitavánad javáne zade be rixt e rewte daráyad, barxi az ánán bimárizá hastand.*
yellow *zard, rang e zard*
yellows, leptospirosis*, nazd e sag, ke zardi ye sag báwad, va máye ye án* Leptospira interrogans *ast.*
Yersinia *guneyi bákteri ke táun e xiyáraki* [bubonic plague] *rá padid ávarde, niz mitavánad máye ye ámás e rude va bozorg wodan e gudehá ye sepidxuni ye* [lymph nodes] *rudeband* [mesentery] *gardad.*
-yl *pasvand, dar ximiyá ke yek riwe ye yekgonji* [univalent] *ye* "hydrocarbon" *ast.*
-ylene *pasvand, dar ximiyá ke yek riwe ye dokgonji* [bivalent] *ye* "hydrocarbon" *ast.*
yohimbine *álkáloidi ast ke az* Rauwolfia serpentina *bedast miáyad, dastgáh e garmoxowk* [adrenergic] *rá az kár bázmidárad. Mardomak rá gowád karde piwtar dar kamxuni ye del* [angina pectoris] *bekár miraft.*
yoke *yuq*
 sphenoidal yoke, jugum sphenoidale *yuq e ostoxán e wabpare*
yolk **1** *zarde, xoráki ye anbáwte dar yáxte ye toxm.* **2** *carbi ye xám e pawm*
 egg yolk *zarde ye xáye/toxm e morq*
yperite *yperit,* "dichlorodiethyl sulfide"
ypsiloid/ ypsiliform *be rixt e* "**ʋ**" *upsilon davázdahomin vát* [letter] *e dabire ye Yunáni*
yitrium *yuwosti* [metal] *besyár kamyáb, va partouzá, bá womár e atomi ye/parmánuyi* ye 39, va nimeruzgár e 64 tasu* [hour]*, ke án rá baráye darmán e cangár* [cancer] *piwtar dar báft mikáwtand.*

Zz

ζΞ *zeta, wewomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni*
zedoary *zedoári, be nám e dánewik e* Curcuma zedoaria *giyáhi mánand e zanjefil* [ginger]*, ke dar Hendustán ruyide, kárbord e án dar behbud e govárew ast.*
zeiosis *juwidan, juwew, dar kewt e yáxtehá dar sitoplasm e biruni, be rixte juwew dide miwavad.*
zein *mátak* [substance] *e sepideyi ke az balál/zorrat bedast miáyad*
zeism *afzáyew e zorrat/balál dar xorák, baráye darmán e* "pellagra"
zeoscope *dastgáhi baráye andázegiri ye alkol e yek ábgune* [liquid] *az ruy e dareje ye juw ámadan e án.*
zero *sefr, hic*
absolute zero *sefr e náb -273.5 C*
physiologic zero *sefr e kárwenásik e tan, ke dar án tqan angizew e garmáyi vákonewi padid nemiávarad.*
Zeta, ζΞ *zeta, wewomin vát* [letter] *az dabire ye Yunáni*
zigzagplasty *dar kárdpezewki baráye káhew e birixti ye yek boridegi ye deráz, án rá berixte cap o rást dar cand páre duxtan*
zinc *ruy, ke bá* "Zn" *newán dáde miwavad.*
zipp *zip, xamiri ke az yek páre oksid e ruy, do páre iodoform, va 2 yá 3 páre párafin misázand va dar dámpezewki baráye darmán e zaxmhá bekár miravad.*
zipper *zip*
zisp *xamiri con* "zipp" *ke dar án bejá ye oksid e ruy, peroksids e ruy bekár miravad.*
Zn *bázgardid be* "zinc"
zona **1** herpes zoster, *"áblemorqán e peihá nazd e bozorgsálán",* varicella-zoster. **2** *be rixt e kamarband/kamarbandi/páreyi az kamarband; navár, baxw, já, -gáh*
zona arcuata *áhun* [tunnel] *e daruni*
zona pellucida *láye ye rouwan gerd e yáxte ye toxm*
zona tecta *áhun* [tunnel] *e daruni*
zonal *páre; baxw*
zone = **zona** *be rixt e kamarband/kamarbandi/páreyi az kamarband; navár, baxw, já, -gáh*
arcuate zone = **zona arcuata**
border zone *navár e marzi*
comfort zone *"baxw e ásudegi", jáyi ke garmáyaw miyán e 13 tá 21 dareje ye sántigrád báwad*
erogenous zone *jáháyi az tan ke barangixtan e án máye ye bidárgawtan e angize ye varanik gardad, con warmgáh* [genitalia]*, labhá, pend* [anus]*, pestánhá*
marginal zone *labe*
transition zone *miyángáh*
zone of Zinn *baxw e Zinn/ baxw e możgáni* = zonula ciliaris
zonula = **zonule** *be rixt e kamarband/kamarbandi/páreyi az kamarband e kucak; navár e/ baxw e/ já ye kucak/ -gáhak*
zonula ciliaris, zonula ciliaris Zinnii ciliary zonule *rewteháyi ke az angurak [baxw e piwin e án ast, ke surák e mardomak* [pupil]*, va kayk/keyk* [ciliary bodies] *be vinok/adasi ye cewm micasband, va án rá dar jáyaw negahmidárand.*
zonule *bengaride be* "zonula"
ciliary zonule *bengarid be* "zonula ciliaris"
lens zo nule *bengarid be* " zonula ciliaris"
zonule of Zinn *bengarid be* "zonula ciliaris"
zo(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "jánevar"*
zoobiology *zistwenási ye jánevarán*

zoodynamics *kárwenási ye andámhá* [physiology] *ye jánevarán*
zoogeny *bálew* [development] *e jánevarán*
zooglea *jánevarán e rizbini* "zooglea"
zoogonous *zendezá*
zoogony *zendezáyi*
zoohormone *hánimu* ye/ hormon e jánevari*
zooid *con jánevar/jánevarán*
zoolagnia *hamxábi bá jánevarán*
zoology *jánevarwenási*
zoomania *bimári ye raváni ye divánegi ye jánevardusti*
Zoomastigophora *goruhi az takyáxtehá ye jánevari, na giyáhi ke* zooflagellate *yá táoakdárán e jánevari, az yek tá cand táźak dárand, barxi con ámib mijonband, hamzist yá angali hastand va wew raste* [order] *dárand.*
zoonosis *bimári ye jánevarán, ke be mardom niz tavánad táx, con hári/divánegi ye sag va* "brucellosis"
zooparasite *angal e jánevarán*
zoopathology *ásibwenási ye jánevari*
zoopery *ázmáyew ruy e jánevarán*
zoopharmacology *dáruwenási ye nazd e jánevarán*
zoophile *jánevardust; peikárgar bá wekáftan va ázmáyew ruy e jánevarán*
zoophilia **1** *jánevardust; peikárgar bá wekáftan va ázmáyew ruy e jánevarán.* **2** *joftgiri/ hamxábi bá jánevarán*
zoophilic *pawehá ye jánevardust*
zoophilism *bengarid be* "zoophilia"
zoophobia *tars e bimárgune az jánevarán*
zoophyte *har jánevar e giyáhmánand, con esfanj yá* "hydroid"
zooplankton *paláse* (EDPL 33.1880) ye jánevari, ke bá* phytoplankton, *paláse ye giyáhi palásehá ye ábzi rá misázand.*
zooprophylaxis *piwgiri az bimári nazd e jánevarán*
zoopsychology *ravánwenási ye jánevari*
zoospermia *budan e yáxte ye zeh* [sperm] *e narine dar wosr* [semen]
zoospore *hág e jonbande ye jánevari*
zootechnics *dámdári*
zootic *vábaste be jánevarán e rade ye páyin*
zootomist *kálbodwekáf e sanjewi*
zootomy *kálbodwekáfi ye jánevarán*
zootoxin *zahr e jánevari*
zootrophotoxism *zahrzadegi az xordan e guwt e jánevarán*
zoster *bengarid be* "herpes zoster"
zoster plasty *kárdpezewki ye zibáyi, borewdádan va dobáre duxtan be rixt e "Z" baráye dáq e* [scar] *zaxmhá ye birixt.*
Zr, zirconium
zwitterion *ion e domexik, ham + ham-, con* aminoacid*há*
zygapophysis *barjestegi ye bandgáhi ye páyini ye/báláyi ye mohre,* processus articularis inferior/ superior vertebratum
zyg(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "yuq"*
Zygocotyle lunatum *guneyi kerm e rude nazd e muw, gáv, va ordak dar Ámriká ye abáxtari* [northern]
zygodactyly *guneyi behamcasbidegi ye angowtán e dast yá pá, ke dar án bandhá ye sevvom va cahárom e angowtan e dast va bandhá ye cahárom va panjom e angowtán e pá niz beham casbideand.*
zygoma **1** *kamán e e gune.* **2** *fozuni ye gune.* **3** *ostoxán e gune*
zygomatic **1** *vábaste be kamán e gune.* **2** *vábaste be fozuni ye gune.* **3** *vábaste be ostoxán e gune*

zygomaticofacial *vábaste be gune va rox*
zygomaticofrontal *vábaste be gune va piwáni*
zygomaticomaxillary *vábaste be gune va árváre ye zebarin*
zygomaticoorbital *vábaste be gune va káse ye cewm*
zygomaticosphenoid *vábaste be gune va ostoxán e wabpare*
zygomaticotemporal *vábaste be gune va piwáni*
zygomaxillary *vábaste be gune va árváre ye zebarin*
zygomycetes *qárchá ye angali va gandexár, ke do raste ye ánán* Mucorales *va* Entomophthorales *bimárizá hastand*
Zygomycosis *bimári ye qárci nazd e mardom va jánevarán bá qárchá ye* Zygomycota
Zygomycota *qárchá ye angali va gandexár e xáki, ke nazd e jánevarán va bimárán e saxt farsude, bimárizá hastand.*
zygosis *joftgiri ye do yáxte ye takhasteyi*
zygospore *hág e toxmi ke az peivastan e do hág padid áyad*
zygote *toxm e gownide*
zym(o)-, *piwvand be maini* [meaning] *ye "máye"* [enzyme]
zymogen *máyezá, [piwmáyeyi ke mátakhá ye sepideyi rá wekanad.]*
zymogenic *máyezá*
zymogenous *máyezá*
Zz *kutáh wode baráye zanjebil/zanjefil, Látini: "Zingiber",* ginge